

အမရပူရမြို့၊
မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်

အရှင်သုဇနာဘိဝံသ

၏

ဓမ္မပဒဘာသာပြန်

တတိယတွဲ

(ပဏ္ဍိတဝဂ်၊ အရဟန္တဝဂ်၊ သဟဿဝဂ်၊ ပါပဝဂ်၊ ဒဏ္ဍဝဂ်)

သာသနာ-၂၅၆၂

ကောဏ-၁၃၈၀

ခရစ်-၂၀၁၉

အမရပူရမြို့၊
မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်

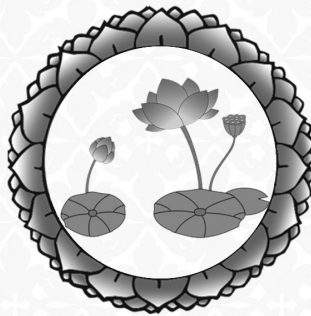
အရှင်သုရနာဘိဝံသ

၏

ဓမ္မပဒဘာသာသီကာ

တတိယတွဲ

(ပဏ္ဍိတဝဂ်၊ အရဟန္တဝဂ်၊ သဟဿဝဂ်၊ ပါပဝဂ်၊ ဒဏ္ဍဝဂ်)

သာသနာ- ၂၅၆၂

ကောဏ- ၁၃၈၀

ခရစ်- ၂၀၁၉

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤကျမ်းစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက်

၁။ အရှင်ဂန္ဓသာရ(သီတဂူကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်)ဦးဆောင်သော အလှူရှင်များက ၄,၁၈၃,၀၀၀(လေးဆယ့်တစ်သိန်းရှစ်သောင်းသုံးထောင် ကျပ်)သော နဝကမ္မဝတ္ထုငွေများကို လှူဒါန်းခဲ့ကြသည်။

၂။ တပည့်များဖြစ်ကြသော ကိုဇော်ဝင်းထွန်း (မုံရွာတက္ကသိုလ်)နှင့် အရှင်သုဝီရ(သာသနဓဇမ္မာစရိယ၊ ဂဏဝါစကစာချ)တို့က ကွန်ပျူတာ ပညာဖြင့် ကူညီခဲ့ကြသည်။

၃။ တပည့်များဖြစ်ကြသော အရှင်အဂ္ဂဝံသ(သာသနဓဇမ္မာစရိယ၊ ဂဏဝါစကစာချ)က ကွန်ပျူတာစာစီပေးခဲ့ပြီး အရှင်အာစာရာလင်္ကာရ (ဂဏဝါစကစာချ)က ပရုတ်ပေးခဲ့သည်။

၄။ အရှင်ကုန္ဒာလောကာလင်္ကာရ(သာမဏေကျော်၊ သာသနဓဇမ္မာ စရိယ၊ ဓမ္မကထိကဗဟုဇနဟိတဓရ၊ ဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ)က အထွေထွေ ကိစ္စများကို ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ဖော်ပြပါအားလုံးကို အထူးကျေးဇူးတင်ထိုက်သူများအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်

၁။ ရာဇတ္ထေရဝတ္ထု	၁
၂။ အဿဇိပုနဗ္ဗသုကဝတ္ထု	၁၃
၃။ ဆန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု	၁၈
၄။ မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထု	၂၄
၅။ ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထု	၆၃
၆။ လက္ခဏကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု	၁၀၉
၇။ ကာဏမာတုဝတ္ထု	၁၁၂
၈။ ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု	၁၂၄
၉။ ဓမ္မိကတ္ထေရဝတ္ထု	၁၃၈
၁၀။ ဓမ္မဿဝနဝတ္ထု	၁၂၄
၁၁။ ပဉ္စသတအာဂန္တုကဘိက္ခုဝတ္ထု	၁၄၈

၇-အရဟန္တဝဂ်

၁။ ဇီဝကပဉ္စဝတ္ထု	၁၅၇
၂။ မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု	၁၆၂
၃။ ဗေလဋ္ဌသီသတ္ထေရဝတ္ထု	၁၇၂
၄။ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဝတ္ထု	၁၈၁
၅။ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရဝတ္ထု	၁၈၇
၆။ သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု	၁၉၁
၇။ ကောသမ္ဗိဝါသီတိသတ္ထေရသာမဏေရဝတ္ထု	၂၀၀
၈။ သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု	၂၀၉
၉။ ခဒိရဝနိယရေဝတ္တတ္ထေရဝတ္ထု	၂၁၅
၁၀။ အညတရက္ခတ္ထိဝတ္ထု	၂၃၆

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၈-သဟဿဝဂ်

၁။	တမ္ဗဒါဌိကစောရဃာတကဝတ္ထု	၂၄၂
၂။	ဗာဟိယဒါရုစီရိယတ္ထေရဝတ္ထု	၂၅၆
၃။	ကုဏ္ဍလကေသိတ္ထေရီဝတ္ထု	၂၇၄
၄။	အနတ္တပုစ္ဆကပြာဟ္မဏဝတ္ထု	၂၉၄
၅။	သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ မာတုလပြာဟ္မဏဝတ္ထု	၃၀၀
၆။	သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဘာဂိနေယျဝတ္ထု	၃၀၅
၇။	သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဟာယကပြာဟ္မဏဝတ္ထု	၃၀၇
၈။	အာယုဝဇနကုမာရဝတ္ထု	၃၁၃
၉။	သံကိစ္စသာမဏေရဝတ္ထု	၃၂၃
၁၀။	ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထု	၃၅၃
၁၁။	သပ္ပဒါသတ္ထေရဝတ္ထု	၃၅၆
၁၂။	ပဋ္ဌာစာရာထေရီဝတ္ထု	၃၆၄
၁၃။	ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု	၃၈၂
၁၄။	ဗဟုပုတ္တိကတ္ထေရီဝတ္ထု	၃၉၀

၉-ပါပဝဂ်

၁။	စူဠေကသာဋကပြာဟ္မဏဝတ္ထု	၃၉၃
၂။	သေယျသကတ္ထေရဝတ္ထု	၄၀၃
၃။	လာဇဒေဝမီတာဝတ္ထု	၄၀၆
၄။	အနာထပိန္နိကသေဌိဝတ္ထု	၄၁၄
၅။	အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထု	၄၂၆
၆။	ဗိဠာလပါဒကသေဌိဝတ္ထု	၄၃၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇။ မဟာနေဝါဏီဝတ္ထု	၄၃၇
၈။ ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တနေသာဒဝတ္ထု	၄၄၂
၉။ ကောကသုနခလုဒ္ဒကဝတ္ထု	၄၅၆
၁၀။ မဏိကာရကုလူပကတိဿဝတ္ထု	၄၆၃
၁၁။ တယောဇနဝတ္ထု	၄၇၁
၁၂။ သုပ္ပဗုဒ္ဓသကျဝတ္ထု	၄၈၂

၁၀-ဒဏ္ဍဝဂ်

၁။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထု	၄၈၇
၂။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထု	၄၉၁
၃။ သမ္မဟုလကုမာရကဝတ္ထု	၄၉၃
၄။ ကောဏ္ဍဓာနထွေရဝတ္ထု	၄၉၅
၅။ ဥပေါသထိကက္ကတ္တိနံ ဝတ္ထု	၅၀၈
၆။ အဇေရပေတဝတ္ထု	၅၁၁
၇။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနထွေရဝတ္ထု	၅၁၈
၈။ ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထု	၅၃၁
၉။ သန္တတိမဟာမတ္တဝတ္ထု	၅၄၉
၁၀။ ပိလောတိကတိဿထွေရဝတ္ထု	၅၆၂
၁၁။ သုခသာမဏေရဝတ္ထု	၅၇၀
မှတ်ဖွယ်အက္ခရာစဉ်	၅၉၃
ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်	၆၀၆

မာတိကာ ပြီးပြီ။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်ဘာသာဋီကာ

၁-ရာဇတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

နိမိနံ ပဝတ္တာရန္တိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ သာဝတ္ထိယံ ဝိ-
ဟရန္တော-စဉ်၊ အာယသ္မန္တံ ရာဇတ္ထေရံ-အရှင်ရာဇထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။
ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုအရှင်ရာဇထေရ်သည်၊ ဂိဟိကာလေ-လူဖြစ်ရာအခါ၌၊ [ဂိဟိ
နော+ဥပ္ပန္နော+ကာလော ဂိဟိကာလော၊-မအူပါရာနိ-၃၊ ၃၂၃၊] သာဝတ္ထိယံ-၌၊
ဒုဂ္ဂတဗြဟ္မဏော-ဆင်းရဲသောပုဂ္ဂိုလ်များသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ သော-ထိုရာဇ
ပုဂ္ဂိုလ်များသည်၊ “ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဇီဝိဿာမိ-အသက်မွေးတော့
မည်၊ ကုတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ **အပ္ပ-
ဟရိတကံ**-စိမ်းစိုသောမြက်သစ်ပင်မရှိအောင်၊ ကရာန္တော-ပြုလျက်၊ **ပရိ-
ဝေဏံ**-ပရိဝုဏ်ကို၊ သမ္ပဇ္ဇန္တော-တံမြက်လှည်းလျက်၊ မုခဓောဝနာဒီနိ-မျက်နှာ
သစ်ရေအစရှိသည်တို့ကို၊ ဒဒန္တော-လှူလျက်၊ အန္တောဝိဟာရေယေဝ-ကျောင်း
တွင်း၌သာလျှင်၊ ဝသိ-ပြီ၊ ဘိက္ခုပိ-တို့သည်လည်း၊ နံ-ထိုရာဇကို၊ သင်္ဂဏိသု-
ချီးမြှောက်ကုန်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ပဗ္ဗာဇေတုံ-ရှင်ရဟန်းဖြစ်စေခြင်းငှာ၊
(ရှင်ရဟန်းပြုပေးခြင်းငှာ)၊ န ကုစ္ဆန္တိ-အလိုမရှိကုန်၊ သော-ထိုရာဇပုဂ္ဂိုလ်များသည်၊
ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ အလဘမာနော-မရလသော်၊ ကိသော-ကြုံလျှီပိန်
ချုံးသည်၊ အဟောသိ၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ပစ္စုသ-
ကာလေ-မိုးသောက်အခါ၌၊ (နံနက်ခင်း၌)၊ လောကံ-ကို၊ ဝေါလောကေန္တော-
သော်၊ တံ ဗြဟ္မဏံ-ထိုရာဇပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ကိ-အဘယ်သို့ (ဘဝိဿတိ)
နုခေါ-ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း” ကုတိ-ဤသို့ ဥပဓာရေန္တော-ဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊

အပ္ပဟရိတကံ။ ။အတ္တနော သိနေဟံ မနံ ဝါ ဟရတိတိ ဟရိတံ၊ [ဟရ+ကုတု၊-
မောဂ်-၇၊ ၇၈၊ ဓာန်ဋီ-၉၇၊] ဟရိတမေဝ ဟရိတကံ၊ နတ္ထိ+ဟရိတကံ ဧတ္တာတိ
အပ္ပဟရိတကံ၊ [အပ္ပ+ဟရိတ၊] “အပ္ပိစ္ဆော-အလိုဆိုးမရှိ”၌ကဲ့သို့ အပ္ပသဒ္ဒါ အဘာဝ
အနက်ဟောတည်း၊ (သာရတ္ထ-၃၊၃၂)

ပရိဝေဏံ။ ။ကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်းဝယ် အသီးအသီးပိုင်းခြားကာရံအပ်သော
အရပ်ဌာန၏ အတွင်းကို “ပရိဝေဏ-ပရိဝုဏ်”ဟု ခေါ်သည်၊ (သာရတ္ထ-၂၊ ၁၄၄၊

“အရဟာ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်” ကူတိ-သို့၊ ဥတု-၍၊ သာယနသမယေ-
ညနေချမ်းအချိန်၌၊ ဝိဟာရစာရိကံ-ကျောင်းတို့၌ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (ကျောင်း
စဉ်လှည့်လည်ခြင်းကို)၊ ဝါ-ဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၆၅]၊ စရန္တော ဝိယ-လှည့်လည်
တော်မူသကဲ့သို့၊ ဗြဟ္မဏဿ-ရာဓပုဏ္ဏား၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-ကြွတော်မူ၍၊
“ဗြဟ္မဏ-ဏ္ဏား! ကိံ-အဘယ်ကို၊ ကရောန္တော-ပြုလျက်၊ ဝိစရသိ-လှည့်လည်
နေထိုင်သနည်း?” ကူတိ-ဤသို့၊ အာဟ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရား! ဘိက္ခုနံ-
တို့၏၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ-ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ (ဝိစရမိ-လှည့်
လည်နေထိုင်ပါ၏။) ကူတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ နေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ သန္တိကာ-
မှ၊ သင်္ဂဟံ-ချီးမြှောက်မှုကို၊ လဘသိ-ရသလော? ကူတိ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-
ရား! အာမ-မှန်ပါ၊ အာဟာရမတ္တံ-အစာအာဟာရမျှကို၊ လဘာမိ-ရပါ၏၊ ပန-
သို့သော်လည်း၊ မံ-တပည့်တော်ကို၊ န ပဗ္ဗာဇနိ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သို့ မရောက်
စေပါကုန်၊ ဝါ-ရှင်ရဟန်းပြုမပေးပါကုန်၊ ကူတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ သတ္တာ-
သည်၊ ဧတသ္မိ နိဒါနေ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ရဟန်းအပေါင်းကို၊
သန္တိပါတာပေတွာ-စည်းဝေးစေပြီး၍၊ တမတ္တံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေး
တော်မူပြီး၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! ကုမဿ ဗြဟ္မဏဿ-ဤပုဏ္ဏား၏၊ **အဓိကာရံ-**
အလွန်အကဲ ပြုအပ်သောကျေးဇူးကို၊ **သရတိ-**အမှတ်ရသော၊ ကောစိ-တစ်
ပါးတစ်လေသောရဟန်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိသလော? ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ သာရိ-

သာရတ္ထ-၃, ၂၉)၊ ယခုကာလ၌ ဘုရားကျောင်းကန် အဆောက်အအုံ၏ အကာအရံ
တံတိုင်းကို “ပရိဝုဏ်”ဟု ခေါ်ကြသည်၊ “ပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝေဏီယတိ ဒိဿတိတိ
ပရိဝေဏံ၊ (သာရတ္ထ-၁, ၅၆၊ သီဇီသစ်-၁, ၇၂)”ဟု ပြုပါ၊ ပရိ+ဝေဏ+အ၊ ပရိသည်
ပရိစ္ဆေဒအနက်၊ ဝေဏဓာတ်သည် နိဿမန(ကြည့်ရှုခြင်း)အနက်တည်း။

အဓိကာရံ။ ။ကရိယတေတိ ကာရော၊ အဓိကံ+ကာရော အဓိကာရော-အလွန်
အကဲ ပြုအပ်သောအမှု၊ (သာရတ္ထ-၁, ၁၃၃၊ ပါရာဘာ-၁, ၂၃၄)၊ ကရဏံ ဝါ ကာရော၊
အဓိကော+ကာရော အဓိကာရော-လွန်ကဲသော ပြုစုခြင်း၊(မဏိ-၁, ၂၅၄)၊ အဓိဝိ-
သိဋ္ဌော+ကာရော အဓိကာရော-ထူးခြားသော ပြုလုပ်ခြင်း၊ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄-၁၁၅)

သရတိ။ ။သရတိကို ရုဋ္ဌိနာမ်ပုဒ်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ သရတိနောင် သိသက်ချေပါ၊
အာချာတ်ပုဒ်ယူ၍ “ဘိက္ခဝေ-တို့! (ယော-အကြင်ရဟန်းသည်) ကုမဿ ဗြဟ္မဏဿ-

ပုတ္တတ္ထေရာ-သာရိပုတြာထေရ်သည်။ “ဘန္တေ-ရား! အဟံ-သည်။ သရာမိ-အမှတ်ရပါ၏။ အယံ-ဤရာဓပုဏ္ဏားသည်။ မေ-တပည့်တော်သည်။ ရာဇဂဟေ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရန္တဿ-စဉ်၊ အတ္တနော-မိမိဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အဘိဟဋ္ဌံ-ရှေးရှုဆောင်ယူအပ်သော၊ ကဋ္ဌဗျာဘိက္ခံ-တစ်ဖွန်းသော ဆွမ်းကို၊ ဒါပေသိ-လှူစေပြီ၊ အဟံ-သည်။ အဿ-ထိုရာဓပုဏ္ဏား၏။ ဣမံ အဓိကာရံ-ဤအလွန်အကဲ ပြုအပ်သောကျေးဇူးကို၊ သရာမိ-ပါ၏။” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သော-ထိုအရှင်သာရိပုတြာကို၊ သတ္တာရာ-သည်။ “သာရိပုတ္တ-တြာ! ဧဝံ-သို့၊ ကတူပကာရံ-ပြုအပ်ဖူးသောကျေးဇူးရှိသူကို၊ ဒုက္ခတော-မှ၊ မောစေတုံ-လွတ်စေခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ ကံ ပန-မသင့်ဘူးလော၊” ဣတိ-သို့ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ “ဘန္တေ-ရား! သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊ ပဗ္ဗာဇေဿာမိ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေပါမည်၊ ဝါ-ရှင်ရဟန်းပြုပေးပါမည်။” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီး၍)၊ [ဣတိတစ်လုံးကျေ၊] တံ ဗြဟ္မဏံ-ထိုရာဓပုဏ္ဏားကို၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-စေပြီ၊ တဿ-ထိုအရှင်ရာဓဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဘတ္တဂ္ဂေ-ဆွမ်းစားကျောင်း၌၊ အာ-သနပရိယန္တေ-နေရာအစွန်၌၊ အာသနံ-နေရာသည်။ ပါပုဏာတိ-ရောက်၏၊ ဝါ-ရ၏။ ယာဂုဘတ္တာဒိဟိပိ-ယာဂုဆွမ်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်လည်း၊ ကိလမတိ-ပင်ပန်း၏။ ထေရာ-သာရိပုတြာထေရ်သည်။ တံ-ထိုအရှင်ရာဓကို၊ အာဒါယ-ခေါ်၍၊ စာရိကံ-ခရီးလှည့်လည်ခြင်းကို၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ ပက္ကာမိ-ပြီ၊ အဘိက္ခဏံ စ-မပြတ်လည်း၊ နံ-ထိုအရှင်ရာဓကို၊ “တေ-သည်။ ဣဒံ-ဤအမှုကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏။ တေ-သည်။ ဣဒံ-ကို၊ န ကတ္တဗ္ဗံ-မပြုထိုက်၊” ဣတိ-ဤသို့၊ ဩဝဒိ-ဆုံးမပြီ၊ အနုဿာသိ-သွန်သင်ပြီ၊ သော-ထိုအရှင်ရာဓသည်။ သုဝစော-ချမ်းသာ (လွယ်ကူ)စွာ ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသည်။ ဝါ-ဆုံးမရလွယ်ကူသည်။ [သုခံ+ဝစော အသိန္နိ သုဝစော၊ သုခေန ဝုစ္စတေတိ ဝါ သုဝစော၊] ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိ-အဆုံးအမကို အမြတ်တနိုးအားဖြင့် နာယူလေ့ရှိသည်။ [ဂဏှာတိ သီလေနာတိ ဂါဟိ၊ ပဒက္ခိဏတော+ဂါဟိ ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိ(သာရတ္ထ-၂၊ ၃၆၇)၊ ပဒက္ခိဏံ ဝါ ဂါဟိ ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိ-မြတ်နိုးစွာ နာယူလေ့ရှိသည်(သံ. ၄-၁၊ ၁၆၁)။] အဟောသိ-ပြီ၊ တသ္မာ-၏။ အဓိကာရံ-ကို၊ သရတိ-အမှတ်ရ၏။ ကောစိ-တစ်ပါးတစ်လေသော၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်)၊ အတ္ထိ-ရှိသလော?” ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ကြောင့်၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ-အကြင်အကြင်သွန်သင်အပ်သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇ-
မာနော-ကျင့်လသော်၊ ကတိပါဟေနေဝ-အနည်း ငယ်သောရက်ဖြင့်သာလျှင်၊
အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ။

ထေရော-အရှင်သာရိပုတြာထေရ်သည်၊ တံ-ထိုအရှင်ရာကို၊ အာဒါယ-
၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထို
အရှင်သာရိပုတြာကို၊ သတ္တာ-သည်၊ ပဋိသန္တာရံ-လောကွတ်ပျူငှာ နှုတ်ဆက်
စကား ပြောကြားခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ “သာရိပုတ္တ-တြာ! တေ-သင်၏၊ အန္တေ-
ဝါသိကော-အနီးနေတပည့်သည်၊ သုဝစော နုခေါ-ချမ်းသာ(လွယ်ကူ)စွာ ပြော
ဆိုအပ်သော စကားရှိပါ၏လော? ဝါ-ဆုံးမရလွယ်ကူပါသလော?” ဣတိ-
မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရား! အာမ-ပါ၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ သု-
ဝစော-ပါ၏၊ ကိသ္မိဋ္ဌိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဒေါသေ-အပြစ်ကို၊ ဝုစ္စမာနေ-ပြော
ဆိုအပ်သော်၊ (အပြောခံရလျှင်)၊ န ကုဒ္ဓပုဗ္ဗော-ရှေး၌ စိတ်မဆိုးဖူးပါ၊ ဣတိ-
ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ သာရိပုတ္တ-တြာ! ဧဝုပေ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊
သဒ္ဓိဝိဟာရိကေ-အတူနေတပည့်တို့ကို၊ လဘန္တော-ရလသော်၊ ကိတ္တကေ-
အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော၊ (သဒ္ဓိဝိဟာရိကေ-တို့ကို) ဂဏှေယျာသိ-ယူရာသ
နည်း? (ယူမည်နည်း?) ဣတိ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ! ဗဟုကေဝိ-များစွာလည်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ (သဒ္ဓိဝိဟာရိကေ-တို့ကို) ဂဏှေယျာမေဝ-ယူကုန်ရာသည်သာ၊
(ယူကုန်မည်သာ)၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊
ဓမ္မသဘာယ-၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ-နည်း?) “သာရိပုတ္တ-
တ္ထေရော-သည်၊ ကတညူ ကိရ-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို သိ
တတ်သူတဲ့၊ ကတဝေဒီ (ကိရ)-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို ထင်

ကတညူ ကတဝေဒီ။ ။ကတံ ဇာနာတီတိ ကတညူ၊ ကတံ ဝေဒေတိ ဝိဒိတံ
ပါကဋ္ဌံ ကရောတီတိ ကတဝေဒီ(အဘိ. ၄-၃, ၅၄)။ ဝေဒီ၌ ဝိဒေဓာတံ သိခြင်းအနက်
ဟော၊ ကာရိတံပစ္စည်းကျေသည်၊ (တစ်နည်း) ကတံ ဝိဒ္ဓတိ အနုဘဝတိ သမ္ပဋိစ္ဆတီတိ
ကတဝေဒီ-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်သောကျေးဇူးကို နှစ်သက်ခံစားလက်ခံတတ်သူ
(အပ. ၄-၂, ၂၆၆)။ ဤနည်းအလို ဝေဒီ၌ ဝိဒေဓာတံ တုဋ္ဌိအနက်တည်း၊ သူတစ်ပါး
တို့က မိမိအပေါ်ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို သိသူကို “ကတညူ”ဟုလည်းကောင်း

ရှားစေသူတဲ့၊ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို ထင်ရှားအောင် ဆပ်တတ်သူတဲ့၊ **ကဋ္ဌုတ္တဘိက္ခာမတ္ထံ**-တစ်ဇွန်း(တစ်ယောက်မ)ဖြင့် ယူအပ်သော ဆွမ်းဟူသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ-ဆွမ်းတစ်ဇွန်းမျှသော၊ **ဥပကာရံ**-ကျေးဇူးကို သရိတွာ-အမှတ်ရ၍၊ ဒုဂ္ဂတဗြဟ္မဏံ-ဆင်းရဲသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ပြီ၊ ထေရောပိ-သာရိပုတြာထေရ်သည်လည်း၊ **ဩဝါဒက္ခမော**-အဆုံးအမကို သည်းခံတတ်သည်၊ ဝါ-အဆုံးအမခံသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊)

ထိုကျေးဇူးကို ပြန်၍သိစေသောအားဖြင့် ထင်ရှားအောင်ပြတတ်၊ ကျေးဇူးဆပ်တတ်သူကို “ကတဝေဒီ”ဟုလည်း ခေါ်သည်၊ အချုပ်အားဖြင့် ကျေးဇူးသိတတ်သူကို ကတညူ၊ ကျေးဇူးဆပ်တတ်သူကို ကတဝေဒီဟု မှတ်ပါ၊ [ကတညူ နာမ ကတဂုဏဿ ဇာနနသီလော၊ ကတဝေဒီ နာမ ပစ္စုပကာရသီလော၊-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၁၇၅။]

ကဋ္ဌုတ္တဘိက္ခာမတ္ထံ။ ။ကဋ္ဌတိ တံ တံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိတိ ကဋ္ဌုတ္တ၊ [ကဋ္ဌ+ဆု၊] ကဋ္ဌတိ တံ တံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိတိ ကဋ္ဌော၊ ဘတ္တပူပါဒီသု အတ္ထုပိယတေတိ အတ္ထု၊ [အာ+ဆုပ+ကိ၊] ကဋ္ဌောယေဝ+အတ္ထု ကဋ္ဌုတ္တ၊ [ကဋ္ဌ+အတ္ထု၊-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၄၄၈။] ကဋ္ဌုတ္တနာ+ဂဟေတဗ္ဗာ +ဘိက္ခာ ကဋ္ဌုတ္တဘိက္ခာ၊ ကဋ္ဌုတ္တဘိက္ခာ+မတ္တာ ပမာဏံ ယဿာတိ ကဋ္ဌုတ္တဘိက္ခာ မတ္တော-တစ်ဇွန်း(တစ်ယောက်မ)ဖြင့် ယူအပ်သော ဆွမ်းဟူသော အတိုင်းအရှည် ရှိသောကျေးဇူး။ (အပ. ၄-၂၊ ၁၂၁၊ ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၀၀၀)

ဥပကာရံ။ ။ဥပဂန္တာ ကရိယတေ နိပ္ပာဒိယတေတိ ဥပကာရော-ကပ်ရောက်၍ ပြုအပ်ပြီးစေအပ်သော ကျေးဇူး၊ ဥပဂန္တာ ဝါ ကရောတိ ဟိတဝိသေသံ နိပ္ပာဒေတိတိ ဥပကာရော-စီးပွားအထူးကို ကပ်ရောက်၍ ပြုတတ်၊ ပြီးစေတတ်သောကျေးဇူး၊(မဏိ-၂၊ ၃၂၈၊ ဂဠုန်-၂၁)၊ ဥပကာရကို “ပဓာနဿ အနုဂုဏျသမ္ပာဒနေ-ပဓာန၏ လျော်သော ဂုဏ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်း၌”ဟု ထောမနိမိ၌ ဖွင့်၏၊ ဥပကို “ပဓာနဿ အနုဂုဏျ”ဟု ဖွင့်၍ ကရောတိကို “ကြိယံ အဘိနိပ္ပာဒေတိ”ဟု ဖွင့်သကဲ့သို့ ကာရကို “သမ္ပာဒန”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်အရ “ပဓာနဿ အနုဂုဏျ (အနုဂုဏ-ဘာဝံ) ကရောတိ အဘိနိပ္ပာဒေတိတိ ဥပကာရော-လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သောကျေးဇူး”ဟုဆရာတို့ ပြုတော်မူသည်။ (ပဋ္ဌာနဘာ-၁၆၊ သမ္မောဘာ-၂၊ ၃၂)

ဩဝါဒက္ခမော။ ။ဩဝါဒံ+ခမတိတိ ဩဝါဒက္ခမော၊ အချို့ကား သူတစ်ပါးကိုသာ ဆုံးမ၏၊ ကိုယ့်ကို သူတစ်ပါးက ဆုံးမလျှင် စိတ်ဆိုးတတ်၏၊ အရှင်သာရိပုတြာကား

ဩဝါဒကမ္မမေဝ-အဆုံးအမကို သည်းခံသူကိုသာလျှင်၊ လဘိ-ရူပီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ကထံ-စကားကို၊ သုတ္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဒါနေဝ-ယခုအခါ၌သာ၊ (သာရိပုတ္တော-သည်၊ ကတညူ-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို သိတတ်သည်၊ ကတဝေဒီ- သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို ထင်ရှားစေသည်၊ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို ထင်ရှားအောင် ဆပ်တတ်သည်၊) န-မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေး၌လည်း၊ သာရိပုတ္တော-သည်၊ ကတညူ(ယေဝ)-သည်သာ၊ ကတ- ဝေဒီယေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ တမတ္ထံ-ကို၊ ပကာသေတုံ-ထင်ရှား စေခြင်းငှာ၊

**အလီနစိတ္တံ နိဿာယ၊ ပဟဋ္ဌာ မဟတီ စမူ၊
ကောသလံ သေနာသန္တုဋ္ဌံ၊ ဇီဝဂ္ဂါဟံ အဂါဟယိ။**

အလီနစိတ္တံ-အလီနစိတ္တမင်းသားကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ပဟဋ္ဌာ-ရွှင်လန်း နေသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊) မဟတီ-များစွာသော၊ စမူ-စစ်သည်အပေါင်းသည်၊ သေန-မိမိပိုင်စံ၊ တိုင်းနိုင်ငံဖြင့်၊ [သဿ+ဣဒံ သံ၊ သ+ဏ၊] အသန္တုဋ္ဌံ-မတင်း တိမ်နိုင်သော၊ ကောသလံ-ကောသလမင်းကို၊ (ဟတ္ထိနာ-ဆင်အာဇာနည်ကို၊) **ဇီဝဂ္ဂါဟံ**-အရှင်လတ်လတ် ဖမ်းယူခြင်းမည်အောင်၊ အဂါဟယိ-ဖမ်းယူစေပြီ။

**ဧဝံ နိဿယသမ္ပန္နော၊ ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော၊
ဘာဝယံ ကုသလံ ဓမ္မံ၊ ယောဂက္ခေမဿ ပတ္တိယာ၊
ပါပုဏော အနုပုဗ္ဗေန၊ သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယံ။**

သူတစ်ပါးကိုလည်း ဆုံးမ၏၊ ဂုဏ်သား ကိုရင်လေးပင် ဖြစ်စေကာမူ သူတစ်ပါးက ဆုံးမလျှင်လည်း လက်ခံ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဩဝါဒကမ္မော”ဟု ဆိုသည်၊ (ဝစနက္ခမော အဖွင့် သံ. ဋ္ဌ-၁, ၁၁၄)

ဇီဝဂ္ဂါဟံ။ ။ဂဟဏံ ဂါဟော၊ ဇီဝဿ+ဂါဟော ဇီဝဂ္ဂါဟော(မောင် ပံ-၅, ၆၃)၊ ဇီဝေန သဒ္ဓိံ ဂါဟော ဇီဝဂ္ဂါဟော-အသက်နှင့်တကွ ဖမ်းယူခြင်း(ဇာဇီသစ်-၁, ၂၁၆၊ ၃၇၇)၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ ဒုတိယာသက်၊ မောင်နိ-၂, ၂၄၄၌ “ဇီဝဂ္ဂါဟံ- အရှင်လတ်လတ် ဖမ်းယူခြင်းကို၊ အဂါဟယိ-ဖမ်းယူပြီ”ဟု ပေး၏။ [ဇီဝဂ္ဂါဟံ. . .

(သာ စမူ ယထာ-ထိုစစ်သည်အပေါင်းကဲ့သို့) ဧဝံ-ဤအတူ၊ နိဿယ-သမ္ပန္နော-(ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကဟူသော) အမှီကောင်းနှင့် ပြည့်စုံသော၊ အာရဒ္ဓ-ဝီရိယော-အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသော၊ ဘိက္ခု-သီလဖြူစင်၊ ရဟန်းရှင်သည်၊ ယောဂက္ခေမဿ-ယောဂ၄ပါးတို့ဖြင့် ဘေးကုန်ရာနိဗ္ဗာန်သို့၊ ပတ္တိယာ-ရောက်ခြင်းငှာ၊ ကုသလံ-အပြစ်မရှိသော၊ ဓမ္မံ-ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇ပါးကို၊ ဘာဝယံ-ဖြစ်စေလေသော်၊ [(တစ်နည်း) ယောဂက္ခေမဿ-သို့၊ ပတ္တိယာ-ငှာ၊ ကုသလံ-သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဘာဝယံ-ဖြစ်စေသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊] အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ **သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယံ**-အလုံးစုံသော သံယောဇဉ်တို့၏ ကုန်ရာအရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပါပုဏော (ပါပုဏာတိ)-ရောက်နိုင်၏။

ဣတိ-သို့၊ ဒုကနိပါတေ-ဒုကနိပါတ်၌၊ ဣမံ အလီနစိတ္တဇာတကံ-ဤအလီနစိတ္တဇာတ်တော်ကို၊ ဝိတ္တာရေတွာ-၍၊ ကထေသိ၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဝဗ္ဗကိ-ဟိ-လက်သမားတို့သည်၊ ပါဒဿ-ခြေ၏၊ အရောဂကရဏဘာဝေန-အနာရောဂါမရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ-အနာရောဂါမရှိအောင် ပြသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဥပကာရံ-(လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော) ကျေးဇူးကို၊ ဥတွာ-၍၊ သဗ္ဗသေတဿ-အလုံးစုံ ဖြူသော၊ ဟတ္ထိပေါတကဿ-ဆင်ပေါက်ကို၊ ဒါယကော-ပေးသော၊ ဧကစာရိကော-တစ်ကောင်တည်း ကျက်စားလေ့ရှိသော၊ ဟတ္ထိ-ဆင်သည်၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော-သည်၊ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်ခဲ့သတဲ့၊ ဣတိ ကြိယာဝိသေသနေန သိဒ္ဓံ(မောင်-၅၊ ၆၃)၊ “အမာဒိ”တိ သမာသော(မောင်ပံ-၅၊ ၆၃)။]

သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယံ။ ။ဒီယိသု သံယောဇနာ ဧတ္တာတိ ခယော၊ (အရဟတ္တဖိုလ်)၊ ဒီယန္တိ သံယောဇနာ ဧတ္တာတိ ခယော၊ (နိဗ္ဗာန်)၊ သဗ္ဗသံယောဇနာ သဗ္ဗသံယောဇနာ၊ သဗ္ဗသံယောဇနာနံ+ခယော သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယော၊ (ဇာ. ၄-၂၊ ၂၁၊ သီဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၁၅၅)၊ ဇာ. ၄-၂၊ ၂၁အဖွင့်အတိုင်း ထည့်ပါ၌များ ထည့်၍ “အနုပုဗ္ဗေန-အားဖြင့်၊ (ဝိပဿနာဉာဏာနိ စ-ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သို့လည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂ-ဖလာနိ စ-အောက်မဂ်ဖိုလ်တို့သို့လည်းကောင်း၊ ပါပုဏန္တော-ရောက်လျက်၊ ပရိယော-သာနေ-အဆုံး၌) သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယံ-သို့၊ ပါပုဏော”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ဧဝံ-သို့၊ ထေရ်-ကို၊ အာရပ္ပ-၍၊ ဇာတကံ-အလီနစိတ္တဇာတ်တော်ကို၊ ကထေ-
 တွာ-၍၊ ရာဓတ္ထေရ်-ကို၊ အာရပ္ပ၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဘိက္ခုနာ နာမ-ရဟန်းမည်
 သည်၊ ရာဓေန ဝိယ-ရာဓသည်ကဲ့သို့၊ သုဝစေန-ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ ပြောဆို
 အပ်သောစကားရှိသူသည်၊ ဘဝိတဗွဲ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-
 ပြ၍၊ ဩဝဒိယမာနေနဝိ-ဆုံးမအပ်သူသည်လည်း၊ ဝါ-အပ်သော်လည်း၊ ဝါ-
 အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ နကုဇ္ဈိတဗွဲ-စိတ်မဆိုးရာ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊
 ဩဝါဒေါယကော-အဆုံးအမပေးသူကို၊ နိမိအာစိက္ခဏကော ဝိယ-ရွှေအိုးကို
 ညွှန်ပြသူကဲ့သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္ဓိ-ကို၊
 ယဋ္ဌေတွာ-၍၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော၊ ကုမံ ဂါထံ၊ အာဟ၊ (ကို)၊ “နိမိနံ ၊ ပေ ၊ န
 ပါပိယော”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

**နိမိနံ ပဝတ္တာရံ၊ ယံ ပဿေ ဝဇ္ဇဒဿိနံ၊
 နိဂ္ဂယုဝါဒီ မေဓာဝီ၊ တာဒိသံ ပဏှိတံ ဘဇေ
 တာဒိသံ ဘဇမာနဿ၊ သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော။**

ဝဇ္ဇဒဿိနံ-(အသိအကျင့်၊ တိုး၍တင့်ဖို့၊ ချီးမြှင့်လိုမှု) အပြစ်ရှုလေ့ရှိသော၊
နိဂ္ဂယုဝါဒီ-အပြစ်အရ၊ နှိပ်ချဆုံးမလေ့ရှိသော၊ မေဓာဝီ-တရားခပင်း၊ ထိုးထွင်း
 မြင်သိ၊ ဓမ္မောဇပညာရှိသော၊ ယံ (ပဏှိတံ)-အကြင်ဆရာသခင်၊ ပညာရှင်ကို၊
 ပဿေ (ပဿေယျ)-တွေ့မြင်အံ့၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပဏှိတံ-
 ဆရာသခင်၊ ပညာရှင်ကို၊ နိမိနံ-ထိုထိုအရပ်၊ မြှုပ်ထားအပ်သော ရွှေအိုးတို့ကို၊
 ပဝတ္တာရံ က္ကဝ-ညွှန်ကြားပြောပြသူကိုကဲ့သို့၊ [ပဝဒတိတံ ပဝတ္တာ၊ ပ+ဝဒ+တု-
 ဇာဒီသစ်-၂၊ ၄၂၄] ဘဇေ (ဘဇေယျ)-ချဉ်းကပ်ရာ၏၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်
 သော၊ ပဏှိတံ-ဆရာသခင်၊ ပညာရှင်ကို၊ **ဘဇမာနဿ**-ချဉ်းကပ်သူအား

နိဂ္ဂယုဝါဒီ။ ။ဓမ္မေန ဝိနယေန သတ္ထုသာသနေန နိဂ္ဂယု နိဗ္ဗိသေဝနံ ကတွာ
 ဝဒတိ သီလေနာတိ **နိဂ္ဂယုဝါဒီ**၊ ဥပါဒါယ ပဝတ္တံ ရူပံ ဥပါဒါရူပန္တိ တွာလောပတ-
 ပျရိသသမာသော ဝိယ နိဂ္ဂယုဝါဒိန္တိ အတွာလောပတပျရိသသမာသောပိ သမ္ဘဝတိ၊
 ဓမ္မဋီ-၁၃၂။

ဘဇမာနဿ။ ။ကစ္စည်း၊ ရူပသိဒ္ဓိအလို သေယျသဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်ရာဝယ် သိလာဃ

သေယျော-မြတ်သည်။ ဝါ-ကြီးပွားခြင်းသည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ပါပိယော-အထူးသဖြင့် ယုတ်ညံ့သည်။ ဝါ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ န ဟောတိ-မဖြစ်။ [ယံကို ကိရိယာပရာမသနယူ၍ “ဝဇ္ဇဒသိနံ-သော၊ နိဂ္ဂယုဝါဒိ-သော၊ မေဓာဝိ-ကို၊ နိမိနံ-တို့ကို၊ ပဝတ္တာရံ က္ကဝ-သို့၊ ယံ ပဿေ-အကြင်ရှုထိုက်၏။ (တေန ဒဿနေန-ထိုသို့ ရှု ထိုက်ခြင်းကြောင့်၊) တာဒိသံ-သော၊ ပဏ္ဍိတံ-ကို၊ ဘဇေ-လော”ဟု ပေးသေး၏။]

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ နိမိနန္တိ-ကား၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ နိဒဟိတွာ-မြှုပ်နှံ၍၊ ဌပိတာနံ-ထားအပ်ကုန်သော၊ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိပူရာနံ-ငွေရွှေအစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြည့်နေကုန်သော၊ နိမိကုမ္ဘိနံ-ရွှေအိုးတို့ကို၊ ပဝတ္တာရန္တိ-ကား၊ ကိစ္ဆ-ဇီဝိကေ-ဆင်းရဲငြိုငြင်သဖြင့် အသက်မွေးရခြင်းရှိကုန်သော၊ ဒုဂ္ဂတမနုဿေ-ဆင်းရဲသော လူတို့ကို၊ အနုကမ္ပံ-လျှော်စွာတုန်လှုပ်ကြောင်းကရုဏာကို၊ ဝါ-အစဉ်သနားခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ “ဧဟိ-လာလော၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝနပါယံ-အသက်မွေးခြင်း၏အကြောင်း၊ နည်းလမ်းကောင်းကို၊ ဒဿေဿာမိ-ပြမည်။” က္ကတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ နိမိဋ္ဌာနံ-ရွှေအိုး၏ တည်ရှိရာအရပ်သို့၊ နေတွာ-ခေါ်ဆောင်၍၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ ပဿာရေတွာ-ဆန့်တန်း၍၊ “က္ကမံ-ဤရွှေအိုးကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝ-အသက်မွေးလော၊ က္ကတိ-သို့၊ အာစိက္ခိတာရံ ဝိယ-ပြောပြသူကိုကဲ့သို့၊ ဝဇ္ဇဒသိနန္တိ-ကား၊ “က္ကမိနာ အသာရပေဓန ဝါ-ဤမလျှောက်ပတ်သော အမှုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ က္ကမိနာ ခလိတေန ဝါ-ဤချွတ်ချော်သောအမှုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နံ-ထိုသူကို၊ သံဃမဇ္ဈေ-သံဃာ၏ အလယ်၌၊ နိဂ္ဂဏှိဿာမိ-နှိပ်ကွပ်မည်။” က္ကတိ-သို့၊ ရန္တ-ဂဝေသကော စ-အပေါက်အကြားကို ရှာသူလည်းကောင်း၊ အညာတံ-မသိအပ်သေးသည်ကို၊ ဉာပနတ္ထာယ-သိစေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဉာတံ-သိအပ်ပြီးသည်ကို၊ အနုဂ္ဂဟဏတ္ထာယ-ချီးမြှောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အဿ-ထိုသူ၏၊ သီလာဒီနံ-သီလအစရှိသည်၏၊ ဝုဒ္ဓိကာမတာယ-တိုးပွားခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ တံ ဝဇ္ဇ-ထိုထိုအပြစ်ကို၊ ဩလောကနေန-ကြည့်

သုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် သမ္ပဒါနိမ္မည်၊ သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိဖြင့် စတုတ္ထိသက်၊ မောဂ်-၂၊ ၂၅သုတ်အလို သာမိအနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်၍ “ဘဇမာနဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ သေယျော-သည်၊ ဟောတိ”ဟု ပေး။

ရှုခြင်းဖြင့်၊ ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတော စ-ထုတ်ဆောင်ဖေးမခြင်းသဘော၌ တည်သူလည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့) ဒွေ-၂မျိုးကုန်သော၊ ဝဇ္ဇဒဿိနော-အပြစ်ကို ရှုလေ့ရှိသူတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣဓ-ဤဝဇ္ဇဒဿိနံဟူသောပါဌ်၌၊ အယံ-ဤထုတ်ဆောင်ဖေးမခြင်းသဘော၌ တည်သူကို၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏။ ဟိ-ချဲ့၊ ဒုဂ္ဂတမနုဿော-ဆင်းရဲသောလူသည်၊ “ဣမံ-ဤရွှေအိုးကို၊ ဂဏှာဟိ-

ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတော။ ။ဥလ္လမ္ပနိယတေ ဥလ္လမ္ပနံ-ထုတ်ဆောင်ခြင်း၊ ဥလ္လမ္ပနမေဝ+သဘာဝေါ ဥလ္လမ္ပနသဘာဝေါ၊ ဥလ္လမ္ပနသဘာဝ+သဏ္ဌိတော ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတော၊ ဥလ္လမ္ပနံ၌ ရုဓာဒိလုပဓာတ်သက်သက်သည် ဝိလုမ္ပန (လုယက်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ ဤ၌ ဥဥပသာရကြောင့် ဥဒ္ဓရဏ(ထုတ်ဆောင်ခြင်း)အနက်ကို ဟောသည်၊(သီဒီသစ်-၂၊ ၄၃၃)၊ ထုတ်ဆောင်ဖေးမခြင်းသဘော၌ တည်ခြင်းဟူသည် သနားကြင်နာမှု ကရုဏာဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။ (သီဒီသစ်-၂၊ ၇၃)

ဒွေ ဝဇ္ဇဒဿိနော။ ။ဝဇ္ဇဒဿိနံ၌ ဝဇ္ဇဒဿိပုဂ္ဂိုလ် ၂မျိုးကို ပြလို၍ “ဒွေ ဝဇ္ဇဒဿိနော”စသည်ကို မိန့်သည်။ “ရန္တဂဝေသကော စ၊ ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတော စ”တို့ကား ဝဇ္ဇဒဿိသရုပ်ကို ပြသောကြောင့် သရူပတည်း။ “ဒွေ ဝဇ္ဇဒဿိနော”ကား သရူပဝန္တတည်း။ သရူပ၊ သရူပဝန္တကို ပြသောဝါကျ၌ သရူပဝန္တပုဒ်ကို ဣတိ၌ စပ်ရသောကြောင့် အဆုံးတွင် ဣတိသဒ္ဒါပါလျှင် ကောင်း၏။ မပါလျှင် ထည့်ပေးရ၏။ ထေရေ ဌ-၂၊ ၄၀၁၌ “ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတော စာတိ”ဟု ဣတိပါသည်။

ဆက်ဥးအံ့-ဣတိ၌ စပ်ရသော ပုဒ်များသည် (မည်သည့်ဝိဘတ်ဖြင့်နေနေ) “သည်၊ ကို၊ ဖြင့်၊ နှင့် ၊ ပေ ၊ ၌”ဟု ကတ္တားကံစသောအနက်များ မပေးရ၊ ကတ္တားကံစသော အနက်များသည် ကြိယာတစ်ခုခု၊ သမ္ပန္နိတစ်ခုခုနှင့် တွဲမှ ရအပ်သော အနက်များတည်း။ ဣတိသဒ္ဒါကား ထို အနက်များကို မပြနိုင်၊ ထိုကြောင့် ဣတိသဒ္ဒါနှင့် တွဲရာ၌ ဝိဘတ်ဟူသမျှ လိင်အနက်ကိုသာ ထွန်းပြရသောကြောင့် “လည်းကောင်း”ဟူသော အနက်ပေးရသည်။ “ဒွေ-ကုန်သော၊ ဝဇ္ဇဒဿိနော-တို့ကား။ . . ရန္တဂဝေသကော စ-သူလည်းကောင်း၊ ပေ ၊ ဥလ္လမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတော စ-ထုတ်ဆောင်ဖေးမခြင်းသဘော၌ တည်သူလည်းကောင်း၊ (ဣတိ-ဤသည်တို့တည်း)”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ယထာ ဟိ။ ။“နိဓိနံဝ ပဝတ္ထာရံ၊ ယံ ပဿေ ဝဇ္ဇဒဿိနံ”စကားများကို အကျယ်ချဲ့လို့၍ “ယထာ ဟိ”စသည်ကို မိန့်သည်။ “ယထာ ဟိ ဒုဂ္ဂတမနုဿော. . . ဟောတိ”

ယူလော။” ကူတိ-သို့ တဇ္ဇေတွာပိ-ခြိမ်းခြောက်၍လည်းကောင်း၊ ပေါထေတွာပိ-ပုတ်ခတ်၍လည်းကောင်း၊ နိဓိ-ရွှေအိုးကို၊ ဒဿန္တေ-ပြုလသော်၊ ဝါ-ပြုလျှင်၊ ကောပံ-အမျက်ကို၊ န ကရောတိ ယထာ-မပြုသကဲ့သို့၊ ပမုဒိတော ဧဝ-ဝမ်းမြောက်သည်သာ၊ ဟောတိ (ယထာ)-ဖြစ်သကဲ့သို့ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဧဝရူပေ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ပုဂ္ဂလေ-သည်၊ အသာရူပံ ဝါ-မလျောက်ပတ်သော အမှုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ခလိတံ ဝါ-ချွတ်ချော်သော အမှုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ အာစိက္ခန္တေ-ပြောဆိုညွှန်ပြလသော်၊ ဝါ-လျှင်၊ ကောပေါ-အမျက်ကို၊ န ကာတဗ္ဗော-မပြုထိုက်၊ တုဋ္ဌေနေဝ-ဝမ်းမြောက်သူသည်သာလျှင်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏။ **“ဘန္တေ-တို့!** ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ မဟန္တံ-မွန်မြတ်သော၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ မယံ-တပည့်တော်၏။ အာစရိယုပဇ္ဈာယဌာနေ-ဆရာဥပဇ္ဈာယ်၏အရာ၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဩဝဒန္တေဟိ-ဆုံးမကုန်သော၊ (ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊) ပုနပိ-တစ်ဖန်လည်း၊ မံ-တပည့်တော်ကို၊ **ဝဒေယျာထ-**ပြောဆိုဆုံးမပါကုန်လော။” ကူတိ-သို့၊ ပဝါရေတဗ္ဗမေဝ-ဖိတ်မန်ထိုက်သည်သာ၊ နိဂ္ဂယု-ဝါဒိန္တိ-ကား၊ ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) နိဂ္ဂယုဝါဒိန္တိ (ပဒဿ)-နိဂ္ဂယုဝါဒိဟူသောပုဒ်၏၊ (ဝိတ္ထာရံ-အကျယ်ကို)၊ ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿမိ)-ထုတ်၍ ပြဉ္စးအံ့၊ ဧကစ္စော-

ဟူသော စကားများသည် “နိဓိနံ ပဝတ္ထာရံ”၏ အကျယ်စကား၊ “ဧဝမေဝ”စသည်ကား ဝဇ္ဇဒဿိနံ၏ အကျယ်တည်း၊ ဝဇ္ဇဒဿိနံတစ်ပုဒ်တည်းကို ဥပမာန ဥပမေယျဖြင့် ဖွင့်သည်မဟုတ်၊ ထိုကြောင့် ဟိသည် တပွာကဋီကရဏဇောတကမဟုတ်၊ ဝိတ္ထာရဇောတကတည်း။

ဘန္တေ . . . ဝဒေယျာထ။ ။ဤနေရာ၌ စာနေအမျိုးမျိုး ရှိနေ၏။ ဓမ္မ. ဌနှင့် မဟာနိ. ဌ-၄၁၅၌ “(က) ဘန္တေ မဟန္တံ ဝေါ ကမ္မံ ကတံ၊ (ခ) မယံ အာစရိယုပဇ္ဈာယဌာနေ ဌတွာ ဩဝဒန္တေဟိ ပုနပိ မံ ဝဒေယျာထ”ဟု ရှိ၏။ အံဋီ-၁, ၁၉၀၌ “(က) ဘန္တေ မဟန္တံ ဝေါ ကမ္မံ ကတံ မယံ အာစရိယုပဇ္ဈာယဌာနေ ဌတွာ ဩဝဒန္တေဟိ။ (ခ) ပုနပိ မံ ဝဒေယျာထ”ဟု ရှိ၏။ အထက်၌ ဓမ္မ. ဌ၊ မဟာနိ. ဌတို့အတိုင်း ပေးခဲ့သည်။ အံဋီအလို “ဘန္တေ-တို့! မယံ-၏။ အာစရိယုပဇ္ဈာယဌာနေ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ ဩဝဒန္တေဟိ-ကုန်သော၊ ဝေါ-တို့သည်၊ မဟန္တံ-သော၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ ပုနပိ-လည်း၊ မံ-ကို၊ ဝဒေယျာထ-ကုန်လော”ပေးပါ။ ထေရ. ဌ-၂, ၄၀၁၌ကား “ဘန္တေ ပုနပိ မံ ဝဒေယျာထ”ဟူမျှသာ ရှိ၏။

အချို့သော ဆရာဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒီနံ-အတူနေတပည့်အစရှိသူတို့၏၊ အသာရပုံ ဝါ-မလျောက်ပတ်သော အမှုကိုလည်းကောင်း၊ ခလိတံ ဝါ-ချွတ်ချော်သော အမှုကိုလည်းကောင်း၊ ဒိသွာ-၍၊ “အယံ-ဤတပည့်သည်၊ မေ-အား၊ မုခေါဒကဒါနာဒီဟိ-မျက်နှာသစ်ရေ ကပ်လျှခြင်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သက္ကစ္စံ-ရိုသေစွာ၊ ဥပဋ္ဌဟတိ-ပြုစုလုပ်ကျွေး၏၊ နံ-ထိုတပည့်ကို၊ သစေ ဝက္ခာမိ-အကယ်၍ ပြောလိုက်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ မံ-ကို၊ န ဥပဋ္ဌဟိဿတိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးတော့မည်မဟုတ်၊ ဧဝံ-ဤသို့ မပြုစုမလုပ်ကျွေးလသော်၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပရိဟာနိ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဝတ္တံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ အဝိသဟန္တော-မရဲဝံသော ဆရာဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ နိဂ္ဂယုဝါဒီ နာမ-နိဂ္ဂယုဝါဒီမည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ သော-ထိုဆရာဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ ကုမသ္မိံ သာသနေ-ဤသာသနာတော်၌၊ ကစဝရံ-အမှိုက်ကို၊ အာကိရတိ-ဖြန့်ကြဲနေ၏၊ (ဖြန့်ကြဲရာရောက်၏)၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ယော-အကြင်ဆရာဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ တထာရူပံ-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ ဝဇ္ဇံ-အပြစ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဝဇ္ဇနရူပံ-အပြစ်အားလျော်စွာ၊ တဇ္ဇေန္တော-ခြိမ်းခြောက်လျက်၊ ပဏာမေန္တော-နှင်ထုတ်လျက်၊ ဒဏ္ဍကမ္ပံ-ဒဏ်အမှုကို၊ ကရောန္တော-ပြုလျက်၊ ဝိဟာရာ-မှ၊ တံ-ထိုတပည့်ကို၊ နိဟရန္တော-နှင်ထုတ်လျက်၊ သိက္ခာပေတိ-ကျင့်စေ၏၊ အယံ-ဤဆရာဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ သေယျထာပိ-ဘုရားရှင်ကဲ့သို့၊ နိဂ္ဂယုဝါဒီ နာမ-နိဂ္ဂယုဝါဒီမည်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ “ နိဂ္ဂယု ၊ ပေ ၊ ဌဿတိတိ ဧတံ-နိဂ္ဂယု၊ ပေ၊ ဌဿတိဟူသော ဤစကားကို၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ [အာနန္ဒန္တော! အဟံ-သည်၊ (ဝေါ-တို့အား)၊ နိဂ္ဂယု နိဂ္ဂယု-နှိပ်ကွပ်၍ နှိပ်ကွပ်၍၊ ဝက္ခာမိ-ပြောဆိုဆုံးမမည်၊ အာနန္ဒ! (ဝေါ-တို့အား)၊ ပဝယု ပဝယု-အပြစ်တို့ကို ဖယ်ရှား၍ ဖယ်ရှား၍၊ ဝက္ခာမိ-မည်၊ (ဧဝံ-ဤသို့ပြောဆို ဆုံးအပ်ကုန်လသော်၊) ယော သာရော-အကြင်မဂ်ဖိုလ်တည်းဟူသော အနှစ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သော-ထိုမဂ်ဖိုလ်တည်းဟူသော အနှစ်သည်၊ ဌဿတိ-တည်လိမ့်မည်။]

နိဂ္ဂယု... ဝက္ခာမိ။ ။“နိဂ္ဂယု နိဂ္ဂယု ဝက္ခာမိ”ဖြင့် အိုးလုပ်သူသည် မခြောက်သေးသောအိုးကို လက်၂ဖက်ဖြင့် ညင်သာစွာ ကိုယ်တွယ်သကဲ့သို့ ငါဘုရားသည်

မေဓာဝိန္တိ-ကား၊ ဓမ္မောဇပညာယ-တရားတို့တွင် အဆီအနှစ်ဖြစ်သော ပညာနှင့်
 ဝါ-တရားတည်းဟူသော အဆီအနှစ်ဖြစ်သောပညာနှင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၆၇၂၈။]
 သမန္နာဂတံ-သော၊ တာဒိသန္တိ-ကား၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ပဏ္ဍိတံ-
 ကို၊ ဘဇေယျ-ဆည်းကပ်ရာ၏။ ပယိရူပါသေယျ-ချဉ်းကပ်ရာ၏။ ဟိ-မှန်၏။
 တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ရှိအပ်သော၊ အာစရိယံ-ဆရာကို၊ ဘဇမာနဿ-မှီဝဲဆည်း
 ကပ်သော၊ အန္တေဝါသိကဿ-အနီနေတပည့်အား၊ သေယျာ-မြတ်သည်၊
 ဟောတိ-၏။ ပါပိယော-အထူးအားဖြင့် ယုတ်ညံ့သူသည်၊ န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊
 ဝဗ္ဗိယေဝ-တိုးပွားခြင်းသည်သာ၊ ဟောတိ-၏။ ပရိဟာနိ--ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်၊
 နော (ဟောတိ)မဖြစ်၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း။ ဒေသနာပရိယောသာနေ-
 ဌ၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-
 ရာဓထွေရဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ရာဓထွေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၂-အဿဇိပုနုဗ္ဗသုကဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ဩဝေယျာနုသာသေယျာတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ သာဝ-
 ထိယံ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ အဿဇိပုနုဗ္ဗသုကဘိက္ခု-အဿဇိ ပုနုဗ္ဗသုကမည်သော
 ရဟန်းတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ၊ ပန-ဆက်၊ ဒေသနာ-သည်၊ ကီဇ္ဇာဂိရိသ္မိ-
 ကီဇ္ဇာဂိရိဇနပုဒ်၌၊ သမုဋ္ဌိတာ-ဖြစ်ပေါ်ပြီ။ ကိရ-ချဲ့၊ ဒွေ-၂ပါးကုန်သော၊ တေ
 ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ အဂ္ဂသာဝကာနံ-တို့၏။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ-အတူနေ
 တပည့်တို့သည်၊ ကိဉ္စာပိ (ဟောန္တိ)-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါကုန်၏။ ပန-ထိုသို့ပင်

သင်တို့၏အပေါ်၌ ထိုကဲ့သို့ နေရာတကာ ညင်သာစွာ ပြောဆိုကျင့်သုံးမည်မဟုတ်၊
 တစ်ကြိမ်ဆုံးမပြီး နောက်ထပ်မပြောမဆိုပဲ နေမည်မဟုတ်၊ နှိပ်ကွပ်၍ နှိပ်ကွပ်၍
 အထပ်ထပ်အခါခါ ဆုံးမတော်မူမည်ဟု ဆိုလိုသည်။ “ပဝယု ပဝယု ဝက္ခာမိ”ဖြင့်
 အိုးလုပ်သူသည် ကျက်ပြီးသောအိုးတို့တွင် ကွဲအက်ပြတ်ရိနေသော အိုးတို့ကို ဖယ်ရှား၍
 ကောင်းစွာကျက်သောအိုးတို့ကိုသာ ခေါက်ကာ ခေါက်ကာ ယူသကဲ့သို့ ငါတုရားသည်
 လည်း သင်တို့၏ အပြစ်တို့ကို ဖယ်ရှား၍ ဖယ်ရှား၍ အထပ်ထပ်အခါခါ ဆုံးမတော်မူ
 မည်ဟု ဆိုလိုသည်။ (မ-၃၊ ၁၅၉၊ မ-၄-၄၊ ၁၁၈၊ ၁၁၉)

ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း၊ အလဇ္ဈိနော-ရှက်ခြင်းမရှိကုန်သည်။ ပါပဘိက္ခု-ယုတ်
 မာသောရဟန်းတို့သည်။ အဟေသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်။ ပါပ-
 ကေဟိ-ယုတ်မာကုန်သော၊ အတ္တနော-၏။ ပဉ္စဟိ-သင်္ချာ၅လီအတိုင်းအရှည်ရှိ
 ကုန်သော၊ ဘိက္ခုသတေဟိ-ရဟန်းအရာတို့နှင့်၊ [ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ရဟန်း
 ၅ရာတို့နှင့်၊] သဒ္ဓိ၊ ကိဋ္ဌာဂိရိသ္မိ-ကိဋ္ဌာဂိရိဇနပုဒ်၌၊ ဝိဟရန္တာ-နေကုန်လသော်၊
 “မာလာဝစ္ဆ-ပန်းပင်ငယ်ကို၊ ရောပေန္တိပိ-ပေါက်လည်းပေါက်စေကုန်၏၊ ဝါ-ကိုယ်
 တိုင်လည်း စိုက်ကုန်၏၊ ရောပါပေန္တိ-ပေါက်ပါစေဟုလည်း စေခိုင်းကုန်၏၊ ဝါ-
 သူတစ်ပါးကိုလည်း အစိုက်ခိုင်းကုန်၏။” ဣတိအာဒိကံ-ဤသို့အစရှိသော၊ နာန-
 ပွကာရံ-အထူးထူးအပြားပြားသော၊ အနာစာရံ-မပြုကျင့်ထိုက်သောအမှုကို၊
 ကရောန္တာ-ပြုကျင့်ကုန်လျက်၊ ကုလဒူသကကမ္မံ-အမျိုး၄ပါး၏ သဒ္ဓါတရားကို
 ဖျက်ဆီးကြောင်းအမှုကို၊ ဝါ-ကုလဒူသကအမှုကို၊ ကတွာ-၍၊ တတော-ထိုကုလ
 ဒူသကအမှုမှ၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နေဟိ-ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော၊ ပစ္စယေဟိ-ပစ္စည်း
 တို့ဖြင့်၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေန္တာ-ပြုကုန်လျက်၊ တံ အာဝါသံ-ထို
 ကျောင်းကို၊ ပေသလာနံ-ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော သီလရှိကုန်သော၊ ဝါ-သီလကို
 ချစ်မြတ်နိုးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်းတို့၏၊ အနာဝါသံ-ကျောင်းမဟုတ်သည်
 ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-နေထိုင်နိုင်ခြင်းမရှိအောင်၊ အကံသု-ပြုကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊
 တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ သုတွာ-၍၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မ-
 ကရဏတ္ထာယ-ပဗ္ဗာဇနီယကံကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ သပရိဝါရေ-အခြံအရံနှင့်
 တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-၂ပါးကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကေ-တို့ကို၊ အာမန္တေတွာ-
 ခေါ်တော်မူ၍၊ “သာရိပုတ္တာ-သာရိပုတြာ မောဂ္ဂလ္လာန်တို့၊ [သာရိပုတ္တာ ၈+
 မောဂ္ဂလ္လာနော ၈ သာရိပုတ္တာ၊] ဂစ္ဆထ-သွားကြလော၊ တေသု-ထိုရဟန်းတို့တွင်၊
 ယေ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ တုမှာကံ-သင်တို့၏၊ ဝစနံ-စကားကို၊ န ကရောန္တိ-
 မပြုကျင့်ကုန်၊ (မလိုက်နာကုန်)၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မံ-နှင့်
 ထုတ်ကြောင်းဝိနည်းကံကို၊ (ပဗ္ဗာဇနီယကံကို)၊ [ဂါမာဒိတော ပဗ္ဗာဇနီယတိ ဧတေ-
 နာတိ ပဗ္ဗာဇနီယံ၊ ပဗ္ဗာဇနီယမေဝ+ကမ္မံ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မံ-ရွာစသည်မှ ထွက်ခွာစေ
 ကြောင်းကံ(ပါစိယော-၄၁၁၊ စူဘာ-၄)။] ကရောထ-ပြုကြလော၊ ယေ ပန-အကြင်
 ရဟန်းတို့သည်ကား၊ (တုမှာကံ-တို့၏၊ ဝစနံ-ကို) ကရောန္တိ-ပြုကျင့်ကုန်၏။

(လိုက်နာကုန်၏)။ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို သြဝဒေထ-ဆုံးမကြလော၊ အနုသာသ-ထ-သွန်သင်ကြလော၊ **ဟိ-အကျိုးကား၊ သြဝဒေန္တော-ဆုံးမသူသည်၊** ဝါ-ကို၊ အနုသာသန္တော-သွန်သင်သူသည်၊ ဝါ-ကို၊ အပဏ္ဍိတာနံယေဝ-ပညာမရှိသူ တို့သည်သာလျှင်၊ အပ္ပိယော-မချစ်အပ်သည်၊ အမနာပေါ-မမြတ်နိုးအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပဏ္ဍိတာနံ ပန-ပညာရှိတို့သည်ကား၊ ပိယော-ချစ်အပ်သည်၊ မနာပေါ-မြတ်နိုးအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။” ဣတိ-သို့၊ အနုသန္ဓိ-ကို ဃဋေတွာ-၍၊ ဓမ္မ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကို)။ “သြဝဒေယျ၊ ပေ ၊ အပ္ပိယော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

သြဝဒေယျာနုသာသေယျ၊ အသတ္တာ စ နိဝါရယေ၊

သတံ ဟိ သော ပိယော ဟောတိ၊ အသတံ ဟောတိ အပ္ပိယော။

သြဝဒေယျ-အကြောင်းပေါ်က ဆုံးမရာ၏၊ အနုသာသေယျ-အကြောင်း မပေါ်ခင် သွန်သင်ရာ၏၊ [(တစ်နည်း) သြဝဒေယျ-မျက်မှောက်၌ ဆုံးမရာ၏၊ အနု-သာသေယျ-မျက်ကွယ်၌ ဆုံးမရာ၏၊ (တစ်နည်း) သြဝဒေယျ-တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ဆုံးမ ရာ၏၊ အနုသာသေယျ-အထပ်ထပ်အခါခါ ဆုံးမရာ၏၊ (တစ်နည်း) သြဝဒေယျ-ဆုံးမရာ၏၊ အနုသာသေယျ-သွန်သင်ရာ၏၊] အသတ္တာ စ-(များသောအားဖြင့်) မသူ တော်တို့၌ ဖြစ်တတ်သော အကုသိုလ်တရားမှလည်း၊ နိဝါရယေ-တားမြစ်ရာ၏၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ သော-ထိုဆုံးမသွန်သင်သူသည်၊ ဝါ-ကို၊ သတံ-သူတော် ကောင်းတို့သည်၊ ပိယော-ချစ်မြတ်နိုးအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အသတံ-မသူ

သြဝဒေန္တော ဟိ။ ။ဤ“သြဝဒေန္တော ဟိ”စသော ဝါကျဖြင့် ဆုံးမခြင်းကြောင့် ရရှိ သောအကျိုးကို ပြသည်ဟု ယူ၍ ဟိကို ဖလဇောတကယူပေးသည်၊ “ဟိ-အကြောင်း ကား”ဟုလည်း ပေး၏၊ သင့်သည်ပင်၊ ဒဇ္ဇိဇောတကကြံ၍ “ဟိ-မှန်၏”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ “ဟိနက်မှတ်သား၊ ထင်ရှား-ချဲ့-မြဲ၊ နက်စွဲသုံးအင်၊ ရှေ့စကားနှင့်အတူပင် (ရွှေ-၂)”အရ ဒဇ္ဇိကရဏဝါကျမှန်လျှင် ရှေ့စကားနှင့် အဓိပ္ပာယ်ချင်း တူရ၏၊ ဤ၌ ရှေ့စကားဖြင့် ဆုံးမဖို့ ပြပြီး “သြဝဒေန္တော ဟိ”စသော နောက်စကားက ဆုံးမခြင်း ကြောင့် ရရှိသောအကျိုးကို ပြသည်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆုံးမသင့်ကြောင်းကို ပြသည်၊ ထိုသို့ ရှေ့စကားနှင့် အဓိပ္ပာယ်ချင်း မတူရကား ဒဇ္ဇိဇောတကကြံခြင်းမှာ မကောင်းပါ၊ ဂါထာမှ “သတံ ဟိ သော ပိယော ဟောတိ”၌ ဟိလည်း နည်းတူပင်။

တော်တို့သည်အပ္ပိယော-မချစ်မြတ်နိုးအပ်သည်။ ဟောတိ-၏။ [ဟိကို ဟေတု အနက်ဟော ယူ၍ (ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်နည်း? ဟိ (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ သော-သည်။ ဝါ-ကို၊ သတံ-တို့သည်။ ပိယော ဟောတိ၊ အသတံ အပ္ပိယော ဟောတိ၊ (ကသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း)”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။]

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဩဝဒေယျာတိ-ကား၊ ဝတ္ထုသ္မိ-အကြောင်းသည်၊ ဥပ္ပ-နန္ဒ-ဖြစ်ပေါ်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်ပေါ်လာမှ၊ ဝဒန္တော-ပြောဆိုသူသည်၊ ဝါ-ပြောဆိုလျှင်၊ ဩဝဒတိ နာမ-ဩဝဒတိ မည်၏၊ ဝတ္ထုသ္မိ-သည်၊ အနုပ္ပန္န-မဖြစ်ပေါ်သေးလသော်၊ ဝါ-မဖြစ်ပေါ်မီ၊ “တေ-သင်၏၊ အယသောပိ-အကျော်စောမဲ့သည်လည်း၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏။” ဣတိ အာဒိဝသေန-ဤသို့ အစရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အနာဂတံ-အနာဂတ်ကို ဒသေန္တော-ပြုသူသည်၊ ဝါ-ပြုလျှင်၊ အနုသာသတိ နာမ- အနုသာသတိမည်၏၊ သမ္ပခါ-မျက်မှောက်၌၊ ဝဒန္တော-သည်၊ ဝါ-လျှင်၊ ဩဝဒတိ နာမ-မည်၏၊ ပရမ္ပုခါ-မျက်ကွယ်၌၊ ဒူတံ ဝါ-တမန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သာသနံ ဝါ-သတင်းစကားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပေသေန္တော-ပေးပို့သူသည်၊ ဝါ-လျှင်၊ အနုသာသတိ နာမ-မည်၏၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ ဝဒန္တော-သည်၊ ဝါ-လျှင်၊ ဩဝဒတိ နာမ-၏၊ ပုနပျုနံ-ထပ်၊ ဝဒန္တော-သည်၊ ဝါ-လျှင်၊ အနုသာသတိ နာမ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဩဝဒန္တော ဧဝ-ဆုံးမသူသည်ပင်၊ အနုသာသတိ နာမ-အနုသာသတိမည်၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်သည့်အတိုင်း၊ ဩဝဒေယျ-ဆုံးမရာ၏၊ အနုသာသေယျ-သွန်သင်ရာ၏။ **အသမ္ဘာ စာတိ-ကား၊ အကုသလဓမ္မာ စ-အကုသိုလ်တရားမှလည်း၊ နိဝါရယျ-**

အသမ္ဘာ။ ။သီဒနသဘာဝေ ကိလေသေ ဘိန္နန္တိတိ သမ္ဘိ၊ [သီဒ+ဘိဒိ+ကိ၊ ပုလ္လိင်၊ ဣကာရန္တု-နိတိဓာတု-၃၆၉။] န+သမ္ဘိ အသမ္ဘိ ယေဘုယျေန အသမ္ဘိသု+ဘဝံ အသမ္ဘိ (တစ်နည်း) အသမ္ဘိနံ+ဣဒံ အသမ္ဘိ-သူတော်မဟုတ်၊ သူယုတ်တို့၏၊ ဥစ္စာဖြစ်သော အကုသိုလ်တရား၊ [အသပ္ပ+ဏှ၊ ဣအနုပန်ချေ၊ အဝဏ္ဏော ယေ လောပဉ္စ၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဣချေ၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဗကို ချေ၊ ဘျကို ဘပြ၊ ဗဒ္ဒေဘော်လာ-နိတိပဒ-၂၃၄၊ နိတိပဒနိ-၂၊ ၅၀၅။]

တစ်နည်း။ ။သဟ ဘန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊ [သဟ+ဘာ+ကိ၊ သဟကို သပြ။] သဟ ဘာသန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊ [သဟ+ဘာသ+ကိ၊] သင်္ဂမ္မ ဘန္တိ ဧတ္ထာတိ သဘာ၊

တားမြစ်ရာ၏။ ကုသလဓမ္မ-ကုသိုလ်တရား၌၊ ပတိဋ္ဌာပေယျ-တည်စေရာ၏။ ဣတိ အတ္ထော-အနက်။ သတံ ဟိ သော ပိယော ဟောတိတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-
 ဤသို့သဘောရှိသော၊ သော ပုဂ္ဂလော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဗုဒ္ဓါဒိနံ-ဘုရား
 အစရှိကုန်သော၊ သပ္ပုရိသာနံ-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ပိယော-ချစ်မြတ်နိုး
 အပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ ပန-ဗျတိရိုက်ကား၊ ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အ-
 ဒိဋ္ဌဓမ္မာ-မမြင်အပ်သောတရားရှိကုန်၏။ **အဝိတိဏ္ဏပရလောက**-မလွန်
 မြောက်အပ်သေးသော တမလွန်လောကရှိကုန်၏။ ဝါ-တမလွန်လောကကို
 မလွန်မြောက်သေးကုန်၊ အာမိသစက္ခုကာ-(ပစ္စည်း၄ပါးဟူသော) အာမိသ၌
 အမြင်ရှိကုန်၏။ ဝါ-အာမိသကို ကြည့်ရှုလေ့ရှိကုန်၏။ [အာမိသ+စက္ခု ဒဿနံ
 ယေသန္တိ အာမိသစက္ခုကာ-သံ၊ ၄-၂၊ ၁၉၀၊] ဇီဝိကတ္တာယ-အသက်မွေးခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့ကုန်၏။ အသတံ-သူတော်မဟုတ် သူယုတ်
 ဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ-ထိုသူတို့သည်၊ ဩဝါဒကော-ဆုံးမတတ်သော၊ အနု-
 သာသကော-သွန်သင်တတ်သော၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ “တံ-သည်၊
 အမှာကံ-တို့၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-သည်၊ န-မဟုတ်၊ အာစရိယော-ဆရာသည်၊ န-
 မဟုတ်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အမှေ-တို့ကို၊ ဩဝဒသိ-ဆုံးမသွန်သင်ရသနည်း?”
 ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ မုဓသတ္တိဟိ-နှုတ်တည်းဟူသော လှံတို့ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇန္တာနံ-ထိုးဆွ

[သံ+ဘာ+ကံ၊ နိဂ္ဂဟိတံချေ၊] သင်္ဂမ္မ ဘာသန္တိ ဧတ္တာတိ သဘာ၊ [သံ+ဘာသ+ကံ၊-
 ရူ-၃၆၁၊] သဘာယံ+သာဓု သမ္ဘိ၊ [သဘာ+ယ၊] န+သမ္ဘိ အသမ္ဘိ-အစည်းအဝေး
 သဘင်၌ မကောင်းသော အကုသိုလ်တရား။ (ရူ-၂၃၁၊ မောဂ်ပံ-၄၊ ၇၂)

အဝိတိဏ္ဏပရလောက။ ။ဝိတရိယိတ္တာတိ ဝိတိဏ္ဏော၊ န+ဝိတိဏ္ဏော အဝိ-
 တိဏ္ဏော၊ ပရော+လောကော ပရလောကော၊ အဝိတိဏ္ဏော+ပရလောကော ဧတေသန္တိ
 အဝိတိဏ္ဏပရလောကော၊ ထေရု၊ ၄-၂၊ ၄၀၂၌ “ဝိတိဏ္ဏပရလောက”ဟု ရှိ၏။ ဓမ္မ၊ ၄-
 ၂၊ ၂၉၃၌လည်း ဝိတိဏ္ဏပရလောကပုဂ္ဂိုလ်ကို “အသန္တ”ဟု ဖွင့်၏။ စွန့်ပယ်အပ်သော
 တမလွန်လောကရှိသူကို (တမလွန်လောကကို စွန့်ပယ်သူ၊ နောက်ဘဝမရှိဟူသော
 ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအယူရှိသူကို) “ဝိတိဏ္ဏပရလောက”ဟု ခေါ်သဖြင့် ပို၍ပင် “အသန္တ”ဟု
 ဆိုထိုက်ရကား “ဝိတိဏ္ဏပရလောက”ဟု ရှိလျှင်လည်း သင့်သည်သာ။ (ဓမ္မ၊ ၄-၂၊
 ၁၁၉၊ ဣတိ၊ ၄-၈၃)

ကုန်လျက်၊ အပ္ပိယော-မချစ်အပ်မြတ်နိုးအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဂါထာ အဖွင့်အပြီးတည်း။

ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ-တို့သို့၊ ပါ- ပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-အဿဇိပုနဗ္ဗသုကဝတ္ထုအပြီးတည်း၊ သာရိပုတ္တ- မောဂ္ဂလ္လာနာပိ-တို့သည်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုကိဋ္ဌာဂိရိဇနပုဒ်သို့၊ ဂန္ဒာ-၍၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဩဝဒိသု-ဆုံးမကုန်ပြီ၊ အနုသာသိသု-သွန်သင်ကုန်ပြီ၊ တေသု- ထိုရဟန်းတို့တွင်၊ ဧကစ္စေ-အချို့ရဟန်းတို့သည်၊ ဩဝါဒိ-ကို၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတ္တာ-လက် ခံ၍၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝတ္တိသု-ကျင့်ကုန်ပြီ၊ ဧကစ္စေ-တို့သည်၊ ဝိဗ္ဗမိသု-လူ ထွက်ကုန်ပြီ၊ ဧကစ္စေ-တို့သည်၊ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မံ-ပဗ္ဗာဇနိယကံသို့၊ ပါပုဏိသု- ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ပြီးပြီ။

အဿဇိပုနဗ္ဗသုကဝတ္ထုဘာသာသီကောပြီးပြီ။

၃-ဓန္ဒစက္ကရဝတ္ထုဘာသာသီကော

န ဘဇေ ပါပကေ မိတ္တေတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊ ဆန္ဒထွေရံ-ကို၊ အာရပ္ပ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ သော အာယသ္မာ- ထိုအရှင်ဆန္ဒသည်၊ “အဟံ-သည်၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ အယျပုတ္တေန-အရှင့် သားနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ မဟာဘိနိက္ခမနံ-မြတ်သော တောထွက်ခြင်းကို၊ ဝါ- မြတ်သော ရှေးရှုထွက်ရာတောသို့၊ နိက္ခန္တော-ထွက်ခဲ့သည်၊ (ဟောမိ)၊ တဒါ- ထိုအခါ၌၊ အညံ-ငါမှတစ်ပါး အခြားသော၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ယောက်သူကိုသော်

မဟာဘိနိက္ခမနံ။ ။ရှေ့နည်းအလို မဟာဘိနိက္ခမနံနှင့် နိက္ခန္တော ၂ပုဒ်လုံးအရ တောထွက်ခြင်းကြိယာကို ရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပုစာရအားဖြင့် အရမပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ခွဲဆိုသည်၊ နောက်နည်းအလို အဘေဒဘေဒပုစာရကြိယာမလို၊ “မဟိ- ယတေ ပူဇီယတေတိ မဟန္တံ၊ အဘိနိက္ခမိယတေ အဘိနိက္ခမနံ၊ (တစ်နည်း) အဘိမုခံ နိက္ခမတိ ဧတ္တတိ အဘိနိက္ခမနံ၊ မဟန္တံ+အဘိနိက္ခမနံ မဟာဘိနိက္ခမနံ-မြတ်သော တောထွက်တော်မူခြင်း၊ ဝါ-မြတ်သော ရှေးရှုထွက်ရာတော”ဟု ပြုပါ။ (မဇ္ဈိ-၂၊ ၁၂၅၊ သုတ်မဟာဘာ-၁၊ ၅၂)

လည်း၊ န ပဿာမိ-မမြင်၊ ဣဒါနိ ပန-ယခုအခါ၌ကား၊ ‘အဟံ-သည်၊ သာရိ-
ပုတ္တော နာမ-သာရိပုတြာမည်၏၊ အဟံ-သည်၊ မောဂ္ဂလ္လာနော နာမ-လ္လာန်
မည်၏၊ မယံ-တို့သည်၊ အဂ္ဂသာဝကာ နာမ-အဂ္ဂသာဝကတို့ မည်၏၊’ ဣတိ-
သို့၊ ဝတ္တာ-ပြောဆို၍၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်နေကုန်၏။”
ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-၂ပါးကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကေ-တို့ကို၊ အက္ခောသတိ-ဆဲရေး
တိုင်းထွာ၏၊ သတ္တာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊
သုတ္တာ-၍၊ ဆန္ဒတ္ထေရံ-ကို၊ ပကောသာပေတွာ-ခေါ်စေတော်မူ၍၊ ဩဝဒတိ-
ဆုံးမ၏၊ သော-ထိုဆန္ဒထေရ်သည်၊ တံခဏယေဝ-ထိုဆုံးမရာခဏ၌သာလျှင်၊
တုဏှိ-ဆိုတ်၊ ဟုတွာ၊ ပုန-ဖန်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရေ-တို့ကို၊ အက္ခောသတိယေဝ-
သည်သာ၊ ဧဝံ-သို့လျှင်၊ ယာဝတတိယံ-၃ကြိမ်တိုင်အောင်၊ **အက္ခောသန္တံ**-ဆဲ
ရေးတိုင်းထွာသော အရှင်ဆန္ဒကို၊ ဝါ-လသော်၊ ဝါ-သောကြောင့်၊ ပက္ခောသာ-
ပေတွာ-မူ၍၊ သတ္တာ-သည်၊ ဩဝဒိတွာ-၍၊ “ဆန္ဒ-နန္ဒ၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ အဂ္ဂ-
သာဝကာ နာမ-တို့မည်သည်၊ တုယံ-၏၊ ကလျာဏမိတ္တာ-ကောင်းသော မိတ်
ဆွေတို့တည်း၊ (မိတ်ဆွေကောင်းတို့တည်း)၊ ဥတ္တမပုရိသာ-မြင့်မြတ်သော ယော
ကျားတို့တည်း၊ (ယောက်ျားမြတ်တို့တည်း)၊ ဧဝရူပေ-ကုန်သော၊ ကလျာဏ-
မိတ္တေ-တို့ကို၊ သေဝဿု-မှီဝဲလော၊ ဘဇဿု-ဆည်းကပ်လော၊” ဣတိ ဝတ္တာ
ဓမ္မ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ) “န ဘဇေ၊ ပေ၊ ပုရိသုတ္တမေ”တိ-
၍၊ (အာဟ)။

န ဘဇေ ပါပကေ မိတ္တေ၊ န ဘဇေ ပုရိသာဓမေ၊

ဘဇေထ မိတ္တေ ကလျာဏေ၊ ဘဇေထ ပုရိသုတ္တမေ။

အက္ခောသန္တံ။ ။အာ+ကုသ+အ+အန္တ၊ ကုသဓာတ်သည် အာရှေးရှိလျှင် ဆဲရေး
ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “ဆဲရေး”ဟူရာ၌လည်း ရုန့်ရင်းကြမ်းတန်းသော စကားတို့ဖြင့်
ထိပါးပုတ်ခတ်ပြောဆိုခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ အပြစ်ဖော်၍ တဖျစ်တောက်တောက် ရေရွတ်
ပြောဆိုခြင်းတည်း။ “ကံ-လက္ခဏ၊ ဟိတ်နက်ရ၊ မာန-အန္တဒုတိယာ(ကဏ်ဘာ-၂၊
၄၈၉)”နှင့်အညီ ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့်ရှိသော အန္တပစ္စယန္တပုဒ်ကို ကံအနက်၊ လက္ခဏ
အနက်၊ ဟိတ်အနက်အားဖြင့် ဂုဏ်ပေးနိုင်သည်။

ပါပကေ-ယုတ်မာကုန်သော၊ မိတ္တေ-မိတ်ဆွေတို့ကို၊ န ဘဇေ-မမှီဝဲရာ၊ ပုရိသာဓမ္မေ-ယုတ်ညံ့သော ယောက်ျားတို့ကို၊ န ဘဇေ-ရာ၊ ကလျာဏေ-ကောင်းကုန်သော၊ မိတ္တေ-တို့ကို၊ ဘဇေထ-မှီဝဲရာ၏၊ ပုရိသုတ္တမေ-မြင့်မြတ်သော ယောက်ျားတို့ကို၊ ဝါ-ယောက်ျားမြတ်တို့ကို၊ ဘဇေထ-၏။

တဿာ-ထိုဂါထာ၏၊ အတ္ထော-ကား၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိအကုသလကမ္မာ-ဘိရတာ-ကာယဒုစရိုက်အစရှိသော အကုသိုလ်အမှု၌ ပျော်မွေ့သူတို့သည်၊ ပါပမိတ္တာ နာမ-ပါပမိတ္တတို့မည်၏၊ (ယုတ်မာကုန်သော မိတ်ဆွေတို့မည်၏)။

အဋ္ဌာနေ-အရာမဟုတ်သော၊ သန္နိစ္ဆေဒနာဒိကေ ဝါ-အိမ်အစပ်ကို ဖောက်ဖြတ်ခြင်းအစရှိသော အမှု၌လည်းကောင်း၊ **ဧကဝိသတိအနေသနာဒိဘေဒေ** ဝါ- ၂၁ပါးသော အနေသနအစရှိသော အပြားရှိသော အမှု၌လည်းကောင်း၊

အဋ္ဌာနေ။ ။တိဌတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ(ထိုအကြောင်းနှင့် စပ်သောဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ဌာနံ(သာရတ္ထ-၃, ၄၃၄)၊ အဝိဇ္ဇမာနံ+ဌာနံ အဋ္ဌာနံ-မရအပ်၊ မရသင့်သောအရာ၊ နသဒ္ဓါ အနုပလဗ္ဗနအနက်၊ (တစ်နည်း) နတ္ထိ+ဌာနံ အဋ္ဌာနံ-မရှိ(မဟုတ်)သောအရာ၊ နသဒ္ဓါ အဘာဝ(မရှိ(မဟုတ်)ခြင်း) အနက်၊ ၂နည်းလုံးကို “န+ဌာနံ အဋ္ဌာနံ”ဟု ရိုးရာအတိုင်း ပြုနိုင်သည်၊ (မူလဋီ-၂, ၂၀၇၊ အနုဋီ-၂, ၂၀၇၊ သမ္မောဘာ-၃, ၅၅၃)၊ “သန္နိစ္ဆေဒနာဒိကေ ဝါ ဧကဝိသတိ-အနေသနာဒိဘေဒေ ဝါ”တို့ကား အဋ္ဌာနေ၏ သရုပ်တည်း၊ အဋ္ဌာနေကို ဝိသေသယူ၍ “သန္နိစ္ဆေဒနာဒိကေ ဝါ-အိမ်အစပ်ကို ဖောက်ဖြတ်ခြင်းအစရှိသော အမှုသော်လည်းဖြစ်သော၊ ဧကဝိသတိအနေသနာဒိဘေဒေ ဝါ- ၂၁ပါးသော အနေသနအစရှိသော အပြားရှိသော အမှုသော်လည်းဖြစ်သော၊ အဋ္ဌာနေ-မဟုတ်သောအရာ၌”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်၊ အထက်၌ အဋ္ဌာနေကို ဝိသေသနယူ၍ ပေးခဲ့သည်။

သန္နိစ္ဆေဒနာဒိကေ ။ ။ဤ“သန္နိစ္ဆေဒနာဒိကေ ဝါ”ဖြင့် လူများအတွက် အဋ္ဌာန (မသင့်လျော်သောအမှု)ကို ပြသည်၊ “သန္ဓာတဗ္ဗာ ဧတ္တာတိ သန္နိ၊ [သံ+ဓာ+ဣ၊-အံ ဋီ-၃, ၃၅၀] သန္နိဿ+ဆေဒနံ သန္နိစ္ဆေဒနံ၊ သန္နိစ္ဆေဒနံ+အာဒိ ဧတဿာတိ သန္နိ-စ္ဆေဒနာဒိကံ-အိမ်အစပ်ကို ဖောက်ဖြတ်ခြင်းအစရှိသောအမှု”ဟု ပြ။

ဧကဝိသတိအနေသနာဒိဘေဒေ ဝါ။ ။ဤ“ဧကဝိသတိအနေသနာဒိဘေဒေ ဝါ”ဖြင့် ရှင်ရဟန်းများအတွက် အဋ္ဌာနကို ပြသည်၊ “အယုတ္တာ+ဧသနာ အနေသနာ-မသင့်လျော်သော ရှာမှီးခြင်း၊(ဒီဋီ-၃, ၂၂၇၊ အံဋီ-၂, ၂၇၀၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၆၈)၊ သာသနာ့

ဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းတို့အား မသင့်လျော်သော (ဝိနည်းတော်နှင့် မလျော်သော) မအပ်သော ရှာမှီးခြင်းကို “အနေသန” ဟု ခေါ်သည်။ ဧကဝီသတိ+အနေသနာ ဧကဝီသတိ-အနေသနာ၊ ဧကဝီသတိအနေသနာ+အာဒိ ဧကဿာတိ ဧကဝီသတိအနေသနာဒိ-၂၁ပါးသောအနေသနအစရှိသောအပြား၊ ဧကဝီသတိအနေသနာဒိ+ဘေဒေါ ဧကဿာတိ ဧကဝီသတိအနေ သနာဒိဘေဒံ-၂၁ပါးသောအနေသနအစရှိသော အပြားရှိသောအမှု။

အနေသန ၂၁ပါး။ ။အနေသန ၂၁ပါးကား (၁) ဆေးကုပေးခြင်း၊ (၂) တမန်လုပ်ပေးခြင်း၊ (ခရီးရှည်သွားပေးခြင်း၊) (၃) လူတို့စေခိုင်းသဖြင့် တစ်အိမ်မှတစ်အိမ်သို့ ခရီးတိုသွားပေးခြင်း၊ (၄) အနာခွဲပေးခြင်း၊ (၅) အနာလိမ်းဆေးပေးခြင်း၊ (၆) အန်ဆေးပေးခြင်း၊ (၇) ဝန်းနှုတ်ဆေးပေးခြင်း၊ (၈) နာနှပ်ဆီချက်ပေးခြင်း၊ (၉) မျက်စဉ်းဆီချက်ပေးခြင်း၊ (၁၀) ဝါးပေးခြင်း၊ (၁၁) ဓနိရွက်ထန်းရွက်စသည်ပေးခြင်း၊ (၁၂) ပန်းပေးခြင်း၊ (၁၃) သစ်သီးပေးခြင်း၊ (၁၄) ဆပ်ပြာပေးခြင်း၊ (၁၅) ဒန်ပူပေးခြင်း၊ (၁၆) မျက်နှာသစ်ရေပေးခြင်း၊ (၁၇) မျက်နှာချေမှုန့်ပေးခြင်း၊ (၁၈) မြေညက်မှုန့်ပေးခြင်း၊ (၁၉) အလှူရှင်တို့ကို မြှောက်ပင့်၊ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချ၍ သနားချစ်ခင်အောင် ပြောဆိုခြင်း၊ (၂၀) အမှန်နည်းပါး အမှားများသော စကားပြောဆိုခြင်း၊ (၂၁) ကလေးငယ်များ ချောမြူခြင်းစသည်ဖြင့် အစေအပါးပြုခြင်းတို့တည်း။ (မူလဋီ-၁၊ ၉၇)

သုတ္တနိ. ၄-၁၊ ၁၇၈၊ ခုဒ္ဒက. ၄-၂၁၃။ ။ပြအပ်ခဲ့သော ၂၁ပါးတွင် (၄-၅-၆-၇-၈-၉)နံပါတ်များကို နှုတ်၍ ထိုနံပါတ်အစား “တစ်အိမ်မှ တစ်အိမ်သို့ ခြေကျင်သွား၍ အစေအပါးခံခြင်း၊ လက်ဆောင်ပေးခြင်း၊ လက်ဆောင်ပြန်ခြင်း၊ မြေကြန်အတတ်ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း၊ ဗေဒင်နက္ခတ်အတတ်ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း၊ အင်္ဂဝိဇ္ဇာအတတ်ဖြင့် အသက်မွေးခြင်း”တို့ကို သုတ္တနိ. ၄၊ ခုဒ္ဒက. ၄တို့၌ ထည့်၏။

ဓမ္မဋီ-၁၃၂။ ။(၁) ဝါးပေးခြင်း၊ (၂) ဓနိရွက်ထန်းရွက်စသည်ပေးခြင်း၊ (၃) ပန်းပေးခြင်း၊ (၄) သစ်သီးပေးခြင်း၊ (၅) ဆပ်ပြာပေးခြင်း၊ (၆) ဒန်ပူပေးခြင်း၊ (၇) အလှူရှင်တို့ကို မြှောက်ပင့်၊ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချ၍ သနားချစ်ခင်အောင် ပြောဆိုခြင်း၊ (၈) အမှန်နည်းပါး အမှားများသော စကားပြောဆိုခြင်း၊ (၉) ကလေးငယ်များအား ချောမြူခြင်းစသည်ဖြင့် အစေအပါးပြုခြင်း၊ (၁၀) တစ်အိမ်မှ တစ်အိမ်သို့ ခြေကျင်သွား၍ အစေအပါးခံခြင်းဟူသော မိစ္ဆာဇီဝဝါပေါ၊ အာဇီဝကြောင့် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်၆ပုဒ်လွန်ကြူးမှု ၆ပါး၊ ကုဟန၊ လပန၊ နေမိတ္တိက၊ နိပ္ပေသိကတာ၊ လာဘေန လာဘံ ဇိဝိသနတာ ၅ပါးအားဖြင့် ၂၁ပါးကို အနေသန ၂၁ပါးဟု ဓမ္မဋီ၌ ဆို၏။

နိယောဇကာ-ယှဉ်စေသူတို့သည်၊ ဝါ-တိုက်တွန်းသူတို့သည်၊ **ပုရိသာဓမာ** နာမ-ပုရိသာဓမတို့မည်၏။ ဝါ-ယုတ်ညံ့သောယောက်ျားတို့မည်၏။ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥဘောပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ-ဤသူတို့သည်၊ (မကောင်းမှု၌ မွေ့လျော်သူ၊ အရာမဟုတ်သည်၌ ယှဉ်စေသူတို့သည်)၊ ပါပမိတ္တာ စေဝ-ပါပမိတ္တတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုရိသာဓမာ စ-ပုရိသာဓမတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏။) တေ-ထိုပါပမိတ္တ ပုရိသာဓမတို့ကို၊ န ဘဇေယျ-မဆည်းကပ်ရာ၊ န ပယိရူပါသေယျ-မချဉ်းကပ်ရာ။ ပန-အန္တယကား၊ ဝိပရီတာ-ထိုမှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ကလျာဏမိတ္တာ စေဝ-ကလျာဏမိတ္တတို့သည်လည်းကောင်း၊ သပ္ပရိသာ စ-သပ္ပရိသတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟော-န္တိ) တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ **ဘဇေထ**-ဆည်းကပ်ရာ၏။ ပယိရူပါသေထ-ချဉ်းကပ်ရာ၏။ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း၊ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဆန္ဒဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ပန-ဆက်၊ ဆန္ဒတ္ထေရေ-သည်၊ တံ ဩဝါဒီ-ထိုဩဝါဒကို၊ သုတ္တာပိ-ကြား

ပုရိသာဓမာ။ ။အဓောဘာဂေ+ဇာတာ အဓမာ၊ [အဓော+ဣမ၊ ဩကို အ-ပြု၊ ဣကိုချေ၊-ဓာန်ဋီ-၇၀၀] (တစ်နည်း) အသီယန္တိ စဇီယန္တိ အဓမာ၊(ဓာတွတ္ထ)၊ အဿန္တိ ဇနေဟိ စဇန္တိတိ အဓမာ၊ [အသ+မ၊ သကို ဓပြု၊-ဇာဋီသစ်-၃၊ ၂၇၄၊] ပုရိသာ စ+တေ+အဓမာ စာတိ ပုရိသာဓမာ၊ ဝိသေသနုတ္တရပဒကမ္မဓာရည်းတည်း၊ ဤနည်းအလို ဒုစရိုက်၌ မွေ့လျော်သူသည် ပါပမိတ္တမည်၏။ ခိုးဆိုးတိုက်ခိုက်မှု၌ အားပေးအားမြှောက်ပြုသောလူတို့နှင့် အနေသန၂၁ပါးစသောအမှု၌ အားပေးအားမြှောက်ပြုသော ရှင်ရဟန်းတို့သည် ပုရိသာဓမတို့ မည်၏။ ဤသို့ ပါပမိတ္တနှင့် ပုရိသာဓမ ထူးသည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ပါပမိတ္တနှင့် ပုရိသာဓမတို့ အတူတူပင်ဟု ပြခြင်းငှာ “ဥဘောပိ ဝါ”စသော နောက်တစ်နည်းကို မိန့်သည်။

ဘဇေထ။ ။ဘဇ+အ+ဇေထ၊ ဘူဝါဒီ ဘဇေဓာတ်သည် ဘာဂအနက်၊ သေဝအနက်တို့ကို ဟောရာ ဤ၌ သေဝအနက်ဟောကြောင်းကို ပြလို၍ “ပယိရူပါသေထ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ဘဇေထ-ဆည်းကပ်ကုန်ရာ၏”ဟု ဗဟုဝုဏ်ပေးကြသေး၏။ ဘဇ+အ+ဇယျာထ၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ယျာကိုချေ၍ ပြီးစေလိုဟန် တူ၏။ သို့သော် ရှေ့ပါဒများ၌ “န ဘဇေ”ဟု ဧကဝုဏ်ရှိခြင်းကို ထောက်၍ ဧကဝုဏ် ဧထဝိဘတ်သာ ကောင်းသည်။

နာပြီး၍လည်း၊ ဝါ-သော်လည်း၊ ပုရိမနယေနဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဘိက္ခု-
 တို့ကို၊ အက္ခောသတိ-ဆဲရေး၏၊ ပရိဘာသတိ-ခြိမ်းခြောက်၏၊ ပုနပိ-တစ်ဖန်
 လည်း၊ သတ္တု-အား၊ အာရောစေသုံး-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊
 မယိ-သည်၊ ဓရန္တေ-သက်တော်ထင်ရှားရှိနေစဉ်၊ ဆန္ဒ-ကို၊ သိက္ခာပေတုံ-သင်
 ယူစေခြင်းငှာ၊ ဝါ-ကျင့်စေခြင်းငှာ၊ န သိက္ခိဿထ-စွမ်းနိုင်ကြလိမ့်မည်မဟုတ်
 ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊ မယိ-သည်၊ ပရိနိဗ္ဗာတေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးလသော်၊ ဝါ-
 လျှင်၊ သိက္ခိဿထ-စွမ်းနိုင်ကြလိမ့်မည်” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာန-
 ကာလေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခါနီးအခါ၌၊ အာယသ္မတာ အာနန္တေန-သည်၊
 “ဘန္တေ-ရား၊ ဆန္ဒတ္ထေရေ-ဆန္ဒထေရ်၌၊ အမှေဟိ-တပည့်တော်တို့သည်၊ ကထံ-
 အဘယ်သို့လျှင်၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ-ကျင့်သုံးထိုက်ပါသနည်း? ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်
 သော်၊ “အာနန္ဒ-န္တာ၊ ဆန္ဒဿ-မည်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဗြဟ္မဒဏ္ဍော-
 ဗြဟ္မဒဏ်ကို၊ ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏၊” ကုတိ-သို့၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းတော်
 မူပြီ၊ သော-ထိုဆန္ဒထေရ်သည်၊ သတ္တရိ-သည်၊ ပရိနိဗ္ဗာတေ-သော်၊ အာနန္ဒ-
 ထွေရေန-သည်၊ အာရောစိတံ-မေးလျှောက်အပ်သော၊ ဗြဟ္မဒဏ္ဍံ-ဗြဟ္မဒဏ်ကို၊
 သုတ္တာ-၍၊ **ဒုက္ခိ**-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်၊ **ဒုမ္မနော**-မကောင်းသောစိတ်ရှိသည်၊

ဗြဟ္မဒဏ္ဍော။ ။ဗြဟ္မာ စ+သော+ဒဏ္ဍော စာတိ ဗြဟ္မဒဏ္ဍော-မြတ်သော နှိပ်
 ကွပ်ဆုံးမမှုဒဏ်၊ သဲဒဏ်ရေဒဏ်ပေးခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ သူဘာလုပ်လုပ်၊ ဘာပြောပြော၊
 မပြောဆို၊ မဆုံးမဘဲ ပစ်ပယ်ထားခြင်းကို “ဗြဟ္မဒဏ်”ဟု ခေါ်သည်။ ထိုသို့ မဆုံးမဘဲ
 ပစ်ပယ်ထားခြင်းသည် ဒဏ်ပေးခြင်း တစ်မျိုးပင်တည်း၊ မာန်ကျစေခြင်းငှာ ဗြဟ္မဒဏ်
 ကို ခွင့်ပြုအပ်သောကြောင့် ထိုဒဏ်အခတ်ခံရသော ရဟန်းကို လမ်းတွေ့လျှင် မျက်နှာ
 လွဲ၍ စောင်းငဲ့ကြည့်မှုကိုပင် မပြုဘဲ ရှောင်ရှားရမည်၊ ဗြဟ္မဒဏ်အခတ်ခံထားသော
 ရဟန်းမှန်းသိလျက် ထိုရဟန်းနှင့် ပေါင်းသင်းကာ မရှောင်ရှားဘဲနေသော ရဟန်းမှာ
 ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်၊ အရှင်ဆန္ဒသည် ဥက္ခေပနီယစသော ကံအပြုခံရစဉ်က
 မကြောက်ဘဲ ဗြဟ္မဒဏ်ကို ခတ်လိုက်မှသာ စိတ်ဆင်းရဲပြီး မူးမေ့လဲကျသည်အထိ
 ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ (ဝိမတိ-၂၊ ၃၁၆)

ဒုက္ခိ ဒုမ္မနော။ ။**ဒုက္ခိ**တိ စေတောဒုက္ခေန ဒုက္ခိ၊ **ဒုမ္မနော**တိ ဒေါသေန ဒုဋ္ဌမနော၊
 ဝိရူပမနော ဝါ ဒေါမနဿာဘိဘူတတာယ၊-ဒီ. ဌ-၁၊ ၁၈၂၊ သာရတ္ထ-၂၊ ၁၀၂။

ဝါ-ဖောက်ပြန်သောစိတ်ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)။ တိ-ကုတ္တံ-၃ကြိမ်၊ **မုစ္ဆိတော**-လွန်စွာဖြစ်သော တွေဝေခြင်းရှိလျက်၊ ဝါ-မူးမေ့လျက်၊ ပတိတွာ-လဲကျပြီး၍၊ ဝါ-သော်၊ “ဘန္တေ-တို့! မံ-တပည့်တော်ကို၊ မာ နာသယိတ္ထ-မဖျက်ဆီးကြပါနှင့်၊” ကုတိ-ဤသို့၊ ယာစိတွာ-တောင်းပန်၍၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဝတ္တံ-ကျင့်ဝတ်ကို၊ ပရိပူရေန္တော-ဖြည့်ကျင့်လသော်၊ န စိရဿေဝ-မကြာမြင့်မီပင်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ ကုတိ-ပြီးပြီ။

ဆန္ဒထွေရဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီးပြီ။

၄-မဟာကပ္ပိနဓမ္မရဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ဓမ္မပီတိ သုခံ သေတီတိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ မဟာကပ္ပိနဓမ္မရံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ၊ တတြ-ထိုဝတ္ထု၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အနုပုဗ္ဗိ-အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော၊ ကထာ-စကားတည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ အတီတေ-၌၊ အာယသ္မာ **မဟာကပ္ပိနော**-အရှင်မဟာကပ္ပိနသည်၊ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဿ-ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင်၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေတော်ရင်း၌၊

မုစ္ဆိတော။ ။မုစ္ဆိတောကို ပဏ္ဍိတောကဲ့သို့ သမာသ်ပုဒ်၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ကိတ်ပုဒ်အားဖြင့် ၃မျိုးယူနိုင်သည်။ “မုစ္ဆံ+ကုတော မုစ္ဆိတော-တွေဝေခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ [မုစ္ဆာ+ကုတ၊ ဒုတိယာတပျုရိသ်သမာသ်၊-ထေရ၊ ၄-၂၊ ၅၂၄စသည်၊] မုစ္ဆာ+သဇ္ဇာတာ အဿာတိ မုစ္ဆိတော၊ [သဇ္ဇာတတဒ္ဓိတ်၊ သဇ္ဇာတံ တာရကာဒိတို့တော(မောင်-၄၊ ၄၅) သုတ်ဖြင့် သဇ္ဇာတအနက်၌ ကုတပစ္စည်းသက်၊-နိဒီ-၃၃၅၊] မုစ္ဆတီတိ မုစ္ဆိတော၊ [ကိတ်ပုဒ်၊ မုစ္ဆ+တ၊-နီတိဓာတု-၃၉၊]”ဟု ပြပါ။

မဟာကပ္ပိနော။ ။ကပ္ပတိ ရိပဝေါ(ရန်သူတို့ကို) ဝိဇေတုံ သမတ္ထေတီတိ ကပ္ပိနော၊ [ကပ္ပ-သာမတ္ထိယေ+ကုန၊-မောင်-၇၊ ၁၀၃၊ ဓမ္မဋီ-၁၃၃၊] မဟန္တော+ကပ္ပိနော မဟာ-ကပ္ပိနော၊ မဟန္တသဒ္ဓါသည် မဟာမောဂ္ဂလ္လာနောမှ မဟာကဲ့သို့ ပူဇာအနက်ဟောတည်း(သံဋီ-၂၊ ၁၉၉)၊ မင်းသားဖြစ်၍က “ကပ္ပိနကုမာရ”ဟု တွင်ခဲ့၍ ခမည်းတော်နတ်ရွာစံပြီးနောက် ဘုရင်ဖြစ်သောအခါမှ “မဟာကပ္ပိန”ဟု အမည်တွင်သည်။ ဤမင်းသည် သုတ(အကြားအမြင်)ကို အလွန်လိုလားသောမင်း ဖြစ်သည်။ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် ဘိက္ခုနီတို့အား ဩဝါဒပေးစဉ် နောင်ရေးကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားသင့်ကြောင်း၊

ကတာဘိနီဟာရော-ပြုအပ်ပြီးသော ရှေးဆုတောင်းကောင်းမှုအထူးရှိသည်။ [ဓမ္မဘာ-၁, ၃၆၂၈] (ဟုတ္တာ)။ သံသာရေ-၌၊ သံသရန္တော-ကျင်လည်စဉ်၊ ဗာရာဏသိတော-ဗာရာဏသီမြို့မှ၊ အဝိဒူရေ-အနီးဖြစ်သော၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ ပေသကာရဂါမေ-ရက်ကန်းသည်ရွာ၌၊ ဇေဋ္ဌကပေသကာရော-အကြီးမှူးဖြစ်သော ရက်ကန်းသည်သည်၊ ဝါ-ခေါင်းဆောင်ရက်ကန်းသည်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ပြီ၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ သဟဿမတ္တာ-တစ်ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ အဋ္ဌ မာသေ-စလတို့ပတ်လုံး၊ ဟိမဝန္တေ-ဟိမဝန္တာ၌၊ ဝသိတွာ-နေပြီး၍၊ ဝသိကေ-မိုးလဖြစ်သော၊ စတ္တာရော မာသေ-ငှလတို့ပတ်လုံး၊ ဇနပဒေ-ဇနပုဒ်၌၊ ဝသန္တိ-နေကုန်၏၊ တေ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်၊ ဧကဝါရံ-တစ်ကြိမ်၌၊ ဗာရာဏသိယာ-ဗာရာဏသီမြို့၏၊ ဝါ-မှ၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ “သေနာသနကရဏတ္ထာယ-ကျောင်းကို ဆောက်လုပ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဟတ္ထကမ္မံ-ဟတ္ထကမ်ကို၊ ဝါ-လက်ဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စကို၊ [ဟတ္ထဿ+ကမ္မံ ဟတ္ထကမ္မံ(ပါရာဘာ-၁, ၇၇)၊ (တစ်နည်း) ဟတ္ထေန+ကတ္ထမ္မံ+ကမ္မံ ဟတ္ထကမ္မံ(ပါရာဘာ-၂, ၄၉၀)] ယာစထ-တောင်းကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ရညော-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ ပဟိဏီသု-စေလွှတ်ကုန်ပြီ၊ **ပန**-သို့သော်လည်း၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ရညော-၏။

အာနာပါနဿတိဘာဝနာပွားများသင့်ကြောင်း၊ ပညာဆည်းပူးသင့်ကြောင်း၊ သေသူကို တ-သ၍ မငိုကျွေးသင့်ကြောင်း၊ ဗဟုသုတရှိသူ၊ ပညာရှိသူတို့ကို အလိုရှိသင့်ကြောင်းများကို မိန့်ကြားသော ဂါထာများမှာ အလွန်မှတ်သားလိုက်နာဖွယ် ကောင်းလှ၏။ (ထေရ. ဋ္ဌ-၂, ၁၇၉-၁၈၈၊ အံ. ဋ္ဌ-၁, ၂၄၆)

တဒါ ပန။ ။ပနကား ဂရဟာအနက်ဟော တည်း၊ တေ ၊ ပေ ၊ပဟိဏီသု”သည် သမ္ဘာဝနာဝါကျ၊ “တဒါ၊ ပေ ၊ ပက္ကမိသု”သည် ဂရဟာဝါကျ၊ ထိုတွင် “တေ ၊ ပေ ၊ ပဟိဏီသု”သည် စောဒကာဘောဂ၊ “တဒါ၊ ပေ ၊ ပါဝိသိ”သည် ပရိဟာရာဘောဂ၊ “ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ပေ ၊ ပက္ကမိသု”သည် ပရိဟာရ၊ စောဒနာတည်း။

ချဲ့ဉှားအံ့-ကျောင်းဆောက်လုပ်ဖို့ ဟတ္ထကမ်တောင်းရန် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တစ်ပါးမက စပါးကို စေလွှတ်ခဲ့ခြင်းသည် ချီးမွမ်းဖွယ်ရာ သမ္ဘာဝနာတည်း၊ လယ်ထွန်မင်္ဂလာ ကျင်းပချိန်ကာလဖြစ်နေ၍ ယနေ့အဆင်မပြေသေးကြောင်း၊ နောက်၃ရက်နေ့မှ

ဝပ္ပမင်္ဂလကာလော-စိုက်ပျိုးခြင်းကို ပြုလုပ်ရာ မင်္ဂလာအခါသည်၊ ဝါ-လယ်ထွန်
မင်္ဂလာ ပြုလုပ်ရာအခါသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ “ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-
တို့သည်၊ အာဂတာ ကိရ-ကြွလာတော်မူကုန်သတဲ့၊” ဣတိ-သို့၊ သုတ္တာ၊ တသို့
ခဏော-ထိုခဏ၌၊ နိက္ခမိတ္တာ-ထွက်၍၊ အာဂတာကာရဏံ-ကြွလာတော်မူခြင်း၏
အကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆိတ္တာ-၍၊ “ဘန္တေ-တို့၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဩကာသော-အခွင့်သည်၊
(ပေးဖို့ အခြေအနေသည်)၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ သွေ-မနက်ဖြန်၌၊ အမှာကံ-တပည့်
တော်တို့၏၊ ဝပ္ပမင်္ဂလံ-စိုက်ပျိုးခြင်းကို ပြုလုပ်သော မင်္ဂလာတည်း၊ ဝါ-လယ်ထွန်
မင်္ဂလာတည်း၊ တတိယဒိဝသေ-၃ရက်မြောက်နေ့၌၊ ကရိဿာမိ-လုပ်ပေးပါ
မည်” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-လျှောက်ပြီး၍၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ အနိမန္တောဝ-
မပင့်ဖိတ်ဘဲသာလျှင်၊ ပါဝိသိ-ဝင်သွားပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ “အညတ္ထ-
အခြားသော အရပ်သို့၊ ဂမိဿာမ-သွားကြစို့” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပက္ကမိသု-
ကုန်ပြီ၊ တသို့ ခဏော-၌၊ ဇေဋ္ဌပေသကာရဿ-အကြီးအကဲဖြစ်သော ရက်ကန်း
သည်၏၊ ဝါ-ခေါင်းဆောင်ရက်ကန်းသည်၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ ကေနစိဒေဝ
ကရဏီယေန-တစ်စုံတစ်ခုသော ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဗာရာဏသီ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-
သွားစဉ်၊ တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ ဒိသွာ-ဖူးမြင်ရ၍၊ ဝန္တိတ္တာ-၍၊ “ဘန္တေ-တို့၊
အယျာ-အရှင်တို့သည်၊ ကိံ-အဘယ်ကြောင့်၊ အဝေလာယ-အချိန်မဲ့(အခါမဲ့)၌၊
အာဂတာ-ကြွလာတော်မူကုန်သနည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတ္တာ-၍၊ အာဒိတော-
မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ကထေသုံ-ကုန်ပြီ၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ သုတ္တာ၊ သဒ္ဓါသမ္ပန္နာ-
သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဉာဏသမ္ပန္နာ-အသိဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဣတ္ထိ-
အမျိုးသမီးသည်၊ “ဘန္တေ-တို့၊ သွေ-၌၊ အမှာကံ-တပည့်တော်တို့၏၊ ဘိက္ခံ-

လုပ်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို မပင့်ဘဲ နန်းတော်ထဲ
ဝင်သွားခြင်းသည် ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ရာ ဂရဟာတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပနကို ဂရဟာအနက်ဟော
ယူ၍ “ပန-သို့သော်လည်း”ဟု ပေးသည်၊ “စေလွှတ်သည်မှန်သော်လည်း မပင့်သော
ကြောင့် ဟတ္ထကမ်မရဘဲ ပြန်လာခဲ့ရသည်”ဟူလို၊ (တစ်နည်း) “ဟတ္ထကမ်တောင်းဖို့
စေလွှတ်ပါလျက် ဟတ္ထကမ်မရဘဲ အဘယ်ကြောင့် ပြန်လာရသနည်း”ဟူသော စော
ဒနာဖွယ်ကို ပယ်ဖျက်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်အပ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္မဝါကျ
ယူ၍ “ပန-ဆက်ဥးအံ့”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ဆွမ်းကို၊ ဂဏှထ-ခံယူတော်မူပါကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ နိမန္တေသိ-ပင့်ဖိတ်ပြီ၊ ဘဂိနိ-နမ! မယံ-တို့သည်၊ ဗဟုကာ-များကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မိန့်တော်မူကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ-တို့! ကိတ္တကာ-အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိပါကုန်သနည်း? (ဘယ်လောက်ရှိပါကုန်သနည်း?) ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ သဟဿမတ္တာ-တစ်ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏၊ “ဘန္တေ-တို့! ဣမသ္မိံ ဂါမေ-ဤရွာ၌၊ သဟဿပေသကာရာ-တစ်ထောင်သော ရက်ကန်းသည်ဖြစ်ကုန်သော၊ (မယံ-တို့သည်)၊ ဝသိမှ-နေပါကုန်ပြီ၊ ဧကေကာ-တစ်ယောက်တစ်ယောက်သော ရက်ကန်းသည်သည်၊ ဧကေကာသ-တစ်ပါးတစ်ပါးသောပစ္စေကဗုဒ္ဓအား၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ ဒဿတိ-ပေးလှူပါလိမ့်မည်၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ အဓိဝါသေထ-လက်ခံတော်မူပါကုန်၊ အဟမေဝ-တပည့်တော်မသည်သာလျှင်၊ ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဝသနဌာနမ္ပိ-နေရာအရပ် ကိုလည်း၊ ကာရေဿာမိ-ပြုလုပ်စေပါမည်၊ (လုပ်ခိုင်းလိုက်ပါမည်)” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ အဓိဝါသယိသု-လက်ခံတော်မူကုန်ပြီ။

သာ-ထိုအမျိုးသမီးသည်၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ဥဇ္ဈေါသေသိ-ကြွေးကြော်ပြီ၊ (ဆော်သြပြီ)၊ “အဟံ-သည်၊ သဟဿမတ္တေ-ကုန်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ နိမန္တယိ-ပင့်ဖိတ်ခဲ့ပြီ၊ အယျာနံ-အရှင်တို့ဖို့၊ နိသီဒနဌာနံ-ထိုင်ရာအရပ်ကို၊ သံဝိဒဟထ-စီရင်ကြလော၊ ယာဂုဘတ္တာဒိနံ-ယာဂု၊ ဆွမ်းအစရှိသည်တို့ကို၊ သမ္မာဒေထ-ပြီးစေကြလော၊ (ပြည့်စုံအောင် လုပ်ကြလော)” ဣတိ-ဤသို့ ကြွေးကြော်ပြီ၊ (ဆော်သြပြီ)၊ ဂါမမဇ္ဈေ-ရွာ၏အလယ်၌၊ မဏ္ဍပံ-မဏ္ဍပ်ကို၊ ကာရေတွာ-ဆောက်လုပ်စေ၍၊ အာသနာနိ-နေရာတို့ကို၊ ပညာ-ပေတွာ-ခင်းစေ၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်နေ၌၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်စေ၍၊ ပဏီတေန-မွန်မြတ်သော၊ ခါဒနီယေန-ခဲဖွယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနီယေန-ဘောဇဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဝိသိတွာ-ပြုစုလုပ်ကျွေး၍၊ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စ၏ အဆုံး၌၊ တသ္မိံ ဂါမေ-ထိုရွာ၌၊ သဗ္ဗာ-ကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော-တို့ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ တာဟိ-ထိုမိန်းမတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-တို့! တေမာသံ-၃

လတို့ပတ်လုံး၊ ဝသနတ္ထာယ-နေခြင်းငှာ၊ **ပဋိည**-ဝန်ခံမှုကို၊ ဝါ-ကတိစကားကို၊
 ဒေသ-ပေးတော်မူကြပါ။” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ တေသံ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
 တို့၏၊ ပဋိည-ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပုန-ဖန်၊ ဂါမေ-၌၊ ဥဋ္ဌေါသေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊
 “အဗ္ဗတာတာ-အမိတို့၊ အမောင်တို့၊ ဧကေကကုလတော-တစ်အိမ်တစ်အိမ်မှ၊
 ဧကေကော-တစ်ယောက်တစ်ယောက်သော၊ ပုရိသော-သည်၊ ဖရသုဝါသိ-
 အာဒိနိ-ပုဆိန်၊ ပဲခွပ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အရညံ-တောသို့၊
 ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ ဗဗ္ဗသမ္ဘာရေ-သစ်သားအဆောက်အဦးတို့ကို၊ အာဟရိတွာ-
 ဆောင်ယူ၍၊ အယျာနံ-အရှင်တို့ဖို့၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်ကို၊ ကရောတု-
 ပြုလုပ်လော။” ဣတိ-ဤသို့ ကြွေးကြော်ပြီ၊ ဂါမဝါသိနော-ရွာ၌ နေသူတို့သည်၊
 တဿာယေဝ-ထိုအမျိုးသမီး၏ပင်၊ ဝစနံ-စကားကို၊ သုတွာ-၍၊ ဧကေကော-
 တစ်ယောက်တစ်ယောက်သည်၊ ဧကေကံ-တစ်ဆောင်တစ်ဆောင်ကို၊ ကတွာ-
 ၍၊ ရတ္တိဌာနဒိဝါဌာနေဟိ-ညဉ့်နေရာအရပ်၊ နေနေရာအရပ်တို့နှင့်၊ [ဓမ္မဘာ-
 ၂၊ ၁၇၅] သဒ္ဓိ၊ ပဏ္ဏသာလသဟဿံ-သစ်ရွက်မိုးကျောင်း၏ တစ်ထောင်ကို၊
 ဝါ-တစ်ထောင်သော သစ်ရွက်မိုးကျောင်းကို၊ ကာရေတွာ-ဆောက်လုပ်စေ၍၊
 အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ပဏ္ဏသာလာယံ-သစ်ရွက်မိုးကျောင်း၌၊
 ဝဿူပဂတေ-ဝါသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ-ဝါဆိုကုန်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-
 တို့ကို၊ “အဟံ-သည်၊ သက္ကစ္စံ-စွာ၊ ဥပဌဟိဿာမိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးမည်၊ အဟံ-
 သည်၊ သက္ကစ္စံ-စွာ၊ ဥပဌဟိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဥပဌဟိသု-
 ကုန်ပြီ၊ ဝဿံ-ပတ်လုံး၊ ဥဌကာလေ-နေပြီးရာအခါ၌၊ “အတ္တနော အတ္တနော-
 မိမိ၏ မိမိ၏၊ ပဏ္ဏသာလာယ-၌၊ **ဝဿံ**-မိုးလပတ်လုံး၊ **ဥဌာနံ**-နေပြီးကုန်သော၊

ပဋိည။ ။ပဋိ ပမုခံ ဉာယတေတိ ပဋိညာ-ရှေးရှုပဓာနပြု၍ သိအပ်၊ ဆိုအပ်သော
 စကား၊ (ဘေဒနုဒိ-၁၄)၊ ပဓာနံ ကတွာ ဥတ္တဝစနံ **ပဋိညာ** နာမ၊ (ဘေဒနုဒိ-၁၄)၊
 အာဒိမှ ဝါစာထပနံ ပဋိညာ။ (ဘေဒနုဒိ-၁၄)

ဝဿံ ဥဌာနံ။ ။ဆရာတို့ကား “ဝဿံ+ဥဌာနံ”ဟု ဝါကျယူ၍ အထက်အတိုင်း
 ပေးတော်မူသည်၊ “အဝသိသူတိ ဥဌာ”ဟုပြု၊ ဝသ+တ၊ သာဒိ သန္တစသောသုတ်ဖြင့်
 ဓာတွန်သံနှင့်တကွ တကို ဌပြု၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဝ၏အ-ကို ဉပြု၊ (ဇျာသ-၅၇၅)၊ ဤ
 အလို မုဒ္ဒဇ “ဌ”ဖြင့် “ဥဌာ”ဟု ရှိရမည်။

[ဝဿံ ဝုဋ္ဌာနံ-ဝါဆိုပြီးကုန်သော၊] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ-တို့ဖို့၊ စီဝရသာဠကေ-သင်္ကန်းလျာအဝတ်တို့ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၈၃။] သဇ္ဇေထ-စီစဉ်ကြလော၊” ကုတိ-ဤသို့၊ သမာဒပေတွာ-ကောင်းစွာ ယူစေ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေ၍၊ (တိုက်တွန်းနှိုးဆော်၍)၊ ဧကေကဿ-တစ်ပါးတစ်ပါးသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား၊ သဟဿ-သဟဿမူလံ-တစ်ထောင်တစ်ထောင်တန်ဖိုးရှိသော၊ စီဝရံ-ကို၊ ဒါပေသိ-ပေးလှူစေပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ဝုဋ္ဌဝဿာ-မိုးလပတ်လုံး နေပြီးကုန်သည်၊ ဝါ-ဝါဆိုပြီးကုန်သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၄၈။] (ဟုတွာ)၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၆၅၂။] ကတွာ-၍၊ ပတ္တမိသု-ကုန်ပြီ။

ဝါမဝါသိနောပိ-ရွာ၌နေသူတို့သည်လည်း၊ (ရွာသူရွာသားတို့သည်လည်း)၊ ကုဒံ ပုညကမ္ပံ-ဤကောင်းမှုကို၊ ကတွာ၊ ကုတော-ဤလူ့ဘဝမှ၊ စုတာ-စုတေကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တာဝတိံသဘဝနေ-တာဝတိံသာဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-ဖြစ်၍၊

ဂဏဒေဝပုတ္တာ နာမ-အပေါင်းအစုအားဖြင့်ဖြစ်သော နတ်သားတို့မည်သည်။

သမာသ်ယူ။ ။ ဝဿံ၌ ဝိဘတ်မကျေသော အလုတ္တကိတန္တသမာသ်ပုဒ်ဟုလည်း ယူကြ၏။ “ဝဿံ ဥပဂန္တာ ဝသိသုတိ ဝဿံဝုဋ္ဌာ”ဟု ပြု၊ (နိဒ္ဒေသ-၂၆၈၊ ပါစိယော-၃၉၃)၊ “ဝဿတော ဝဿဝါသတော+ဥဋ္ဌော ဝဿံဝုဋ္ဌာ-မိုးလပတ်လုံးနေခြင်းမှ ထမြောက်ကုန်သော၊ ဝါ-ဝါမှထကုန်သော”ဟုလည်း ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၄၃၌ ပြု၏။ ဤအလို ဝဿံ၌ ဝါသပုဒ်ချေ၊ (တစ်နည်း) ဌာနုပစာရအားဖြင့် နေခြင်းအထိယူ၊ ရွတ်လွယ်စေခြင်းငှာ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဤအဆိုကို ဆရာတို့ နှစ်သက်တော်မမူပါ။

ဝဿံ ဝုတ္တာနံ။ ။ ရ-၃၇၆၌ ဝသ+တ၊ ဝသတော ဥတ္တသုတ်ဖြင့် ဓာတွန်သံနှင့်တကွ တပစ္စည်းကို ဝုတ္တပြု၍ ပြီးစေ၏။ ထိုအလို ဒန္တဇ“တ္ထ”ဖြင့် “ဝဿံ ဝုတ္တာနံ”ဟု ရှိရမည်။ မောဂ်နိ-၂၊ ၂၆၁၌ကား မုဒ္ဒဇ“ဌ”ဖြင့်ရှိသော “သာသဒိသတော တဿ ရိဋ္ဌော၊ သာဒိသန္တပုစ္ဆဘန္တဟံသာဒိဟိ ဋ္ဌော”ဟူသော သုတ်တို့နှင့် ဆက်၍လာသော “ဝသ-တော ဥဋ္ဌ”သုတ်လည်း မုဒ္ဒဇ “ဌ”ဖြင့် ရှိသင့်သည် ဆုံးဖြတ်တော်မူ၏။

ဂဏဒေဝပုတ္တာ။ ။ ဂဏေန+နိဗ္ဗတ္တာ+ဒေဝပုတ္တာ ဂဏဒေဝပုတ္တာ၊ အဖွဲ့အစည်းအားဖြင့် ကောင်းမှုပြုခဲ့ကြပြီး အဖွဲ့အစည်းအားဖြင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သောနတ်သားများကို “ဂဏဒေဝပုတ္တ”ဟု ခေါ်သည်။ [ဂဏဒေဝပုတ္တာနန္တိ ဂဏဝသေန ပုညကတွာ ဂဏဝသေန နိဗ္ဗတ္တဒေဝပုတ္တာနံ-မ၊ ဋီ-၃၊ ၁၅၀။]

ဝါ-ဂဏနတ်သားတို့ မည်သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုနတ်သားတို့သည်၊ တတ္ထ-ထိုတာဝတိံသာနတ်ပြည်၌၊ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ-နတ်စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘဝိတ္တာ-ခံစား၍၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ-ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်တော်၌၊ ဗာရာဏသီယံ-မြို့၌၊ ကုဋ္ဌမ္ပိကဂေဟေသု-သူဌေးအိမ်တို့၌၊ နိဗ္ဗတ္တိသု-ကုန်ပြီ၊ ဇေဋ္ဌကပေသကာရော-အကြီးအကဲဖြစ်သော ရက်ကန်းသည်သည်၊ ဇေဋ္ဌက-ကုဋ္ဌမ္ပိကဿ-အကြီးဆုံးသူဌေး၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ အဿ-ထိုသား၏၊ ဘရိယာပိ-သည်လည်း၊ ဇေဋ္ဌကကုဋ္ဌမ္ပိကဿေဝ-အကြီးဆုံးသူဌေး၏သာ၊ ဓီတာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တာ-ထိုသူဌေးသမီးတို့သည်၊ ဝယပတ္တာ-အရွယ်သို့ ရောက်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပရကုလံ-တစ်ပါးသော အမျိုးအိမ်သို့၊ (လင့်အိမ်သို့)၊ ဂစ္ဆန္တိယော-လိုက်သွားကုန်လသော်၊ တေသံ တေသံယေဝ-ထိုထိုသူဌေးသားတို့၏သာ၊ ဂေဟာနိ-တို့သို့၊ အဂမိသု-သွားကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းတိုက်၌၊

ဓမ္မဿဝနံ-တရားနာရာအရပ်ကို၊ (တရားပွဲကို)၊ ဝါ-တရားနာခြင်းငှာ၊ သယံဌ်-ကြွေးကြော်အပ်ပြီ၊ ဝါ-ကြော်ငြာအပ်ပြီ၊ “သတ္တာ-သည်၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေဿတိ-လိမ့်မည်၊” ဣတိ-သို့၊ သုတ္တာ-၍၊ သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေကုဋ္ဌမ္ပိကာ-ထိုသူဌေးတို့သည်၊ “ဓမ္မ-ကို၊ သောဿာမ-နာယူကြစို့” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဘရိယာဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အဂမိသု-ကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ ဝိဟာရမဇ္ဈံ-ကျောင်း၏အလယ်သို့၊ ပဝိဋ္ဌက္ခဏေ-ဝင်ရာခဏ၌၊ ဝဿံ-မိုးသည်၊ ဥဌဟိ-တက်လာပြီ၊ ယေသံ-အကြင်သူတို့၏၊ ကုလူပကာ ဝါ-အိမ်သို့ ကြွရောက်သော ရဟန်းကိုရင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဉာတိသာမဏေ-ရာဒယော ဝါ-ဆွေမျိုးဖြစ်သောကိုရင်အစရှိသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ-ကုန်၏၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းကိုရင်တို့၏၊ ပရိဝေဏာနိ-ပရိ

ဓမ္မဿဝနံ။ ။ သုဏန္တိ ဧတ္ထာတိ သဝနံ၊ ဓမ္မဿ+သဝနံ ဓမ္မဿဝနံ-တရားနာရာ အရပ်-တရားပွဲကျင်းပရာဌာန-တရားပွဲ၊ ဤနည်းအလို ကံအနက်၌ ဒုတိယာသက်ပါ၊ (တစ်နည်း) သူယတေ သဝနံ၊ ဓမ္မဿ+သဝနံ ဓမ္မဿဝနံ-တရားနာခြင်း၊ ဤနည်း အလို သမ္ပဒါနိအနက်၌ ဒုတိယာသက်ပါ။ [ဓမ္မဿဝနန္တိ ဓမ္မဿဝနဌာနံ၊ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ ဝါ-ပါစိယော-၅၅၈။]

ဝုဏ်တို့သို့၊ ပဝိသိသု-ဝင်ကုန်ပြီ၊ တေ ပန-ထိုသူတို့သည်ကား၊ တထာရူပါနံ-
ထိုသို့သဘောရှိသော ရဟန်းကိုရင်တို့၏၊ နတ္ထိတာယ-မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်၊ ကတ္ထစိ-တစ်စုံတစ်ခုသောပရိဝုဏ်သို့၊ ပဝိသိတုံ-ဝင်ခြင်းငှာ၊ အဝိ-
သဟန္တာ-မဝံကုန်လသော်၊ ဝိဟာရမဇ္ဈယေဝ-ကျောင်းတိုက်၏ အလယ်၌သာ
လျှင်၊ အဋ္ဌသု-တည်နေကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နေ-ထိုသူတို့ကို၊ ဇေဋ္ဌကကုဋ္ဌမ္ပိကော-
အကြီးအကဲဖြစ်သော သူဌေးသည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝိပ-
ကာရံ-ဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာကို၊ ပဿထ-ကြည့်ကြလော၊ ကုလ-
ပုတ္တေဟိ နာမ-အမျိုးကောင်းသားတို့ မည်သည်၊ ဧတ္တကေန-ဤမျှလောက်ဖြင့်၊
လဇ္ဇိတုံ-ရှက်ခြင်းငှာ၊ ယုတ္တံ-သင့်၏၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ အယျ-အရှင်! ကိ
ပန-ဘာကို၊ [ပနအနက်မဲ့] ကရောမ-ပြုကြမည်နည်း? က္ကတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊
မယံ-တို့သည်၊ ဝိဿာသိကဌာနဿ-အကျွမ်းဝင်သောရဟန်းကိုရင်တို့၏ နေ
ရာဌာန၏၊ ဝါ-အကျွမ်းဝင်သော ရဟန်းကိုရင်တို့ရှိရာနေရာဌာန၏၊ [ဝိဿာသေ
+နိယုတ္တာ ဝိဿာသိကာ၊ ဝိဿာသိကာနံ+ဌာနံ ဝိဿာသိကဌာနံ၊ (တစ်နည်း) ဝိ-
ဿာသာ+ဧတ္တ အတ္ထိတိ ဝိဿာသိကံ၊ ဝိဿာသိကံ+စ+တံ+ဌာနံ စာတိ ဝိဿာ-
သိကဌာနံ၊-မဟာဘာ-၂၊ ၆၁၁] အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ က္ကမံ ဝိပကာရံ-
ဤဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာသို့၊ ပတ္တာ-ရောက်ကြရပြီ၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊
(မယံ-တို့သည်)၊ ဓနံ-ကို၊ သံဟရိတ္တာ-စုဆောင်း၍၊ ပရိဝေဏံ-ကို၊ ကရောမ-
ဆောက်လုပ်ကြစို့” က္ကတိ-ပြောပြီ၊ “အယျ-အရှင်! သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊” က္ကတိ-
ပြောပြီ၊ ဇေဋ္ဌကော-အကြီးအကဲသည်၊ သဟဿံ-တစ်ထောင်ကို၊ အဒါသိ-
ပေးလှူပြီ၊ (ထည့်ဝင်ပြီ)၊ သေသာ-ကြွင်းသောသူတို့သည်၊ ပဉ္စ ပဉ္စ သတာနိ-
ငါးရာ ငါးရာတို့ကို၊ (အဒံသု-ကုန်ပြီ)၊ က္ကတ္ထိယော-တို့သည်၊ **အမုတေယျာနိ**
အမုတေယျာနိ သတာနိ-အခွဲအားဖြင့် သုံးရာ အခွဲအားဖြင့် သုံးရာတို့ကို၊

အမုတေယျာနိ အမုတေယျာနိ။ ။တိဏိယေဝ တတိယာနိ၊ [တိ+သကတ္ထ၌
တိယ၊] အမေန+တတိယာနိ အမုတိယာနိ-အခွဲအားဖြင့် ခုခုသောအရာတို့၊ [အမု+
တတိယ၊ တေသမဗျူပပဒေနစသောသုတ်ဖြင့် အမု+တတိယကို အမုတိယပြု၊-
ကစ္စည်း-၃၈၇၊] (တစ်နည်း) အမု+တတိယံ ယေသန္တိ အမုတိယာနိ-အခွဲဟူသော ၃
ခုမြောက်ရှိသောအရာတို့၊ (နိဒ္ဒေ-၃၈၇)၊ ထို့ပြင် “အမော စ+တိဏိ စ အမုတိယာနိ-

ဝါ-နှစ်ရာငါးဆယ် နှစ်ရာငါးဆယ်တို့ကို (အဒံသု-ကုန်ပြီ)၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊
 တံ ဓနံ-ထိုဥစ္စာကို၊ သံဟရိတွာ-စုဆောင်းပြီး၍၊ သတ္တု-၏၊ ဝသန-တ္ထာယ-
 နေတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ သဟဿကုဋ္ဌာဂါရပရိဝါရံ-တစ်ထောင်သော
 အထွတ်ပါရှိသောကျောင်းအခြံအရံရှိသော၊ ဝါ-အထွတ်တပ်အပ်သော ကျောင်း
 တစ်ထောင်အခြံအရံရှိသော၊ မဟာပရိဝေဏံ နာမ-ကြီးကျယ်သော ပရိဝေဏံ
 မည်သည်ကို၊ အာရဘိသု-အားထုတ်ကုန်ပြီ၊ နဝကမ္မဿ-အသစ်ဖြစ်သော
 အလုပ်၏၊ (အလုပ်သစ်၏)၊ မဟန္တတာယ-ကြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓနေ-
 သည်၊ အပ္ပဟောန္တေ-မလောက်လသော်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဒိန္နဓနတော-ပေးအပ်
 သော ဥစ္စာမှ၊ ပုန-ဖန်၊ ဥပမူပမံ-ထက်ဝက်စီ ထက်ဝက်စီကို၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ၊
 ပရိဝေဏေ-သည်၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးဆုံးလသော်၊ **ဝိဟာရမဟံ**-ကျောင်းပူဇော်ပွဲကို၊
 ဝါ-ကျောင်းရေစက်ချပွဲကို၊ ကရောန္တာ-ကုန်လသော်၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုဿ-သော၊ ဘိက္ခု-
 သံဃဿ-အား၊ သတ္တာဟံ-လုံး၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသောအလှူကို၊ ဒတ္တာ-၍၊

အခွဲနှင့် ဂုဏ်ဖြစ်ကုန်သောအရာတို့၊ [အမ+တိ၊ တေသု ဝုဒ္ဓိ (တစ်နည်း) “တေသမမူ-
 ပပဒေန”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် “အမ+တိ”ကို အမတိယပြု]”ဟုလည်း ဆိုသေး
 ၏၊(ဝိဗော-၁၈၆)၊ ထိုနောင် “အမတိယာနိ ဧဝ အမတေယျာနိ၊ [အမတိယ+ဏှ၊
 တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် တိဉ္စိ ဣကို ဧဝုဒ္ဓိပြု]”ဟု ပြုပါ။ (မောင်-၃၊ ၁၀၅)

တစ်နည်း။ ။အမတိယေနယုတ္တာနိ အမတေယျာနိ-အခွဲအားဖြင့် ဂုဏ်နှင့်
 ယှဉ်သော အရာတို့၊(ပဋိဂံ-၃၃၈)၊ (တစ်နည်း) တိဏ္ဍံ+ပူရဏော တေယျော၊ အမော+
 တေယျော ယေသန္တိ အမတေယျာနိ-အခွဲဟူသော ဂုဏ်မြောက်ရှိသော အရာတို့၊
 (ဝိနိစ္ဆယဋီ-၂၊ ၆၀)၊ ထိုနောင် ဝိစ္ဆာဘိက္ခုညေသု ဒွေ(မောင်-၅၄)သုတ်ဖြင့် အမ
 တေယျာနိကို “အမတေယျာနိ အမတေယျာနိ”ဟု ဒွိရုပ်ပြု၊ “အမတေယျာနိ အမ
 တေယျာနိ-အခွဲအားဖြင့် ဂုဏ်၊ အခွဲအားဖြင့် ဂုဏ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-အခွဲအားဖြင့် ဂုဏ်နှင့်
 ယှဉ်ကုန်၊ အခွဲအားဖြင့် ဂုဏ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဝါ-အခွဲဟူသော ဂုဏ်မြောက်ရှိကုန်၊
 အခွဲဟူသော ဂုဏ်မြောက်ရှိကုန်သော၊ သတာနိ-အရာတို့ကို”ဟု ပေး၊ အထက်၌
 အလွယ်ပေးခဲ့သည်။ (မောင်နိ-၁၊ ၅၁၀၊ ကစ်ဘာ-၂၊ ၁၉၁၊ ၁၉၂)

ဝိဟာရမဟံ။ ။မဟိယတေ မဟော၊ ဝိဟာရဿ+မဟော ဝိဟာရမဟော-ကျောင်း
 ကို (ဘုရားရှင်နှင့် သံဃာအား) ပူဇော်ခြင်း၊ (တစ်နည်း) ဝိဟာရေဟိ+မဟော ဝိဟာရ-
 မဟော-ကျောင်းတို့ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း။ (ပါရာဘာ-၁၊ ၂၃၃၊ မအူပါရာနိ-၁၊ ၃၀၃)

ဝိသတိယာ-(၂၀)ကုန်သော၊ ဘိက္ခုသဟဿာနံ-ရဟန်းအထောင်တို့ဖို့၊ [ဝိသ-
တိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနံ-ရဟန်း ၂သောင်းတို့ဖို့] စီဝရာနိ-တို့ကို၊ သဇ္ဇိသု-စိ
ရင်ကုန်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ဇေဋ္ဌကကုဋ္ဌမ္ပိကဿ-၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ သဗ္ဗေဟိ-အလုံးစုံ
သောသူတို့နှင့်၊ သမာနံ-တူသည်ကို၊ ဝါ-တူအောင်၊ အကတ္တာ-မပြုမူ၍၊ အတ္တ-
နော-၏၊ ပညာယ-ပညာ၌၊ ဌိတာ-လျက်၊ “အတိရေကတရံ-သာ၍လွန်ကဲစွာ၊
ကတ္တာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပူဇေဿာမိ-မည်” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ **အနောဇေ-
ပုပ္ဖဝဏ္ဏေန**-အနော်ဇာပန်းအဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းရှိသော၊ ဝါ-လိပ်ဆူးရွှေ
ပန်းအဆင်းကဲ့သို့သောအဆင်းရှိသော၊ သဟဿမူလေန-တစ်ထောင်သော
အဖိုးရှိသော၊ ဝါ-အဖိုးတစ်ထောင်တန်သော၊ သာဋကေန-အဝတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊
အနောဇေပုပ္ဖဝဏ္ဏေန-အနော်ဇာပန်းကလပ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အနုမောဒန-
ကာလေ-အနုမောဒနာပြုရာအခါ၌၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အနောဇေပုပ္ဖဟိ-အနော်ဇာ
ပန်းတို့ဖြင့်၊ ဝါ-လိပ်ဆူးရွှေပန်းတို့ဖြင့်၊ ပူဇေတွာ-၍၊ တံ သာဋကံ-ထိုအဝတ်ကို၊
သတ္တု-၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေတော်ရင်း၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ နိဗ္ဗတ္တ-
နိဗ္ဗတ္တဌာနေ-ဖြစ်ရာ ဖြစ်ရာဘုံဌာန၌၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ သရီရံ-ကိုယ်သည်၊
အနောဇေပုပ္ဖဝဏ္ဏေယဝ-အနော်ဇာပန်းအဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းရှိသည်သာ
လျှင်၊ ဝါ-အနော်ဇာပန်းအဆင်းနှင့် တူသည်သာလျှင်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါရစေ၊

အနောဇေပုပ္ဖဝဏ္ဏေန။ ။အနောဇေပုပ္ဖဿ+ဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ယဿာတိ
အနောဇေပုပ္ဖဝဏ္ဏော-အနော်ဇာပန်း၏ အဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းရှိသောအဝတ်၊
[အနောဇေပုပ္ဖဝဏ္ဏ+ဝဏ္ဏ၊ တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် ရှေ့ဝဏ္ဏကိုချေ၊] အနောဇေပုဒ်ကို ပါဠိ
သက္ကတအဘိဓာန်တို့၌ မတွေ့ရ၊ “လိပ်ဆူးရွှေပန်း”ဟု မြန်မာပြန်ကြ၏၊ လိပ်ဆူး
ရွှေပင်သည် ပင်ငယ်ချုံမျိုးဖြစ်သည်၊ အပွင့်မှာ အညို၊ အနီ၊ အဖြူ၊ အဝါအားဖြင့် ၄
မျိုးကွဲ၏၊ အဝါမျိုးသည် အများဆုံး ဖြစ်၏၊ “လိပ်ဆူးရွှေ၊ လိပ်စရွှေ၊ လိပ်သရွှေ”ဟု
ဒေသအလိုက် ခေါ်ဝေါ်ကြ၏၊ မြန်မာပြည်အထက်ပိုင်းတွင် မိုးရာသီမှာ များစွာပေါက်
ရောက်တတ်၏၊ စိုစွတ်သောဒေသများတွင်မူ ၁၂ ရာသီလုံး စိမ်းလန်းစိုပြေ၍ ပေါက်နေ
သည်ကို တွေ့ရ၏၊ ဇာဋီသစ်-၃၁၌ “အနောဇေပုပ္ဖ”ကို “ဇယသုမနပုပ္ဖ-ခေါင်ရမ်းပန်း၊
မိုးစွေပန်း”ဟု ဆို၏။

မေ-၏။ နာမံ စ-အမည်သည်လည်း၊ အနောဇော ဧဝ-အနောဇာသည်သာ၊
 ဟောတု-ဖြစ်ပါရစေ။ ” ကုတိ-သို့၊ ပတ္တနံ-ဆုတောင်းမှုကို၊ ပဌပေသိ-ဖြစ်စေပြီ၊
 သတ္တာ-သည်။ ” ဧဝံ-ဤသင်တောင်းသည့်အတိုင်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ။ ” ကုတိ-
 သို့၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊
 ယာဝတာယုကံ-အသက်ဆုံးသည့်တိုင်အောင်၊ ဌတွာ-တည်၍၊ တတော-ထို
 လူ့ဘဝမှ၊ စုတာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ ကုမ-
 သို့ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ-ဤဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူရာအခါ၌၊ စဝိတွာ-၍၊ ဇေဋ္ဌက-
 ကုဋ္ဌမ္ပိကော-အကြီးဆုံးသူဌေးသည်၊ ကုက္ကုဋ္ဌဝတီနဂရေ-ကုက္ကုဋ္ဌဝတီမြို့၌၊
 ရာဇကုလေ-မင်းမျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ ဝယပ္ပတ္တာ-အရွယ်သို့ရောက်သည်၊
 (သမာနော)၊ မဟာကပ္ပိနရာဇာ နာမ-မဟာကပ္ပိနမင်းမည်သည်၊ အဟောသိ-
 ပြီ၊ သေသာ-ကြွင်းသောသူတို့သည်၊ အမစ္စကုလေ-အမတ်မျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တိသု-
 ကုန်ပြီ၊ ဇေဋ္ဌကကုဋ္ဌမ္ပိကဿ-အကြီးဆုံးသူဌေး၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ မဒ္ဒရဋ္ဌေ-
 မဒ္ဒတိုင်း၌၊ သာဂလနဂရေ-သာဂလမြို့၌၊ ရာဇကုလေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ အဿာ-
 ထိုသူမ၏၊ သရီရံ-သည်၊ အနောဇပုပ္ဖဝဏ္ဏမေဝ-အနော်ဇာပန်းအဆင်းကဲ့သို့
 သော အဆင်းရှိသည်သည်သာလျှင်၊ ဝါ-အနော်ဇာပန်းအဆင်းနှင့် တူသည်
 သာလျှင်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ အဿာ-ထိုသူမ၏၊ နာမံ-ကို၊ အနောဇာတွေဝ-
 အနောဇာဟူ၍သာ၊ ကရိသု-ပြုကုန်ပြီ၊ သာ-ထိုအနောဇာသည်၊ ဝယပ္ပတ္တာ-
 အရွယ်သို့ရောက်သည်၊ (သမာနာ)၊ မဟာကပ္ပိနရညော-မဟာကပ္ပိနမင်း၏၊
 ဂေဟံ-နန်းတော်သို့၊ ဂန္ဓာ-လိုက်သွား၍၊ အနောဇာဒေဝီ နာမ-အနောဇာ
 မိဖုရားမည်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ သေသိတ္ထိယောပိ-ကြွင်းသော အမျိုးသမီး
 တို့သည်လည်း၊ အမစ္စကုလေသု-အမတ်မျိုးတို့၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ ဝယပ္ပတ္တာ-
 ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်)၊ တေသံယေဝ အမစ္စပုတ္တာနံ-ထိုအမတ်၏
 သားတို့၏သာလျှင်၊ ဂေဟာနိ-တို့သို့၊ အဂမံသု-ကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ-
 တို့သည်၊ ရညော-၏၊ သမ္ပတ္တိသဒိသံ-စည်းစိမ်နှင့်တူသော၊ သမ္ပတ္တိ-စည်းစိမ်
 ကို၊ အနုဘဝိသု-ခံစားကုန်ပြီ၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ရာဇာ-သည်၊ သဗ္ဗာ-
 လင်္ကာရပဋိမက္ခိတော-အလုံးစုံသော အဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယဉ်အပ်
 သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဟတ္ထိ-ဆင်သို့၊ အဘိရုဟိတွာ-တက်စီး၍၊ ဝိစရိ-လှည့်လည်

ပြီ၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ တေပိ-ထိုအမတ်၏ သားတို့သည်လည်း၊ တထေဝ-ထို
 အတူသာလျှင်၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏၊ တသ္မိ-ထိုမင်းသည်၊ အဿေန ဝါ-
 မြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရထေန ဝါ-ရထားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိ-
 စရန္တေ-လသော်၊ တေပိ-ထိုအမတ်၏ သားတို့သည်လည်း၊ တထေဝ-ထိုအတူ
 သာလျှင်၊ ဝိစရန္တိ-ကုန်၏၊ ဧဝံ-သို့လျှင်၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ (ထိုမင်းနှင့် အမတ်
 ၏ သားတို့သည်)၊ ဧကတော-တည်း၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ကတာနံ-ပြုအပ်ခဲ့ကုန်သော၊
 ပုညာနံ-ကောင်းမှုတို့၏၊ အာနုဘာဝေန-အာနုဘော်ကြောင့်၊ ဧကတောဝ-သာ
 လျှင်၊ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ အနုဘဝိသု-ကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ရညော-မင်း၏၊ ဗလော-
 ဗလလည်းကောင်း၊ ဗလဝါဟနော-ဗလဝါဟနလည်းကောင်း၊ ပုပ္ဖော-ပုပ္ဖလည်း
 ကောင်း၊ ပုပ္ဖဝါဟနော-ပုပ္ဖဝါဟနလည်းကောင်း၊ သုပတ္တော-သုပတ္တလည်း
 ကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ-၅စီးကုန်သော၊ အဿာ-မြင်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်
 ၏၊ ရာဇာ-သည်၊ တေသု-ထိုမြင်း၅စီးတို့တွင်၊ သုပတ္တံ-မည်သော၊ အသံ-မြင်း
 သို့၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အာရောဟတိ-တက်စီး၏၊ ဣတရေ-သုပတ္တမှ အခြား
 ကုန်သော၊ စတ္တာရော-မြင်း၄ကောင်တို့ကို၊ အဿာရောဟာနံ-မြင်းသည်
 တော်တို့အား၊ သာသနာဟရဏတ္ထာယ-သတင်းကို ဆောင်ယူခြင်းအကျိုးငှာ၊
 အဒါသိ-ပြီ၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ တေ-ထိုမြင်းသည်တော်တို့ကို၊ ပါတောဝ-၌ပင်၊
 ဘောဇေတွာ-စားသောက်စေပြီး၍၊ ဝါ-ကျွေးမွေးပြီး၍၊ “ဂစ္ဆထ-သွားကြလော၊
 ဒွေ ယောဇနာနိ ဝါ-၂ယူဇနာတို့တိုင်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-၂ယူဇနာ
 ခရီးတို့သို့သော်လည်းကောင်း၊ တိဏိ (ယောဇနာနိ) ဝါ-၃ယူဇနာတို့တိုင်တိုင်
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-၃ယူဇနာခရီးတို့သို့သော်လည်းကောင်း၊ အာဟိဏ္ဍိ-
 တွာ-လှည့်လည်၍၊ ဗုဒ္ဓဿ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဿ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊
 သံဃဿ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပန္နဘာဝံ-ပွင့်ပေါ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-
 သိ၍၊ (သိရလျှင်)၊ မယံ-ငါ့ဖို့ (တစ်နည်း) မယံ-၏၊ (သန္တိကံ-သို့) သုခသာသနံ-
 ချမ်းသာကောင်းမွန်သော သတင်းစကားကို၊ (သတင်းကောင်းကို)၊ အာဟရထ-
 ဆောင်ခဲ့ကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့ မှာကြား၍၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ တေ-
 ထိုမြင်းသည်တော်တို့သည်၊ စတူဟိ-၄ခုကုန်သော၊ ဒွါရေဟိ-မြို့တံခါးတို့မှ၊
 နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ တိဏိ ယောဇနာနိ-၃ယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊ ဝါ-တို့သို့၊ အာ-

ဟိန္ဒူတွာ-လှည့်လည်၍၊ သာသနံ-သတင်းစကားကို၊ အလဘိတွာ-မရလသော်၊ ပစ္စာဂစ္ဆန္တိ-ပြန်လာကုန်၏။

အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ရာဇာ-သည်၊ သုပတ္တိ-သုပတ္တမည်သော၊ အသံ-မြင်းကို၊ အာရုယျ-တက်စီး၍၊ အမစ္စသဟဿပရိဝတော-အမတ်တစ်ထောင်ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥယျာနံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ ကိလန္တရူပေ-ပင်ပန်းကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ဝါ-ပင်ပန်းခြင်းသဘောရှိကုန်သော၊ ပဉ္စသတဝါဏိဇကေ-(၅၀၀)သောကုန်သည်တို့ကို၊ နဂရံ-သို့၊ ပ-ဝိသန္တေ-ဝင်နေသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဣမေ-ဤကုန်သည်တို့သည်၊ အဒ္ဓါန-ကိလန္တာ-လမ်းခရီးကြောင့် ပင်ပန်းကုန်၏၊ ဝါ-ခရီးပန်းလာကုန်၏၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၅၊ မဂ္ဂကိလန္တောရ၊] အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ ဣမေသံ-ဤကုန်သည်တို့၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဘဒ္ဒကံ-ကောင်းသော၊ သာသနံ-ကို၊ သောဿာမိ-ကြားရလိမ့်မည်” ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တေ-ထိုကုန်သည်တို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ “ကုတော-အဘယ်အရပ်မှ၊ အာဂစ္ဆထ-လာခဲ့ကြသနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ဒေဝ-အရှင်မင်းမြတ်! ဣတော-ဤကုတ္တုဋေဝတီမြို့မှ၊ ဝိသတိ-ယောဇနသတမတ္တကေ-ယူဇနာ(၁၂၀)၏ အထက်၌၊ သာဝတ္ထိ နာမ-မည်သော၊ နဂရံ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ တတော-ထိုသာဝတ္ထိမြို့မှ၊ အာဂစ္ဆမ-လာခဲ့ပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ ပဒေသေ-အရပ်၌၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပေါ်နေသော၊ သာသနံ-သည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိသလော? ဣတိ-မေးပြီ၊ ဒေဝ-မြတ်! အညံ-အခြားသော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသောသတင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရားရှင်သည်၊ ဥပ္ပန္နော-ပွင့်တော်မူပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ-၅ပါးအပြားရှိသော၊ ပီတိယာ-

ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ။ ။ “ပဉ္စဝဏ္ဏာယာတိ ခုဒ္ဒိကာဒိဝသေန ပဉ္စပကာရာယ (ဒီဇီ-၂၁၆၊ သီဇီသစ်-၂၊ ၂၁၊)”ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဝဏ္ဏသဒ္ဓါ ပကာရအနက်ဟောတည်း၊ အဘိဓာန်လာအနက်တို့တွင် ပမာဏအနက်ဟု ဆရာတို့ မိန့်သည်၊(သီဘာ-၂၊ ၂၅၉)၊ “ဝဏ္ဏိယတိ အဏုမဟန္တာဒိဝသေန ပမိယတီတိ ဝဏ္ဏော၊(ဒီဇီ-၂၊ ၁၀၂၊ နီတိဓာတု-၃၀၀)၊ ပဉ္စ+ဝဏ္ဏာ ဧတိဿာ တိ ပဉ္စဝဏ္ဏာ-၅ပါးအပြားရှိသောပီတိ”ဟုပြုပါ၊ “ဘုရား

ဝီတိသည်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ဖုဋ္ဌသရီရော-တွေ့ထိအပ်သောကိုယ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ) ကိဉ္စိ-
တစ်စုံတစ်ခုကို၊ သလ္လက္ခေတုံ-မှတ်သားခြင်းငှာ၊ အသက္ခောန္တော-မစွမ်း
နိုင်လသော်၊ မဟုတ္တံ-တစ်မဟုတ်မျှ၊ ဝီတိနာမေတွာ-ကုန်လွန်စေ၍၊ “တာတာ-
မောင်မင်းတို့! ကိ-ဘာကို၊ ဝဒေထ-ပြောလိုက်ကုန်သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-
ဒေဝ-မင်းမြတ်! ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဥပ္ပန္နော-ပွင့်တော်မူပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်
တင်ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ဒုတိယမိ-၂ကြိမ်မြောက်လည်းကောင်း၊ တတိယမိ-
၃ကြိမ်မြောက်လည်းကောင်း၊ တထေဝ-ထိုရှေးနည်းအတူသာလျှင်၊ ဝီတိနာ-
မေတွာ-စေ၍၊ စတုတ္ထေ-၄ခုမြောက်သော၊ ဝါရေ-အကြိမ်၌၊ “တာတာ-တို့! ကိ-
ကို၊ ဝဒေထ-ကုန်သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဒေဝ-မြတ်! ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊
ဥပ္ပန္နော-ပြီ” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်တင်အပ်သော်၊ “တာတာ-တို့! ဝေါ-
သင်တို့အား၊ သတသဟဿံ-တစ်သိန်းကို၊ ဒဒါမိ-ပေးပါ၏” ကုတိ-သို့ ဝတွာ-
၍၊ “အညမိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ကိဉ္စိ-သော၊ သာသနံ-သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ
သေးသလော?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ ဒေဝ-မြတ်! အတ္ထိ-ရှိပါသေး၏၊ ဓမ္မော-သည်၊
ဥပ္ပန္နော-ပြီ၊ ကုတိ-ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တမိ-ထိုစကားကိုလည်း၊ သုတွာ-၍၊
ပုရိမနယေနဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ တယော ဝါရေ-၃ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊
ဝီတိနာမေတွာ-စေ၍၊ စတုတ္ထေ-သော၊ ဝါရေ-၌၊ “ဓမ္မော-သည်၊ ဥပ္ပန္နော-
ပြီ” ကုတိ ဝုတ္တေ၊ “ကုဓာပိ-ဤတရားပွင့်တော်မူပြီဟူသော စကား၌လည်း၊
ဝါ-ကြောင့်လည်း၊ ဝေါ-တို့အား၊ သတသဟဿံ-ကို၊ ဒဒိမိ-ပါ၏” ကုတိ ဝတွာ
“တာတာ-တို့! အပရမ္မိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ သာသနံ၊ အတ္ထိ-လော?” ကုတိ

ပွင့်တော်မူပြီ” ဟူသော အသံကို ကြားရုံမျှဖြင့် ထိုမျှလောက် ဝီတိဖြစ်ရသည်မှာ ပြုအပ်
ခဲ့သော ရှေးဆုတောင်းကောင်းမှုအထူးရှိသောကြောင့်တည်း။ (သံဋီ-၂၊ ၁၉၉)

ဝီတိ၅မျိုး။ ။ဝီတိ၅မျိုးဟူသည် (၁) ခုဒ္ဒိကာပီတိ-ကြက်သီးမွေးညှင်းထရုံမျှ သေး
ငယ်စွာ ဖြစ်သောပီတိ၊ (၂) ခဏိကာပီတိ-လျှပ်စစ်ပြက်သလို ခဏခဏဖြစ်၍ ခဏ
ခဏပျက်သောပီတိ၊ (၃) ဩက္ကန္တိကာပီတိ-ဒီရေလှိုင်းလုံးကြီး လွှမ်းမိုးလာသကဲ့သို့
တစ်ကိုယ်လုံး၌ လွှမ်းမိုးသက်ရောက်သောပီတိ၊ (၄) ဥဗ္ဗေဂါပီတိ-မိမိအဟုန်ဖြင့် ကိုယ်
ကို အထက်သို့ မြှောက်နိုင်သောပီတိ၊ (၅) ဖရဏာပီတိ-ဥဗ္ဗေဂါထက် ကြာရှည်စွာ
တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ယုံ့နံ့သောပီတိတို့တည်း။ (အဘိ. ၄-၁၊ ၁၅၈)

ပုစ္ဆိ ဒေဝ! အတ္ထိ၊ သံဃရတနံ-သံဃာရတနာသည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ သုတ္တာ-၍၊ တယော ဝါရေ-တို့တိုင်တိုင်၊ ဝီတိနာမေတွာ၊ စတုတ္ထေ ဝါရေ-၌၊ “သံဃော”တိ-သံဃာဟူသော၊ ပဒေ-ပုဒ်ကို၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်တင်အပ်သော်၊ “ဣဓာပိ-ဤသံဃာရတနာ ပွင့်တော်မူပြီဟူသော စကား၌လည်း၊ ဝါ-ကြောင့်လည်း၊ ဝေါ၊ သတသဟဿံ၊ ဒမ္ပိ၊ ဣတိ ဝတွာ၊ အမစ္စသဟဿံ-အမတ်တစ်ထောင်ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ “တာတာ-တို့! ကိံ-ဘာကို၊ ကရိဿထ-ပြုလုပ်ကြမည်နည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိ ဒေဝ-မြတ်! တုမေ-တို့သည်၊ ကိံ-ကို၊ ကရိဿထ-ကြမည်နည်း? ဣတိ-မေးကုန်ပြီ၊ တာတာ-တို့! အဟံ-သည်၊ “ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဥပ္ပန္နော၊ ဓမ္မော ဥပ္ပန္နော၊ သံဃော ဥပ္ပန္နော-ပြီ” ဣတိ-သို့၊ သုတ္တာ-ကြားရပြီး၍၊ ပုန-ဖန်၊ န နိဝတ္တိဿာမိ-မပြန်တော့၊ သတ္ထာရံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်မှန်း၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တဿ-ထိုဘုရားရှင်၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရဟန်းပြုတော့မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဒေဝ မြတ်! မယမ္ပိ-ကျွန်တော်မျိုးတို့သည်လည်း၊ တုမေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရဟန်း ပြုကြပါမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ သုဝဏ္ဏပဇ္ဇေ-ရွှေပြား၌၊ အက္ခရာနိ-အက္ခရာတို့ကို၊ လိခါပေတွာ-ရေးစေ၍၊ ဝါဏိဇကေ-ကုန်သည်တို့ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ “အနောဇာ နာမ-မည်သော၊ ဒေဝီ-သည်၊ တုမ္မာ-ကံ-တို့အား၊ တိဏိသတသဟဿာနိ-၃သိန်းတို့ကို၊ ဒဿတိ-လိမ့်မည်၊ နံ-ထိုအနောဇာမိဖုရားကို၊ **ဧဝ္ဗ ပန**-ဤသို့ကား၊ (ဒီလိုတော့)၊ ဝဒေယျာထ-လျှောက်တင်ကြလော၊ (ကိံ)၊ ‘ရညာ-သည်၊ တေ-အရှင်မိဖုရားအား၊ ဣဿရိယံ-အစိုးရသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရာထူးဂုဏ်သိန်စည်းစိမ်ကို၊ ဝိဿဋ္ဌံ-စွန့်လွှတ်အပ်ပြီ၊

ဧဝ္ဗ ပန။ ။ပနကား အနက်မဲ့တည်း၊ စကို အဋ္ဌာနပယောဂ-ယှဉ်သင့်ရာ မဟုတ်သော နေရာ၌ သုံးစွဲခြင်း(အဋ္ဌာနပယုဂ်)သမုစ္စည်းအနက် ယူ၍ “ဝဒေယျာထ၊ အာရောစေယျာထ”တို့နှင့် တွဲကာ “နံ-ကို၊ ရညာ၊ ပေ ၊ ပရိဘူဇာဟိ ကိရ-တဲ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျာထ စ-လျှောက်တင်လည်း လျှောက်တင်ကြလော၊ ဝေါ-တို့အား၊ ‘ရာဇာ-သည်၊ ကဟံ-နည်း? ဣတိ သစေ ပုစ္ဆတိ၊ ပေ ၊ ဂတော-ပြီ’ ဣတိ အာရော-စေယျာထ စ-ဖြေကြားလည်း ဖြေကြားကြလော”ဟု ပေးပါ၊ အထက်၌ အလွယ်ပေးခဲ့သည်။(ဝိ. ၄-၁, ၁၉၁၊ သာရတ္ထ-၂, ၃၈၊ ပါရာဘာ-၂, ၃၀၀၊ ဘုရားပါရာနိ-၈၂)

ဝါ-လွဲပြောင်းအပ်ခဲ့ပြီ၊ ယထာသုခံ-ချမ်းသာသည့်အားလျော်စွာ၊ သမ္မတ္တိ-စည်းစိမ်ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇာဟိ ကိရ-သုံးဆောင်ပါလော့တဲ့၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကြလော၊ ဝေါ-တို့အား၊ ‘ရာဇာ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း?’ ကုတိ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆတိ-အကယ်၍ မေးအံ့ (ဧဝံသတိ)၊ ‘သတ္တာရံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်မှန်း၍၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-ရဟန်းပြုတော့မည်၊ ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ ဂတော-သွားပါပြီ၊ ကုတိ-သို့၊ အာရောစေယျာထ-ဖြေကြားကြလော၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ အမစ္စာပိ-အမတ်တို့သည်လည်း၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ဘရိယာနံ-တို့အား၊ တထေဝ-ထို့အတူသာလျှင်၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏီသု-ပို့ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ဝါဏိဇကေ-ကုန်သည်တို့ကို၊ ဥယျောဇေတွာ-စေလွှတ်၍၊ အသံ-မြင်းပေါ်သို့၊ အဘိရုယု-တက်၍၊ အမစ္စသဟဿပရိဝုတော-အမတ်တစ်ထောင်ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ ခဏိယေဝ-ထိုခဏ၌ပင်လျှင်၊ နိက္ခမိ-ထွက်ခွာပြီ။

သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ့၌၊ ပစ္စုသကာလေ-၌၊ လောကံ-ကို၊ ဝေါလောကေန္တော-သော်၊ သပရိဝါရံ-အခြံအရံနှင့်တကွဖြစ်သော၊ မဟာ-ကပ္ပိနရာဇာနံ-မဟာကပ္ပိနမင်းကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ အယံ မဟာကပ္ပိနော-သည်၊ ဝါဏိဇကနံ-ကုန်သည်တို့၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ တိဏ္ဍံ-၃ပါးကုန်သော၊ ရတနာနံ-ရတနာတို့၏၊ ဥပ္ပန္နဘာဝံ-ပွင့်ပေါ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ သုတွာ-၍၊ တေသံ-ထိုကုန်သည်တို့၏၊ ဝစနံ-ကို၊ တိဟိ-၃ခုကုန်သော၊ သတသဟဿေဟိ-အသိန်းတို့ဖြင့်၊ [တိဟိ သတသဟဿေဟိ-၃သိန်းတို့ဖြင့်၊] ပူဇေတွာ-၍၊ ရဇ္ဇံ-မင်း၏အဖြစ်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ အမစ္စသဟဿေဟိ-အမတ်တစ်ထောင်တို့သည်၊ ပရိဝုတော-ခြံရံအပ်လျက်၊ မံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ ပဗ္ဗဇိတုကာမော-ရဟန်းပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သွေ-၌၊ နိက္ခမိဿတိ-ထွက်လာလိမ့်မည်၊ သော-ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းသည်၊ သပရိဝါရော-အခြံအရံနှင့်တကွ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိဿတိ-လိမ့်မည်၊ အဿ-ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းကို၊ ပစ္စုဂ္ဂမ္ပနံ-ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်းကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့၊ ” ကုတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်နေ့၌၊ ခုဒ္ဒကဂါမဘောဇကံ-ရွာစားငယ်ကို၊ ပစ္စုဂ္ဂစ္ဆန္တော-ခရီးဦးကြိုဆိုသော၊ စက္ကဝတ္တိ ဝိယ-စကြာဝတေးမင်းသည်ကဲ့သို့၊

သယမေဝ-ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်၊ ပတ္တစီဝရံ-သပိတ်သင်္ကန်းကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဝိသယောဇနသတံ-ယူဇနာ(၁၂၀)ရှိသော၊ မဂ္ဂံ-လမ်းသို့၊ ပစ္စုဂ္ဂန္တာ-ရှေးရှုကြွတော်မူ၍၊ **စန္ဒဘာဂါယ**-စန္ဒဘာဂါမည်သော၊ နဒိယာ-မြစ်၏၊ တီရေ-ကမ်း

စန္ဒဘာဂါယ။ ။စန္ဒဘာဂတော+ပဘဝတီတိ စန္ဒဘာဂါ-စန္ဒဘာဂတောင်မှ စတင်ဖြစ်ခဲ့သောမြစ်၊ [စန္ဒဘာဂ+ဏ+အာ၊-ဓာန်ဋီ-၆၈၂၊] (တစ်နည်း) စန္ဒဿ+ဘာဂေါယဿန္တိ စန္ဒဘာဂါ၊ [စန္ဒ+ဘာဂါ-ထောမ၊ ဝိဓာန်၊] အပ-၂၊ ၁၂၀၌ ဤစန္ဒဘာဂါမြစ်ကို “မဟာစန္ဒာမြစ်”ဟုလည်း ခေါ်၏။

တစ်နည်း။ ။သန့်ရှင်းဖြူစင်သော သဲသောင်ပြင်ကြောင့်လည်းကောင်း အရောင်အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံ၍ ကြည်လင်ချိုမြိန်သော ရေတို့ဖြင့် ပြည့်နေသောကြောင့်လည်းကောင်း လရောင်ဆန်း၍ ကြက်သရေရှိသောအရောင်ရှိလျက် စီးဆင်းသွားသောကြောင့် စန္ဒဘာဂါမြစ်ခေါ်သည်ဟု အပ. ၄-၂၊ ၄၄၌ ဆို၏၊ ထိုအလို “စန္ဒဿ+ဘာစန္ဒဘာ၊ စန္ဒဘာ+ဧတိဿံ အတ္ထိတိ စန္ဒဘာ-လရောင်ရှိရာမြစ်၊ [စန္ဒဘာ+ဏ+အာ၊] စန္ဒဿ+ဘာ ဧတိဿန္တိ ဝါ စန္ဒဘာ၊ [စန္ဒ+ဘာ၊] စန္ဒဘာ+ဂစ္ဆတိတိ စန္ဒဘာဂါ-လရောင်ရှိလျက် စီးသွားသောမြစ်၊ [စန္ဒဘာ+ဂမု+ကိ၊] (တစ်နည်း) စန္ဒဘာကိရဏ-သဿိရိကာဘာ+ဂစ္ဆတိတိ စန္ဒဘာဂါ-လရောင်ကြောင့် ကြက်သရေရှိသောအရောင်ရှိလျက် စီးသွားသောမြစ်၊ [စန္ဒဘာကိရဏသဿိရိကာဘာ+ဂါ၊ (ဂမု+ကိ+အာ)၊ ကိရဏသဿိရိကာဘာကိုချေ၊]”ဟု ပြုပါ၊ [“စန္ဒဘာကိရဏသဿိရိကာဘာ”ကိုကား “စန္ဒောဝ+ဘာ၊ စန္ဒဘာ-တောက်ပသောလ၊(အံ. ၄-၂၊ ၃၃၉)၊ စန္ဒဘာယ+ကိရဏော စန္ဒဘာကိရဏော-လ၏အရောင်၊ သဟ+သိရိယာ ယာ ဝတ္ထတီတိ သဿိရိကာ-ကျက်သရေရှိသော အရောင်၊ သဿိရိကာ စ+သာ+အာဘာ စာတိ သဿိရိကာဘာ၊ စန္ဒဘာကိရဏေန+သဿိရိကာဘာ ဧတိဿန္တိ စန္ဒဘာကိရဏသဿိရိကာဘာ-လရောင်ကြောင့် ကျက်သရေရှိသော အရောင်ရှိရာမြစ်”ဟု ပြုပါ။]

တစ်နည်း။ ။ရေပြင်၌ လဝန်းအရိပ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ကြည်လင်သန့်ရှင်း အညစ်အကြေးကင်းသော ရေနှင့်လည်းကောင်း ပုလဲပွင့်ပမာ ဖြူဖွေးသော သဲသောင်ပြင်အခင်းနှင့်လည်းကောင်း ပြည့်စုံသောကြောင့် လနှင့်တူရကား စန္ဒဘာဂါမြစ်ခေါ်သည်ဟု အပ. ၄-၂၊ ၁၄၈၌ ဆို၏၊ ထိုအလို “ စန္ဒံ မနံ ရုစိ အဇ္ဈာသယံ ဥ တွာ ဝိယ ဇာတောတိ စန္ဒော-စိတ်အလိုကို သိ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသောလ၊ [စန္ဒ+ဏ၊] စန္ဒေန+ဘာဂါ သဒိသတိ စန္ဒဘာဂါ-လနှင့်တူသောမြစ်၊ [စန္ဒ+ဘာဂါ၊]”ဟု ပြုပါ။

နား၌၊ နိဂြောဓရက္ခမူလေ-ပင်ညောင်ပင်ရင်း၌၊ **ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော**-ဗိပါးသော အဆင်းရှိသော ရောင်ခြည်တော်တို့ကို၊ ဝါ-ရောင်ခြည်တော်ဗိသွယ်တို့ကို၊ ဝိ-ဿဇ္ဇေန္တော-လွှတ်တော်မူလျက်၊ နိဿိဒိ-ထိုင်နေတော်မူပြီ၊ ရာဇာပိ-သည်လည်း၊ အာဂစ္ဆန္တော-လာလသော်၊ ဧကံ-တစ်စင်းသော၊ နဒီ-သို့၊ ပတ္တာ-၍၊ “ဧသာ-ဤမြစ်သည်၊ ကာ နာမာ-အဘယ်အမည်ရှိသနည်း၊” ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ဒေဝ-မြတ်! (ဧသာ-သည်၊) အပရစ္ဆာ နာမ-အပရစ္ဆာမည်ပါ၏၊ ကူတိ-ပြီ၊ [ဤအဋ္ဌကထာနှင့် အပ. ၄-၂၂၂တို့၌ အပရစ္ဆာမြစ်ဟု ဆို၍ သံ. ၄-၂၊ ၂၂၅၊ အံ. ၄-၁၊ ၂၄၈၊ ထေရ. ၄-၂၊ ၁၈၀တို့၌ ဂင်္ဂါမြစ်ဟု ဆို၏၊ ဤသို့ အဆိုကွဲလွဲခြင်းမှာ ထိုထိုဘာဏကဆောင်တို့ ဆောင်ယူလာသည့်အတိုင်း ဆိုရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။] တာတာ-တို့! အဿာ-ထိုအပရစ္ဆာမြစ်၏၊ ပရိမာဏံ-အတိုင်းအရှည်သည်၊ ကိ-ဘယ်လောက်နည်း? ကူတိ-ပြီ၊ ဒေဝ-မြတ်! ဂမ္ဘီရတော-အနက်အားဖြင့်၊ ဂါဝုတံ-တစ်ဂါဝုတံပါတည်း၊ ပုထုလတော-အကျယ်အားဖြင့်၊ ဒွေ ဂါဝုတာနိ-၂ဂါဝုတံတို့ပါတည်း၊ ကူတိ-ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ နာဝါ ဝါ-လှေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဠုမ္မော ဝါ-ဖောင်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ ပန-ရှိသလော? ကူတိ-ပြီ၊ ဒေဝ-မြတ်! နတ္ထိ-မရှိပါ၊ ကူတိ-ပြီ၊ “နာဝါဒိနိ-လှေအစရှိသည်တို့ကို၊ ဩလောကေန္တေ-ကြည့်နေစဉ်၊ (ရှာနေစဉ်)၊ အမေ-ငါတို့ကို၊ ဇာတိ-ဇာတိသည်၊

ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော။ ။ဆ+ဝဏ္ဏာ ယာသန္တိ ဆဗ္ဗဏ္ဏာ၊ ရသန္တိ သတ္တာ ဧတာဟိတိ ရသ္မိယော၊ [ရသ-အဿာဒေ+မိ-မောဂ်-၇၊ ၁၃၉၊] ဆဗ္ဗဏ္ဏာ စ+တေ+ရသ္မိယော စာတိ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော-ဗိပါးသော အဆင်းရှိသော ရောင်ခြည်တော်တို့၊ စိတ္တဇရုပ်သည် ကိုယ်မှ အပြင်သို့ မထွက်နိုင်ရကား ရောင်ခြည်တော်တို့သည် စိတ္တဇရုပ်မဟုတ်၊ စိတ္တပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်(စိတ်လျှင်အကြောင်းရင်းရှိသော ဥတုဇရုပ်)တည်း။

ချဲ့ဦးအံ့-ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်ကြောင့် စိတ္တဇရုပ် ဖြစ်၏၊ ထိုစိတ္တဇရုပ်တွင် ဥတုပါဝင်၏၊ ထိုဥတုသည် ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏၊ ထိုဥတုဇရုပ်တွင် ဥတုပါဝင်ပြန်၏၊ ထိုဥတုကလည်း ရုပ်ကို ဖြစ်စေပြန်၏၊ ဤသို့အားဖြင့် ဥတုဇရုပ်အဆက်ဆက် ဖြစ်သောအခါ ကိုယ်တော်မှ အပြင်သို့ ဥတုဇရုပ်ဓာတ်တွေ ထွက်ပေါ်လာသည်၊ ထိုကြောင့် “စိတ္တပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနာ ဝဏ္ဏဓာတု-စိတ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ဥတုဟူသောဖြစ်ကြောင်းရှိသော အဆင်းတော်ဓာတ်(မူလဋီ-၁၈)”ဟု ဆိုသည်၊ အဘိဓမ္မာတရားကိုယ်မှာ ဝဏ္ဏဓာတ်လွန်ကဲသော အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်တည်း။(နိဘာ-၁၊ ၄၆၇)။

ဇရံ-အိုခြင်းသို့၊ ဥပနေတိ-ပို့ဆောင်နေ၏။ ဇရာ-သည်၊ မရဏံ-သေခြင်းသို့၊ (ဥပနေတိ-၏)။ အဟံ-သည်၊ နိဗ္ဗေမတိကော-ယုံမှားခြင်းမရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ တိဏိ-ကုန်သော၊ ရတနာနိ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ နိက္ခန္ဓော-ထွက်လာခဲ့၏။ တေသံ-ထိုရတနာ၃ပါးတို့၏၊ အာနုဘာဝေန-ကြောင့်၊ မေ-ငါ့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကုမံ ဥဒကံ-ဤရေသည်၊ ဥဒကံ ဝိယ-ရေကဲ့သို့၊ မာ အဟောသိ-မဖြစ်ပါစေနှင့်။” ကုတိ-သို့၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ ရတနာနံ-တို့၏၊ ဂုဏံ-ဂုဏ်တော်ကို၊ အာ-ဝဇ္ဇေတွာ-ဆင်ခြင်၍၊ “ကုတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တိ-ကုတိပိ၊ ပေ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါဟူ၍၊ **ဗုဒ္ဓါနုဿတိ**-ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော သတိကို၊ ဝါ-ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်းကို၊ (ဗုဒ္ဓါနုဿတိကို)၊ **အနုဿရန္တော**-အဖန်ဖန် အောက်မေ့ဆင်ခြင်လျက်၊

ဗုဒ္ဓါနုဿတိ။ ။သရဏံ သတိ၊ အနု အနု+သတိ အနုဿတိ-အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း၊ ဝိစ္ဆတ္ထအဗျယိဘောသမာသိ၊ (အဘိဝိ-၂၅၉၊ မဏိ-၂၊ ၄၈၂)၊ အနုရူပါ ဝါ+သတိ အနုဿတိ-သဒ္ဓါရှိသူအား လျော်သောသတိ၊ ဗုဒ္ဓံ+အာရဗ္ဗ ဥပ္ပန္နာ+အနုဿတိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ-ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောသတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၁၉၁)

တစ်နည်း။ ။ဗုဒ္ဓဿ+ဘာဝေါ ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရား၏ဖြစ်ကြောင်းဂုဏ်တော်၊ ဗုဒ္ဓဿ+အယံ ဝါ ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရား၏ဥစ္စာဖြစ်သောဂုဏ်တော်၊ [ဗုဒ္ဓ+တ္ထ၊ လောပေါ(မောဂ်-၄၊ ၁၂၃)သုတ်ဖြင့် တ္ထပစ္စည်းချေ(နိဒ္ဒိ-၃၄၁)၊ ဗုဒ္ဓဿ (ဗုဒ္ဓဂုဏဿ)+အနုဿတိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ-ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်း။ (ဒီ. ၄-၃၊ ၂၂၀၊ မဏိ-၂၊ ၄၈၂)

အနုဿရန္တော။ ။“အနုဿရန္တော”ဟူသည် ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော သတိကို တိုး၍ တိုး၍ ပွားစေသောအားဖြင့် အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ထိုသတိကို တိုးပွားစေသောအားဖြင့် ဖြစ်စေခြင်းပင်တည်း၊ ဆက်ဦးအံ့-ဤအဋ္ဌကထာနှင့် အပ. ၄-၂၂၂တို့၌ အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်းလောက်သာ လာရှိသော်လည်း သံ. ၄-၂၊ ၂၂၅၊ အံ. ၄-၁၊ ၂၄၈၊ ထေရ. ၄-၂၊ ၁၈၀တို့၌ အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရုံမျှမက သစ္စာဆိုမှုပါ ပါသည်၊ ထိုသို့ သစ္စာဆိုမှုပါမှ မဟာကပ္ပိနတ္ထေရအပဒါနိပါဠိတော်နှင့် ညီသည်။

မှန်၏-မဟာကပ္ပိနတ္ထေရအပဒါနိပါဠိတော်၌ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကို “ဘဝ-သောတံ သစေ ဗုဒ္ဓေါ”စသော ဂါထာဖြင့်လည်းကောင်း၊ တရားဂုဏ်တော်ကို “ယဒိ

ဝါ-တိုးပွားစေသောအားဖြင့် ဖြစ်စေလျက်၊ သပရိဝါရော-အခြံအရံနှင့် တကွ ဖြစ်သော၊ (ရာဇာ-မဟာကပ္ပိနမင်းသည်) အဿသဟဿေန-မြင်းတစ်ထောင် ဖြင့်၊ ဥဒကပိဋ္ဌိ-ရေပြင်ကို၊ ပက္ခန္ဓိ-ဖြတ်ကူးပြီး၊ သန္တဝါ-သိန္ဓောမြင်းတို့သည်၊ ပိဋ္ဌိ-ပါသာဏေ ဝိယ-ကျောက်ဖြာပြင်၌ကဲ့သို့၊ ဝါ-ကျောက်ပြားပေါ်၌ကဲ့သို့၊ ပက္ခန္ဓိ- သု-ဖြတ်ကူးကုန်ပြီး၊ ခုရာနံ-ခွာတို့၏၊ အဂ္ဂါ-အဖျားတို့သည်၊ နေဝ တေမိသု- ရေမစိုကုန်။

သော-ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းသည်၊ တံ-ထိုအပရစ္ဆာမြစ်ကို၊ ဥတ္တရိတွာ-ကူး ပြီး၍၊ ပုရတော-ရှေ့သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-လသော်၊ အပရမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ နဒီ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “အယံ-ဤမြစ်သည်၊ ကာ နာမာ-နည်း?” ကူတိ ပုစ္ဆိ၊ ဒေဝ-မြတ်! နီလဝါဟိနီ နာမ-နီလဝါဟိနီမည်ပါ၏၊ ကူတိ-ပြီ၊ အဿာ-ထိုနီလ ဝါဟိနီမြစ်၏၊ ပရိမာဏံ-သည်၊ ကိ-နည်း? ကူတိ-မေးပြီး၊ ဒေဝ-မြတ်! ဂမ္ဘီရ- တောပိ-အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုထုလတောပိ-အကျယ်အားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ အဗ္ဗယောဇနံ-ယူဇနာဝက်ရှိပါ၏၊ ကူတိ-ကုန်ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော စကားသည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-ရှေးနှင့် တူသည်သာ၊ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ တံ နဒီ- ထိုမြစ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော”တိ-သွာက္ခာတော၊ ပေ၊ ဓမ္မောဟူ၍၊ ဓမ္မာနုဿတိ-တရားဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိ ကို၊ ဝါ-တရားဂုဏ်တော်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်းကို၊ (ဓမ္မာနုဿတိကို)၊ အနုဿရန္တော-လျက်၊ ပက္ခန္ဓိ-ပြီး၊ တမ္ပိ-ထိုနီလဝါဟိနီမြစ်ကိုလည်း၊ အတိတ္တမိ- တွာ-ကျော်လွန်၍၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ အပရမ္ပိ-သော၊ နဒီ ဒိသွာ၊ “အယံ-သည်၊ ကာ နာမာ-နည်း?” ကူတိ ပုစ္ဆိ၊ ဒေဝ-မြတ်! စန္ဒဘာဂါ နာမ-မည်ပါ၏၊ ကူတိ-

သန္တိဂမော မဂ္ဂေါ”စသော ဂါထာဖြင့်လည်းကောင်း၊ သံယာဂုဏ်တော်ကို “သံယော စေ တိဏ္ဏကန္တာရော”စသော ဂါထာဖြင့်လည်းကောင်း သစ္စာဆိုသော ဂါထာပုဒ် ပါရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် “အနုဿရန္တော”ဖြင့် အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရုံမျှမက သစ္စာဆိုခြင်း အထိ ယူပါ။(အပ-၂၊ ၁၂၀)၊ [အနုဿရန္တိ ဥပရူပရိဘာဝနာဝသေန အနုဿရန္တော၊ အထ ဝါ... ဥပရူပရိဘာဝနာဝသေန အနုဿရန္တော အနုဗြူဟနဝသေန ပ- ဝတ္တေန္တော-ကူတိ၊ ၄-၂၅၇။]

ကုန်ပြီ၊ အဿာ-ထိုစန္ဒဘာဂါမြစ်၏၊ ပရိမာဏံ-သည်၊ ကိ-နည်း? ကုတိ-ပြီ၊ ဒေဝ! ဂန္ထိရတောပိ-လည်းကောင်း၊ ပုထုလတောပိ-လည်းကောင်း၊ ယောဇနံ-တစ်ယူဇနာပါတည်း၊ ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ သေသံ-သည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-သည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ ကုမံ နဒိ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံယော” တိ-သုပ္ပဋိပန္နော၊ ပေ၊ သာဝကသံယောဟူ၍၊ သံယာနုဿတိ-သံယာဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိကို၊ ဝါ-သံယာဂုဏ်တော်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်းကို၊ (သံယာနုဿတိကို)၊ အနုဿရန္တော-လျက်၊ ပက္ခန္ဓိ-ပြီ၊ တံ နဒိ-ထိုစန္ဒဘာဂါမြစ်ကို၊ အတိက္ကမိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ သတ္တု-၏၊ သရီရတော-ကိုယ်တော်မှ၊ နိက္ခန္တော-ထွက်ပေါ်လာကုန်သော၊ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော-ငါးပါးသော အဆင်းရှိသော ရောင်ခြည်တော်တို့ကို၊ ဝါ-ရောင်ခြည်တော်ငါးသွယ်တို့ကို၊ အဒ္ဒသ-ဖူးမြင်ရပြီ၊ နိဂြောဓရက္ခဿ-ပင်ညောင်ပင်၏၊ သာခါဝိဋ္ဌပပလာသာနိ-အခက်၊အခွဲ၊ အရွက်တို့သည်၊ သောဝဏ္ဏမယာနိ ဝိယ-ရွှေဖြင့် ပြုထားအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဝါ-ရွှေချထားအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ အဟေသံ-ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “အယံ ပန ဩဘာသော-ဤအရောင်သည်ကား၊ စန္ဒဿ-လ၏၊ နေဝ (ဩဘာသော)-အရောင်မဟုတ်၊ သူရိယဿ-နေ၏၊ န (ဩဘာသော)-မဟုတ်၊ ဒေဝမာရဗြဟ္မနာဂသုပဏ္ဏာဒီနံ-နတ်၊ မာရ်နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ နဂါး၊ ဂဠုန် အစရှိသူတို့တွင်၊ အညတရဿ-တစ်ယောက်ယောက်၏၊ န (ဩဘာသော)-မဟုတ်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ အာဂစ္ဆန္တော-လာသော၊ အဟံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ မဟာဂေါတမဗုဒ္ဓေန-မြတ်သော ဂေါတမဘုရားရှင်သည်၊ ဒိဋ္ဌော-မြင်တော်မူအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ သော-ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းသည်၊ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ အဿပိဋ္ဌိတော-မြင်း၏ ကျောကုန်းပေါ်မှ၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ ဩနတသရီရော-ကိုင်းညွတ်သော ကိုယ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရသ္မိအနုသာရေန-ရောင်ခြည်တော်သို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ သတ္တာရံ-သို့ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ **မနောသီလာရသေ**-ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ

မနောသီလာရသေ။ ။မညတေ အနေနာတိ မနော၊ မနသဒ္ဓါသည် ဆေးဒန်းမြင်းသီလာအနက်ကို ဟောသည်ဟု ထောမနိမိ၌ ဆိုရကား သီလာသဒ္ဓါ အနက်မဲ့ယူ၍ “မနော ဧဝ မနောသီလာ၊ (တဗ္ဘာဝုပ္ပတ္တိကမ္မဓာရည်း)”ဟု ပြုပါ၊ ထိုနောင် “မနော-

ရေ၌၊ နိမုဇ္ဈန္တော ဝိယ-ငုတ်လျှိုးသူကဲ့သို့၊ ဗုဒ္ဓရသ္မိနံ-ဘုရားရှင်၏ ရောင်ခြည်
တော်တို့၏၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊
ဧကမန္တံ-၌၊ အမစ္စသဟဿေန-အမတ်တစ်ထောင်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ နိသိဒိ-ပြီ၊
သတ္တာ၊ တဿ-ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းအား၊ အနုပဋိ-သော၊ ကထံ-ကို၊ ကထေသိ-
ပြီ၊ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ သပရိဝါရော-အခြံအရံနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ရာဇာ-
မဟာကပ္ပိနမင်းသည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-ပြီ၊ အထ-ထိုမှနောက်
၌၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသောသူတို့သည်ပင်၊ ဥဋ္ဌဟိတွာ-ထ၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ ယာစိသု-
ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ “ဣမေသံ ကုလပုတ္တာနံ-ဤအမျိုးကောင်းသားတို့ဖို့၊ ဝါ-တို့
အတွက်၊ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစိဝရံ-တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော သပိတ်သင်္ကန်းသည်၊ အာ-
ဂမိဿတိ နုခေါ-ဖြစ်ပေါ်လာလိမ့်မည်လော” ဣတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-ဆင်
ခြင်တော်မူလသော်၊ “ဣမေ ကုလပုတ္တာ-တို့သည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသဟဿဿ-
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ထောင်အား၊ စိဝရသဟဿံ-သင်္ကန်းတစ်ထောင်ကို၊ အဒံသု-
လျှာခဲ့ဖူးကုန်ပြီ၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ-ကဿပဘုရားရှင်၏ လက်ထက်

သိလာယ+ရသော မနောသိလာရသော”ဟု တွဲပါ။

မြင်းသီလာ။ ။မနောသိလာကို “ဆေးဒန်း”ဟုလည်းကောင်း၊ “မြင်းသီလာ”
ဟုလည်းကောင်း၊ “ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ”ဟုလည်းကောင်းဟု မြန်မာပြန်ကြ၏။ P-
S-E-D. P-T-S ၏ “Red arsenic-စိန်နီ”ဟု ဘာသာပြန်၏။ ထိုတွင် “မြင်းသီလာ”
ကား သက္ကတ၌ “မနုးသိလာ(မနုးဇိလာ-मनःशिला)”မှ မကို ရရစ်၊ နကို တံခွန်တင်
(အသတ်လုပ်)၍ “မြင်းသီလာ”ဟု ဖြစ်ပြီး ကာလကြာလာသောအခါ “မြင်းသီလာ”
ဖြစ်လာသည် ဟုလည်း ဆို၏(ဝေါဒိ-၁၃၅)။

ဆေးဒန်း။ ။ဆေးဒန်းသည် စိန်သတ္တုနှင့် ကန့်ရောစပ်ထားသော စိန်သတ္တုရိုင်း
တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ဆေးဒန်းကို ဆေးဝါးဖော်စပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂိရတ်ထိုးရာ
၌လည်းကောင်း၊ ဆိုးဆေးပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း အသုံးပြုသည်။ (စွယ်စုံ) ဆေးဒန်း
သည် (၁) ကျောက်ဆေးဒန်း၊ (၂) ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ၊ (၃) ဆေးဒန်းရွှေဝါ၊ (၄)
ဆေးဒန်းဖြူဟု ၄မျိုးရှိကြောင်းကို မြန်မာန်၌ ဆိုသည်။ အမရနိ-၁၉၊ ၁၀၈၊ စွယ်စုံ
တို့၌ကား “ဟရိတာလ-ဆေးဒန်းရွှေဝါ၊ မနောသိလာ-ဆေးဒန်းနီ”ဟု ၂မျိုးရှိကြောင်း
ကို ဆို၏။ ဤအဆိုများအရမူ မနောသိလာအရ ဆေးဒန်းနီကို ယူသင့်သည်။ အမရနိ၌
“ဆေးဒန်းနီ”ဟုပင် မြန်မာပြန်၏။

တော်အခါ၌၊ ဝိသတိယာ-(၂၀)သော၊ ဘိက္ခုသဟဿာနံ-ရဟန်းအထောင်
တို့အား၊ (တစ်နည်း) ဝိသတိယာ ဘိက္ခုသဟဿာနံ-ရဟန်း ၂သောင်းတို့အား၊
ဝိသတိစိဝရသဟဿာနိ-(၂၀)သော သင်္ကန်းအထောင်တို့ကို၊ ဝါ-သင်္ကန်း ၂
သောင်းတို့ကို၊ အဒံသု၊ ကုမေသံ-ဤအမျိုးကောင်းသားတို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အတွက်၊
ကုဒ္ဓိ-မယပတ္တစိဝရာဂမနံ-တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော သပိတ်သင်္ကန်း၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း
သည်၊ အနတ္တရိယံ-မအံ့ဩထိုက်၊ ဝါ-အံ့ဩဖွယ်မဟုတ်၊” ကုတိ-သို့ ဥတွာ-၍၊
ဒက္ခိဏာဟတ္ထိယာ ဘက်လက်တော်ကို၊ ပဿာရေတွာ-ဆန့်တန်းတော်မူလျက်၊
“ဘိက္ခဝေါ-တို့! ဧထ-လာကြလော၊ (သင်တို့ အလိုရှိသော ရဟန်းအဖြစ်ကို
လက်ခံကြလော၊) ဒုက္ခဿ-တေဘူမက ဝဋ်ဒုက္ခ၏၊ အန္တကိရိယာယ-အဆုံးကို
ပြုခြင်းငှာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-(အထက်မဂ်၃ပါးဟူသော) မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရထ-
ကျင့်ကြလော၊ ကုတိ-သို့၊ အာဟ-မူပြီ၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၅၃၊ ၅၄၈၅] တေ-ထိုသူ
တို့သည်၊ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ အဋ္ဌပရိက္ခာရရော-စပါးသောပရိက္ခရာကို
ဆောင်ကုန်သည်၊ ဝါ-ကုန်သော၊ ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေရာ ဝိယ-ဝါ(၆၀)ရထေရ်တို့
ကဲ့သို့ ဟုတွာ-၍၊ ဝေဟာသံ-သို့ အပ္ပဂ္ဂန္ဓာ-၍၊ ပစ္စောရောဟိတွာ-တစ်ဖန်သက်
ဆင်း၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ နိသီဒိသု-ကုန်ပြီ။

တေပိ ဝါဏိဇကာ-ထိုကုန်သည်တို့သည်လည်း၊ ရာဇကုလံ-မင်းနန်းတော်
သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ရညာ-သည်၊ ပဟိတဘာဝံ-စေလွှတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အာ-
ရောစာပေတွာ-လျှောက်တင်စေ၍၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရားသည်၊ “အာဂစ္ဆန္တု-လာ
ခဲ့ကြလော၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ၊
အဋ္ဌသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နေ-ထိုကုန်သည်တို့ကို၊ ဒေဝီ-သည်၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊
“တာတာ-တို့! ကိ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ အာဂတာ-ကုန်သည်၊
အတ္ထ-ကုန်သနည်း? ” ကုတိ-မေးပြီ၊ ရညာ-သည်၊ မယံ-ကျွန်တော်မျိုးတို့ကို၊
တုမှာကံ-သင်မိဖုရားတို့၏၊ သန္တိကံ-သို့ ပဟိတာ-စေလွှတ်အပ်ပါကုန်ပြီ၊ နော-

တုမှာကံ။ ။တစ်ယောက်တည်းပင်ဖြစ်သော်လည်း ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပြောသောအရာ၊
လေးစားအပ်သူကို ပြောသောအရာစသည်ဖြင့် ဗဟုဝုဇ်သုံးနိုင်ရာဌာန ၁၆ဌာနရှိ၏၊
ဤ၌ မိဖုရားတစ်ပါးတည်းဖြစ်သော်လည်း လေးစားအပ်သောကြောင့် ဗဟုဝုဇ်ဖြင့်

တို့အား၊ တိဏိ သတသဟဿာနိ-ဥသိန်းတို့ကို၊ ဒေထ ကိရ-ပေးပါကုန်တဲ့။”
 က္ကတိ-လျှောက်တင်ကြပြီ၊ တာတာ-တို့၊ အတိဗဟုံ-အလွန်များစွာ၊ ဝါ-အလွန်
 များပြားသောငွေကို၊ ဘဏထ-ပြောကုန်၏၊ တုမေဟိ-တို့သည်၊ ရညော-၏၊
 ကိ-အဘယ်အမှုကို၊ ကတံ-ပြုလုပ်ပေးအပ်ခဲ့သနည်း? ရာဇာ-သည်၊ ဝေါ-တို့
 အား၊ ကိသ္မိ-အဘယ်အရာ၌၊ ဝါ-အဘယ်ကြောင့်၊ ပသန္နော-ကြည်ညိုသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ဓနံ-ကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေသနည်း? က္ကတိ-မေးပြီ၊ ဒေဝိ-
 မိဖုရား! အညံ-အခြားသော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသောအမှုကို၊ န ကတံ-မပြုအပ်
 ခဲ့ပါ၊ ပန-စင်စစ်အားဖြင့်၊ ရညော-အား၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ သာသနံ-ကို၊ အာ-
 ရောစယိမှာ-ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ က္ကတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကြပြီ၊ တာတာ-တို့၊ မယံ-
 အား၊ အာရောစေတုံ-လျှောက်တင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ ပန-စွမ်းနိုင်သလော?
 က္ကတိ-ပြီ၊ ဒေဝိ-ရား! သက္ကာ-ပါ၏၊ က္ကတိ-ပြီ၊ တာတာ-တို့၊ တေန ဟိ-ထိုသို့
 ဖြစ်လျှင်၊ ဝဒေထ-လျှောက်တင်ကြလော၊ က္ကတိ-ပြီ၊ ဒေဝိရား! လောကေ-၌၊
 ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဥပ္ပန္နော-ပြီ၊ က္ကတိ-လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ သာပိ-ထိုမိဖုရားသည်
 လည်း၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ ပုရိမနယေနော-ရှေး၌ဖြစ်သော နည်းဖြင့်
 သာလျှင်၊ ပီတိယာ-ဖြင့်၊ ဝါ-သည်၊ ဗုဋ္ဌသရိရာ-တွေ့ထိအပ်သောကိုယ်ရှိသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ တိက္ခတ္ထံ၊ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ အသလ္လက္ခေတွာ-မမှတ်သားနိုင်မူ၍၊
 စတုတ္ထေ-သော၊ ဝါရေ-၌၊ “ဗုဒ္ဓေါ”တိ-ဗုဒ္ဓေါဟူသော၊ ပဒံ-ပုဒ်ကို၊ သုတွာ-၍၊
 တာတာ-တို့၊ က္ကမသ္မိံ ပဒေ-ဤဗုဒ္ဓေါဟူသောပုဒ်၌၊ ရညာ-သည်၊ ကိ-ဘယ်မျှ
 လောက်ကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ခဲ့သနည်း? က္ကတိ-မေးပြီ၊ ဒေဝိ-ရား! သတသဟဿံ-
 တစ်သိန်းကို၊ (ဒိန္နံ-ပြီ) က္ကတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ တာတာ-တို့၊ ဧဝရူပံ-
 သော၊ သာသနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ တုမာကံ-တို့အား၊ သတသဟဿံ-ကို၊ ဒဒေ-
 မာနေန-ပေးသော၊ ဝါ-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၁၈] ရညာ-သည်၊
 အနန္တဝိကံ-မလျှောက်ပတ်သောအမှုကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ အဟံ-
 သည်၊ ဝေါ-တို့အား၊ မမ-၏၊ ဒုဂ္ဂတပဏ္ဏာကာရေ-ဆင်းရဲသူ၏ လက်ဆောင်

“တုမာကံ”ဟု ဆိုသည်၊ ကွစိ ဇာတိအတ္တဂရူသု ၈(နိတိ-၆၇၀)သုတ်ဖြင့် တုမှနောင်
 ဆဋ္ဌိဗဟုဝုဇ်နံဝိဘတ်သက်။ (သင်္ဃိ-၂၊ ၁၉၉၊ နိတိသုတ္တ-၁၇၂၊ ဘေဒဘာ-၁၅၇)

ဖြစ်ကုန်သော၊ တီဏိသတသဟဿာနိ-၃သိန်းတို့ကို၊ ဒမ္မိ-ပါ၏။ [ဟိကို ကာရဏ အနက်ယူ၍ “ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်နည်း? ဟိ(ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ အဟံ၊ ပေ ၊ ဒမ္မိ၊ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း)”ဟုလည်း ပေးပါ။] တုမေဟိ-တို့သည်၊ ရညော-အား၊ အပရမ္ဗိ-သော၊ ကိ-အဘယ်စကားကို၊ အာရောစိတံ-လျှောက်တင်အပ် သေးသနည်း? ကုတိ-မေးပြီ၊ တေ-ထိုကုန်သည်တို့သည်၊ ကုဒန္တိဒဉ္စ-ဤမည် ဤမည်သော သတင်းစကားကိုလည်း၊ (အာရောစိတံ-အပ်ပါပြီ) ကုတိ-သို့၊ ကုတရာနိပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေ-ကုန်သော၊ သာသနာနိ-တို့ကို၊ အာရောစယိသု-ကုန်ပြီ၊ ဒေဝိ-သည်၊ ပုရိမနယေနေဝ-ဖြင့်သာ၊ ပီတိယာ-ဖြင့်၊ ဝါ-သည်၊ ဖုဋ္ဌသရိရာ-သည် (ဟုတွာ)၊ တိက္ခတ္ထံ၊ ကိဉ္စိ-မျှ၊ အသလ္လက္ခေတွာ- ၍၊ စတုတ္ထေ-သော၊ ဝါရေ-၌၊ တထေဝ-ထို့အတူသာလျှင်၊ သုတွာ-၍၊ တီဏိ တီဏိ-၃လီ ၃လီကုန်သော၊ သတသဟဿာနိ-အသိန်းတို့ကို၊ (တစ်နည်း) တီဏိ တီဏိ သတသဟဿာနိ-၃သိန်း ၃သိန်းတို့ကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ၊ ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ တေ-ထိုကုန်သည်တို့သည်၊ သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒါဒေသ သတသဟဿာနိ-၁၂သိန်းတို့ကို၊ လဘိသု-ရကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ ဒေဝိ-သည်၊ နေ-ထိုကုန်သည်တို့ကို “တာတာ-တို့! ရာဇာ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း?” ကုတိ၊ ပုစ္ဆိ၊ ဒေဝိ-ရား! သတ္တာရံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ ပ ဗ္ဗဇိဿာမိ-အံ့၊ ကုတိ-ဤသို့ မိန့်ဆို၍၊ ဂတော-သွားပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက် တင်ကုန်ပြီ၊ တေန-ထိုမင်းမြတ်သည်၊ မယံ-ငါ့အား၊ ကိ-အဘယ်သို့သော၊ သာသနံ-အမှာစကားကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ခဲ့သနည်း? ကုတိ-မေးပြီ၊ တေန-ထို မင်းသည်၊ တုမ္ဟာကံ-အသင်မိဖုရားတို့အား၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ကုဿရိယံ-ကို၊ ဝိဿဋ္ဌံ ကိရ-စွန့်လွှတ်အပ်ခဲ့ပြီတဲ့၊ တုမေ-အသင်မိဖုရားတို့သည်၊ ယထာရုစိယာ- အကြင်အကြင်အလိုဆန္ဒအားဖြင့်၊ ဝါ-အလိုဆန္ဒအားလျော်သဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ- ၂၊ ၃၀၆၊ ၃၀၇၇၅] သမ္ပတ္တိ-ကို၊ အနုဘဝထ ကိရ-ခံစားကြပါလော့တဲ့၊ ကုတိ- ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ တာတာ-တို့! အမစ္စာ-အမတ်တို့သည်၊ ကဟံ ပန- အဘယ်မှာနည်း? ကုတိ-မေးပြီ၊ ဒေဝိ-ရား! တေပိ-ထိုအမတ်တို့သည်လည်း၊ “ရညာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိယေဝ-သာလျှင်၊ ပဗ္ဗဇိဿာမ-ကုန်အံ့” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊

ဂတာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ သာ-ထိုမိဖုရားသည်၊ တေသံ-ထိုအမတ်တို့၏၊ ဘရိယာယော-မယားတို့ကို၊ (ကတော်တို့ကို)၊ ပက္ခောသာ-ပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ အမ္မာ-အမိတို့၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ သာမိကာ-လင်တို့သည်၊ “ရညာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ပဗ္ဗဇိဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဂတာ-ကုန်ပြီ၊ တုမေ-တို့သည်၊ ကိ-ဘာကို၊ ကရိဿထ-ပြုကြမည်နည်း? ဣတိ-မေးပြီ၊ ဒေဝိ-ရား! တေဟိ-ထိုအမတ်တို့သည်၊ အမ္မာကံ-ကျွန်တော်မျိုးမတို့အား၊ ကိ-အဘယ်သို့သော၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိတံ-ပေးပို့အပ်သနည်း? ဣတိ-မေးပြီ၊ တေဟိ-ထိုအမတ်တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ တုမ္မာကံ-တို့အား၊ ဝိဿဋ္ဌာ ကိရ-စွန့်လွှတ်အပ်ခဲ့ကုန်ပြီတဲ့၊ တုမေ-တို့သည်၊ တံ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ ယထာရူစိ-အကြင်အကြင်အလိုဆန္ဒအတိုင်း၊ ဝါ-အလိုဆန္ဒအားလျော်စွာ၊ (အလိုရှိသလို)၊ ပရိဘုဉ္ဇထ ကိရ-သုံးဆောင်ကြပါတဲ့၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဒေဝိ-ရား! တုမေ-သင်မိဖုရားတို့သည်၊ [ပနအနက်မဲ့] ကိ-ကို၊ ကရိဿထ-ကြမည်နည်း? ဣတိ-မေးကုန်ပြီ၊ အမ္မာ-အမိတို့၊ သော ရာဇာ-ထိုမင်းသည်၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ (တိဏ္ဍံ ရတနာနံ-ရတနာပါးတို့၏)၊ [နောက်ဝါကျ၌ “တိဏ္ဍံ ရတနာနံ သာသနံ”ဟု ရှိပုံကို ကြည့်၍ ထည့်ပေးသည်] သာသနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ မဂ္ဂေ-၌၊ ဌိတကောဝ-တည်လျက်သာလျှင်၊ တိဟိ သတသဟဿေဟိ-ဥသိန်းတို့ဖြင့်၊ တိဏ္ဍံ ရတနာနိ-ရတနာ ဥပါးတို့ကို၊ ပူဇေတွာ-၍၊ ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ-တံတွေးပေါက်ကိုကဲ့သို့၊ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ “ပဗ္ဗဇိဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုဆုံးဖြတ်၍၊ နိက္ခန္ဓော-ထွက်သွားပြီ၊ မယာ ပန-ငါသည်လည်း၊ [ပနသဒ္ဓါ အဝိအနက်]၊ တိဏ္ဍံ ရတနာနံ-ရတနာဥပါးတို့၏၊ သာသနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ တိဏ္ဍံ ရတနာနိ-ရတနာ ဥပါးတို့ကို၊ နဝဟိ သတသဟဿေဟိ-ဥသိန်းတို့ဖြင့်၊ ပူဇိတာနိ-ပူဇော်အပ်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ခေါ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဧသာ သမ္ပတ္တိ နာမ-ဤစည်းစိမ်မည်သည်၊ ရညောယေဝ-၏သာလျှင်၊ ဒုက္ခာ-ဆင်းရဲသည်၊ ဝါ-ဆင်းရဲကြောင်းသည်၊ န-မဟုတ်၊ မယှဉ်-၏လည်း၊ ဒုက္ခာ ဧဝ-ဆင်းရဲသာတည်း၊ ဝါ-ဆင်းရဲကြောင်းသာတည်း၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ရညာ-သည်၊ ဆဉ္စိတခေဠပိဏ္ဍံ-ထွေးပစ်အပ်သော တံတွေးပေါက်ကို၊ ဇာဏုကေဟိ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌဟိတွာ-တည်၍၊ ဝါ-ထောက်၍၊ [ဇာဏုကေဟိ ပတိဋ္ဌဟိတွာ-ဒူးထောက်၍]၊ မုခေန-

ပါးစပ်ဖြင့်၊ ဂဏှိဿတိ-ယူလိမ့်မည်နည်း၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဒေဝိ! မယမ္ပိ-ကျွန်တော်မျိုးမတို့သည်လည်း၊ တုမေဟေဝ-သင်မိဖုရားတို့နှင့်သာ၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ပဗ္ဗဇိဿာမ-ပြုကြပါမည်၊ ကုတိ-ပြီ၊ အမ္မာ-တို့! သစေ သက္ကောမ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်ကြအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သာဓု-ကောင်း၏၊ ဒေဝိ-ရား! သက္ကောမ-စွမ်းနိုင်ပါကုန်၏၊ ကုတိ-ပြီ၊ “အမ္မာ-တို့! သာဓု-ကောင်းပြီ၊ တေန ဟိ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ ဧထ-လာကြလော့” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ရထသဟဿံ-ရထားတစ်ထောင်ကို၊ ယောဇာပေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ-ကစေ၍၊ ရထံ-ရထားသို့၊ အာရုယျ-တက်၍၊ တာဟိ-ထိုအမတ်ကတော်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီးအကြား၌၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ နဒိ-မြစ်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ရညာ-မင်းသည်၊ ပုဋ္ဌံ ယထာ-မေးအပ်သကဲ့သို့၊ တထေဝ-ထိုအတူသာလျှင်၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေး၍၊ သဗ္ဗပဝတ္တိ-အလုံးစုံသော ဖြစ်ပုံကို၊ သုတွာ-၍၊ “ရညော-၏၊ ဂတမဂ္ဂံ-သွားရာလမ်းကို၊ ဩလောကေထ-ကြည့်ကြလော့” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဝါ-သော်၊ “ဒေဝိ-ရား! သိန္ဓဝါနံ-သန္ဓောမြင်းတို့၏၊ ပဒဝလဉ္စ-ခြေရာကို၊ န ပဿာမ-မမြင်ပါကုန်၊” ကုတိ-သို့၊ ဂုတ္တေ-သော်၊ “ရာဇာ-သည်၊ တီဏိ ရတနာနိ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ နိက္ခန္ဓော-လသော်၊ သစ္စကိရိယံ-သစ္စာပြုခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဂတော-သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ အဟမ္ပိ-သည်လည်း၊ တီဏိ ရတနာနိ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ နိက္ခန္ဓာ-ခဲ့ပြီ၊ တေသမေဝ-ထိုရတနာဥပါးတို့၏သာလျှင်၊ အာနုဘာဝေန-ကြောင့်၊ ဣဒံ ဥဒကံ-ဤရေသည်၊ ဥဒကံ ဝိယ-ရေကဲ့သို့၊ မာ အဟောသိ-မဖြစ်ပါစေနှင့်၊ ကုတိ-သို့၊ တိဏ္ဍံ ရတနာနံ-တို့၏၊ ဂုဏံ-ကို၊ အနုဿရိတွာ-လျက်၊ ရထသဟဿံ-ကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ ဥဒကံ-သည်၊ ပိဋ္ဌိပါသာဏသဒိသံ-ကျောက်ပြင်နှင့် တူသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ စက္ကာနံ-ရထားဘီးတို့၏၊ အဂ္ဂဂ္ဂနေမိဝဋ္ဋိယော-အဖျားစွန်းအဖျားစွန်းဖြစ်သော အကွပ်ဝိုင်း

အဂ္ဂဂ္ဂနေမိဝဋ္ဋိယော။ ။အဂ္ဂဂ္ဂါကား ဝိစ္ဆာပုဒ်တည်း၊ ဝိစ္ဆာဘိက္ခုညေသု ဒွေ (မောဂ်-၁၊ ၅၄)သုတ်ဖြင့် “အဂ္ဂါ”ကို “အဂ္ဂါ+အဂ္ဂါ”ဟု ဒွိရုပ်ပြု၊ နယတီတိ နေမိ [နိ+မိ-မောဂ်-၇၊ ၁၃၈၊ နိ နယေ+မိ၊ ဤပစ္စယေ နေမိ ၈၊-ဓာန်ဋီ-၃၇၃၊] “နေမိ-အကွပ်၊ တံကူ”ဟု မြန်မာပြန်ကြသည်၊ “စက္ကံ ရထင်္ဂမာချာတံ၊ တဿန္တော နေမိ နာရိယံ(ဓာန်-၃၇၂)”ဂါထာအရ နေမိ(အကွပ်)ဟူသည် ရထား(လှည်း)ဘီး၏ အစွန်း

တို့ကို၊ ဝါ-အကွပ်ဝိုင်း၏ အဖျားစွန်းအဖျားစွန်းတို့ကို၊ နေဝ တေမိသု-ရေမစို ကုန်၊ ဧတေနေဝ ဥပါယေန-ဤနည်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ ဣတရာ-အခြားကုန် သော၊ ဒွေ-၂စင်းကုန်သော၊ နဒိယော-မြစ်တို့ကို၊ ဥတ္တရိ-ကူးမြောက်ပြီ။

အထ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ တဿာ-ထိုအနောဇာမိဖုရား၏၊ အာဂမနဘာဝံ- လာသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-၍၊ **ယထာ**-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုလ သော်၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ နိသိန္နာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ န ပညာယန္တိ-မထင်ရှားကုန်၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ **အကာသိ**-မူပြီ၊ သာပိ-ထိုအနောဇာမိဖုရားသည်လည်း၊ ဂစ္ဆန္တိ ဂစ္ဆန္တိ-သွားလသော် သွားလသော်၊ ဝါ-သွားရင်း သွားရင်း၊ သတ္တု-၏၊ သရီရတော-ကိုယ်တော်မှ၊ နိက္ခန္ဓာ-ထွက် ပေါ်နေကုန်သော၊ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော-တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ တထေဝ-ထိုမဟာ ကပ္ပိနမင်းအတိုင်းသာ၊ စိန္တေတွာ-၍၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ၊ ဌိတာ-လျက်၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ (ကိ)၊ “ဘန္တေ-ရား! မဟာကပ္ပိနော-မင်းသည်၊ တုမ္မာကံ-အရှင်ဘုရားတို့ကို၊ ဥဒ္ဒိဿ-၍၊ နိက္ခန္ဓော-ထွက်လာသည်၊ (ဟုတွာ)။

ဖြစ်သော ဘီးပတ်၊ ဘီးခွေတည်း၊ (မြန်မာန်)၊ နေမိယာ+ဝဋ္ဋိ နေမိဝဋ္ဋိ-အကွပ်ဝိုင်း၊ (ဘီးခွေ)၊ အဂ္ဂအဂ္ဂါ+နေမိဝဋ္ဋိယော အဂ္ဂဂ္ဂနေမိဝဋ္ဋိယော-အဖျားစွန်းအဖျားစွန်းဖြစ် သော အကွပ်ဝိုင်းတို့၊ ဝါ-အဖျားစွန်းအဖျားစွန်းဖြစ်သော ရထားဘီးခွေတို့၊ (တစ်နည်း) နေမိဝဋ္ဋိယာ+အဂ္ဂဂ္ဂါ အဂ္ဂဂ္ဂနေမိဝဋ္ဋိယော-အကွပ်ဝိုင်း၏ အဖျားစွန်း အဖျားစွန်းတို့၊ ဝါ-ရထားဘီးခွေ၏ အဖျားစွန်းအဖျားစွန်းတို့၊ [နေမိဝဋ္ဋိ+အဂ္ဂဂ္ဂ၊ ရှေ့နောက်ပြန်၊] ရထားဘီးခွေအဖျားစွန်းတစ်ပြင်လုံးကို “အဂ္ဂဂ္ဂနေမိဝဋ္ဋိယော”ဟု ဆိုလိုသည်။

ယထာ. . . ဧဝမကာသိ။ ။ “ယထာ တထာ (ဧဝံ)”ရုံရာဝယ် ယထာသည် ဥပမာ ဇောတကမဟုတ်ဘဲ ပကာရ(အာကာရ)အနက်ဟောရာ၌ ယထာ၏စပ်ပုဒ် တိုက် ရိုက်မပါလျှင် တထာ(ဧဝံ)၏စပ်ရာ ကြိယာကို လက္ခဏာပုဒ်အဖြစ်ပြင်၍ ပေးနိုင် သည်၊ ထို့ကြောင့် ဧဝံ၏စပ်ရာ “အကာသိ”ဟူသော ကြိယာကို “ကရောန္တေ”ဟု ပြင်၍ “ယထာ-အားဖြင့်၊ (ကရောန္တေ-ပြုတော်မူလသော်)၊ အတ္တနော၊ ပေ၊ န ပညာ- ယန္တိ၊ ဧဝံ-အားဖြင့်၊ အကာသိ”ဟု ပေးပါ၊ လွယ်ကူအောင် လက္ခဏာကို အနက် အားဖြင့်သာ ထည့်ပေးသည်။ [ယထာ တထာ၊ ဥပမာမဟုတ်၊ ယင်းသို့ထုတ်မူ၊ တထာ စပ်ရာ၊ ကြိယာသည်၊ မှန်စွာလက္ခဏာဖြစ်မြဲ-ဘုရား-၉၇။]

ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ အာဂတော မညေ-ရောက်နေပြီ ထင်ပါ၏။ သော-ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းသည်၊ ကဟံ-မှာနည်း? အမှာကမ္ပိ-တို့ကိုလည်း၊ နံ-ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းကို၊ ဒသေသ-တွေ့မြင်စေတော်မူပါကုန်၊ ဝါ-ပြတော်မူပါကုန်။” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ တာဝ-စွာ၊ နိသီဒထ-ထိုင်ကြပါဌေး၊ ဣဓေဝ-ဤနေရာ၌ပင်၊ နံ-ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းကို၊ ပဿိဿထ-တွေ့မြင်ကြရပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ-မိန့်တော်မူပြီ၊ သဗ္ဗာပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တာ-ထိုအမျိုးသမီးတို့သည်၊ တုဋ္ဌ-စိတ္တာ-နှစ်သက်သော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ “ဣဓေဝ-၌ပင်၊ နိသိန္ဒာ-ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) သာမိကေ-တို့ကို၊ ပဿိဿာမ ကိရ-တွေ့မြင်ကြရလိမ့်မည်တဲ့၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ နိသီဒသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တာသံ-ထိုအမျိုးသမီးတို့အား၊ အနုပုဗ္ဗိ-သော၊ ကထံ-ကို၊ ကထေသိ-ပြီ၊ သပရိဝါရာ-အခြံအရံနှင့်တကွဖြစ်သော၊ အနောဇာဒေဝီ-အနောဇာမိဖုရားသည်၊ ဒေသနာဝသာနေ၊ သောတာပတ္တိဖလံ၊ ပါပုဏိ၊ မဟာကပ္ပိနတ္ထေရေ-သည်၊ တာသံ-ထိုအမျိုးသမီးတို့၏။ **ဝမ္မိတဓမ္မဒေသနံ**-ကြီးပွားကြောင်းတရားဒေသနာတော်ကို၊ ဝါ-ကြီးပွားခြင်းနှင့် စပ်သော တရားဒေသနာတော်ကို၊ သုဏန္ဒော-ကြားနာစဉ်၊ သပရိဝါရေ-တကွဖြစ်လျက်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ တာသံ-ထိုအမျိုးသမီးတို့ကို၊ ဝါ-တို့အား၊ အရဟတ္တပ္ပတ္တေ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဒသေသိ-တွေ့မြင်စေတော်မူပြီ၊ ဝါ-ပြတော်မူပြီ၊ တာသံ-ထိုအမျိုးသမီးတို့၏၊ အာဂတက္ခဏေယေဝ-ရောက်လာရာခဏ၌ပင်၊ ကာသာဝဓရေ-ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို ဆောင်ကုန်သော၊ မုဏ္ဍကသီသေ-ဆံပင်ရိတ်အပ်ပြီးသော ဦးခေါင်းရှိကုန်သော၊ ဝါ-

ဝမ္မိတဓမ္မဒေသနံ။ ။ဝမ္မတိ ဧတာယာတိ ဝမ္မိတာ-ကြီးပွားကြောင်းဓမ္မဒေသနာ၊ ဒေသိယတေ ဒေသနာ၊ ဓမ္မဿ+ဒေသနာ ဓမ္မဒေသနာ-တရားကို ဟောတော်မူခြင်း၊ ဒေသိယိတ္တာတိ ဝါ ဒေသနာ၊ ဓမ္မော ဧဝ ဒေသနာ ဓမ္မဒေသနာ-ဟောတော်မူအပ်သောတရား၊(မအူပါရာနိ-၂, ၃၉၁)၊ ဝမ္မိတာ စ+သာ+ဓမ္မဒေသနာ စာတိ ဝမ္မိတဓမ္မဒေသနာ၊ (တစ်နည်း) ဝမ္မနံ ဝမ္မိတံ၊ ဝမ္မိတေန+ယုတ္တာ+ဓမ္မဒေသနာ ဝမ္မိတဓမ္မဒေသနာ-ကြီးပွားခြင်းနှင့် စပ်သော တရားဒေသနာ။

ခေါင်းရိတ်ပြီးကုန်သော၊ အတ္တနော-၏၊ သာမိကေ-တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဧကဂ္ဂံ-တစ်ခုတည်းသောအာရုံရှိသည်၊ ဝါ-တည်ကြည်သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၃၈] န ဘဝေယျ-မဖြစ်နိုင်ရာ၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ မဂ္ဂဖလာနိ-မဂ်ဖိုလ်တို့သို့၊ ပတ္တိ-ရောက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကဏေယျံ-မစွမ်းနိုင်ကုန်ရာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ **အ-စလသဒ္ဓါယ-**(ဘာသာခြားတို့၏ ဝါဒအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့်) မတုန်လှုပ်သော

အစလသဒ္ဓါယ။ ။တတိယာဝိဘတ်ယူ၍ “အစလသဒ္ဓါယ-ဖြင့်”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ “အစလသဒ္ဓါယ ပတိဋ္ဌာယ(ဓမ္မ. ဋ-၂၊ ၁၈)”ကို ထောက်၍ သတ္တမိဝိဘတ်ယူပေးခဲ့သည်။ “အစလာ+သဒ္ဓါ အစလသဒ္ဓါ”ဟု ပြုပါ။ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့်ယှဉ်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာသော သဒ္ဓါကို ယူပါ။ သဒ္ဓါ၄မျိုးတွင် အဓိဂမသဒ္ဓါတည်း။ (ဒီဋီ-၃၊ ၂၄၃)။

သဒ္ဓါ၄မျိုး။ ။သဒ္ဓါသည် (၁) အာဂမနီယ(အာဂမ)သဒ္ဓါ၊ (၂) အဓိဂမသဒ္ဓါ၊ (၃) ပသာဒသဒ္ဓါ၊ (၄) ဩကပ္ပနသဒ္ဓါဟူ၍ ၄မျိုးရှိ၏။ အာဂမသဒ္ဓါဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ဤသဒ္ဓါသည် ဘုရားဆုပန်သည်မှစ၍ သဗ္ဗညုဘုရားအလောင်းတော်တို့သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဤစကားသည် ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသ (အမြတ်ဆုံးကို ညွှန်ပြသော)အားဖြင့် ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓအလောင်းတော် အဂ္ဂသာဝကမဟာသာဝကအလောင်းတော်တို့၏ သန္တာန်၌ ဆုပန်သည်မှစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော သဒ္ဓါကိုလည်း အာဂမနီယသဒ္ဓါဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဤသဒ္ဓါကို “အာဂမသဒ္ဓါ၊ အာဂမနသဒ္ဓါ”ဟုလည်း သုံး၏။

အဓိဂမသဒ္ဓါ။ ။အဓိဂမသဒ္ဓါဟူသည် သုပ္ပဗုဒ္ဓ၊ သုရမ္မဋ္ဌတို့၏ သဒ္ဓါကဲ့သို့ သစ္စာ၄ပါးကို ထိုးထွင်းသိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောသဒ္ဓါတည်း။ အရိယာတို့၏သန္တာန်၌သာ ဖြစ်သည်။

ပသာဒသဒ္ဓါ။ ။ပသာဒသဒ္ဓါဟူသည် မဟာကပ္ပိနမင်းစသည်တို့၏ ကြည်ညိုခြင်းကဲ့သို့ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာဟု ပြောပြလျှင် (“ဘုရား တရား သံဃာ”ဟူသော အသံကို ကြားလျှင်) ကြည်ညိုသော သဒ္ဓါတည်း။

ဩကပ္ပနသဒ္ဓါ။ ။ဩကပ္ပနသဒ္ဓါဟူသည် “ဤအတိုင်း ဟုတ်လောက်၏”ဟု သက်ဝင်ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတည်း။ အံ. ဋ-၂၇၌ကား “ဘုရား တရား၊ သံဃာဟု ပြောပြလျှင် မတုန်လှုပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်းသည် ဩကပ္ပနသဒ္ဓါ၊ ကြည်ညိုမှုဖြစ်ခြင်းသည် ပသာဒသဒ္ဓါဟု ဆို၏။ (ဒီ. ဋ-၂၊ ၁၁၉၊ မ. ဋ-၃၊ ၂၂၅၊ အံ. ဋ-၂၆၊ ၂၇၊ မဇ္ဈိ-၂၊ ၁၂၈၊ အံဋီ-၃၊ ၂၃)

သဒ္ဓါတရား၌၊ ပတိဋ္ဌိတကာလေ-တည်ရာအခါ၌၊ တာသံ-ထိုအမျိုးသမီးတို့ကို၊
ဝါ-တို့အား၊ အရဟတ္တပ္ပတ္တေယေဝ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးကုန်သည်သာ
လျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဒသေသိ ကိရ-တွေ့မြင်စေ
တော်မူခဲ့ပြီတဲ့၊ ဝါ-ပြတော်မူခဲ့ပြီတဲ့။ [ကိရကို အနုဿဝနအနက်ဟော ယူ၍ ပေးခဲ့
သည်။ နောက်ဆုံးဝါကျ၌ “တသ္မာ” ရှိပုံကို ကြည့်၍ ကာရဏအနက်ဟောယူကာ
“ကိရ (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်၊ တာသံ-တို့၏၊ အာဂတက္ခဏေယေဝ၊ ပေ ၊ န
သတ္တဏေယျ-ကုန်ရာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပေ ၊ ဒသေသိ-ပြီ”လည်း ပေးပါ။]

တာဝိ-ထိုအမျိုးသမီးတို့သည်လည်း၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဒိသ္မာ၊ ပဉ္စ-
ပတိဋ္ဌိတေန-(လက်၊ ခြေ၊ နဖူး၊ တတောင်၊ ဒူးဟူသော) ၅ပါးသော အင်္ဂါတို့ဖြင့်
ရှေးရှုတည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-တည်ခြင်း(ထိခြင်း)၅ပါးဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာဠီ-၁၊ ၂၄၈၊ ဓမ္မဘာ-
၂၊ ၂၃၈၊ ၂၃၉၅၊ ဝန္နိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-တို့၊ တာဝ-စွာ၊ တုမ္မာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊
ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ-ရဟန်းကိစ္စသည်၊ မတ္တကံ-အထွတ်အထိပ်သို့၊ ပတ္တံ-ရောက်ပြီ၊”
ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္နိတွာ၊ ဧကမန္တံ၊ ဌိတာ-ကုန်လျက်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-
ကို၊ ယာစိသု-ကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-တောင်းပန်လျှောက်ထားအပ်သော်၊
“သတ္တာ-သည်၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာယ-ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမ၏၊ အာဂမနံ-လာခြင်းကို၊
စိန္တေသိ-ကြံစည်တော်မူပြီ” ဣတိ-သို့ **ဧကစ္စေ**-အခြားသော အင်္ဂုတ္တရဘာဏက
ထေရ်တို့သည်၊ ဝဒန္တိ ကိရ-ပြောဆိုကြသတဲ့၊ [ဧကစ္စေဝါဒ(အင်္ဂုတ္တရဘာဏ၏

ဧကစ္စေ ဝဒန္တိ။ ။ဧကစ္စေအရ အင်္ဂုတ္တရဘာဏက(အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ဆောင်)ထေရ်
တို့ကို ယူပါ။ ဧန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ ဧကေ၊ [ဣ+က(မောဂ်-၇၊ ၁၄)၊ ဣ+ဏ္ဍ၊ (ဓာန်ဋီ-
၆၉၆)] ဧကေယေဝ ဧကစ္စေ၊ အည(ဧကစ္စ)အနက်ဟော ဧကနောင် စွပစ္စည်းသက်၊
ဧကစ္စသဒ္ဓါကို ပုံလိင်ပထမာ၊ ဒုတိယာဝိဘတ်တို့၌ သဗ္ဗသဒ္ဓါအတိုင်း “ဧကစ္စော ဧက-
စ္စေ၊ ဧကစ္စံ ဧကစ္စေ”ဟု ရုပ်စဉ်၍ ကြွင်းဝိဘတ်များ၌ ပုရိသသဒ္ဓါအတိုင်း စဉ်ပါ၊
နပုံလိင်၌ ဝိဘတ်အားလုံးဝယ် စိတ္တကဲ့သို့ စဉ်၍ ဣတ္ထိလိင်၌ ကညာကဲ့သို့ စဉ်ပါ။
(နိတိပဒ-၃၇၉၊ ၃၈၀) [သတ္တာ “ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ အာဂစ္ဆတူ”တိ စိန္တေသိ၊ ထေရီ
အာဂန္နာ သဗ္ဗာ ပဗ္ဗာဇေတွာ ဘိက္ခုနီဥပဿယံ ဂတာတိ ဣဒံ အင်္ဂုတ္တရဘာဏ-
ကာနံ ကထာမဂ္ဂံ ဒသေန္တေန ဝုတ္တံ၊ တေနေဝ ဓမ္မပဒဌကထာယံ ဝုတ္တံ-“တာ သတ္တာရံ၊
ပေ ၊ ပါပုဏီသု”တိ၊-အံဋီ-၁၊ ၁၈၈။]

အဆို)မှတစ်ပါး ဓမ္မပဒဘာဏကတို့၏ အဆိုကို ပြလို၍ “သတ္တာ ပန”စသည်ကို မိန့်သည်။ ပနကား ပက္ခန္တရအနက်ဟောတည်း။ ပန-ဓမ္မပဒဘာဏကတို့၏ အဆိုကို ပြဉ္စးအံ့၊ သတ္တာ-သည်။ တာ ဥပါသိကာယော-တို့ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိ) “သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘိက္ခုနီဥပဿယေ-ဘိက္ခုနီကျောင်း၌၊ [ဥပဂန္ဓာ သယန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥပဿယော၊ [ဥပ+သိ+အ၊] ဘိက္ခုနီနံ+ဥပဿယော ဘိက္ခုနီ-ဥပဿယော-ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်း(ပါတိပဒ-၂၂၂)။] **ပဗ္ဗဇေထ**-ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကြလော၊ ဝါ-ဘိက္ခုနီဝတ်ကြလော၊” ဣတိ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တာ-ထို ဥပါသိကာမတို့သည်၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဇနပဒစာရိကံ-ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ စရမာနာ-ကုန်လသော်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၉၁၅။] အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီးအကြား၌၊ မဟာဇနေန-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ အဘိဟဋသက္ကာရသမ္မာနာ-ရှေးရှုဆောင်အပ်သော ကောင်းစွာပြုအပ်၊ မြတ် နိုးအပ်သော ပစ္စည်းရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဒသာဝ-ခြေဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-ချေကျင်သာလျှင်၊ ဝီသယောဇနသတိကံ-ယူဇနာ(၁၂၀)ရှိသော ခရီးကို၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘိက္ခုနီဥပဿယေ-ဘိက္ခုနီမကျောင်း၌၊ ပဗ္ဗဇေတွာ-ဘိက္ခုနီဝတ်၍၊ အရ-ဟတ္ထံ-သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ ဘိက္ခုသဟဿံ-ရဟန်း တစ်ထောင်ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ အာကာသေနေဝ-ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် သာ၊ ဇေတဝနံ-သို့၊ အဂမာသိ-မူပြီ၊ တတြ-ထိုဇေတဝန်ကျောင်း၌၊ [သုဒ္ဓကား အနက်မဲ့။] အာယသ္မာ မဟာကပ္ပိနော-အရှင်မဟာကပ္ပိနသည်၊ ရတ္တိဋ္ဌာန-ဒိဝါဋ္ဌာနာဒိသု-ညဉ့်နေရာအရပ်၊ နေနေရာအရပ်အစရှိသည်တို့၌ “အဟော သုခံ-ဪ။ . . ချမ်းသာလေစွ၊ အဟော သုခံ-စွ၊” ဣတိ-သို့၊ **ဥဒါနံ**-ပီတိ

ပဗ္ဗဇေထ။ ။ပ+ဝဇ+အ+ထ၊ အပစ္စည်းကို ဧပြု၊ (တစ်နည်း)ပ+ဝဇ+အ+ဧယျာထ၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ယျာကို ချေ(နိဒိ-၃၆၉)၊ အံဋီ-၁၊ ၁၈၈၌ “ပဗ္ဗာဇေထ”ဟု ကာရိတ်ဖြင့် ရှိ၏၊ “ပဗ္ဗာဇေထ-ဘိက္ခုနီတို့ကို ရဟန်းမအဖြစ်သို့ ရောက်စေကြလော”ဟု ပေး၊ ကာရိတ်ရုပ်ယူလျှင် ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့ ရောက်စေသူကား ဘိက္ခုနီသံဃာတည်း၊ ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့ ရောက်သူများကား အနောဇာအမျှရှိသော ဥပါသိကာမတို့တည်း။

ဥဒါနံ။ ။မဋီ-၂၊ ၁၄၆၊ အံဋီ-၃၊ ၆၀၌ “ဥဒါဟရိယတိ ဥဗ္ဘေဂဝသေနာတိ တထာ ဝါ ဥဒါဟရဏံ ဥဒါနံ-အထက်သို့ ရှူထုတ်အပ်သောစကား၊ ဝါ-အထက်သို့ ရှူထုတ်

အတွက်၊ လေဟုန်တက်၍၊ ပေါ်ထွက်လာသော စကားကို၊ ဝါ-ဥဒါန်းကို၊ **ဥဒါနေန္တော**-ကျူးရင့်လျက်၊ ဝိစရတိ-၏၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေသုံး-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ “ဘန္တေ! မဟာကပ္ပိနော-သည်၊ ‘အဟော သုခံ၊ အဟော သုခန္တိ-အဟော သုခံ အဟော သုခံဟူ၍၊ ဥဒါနံ-ကို၊ ဥဒါနေန္တော-လျက်၊ ဝိစရတိ-ပါ၏၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ **ကာမသုခံ**-ကာမချမ်းသာဖြစ်သော၊

ခြင်း၊ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ-ရင်ထဲ မျှသိပ်မထားနိုင်သဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုအပ်သောစကား၊ (အဓိပ္ပာယ်တ္ထ)”ဟု ဆို၏။ [ဥဒ(မောဒအနက်)+ယု၊ ယုကို အနပြု၊ အ-ကို ဒီယပြု၊ (နီတိဓာတု-၉၃)၊ (တစ်နည်း) ဥ+အန+ဏ၊ နိလာ၊ အာဝုဒ္ဓိပြု၊ (နီဘာ-၁၊ ၆၃၊ ဝိပိဓာန်၊ ဓာပါတိုက်-၅၄)၊ (တစ်နည်း) ဥ+အာ+နီ+အာ-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၁၄၁။] (တစ်နည်း) ဂဠုန်-၆၇၌ “ဥဒံ မောဒံ အနေတိ ပဝတ္ထေတိတိ ဥဒါနံ-ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေသော စကား၊ [“ဥဒ+အန+ဏ၊ အာဝုဒ္ဓိပြု၊”ဟု ဆို၏၊ ဥဒါန်းစကားသည် ပီတိအစွမ်းကြောင့် ဖြစ်သော ဥဒါန်းစကား၊ ဓမ္မသံဝေဂ အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော ဥဒါန်းစကား”ဟု ၂မျိုး ရှိ၏၊ ဤ၌ ပီတိအစွမ်းကြောင့် ဖြစ်သော ဥဒါန်းစကားကို ယူပါ။ (ဥဒါနံ. ဋ-၂၊ သာရတ္ထ-၁၊ ၉၉)

ဥဒါနေန္တော။ ။ဥ+အန+ဏေ+အန္တ၊ “ဥဒါနေန္တော-အထက်သို့ ရှူထုတ်လျက်၊ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ-ရင်ထဲ မျှသိပ်မထားနိုင်သဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုလျက်၊ (အဓိပ္ပာယ်တ္ထ)၊ ဝါ-ကျူးရင့်လျက်၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)”ဟုပေး၊ (တစ်နည်း) ဥ+အာ+နီ+အန္တ၊ “ဥဒါနေန္တော-အထက်သို့ ထုတ်ဆောင်၍၊ (သဒ္ဒတ္ထ)”ဟုပေး၊ (တစ်နည်း) ဥဒါနနောင် ဓာတွတ္ထေ နာမသို့(မောဂ်-၅၊ ၁၂)သုတ်ဖြင့် ကရောတိအနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်၊ ဣကို ဧပြု၊ (နီဘာ-၁၊ ၆၉)၊ “ဥဒါနေန္တော-ကျူးရင့်ခြင်းကို ပြုလျက်၊ (သဒ္ဒတ္ထ)”ဟုပေး၊ (တစ်နည်း) ဥဒ+အန+ဏေ+အန္တ၊ “ဥဒါနေန္တော-ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေလျက်၊(သဒ္ဒတ္ထ)”ဟု ပေးပါ။ (ဂဠုန်-၆၇)

ကာမသုခံ။ ။ကာမသုခအရ လောဘမူသောမနဿဝေဒနာကို ယူပါ။ ကာမေသု +ပဝတ္ထံ+သုခံ ကာမသုခံ-ကာမဂုဏ်တို့၌ ဖြစ်သောချမ်းသာ၊ [ကာမ+ပဝတ္ထံ+သုခ၊ ပဝတ္ထုပုဒ်ချေ-နီယော-၁၁၀၊] (တစ်နည်း) ကာမေသု ကာမေဟိ ဝါ သမ္ပယုတ္တံ သုခံ ကာမသုခံ-ကိလေသာကာမတို့၌ ယှဉ်သောချမ်းသာ၊ ဝါ-ကိလေသာကာမတို့နှင့် ယှဉ်သောချမ်းသာ၊ [ကာမ+သမ္ပယုတ္တံ+သုခ၊ သမ္ပယုတ္တုချေ-ပါရာယော-၅၅၊] (တစ်နည်း) ကာမာရမ္မဏံ+သုခံ ကာမသုခံ-ဝတ္ထုလျှင်အာရုံရှိသောချမ်းသာ၊ [ကာမာရမ္မဏံ+သုခ၊ အာရမ္မဏပုဒ်ချေ-ဝိမတိ-၁၊ ၄၁၊]

ရဇ္ဇသုခံ-မင်းအဖြစ်၏ ချမ်းသာကို၊ ဝါ-မင်း၏ဥစ္စာဖြစ်သော ချမ်းသာကို၊ အာ-
ရဗ္ဗ-၍၊ ကထေသိ မညေ-ပြောသည်ထင်ပါ၏။” ကုတိ-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-
သည်၊ တံ-ထိုအရှင်မဟာကပ္ပိနကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေတော်မူ၍၊
“ကပ္ပိန-ကပ္ပိန! တွံ-သည်၊ ကာမသုခံ-သော၊ ရဇ္ဇသုခံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ဥဒါနံ-
ကို၊ ဥဒါနေသိ ကိရ-ကျူးရင့်နေသတဲ့ဟု ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-မှန်သလော?”
ကုတိ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ! ဘဂဝါ-သည်၊ တံ-ထိုမင်းအဖြစ်၏ ချမ်းသာကို၊
အာရဗ္ဗ-၍၊ ဥဒါနဘာဝံ ဝါ-ကျူးရင့်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အနုဒါန-
ဘာဝံ ဝါ-မကျူးရင့်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇာနာတိ-သိတော်မူပါ
၏၊ ကုတိ-လျှောက်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! မမ-၏၊ ပုတ္တော-သား
တော်သည်၊ ကာမသုခံ-သော၊ ရဇ္ဇသုခံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ဥဒါနံ-ကို၊ န ဥဒါနေတိ-
ကျူးရင့်သည်မဟုတ်၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-သားတော်ဖြစ်သော
မဟာကပ္ပိန၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဓမ္မပီတိ နာမ-တရား၌ ဖြစ်သော ပီတိမည်သည်၊ ဝါ-
တရားကို သောက်သုံးခြင်းမည်သည်၊ ဓမ္မရတိ နာမ-တရား၌ မွေ့လျော်ခြင်းမည်
သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ သော-ထိုသားတော်ဖြစ်သော မဟာကပ္ပိနသည်၊ အမတ-
မဟာနိဗ္ဗာန်-မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရဗ္ဗ ဧဝ-အာရုံပြု၍သာလျှင်၊
ဥဒါနံ-ကို၊ ဥဒါနေသိ-ပြီ။” ကုတိ-သို့၊ အနုသန္တိ-ကို၊ ယဋေတွာ၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော
ကုမံ ဂါထမာဟ၊ (ကံ)၊ “ဓမ္မပီတိ၊ ပေ ၊ ပဏ္ဍိတော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

ဓမ္မပီတိ သုခံ သေတိ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ၊

အရိယပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မေ၊ သဒါ ရမတိ ပဏ္ဍိတော။

ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ ဓမ္မပီတိ-(သစ္စာထွင်းဖောက်၊ လောကုတ်ရောက်
လျက်၊ သောက်ဖွယ်အလား) တရားကို သောက်သုံးခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-တရားကို
သောက်သုံးရသည်၊ (ဟုတွာ-၍) [(တစ်နည်း) ဓမ္မပီတိ-တရားကို သောက်သုံး
ခြင်းရှိသော၊ ဝါ-တရားကို သောက်သုံးရသော၊ ပဏ္ဍိတော-သည်၊] ဝိပ္ပသန္နေန-

ရဇ္ဇသုခံ။ ။ရညော+ဘာဝေါ ရဇ္ဇံ၊ [ရာဇ+ကျ၊-သီဋီသစ်-၂၊ ၂၃၃၊] ရဇ္ဇဿ+သုခံ
ရဇ္ဇသုခံ-မင်းအဖြစ်၏ချမ်းသာ၊ (တစ်နည်း) ရညော+ကုဒံ ရဇ္ဇံ(ဝိမတိ-၁၊ ၃၅၊ ပါစိ
ယော-၆၁)၊ ရဇ္ဇံ စ+တံ+သုခံ စာတိ ရဇ္ဇသုခံ-မင်း၏ဥစ္စာဖြစ်သောချမ်းသာ။

ကိလေသာကင်းစင်၊ အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သော၊ စေတသာ-စိတ်ဖြင့်၊ သုခံ-ချမ်းသာစွာ၊ သေတိ-အိပ်ရနေရ၏။ အရိယပ္ပဝေဒိတေ-အရိယာတို့သည် အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်သော၊ ဝါ-အရိယာတို့သည် ဟောကြားတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မေ-ဗောဓိပက္ခိယတရား၌၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ရမတိ-မွေ့လျော်၏။ [နိတိဓာတုနိ-၂၊ ၁၉၂၌ “ပဏ္ဍိတော-သည်၊ ဓမ္မပီတိ-တရားကို သောက်လျက်၊ သုခံ-စွာ၊ သေတိ-၏။ (ဝါ)သုခံ-ကာယိကသုခ စေတသိကသုခကို၊ သေတိ-မှီဝဲ၏။ (ဖြစ်စေ၏)၊ (ဝါ) သုခံ-ချမ်းသာအလွန် နိဗ္ဗာန်ကို၊ သေတိ-သိ၏”ဟု ပေးသည်။]

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဓမ္မပီတိတိ-ကား၊ ဓမ္မပါယကော-တရားကို သောက်သုံးသူသည်၊ ဓမ္မ-တရားကို၊ ပိဝန္တော-သောက်သုံးသောသူသည်၊ ဣတိ-ကား၊

ဓမ္မပီတိ။ ။ “ဓမ္မပါယကော၊ ဓမ္မ ပိဝန္တော”ဖြင့် “ဓမ္မ ပါတိတိ ဓမ္မပီတိ၊ ဓမ္မ+ပီတိ ဝါ ဓမ္မပီတိ”ဟူသော တပျူရိသ်ဝိဂြိုဟ်ကို ပြသည်ဟု ဓမ္မဋီ၌ ဆို၏။ တပျူရိသ်သမာသ်ထုံးစံသည် နောက်ပုဒ်၏လင်သို့ လိုက်ရကား နိစ္စက္ကတ္ထိလင်ဖြစ်သော ပီတိအတိုင်း ဓမ္မပီတိပုဒ်သည် ကုတ္တိလင်ဖြစ်ရမည်။ သို့သော် နောက်နား၌ “ဧဝရူပေါ ဓမ္မပီတိ”ဟု ဖွင့်ပုံကို ထောက်လျှင် ပုံလင်တည်း။ မှန်၏-သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ လင်ကို သတ်မှတ်ခြင်းသည် များရာလိုက်၍ သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အမှန်အားဖြင့်ကား ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာ ပုံစံအရှိအတိုင်းသာ မှတ်ရသည်။

**ယေဘုယျဝုတ္တိယာ လိင်္ဂီ၊ ဒဿိတံ တတ္ထ သဗ္ဗသော၊
ဝိသေသော ပန ဝိညူဟိ၊ ဥပေယျာ ပါဌာနုသာရတော။**

တစ်နည်း။ ။ “ဓမ္မပါယကော၊ ဓမ္မ ပိဝန္တော”၌ ပါယကော၊ ပိဝန္တောတို့ကား ကတ္ထုသာဓ်တည်း။ ကတ္ထုသာဓ်သည် ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်၊ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်တို့နှင့် သဘာဝချင်းတူ၏။ ထို့ကြောင့် “ပီယတေ ပီတိ၊ ဓမ္မ+ပီတိ အဿာတိ ဓမ္မပီတိ-တရားကို သောက်သုံးခြင်းရှိသော ပညာရှိ၊ (ဘိန္နာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗိဟိ)၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မ+ပီတိ ဓမ္မပီတိ-တရားကို သောက်သုံးခြင်း၊ ဓမ္မပီတိ+အဿ အတ္ထိတိ ဓမ္မပီတိ-တရားကို သောက်သုံးခြင်းရှိသောပညာရှိ၊ (အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်)”ဟု ပြုရန် ပြသည်ဟု ကြံပါ။ ဤသို့ယူလျှင် သဒ္ဒါနည်းလည်း ကျ၍ ပုံလင်ဖြင့်ဖွင့်သည့် “ဧဝရူပေါ ဓမ္မပီတိ”ဟူသော အဖွင့်နှင့်လည်း ညီသည်။

တစ်နည်း။ ။ ဂါထာ၏ အထက်နား၌ “ပုတ္တဿ ပန မေ ဓမ္မပီတိ နာမ ဓမ္မရတိ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟူသော ဝါကျ၌ ဓမ္မပီတိနှင့် ဓမ္မရတိကို တွဲဆိုထား၏။ “**ရတိတိ...**

အတ္ထော-အနက်တည်း၊ စ-ဆက်၊ **ဧသ ဓမ္မော နာမ**-ဤတရားမည်သည်၊ ဘာဇနေန-ခွက်ဖြင့်၊ ယာဂုအာဒီနိ ဝိယ-ယာဂုအစရှိသည်တို့ကိုကဲ့သို့၊ ပါတုံ-သောက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ နဝိဓံ-ငါးအပြား ရှိသော၊ လောကုတ္တရဓမ္မံ-လောကုတ္တရာတရားကို၊ **နာမကာယေန**-နာမကာယ ဖြင့်၊ ဖုသန္တော-ထိရောက်လသော်၊ ဝါ-ထိရောက်လျှင်၊ အာရမ္မဏတော-အာရုံ ပြုသောအားဖြင့်၊ **သစ္စိကရောန္တော**-မျက်မှောက်ပြုလသော်၊ ဝါ-ပြုလျှင်၊ **ပရိညာဘိသမယာဒီဟိ**-ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအစရှိသည်

ပီတိ(ပဋိသံ. ၄-၂, ၁၈၃)”ဟူသော အဖွင့်ကို ထောက်၍ ရတိအရ ပီတိကို ယူနိုင်ရ ကား ဓမ္မပီတိနှင့် ဓမ္မရတိသည် အနက်တူပရိယာယ်တည်း၊ ပီတိ၌ ပါဓာတ်ဟု မယူဘဲ ပီဓာတ်ဟု ယူ၍ ပီတိအရ ပီတိစေတသိက်ကို ယူပါ၊ “ပိနယတီတိ ပီတိ၊ ဓမ္မေ+ ဥပ္ပန္နာ+ပီတိ အဿာတိ ဓမ္မပီတိ-တရား၌ ဖြစ်သော ပီတိရှိသူ၊ ပီဏနံ ပီတိ၊ ဓမ္မေ+ပီတိ အဿာတိ ဓမ္မပီတိ-တရား၌ နှစ်သက်ခြင်းရှိသူ”ဟု တစ်နည်းကြံပါ။

ဓမ္မော စ ပေ၊ ပီဝတိ နာမ။ ။တရားကို သောက်ရာ၌ ယာဂုစသည်ကို သောက် သကဲ့သို့ သောက်ရပါသလော? အဘယ်သို့ သောက်ရပါသနည်း?ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ဓမ္မော စ နာမေသ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤဝါကျဖြင့် ဓမ္မပီတိ၌ ဓမ္မအရ လောကု-တ္တရာတရားငါးပါးကို ယူရပုံနှင့် တရားသောက်သုံးပုံကို ပြသည်။

နာမကာယေန၊ ပေ၊ သစ္စိကရောန္တော။ ။အာရမ္မဏာဘိမုခံ နမတီတိ နာမံ၊ (ဒီဇီ-၂, ၁၀၁)၊ နာမဗ္ဗ+တံ+ကာယော စာတိ နာမကာယော-နာမ်တရားအပေါင်း (မအူပါရာနိ-၂, ၂၃၄)၊ နာမကာယ(နာမ်တရားအပေါင်း)ဟူသည် နာမ်ခန္ဓာငါးပါး တည်း၊ (နေတ္ထိ-၂၆)၊ ဤ၌ကား လောကုတ္တရာတရားငါးပါးကို ရောက်ရှိခြင်း ရရှိခြင်းကို ဆိုရာဖြစ်သောကြောင့် နာမကာယေနအရ မဂ်၊ဖိုလ်၊ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို ယူပါ။

ချဲ့ပါဠးမည်-လောကုတ္တရာတရားငါးပါးတွင် မဂ်ဖိုလ်တို့ကို သမ္ပယုတ္တနာမကာယ (ဆိုင်ရာယှဉ်ဖက်တရား)ဖြင့် တွေဝေမှုမရှိဘဲ ရှင်းလင်းစွာသိခြင်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ဟူသော နာမကာယဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်းကို “နာမကာယေန ဖုသန္တော”ဟု ဆိုလိုသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့ဖြင့် အာရုံပြုသောအားဖြင့် မျက်မှောက် ပြုခြင်းကို “အာရမ္မဏတော သစ္စိကရောန္တော”ဟု ဆိုလိုသည်။

ပရိညာဘိသမယာဒီဟိ ။ ။“ပရိညာဘိသမယာဒီဟိ”စသည်ဖြင့် သစ္စာငါးပါးကို မဂ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း(မဂ်ရခြင်း)သည် တရားသောက်သုံးခြင်းမည်ကြောင်းကို

တို့ဖြင့်၊ ဒုက္ခဒီဒ္ဓိ-ဒုက္ခအစရှိကုန်သော၊ အရိယသစ္စာနိ-အရိယသစ္စာတို့ကို၊ ပဋိ-
 ဝိဇ္ဇန္တော-ထိုးထွင်းသိလသော၊ ဝါ-သိလျှင်၊ ဓမ္မ-တရားကို၊ ပိဝတိ နာမ-သောက်
 သုံးသည်မည်၏။ **သုခံ သေတိ**တိ ဧတံ-သုခံ သေတိဟူသော ဤစကားသည်၊
 စတူဟိပိ-၄ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဣရိယာပထေဟိ-ဣရိယာပုထ်တို့ဖြင့်၊
 ဒေသနာမတ္တမေဝ-ဒေသနာတော်မျှသာတည်း၊ (ဟောဇ္ဇိဟောစဉ်မျှသာတည်း)၊
 သုခံ-ချမ်းသာစွာ၊ ဝိဟရတိ-နေရ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-တည်း။ **ဝိပ္ပသန္နေနာတိ-**

ပြသည်၊ အာဒိဖြင့် ပဟာနာဘိသမယ(ပယ်ခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊) သစ္စိ-
 ကိရိယာဘိသမယ(မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊) ဘာဝနာဘိသမယ
 (ပွားစေခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍သိခြင်း)တို့ကို ယူပါ။

ချဲ့ပါဉ်းမည်-ဆီမီးသည် မီးစာကို လောင်ခြင်း၊ အမှောင်ကို ပယ်ခြင်း၊ အလင်းကို
 ပြခြင်း၊ ဆီကို ကုန်စေခြင်း ဤကိစ္စ၄ချက်တို့ကို တစ်ပြိုင်နက် ပြီးစေသကဲ့သို့ မဂ်တရား
 လည်း ဒုက္ခသစ္စာကို “ဤမျှသာ ရှိ၏၊ ဤလောကီစိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်ထက် အပို
 မရှိ”ဟု ပိုင်းခြား၍သိခြင်းဟူသော ပရိညာကိစ္စ၊ သမုဒယသစ္စာ တဏှာလောဘကို
 ပယ်ခြင်းဟူသော ပဟာနကိစ္စ၊ နိရောဓသစ္စာ(နိဗ္ဗာန်)ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော
 သစ္စိကိရိယာကိစ္စ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေခြင်းဟူသော ဘာဝနာကိစ္စ
 ဤကိစ္စ၄ချက်တို့ကို တစ်ပြိုင်နက် ပြီးစေသည်။(ဝိသုဒ္ဓိ-၂၊ ၃၃၁)။

သုခံ သေတိ။ ။သေတိအရ မုချအားဖြင့် လျောင်းခြင်းကို ရသော်လည်း ဥပ-
 လက္ခဏာနည်း၊ ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း ဣရိယာပုထ် ၄
 မျိုးလုံးကို ယူရမည်ဟု ပြလို၍ “ဒေသနာမတ္တမေတံ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဆက်ဉ်းအံ့-
 အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသူသည် ဣရိယာပုထ်အားလုံး၌ ချမ်းသာစွာ နေရသော
 ကြောင့် သုခံ သေတိအရ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယူပါ။(အံ. ၄-၃၊ ၂၄၂)

ဝိပ္ပသန္နေန။ ။ဝိဝိဓေန ဝိသေသေန ဝါ ပသန္နော ဝိပ္ပသန္နော(ကင်္ခါဋီသစ်-၂၅၁)၊
 အခြားနေရာ၌ ဝိပ္ပသန္နနှင့် အနာဝိလကို ထူးသည့်အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိပ္ပသန္န
 သည် အကြောင်း၊ အနာဝိလသည် အကျိုး၊ အနာဝိလသည် အကြောင်း၊ ဝိပ္ပသန္နသည်
 အကျိုးဟု အကြောင်းအကျိုးအနေဖြင့်လည်းကောင်း ဖွင့်၏။(ဝိမာန. ၄-၂၅)၊ ဤ၌
 ကား “ဖြူတယ်ဆိုတာ မမည်းတာပေါ့”ဟူသော စကားကဲ့သို့ “ကြည်လင်သောစိတ်
 ဟူသည် မနောက်ကျသောစိတ်ပင် (ကြည်တယ်ဆိုတာ မနောက်တာပေါ့)”ဟု ဝိပ္ပသန္န
 နှင့် အနာဝိလကို ဗျတိရေကပရိယာယ်အားဖြင့် သဘောတူထား၍ ဖွင့်၏၊ ကိလေသာ

ကား၊ အနာဝိလေန-နောက်ကျိခြင်းမရှိသော၊ နိရူပက္ခိလေသေန-ဥပက္ခိလေသာ မရှိသော။ အရိယပ္ပဝေဒိတေတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓါဒိဟိ-ဘုရားအစရှိကုန်သော၊ အရိယေဟိ-အရိယာတို့သည်၊ ပဝေဒိတေ-အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်သော၊ ဝါ-

တို့သည် စိတ်ကို နောက်ကျိစေတတ်သော အညစ်အကြေးတို့တည်း၊ ကိလေသာအညစ် အကြေးကင်းမှ စိတ်နောက်ကျိခြင်း ကင်းသည်၊ ထို့ကြောင့် အနာဝိလေနကို “နိရူပက္ခိလေသေန”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်ဖြင့် အနာဝိလဉ္စ အာဝိလအရ ကိလေ သာကို ယူရန်လည်း ပြသည်။

နိရူပက္ခိလေသေန။ ။စိတ္တံ ဥပက္ခိလေသေန္တိ ကိလိဋ္ဌံ ကရောန္တိ ဥပတာပေန္တိ ဝိဗာဓေန္တိတိ ဥပက္ခိလေသာ-စိတ်ကို ညစ်ပေစေတတ်-ပူလောင်စေတတ်-နှိပ်စက် တတ်သော နီဝရဏ၅ပါးတို့၊ [ဥပ+ကိလိသ-မလီန(ညစ်ပတ်ခြင်း)အနက်၊ ဥပတာပ အနက်၊ ဗာဓနအနက်+ဏာ-ဒီ. ၄-၃, ၆၄စသည်၊] ကိလေသေန္တိ ဥပတာပေန္တိ ဝိဗာဓေန္တိတိ ကိလေသာ၊ ဘုဿ+ကိလေသာ ဥပက္ခိလေသာ-လွန်ကဲသော ကိလေသာ၊ (ပဋိသံ. ၄-၁, ၂၆၀)၊ စိတ္တံ ဥပဂန္နာ ကိလေသေန္တိတိ ဥပက္ခိလေသာ-စိတ်ကို ကပ်၍ ပူလောင်စေတတ် ညစ်ပေစေတတ်သော နီဝရဏ၅ပါးတို့၊(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၇)၊ နတ္ထိ+ ဥပက္ခိလေသာ ယဿာတိ နိရူပက္ခိလေသံ-ဥပက္ခိလေသာမရှိသောစိတ်။

အနက်ပေးပုံ။ ။ဝိပ္ပသန္ဓေန၌ နာဝိဘတ်သည် ကင်္ခါဋီသစ်-၁၂အလို ကရိုဏ်း အနက်၊ ထေရ. ၄-၂, ၁၀၈အလို ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏအနက်တည်း၊ “သဒါ ရမတိ” ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော “ဧဝရူပေါ ဓမ္မပီတိ ဝိပ္ပသန္ဓေန စေတသာ ဝိဟရန္တော ပဏ္ဍိစွေန သမန္နာဂတော သဒါ ရမတိ”ဟူသော ဝါကျအလိုမူ “ဝိပ္ပသန္ဓေန စေတသာ”သည် ဝိဟရန္တော၌ ကရိုဏ်းအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရသကဲ့သို့ ဂါထာ၌လည်း သေတိ၌ နည်းတူ စပ်ရမည်၊ ဘာကြောင့်နည်း? “သေတိတိ. . . ဝိဟရတိ”ဟူသော အဖွင့်နှင့် “ဝိဟရန္တော”ဟူသော အဖွင့်သည် သဘောတူသောကြောင့်တည်း၊ ဆက်ဥးအံ့-“ဧဝရူပေါ” စသော အဖွင့်၌ ပဏ္ဍိတောသည်ပင် တရားကို သောက်သုံးသူ(ဓမ္မပီတိ), ကြည်လင် သော စိတ်ဖြင့် နေသူဖြစ်ရကား ဒီပကနည်းအရ ပဏ္ဍိတောသည် ဂါထာ၌ “သေတိ, ရမတိ”ဟူသော ကြိယာ၂ပုဒ်လုံး၏ ကတ္တားတည်း။

တစ်နည်း။ ။ဓမ္မပီတိကို သေတိ၏ ကတ္တား, ဝိပ္ပသန္ဓေန စေတသာကို ဣတ္ထမ္မူတ လက္ခဏာယူ၍လည်း ပေး၏၊ “ဓမ္မပီတိ-တရားကို သောက်သူသည်၊ သုခံ-စွာ၊ သေတိ- ၏၊ ပဏ္ဍိတော-သည်၊ အရိယပ္ပဝေဒိတေ-သော၊ ဓမ္မေ-၌၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန စေတသာ (ဝိပ္ပသန္ဓစေတော ဟုတွာ) အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သဒါ

ဟောကြားအပ်သော၊ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ-သတိပဋ္ဌာန်အစရှိသောအပြားရှိသော၊ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ-ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို။ သဒါ၊ ရမတီတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ ဓမ္မပီတိ-တရားကို သောက်သုံးသော၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန-ကိလေသာ ကင်းစင်၊ အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သော၊ စေတသာ-စိတ်ဖြင့်၊ ဝိဟရန္တော-နေသော၊ **ပဏ္ဍိစွေန**-ပညာရှိသူ၏အဖြစ်နှင့်၊ **သမန္နာဂတော**-ပြည့်စုံသူသည်၊

ရမတိ-၏။ (တစ်နည်း) ဝိပ္ပသန္ဓေန-သော၊ စေတသာ-ဖြင့်၊ (ဥပလက္ခိတော-မှတ်သားအပ်သော) ပဏ္ဍိတော-သည်၊ အရိယပ္ပဝေဒိတေ-သော၊ ဓမ္မေ-၌၊ သဒါ၊ ရမတိ-၏” ဟု ပေးပါ။ ဤသို့ပေးရာ၌ “စေတသာကား ပဏ္ဍိတော၌ ကုတ္တမ္ဘူတလက္ခဏ၊ ပဏ္ဍိတောကား ကုတ္တမ္ဘူတလက္ခဏ”ဟု စပ်ပါ။ ပြအပ်ခဲ့သော“ဝိပ္ပသန္ဓေန စေတသာ ဝိဟရန္တော”ဟူသော အဖွင့်အလိုမူ “သေတိ”၌ စပ်စေလို၏။

ပဏ္ဍိစွေန သမန္နာဂတော။ ။ဤအဖွင့်သည် ပဏ္ဍိတော၏ ဝစနတ္ထဖွင့်တည်း၊ ချဲ့ပါဉ်းမည်-“သုခုမေသုပိ အတ္ထေသု ပဏ္ဍတိ ဂစ္ဆတိ ဒုက္ခဒိနံ ပိဋ္ဌနာဒိကံ အာကာရံ ဇာနာတိတိ ပဏ္ဍာ၊ [ပဒိ ဂတိယံ+အ+အာ-နီတိဓာတု-၅၈၊] ပဒုတိ သဘာဝဓမ္မေ ဇာနာတိ၊ ယထာသဘာဝံ ဝါ ဂစ္ဆတိတိ ပဏ္ဍာ၊ (သိဋ္ဌိသစ်-၁၊ ၄၃၂)၊ နာနပ္ပကာရေန အတ္ထံ ချေတိ ဇာနာတိတိ ပဏ္ဍာ၊ နာနပ္ပကာရေ ဥေယျဓမ္မေ ချေတိ ဇာနာတိတိ ပဏ္ဍာ၊ (မဏိ-၁၊ ၂၉၀)၊ ပကာရေ ဝိသယေ ချေတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ ပဏ္ဍာ၊ [ပ+ဒိ+အာ-ဂဠုန်-၃၊]”ဟူသော ဝစနတ္ထများအရ ပညာသည် ပဏ္ဍာမည်၏။ ထိုပညာသည် ပဏ္ဍိတသဒ္ဓါ၏ဖြစ်ကြောင်းတည်းဟု သဒ္ဓပဝတ္ထိနိမိတ်ကို ပြလို၍ “ပဏ္ဍိစွေန”ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏-“ပဏ္ဍိတဿ+ဘာဝေါ ပဏ္ဍိစုံ”ဟုပြုလျှင် ပညာကိုပင် ရ၏။(ဒိဋ္ဌိ-၃၊ ၆၁၊ သံဋီ-၂၊ ၄၇၇)

သမန္နာဂတောဖြင့် “သဇ္ဇာတာ+ပဏ္ဍာ ဧတဿာတိ ဝါ ပဏ္ဍိတော၊ [သဇ္ဇာတံ တာရကာဒိတို့တော(မောဂ်-၄၊ ၄၅)သုတ်ဖြင့် သဇ္ဇာတအနက်၊ ကုတသက်၊]”ဟု သဇ္ဇာတအဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ဖြစ်စေ၊ “ပဏ္ဍာ+ကုတာ ဂတာ သဇ္ဇာတာ ယဿာတိ ပဏ္ဍိတော၊ [ပဏ္ဍာ+ကုတာ-မဏိ-၁၊ ၂၉၀၊] ပဏ္ဍာ+ကုတာ ဂတာ ပဝတ္တာ အသိန္နိ ပဏ္ဍိတော၊ [ဂဠုန်-၃၊] ကုတာ သဇ္ဇာတာ+ပဏ္ဍာ ဧတဿာတိ ပဏ္ဍိတော၊ [ကုတာ+ပဏ္ဍာ၊ ရှေ့နောက်ပြန်-သိဋ္ဌိသစ်-၁၊ ၁၆၇၊]”ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဖြစ်စေ၊ “ပဏ္ဍတိ ဉာဏဂတိယာ ဂစ္ဆတိတိ ပဏ္ဍိတော၊ [ပဒိ+တ]”ဟု ကတ္တုသာနေဖြစ်စေ ပြုစေလိုသည်၊ မှန်၏-“သမန္နာဂတော၊ သမုန္ဓော”စသည်ဖွင့်လျှင် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်မူ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ သို့မဟုတ်၊ ကတ္တုသာနေဝိဂြိုဟ်၊ ဟုပင်ဖြစ်မူ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဝိဂြိုဟ်

သဒါ-အခါ ခပ်သိမ်း၊ ရမတိ-မွေ့လျော်၏။ အဘိရမတိ-အလွန် မွေ့လျော်၏။ ကုတိ-ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာ-ပန္နာဒယော-သောတာပန်အစရှိသည်တို့သည်၊ အဟေသု-ကုန်ပြီ၊ ကုတိ-မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထုအပြီးတည်း။

မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီပြီ။

၅-ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ဥဒကံ ဟိ နယန္တိတိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိ-ဟရန္တော ပဏ္ဍိတသာမဏေရံ-ကိုရင်ပဏ္ဍိတကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ အတိတေ-၌၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ကဿပဘုရားရှင်သည်၊ ဝိသတိဿိဏာ-သဝသဟဿပရိဝါရော-ရဟန္တာ ၂သောင်းခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဗာရာဏသီ-သို့ အဂမာသိ-မူပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဗလံ-အင်အားကို၊ သလ္လက္ခေတွာ-သိရှိမှတ်သားပြီး၍၊ အဋ္ဌပိ-စယောက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒသပိ-(၁၀)ယောက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဟုတွာ၊ အာဂန္တုကဒါနာဒိနိ-အာဂန္တုကဒါနအစရှိသည်တို့ကို၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ-၌၊ ဧဝံ-သို့၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ။

“ဥပါသကာ-ကာတို့၊ ကုမ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော-အချို့သောသူသည်၊ ပြုရိုးထုံးစံရှိသည်။

တစ်နည်း။ ။ပဏ္ဍိတောကို “ပဏ္ဏာ+ကုတော”ဟု ခွဲ၍ ပဏ္ဍိစွေနကား ပဏ္ဏာ၏ အဖွင့်၊ သမန္နာဂတောကား ကုတော၏ အဖွင့်ဟု ယူလျှင် “ပဏ္ဍိစွေန+သမန္နာဂတော” ဖြင့် “ပဏ္ဏာယ+ကုတော ဂတော ပဝတ္ထော သမန္နာဂတောတိ ပဏ္ဍိတော၊ [ပဏ္ဏာ+ကုတ၊-မဋ္ဌိ၂၊ ၈၀၊ သဋ္ဌိ-၂၊ ၃၀၇၊ နီတိဓာတု-၅၈၊ မဏိ-၁၊ ၂၉၀]”ဟု တတိယာ တပျရိသဝိဂြိုဟ်ပြုရန် ပြသည်။ မှန်၏-ဤသို့ ရှေ့ပုဒ်အဖွင့်နှင့် နောက်ပုဒ်အဖွင့် ဝိဘတ်ခြင်းမတူအောင် ဖွင့်လျှင် “နာနာဝိဘတ္တိက၊ ဖွင့်၍ပြ၊ တပျရိသကြိစ္စရာ”နှင့် အညီ တပျရိသသမာသိဝိဂြိုဟ် ပြုရိုးထုံးစံရှိသည်။

‘အတ္တနော-၏၊ သန္တကမေဝ-ဥစ္စာကိုသာ၊ ဒါတုံ-ပေးလှူခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ သမာဒပိတေန-ကောင်းစွာ ယူစေအပ်သော၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေအပ်သော၊ ပရေန-သူတစ်ပါးဖြင့်၊ (တစ်နည်း) ပရေန-ကို၊ သမာဒပိတေန-ကောင်းစွာ ယူစေခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေခြင်းဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊’ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ အတ္တနာဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ န သမာဒပေတိ-ကောင်းစွာမယူစေ၊ ဝါ-မဆောက်တည်စေ၊ (မတိုက်တွန်း)၊ သော-ထိုသူသည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-ဖြစ်လေရာ ဖြစ်လေရာ ဘုံဌာန၌၊ ဘောဂသမ္ပဒံ-စည်းစိမ် ဥစ္စာတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ (စည်းစိမ် ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို)၊ လဘတိ-၏၊ ပရိဝါရသမ္ပဒံ-အခြွေရံတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ (အခြွေရံနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို)၊ နော (လဘတိ)-မရ၊ ဧကစ္စော-သည်၊ ပရံ-ကို၊ သမာဒပေတိ-စေ၏၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ န ဒေတိ-မပေးလှူ၊ သော-သည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-၌၊ ပရိဝါရသမ္ပဒံ-ကို၊ လဘတိ-၏၊ ဘောဂသမ္ပဒံ-ကို၊ နော (လဘတိ)၊ ဧကစ္စော-သည်၊ အတ္တနာပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ န ဒေတိ-မပေးလှူ၊ ပရမ္ပိ-ကိုလည်း၊ န သမာဒပေတိ-စေ၊ သော-သည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-၌၊ ဘောဂသမ္ပဒံ-ကို၊ နေဝ လဘတိ-မရ၊ ပရိဝါရသမ္ပဒံ-ကို၊ န (လဘတိ)-မရ၊ ဝိယာသာဒေါဝ-စားကြွင်းစားကျန်ကို စားရသူသည်သာလျှင်၊ ဝါ-တောင်းယမ်းစားသောက်ရသူသည်သာလျှင်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၂၅၈၊] ဟုတွာ၊ ဇီဝတိ-အသက်မွေးရ၏၊ ဧကစ္စော-သည်၊ အတ္တနာ စ-လည်း၊ ဒေတိ-၏၊ ပရဉ္စူ-ကိုလည်း၊ သမာဒပေတိ-၏၊ သော-သည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-၌၊ ဘောဂသမ္ပဒံ-ကိုလည်း၊ လဘတိ-၏၊ ပရိဝါရသမ္ပဒံ-ကိုလည်း၊ (လဘတိ)” ဣတိ-ဤသို့ ဟောတော်မူပြီ။

တံ-ထိုတရားကို၊ သုတွာ-၍၊ သမိပေ-အနီး၌၊ ဌိတော-သော၊ ဧကော-သော၊ ပဏ္ဍိတပုရိသော-ပညာရှိယောက်ျားသည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိံ) “ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုလသော်၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဒွေပိ-၂မျိုးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သမ္ပတ္တိယော-ပြည့်စုံခြင်းတို့သည်၊ ဘဝိသန္တိ-ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ အဟံ-သည်၊ ဒါနိ-ယခု၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့။”

ဣတိ-ဤသို့ ကြံစည်ပြီ။ သော-သည်။ သတ္တာရုံ-ကို။ ဝန္တိတွာ-၍။ အာဟ-ပြီ။ “ဘန္တေ! သွာတနာယ-မနက်ဖြန်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကောင်းမှုပီတိပါမောဇ္ဇ အကျိုးငှာ၊ မယံ-၏။ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဏှထ-ခံယူတော်မူပါကုန်။” ဣတိ-လျှောက်ပြီ။ တေ-သည်။ ကိတ္တကေဟိ-အဘယ်မျှအတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-အဘယ်မျှ လောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-ရဟန်းတို့ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိသနည်း? ဣတိ-မေးတော်မူပြီ။ ဘန္တေ-ရား! ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့၏။ ပရိဝါရော-အခြံအရံရဟန်း အပေါင်းသည်၊ ကိတ္တကော ပန-အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိပါသနည်း? ဝါ-ဘယ်လောက်ပါနည်း? ဣတိ-မေးလျှောက်ပြီ။ ဝီသတိ-နှစ်ဆယ်သော၊ ဘိက္ခု-သဟဿာနိ-ရဟန်းအထောင်တို့တည်း၊ (တစ်နည်း) ဝီသတိ ဘိက္ခုသဟ-ဿာနိ-ရဟန်း ၂သောင်းတို့တည်း၊ ဣတိ-ဖြေတော်မူပြီ။ ဘန္တေ! သဗ္ဗေဟိ-အလုံး စုံသောအခြံအရံရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သွာတနာယ-ငှာ၊ မယံ-၏။ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဏှထ-ကုန်၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ။ သတ္တာ-သည်။ အဓိဝါသေသိ-လက်ခံတော် မူပြီ။ သော-ထိုပညာရှိယောက်ျားသည်၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍။ “အဓမ္မတာတာ-အမိတို့ အမောင်တို့! (အမျိုးသမီး အမျိုးသားများခင်ဗျား!) သွာတနာယ-ငှာ၊ မယာ-သည်။ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခေါ-သော၊ ဘိက္ခုသံယော-ကို၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ။ တုမေ-တို့သည်၊ ယတ္တကာနံ-အကြင်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ သက္ခိဿထ-စွမ်းနိုင်ကုန်အံ့၊ တတ္တကာနံ-ထိုမျှ လောက် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ (ဘိက္ခုနံ-တို့အား)၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေထ-လှူကြ လော။” ဣတိ-သို့၊ အာရောစေတွာ-ပြော၍၊ (ဆော်သြ၍)၊ ဝိစရာန္တော-လှည့် လည်လသော်၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ဗလံ-အင်အားကို၊ သလ္လ-က္ခေတွာ-သိရှိမှတ်သားပြီး၍၊ “မယံ-တို့သည်၊ ဒသန္တံ-(၁၀)ပါးသော ရဟန်း တို့အား၊ ဒဿာမ-လှူကြမည်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဝီသတိယာ-ရဟန်းအပါး(၂၀) အား၊ (ဒဿာမ)၊ မယံ၊ သတဿ-ရဟန်းအပါးတစ်ရာအား၊ (ဒဿာမ)၊ မယံ-တို့သည်၊ ပဉ္စသတာနံ-ငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိသော ရဟန်းတို့အား၊ (ဒဿာမ)၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသောသူတို့၏၊ ဝစနံ-ကို၊ အာဒိ-တော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပဏ္ဏေ-စာရွက်၌၊ အာရောပေသိ-တက်ရောက်စေပြီ၊ ဝါ-မှတ်တမ်းတင်ပြီ။ (ရေးမှတ်ထားပြီ)။

စ-ဆက်၊ တေန သမယေန-၌၊ တသ္မိံ နဂရေ-ထိမြို့၌၊ အတိဒုဂ္ဂတဘာဝေ-
 နေဝ-အလွန်ဆင်းရဲသူ၏အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်၊ “မဟာဒုဂ္ဂတော”တိ-မဟာ
 ဒုဂ္ဂတဟူ၍၊ ဝါ-မဟာဒုဂ်ဟူ၍၊ ပညာတော-ထင်ရှားသော၊ ဧကော-သော၊
 ပုရိသော-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ သော-ထိုပညာရှိယောက်ျားသည်၊ တမ္ပိ-ထိုမဟာ
 ဒုဂ်ကိုလည်း၊ သမ္ပါခါဂတံ-မျက်မှောက်၌ ရောက်လာသည်ကို၊ ဝါ-ရှေ့သို့ ရောက်
 လာသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ-မိတ်ဆွေ မဟာဒုဂ်! မယာ-သည်၊
 သွာတနာယ-ငှာ၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခေါ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃော-ကို၊ နိမန္တိတော-အပ်ပြီ၊
 သွေ-၌၊ နဂရဝါသိနော-မြို့၌နေသူတို့သည်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒသန္တိ-ကြလိမ့်မည်၊ တံ-
 သည်၊ ကတိ-အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဘောဇေသတိ-
 ဆွမ်းကျွေးမည်နည်း၊ ဣတိ-မေးပြီ၊ သာမိ-အရှင်! မယံ-အား၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့ဖြင့်၊
 ကိံ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊ **သဓနာနံ**-ပစ္စည်းဥစ္စာရှိသူတို့အား၊ **ဘိက္ခုဟိ နာမ**-
 ရဟန်းမည်သူတို့ဖြင့်၊ **အတ္ထော**-အလိုရှိ၏၊ (တစ်နည်း) **သဓနာနံ**-တို့သည်၊
ဘိက္ခုဟိ နာမ-တို့ကို၊ **အတ္ထော**-အလိုရှိအပ်၊ တောင့်တအပ်၏၊ မယံ ပန-
 ၏ကား၊ ဝါ-မှာကား၊ သွေ-၌၊ ယာဂုအတ္ထာယ-ယာဂုအကျိုးငှာ၊ တဏှုလ-
 နာဠိမတ္တမ္ပိ-တစ်ကွင်းစားအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆန်သည်လည်း၊ ဝါ-တစ်ကွင်း
 စားမျှလောက်သော ဆန်သည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ အဟံ-သည်၊ ဘတိံ-အခစားကို၊
 ကတ္တာ-၍၊ ဇီဝိမိ-အသက်မွေးရ၏၊ မေ-အား၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့ဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုး
 ရှိမည်နည်း၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ သမာဒပကေန နာမ-ဆောက်တည်စေသူမည်
 သည်၊ ဝါ-တိုက်တွန်းနှိုးဆော်သူမည်သည်၊ (ဆော်ပြသူမည်သည်)၊ ဗျတ္တေန-
 ထက် မြက်သူသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊ တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ သော-ထိုပညာရှိ
 ယောက်ျားသည်၊ တေန-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ “နတ္ထိ”တိ-မရှိပါဟူ၍၊ ဝုတ္တေပိ-

သဓနာနံ ဘိက္ခုဟိ အတ္ထော။ ။ရှေ့နည်းအလို ဘိက္ခုဟိဝံယံ ကတ္တရိ စ၌ စ
 သဒ္ဓါဖြင့် အတ္တ၏အယှဉ် တတိယာသက်၊ သဓနာနံဝံယံ သီလာဃသုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့်
 အတ္တ၏အယှဉ် သမ္ပဒါနိမုညံ၊ သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိဖြင့် စတုတ္ထိသက်၊ နောက်နည်းအလို
 ဘိက္ခုဟိဝံယံ ကတ္တရိ စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ပထမာ(ဝုတ္တကံ)အနက်၌ တတိယာသက်၊
 သဓနာနံဝံယံ ဆဋ္ဌိ စဖြင့် တတိယာ(အဝုတ္တကတ္တာ)အနက်၌ ဆဋ္ဌိသက်။(နိတိသုတ္တ-
 ၁၅၁၊ မဟာပိဋ-၄၁၊ ၄၂၊ ကာပိဋ-၁၀၉၊ ၁၁၀)

သော်လည်း၊ တုဏှိဘူတော-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။ အဟုတ္တာ-မဖြစ်မူ၍၊
 ဝါ-မဖြစ်ဘဲ၊ ဧဝံ-သို့ အာဟ-ပြီ၊ “သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ-မိတ်ဆွေ မဟာဒုဂ်! ကုမသ္မိ
 နဂရေ-ဤမြို့၌၊ သုဘောဇနံ-ကောင်းသောစားဖွယ်ကို၊ ဘူဠိတွာ-၍၊ သုခုမဝတ္ထံ-
 နူးညံ့သောအဝတ်ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ နာနာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတာ-အမျိုး
 မျိုးသော အဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်အပ်ကုန်လျက်၊ ဝါ-အပ်ကုန်သော၊
 သိရိသယနေ-ကျက်သရေရှိသောအိပ်ရာ၌၊ သယမာနာ-အိပ်ကုန်လျက်၊ ဝါ-
 ကုန်သော၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ဇနာ-တို့သည်၊ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ အနုဘဝန္တိ-ခံစားကုန်
 ၏။ တံ ပန-သင်သည်ကား၊ ဒိဝသံ-တစ်နေ့ပတ်လုံး၊ ဘတိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊
 ကုစ္ဆိပူရဏမတ္တမ္ပိ-ဝမ်းပြည့်ရုံမျှလည်း၊ န လဘသိ-မရ၊ ဧဝံ သန္တေပိ-ဤသို့
 ဖြစ်သော်လည်း၊ ‘အဟံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ပုညံ-ကောင်းမှုကို၊ အကတတ္တာ-
 မပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော စည်းစိမ်ကိုမျှ၊ န
 လဘာမိ-မရ၊ ကုတိ-သို့ န ဇာနာသိ-မသိ၊ ကုတိ-ပြောပြ၊ သာမိ-အရှင်! ဇာနာမိ-
 သိပါ၏။ ကုတိ-ပြောပြ၊ အထ-ထိုသို့သိလျှင်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ကုဒါနိ-၌၊ ပုညံ-
 ကို၊ န ကရောသိ-မပြုသနည်း? တံ-သည်၊ ယုဝါ-နုပျိုသေး၏၊ ဗလသမ္ပန္နော-
 ခွန်အားနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ တယာ-သည်၊ ဘတိ-ကို၊ ကတွာပိ-၍လည်း၊ ယထာ-
 ဗလံ-အားအစွမ်းအားလျော်စွာ၊ ဝါ-စွမ်းအားရှိသလောက်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၉၂။]
 ဒါနံ-ကို၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ ကိံ-မသင့်ဘူးလော? ကုတိ-မေးပြီ၊ သော-ထို
 မဟာဒုဂ်သည်၊ တသ္မိ-ထိုပညာရှိယောက်ျားသည်၊ ကထေန္တေယေဝ-ပြောလ
 သော်သာ၊ ဝါ-ပြောနေစဉ်ပင်၊ သံဝေဂပ္ပတ္တော-ထိတ်လန့်ကြောင်းသဟောတ္တပ္ပ-
 ဉာဏ်သို့ ရောက်သည်၊ ဝါ-သံဝေဂရသည်၊ [ဓမ္မဂါနိ-၂၊ ၁၈၇။] ဟုတွာ-၍၊
 “မယုမ္ပိ-အားလည်း၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဏ္ဏေ-စာရွက်၌၊ အာရောပေဟိ-
 တက်ရောက်စေလော၊ ဝါ-မှတ်တမ်းတင်လော၊ (ရေးမှတ်ထားလော)၊ ကိဉ္စိဒေဝ-
 တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဘတိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဧကဿ-ရဟန်းတစ်
 ပါးအား၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒဿာမိ-မည်၊ ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ကုတရော-အခြား
 သောပညာရှိယောက်ျားသည်၊ “ပဏ္ဏေ-၌၊ အာရောပိတေန-တက်ရောက်စေ
 အပ်သော၊ ဝါ-မှတ်တမ်းတင်အပ်သော၊ ဧကေန-သော၊ ဘိက္ခုနာ-ဖြင့်၊ (တစ်
 နည်း) ဧကေန-သော၊ ဘိက္ခုနာ-ကို၊ ပဏ္ဏေ-၌၊ အာရောပိတေန-တက်ရောက်

စေခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-မှတ်တမ်းတင်ခြင်းဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့
 တွေး၍၊ (ပဏ္ဏေ-၌) န အာရောပေသိ-မတက်ရောက်စေတော့၊ ဝါ-မှတ်တမ်း
 မတင်မိ၊ မဟာဒုဂ္ဂတောပိ-သည်လည်း၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဘရိယံ-ကို၊ အာဟ-
 ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘဒ္ဒေ-အရှင်မ၊ နဂရဝါသိနော-မြို့၌နေသူတို့သည်၊ သွေ-၌၊ သံဃ-
 ဘတ္တံ-သံဃာဖွဲ့ ဆွမ်းကို၊ ဝါ-သံဃာကုန်လှူအပ်သောဆွမ်းကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၃၄၉
 ရှု] ကရိဿန္တိ-ပြုကြလိမ့်မည်၊ အဟမ္မိ-ကိုလည်း၊ သမာဒပကေန-ဆောက်တည်
 စေသူသည်၊ ‘ဧကဿ-ရဟန်းတစ်ပါးအား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒေဟိ-ပါလော” ဣတိ-
 သို့၊ ဝုတ္တော-အပ်ပြီ၊ မယမ္မိ-တို့သည်လည်း၊ သွေ-၌၊ ဧကဿ-အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊
 ဒဿာမ-ကြမည်၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုမဟာဒုဂ်၏၊ ဘရိယာ-
 သည်၊ “မယံ-တို့သည်၊ ဒလိဒ္ဒါ-ဆင်းရဲကုန်၏၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ တယာ-သင်
 သည်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတံ-လက်ခံအပ်သနည်း? ဣတိ-သို့၊ အဝတ္တာဝ-မပြောမူ၍သာ
 လျှင်၊ “သာမိ-အရှင်! တေ-သင်သည်၊ ဘဒ္ဒကံ-ကောင်းသောအမှုကို၊ ကတံ-
 ပြုအပ်ပြီ၊ မယံ-တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေးဘဝ၌လည်း၊ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ အဒတ္တာ-
 မပေးလှူခဲ့၍၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်၊ ဣဒါနိ-ယခုဘဝ၌၊ ဒုဂ္ဂတာ-ဆင်းရဲသူတို့သည်၊
 ဇာတာ-ဖြစ်ရကုန်ပြီ၊ သာမိ-အရှင်! ဥဘောပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊
 မယံ-တို့သည်၊ ဘတိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဧကဿ-အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒဿာမ-
 လှူကြစို့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဥဘောပိ-၂ယောက်လုံးတို့သည်လည်း၊ ဂေဟာ-
 မှ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ **ဘတိဌာနံ**-လုပ်ခ၏ တည်ရှိရာအရပ်သို့၊ ဝါ-လုပ်ခ
 ရရှိရာအရပ်သို့၊ အဂမံသု-သွားကြပြီ၊ မဟာသေဌိ-သူဌေးကြီးသည်၊ တံ-ထို
 မဟာဒုဂ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ-အမောင်မဟာဒုဂ်! ဘတိ-အခစားကို၊

ဘတိဌာနံ။ ။ဘရတိ ဧတာယာတိ ဘတိ-မိမိကိုယ်ကို မွေးမြူကြောင်း လုပ်ခ၊
 လခ၊ တိဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ၊ ဘတိယာ+ဌာနံ ဘတိဌာနံ-လုပ်ခ၏ တည်ရှိရာအရပ်၊
 ဝါ-လုပ်ခဖြင့် ရပ်တည်နိုင်ရာအရပ်၊ “ဌာန-တည်ရှိရာအရပ်”ဟူသည် လုပ်ခရှာဖွေ
 ရရှိရာအရပ်တည်း၊ “ဘတိဌာန-အခဖြင့် အလုပ်လုပ်ရာအရပ်၊ (အလုပ်ဌာန)”ဟု
 လည်း ပေးကြ၏၊ ထိုအလို “ဘတိယာ+ကရဏံ+ဌာနံ ဘတိဌာနံ၊ [ဘတိ+ကရဏ+
 ဌာန၊ ကရဏဓမ္မေ]”ဟု ကြံ၊ [ဘတိနိဝိဋ္ဌံ(ဝဇီရ-၅၂၇၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၄၀၃၊ ဝိမတိ-၂၊
 ၂၄၃၊ ပါစိယော-၄၈၆၊ စူဘာ-၂၅၃)အဖွင့်ကို မှီးသည်။]

ကရိယသိ ကိ-လုပ်မည်လော?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ အယျ-အရှင်! အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊ ကုတိ-ပြီ၊ ကိ-အဘယ်အလုပ်ကို၊ ကရိယသိ-လုပ်မည်နည်း? ကုတိ-မေးပြီ၊ တုမေ-တို့သည်၊ ယံ-အကြင်အလုပ်ကို၊ ကာရေဿထ-လုပ်စေကုန်လတ္တံ့၊ ဝါ-လုပ်ခိုင်းကုန်လတ္တံ့၊ တံ-ထိုအလုပ်ကို၊ ကရိယာမိ-လုပ်ပါမည်၊ ကုတိ-ဖြေပြီ၊ “တေန ဟိ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ မယံ-တို့သည်၊ သွေ-၌၊ ဒွေ တီဏိ ဘိက္ခုသတာနိ-၂ ရာဇရာသော ရဟန်းတို့ကို၊ ဘောဇေဿာမ-ဆွမ်းကျွေးကြမည်၊ ဧဟိ-လာလော၊ ဒါရူနိ-သစ်သားတို့ကို၊ ဝါ-ထင်းတို့ကို၊ ဖာလေဟိ-ခွဲလော၊ ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဝါသိဖရသု-ပဲခွပ်၊ ပေါက်ဆိန်ကို၊ နီဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ၊ မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ ဒဠ်-မြွေ၊ ကမ္ဘိ-အောက်ပိုးကို၊ ဝါ-ခါးတောင်းမြိတ်ကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ (တစ်နည်း) ကမ္ဘိ ဗန္ဓိတွာ-ခါးတောင်းကျိုက်၍၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၇၀ ရှု] မဟုဿာဟပုတ္တော-ကြီးသောအားထုတ်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝါသိ-ပဲခွပ်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝါ-ချထား၍၊ ဖရသု-ပေါက်ဆိန်ကို၊ ဂဏ္ဍန္တော-ယူလျက်၊ ဖရသု-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဝါသိ-ကို၊ ဂဏ္ဍန္တော-ယူလျက်၊ ဒါရူနိ-တို့ကို၊ ဖာလေဟိ-ခွဲ၏၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုမဟာဒုဂ်ကို၊ သေဋ္ဌိ-သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “သမ္မ-အမောင်! တွံ-သည်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ဥဿာဟပုတ္တော-အားထုတ်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ကမ္မ-ကို၊ ကရောသိ-၏၊ ကာရဏံ-အကြောင်းသည်၊ ကိ နုခေါ-အဘယ်နည်း?” ကုတိ-မေးပြီ၊ သာမိ-အရှင်! အဟံ-သည်၊ သွေ-၌၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဘောဇေဿာမိ-ပါမည်၊ ကုတိ-ပြောပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ သေဋ္ဌိ-သည်၊ ပသန္နမာနသော-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ “ကုမိနာ-ဤမဟာဒုဂ်သည်၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းစွာ ပြုအပ်သောအမှုကို၊ ဝါ-ပြုနိုင်ခဲ့သောအမှုကို၊ အဟော ကတံ-ဪ... ပြုအပ်လေစွ၊ ‘အဟံ-သည်၊ ဒုဂ္ဂတော-ဆင်းရဲ၏၊’ ကုတိ-သို့၊ တုဏှိဘာဝံ-ဆိတ်ဆိတ်နေသူ၏ အဖြစ်သို့၊ အနာပဋိတွာ-မရောက်မူ၍၊ ‘ဘတိ-အခစားကို၊ ကတွာ-၍၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဘောဇေဿာမိ-မည်၊’ ကုတိ-သို့ ဝဒတိ-၏၊ ကုတိ-ကြံပြီ၊ သေဋ္ဌိဘရိယာပိ-သူဌေးကတော်သည်လည်း၊ တဿ-ထိုမဟာဒုဂ်၏၊ ဘရိယံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “အမ္မ-အမိ! ကိ ကမ္မံ-အဘယ်အလုပ်ကို၊ ကရိယတိ-လုပ်မည်နည်း?” ကုတိ-

သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ယံ-အကြင်အလုပ်ကို၊ တုမေ-တို့သည်၊ ကာရေဿထ-လုပ်
စေကုန်လတ္တံ၊ တံ-ထိုအမှုကို၊ ကရောမိ-လုပ်ပါမည်၊” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊
ဥဒုက္ခလသာလံ-ဆုံထားရာအဆောက်အဦးသို့၊ ဝါ-မောင်းတင်းကုပ်သို့၊ ပဝေ-
သေတွာ-ဝင်စေ၍၊ သုပ္ပမသလာဒိနိ-ဗန်း(ဆန်ကော)، ကျည်ပွေ့တို့ကို၊ ဒါပေသိ-
ပေးစေပြီ၊ သာ-ထိုသူမသည်၊ နစ္စန္ဒိ ဝိယ-ကသကဲ့သို့၊ တုဋ္ဌပဟဋ္ဌာ-နှစ်သက်
ရွှင်လန်းလျက်၊ ဝီဟိ-ကောက်စပါးကို၊ ကောဇ္ဇေတိ စေဝ-ထောင်းလည်း
ထောင်း၏၊ ဩဖု-ဇာတိ စ-ဖွဲ့ကို လွှင့်ထုတ်လည်း လွှင့်ထုတ်၏၊ ဝါ-ပြာလည်း
ပြာ၏၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသူမကို၊ သေဋ္ဌိဘရိယာ-သူဌေးကတော်သည်၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊
“အမ္မ-အမိ! တွံ-သည်၊ အတိဝိယ-သာလျှင်၊ တုဋ္ဌပဟဋ္ဌာ-လျက်၊ ကမ္မံ-ကို၊
ကရောသိ-၏၊ ကာရကံ-အကြောင်းသည်၊ ကိံ နုခေါ-အဘယ်နည်း?” ဣတိ-
မေးပြီ၊ အယျေ-အရှင်မ! ဣမံ ဘတိ-ဤအခစားကို၊ ကတွာ-လုပ်၍၊ မယမ္ပိ-
ကျွန်မတို့သည် လည်း၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဘောဇေဿာမ-မည်၊ ဣတိ-
ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ သေဋ္ဌိဘရိယာပိ-သူဌေးကတော်သည်လည်း၊
တသံ-ထိုသူမ၌၊ [ပသိဒိ၌စပ်] “အယံ-ဤသူမသည်၊ **ဒုက္ကရကာရိကာ**-ခဲယဉ်းစွာ
ပြုအပ်သော အမှုကို ပြုလုပ်၏၊ ဝါ-ပြုနိုင်ခဲ့သောအမှုကို ပြုလုပ်၏၊ အဟော
ဝတ-ဪ... အံ့ချီးဖွယ်ကောင်းလေစွ၊ (တစ်နည်း) ဝတ-စင်စစ်၊ အဟော-
ဪ... အံ့ချီးဖွယ်ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ပသိဒိ-ကြည်ညိုပြီ၊

ဥဒုက္ခလသာလံ။ ။ဥဒ္ဓံ+ခံ အဿာတိ ဥဒုက္ခလံ၊ [ဥဒ္ဓံ+ခ၊ ဥဒ္ဓံကို ဥဒုပြု၊ ခကို
ခလပြု၊ ကဒ္ဓေဘော်လာ၊-မောင်-၁၊ ၄၇၊] (တစ်နည်း) ဥဒ္ဓံ+မုခံ အဿာတိ ဥဒုက္ခလံ၊
[ဥဒ္ဓံ+မုခ၊ ခ-မတို့ကိုချေ၊ ဥနောင် အကလာ၊ ခနောင် အလပစ္စည်းသက်၊-နီတိသုတ္တ-
၁၃၃၉၊] (တစ်နည်း) ဥဒ္ဓံ+ခံ(အပေါက်ကို)+လာတိတိ ဥဒုက္ခလံ၊ [ဥဒ္ဓံ+ခ+လာ+က၊
ဥဒ္ဓံကို ဥဒုပြု၊ ကဒ္ဓေဘော်လာ၊-ထောမ၊] ဥဒုက္ခလဿ+ဌပနာ+သာလာ ဥဒုက္ခလ-
သာလာ-ဆုံကို ထားရာအဆောက်အဦး။

ဒုက္ကရကာရိကာ။ ။ဒုက္ကရံ+ကရောတိတိ ဒုက္ကရကာရော၊ ဒုက္ကရကာရော ဧဝ
ဒုက္ကရကာရိကာ၊ [ဒုက္ကရကာရ+ကိကာ-သံဋီ-၁၊ ၂၀၁၊] (တစ်နည်း) ဒုက္ကရံ+ကရောတိ
တိ ဒုက္ကရကာရိကာ၊ “ဥပါသိကာ ဒါယိကာ”တို့ကဲ့သို့ ကာရိကာ၌ ကရဓာတ်၊ ဣ
ပစ္စည်း၊ ဣကို အကပြု၊ တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် အက၏ အကို ဣပြု၍ ပြီးစေရာ၏။

သေဋ္ဌိ-သည်။ မဟာဒုက္ခတဿ-အား၊ ဝါ-ကို၊ [ဒါပေတွာ၊ ဒါပေသိတို့၌စပ်၊] ဒါရူနံ-
 သစ်သားတို့ကို၊ (ထင်းတို့ကို)၊ **ဖာလိတကာလေ**-ကွဲစေပြီးရာအခါ၌၊ ဝါ-ခွဲပြီး
 ရာအခါ၌၊ (တစ်နည်း) ဒါရူနံ-တို့၏၊ **ဖာလိတကာလေ**-လွန်စွာဖြစ်သော ကွဲ
 ခြင်းရှိရာအခါ၌၊ ဝါ-ကွဲခြင်းသို့ ရောက်ပြီးရာအခါ၌ “အယံ-ဤသည်ကား၊ တေ-
 သင်၏၊ ဘတိ-လုပ်ခတည်း” က္ကတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သာလီနံ-သလေးစပါးတို့၏၊
 စတဿော-ငှခုကုန်သော၊ နာဠိယော-ကွင်းစားတို့ကို၊ (တစ်နည်း) စတဿော
 နာဠိယော-ငှကွင်းစားတို့ကို၊ ဒါပေတွာ-ပေးစေ၍၊ “အယံ-ဤသည်ကား၊ တေ-
 အား၊ ဝါ-ကို၊ [ရှေ့နည်း ဒါယော၌စပ်၊ နောက်နည်း တုဋ္ဌိ၌စပ်၊] **တုဋ္ဌိဒါယော**-နှစ်
 သက်ခြင်းရှိသောငါသည် ပေးအပ်သောဆုတည်း၊ ဝါ-နှစ်သက်ခြင်းကြောင့်
 ပေးအပ်သောဆုတည်း၊ (အပိုဆုတည်း)” က္ကတိ-သို့ပြော၍၊ အပရာပိ-အခြား
 လည်းဖြစ်သော၊ စတဿော-ကုန်သော၊ နာဠိယော-တို့ကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ။

သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘရိယံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊
 “မယာ-သည်၊ ဘတိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ သာလိ-သလေးစပါးကို၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပြီ၊
 အယံ-ဤသလေးစပါးသည်၊ **နိဝါပေါ**-ဆွမ်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊

ဖာလိတကာလေ။ ။ရှေ့နည်းအလို “ဖာလိယိတ္ထ ဧတ္ထာတိ ဖာလိတော-ကွဲစေရာ
 အခါ၊ [ဖလ+ဧက+တ၊ ကာရိတိကျေ၊]”ဟု ပြုပါ။ နောက်နည်းအလို “သဉ္ဇာတော+
 ဖာလော ဧတ္ထာတိ ဖာလိတော-လွန်စွာဖြစ်သော ကွဲခြင်းရှိရာအခါ”ဟု ပြုပါ။ ထိုနောင်
 “ဖာလိတော စ+သော+ကာလော စာတိ ဖာလိတကာလော”ဟု ဆက်ပါ။ (ပါစိယော-
 ၆၂၊ သုတ်မဟာဘာ-၃၊ ၃၁၆)

တုဋ္ဌိဒါယော။ ။တုဿနံ တုဋ္ဌော၊ တုဋ္ဌော+အဿ အတ္ထိတိ တုဋ္ဌိ-နှစ်သက်ခြင်း
 ရှိသူ၊ ဒါတဗ္ဗောတိ ဒါယော၊ [ဒါ+ဏာ၊] တုဋ္ဌိနာ+ဒါယော တုဋ္ဌိဒါယော-နှစ်သက်ခြင်းရှိ
 သောငါသည် ပေးအပ်သောဆု၊ [တုဋ္ဌိ+ဒါယ၊-ဓာန်ဋီ-၃၅၅၊ ၃၅၆၊] (တစ်နည်း)
 တောသနံ တုဋ္ဌိ၊ တုဋ္ဌိယာ+ဒါယော တုဋ္ဌိဒါယော-နှစ်သက်ခြင်းကြောင့် ပေးအပ်သော
 ဆု၊ [တုဋ္ဌိ+ဒါယ၊-မူဂပက္ခဇာဋီ-ပေ။]

နိဝါပေါ။ ။နိဝပ္ပတိတိ နိဝါပေါ-စိုက်ပျိုးအပ်သောမြက်၊ [နိ+ဝပ+ဏ၊-မဋီ-၂၊
 ၁၂၁၊] နိဝါပေါ ဝိယာတိ နိဝါပေါ-စိုက်ပျိုးအပ်သောမြက်နှင့် တူသောဆွမ်း။ **[နိဝါပန္နိ]**
 နိဝါပသုတ္တေ ဝုတ္တနိဝါပတိဏသဒိသဘောဇနံ၊-မဋ္ဌ-၃၊ ၂၀၉။]

တယာ-သည်၊ လဒ္ဓါယ-ရအပ်သော၊ ဘတိယာ-လုပ်ခဖြင့်၊ ဒမိတေလကဋ္ဌက-
 ဘဏ္ဍာနိ-နို့ခမ်း၊ ဆီ၊ ချင်းငရုပ်ဟူသော ပစ္စည်းတို့ကို၊ ဂဏှာဟိ-ဝယ်ယူလော၊
 ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သေဋ္ဌိဘရိယာပိ-သည်လည်း၊ ပုန၊ တဿာ-ထိုသူမအား၊
 ဧကံ-တစ်လုံးသော၊ **သပ္ပိကရောဋီကဉ္စေဝ**-ထောပတ်ဖြင့် ပြည့်သောခွက်ကို
 လည်းကောင်း၊ (ထောပတ်ခွက်ကိုလည်းကောင်း)၊ ဒမိဘာဇနဉ္စ-နို့ခမ်းခွက်ကို
 လည်းကောင်း၊ **ကဋ္ဌကဘဏ္ဍာ**-ငရုတ်၊ ချင်းစသော ပူစပ်သောပစ္စည်းကိုလည်း
 ကောင်း၊ သုဒ္ဓတဏ္ဍုလနာဠိဉ္စ-သန့်စင်ပြီးသော ဆန်တစ်ကွမ်းစားကိုလည်း
 ကောင်း၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ၊ ဣတိ စ-ဤသို့လျှင်၊ ဥဘိန္နမ္ပိ-လင်မယား၊ ၂ယောက်
 တို့၏လည်း၊ နဝ-၉ခုကုန်သော၊ တဏ္ဍုလနာဠိယော-ဆန်ကွမ်းစားတို့သည်၊
 (တစ်နည်း) နဝ တဏ္ဍုလနာဠိယော-ဆန်ကွမ်းစားတို့သည်၊ အဟေသု-ကုန်ပြီ၊
 တေ-ထိုလင်မယား ၂ယောက်တို့သည်၊ “နော-တို့သည်၊ ဒေယျဓမ္မော-ပေးလှူ

သပ္ပိကရောဋီကံ။ ။ကရောဋီသဒ္ဓါ ခွက်သာမန်ကို ဟောသည်၊(ဇာဋီသစ်-၁၊
 ၂၆၀)၊ ကေန ဥဒကေန ရဝတိ သဒ္ဓံ ကရောတိတိ ကရောဋီ-ရေကြောင့် အသံမည်
 သောခွက်၊ ကေန ဥဒကေန ရဝတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ ကရောဋီ [က+ရ(သဒ္ဓ
 အနက်၊ ဂတိအနက်)+တိ၊ တကို ဋ္ဌပြု။] ကရေန ဟတ္ထေန တာယိတဗ္ဗံ ရက္ခိတဗ္ဗန္တိ
 ကရောဋီ-လက်ဖြင့် စောင့်ရှောက်ထိုက်သောခွက်၊ [ကရ+တာ(ပါလနအနက်)+ဣ၊
 တေဇောဓာတု၌ကဲ့သို့ သမာသ်အလယ်၌ ဩလာ၊ ကရသဒ္ဓါ မနောဂိုဏ်း၌ သွင်းပါ။]
 ကရေန တရိတဗ္ဗံ ဟရိတဗ္ဗန္တိ ဝါ ကရောဋီ-လက်ဖြင့် ဆောင်ထိုက်သောခွက်၊ [ကရ+
 တရ+အက္ခိ၊ ကိပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ ဓာတွန်ချေရသကဲ့သို့ အက္ခိပစ္စည်းနှောင်းရာ၌
 လည်း ဓာတွန်ချေရသည်၊-ဇာဋီသစ်-၂၃၄၊ ၂၃၅။] ကရောဋီယေဝ ကရောဋီကော၊
 အာယုဝဇနတ္ထံ သပ္ပတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ သပ္ပိ၊ [သပ္ပ+ဣ၊-သူစိ၊ မောဂ်-၇၊ ၇၊]
 ထိုနောင် “**ဂုဠကုမ္ဘော**တိ ဖာဏိတေန ပူရိတော ဃဋ္ဌော(ပါစိယော-၈၇)”အဖွင့်ကို
 မိုး၍ “သပ္ပိနာ+ပူရိတော+ကရောဋီကော သပ္ပိကရောဋီကော”ဟု ပြုပါ။

ကဋ္ဌကဘဏ္ဍံ။ ။ကဋ္ဌတိ ဂစ္ဆတိတိ ကဋ္ဌကံ၊ [ကဋ္ဌ+ဣ၊ ဣကို အကပြု၊ အ၊ကို
 ဥပြု၊-ဓာဒိ၊] ဘဒ္ဒိတဗ္ဗံ ဘာဇေတဗ္ဗံ ဣန္ဒြိတဗ္ဗံ ဝါတိ ဘဏ္ဍံ၊ [ဘဒ္ဒိ+က၊-ကစ္စည်း-၆၆၃၊
 ဝိလံဋီ-၁၊ ၁၁၁။] ဘဏ္ဍန္တိ ပရိဘာသန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ ဝါ ဘဏ္ဍံ(ဝိလံဋီ-၁၊ ၁၁၁၊
 ဓာတွတ္ထံ)၊ ကဋ္ဌကံ+ဘဏ္ဍံ ကဋ္ဌကဘဏ္ဍံ၊ ပူစပ်သောအရသာရှိသော ရှိန်းခို၊ ဇီရာစေ့၊
 ချင်း၊ ကြက်သွန်၊ ငရုတ်၊ ပိတ်ချင်းစသော ဟင်းခတ်ပစ္စည်းများကိုယူ။(ဇာ. ၄-၃၊ ၇၉)။

ထိုက်သော သဘောရှိသောပစ္စည်းကို၊ ဝါ-လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို၊ လဒ္ဓေါ-ရအပ်ပြီ။”
 ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တုဌဟဌာ-နှစ်သက်ရွှင်လန်းကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍)၊
 ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ ဥဌဟိသု-ထကုန်ပြီ၊ ဘရိယာ-သည်၊ မဟာ-
 ဒုဂ္ဂတံ-မဟာဒုဂ်ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ) “သာမိ-အရှင်! ဂစ္ဆ-သွားလော၊ ပဏ္ဏံ-
 ဟင်းရွက်ကို၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊ အာဟရ-ဆောင်ခဲ့လော၊” ကုတိ-ဤသို့
 ပြောပြီ၊ သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ အန္တရာပဏေ-ဈေးအတွင်း၌၊ ပဏ္ဏံ-ဟင်း
 ရွက်ကို၊ အဒိသွာ-မမြင်၍၊ ဝါ-လသော်၊ နဒီတီရံ-မြစ်ကမ်းသို့၊ ဂန္ဒာ-၍၊ “အဇ္ဇ-
 ယနေ၊ အယျာနံ-အရှင်တို့အား၊ ဘောဇနံ-ကို၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ လဘိဿာမိ-ရတော့
 မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ပဟဌမာနသော-ရွှင်လန်းသော စိတ်ရှိသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဂါယန္တော-သီချင်းဆိုလျက်၊ ပဏ္ဏံ-ဟင်းရွက်ကို၊ ဥစ္စိနာမိ-ဆွတ်ခူး၏၊
 မဟာဇာလံ-ကြီးစွာသော ပိုက်ကွန်ကို၊ ခိပိတွာ-ပစ်ချ၍၊ ဌိတော-ရပ်နေသော၊
 ကေဝဇ္ဇော-တံငါသည်သည်၊ “မဟာဒုဂ္ဂတဿ-၏၊ သဒ္ဓေန-အသံသည်၊ ဘဝိ-
 တဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တံ-ထိုမဟာဒုဂ်ကို၊ ပက္ခောသိတွာ-
 ခေါ်၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ) “**အတိဝိယ**-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ တုဌစိတ္တော-နှစ်သက်
 သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂါယသိ-သီချင်းဆိုနေ၏၊ ကာရဏံ-အကြောင်း
 သည်၊ ကိ နုခေါ-အဘယ်နည်း? [“ကိ-အဘယ်သည်၊ ကာရဏံ နု ခေါ-အကြောင်း
 နည်း”ဟုလည်း ပေး(ရူဇိနိသစ်-၂၉၅)]” ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ သမ္ပ-မိတ်ဆွေ! ပဏ္ဏံ-
 ကို၊ ဥစ္စိနာမိ-ဆွတ်ခူးနေ၏၊ ကုတိ-ဖြေပြီ၊ ကိ-ဘာကို၊ ကရိဿသိ-လုပ်မည်
 နည်း? ကုတိ-ပြီ၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခူ-ကို၊ ဘောဇဿာမိ-ဆွမ်းကပ်မည်၊ ကုတိ-
 ပြီ၊ **အဟော**-ဪ... အံ့လောက်ပါပေရဲ့၊ ဘိက္ခူ-ရဟန်းသည်(ရဟန်းဆိုတာ)၊

အတိဝိယ။ ။အတိ+ဝိယ၊ အတိကား အတိသယအနက်၊ ဝိယသဒ္ဓါ ဧဝအနက်
 ဟော၊ နိဿယများ၌ ဤအတိုင်း ပေးလေ့ရှိ၏၊(နိဒီ-၄၃)၊ (တစ်နည်း) ဝိယသဒ္ဓါ
 အနက်မရ၊ ပဒပူရဏတည်း(သီဇီသစ်-၂၊ ၃၆၅)၊ “အတိဝိယ-လွန်ကဲစွာ”ဟု ပေး၊
 (တစ်နည်း) “အတိ+ကု+ဝိယ”ဟု ဖြတ်၊ ကုကိုချေ၊ ဝိယသဒ္ဓါ ဧဝအနက်ဟော၊ “အတိ-
 ဝိယ-အလွန်ဖြစ်၍သာလျှင်”ဟု ပေး။ [အတိ-အလွန်+ကု-ဖြစ်၍+ဝိယ-သာလျှင်-
 ပါစိယော-၁၁၇။]

အဟော။ ။အဟောနိပါတ်သည် ဂရဟာအနက်၊ ပသံသာအနက်၊ ပတ္ထနာအနက်

သုခိတော-ဖြစ်သော ချမ်းသာခြင်းရှိ၏။ ဝါ-ချမ်းသာ၏။ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ တဝ-သင်၏။ ပဏ္ဍိ-ဟင်းရွက်ကို၊ ကိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ-အဘယ်မှာ၊ ခါဒိ-သတိ-စားလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ သမ္မ-မိတ်ဆွေ၊ ကိ-ဘာကို၊ ကရောမိ-လုပ်ရမည်နည်း၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ လဒ္ဓပဏ္ဏေန-ရအပ်သော ဟင်းရွက်ဖြင့်၊ ဘောဇေဿာမိ-ဆွမ်းကပ်တော့မည်၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ တေန ဟိ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ ဧဟိ-လာလော၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ သမ္မ! ကိ-ဘာကို၊ ကရောမိ-လုပ်မည်နည်း၊ ဣတိ-မေးပြီ၊ ဣမေ မစ္ဆေ-ဤငါးတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပါဒဋ္ဌနကာနိ-တစ်မတ်တန်ကုန်သော၊ (ဥဒ္ဓါနာနိ-အစုအပုံတို့ကိုလည်းကောင်း၊) အဗ္ဗုဒ္ဓနကာနိ-တစ်မတ်၏ ထက်ဝက်တန်ကုန်သော၊ ဝါ-၁၅ပြားတန်ကုန်သော၊ (ဥဒ္ဓါနာနိ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊) ကဟာပဏ္ဍနကာနိ -တစ်ကျပ်တန်ကုန်သော၊ **ဥဒ္ဓါနာနိ** ၈-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကရောဟိ-လော၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ သော-ထို မဟာဒုဂ်သည်၊ တထာ-ထိုတံငါသည် ပြောသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဗဒ္ဓေဗဒ္ဓေ-ဖွဲ့အပ်ကုန်၊ ဖွဲ့အပ်ကုန်သော၊ ဝါ-သီအပ်ကုန်၊ သီအပ်ကုန်သော၊ မစ္ဆေ-ငါးတို့ကို၊ နဂရဝါသိနော-မြို့၌နေသူတို့သည်၊ နိမန္တိတနိမန္တိတာနံ-ပင့်ဖိတ်အပ်၊ ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်းတို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဟရိသု-ဆောင်ကုန်ပြီ၊ တဿ-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ မဇ္ဈဒ္ဓါနာနိ-ငါးအစုအပုံတို့ကို၊ ကရောန္တဿေဝ-ပြုလုပ်စဉ်ပင်၊ ဘိက္ခာစာရဝေလာ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ရာအချိန်သည်၊ ဝါ-

တို့ကို ဟောရာ ဤ၌ ကိုယ့်အခြေအနေနှင့် မကိုက်ညီသည်ကို လုပ်ရကောင်းလားဟု ကဲ့ရဲ့အပြစ်တင်ခြင်းဖြစ်ရကား အဟောသဒ္ဓါ ဂရဟာအနက်တည်း။(ရူ-၁၃၅၊ ရူဘာ-၂၊ ၃၂၉)

ဥဒ္ဓါနာနိ။ ။ “ဥဒ္ဓါနံ တု ၈ ဗန္ဓနံ(ဓာန်-၃၅၄)” ဂါထာအရ ဥဒ္ဓါနသဒ္ဓါ နှောင်ဖွဲ့ခြင်း (အနှောင်အဖွဲ့၊ အစုအပုံ)အနက်ကို ဟော၏။ ဥသည် ဝိယောဂအနက်၊ ဒါဓာတ်ကား ဒါနအနက်၊ (တစ်နည်း) ဆေဒအနက်၊ ယုပစ္စည်း ဘောအနက်ဟု ဓာန်ဋီ-၃၅၄၌ ဆို၏။ “ဝိယောဂဿ+ဒါနာနိ ဥဒ္ဓါနာနိ-ကင်းကွာခြင်းကို ပေးခြင်းတို့၊ ဝါ-ကင်းကွာခြင်းကို ဖြတ်ခြင်းတို့”ဟု ပြု၊ နှောင်ဖွဲ့စုပုံထားခြင်းကြောင့် မိမိနေရာအုပ်စုမှ ကင်းကွာခြင်းကို ပေးရာရောက်သည်၊ တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင် ကွဲကွာခြင်းကို ဖြတ်တောက်ရာ ရောက်သည်။

ဆွမ်းခံကြချိန်သည်။ [ဓမ္မဘာ-၁, ၃၀ ရှု] ပါပုဏိ-ပြီ၊ သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ ဝေလံ-အချိန်ကို၊ သလ္လက္ခေတ္တ-မှတ်သား၍၊ “သမ္မ-ဆွေ! အဟံ-သည်၊ ဂမိ-သာမိ-သွားတော့မည်၊ အယံ-ဤအချိန်သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အာဂမန-ဝေလာ-ကြွလာရာအချိန်တည်း၊” ဣတိ အာဟ၊ ကဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ မစ္ဆဒ္ဓါနံ-ငါးအစုအပုံသည်၊ အတ္တိ ပန-ရှိသေးသလော? ဣတိ-မေးပြီ၊ သမ္မ! နတ္ထိ-မရှိတော့၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံသောငါးအစုအပုံတို့သည်၊ ဒိဏာနိ-ကုန်သွားကုန်ပြီ ဣတိ-ပြောပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ မယာ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဝါလုကာယ-သဲ၌၊ နိခဏိတွာ-တူး၍၊ စတ္တာရော-၄ ကောင်ကုန်သော၊ ရောဟိတမစ္ဆာ-ငါးကြင်းတို့ကို၊ ဌပိတာ-ထားအပ်ကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဘောဇေ-တုကာမော-ဆွမ်းကျွေးလိုသည်၊ သစေ အသိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဣမေ-ဤငါးကြင်းတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဂစ္ဆ-သွားလော၊” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ တေ မစ္ဆေ-ထိုငါးတို့ကို၊ တဿ-ထိုမဟာဒုဂ်အား၊ အဒါသိ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ့၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ပစ္စုသကာလေ-၌၊ လောကံ-ကို၊ ဝေါလောကေန္တော-မူလသော်၊ မဟာဒုဂ္ဂတံ-ကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဉာဏ-ဇာလဿ-ဉာဏ်ကွန်ယက်၏၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ပဝိဋ္ဌံ-ဝင်လာသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “ကိံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ-ဘာသည်၊ ဘဝိဿတိ န ခေါ-ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း၊” ဣတိ-သို့ အာဝဇ္ဇေန္တော-ဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ “မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ ‘ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဘောဇေသာမိ-မည်၊’ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဘရိယာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ဟိယျော-မနေ့က၊ ဘတိံ-အခစားကို၊ အကာသိ-ပြုခဲ့ပြီ၊ ကတရံ-အဘယ်မည်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းကို၊ လဘိဿတိ န ခေါ-ရလိမ့်မည်နည်း၊” ဣတိ-သို့ စိန္တေတွာ-ကြံစည်တော်မူ၍၊ ဝါ-သော်၊ “မနုဿာ-တို့သည်၊ ပဏ္ဏေ-၌၊ အာရောပိတသညာယ-တက်ရောက်စေအပ်သော အမှတ်အသားဖြင့်၊ ဝါ-တင်အပ်သော အမှတ်အသားဖြင့်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ပင့်ဆောင်၍၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ဂေဟေသု-အိမ်တို့၌၊ နိသီဒါပေဿန္တိ-ထိုင်စေကုန်လိမ့်မည်၊ မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ မံ-ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အညံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ န လဘိဿတိ-ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊” ဣတိ-သို့ ဥပဓာရေသိ-

သိတော်မူပြီ၊ ကိရ (ယသွာ)-အကြင်ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ဒုဂ္ဂတေသု-ဆင်းရဲ
 သူတို့၌၊ အနုကမ္ပ-စိတ်၏ တုန်လှုပ်ကြောင်းကရုဏာကို၊ ဝါ-အစဉ်သနားခြင်းကို၊
 ကရောန္တိ-မူကုန်၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ သတ္တာ-သည်၊ ပါတောဝ-၌ပင်၊ သရီရ-
 ပဋိဇ္ဇေ-ကိုယ်တော်ကို သုတ်သင်ခြင်းကို၊ ကတွာ-မူပြီး၍၊ “မဟာဒုဂ္ဂတံ-ကို၊
 သင်္ဂဏိယာမိ-ချီးမြှောက်တော်မူမည်” ဣတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ ဂန္ဓကုဋိ-
 သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ မဟာဒုဂ္ဂတေဝိ-သည်လည်း၊ မစ္ဆေ-တို့ကို၊ ဂဟေ-
 တွာ-၍၊ ဂေဟံ-သို့၊ ပဝိသန္တေ-ဝင်လသော်၊ သက္ကဿ-၏၊ ပဏ္ဍုကမ္မလသိလာ-
 သနံ-ပဏ္ဍုကမ္မလာကျောက်ဖျာနေရာသည်၊ ဥဏှာကာရံ-ပူသော အခြင်း
 အရာကို၊ ဒဿေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုသိကြားသည်၊ “ကာရဏံ-သည်၊ ကိံ န ခေါ-
 နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဩလောကေန္တော-လသော်၊ “ဟိယျော-မနေ့က၊ မဟာ-
 ဒုဂ္ဂတော-သည်၊ ‘ဧကဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒဿာမိ-မည်”
 ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဘရိယာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ဘတိံ-ကို၊
 အကာသိ-ပြီ၊ ကတရံ-အဘယ်သို့သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ လဘိဿတိ န ခေါ-ရ
 မည်နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံစည်၍၊ ဝါ-သော်၊ “ဧတဿ-ဤမဟာ
 ဒုဂ်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အညော-အသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊
 သတ္တာ-သည်၊ ‘မဟာဒုဂ္ဂတဿ-ကို၊ သင်္ဂဟံ-ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကရိယာမိ-
 မူမည်” ဣတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ ဂန္ဓကုဋိယံ-၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်တော်မူနေ၏၊
 မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ [ယာဂုဘတ္တံ၊ ပဏ္ဍုသုပေယျမ္ပိတို့၌ စပ်၊]
 ဝါ-သည်၊ [ဥပကပ္ပနကံ၌ စပ်၊] **ဥပကပ္ပနကံ**-သုံးဆောင်အပ်သော၊ ဝါ-စားသုံး

ဥပကပ္ပနကံ။ ။ဥပကပ္ပိယတေတိ ဥပကပ္ပနံ၊ ဥပကပ္ပနံယေဝ ဥပကပ္ပနကံ၊ ကပ္ပ
 ဓာတ်(ကပ္ပသဒ္ဓါ)သည် ဥပသာရဇ္ဈေးရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ ဝိတက္က-ကြံ
 စည်ခြင်း၊ ဝိဓာန-စီရင်ခြင်း၊ ပဋိဘာဂ-အတူ၊ ပညတ္တိ-နာမပညတ်၊ ကာလ-အခါ၊
 ပရမာယု-အသက်အပိုင်းအခြား၊ ဝေါဟာရ-အပ်စပ်သောအခေါ်အဝေါ်၊ သမန္တ-
 ဘာဝ-ထက်ဝန်းကျင်အဖြစ်၊ အဘိသဒ္ဓဟန-ယုံကြည်ခြင်း၊ ဆေဒန-ဖြတ်ခြင်း၊ ဝိနိ-
 ယောဂ-အထူးယှဉ်ခြင်း၊ ဝိနယကြိယာ-ဝိနည်းကံပြုခြင်း၊ လေသ-အမြွက်၊ အန္တရ
 ကပ်၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ အသင်္ချေယကပ်စသော အနက်တို့ကို ဟော၏၊(နီတိဓာတု-၃၂၄၊
 ၃၂၅)၊ ဤ၌ကား ဥပဇ္ဈေးရှိသော ကပ္ပဓာတ်သည် **“န မယံ ဥပကပ္ပတီတိ န မယံ**

နေကျဖြစ်သော၊ ယာဂုဘတ္တိ-ယာဂု၊ ထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏသုပေယျမ္ပိ-
 ဟင်း၏အစီးအပွားဖြစ်သော ဟင်းရွက်ဟင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဟင်းချက်
 စားကောင်းသော ဟင်းရွက်ဟင်းကိုလည်းကောင်း၊ (လက်သုတ်ဟင်းလျာကို
 လည်းကောင်း)၊ တထာဂတဿ-အား၊ ဒေဗေယျ-လျှာရာ၏၊ “အဟံ၊ မဟာ-
 ဒုဂ္ဂတဿ-၏၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘတ္တကာရကမ္ပ-ဆွမ်းကို စီမံပြုလုပ်၊
 ချက်ပြုတ်သူ၏ အလုပ်ကို၊ (စဖို့သည်အလုပ်ကို)၊ ယန္တုန ကရေယျံ-အကယ်၍
 ပြုရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ **အညာတကဝေသေန-**

ဥပကပ္ပတိ န ဝိနိယုဇ္ဇတိ၊ ဥပဘောဂယောဂံ န ဟောတိ(ပေတ. ၄-၄၆)”၌ “ဥပ-
 ကပ္ပတိ”ကဲ့သို့ ဝိနိယောဂ-အထူးယှဉ်ခြင်း(သုံးဆောင်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။

တစ်နည်း။ ။ “ပေတာနံ ဥပကပ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ပါတုဘဝတိတိ အတ္ထော(ခုဒ္ဒက
 . ၄-၁၇၉)၊ ဥပကပ္ပတိတိ သမ္ဘဝတိ(သံဋီ-၁, ၁၈၇)၊ ဥပကပ္ပတူတိ ပါပုဏာတု(အံ. ၄-
 ၃, ၃၃၈)”ဟူသော အဖွင့်များ၌ “ဥပကပ္ပတိ၊ ဥပကပ္ပတု”တို့ကဲ့သို့ ကပ္ပဓာတ် ဂတိ
 (ပဝတ္တန၊ ပါပုဏန) အနက်ယူ၍ “အတ္တနော-မိမိဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဥပကပ္ပနကံ-ဖြစ်
 ပေါ်လာသော၊ ဝါ-ရောက်ရှိ၊ ရရှိသော”ဟု ပေးပါ။

ပဏ္ဏသုပေယျံ။ ။ သုခတ္ထာယ+ပါတဗ္ဗောတိ သူပေါ၊ [သု+ပါ+အ၊ သု၌ ဒီဃပြု-
 ဓာန်ဋီ-၄၆၄] သုခေန+ပါတဗ္ဗောတိ သူပေါ၊(ကင်္ခါဘာ-၂, ၂၆၈)၊ သဝတိ ရုစိ
 ဇနေတိတိ သူပေါ၊ [သု+ပက်၊-မောဂ်-၇, ၁၁၆] သူပအရ လက်ကော်ရပဲဟင်း၊ ပဲကြီး၊
 ပဲနောက်စသောဟင်း၊ ခဲဖွယ်အထူးကို ရ၏၊(ဥဒါန. ၄-၁၇၉)၊ သူပဿ+ဟိတံ သူပေ-
 ယျံ-ဟင်းရည်၏ အစီးအပွားဖြစ်သောဟင်းရွက်၊ (ဟင်းချက်စားကောင်းသော ဟင်း
 ရွက်)၊ [သူပ+ဏေယျ၊] ပဏ္ဏမေဝ+သူပေယျံ ပဏ္ဏသုပေယျံ-အရွက်တည်းဟူသော
 ဟင်း၊ ဝါ-ဟင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်သောဟင်းရွက်၊ ဟင်းချက်၍ စားကောင်းသော
 ဟင်းနုနွယ်ရွက်၊ ဟင်းဆန်ကွဲ(ဆူးပေါက်)ရွက်စသော အရွက်များကို မုချအားဖြင့်
 ရ၍ ထိုဟင်းရွက်ဖြင့် ချက်အပ်သော ဟင်းကိုကား ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ယူရသည်။
 [သာကသုပေယျာနိ(သာရတ္ထ-၃, ၁၀၅၊ ၁၀၆၊ ဝိနိစ္ဆယဋီ-၂, ၁၄၊ ပါစိယော-၁၁၁၊
 ဇာဋီသစ်-၁, ၁၆၃)၊ သူပေယျပဏ္ဏံ(ခုဒ္ဒဋီသစ်-၃၀၃၊ ခုဒ္ဒဘာ-၁၄၇)ရွ။]

အညာတဝေသေန။ ။ ဉာယတိတိ ညာတော၊ ဉာတောယေဝ ဉာတကော၊ န+
 ညာတကော အညာတကော၊ အညာတကော+ဝေသော အညာတကဝေသော-မသိ
 အပ်သောအသွင်-မထင်ရှားသောအသွင်၊ (ပါရာဘာ-၁, ၂၂၄)၊ (တစ်နည်း) အညာ-

သူတစ်ပါးတို့ မသိအပ်သော အသွင်ဖြင့်၊ ဝါ-မထင်ရှားသော အသွင်ဖြင့်၊ (တစ်နည်း) အညာတကဝေသေန-မထင်ရှားသူ၏ အသွင်ဖြင့်၊ [လူဆင်းရဲယောင်ဆောင်၍-ဟူလို၊] တဿ-ထိုမဟာဒုဂ်၏၊ ဂေဟသမိပံ-အိမ်၏အနီးသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဘတိယာ-အခဖြင့်၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သောအလုပ်သည်၊ အတ္ထိ န ခေါ-ရှိပါသလော?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ တံ-ထိုသူကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “သမ္ပ! ကံ ကမ္မံ-အဘယ်အလုပ်ကို၊ ကရိဿတိ-ပြုမည်နည်း?” ကုတိ-မေးပြီ၊ သာမိ-အရှင်! အဟံ-သည်၊ သဗ္ဗသိပ္ပိကော-အလုံးစုံသော အတတ်ရှိ၏၊ ဝါ-အလုံးစုံသော အတတ်ကို တတ်သိ၏၊ [သဗ္ဗံ+သိပ္ပံ သဗ္ဗသိပ္ပံ၊ သဗ္ဗသိပ္ပံ+အဿ အတ္ထိတိ သဗ္ဗသိပ္ပိကော(ဓာန်ဋီ-၅၀၄)၊ (တစ်နည်း) သဗ္ဗသိပ္ပံ+ဇာနာတိတိ သဗ္ဗသိပ္ပိကော(ပါရာမအူ-၄, ၇၇၆)၊] မယံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ အဇာနနသိပ္ပံ နာမ-တတ်သိခြင်းမရှိသော အတတ်မည်သည်၊ ဝါ-မတတ်သော အတတ်မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ယာဂုဘတ္တာဒိနိပိ-ယာဂုဆွမ်းအစရှိသည်တို့ကိုလည်း၊ သမ္မာဒေတုံ-ပြီးစီးစေခြင်းငှာ၊ ဝါ-ပြီးစီးအောင် စီမံခြင်းငှာ၊ ဇာနာမိ-တတ်သိ၏၊ ကုတိ-ပြောပြီ၊ သမ္ပ! မယံ-တို့သည်၊ တဝ-သင်၏၊ ကမ္မေန-အလုပ်ဖြင့်၊ အတ္ထိကာ-အလိုရှိပါကုန်၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ တုယံ-အား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးထိုက်သော၊ ဘတိ-ကို၊ န ပဿာမ-မမြင်ပါကုန်၊ ကုတိ-ပြောပြီ၊ တေ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကိ-အဘယ်အလုပ်ကို၊ ကတ္တဗ္ဗံ ပန-ပြုထိုက်သနည်း? (ပြုပေးရမည်နည်း?)၊ [(တစ်နည်း) တေ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော အလုပ်သည်၊ (ပြုပေးရမည့်အလုပ်သည်)၊ ကိ ပန-အဘယ်နည်း?” ကုတိ-မေးပြီ၊ ဧကဿ-သော၊ ဘိက္ခုဿ-အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒါတုကာမော-လျှာခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ အမှိ-၏၊ တဿ-ထိုရဟန်းဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ယာဂုဘတ္တသံဝိဓာနံ-ယာဂုဆွမ်းကို စီမံခြင်းကို၊ ဝါ-ယာဂုဆွမ်းအလိုငှာ စီမံခြင်းကို၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏၊ ကုတိ-ပြောပြီ၊ ဘိက္ခုဿ-အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ သစေ ဒဿသိ-အကယ်၍ ပေးလျှအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊

တကဿ+ဝေသော အညာတကဝေသော-မထင်ရှားသူ၏အသွင်၊ (မအူပါရာနိ-၁, ၂၈၅)။ [အညာတဝေသေနာတိ အပါကဋ္ဌဝေသေန၊ အဝိညာတေန ပဋိစ္စန္ဓေန၊-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄-၁၁၄၊ ဒီဋီ-၂, ၆၂၊ မဋီ-၂, ၁၃၃၊ သံဋီ-၁, ၂၃၁။]

မေ-အား၊ ဘတိယာ-ဖြင့်၊ န အတ္ထော-အလိုမရှိ၊ မမ-ဖို့၊ ဝါ-အား၊ ပုညံ-သည်၊ န ဝဇ္ဇတိ ကိ-မဖြစ်သင့်ဘူးလော?” ကုတိ-ပြောပြ၊ သမ္မ! ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊ ပဝိသ-ဝင်ပါလော၊ ကုတိ-ပြောပြ၊ သော-ထိုသိကြားမင်းသည်၊ တဿ-ထိုမဟာဒုဂ်၏၊ ဂေဟံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ တေလ-တဏှုလာဒီနိ-ဆီ၊ ဆန်အစရှိသည်တို့ကို၊ အာဟရာပေတွာ-ယူဆောင်စေ၍၊ “ဂစ္ဆ-လော၊ အတ္တနော-ဖို့၊ ပတ္တဘိက္ခံ-ရောက်သော(ရသော)ရဟန်းကို၊ အာ-နေဟိ-ပင့်ဆောင်ခဲ့လော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုမဟာဒုဂ်ကို၊ ဥ-ယျောဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ **ဒါနဝေယျာဝဋ်ကောပိ**-အလျှင် ကြောင့်ကြစိုက်သူ ၏အဖြစ်(ကြောင့်ကြစိုက်မှု)ရှိသူသည်လည်း၊ ပဏ္ဏေ-စာရွက်၌၊ အာရောပိတ-နိယာမနေဝ-တက်ရောက်စေအပ်သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-မှတ်တမ်းတင် အပ်သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ တေသံ တေသံ-ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဂေဟာနိ-တို့သို့၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်ပြီ၊ ဝါ-ပို့ပြီ။

မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဒာ-၍၊ “မယံ-ဖို့၊ ပတ္တဘိက္ခံ-ရောက်သောရဟန်းကို၊ ဒေဟိ-လော၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သော-ထိုသူသည်၊ တသ္မိံ ခဏေ-ထိုခဏ၌၊ သတိ-ကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ “အဟံ-သည်၊

ဒါနဝေယျာဝဋ်ကော။ ။ဗျာဝရယတိတိ ဗျာဝဇ္ဇော-ကြောင့်ကြစိုက်သူ၊ [ဝိ+အာ+ဝရ-ဘတ္တိယံ+တ၊] ဗျာဝဇ္ဇဿ+ဘာဝေါ ကမ္မံ ဝါ ဝေယျာဝဋ်ကံ-ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်းကြိယာ၊ ဝါ-ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏အမှု၊ [ဗျာဝဇ္ဇ+ဏှ၊ တ၏အ၊ကို ကုပြု၊ ယကိုကပြု၊] ပုနပျုနံ+အဝနံ နိယုဉ္ဇနံ ဝါ ဗျာဝဇ္ဇော-အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်း၊ [အာ+အဝ+ဋ္ဌ၊ အစ၌ ဝ၊လာ၊] အာဝဋ္ဌနံ ဝါ ဗျာဝဇ္ဇော-အဖန်ဖန်သွား ရောက်ခြင်း၊ [အာ+ဝဋ္ဌ(ဂတိအနက်)+အ၊-ဇာဋိသစ်-၃၊ ၂၅၂၊] ဗျာဝဇ္ဇောယေဝ ဝေယျာ-ဝဋ်ကံ၊ ဝေယျာဝဋ်ကံ+အဿ အတ္ထိတိ ဝေယျာဝဋ်ကော၊ [ဝေယျာဝဋ်ကံ+ဏ၊] ဒါနေ+ ဝေယျာဝဋ်ကော ဒါနဝေယျာဝဋ်ကော-အလျှင် ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏အဖြစ်ရှိသူ၊ ဝါ-အလျှင် ကြောင့်ကြစိုက်မှုရှိသူ၊ ဝါ-အလျှင် အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်း(သွားရောက်ခြင်း) ရှိသူ၊ (တစ်နည်း) ဒါနေ+ဝေယျာဝဋ်ကံ အဿာတိ ဒါနဝေယျာဝဋ်ကော၊ (တစ်နည်း) ဗျာဝရယတိ ဧတေနာတိ ဗျာဝဇ္ဇော-ဆည်းကပ်ကြောင်းဖြစ်သော ကူညီဝိုင်းဝန်းမှု၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးမှု၊ ဗျာဝဋ်ကံ+ကရောတိတိ ဝေယျာဝဋ်ကော၊ [ဗျာဝဋ်ကံ+ဏိကာ၊] ဒါနေ+ ဝေယျာဝဋ်ကော ဒါနဝေယျာဝဋ်ကော-အလျှင် ကူညီဝိုင်းဝန်းမှုကို ပြုလုပ်သူ။ (မဟာဘာ-၂၊ ၆၁၃၊ နိဘာ-၂၊ ၄၄၁၊ ပဋိဂံ-၃၇၆)။

တဝ-ဖို့ ဘိက္ခု-ကို၊ ပမုဋ္ဌော-မေသွားခဲ့ပြီ” ဣတိ-သို့ အာဟ၊ မဟာဒုဂ္ဂတော-
 သည်၊ တိဓိဏာယ-ထက်လှစွာသော၊ သတ္တိယာ-လုံဖြင့်၊ ကုစ္ဆိယံ-ဝမ်းဗိုက်၌၊
 ပဟဋ္ဌော ဝိယ-ပုတ်ခတ်အပ်သကဲ့သို့၊ ဝါ-အထိုးခံရသကဲ့သို့ (ဟုတွာ)၊ “သာမိ!
 ကသ္မာ-ကြောင့်၊ မံ-ကို၊ နာသေသိ-ဖျက်ဆီးသနည်း? အဟံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊
 တယာ-သည်၊ ဟိယျော-မနေ့က၊ သမာဒပိတော-ကောင်းစွာ ယူစေအပ်သည်၊
 ဝါ-ဆောက်တည်စေအပ်(တိုက်တွန်းအပ်)သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘရိယာယ-နှင့်၊
 သဒ္ဓိ-တူ၊ ဒိဝသံ-တစ်နေ့လုံး၊ ဘတိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ အဇ္ဈ ပါတောဝ-၌ပင်၊
 ပဏ္ဏတ္တာယ-ဟင်းရွက်အကျိုးငှာ၊ နဒီတီရေ-မြစ်ကမ်း၌၊ အာဟိဏ္ဍိတွာ-လှည့်
 လည်၍၊ အာဂတော-လာခဲ့ပြီ၊ မေ-အား၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒေဟိ-လော၊”
 ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဗာဟာ-လက်မောင်းတို့ကို၊ ပဂ္ဂယ-မြှောက်၍၊ ပရိဒေဝိ-
 ငိုကြွေးပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ သန္နိပတိတွာ-စုဝေး၍၊ “မဟာဒုဂ္ဂတ-မဟာဒုဂ်!
 ဧတံ-ဤငိုကြွေးခြင်းသည်၊ ကိံ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိသု၊ သော-
 ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ အာရောစေသိ-ပြောပြီ၊ တေ-
 ထိုလူတို့သည်၊ ဝေယျာဝဋ္ဋိကံ-ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏အဖြစ်ရှိသူကို၊ ဝါ-ကြောင့်
 ကြစိုက်မှုရှိသူကို၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ “သမ္မ! တယာ-သည်၊ ‘ဘတိ-ကို၊ ကတွာ-
 ၍၊ ဧကဿ-သော၊ ဘိက္ခုဿ-အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့ သမာ-
 ဒပိတော ကိရ-ကောင်းစွာယူစေအပ်ပြီတဲ့၊ (ကောင်းစွာယူစေအပ်ပြီဟု ကြားရ
 သည်မှာ)၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေအပ်ပြီတဲ့၊ (ဆောက်တည်စေအပ်ပြီဟု ကြားရ
 သည်မှာ)၊ သစ္စံ-မှန်သလော? ဣတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ၊ အယျာ-အမောင်တို့!
 အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊ [အာမ အယျာ-ဟုတ်ကဲ့ပါ ခင်ဗျာ၊] ဣတိ-ပြောပြီ၊ ယော
 တံ-အကြင်သင်သည်၊ ဧတ္တကေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ သံဝိဒဟန္တော-စီမံ
 လျက်၊ ဧတဿ-ဤမဟာဒုဂ်အား၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ နာဒါသိ-မပေး၊
 (တေန) တေ-ထိုသင်သည်၊ ဘာရိယံ-ဝန်လေးသော၊ ကမ္မံ-အမှုကို၊ ကတံ-ပြု
 အပ်ပြီ၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ သော-ထိုကြောင့်ကြစိုက်မှုရှိသူသည်၊ တေသံ-ထို
 လူတို့၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊ မင်္ဂုဘူတော-မျက်နှာမသာမယဖြစ်၍
 ဖြစ်သည်၊ ဝါ-မျက်နှာမသာမယသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ [မင်္ဂု+ဟုတွာ
 +ဘူတော မင်္ဂုဘူတော၊ မင်္ဂု (မင်္ဂုဘာဝံ)+ဘူတော ပတ္တော ဝါ မင်္ဂုဘူတော-

ပါစိယော-၅၉၇] (ဟုတ္တာ)၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ-မိတ်ဆွေ မဟာဒုဂ်! မံ-ကို၊ မာ နာသယိ-မဖျက်ဆီးပါနှင့်၊ အဟံ-သည်၊ တဝ-သင်၏၊ ကာရဏာ-အကြောင်းကြောင့်၊ မဟာဝိဟေသံ-ကြီးစွာသောပင်ပန်းခြင်းသို့ ပတ္တော-ရောက်ရပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ပဏ္ဏေ-၌၊ အာရောပိတနိယာမေန-ဖြင့်၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ပတ္တဘိက္ခု-ရောက်သော ရဟန်းတို့ကို၊ နယိသု-ပင့်ဆောင်သွားကုန်ပြီ၊ အတ္တနော-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ နိသိန္နဘိက္ခု-ထိုင် နေသော ရဟန်းကို၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒေန္တော နာမ-ပေးသူမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ သတ္တာ ပန-သည်ကား၊ မုခံ-မျက်နှာကို၊ ဓောဝိတွာ-သစ်တော်မူ၍၊ ဂန္ဓကုဋိယ-မေဝ-၌ပင်၊ နိသိန္နော-မူပြီ၊ ရာဇယုဝရာဇသေနာပတိအာဒယော-မင်း၊ အိမ်ရှေ့မင်း၊ စစ်သူကြီးအစရှိသူတို့သည်၊ သတ္ထု-၏၊ ဂန္ဓကုဋိတော-မှ၊ နိက္ခမနံ-ထွက်တော်မူလာခြင်းကို၊ ဩလောကေန္တာ-ကြည့်ကုန်လျက်၊ ‘သတ္ထု-၏၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂမိဿာမ-သွားကုန်အံ့၊’ ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နိသိန္နာ-ထိုင်နေကုန်ပြီ၊ ဗုဒ္ဓါ နာမ-တို့မည်သည်၊ ဒုဂ္ဂတေ-ဆင်းရဲသူတို့ကို၊ အနုကမ္ပံ-ကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ တံ-သည်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ‘ဘန္တေ! (အဟံ-သည်)၊ ဒုဂ္ဂတော-ဆင်းရဲသူသည်၊ အမှီ-ဖြစ်ပါ၏၊ မမ-တပည့်တော်ကို၊ သင်္ဂဟံ-ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကရောထ-ပြုတော်မူပါကုန်၊’ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ထား၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဂန္ဓလော၊ တေ-၏၊ ပုည-သည်၊ သစေ အတ္ထိ-အကယ်၍ ရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ လစ္ဆသိ-ရလိမ့်မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုမဟာဒုဂ်ကို၊ အညေသု-ကုန်သော၊ ဒိဝသေသု-တို့၌၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဝိဿာသာဒ-ဘာဝေန-စားကြွင်းစား၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌတ္တာ-မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဇယုဝရာဇာဒယော-မင်း၊ အိမ်ရှေ့မင်းအစရှိသူတို့သည်၊ “မဟာဒုဂ္ဂတ-မဟာဒုဂ်! န တာဝ ဘတ္တကာလော-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန် မဟုတ်သေး၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ အာဂစ္ဆသိ-လာသနည်း?” ကုတိ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ သာမိ-အရှင်! ‘န တာဝ ဘတ္တကာလောတိ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်မဟုတ်သေးဟူ၍၊ ဇာနာမိ-သိပါ၏၊” ပန-စင်စစ်ကား၊ သတ္တာရံ-

ကို၊ ဝန္တိတုံ-ငှာ၊ အာဂစ္ဆာမိ-လာပါ၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝဒန္တော-ပြောလျက်၊ ဂန္ဓာ-
သွား၍၊ ဂန္ဓကုဋိယာ-၏၊ ဥမ္မာရေ-တံခါးခုံ၌၊ သီသံ-ဦးခေါင်းကို၊ ဌပေတွာ-
ချထား၍၊ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန-ဖြင့်၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ကုမသ္မိံ နဂရေ-၌၊ မယာ-
တပည့်တော်ထက်၊ ဒုဂ္ဂတတရော-အထူးအားဖြင့် ဆင်းရဲသူသည်၊ ဝါ-ပို၍ ဆင်း
ရဲသူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။ မေ-၏။ အဝဿယော-မှီခိုအားထားရာသည်၊ ဟောထ-
ဖြစ်တော်မူပါကုန်၊ မေ-ကို၊ သင်္ဂဟံ-ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကရောထ-ပြုတော်မူ
ပါကုန်၊” ကုတိ အာဟ၊ သတ္တာ-သည်၊ ဂန္ဓကုဋိဒွါရံ-ဂန္ဓကုဋိတံခါးကို၊ ဝိဝရိတွာ-
ဖွင့်တော်မူ၍၊ ပတ္တံ-ကို၊ နီဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်တော်မူ၍၊ တဿ-ထိုမဟာ
ဒုဂ်၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ ဌပေသိ-ထားတော်မူပြီ၊ သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ စက္က-
ဝတ္ထိသိရိ-စကြာဝတေးမင်း၏ အသရေသို့၊ ပတ္တော ဝိယ-ရောက်ရှိသကဲ့သို့၊
အဟောသိ-ပြီ၊ ရာဇယုဝရာဇာဒယော-တို့သည်၊ အညမညဿ-အချင်းချင်း၏၊
မုခါနိ-မျက်နှာတို့ကို၊ ဩလောကယိသု-ကြည့်ကုန်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ သတ္တာရာ-သည်၊
ဒိန္နပတ္တံ-ပေးတော်မူအပ်သော သပိတ်ကို၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊
ကုဿရိယဝသေန-အစိုးရသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဂဟေတုံ-ယူခြင်းငှာ၊ သမတ္ထော
နာမ-စွမ်းနိုင်သူမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဧဝံ ပန-ဤသို့ကား၊ ဝဒိသု-ပြောကုန်ပြီ၊ (ကိ)
“သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ-အမောင်မဟာဒုဂ်! သတ္တု-၏၊ ပတ္တံ-ကို၊ အမှာကံ-တို့အား၊
ဒေဟိ-လော၊ ဧတ္တကံ နာမ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်မည်သော၊ ဓနံ-ကို၊ တေ-
အား၊ ဒဿာမ-မည်၊ တွံ-သည်၊ ဒုဂ္ဂတော-ဆင်းရဲ၏၊ ဓနံ-ကို၊ ဂဏှာဟိ-လော၊
တေ-အား၊ ပတ္ထေန-ဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးအံ့နည်း၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊
မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ “ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ န ဒဿာမိ-မပေး
နိုင်ပါ၊ မေ-အား၊ ဓနေန-ဖြင့်၊ န အတ္ထော-အလိုမရှိပါ၊ သတ္တာရံယေဝ-ကိုသာ
လျှင်၊ ဘောဇေဿာမိ-ဆွမ်းကပ်ပါမည်၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ အဝသေသာ-
ကြွင်းသောသူတို့သည်၊ တံ-ထိုမဟာဒုဂ်ကို၊ ပတ္တံ-ကို၊ ယာစိတွာ-တောင်း၍၊
အလဘိတွာ-မရလသော်၊ နိဝတ္တိသု-ပြန်ကုန်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ရာဇာ-
သည်၊ “မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ ဓနေန-ဖြင့်၊ ပလောဘိယမာနောပိ-ဖျားယောင်း
အပ်ပါသော်လည်း၊ သတ္တု-၏၊ ပတ္တံ-ကို၊ န ဒေတိ-မပေး၊ စ-ဆက်၊ သတ္တာရာ-
သည်၊ သယံ-ကိုယ်တော်တိုင်၊ ဒိန္နပတ္တံ-ပေးတော်မူအပ်သော သပိတ်ကို၊

ကောစိ-သည်၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဣမဿ-ဤမဟာဒုဂ်
အား၊ ဒေယျဓမ္မော နာမ-ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းမည်သည်၊
ဝါ-လှူဖွယ်ပစ္စည်းမည်သည်၊ ကိတ္တကော-အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊
ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်နည်း၊ ဣမိနာ-ဤမဟာဒုဂ်သည်၊ ဒေယျဓမ္မဿ-ကို၊ ဒိန္န-
ကာလ-ပေးလှူရာအခါ၌၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာဒါယ-ပင့်၍၊ ဂေဟံ-နန်းတော်သို့၊
နေတွာ-ဆောင်၍၊ မယံ-သည်၊ သမ္မာဒိတံ-ပြီးစီးစေအပ်သော၊ ဝါ-ပြီးစီးအောင်
စီမံထားအပ်သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ ဒဿာမိ-လှူအံ့၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊
သတ္တာရာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိယေဝ-သာလျှင်၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏ မင်း
ဖြစ်သော၊ သက္ကောပိ-သည်လည်း၊ ယာဂုဓဇ္ဇကဘတ္တသူပေယျပဏ္ဏာဒိနိ-ယာဂု၊
ခဲဖွယ်၊ ဆွမ်း၊ အရွက်ဟင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ သမ္မာဒေတွာ-ပြီးစီးစေ၍၊ ဝါ-ပြီး
စီးအောင် စီမံ၍၊ သတ္တု-၏၊ နိဿိဒနာရဟံ-ထိုင်တော်မူခြင်းငှာ ထိုက်သော၊
ဝါ-ထိုင်နေတော်မူခြင်းကို ထိုက်သော၊ [နိဿိဒနာယ+အရဟံ နိဿိဒနာရဟံ၊ (မအူ
ပါရာနိ-၁၊ ၁၀၄)၊ နိဿိဒနံ+အရဟံ နိဿိဒနာရဟံ(ပါရာဘာ-၁၊ ၈၄)] အာသနံ-
ကို၊ ပညပေတွာ-၍၊ နိဿိဒိ-ပြီ။

မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ နေတွာ-ပင့်ဆောင်၍၊ “ဘန္တေ-ရား!
ပဝိသထ-ဝင်တော်မူပါကုန်၊” ဣတိ အာဟ၊ အဿ-ထိုမဟာဒုဂ်၏၊ ဝသန-
ဂေဟဉ္စ-နေအိမ်သည်လည်း၊ နိစံ-နိမ့်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အနောနတေန-
ကိုယ်ကို မညွတ်သူသည်၊ ဝါ-မငဲ့ဘဲ၊ ပဝိသိတုံ-ဝင်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊
စ-ဆက်၊ ဗုဒ္ဓါ နာမ-တို့မည်သည်၊ ဂေဟံ-သို့၊ ပဝိသန္တာ-မူကုန်လသော်၊ ဩ-
နမိတွာ-ညွတ်၍၊ ဝါ-ငဲ့၍၊ န ပဝိသန္တိ-ဝင်တော်မမူကုန်၊ ဟိ-မှန်၏၊ ပဝိသန-
ကာလ-ဝင်တော်မူရာအခါ၌၊ မဟာပထဝီ ဝါ-မြေကြီးသည်သော်လည်း၊
ဟေဠာ-အောက်သို့၊ ဩဂစ္ဆတိ-သက်ဝင်၏၊ ဝါ-နိမ့်ဆင်းသွား၏၊ ဂေဟံ ဝါ-
အိမ်သည်သော်လည်း၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ [ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆတိ-အထက်သို့
မြင့်တက်သွား၏၊] ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ တေသံ-ထိုဘုရားရှင်တို့၏၊ သု-
ဒိန္နဒါနဿ-ကောင်းစွာလှူအပ်သော အလှူ၏၊ ဖလံ-အကျိုးတည်း၊ ပုန၊ နိ-
က္ခမိတွာ-ထွက်တော်မူ၍၊ ဂတကာလ-ကြွသွားတော်မူရာအခါ၌၊ သဗ္ဗံ-အလုံး

စုံသည်၊ **ပါကတိကမေဝ**-ပင်ကိုအားဖြင့် ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ ဝါ-နဂိုမူလအတိုင်းသာလျှင်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သတ္တာ-သည်၊ ဌိတကောဝ-ရပ်တော်မူလျက်သာလျှင်၊ ဂေဟံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-မူ၍၊ သက္ကေန-သည်၊ ပညတ္တာသနေ-ခင်းအပ်သော နေရာ၌၊ နိသီဒိ-မူပြီး၊ သတ္တရိ-သည်၊ နိသိန္ဓေ-လသော်၊ ရာဇာ-သည်၊ အာဟ-ပြီ (ကိ) “သမ္မ မဟာဒုဂ္ဂတ-အမောင်မဟာဒုဂ္ဂတယာ-သည်၊ အမှာကံ-တို့သည်၊ ယာစန္ဒာနမ္ပိ-တောင်းပါကုန်သော်လည်း၊ (တစ်နည်း) ယာစန္ဒာနံ-ကုန်သော၊ အမှာကံ-တို့အား၊ သတ္တု-၏၊ ပတ္တော-ကိုနဒိန္နော-မပေးအပ်၊ တာဝ-စွာ၊ ပဿာမ-ကြည့်ကုန်အံ့၊ တေ-သည်၊ သတ္တု-ကို၊ ဝါ-အား၊ ကီဒိသော-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ သက္ကာရော-ကောင်း စွာ ပြုစုပူဇော်ခြင်းကို၊ (တစ်နည်း) သတ္တု-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ သက္ကာရော-ရိသေ စွာ (အထူးတလယ်) ပြုအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၈၅၊] ကတော-ပြုအပ်သနည်း?” ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီး၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုမင်းကို၊ သက္ကော-သည်၊ ယာဂုဇဇ္ဇကာဒီနိ-ယာဂုဇဲဖွယ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ ဒဿေသိ-ပြီ၊ တေသံ-ထိုယာဂုဇဲဖွယ်စသည်တို့၏၊ ဝါသဂန္ဓော-မွေးကြိုင်သောအနံ့သည်၊ သကလနဂရံ-အလုံးစုံသောမြို့ကို၊ ဆာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍၊ အဌာသိ-တည်ပြီး၊ ရာဇာ-သည်၊ ယာဂုအာဒီနိ-ယာဂုအစရှိသည်တို့ကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ (ကိ) “ဘန္တေ-ရား! ‘အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ မဟာဒုဂ္ဂတဿ-၏၊ ဒေယျဓမ္မော-သည်၊ ကိတ္တကော-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်နည်း၊ ဣမိနာ-ဤမဟာဒုဂ္ဂသည်၊ ဒေယျဓမ္မေ-ကို၊ ဒိန္နော-အပ်သော်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဂေဟံ-နန်းတော်သို့၊ နေတွာ-ပင့်ဆောင်၍၊ အတ္တနော-၏၊ သမ္မာဒိတံ-အပ်သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ ဒဿာမိ-အံ့၊’ ဣတိ-သို့ စိန္တေတွာ-၍၊ အာဂတော-လာခဲ့ပြီ၊ မယာ-သည်၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အာဟာရော-ကို၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော-ရှေး၌ မမြင်အပ်ဖူးပါ၊ မယိ-သည်၊ ဣဓ-ဤအိမ်၌၊ ဌိတေ-တည်နေလသော်၊ မဟာဒုဂ္ဂတော-သည်၊ ကိလမေယျ-ပင်ပန်းရာ၏၊ အဟံ၊ ဂစ္ဆာမိ-သွားပါတော့မည်။”

ပါကတိကံ။ ။ကရဏံ ဘဝနံ ကတိ၊ ပဌမံ+ကတိ ပကတိ၊(ဓာန်ဋီ-၁၇၇)၊ အတိသယေန အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ကရိယတိ နိဗ္ဗတ္တာပိယတိတိ ပကတိ၊(မဏိ-၂, ၄၇၄)၊ ပကတိယာ+ပဉ္စန္ဒံ ပါကတိကံ။ (မအူပါရာ-၂, ၃၆၇)

ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ပက္ကာမိ-ပြီ၊ သက္ကောပိ-သည်လည်း၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ယာဂုအာဒိနိ-ယာဂုအစရှိသည်တို့ကို၊ ဒတွာ-၍၊ သက္ကစ္ဆံ-ရိသေစွာ၊ ပရိဝိသိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီ၊ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ ကတ-ဘတ္တကိစ္စော-မူသည်၊ (ဟုတွာ) အနုမောဒနံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာယ-၍၊ ပက္ကာမိ-မူပြီ။

သက္ကော-သည်၊ မဟာဒုဂ္ဂတဿ-အား၊ သညံ-အမှတ်အသားကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ သတ္တာရံ-သို့၊ အနုဂစ္ဆိ-အစဉ်လိုက်ပြီ၊ သက္ကော-သည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ မဟာဒုဂ္ဂတဿ-၏၊ ဂေဟဒွါရေ-အိမ်တံခါး၌၊ ဌိတော-လျက်၊ အာကာသံ-ကို၊ ဩလောကေသိ-မော်ကြည့်ပြီ၊ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ အာကာသတော-မှ၊ သတ္တရတနဝသံ-ဂုပါးသော ရတနာမိုးသည်၊ ဝဿိတွာ-ရွာချလာ၍၊ တဿ-ထိုမဟာဒုဂ်၏၊ ဂေဟေ-အိမ်၌၊ သဗ္ဗဘာဇနာနိ-အလုံးစုံသောအိုးခွက်တို့ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ ဂေဟံ-ကို၊ ပူရေသိ-ပြည့်စေပြီ၊ တဿ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ဩကာသော-နေစရာသည်၊ နာဟောသိ-မရှိတော့ပြီ၊ တဿ-ထိုမဟာဒုဂ်၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ ဒါရကေ-တို့ကို၊ ဟတ္ထေသု-တို့၌၊ ဂဟေတွာ-ဆွဲကိုင်၍၊ (တစ်နည်း) ဒါရကေ-တို့၏၊ ဟတ္ထေသု-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ နီဟရိတွာ-ခေါ်ဆောင်၍၊ ဗဟိ-အိမ်အပြင်၌၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ သတ္တာရံ-သို့၊ အနုဂန္တာ-အစဉ်လိုက်၍၊ နိဝတ္တော-ပြန်လာသည်၊ (သမာနော-သော်) ဒါရကေ-တို့ကို၊ ဗဟိ-၌၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဣဒံ-ဤသို့ အိမ်အပြင်၌ တည်နေခြင်းသည်၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ သာမိ-အရှင်! နော-တို့၏၊ သကလံ-သော၊ ဂေဟံ-သည်၊ [သကလံ ဂေဟံ-တစ်အိမ်လုံးသည်၊] သတ္တဟိ-ဂုပါးကုန်သော၊ ရတနေဟိ-ရတနာတို့ဖြင့်၊ ပုဏ္ဏံ-ပြည့်နေ၏၊ ပဝိသိတုံ-ဝင်နေခြင်းငှာ၊ ဩကာသော-နေရာသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ “အဇ္ဇေဝ-ယနေ၌ပင်၊ မေ-၏၊ ဒါနေန-သည်၊ ဝိပါ-ကော-ကို၊ ဒိန္နော-အပ်ပြီ” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ရညော-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ “ကသွာ-ကြောင့်၊ အာဂတော-သည်၊ အသိ-

နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဒေဝ-အရှင်မင်းကြီး၊ မေ-ကျွန်တော်မျိုး၏၊ ဂေဟံ-သည်၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ရတနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပုဏ္ဏံ-ပြီ၊ တံ ခနံ-ထိုဥစ္စာကို၊ ဂဏှထ-ယူတော်မူပါကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ “ဗုဒ္ဓါနံ-တို့အား၊ ဒိန္နဒါနံ-လှူအပ်သော အလှူသည်၊ အဟော-ဪ... အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလေစွ၊ အဇ္ဇေဝ-၌ပင်၊ မတ္တကံ-အထွတ်အထိပ်သို့၊ ပတ္တံ-ရောက်ပြီ၊ ကုတိ-သို့ စိန္တေတွာ-၍၊ တံ-ထိုမဟာဒုဂ်ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “တေ-သည်၊ ကိံ-ဘာကို၊ လဒ္ဓံ-ရခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်သနည်း?” ကုတိ-မေးပြီ၊ ဒေဝ-ကြီး၊ ခနဟရဏတ္ထာယ-ဥစ္စာကို ယူဆောင်ခြင်းငှာ၊ သကဋသဟ-သံ-လှည်းအစီးတစ်ထောင်ကို၊ (လဒ္ဓံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏)၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ သကဋသဟသံ-ကို၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်၍၊ ခနံ-ကို၊ အာဟရာပေတွာ-ယူဆောင်စေ၍၊ ရာဇင်္ဂဏေ-မင်းရင်ပြင်၌၊ ဩကိရာပေသိ-ဖြန့်စေပြီ၊ (ဖြန့်ပုံခိုင်းပြီ)၊ တာလပ္ပမာဏော-ထန်းပင်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ရာသိ-အပုံသည်၊ အဟောသိ၊ ရာဇာ-သည်၊ နာဂရေ-မြို့၌နေသူတို့ကို၊ သန္နိ-ပါတာပေတွာ-စုဝေးစေ၍၊ “ဣမသ္မိံ နဂရေ-၌၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ခနံ-သည်၊ အတ္ထိ-သလော?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ ဒေဝ-ကြီး၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဖြစ်လျှင်၊ မဟာဓနဿ-များသောဥစ္စာရှိသူအား၊ (ဥစ္စပေါများသူအား)၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်သနည်း? ကုတိ-မေးပြီ၊ ဒေဝ-ကြီး၊ သေဌိဌာနံ-သူဌေးရာထူးကို၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်ပါ၏၊ ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တဿ-ထိုမဟာဒုဂ်အား၊ ဝါ-ကို၊ မဟာသက္ကာရံ-ကြီးစွာသော ကောင်းစွာပြုစုချီးမြှောက်မှုကို၊ ကတွာ-၍၊ သေဌိဌာနံ-ကို၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီ။

အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အဿ-ထိုမဟာဒုဂ်အား၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်သော၊ သေဌိဌာနံ-၏၊ ဂေဟဌာနံ-အိမ်နေရာကို၊ အာစိက္ခိတွာ-ပြောပြ၍၊ “ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ ဇာတေ-ပေါက်နေကုန်သော၊ ဂစ္ဆေ-ခြံတို့ကို၊ ဟရာ-ပေတွာ-ဖယ်ရှား(ရှင်းလင်း)စေ၍၊ ဂေဟံ-ကို၊ ဥဌာပေတွာ-ဖြစ်ပေါ်စေ၍၊ ဝါ-ဆောက်လုပ်၍၊ ဝဿာဟိ-နေလော၊” ကုတိ အာဟ-ပြီ၊ တဿ-ထိုမဟာဒုဂ်

၏။ တံ ဌာနံ-ထိုအရပ်ကို၊ သောဓေတွာ-သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေ၍၊ သမံ-ညီအောင်၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဘူမိယာ-ကို၊ ခညမာနာယ-တူးအပ်သော်၊ အညမည-အချင်းချင်း၊ အာဟစ္စ-ထိ၍၊ နိမိက္ခန္ဓိယော-ရွှေအိုးတို့သည်၊ ဥဌဟိသု-ပေါ်ထွက်လာကုန်ပြီ၊ တေန-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ ရညော-အား၊ အာရောစိတေ-လျှောက်တင်အပ်သော်၊ “တဝ-၏၊ ပုညေန-ကောင်းမှုကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ တွမေဝ-သည်သာ၊ ဂဏှာဟိ-ယူလော၊” ဣတိ အာဟ၊ သော-ထိုမဟာဒုဂ်သည်၊ ဂေဟံ-ကို၊ ကာရေတွာ-ဆောက်လုပ်စေပြီး၍၊ ဝါ-လသော်၊ သတ္တာဟံ-ဂုရုဂ်ပတ်လုံး၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသောအလှူကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ တတော ပရိမ္ပိ-ထိုမှ နောက်၌လည်း၊ ယာဝ-တာယုကံ-အသက်ရှည်သမျှကာလပတ်လုံးလည်း၊ (အသက်ထက်ဆုံးလည်း)၊ တိဌန္တော-တည်လျက်၊ ပုညာနိ-တို့ကို၊ ကရိတွာ-၍၊ အာယုပရိယောသာနေ-အသက်၏ အဆုံး၌၊ ဒေဝလောကေ-နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်ပြီ။

ဧကံ-တစ်ခုသော၊ **ဗုဒ္ဓန္တရံ**-ဘုရား၊ ဥဒ္ဓုပ္ပတ္တိပုဂ္ဂိုလ်တော်မူရာကာလ၏ အကြားကာလပတ်လုံး၊ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ-နတ်စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘဝိတွာ-ခံစား၍၊ ဣမသ္မိ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ-ဤဂေါတမဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူရာအခါ၌၊ တတော-ထိုနတ်ပြည်မှ၊ စုတော-စုတေသည်၊ (ဟုတွာ) သာဝတ္ထိယံ-၌၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-သာရိပုတြာထေရ်၏၊ ဥပဌာကကုလေ-အလုပ်အကျွေးအိမ်၌၊ သေဌိမိတု-သူဌေးသမီး၏၊ ကုစ္ဆိယံ-ဝမ်း၌၊ ပဋိသန္ဓိ-ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ အတ-၌၊ အဿာ-ထိုသူဌေးသမီးအား၊ ဝါ-၏၊ မာတာပိတရော-မိဘတို့သည်၊ ဂဗ္ဘဿ-ကိုယ်ဝန်၏၊ ပတိဌိတဘာဝံ-

ဗုဒ္ဓန္တရံ။ ။ ပုဒ္ဓါနံ+အန္တရံ ဗုဒ္ဓန္တရံ-ဘုရား၊ ဥဒ္ဓုပ္ပတ္တိပုဂ္ဂိုလ်တော်မူရာကာလတို့၏ အကြားကာလ၊ ဗုဒ္ဓအရ ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ဘုရား၊ ဥဒ္ဓုပ္ပတ္တိပုဂ္ဂိုလ်တော်မူရာကာလကို ယူပါ။ သို့မဟုတ်၊ “ဗုဒ္ဓါနံ+ဥပ္ပာဒါ ဗုဒ္ဓါ”ဟုပြု၍ ဥပ္ပာဒအကျေကြိပါ။ ထိုကြောင့် “**ဗုဒ္ဓန္တရေ**တိ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒန္တရေ ဒိန္နံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒါနံ အန္တရာ(သင်္ခါ-၁, ၂၈၇)”ဟု ဖွင့်သည်။ “ဧကံကို ဗုဒ္ဓ၌ မစပ်ရ၊ အန္တရ၌ စပ်ရသည်။ ဗုဒ္ဓ၌ စပ်၍ “ဧကံ-တစ်ဆူသော၊ ဗုဒ္ဓန္တရံ-ဘုရားရှင်၏ အကြားပတ်လုံး(ဧကံဗုဒ္ဓန္တရံ-ဘုရား၊ ဥဒ္ဓုပ္ပတ္တိပုဂ္ဂိုလ်တော်မူရာကာလပတ်လုံး)”ဟု မပေးသင့်၊ ထိုသို့ ဧကံကို ဗုဒ္ဓ၌ စပ်၍ပေးလျှင် ဗုဒ္ဓပုဒ်သည် နပုံလိင်ဖြစ်ခြင်းနှင့် ကြားထဲမှာ ဘုရားတစ်ဆူခြားနေသည်ဟူသော အပြစ်များ သင့်ရောက်မည်ဖြစ်သည်”ဟု မြို့နီဂံ-၁၇၃၌ ဆို၏။

တည်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ ဂဟ္ဗပရိဟာရ-ကိုယ်ဝန်၏ အစောင့်
 အရှောက်ကို၊ အဒိသု-ကုန်ပြီ၊ တဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ ဝါ-မှ၊ အပရေန-
 တစ်ပါးသော၊ သမယေန-အခါ၌၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ ဒေါဟဠော-ချင်ခြင်းသည်၊
 [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၁၆၉၅၊] ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အဟံ-သည်၊ ဓမ္မသေနာပတိ-တရားစစ်
 သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတြာကို၊ အာဒိ-အစကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခု-
 သတာနိ-ရဟန်းငါးရာတို့အား၊ ရောဟိတမစ္ဆရသေန-ငါးကြင်းဟင်းရည်ဖြင့်၊ ဝါ-
 ငါးကြင်းဟင်းရည်ပါရှိသော စားဖွယ်ဖြင့်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ကာသာယာနိ-
 ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ-အဝတ်တို့ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊
 အာသနပရိယန္တေ-နေရာ၏ အစွန်၌၊ နိသိန္ဒာ-ထိုင်လျက်၊ တေသံ ဘိက္ခုနံ-
 တို့၏၊ ဥစ္စိဋ္ဌဘတ္တံ-စားကြွင်းဖြစ်သောဆွမ်းကို၊ (ဆွမ်းကျွန်ကို)၊ ပရိဘုဇေယျံ-
 စားရပါမူကား၊ အဟော ဝတ-ဪ...ကောင်းလေစွ၊” ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်ပြီ၊
 သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ မာတာပိတူနံ-တို့အား၊ အာရောစေတွာ-ပြော၍၊
 ဝါ-သော်၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဒေါဟဠော-သည်၊ ပဋိ-
 ပဿမ္ဘိ-ငြိမ်းပြီ၊ ဝါ-ပြေသွားပြီ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ တတော-
 ထိုချင်ခြင်းမှ၊ အပရေသုပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တသု-၇မျိုးကုန်သော၊
 မင်္ဂလေသု-မင်္ဂလာတို့၌၊ ရောဟိတမစ္ဆရသေန-ငါးကြင်းဟင်းရည်ဖြင့်သာ၊ ဝါ-
 ငါးကြင်းဟင်းရည်ပါရှိသော စားဖွယ်ဖြင့်သာ၊ ဓမ္မသေနာပတိတ္ထေရပုဗ္ဗမုခါနိ-
 တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတြာထေရ်အမျိုးရှိကုန်သော၊ ပဉ္စ ဘိက္ခု-
 သတာနိ-ငါးရာသော ရဟန်းတို့ကို၊ ဘောဇေသုံ-ဆွမ်းကျွေးကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗံ-အလုံး
 စုံကို၊ တိဿကုမာရဿ-တိဿသူငယ်၏၊ ဝတ္ထုမ္ပိ-ဝတ္ထု၌၊ ဝုတ္တနိယာမေန-
 ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-
 ဤငါးကြင်းဟင်းရည်ဖြင့် ဆွမ်းကျွေးခြင်းသည်၊ အဿ-ထိုကလေး၏၊ မဟာ-
 ဒုဂ္ဂတကာလေ-မဟာဒုဂ်ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဒိန္နဿ-လျှူအပ်သော၊ ရောဟိတမစ္ဆ-
 ရသဒါနဿ-ငါးကြင်းဟင်းရည်ကို လျှူခဲ့ခြင်း၏သာလျှင်၊ နိဿန္ဒော-အကျိုး
 ဆက်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုကလေး၏၊ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ-နာမည်
 ယူရာနေ၌၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဒါသဿ-ကျွန်အား၊ သိက္ခာ-
 ပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ဒေထ-ပေးတော်မူကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ မာတရာ-အမေ

သည်။ ဂုတ္တေ-အပ်သော်၊ ထေရော-သည်။ အာဟ၊ (ကိ)။ “အယံ ဒါရကော-
 ဤကလေးသည်။ ကောနာမော-အဘယ်အမည်ရှိသနည်း?” ကုတိ-မေးတော်
 မူပြီ။ ဘန္တေ! ကုမဿ ဒါရကဿ-၏။ ကုစ္ဆိယံ-၌၊ ပဋိသန္နိဂ္ဂဟဏတော-ပဋိ
 သန္တေယူရာအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊ ကုမသ္မိံ ဂေဟေ-ဤအိမ်၌၊ ဇဋ္ဌာ-ထုံထိုင်းသူတို့
 သည်လည်းကောင်း၊ ဧဋ္ဌမူဂါမိ-အရိယိုသော ခံတွင်းရှိသူတို့သည်လည်းကောင်း၊

ဇဋ္ဌာ။ ။ဇလန္တိ ယနီ ဘဝန္တိတိ ဇဋ္ဌာ-တစ်ခဲနက် ဖြစ်တတ်၊ ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ မသိ
 တတ်သော ထုံထိုင်းဖျင်းအသူများ၊ [ဇလ+အ၊ လကို ဋ္ဌပြု၊ သက္ကတ၌ “ဇု”ဟု ရှိ၏။
 အံ. ဋ-၂၊ ၄၅၌ “ဇဋ္ဌာတိ ဇဉော”ဟု ပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့် ဆို၏။ ဇဋ္ဌသဒ္ဒါသည်
 (၁) ဖျင်းအသည်၊ (၂) အေးချမ်းသည်၊ (၃) ဆွံ့အသည်၊ (၄) ဉာဏ်နည်းသည်၊ (၅)
 မထင်ရှားသူ၊ (၆) ပညာသင်မဖြစ်သူ၊ (၇) လူမိုက်၊ (၈) ခွေးလေးရိုင်း၊ (၉) မြေသျှစ်
 သျှား၊ (၁၀) ရေ၊ (၁၁) သလွဲဟူသော အနက်တို့ကို ဟော၏။ ဤ၌ “ဇဋ္ဌာတိ မန္တာ
 မောမူဟာ(အံဋ္ဌ-၁၊ ၃၇၉)”အဖွင့်အရ ဖျင်းအသူ၊ ဉာဏ်နည်းသူကို ဟော၏။(ထောမ၊
 ဝိဓာန် သီတာ-၃၊ ၅၁၁)

ဧဋ္ဌမူဂါ။ ။တစ်ချို့ထုံထိုင်းဖျင်းအသူတို့သည် ခံတွင်းမှ အရိအရွံ့ တံထွေးရည်
 ယိုကျသောကြောင့် ဧဋ္ဌမူဂမည်၏။ ဧဋ္ဌာ+မုခေ ဂဋ္ဌတိ ယေသန္တိ ဧဋ္ဌမူဂါ။ [ဧဋ္ဌာ+မုခ၊
 မု၌ ဒီယပြု၊ ခကို ဂပြု၊-သီဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၂၉၆] ဧဋ္ဌသဒ္ဒါသည် “လာလာ ခေဋ္ဌော ဧဋ္ဌာ
 ဘဝေ(ဓာန်-၂၂၈)”ဟူသော ဂါထာအရ တံထွေးအနက်တည်း၊ ဆရာတို့ကား ဤ
 နည်း၌ “ဧဋ္ဌမူဂါ”ဟု မု၌ ရသဖြင့် ရှိစေတော်မူလို၏။ (သီတာ-၃၊ ၅၂၂)

တစ်နည်း။ ။“ဧဋ္ဌမူဂေါ တု ဝတ္ထံ စ၊ သောတုဇ္ဈာ’ကုသလော ဘဝေ(ဓာန်-၇၃၄)”
 နှင့်အညီ စကားပီအောင်လည်း မပြောနိုင်၊ နားလည်းမကြားသော အအ-နားထိုင်း
 သူသည် ဧဋ္ဌမူဂမည်၏။ “ဧဋ္ဌော စ-စကားမပြောတတ်သူလည်း ဟုတ်၏+သော-
 ထိုသူသည်+မူဂေါ စ-နားပင်းသူလည်း ဟုတ်၏။ ကုတိ-ကြောင့်၊ ဧဋ္ဌမူဂေါ-မည်၏”ဟု
 ကမ္မဓာရည်းပြုပါ။ (ဓာန်ဋီ-၇၃၄၊ သီတာ-၃၊ ၅၁၁)

တစ်နည်း။ ။စကားပြောနိုင်သော်လည်း အပြစ်ဒေါသများကြောင့် စကားအပြည့်
 အစုံမပြောနိုင်သူသည် ဧဋ္ဌမူဂမည်၏။ “ဧဋ္ဌေန+မူဂါ ဧဋ္ဌမူဂါ-အပြစ်ဒေါသကြောင့်
 စကားမပြောနိုင်သူတို့”ဟု ပြုပါ။ ဧဋ္ဌသဒ္ဒါ ဒေါသ(အပြစ်) အနက်တည်း။(သံ. ဋ-၃၊
 ၁၉၂၊ သံဋီ-၂၊ ၄၃၀)

တစ်နည်း။ ။“ယေသံ ဧဋ္ဌာ မုခတော န ဂဋ္ဌတိ၊ တေ အနေဋ္ဌမူဂါ နာမ(အံ. ဋ-

ဝါ-အဖျင်းအအတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိသူတို့သည်၊ ဇာတာ-
ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ မေ-တပည့်တော်၏၊ ပုတ္တဿ-၏၊ ပဏ္ဍိတော-
တွေဝ-ပဏ္ဍိတဟူ၍သာ၊ နာမံ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့
လျှောက်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ပန-
ဆက်၊ ဇာတဒိဝသတော-မွေးဖွားရာနေ့မှ၊ ပဌာယ-၍၊ “အဟံ-သည်၊ မမ-၏၊
ပုတ္တဿ-၏၊ အဇ္ဈာသယံ-အလိုဆန္ဒကို၊ န ဘိန္ဒုဿာမိ-မဖျက်အံ့၊” ဣတိ-သို့၊
အဿ-ထိုပဏ္ဍိတ၏၊ မာတု-မိခင်၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ သော-ထိုပဏ္ဍိတ
သည်၊ သတ္တဝသိကကာလေ-ဂုဏ်ရှိရာအခါ၌၊ မာတရံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊
“အမ္မ-အမေ၊ ထေရဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇဿာမိ-ရှင်ပြုမည်၊” ဣတိ-ပြီ၊
“တာတ-ချစ်သား၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ‘အဟံ-သည်၊ တဝ-၏၊ အဇ္ဈာသယံ-
အလိုဆန္ဒကို၊ န ဘိန္ဒုဿာမိ-မဖျက်အံ့၊’ ဣတိ ဧဝ-ဤသို့သာလျှင်၊ မနံ-စိတ်ကို၊
ဥပ္ပါဒေသိ-ဖြစ်စေခဲ့ပြီ၊ ဣတိ-သို့ ဝတ္တာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ နိမန္တေတွာ-ပင့်၍၊ ဘော-
ဇေတွာ-ဆွမ်းကျွေး၍၊ “ဘန္တေ၊ ဝေါ-တို့၏၊ ဒါသော-သည်၊ ပဗ္ဗဇိတုကာမော-
ရှင်ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိပါ၏၊ အဟံ-သည်၊ ဣမံ-ဤကလေးကို၊ သာယနသမယေ-
၌၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အာနေဿာမိ-ပို့ဆောင်ပါမည်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊
ထေရံ-ကို၊ ဥယျောဇေတွာ-စေလွှတ်၍၊ ဉာတကေ-ဆွေမျိုးတို့ကို၊ သန္နိပါတာ-
ပေတွာ-စုဝေးစေ၍၊ “မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-ကို၊ ဝါ-၏၊ ဂိဟိကာလေ-လူဖြစ်ရာ
အခါ၌၊ ကတ္တဗ္ဗသက္ကာရံ-ပြုထိုက်သော ကောင်းစွာ ပြုစုခြင်းကို၊ အဇ္ဇေဝ-၌ပင်၊

၁, ၃၇၉)”အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “မုခတော ဂဠုတီတိ မုခါ-ခံတွင်းမှ ယိုကျသော တံထွေး
ရည်၊ [မုခ+အါ] ဧဋ္ဌာ+မုခါ ယေသန္တိ ဧဠုမူဂါ-ခံတွင်းမှ ယိုကျသော တံထွေးရည်ရှိသူတို့၊
[ဧဠု+မုခါ မုခကို မူဂပြု]”ဟုလည်း ကြံကြ၏။ (အနိ-၁, ၈၉)

တစ်နည်း။ ။ဧဠုမူဂေါတိ ပုတ္တရိတဓဠုမုခေါ(အံ. ၄-၃, ၄၅)”အဖွင့်ကို ကြည့်၍
“ပုတ္တရိတ+ဧဠု ယတော မုခတောတိ ဧဠု-ယိုကျသော တံထွေးရည်ရှိရာခံတွင်း၊
“ပုတ္တရိတဧဠု”ဟု ဆိုလိုလျက် ပုတ္တရိတဓဠု၊ ထိုနောင် “ဧဠု+မုခံ ယေသန္တိ ဧဠုမူဂါ-ယို
ကျသော တံထွေးရည်ရှိရာခံတွင်းရှိသူတို့၊ မုခကို မူဂပြု”ဟုလည်း ကြံကြ၏။(အနိ-
၃, ၂၂၈)။ [ရှေ့၃နည်းသာ ဌဋီတို့၌ တိုက်ရိုက်လာ၏၊ နောက်၂နည်းကား ကြံဆချက်
တည်း။]

ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ မဟန္တ-ကြီးကျယ်သော၊ သက္ကာရ-
ကောင်းစွာ ပြုစုခြင်းကို၊ ကာရေတွာ-ပြုစေ၍၊ တံ-ထိုပဏ္ဍိတကို၊ အာဒါယ-
ခေါ်ယူ၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “ဘန္တေ! ကုမံ-ဤပဏ္ဍိတကို၊ ပဗ္ဗာဇေထ-
ရှင်ဖြစ်စေတော်မူပါကုန်၊ (ရှင်ပြုပေးတော်မူပါကုန်)” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊
ထေရဿ-အား၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ ဝါ-အပ်နှံပြီ။

ထေရော-သည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၏၊ ဒုက္ကရဘာဝံ-ခဲယဉ်းသဖြင့်
ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အာစိက္ခိတွာ-ပြောပြ၍၊ “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊
တုမ္ဘာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဩဝါဒံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုကျင့်ပါမည်၊
(လိုက်နာပါမည်)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ “တေန ဟိ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊
ဧဟိ-လာလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ကေသေ-ဆံပင်တို့ကို၊ တေမေတွာ-
စိုစေ၍၊ ဝါ-ရေဆွတ်၍၊ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ-တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ [ဓမ္မဘာ-
၁၊ ၆၃၅။] အာစိက္ခိတွာ-ပြောပြ၍၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ရှင်ဖြစ်စေပြီ၊ (ရှင်ပြုပေးပြီ)၊
အဿ-ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတ၏၊ မာတာပိတရောပိ-မိဘတို့သည်လည်း၊ သတ္တာဟံ-
လုံး၊ ဝိဟာရေယေဝ-၌သာလျှင်၊ ဝသန္တာ-နေကုန်လျက်၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊
ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ ရောဟိတမစ္ဆရသေနဝ-သာလျှင်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊
သတ္တမေ-ဂုရုန်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသေ-နေ၌၊ သာယံ-ညနေချမ်းအချိန်၌၊
ဂေဟံ-သို့၊ အဂမံသု-ပြန်သွားကုန်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ အဋ္ဌမေ-ဂုရုန်မြောက်
ဖြစ်သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ အန္တောဂါမိ-ရွာတွင်းသို့၊ တံ-ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတကို၊ အာ-
ဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ဂစ္ဆတိ-ကြွတော်မူ၏၊ ဘိက္ခုသံဃေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ န
အဂမာသိ-ကြွတော်မူ၊ ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဘိက္ခု-
သံဃေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ န အဂမာသိ-သနည်း?)၊ (ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊)
အဿ-ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတ၏၊ ပတ္တစီဝရဂ္ဂဟဏာနိ ဝါ-သပိတ်သင်္ကန်းကို ကိုင်
ယူခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကုရိယာပထော ဝါ-ကုရိယာပုထ်သည်လည်း
ကောင်း၊ **ပါသာဒိကော**-ကြည်ညိုဖွယ်ကို ဆောင်သည်၊ န တာဝ ဟောတိ-

ပါသာဒိကော။ ။ပသာဒိ အာဝဟတီတိ ပါသာဒိကော၊ [ပသာဒ+ဏိက+အာ-
ဥဒါန. ၄-၁၉၆၊ အံဇီ-၃၊ ၂၆၇၊] အထက်၌ ဤဝိဂြိုဟ်အတိုင်း ပေးသည်၊ “ပသာဒံ+

မဖြစ်သေး၊ အပိစ-သည်သာမကသေး၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းတိုက်၌၊ ထေရဿ-
၏။ ကတ္တဗ္ဗဝတ္ထံ-ပြုထိုက်သောဝတ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဟိ-မှန်၏။ ထေရော-
သည်၊ ဘိက္ခုသံဃေ-သည်၊ အန္တောဂါမိ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌေ-ဝင်လသော်၊ သကလ-

အရဟတီတိ ပါသာဒိကော-ကြည်ညိုခြင်းကို ထိုက်သည်(မဇ္ဈိ-၃၊ ၁၆၂)၊ ပသာဒံ+
ဇေနတိတိ ပါသာဒိကော-ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သည်(ပါစိယော-၃၄၁၊ သီဘာ-
၃၊ ၃၅၅)၊ သောမနဿဝသေန စိတ္တံ ပသာဒေတိတိ ပါသာဒိကော-(သောမနဿ၏
အစွမ်းဖြင့်) စိတ်ကို ကြည်နူးစေနိုင်သည်၊ [ပ+သဒ+ဏေ+ဏျ+အာ၊-အံဇီ-၂၊ ၃၆၈]”
ဟူသော ဝိဂြိုဟ်များအတိုင်းလည်း ပေးနိုင်သည်။

ဧကဝုဗ်ဖြင့်ရှိရပုံ။ ။လိင်-ဝုဗ်မတူသော ကတ္တား ကံ ၂ပုဒ်၊ ၃ပုဒ်၊ ၄ပုဒ်စသည်
ရှိလျှင် ကြိယာသည် နောက်ဆုံးဖြစ်သော ကံကတ္တား၏ လိင်ဝုဗ်အတိုင်း ရှိရ၏။ ထို
ကြောင့် နောက်ဆုံးကတ္တားဖြစ်သော “ဣရိယာပထော”၏ လိင်ဝုဗ်အတိုင်း “ပါ-
သာဒိကော ဟောတိ”ဟု ဧကဝုဗ်ဖြင့် ရှိရသည်။ [နှစ်သုံးလေးပါး၊ ကံကတ္တားနှင့်၊
ထားသည့်အရာ၊ ကြိယာမှာ၊ မှန်စွာနောက်ဖျား၊ ကံကတ္တားနှင့်၊ တူငြားလိင်ဝုဗ်အညီ
တည်း။ (ဘုရား-၇၉)]

ပြင်ပေးနည်း။ ။ “အတ္ထဝသေန ဝိဘတ္တိပရိဏာမော-အနက်၏အစွမ်းဖြင့် ဝိဘတ်
ပြောင်းနိုင်သည်(အံဇီ-၃၊ ၂၈၄၊ ရှု-၈)”ဟူသော စကားအလိုမှ “ပတ္တစိဝရဂ္ဂဟဏာနိ”
နှင့် လျော်အောင် “ပါသာဒိကော ဟောတိ”ကို “ပါသာဒိကာနိ ဟောန္တိ”ဟု ပြင်၍
“ပတ္တစိဝရဂ္ဂဟဏာနိ ဝါ-တို့သည်လည်း၊ ပါသာဒိကာနိ-ကုန်သည်၊ န တာဝ ဟောန္တိ-
မဖြစ်ကုန်သေး”ဟု ပေးပါ။

အပိစ။ ။ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းမှ နည်းတစ်မျိုးကို ထပ်လောင်းထည့်စွက်ပြလို
ရာ၌ “အပိစ”ဟု ထားလေ့ရှိ၏။ ဤ၌ ကိုရင်ပဏ္ဍိတ၏ သပိတ်သက်န်းကိုင်ပုံနှင့်
ဣရိယာပုထ်ကြည်ညိုဖွယ်မဆောင်နိုင်သေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကို ပြပြီး၍
ကျောင်း၌ ပြုစရာဝတ်ရှိခြင်းဟူသော အကြောင်းကို ထပ်လောင်းထည့် စွက်၍ ပြလို
သောကြောင့် “အပိစ”ကို ထားသည်။ အပိစကို “(ဝုတ္တနယတော-ဆိုအပ်ခဲ့သော
နည်းမှ) အပိစ (အပရော နယော)-အခြားသောနည်းကို၊ (မယာ-သည်၊ ဝုစ္စတေ-
ဆိုအပ်၏)”ဟု ပေးကြ၏။ ဆရာတို့ကား “အပိစ-သည်သာမကသေး”ဟု ပေးတော်
မူ၏။ (ပါရာဘာ-၁၊ ၄၃၆) [အပိစ အပရော နယော၊ တက်သောဝါကျ၊ ရှေးအတ္ထမှ၊
ထူးထအနက်၊ ဆိုလျက်တက်။ (တွင်းကြီး-၆၀)]

ဝိဟာရံ-အလုံးစုံသောကျောင်းကို၊ (တစ်ကျောင်းတိုက်လုံးကို)၊ ဝိစရန္တော-လှည့်လည်လျက်၊ အသမ္မဇနဌာနံ-တံမြက်မလှည်းအပ်သောနေရာကို၊ သမ္မဇ္ဇိတွာ-တံမြက်လှည်း၍၊ တုစ္ဆဘာဇနေသု-အချင်းနှီးသောအိုးတို့၌၊ ဝါ-ရေမရှိသောအိုးတို့၌၊ ပါနိယပရိဘောဇနီယာနိ-သောက်ရေ၊ သုံးရေတို့ကို၊ ဥပဋ္ဌပေတွာ-တည်စေ၍၊ ဒုန္နိက္ခိတ္တာနိ-မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်ကုန်သော၊ မဇ္ဇဝိဌာဒီနိ-ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ပဋိသာမေတွာ-သိမ်းဆည်း၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိသတိ-၏၊ အပိစ-သည်သာမကသေး၊ **“အညတိတ္ထိယာ-**သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိသူတို့သည်၊ (ဘာသာခြားတို့သည်)၊ တုစ္ဆဝိဟာရံ-အချင်းနှီးသော ကျောင်းတိုက်သို့၊ ဝါ-သံဃာမရှိသော ကျောင်းတိုက်သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ‘သမဏဿ ဂေါတမဿ-ရဟန်းဂေါတမ၏၊ သာဝကာနံ-တို့၏၊ နိသန္နဌာနာနိ-နေထိုင်ရာအရပ်တို့ကို၊ ပဿထ-ကြည့်ကြလော၊’ ကူတိ-သို့၊ ဝတ္တံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ မာ လဘိသု-မရကြပါစေနှင့်၊” ကူတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ သကလဝိဟာရံ-ကို၊ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ-သုတ်သင်ရှင်းလင်းပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-

အညတိတ္ထိယာ။ ။ဤပုဒ်သည် သမာသ်ပုဒ်၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ် ၂မျိုးရသည်။ “တရန္တိ ဗာလာ ဧတ္တာတိ တိတ္ထံ-လူမိုက်တို့ ကူးရာဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူ၊ [တရ+ထ၊-သီဋိသစ်-၁, ၄၃၆] တိတ္ထေ+ဇာတာ တိတ္ထိယာ-မိစ္ဆာအယူ၌ဖြစ်သူတို့၊ (တစ်နည်း) တိတ္ထံ+ဧတေသံ အတ္တိတိ တိတ္ထိယာ-မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့၊ အညေ+တိတ္ထိယာ အညတိတ္ထိယာ-သာသနာတော်အယူရှိသူတို့မှ တစ်ပါးသော အယူရှိသူတို့”ဟု ပြုလျှင် သမာသ်ပုဒ်တည်း။ ဒဿန(အမြင်အယူအဆ)، အာကပ္ပ(အသွင်အပြင်)، ကုတ္တ(အပြုအမူ)، အာစာရ(အချင်းချင်းအပေါ်ကျင့်ပုံ)، ဝိဟာရ(နေပုံ)အားဖြင့် သာသနာတော်အယူရှိသူတို့မှ ခြားနားနေခြင်းကို “အည”ဟု ဆိုရသည်။ (ဒီ. ၄-၃, ၁၇၊ သာရတ္ထ-၃, ၂၃၆)

တဒ္ဓိတ်။ ။“အညံ+တိတ္ထံ အညတိတ္ထံ-သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသောအယူ၊ အညတိတ္ထံ+ဧတေသံ အတ္တိတိ အညတိတ္ထိယာ-သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိသူတို့၊ [အညတိတ္ထံ+ကူက၊ ကကို ယပြု-ဝိ. ၄-၃, ၃၁၇] (တစ်နည်း) အည-တိတ္ထေ+နိယုတ္တာ အညတိတ္ထိယာ-သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသောအယူ၌ ယှဉ်သူတို့(ဒီဋီ-၃, ၁၅)၊ (တစ်နည်း) အညံ+တိတ္ထံ ဧတေသန္တိ အညတိတ္ထာ၊ အညတိတ္ထာ ဧဝ အညတိတ္ထိယာ-သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိသူတို့၊ (ဂဠုန်-၆၃)” ဟုပြုလျှင် တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တည်း။

၌၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိသတိ-၏။ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုသံယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ န အဂမာသိ-ကြွတော်မမူ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ရဟန်းအပေါင်းနှင့် အတူကြွတော် မမူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ တံ ဒိဝသမ္ပိ-ထိုနေ၌လည်း၊ သာမဏေရေန-ကိုရင် ပဏ္ဍိတကို၊ [ဂါဟာပေတွာ၏ ကာရိတ်ကံ] ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ကိုင် ယူစေ၍၊ ဒိဝါတရံ-အထူးအားဖြင့် နေမြင့်ရာအခါ၌၊ ဝါ-အလွန်နေမြင့်မှ၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပါဝိသိ-ပြီ။

သာမဏေရာ-ကိုရင်ပဏ္ဍိတသည်၊ ဥပဇ္ဈာယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဂစ္ဆန္တော- သွားလသော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီးအကြား၌၊ မာတိကံ-ရေမြောင်းကို ဒိသ္မာ- ၍၊ “ဘန္တေ! ကုဒံ-ဤဟာသည်၊ ကိံ နာမ-အဘယ်အမည်ရှိသနည်း? ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ သာမဏေရ-ကိုရင်! မာတိကာ နာမ-ရေမြောင်းမည်၏၊ ကုတိ-ဖြေပြီ၊ ကုမာယ-ဤရေမြောင်းဖြင့်၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်သနည်း? ကုတိ-ပြီ၊ ဤတော စိတော စ-ဤမှလည်း ဤမှလည်း၊ (ဟိုဟိုဒီဒီ)၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၃၂၅၊] ဥဒကံ-ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်၍၊ အတ္တနော-၏၊ **သဿကမ္ပံ**-ကောက်စပါး စိုက်ပျိုးမှုကို၊ ဝါ-လယ်ယာလုပ်ငန်းကို၊ သမ္မာဒေန္တိ-ပြီးစီးစေကုန်၏၊ ဘန္တေ! ဥဒကဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ စိတ္တံ-သည်၊ အတ္ထိ ကိံ ပန-သလော? ကုတိ-ပြီ၊ အာ- ဝုသော-ငဲ့ရှင်! နတ္ထိ၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! ဧဝရူပံ-သော၊ အစိတ္တကံ-စိတ်မရှိသော ရေကို၊ အတ္တနော-၏၊ ကုစ္ဆိတဌာနံ-အလိုရှိအပ်သောအရပ်သို့၊ ဟရန္တိ-ဆောင် နိုင်ကုန်သလော? ကုတိ-ပြီ၊ အာဝုသော! အာမ-အိမ်း၊ ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထို ကိုရင်ပဏ္ဍိတသည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ “ဧဝရူပံ-သော၊ အစိတ္တကံပိ-စိတ်မရှိသော ရေကိုလည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ကုစ္ဆိတိစ္ဆိတဌာနံ-အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော

သဿကမ္ပံ။ “ဘူကရာ သဗ္ဗဓာတွတ္ထဗျာပကာ”ဟူသော စကားအရ ကရဓာတ် သည် ဓာတ်အားလုံး၏အနက်ကို ဟောနိုင်ရကား ကမ္မ၌ ကရဓာတ် စိုက်ပျိုးခြင်း အနက်ဟောယူ၊ “ကရဏံ ကမ္ပံ၊ သဿဿ+ကမ္ပံ သဿကမ္ပံ-ကောက်စပါးကို စိုက် ပျိုးခြင်း”ဟု ပြုပါ၊ (တစ်နည်း) သဿအရ ဌာနူပစာရအားဖြင့် ကောင်စပါးစိုက်ပျိုး ခြင်းကို ယူ၍ “ကသိကမ္ပံ၊ ဂေါရက္ခကမ္ပံ(ပါစိယော-၄၁၈)”ကဲ့သို့ “ကရိယတေတိ ကမ္ပံ၊ သဿမေဝ+ကမ္ပံ သဿကမ္ပံ-ကောက်စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းအလုပ်-လယ်ယာလုပ်ငန်း”ဟု ပြုပါ။

အရပ်သို့၊ ဟရိတွာ-ဆောင်၍၊ ကမ္မ-လယ်ယာလုပ်ငန်းကို၊ သစေ ကရောန္တိ-
 အကယ်၍ ပြုနိုင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ သစိတ္တကာပိ-စိတ်နှင့်
 တကွဖြစ်သူတို့သည်လည်း၊ (စိတ်ရှိသူတို့သည်လည်း)၊ စိတ္တံ-ကို၊ အတ္တနော-
 ၏၊ ဝသေ-အလို၌၊ ဝတ္တေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိ-
 သန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်အံ့နည်း၊” ကုတိ-ကြံပြီ၊ [ကာကောလောကနနည်းအရ အတ္တနော
 သည် စိတ္တံနှင့် ဝသေ ၂၀၃ ကို ငဲ့သည်ဟု ကြံ၍ ဝသေ၌ ကမ္မတ္တသတ္တမိယူကာ “အတ္တ
 နော-၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဝသေ-သို့၊ ဝတ္တေတွာ-စေ၍၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကာတုံ-
 ငှာ၊ န သက္ခိသန္တိ-ကုန်အံ့နည်း”ဟုလည်း ပေး၏။] အထ-ထိုမှ နောက်၌၊ ဧသော-
 ဤကိုရင်ပဏ္ဍိတသည်၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဝါ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ ဥသုကာရေ-
 မြားလုပ်သမားတို့ကို၊ သရဒဏ္ဍကံ-မြားတံကို၊ အဂ္ဂိမိ-၌၊ တာပေတွာ-ပူစေ၍၊
 အက္ခိကောဋိယာ-မျက်ထောင့်စွန်းဖြင့်၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ ဥဇကံ-
 ဖြောင့်အောင်၊ ကရောန္တေ-ပြုနေသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ “ဘန္တေ! ကုမေ-
 ဤသူတို့သည်၊ ကေ နာမ-အဘယ်မည်သူတို့နည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ အာဝုသော!
 ဥသုကာရာ နာမ-မြားလုပ်သမားတို့မည်၏၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဧတေ-ဤသူတို့သည်၊
 ကိ-ဘာကို၊ ကရောန္တိ ပန-ကုန်သနည်း? ကုတိ-မေးပြီ၊ အဂ္ဂိမိ-၌၊ တာပေတွာ-
 စေ၍၊ သရဒဏ္ဍကံ-ကို၊ ဥဇံ-ဖြောင့်အောင်၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ!
 ဧသော-ဤမြားတံသည်၊ သစိတ္တကော-စိတ်နှင့် တကွဖြစ်သလော? ဝါ-စိတ်ရှိ
 သလော? ကုတိ-မေးပြီ၊ အာဝုသော! အစိတ္တကော-စိတ်မရှိ၊ ကုတိ-ပြီ၊ သော-
 ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတသည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အစိတ္တကံ-စိတ်မရှိသောမြားတံကို၊
 ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ အဂ္ဂိမိ-၌၊ တာပေတွာ-၍၊ ဥဇံ-အောင်၊ သစေ ကရောန္တိ-
 အကယ်၍ ပြုနိုင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ သစိတ္တကာပိ-တို့သည်
 လည်း၊ စိတ္တံ-ကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဝသေ-၌၊ ဝတ္တေတွာ-၍၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊
 ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိသန္တိ-ကုန်အံ့နည်း၊” ကုတိ-ကြံပြီ၊ အထ-၌၊ ဧသော-သည်၊
 ပုရတော-၌၊ ဝါ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ ဒါရူနိ-သစ်သားတို့ကို၊ အရနေမိနာဘိ-
 အာဒိနိ-အကန်ထောက်ဆန်၊ အကွပ်တကူ၊ ပုံတောင်းချက်မအစရှိသည်တို့ကို၊
 တစ္ဆန္တေ-ရွှေနေသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ၊ “ဘန္တေ! ကုမေ-တို့သည်၊ ကေ နာမ-ကုန်
 သနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ အာဝုသော! တစ္ဆကာ နာမ-လက်သမားတို့မည်၏၊

ဧတေ-တို့သည်၊ ကိ-ကို၊ ကရောန္တိ ပန-ကုန်သနည်း? ဣတိ-ပြီ၊ အာဝုသော!
ဒါရူနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ယာနကာဒိနံ-ယာဉ်အစရှိသည်တို့၏၊ စက္ကာဒိနိ-
ဘီးအစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! ဧတာနိ ပန-ဤ
သစ်သားတို့သည်ကား၊ သမိတ္တကာနိ-ကုန်သလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ အာဝုသော!
အမိတ္တကာနိ-ကုန်၊ ဣတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတ၏၊ ဧတံ-ဤ
အကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အမိတ္တကာနိ-ကုန်သော၊ ကဋကလိင်္ဂရာနိ-
သစ်သားတုံးတို့ကို၊ ဂဟေတွာ၊ စက္ကာဒိနိ-လှည်းဘီးအစရှိသည်တို့ကို၊ သစေ
ကရောန္တိ-ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) ကသ္မာ-ကြောင့်၊ သမိတ္တကာပိ-တို့သည်လည်း၊
စိတ္တံ-ကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဝသေ-၌၊ ဝတ္တေတွာ-၍၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊
န သက္ခိဿန္တိ-ကုန်အံ့နည်း၊” ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတသည်၊ ဣမာနိ
ကာရဏာနိ-ဤအကြောင်းအရာတို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “ဘန္တေ! တုမ္ဟကံ-အရှင်
ဘုရားတို့၏၊ ပတ္တစီဝရေ-တို့ကို၊ တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ သစေ ဂဏှေ-
ယျာထ-အကယ်၍ ယူကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အဟံ-သည်၊ နိဝတ္တေယျံ-ပြန်လှည့်
လိုပါ၏၊” ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ “အဓနာ-ယခုမှ၊ ပဗ္ဗဇိတော-
ရှင်ဖြစ်ခဲ့သော၊ အယံ ဒဟရသာမဏေရော-ဤငယ်သော ကိုရင်သည်၊ ဝါ-
ဤကိုရင်ငယ်ကလေးသည်၊ မံ-ကို၊ အနုဗန္ဓမာနော-အစဉ်လိုက်လျက်၊ ဧဝံ-
သို့၊ ဝဒေတိ-ပြောဆို၏၊” ဣတိ-ဤသို့၊ စိတ္တံ-ကို၊ အနုပ္ပါဒေတွာ-မဖြစ်စေမှု
၍သာလျှင်၊ “သာမဏေရ-ကိုရင်! အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့လော၊” ဣတိ-သို့၊
ဝတွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူတော်မူပြီ။

သာမဏေရောပိ-သည်လည်း၊ ဥပဇ္ဈာယံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ နိဝတ္တန္တော-လှည့်
ပြန်လသော်၊ “ဘန္တေ! မယံ-တပည့်တော်ဖို့၊ အာဟာရံ-ကို၊ အာဟရန္တော-ယူ
ဆောင်လသော်၊ ရောဟိတမစ္ဆရသေနေဝ-ငါးကြင်းဟင်းရည်ဖြင့်သာလျှင်၊
[ဣတ္ထမ္ဘုတလက္ခဏအနက်၊] ဝါ-ငါးကျင်းဟင်းရည်နှင့် တကွသာလျှင်၊ [သဟတ္ထ၊]
ဝါ-ငါးကြင်းဟင်းရည်ပါရှိသော စားဖွယ်ကိုသာလျှင်၊ [ကံအနက်၊] အာဟရေ-
ယျာထ-ယူဆောင်တော်မူခဲ့ပါကုန်၊” ဣတိ အာဟ၊ အာဝုသော! ကထံ-လျှင်၊
လဘိဿာမ-ရလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! အတ္တနော-၏၊ ပုညေန-

ကောင်းမှုကြောင့်၊ ဝါ-ဘုန်းကံကြောင့်၊ အလဘန္တော-မရလသော်၊ မမ-တပည့်
တော်၏၊ ပုညေန-ကြောင့်၊ လဘိဿထ-ရပါလိမ့်မည်။” ဣတိ အာဟ၊
ထေရော-သည်။ “ဒဟရသာမဏေရဿ-ကိုရင်ငယ်သည်၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊
နိသိန္နကဿ-ထိုင်နေရလသော်၊ (တစ်နည်း) ဗဟိ-၌၊ နိသိန္နကဿ-သော၊
ဒဟရသာမဏေရဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပရိပန္နော-ဘေးရန်သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ
၏။” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ကုဇ္ဈိကံ-သော့ကို၊ ဒတွာ-၍၊ “မယံ-၏၊ ဝသန-
ဂဗ္ဘဿ-နေရာတိုက်ခန်း၏၊ ဒွါရံ-ကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဝါ-
အတွင်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ နိသီဒေယျာသိ-ထိုင်နေလော၊” ဣတိ အာဟ၊
သော-ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတသည်၊ တထာ-ထိုအရှင်သာရိပုတြာပြောသည့်အတိုင်း၊
ကတွာ-ပြု၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ **ကရဇကာယေ**-သုက်သွေးကြောင့်ဖြစ်သော
ခန္ဓာကိုယ်၌၊ ဝါ-ကရဇကာယ၌၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်ကို၊ ဩတာရေတွာ-သက်ရောက်

ကရဇကာယေ။ ။ကေ သရီရေ+ပဝတ္တော+ရဇော ကရဇော-ကိုယ်၌ ဖြစ်သော
သုက်သွေး၊ မုချအားဖြင့် ရာဂကို “ရဇ-မြူ”ဟု ခေါ်၏၊ ထိုရာဂမြူကြောင့် ဖြစ်သော
သုက်သွေးကို ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “ရဇ”ဟု ခေါ်သည်၊ ကရဇေန+သမ္ဘူတော+
ကာယော ကရဇကာယော-သုက်သွေးကြောင့် ဖြစ်သောကိုယ်၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ သုက်
သွေးကြောင့်မဖြစ်ဘဲ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေနေသော နတ်တို့၏ ကိုယ်ကို ကိုယ်ချင်းတူ
သောကြောင့် သဒိဿပစာရအားဖြင့် “ကရဇကာယ”ဟုပင် ခေါ်ရတော့သည်၊ ဥပမာ-
မပုပ်သေးသော်လည်း ကိုယ်ဟူသမျှကို “ပူတိကာယ”ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
မအိုသေးသော်လည်း မြေခွေးဟူသမျှကို “ဇရသိဂီလ”ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း
တည်း။ (သိဋ္ဌိသစ်-၁၊ ၄၂၃၊ ၄၂၄)

တစ်နည်း။ ။ကရိယတိ (ကိရိယတိ) ဂဗ္ဘာသယေ ခိပိယတိတိ ကရော-သူငယ်၏
တည်ရာ မိခင်ဝမ်း၌ ထည့်သွင်းအပ်သော သုက်သွေး၊ [ကရ၊ ကိရ+အ၊] ကရတော+
ဇာတော ကရဇော-ဖခင်၏ သုက်ကြောင့် ဖြစ်သောကိုယ်၊ (တစ်နည်း) ကရသဒ္ဓါ
လက်ဟော၊ ကရဇအရ စတုသန္တတိရုပ်ကို ယူ၍ စတုသန္တတိရုပ်သည် အမေစသည်
တို့၏ ကောင်းစွာတည်စေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် လက်ကြောင့်ဖြစ်ရကား “ကရတော+
ဇာတော ကရဇော-လက်ကြောင့်ဖြစ်သော စတုသန္တတိရုပ်”ဟု အပရေဆရာတို့က
ဆို ကြ၏။

တစ်နည်း။ ။ကရောတိ ပုတ္တေ နိဗ္ဗတ္တေတိတိ ကရော-သားသမီးတို့ကို ဖြစ်စေတတ်

စေ၍၊ ဝါ-သွင်း၍၊ အတ္တဘာဝံ-ကို၊ သမ္မသန္တော-သုံးသပ်လျက်၊ နိဿိဒိ၊ အထ-
 ဌ၍၊ အဿ-ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတ၏။ **ဂုဏတေဇေန**-ဂုဏ်တည်းဟူသော တန်းခိုး
 အာနုဘော်ကြောင့်၊ သက္ကဿ-၏။ အာသနံ-သည်၊ ဥဏှာကာရံ-ပူသောအခြင်း
 အရာကို၊ ဒဿေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုသိကြားမင်းသည်၊ ကာရဏံ-သည်၊ ကိံ န
 ခေါ-နည်း။ ကုတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-စူးစမ်းဆင်ခြင်လသော်၊ “ပဏ္ဍိတ-
 သာမဏေရာ-သည်၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-၏။ ဝါ-အား၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊
 ‘သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုကျင့်အံ့၊’ ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နိဝတ္ထော-ပြန်
 လာ၏။ မယာပိ-သည်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတရှိရာသို့၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-
 ၏။ ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ စတ္တာရော-ငှပါးကုန်သော၊ မဟာရာဇာနော-

သော သုက်သွေး၊ ကရေန+ဇာတော ကရဇော၊ ကရဇော-သုက်သွေးကြောင့် ဖြစ်သော
 ကိုယ်၊ ဤနည်းကို ဝဒန္တိဝါဒ(အာစရိယဝါဒ)ဟု ဆို၏။ နောက်ဝိဂြိုဟ်ဥမျိုးအလို ကရဇ
 အရ ကာယ(စတုသန္တတိရုပ်)ကို ရသဖြင့် ကာယပုဒ်နှင့် အရတူရကား “ကရဇော
 စ+သော+ကာယော စာတိ ကရဇကာယော”ဟု ကမ္မဓာရည်းတွဲပါ။ (မဇ္ဈိ-၂၊ ၂၃၆၊
 သီဇီသစ်-၁၊ ၄၂၃၊ ၄၂၄၊ အံဇီ-၃၊ ၁၂)

ဂုဏတေဇေန။ ။ပဋိပက္ခေ တေဇေတိ နိသေတိ ဥသ္မာပေတိတိ တေဇော-ဆန့်
 ကျင်ဖက် ဒုဿီလျှ၊ နိဝရဏစသည်တို့ကို ပူလောင်စေတတ်၊ လောင်မြိုက်တတ်သော
 တေဇေပါး၊ ဂုဏော ဧဝ+တေဇော ဂုဏတေဇော-သမာဓိဂုဏ်ဟူသော တန်ခိုးအာနု
 ဘော်၊ တေဇသည် (၁) သီလတည်းဟူသော စရဏတေဇ၊ (၂) သီလကို အခြေခံ
 သည့် သမာဓိတည်းဟူသော ဂုဏတေဇ၊ (၃) သီလကို အခြေခံသည့် ဝိပဿနာ
 တည်းဟူသော ပညာတေဇ၊ (၄) အရိယာမဂ်တည်းဟူသော ပုညတေဇ၊ (၅) ဘုရား
 စကားတော်(ပိဋကတ်ဥပုံ)တည်းဟူသော ဓမ္မတေဇအားဖြင့် ၅ပါးရှိ၏။

ချဲ့ပါဉ္စမည်-စရဏတေဇဖြင့် ဒုဿီလျှတေဇကို လောင်ကျွမ်းကုန်ခန်းစေ၏။ ဂုဏ
 တေဇဖြင့် အဂုဏတေဇ(သမာဓိ၏ဆန့်ကျင်ဖက် ဥဒ္ဒစ္စစသောနိဝရဏ)ကို လောင်
 ကျွမ်းကုန်ခန်းစေ၏။ ပညာတေဇဖြင့် ဒုပ္ပညတေဇ(ဝိပဿနာ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်
 မောဟ)ကို လောင်ကျွမ်းကုန်ခန်းစေ၏။ ပညာတေဇဖြင့် အပုညတေဇ(ကိလေသာ
 အဖော်ပါသော အကုသလကမ္မတေဇ၊ ကုသလကမ္မတေဇ)ကို လောင်ကျွမ်းကုန်ခန်း
 စေ၏။ ဓမ္မတေဇဖြင့် အဓမ္မတေဇ(ဘာသာခြားတို့၏ အယူဝါဒ)ကို လောင်ကျွမ်းကုန်
 ခန်းစေ၏။ (ပဋိသံ-၉၉၊ ပဋိသံ-၄-၁၊ ၂၉၂၊ ပဋိဂံ-၂၀၃၊ ၂၀၄)

နတ်မင်းကြီးတို့ကို အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ “ဝိဟာရဿ-၏၊ ဥပဝနေ-ဥယျာဉ်၌၊ ဝသန္တေ-ကုန်သော၊ သကုဏေ-ငှက်တို့ကို၊ ပလာပေတွာ-ပြေးစေ၍၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ အာရက္ခံ-အစောင့်အရှောက်ကို၊ ဂဏှထ-ယူကြလော၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍လည်းကောင်း၊ စန္ဒဒေဝပုတ္တံ-လနတ်သားကို၊ “စန္ဒမဏ္ဍလံ-လဝန်းကို၊ အာကမိတွာ-ဆွဲငင်၍၊ ဂဏှဟိ-ကိုင်ထားလော၊” ကုတိ-သို့၊ (ဝတွာ-၍လည်းကောင်း၊) သူရိယဒေဝပုတ္တံ-နေနတ်သားကို၊ “သူရိယမဏ္ဍလံ-နေဝန်းကို၊ အာကမိတွာ-၍၊ ဂဏှဟိ-ကိုင်ထားလော၊ ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍လည်းကောင်း၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အာဝိဇ္ဇနရုဇ္ဈာနေ-တံခါးရွက်စသည်ကို ဆွဲငင်ကြောင်းကြီး၏၊ တည်ရှိရာအရပ်၌၊ အာရက္ခံ-အစောင့်အရှောက်ကို၊ ဂဟေတွာ-

ဥပဝနေ။ ။ဝနေန+ဥပမိတံ ဥပဝနံ-တောနှင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်သော (တောနှင့် တူသော) ဥယျာဉ်၊ (ထောမ)၊ ဥပဂတံ(မြို့အနီး၌ တည်သော) ဥပရောပိတံ (မြို့အနီး၌ စိုက်ပျိုးအပ်သော) ဝါ+ဝနံ ဥပဝနံ၊ (ဓာန်ဋီ-၅၃၇)၊ တောကဲ့သို့ စိမ်းစိမ်းစိုစိုရှိအောင် လူကုထံတို့ စိုက်ပျိုးထားအပ်သော မြို့တွင်းဥယျာဉ်ကို ဥပဝနဟု ခေါ်သည်၊ မြို့ပြင်ဘက်၌ ထိုကဲ့သို့ စိုက်ပျိုးထားအပ်သော တောကို “ဥယျာန”ဟု ခေါ်သည်၊ (သာရတ္ထ-၃၊ ၁၂၆၊ ကင်္ခါဘာ-၂၊ ၃၆၇၊ ကင်္ခါဋီသစ်-၄၇၆၊ ဓာန်-၅၃၇)

ဝတွာ။ ။ဝတွာသည် နတ်မင်းကြီးများကို ပြောသော ရွှေ့စကားနှင့် နေနတ်သားကို ပြောသော နောက်စကား၌သာ ပါပြီး လနတ်သားကို ပြောသော အလယ်စကား၌ မပါ၊ ထိုသို့မပါသော်လည်း မိဂပဒဝဠုနနည်းအရ ယူပေးရသည်၊ ကျောက်ဖျာပေါ် သမင်ဖြတ်ပြေးရာ၌ တက်ရာအရပ်၊ သက်ဆင်းရာအရပ်၌သာ ခြေရာရှိပြီး အလယ် ကျောက်ဖျာပေါ် ခြေရာမရှိသော်လည်း ကျောက်ဖျာပေါ် ဖြတ်သွားကြောင်းကို သိရသကဲ့သို့ အစနှင့် အဆုံးစကား၌သာပါပြီး အလယ်စကား၌ မပါသော်လည်း ယူပေးရသည်၊ ဤသို့ယူပေးခြင်းသည် မိဂပဒဝဠုနနည်းအရ ဖြစ်သည်။

အာဝိဇ္ဇနရုဇ္ဈာနေ။ ။ကဝါဠုဒ္ဓိဒ္ဓေ အဝ ပဝေသေတွာ အန္တတိ အာကမ္မတိ ကုမာယာတိ အာဝိဇ္ဇနာ-တံခါးရွက်ပေါက်၌ သွင်း၍ ဆွဲငင်ကြောင်းကြီး၊ [အဝ+အဆိ+ယု၊ အဝ၏ အ-ကို ဒီယပြု၊ အဆိ၏ အ-ကို ကုပြု၊-ပါစိယော-၄၆၈] ဆရာတို့အလို “အဘိမုခံ+ဝိသေသေန+အန္တတိ ဧတာယာတိ အာဝိဇ္ဇနာ-ရှေးရှု အထူးအားဖြင့် ဆွဲငင်ကြောင်းကြီး၊ [အာ+ဝိ+အဆိ+ယု]”ဟုပြု(စူဘာ-၁၈၈)၊ ထိုနောင် “အာဝိဇ္ဇနာ-ယေဝ+ရုဇ္ဈ အာဝိဇ္ဇနရုဇ္ဈ၊ အာဝိဇ္ဇနရုဇ္ဈယာ+ဌာနံ အာဝိဇ္ဇနရုဇ္ဈဌာနံ”ဟု ဆက်ပါ။

၍၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ပတန္တဿ-ကြွေကျသော၊ ပုရာဏပဏ္ဏဿ-
 ဟောင်းသော သစ်ရွက်၏၊ ဝါ-သစ်ရွက်ဟောင်း၏၊ သဒ္ဓေါပိ-အသံသည်လည်း၊
 နာဟောသိ-မဖြစ်၊ သာမဏေရဿ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဧကဂ္ဂံ-တစ်ခုတည်းသော
 အာရုံရှိသည်၊ ဝါ-တည်ကြည်သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၂၃၅၊] အဟောသိ၊ သော-ထို
 ကိုရင်ပဏ္ဍိတသည်၊ **အန္တရာဘတ္တေယေဝ**-ဆွမ်း၏ အကြား၌သာလျှင်၊ ဝါ-
 ဆွမ်းမစားမီသာလျှင်၊ အတ္တဘာဝံ-ကို၊ သမ္မသိတွာ-သုံးသပ်၍၊ တီဏိ-၃ပါး
 ကုန်သော၊ ဖလာနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ။

ထေရောပိ-အရှင်သာရိပုတြာထေရ်သည်လည်း၊ “သာမဏေရော-သည်၊
 ဝိဟာရေ-၌၊ နိသန္ဓော-၏၊ တဿ-ထိုကိုရင်၏၊ ဝါ-သည်၊ ဥပကပ္ပနကံ-သုံး
 ဆောင်ဘုဦးပေးအပ်သော၊ ဝါ-သုံးဆောင်ဘုဦးပေးစရာဖြစ်သော၊ (တစ်နည်း)
 တဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဥပကပ္ပနကံ-ဖြစ်သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ အသုကကုလေ
 နာမ-ဤအမည်ရှိသောအိမ်၌၊ လဒ္ဓါ-ငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊” ဣတိ-ဤ
 သို့ တွေး၍၊ ဧကံ-တစ်အိမ်သော၊ ပေမဂါရဝယုတ္တံ-ချစ်ခင်ခြင်း၊ အလေးပြု
 တတ်သည်၏အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော၊ ဝါ-ချစ်ခင်လေးစားခြင်းနှင့် ယှဉ်သော၊ ဥပ-
 ဋ္ဌာကကုလံ-အလုပ်အကျွေးအိမ်သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ တတ္ထ-ထိုအိမ်၌၊
 မနုဿာ-လူတို့သည်၊ တံ ဒိဝသံ-၌၊ ရောဟိတမစ္ဆေ-ငါးကြင်းတို့ကို၊ လဘိတွာ-
 ၍၊ ထေရဿေဝ-ထေရ်၏ပင်၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ ဩလော-
 ကေန္တာ-ကြည့်ရှုကုန်လျက်၊ ဝါ-စောင့်မျှော်ကုန်လျက်၊ နိသီဒိသု-ကုန်ပြီ၊ တေ-
 ထိုလူတို့သည်၊ ထေရံ-ကို၊ အာဂစ္ဆန္တံ-သည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ဣဓ-ဤ
 အိမ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တေဟိ-ကြွလာကုန်သော၊ ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ ဘဒ္ဒကံ-
 ကောင်းသည်ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ထား၍၊ အန္တောဂေဟေ-
 အိမ်တွင်းသို့၊ ပဝေသေတွာ-ဝင်စေ၍၊ ယာဂုခဇ္ဇကာဒီနိ-ယာဂု၊ခဲဖွယ်အစရှိ
 သည်တို့ကို၊ ဒတွာ-လှူ၍၊ အဿ-ထိုသာရိပုတြာထေရ်အား၊ ရောဟိတမစ္ဆေ-
 ရသေန-ငါးကြင်းဟင်းရည်ဖြင့်၊ ဝါ-နှင့်တကွ၊ ပိဏ္ဏပါတံ-ကို၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ။

အန္တရာဘတ္တေ။ ။အန္တရာဘတ္တေတိ ဘတ္တဿ အန္တရေ ယာဝ ဘတ္တံ န ဘုဇ္ဇတိ၊
 တာဝါတိ အတ္ထော-သီဇီသစ်-၂, ၈၆။

ထေရော-သည်။ ဟရဏကာရံ-ဆောင်ယူမည့် အခြင်းအရာကို၊ ဒဿေသိ-
ပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်။ “ဘန္တေ! ပရိဘုဉ္ဇတ-ဘုဉ်းပေးတော်မူပါကုန်၊ ဟရဏက-
ဘတ္တမ္ပိ-ဆောင်ယူထိုက်သော ဆွမ်းကိုလည်း၊ လဘိဿတ-ရရှိပါလိမ့်မည်။”
ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ထေရဿ-၏၊ ဘတ္တကိစ္စဝဿာနေ-၌၊ ပတ္တိ-ကို၊ ရော-
ဟိတမစ္ဆရသဘောနေဿ-ငါးကြင်းဟင်းရည်ပါရှိသောဘောဇဉ်ဖြင့်၊ ပူရေတွာ-
ပြည့်စေ၍၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ၊ ထေရော-သည်။ “မေ-၏၊ သာမဏေရော-သည်၊
ဆာတော-ဆာလိမ့်မည်။” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ သီဃံ-စွာ၊ အဂမာသိ-ပြီ၊
သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ တံ ဒိဝသံ-၌၊ ကာလဿေဝ-စောစော၌ပင်၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-
ဆွမ်းဘုဉ်းပြီး၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-မူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဝဇ္ဇေသိ-ဆင်ခြင်တော်မူပြီ၊
(ကိ)။ “ပဏ္ဍိတသာမဏေရော-သည်၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-၏၊ ဝါ-အား၊ ပတ္တစိဝရံ-
ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ‘သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့’ ဣတိ-ဤသို့ ကြံစည်၍၊ နိ-
ဝတ္တော-ပြန်လာခဲ့ပြီ၊ အဿ-ထိုက်ရင်ပဏ္ဍိတ၏၊ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ-ရဟန်းကိစ္စသည်၊
နိပ္ပဇ္ဇိဿတိ န ခေါ-ပြီးမည်လော။” ဣတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-ဆင်ခြင်တော်
မူလသော်၊ တိဏ္ဏံ-၃ပါးကုန်သော၊ ဖလာနံ-တို့သို့၊ ပတ္တဘာဝံ-ရောက်မည်၏၊
အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-၍၊ “အရဟတ္တဿ-၏၊ ဥပနိဿယော-အားကြီးသော
မှီရာအကြောင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိသလော၊ နတ္ထိ-မရှိသလော၊ ဣတိ-သို့၊ အာဝ-
ဇ္ဇေန္တော-ဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ “အတ္ထိ-ရှိ၏။” ဣတိ-သို့၊ ဒိသွာ-၍၊ “**ပုရေ-
ဘတ္တမေဝ**-ဆွမ်းစားရာကာလ၏ ရှေ့အဖို့ကာလ၌ပင်၊ ဝါ-ဆွမ်းမစားမီပင်၊
အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တိ-ရောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ခိဿတိ-စွမ်းနိုင်မည်လော၊ န သိက္ခိ-
ဿတိ-မစွမ်းနိုင်မည်လော။” ဣတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-လသော်၊ “သက္ခိဿတိ-

ပုရေဘတ္တံ။ ။ဘတ္တတော၊ ဘတ္တဿ ဝါ ပုရေ ပုရေဘတ္တံ-ဆွမ်းစားရာကာလမှ
ရှေ့အဖို့ကာလ၊ ဝါ-ဆွမ်းစားရာကာလ၏ ရှေ့အဖို့ကာလ၊ အဗျယိဘောသမာသံဖြစ်
၍ အံဝိဘတ္တိနစသောသုတ်ဖြင့် သ္မိဝိဘတ်ကို အံပြု၊ (ပါစိယော-၄၂၈၊ ကင်္ခါမဟာဋီ-
၄၊ ၁၂၇)၊ ဌာနီဖြစ်သော ဆွမ်း၏အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဆွမ်းစားရာကာလ၌
တင်စားသော ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ဘတ္တအရ ဆွမ်းစားရာကာလကို ယူပါ၊ (နိဘာ-
၁၊ ၈၁)၊ (တစ်နည်း) ဘုဉ္ဇတိ ဧတ္တာတိ ဘတ္တော-ဆွမ်းစားရာကာလ”ဟု ပြု၍ ရှေ့နည်း
အတိုင်း ဆက်တွဲပါ။ (ကင်္ခါမဟာဋီ-၄၊ ၁၂၇၊ ပါတိပဒတ္ထ-၂၄၁)

လိမ့်မည်။” ကုတိ-သို့ အညာသိ-မူပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုဘုရားရှင်၏၊ ဧတံ-
 ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “သာရိပုတ္တော-သည်၊ သာမဏေရဿ-
 ဖွဲ့ ဝါ-အတွက်၊ ဘတ္တံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ သီယံ-စွာ၊ အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာနေ၏၊
 အဿ-ထိုကိုရင်၏၊ အန္တရာယမ္ပိ-(မဂ်ဖိုလ်၏) အန္တရာယ်ကိုလည်း၊ ကရေယျ-
 ပြုရာ၏၊ ဒွါရကောဌကေ-တံခါးမုခ်၌၊ အာရက္ခံ-အစောင့်အရှောက်ကို၊ ဂဟေ-
 တွာ-၍၊ နိသီဒိဿာမိ-အံ့၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသာရိပုတ္တောကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊
 ပုစ္ဆိဿာမိ-အံ့၊ တသ္မိံ-ထိုသာရိပုတ္တောသည်၊ ပဉ္စေ-ကို၊ ဝိဿဇ္ဇိယမာနေ-ဖြေဆို
 အပ်သော်၊ သာမဏေရော-သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ အရဟတ္တံ-
 သို့၊ ပါပုဏိဿတိ-လိမ့်မည်။” ကုတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်တော်မူပြီ၊ တတော-ထိုမှ
 နောက်၌၊ ဂန္ဓာ-ကြွတ်တော်မူ၍၊ ဒွါရကောဌကေ-၌၊ ဌတွာ-မူ၍၊ သမ္ပတ္တံ-ရောက်
 လာသော၊ ထေရ်-သာရိပုတ္တောထေရ်ကို၊ စတ္တာရော-၄မျိုးကုန်သော၊ ပဉ္စေ-တို့ကို၊
 ပုစ္ဆိ-မူပြီ၊ ပုဋ္ဌံ ပုဋ္ဌံ-မေးအပ်၊ မေးအပ်သော၊ ပဉ္စေ-ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-ပြီ။

တကြ-ထို“စတ္တာရော ပဉ္စေ ပုစ္ဆိ ပုဋ္ဌံ ပုဋ္ဌံ ပဉ္စံ ဝိဿဇ္ဇေသိ”ဟူသော စကား
 ရပ်၌၊ ကုဒံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနံ-အမေး၊ အဖြေတည်း၊ ကိရ-
 ခဲ့ဦးအံ့၊ သတ္တာ-သည်၊ နံ-ထိုသာရိပုတ္တောထေရ်ကို၊ အာဟ-မူပြီ၊ (ကိ)၊ “သာရိ-
 ပုတ္တ-တြာ! တေ-သည်၊ ကိံ-ဘာကို၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သနည်း?” ကုတိ-မူပြီ၊ ဘန္တေ!
 အာဟာရော-ကို၊ (လဒ္ဓေါ-အပ်ပါပြီ)၊ ကုတိ-ပြီ၊ သာရိပုတ္တ! အာဟာရော နာမ-
 အာဟာရမည်သည်၊ ကိံ-ကို၊ အာဟာရတိ-ဆောင်သနည်း? ကုတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ!
 ဝေဒနံ-ဝေဒနာကို၊ (အာဟာရတိ-၏)၊ ကုတိ-ပြီ၊ သာရိပုတ္တ! ဝေဒနာ-သည်၊
 ကိံ-ကို၊ အာဟာရတိ-နည်း? ကုတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! ရူပံ-ရုပ်ကို၊ (အာဟာရတိ)၊ ကုတိ-
 ပြီ၊ သာရိပုတ္တ! ရူပံ ပန-ရုပ်သည်ကား၊ ကိံ-ကို၊ အာဟာရတိ-နည်း? ကုတိ-ပြီ၊
 ဘန္တေ! ဖဿံ-ဖဿကို၊ (အာဟာရတိ)၊ ကုတိ-ပြီ၊ တတြ-ထိုအမေးအဖြေစကား
 ရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အဓိပ္ပာယော-အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဇိ-
 ယစ္ဆိတေန-ဖြစ်သော ဆာလောင်ခြင်းရှိသူသည်၊ ဝါ-ဆာလောင်မွတ်သိပ်သူ
 သည်၊ ပရိဘုတ္တော-စားအပ်သော၊ အာဟာရော-သည်၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ခုဒ္ဒံ-
 ဆာလောင်ခြင်းကို၊ ပရိဟရိတွာ-ပယ်ရှား၍၊ သုခံ-သုခဖြစ်သော၊ ဝေဒနံ-ကို၊

အာဟာရတိ-၏။ အာဟာရပရိဘောဂေန-အာဟာရကို စားသုံးခြင်းကြောင့်၊ သုခိတဿ-ဖြစ်သောချမ်းသာခြင်းရှိသူ၏။ ဝါ-ချမ်းသာသူ၏။ သုခါယ-သုခဖြစ်သော၊ ဝေဒနာယ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ-ဖြစ်လသော်၊ သရီရေ-ကိုယ်၌၊ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိ-အဆင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝေဒနာ-သည်၊ ရူပံ-ကို၊ အာဟာရတိ-၏။ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ သုခိတော-ဖြစ်သောချမ်းသာခြင်းရှိသူသည်၊ ဝါ-ချမ်းသာသူသည်၊ အာဟာရဇရူပဝသေန-အာဟာရဇရုပ်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ (အာဟာရကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်၏အစွမ်းကြောင့်)၊ ဥပ္ပန္နသုခသောမနဿော-ဖြစ်သောသုခသောမနဿရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “ဣဒါနိ-၌၊ မေ-၏။ ဝါ-မှာ၊ အဿာဒေါ-သာယာအပ်သော သုခသောမနဿသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ။” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နိပဇ္ဇန္တော ဝါ-အိပ်သော်လည်းကောင်း၊ နိသီဒန္တော ဝါ-ထိုင်သော်လည်းကောင်း၊ သုခသမ္ပဿံ-သုခသမ္ပဿကို၊ ဝါ-ချမ်းသာသော အတွေ့အထိကို၊ ပဋိလဘတိ-ရ၏။ ဣတိ-ဤကားအဓိပ္ပာယ်တည်း။

ဧဝံ-သို့၊ စတုသု-၄မျိုးကုန်သော၊ ဣမေသု ပဉ္စေသု-ဤပြဿနာတို့ကို၊ ဝိဿဇ္ဇိတေသု-ဖြေဆိုအပ်ပြီးကုန်လသော်၊ သာမဏေရော-သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ၊ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ ထေရံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “သာရိပုတ္တ-တြာ၊ ဂစ္ဆ-လော၊ တဝ-၏။ ဘတ္တံ-ကို၊ သာမဏေရဿ-အား၊ ဒေဟိ-လော၊” ဣတိ-မူပြီ၊ ထေရော-သည်၊ ဂန္တာ-၍၊ ဒွါရံ-ကို၊ အာကောဋေသိ-ခေါက်ပြီ၊ သာမဏေရော-သည်၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ထေရဿ-၏။ ဟတ္ထတော-မှ၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ တာလဝဏ္ဏေန-ထန်းရွက်ယပ်ဖြင့်၊ ထေရံ-ကို၊ ဗီဇိ-ယပ်ခတ်ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတကို၊ ထေရော-သာရိပုတ္တထေရ်သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “သာမဏေရ-ကိုရင်၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းစားခြင်းကိစ္စကို၊ ကရောဟိ-လော၊” ဣတိ-မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ တုမေ၊ ပန-အရှင်ဘုရားတို့သည်လည်း၊ [ပနသဒ္ဓါ အဝိသဒ္ဓါ၏အနက် (သမ္ပိဏ္ဏနအနက်)ကြီး၊ (ကရောထ-မူပါကုန်၊) ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ မယာ-သည်၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ တွံ-သည်၊ ကရောဟိ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ သတ္တဝဿိကဒါရကော-ဂုဏ်အရည်ရှိသောကလေးသည်၊ ပဗ္ဗေတွာ-ရှင်ပြုပြီး၍၊

အဋ္ဌမေ-စရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒီဝသေ-၌၊ တံ ခဏံ-ထိုခဏ၌၊ ဝိကသိတ-
 ပဒုမုပ္ပလသဒိသော-ပွင့်သောပဒုမ္မာကြာပန်း၊ ကြာညိုပန်းတို့နှင့် တူသည်။
 (ဟုတွာ)၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ပစ္စဝေက္ခိတဋ္ဌာနံ-အဖန်ဖန်
 ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်ရှုဆင်ခြင်အပ်သောအရာကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တော-အဖန်ဖန်
 ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင် ရှုဆင်ခြင်လျက်၊ [ပတိ-အဖန်ဖန်+အဝ-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍
 +ဣက္ခန္တော-ရှုဆင်ခြင်လျက်၊] နိသီဒိတွာ-၍၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ တေန-
 ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတသည်၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဓောဝိတွာ-ဆေး၍၊ ပဋိသာမိတကာလေ-
 သိမ်းဆည်းအပ်ပြီးရာအခါ၌၊ စန္ဒဒေဝပုတ္တော-လနတ်သားသည်၊ စန္ဒမဏ္ဍလံ-
 လဝန်းကို၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-လွတ်ပြီ၊ သူရိယဒေဝပုတ္တော-နေနတ်သားသည်၊ သူရိယ-
 မဏ္ဍလံ-နေဝန်းကို၊ (ဝိဿဇ္ဇေသိ-ပြီ)၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ မဟာရာဇာနော-
 တို့သည်၊ **စတုဒ္ဓိသံ**-အရပ်လေးမျက်နှာ၌၊ အာရက္ခံ-အစောင့်အရှောက်ကို၊
 ဝိဿဇ္ဇေသု-လွတ်ကုန်ပြီ၊ ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော-သည်၊
 အာဝိဇ္ဇနကေ-တံခါးရွက်ကို ဆွဲငင်ကြောင်းကြိုးရှိရာအရပ်၌၊ ဝါ-ကြိုးကိုဆွဲရာ
 အရပ်၌၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-ပြီ၊ သူရိယော-သည်၊ မဇ္ဈဌာနတော-မွန်း
 တည့်ရာ အလယ်အရပ်မှ၊ ဂလိတွာ-လျှောကျ၍၊ ဝါ-ရွေ့လျော့၍၊ ဂတော-
 သွားပြီ။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယိသု-ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ၊ (ကို)၊ “ဆာယာ-အရိပ်သည်၊
 အဓိကပ္ပမာဏာ-ပိုလွန်သော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ ဇာတာ-ပြီ၊ သူရိယော-
 နေသည်၊ မဇ္ဈဌာနတော-မွန်းတည့်ရာအလယ်အရပ်မှ၊ ဂလိတွာ-လျှောကျ၍၊
 ဝါ-ရွေ့လျော့၍၊ ဂတော-သွားပြီ၊ သာမဏေရေန စ-ကိုရင်သည်လည်း၊ ဣဒါ-
 နေဝ-၌ပင်၊ ဘုတ္တံ-ဆွမ်းစားအပ်ပြီ၊ ဧတံ-ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ကိံ နုခေါ-
 အဘယ်နည်း၊ (ဘယ်နှယ်ဟာလဲ?)” ဣတိ-ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ကြကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-
 သည်၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ ဥတွာ-၍၊ အာဂန္နာ-ကြွလာတော်မူ၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။

စတုဒ္ဓိသံ။ ။စတသော+ဒိသာ စတုဒ္ဓိသံ၊ [စတု+ဒိသာ၊ သရော ရသော နပုံ
 သကေဖြင့် သမာသ်အဆုံးအာကို အရသပြု၊-ရှု-၁၉၁၊] သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာ
 သက်ပါ။ [**စတုဒ္ဓိသန္တိ** ဘုဗ္ဗတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ၊-ဒီဋီ-၃၊ ၁၄၇။]

(ကိ)။ “ဘိက္ခဝေ-တို့! ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ကထေထ-ပြောနေကြသနည်း?”
 ကုတိ-မူပြီ၊ ဘန္တေ! ကုဒံ နာမ-ဤမည်သော စကားကို၊ (ကထေမ-ပြောနေပါ
 ကုန်၏)။ ကုတိ-ပြီ၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! အာမ-အိမ်း၊ ပုညဝတော-ဘုန်းကံရှိသူ၏၊
 သမဏဓမ္မ-ကို၊ ကရဏကာလေ-ပြုကျင့်ရာအခါ၌၊ စန္ဒဒေဝပုတ္တော-သည်၊
 စန္ဒမဏ္ဍလံ-ကို၊ အာကမ္မိတွာ-ဆွဲငင်၍၊ ဂဏှိ-ယူပြီ၊ သူရိယဒေဝပုတ္တော-သည်၊
 သူရိယမဏ္ဍလံ-ကို၊ အာကမ္မိတွာ-၍၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ မဟာ-
 ရာဇာနော-တို့သည်၊ ဝိဟာရောပဝနေ-ကျောင်းတိုက်၏၊ ဥယျာဉ်၌၊ စတုဒ္ဒိသံ-
 ၌၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဂဏှိသု-ကုန်ပြီ၊ ဒေဝရာဇာ-သော၊ သက္ကော-သည်၊ အာ-
 ဝိဉ္စနကေ-၌၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ‘ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ အမှိ-
 ၏၊ ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ **အပ္ပောဿုက္ကော**-အားထုတ်သူ၏အဖြစ်မရှိသည်၊
 ဝါ-ကြောင့်ကြမရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိသီဒိတုံ-ခြင်းငှာ၊ နာလတ္ထံ (န+အလတ္ထံ)-
 မရခဲ့၊ ဂန္ဓာ၊ ဒွါရကောဌကေ-၌၊ မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-၏၊ အာရက္ခံ-ကို၊ အဂ္ဂဟေသိ-
 ခဲ့ပြီ၊ မာတိကာယ-ရေမြောင်းဖြင့်၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဟရန္တေ-ဆောင်နေကုန်သော၊
 နေတ္ထိကေ စ-လယ်သမားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဥသုံ-မြားကို၊ ဥဇုံ-ဖြောင့်အောင်၊
 ကရောန္တေ-ပြုနေကုန်သော၊ ဥသုကာရေ စ-မြားလုပ်သမားတို့ကိုလည်းကောင်း၊
 ဒါရူနိ-သစ်သားတို့ကို၊ တစ္ဆန္တေ-ရွှေနေကုန်သော၊ တစ္ဆကေ စ-လက်သမားတို့

အပ္ပောဿုက္ကော။ ။ဥဌာနံ သုဠု ကာယတီတိ ဥသုကော၊ [ဥ+သု+ကာ+အာ-
 ဓာန်ဋီ-၇၂၇၊] ဥဿဝတီတိ (အားထုတ်တတ်သောကြောင့်) ဥသုကော၊ [ဥ+သု+ကွိ၊
 သူ၌ ရဿပြု၊ သွတ္တံ၌ ကသက်-ထောမ၊ ဝိပိဓာန်။] ဥသုကဿ+ဘာဝေါ ဥသုက္ကံ-
 အားထုတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အားထုတ်ခြင်းလို့လ၊ နတ္ထိ+ဥသုက္ကံ ယဿာတိ
 အပ္ပောဿုက္ကော-အားထုတ်သူ၏အဖြစ်မရှိသူ။ [အပ္ပ+ဥသုက္က၊ အပ္ပဟရိတေကဲ့သို့
 အပ္ပသဒ္ဒါ အဘာဝအနက်(မဟာဘာ-၁၊ ၄၃)။]

ဇာဋိသစ်-၁၊ ၂၂၉။ ။ထို၌ အပ္ပသဒ္ဒါ ဝိဂတအနက်ဟော ယူ၏။ “ဝိဂတံ+ဥသုက္ကံ
 ယဿာတိ အပ္ပောဿုက္ကော-ကင်းသော အားထုတ်သူ၏ အဖြစ်ရှိသူ၊ ဝါ-အားထုတ်
 ခြင်းကင်းသူ၊ (ကြောင့်ကြကင်းသူ)”ဟုပြု၊ (တစ်နည်း) “အပ္ပ+ဥသုက”ဟု ခွဲ၍ ဝါစာ
 သိလိဌအကျိုးငှာ ပဒေဘော်လား၊ အပဒါနံ၌ကဲ့သို့ အပသဒ္ဒါ အပဂတအနက်ဟုလည်း
 ဆို၏။ “အပဂတံ+ဥသုက္ကံ ယဿာတိ အပ္ပောဿုက္ကော-ကင်းသော အားထုတ်သူ၏
 အဖြစ်ရှိသူ၊ ဝါ-အားထုတ်ခြင်းကင်းသူ၊ (ကြောင့်ကြကင်းသူ)”ဟု ပြုပါ။

ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဧတ္တကံ-သော၊ အာရမ္မဏံ-အာရုံကို၊ ဂဟေတွာ-
၍၊ ပဏ္ဍိတာ-တို့သည်၊ အတ္တာနံ-မိမိစိတ်ကို၊ ဒမေတွာ-ဆုံးမ၍၊ အရဟတ္တံ-
ကို၊ ဂဏ္ဌန္တိယေဝ-ယူကုန်သည်သာ။” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-မူ၍၊ အနုသန္တိ-ကို၊
ယဋေတွာ-၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တော-သော်၊ ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဥဒကံ
ဟိ၊ ပေ ၊ ဒမယန္တိ ပဏ္ဍိတာ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

**ဥဒကံ ဟိ နယန္တိ နေတ္ထိကာ၊ ဥသုကာရာ နမယန္တိ တေဇနံ၊
ဒါရုံ နမယန္တိ တစ္ဆကာ၊ အတ္တာနံ ဒမယန္တိ ပဏ္ဍိတာ။**

နေတ္ထိကာ-ရေကိုဆောင်ငြား၊ လယ်သမားတို့သည်၊ **ဥဒကံ**-ရေကို၊ [ပဓာန
ကံ] (ကုစ္ဆိတိစ္ဆိတဌာနံ-အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့) [အပ္ပဓာနကံ၊]
နယန္တိ-ဆောင်ကုန်၏၊ ဥသုကာရာ-မြားကို ပြုလုပ်သူတို့သည်၊ တေဇနံ-ကောက်
သော မြားကို၊ နမယန္တိ-ဖြောင့်အောင် ညွတ်စေကုန်၏၊ (ဖြောင့်အောင် ပြုလုပ်
ကုန်၏)၊ တစ္ဆကာ-လက်သမားတို့သည်၊ ဒါရုံ-သစ်သားကို၊ နမယန္တိ-ဖြောင့်
အောင် ကွေးအောင် ညွတ်စေကုန်၏၊ (ဖြောင့်အောင် ကွေးအောင် ပြုလုပ်ကုန်
၏)၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိတို့သည်၊ **အတ္တာနံ**-မိမိစိတ်ကို၊ ဒမယန္တိ-(မဂ်ဖိုလ်စထေ၊
ဖြစ်ပေါ်စေလျက်) ယဉ်ကျေးစေကုန်၏၊ (ဆုံးမကုန်၏)။

ဥဒကံ ဟိ။ ။ “ဥဒကံ ဟိ တိသဒ္ဓေါ နိပါတမတ္တံ(ထေရ၊ ၄-၁၊ ၉၀)”ဟူသော
အဖွင့်အတိုင်း ဟိကို အနက်မဲ့ယူပေးခဲ့သည်၊ ပဋိဂံ-၆၂၅၌ ဟိကို ဟေတုအနက်၊ ဥပမာ
အနက်ဟု ၂နည်းဆို၏၊ ဟေတုအနက်ဟောယူလျှင် “ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ နေတ္ထိကာ-
တို့သည်၊ ပေ၊ ဒါရုံ နမယန္တိ-ကုန်၏၊ (တသ္မာ-ကြောင့်)၊ ပဏ္ဍိတာ-တို့သည်၊ အတ္တာနံ-
ကို၊ ဒမယန္တိ”ဟု ပေးပါ။

ဥပမာအနက်။ ။ဥပမာအနက်ဟောယူလျှင် “နေတ္ထိကာ-တို့သည်...နယန္တိ ဟိ
(ယထာ)-ဆောင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဥသုကာရာ...နမယန္တိ ဟိ (ယထာ)-သကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ တစ္ဆကာ...နမယန္တိ ဟိ (ယထာ)-သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ဧဝံ-တူ)၊
ပဏ္ဍိတာ အတ္တာနံ ဒမယန္တိ”ဟု ပေးပါ။

အတ္တာနံ။ ။ “စိတ္တေ ကာယေ သဘာဝေ စ”စသော အတ္တသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင်
ဤ၌ အတ္တသဒ္ဓါ စိတ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ [အတ္တာတိ စိတ္တံ၊ ယထာဟ
“ဥဒကံ ဟိ နယန္တိ၊ ပေ၊ ဒမယန္တိ ပဏ္ဍိတာ”တိ၊-ပဋိသံ၊ ၄-၁၊ ၄၁။]

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဥဒကန္တိ-ကား၊ ပထဝိယာ-မြေ၏၊ ထလဋ္ဌာနံ-ကုန်းမြင့် အရပ်ကို၊ ခဏိတွာ-တူး၍၊ အာဝါဠဋ္ဌာနံ-တွင်းအရပ်ကို၊ (ချိုင့်ဝှမ်းအရပ်ကို)၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဝါ-ဖြည့်၍၊ မာတိကံ-ရေမြောင်းကို၊ ကတွာ ဝါ-ပြုလုပ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ **ရုက္ခဒေါဏီ**-သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော ရေလှောင်စကျင်း (စည်ပိုင်း)ကို၊ ဌပေတွာ ဝါ-ထား၍သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ **ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ**-အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့၊ ဥဒကံ-ကို၊ [နယန္တိဉ္စပ်၊] (ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ-သို့၊ ဥဒကံ-ကို) **နေန္တိ**-ဆောင်ကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ နေတ္ထိကာ-နေတ္ထိကမည်ကုန်၏။

ရုက္ခဒေါဏီ။ ။ဒေါဏီသဒ္ဒါ ကဋ္ဌမ္မဝါဟနီ-ရေလှောင်စကျင်း၊ စည်ပိုင်းဟူသော အနက်၊ နာဝါ-သစ်လုံးထွင်းလှေဟူသော အနက်တို့ကို ဟော၏။ “ဒဝတိ ဝဟတိတိ ဒေါဏီ၊ [ဒ+ဏိ၊ နဒါဒိဉ္စာပစ္စည်းသက်၍ “ဒေါဏီ”ဟုလည်း ရှိ၏၊(မောင်-၇၊ ၆၁၊ ဓာန်နိသစ်-၆၆၈၊ ဇာဠိသစ်-၁၊ ၄၄၂၊] ရုက္ခေန+ကတာ+ဒေါဏီ ရုက္ခဒေါဏီ”ဟု ပြုပါ၊ ဇာဠိသစ်၌ “**ဒေါဏီ**တိ ကဋ္ဌမ္မဝါတိ နာဝါ၊ ဒဟတိ ဝဒတိတိ ဒေါဏီ”ဟု ရှိခြင်းမှာ ပါဠိပျက်တည်း၊ “**ဒေါဏီ**တိ ကဋ္ဌမ္မဝါဟနီ၊ နာဝါ၊ ဒဝတိ ဝဟတိတိ ဒေါဏီ”ဟု ပါဠိမှန် ရှိရမည်၊ ဒေါဏီသဒ္ဒါ “တံလျှောက်”ဟူသော အနက်ကို မဟောသဖြင့် “ရုက္ခဒေါဏီ-သစ်သားရေတံလျှောက်ကို”ဟု ပေးခြင်းကို စဉ်းစားပါ။

ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ။ ။ဂါထာပါ နယန္တိ နိဓာတ်သည် ဒွိကမ္မက(ကံ၂မျိုးရှိ)ဓာတ် တည်း၊ ထို၏ ကံသည် ပဓာနကံ၊ အပ္ပဓာနကံအားဖြင့် ၂မျိုးရှိရ၏၊ မရှိလျှင် ထည့်ပေး ရ၏၊ ဂါထာ၌ တိုက်ရိုက်ပါသော ဥဒကံကား ပဓာနကံတည်း၊ အပ္ပဓာနကံလိုနေသဖြင့် “ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ မဇ္ဈိ-၃၊ ၁၅၈၌ “နေတဗ္ဗဋ္ဌာနံ”ဟု ထည့်စေ၏၊ “ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ”၌ “ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတကား ဝိစ္ဆာပုဒ်တည်း၊ ဝိစ္ဆာဘိက္ခုညေသု ဒွေ(မောင်- ၁၊ ၅၁)သုတ်ဖြင့် ဣန္ဒြိယတိ “ဣန္ဒြိယ+ဣန္ဒြိယ”ဟု ၂ပုဒ်ပြု၊ ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတံ စ+တံ+ဋ္ဌာနံ ဓာတိ ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ”ဟု ပြုပါ။

နေန္တိ။ ။“ပထဝိယာ ထလဋ္ဌာနံ၊ ပေ ၊ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဥဒကံ”ဟူသော ပုဒ်များ အားလုံးကို အဓိကာရနည်းအရ နေန္တိ၌လည်း လိုက်ပေးရမည်၊ ထိုသို့လိုက်ပေးမှ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်စုံသည်၊ မ. ၄-၃၊ ၂၃၆၊ ထေရ. ၄-၁၊ ၉၀၊ ထေရ. ၄-၂၊ ၃၃၃တို့၌ တိုက်ရိုက်ထည့်ဖွင့်၏၊ အထက်၌ မဇ္ဈိ-၃၊ ၁၅၈အတိုင်း “ဣန္ဒြိယတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဥဒကံ” တို့ကိုသာ ယူပေးလိုက်သည်။

တေဇနန္ဒိ-ကား၊ **ကဏ္ဍိ**-မြားကို၊ [နမယန္တိ၌ စပ်၊] **ဣဒံ**-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ **ဝုတ္တံ**-ဆိုအပ်သည်၊ (ဆိုလိုသည်)၊ **ဟောတိ**၊ နေတ္ထိကာ-ရေကို ဆောင်ငြား၊ လယ်သမားတို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ရုစိယာ-အလိုအားဖြင့်၊ ဥဒ-ကံ-ကို၊ နယန္တိ-ကုန်၏၊ ဥသုကာရာပိ-မြားလုပ်သူတို့သည်လည်း၊ တာပေတွာ-

တေဇနန္ဒိ ကဏ္ဍိ။ ။ “ဝါဏော ကဏ္ဍမုသု ဒွီသု၊ ခုရပ္ပော တေဇနာသနံ(ဓာန်-၃၈၉)”အရ တေဇနန္ဒိနှင့် ကဏ္ဍသည် မြားအနက်ဟောပရိယာယ်တည်း၊ မ၊ ၄-၃၊ ၂၃၆၌ ဤသို့ ဖွင့်သည့်အပြင် “တဉ္စိ ဣဿာသော တေဇံ ကရေတိ၊ ပရစ္ဆ တဇ္ဇေတိ၊ တဿော တေဇနန္ဒိ ဝုစ္စတိ”ဟု ဆက်၍ အကျယ်ဖွင့်သေး၏၊ ထိုတွင် “တေဇံ ကရေတိ” ဖြင့် “ဓာတ်နက်ကံထား၊ ဖွင့်တုံငြား၊ မှတ်သားကမ္မသာဓ်”နှင့်အညီ “တေဇံ”ဟု ဓာတ်နက်ကို ကံအဖြစ်ထား၍ ဖွင့်သောကြောင့် “တေဇီယတေတိ (လေးသမားသည် ထက်အောင် သွေးအပ်သောကြောင့်) တေဇနံ၊ [တိဇ-နိသာနေ+ယု၊]”ဟု ကမ္မသာဓ်ပြုရကြောင်းကို ပြသည်။

“ပရစ္ဆ တဇ္ဇေတိ”ဖြင့် “တဇ္ဇေတိ ဧတေနာတိ တေဇနံ-ခြိမ်းခြောက်ကြောင်းမြား”ဟု ကရဏသာဓ်ပြုရကြောင်းကို ပြသည်၊ [တဇ္ဇ+ယု၊ ဇတစ်လုံး ချေ၊ တ၏ အ-ကို ဧပြု၊] ချဲ့ပါဌးမည်-“ပရံ တဇ္ဇေတိ”၌ ခြိမ်းခြောက်သူကား “ဣဿာသော”တည်း၊ မြားကား ခြိမ်းခြောက်ကြောင်းတည်း၊ ထိုကြောင့် ကရဏသာဓ်ပြုရသည်၊ သို့မဟုတ် “**တဇ္ဇေတွာတိ...**တာသေတွာ(သာရတ္ထ-၃၊ ၄၂)၊ **တဇ္ဇေတွာတိ...**ဥဗ္ဗေဇေတွာ(ပါစိယော-၄၃)”အဖွင့်များကို ထောက်၍ “တဇ္ဇေတိ”ကို ကာရိတ်ရုပ်ကြံလျှင် “တဇ္ဇေတိတိ တေဇနံ-ခြိမ်းခြောက်စေတတ်၊ ကြောက်လန့်စေတတ်သောမြား”ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓ်ပြု၊ ဟေတုကတ္တုသာဓ်ရလျှင် “ဟေတုကတ္တုသာနေ၊ ပြုလတ်က၊ ကရဏသာဓ်ရမြဲမှတ်”နှင့်အညီ ကရဏသာဓ်လည်း ပြုနိုင်သည်။

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ “ဣဒံ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိခံက၊ နေယျဝဂ်၊ ဂုဠတ္ထကြောင့်၊ ထိုက်စွာဖြောင့်ပြ၊ ပိဏ္ဍတ္ထ(ရွှေ-၃၄၄)”နှင့်အညီ “ဥဒကံ ဟိ နယန္တိ နေတ္ထိကာ”စသော စကားတော်၌ တိမ်မြုပ်နေသောအနက်ကို တစ်ပေါင်းတစ်စည်းတည်း ပေါင်း၍ ပိဏ္ဍတ္ထ(ဆိုလိုရင်းအနက်)ကို ပြလိုသောကြောင့် “ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဆရာတို့ကား “ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဝါကျကို သင်္ခေပဝါကျ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ပေါ်လွင်အောင် ပြသောကြောင့် တပွာကဋီကရဏဝါကျဟု ယူလိုတော်မူ၏။ (သီဘာ-၁၊ ၁၇၂၊ ၁၃၅)

ပူစေ၍၊ ဝါ-မီးကင်၍၊ တေဇနံ-ကောက်သောမြားကို၊ နမယန္တိ-ဖြောင့်အောင်
 ညွတ်စေကုန်၏။ ဥသုံ-ကောက်သော မြားကို၊ ဥဇုံ-ဖြောင့်အောင်၊ ကရောန္တိ-
 ပြုကုန်၏။ တစ္ဆကာပိ-လက်သမားတို့သည်လည်း၊ နေမိအာဒိနံ-အကွပ်တံကူ
 အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္တယ-ငှာ၊ တစ္ဆန္တာ-ရွေကုန်လျက်၊ ဒါရုံ-သစ်သားကို၊ နမ-
 ယန္တိ-ဖြောင့်အောင် ကွေးအောင် ညွတ်စေကုန်၏။ အတ္တနော-၏၊ ရုစိယာ-
 အားဖြင့်၊ ဥဇုံ ဝါ-ဖြောင့်သည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖြောင့်အောင်သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝက် ဝါ-ကောက်သည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကောက်
 အောင်သော်လည်းကောင်း၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏။ ဧဝံ-သို့လျှင်၊ ဧတ္တကံ-သော၊
 အာရမ္မဏံ-ကို၊ ကတွာ၊ ပဏ္ဍိတာ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒိနိ-သောတာ
 ပတ္တိမဂ္ဂအစရှိသည်တို့ကို၊ ဥပ္ပာဒေန္တာ-ဖြစ်စေကုန်လျက်၊ အတ္တာနံ-မိမိစိတ်ကို၊
 ဒမယန္တိ-ဆုံးမကုန်၏။ ပန-အထူးကား၊ အရဟတ္တပ္ပတ္တာ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့
 ရောက်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်)၊ ဧကန္တဒန္တာ နာမ-ဧကန်ယဉ်ကျေး
 သူတို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း။ ဒေသနာ-
 ဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပဏီသု-ကုန်ပြီ။
 ဣတိ-ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၆-လက္ခဏာကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

သေလော ယထာတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ
 ဝိဟရန္တော လက္ခဏာကဘဒ္ဒိယတ္ထေရံ-လက္ခဏာကဘဒ္ဒိယထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊
 ကထေသိ-ပြီ။ ကိရ-ချဲ့၊ ပုထုဇနာ-ပုထုဇဉ်ဖြစ်ကုန်သော၊ သာမဏေရာဒယော-
 ကိုရင်အစရှိသူတို့သည်၊ ထေရံ-လက္ခဏာကဘဒ္ဒိယထေရ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊
 သီသေပိ-ဦးခေါင်း၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကဏ္ဏေသုပိ-နားရွက်
 တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နာသာယပိ-နှာခေါင်း၌လည်း
 ကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ “စူဠပိတ-ဘထွေး! သာသန-
 သို့-၌၊ န ဥက္ကဏ္ဍသိ ကိ-မပျင်းဘူးလော? အဘိရမသိ (ကိ)-မွေ့လျော်

သလော?” ကုတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏။ ထေရော-သည်၊ တေသု-ထိုကိုရင်အစ ရှိသူတို့၌၊ နေဝ ကုဇ္ဈတိ-စိတ်မဆိုး၊ န ဒုဿတိ-မပြစ်မှား၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ) “အာဝုသော-တို့? ပဿထ-ကြည့် ကြလော၊ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယထွေရံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ သာမဏေရာဒယော-တို့သည်၊ ဧဝမ္မ ဧဝမ္မ-ဤသို့လည်း ဤသို့လည်း၊ ဝိဟေဋ္ဌန္တိ-ညှဉ်းဆဲကုန်၏။ သော-ထို လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယထေရ်သည်၊ တေသု-ထိုကိုရင်အစရှိသူတို့၌၊ နေဝ ကုဇ္ဈတိ- စိတ်မဆိုး၊ န ဒုဿတိ-မပြစ်မှား” ကုတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ကထေထ-ပြောနေကုန် သနည်း” ကုတိ-သို့ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ကုဒံ နာမ-ဤမည်သောစကားကို (ကထေမ-ပါကုန်၏။)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! အာမ-အိမ်း၊ ခိဏာသဝါ နာမ-ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသူတို့မည်သည် ဝါ-ရဟန္တာ တို့မည်သည်၊ နေဝ ကုဇ္ဈန္တိ-စိတ်မဆိုးကုန်၊ န ဒုဿန္တိ-မပြစ်မှားကုန်၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတေ-ဤရဟန္တာတို့သည်၊ ယနသေလသဒိသာ-တစ်ခဲနက်သော ကျောက် တောင်နှင့် တူကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အစလာ-မလှုပ်ရှားကုန်၊ အကမ္ပိယာ-မတုန် လှုပ်ကုန်၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-မူပြီး၍၊ အနုသန္တိ-ကို၊ ယဋ္ဌေတွာ-၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တော-သော်၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “သေလော၊ ပေ ၊ ပဏ္ဍိတာတိ-၍၊ (အာဟ)။

သေလော ယထာ ဧကယနော၊ ဝါတေန န သမီရတိ၊

ဧဝံ နိန္ဒာပသံသာသု၊ န သမိဉ္ဇန္တိ ပဏ္ဍိတာ။

ဧကယနော-တစ်ခဲနက်သော၊ သေလော-ကျောက်တောင်သည်၊ ဝါတေန- လေကြောင့်၊ န သမီရတိ ယထာ-မတုန်လှုပ်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊) ပဏ္ဍိတာ- ပညာရှိတို့သည်၊ နိန္ဒာပသံသာသု-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်းတို့ကြောင့်၊ ဝါ-လော ကဓံဂပါးတို့ကြောင့်၊ (တစ်နည်း) နိန္ဒာပသံသာသု-တို့သည်၊ (အဇ္ဈောတ္ထရန္တေသု-

ဝါတေန။ ။ဝါတေနာတိ ဝါတဟေတု(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၁၉)”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဟိတိအနက် တတိယာသက်၊ “ဝါတေန-ဖြင့်”ဟု ပေးခြင်းကား အဖွင့်နှင့် မညီပါ။ “ဝါယတိ ဂစ္ဆတိ၊ ဝါယတိ ပုပ္ဖာဒိနံ ဂန္ဓော ယေနာတိ ဝါ ဝါတော၊ [ဝါ+တ၊-ဓာန်ဋီ- ၃၇၊] ဝါတယတိ ဂစ္ဆတိ၊ သုခါပေတိ ဝါတိ ဝါတော၊ [ဝါတ+အ၊-ဓာတွတ္ထ]”ဟုပြု။

လွှမ်းမိုးကုန်လသော်။) န သမိဉ္ဇန္တိ-မတုန်လှုပ်ကုန်။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ နိန္ဒာပသံသာသုတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤဂါထာ၌၊ ဒွေ-၂ပါး ကုန်သော၊ လောကဓမ္မာ-လောကဓံတို့ကို၊ ကိဉ္ဇာပိ ဝုတ္တာ-အကယ်၍ကား ဟော တော်မူအပ်ပါကုန်၏။ ပန-ထိုသို့ပင် ဟောတော်မူအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ အတ္ထော-ကို၊ အဋ္ဌန္တမ္ပိ-စပါးသောလောကဓံတို့၏လည်း၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကဃနော-တစ်ခဲနက်သော၊ အသုသိရော- အခေါင်းမရှိသော၊ သေလော-ကျောက်တောင်သည်၊ [သိလာယ နိဗ္ဗတ္တော သေ လော(ပါစိယော-၂၀၀)၊ သိလာနံ+ရာသိ သေလော၊ သိလာ ပစ္စရာ+သန္တိ အသိန္တိ ဝါ သေလော၊-ဓာန်ဋီ-၆၀၅။] ပုရတ္ထိမာဒိဘေဒေန-အရှေ့အရပ်အစရှိသော အပြား ရှိသော၊ ဝါတေန-လေကြောင့်၊ န သမိရတိ န ဣဉ္ဇတိ န စလတိ ယထာ- မတုန်လှုပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အဋ္ဌသု-စပါးကုန်သော၊ လောကဓမ္မေသု- လောကဓံတို့သည်၊ အဇ္ဈောတ္ထရန္တေသုပိ-လွှမ်းမိုးကုန်သော်လည်း၊ ပဏှိတာ-

နိန္ဒာပသံသာသု။ ။နိန္ဒနံ နိန္ဒာ-ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း၊ [နိဒိ+အ+အာ၊] ပသံသနံ ပသံသာ- ချီးမွမ်းခံရခြင်း၊ နိန္ဒာ စ+ပသံသာ စ နိန္ဒာပသံသာ၊ နိန္ဒာပသံသာသုအရ မုချအားဖြင့် နိန္ဒာ၊ ပသံသာဟူသော လောကဓံ၂ပါးကို ရသော်လည်း အစိတ်ဖြစ်သော နိန္ဒာ၊ ပ- သံသာ၏ အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လောကဓံစပါး၌ တင်စားသော ဧကဒေသု ပစာရ၊ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် လောကဓံစပါးလုံးကို ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် “ကိဉ္ဇာပိ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟု မိန့်သည်။

လောကဓမ္မေသု အဇ္ဈောတ္ထရန္တေသုပိ။ ။“အဋ္ဌသု လောကဓမ္မေသု အဇ္ဈော- ထွရန္တေသုပိ”ကား “နိန္ဒာပသံသာသု”၏ အဖွင့်တည်း၊ “အဇ္ဈောတ္ထရန္တေသုပိ”ဟု လက္ခဏာပုဒ်ထည့်၍ ဖွင့်သဖြင့် “နိန္ဒာပသံသာသု”ကို ဟိတ်အနက်၊ လက္ခဏာဝန္တအနက် ၂မျိုးပေးနိုင်သည်။ မှန်၏-လက္ခဏာအနက်သည် နိမိတ်အနက်သဘောလည်း ရှိ၏။ [လက္ခဏာနက်၊ နိမိတ်ထွက်၊ ၂ချက်သင့်ရာယူလေ(မာန်လည်-၃)။ လက္ခဏာပုဒ်၊ ထုတ်၍ အရာ၊ ရှိသည်မှာ၊ များစွာဟိတ်လည်း ဝင်သတည်း(ဘုရားကြီး-၆၆)။]

လောကဓံစပါး။ ။လောကဿ+ဓမ္မာ လောကဓမ္မာ-သတ္တဝါအပေါင်း၏ သဘော တံတွာ ဓမ္မတာတရား၊ “သတ္တဝါအပေါင်းအတွက် ဧကန်ဖြစ်နေမည့် သဘောတရား” ဟူလို၊ (အံ. ဋ-၃၊ ၁၉၅၊ အံဋီ-၃၊ ၂၀၆)၊ (တစ်နည်း) လောကေ+ဓမ္မာ လောကဓမ္မာ-

တို့သည်၊ န သမိဉ္ဇန္တိ-မတုန်လှုပ်ကုန်၊ **ပဋိယဝသေန ဝါ**-ဒေါသ၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ **အနုနယဝသေန ဝါ**-ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ န စလန္တိ န ကမ္မန္တိ- မတုန်လှုပ်ကုန်၊ (ဣတိ-ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း)။ ဒေသနာဝသာနေ- ဌ၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ- လက္ခဏာကဏ္ဍိယတ္ထေရဝတ္ထုအပြီးတည်း။

လက္ခဏာကဏ္ဍိယတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကောပြီးပြီ။

၇-ကာဏမာတုဝတ္ထုဘာသာသီကော

ယထာပိ ရဟဒေါတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊ ကာဏမာတရံ-ကာဏာ၏ အမေကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ကထေသိ-ပြီ၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုသည်၊ ဝိနယေ-ဝိနည်းပါဠိတော်၌၊ (ပါစိတ္တိယပါဠိတော်၌) အာဂတ- မေဝ-လာသည်သာ။ ပန-ဆက်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ကာဏမာတရာ-ကာဏာ

လောက၌ (ဖြစ်နေမည့်) သဘောတံထွာ ဓမ္မတာတရား၊ “လောကရှိနေသမျှ ဆုတ်ဖယ် ရှောင်သွားခြင်းမရှိဘဲ ဖြစ်နေမည့်သဘောတရား”ဟူလို၊ (ဒုဒ္ဒက. ၄-၁၂၉၊ သုတ္တနိ. ၄-၂, ၃၄)။ ထိုလောကဓမ္မ(လောကဓံ)များကား (၁) လာဘ-လာဘ်ရခြင်း၊ (၂) အ- လာဘ-လာဘ်မရခြင်း၊ (၃) ယသ-အခြံအရံပေါများခြင်း၊ (၄) အယသ-အခြံအရံ မရှိခြင်း၊ (၅) နိန္ဒာ-ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း၊ (၆) ပသံသာ-ချီးမွမ်းခံရခြင်း၊ (၇) သုခ-ချမ်းသာ ခြင်း၊ (၈) ဒုက္ခ-ဆင်းရဲခြင်းဟူသော ၈ပါးတို့တည်း။ လောက၌ နေသူမှန်သမျှ ဧကန် တွေ့ကြုံရသည့် သဘောများ ဖြစ်၏။ ဘုရားသော်မှ မလွတ်ကင်းပါ။

ပဋိယဝသေန အနုနယဝသေန။ ။ “န သမိဉ္ဇန္တိ-မတုန်လှုပ်”ဟူရာ၌ အဆိုး လောကဓံတွေ့ကြုံလျှင် ဒေါသဖြင့် စိတ်လှုပ်ရှားမှုမရှိခြင်း၊ စိတ်ဆိုးမှုမရှိခြင်းကို ရည် ရွယ်၍ “ပဋိယဝသေန ဝါ”ဟုလည်းကောင်း အကောင်းလောကဓံတွေ့ကြုံလျှင် ရာဂ ဖြင့် စိတ်လှုပ်ရှားမှုမရှိခြင်း၊ သာယာမှုမရှိခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ “အနုနယဝသေန” ဟုလည်းကောင်း မိန့်သည်။ “အသမ္ပိယာယနဝသေန အာရဗ္ဗဏေ ပဋိဟညတီတိ ပဋိယံ၊ ပဋိယော(အဘိ. ၄-၁, ၂၉၈)”နှင့်အညီ မချစ်မြတ်နိုးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် အာရုံ၌ ထိပါးပုတ်ခတ်တတ်သောကြောင့် ဒေါသသည် ပဋိယမည်၏။ “ပုနပ္ပနံ သတ္ထေ အာ- ရမ္မဏံ၊ တံ တံ ဘဝံ ဝါ နေတီတိ အနုနယော(မဏိ-၁, ၃၄၇)”နှင့်အညီ သတ္တဝါတို့ကို အာရုံသို့ (ထိုထိုဘဝသို့) ဆောင်ပို့တတ်သောကြောင့် လောဘသည် အနုနယမည်၏။

၏ အမေသည်။ **အတုစ္ဆဟတ္ထံ**-အချည်းနှီးမဟုတ်သော လက်ရှိသော၊ ဝါ-လက်၌ လက်ဆောင်ပစ္စည်းပါရှိသော၊ မိတရံ-သမီးကို၊ (တစ်နည်း) မိတရံ-ကို၊ အတုစ္ဆဟတ္ထံ-အချည်းနှီးမဟုတ်သော လက်ရှိလျက်၊ ဝါ-လက်၌ လက်ဆောင်ပစ္စည်းပါရှိလျက်၊ ပတိကုလံ-လင်အိမ်သို့၊ ပေသေတုံ-စေလွှတ်ခြင်းငှာ၊ ပူဝေသု-မှန်တို့ကို၊ ပက္ကေသု-ကြော်အပ်ကုန်လသော်၊ စတုက္ခတ္တံ-၄ကြိမ်တိုင်တိုင်၊ စတုန္နံ-၄ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဒိန္နကာလေ-လှူဒါန်းပြီးရာအခါ၌၊ သတ္တာရာ-သည်၊ တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ-ထိုအကြောင်းဝတ္ထုကြောင့်၊ (တစ်နည်း) တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ-ထိုအကြောင်းဝတ္ထုသည်၊ (ဥပ္ပန္နေ-ဖြစ်ပေါ်လသော်၊ ဝါ-သောကြောင့်) “ဣမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ဥပ္ပန္နမတ္ထေ(ဝိ. ၄-၃, ၈၆)”အဖွင့်ကို ကြည့်၍ နောက်နည်းပေးသည်။ သိက္ခာပဒေ-ကို၊ ပညတ္တေ-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ကာဏာယ-ကာဏာ၏။

အတုစ္ဆဟတ္ထံ။ ။န+တုစ္ဆ အတုစ္ဆ၊ အတုစ္ဆ+ဟတ္ထာ ဧတိဿာတိ အတုစ္ဆ-ဟတ္ထာ-အချည်းနှီးမဟုတ်သော လက်ရှိသောသမီး၊ ဤနည်းအလို မိတရံ၏ တုလျာ ဓိကရဏဝိသေသန၊ ပေသေတုံ၏ ကြိယာဝိသေသန ၂မျိုးရသည်။ (တစ်နည်း) တုစ္ဆ+ဟတ္ထာ ဧတိဿာတိ တုစ္ဆဟတ္ထာ-အချည်းနှီးသော လက်ရှိသော သမီး၊ န+တုစ္ဆဟတ္ထာ အတုစ္ဆဟတ္ထာ-အချည်းနှီးသော လက်ရှိသည်မဟုတ်သောသမီး၊ ဤနည်းအလို ပေသေတုံ၏ ကြိယာဝိသေသနယူ၍ “မိတရံ-ကို၊ အတုစ္ဆဟတ္ထံ-အချည်းနှီးသော လက်ရှိသည်မဟုတ်ဘဲ၊ ဝါ-လက်ဆောင်မပါ၊ ဗလာသက်သက် လက်ချည်းမဟုတ်ဘဲ၊ ပေသေတုံ-ငှာ”ဟု ပေးပါ။

တစ်နည်း။ ။ကာဏမာတာသိက္ခာပုဒ်(ဝိ-၂, ၁၀၆)၌ “ရိတ္တဟတ္ထံ ဂန္တံ”ဟု ရှိ၍ “ရိတ္တ+ဟတ္ထာ အသ္မိံ ဂမနေတိ ရိတ္တဟတ္ထံ-အချည်းနှီးသောလက်ရှိသော သွားခြင်း”ဟု ဝိ. ၄-၃, ၈၆၌ ဆို၏။ ဤအဆိုကို မှီး၍ “အတုစ္ဆ+ဟတ္ထာ အသ္မိံ ဂမနေတိ အတုစ္ဆ-ဟတ္ထံ-အချည်းနှီးမဟုတ်သောလက်ရှိသော သွားခြင်း၊ (တစ်နည်း) တုစ္ဆ+ဟတ္ထာ အသ္မိံ ဂမနေတိ တုစ္ဆဟတ္ထံ၊ န+တုစ္ဆဟတ္ထံ အတုစ္ဆဟတ္ထံ-အချည်းနှီးသော လက်ရှိသောသွားခြင်းမဟုတ်”ဟု ပြုပါ။ ဤနည်းအလို ပေသေတုံ၏ ကြိယာဝိသေသနအဖြစ် ယူ၍ “မိတရံ-ကို၊ အတုစ္ဆဟတ္ထံ-အချည်းနှီးမဟုတ်သော လက်ရှိသော သွားခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-လက်၌ လက်ဆောင်ပစ္စည်း ပါရှိသော သွားခြင်းမျိုးဖြင့်၊ (တစ်နည်း) အတုစ္ဆဟတ္ထံ-အချည်းနှီးသော လက်ရှိသော သွားခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ ဝါ-လက်၌ လက်ဆောင်ပစ္စည်း မပါရှိသော သွားခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ ပေသေတုံ”ဟု ပေးပါ။

သာမိကေန-လင်သည်။ အညာယ-အခြားသော၊ ပဇာပတိယာ-မယားကို၊ အာ-
 နိတာယ-ဆောင်အပ်သော်၊ ကာဏာ-သည်။ တံ ပဝတ္တိ-ထိုအကြောင်းကို၊ သုတွာ-
 ၍။ “ဣမေဟိ-ဤရဟန်းတို့သည်၊ မေ-၏။ **ယရာဝါသော**-အိမ်ဟူသောနေရာ
 ကို၊ ဝါ-အိမ်ထောင်ကို၊ နာသိတော-ဖျက်ဆီးအပ်ပြီ။” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
 ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌေ-မြင်အပ်မြင်အပ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အက္ကောသတိ-ဆဲရေး၏၊
 ပရိဘာသတိ-ခြိမ်းခြောက်၏၊ ဘိက္ခု-တို့သည်။ တံ ဝိထိ-ထိုလမ်းသို့၊ ပဋိပဇ္ဇိတုံ-
 သွားခြင်းငှာ၊ န ဝိသဟိသု-မရဲဝံ့ကုန်၊ သတ္တာ-သည်။ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ ဥတွာ-၍၊
 တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ အဂမာသိ-ကြွတော်မူပြီ၊ **ကာဏမာတာ**-သည်။ သတ္တာရံ-
 ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ပညတ္တာသနေ-ခင်းထားအပ်သော နေရာ၌၊ နိသီဒါပေတွာ-
 ထိုင်စေ၍၊ ယာဂုခဇ္ဇကံ-ယာဂု၊ ခဲဖွယ်ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်။ **ကတပါတ-**
ရာသော-ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော နံနက်ဆွမ်းရှိသည်၊ ဝါ-နံနက်ဆွမ်းဘုဉ်းပေး

ယရာဝါသော။ ။ယရံ ဧဝ+အာဝါသော၊ ယရသင်္ခါတော အာဝါသော ဝါ ယရာ-
 ဝါသော-အိမ်တည်းဟူသောနေရာ၊ ဝါ-အိမ်ရာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်၊(ကျော်နိဂံ-
 ၁၄၂)၊ ယရေ+အာဝါသော ယရာဝါသော-အိမ်၌နေခြင်း။ (မအူပါနိ-၂၊ ၅၂၂)

ကာဏမာတာ။ ။ပဿန္တေ ပဿန္တေ ဇေန ရာဂေန ကာဏံ အန္တံ ကရောတိတိ
 ကာဏာ၊ “ကာဏကရဏ”ဟု ဆိုလိုလျက် ကရဏကိုချေ၊ သို့မဟုတ် “ကာဏဘာဝ-
 ကရဏ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝကရဏကိုချေ၊(ဓမ္မဋီ-၁၃၆၊ ပါစိတိဘာ-၁၊ ၂၂၅)၊
 (တစ်နည်း) ကဏန္တိ နိမိလန္တိ ရာဂေန ပုရိသာ ဧတာယာတိ ကာဏာ၊ [ကဏ-နိမိ
 လနေ+ဏ+အာ၊] ကာဏာယ+မာတာ ကာဏမာတာ-ကာဏာ၏ အမေ၊ [ကာဏာ+
 မာတာ၊ ဏာ၌ ရသပြု။] ကာဏာကား အလွန်ချောမောလှပသူဖြစ်သည်။ သူမကို
 မြင်မြင်သမျှယောက်ျားတို့သည် ရာဂကြောင့် အရူးအမူးဖြစ်ကာ အကန်းသဖွယ်
 ဖြစ်ကြရကား ယောက်ျားတွေကို ကန်းသူဖြစ်အောင်ပြုတတ်သောကြောင့် “ကာဏာ”
 ဟု အမည်တွင်သည်။ ငယ်စဉ်က မိဘများက “မိကာဏာ မိကာဏာ”ဟု ချစ်စနိုးဖြင့်
 ခေါ်ခဲ့သည်ကို စွဲ၍ “ကာဏာ”အမည်တွင်သည်ဟုလည်း ဆိုကြ၏။ ကာဏာနှင့်စပ်၍
 သူမ၏ အမေသည်လည်း “ကာဏမာတာ-ကာဏာ၏အမေ”ဟု တွင်သည်။ ကာဏာ
 ၏ အမေကား သောတာပန်အရိယာသာဝိကာမတည်း။ (ဝိ. ၄-၃၊ ၈၆၊ သာရတ္ထ-၃၊
 ၅၇၊ ဇာ. ၄-၁၊ ၅၀၃)]

ကတပါတရာသော။ ။ပါတော+အသိတဗ္ဗန္တိ ပါတရာသံ-နံနက်၌ စားအပ်သော

တော်မူပြီးသည် (ဟုတွာ) “ကာဏာ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း?” ကုတိ-
သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! ဧသာ-ဤကာဏာသည်၊ တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့ကို၊ ဒိသွာ-
၍၊ မင်္ဂုဘူတာ-မျက်နှာမသာမယာဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ) ရောဒန္တိ-ငိုလျက်၊
ဌိတာ-တည်နေ၏၊ ကုတိ-လျှောက်ပြီ၊ ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?
ကုတိ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ! ဧသာ-ဤကာဏာသည်၊ ဘိက္ခူ-တို့ကို၊ အက္ကော-
သတိ-၏၊ ပရိဘာသတိ-၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ မင်္ဂု-
ဘူတာ-သည်၊ (ဟုတွာ) ရောဒမာနာ-လျက်၊ ဌိတာ-၏၊ ကုတိ-လျှောက်ပြီ၊
အထ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ နံ-ထိုကာဏာကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေတော်
မူ၍၊ ကာဏေ-ကာဏာ! ကသွာ-ကြောင့်၊ မံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ မင်္ဂုဘူတာ-သည်၊
(ဟုတွာ) နိလိယိတွာ-ပုန်း၍၊ ရောဒသိ-ငိုနေသနည်း? ကုတိ-မေးတော်မူပြီ၊
အထ-၌၊ အဿာ-ထိုကာဏာ၏၊ မာတာ-သည်၊ တာယ-ထိုကာဏာသည်၊
ကတကိရိယံ-ပြုအပ်သော အပြုအမူကို၊ (ပြုမူပုံ)၊ အာရောစေသိ-လျှောက်ပြီ၊
အထ-၌၊ နံ-ထိုကာဏာကို၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ “ကာဏမာတေ-ကာဏာ
၏ အမေ! မမ-၏၊ သာဝကာ-တို့သည်၊ တယာ-သင်သည်၊ ဒိန္နကံ-ပေးလျှူအပ်
သောမုန့်ကို၊ ဂဏှိသု ကိံ ပန-ခံယူခဲ့ကြသလော? အဒိန္နကံ-မပေးလျှူအပ်သော
မုန့်ကို၊ (ဂဏှိသု ကိံ ပန- ကြသလော?) ကုတိ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ! ဒိန္နကံ-
ကို၊ (ဂဏှိသု-ခံယူခဲ့ပါကုန်ပြီ) ကုတိ-လျှောက်ပြီ၊ မမ-၏၊ သာဝကာ-တို့သည်၊
ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရန္တာ-ကုန်လသော်၊ တဝ-၏၊ ဂေဟဒ္ဒါရံ-အိမ်တံခါးသို့၊ ပတ္တာ-
ရောက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) တယာ-သည်၊ ဒိန္နကံ-ကို၊ သစေ ဂဏှိသု-အကယ်

ဆွမ်း(သိဋ္ဌိသစ်-၁, ၃၄၆၊ သီဘာ-၁, ၄၈၄)၊ ပါတော အသိတဗ္ဗေတိ ပါတရာသော၊
(သုတ္တနိ-၂, ၁၀၄)၊ ပါတော+အသနံ ပါတရာသော-နံနက်၌ စားခြင်း(နိဒီ-၂၅)၊
ပါတော+အသ-ဘက္ခဏေ+ဏာ “ပါတော+အာသ”ဟုဖြတ်၊ ရ-လာ၊ ဧဩန မဝဏ္ဏေ
(မောဂ်-၁, ၃၇)သုတ်ဖြင့် တော၌ ဩကို အ-ပြု(နိဒီ-၂၅)၊ ကစ္စည်းသုတ်ဖြင့် ပြီးစေလိုမူ
ဩကိုချေ၊ ထိုကျေရာ၌ အ-လာ၍ ပြီးစေရာ၏၊ ရူ-၂၁အလိုကား ပါတနိပါတ်ယူ၍
“ပါတ+အာသ”ဟုဖြတ်၊ ပါတနောင် ရလာ၍ ပြီးစေရာ၏၊ ကတံ+ပါတရာသံ (ကတော
+ပါတရာသော) ယေန၊ ယဿ ဝါတိ ကတပါတရာသော-ပြုတော်မူအပ်ပြီးသော နံ
နက်ဆွမ်းရှိတော်မူသော ဘုရားရှင်။

၍ ခံယူခဲ့ကုန်အံ့၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊
 ကော-အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း၊ ဘန္တေ! အယျာနံ-အရှင်တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဒေါသော-
 သည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၊ ဧတိဿာယေဝ-ဤကာဏာ၏သာ၊ ဝါ-မှာသာ၊ ဒေါသော-
 သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ကာဏံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊
 “ကာဏေ-ကာဏာ! မယံ-၏၊ သာဝကာ-တို့သည်၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရမာနာ-
 ကုန်လသော်၊ ဂေဟဒွါရံ-သို့ အာဂတာ ကိရ-ကြွလာကြသတဲ့၊ အထ-၌၊ နေသံ-
 ထိုရဟန်းတို့အား၊ တဝ-သင်၏၊ မာတရာ-သည်၊ ပူဝါ-မုန့်တို့ကို၊ ဒိန္နာ ကိရ-
 ပေးလှူအပ်ကုန်ပြီတဲ့၊ ဧတ္ထ-ဤသို့ ပေးလှူရာ၌၊ မမ-၏၊ သာဝကာနံ-တို့၏၊
 ဝါ-တို့မှာ၊ ဒေါသော နာမ-အပြစ်မည်သည်၊ ကော (အတ္ထိ)-အဘယ်မှာ ရှိ
 မည်နည်း၊” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! အယျာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဒေါသော-သည်၊
 နတ္ထိ၊ မယုမေဝ-တပည့်တော်၏သာ၊ ဝါ-မှာသာ၊ ဒေါသော-သည်၊ (အတ္ထိ)၊”
 ဣတိ-လျှောက်၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ခမာပေသိ-သည်းခံစေပြီ၊ (တောင်း
 ပန်ပြီ)။

အထ-၌၊ အဿာ-ထိုကာဏာအား၊ သတ္တာ-သည်၊ **အနုပုဗ္ဗိ**-အစဉ်အတိုင်း
 ဟောပြောထိုက်သော၊ ကထံ-ကို၊ ကထေသိ၊ သာ-ထိုကာဏာသည်၊ သောတာ-

အနုပုဗ္ဗိ။ ။ “အနုပုဗ္ဗံ ကထေတဗ္ဗကထံ(ဒိဋ္ဌိ-၁, ၃၁၀၊ သိဋ္ဌိသစ်-၂, ၂၇၉)”ကို
 ကြည့်၍ “အနုပုဗ္ဗံ ကထေတဗ္ဗာ အနုပုဗ္ဗိ-အစဉ်အတိုင်း ဟောပြောထိုက်သောစကား၊
 [အနုပုဗ္ဗ+ဏ+ဘျိ]”ဟု ပြုပါ၊ ဆရာတို့ကား အာဝုဒ္ဓိဖြင့် “အာနုပုဗ္ဗိ”ဟု ရှိစေလို၏။

ဒိဋ္ဌိ-၂, ၆၆၊ မဋိ-၂, ၃၅။ ။ ထို၌ “**အနုပုဗ္ဗိ** ကထန္တိ အနုပုဗ္ဗိယာ အနုပုဗ္ဗံ
 ကထေတဗ္ဗံ ကထံ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ပုဗ္ဗဿ+အနုရူပါ အနုပုဗ္ဗိ-ရှေး
 အား လျော်သောသဘောအစဉ်ဖြစ်သောစကား”ဟုလည်း ပြုပါ၊ (တစ်နည်း) “အနု
 ပုဗ္ဗိယာ”ဖြင့် အနုပုဗ္ဗိ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ တတိယာအနက်၌ သက်ကြောင်းကို ပြသည်၊
 ကထေတဗ္ဗံဖြင့် အနုပုဗ္ဗိ၏ စပ်ပတ်သည့်ရန် ပြသည်ဟု ယူ၍ “အနုပုဗ္ဗိ-အစဉ်အားဖြင့်၊
 ဝါ-အစဉ်အတိုင်း၊ (ကထေတဗ္ဗံ-ဟောပြောထိုက်သော) ကထံ-ကို”ဟု ပေးပါ။

ဆက်ဦးအံ့- “အနုပုဗ္ဗံ”ဟူသော အဖွင့်အရ အနုပုဗ္ဗိနှင့် အနုပုဗ္ဗသည့် အနက်တူဟု
 သိသာ၏၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အနုပုဗ္ဗိ၌ ဣပစ္စည်းကို သကတ္တဟု ယူ၍ “အနုပုဗ္ဗာယေဝ
 အနုပုဗ္ဗိ”ဟု ပြုပါ၊ နိတိပဒနိ-၂, ၆၉၇အလို “အနုပုဗ္ဗံ+ဧတိဿာ အတ္ထိတိ အနုပုဗ္ဗိ-

ပတ္တိဖလံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာယ-မူ၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ ရာဇင်္ဂဏေန-မင်းရင်ပြင်ဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၀၇၅] ပါယာသိ-ကြွတော်မူပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဘဏေ-မောင်မင်းတို့၊ သတ္တာ ဝိယ-ဘုရားရှင်နှင့် တူ၏။” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-မိန့်၍၊ “ဒေဝ-အရှင်မင်းကြီး၊ အာမ-မှန်လှပါ။” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်တင်အပ်သော်၊ “ဂစ္ဆထ-သွားကြလော၊ မမ-၏၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဝန္တနဘာဝံ-ရှိခိုးမည်၏အဖြစ်ကို၊ အာရောစေထ-လျှောက်ကြလော၊” ဣတိ-သို့၊ ပေသေတွာ-စေလွှတ်၍၊ ရာဇင်္ဂဏေ-မင်းရင်ပြင်၌၊ ဌိတံ-သော၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ကဟံ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂတာ-ကြွတော်မူကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကုန်သနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ မဟာရာဇ-ကြီး၊ ကာဏမာတာယ-ကာဏာအမေ၏၊ ဂေဟံ-အိမ်သို့ (ဂတာ-ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏၊) ဣတိ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘန္တေ! ကံ ကာရဏာ-အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း? ဣတိ-မေးပြီ၊ ကာဏာ-ကာဏာသည်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အက္ခောသတိ ကိရ-ဆဲသတဲ၊ ပရိဘာသတိ ကိရ-ခြိမ်းခြောက်သတဲ၊ တံကာ-ရဏာ-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ ဂတော-သည်၊ အမှိ-၏၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ တဿာ-ထိုကာဏ၏၊ အနက္ခောသနဘာဝေါ-ဆဲရေးခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ကတော ကံ ပန-အပ်ပြီလော? ဣတိ-မေးပြီ၊ [ပန အနက်မဲ့] မဟာရာဇ-ကြီး၊ အာမ-အိမ်း၊ ဘိက္ခုနဉ္စ-တို့ကိုလည်း၊ အနက္ခော-သိကာ-မဆဲရေးတတ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ကတာ-အပ်ပြီ၊ လောကုတ္တရကုဋ္ဌမ္မ-သာမိနီ စ-လောကုတ္တရာဥစ္စာ၏ ပိုင်ရှင်မအဖြစ်ကိုလည်း၊ (ကတာ)၊ “ဘန္တေ! ဟောတု-ရှိပါစေ၊ တုမေဟိ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ သာ-ထိုကာဏကို၊ လောကုတ္တရကုဋ္ဌမ္မသာမိနီ-ကို၊ ကတာ၊ အဟံ ပန-တပည့်တော်သည်ကား၊ နံ-ထိုကာဏကို၊ လောကီယကုဋ္ဌမ္မသာမိနီ-လောကီဥစ္စာ၏ ပိုင်ရှင်မ၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-လောကီဥစ္စာ၏ ပိုင်ရှင်မဖြစ်အောင်၊ ကရိဿာမိ-ပါမည်၊ ဣတိ-ဤသို့၊

အစဉ်ရှိသောစကား”ဟုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မဋီ-၁၂၈အလို “အနုပုဗ္ဗိယာ+ပဝတ္တာ အနု-ပုဗ္ဗိ-အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်သောစကား”ဟုလည်းကောင်း၊ မအူပါရာနိ-၁, ၂၈၄အလို “ပုဗ္ဗေ+ဇာတာ ပုဗ္ဗာ၊ ပုဗ္ဗာယ+အနုရူပါ အနုပုဗ္ဗိ-ရှေး၌ဖြစ်သောစကားအား လျော်သောစကား”ဟုလည်းကောင်း ပြုပါ။

ဝတ္တာ-လျှောက်ထား၍၊ ရာဇာ-သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန့်တော-၍၊ ပဋိနိဝတ္တော-
ပြန်လှည့်လျက်၊ **ပဋိစ္ဆန္ဒမဟာယောဂံ**-ဖုံးအုပ်မိုးကာအပ်သော ကောင်းမွန်သော
ယာဉ်ကို၊ ပဟိဏိတွာ-ပေးပို့၍၊ ကာဏံ-ကာဏာကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-စေ၍၊
သဗ္ဗဘရဏေဟိ-အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့ဖြင့်၊ အလင်္ကရိတွာ-တန်ဆာ
ဆင်၍၊ ဇေဋ္ဌဓိတုဋ္ဌာနေ-အကြီးဆုံးသမီးအရာ၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ “မမ-၏၊
ဓိတရံ-ကို၊ ပေါသေတုံ-မွေးမြူခြင်းငှာ၊ သမတ္တာ-စွမ်းနိုင်သူတို့သည်၊ ဂဏှန္တု-
ယူကြလော၊ ဣတိ-သို့ အာဟ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော၊ **သဗ္ဗ-
တ္ထကမဟာမတ္တော**-အလုံးစုံသောကိစ္စ၌ အလိုရှိအပ်သော အမတ်ကြီးသည်၊

ပဋိစ္ဆန္ဒမဟာယောဂံ။ ။ယုဂေ ယုဂ္ဂိတဗ္ဗန္တိ ယောဂံ-ထမ်းပိုး၌ ယှဉ်အပ် (ကအပ်)
သော မြင်းနွားစသောယာဉ်၊ [ယုဇ+ဏာ-ဇာ. ၄-၆၊ ၂၉] မဟန္တံ+ယောဂံ မဟာယောဂံ-
ကောင်းမွန်သောယာဉ်၊ ပဋိစ္ဆန္ဒံ+မဟာယောဂံ ပဋိစ္ဆန္ဒမဟာယောဂံ-ဖုံးအုပ်မိုးကာ
အပ်သောယာဉ်၊ ယခုခေတ် လှည်းပေါင်းမိုး၊ လှည်းပေါင်းချုပ်နှင့် ပြင်ဦးလွင်မြို့၌
တွေ့ရသော ရထားလုံးကဲ့သို့သော ယာဉ်မျိုးတည်း။

သဗ္ဗတ္ထကမဟာမတ္တော။ ။အတ္ထယိတဗ္ဗော ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ အတ္ထကော၊ [အတ္ထ+
ဏ္ဍု] သဗ္ဗသ္မိ+အတ္ထကော သဗ္ဗတ္ထကော-အလုံးစုံသော ကိစ္စ၌ အလိုရှိအပ်သော
အမတ်ကြီး၊ [သဗ္ဗ+အတ္ထက-ဝိ. ၄-၂၁] သဗ္ဗတ္ထ+ပဝတ္တော ဝါ သဗ္ဗတ္ထကော-အလုံးစုံ
သော ကိစ္စ၌ ဖြစ်သော (ပါဝင်သော) အမတ်ကြီး၊ [သဗ္ဗတ္ထ+က-သီဋိသစ်-၂၊ ၁၃၇၊
သီတာ-၃၊ ၁၆၇၊] (တစ်နည်း) သဗ္ဗော+အတ္တော သဗ္ဗတ္တော၊ သဗ္ဗတ္ထံ+ကာယတိ ကထေ-
တိတိ သဗ္ဗတ္ထကော-အလုံးစုံသော အရာကို ပြောဆိုတတ်သော အမတ်ကြီး၊ (ပြောရေး
ဆိုခွင့်ရှိသောဝန်ကြီး)၊ [သဗ္ဗတ္ထ+ကာ+အ-ဒီဋိ-၂၊ ၁၂၈၊] မဟာတိ+မတ္တော ပမာဏံ ဧတ-
သာတိ မဟမတ္တော-ကြီးသော ရာထူးအတိုင်းအရှည်ရှိသူ၊ [မတ္တာသဒ္ဓါ ပမာဏ
အနက်၊-သာရတ္ထ-၂၊ ၁၂၂၊] ဝါ-ကြီးသောပြည့်စုံခြင်းရှိသူ၊ [မတ္တာသဒ္ဓါ သမိဒ္ဓိအနက်၊-
ဝဇီရ-၁၂၃၊] ဝါ-ကြီးသော ရာထူးရှိသူ၊ [မတ္တာသဒ္ဓါ ဣဿရိယအနက်၊-ပါစိယော-
၂၄၀၊] (တစ်နည်း) မဟာ စ+သော+မတ္တော စာတိ မဟာမတ္တော-ကြီးသောအမတ်၊
[မဟန္တံ+မတ္တ-မအူပါရာနိ-၃၊ ၃၁၈၊] (တစ်နည်း) မဟန္တော+အမတ္တော မဟာမတ္တော-
ကြီးသော အမတ်၊ [မဟန္တံ+အမတ္တ-စလင်းဂံ-၁၊ ၃၀၅၊] သဗ္ဗတ္ထကော စ+သော+
မဟာမတ္တော စာတိ သဗ္ဗတ္ထကမဟာမတ္တော-အလုံးစုံသောကိစ္စ၌ အလိုရှိအပ်သော
အမတ်ကြီး၊ ဝါ-အလုံးစုံသောကိစ္စ၌ ဖြစ်သော (ပါဝင်သော) အမတ်ကြီး၊ ဝါ-အလုံး
စုံသော အရာကို ပြောဆိုတတ်သော အမတ်ကြီး။

“အဟံ-သည်၊ ဒေဝဿ-၏။ မီတရံ-ကို၊ ပေါသေဿာမိ-မွေးမြူစောင့်ရှောက်ပါမည်” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်တင်၍၊ တံ-ထိုကာဏာကို၊ အတ္တနော-၏။ ဂေဟံ-သို့၊ နေတွာ-၍၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ကုဿရိယံ-အစိုးရသူ၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိစ္စပေတွာ-လက်ခံစေ၍၊ “ယထာရစိ-အကြင်အကြင်အလိုရှိတိုင်း၊ ဝါ-အလိုဆန္ဒအားလျော်စွာ၊ ပုညာနိ-တို့ကို၊ ကရောဟိ-လော၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ကာဏာ-သည်၊ စတုသု-၄ပေါက်ကုန်သော၊ ဒွါရေသု-တံခါးတို့၌၊ ပုရိသေ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗေ-ပြုစုလုပ်ကျွေးထိုက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု၊ စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိယော စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိယေသမာနာပိ-ရှာမှီးပါသော်လည်း၊ န လဘတိ-မရ၊ ကာဏာယ-၏။ ဂေဟဒွါရေ-၌၊ ပဋိယာဒေတွာ-စီရင်၍၊ ဌပိတံ-ထားအပ်သော၊ ခါဒနီယဘောဇနီယံ-ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်၊ မဟောယော ဝိယ-ကြီးစွာသော ရေအယဉ်ကဲ့သို့၊ ပဝတ္တတိ-၏။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ၊ (ကိ)။ “အာဂုသော-တို့၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ **မဟလ္လက-က္ခေရာ**-ကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်ကုန်သော ထေရ်တို့သည်၊ ဝါ-ဦးဇင်းကြီးတို့သည်၊ ကာဏာယ-၏။ ဝိပ္ပဋိသာရံ-နှလုံးမသာယာခြင်းကို၊ ကရိသု၊ သာထိုကာဏာသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ **ဝိပ္ပဋိသာရိနိ**-နှလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာပိ-

မဟလ္လကက္ခေရာ။ ။ မဟတ္တံ လန္တိ ဂဏန္တိတိ မဟလ္လကာ-ကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သောထေရ်တို့၊ [မဟတ္တံ+လာ+ဏ္ဍ၊ တ္တဗေ၊ လဒ္ဓေဘော်၊-ဓာန်ဋီ-၂၅၄၊ ခုဒ္ဒဋီသစ်-၂၆၃၊] (တစ်နည်း) မဟတိ ဝဗ္ဗတိတိ မဟန္တော၊ မဟန္တဿ+ဘာဝေါ မဟလ္လံ၊ [မဟန္တ+ဏ၊ န္တကို လွပြု] မဟလ္လံ+ယေသံ အတ္ထိတိ မဟလ္လကာ-ကြီးရင့်သည်၏ အဖြစ်ရှိသောထေရ်တို့၊ (တစ်နည်း) မဟတ္တံ လာတိ ဂဏာတိတိ မဟာလော၊ [မဟန္တံ+လာ+အ၊] မဟာလဿ+ဘာဝေါ မဟလ္လံ၊ [မဟာလ+ဏ္ဍ၊] မဟလ္လံ+ယေသံ အတ္ထိတိ မဟလ္လကာ-ကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သည်၏အဖြစ်ရှိသောထေရ်တို့၊ မဟလ္လကာ စ+တေ+ထေရာ စာတိ မဟလ္လကက္ခေရာ-ကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သောထေရ်တို့၊ ဝါ-ကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ရှိသောထေရ်တို့၊ ဝါ-ကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သည်၏ အဖြစ်ရှိသောထေရ်တို့၊ ဤသို့ သဒ္ဓတ္တုဇမျိုးပေးနိုင်၏။

ဝိပ္ပဋိသာရိနိ။ ။သရဏံ သာရော၊ ပဋိစ္စ+သာရော ပဋိသာရော-လွန်ကျူးမှုကို

ဖြစ်သော်လည်း၊ သတ္တာရုံ-ကို၊ အာဂမ္မ-၍၊ သဒ္ဓါသမ္ပဒံ-သဒ္ဓါ၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ လဘိ-ပြီ၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ပုန၊ တဿာ-ထိုကာဏာ၏၊ ဂေဟဒ္ဓါရံ-အိမ်တံခါး သို့၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဥပသင်္ကမနာရဟံ-ချဉ်းကပ်ခြင်းကို ထိုက်သည်၏အဖြစ် ကို၊ ဝါ-ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ ထိုက်သည်ကို၊ (ချဉ်းကပ်ထိုက်အောင်)၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗေ-ပြုစုလုပ်ကျွေးထိုက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု ဝါ-တို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ဘိက္ခုနိယော ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိယေသမာနာပိ-သော် လည်း၊ န လဘတိ၊ ဗုဒ္ဓါ နာမ-တို့မည်သည်၊ အဟော အတ္ထရိယဂုဏာ-ဪ . . . အံဩထိုက်သော ဂုဏ်တော်ရှိပါပေကုန်စွာ” ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ အာဂန္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧတရဟိ-၌၊ ကာယ-သော၊ ကထာယ- ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အတ္ထ န-ကုန်သနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဣမာယ နာမ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အမှ- ကုန်၏)” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဒါနေဝ-၌သာ၊ တေဟိ မဟလ္လကဘိက္ခုဟိ-ထိုကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-ထိုရဟန်းကြီးတို့သည်၊ ကာဏာယ-၏၊ ဝိပဋ္ဌိသာရော-ကို၊ ကတော-ပြုအပ် သည်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ကရိသုယေဝ-ပြုခဲ့ကုန်သည်သာ၊ ဣဒါ နေဝ-၌သာ၊ မယာ-သည်၊ ကာဏာ-ကို၊ မမ-၏၊ ဝစနကာရိကာ-စကားကို ပြုကျင့်လိုက်နာသူ၏အဖြစ်ကို၊ [ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ၊] ကတာ-အပ်သည်၊

စွဲ၍ ကြံစည်ခြင်း၊ ဝိရူပံ+ပဋိသာရော ဝိပဋ္ဌိသာရော-လွန်ကျူးမှုကို စွဲ၍ ဖောက်ပြန်စွာ ကြံစည်ခြင်း၊(သာရတ္ထ-၂, ၁၅၊ ပါရာဘာ-၂, ၂၄၄)၊ (တစ်နည်း) ဝိရူပေန+ပတိ ပုနပ္ပုနံ+သရတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ ဝိပဋ္ဌိသာရော-ဖောက်ပြန်သဖြင့် အထပ်ထပ် ကြံစည်ကြောင်းတရား၊(ဓာနိဋီ-၁၆၉)၊ (တစ်နည်း) ဒုစ္စရိတသုစရိတဿ ပဋိ ပစ္ဆာ၊ ပုနပ္ပုနံ ဝါ သရဏံ စိန္တနံ၊ အဘိမုခံ ဝါ သရဏံ ဂမနံ ပဋိသာရော၊ ဝိရူပေါ ကုစ္ဆိ- တော ဝါ ပဋိသာရော ဝိပဋ္ဌိသာရော-ပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု မပြုအပ်မိသော ကောင်းမှုကို ရှေးရှု၍ ဖောက်ပြန်သော (စက်ဆုပ်ဖွယ်သော) ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ တရားကိုယ်မှာ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း၊ (အဘိ၊ ဋ္ဌ-၁, ၄၁၄၊ မဏိ-၁, ၄၁၃၊ နိဘာ- ၄, ၂၀၅)၊ ထိုနောင် “ဝိပဋ္ဌိသာရော+ဧတိဿာ အတ္ထိတိ ဝိပဋ္ဌိသာရိနိ-နှလုံးမသာ ယာခြင်းရှိသောကာဏာ-နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းရှိသောကာဏာ”ဟု ဆက်ပါ။

န-မဟုတ်သေး၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေး၌လည်း၊ ဝါ-ရှေးတုန်းကလည်း၊ ကတာယေဝ-အပ်သည်သာ။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ သောတုကာမေဟိ-နာယူခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ယာစိတော-တောင်းပန်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)။

**ယတ္ထေ'ကော လဘတေ ဗဗ္ဗ၊ ဒုတိယော တတ္ထ ဇာယတိ၊
တတိယော စ စတုတ္ထော စ၊ ဣဒံ တေ ဗဗ္ဗကာ ဗိလံ။**

ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဧကော-တစ်ကောင်သော၊ ဗဗ္ဗ-ကြောင်သည်၊ (မူသိ-ကံ ဝါ-ကြွက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မံသံ ဝါ-အသားကိုသော်လည်းကောင်း၊) လဘတေ-ရ၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ဒုတိယော-၂ကောင်မြောက် ကြောင်သည်လည်းကောင်း၊ တတိယော စ-၃ကောင်မြောက်ကြောင်သည်လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထော စ-၄ကောင်မြောက်ကြောင်သည်လည်းကောင်း၊ ဇာယတိ-ဖြစ်လာ၏၊ တေ ဗဗ္ဗကာ-ထိုကြောင်၄ကောင်တို့သည်၊ ဣဒံ ဗိလံ-ဤဖန်ဖြင့် ပြုအပ်သော တွင်း(လိုက်)ကို (ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ ပဟရိတွာ-ပတ်ခတ်၍၊ ဇီဝိတက္ခယံ-အသက်၏ ကုန်ခြင်းသို့၊ ပတ္တာ-ရောက်ကုန်ပြီ။)

ကုတိ-သို့၊ ဣဒံ ဗဗ္ဗဇာတကံ-ဤဗဗ္ဗဇာတ်တော်ကို၊ ဝိတ္တာရေန-အကျယ်အားဖြင့်၊ ကထေတွာ-မူ၍၊ “တဒါ-၌၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ မဟလ္လကဘိက္ခု-တို့သည်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဗိဠာရာ-ကြောင်တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ မူသိကာ-ကြွက်မသည်၊ ကာဏာ-ကာဏာသည်၊ (အဟောသိ-ပြီ၊) မဏိ-ကာရော-ကျောက်ဆစ်သမားသည်၊ အဟမေဝ-ငါဘုရားသာတည်း၊” ကုတိ-သို့၊ ဇာတကံ-ကို၊ သမောဓာနေတွာ-ပေါင်းတော်မူပြီး၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧဝံ-သို့၊ အတိတေပိ-၌လည်း၊ ကာဏာ-သည်၊ ဒုမ္မနာ-မကောင်းသောစိတ်ရှိသည်၊ အာဝိလစိတ္တာ-နောက်ကျသောစိတ်ရှိသည်၊ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာ-ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ မမ-၏၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ ပသန္နဥဒကရဟဒေါ ဝိယ-ကြည်လင်သော သမုဒြာကဲ့သို့၊ ဝိပသန္နစိတ္တာ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သောစိတ်ရှိသည်၊ အဟောသိ-ပြီ” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္ဓိ-ကို၊ ဃဋေတွာ-၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေန္တော၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိံ)၊ ယထာပိ ၊ ပေ ၊ ပဏှိတာ”တိ-၍၊

(အာဟ)။

ယထာပိ ရဟဒေါ ဂမ္ဘီရော၊ ဝိပ္ပသန္ဓော အနာဝိလော၊

ဧဝံ ဓမ္မာနိ သုတ္တာန၊ ဝိပ္ပသီဒန္တိ ပဏ္ဍိတာ။

ဂမ္ဘီရော-နက်သော၊ ရဟဒေါ-သမုဒြာသည်၊ ဝိပ္ပသန္ဓော-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သည်၊ အနာဝိလော-မနောက်ကျသည်၊ ဟောတိ ယထာပိ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ပဏ္ဍိတာ-တို့သည်၊ ဓမ္မာနိ-ဟောအပ်သောတရားတို့ကို၊ သုတ္တာန-ကြားနာရ၍၊ ဝိပ္ပသီဒန္တိ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်ကုန်၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ရဟဒေါတိ-ကား၊ ယော-အကြင်သမုဒြာရေပြင်သည်၊ စတုရင်္ဂနိယာပိ-၄ပါးသော အင်္ဂါရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ သေနာယ-စစ်တပ်သည်၊ ဩဂါဟန္တိယာ-ကူးသွားလသော်၊ ဝါ-ကူးသွားသောကြောင့်၊ န ခုဘတိ-မလှုပ်ရှား၊ ဧဝမ္ပပေါ-သော၊ **ဥဒကဏ္ဍဝေါ**-သမုဒြာရေသည်၊ (ပင်လယ်ပြင်သည်)၊ [ဝိပ္ပသန္ဓော၌ စပ်၊] ပန-ဆက်၊ သဗ္ဗကာရေန-ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ စတုရာသီတိယောဇနသဟဿဂမ္ဘီရော-ယူဇနာ၈သောင်း၄ထောင်အနက်ရှိသော၊ [ဂမ္ဘီရော၏အဖွင့်၊] နီလမဟာသမုဒ္ဒေါ-စိမ်းညိုပြာလဲ့သော

ဥဒကဏ္ဍဝေါ။ ။“ဥဒကဏ္ဍဝေါ”ဖြင့် ရဟဒသဒ္ဒါ သမုဒြာကို ဟောသည်ဟု ပြသည်။ “အဏ္ဍံ ဥဒကရာသီံ ဝါတိ ဗန္ဓတိတိ အဏ္ဍဝေါ။ [အဏ္ဍ+ဝါ+အ၊-နိဒီ-၅၃၇၊] အဏ္ဍော (လံ) ဝါတိ ဂစ္ဆတိ ယသ္မိန္တိ အဏ္ဍဝေါ။ [အဏ္ဍ+ဝါ+အ၊] အဏ္ဍော+ယသ္မိ ဝိဇ္ဇတိတိ ဝါ အဏ္ဍဝေါ။ [အဏ္ဍ+ဝါ-ဓာန်ဋီ-၆၅၉၊]”ဟု ပြပါ။

ဆက်ဥးအံ-အဏ္ဍဝသဒ္ဒါသည် “ရေအိုင်၊ ရေရှိရာဌာန၊ သမုဒြာ”ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောရာ ဤ၌ သမုဒြာကို ယူပါ။ ရေပြင်က နက်သာနက်၍ မကျယ်၊ ကျယ်သာ ကျယ်၍ မနက်လျှင် အဏ္ဍဝဟု မခေါ်နိုင်၊ နက်လည်းနက်၊ ကျယ်လည်း ကျယ်မှ အဏ္ဍဝဟု ခေါ်ရသည်။ နက်လည်းနက်၊ ကျယ်လည်းကျယ်သော ရေပြင်ကို အဏ္ဍဝဟု ဆိုရကား ဥဒကနှင့် အဏ္ဍဝတို့ အရတူ၏။ ထို့ကြောင့် ဇေ. ၄-၃၊ ၄၉၅၌ “ဥဒကဏ္ဍဝေ”ကို “အဏ္ဍဝသင်္ခါတာနိ+ဥဒကာနိ”ဟု ဖွင့်ပုံကို ကြည့်၍ “အဏ္ဍဝသင်္ခါတံ+ဥဒကံ ဥဒကဏ္ဍဝေါ-ရေများစွာရှိသည့် သမုဒြာတည်းဟူသော ရေပြင်၊ [ဥဒက+အဏ္ဍဝ၊ ရှေ့နောက်ပြန်၊ (တစ်နည်း) ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရည်း၊]”ဟု ဆက်ပါ။ (မ. ၄-၂၊ ၁၅၊ သံ. ၄-၃၊ ၅၇၊ ဇေ. ၄-၃၊ ၄၉၅)

ရေရှိသော မဟာသမုဒြာသည်၊ ရဟဒေါ နာမ-ရဟဒမည်၏။ ဟိ-မှန်၏။ တဿ-ထိုနီလမဟာသမုဒြာ၏။ ဟေဌာ-အောက်၌၊ [သာမညာဓာရ] စတ္တာလီသ-ယောဇနသဟဿမတ္ထေ-ယူဇနာ၄သောင်းအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ [ဝိသေသာဓာရ] ဥဒကံ-ရေသည်၊ မစ္ဆေဟိ-ငါးတို့ကြောင့်၊ စလတိ-လှုပ်ရှား၏။ ဥပရိ-အထက်၌၊ တာဝတ္ထကေယေဝ-ထိုယူဇနာ၄သောင်းအတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဌာနေ-၌၊ ဝါတေန-လေကြောင့်၊ စလတိ-၏။ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ စတုယောဇနသဟဿမတ္ထေ-ယူဇနာ၄ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဌာနေ-၌၊ ဥဒကံ-သည်၊ နိစ္စလံ-မလှုပ်မရှား၊ တိဌတိ-တည်၏။ အယံ-ဤနီလမဟာသမုဒြာသည်၊ ဂမ္ဘီရော-နက်သော၊ ရဟဒေါ နာမ-မည်၏။ ဧဝံ ဓမ္မာနီတိ-ကား၊ **ဒေသနာဓမ္မာနိ**-ဒေသနာဓမ္မတို့ကို၊ ဣဒံ၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ယထာ နာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ရဟဒေါ-သမုဒြာသည်၊ အနာ-ကုလတာယ-မရှုပ်ထွေး၊ မနောက်ကျိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိပ္ပသန္ဓော-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သည်၊ အစလတာယ-မလှုပ်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနာဝိလော-မနောက်ကျိသည်၊ (ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊) ဧဝံ-တူ၊ မမ-၏။

ရဟဒေါ နာမ။ ။ “ဥဒကဏ္ဍဝေါ”ဟူသော အဖွင့်ဖြင့် ရဟဒသဒ္ဒါ သမုဒြာကို ဟောသည်ဟု ပြခဲ့၏။ သမုဒြာတွင်လည်း စိမ်းညိုပြာလဲ့သောရေရှိသော မဟာသမုဒြာကို ယူပါဟု ပြလိုသောကြောင့် “သဗ္ဗကာရေန ပန၊ ပေ ၊ ရဟဒေါ နာမ”ဟု နာမသဒ္ဒါဖြင့် မိန့်သည်။ [ဝုစ္စတိ နာမ၊ ပရိယာယ၊ ရှိလကလျှင် ဥပစာ-ရှင်တိပိဋက-၈၃၊] “ရဟဒန္တိ သဒ္ဓံ ကရောန္တိ သကုဏာဒယော ဧတ္တာတိ ရဟဒေါ၊ [ရဟဒ+အာ-ဓာတွတ္ထ၊] ဥဒကံ ဟရတိတိ ဝါ ရဟဒေါ၊ [ဟရ+ဒ၊ ရှေ့နောက်ပြန်၊] ရဟော စက္ခု-ရဟဒိကံ+ဒဒါတိတိ ဝါ ရဟဒေါ၊ [ရဟော+ဒါ+အာ-သီဋီသစ်-၂၊ ၁၆၃၊]”ဟု ပြပါ။

ဒေသနာဓမ္မာနိ။ ။ဓမ္မာနိအရ “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ”၏ အဖွင့်၌ ပြခဲ့သော ဓမ္မ၄မျိုးတို့တွင် ဒေသနာဓမ္မကို ယူစေလို၍ “ဒေသနာဓမ္မာနိ”ဟု မိန့်သည်။ သို့မဟုတ်၊ “ဒေသနာဓမ္မာနိ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဒေသနာဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကျေသည်ဟု ယူပါ။ ဒေသိ-ယန္တေတိ ဒေသနာယော၊ ဒေသနာယော စ+တာ+ဓမ္မာနိ စာတိ ဒေသနာဓမ္မာနိ-ဟောအပ်သော တရားတို့၊ ပုံလိင်မှ နပုံလိင်ပြန်နေသော လိင်ဝိပလ္လာသတည်း၊ (နီတိ သုတ္တ-၁၇၄၊) (တစ်နည်း) “ဗြဟ္မတ္ထသခရာဇာဒိတော”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယောဝိဘတ်ကို အာနိပ္ပု။(ဝိဗော-၇၅)။

ဒေသနာဓမ္မ-ဟောတော်မူအပ်သောတရားကို၊ သုတ္တာ-၍၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂါ-
ဒိဝသေန-သောတာပတ္တိမဂ်အစရှိသည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိရုပက္ခိလသစိတ္တတံ-
ဥပက္ခိလသစိတ်မရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ ဝါ-ပူပန်ညစ်ငြူးစေတတ်သော စိတ်
မရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇန္တာ-ရောက်ကုန်လျက်၊ ပဏ္ဍိတာ-တို့သည်၊ ဝိ-
ပုသီဒန္တိ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်ကုန်၏၊ ပန-အထူးကား၊ အရဟတ္တပ္ပတ္တာ-
အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) ဧကန္တဝိပု-
သန္တာဝ-စင်စစ်အထူးသဖြင့် ကြည်လင်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤ
ကားဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိ-
ဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏီသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကာဏမာတုဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ကာဏမာတုဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၈-ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

သဗ္ဗတ္ထ ဝေ သပ္ပရိသာ စန္ဒိတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ
ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊ ပဉ္စသတေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊
ကထေသိ၊ ဒေသနာ-သည်၊ ဝေရဉ္စာယံ-ဝေရဉ္စာမြို့၌၊ သမုဋ္ဌိတာ-ဖြစ်ပေါ်ပြီ။
ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပဌမဗောဓိယံ-ပဌမဗောဓိ၌၊ ဝေရဉ္စ-ဝေရဉ္စာမြို့သို့

ပဌမဗောဓိယံ။ ။ဗောဓေတိ ဧတ္တာတိ ဗောဓိ၊ ဗုဒ္ဓန္တိ ဧတ္တာတိ ဝါ ဗောဓိ၊ ပဌမာ+
ဗောဓိ ပဌမဗောဓိ-သာဝကတို့ကို သစ္စာ၄ပါးကို သိစေရာ ပဌမပိုင်းအခါ၊ ဝါ-သာဝက
တို့၏ သစ္စာ၄ပါးကို သိကြရာပထမပိုင်းအခါ၊ (ပါရာဘာ-၁၊ ၉၉၊ ပါရာဘာ-၂၊ ၁၃၀၊
ပါမြန်ဓာန်)၊ ဆက်ဦးအံ့-ဝိ၊ ၄-၁၄၅၊ ၁၅၅တို့၌ ဘုရားရှင်၏ ရှေ့ပိုင်းဝါတော်၂၀ကို
ပဌမဗောဓိဟု ဆို၍ သိဋီ-၁၊ ၂၀၁၌ ၄၅ဝါတွင် ပထမ၁၅ဝါကို ပဌမဗောဓိ၊ ဒုတိယ
၁၅ဝါကို မဇ္ဈမဗောဓိ၊ တတိယ၁၅ဝါကို ပစ္ဆိမဗောဓိဟု ဆို၏၊ ဤသို့ဆိုသော်လည်း
၁၅ဝါသည် ဝါတော်၂၀၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာတို့ ဆန့်ကျင်
မှု မရှိပါ။ (သာရတ္ထ-၁၊ ၄၄၄၊ သိဋီသစ်-၁၊ ၃၁၅)

တစ်နည်း။ ။သယံ ဗုဒ္ဓတိ၊ ဗုဒ္ဓန္တိ ဝါ တေန အရိယာတိ ဗောဓိ၊ (မဂ်)၊ သဗ္ဗဓမ္မေ
သဗ္ဗာကာရတော ဗုဒ္ဓတိ ပဋိဝိဇ္ဇတိတိ ဗောဓိ၊ (သဗ္ဗညုတဉာဏ်)၊ (သာရတ္ထ-၁၊ ၃၅၁)၊
ဗောဓိယာ+ပတ္တိ ဗောဓိ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရောက်ခြင်း-ရောက်

ဂန္ဓာ-ကြွတော်မူ၍၊ **ဝေရဇ္ဇေန**-ဝေရဇ္ဇမည်သော၊ ပြာဟ္မဏေန-ပုဏ္ဏားသည်၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုသတေဟိ-ရဟန်းအရာတို့နှင့်၊ [ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ရဟန်းငါးရာတို့နှင့်၊] သဒ္ဓိ၊ ဝဿံ-မိုးအခါ၌ နေခြင်းသို့၊ ဝါ-ဝါသို့၊ [ဝဿတိ ဧတ္ထာတိ ဝဿော၊ [ဝဿ-သေစနေ+အ၊] ဝဿ+ဝါသော ဝဿော၊ ဝါသဈေ-သာရတ္ထ- ၂, ၁၁၄၊] ဥပဂစ္ဆိ-ကပ်ရောက်ပြီ၊ [ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိ-ဝါကပ်ပြီ၊] ဝေရဇ္ဇော-မည်သော၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ မာရာဝဋ္ဋနေန-မာရနတ်၏ လှည့်စားခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-မာရနတ်က စိတ်ကို လှည့်စားခြင်းဖြင့်၊ အာ-ဝဋ္ဋော-လှည့်စားအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကဒိဝသမ္ပိ-တစ်နေ့၌သော်မျှလည်း၊ ဝါ-တစ်ရက်လေးမျှလည်း၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ သတိ-ကို၊ န ဥပ္ပာဒေသိ-မဖြစ်စေ၊ ဝေရဇ္ဇာပိ-ဝေရဇ္ဇာမြို့သည်လည်း၊ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-မပြည့်စုံသောထမင်းရှိသည်၊ ဝါ-ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားသည်၊ [အသမိဒ္ဓိ+ဘိက္ခာ ယတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ၊ ဒုသဒ္ဓါ အသမိဒ္ဓိအနက်ဟော(ပါရာဘာ- ၂, ၈၄၊) ဒုလ္လဘာ+ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ၊

ရာကာလ၊ ပတ္တိဈေ၊ သို့မဟုတ်၊ ဌာနူပစာရအားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရောက်ခြင်းကို ယူပါ။ ဗောဓိတော+ပဌမော ပဌမဗောဓိ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရောက်ခြင်းမှ (ရောက်ပြီးနောက်) ပဌမပိုင်းဖြစ်သော ဝါတော် ၂၀ကာလ၊ ဤနည်းကား **“ပဌမဗောဓိယန္တိ** ဗောဓိတော ဝိသတိဝဿပရိစ္ဆိန္နေ ကာလေ (ဝိမတိ-၁, ၉၃)” ဟူသောအဖွင့်နှင့်အညီ ဖြစ်သည်။

ဝေရဇ္ဇေန။ ။ဝိဂတော+ရဇော အဿာတိ ဝိရဇာ၊ ဝိရဇာယေဝ ဝေရဇ္ဇာ-ကင်းသော အပြစ်ရှိရာမြို့၊ [ဝိရဇာ+ဏ၊ နိဂ္ဂဟိတံလာ၊] ဝေရံ ဧတ္ထ ဇာတန္တိ ဝါ ဝေရဇ္ဇာ-ဘုရားအလောင်းနှင့် ဒေဝဒတ်အလောင်းတို့ ပထမဆုံးရန်ဖြစ်ရာမြို့၊ ဝိဝိဓေဟိ ရဇ္ဇ-ယတိတိ ဝေရဇ္ဇာ-အမျိုးမျိုးသော ခဲဖွယ်စားဖွယ်တန်ဆာစသည်တို့ဖြင့် နှစ်သက်စေသောမြို့၊ ဝေရံ အဘိဘဝိတွာ ဇာတံ ဝါ ဝေရဇ္ဇာ-ရန်ကို လွှမ်းမိုး၍ ဖြစ်ရာမြို့၊ ဝေရဇ္ဇဿ အဿမဋ္ဌာနေ ကတာ ဝေရဇ္ဇာ-ဝေရဇ္ဇရသေ့၏ ကျောင်းသင်္ခမ်းနေရာ၌ ပြုလုပ်အပ်သောမြို့၊ ဤကား ကေစိဆရာတို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်ဟု သာရတ္ထ-၁, ၂၀၁၌ ဆို၏၊ ဝိ. ဋ္ဌ. ၁, ၈၁အလို ဝိပြိုဟ်ပြုဖွယ်မလိုသော ရုဇ္ဈိနာမ်တည်း၊ ထိုနောင် “ဝေရဇ္ဇာယံ ဇာတော၊ ဝေရဇ္ဇာယံ ဘဝေါ ဝါ၊ ဝေရဇ္ဇာ ဝါ အဿ နိဝါသောတိ ဝေရဇ္ဇော-ဝေရဇ္ဇာမြို့၌ မွေးဖွားသော-ဖြစ်သော-ဝေရဇ္ဇာမြို့ဟူသော နေရာရှိသော ပုဏ္ဏား၊ [ဝေရဇ္ဇာ+ဏ၊-ဝိ. ဋ္ဌ-၁, ၈၃၊]”ဟု ဆက်ပါ။

(သာရတ္ထ-၁, ၄၃၂၊ မအူပါရာနိ-၂, ၄၁၁)။ အဟောသိ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝေရဉ္စ-
 ဝေရဉ္စမြို့ကို၊ ဝါ-၌၊ **သန္တရဗာဟိရံ**-မြို့တွင်းမြို့ပနှင့်တကွ၊ ဝါ-မြို့တွင်းမြို့ပ
 မကျန်ရအောင်၊ (တစ်နည်း) **သန္တရဗာဟိရံ**-အတွင်းအပြင်နှင့် တကွဖြစ်သော၊
 ဝေရဉ္စ-ကို၊ ဝါ-၌၊ **ပိဏ္ဍာယ**-ငှာ၊ **စရိတွာ**-လှည့်လည်၍၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်၊
 ပိဏ္ဍာပါတ်-ကို၊ အလဘန္တ-မရကုန်လသော်၊ ကိလမိသု-ပင်ပန်းကုန်ပြီ၊ တေသံ-
 ထိုရဟန်းတို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အတွက်၊ **အဿဝါဏိဇကာ**-မြင်းကုန်သည်တို့သည်။

သန္တရဗာဟိရံ။ ။ဤပုဒ်ကို သာကလ္လတ္ထအဗျယိဘောသမာသ်၊ ဗဟုဗ္ဗိတိသမာသ်
 ဟု ၂မျိုးယူကြရာ ရှေ့နည်းအလို သာကလ္လတ္ထအဗျယိဘောသမာသ်၊ နောက်နည်းအလို
 ဗဟုဗ္ဗိတိသမာသ်တည်း။ သာကလ္လတ္ထအဗျယိဘောယူလျှင် “အန္တရံ စ+ဗာဟိရံ စ
 အန္တရဗာဟိရံ၊ သဟ+အန္တရဗာဟိရေန သန္တရဗာဟိရံ(ရူ-၁၈၂)၊ အန္တရဗာဟိရဿ+
 သာကလ္လံ၊ ဝါ သန္တရဗာဟိရံ(မောင်ပံဋီ-၃, ၂)၊ အန္တရဗာဟိရမ္ပိ အသေသေတွာ သန္တရ-
 ဗာဟိရံ(ပယောဂ-၄, ၉)”ဟု ပြုပါ။

ဗဟုဗ္ဗိတိယူလျှင်။ ။ဗဟုဗ္ဗိတိသမာသ်ယူလျှင် “အန္တရေ+ဇာတာနိ အန္တရာနိ၊
 [အန္တရ+ဏာ] ဗဟိ+ဇာတာနိ ဗာဟိရာနိ၊ [ဗဟိ+ဣရဏိ] အန္တရာနိ စ+ဗာဟိရာနိ
 စ အန္တရဗာဟိရံ၊ သဟ+အန္တရဗာဟိရေန ယာ ဝတ္ထတိတိ သန္တရဗာဟိရာ-(တံခါး
 တံတိုင်းစသော) အတွင်းအဆောက်အဦး၊ (ပြအိုးကျုံးစသော) အပြင်အဆောက်
 အဦးနှင့် တကွဖြစ်သော ဝေရဉ္စမြို့၊(မောင်၊ မောင်ပံ၊ မောင်နိ-၃, ၂၊ ၇၉၊ ၈၀၊ ၈၁၊
 သီဋီသစ်-၂, ၁၃၇)၊ (တစ်နည်း) သမံ+အန္တရဗာဟိရံ ဧတိသာတိ သန္တရဗာဟိရာ-
 ညီညာပြေပြစ်သော အတွင်းအပြင်ရှိသော ဝေရဉ္စမြို့၊(မဋီ-၂, ၂၃၇)”ဟု ပြုပါ။

ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ။ ။**ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ**တိ ပိဏ္ဍာယ စရဏဟေတု၊ ဟေတု-
 အထွေပိ ဟိ တွာသဒ္ဒမေကေ ဣစ္ဆန္တိ၊-သာရတ္ထ-၁, ၄၂၇။

အဿဝါဏိဇကာ။ ။“ဝါဏာယ(တဏှာဖြင့်) ဣတောစိတော အဇ္ဈိတိ ဝါဏိဇာ၊
 [ဝါဏ+အဇ+အာ-ဂဠုန်-၆၃၊] ပဏန္တိ ဗျဝဟရန္တိတိ ဝဏိဇာ၊ [ပဏ+ဣဇ ပကို ဝပြု-
 ကောတ္ထုဘ၊] ဝဏန္တိ သဒ္ဓါယန္တိတိ ဝဏိဇာ၊ [ဝဏ+ဣဇ] ဝဏိဇာယေဝ+ဝါဏိဇာ၊
 [ဝဏိဇာ+ဏာ-စလင်းဂံ-၁, ၂၅၄၊] ကိဏာထ ကိဏာထာတိ ဝဏန္တိ သဒ္ဓံ ကရေန္တိတိ
 ဝါဏိဇာ၊ [ဝဏ+ဣဇ-စလင်းဂံ-၁, ၂၅၄၊] အဿေ+ဝိက္ခိယိကာ+ဝါဏိဇာ အဿ-
 ဝါဏိဇာ-မြင်းတို့ကို ရောင်းသော ကုန်သည်တို့၊ (မအူပါရာနိ-၂, ၄၁၇)၊ အဿဝါဏိဇာ
 ဧဝ အဿဝါဏိဇကာ”ဟု ပြုပါ။

ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-တစ်ကွမ်းစား တစ်ကွမ်းစားအတိုင်းအရှည်ရှိသော မုယောဆန်ဟူသော၊ ဝါ-တစ်စလယ် တစ်စလယ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော မုယောဆန်ဟူသော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ပညာပေသုံးနိစ္စဘတ်အနေအားဖြင့် ဝတ်တည်ထားကုန်ပြီ။

ဆက်ဥးအံ့-ဇမ္ဗုဒိပ်(အိန္ဒိယပြည်)၏ တောင်ပိုင်း၊ မြောက်ပိုင်း၂မျိုးတွင် တောင်ပိုင်းကို ဒက္ခိဏာပထ၊ မြောက်ပိုင်းကို ဥတ္တရာပထဟု ခေါ်သည်။ ဒက္ခိဏာပထ(တောင်ပိုင်း)သည် နွားများမွေးမြူရာဒေသအဖြစ် ထင်ရှား၏။ ဥတ္တရာပထ(မြောက်ပိုင်း)ကား မြင်းများမွေးမြူရာဒေသအဖြစ် ထင်ရှား၏။ မြင်းကုန်သည်တို့သည် ဥတ္တရာပထ(မြောက်ပိုင်း)မှ လာကြပြီး အမြတ်၂ဆ၊၃ဆယူ၍ မြင်းအရောင်းအဝယ် လုပ်ကြသည်။ ဒက္ခိဏာပထ(တောင်ပိုင်း)သားများသည် သဒ္ဓါတရားမရှိကြ၊ ရတနာ၃ပါး၌ မကြည်ညိုကြ၊ ဥတ္တရာပထ(မြောက်ပိုင်း)သားတို့သည် သဒ္ဓါတရားရှိကြ၏။ ရတနာ၃ပါး၌ ကြည်ညိုကြ၏။ ရတနာ၃ပါးကို မြတ်နိုးကြ၏။ ထိုကြောင့် တစ်ကွမ်းစားချက်ဆွမ်းကို ဝတ်ထား၍ လှူဒါန်းကြသည်။ (ဝိ. ဋ္ဌ-၁, ၁၄၄၊ ၁၄၅)

ပတ္ထပတ္ထပုလကံ။ ။ပကာရေန ထာတိ ဧတ္ထာတိ ပတ္ထော၊ [ပ+ထာ+အါ-ထောမ၊ ဝိဓာန်၊] (တစ်နည်း) ဧကသ္မိံ ဒိဝသေ ဧကပုရိသဿ ယာပနာယ ပတ္ထေတဗ္ဗော ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ပတ္ထော၊ [ပတ္ထ+အါ-ဘုရားပါရာနိ-၃၅၊] “ပတ္ထော တု နာဠိ နာရိယံ (ဓာန်-၄၈၄)”နှင့်အညီ ယောက်ျားတစ်ယောက် မျှတလောက်သော (ဝလောက်သော) တစ်စလယ်အတိုင်းအရှည်ကို “ပတ္ထ”ဟု ခေါ်သည်။(ဝိ. ဋ္ဌ-၁, ၁၄၅)။ ပတ္ထော စ+ပတ္ထော စ ပတ္ထပတ္ထော၊ (တစ်နည်း) ဝိစ္ဆာဘိက္ခုညေသု ဒွေ(မောင်-၁, ၅၄)သုတ်ဖြင့် ပတ္ထကို ပတ္ထ ပတ္ထဟု ၂ပုဒ်ပြု၊ ပတ္ထပတ္ထော+ပမာဏံ ဧတဿာတိ ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ၊ [ပတ္ထပတ္ထ+ပမာဏာ-မအူပါရာနိ-၂, ၄၁၉၊] ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ+ပုလကံ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-တစ်ကွမ်းစားတစ်ကွမ်းစားအတိုင်းအရှည်ရှိသော မုယောဆန် (ဂျုံဆန်)၊ [ပတ္ထပတ္ထပမာဏာ+ပုလက၊ ပမာဏဓျေ-ပါရာဂံသစ်-၂, ၃၄၁။]

ပုလကံ။ ။ဖွဲမပါအောင် ပြုလုပ်၍ ပေါင်းအပ်၊ ပြုတ်အပ်သော မုယော(ဂျုံ)ဆန်ကို “ပုလကံ”ဟု ဆိုသည်။(ဝိ. ဋ္ဌ-၁,)၊ သက္ကတ၌ ဂျုံ၊ ပူရီအနက်ဟော ပူရကသည် ပါဠိ၌ ရကို လပြု၊ ပူရ၌ ရဿပြု၍ “ပုလကံ”ဖြစ်သည်။(ဝိဓာန်)။ (တစ်နည်း) ထောမ၌ ဆန်အနက်ဟော နပုံလိင်ပုလကနှင့် ပုံလိင်ပုလကကို ပရိယာယ်ဟု ဆိုပြီး ပုလကကို “တဏှုလာ”ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ထိုအဆိုသည် “ပုလကံ နာမ...ယဝတဏှုလာ(ဝိ. ဋ္ဌ-၁, ၁၄၅)”ဟူသော အဖွင့်နှင့် ထပ်တူကျ၏။ ပုလကကိုလည်း “ပုလ-မဟတ္ထေ+က၊ သုတ္တုဋ္ဌိကံ”ဟု ဆိုသည်။ (ပါရာဘာ-၂, ၉၃)

ကိလမန္တေ-ပင်ပန်းနေကုန်သော၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ မဟာမော-
 ဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော-သည်၊ ပထဝေါဇိ-မြေဆီမြေလွှာမြေဩဇာကို၊ ဘောဇေတု-
 ကာမော-စားစေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရကုရုံ-မြောက်ကျွန်း
 သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝေသေတုကာမော စ-ဝင်စေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်လည်း
 ကောင်း၊ အဟောသိ၊ သတ္တာ-သည်၊ တံ-ထိုအရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်၏၊ လျှောက်
 ထားချက်ကို၊ ပဋိက္ခိပိ-ပယ်မြစ်တော်မူပြီ၊ ဘိက္ခုနံ-တို့သည်၊ ဧကဒိဝသမ္ပိ-တစ်
 နေ့မျှလည်း၊ ပိဏ္ဍပါတ်-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ **ပရိတ္တာသော**-မွတ်သိပ်ဆာလောင်ခြင်း
 သည်၊ နာအဟောသိ-မဖြစ်၊ ဣစ္ဆာစာရံ-အလိုတဏှာ၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝါ-အလို
 တဏှာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို၊ စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု၊ ဝဇ္ဇေတွာ ဧဝ-ကြည့်၍သာလျှင်၊
 ဝိဟရိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုဝေရဉ္စာမြို့၌၊ တေမာသံ-ဝါတွင်း၃လ
 ပတ်လုံး၊ ဝသိတွာ-မူပြီး၍၊ ဝေရဉ္စ-သော၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အပလောကေတွာ-
 ပန်ပြော၍၊ တေန-ထိုဝေရဉ္စပုဏ္ဏားသည်၊ ကတသက္ကာရသမ္မာနော-ပြုအပ်သော
 ကောင်းမွန်စွာ ပြုစုပူဇော်မှု၊ မြတ်နိုးမှုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ-ထိုဝေရဉ္စပုဏ္ဏားကို၊
 သရဏေသု-သရဏဂုံတို့၌၊ ပတိဌာပေတွာ-တည်စေ၍၊ တတော-ထိုဝေရဉ္စာမြို့

ပရိတ္တာသော။။ပရိတဿနံ ပရိတ္တာသော-မွတ်သိပ်ဆာလောင်ခြင်း၊ [ပရိ+တသ-
 ပိပါသာယံ+ဏ၊-အနုဋီ-၂၀၃၊] တသဓာတ်သည် ဥဗ္ဘေဂ-ထိပ်လန်ခြင်း၊ ပိပါသာ-
 မွတ်သိပ်ခြင်းတို့ကို ဟောရာ “ဣစ္ဆာစာရံ ဝဇ္ဇေတွာ ဧဝ ဝိဟရိသု”ဟူသော အနွယ်
 ဝါကျကို ထောက်၍ ဤ၌ ပိပါသာအနက်ဟောတည်း၊ ဆွမ်းကိုအကြောင်းပြု၍ မွတ်
 သိပ်ဆာလောင်မှုမဖြစ်-ဟူလို။

တစ်နည်း။ ။ဝန္တာသောကဲ့သို့ သမာသ်ပုဒ်ကြံ၍ “ပရိတ္တ+အာသာ”ဟု ပုဒ်ခွဲကာ
 “ဣစ္ဆတိ ဧတာယာတိ အာသာ၊ [ဣသု+အ+အာ၊-သုစိ၊] အာရမ္မဏေ အသ္မုတေ
 အဇ္ဈောတ္ထရတိ၊ အသတိ ပရိဘုဉ္ဇတိ ဝါတိ အာသာ၊ [အသ (ရှေ့ဗျာပနတ္ထ၊ နောက်
 အဒနတ္ထ)+ဏ+အာ၊-အဘိ၊ ၄-၁၊ ၃၉၇၊] အာသီသနံ အာသာ၊ [အာသ-ပတ္ထနာယံ+
 အ+အာ၊-နိဒိ-၅၅၅၊] ပရိတ္တ+အာသာ ယဿာတိ ပရိတ္တာသော-အနည်းငယ်သော
 အလိုအာသာရှိသူ”ဟုပြု၊ ထိုနောင် ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပကြံ၍ “ပရိတ္တာသော-
 အနည်းငယ်သော အလိုအာသာရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-အနည်းငယ်သော လိုချင်
 တောင့်တခြင်းသည်”ဟု ပေးပါ၊ ဆွမ်းကို အကြောင်းပြု၍ အနည်းငယ်သော လိုချင်
 တောင့်တမှုပင် မဖြစ်-ဟူလို။

မှ၊ နိက္ခန္ဓာ-ထွက်တော်မူလသော်၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ စာရိကံ-ခရီး ရှည်လှည့်လည်တော်မူခြင်းကို၊ ဝါ-ခြင်းအားဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၉၁၅] စရမာနော- လှည့်လည်တော်မူလသော်၊ ဧကသ္မိ-တစ်ပါးသော၊ သမယေ-အခါ၌၊ သာဝတ္ထိ- သို့၊ ပတွာ-မူ၍၊ ဇေတဝနေ-၌၊ ဝိဟာသိ-မူပြီး၊ သာဝတ္ထိဝါသိနော-သာဝတ္ထိမြို့၌ နေသူတို့သည်၊ သတ္တု-ဘုရားရှင်ဖို့ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) သတ္တု-၏၊ (အတ္ထာ- ယ-ငှာ) အာဂန္တုကဘတ္တာနိ-အာဂန္တုကဘတ်တို့ကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တဒါ-၌၊ ပဉ္စသတမတ္တာ-ငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဝိယာသာဒါ-စား ကြွင်းစားတို့သည်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ နိဿာယ-၍၊ အန္တောဝိဟာရေယေဝ-ကျောင်း တွင်း၌သာလျှင်၊ ဝသန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-ထိုစားကြွင်းစားတို့သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဘုတ္တာဝသေသာနိ-စားအပ်ပြီးသည်မှ ကြွင်းကုန်သော၊ ပဏီတဘောဇနာနိ- ကောင်းမွန်သော ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဘုဉ္စိတွာ-၍၊ နိဒ္ဒါယိတွာ-၍၊ ဥဌာယ-၍၊ နဒီတီရံ-မြစ်ကမ်းသို့၊ ဂန္တာ-၍၊ နဒန္တာ-အော်ဟစ်ကုန်လျက်၊ **ဝဂ္ဂန္တာ**-အပေါင်း အစုအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်လျက်၊ ဝါ-အုပ်စုဖွဲ့ကုန်လျက်၊ **မလ္လမုဋ္ဌိယုဒ္ဓံ**-လက်ငွေ၊ သမားတို့၏ လက်ငွေထိုးသတ်ခြင်းကို၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ ယုဇ္ဈန္တာ-ထိုးသတ်ကုန် လျက်၊ ကီဠန္တာ-ကစားကုန်လျက်၊ အန္တောဝိဟာရေပိ-ကျောင်းတွင်း၌လည်း ကောင်း၊ ဗဟိဝိဟာရေပိ-ကျောင်းပြင်၌လည်းကောင်း၊ အနာစာရမေဝ-မပြုကျင့် ထိုက်သည်ကိုသာ၊ စရန္တာ-ပြုကျင့်ကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်နေထိုင်ကုန်၏၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-စေကုန်ပြီ၊ (ကိ)။

ဝဂ္ဂန္တာ ။ ။ “ဝဂ္ဂ ဂတိယံ။ . . သမုဒါယဝသေန ဝဂ္ဂနံ ပဝတ္ထနံ ဝဂ္ဂေါ(နီတိဓာတု- ၂၇)”အရ ဝဂ္ဂဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟော၏။ ဂတိလည်း ပါပုဏနဂတိ၊ ဉာဏ ဂတိမဟုတ်၊ ပဝတ္ထနဂတိတည်း။

မလ္လမုဋ္ဌိယုဒ္ဓံ ။ ။ အညမည် မထေန္တိ ဝိလောလေန္တိတိ မလ္လာ-သတ်ပုတ်လုံးထွေး တတ်သော လက်ငွေသမားတို့(သီဋိသစ်-၁၊ ၃၆၀)၊ ယုဇ္ဈနံ ယုဒ္ဓံ၊ မုဋ္ဌိနာ+ယုဒ္ဓံ မုဋ္ဌိယုဒ္ဓံ- လက်သီးဖြင့် ထိုးသတ်ခြင်း၊ ဝါ-လက်ငွေထိုးသတ်ခြင်း၊ မလ္လာနံ+မုဋ္ဌိယုဒ္ဓံ မလ္လမုဋ္ဌိယုဒ္ဓံ- လက်ငွေသမားတို့၏ လက်ငွေထိုးသတ်ခြင်း၊ မလ္လမုဋ္ဌိယုဒ္ဓံနှင့် ယုဇ္ဈန္တာ၂၃၆လုံးအရ လက်ငွေထိုးသတ်ခြင်းကို ရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပုစာရ(ကံနှင့်ကြိယာ မကွဲဘဲ ခွဲဆိုအပ်သော) စကားတည်း၊ နောက်နည်းအလို ကြိယာဝိသေသနတည်း။

“အာဝုသော-တို့! ပဿထ-ကြည့်ကြလော၊ ကုမေ ဝိယာသာဒါ-ဤစားကြွင်း စားတို့သည်၊ ဒုတ္တိက္ခကာလေ-မပြည့်စုံသော ထမင်းရှိရာအခါ၌၊ ဝါ-ငတ်မွတ် ခေါင်းပါး အစာရှားရာအခါ၌၊ ဝေရဉ္ဇာယံ-၌၊ ကပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဝိကာရံ- ဖောက်ပြန်သော အမူအရာကို၊ န ဒဿေသုံ-မပြုကြ၊ ကုဒါနိ ပန-၌ကား၊ ဧဝ- ရူပါနိ-ကုန်သော၊ ပဏီတဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဘုဒ္ဓိတွာ-၍၊ အနေကပ္ပကာရံ- တစ်ပါးမကများသော အပြားရှိသော၊ ဝိကာရံ-ကို၊ ဒဿေန္တာ-ပြကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ-ကုန်၏၊ ဘိက္ခု ပန-တို့သည်ကား၊ ဝေရဉ္ဇာယမ္ပိ-၌လည်း၊ ဥပသန္တရူပါ- ငြိမ်သက်သော သဘောရှိကုန်လျက်၊ ဝိဟရိတွာ-၍၊ ကုဒါနိပိ-၌လည်း၊ ဥပ- သန္တပသန္တာဝ-ငြိမ်သက်ကုန်၊ ငြိမ်သက်ကုန်လျက်သာ၊ ဝါ-အလွန်ငြိမ်သက်ကုန် လျက်သာ၊ ဝိဟရန္တိ-ကုန်၏။” ကုတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ဓမ္မ- သဘံ-သို့၊ ဂန္ဓာ “ဘိက္ခဝေ! ကိံ-ကို၊ ကထေထ-ကြသနည်း?” ကုတိ ပုစ္ဆိတွာ- ၍၊ “ကုဒံ နာမ-ဤမည်သော စကားကို၊ (ကထေမ)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဧတေ-ဤစားကြွင်းစားတို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဂဒြဘယောနိယံ-မြည်းမျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တာ- ကုန်လျက်၊ ပဉ္စသတာ-ကုန်သော၊ ဂဒြဘာ-တို့သည်၊ ဟုတွာ၊ ပဉ္စသတာနံ- ကုန်သော၊ အာဇာနိယသိန္ဓဝါနံ-အာဇာနည်သိန္ဓောမြင်းတို့၏၊ **အလ္လရသ- မုဒ္ဒိကပါနကပိတာဝသေသံ**-သောက်အပ်ပြီးသော ရွှမ်းစိုလတ်ဆတ်သည့်

အလ္လရသမုဒ္ဒိကပါနကပိတာဝသေသံ။ ။အလတိ သမထေတိတိ အလ္လော၊ [အလ+လ၊-ကစ္စည်း-၆၃၂၊] အလ္လတိ ဗန္ဓတိတိ အလ္လော၊ [အလိ+အ၊-ဓာတွတ္ထ၊] မုဒန္တိ ဧတာဟိတိ မုဒ္ဒိကာ၊ [မုဒ+ဏ္ဍု+အာ၊-မောဂ်-၇၊ ၂၂၊] အလ္လော+ရသော ဧတာသန္တိ အလ္လရသာ၊ အလ္လရသာ+မုဒ္ဒိကာ အလ္လရသမုဒ္ဒိကာ-ရွှမ်းစိုသောအရည်ရှိသော မုဒရက် သီးတို့၊ အလ္လရသမုဒ္ဒိကာဟိ+ကတံ+ပါနကံ အလ္လရသမုဒ္ဒိကပါနကံ-ရွှမ်းစိုသည့် အရည် ရှိသော မုဒရက်သီးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ဖျော်ရည်၊ ရသသဒ္ဓါ အရည်ကို ဟော၏။ (တစ်နည်း) မုဒ္ဒိကာဟိ+ကတံ+ပါနကံ မုဒ္ဒိကပါနကံ-မုဒရက်သီးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ် သော ဖျော်ရည်၊ အလ္လရသံ စ+တံ+မုဒ္ဒိကပါနကံ စာတိ အလ္လရသမုဒ္ဒိကပါနကံ- ရွှမ်းစိုလတ်ဆတ်သည့်အရသာရှိသော မုဒရက်သီးဖျော်ရည်၊ ဤအလို ရသသဒ္ဓါ အရ သာကို ဟော၏။

ထိုနောင် “အလ္လရသမုဒ္ဒိကပါနကံ စ+တံ+ပိတံ စာတိ အလ္လရသမုဒ္ဒိကပါနကပိတံ- သောက်အပ်ပြီးသော ရွှမ်းစိုသည့်အရည်ရှိသော မုဒရက်သီးဖျော်ရည်၊ ဝါ-ရွှမ်းစိုလတ်

အရည်ရှိသော မုဒရက်သီးဖျော်ရည်မှ အကြွင်းအကျန်ဖြစ်သော၊ ဥစ္ဆိဋ္ဌကသဋ်-
စားကြွင်းဖတ်ကို၊ ဥဒကေန-ဖြင့်၊ မဒ္ဒိတ္တာ-နယ်၍၊ မကစိပိလောတိကာဟိ-သင်
ပေါင်းမျှင်ဖြင့် ရက်ထားအပ်သော အဝတ်ကြမ်း(ဖျင်)ဖြင့်၊ ပရိဿာဝိတတ္တာ-
စစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ “ဝါလောဒက”န္တိ-ဝါလောဒကဟူ၍၊ သချီ-ခေါ်
ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတံ-ရောက်သော၊ အပ္ပရသံ-အရသာမရှိသော၊
နိဟိနံ-ညံ့ဖျင်းသောဖျော်ရည်ကို၊ ပိဝိတ္တာ-သောက်၍၊ **မဓမ္မတ္တာ** ဝိယ-အရက်
မူးသူတို့ကဲ့သို့၊ နဒန္တာ-အော်ဟစ်ကုန်လျက်၊ ဝိစရိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ၊ ဝတ္တာ-၍၊

**ဝါလောဒကံ အပ္ပရသံ နိဟိနံ၊ ပိတ္တာ မဒေါ ဇာယတိ ဂဒြဘာနံ၊
ဣမ္မ ပိတ္တာန ရသံ ပဏီတံ၊ မဒေါ န သဇ္ဇာယတိ သိန္ဓဝါနံ။**

အပ္ပရသံ-အရသာမရှိသော၊ နိဟိနံ-ညံ့ဖျင်းသော၊ ဝါလောဒကံ-သင်ပေါင်း
လျှော်အဝတ်တို့ဖြင့် စစ်အပ်သော ဖျော်ရည်ကို၊ [ဝါရေန္တိတိ ဝါလာနိ၊ [ဝရ+ဏ၊
ရကို လပြု၊-ဓာန်ဋီ-၅၉၁] ဝါလေဟိ+ပရိဿာဝိတံ+ဥဒကံ ဝါလောဒကံ(ဇာ. ၄-၁၊
၈၈)] ပိတ္တာ-သောက်၍၊ ဝါ-သောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဂဒြဘာနံ-မြည်းတို့၏၊ မဒေါ-

ဆတ်သည့် အရသာရှိသော မုဒရက်သီးဖျော်ရည်၊ (ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရည်း
သမာသိ)၊ အလ္လရသမုဒ္ဒိကပါနကပီတတော+အဝသေသံ အလ္လရသမုဒ္ဒိကပါနက-
ပီတာဝသေသံ-သောက်အပ်ပြီးသော ရွှမ်းစိုသည့်အရည်ရှိသော မုဒရက်သီးဖျော်ရည်မှ
အကြွင်းအကျန်ဖြစ်သော စားကြွင်းအဖတ်၊ ဝါ-ရွှမ်းစိုလတ်ဆတ်သည့် အရသာရှိသော
မုဒရက်သီးဖျော်ရည်မှ အကြွင်းအကျန်ဖြစ်သော စားကြွင်းအဖတ်”ဟု ဆက်တွဲပါ။
“သောက်အပ်ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော ရွှမ်းစိုလတ်ဆတ်သည့် အရည်ဖြစ်သော မုဒရက်
သီးဖျော်ရည်”ဟူသော အနက်ကား ဥစ္ဆိဋ္ဌကသဋ်ကို မရနိုင်သဖြင့် မကောင်းပါ။

မဓမ္မတ္တာ။ ။ “မဓ မဇ္ဈာသဝေ မတံ(ဓာန်-၅၃၃)”နှင့်အညီ မဓသဒ္ဒါ အရက်ကို
ဟော၏။ မဓအရ အရက်သည် သစ်မည်စည်ပွင့်(မယ်ဇယ်ပွင့်)ဖြင့် ပြုအပ်သော
အရက်၊ ပျားကောင်က ပြုအပ်သောအရက်(ပျားရည်ဖြင့် ပြုအပ်သောအရက်)အားဖြင့်
၂မျိုး ရှိ၏။(ဓာန်ဋီ-၅၃၃)။ “မဓနာ+ကတံ မဓ-သစ်မည်စည်ပွင့်ဖြင့် ပြုအပ်သော
အရက်၊ ဝါ-ပျားသည် ပြုအပ်သောအရက်၊ (ပျားရည်ဖြင့် ပြုအပ်သောအရက်)၊ [ကတ
ပုဒ်ချေ၊ (တစ်နည်း) ကတအနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်၊] မဇ္ဇန္တိတိ မတ္တာ၊ [မဒ+တ၊]
မဓနာ+မတ္တာ မဓမ္မတ္တာ-အရက်ဖြင့် မူးသူတို့”ဟု ပြုပါ။

မူးယစ်ခြင်းသည်၊ ဇာယတိ-ဖြစ်၏။ စ-ဗျတိရိတ်ကား၊ ပဏီတံ-မွန်မြတ်သော၊ ကုမံ ရသံ-ဤဖျော်ရည်ကို၊ ပိတ္တာန-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သိန္ဓဝါနံ-သိန္ဓောမြင်းတို့၏၊ မဒေါ-သည်၊ န သဉ္ဇာယတိ-မဖြစ်၊ (ကာရဏံ-အကြောင်းသည်၊ ကိ န ခေါ-အဘယ်သို့ပါနည်း?)

**အပွဲ ပိဝိတ္တာန နိဟိနဇေစ္စော၊ သော မဇ္ဇတိ တေန ဇနိန္ဒ ပုဋ္ဌော၊
ဓောရယုသီလီ စ ကုလမိ ဇာတော၊ န မဇ္ဇတိ အဂ္ဂရသံ ပိဝိတ္တာ။**

ဇနိန္ဒ-လူတို့သနင်း၊ မြတ်သောမင်း! (ယော-အကြင်မြည်းအပေါင်းသည်၊) **နိဟိနဇေစ္စော**-ယုတ်နိမ့်သောအမျိုးဇာတ်ရှိ၏၊ တေန (နိဟိနဇေစ္စဘာဝေန)-ထို ယုတ်နိမ့်သောအမျိုးဇာတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ **ပုဋ္ဌော**-မွေးမြူအပ်သော၊ ဝါ- ကြီးပွားစေအပ်သော၊ (ကြီးလာရသော)၊ သော-ထိုမြည်းအပေါင်းသည်၊ အပွဲ- အနည်းငယ်သော ဖျော်ရည်ကို၊ ပိဝိတ္တာန-၍၊ ဝါ-သော်၊ မဇ္ဇတိ-မူးယစ်၏၊ စ-

နိဟိနဇေစ္စော။ ။နိဟိယတိတိ နိဟိနာ၊ [နိ+ဟာ+တ၊ တပစ္စည်းကို ဤဏပြု၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဣကို နပြု။-ရှု-၃၈၅၊] ဇာယတိ ဧတာယ ခတ္တိယာဒိသမညာတိ ဇာတိ-မင်းစသောအမည်ဖြစ်ကြောင်းအမျိုးဇာတ်၊(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၁၉၇)၊ နိဟိနာ+ဇာတိ ယဿာတိ နိဟိနဇာတိ-ယုတ်နိမ့်ကျသော အမျိုးဇာတ်ရှိသောမြည်းအပေါင်း၊ နိဟိန- ဇာတိယေဝ+နိဟိနဇေစ္စော။ [နိဟိနဇာတိ+ယ၊-ဝိမတိ-၁၊ ၁၂၇၊ ပါရာယော-၁၃၈။]

တစ်နည်း။ ။ဇာတိ နိဗ္ဗတ္တိ+ယာတိ ဥပဂစ္ဆတိတိ ဇာတိယော-ဖြစ်ခြင်းသို့ ကပ် ရောက်သော အမျိုးဇာတ်၊ [ဇာတိ+ယာ+အ-အံဋီ-၂၊ ၁၂၉၊] နိဟိနော+ဇာတိယော ယဿာတိ နိဟိနဇေစ္စော၊ [နိဟိန+ဇာတိယ၊ တိ၌ ဣကိုချေ၊ တျကို စွပြု၊ ဇာ၌ ရသပြု၊ (နိတိသုတ္တ-၂၉)၊ ဝိဗော-၁၇အလို သရေအလိုက်ကို ကြဉ်သော “သဗ္ဗော စန္ဒိ”ဟူသော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် တိကို စပြု၊ စဒ္ဒေဘော်လာ၊ ဇာ၌ ရသပြု။] (တစ်နည်း) နိဟိနာ+ဇာတိ ယဿာတိ နိဟိနဇေစ္စော၊ [နိဟိနာ+ဇာတိ+သိ၊ ဇာတိယာ ဇေစ္စော ကွစိ ဗျဉ္ဇနေ(နိတိသုတ္တ-၁၂၅)သုတ်ဖြင့် ဇာတိကို ဇေစ္စပြု။ (နိတိသုတ္တ-၃၁)။

ပုဋ္ဌော။ ။ပုဋ္ဌောသည် ပုစ္ဆဓာတ်၊ တပစ္စည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုသဓာတ်၊ တ ပစ္စည်းဖြင့်လည်းကောင်း ပြီးနိုင်ရာ ဤ၌ ပုသဓာတ်၊ ပေါသနအနက်၊ တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသည်၊ “ပေါသီသိတ္တာတိ ပုဋ္ဌော”ဟု ပြုပါ။ [ပုဋ္ဌောတိ ပေါသိတော အာပါဒိတော ဝမ္မိတော၊-မဟာနိ-၁၃၃။]

ဗျတိရိတ်ကား၊ **ဓောရယုသီလီ**-ဝန်ကို ဆောင်တတ်သော အလေ့အကျင့်ရှိသော၊ ကုလမိ-အမျိုးကောင်း၌၊ ဇာတော-ပေါက်ဖွားသော သိန္နောမြင်းသည်၊ **အဂ္ဂရသံ**-ရှေးဦးစွာ ညစ်ယူအပ်သော မုဒရက်သီး(သပုဏ်သီး)ဖျော်ရည်ကို၊ ပိဝိတွာ-၍လည်း၊ ဝါ-သော်လည်း၊ [ပိသဒ္ဓါကျေသည်၊-ဇာ. ၄-၂, ၈၈] န မဇ္ဇတိ-မမူးယစ်။

ဣတိ-သို့ ဣဒံ ဝါလောဒကဇာတကံ-ဤဝါလောဒကဇာတ်ကို၊ ဝိတ္တာရေန-ဖြင့်၊ ကထေတွာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧဝံ-သို့လျှင်၊ သပ္ပရိသာ-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ လောကဓမ္မ-လောကဓံကို၊ ဝိဝဇ္ဇေတွာ-ရှောင်ကြဉ်၍၊ (နှလုံးမသွင်းမူ၍)၊ သုခိတကာလေပိ-ချမ်းသာရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခိတကာလေပိ-ဆင်းရဲရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗိကာရာဝ-ဖောက်ပြန်သော အမူအရာ မရှိကုန်သည်သာ၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။” ဣတိ-သို့၊ အနုသန္တိ-ကို၊ ယဇ္ဇေတွာ-၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေန္တော-သော်၊ ဣမံ ဂါထံ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “သဗ္ဗတ္ထ ဝေ ၊ ပေ ၊ ပဏှိတာ ဒဿယန္တိ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**သဗ္ဗတ္ထ ဝေ သပ္ပရိသာ စန္တိ န ကာမကာမာ လပယန္တိ သန္တော၊
သုခေန ဖုဋ္ဌာ အထ ဝါ ဒုခေန န ဥစ္စာဝစံ ပဏှိတာ ဒဿယန္တိ။**

ဓောရယုသီလီ။ ။[ဓရံ ဝဟတိတိ ဓောရယုံ၊ [ဓရ+ယုဏ်၊-သံဋီ-၁, ၂၇၃၊ မောဂ်-၄, ၁၂၀၊] ဓရယ+နိယုတ္တံ ဓောရယုံ-ဝန်၌ ယှဉ်တတ်သော အလေ့အကျင့်၊ [ဓရ+ယုဏ်-ဒီဋီ-၃, ၈၀၊] ဓရံ ဝဟိတုံ အရဟတိတိ ဓောရယုံ၊ [ဓရ+ဝဟ+ဏ၊ ဝကို ယ ပြု၊-ဓာန်ဋီ-၄၉၆၊] ဓောရယုံ စ+တံ+သီလံ စာတိ ဓောရယုသီလံ၊ ဓောရယုသီလံ+အဿ အတ္ထိတိ ဓောရယုသီလီ-ဝန်ကို ဆောင်တတ်သော အလေ့အကျင့်ရှိသောမြင်း၊ ဝါ-ဝန်၌ ယှဉ်တတ်သော အလေ့အကျင့်ရှိသောသိန္နောမြင်း။

အဂ္ဂရသံ။ ။အဂ္ဂံ (သဗ္ဗပဌမံ)+ဂဟိတော+ရသော အဂ္ဂရသော-ရှေးဦးစွာ ညစ်ယူအပ်သော မုဒရက်သီးဖျော်ရည်၊ အဂ္ဂ+ဂဟိတ+ရသ၊ အဂ္ဂသဒ္ဓါ အာဒိအနက်၊ (တစ်နည်း) “အဂ္ဂေါ စ+သော+ရသော စာတိ အဂ္ဂရသော-ကောင်းမြတ်သော မုဒရက်သီးဖျော်ရည်၊ (တစ်နည်း) အဂ္ဂေါ+ရသော ယဿာတိ အဂ္ဂရသော-ကောင်းမြတ်သော အရသာရှိသော မုဒရက်သီးဖျော်ရည်၊ နောက်နည်းများ၌ အဂ္ဂသဒ္ဓါ ဝရ(အမြတ်) အနက်ဟောတည်း။ [အဂ္ဂရသန္တိ သဗ္ဗပဌမံ ဂဟိတံ မုဒ္ဒိကရသံ၊-ဇာ. ၄-၂, ၈၈။]

သပ္ပရိသာ-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ဝေ-စင်စစ်၊ သဗ္ဗတ္ထ-ခန္ဓာ၅ပါးစသော အလုံးစုံသောတရားတို့၌၊ (ဆန္ဒရာဂ်-ဆန္ဒရာဂကို၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန-အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်ဖြင့်) စဇ္ဇန္တိ-ပယ်စွန့်ကုန်၏။ သန္တော-ဘုရားအစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ကာမကာမာ-ကာမဂုဏ်၅ပါးကို လိုလားကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်) န လပယန္တိ-မပြောဆိုကုန်၊ ပဏ္ဍိတာ-တို့သည်၊ သုခေန-သုခကိုမှတ်၊ ငှရပ်သော ဣဌလောကဓံသည်၊ ဖုဋ္ဌာ-ထိရောက်အပ်ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ အထ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဒုက္ခေန-ဒုက္ခကိုမှတ်၊ ငှရပ်သော အနိဌလောကဓံသည်၊ ဖုဋ္ဌာ ဝါ-ကုန်သော်လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာဝစံ-မောက်ကြွညှိုးနွမ်း၊ ချီးမွမ်းရှုပ်ချ၊ တက်ကျ၂ဖြာ၊ အခြင်းအရာကို၊ န ဒဿယန္တိ-မမြင်စေကုန်၊ ဝါ-မပြကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ သဗ္ဗတ္ထာတိ-ကား၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာဒိဘေဒေသု-ခန္ဓာ၅ပါးအစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗဓမ္မေသု-အလုံးစုံသောတရားတို့၌။ သပ္ပရိသာတိ-ကား၊ **သုပုရိသာ**-တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သော ယောက်ျားတို့သည်။ စဇ္ဇန္တိ-တိ-ကား၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန-အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်ဖြင့်၊ **ဆန္ဒရာဂ်**-လိုချင်တပ်မက်ခြင်းကို၊ အပကမုန္တော-ဖယ်ရှားကုန်လျက်၊ ဝိဇယန္တိ-ပယ်စွန့်ကုန်၏။

သုပုရိသာ။ ။သပ္ပရိသာကို “သုပုရိသာ”ဟု ပရိယာယ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ သုကား “သုသောဘနေ သုခေ သမ္မာ၊ ဘုသသုဋ္ဌသမိဒ္ဓိသု(ဓာန်-၁၁၇၉)” ဂါထာလာ အနက်တို့တွင် “သောဘနာ ပုရိသာတိ **သပ္ပရိသာ**(မ. ၄-၁, ၂၂၊ အဘိ. ၄-၁, ၃၈၄)”စသော အဖွင့်ကို ထောက်၍ သောဘနအနက်တည်း၊ “သောဘနာ+ပုရိသာ သုပုရိသာ”ဟု ပြုပါ။ ထို့ပြင် “သန္တာ စ+တေ+ပုရိသာ စာတိ သပ္ပရိသာ၊ သုပုရိသာ-ကိုယ်နှုတ်စသည်ငြိမ်သက်သော ယောက်ျားတို့၊ [သန္တ+ပုရိသာ] သန္တေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ+သမန္တာဂတာ+ပုရိသာ သပ္ပရိသာ၊ သုပုရိသာ-ငြိမ်သက်သော သီလစသောဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော ယောက်ျားတို့(ထေရ. ၄-၁, ၃၈၈)”ဟုလည်း ပြုနိုင်သေး၏။

ဆန္ဒရာဂ်။ ။အားသေးသော လောဘသည် ဆန္ဒမည်၏။ အားကြီးသော လောဘသည် ရာဂမည်။ ဤသို့ ဆန္ဒနှင့် ရာဂအထူးကို များစွာသော အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ဖွင့်ပြကြ၏။ မဟာနိ. ၄-၁၄၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၁၆၄၌ကား အားသေးသော လောဘသည် ဆန္ဒ၊ အားကြီးသော လောဘသည် ရာဂ၊ ရာဂထက် ပို၍အားကြီးသော လောဘသည်

ကာမကာမာတိ-ကား၊ ကာမေ-ဝတ္ထုအာရုံ၊ ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ ကာမယန္တာ-လိုလားကုန်သည်ဖြစ်၍၊ **ကာမဟေတု ကာမကာရဏာ**-ဝတ္ထုအာရုံ၊ ကာမဂုဏ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ န လပယန္တိ သန္တောတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓါဒယော-ဘုရားအစရှိကုန်သော၊ သန္တော-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ကာမဟေတု-ဝတ္ထုအာရုံ၊

ဆန္ဒရာဂဟု ၃မျိုးခွဲ၍ ဆို၏။ အနက်တူသဒ္ဓါကို ဆင့်ဆိုထားသဖြင့် ရာဂထက် ပို၍ အားကြီးသော လောဘကို ဆန္ဒရာဂဟု ဆိုဟန်တူသည်။ “ဆန္ဒနံ ဆန္ဒော၊ ဆန္ဒ+အ-ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၁၄၆၊ ရဇ္ဇနံ ရာဂေါ၊ ရဇ္ဇန္တိ ဧတေနာတိ ရာဂေါ၊ ရဇ္ဇတိတိ ရာဂေါ၊ (ကစ္စည်း-၅၉၀)၊ ဆန္ဒော စ+ရာဂေါ စ ဆန္ဒရာဂေါ”ဟု ပြုပါ။

ကာမဟေတု ကာမကာရဏာ။ ။ “ကာမေန္တိတိ ကာမာ၊ ကာမေ+ကာမာ ကာမကာမာ”ဟု ပြုစေလို၍ “ကာမေ ကာမယန္တာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ကာမဟေတု ကာမကာရဏာ”ကား “ကာမကာမာ”ဟူသော ဗဟုဝစနန္တပုဒ်ကို ဧကဝုစံဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် “ကာမကာမာ”ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း။ ကာမဂုဏ်တို့ကို လိုလားကုန်လျက် မပြောခြင်းဟူသည် ကာမဂုဏ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် မပြောခြင်းတည်း-ဟူလို၊ “ကာမာနမေဝ ဟေတု(မ-၁၊ ၁၂၀၊ စူဠနိ-၁၆၂)”ကို ကြည့်၍ “ကာမာနံ+ဟေတု ကာမဟေတု၊ ကာမာနံ+ကာရဏံ ကာမကာရဏံ”ဟု ပြုပါ။ “ကာမာနံ”ဟု ဆဋ္ဌိဖြင့် ဆိုသော်လည်း ဟေတု၊ ကာရဏတို့နှင့် ယှဉ်သောသောကြောင့် “ကာမာနံ-ကာမဂုဏ်ဟူကုန်သော”ဟု ဟိတ်အနက်(တုလျာဓိကရဏဝိသေသနအနက်) ပေးရသည်။ (မောင်-၁၊ ၂၂၊ မောင်နိ-၁၊ ၂၀၀)။ “ကာမော စ+သော+ဟေတု စာတိ ကာမဟေတု”ဟုလည်း ပြုကြ၏။ (မအူပါရာနိ-၄၊ ၅၅၃)။ ကာမဟေတုနောင် ဟိတ်အနက်၌ ပထမာသက်၊ ကာမကာရဏာကား ကာရဏအနက်၌ ပဉ္စမိတည်း၊ ဟေတုနှင့် ကာရဏသည် အကြောင်းအနက်ဟောပရိယာယ် ဖြစ်သည်။

တစ်နည်း။ ။ ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌ ကာမကာမာပုဒ်ကို ပဌမန္တ၊ ပဉ္စမန္တအားဖြင့် ၂မျိုးတွေ့ရ၏။ “န ကာမကာမာတိ န ဝတ္ထုကာမေနပိ . . . မုသာ ဘဏန္တိ(ဇာ. ၄-၅၊ ၁၇၈)”အဖွင့်အလို “ကာမကာမာ”သည် ပဉ္စမန္တတည်း။ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ တစ်နည်းကြိုလိုမူ “ကာမယန္တာ”ဟူသော အဖွင့်ကို ပဉ္စမန္တဟု ယူ၍ “ကာမဟေတု ကာမကာရဏာ”ဖြင့် “ကာမကာမာ၊ ကာမယန္တာ”တို့၌ ပဉ္စမိဝိဘတ်၏ ကာရဏအနက်၌ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်ဟု ယူပါ။ ထိုသို့ယူလျှင် “ကာမကာမာ-ကာမဂုဏ်တို့ကို လိုလားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကာမယန္တာ-လိုလားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်”ဟု ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပကြံ၍ ပေးပါ။

ကာမဂုဏ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ နေဝ လပယန္တိ-မပြောဆိုကုန်၊ ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ န လပါပေန္တိ-မပြောဆိုစေကုန်၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယေ-အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ဘိက္ခာယ-ဆွမ်းအလိုငှာ၊ ပဝိဋ္ဌာ-ဝင်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) ဣစ္ဆာစာရေ-အလိုတဏှာ၏ ဖြစ်ခြင်း၌၊ ဝါ-အလိုတဏှာ အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၌၊ ဌိတာ-ကုန်လျက်၊ “ဥပါသက-ကာ! တေ-၏၊ ပုတ္တဒါရဿ-သားသမီးမယား၏၊ ဝါ-အား၊ သုခံ-ချမ်းသာခြင်းသည်၊ (ဟောတိ) ကိံ-ဖြစ်ပါသလော? ရာဇစောရာဒီနံ-မင်း၊ သူခိုးအစရှိသူတို့၏၊ ဝသေန-စပ်သဖြင့်၊ ဒွိပဒ-စတုပ္ပဒေသု-ခြေ၂ချောင်းရှိသောသတ္တဝါ၊ ခြေ၄ချောင်းရှိသောသတ္တဝါတို့၌၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥပဒ္ဒဝေါ-ဘေးရန်သည်၊ နတ္ထိ (ကိံ)-မရှိဘူးလော?” ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသောစကားတို့ကို၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တာဝ-စွာ၊ လပယန္တိ နာမ-လပယန္တိ မည်၏၊ ဝါ-ပြောသူတို့ မည်၏၊ [န လပယန္တိ၏ အကျယ်မှတစ်ပါး န လပါပေန္တိ၏ အကျယ်ကို ပြလို၍ “တထာ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်၊ န လပယန္တိအရ ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် န လပါပေန္တိကိုပါ ယူပါ၊] ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝတ္တာ-ပြောလိုက်၍၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ၊ သဗ္ဗေသံ-ကုန်သော၊ နော-တို့၏၊ ဝါ-တို့အား၊ သုခံ-သည်၊ (ဟောတိ-ပါ၏၊) ကောစိ-တစ်စုံတစ်ရာသော၊ ဥပဒ္ဒဝေါ-ဘေးရန်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၊ ဣဒါနိ-၌၊ နော-တို့၏၊ ဂေဟံ-သည်၊ ပဟူတအန္ဓပါနံ-များသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ် ရှိပါ၏၊ (အစာရေစာပေါများပါ၏) ဣဓေဝ-ဤအရပ်၌သာ၊ ဝသထ-နေတော်မူပါကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ နိမန္တာ-ပေန္တာ-ပင့်ဖိတ်စေကုန်လသော်၊ လပါပေန္တိ နာမ-လပါပေန္တိ မည်၏၊ ဝါ-ပြောစေသူတို့ မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ သန္တော-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ဣဒံ ဥဘယမ္ပိ-ဤ၂မျိုးလုံးကိုလည်း၊ [ပိဖြင့် တစ်မျိုးမျိုးကို ဆည်းသည်၊ ၂မျိုးလုံးကိုလည်း မလုပ်ကြ၊ တစ်မျိုးမျိုးကိုလည်း မလုပ်ကြ-ဟူလို၊] န ကရောန္တိ-ကုန်။ **သုခေန ဖုဋ္ဌာ အထဝါ ဒုခေနာတိ** ဧတံ-ဤသုခေန၊ ပေ၊ ဒုခေနဟူသော ဤစကားသည်၊ **ဒေသနာမတ္ထံ**-ဒေသနာတော်မျှတည်း၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ အဋ္ဌဟိ-ဂပါးကုန်သော၊

သုခေန၊ ပေ ၊ ဒေသနာမတ္ထမေတံ။ ။ “သုခေန ဒုခေန”ဟု လောကဓံ၂ပါးသာ ဆိုထားသော်လည်း သုခေနဖြင့် လာဘ၊ ယသ၊ ပသံသာ၊ သုခဟူသော ဣဋ္ဌလောကဓံ

လောကဓမ္မဟိ-လောကဓံတို့သည်၊ ဖုဋ္ဌာ-တွေ့ထိအပ်ကုန်လသော်၊ တုဋ္ဌိ-ဘာဝမင်္ဂုဘာဝဝသေန ဝါ-နှစ်သက်သည်၏အဖြစ်၊ မျက်နှာမသာယာသည်၏ အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏဘဏနအဝဏ္ဏဘဏနဝသေန ဝါ-ဂုဏ်ကိုပြောဆိုခြင်း အပြစ်ကိုပြောဆိုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊

ဥစ္စာဝစ်-တက်ကြွ နိမ့်ကျသော၊ အာကာရံ-အခြင်းအရာကို၊ ပဏ္ဍိတာ-တို့သည်၊ န ဒဿယန္တိ-မမြင်စေကုန်၊ ဝါ-မပြကုန်၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း။ ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏိသု၊ ဣတိ-ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၎င်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒုခေနဖြင့် အလာဘ၊ အယသ၊ နိန္ဒာ၊ ဒုက္ခဟူသော အနိဋ္ဌလောကဓံ ၄ပါးကိုလည်းကောင်း ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် ယူနိုင်ရကား လောကဓံ၈ပါးလုံးကိုပင် ရသည်၊ ထို့ကြောင့် “သုခေန၊ ပေ၊ ဒေသနာမတ္ထမေတံ”ဟု မိန့်သည်။

ဒုခေန။ ။“ဒုက္ခေန”ဟု ဆိုလိုလျက် သညတ္တော ဗျဉ္ဇနော ဝိသညောဂေါ(နိတိ-၁၃၅)သုတ်၊ “ဗျဉ္ဇနော စ ဝိသညောဂေါ”ဟူသော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂ (ကစ်ဘာ-၁၊ ၉၁)၊ ယင်းသုတ် စသဒ္ဓါ(ဝိဗော-၃၂)ဖြင့် ဆန်းကြောင့် ကွ၌ ကကိုချေ၊ မှန်၏-ဤဂါထာတွင် ပထမပါဒသည် ဣန္ဒြိယရိယာ၊ ဒုတိယပါဒ၊ တတိယပါဒသည် ဥပေန္နဝဇီရိယာ၊ စတုတ္ထပါဒသည် ဘုဇဉ်ပယာတဂါထာအားဖြင့် ၃မျိုးရောထားသောကြောင့် ဤဂါထာသည် ဥပဇာတိဂါထာတည်း၊ တတိယပါဒ၌ “ဒုခေန”ဟု ရှိမှ ဇရိုဏ်းကိုက်သောကြောင့် ကွ၌ ကကို ချေရသည်။

ဥစ္စာဝစ်။ ။ဥစ္စိနောတိတိ ဥစ္စော-တက်သောအခြင်းအရာ၊ (ဓာန်ဋီ-၇၀၈)၊ ဥဒ္ဓံ စယတိ ဝဇေတိတိ ဝါ ဥစ္စော၊ [ဥ+စိ+အ-ပါစိယော-၂၃၄] အဝစယတိတိ အဝစော၊ စယတော+အပဂတော ဝိယောဂေါတိ ဝါ အဝစော-တက်ခြင်းမှ ကင်းသော နိမ့်သော အခြင်းအရာ၊ [အဝ+စယ၊ ယချေ၊ အဝသဒ္ဓါ ဝိယောဂအနက်-ပါစိယော-၂၃၄] ဥ (ဗာဟုံ ဥက္ခိပ) စိယတေတိ ဥစ္စော၊ အဝ (ဗာဟုံ အဝက္ခိပ) စိယတေတိ အဝစော၊ (ထောမ၊ မဟာဘာ-၁၊ ၁၄၈)၊ ဤနည်းအလို လက်ရုံးကို မြှောက်၍ စီစဉ်ပြုလုပ်အပ်သော အထက်အမြင့်အလုပ်ကို “ဥစ္စ”ဟု ခေါ်၏၊ လက်ရုံးကို အောက်ချ၍ အေးအေးသာသာ စီစဉ်ပြုလုပ်အပ်သော အလုပ်ငယ်ကို “အဝစ”ဟု ခေါ်၏၊ ဤ၌ သဒိသု

၉-ဓမ္မိကတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကော

န အတ္တဟေတူတိ-သော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဓမ္မိကတ္ထေရံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ကထေသိ-ပြီ။ ကိရ-ချဲ့၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဧကော-သော၊ ဥပါသကော-သည်၊ **ဓမ္မေန**-တရားသဖြင့်၊ **သမေန**-ညီညွတ်သဖြင့်၊ (မျှတသော သုစရိုက်ဖြင့်)၊ အဂါရံ-အိမ်၌၊ အဇ္ဈာဝသတိ-နေ၏၊ (တစ်နည်း) အဂါရံ-ကို၊ အဇ္ဈာဝသတိ-စိုးအုပ်၍ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နေ၏၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၁၅] သော-ထိုဥပါသကာသည်၊ ပဗ္ဗဇိတုကာမော-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဝါ-ရှင်ရဟန်းပြုလိုသည်၊ ဟုတွာ၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဘရိယာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ သုခကထံ-ချမ်းသာစေသော စကားကို၊ ကထေန္တော-စဉ်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! အဟံ-သည်၊ ပဗ္ဗဇိတု-ငှာ၊ ကုတ္တမိ-၏။” ကုတိ-ပြီ၊ သာမိ-အရှင်! တေန ဟိ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ အဟံ၊ ကုစ္ဆိဂတံ-ဝမ်း၌ ရောက်နေသော၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဝိဇာယာမိ-ဖွားမြင်လတ္တံ့၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ အာဂမေဟိ-ဆိုင်းငံ့ပါဥ၊ ကုတိ-ပြောပြ၊ သော-ထိုဥပါသကာသည်၊ အာဂမတွာ-ဆိုင်းငံ့၍၊ ဒါရကဿ-၏၊ ပဒသာ-ခြေဖြင့်၊ ဂမနကာလေ-သွားရာအခါ၌၊ ပုန၊ တံ-ထိုမယားကို၊ အာပုစ္ဆိတွာ-ပန်

ပစာရအားဖြင့် နှစ်သက်ခြင်း၊ ချီးမွမ်းခံရခြင်းဟူသော တက်ကြွသောအခြင်းအရာကို “ဥစ္စ”ဟု ခေါ်၍ မျက်နှာမသာယာခြင်း၊ အပြစ်ပြောခံခြင်းဟူသော အခြင်းအရာကို “အဝစ”ဟု ခေါ်သည်။ ထိုနောင် “ဥစ္စော စ+အဝစော စ ဥစ္စာဝစံ”ဟု ဆက်ပါ။

ဆက်ဥးအံ့-“တုဋ္ဌိဘာဝမင်္ဂုဘာဝဝသေန ဝါ ဝဏ္ဏဘဏနအဝဏ္ဏဘဏနဝသေန ဝါ”ဟူသော စကားအရ ဥစ္စ(တက်သော)အခြင်းအရာကား နှစ်သက်ခြင်း၊ ချီးမွမ်းခံခြင်းတည်း၊ အဝစ(နိမ့်သော)အခြင်းအရာကား မျက်နှာမသာယာခြင်း၊ အပြစ်ပြောခံခြင်းတည်း၊ ဤသို့ အရလည်းကွဲ၊ အချင်းချင်းဆန့်ကျင်ဘက်သဘောလည်း ရှိသောကြောင့် အညောညပဋိပက္ခဒွန်တည်း၊ ကမ္မဓာရည်းမပြုသင့်ပါ။

ဓမ္မေန သမေန။ ။ကုတ္တမ္မူတလက္ခဏအနက်၌ တတိယာသက်၊ “ဓမ္မေန-တရားနှင့်၊ သမေန-ညီသဖြင့်”ဟုလည်းကောင်း၊ သမေန-ညီမျှသော၊ ဓမ္မေန-တရားဖြင့်”ဟုလည်းကောင်း ပေးကြသေး၏။ [**သမေနာ**တိ ကာယဝစီဝင်္ကဒေါသရဟိတေန၊ **သမေနာ**တိ ကုတ္တမ္မူတတ္ထေ ကရဏဝစနံ၊-ပဋိဂံ-၃၉၆။]

ပြော၍၊ ဝါ-သော်၊ “သာမိ-အရှင်! ယာဝ-လောက်၊ အယံ-ဤကလေးသည်၊ ဝယပ္ပတ္တော-အရွယ်သို့ ရောက်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်လတ္တံ့၊ တာဝ-လောက်၊ အာဂမေဟိ” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဣမာယ-ဤမယားအား၊ အပလောကိ-တာယ ဝါ-ပန်ပြောခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနပလောကိတာယ ဝါ-မပန်ပြောခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ မေ-အား၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဒုက္ခနိဿရဏံ-ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုတော့မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ နိက္ခမိတွာ-အိမ်မှ ထွက်၍၊ ပဗ္ဗဇိ-ပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ယဇ္ဇေန္တော-စေ့ဆော်လသော်၊ ဝါယမေ-န္တော-အားထုတ်လသော်၊ အတ္တနော-၏၊ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ-ရဟန်းကိစ္စကို၊ နိဌပေ-တွာ-ပြီးဆုံးစေ၍၊ တေသံ-ထိုသား၊ မယားတို့အား၊ ဒဿနတ္တာယ-ကြည့်ရှုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပုန၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ပုတ္တဿ-အား၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ ကထေသိ-ပြီ၊ သောပိ-ထိုသားသည်လည်း၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇိ၊ ၈ ပန-ဆက်၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ န စိရဿေဝ-မကြာမြင့်မီပင်၊ အရဟတ္တံ-သို့ ပါပုဏိ၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊

ပုရာဏဒုတိယိကာပိ-ရှေး၌ဖြစ်သော ၂ယောက်မြောက်အဖော်မသည်လည်း၊ ဝါ-ဇနီးဟောင်းသည်လည်း၊ “ယေသံ-အကြင်လင်နှင့် သားတို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ အဟံ၊ ယရာဝါသေ-အိမ်ဟူသောနေရာ၌၊ ဝသေယျံ-နေရာ၏၊ ဥဘောပိ-၂ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထိုသားနှင့် လင်တို့သည်၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ကုန်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မေ-အား၊ ယရာဝါသေန-အိမ်ဟူသောနေရာဖြင့်၊ ဝါ-အိမ်၌ နေခြင်းဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇိ-ပြီ၊ ၈ ပန-ဆက်၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြုပြီး၍၊ န စိရဿေဝ-ပင်၊ အရဟတ္တံ-သို့ ပါပုဏိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) “အာဝုသော-တို့၊ ဓမ္မိကဥပါသကော-ကာသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဓမ္မေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ-တည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊

ပုရာဏဒုတိယိကာ။ ။ပုရာ+ဘဝါ ပုရာဏာ၊ [ပုရာ+ဏာ] ဒွိန္နံ+ပုရဏီ ဒုတိယာ၊ ဒုတိယာ ဧဝ ဒုတိယိကာ၊ ပုရာဏာ ၈+သာ+ ဒုတိယိကာ စာတိ ပုရာဏဒုတိယိကာ-ရှေး၌ဖြစ်သော ၂ယောက်မြောက်အဖော်မ၊ မိမိတည်းဟူသော တစ်ယောက်၏ နှစ်ယောက်မြောက်ဟူသည် စည်းစိမ်ခံစားဖက်ဇနီးပင်တည်း။ (ဝိ. ဋ္ဌ-၁, ၁၇၈)

နိက္ခမိတ္တာ-၍၊ ပဗ္ဗဇိတ္တာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ၊ ပုတ္တဒါရဿာပိ-သား
မယား၏လည်း၊ ပတိဌာ-တည်ရာသည်၊ ဇာတော-ပြီ။” ကုတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေ
ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ အာဂန္တာ၊ “ဘိက္ခဝေ ဧတရဟိ၊ ကာယ ကထာယ၊ သန္နိသိန္နာ၊
အတ္တ န?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတ္တာ၊ “ကုမာယ နာမ (သန္နိသိန္နာ၊ အမှ)” ကုတိ-သို့၊
ပုတ္တေ၊ ဘိက္ခဝေ! ပဏ္ဍိတေန နာမ-မည်သည်၊ အတ္တဟေတု-မိမိဟူသော
အကြောင်းကြောင့်၊ (အဓမ္မေန-မတရားသဖြင့်၊) သမိဒ္ဓိ-ပြည့်စုံခြင်းကို၊ နေဝ
က္ကစ္ဆိတဗ္ဗာ-အလိုမရှိထိုက်၊ ပရဟေတု-သူတစ်ပါးဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
(အဓမ္မေန-မတရားသဖြင့်၊) သမိဒ္ဓိ-ကို၊ န က္ကစ္ဆိတဗ္ဗာ-ထိုက်၊ ပန-အနွယ်ကား၊
ဓမ္မိကေနေဝ-တရား၌ ယှဉ်သူသည်သာ၊ ဝါ-တရားရှိသူသည်သာ၊ ဓမ္မပဋိ-
သရဏေန-တရားဟူသော မှီခိုလဲလျောင်းရာရှိသူသည်သာ၊ [ပဋိသရန္တိ ဧတ္ထာတိ
ပဋိသရဏံ(အံဇီ-၂၊ ၁၇၀)၊ ဓမ္မော+ပဋိသရဏံ ဧတဿာတိ ဓမ္မပဋိသရဏော(မဇီ-
၃၊ ၂၆၁)] ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏။” ကုတိ-သို့ အနုသန္တိ ယဇေတ္တာ၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော၊
ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “န အတ္တဟေတု ၊ ပေ ၊ သိယာ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

န အတ္တဟေတု န ပရဿ ဟေတု၊
န ပုတ္တမိစ္ဆေ န ဓနံ န ရဋ္ဌံ၊
န ဣစ္ဆေယျ အဓမ္မေန သမိဒ္ဓိမတ္တနော၊
သ သီလဝါ ပညဝါ ဓမ္မိကော သိယာ။

(ပဏ္ဍိတော နာမ-မည်သည်၊) **အတ္တဟေတု**-မိမိဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်၊ (ပါပံ-မကောင်းမှုကို) န (ကရောတိ)-မပြု၊ **ပရဿ**-သူတစ်ပါးဟူသော၊
ဟေတု-အကြောင်းကြောင့်၊ (ပါပံ-ကို) န (ကရောတိ)၊ (ပါပကမ္မေန-မကောင်း
မှုဖြင့်၊ ဝါ-စေတနာဆိုးဖြင့်၊) ပုတ္တံ-သားသမီးကို၊ န ဣစ္ဆေ (ဣစ္ဆေယျ)-အလိုမရှိ
ရာ၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ န ဣစ္ဆေ-ရာ၊ ရဋ္ဌံ-တိုင်းပြည်ကို၊ န ဣစ္ဆေ-ရာ၊ အဓမ္မေန-

အတ္တဟေတု၊ ပရဿ ဟေတု။ ။အတ္တဟေတု၌ ဟေတုမှိ(နီတိ-၅၇၉)သုတ်၊
အာလပနေ စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဟိတ်အနက်၌ ပထမာသကံ၊ ပရဿ၌ ဆဋ္ဌိ ဟေတုတ္ထေဟိ
(မောဂ်-၂၊ ၂၂)သုတ်ဖြင့် ဟိတ်အနက်ဟောသဒ္ဓါ၏ အယှဉ်ဝယ် ဟိတ်အနက်၌ ဆဋ္ဌိ
သက်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် “ပရဿ-ဟူသော၊ ဟေတု-ကြောင့်”ဟု ပေးရသည်၊ “ပရဿ-
၏၊ ဟေတု-ကြောင့်”ဟုလည်း ပေးကြ၏။

မတရားသဖြင့်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သမိဒ္ဓိ-ပြည့်စုံခြင်းကို၊ န ကုစ္ဆေယျ-ရာ၊ သ (သော)-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ သီလဝါ-သီလရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ ပညာဝါ- ပညာရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မိကော-တရားရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ **န အတ္တဟေတူတိ**-ကား၊ ပဏ္ဍိတော နာမ-ပညာရှိ မည်သည်၊ အတ္တဟေတု ဝါ-မိမိဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရဟေတု ဝါ-သူတစ်ပါးဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါပံ-

န အတ္တဟေတူတိ။ “န အတ္တဟေတူတိ”ဟူမျှသာ တည်ပုဒ်အနေဖြင့် ဆိုထား သော်လည်း “န အတ္တဟေတူ”ကိုသာ ဖွင့်သည်မဟုတ်၊ ဧကဒေသုပစာရ၊ ဥပလက္ခဏ နည်းအရ အစိတ်ဖြစ်သော “န အတ္တဟေတူတိ”ဖြင့် မှတ်သား၍ “န ပရဿဟေတူ” ကိုပါ ပေါင်းဖွင့်သည်၊ ထိုကြောင့် “အတ္တဟေတု ဝါ ပရဟေတု ဝါ”ဟု ဆိုသည်၊ ဤ သို့ ဥပလက္ခဏနည်းယူလျှင် “န အတ္တဟေတူတိ”၌ ကုတိသည် ပဒတ္တဝိပလ္လာသ နိပါတ်တည်း၊ ကုတိသဒ္ဓါကြောင့် န အတ္တဟေတုကို မြန်မာလိုဖော်၍ အနက်မပေးရ တော့ဘဲ “န အတ္တဟေတူတိ-န အတ္တဟေတုဟူသည်ကား”ဟု နဂိုပုဒ်အတိုင်းသာ အနက်ပေးရတော့သည်၊ ဤပုဒ်မျိုးကို “သဒ္ဓပဒတ္တက”ဟုလည်း ခေါ်သည်၊ “န အတ္တ- ဟေတူတိ-ဟူသည်ကား”ဟု အလွယ်ပေးခဲ့သည်၊ “န အတ္တဟေတူတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပုဒ်၌ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏)”ဟု ပေးမှ စပ်ပုဒ်ထင်ရှား သည်။

တစ်နည်း။ “န အတ္တဟေတူတိ”၌ ကုတိတစ်လုံးအကျေကြ်၍ ထိုကုတိလည်း အာဒိအနက်ဟောဟု ယူပါ၊ ထိုအာဒိလည်း မရိယာဒ(အစအပိုင်းအခြား)အနက်၊ ပကာရအနက်၊ သမိပအနက်၊ အဝယဝအနက်ဟု ၄မျိုး ရှိ၏၊ (ဇနာသ-၁၁)၊ ထိုတွင် “ပကာရော တုလျဘောဒေသု(ဓာန်-၁၀၄၉)”အရ ပကာရသည်လည်း တုလျအနက်၊ ဘောဒအနက်ဟု ၂မျိုးရှိ၏၊ ထိုကြောင့် “န အတ္တဟေတူတိ (ဧတ္ထ)-န အတ္တဟေတု ဟူသောစကားလျှင် အစအပိုင်းအခြားရှိသော ဤပုဒ်တို့၌၊ (မရိယာဒအနက်)၊ ဝါ- န အတ္တဟေတုဟူသောစကားလျှင် အတူရှိသော ဤပုဒ်တို့၌၊ (ပကာရ-တုလျအနက်)၊ ဝါ-န အတ္တဟေတုဟူသောစကားလျှင် အပြားရှိသော ဤပုဒ်တို့၌၊ (ပကာရ-ဘောဒ အနက်)၊ ဝါ-န အတ္တဟေတုဟူသော စကားလျှင် အနီးရှိသော ဤပုဒ်တို့၌၊ (သမိပ အနက်)၊ ဝါ-န အတ္တဟေတုဟူသောစကားလျှင် အစိတ်ရှိသော ဤပုဒ်တို့၌၊ (အဝယဝ

မကောင်းမှုကို န ကရောတိ-မပြု။ [နနှင့် တွဲပေးရန် “ကရောတိ” ဟုလည်းကောင်း “န ကရောတိ” ၏ ကံကို “ပါပံ” ဟုလည်း ပါဌသေသ ထည့်ဖွင့်သည်။] န ပုတ္တမိစ္ဆေတိ-ကား၊ ပုတ္တံ ဝါ-သား၊ သမီးကိုလည်းကောင်း၊ ဓနံ ဝါ-ဥစ္စာကိုလည်းကောင်း၊ ရဋ္ဌံ ဝါ-တိုင်းပြည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပါပကမ္မေန-မကောင်းမှုဖြင့်၊ (မကောင်းမှုမျိုး၊ စေတနာဆိုးဖြင့်)၊ န ဣစ္ဆေယျ-အလိုမရှိရာ၊ ဧတာနိပိ-ဤအလုံးစုံသော သားသမီး၊ ဥစ္စာ၊ တိုင်းပြည်တို့ကိုလည်း၊ ဣစ္ဆန္တော-အလိုရှိလျက်၊ ပါပကမ္မံ-ကို၊ န ကရောတိယေဝ-မပြုသည်သာ၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။ သမိဒ္ဓိမတ္တ-နောတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏။ ယာ သမိဒ္ဓိ-အကြင်ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ (အတ္တိ)၊ တမ္ပိ-ထိုပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း၊ အဓမ္မေန-မတရားသဖြင့်၊ န ဣစ္ဆေယျ-အလိုမရှိရာ၊ သမိဒ္ဓိကာရဏာပိ-ပြည့်စုံခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ပါပံ-ကို၊ န ကရောတိ-မပြု၊ ဣတိ အတ္ထော။ သ သီလဝါတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ ယော ပုဂ္ဂလော-သည်၊ (အတ္တိ)၊ သော ဧဝ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ သီလဝါ စ-သီလရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ ပညဝါ စ-ပညာရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ အညော-အခြားသောသူသည်၊ (သီလဝါ စ-လည်းကောင်း၊ ပညဝါ စ-လည်းကောင်း၊) န (သိယာ)-မဖြစ်ရာ၊ ဣတိ အတ္ထော။ ဒေသနာ-ဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဓမ္မကထေရဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ဓမ္မကထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၁၁-ဓမ္မဿဝနဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

အပ္ပကာ တေ မနုဿေသုတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဓမ္မဿဝနံ-တရားနာခြင်းကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ကထေသိ-ပြီ။ ကိရ-ချဲ့၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဧကဝီထိဝါသိနော-တစ်ခုသောလမ်း၌နေကုန်သော၊ (တစ်လမ်းတည်း၌ နေကုန်သော)၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ-အနက်)၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)”ဟု ပေးပါ။ ဆရာတို့ကား မရိယာဒအနက်ကို ယူတော်မူ၏။ (သီဇီသစ်-၂၊ ၂၀၀၊ စလင်းဂံ-၂၆၊ ၂၇၊ ၂၈၊ သီဘာ-၂၊ ၂၀၀)

၍၊ ဂဏပန္နေန-အသင်းဖွဲ့ခြင်းဖြင့်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ သဗ္ဗရတ္တိ-အလုံးစုံသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ (တစ်ညလုံး)၊ ဓမ္မဿဝနံ-တရားနာခြင်းကို၊ ကာရေသုံ-ပြုစေကြ ကုန်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ သဗ္ဗရတ္တိ-ပတ်လုံး၊ ဓမ္မ-ကို၊ သောတုံ-ငှာ၊ နာ- သက္ကိသု-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ ဧကစ္စေ-အချို့သူတို့သည်၊ ကာမရတိနိဿိတာ- ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်ခြင်းကို မှီကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပုန-ဖန်၊ ဂေဟမေဝ- သို့သာ၊ ဂတာ-ပြန်သွားကုန်ပြီ၊ ဧကစ္စေ-တို့သည်၊ ဒေါသနိဿိတာ-ဒေါသကို မှီကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ ဧကစ္စေ-တို့သည်၊ မာနနိဿိတာ-မာနကို မှီကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ ဧကစ္စေ-တို့သည်၊ ထိနမိဒ္ဓသမဂီနော-ထိနမိဒ္ဓနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ တတ္ထေဝ-ထိုတရားနာရာအရပ်၌ပင်၊ နိဿိဒိတ္တာ-၍၊ **ပစလာယန္တာ**- မျက်လွှာတလှုပ်လှုပ်ဖြစ်ကုန်လျက်၊ ဝါ-အိပ်ငိုက်ကုန်လျက်၊ သောတုံ-နာခြင်း ငှာ၊ နာသက္ကိသု-ကုန်၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္တာ-မူ၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! ဧတရဟိ- ဌ၊ ကာယ ကထာယ သန္နိသိန္နာ အတ္တ န?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဣမာယ နာမ (သန္နိသိန္နာ အမှ)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ! ဣမေ သတ္တာ နာမ- တို့မည်သည်၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ ဘဝနိဿိတာ-ဘဝကိုမှီကုန် ၏၊ ဘဝေသု ဧဝ-တို့၌သာလျှင်၊ လဂ္ဂါ-ငြိတွယ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရန္တိ- ကုန်၏၊ ပါရဂါမိနော နာမ-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ဟိုဘက်ကမ်းသို့ သွားရောက်

ပစလာယန္တာ။ ။ပစလာယန္တိ အပစလာ ပစလာ ဘဝန္တိတိ ပစလာယန္တာ၊ ပစလ နောင် စွတ္ထေ(မောင်-၅, ၉)သုတ်ဖြင့် အာယပစ္စည်းသက်၊ ထိုနောင် အန္တပစ္စည်းသက်၊ (မောင်ပံ-၅, ၉၊ ပယောဂ-၂၅၈၊ မောင်နိ-၂, ၁၆၉၊ မောင်ပံနိ-၁၇၃)၊ “ပစလာယန္တာ- မျက်လွှာတစ်လှုပ်လှုပ်ဖြစ်ကုန်လျက်၊ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ-အိပ်ငိုက်ကုန်လျက်၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)” ဟု ပေးပါ။

တစ်နည်း။ ။သဒ္ဓါဒီနိ ကရောတိ(မောင်-၅, ၁၀)သုတ်ဖြင့် ပစလာယနောင် ကရောတိအနက်၌ အာယပစ္စည်းသက်၊ “ပစလာယန္တိ ပစလံ ကရောန္တိတိ ပစလာ- ယန္တာ-မျက်လွှာတို့ကို တစ်လှုပ်လှုပ်ပြုကုန်လျက်၊ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ-အိပ်ငိုက်ကုန်လျက်၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)”ဟု ပြုပါ။

တစ်နည်း။ ။ပုပ္ဖ စလဓာတ်နောင် ကာရိတ်ဏယပစ္စည်းသက်၊ ထိုနောင် အန္တ ပစ္စည်းသက်၊ “ပစလာယန္တိတိ ပစလာယန္တာ-မျက်လွှာတို့ကို လှုပ်ရှားစေကုန်လျက်၊ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ-အိပ်ငိုက်ကုန်လျက်၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)” ဟု ပြုပါ။

သူတို့မည်သည်၊ အပ္ပကာ-နည်းကုန်၏။” ကုတိ အနုသန္တိ ယဇ္ဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေ-
န္တော ဣမာ ဂါထာ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အပ္ပကာ၊ ပေ ၊ သုဒုတ္တရ”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

အပ္ပကာ တေ မနုဿေသု၊ ယေ ဇနာ ပါရဂမိနော၊

အထာယံ ဣတရာ ပဇာ၊ တီရမေဝါနုဓာဝတိ။

မနုဿေသု-လူတို့တွင်၊ ယေ ဇနာ-အကြင်လူတို့သည်၊ ပါရဂမိနော-နိဗ္ဗာန်
တည်းဟူသော ဟိုဘက်ကမ်းသို့ သွားရောက်ကုန်၏၊ တေ ဇနာ-ထိုလူတို့သည်၊
အပ္ပကာ-နည်းကုန်၏၊ အထ-ထို့ပြင်၊ ဣတရာ-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ဟိုဘက်
ကမ်းသို့ သွားရောက်သူတို့မှ တစ်ပါးသော၊ (ယာ) ပဇာ-အကြင်လူအပေါင်း
သည်၊ တီရမေဝ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ဤဘက်ကမ်းသို့သာ၊ အနုဓာဝ-
တိ-အစဉ်မပြတ် ပြေးသွားနေ၏၊ အယံ ပဇာ ဧဝ-ဤလူအပေါင်းသည်သာ၊
(ဗဟုတရာ-သာ၍များ၏။)

ယေ စ ခေါ သမ္ပဒက္ခာတေ၊ ဓမ္မေ ဓမ္မာနုဝတ္တိနော၊

တေ ဇနာ ပါရမေသန္တိ၊ မစ္စုဓေယျံ သုဒုတ္တရံ။

ယေ စ ခေါ ဇနာ-အကြင်လူတို့သည်ကား၊ ဓမ္မေ-တရားကို၊ (ဒေသနာဓမ္မ
ကို)၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ အက္ခာတေ-ဟောကြားတော်မူအပ်သော်၊ [(တစ်နည်း)
သမ္မာ-စွာ၊ အက္ခာတေ-သော၊ ဓမ္မေ-၌၊] ဓမ္မာနုဝတ္တိနော-တရားသို့ အစဉ်လိုက်၍
ကျင့်ခြင်းရှိကုန်၏၊ တေ ဇနာ-ထိုလူတို့သည်၊ သုဒုတ္တရံ-အလွန်ခဲယဉ်းသဖြင့်
ကူးမြောက်အပ်သော၊ **မစ္စုဓေယျံ**-ကိလေသမာရ်၊ သေမင်းရန်၏ တည်ရာ
တေဘူမကဝဋ်ကို၊ (တရိတွာ-ကူးမြောက်၍၊) ပါရံ-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ဟို
ဘက်ကမ်းသို့၊ ဧသန္တိ-ရောက်ကုန်လတ္တံ့။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ အပ္ပကာတိ-ကား၊ ထောကာ-နည်းကုန်၏၊ န ဗဟု-
မများကုန်။ **ပါရဂမိနော**တိ-ကား၊ နိဗ္ဗာနပါရဂမိနော-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော
ဟိုဘက်ကမ်းသို့ သွားရောက်ကုန်၏၊ အထာယံ ဣတရာ ပဇာတိ-ကား၊ ပန-

ပါရဂမိနော။ ။သံသရာရေအလျဉ်၏ တစ်ဖက်ကမ်းဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို
ပါရအရ ယူပါ၊ ထို့ကြောင့် “နိဗ္ဗာနပါရဂမိနော”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပါရသည် သမာသ်ပုဒ်၊
တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ကိတ်ပုဒ်အားဖြင့် ၃မျိုးဖြစ်နိုင်သည်။

အဖို့တစ်ပါးကား၊ အဝသေသာ-ကြွင်းသော၊ ယာ အယံ ပဇာ-အကြင်သတ္တဝါ အပေါင်းသည်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတီရမေဝ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ဤဘက် ကမ်းသို့သာ၊ အနုဓာဝတိ-အစဉ်မပြတ် ပြေးသွားနေ၏၊ အယမေဝ-ဤသတ္တဝါ အပေါင်းသည်သည်၊ ဗဟုတရာ-အထူးအားဖြင့် များ၏၊ ဝါ-ပိုများ၏၊ ဣတိ- ကား၊ အတ္ထော-နက်။ သမ္မဒက္ခာတေတိ-ကား၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ အက္ခာတေ-

သမာသ်ပါရ။ ။သမာသ်ပုဒ်ယူလျှင် “အရတိ ဂစ္ဆတိတိ အရံ-အကန့်ဒေါက်ဆံ၊ အရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ အရံ၊ (သုစိ)၊ အပဂတာ+သံသာရစက္ကဿ အရာ ဧတသ္မာတိ ပါရံ-ကင်းသော သံသရာစက်ဘီးအကန့်ဒေါက်ဆံရှိရာနိဗ္ဗာန်၊ [ပ+ အရ၊ ပဉ္စမိဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်-ဓာန်ဋီ-၉] သံသာရဒုက္ခတော ပါတိ၊ သန္တေန သုခေန ရမေတိ စာတိ ပါရံ-သံသရာဆင်းရဲမှ စောင့်ရှောက်တတ်၊ ငြိမ်းချမ်းသော ချမ်းသာဖြင့် မွေ့လျော်စေတတ်သော နိဗ္ဗာန်၊ [ပါ+ရမု+ကိ၊ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်-နေတ္ထိဋီ-၇၇၊ သံဋီ-၂၊ ၅၃၅]”ဟု ပြပါ။

တဒ္ဓိတိပါရ။ ။တဒ္ဓိတိပုဒ်ယူလျှင် “ပါရယတိ တရဂီဒယော ဝါရေတုန္တိ ပါရံ၊ ပါယတိ နာဝါဒိတိ ပါပုဏီယတိတိ ပါရံ-ဟိုဘက်ကမ်း၊ [ပါ+ရ-သုစိ] ပါရံ ဝိယာတိ ပါရံ-ဟိုဘက်ကမ်းနှင့် တူသောနိဗ္ဗာန်၊ [ပါရ+ဏာ-မ-၄-၂၊ ၁၉၁]”ဟု ပြပါ။

ကိတိပါရ။ ။ကိတိပုဒ်ယူလျှင် “ပါရေတိ ဂမေတိတိ ပါရံ၊ (သံဋီ-၂၊ ၄၀၈၊ အံဋီ- ၃၊ ၃၀၄)၊ ပါရေတိ သက္ကောတိ သံသာရဒုက္ခသန္တာပန္တိ ပါရံ၊ [ပါရ+အာ-ဓာန်ဋီ-၉] ဝဋ္ဋဒုက္ခတော ပါတိ ရက္ခတိတိ ပါရံ၊ [ပါ+ရ-သံဋီ-၂၊ ၅၃၅]”ဟု ပြပါ။

ပါရဂါမိနောအရုဗျုး။ ။ဂါမိနော၌ ဣပစ္စည်းသည် ကာလပုဒ်ကို ဟောနိုင်၏၊ ထိုကြောင့် ပါရဂါမိနောအရ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ပြီးသော အသေက္ခ(ရဟန္တာ)ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်ဆဲဖြစ်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်မည့် ကလျာဏပုထုဇဉ်များကို ယူပါ။ “အဂမိသုတိ ဂါမိနော၊ ပါရံ+ဂါမိနော ပါရဂါမိနော၊ (နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ပြီးသောအသေက္ခများ)၊ ဂစ္ဆန္တိတိ ဂါမိနော၊ ပါရံ+ဂါမိနော ပါရ- ဂါမိနော၊ (နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သောသေက္ခများ)၊ ဂမိဿန္တိတိ ဂါမိနော၊ ပါရံ+ ဂါမိနော ပါရဂါမိနော၊ (နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်မည့် ကလျာဏပုထုဇဉ်များ)၊ ထိုဗျုးလုံး ရအောင် “ပါရဂါမိနော စ+ပါရဂါမိနော စ+ပါရဂါမိနော စ ပါရဂါမိနော”ဟု ဧက သေသ်ပြပါ။ “အဂမိသုတိ ဂါမိနော၊ ဂစ္ဆန္တိတိ ဂါမိနော၊ ဂမိဿန္တိတိ ဂါမိနော၊ ဂါမိနော စ+ဂါမိနော စ ဂါမိနော စ ဂါမိနော”ဟု ပြပြီးမှ “ပါရံ+ဂါမိနော ပါရဂါမိနော”ဟု လည်း တွဲနိုင်သည်။ (သံ. ၄-၃၊ ၁၆၈၊ သံဋီ-၂၊ ၄၀၈)

ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဝါ-သော်၊ သုကထိတေ-ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော၊ ဝါ-သော်။ ဓမ္မေတိ-ကား၊ ဒေသနာဓမ္မ-ဒေသနာဓမ္မကို၊ (ဟောတော်မူအပ်သော တရားကို)၊ [အက္ခာတေ၌စပ်၊] ဝါ-၌၊ [အနုဝတ္ထိနော၌စပ်၊] **ဓမ္မာနုဝတ္ထိ-နော**တိ-ကား၊ တံ ဓမ္မံ-ထိုတရားကို၊ သုတ္တာ-ကြားနာရ၍၊ တဒနုစ္ဆရိကံ-ထိုတရားအား လျော်သော၊ ပဋိပဒံ-အကျင့်ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဝါ-ဖြည့်ကျင့်၍၊ မဂ္ဂဖလသတ္တိကရဏေန-မဂ်ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းဖြင့်၊ ဓမ္မာနု-

ဓမ္မာနုဝတ္ထိနော။ ။အနုဝတ္ထနံ အနုဝတ္ထိ၊ [အနု+ဝတ္ထ+ကု၊] ဓမ္မဿ+အနုဝတ္ထိ ဧတေသန္တိ ဓမ္မာနုဝတ္ထိနော၊ ဣကာရန္တုဖြစ်၍ ဣတောညတ္ထေ ပုမေ(မောဂ်-၂၊ ၁၈၂) သုတ်, “ယောနံ နော”ဟူသော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယောဝိဘတ်ကို နော ပြုပါ။(နိဒီ-၁၀၄)၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မဿ+အနုဝတ္ထိ ဓမ္မာနုဝတ္ထိ၊ ဓမ္မာနုဝတ္ထိ+ဧတေသံ အတ္တိတိ ဓမ္မာနုဝတ္ထိနော၊ [ဓမ္မာနုဝတ္ထိ+ဤ၊] (တစ်နည်း) ဓမ္မံ+အနုဝတ္ထန္တိ သီလေနာတိ ဓမ္မာနုဝတ္ထိနော၊ [ဓမ္မ+အနု+ဝတ္ထ+ကံ၊] နောက်၂နည်းအလို ဒဏ္ဍိနောကဲ့သို့ ယောနံ နောသုတ်ဖြင့် ယောကို နောပြု။

အံ.၄-၃၊ ၃၃၆။ ။ထို၌ “ဓမ္မေ ဓမ္မာနုဝတ္ထိနောတိ သမ္မာ အက္ခာတေ နဝဝိဓေ လောကုတ္တရဓမ္မေ အနုဓမ္မဝတ္ထိနော၊ တဿ ဓမ္မဿာနုစ္ဆရိကာယ သဟသီလာယ ပုဗ္ဗဘာဂပုဋိပတ္တိယာ ပဝတ္တမာနာ”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအလို ဓမ္မေအရ ဓမ္မဌကဲ့သို့ ဒေသနာဓမ္မကို မယူဘဲ လောကုတ္တရာတရားဥပါးကို ယူရ၏။ “အနုစ္ဆရိကာယ+ဝတ္ထိနော အနု-ဝတ္ထိနော-လျော်သောအကျင့်၌ ကျင့်လေ့ရှိသူများ၊ ဓမ္မဿ+အနုဝတ္ထိနော ဓမ္မာနု-ဝတ္ထိနော-လောကုတ္တရာတရားအား လျော်သောအကျင့်၌ ကျင့်လေ့ရှိသူတို့”ဟု ပြုပါ။ “ဓမ္မဿ+အနုစ္ဆရိကာ ဓမ္မာနုစ္ဆရိကာ၊ ဓမ္မာနုစ္ဆရိကာယ ဝတ္တန္တိ သီလေနာတိ ဓမ္မာနု-ဝတ္ထိနော၊ (ဆဝိကာပုဒ်အကျေကြ်)”ဟုလည်း ပြုကြ၏။ “ဓမ္မေ-လောကုတ္တရာတရား ဥပါးကို၊ သမ္မာ-စွာ၊ အက္ခာတေ-အပ်သော်၊ ဓမ္မာနုဝတ္ထိနော-ထိုလောကုတ္တရာတရားအား လျော်သော သီလသမထဝိပဿနာဟူသော ရှေ့ပိုင်းအကျင့်၌ ကျင့်လေ့ရှိကုန်၏”ဟု ပေးပါ။

တစ်နည်းကြံဖွယ်။ ။ဓမ္မာနုဝတ္ထိနောကို “အနုဓမ္မဝတ္ထိနော”ဟု ဖွင့်သဖြင့် “ဓမ္မဿ +အနုစ္ဆရိကာ အနုဓမ္မော၊ အနုဓမ္မေ+ဝတ္ထိနော ဓမ္မာနုဝတ္ထိနော-လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သော သီလသမထဝိပဿနာဟူသော ရှေ့ပိုင်းအကျင့်၌ ဖြစ်လေ့(ကျင့်လေ့)ရှိသူတို့”ဟု ပြုပါ။ “အနုဓမ္မဝတ္ထိနော”ဟု ဆိုလိုလျက် အနုနှင့် ဓမ္မကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ “ဓမ္မာနုဝတ္ထိနော”ဟု ဖြစ်သည်ဟု ကြံပါ။

ဝတ္ထိနော-တရားသို့ အစဉ်လိုက်၍ ကျင့်ခြင်းရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ပါရ-
မေဿန္တိတိ-ကား၊ ဧဝရူပါ-ကုန်သော၊ တေ ဇနာ-ထိုလူတို့သည်၊ နိဗ္ဗာနပါရ်-
နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ဟိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဂမိဿန္တိ-ရောက်ကုန်လတ္တံ့။ **မစ္စ-**
ဓေယျန္တိ-ကား၊ ကိလေသမာရသင်္ခါတဿ-ကိလေသာမာရ်ဟု ဆိုအပ်သော၊
မစ္စဿ-သေခြင်း၏၊ နိဝါသဌာနဘူတံ-နေရာအရပ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ တေဘူ-
မကဝဋ်-တေဘူမကဝဋ်ကို။ သုဒုတ္တရန္တိ-ကား၊ ယေ ဇနာ-အကြင်လူတို့သည်၊
ဓမ္မာနုဝတ္ထိနော-တရားသို့ အစဉ်လိုက်၍ ကျင့်ခြင်းရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ တေ
(ဇနာ)-ထိုလူတို့သည်၊ သုဒုတ္တရံ-အလွန်ခဲယဉ်းသဖြင့် ကူးမြောက်အပ်သော၊
ဝါ-အလွန်ကူးမြောက်နိုင်ခဲ့သော၊ [ဒုက္ခေန+ဥတ္တရိယတေတိ ဒုတ္တရံ [ဒု+ဥတ္တရ ဒု+
ဥ+တရ+ခါ-ဝိဋီ-၂၊ ၄၆၆] သုဋ္ဌ+ဒုတ္တရံ သုဒုတ္တရံ-ထေရီ၊ ၄-၁၄၊ ဒုရတိက္ကမံ-ခဲ
ယဉ်းသဖြင့် လွန်မြောက်အပ်သော၊ ဝါ-လွန်မြောက်နိုင်ခဲ့သော၊ မစ္စဓေယျံ-ကိ
လေသမာရ်၊ သေမင်းရန်၏တည်ရာ တေဘူမကဝဋ်ကို၊ တရိတ္တာ-ကူးမြောက်
၍၊ နိဗ္ဗာနပါရ်-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ဟိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဂမိဿန္တိ-ရောက်ကုန်
လတ္တံ့၊ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော-နက်၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း။ ဒေသနာဝ-
သာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပဏိသု-ကုန်ပြီ၊
ဣတိ-ဤကား ဓမ္မဿဝနဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ဓမ္မဿဝနဝတ္ထုဘာသာဋီကာ ပြီး၏။

မစ္စဓေယျံ။ ။ “ဂုဏမာရဏဋ္ဌေန မစ္စ(ထေရ. ၄-၁၊ ၆၀)“ကို ကြည့်၍ ကိလေသ-
မာရ၌ မာရကို “ဒါနာဒိပုညေ မာရေတိ နိဝါရေတိတိ မာရော”ဟု ပြုသကဲ့သို့ “ဂုဏေ
(ဒါနာဒိပုညေ ဝါ) မာရေတိ နိဝါရေတိတိ မစ္စ၊ [မရ+တျ။]”ဟု ပြု၍ ကိလေသမာရ်
ကိုယူ၊ ထိုနောင် “ဓိယတိ ဧတ္တာတိ ဓေယျံ၊ [ဓာ+ဏျ။] မစ္စနော+ဓေယျံ မစ္စဓေယျ-
ကိလေသမာရ်၏ တည်ရာဖြစ်သောဝဋ်”ဟု ဆက်ပါ၊ အဖွင့်များ၌ “မစ္စ ဓိယတိ
ဧတ္တာတိ မစ္စဓေယျံ(ထေရ. ၄-၂၊ ၅၃၈၊ ထေရီ. ၄-၁၄၊ သံဋီ-၁၊ ၁၀၆)”ဟု လဟုက
ဝိပြိုဟ်ပြု၏။ (တစ်နည်း) “မစ္စနော+အာဏာ ဒဟတိ ဧတ္တာတိ မစ္စဓေယျံ-ကိလေ
သာမာရ်၏ အာဏာထားရှိရာဝဋ်(နိဒ္ဒိ-၅၃၂)၊ (တစ်နည်း) ဓိယတိ ထပိယတိတိ ဓေယျံ၊
မစ္စနာ+ဓေယျံ မစ္စဓေယျံ-ကိလေသာမာရ်သည် ထားအပ်သောဝဋ်(၄ ပြု-၂၆၂)”
ဟုလည်း ပြုကြသေး၏။

၁၁-ပဉ္စသတအာဂန္တုကဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ကဏ္ဍံ ဓမ္မံ ဝိပုဟာယာတိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပဉ္စသတေ-၅ရာအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ အာဂန္တုကေ-အာဂန္တု ကဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ ကောသလ- ရဋ္ဌေ-ကောသလတိုင်း၌၊ ပဉ္စသတာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝဿံ-မိုးလ ပတ်လုံး၊ ဝသိတွာ-နေပြီး၍၊ ဝုဋ္ဌဝဿာ-မိုးလပတ်လုံး နေပြီးကုန်သည်၊ ဝါ- ဝါကျွတ်ပြီးကုန်သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၂၃၅] (ဟုတွာ)၊ “သတ္တာရံ-ကို၊ ပဿိဿာမ- ဖူးမြင်ကြမည်” ကုတိ-ဤသို့ ပြောဆို၍၊ ဇေတဝနံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့အား၊ [ဒေသေန္တော၊ အဘာသိတိဉ္စစပ်၊] ဝါ-တို့၏၊ [စရိယပဋိပက္ခံဉ္စစပ်၊] စရိယပဋိပက္ခံ- စရိုက်၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ကို၊ နိဿာမေတွာ-ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူ၍၊ ဣမာ ဝါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ကဏ္ဍံ၊ ပေ၊ ပရိနိဗ္ဗုတာ”တိ-၍၊ (အဘာသိ)။

**ကဏ္ဍံ ဓမ္မံ ဝိပုဟာယ၊ သုက္ကံ ဘာဝေထ ပဏ္ဍိတော၊
ဩကာ အနောကမာဂမ္မ၊ ဝိဝေကေ ယတ္ထ ဒူရမံ။**

ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိရဟန်းတော်သည်၊ ကဏ္ဍံ-မည်းညစ်သော၊ ဓမ္မံ-ဒု စရိုက်အကုသိုလ်တရားကို၊ ဝိပုဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ သုက္ကံ-ဖြူစင်သော၊ ဓမ္မံ-သု စရိုက်ကုသိုလ်တရားကို၊ ဘာဝေထ-(ရဟန်းအဖြစ်မှစ၊ အရဟတ္တမဂ်ကျ အောင်) ဖြစ်စေရာ၏၊ (ကထံ-အဘယ်သို့ ဖြစ်စေရမည်နည်း?) ဩကာ-ဝဋ် နှောင်အိမ်မှ၊ (နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍)၊ အနောကံ-ဝဋ်နှောင်အိမ်မဟုတ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာဂမ္မ-ရည်မှန်းသမှု၊ အာရုံပြု၍၊ သုက္ကံ-ဖြူစင်သော၊ ဓမ္မံ-သုစရိုက် ကုသိုလ်တရားကို၊ ဘာဝေထ-ဖြစ်စေရာ၏၊) ယတ္ထ ဝိဝေကေ-ဥပဓိအားလုံး၊ ကင်းဆိတ်သုံးသော အကြင်နိဗ္ဗာန်၌၊ ဝါ-အကြင်ကာယစိတ္တဥပဓိဝိဝေက၌၊ [ရှေ့ နည်းဓမ္မ၊ ၄၊ နောက်နည်း အံ၊ ၄-၃, ၃၃၇၊] ဒူရမံ-သတ္တဝါခပင်း၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မွေ့လျော်အပ်၏။

**တတြာဘိရတိမိစ္ဆေယျ၊ ဟိတွာ ကာမေ အင်္ဂိဉ္စနော၊
ပရိယောဒပေယျ အတ္တာနံ၊ စိတ္တက္ခေသေဟိ ပဏ္ဍိတော။**

ကာမေ-ဝတ္ထုကိလေသာ၊ ြာသောကာမတို့ကို၊ ဟိတ္တာ-ပယ်စွန့်၍၊ အ-
 ကိစ္ဆေနော-ဖိစီးနှိပ်စက်နှောင့်ယှက်တတ်သော ကိလေသာမရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ-
 ၍) တကြ-ထိုဥပဓိအားလုံး၊ ကင်းဆိတ်သုံးသော နိဗ္ဗာန်၌၊ ဝါ-ထိုကာယစိတ္တ
 ဥပဓိဝိဝေက၌၊ အဘိရတိ-အလွန်မွေ့လျော်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆေယျ-အလိုရှိရာ၏။
 ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ စိတ္တက္ခေသေဟိ-စိတ်ကိုညစ်နွမ်းစေတတ်သော နိ
 ဝရဏတရား၅ပါးတို့မှ၊ ဝါ-စိတ်၏ညစ်နွမ်းကြောင်း နိဝရဏတရား၅ပါးတို့မှ၊
 အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ပရိယောဒပေယျ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စေရာ၏။

**ယေသံ သမ္မောဓိယဇ္ဇေသု၊ သမ္မာ စိတ္တံ သုဘာဝိတံ၊
 အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ၊ အနုပါဒါယ ယေ ရတာ၊
 ခိဏာသဝါ ဇုတိမန္တာ၊ တေ လောကေ ပရိနိဗ္ဗုတာ။**

ယေသံ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သမ္မောဓိယဇ္ဇေသု-ဗောဇ္ဈင်္ဂုပါး၊ မြတ်
 တရားတို့၌၊ သမ္မာ-သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ သုဘာဝိတံ-
 ကောင်းစွာ ဖြစ်စေအပ်ပြီ၊ ဝါ-ကောင်းစွာ ပွားများအပ်ပြီ၊ ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည်၊ အနုပါဒါယ-ဥပါဒါနိဂ္ဂုပါးတို့ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကို မစွဲယူ
 မူ၍၊ အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ-စွဲလမ်းခြင်းကို စွန့်လွှတ်ရာဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်၌၊ ရတာ-
 မွေ့လျော်ကုန်ပြီ၊ ခိဏာသဝါ-ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိကုန်သော၊ ဇုတိမန္တာ-
 အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တည်းဟူသော တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိကုန်သော၊ တေ-ထို
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ လောကေ-ခန္ဓာအစရှိသောလောက၌၊ ပရိနိဗ္ဗုတာ-ဝဋ်ကိလေ
 သာ၊ ခန္ဓာရုပ်သိမ်း၊ ချုပ်ငြိမ်းတော်မူကုန်ပြီ။

သမ္မောဓိယဇ္ဇေသု။ ။ဗုဒ္ဓတိ ဧတာယာတိ ဗောဓိ-သိကြောင်းဓမ္မသာမဂ္ဂီ (သတိ
 စသော ဗောဇ္ဈင်္ဂုပါးတရားအပေါင်း)၊ အင်္ဂေန္တိ ဂမေန္တိ ဉာပေန္တိတိ အင်္ဂါ၊ (တစ်နည်း)
 အင်္ဂီယန္တေ ဉာယန္တေ ဧတေဟိ သမုဒါယော ဖလံ ဝါတိ အင်္ဂါ၊ ဗောဓိယာ+အင်္ဂါ
 ဗောဓိယင်္ဂါ-ဓမ္မသာမဂ္ဂီဟူသောဗောဓိ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော သတိစသော တရား
 များ၊) (တစ်နည်း) ဗုဒ္ဓတိတိ ဗောဓိ၊ (အရိယသာဝက)၊ ဗောဓိဿ+အင်္ဂါ ဗောဓိယင်္ဂါ-
 အရိယသာဝကဟူသော ဗောဓိ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော သတိစသော တရားများ၊
 (တစ်နည်း) ဗုဒ္ဓတိတိ ဗောဓိ၊ (အရိယာမဂ်)၊ ဗောဓိယာ+အင်္ဂါ ဗောဓိယင်္ဂါ-မဂ်ဟူသော
 ဗောဓိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သတိစသောတရားများ၊ (တစ်နည်း) ဗုဒ္ဓန္တိတိ ဗောဓိ-

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ **ကဏှ ဓမ္မန္တိ**-ကား၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဘေဒံ-ကာယ
 ဒုစ္စရိက်အစရှိသော အပြားရှိသော၊ **အကုသလံ**-ဖြစ်သော၊ **ဓမ္မံ**-ကို၊ ဝိပဿယ
 ဝိပုဇဟိတွာ-ပယ်စွန့်၍။ **သုက္ကံ ဘာဝေထာတိ**-ကား၊ ပဏှိတော-သော၊ ဘိက္ခု-
 သည်၊ အဘိနိက္ခမနတော-တောသို့ ရှေးရှုထွက်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝ

ယော၊ ဗောဓိယော ဧဝ+အင်္ဂါ ဗောဓိယင်္ဂါ-သိတတ်သော သတိစသော အကြောင်း
 တရားများ၊ ပသတ္တာ၊ သုန္နရာ ဝါ+ဗောဓိယင်္ဂါ သမ္မောဓိယင်္ဂါ။ (အဘိ. ၄-၁, ၂၆၂၊
 မူလဋီ-၁, ၁၁၃) [ဒိ. ၄-၂, ၃၇၅၌ “သမ္မုဇ္ဈတိတိ သမ္မောဓိ၊ (ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်)၊
 သမ္မုဇ္ဈတိ ယာယာတိ သမ္မောဓိ၊ (ဓမ္မသာမဂ္ဂိ)၊ သမ္မောဓိဿ၊ သမ္မောဓိယာ ဝါ+အင်္ဂါ
 သမ္မောဓိယင်္ဂါ”ဟု ပြု၏။]

သမာသယူမှကောင်း။ ။ပြဆိုအပ်ခဲ့သော ဝိဂြိုဟ်များအရ ဗောဓိသည် ပုလ္လိင်၊
 ကုတ္တိလိင်ဟု ၂မျိုးရှိသဖြင့် “သမ္မောဓိယာ-အရဟတ္တမဂ်၏၊ အင်္ဂေသု-အကြောင်း
 ဖြစ်သော ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၌”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ပေးလျှင် ကုတ္တိလိင်တစ်မျိုးသာ ရသော
 ကြောင့် သဒ္ဓါ၊ အနက်ပြည့်စုံမှု မရှိပါ။ သမာသပုဒ်ယူမှသာ သဒ္ဓါ၊ အနက် ပြည့်စုံသဖြင့်
 ကောင်းသည်။

ကဏှ...ဓမ္မံ။ ။အကုသိုလ်တရားသည် ဧကန်မည်းညစ်ရကား စိတ်ကို အရောင်
 မထွက်အောင် ပြုတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မည်းညစ်သော အမျိုးဇာတ်
 (အပါယ်ဘဝ)၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ကဏှ ဓမ္မအရ အကုသိုလ်
 တရားကို ယူရသည်၊ ထိုကြောင့် “ကဏှ ဓမ္မန္တိ အကုသလံ ဓမ္မံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ကသတိတိ
 ကဏှော၊ ကဿတေတိ ကဏှော၊ [ကသ+ဟ၊ (တစ်နည်း) ကျ-မောင်-၇, ၂၂၃၊ ဓာန်ဋီ-
 ၉၆၊] ကံ သုခံ ဟနတိတိ ဝါ ကဏှော၊ [က+ဟန+ကိ၊-ဓာန်ဋီ-၈၄၊] အပဘဿရ-
 ဘာဝကရဏတ္တာ ပဏှိတေဟိ ကုစ္ဆိတဗ္ဗော ဂရဟိတဗ္ဗောတိ ဝါ ကဏှော၊ [ကု+ကျာ-
 နိတိဓာတု-၂၂၅၊]”ဟု ပြုပါ။ (သံဋီ-၂, ၄၀၈)

သုက္ကံ ဘာဝေထ။ ။ကုသိုလ်တရားသည် ဖြူစင်သည့်အတွက် စိတ်ကို အရောင်
 ထွက်အောင် ပြုတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဖြူစင်သော အမျိုးဇာတ်(သုဂတိ
 ဘဝ)၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း သုက္ကံအရ တောထွက်သည်မှ
 စ၍ အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင် ကုသိုလ်တရားကို ယူရသည်၊ ထိုကြောင့် “အဘိ-
 နိက္ခမနတော”စသည်ကို ဖွင့်သည်၊ “သောစေန္တိ ဧတေနာတိ သုက္ကော၊ [သုစ+က၊-
 မောင်-၇, ၁၅၊] သုခံ ကရောတိတိ ဝါ သုက္ကော၊ [သုခ+ကရ+ကိ၊-ဓာန်ဋီ-၈၅၊]”ဟုပြုပါ။
 (သံဋီ-၂, ၄၀၈)

အရဟတ္တမဂ္ဂါ-အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင်၊ ကာယသုစရိတာဒိဘေဒံ-ကာယသု
စရိက်အစရှိသော အပြားရှိသော၊ သုက္ကံ-ဖြူစင်သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဘာဝေယျ-ဖြစ်
ပွားစေရာ၏။ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ (ဘာဝေယျ-ရာသနည်း?)**ဩကာ
အနောကမာဂမ္မာတိ**-ကား၊ အာလယော-ဝဋ်တည်းဟူသောအိမ်ကို၊ ဩကံ-

ဘာဝေယျ။ ။ဘာဝေထပုဒ်သည် ဝတ္တမာန်ထဝိဘတ်၊ သတ္တမီဇေထဝိဘတ်ဟု
၂မျိုးရှိရာ ဤ၌ သတ္တမီဇေထဝိဘတ်ဟု သိစေ၍ “ဘာဝေယျ”ဟု ဖွင့်သည်။ တောထွက်
သည်မှစ၍ အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင် ကုသိုလ်တရား(ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်)ကို ဖြစ်ပွား
စေရမည်-ဟူလို။

ဩကာ အနောကမာဂမ္မ။ ။“ဩကာ အနောကမာဂမ္မ”ကား ဖြစ်ပွားစေပုံအခြင်း
အရာကိုပြသော အာကာရဝါကျတည်း။ ထိုကြောင့် “ကထံ”ဟု မိန့်သည်။ ကုသိုလ်တရား
ကို ဖြစ်ပွားစေရာ၌ (အရိယာအနေဖြင့်) နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက်အာရုံပြု၍လည်းကောင်း၊
(ပုထုဇဉ်အနေဖြင့်) အနုမာနအားဖြင့် မှန်းဆတောင့်တ၍လည်းကောင်း ဖြစ်ပွားစေ
ရသည်။ ထိုကြောင့် “ပဋိစ္စ အာရဗ္ဗ ပတ္တယမာနော”ဟု ဖွင့်သည်။

ဩကာ။ ။ဩကသဒ္ဒါ “ရေ၊ မှီရာ၊ တည်ရာအိမ်”ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောရာ
ဤ၌ အိမ်အနက်ဟော ယူပါ။ ချဲ့ဦးအံ့-“ဩကမောကတဥဗ္ဘတော”မှ နောက်ဩကကို
“အာလယာ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် အိမ်အနက်ဟောယူသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း **“ဩကံ** ဝုစ္စတိ
အာလယော”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အိမ်အနက်ဟော ယူရသည်။ (ဓမ္မ. ၄-၁, ၁၈၃၊
ဓာန်-၁၀၆၁)။ “အဝတိ ဧတ္ထ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဩကံ၊ [အဝ+ဇ္ဈ၊ အဝကို ဩ
ပြု၊] ဥဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ ဝေဒနာဒိတိ သဒ္ဓိ သမဝေတိတိ ဩကော၊ [ဥ+ဂမု+ကံ၊ ဥကို ဩ၊
ဂကို ကပြု-သံ. ၄-၃, ၁၆၈၊ သံဋီ-၂, ၂၀၉၊ ၄၀၈၊ နိတိဓာတု-၂၂၃၊] ဥစတိတိ ဩ-
ကော၊ [ဥစ+ဇ္ဈ၊-ရူ-၃၇၅၊]”ဟု ပြုပါ။

ဩကာ၊ အနောကအရ။ ။ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဩကာအရ အတိအကျ မဖွင့်သော်
လည်း သံ. ၄-၃, ၁၆၈၊ သံဋီ-၂, ၄၀၈၊ အံ. ၄-၃, ၃၃၇တို့၌ ဩကံအရ ဝဋ်တည်း
ဟူသော တည်ရာအိမ်ကို ယူ၏။ ကိလေသမာရ်၊ အဘိသင်္ခါရမာရ်၊ မစ္စုမာရ်တို့၏
ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဝဋ်ကို “ဩကံ”ဟု ဆိုရသည်။ ထိုဝဋ်၏ ဆန့်ကျင်
ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို “အနောကံ”ဟု ဆိုရသည်။ “န+ဩကံ အနောကံ-
ဝဋ်နှောင်အိမ်မဟုတ်သော နိဗ္ဗာန်”ဟု ပြုပါ။ [ကိလေသမာရ်အဘိသင်္ခါရမာရ်မစ္စု-
မာရ်နံ ပဝတ္တိဌာနတာယ **ဩကံ** ဝုစ္စတိ ဝဋ်၊ တဗ္ဗိဓရတာယ **အနောကန္တိ** နိဗ္ဗာနန္တိ
အာဟ **“ဩကာ အနောကန္တိ ဝဋ်တော နိဗ္ဗာန”**န္တိ(သံဋီ-၂, ၄၀၈)။]

ဩကဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ အာလယတော-ဝဋ်တည်းဟူသောအိမ်မှ၊ နိ-
 က္ခမိတွာ-ထွက်ခွာ၍၊ အနာလယသင်္ခါတံ-ဝဋ်တည်းဟူသော အိမ်မဟုတ်ရာဟု
 ဆိုအပ်သော၊ နိဗ္ဗာနံ-ကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ အာရဗ္ဗ-အာရုံပြု၍၊ တံ-ထိုနိဗ္ဗာန်ကို၊
 ပတ္ထယမာနော-တောင့်တလျက်၊ ဘာဝေယျ-ရာ၏။ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော-
 တည်း။ တတြာဘိရတိ မိစ္ဆေယျာတိ-ကား၊ အနာလယသင်္ခါတေ-ဝဋ်တည်းဟူ
 သော အိမ်မဟုတ်ရာဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝိဝေကေ-ဥပမိအားလုံး၊ ကင်းဆိတ်သုံး
 သော၊ ယသ္မိ နိဗ္ဗာနေ-အကြင်နိဗ္ဗာန်၌၊ ဣမေဟိ သတ္တေဟိ-ဤသတ္တဝါတို့သည်၊
 ဒုရဘိရမံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် မွေ့လျော်အပ်၏၊ (မွေ့လျော်နိုင်ခဲ၏)၊ တတြ-ထိုနိဗ္ဗာန်
 ၌၊ အဘိရတိ-မွေ့လျော်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆေယျ-အလိုရှိရာ၏။ ဟိတွာ ကာမေတိ-
 ကား၊ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေ-ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမတို့ကို၊
 ဟိတွာ-ပယ်စွန့်၍၊ အကိဉ္စနော-ဖိစီးနှိပ်စက်နှောင့်ယှက်တတ်သော ကိလေ
 သာမရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဝိဝေကေ-ဥပမိအားလုံး၊ ကင်းဆိတ်သုံးသော နိဗ္ဗာန်၌၊
 အဘိရတိ-ကို၊ ဣစ္ဆေယျ-ရာ၏။ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော၊ **စိတ္တက္ခေသေဟိ**တိ-
 ကား၊ ပဉ္စဟိ-၅ပါးကုန်သော၊ နီဝရဏေဟိ-တို့မှ၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ပရိ-

စိတ္တက္ခေသေဟိ။ ။**စိတ္တက္ခေသေဟိ**တိ စိတ္တံ ကိလိဿာပေဇ္ဇေဟိ နီဝရဏေဟိ၊
 (သံ. ၄-၃, ၁၆၉)။ ဤအဖွင့်၌ “ပဉ္စဟိ နီဝရဏေဟိ”ဖြင့် စိတ္တက္ခေသေဟိ၏အရ
 နီဝရဏတရား၅ပါးကို ယူရန် ပြသည်။ “စိတ္တံ ကိလိဿာပေဇ္ဇေဟိ”ဖြင့် “စိတ္တံ ကိလေ-
 သာပေဇ္ဇိတိ စိတ္တက္ခေသာ-စိတ်ကို ညစ်ညူးစေတတ်သော နီဝရဏတရား၅ပါးတို့၊
 (တစ်နည်း) ကိလိဿန္တိ ဧတေဟိ သတ္တာတိ ကိလေသာ၊ စိတ္တဿ+က္ခေသာ စိတ္တ-
 က္ခေသာ-စိတ်၏ ညစ်ညူးကြောင်းနီဝရဏတရား၅ပါးတို့”ဟု ပြုရန် ပြသည်။

မှန်၏-“ဟေတုကတ္ထုသာဓန၊ ပြုလတ်က၊ ကရဏသာဓရမြဲမှတ်”နှင့်အညီ ဟေတု
 ကတ္ထုသာဓနရကောင်းသောပုဒ်သည် ကရဏသာဓနဝိဂြိုဟ်လည်း ရသည်။ “စိတ္တ-
 ကိလေသေဟိ”ဟု ဆိုလိုလျက် နိဒ္ဒါအလို တဒမိနာဒိနိ(မောဂ်-၁, ၄၇)သုတ်၊ နီတိအလို
 သရလောပေါ မယနရာဒိသု ဝါ(နီတိ-၆၉)သုတ်၊ ကဏ္ဍာအလို တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်၊
 ဝိဗောအလို သရာ သရေ လောပံသုတ်၌ “သရာ လောပံ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂ
 တို့ဖြင့် ကိန္တု ဣကိုချေ၊ က်ကို နောက်လေသို့ ကပ်၍ “စိတ္တက္ခေသေဟိ” ဟု ဖြစ်သည်၊
 (နီတိသုတ္တ-၂၅၊ ၃၅၄၊ နိဒ္ဒါ-၁၆၊ ကဏ္ဍာ-၁, ၁၀၃၊ ဝိဗော-၁၀)။

ယောဒပေယျ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စေရာ၏။ ဝေါဒါပေယျ-ဖြူစင်စေရာ၏။ ပရိသောဓေယျ-ထက်ဝန်းကျင် သုတ်သင်ရာ၏။ ဣတိ အတ္ထော။ သမ္မောဓိယ- ဂေါသုတိ-ကား၊ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂေသု-ကောင်းသော ဓမ္မသာမဂ္ဂီဟူသော ဗောဓိ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော သတိစသော တရားတို့၌။ သမ္မာ စိတ္တံ သုဘာဝိတန္တိ- ကား၊ ဟေတုနာ-အကြောင်းဖြင့်၊ နယေန-နည်းလမ်းဖြင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ သုဠ- ကောင်းစွာ၊ ဘာဝိတံ-ဖြစ်စေအပ်ပြီ၊ ဝဇ္ဇိတံ-ပွားစေအပ်ပြီ။ **အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ** တိ-ကား၊ ဂဟဏံ-စွဲယူခြင်းကို (စွဲလန်းခြင်းကို) အာဒါနံ-အာဒါနဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ တဿ-ထိုစွဲယူခြင်းကို၊ ပဋိနိဿဂ္ဂသင်္ခါတေ-စွန့်လွှတ်ရာဟု ဆိုအပ် သော၊ အဂ္ဂဟဏေ-တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲယူရာမဟုတ်သော နိဗ္ဗာန်၌၊ ဝါ-တဏှာ ဒိဋ္ဌိဖြင့် မစွဲလန်းရာ နိဗ္ဗာန်၌၊ စတုဟိ-ကုန်သော၊ ဥပါဒါနေဟိ-ဥပါဒါန်တို့ဖြင့်၊ ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ အနုပါဒိယိတွာ-မစွဲယူမူ၍၊ ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ရတာ-မွေ့လျော်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော။ **ဇုတိမန္တော**တိ-ကား၊ အာနုဘာဝ-

အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ။ ။ ‘အာဒါနံ ဝုစ္စတိ ဂဟဏံ’ကား အာဒါန၏ အဘိဓေယျတ္ထ (အရကောက်)အဖွင့်တည်း၊ အဘိဓေယျတ္ထကို ဖွင့်လျှင် ကတ္ထုသင်္ခါ၊ ကမ္မသင်္ခါ၊ ဘာဝ သင်္ခါအားဖြင့် ၃မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုး ပြုရ၏။ ဤ၌ “အာဒိယတေ အာဒါနံ-စွဲယူခြင်း၊ (ဘာဝသင်္ခါ)”ဟုသော်လည်းကောင်း၊ “အာဒိယတိတိ အာဒါနံ-စွဲယူတတ်သောတဏှာ၊ (ကတ္ထုသင်္ခါ)”ဟုသော်လည်းကောင်း ပြုပါ။ ထိုနောင် “ပဋိနိဿဂ္ဂဇုတိ ဧတ္ထာတိ ပဋိနိဿဂ္ဂေ-စွန့်လွှတ်ရာနိဗ္ဗာန်၊(အဘိ. ၄-၂, ၁၀၆၊ မဟာဘာ-၁, ၄၀)၊ အာဒါနဿ+ ပဋိနိဿဂ္ဂေ၊ အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ”ဟု ဆက်ပါ။ ဤအဋ္ဌကထာ၌ “အာဒါနပဋိ- နိဿဂ္ဂေ”အရ မဖွင့်သော်လည်း အံ. ၄-၃, ၃၃၇၌ “**အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ**တိ ဂဟဏ- ပဋိနိဿဂ္ဂသင်္ခါတေ နိဗ္ဗာနေ”ဟု နိဗ္ဗာန်ကို ယူရန် ဖွင့်သည်။

ဇုတိမန္တော။ ။ ဇုတိသဒ္ဓါ အာနုဘာဝ၏ ပရိယာယ်၊ (တစ်နည်း) အာနုဘာဝအနက် ဟု သိစေလို၍ “အာနုဘာဝမန္တော”ဟု ဖွင့်သည်။(သံဋီ-၁, ၂၁၇)။ ဇုတိအရ အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်အစွမ်းကို ယူစေလို၍လည်းကောင်း၊ “ဇုတိမန္တော-အစွမ်းအာနုဘောရှိသူတို့” ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်အစွမ်းဖြင့် ခန္ဓာစသောတရားတို့ကို ထွန်းပစေလျက် ရပ်တည်သူတို့တည်း”ဟု ပြလို၍လည်းကောင်း “အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဇုတိယာ”စသည် ကို မိန့်သည်။ “ဇောတယတိတိ ဇုတိ၊ [ဇုတ+ဣ-ဆန် ဋီ-၅၄၊] ဇေနံ ဝါ ဇုတိ၊ [ဇု+တိ- နိဒိ-၅၅၈၊] ဇုတိ+ယေသံ အတ္ထိတိ ဇုတိမန္တော”ဟု ပြပါ။

ဝန္တော-တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိကုန်သော၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဇုတိယာ-အရဟတ္တ
 မဂ္ဂဉာဏ်တည်းဟူသော အရောင်ဖြင့်၊ ခန္ဓာဒိဘေဒေ-ခန္ဓာအစရှိသောအပြား
 ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဇောတေတွာ-ထွန်းလင်းစေ၍၊ ဌိတာ-တည်ကုန်သော၊
 ကုတိ အတ္ထော။ တေ လောကေတိ-ကား၊ ကုမသ္မိ ခန္ဓာဒိလောကေ-ဤခန္ဓာ
 အစရှိသောလောက၌၊ ပရိနိဗ္ဗတာ နာမ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံသူတို့မည်သည်၊ အရဟတ္တ-
 ပွတ္တိတော-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းမှ၊ ဝါ-ရောက်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ-၍၊
 ကိလေသဝဋ္ဋဿ-ကိလေသာဝဋ်၏၊ ဝါ-ကို၊ ခေပိတတ္တာ-ကုန်စေအပ်ပြီးသည်
 ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ **သဥပါဒိသေသေန**-ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ
 ကဋ္ဌတ္တာရုပ်အကြွင်းအကျန်ရှိသော ပရိနိဗ္ဗာန်လည်းကောင်း၊ စရိမုစိတ္တနိရော-
 ဓေန-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိစိတ်၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-နောက်
 ဆုံးဖြစ်သော ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိစိတ်ချုပ်သဖြင့်၊ **[စရိမကစိတ္တနိရောဓေနာတိ** ပရိ-
 နိဗ္ဗာန်စိတ္တနိရောဓေန၊-သီဇီသစ်-၂၊ ၁၆၁၊ ၄၁၉၊] ခန္ဓဝဋ္ဋဿ-ခန္ဓာဝဋ်၏၊ ဝါ-ကို၊

သဥပါဒိသေသေန။ ။အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာအားလုံးကို ကုန်ခန်းစေခဲ့ရ
 ကား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်လျှင် ကိလေသာအားလုံး ငြိမ်းစေအပ်ပြီး(ငြိမ်းပြီး)ဖြစ်
 သောကြောင့် ရဟန္တာကို “ပရိနိဗ္ဗတာ-ကိလေသာငြိမ်းပြီးသူတို့”ဟု ဆိုရသည်၊ ရဟန္တာ
 မှာ ကိလေသာအားလုံးငြိမ်းပြီးသော်လည်း ဝိပါက်နာမခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်များကား
 ကျန်နေသေး၏၊ ထိုကျန်နေသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ ကမ္မဇရုပ်များကို “ဥပါဒိသေသ”
 ဟု ခေါ်သည်။ [သေသ-ကျန်နေသော၊ ဥပါဒိ-ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်။]

“ဥပါဒိယတေ ကမ္မကိလေသေဟိတိ ဥပါဒိ-ကံကိလေသာတို့သည် (မိမိ၏ အကျိုး
 အဖြစ်ဖြင့်) ယူအပ်သော လောကီဝိပါက်စိတ်၊ စေတသိက်၊ ကမ္မဇရုပ်(သီဇီသစ်-၁၊
 ၃၈)၊ ဥပါဒိယတိ ကာမုပါဒိဟိတိ ဥပါဒိ-ဥပါဒိန်တို့သည် (အာရုံပြုသောအားဖြင့်)
 စွဲယူအပ်သော လောကီခန္ဓာ၅ပါး(ဝိဘာ-၂၁၆)၊ [ဥပ+အာ+ဒါ+ဏှ၊] သိဿတိ အဝ-
 သိဿတိတိ သေသော-ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကျန်သော လောကီဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊
 ကမ္မဇရုပ်၊ (ခန္ဓာ၅ပါး)၊ [သိသ+ဏှ၊] ဥပါဒိယေဝ+သေသော ဥပါဒိသေသော-ကိလေ
 သာတို့မှ ကြွင်းကျန်သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ ကမ္မဇရုပ်၊ (လောကီခန္ဓာ၅ပါး)၊

တစ်နည်း။ ။ဥပါဒိဿ+သေသော ဥပါဒိသေသော-ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ ကမ္မဇရုပ်
 ၏ အကြွင်းအကျန်၊(သီဇီသစ်-၁၊ ၃၈၊ ဝိဘာ-၂၁၆)၊ နေတ္ထိဝိ-၁၌ “ဥပါဒိယေဝ+
 သေသံ ဥပါဒိသေသံ၊ ခန္ဓပဉ္စကံ”ဟု နှပုံလိင်ဖြင့် ဆို၏၊ သဟ+ဥပါဒိသေသေန ယံ

ခေပိတတ္တာ-ကုန်စေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ **အနုပါဒါသေသေန** စ-ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋတ္တာရုပ်အကြွင်းအကျန်မရှိသော ပရိနိဗ္ဗာန်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွိဟိ-၂ပါးကုန်သော၊ ပရိနိဗ္ဗာနေဟိ-ပရိနိဗ္ဗာန်တို့ဖြင့်၊ **ပရိနိဗ္ဗတာ**- ပရိနိဗ္ဗာန်စံကုန်ပြီ၊ အနုပါဒါနော-လောင်စာဆီမရှိသော၊ ပဒီပေါ ဝိယ-ဆီမီး သည်ကဲ့သို့၊ **အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ**-နာမည်ပညတ်မျှမရှိတော့ကုန်သည်၏ အဖြစ် သို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ အတ္တော။ (ဣတိ-ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း)။ [“အနုပါဒါနော-သော၊ ပဒီပေါ-သည်၊ (အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ-သို့၊ ဂတာ) ဝိယ-ရောက်

ဝတ္တတိတိ သဥပါဒါသေသံ-ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ ကမ္မဇရုပ်အကြွင်းအကျန်နှင့် တကွဖြစ် သော ပရိနိဗ္ဗာန်”ဟု ပြုပါ။ ဤသဥပါဒါသေသပရိနိဗ္ဗာန်ကို “ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်”ဟု လည်း ခေါ်၏။

အနုပါဒါသေသေန။ ။ပရိနိဗ္ဗာနစုတိချုပ်လျှင်(ပရိနိဗ္ဗာန်စံလျှင်) ခန္ဓာဝဋ်ကုန် ခန်းချုပ်ငြိမ်းသဖြင့် ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာကမ္မဇရုပ်များ မရှိတော့ရကား “နတ္ထိ ဥပါဒိ- သေသော ဧတ္တာတိ အနုပါဒါသေသံ-ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ ကမ္မဇရုပ် အကြွင်းအကျန် မရှိရာ ပရိနိဗ္ဗာန်”ဟု ပြု၍ “စရိမစိတ္တနိရောဓေန”ဟူသော အဖွင့်အရ ခန္ဓာဝဋ် ဇာတ်သိမ်း၍ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသော ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်ကိုယူ၊ ဤအနုပါဒါသေသ နိဗ္ဗာန်ကို “ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်”ဟုလည်း ခေါ်သည်။

ပရိနိဗ္ဗတာ။။ပရိနိဗ္ဗတာအရ သဥပါဒါသေသပရိနိဗ္ဗာန်၊ အနုပါဒါသေသပရိ နိဗ္ဗာန် ၂မျိုးလုံးကို ယူစေလို၍ “ဒွိဟိ ပရိနိဗ္ဗာနေဟိ ပရိနိဗ္ဗတာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ဒွိဟိ ပရိနိဗ္ဗာနေဟိ”နှင့် “ပရိနိဗ္ဗတာ”တို့အရ အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိကို ချည်းရသဖြင့် အရမကွဲသော်လည်း ခွဲဆိုသော အဘေဒဘေဒပစာရ(မကွဲသော်လည်း ခွဲဆိုသောအသုံးအနှုန်း)အားဖြင့် “ဒွိဟိ ပရိနိဗ္ဗာနေဟိ ပရိနိဗ္ဗတာ”ဟု ခွဲ ဆိုထားသည်။ “ဒွိဟိ ပရိနိဗ္ဗာနေဟိ”၌ တတိယာဝိဘတ်ကား ဣတ္ထမျှတလက္ခဏအနက်တည်း၊ (သာရတ္ထ-၁၊ ၂၈၊ နေတ္ထိဝိ-၁၊ သိဋ္ဌိသစ်-၁၊ ၃၈၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၄၂)၊ (တစ်နည်း) ကြိ ယာဝိသေသနအနက်တည်း၊ (တစ်နည်း) ကရိုဏ်းအနက်တည်း။ (မူလဋီကာ-၂၊ ၄၇၊ ကထာဘာ-၁၊ ၂၈၃၊ ၂၈၄)

အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ။ ။ ပညာပီယတီတိ ပဏ္ဏတ္တိ၊ ပညာပေတီတိ ပဏ္ဏတ္တိ၊ (အဘိ. ၄-၁၊ ၄၂၀)၊ ပကာရေန ပဘေဒတော ဝါ ဉာပိယန္တိ ဣမိနာ ဧတ္ထ ဝါ အတ္တာတိ ပဏ္ဏတ္တိ၊(နေတ္ထိ. ၄-၁၆)၊ [ပ+ဉာ+ဏာပေ+တိ၊ ပ+ဉပ+တိ၊ (ပညတ္တိ)၊ ညကို ဣပြ၊ (နီတိသုတ္တ-၂၇) (တစ်နည်း)“ပညာတ္တိ”မှ ပညာကို ပဏ္ဏပြု(သိဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၄၇၀)၊]

သကဲ့သို့၊ (ဇဝံ-တူ၊) အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ-သို့၊ ဂတာ-ကုန်ပြီ”ဟုလည်း ပေးပါ။] ဒေသနာ-
ဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏိသု၊ ဣတိ-ပဉ္စသတအာဂန္တက
ဘိက္ခုဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ပဉ္စသတအာဂန္တကဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာသင်္ဂီကာပြီးပြီ။

ပဏ္ဍိတဝဂ်ဘာသာသင်္ဂီကာပြီးပြီ။

ပဏ္ဏတ္တိ+ယေသံ အတ္တိတိ ပဏ္ဏတ္တိကာ၊ န+ပဏ္ဏတ္တိကာ အပဏ္ဏတ္တိကာ၊(သီဘာ-၂၊
၁၈၅)၊ (တစ်နည်း) နတ္တိ+ပဏ္ဏတ္တိ ယေသန္တိ အပဏ္ဏတ္တိကာ၊ အပဏ္ဏတ္တိကာနံ+ဘာဝေါ
အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝေါ-နာမည်ပညတ်မျှ မရှိတော့ကုန်သည်၏အဖြစ်၊(သီဘာ-၃၊ ၂၁၇)၊
ဓမ္မဋီ၌ ဤနည်းအပြင် “ပညတ္တေ+နိယုတ္တော ပဏ္ဏတ္တိကော-နာမည်ပညတ်၌ ယှဉ်သူ၊
[ပညတ္တ+ဏိက၊] န+ပဏ္ဏတ္တိကော အပဏ္ဏတ္တိကော၊ အပဏ္ဏတ္တိကသ+ဘာဝေါ အ-
ပဏ္ဏတ္တိကဘာဝေါ-နာမည်ပညတ်၌ မယှဉ်သူ၏အဖြစ်”ဟု ပြုသေး၏။ ပညတ္တသဒ္ဒါ
နာမည်ပညတ်ကို မဟောသဖြင့် ရှေ့နည်းလောက် မကောင်းပါ။

၇-အရဟန္တဝဂ်ဘာသာဋီကာ

၁-ဇီဝကပဉ္စဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ဂတဒ္ဓိနောတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ၊ ဇီဝကမ္မဝနေ-ဇီဝက၏ သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရန္တော ဇီဝကေန-ဇီဝကသည်၊ ပုဋ္ဌပဉ္စ-မေးလျှောက်အပ်သော ပြဿနာကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ၊ ဇီဝကဝတ္ထု-ဇီဝကဝတ္ထုကို၊ (ဇီဝကအကြောင်းအရာကို)၊ ခန္ဓကေ-မဟာဝါခန္ဓက၌၊ ဝိတ္ထာရိတမေဝ-ချဲ့အပ်သည်သာ။ ပန-ဆက်၊ ဧကသ္မိ-တစ်ပါးသော၊ သမယေ-အခါ၌၊ ဒေဝဒတ္တော-ဒေဝဒတ်သည်၊ အဇာတသတ္တုနာ-အဇာတသတ်မင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဟုတွာ၊ ဂိဇ္ဈကုဋ်-ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်သို့၊ အဘိရဟိတွာ-တက်၍၊ ပုဋ္ဌစိတ္တော-ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “သတ္တာရံ-ကို၊ ဝဓိဿာမိ-သတ်မည်” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သိလံ-ကျောက်တုံးကို၊ ပဝိဇ္ဇိ-လှိမ့်ချပြီး၊ တံ-ထိုကျောက်တုံးကို၊ ဒွေ-၂ခုကုန်သော၊ ပဗ္ဗတကုဋ္ဌာနိ-တောင်ထွတ်တို့သည်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိသု-ခံထားကုန်ပြီ၊ တတော-ထိုကျောက်တုံးမှ၊ ဘိဇ္ဇိတွာ-ကွဲ၍၊ ဝါ-ပဲ့၍၊ ဂတာ-သွားသော၊ ပပဋိကာ-ကျောက်လွှာသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပါဒိ-ခြေတော်ကို၊ ပဟရိတွာ-ခိုက်မိ၍၊ လောဟိတံ-သွေးကို၊ ဥပ္ပာဒေသိ-ဖြစ်စေပြီး၊ ဘုဿ-ပြင်းထန်ကုန်သော၊ ဝေဒနာ-တို့သည်၊ ပဝတ္ထိသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ **မဒ္ဒကုဋ္ဌိ**-မဒ္ဒကုဋ္ဌိဥယျာဉ်သို့၊ နယိသု-ပင့်ဆောင်ကြပြီး၊ သတ္တာ-သည်၊ တတောပိ-ထိုမဒ္ဒကုဋ္ဌိဥယျာဉ်မှလည်း၊ ဇီဝကမ္မဝနံ-ဇီဝက၏ သရက်ဥယျာဉ်သို့၊ ဂန္တကာမော-ကြွတော်မူခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “တတ္ထ-ဇီဝက၏သရက်ဥယျာဉ်သို့၊ မံ-ကို၊ နေထ-ပို့ဆောင်ကြလော၊” ဣတိ-

မဒ္ဒကုဋ္ဌိ။ ။မဒ္ဒါပီယတေတိ မဒ္ဒါ၊ ကုဋ္ဌိ+မဒ္ဒါ ဧတ္ထာတိ မဒ္ဒကုဋ္ဌိ-နှိပ်နယ်စေအပ်သော ဝမ်းဗိုက်ရှိရာဥယျာဉ်၊ ဝါ-ဝမ်းဗိုက်ကို နှိပ်နယ်စေအပ်ရာ ဥယျာဉ်၊ ချဲ့ဉ္စးအံ့-အဇာတသတ်မင်းကို ကိုယ်ဝန်လွယ်ထားစဉ် မယ်တော်ဝေဒဟီမိဖုရားသည် “ငါ့ဝမ်းထဲရှိသော ကိုယ်ဝန်သည် ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ ရန်သူဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဤကိုယ်ဝန်ဖြင့် အကျိုးမရှိ”ဟု တွေး၍ ဤဥယျာဉ်၌ ကိုယ်ဝန်ပျက်ကျစေရန် ဝမ်းဗိုက်ကို နှိပ်နယ်စေသည်၊ ထိုကြောင့် “မဒ္ဒကုဋ္ဌိ”ဟု ခေါ်သည်။ (သံဋ္ဌ-၁၊ ၇၃)

သို့ အာဟ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အာဒါယ-ပင့်ခေါ်၍၊ ဇီဝကမ္မဝနံ-
သို့၊ အဂမံသု-ကုန်ပြီ၊ ဇီဝကော-သည်၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ သုတ္တာ၊ သတ္တု-
၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္နာ၊ ဝဏပဋိကမ္မတ္ထာယ-အနာကို ဆေးကုခြင်းအကျိုးငှာ၊
တိဓိဏဘောသဇ္ဇိ-အစွမ်းထက်သောဆေးကို၊ ဒတ္တာ-ကပ်လှူ၍၊ ဝဏံ-အနာကို၊
ဗန္ဓိတ္တာ-ပတ်တီးစည်း၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! မယာ-
သည်၊ အန္တောနဂရေ-မြို့တွင်း၌၊ ဧကဿ-သော၊ မနုဿဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊
(တစ်နည်း) ဧကဿ-သော၊ မနုဿဿ-၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ) ဘောသဇ္ဇိ-ဆေးကို
ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ (ဖော်စပ်ထားအပ်ပြီ)၊ တဿ-ထိုလူ၏၊ သန္တိကံ၊ ဂန္နာ၊ ပုန၊
အာဂမိဿာမိ-ပြန်လာခဲ့ပါမည်၊ ဣဒံ ဘောသဇ္ဇိ-ဤဆေးကို၊ မမ-တပည့်တော်၏၊
ယာဝ အာဂမနာ-ပြန်လာသည့်တိုင်အောင်၊ ဗဒ္ဒနိယာမေနေဝ-ပတ်တီးစည်းအပ်
သော နည်းဖြင့်သာ၊ တိဋ္ဌတု-တည်ပါစေ” ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ သော-ထိုဇီဝက
သည်၊ ဂန္နာ၊ တဿ ပုရိသဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ-ပြုထိုက်သော
ကိစ္စကို၊ ကတ္တာ၊ ဒွါရပိဒဟနဝေလာယ-မြို့တံခါးကို ပိတ်ချိန်၌၊ အာဂစ္ဆန္တော-
သော်၊ ဒွါရံ-သို့၊ န သမ္မာပုဏိ-မရောက်၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုဇီဝက၏၊ ဧတံ-
ဤသို့၊ တွေးတောပူပန်ခြင်းသည်၊ အဟောသိ၊ (ကိ)၊ “ယွာဟံ (ယော+အဟံ)-
အကြင်ငါသည်၊ အညတရဿ-သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ (ဝဏံ-ကို၊ ဗန္ဓိတိ) ဝိယ-
ပတ်တီးစည်းသကဲ့သို့ (ဧဝံ-တူ)၊ တထာဂတဿ-၏၊ ပါဒေ-၌၊ တိဓိဏဘောသဇ္ဇိ-
အစွမ်းထက်သော ဆေးကို၊ ဒတ္တာ-ကပ်လှူ၍၊ ဝဏံ-အနာကို၊ ဗန္ဓိ-ပတ်တီး
စည်းခဲ့ပြီ၊ အယံ-ဤအချိန်သည်၊ တဿ-ထိုအနာကို၊ မောစနဝေလာ-ပတ်တီး
ဖြေရာအချိန်တည်း၊ (ပတ်တီးဖြေချိန်တည်း)၊ [နောက် “အယံ ဝဏဿ မောစန-
ဝေလာ” ကို ကြည့်၍ “တဿ-ထိုအနာကို” ဟု ပေးသည်၊ တသ္မိ-ထိုအနာကို၊ အမုစ္စ-
မာနေ-ပတ်တီးမဖြေအပ်သော်၊ သဗ္ဗရတ္တိ-အလုံးစုံသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ (တစ်ည
လုံး)၊ ဘဂဝတော-၏၊ သရီရေ-၌၊ ပရိဇ္ဇာဟော-ပူလောင်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-
ဖြစ်တော့မည်၊ (တေန) မယာ-ထိုငါသည်၊ ဘာရိယံ-သော၊ ကမ္မံ-ကို၊ အဟော
ကတံ-ဪ... ပြုအပ်မိ လေစွ” ဣတိ-ဤသို့ဖြစ်ပြီ၊ တသ္မိ ခဏေ-၌၊ သတ္တာ၊
အာနန္ဒတ္ထေရံ-ကို၊ အာမန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “အာနန္ဒ-နွာ! ဇီဝကော-သည်၊ သာယံ-
ညနေချမ်းအချိန်၌၊ အာဂစ္ဆန္တော-သော်၊ ဒွါရံ-သို့၊ န သမ္မာပုဏိ၊ ‘အယံ-ဤ

အချိန်သည်၊ ဝဏဿ-ကို မောစနဝေလာ-ပတ်တီးဖြေရာအချိန်တည်း၊ ကုတိ-သို့ [ပနအနက်မဲ့] စိန္တေသိ-တွေးတောနေ၏။ နံ-ထိုအနာကို မောစေဟိ-(ပတ်တီး စည်းထားခြင်းမှ) လွတ်မြောက်စေလော၊ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ-ပတ်တီးဖြေလော၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)။ ကုတိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ မောစေသိ-(ပတ်တီး စည်းထားခြင်းမှ) လွတ်မြောက်စေပြီ၊ ဝါ-ပတ်တီးဖြေပြီ၊ ဝဏော-သည်၊ ရုက္ခတော-မှ၊ ဆလ္လိ ဝိယ-အပွေးကဲ့သို့ အပဂတော-ကင်းသွားပြီ၊ ဝါ-ပျောက်သွားပြီ၊ ဇီဝကော-သည်၊ အန္တောအရုဏေယေဝ-အရုဏ်အတွင်း၌သာလျှင်၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ၊ ဝေဂေန-ဖြင့်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ “ဘန္တေ! ဝေါ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ သရီရေ-၌၊ ပရိဋ္ဌာဟော-ပူလောင်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပန္နော ကိ န ခေါ-ဖြစ်ပါသလော?” ကုတိ ပုစ္ဆိ၊ သတ္တာ၊ “ဇီဝက-က! ခေါ-စင်စစ်၊ တထာဂတဿ-၏၊ ဝါ-မှ၊ ဗောဓိမဏ္ဍေယေဝ-၌ ပင်၊ [ဓမ္မဘာ-၃၅]၊ သဗ္ဗပရိဋ္ဌာဟော-အလုံးစုံသော ပူလောင်ခြင်းသည်၊ ဝူပ-သန္တော-ငြိမ်းခဲ့ပြီ၊” ကုတိ အနုသန္တိ ယဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဂတဒ္ဓိနော၊ ပေ ၊ န ဝိဇ္ဇတိ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

ဂတဒ္ဓိနော ဝိသောကဿ၊ ဝိပ္ပမုတ္တဿ သဗ္ဗမိ၊

သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟိနဿ၊ ပရိဋ္ဌာဟော န ဝိဇ္ဇတိ။

ဂတဒ္ဓိနော-သွားအပ်ပြီးသော သံသရာဝဋ်ခရီးရှိသော၊ ဝါ-သံသရာဝဋ်ခရီးကို သွားပြီးသော၊ ဝိသောကဿ-ကင်းသော သောကရှိသော၊ ဝါ-ဝမ်းနည်းပူဆွေးခြင်းကင်းပြီးသော၊ **သဗ္ဗမိ**-ခန္ဓာစသော အလုံးစုံသော တရားတို့၌၊ ဝါ-တို့မှ၊ ဝိပ္ပ-

ဂတဒ္ဓိနော။ ။အရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ အဒ္ဓါ၊ [အရ+ဓါ-မောင်-၇၊ ၉၉] အဒတိ ယတ္ထာတိ အဒ္ဓါ၊ [အဒ+ဓါ-မာန်ဋီ-၁၉၀] ဂတော+အဒ္ဓါ ယဿာတိ ဂတဒ္ဓိ၊ [ဂတ+အဒ္ဓ၊ ကွစိသမာသန္တသုတ်၌ ကာရသဒ္ဓါဖြင့် သမာသ်အဆုံးအ၊ကို ကုပြု]၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ကြံ၍ “ဂတော+အဒ္ဓါ ဂတဒ္ဓိ၊ အဒ္ဓါနံ+ဂတော ဝါ ဂတဒ္ဓိ၊ ဂတဒ္ဓါ+အဿ အတ္ထိတိ ဂတဒ္ဓိ” ဟုလည်း ပြုကြသေး၏၊ သို့သော် အဋ္ဌကထာ၌ “ဂတဒ္ဓိ နာမ”ဟုသာ ရှိ၍ “ဂတဒ္ဓိ နာမ”ဟု မရှိသောကြောင့် သမာသ်ပုဒ်ယူခြင်းသာ ကောင်းသည်။

သဗ္ဗမိ။ ။ဝိပ္ပမုတ္တောသိ သဗ္ဗမိတိ သဗ္ဗေဟိ ကိလေသေဟိ သဗ္ဗသ္မိံ စ သင်္ခါရ-ဂတေ ဝိပ္ပမုတ္တော(ထေရ၊ ၄-၁၊ ၁၄၉)။ သဗ္ဗတောဂ္ဂဟဏေန ပဉ္စမုတ္တေ ဝိမိ၊ သဗ္ဗတော ဓိတိ ဝိနာဓိကာရေနပိ ယုဇ္ဇတိ(ဝိဗော-၈၉)။

မုတ္တဿ-လွတ်မြောက်ပြီးသော၊ သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟီနဿ-ပယ်အပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော ဂန္ထရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ-ဂန္ထအားလုံးတို့ကို ပယ်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ၊ ပရိဋ္ဌာဟော-စိတ်ပူပန်ခြင်းသည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိ။ တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဂတဒ္ဓိနောတိ-ကား၊ ဂတမဂ္ဂဿ-သွားအပ်ပြီးသော ခရီးရှိသူ၏။ ဝါ-ခရီးကို သွားပြီးသူ၏။ အဒ္ဓါ နာမ-အဒ္ဓါ(အခွန်)တို့မည်သည်။ **ကန္တာရဒ္ဓါ**-ခရီးခဲဟူသော အခွန်လည်းကောင်း၊ (ခရီးခဲဟူသော ခရီးရှည်လည်းကောင်း)၊ ဝဋ္ဋဒ္ဓါ-ဝဋ်ဟူသော အခွန်လည်းကောင်း၊ (ဝဋ်တည်းဟူသော ခရီးရှည်လည်းကောင်း)၊ ဣတိ-သို့၊ ဒေ-၂မျိုးတို့တည်း။ [“ဂတဒ္ဓိနောတိ (ဧတ္ထ)-ဂတဒ္ဓိနောဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဂတမဂ္ဂဿ-၏၊ (အတ္ထုဒ္ဓါရဘာဝေန-အတ္ထုဒ္ဓါရ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ လဗ္ဘမာနာ-ရထိုက်ကုန်သော) အဒ္ဓါ နာမ-တို့မည်သည်၊ ကန္တာရဒ္ဓါ-လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋဒ္ဓါ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒေ-တို့တည်း”ဟုလည်း ထည့်ပါ၌ထည့်၍ ပေးနိုင်သည်။-ဋ္ဌပြု-၁၀၊ ၁၁။] တေသု-ထို၂မျိုးသော အခွန်(ခရီးရှည်)တို့တွင်၊ ကန္တာရပဋိပန္နော-ခရီးခဲကို သွားသူသည်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ ဣစ္ဆိတဌာနံ-အလိုရှိအပ်သော အရပ်

ကန္တာရဒ္ဓါ။ ။ကံ တာရေန္တိ ဧတ္တာတိ ကန္တာရော-ရေကို ကျော်လွန်စေရာဖြစ်သော ခရီးခဲ၊ [က+တရ+တိ၊-သာရတ္ထ-၁၊ ၂၉၃၊] ခရီးသွားလျှင် ရေပါမှ ခရီးခဲကို ကျော်ဖြတ်နိုင်ရကား ရေသည် ခရီးခဲကို ကျော်ဖြတ်စေနိုင်သော အဓိကအရာဖြစ်သည်။ ဓာန်ဋီ-၁၉၂၌ “ကေန တရေန္တိ အတိက္ကမန္တိ ယန္တိ ကန္တာရော-ရေဖြင့် ကျော်ဖြတ်အပ်သော ခရီးခဲ၊ (အဝုတ္တကမ္မသာနေ)၊ ကန္တတိ နိစ္စဂမနာဂမနံ ဧတ္တာတိ ကန္တာရော-အမြဲတမ်း သွားခြင်းလာခြင်းကို ဖြတ်ရာခရီးခဲ၊ [ကတိ-ဆေဒနေ+အာရ၊]ဟု ပြ၏။ ထိုနောင် “ကန္တာရောယေဝ+အဒ္ဓါ ကန္တာရဒ္ဓါ”ဟု ဆက်ပါ။

ဆက်ဥးအံ့-ရေမရှိသည့်အတွက် သွားရခက်ခဲသောကြောင့် ကန္တာရကို “ခရီးခဲ”ဟု မြန်မာပြန်ကြသည်။ ကန္တာရသည် (၁) စောရကန္တာရ-သူခိုးဓားပြထကြွသောင်းကျန်းအုပ်စိုးသော ခရီးခဲ၊ (၂) ဝါဠကန္တာရ-ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျားစသော သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့ ထကြွဆိုးသွမ်းသော ခရီးခဲ၊ (၃) ဥဒကကန္တာရ-သောက်ရေသုံးရေမရှိသော ခရီးခဲ၊ (၄) အမနုဿကန္တာရ-ဘီလူးအုပ်စိုးသော ခရီးခဲ၊ (၅) အပ္ပဘက္ခကန္တာရ-အစာရေစာရှားပါးသော ခရီးခဲဟု ၅မျိုးရှိ၏။ “ကံ တာရေန္တိ ဧတ္တာတိ ကန္တာရော”အရ မုချအားဖြင့် ဥဒကကန္တာရကို ယူ၍ အခြားသော ကန္တာရများကိုကား အသွားအလာခက်ပုံခြင်းတူသောကြောင့် သဒိဿပစာရအားဖြင့် ယူရသည်။ (သာရတ္ထ-၁၊ ၂၉၃)

သို့ န ပါပုဏ္ဏာတိ-မရောက်သေး၊ တာဝ-ထိုမရောက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး၊
 အဒ္ဓိကောယေဝ-ခရီးသွားသူသာတည်း၊ ဧတသ္မိ-ဤအလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့
 ပတ္တေ ပန-ရောက်ပြီးသော်ကား၊ ဝါ-လျှင်ကား၊ ဂတဒ္ဓိ နာမ-ဂတဒ္ဓိမည်သည်၊
 (သွားအပ်ပြီးသော ခရီးရှိသူမည်သည်)၊ ဟောတိ၊ ဝဇ္ဇသန္နိဿိတာ-ဝဋ်၌ မှီ
 ကုန်သော၊ သတ္တာပိ-တို့သည်လည်း၊ ယာဝ-လုံး၊ ဝဇ္ဇေ-၌၊ ဝသန္တိ-နေကုန်လတ္တံ့၊
 တာဝ-လုံး၊ အဒ္ဓိကာ ဧဝ-တို့သာတည်း၊ ကသ္မာ-နည်း? ဝဇ္ဇဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊
 အခေပိတတ္တာ-မကုန်စေအပ်သေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ သောတာ-
 ပန္နာဒယောပိ-သောတာပန်အစရှိသူတို့သည်လည်း၊ အဒ္ဓိကာ ဧဝ-တို့သာတည်း၊
 ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဝဇ္ဇေ-ကို၊ ခေပေတွာ-ကုန်စေ၍၊ ဌိတော-တည်သော၊
 ခိဏာသဝေါ-ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသောရဟန္တာသည်၊ ဂတဒ္ဓိ နာမ-သည်၊
 ဟောတိ၊ တဿ ဂတဒ္ဓိနော-ထိုသွားအပ်ပြီးသော သံသရာဝဋ်ခရီးရှိသော
 ရဟန္တာ၏၊ ဝါ-ထိုသံသရာဝဋ်ခရီးကို သွားပြီးသော ရဟန္တာမှာ၊ [ပရိဋ္ဌာဟော
 ၌စပ်] ဝိသောကဿာတိ-ကား၊ ဝဇ္ဇမူလကဿ-ဝဋ်ဟူသော အကြောင်းရင်း
 ရှိသော၊ သောကဿ-ဝမ်းနည်းပူဆွေးခြင်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝိဂတတ္တာ-ကင်းသည်
 ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသောကဿ-ကင်းသောသောကရှိသော။ ဝိပမုတ္တဿ
 သဗ္ဗဓိတိ-ကား၊ သဗ္ဗေသု-ကုန်သော၊ ခန္ဓာဒိဓမ္မေသု-ခန္ဓာအစရှိသော တရား
 တို့၌၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဝိပမုတ္တဿ-လွတ်မြောက်ပြီးသော၊ သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟိနဿာတိ-ကား၊
 စတုန္ဒမ္ပိ-၄ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဂန္ဓာနံ-ဂန္ဓတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဟိနတ္တာ-ပယ်
 အပ်ပြီးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟိနဿ-ပယ်အပ်ပြီးသော အလုံး
 စုံသော ဂန္ဓရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-ဂန္ဓအားလုံးတို့ကို ပယ်ပြီးသော ရဟန္တာ
 ပုဂ္ဂိုလ်မှာ။ ပရိဋ္ဌာဟော န ဝိဇ္ဇတိတိ-ကား၊ ပရိဋ္ဌာဟော-ပူလောင်ခြင်းသည်၊
 ကာယိကော-ကိုယ်၌ဖြစ်သောပူလောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ စေတသိကော စ-
 စိတ်၌ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဇ္ဇော-၂ပါးအပြား
 ရှိ၏။ တေသု-ထို၂ပါးသော ပူလောင်ခြင်းတို့တွင်၊ ခိဏာသဝဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊
 သီတုဏှာဒိဝသေန-အအေးအပူအစရှိသည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နတ္တာ-ဖြစ်သေး
 သည်၏အဖြစ်အကြောင့်၊ ကာယိကပရိဋ္ဌာဟော-ကိုယ်၌ဖြစ်သော ပူလောင်
 ခြင်းသည်၊ အနိဗ္ဗုတောဝ-မငြိမ်းသေးသည်သာ၊ တံ-ကိုယ်၌ဖြစ်သော

ပူလောင်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဇီဝကော-သည်၊ ပုစ္ဆတိ-၏၊ ပန-သို့
 သော်လည်း၊ သတ္တာ-သည်၊ ဓမ္မရာဇတာယ-တရားမင်းဖြစ်တော်မူသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒေသနာဝိမိကသလတာယ-ဒေသနာအစီအရင်၌ ကျွမ်း
 ကျင်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ စေတသိကပရိဋ္ဌာဟ-
 ဝသေန-စိတ်၌ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဒေသနံ-ကို၊ ဝိနိဝတ္ထေန္တော-
 ပြီးဆုံးစေတော်မူလိုသည်၊ ဝါ-ရပ်သိမ်းတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [ဝိနိဝတ္ထေန္တော
 ပဋိသံဟရန္တော(သင်္ခိ-၂၊ ၃၂၆)] “ဇီဝက-က! ပရမတ္ထေန-ပရမတ္ထအားဖြင့်၊ (စစ်မှန်
 သော သဘောအားဖြင့်)၊ ဧဝရူပဿ-သော၊ ဒီဏာသဝဿ-၏၊ ဝါ-မှ၊ ပရိ-
 ဋ္ဌာဟော-သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ၊ ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ
 သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏီသု၊ ဣတိ-ဇီဝကပဉ္စဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ဇီဝကပဉ္စဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီး၏။

၂-မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု

ဥယျူဉ္ဇန္တိတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော
 မဟာကဿပတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ သမယေ-၌၊
 သတ္တာ-သည်၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ ဝုဠဝသော-မိုးလပတ်လုံး နေပြီးသည်၊ ဝါ-ဝါ
 ဆိုပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၄၈၅] “အဒ္ဓမာသစ္စယေန-တစ်လထက်ဝက်၊
 ၁၅ရက်လွန်ရာအခါ၌၊ စာရိကံ-ခရီးရှည်လှည့်လည်ခြင်းကို၊ ဝါ-အားဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-
 ၁၊ ၁၉၁၅] ပတ္တမိဿာမိ-ကြွတော်မူမည်” ဣတိ-သို့၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ အာ-
 ရောစာပေသိ-ပြောစေတော်မူပြီ၊ “ဧဝံ-ဤသို့ ပြောစေအပ်သော်၊ ဘိက္ခု-တို့
 သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပတ္တပစနစီဝရရဇနာဒိနိ-သပိတ်ဖုတ်ခြင်း၊ သင်္ကန်းဆုံးခြင်း
 အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ သုခံ-စွာ၊ ဂမိဿန္တိ-သွားရကုန်လိမ့်မည်” ဣတိ-
 ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ “ဣဒါနိ-၌၊ အဒ္ဓမာသစ္စယေန-၌၊ စာရိကံ-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်၊
 ပတ္တမိဿာမိ-မည်” ဣတိ-သို့၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ (ယံ) အာရောစာပနံ-အကြင်
 ပြောစေတော်မူခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧတံ-ဤပြောစေတော်မူခြင်းသည်၊ ဘိက္ခု-
 ဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ စာရိကံ-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်၊ စရိတုကာမာနံ-လှည့်လည်ခြင်းငှာ အလိုရှိ

တော်မူကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ဝတ္တံ ကိရ-ကျင့်ဝတ်တဲ့၊ ပန-ဆက်၊ ဘိက္ခုသု-
 တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပတ္တပစနာဒီနိ-သပိတ်ဖုတ်ခြင်းအစရှိသည်တို့ကို၊
 ကရောန္တေသု-ကုန်လသော်၊ မဟာကဿပတ္ထေရောပိ-သည်လည်း၊ စီဝရာနိ-
 တို့ကို၊ ဓောဝိ-ဖွတ်လျော်ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယံသု-ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊
 “ထေရော-သည်၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ စီဝရာနိ-တို့ကို၊ ဓောဝတိ-ဖွတ်လျော်ရ
 သနည်း၊ ဣမသ္မိံ နဂရေ-၌၊ အန္တော စ-အတွင်း၌လည်းကောင်း၊ ဗဟိ စ-အပြင်
 ၌လည်းကောင်း၊ အဌာရသ မနုဿကောဋီယော-၁၈ကုဋေသော လူတို့သည်၊
 ဝသန္တိ-ကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုမြို့တွင်း မြို့ပ ၂၄၁န၌၊ ယေ-အကြင်လူတို့သည်၊ ထေရ-
 သ-၏၊ န ဉာတကာ-ဆွေမျိုးမဟုတ်ကုန်၊ တေ-ထိုလူတို့သည်၊ ဥပဌာကာ-
 အလုပ်အကျွေးတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ယေ-တို့သည်၊ န ဥပဌာကာ-အလုပ်
 အကျွေးမဟုတ်ကုန်၊ တေ-တို့သည်၊ ဉာတကာ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ တေ-ထို
 လူတို့သည်၊ ထေရဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ပစ္စယေဟိ-တို့ဖြင့်၊
 သမ္မာနသက္ကာရံ-မြတ်နိုးခြင်း၊ ကောင်းစွာ ပြုစုခြင်းကို၊ ကရောန္တိ၊ ဧတ္တကံ-ဤ
 မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဥပကာရံ-ကျေးဇူးကို၊ ပဟာယ-ပယ်၍၊ ဧသ
 (ဧသော)-ဤအရှင်မဟာကဿပထေရ်သည်၊ ကဟံ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂမိ-
 သတိ-ကြွနိုင်မည်နည်း၊ သစေပိ ဂစ္ဆေယျ-အကယ်၍ ကြွဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-
 ဤသို့ကြွသော်လည်း)၊ မာပမာဒကန္ဓရတော-မာပမာဒချောက်မှ၊ ပရံ-အခြား
 သောအရပ်သို့၊ န ဂမိသတိ-ကြွနိုင်မည်မဟုတ်၊” ဣတိ-ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ၊
 သတ္တာ-သည်၊ ယံ ကန္ဓရံ-အကြင်ချောက်သို့၊ ပတွာ-သော်၊ ဝါ-လျှင်၊ နိဝတ္ထေ-
 တဗ္ဗယုတ္တကေ-ပြန်နစ်စေထိုက်သည်အဖြစ်အကျိုးငှာ သင့်လျော်ကုန်သော၊ ဝါ-
 ပြန်နစ်စေခြင်းငှာ သင့်လျော်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ “တုမေ-တို့သည်၊
 ဣတော-ဤနေရာမှ၊ နိဝတ္ထထ-ပြန်နစ်ကြလော၊ မာ ပမဇ္ဇိတ္ထ-မမေ့လျော့ကြနှင့်”
 ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ ကိရ-မိန့်တော်မူသတဲ့၊ တံ-ထိုချောက်ကို၊ “မာပမာဒကန္ဓရ”န္တိ-
 မာပမာဒချောက်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ ကိရ-ခေါ်ဆိုအပ်သတဲ့၊ တံ-ထိုချောက်ကို၊
 သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဧတံ-မာပမာဒကန္ဓရတော ပရံ န ဂမိသတိဟူသော
 စကားကို၊ ဝုတ္တံ။

သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ စာရိကံ-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ပက္ကမန္တော-သော်၊ စိန္တေသိ-
ပြီ၊ (ကိ)။ “ဣမသ္မိံ နဂရေ-၌၊ အန္တော စ-၌လည်းကောင်း၊ ဗဟိ စ-၌လည်း
ကောင်း၊ အဌာရသ မနုဿကောဋီယော-တို့သည်၊ ဝသန္တိ၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊
မင်္ဂလာမင်္ဂလဌာနေသု-မင်္ဂလာ၊အမင်္ဂလာကို ပြုရာဌာနတို့၌၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊
ဂန္တဗ္ဗံ-ကြွသွားထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ ဝိဟာရံ-ကို၊ တုစ္ဆံ-အချည်းနှီး၊ ကာတုံ-
ငှာ၊ န သက္ကာ-မကောင်းတတ်၊ ကံ-အဘယ်ရဟန်းကို၊ နိဝတ္တေဿာမိ န ခေါ-
ပြန်စေရမည်နည်း” ဣတိ-ကြံတော်မူပြီ၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အဿ-ထိုဘုရား
ရှင်၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧတံ-သည်၊ အဟောသိ၊ (ကိ)။ “ဧတေ မနုဿာ-၍ လူတို့သည်၊
ကဿပဿ-၏၊ ဉာတကာ စ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပဌာကာ စ-တို့သည်
လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ကဿပံ-ကို၊ နိဝတ္တေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏’ ဣတိ-ပြီ၊
သော-ထိုဘုရားရှင်သည်၊ ထေရံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)။ “ကဿပ-ပါ၊ ဝိဟာရံ-
ကို၊ တုစ္ဆံ-နှီး၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ မင်္ဂလာမင်္ဂလဌာ နေသု-
တို့၌၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ ဟောတိ-ရှိတတ်၏၊ တံ၊ အတ္တ-
နော-၏၊ ပရိသာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ နိဝတ္တဿု-ပြန်နစ်လော၊” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ-
ရား၊ သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊” ဣတိ-၍သို့ လျှောက်၍၊ ထေရော-သည်၊ ပရိသံ-
ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ နိဝတ္တိ-ပြန်နစ်ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥပဇ္ဈာယိသု-ကုန်ပြီ၊
(ကိ)။ “အာဝုဿော-တို့၊ ဝေါ-တို့သည်၊ ဒိဋ္ဌံ-မြင်အပ်ပြီလော၊ ဣဒါနေဝ-၌ပင်၊
အမေဟိ-တို့သည်၊ ‘မဟာကဿပေါ-သည်၊ ကဿု-ကြောင့်၊ စီဝရာနိ-တို့ကို၊

မင်္ဂလာမင်္ဂလဌာနေသု။ ။မင်္ဂန္တိ သတ္တာ ဧတေန ဝုဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တိတိ မင်္ဂလံ၊ [မဂိ၊
မင်္ဂ+အလ၊-မောဂ်-၇၊ ၁၈၂] န+မင်္ဂလံ အမင်္ဂလံ၊ မင်္ဂလံ စ+အမင်္ဂလံ စ မင်္ဂလာမင်္ဂလံ၊
မင်္ဂလာမင်္ဂလံ ကရောန္တိ ဧတ္တာတိ မင်္ဂလာမင်္ဂလကရဏံ၊ မင်္ဂလာမင်္ဂလကရဏံ စ+
တံ+ဌာနံ စာတိ မင်္ဂလာမင်္ဂလဌာနံ၊ ကရဏပုဒ်အကျေကြုံ၊ (တစ်နည်း) မင်္ဂလံ+ဧတ္တ
အတ္တိတိ မင်္ဂလံ-မင်္ဂလာရှိရာဌာန၊ [မင်္ဂလ+ဏ၊] နတ္ထိ+မင်္ဂလံ ဧတ္တာတိ အမင်္ဂလံ-
မင်္ဂလာမရှိရာဌာန၊ မင်္ဂလံ စ+အမင်္ဂလံ စ မင်္ဂလာမင်္ဂလံ၊ မင်္ဂလာမင်္ဂလံ+စ+တံ+ဌာနံ
စာတိ မင်္ဂလာမင်္ဂလဌာနံ-မင်္ဂလာရှိရာဌာန၊ မင်္ဂလာမရှိရာဌာန၊ ဒါနစသောအလှူ။
မင်္ဂလာ၊ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းမင်္ဂလာများကို မင်္ဂလဟု ခေါ်၍ သေဆုံးခြင်းကို
အမင်္ဂလဟု ခေါ်သည်။ (ဝိနိစ္ဆယဋီ-၁၊ ၄၄၃)

ဓောဝတိ-နည်း၊ ဧသော-ဤအရှင်မဟာကဿပသည်၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ
 န ဂမိဿတိ-လိုက်နိုင်မည်မဟုတ်၊ ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ နနု-ပြောဆိုအပ်ခဲ့သည်
 မဟုတ်လော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ အမှေဟိ-တို့သည်၊ ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ တဒေဝ-
 ထိုစကားသည်ပင်၊ ဇာတံ-ဖြစ်နေပြီ” ကုတိ-ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊
 ကထံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ နိဝတ္တိတ္တာ-ပြန်လှည့်၍၊ ဌိတော-ရပ်တော်မူလျက်၊ အာဟ၊
 (ကိ) “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ကထေထ-
 ပြောနေကုန်သနည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ “ဘန္တေ! မဟာကဿပ-
 ထွေရံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ကထေမ-ကုန်၏၊” ကုတိ-သို့၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကထိတ-
 နိဿာမေနဝ-ပြောဆိုအပ်ခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသောစကားကို၊
 အာရောစေသုံ-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ၊ သတ္တာ၊ “ဘိက္ခဝေ!
 တုမှေ-တို့သည်၊ ကဿပံ-ကို ‘ကုလေသု စ-အမျိုးတို့၌လည်းကောင်း၊ ပစ္စယေသု
 စ-ပစ္စည်းတို့၌လည်းကောင်း၊ လဂ္ဂေါ-ငြိတွယ်နေ၏၊’ ကုတိ-သို့၊ န ဝဒေထ-
 မပြောဆိုကုန်ရာ၊ ဝါ-မပြောဆိုကုန်သင့်၊ သော-ထိုကဿပသည်၊ ‘မမ-၏၊ ဝစနံ-
 ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုလုပ်အံ့၊ (လိုက်နာအံ့)’ ကုတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ နိဝတ္ထော-
 ပြန်နစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၊ ဧသော-ဤကဿပသည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေ့၌၊ ပတ္တနံ-
 ဆုတောင်းမှုကို၊ ကရောန္တောယေဝ-ပြုစဉ်ပင်၊ ‘စတုသု-ကုန်သော၊ ပစ္စယေသု-
 တို့၌၊ အလဂ္ဂေါ-မငြိတွယ်သည်၊ စန္ဒူပမော-လဟူသောဥပမာရှိသည်၊ ဝါ-လ
 နှင့်တူသည်၊ ဟုတ္တာ၊ ကုလာနိ-တို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတုံ-ငှာ၊ သမတ္ထော-စွမ်းနိုင်
 သူသည်၊ ဘဝေယျံ-ဖြစ်ရပါလို၏၊’ ကုတိ-သို့၊ ပတ္တနံ-ကို၊ အကာသိ-ခဲ့ပြီ၊ ဧတ-
 သ-ဤကဿပ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကုလေ ဝါ-၌လည်းကောင်း၊ ပစ္စယေ ဝါ-၌လည်း
 ကောင်း၊ လဂ္ဂေါ-ငြိတွယ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ အဟံ၊ စန္ဒောပမပ္ပဋိပဒေဉ္စေ-လဟူ
 သော ဥပမာရှိသော အကျင့်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-လနှင့်တူသောအကျင့်ကို

စန္ဒောပမပ္ပဋိပဒံ။ စန္ဒော+ဥပမာ ဧတိဿာတိ စန္ဒောပမာ၊ စန္ဒောပမာ စ+သာ+
 ပဋိပဒါ စာတိ စန္ဒောပမပ္ပဋိပဒါ-လဟူသောဥပမာရှိသောအကျင့်၊ ရဟန်းတို့၊ အမျိုး
 ၄ပါးအိမ်သို့ ချဉ်းကပ်သောရဟန်းသည် လနှင့်တူစွာ အမြဲအသစ်အသစ်ဖြစ်စေလျက်
 ချဉ်းကပ်ရမည်၊ လသည် ကောင်းကင်၌ သွားနေစဉ် မည်သူနှင့်မျှ ပေါင်းသင်းခြင်း၊
 ချစ်ခင်ခြင်း၊ တွယ်တာခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း၊ တောင့်တခြင်း၊ ရာဂထကြွခြင်းကို မပြု။

လည်းကောင်း၊ အရိယဝံသပုဋိပဒ္ဓ-အရိယဝံသအကျင့်ကိုလည်းကောင်း၊
ကထေန္တော-သော်၊ မမ-၏၊ ပုတ္တိ-သားတော်ဖြစ်သော၊ ကဿပံ-ကို၊ အာဒိ-
အစကို၊ ကတွာ၊ ကထေသိ-ခဲ့ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပုတ္တိသု-မေးလျှောက်ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ!
ကဒါ-အဘယ်အခါ၌၊ ထေရေန-သည်၊ ပတ္တနာ-ကို၊ ဌပိတာ ပန-ထားအပ်ခဲ့ပါ
သနည်း?” ဣတိ-မေးလျှောက်ကုန်ပြီ၊ “ဘိက္ခုဝေ! သောတုကာမာ-ကြားနာခြင်း
ငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကုန်သလော?” ဣတိ-မေးတော်မူပြီ၊ “ဘန္တေ!
အာမ-ပါ၊” ဣတိ-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့အား၊ “ဘိက္ခုဝေ!
ဣတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ-ကမ္ဘာ တစ်သိန်း၏ အထက်
၌၊ ပဒုမုတ္တရော နာမ-မည်သော၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ လောကေ-၌၊ ဥဒပါဒိ-ပြီ၊”
ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ပဒုမုတ္တရပါဒမူလေ-ပဒုမုတ္တိုရ်ဘုရားရှင်၏ ခြေတော်ရင်း၌၊
တေန-ထိုအရှင်မဟာကဿပသည်၊ ဌပိတပတ္တနံ-ထားအပ်သော ဆုတောင်းကို
အာဒိ၊ ကတွာ၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ထေရဿ-၏၊ ပုဗ္ဗစရိတံ-ရှေးဘဝ၌ ဖြစ်သော
ကောင်းမှုအကျင့်ကို၊ [ပုဗ္ဗစရိတန္တိ ပုရိမဇာတိသမ္ဘူတံ ဗောဓိသမ္ဘာရဘူတံ ပုညစရိယံ

ထိုသို့မပြုသော်လည်း လူအများက ချစ်မြတ်နိုးကြသကဲ့သို့ ကဿပလည်း အမျိုး၄ပါး
တို့၌ ချစ်ခြင်း၊ တွယ်တာခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း၊ တောင့်တခြင်း၊ ရာဂထကြွခြင်းကို
မပြု၊ ထိုသို့မပြုသော်လည်း အမျိုး၄ပါးတို့၏ ချစ်မြတ်နိုးမှုကို ခံယူရ၏၊ လသည်
အမှောင်ကို ဖျောက်၍ အလင်းကို ဖြန့်သကဲ့သို့ ကဿပလည်း ကိလေသာ အမှောင်ကို
ဖျောက်၍ ဉာဏ်အလင်းရောင်ကို ဖြန့်၏၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် အရှင်မဟာကဿပကို
သက်သေထား၍ ချီးမွမ်းတော်သည်။(သံ-၁၊ ၄၀၃၊ သံ. ၄-၂၊ ၁၅၄)

အရိယဝံသပုဋိပဒံ။ ။အရိယာနံ+ဝံသော အရိယဝံသော-အရိယာတို့၏ အဆက်
အနွယ်အကျင့်၊ နိဗ္ဗာနံ ပဋိပဇ္ဇန္တိ ဧတာယာတိ ပဋိပဒါ၊(ပဋိသံ. ၄-၂၊ ၂၁၆၀)၊
(တစ်နည်း) ဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏတ္ထိကေဟိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ပဋိပဒါ(သာရတ္ထ-၃၊ ၁၆၉)၊
အရိယဝံသောယေဝ+ပဋိပဒါ အရိယဝံသပုဋိပဒါ-အရိယာတို့၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်
သောအကျင့်၊ အရိယဝံသပုဋိပဒါကား (၁) စီဝရသန္တောသ၊ (၂) ပိဏ္ဍပါတသန္တောသ၊
(၃) သေနာသနသန္တောသ၊ (၄) ဘာဝနာရာမတာတို့တည်း။ (ဒီ-၃၊ ၁၈၈၊ အံ-၁၊
၃၃၆၊ ပဋိသံ. ၄-၁၊ ၂၇၁)

(ဒီဋီ-၁,၃၂၂၊ သီဋီသစ်-၂, ၃၀၁)၊ ကထေသိ၊ တံ-ရှေးဘဝ၌ ဖြစ်သော ကောင်းမှု အကျင့်ကို၊ ထေရပါဠိယံ-ထေရဂါထာပါဠိတော်၌၊ ဝိတ္တာရိတမေဝ-အကျယ်ချဲ့ အပ်သည်သာ၊ ပန-ဆက်၊ သတ္တာ၊ ထေရဿ-၏၊ ဣမံ ပုဗ္ဗစရိတံ-ဤရှေးဘဝ၌ ဖြစ်သော ကောင်းမှုအကျင့်ကို၊ ဝိတ္တာရေတွာ-အကျယ်ဟောတော်မူပြီး၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣတိ ခေါ-ဤသို့လျှင်၊ အဟံ၊ စန္ဒောပမပ္ပဋိပဒေဉ္စေ-လဟူသော ဥပမာရှိသောအကျင့်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-လနှင့် တူသော အကျင့်ကိုလည်း ကောင်း၊ အရိယဝံသပ္ပဋိပဒဉ္စ-အရိယဝံသအကျင့်ကိုလည်းကောင်း၊ မမ-၏၊ ပုတ္တံ-သော၊ ကဿပံ-ကို၊ အာဒိ၊ ကတွာ၊ ကထေသိ-ပြီ၊ မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-သော၊ ကဿပဿ-၏၊ ပစ္စယေသု ဝါ-တို့၌လည်းကောင်း၊ ကုလေသု ဝါ-တို့ ၌လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရေသု ဝါ-တို့၌လည်းကောင်း၊ ပရိဝေဏေသု ဝါ-တို့၌ လည်းကောင်း၊ လဂေါ နာမ-သည်၊ နတ္ထိ၊ မမ-၏၊ ပုတ္တော-သားတော်ကဿပ သည်၊ ပလ္လလေ-ရှံညွှန်အိုင်၌၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ တတ္ထ-ထိရံညွှန်အိုင်၌၊ စရိတွာ-လည့်လည်၍၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားသော၊ ရာဇဟံသော ဝိယ-ဟင်္သာမင်း ကဲ့သို့၊ ကတ္တစိ-တစ်စုံတစ်ခု၌၊ အလဂေါယေဝ-မငြိတွယ်သည်သာ၊” ဣတိ အနု-သန္တိ ယဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဥယျုဉ္ဇန္တိ၊ ပေ၊ ဇဟန္တိ တေ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**ဥယျုဉ္ဇန္တိ သတိမန္တော၊ န နိကေတေ ရမန္တိ တေ၊
 ဟံသာဝ ပလ္လလံ ဟိတွာ၊ ဩကမောကံ ဇဟန္တိ တေ၊**

သတိမန္တော-လွန်စွာသတိရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည်၊ ဥယျုဉ္ဇန္တိ-ဈာန်ဝိပဿနာ၊ အစပြုသည့်၊ ရရာဂုဏ်၌၊ ဝသိဘော်ဆိုက်အောင်၊ နှစ်ခြိုက် ရွှင်ပျ၊ အားထုတ်ကြလေ၏၊ တေ-ထိုရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည်၊ နိကေတေ-အာရုံ၅ဖြာ၊ နေရာဌာန၊ ဟူသမျှ၌၊ န ရမန္တိ-စွဲမြဲရွှင်ပျော်၊ မမွေ့လျော်ကြကုန်၊ ဟံသာ-ဟင်္သာငှက်တို့သည်၊ ဝါ-ရေတွင်ကျက်စား၊ ငှက်အများတို့သည်၊ ပလ္လလံ-ရှံညွှန်အိုင်ကို၊ ဟိတွာ-စွန့်ခွာ၍၊ (ဂစ္ဆန္တိ) ဣဝ-ကောင်းကင်စခန်း၊ မြူးရွှင်လန်း လျက်၊ ပျံသန်းသွားကုန်သကဲ့သို့၊ (ဧဝမေဝ-သာလျှင်) တေ-ထိုရဟန္တာအရှင် မြတ်တို့သည်၊ ဩကမောကံ (ဩကံ+ဩကံ)-အာရုံ၅ဖြာ၊ နေရာဌာန၊ ဟူသမျှကို

ဖောန္တိ-မဒဲမကွက်, ထည့်မတွက်ဘဲ, စိတ်စက်ကြည်စွာ, စွန့်ခွာတော်မူကြကုန်၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဥယျူဉ္ဇန္တိ သတိမန္တောတိ-ကား၊ သတိဝေပုလ္လပုတ္တာ-သတိ၏ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒီဏာ-သဝါ-ကုန်ပြီးသောအာသဝေါရှိသောရဟန္တာတို့သည်၊ အတ္တနာ-သည်၊ ပဋိဝိဒ္ဓ-ဂုဏေသု-ရအပ်သောဂုဏ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဈာနဝိပဿနာဒီသု-ဈာန် ဝိပဿနာ အစရှိသောတရားတို့၌၊ **အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနဝုဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏာဟိ-**ဆင် ခြင်ခြင်း၊ ဝင်စားခြင်း၊ ထခြင်း၊ အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း၊ တစ်ဖန်ဆင်ခြင်ခြင်းတို့ဖြင့်၊ ယုဉ္ဇန္တိ ယဋ္ဌေန္တိ-အားထုတ်ကုန်၏။

အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနဝုဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏာဟိ။ ။အားထုတ်ဖွယ်ကိစ္စ ပြီးဆုံး ပြီးသော ရဟန္တာများမှာ သီးခြားအားထုတ်စရာမရှိတော့ရကား ရရှိပြီးသော တရားတို့၌ ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ဝင်စားခြင်းစသော ဝသီဘော် ၅ပါးတို့ဖြင့် အဝါးဝအောင် ကြိုးစား ခြင်းကိုပင် ဥယျူဉ္ဇန္တိဟု ဆိုရသည်။ ထိုကြောင့် “အာဝဇ္ဇန”စသည်ကို မိန့်၏။

အာဝဇ္ဇန။ ။ဈာန်ဝင်စား၍ ဈာန်မှထလျှင် ဈာန်အင်္ဂါတစ်ပါးတစ်ပါးကို ဆင်ခြင်သော ဝိထိဖြစ်၏။ ဝိတက်ကို ဆင်ခြင်ဖို့ ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒဖြစ်ပြီးလျှင် ဝိတက်ကို ဆင်ခြင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဖြစ်၏။ ထိုနောင် ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ၄-၅ကြိမ်သာ စော၍ ဝိစာရ, ပီတိ, သုခ, ဧကဂ္ဂတာတို့ကို ဆင်ခြင်ဖို့ ရှေးနည်းအတိုင်း ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, ပစ္စဝေက္ခဏာဇော ၄-၅ကြိမ် ဖြစ်ပြန်၏။ ဤသို့ဆင်ခြင်ရာဝယ် တစ်ဝိထိနှင့် တစ်ဝိထိအကြား၌ ဘဝင်များစွာ မဖြစ်တော့ဘဲ ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒတို့လောက်သာ ဖြစ်၏။ ဤမျှလောက် လျင်မြန်အောင် ဆင်ခြင်နိုင်လျှင် အာဝဇ္ဇနဝသီဘော်မြောက်ပြီဟု ဆိုရသည်။ အချုပ်အားဖြင့် အမြန်ဆုံး ဆင်ခြင်နိုင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏ သတ္တိကို အာဝဇ္ဇနဝသီဘော်ဟု ဆိုလိုသည်။

သမာပဇ္ဇန။ ။ဈာန်ဝင်စားလိုလျှင် ဘဝင်အပိုမကျတော့ဘဲ ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘုဖြစ်၍ အလိုရှိသမျှ ဈာန်စိတ်များစွာ ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းသည် သမာပဇ္ဇနဝသီဘော် မည်၏။ “သမာပဇ္ဇတေ ပဝိသိယတေ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပာဒိယတေ သမာပဇ္ဇနံ(မဏိ-၂, ၅၀၆)၊ အဓိဂမေန သမံ သသမ္ပယုတ္တဿ ဈာနဿ သမ္မာ အာပဇ္ဇနံ သမာပဇ္ဇနံ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၁၇၉)”ဟု ပြုပါ။

ဝုဋ္ဌာန။ ။ရည်မှန်းထားအပ်သော ကာလအပိုင်းအခြားထက် မပိုစေဘဲ ဈာန်မှ

န နိကေတေ ရမန္တိ တေတိ-ကာ၊ တေသံ-ထိုရဟန္တာတို့၏၊ ဝါ-မှာ၊ အာ-လယေ-နေရာဌာန၊ မှန်သမျှ၍၊ ရတိ နာမ-မွေ့လျော်ခြင်း(ငြိတွယ်ခြင်း)မည်သည်၊

ထစွမ်းနိုင်သော သတ္တိသည် ဝုဋ္ဌာနဝသိဘော်မည်၏၊ “ဝုဋ္ဌိယတေ ဝုဋ္ဌာနံ”ဟု ပြုပါ။ (မဏိ-၂၊ ၅၀၇)

အဓိဋ္ဌာန။ ။ဘဝင်ကို ဖြတ်၍ ရည်မှန်းထားအပ်သော ကာလအပိုင်းအခြား အတိုင်း ဈာန်အစဉ်ကို ထားနိုင်သောသတ္တိ (ဘဝင်ကို တားဆီးထားနိုင်သောသတ္တိ) သည် အဓိဋ္ဌာနဝသိဘော် မည်၏၊ “အဓိဋ္ဌိယတေ အဓိဋ္ဌာနံ-စိတ်ကို ခိုင်မြဲစွာ ထားခြင်း၊ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိယာတိ အဓိဋ္ဌာနံ-ဤမျှလောက် ကာလပတ်လုံး ဈာန်အစဉ်ကို ထားမည်ဟု စိတ်ကို ထားခြင်း၊ (တစ်နည်း) အဘိဘုယျ+ဌပနံ အဓိဋ္ဌာနံ-ဘဝင်ကို လွှမ်းမိုး၍ ဈာန်အစဉ်ကို ထားခြင်း”ဟု ပြုပါ။ (မဏိ-၂၊ ၅၀၇)

ပစ္စဝေက္ခဏ။ ။ဈာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်သော ဝီထိတို့၏ တစ်ဝီထိနှင့် တစ်ဝီထိ အကြားဝယ် ဘဝင်များစွာ မခြားဘဲ ဆက်ကာဆက်ကာ ဆင်ခြင်နိုင်သောသတ္တိသည် ပစ္စဝေက္ခဏာဝသိဘော်မည်၏၊ အာဝဇ္ဇနဝသိဘော်မြောက်လျှင် ပစ္စဝေက္ခဏာဝသိ ဘော်လည်း ပြီးစီးတော့၏၊ “ပတိ ပုနပျုနံ သြဂါဟေတွာ ဣက္ခဏာ ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+ယု-ဝိလံဇီ-၁၊ ၁၄၆၊ မဏိ-၂၊ ၅၃၉၊]”ဟု ပြုပါ။

နိကေတေ။ ။နိကေတန္တိ နိဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ နိကေတော၊ နိကိတတိ နိဝသတိ ရမ္မတိ ဝါ ဧတ္ထာတိ နိကေတံ၊ [နိ+ကိတ+ဏ-နမက္ကာရဋီကာ၊] နိကေတ၏အနက်ကို “(၁) ဥယျာဉ် ဘုံ ဗိမာန် အိမ်စသော နေရာဌာန၊ (၂) ၅ဖြာအာရုံကာမဂုဏ်၊ (၃) လောကီအာရုံ ၆ပါး၊ (၄) ကာမတဏှာ”ဟု ၄မျိုးတွေ့ရ၏၊ ဤ၌ နေရာဌာနအနက် ဟောဟု ပြလို၍ “အာလယေ”ဟု ဖွင့်သည်။

ချဲ့ဉှားအံ့- “ယရာပေက္ခာသု အာလယော(ဓာန်-၁၀၉၈)”အရ အာလယသဒ္ဒါသည် “အိမ်၊ တဏှာ”ဟူသော အနက်၂မျိုးကိုဟောရာ နောက်နား၌ “ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝိ-ဟရန္တာ ကုလာဒီသု အလဂ္ဂါ”ဟူသော အဖွင့်အရ အိမ်ဟူသော အနက်ဖြစ်သင့်သည်၊ ဤ“ယတ္ထ ကတ္ထစိ”စသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ နိကေတ၊ အာလယအရ “ဝိဟာရ၊ ပရိဝေဏ”စသော နေရာဌာမှန်သမျှနှင့် ဥပဋ္ဌာကတို့ကို ယူပါ၊ ထိုဝိဟာရစသည် တို့သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် အာရုံပါးတည်း၊ ကိလေသာတို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် အာရုံပါးကို “နိကေတ”ဟု ဆိုရသည်၊ ဝိဟာရစသည်တို့၌ မငြိတွယ်ခြင်းကို “န နိကေတေ ရမန္တိ”ဟု ဆိုလိုသည်။ (ဒီ-ဋ္ဌ-၃၊ ၁၀၂၊ ဒီဇီ-၃၊ ၁၀၁၊ သံ-ဋ္ဌ-၂၊ ၂၄၀၊ သံဇီ-၂၊ ၂၁၀၊ ထေရ-ဋ္ဌ-၁၊ ၁၂၆၊ ဇာဇီ-၂၂၊ ၅၃၉)

နတ္ထိ-မရှိ။ ဟံသာဝါတိ ဧတံ-ဟံသာဝဟူသော စကားသည်။ **ဒေသနာသီသံ-** ဒေသနာ၏ အဦးပဓာနတည်း၊ အယံ ပန-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သည်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤဟံသာဝဟူသော ဒေသနာ၌၊ အတ္ထော-တည်း၊ **ဂေါစရသမ္ပန္နေ-**စားကျက်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဝါ-အစာအာဟာရနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ပလ္လလေ-ရွံ့ညွှန်အိုင်၌၊ သကုဏာ-ငှက်တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဂေါစရံ-စားကျက်ကို၊ ဝါ-အစာအာဟာရကို၊ ဂဟေတွာ-ယူပြီး၍၊ ဂမနကာလေ-ပျံသွားရာအခါ၌၊ “မမ-ငါ၏၊ ဥဒကံ-ရေတည်း၊ မမ-ငါ၏၊ **ပဒုမံ-**ပဒုမ္မာကြာတည်း၊ (ကြာဖြူတည်း)၊ မမ-၏၊

ဒေသနာသီသံ။ ။ဒေသနာယ+သီသံ ဒေသနာသီသံ-ဒေသနာ၏ အဦးပဓာန၊ သီသသဒ္ဒါ ဦးခေါင်းအနက်ကို မဟော၊ ပဓာနအနက်ကို ဟော၏။ “ဟံသာဝ”ဟု ဟင်္သာကို အဦးပဓာနထား၍ ဟောတော်မူသည်၊ ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏာနည်းအား ဖြင့် ဟံသာအရ ငှက်မှန်သမျှကို ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် နောက်ဝါကျ၌ “သကုဏာ”ဟု ဖွင့်သည်။ **[ဒေသနာသီသန္တိ** ဒေသနာယ ဇေဋ္ဌကံ၊ (သီဋီသစ်-၁၊ ၄၃၅)၊ **ဒေသနာသီသန္တိ** ဧတ္ထ သီသသဒ္ဒါ န ဥတ္တမင်္ဂါဒိဝါစကော၊ အထ ခေါ ပဓာနဝါစကော(မရဋီ-၁၊ ၁၃၆)။]

ဂေါစရသမ္ပန္နေ။ ။“ဂါဝေါ စရန္တိ ဧတ္တာတိ ဂေါစရော၊ [ဂေါ+စရ+အ၊]”ဟု ပြုလျှင် စားကျက်ကို ရ၏။ “ဂန္ဓာ+စရိတဗ္ဗော ဘက္ခိတဗ္ဗောတိ ဂေါစရော၊ [ဂန္ဓာ+စရ (ဘက္ခဏ အနက်)+အ၊ နှာကိုချေ၊ ဂ၏ အ၊ကို ဩပြု-ဒီဋီ-၃၊ ၉၊]”ဟု ပြုလျှင် အစာအာဟာရကို ရ၏။ ထိုနောင် “ဂေါစရေန+သမ္ပန္နော ဂေါစရသမ္ပန္နော”ဟု ဆက်ပါ။

ပဒုမံ။ ။အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့အလို ရွက်ချပ်(ပွင့်ချပ်)တစ်ရာနှင့် ထို့ထက် ရွက်ချပ်များစွာရှိသောကြာ၊ (တစ်နည်း) ကြာဖြူသည် ပဒုမကြာမည်၏။ “ပုဏ္ဏရိကံ သိတံ ရတ္ထံ၊ ကောကနဒံ ကောကာသကော (ဓာန်-၆၈၆)”အလို ကြာနီသည် ပဒုမကြာမည်၏။ “ပဒ္ဒံ ယထာ ကောကနဒံ သုဂန္ဓံ” ဂါထာကို ထောက်၍ ပဒုမနှင့် ကောကနဒတို့ တူကြောင်းကို သိပါ။ “ပဇ္ဇတိ ဒေဝပူဇာဒိ ယာတီတိ ပဒုမံ၊ [ပဒ+ကုမ၊ ပု+န၊-မောဂ်-၇၊ ၁၃၀၊] ပဏေ ဒဝတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ပဒုမံ၊ [ပဏ်+ဒုမ၊ ဂ်ချေ၊] ပဏိတံ ဥတ္တမာဒိကံ ဌာနံ ဒဝတိ ဂစ္ဆတိ ပါပုဏာတီတိ ပဒုမံ၊ [ပ+ဒု+မ၊-မဏိ-၁၊ ၈၁၊] ပကာရေန ဒဝတိ ဝိရုဟတီတိ ဝါ ပဒုမံ(သီဋီသစ်-၂၊ ၁၄၀)၊ ပကဋ္ဌဘာဝေ ရမတီတိ ပဒုမံ၊ [ပ+ရမု+အ၊ ရကို ဒ၊ အ-ကို ဥ ပြု၊] ကဒ္ဒမာဒိသု ပဒတိ ဂစ္ဆတီတိ ပဒုမံ၊ [ပဒ+ဥမ၊-ဓာဒိ] ဥဒကံ ပဋိစ္စ ဒဝတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဝါ ပဒုမံ၊ [ပ+ဒု+မ၊-ဂဠုန်-၆၃၊]”ဟု ပြုပါ။

ဥပ္ပလံ-ကြာနီ၊ ကြာညိုတည်း။ မမ-၏။ **ကဏ္ဍိကာ-**ကြာအချက်တည်း။ “ဣတိ-သို့၊ တသ္မိံ ဌာနေ-ထိုင်ခွံ့ညွှန်အိုင်အရပ်၌၊ ကဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဝါ-အနည်းငယ်သော၊ အာလယံ-ငြိတွယ်ခြင်းကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ အနပေက္ခာဝ-ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိကုန်သည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ တံ ဌာနံ -ထိုင်ခွံ့ညွှန်အိုင်အရပ်ကို၊ ပဟာယ-စွန့်ခွာ၍၊ ဥပ္ပတိတွာ-ပျံတက်၍၊ အာကာသေ-၌၊ ကိဠမာနာ-ကစားကုန်လျက်၊ ဂစ္ဆန္တိ ယထာ-သွားကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝံ-သာလျှင်၊ ဒိဏာသဝါ-တို့သည်၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ ဝိဟရန္တာပိ-နေပါကုန်သော်လည်း၊ ကုလာဒီသု-အမျိုးအစရှိသည်တို့၌၊ [အာဒိဖြင့် ပစ္စည်း၊ ကျောင်း၊ ပရိဝုဏ်တို့ကိုယူပါ။] အလဂ္ဂါ ဧဝ-မငြိတွယ်ကုန်သည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရိတွာ-နေပြီး၍၊ ဂမနသမယေပိ-သွားရာအခါ၌လည်း၊ တံ ဌာနံ-ထိုအရပ်ကို၊ ပဟာယ-စွန့်ခွာ၍၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်လသော်၊ “မမ-၏၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းတည်း၊ မမ-၏၊ ပရိဝေဏံ-ပရိဝုဏ်တည်း၊ မမ-၏၊ ဥပဌာကာ-အလုပ်အကျွေးတို့တည်း။” ဣတိ-သို့၊ အနာလယာ (ဧဝ)-ငြိတွယ်ခြင်းမရှိကုန်သည်သာ၊ အနပေက္ခာဝ-ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိကုန်သည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ ဂစ္ဆန္တိ **ဩကမောကန္တိ**-ကား၊ အာလယာ-

ဥပ္ပလံ။ ။ဥပ္ပလသဒ္ဒါကား ကြာဖြူ၊ ကြာနီ၊ ကြာညိုဟူသော ကြာအားလုံးကို ဟော နိုင်၏။(မ. ၄-၂၂၂)။ သို့သော် ပဒုမအရ ကြာဖြူကို ယူပြီးဖြစ်၍ ဤ၌ ပါရိသေသ နည်းအားဖြင့် ကြာဖြူမှ ကြွင်းသော ကြာနီ ကြာညိုတို့ကိုသာ ဥပ္ပလအရ ယူရတော့ သည်။ “ဥဒကံ ပိဝတီတိ ဥပ္ပလံ [ဥ+ပါ+ကလ-မောဂ်-၁၈၄]၊ ဥဒကေ ပ္ပဝတီတိ ဥပ္ပလံ [ဥဒ+ပ္ပ+အ-မာန်ဋီ-၆၈၈]၊ ဥဒကံ ပဋိစ္စ ပလတိ ပဝတ္တတီတိ ဥပ္ပလံ၊ [ဥ+ပလ+ အ-ဂဠုန်-၆၃၂]”ဟု ပြုပါ။

ကဏ္ဍိကာ။ ။“ဗီဇကောသေ ဃရကုဋေ၊ ကဏ္ဍဘူသာယ ကဏ္ဍိကာ(မာန်-၈၇၅)” ဟူသော ဂါထာအရ ကဏ္ဍိကာသဒ္ဒါသည် ကြာအုံ၊ (ကြာခွက်၊ ကြာအချက်၊ ကြာစေ့အိမ်)၊ အိမ်၏အထွတ်၊ နားတန်ဆာ”ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောရာ ဤ၌ ကြာအုံ၊ (ကြာခွက်၊ ကြာအချက်၊ ကြာစေ့အိမ်)ကို ဟော၏။ “ကဏ္ဍေ+ကရိယတီတိ ကဏ္ဍိကာ-နားတန်ဆာ၊ [ကဏ္ဍ+ဏိက+အာ] ကဏ္ဍိကာ ဝိယာတိ ကဏ္ဍိကာ-နားတန်ဆာနှင့် တူသော ကြာအုံ၊ ကြာခွက်၊ ကြာအချက်၊ ကြာစေ့အိမ်(သီဋီသစ်-၁, ၁၉၅)။”ဟု ပြုပါ။

ဩကမောကံ။ ။“ဩကံ တု နိဿယေ ဂေဟေ(မာန်-၁၀၆၁)”အရ ဩကသဒ္ဒါ

လယ်-နေရာဌာနတိုင်း၊ နေရာဌာနတိုင်းကို၊ သဗ္ဗလယေ-အလုံးစုံသော နေရာ
ဌာနတို့ကို၊ ပရိစ္ဆန္ဒန္တိ-စွန့်လွှတ်ကုန်၏။ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော-တည်း။ ဒေသနာ-
ဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏိံသု၊ ဣတိ-မဟာကဿပတ္ထေရ-
ဝတ္ထု ပြီးပြီ။

မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၃။ ဗေလဌာသိသတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယေသံ သန္နိစယော နတ္ထိတိ၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရ-
န္တော၊ အာယသ္မန္တံ **ဗေလဌာသိသံ**-အရှင်ဗေလဌာသိသကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။
ကိရ-ချဲ့၊ သော အာယသ္မာ-အရှင်ဗေလဌာသိသသည်၊ အန္တောဂါမေ-ရွာ၏
အတွင်း၌၊ ဧကံ-သော၊ ဝီထိ-လမ်း၌၊ [သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယသက်၊] ပိဏ္ဍာယ-
ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို၊ ကတွာ-၍၊ ပုန၊ အပရံ-
အခြားသော၊ ဝီထိ-၌၊ စရိတွာ၊ သုက္ခံ-ခြောက်သော၊ **ကူရံ**-ဆွမ်းကို၊ အာဒါယ-

သည် “မိရာ၊ အိမ်”ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောရာ ဤ၌ အိမ်အနက်ဟောဟု ပြလို၍
“အာလယာလယ်”ဟု ဖွင့်သည်၊ “တံ ဌာနံ ပဟာယ”ဟူသော အဖွင့်အရ အာလယသဒ္ဒါ
လည်း အိမ်အနက်ဟောတည်း၊ “ဩကံ”ဟုတည်း၊ ဝိစ္ဆာဘိက္ခုညေသု ဒွေ(မောင်-၁၊
၅၄)သုတ်ဖြင့် “ဩကံ ဩကံ”ဟု ဒွိရုပ်(၂ပုဒ်)ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတံကို မ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးစေရာ၏၊
“အဝတိ ဧတ္ထ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ဩကံ”ဟု ပြုပါ၊ အာလယာလယ်လည်း နည်းတူ။

ဗေလဌာသိသံ။ ။ဤအရှင်မြတ်သည် အရှင်အာနန္ဒာ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သည်၊
အာဒိတ္ထပရိယာယသုတ်တော်ကို နာကြားရသဖြင့် ဥရုဝေလကဿပအမှူးပြုသော
ရသေ့တစ်ထောင်နှင့်အတူ ရဟန္တာဖြစ်ခဲ့သည်၊ ဝေဿဘူဘုရားရှင်အား လျှောက်သီး
လှူခဲ့ဘူးသည်ကို အစွဲပြု၍ မာတုလုဂ်ဖလဒါယကထေရ်ဟုလည်း အမည်တွင်သည်။
(ဝိ. ဋ္ဌ-၃၊ ၄၀၄၊ အပ-၂၊ ၈၉၊ ထေရ. ဋ္ဌ-၁၊ ၈၃)

ကူရံ။ ။ကဝတိ သဒ္ဒံ ကရောတိ ဧတေနာတိ ကူရော၊ [ကု-သဒ္ဒေ+ဥရု-ရူ-
၄၁၉၊ ရူဘာ-၂၊ ၅၈၈၊] ဓာန်-၄၆၅၌ “ဩဒနော ဝါ ကုရံ ဘတ္တံ”ဟု နပုံလိင်၊ ရသဖြင့်
ရှိ၍ ဓာန်ဋီ-၌ “ကရောတိ ဗလန္တိ ကူရံ၊ [ကရ+အ၊] ကိရတိ ဗုဘုက္ခန္တိ ကူရံ၊ [ကိရ+အ၊
ဣကို ဥပြု၊]”ဟု ပြု၏၊ မောင်-၇၊ ၁၄၃၌လည်း နပုံလိင်၊ ရသဖြင့်ပင် ရှိ၍ “ကဝတိ

၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ပဋိသာမေတွာ-သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍၊ “နိဗ္ဗဒ္ဓံ-မပြတ်၊ ပိက္ခပါတပရိယေသနံ နာမ-ဆွမ်းကို ရှာမှီးခြင်းမည်သည်၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲ၏။” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ကတိပါဟံ-အနည်းငယ်သော ရက်ပတ်လုံး၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၅၇။] ဈာနသုခေန-ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ချမ်းသာဖြင့်၊ ဝါ-ဈာန်ချမ်းသာဖြင့်၊ [ဈာနေန+သမ္ပယုတ္တံ+သုခံ၊ ဈာနမေဝ ဝါ+သုခံ ဈာနသုခံ-ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ချမ်းသာ၊ ဝါ-ဈာန်တည်းဟူသောချမ်းသာ၊-မဏိ-၂, ၅၇၂။] ဝီတိနာမေတွာ-စေ၍၊ အာဟာရေန-ဖြင့်၊ အတ္တေ-အလိုသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ တံ-ထိုဆွမ်းခြောက်ကို၊ (ထမင်းခြောက်ကို)၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-၏၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥတွာ-၍၊ ဥဇ္ဈာ-ယိတွာ-ကဲ့ရဲ့၍၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေသုံ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ ဧတသ္မိံ နိဒါနေ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ အာယတိ-နောင်အခါ၌၊ သန္တိမိကာရပရိဝုဇ္ဇတ္ထာယ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းမှုကို ပြုခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေတွာပိ-ပညတ်တော်မူ၍လည်း၊ ဝါ-သော်လည်း၊ ထေရေန ပန-သည်ကား၊ သိက္ခာပဒေ-ကို၊ အပညတ္တေ-ပညတ်တော်မမူအပ်သေးမီ၊ အပ္ပိစ္ဆတံ-အလိုတဏှာမရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ နိ-ဿာယ-၍၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဿ-ထိုထေရ်၏၊ ဒေါသာဘာဝံ-အပြစ်မရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ပကာသေန္တော-ထင်ရှားပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အနုသန္တိ ယဇ္ဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကို)၊ “ယေသံ၊ ယေ၊ ဒုရန္တုယာ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**ယေသံ သန္တိစယော နတ္ထိ၊ ယေ ပရိညာတဘောဇနာ၊
 သုညတော အနိမိတ္တော စ၊ ဝိမောက္ခော ယေသံ ဂေါစရော၊
 အာကာသေဝ သကုန္တာနံ၊ ဂတိံ တေသံ ဒုရန္တုယာ။**

အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ဝါ-ဖြင့်၊ (ဂတာနံ-ပျံသွားကုန်သော) သကုန္တာနံ-ငှက်တို့၏၊ ဂတိ-တည်ရာမှီရာကို၊ ဒုရန္တုယာ ဣဝ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သကဲ့သို့ ဝါ-မသိအပ်၊ မသိနိုင်သကဲ့သို့ (ဧဝမေဝ-လျှင်) ယေသံ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။

နဒတိတိ ကုရံ၊ [ကု-သဒ္ဓေ+ရက်၊]”ဟု ပြု၏၊ စိန္တာမဏိ၌ကား “ကူရ”ဟု ဒီဃဖြင့် ရှိ၍ ပုံလိင်၊ နပုံလိင်ဟု ဆို၏။

ဝါ-တို့မှာ၊ သန္နိစယော-ကမ္မပစ္စယ၊ နှစ်ဝသိုမှီး၊ သိမ်းဆည်းခြင်းသည်။ နတ္ထိ-မရှိ၊ ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပရိညာတဘောဇနာ-ပရိညာဥပါးဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ပြီးသော ဘောဇနိကုန်၏။ သုညတော ဝိမောက္ခော-ရာဂဒေါသ၊ မောဟကင်းလွတ်၊ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော စ-ရာဂဒေါသ၊ မောဟနိမိတ်၊ ကင်းဆိတ်လွတ်လပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊ (အပ္ပဏီဟိတော ဝိမောက္ခော စ-ရာဂဒေါသ၊ မောဟပဏီမိ၊ မရှိလွတ်လပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊) ယေသံ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဂေါစရော-အာရုံသည်၊ (ဟောတိ-၏။) တေသံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဂတိ-တည်ရာမှီရာကို၊ ဒုရန္တယာ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိစေအပ်၏။ ဝါ-မသိစေအပ်၊ မသိစေနိုင်။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ သန္နိစယောတိ (ဧတ္ထ)-သန္နိစယောဟူသော ဤပုဒ်၌၊ သန္နိစယာ-သန္နိစယတို့သည်၊ ဝါ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-သိုမှီးစုဆောင်းအပ်သော အရာတို့သည်၊ **ကမ္မသန္နိစယော** စ-ကမ္မသန္နိစယလည်းကောင်း၊ ဝါ-ကံကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-ကံဟူသော သိုမှီးစုဆောင်းအပ်သောအရာလည်းကောင်း၊ ပစ္စယသန္နိစယော စ-ပစ္စယသန္နိစယလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပစ္စည်းကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-ပစ္စည်းဟူသော သိုမှီးစုဆောင်းအပ်သောအရာလည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့) ဒွေ-၂မျိုး

ကမ္မသန္နိစယော။ ။ “သုတသန္နိစယော”မှ “သန္နိစယော”ကဲ့သို့ “သန္နိစိယတိတိ သန္နိစယော”ဟုကမ္မသာဓ်ပြုလျှင် “ကမ္မမေဝ+သန္နိစယော ကမ္မသန္နိစယော”ဟု ကမ္မဓာရည်းပြုပါ။ “အာမိသသန္နိစယော၊ ဓမ္မသန္နိစယော”မှ “သန္နိစယော”ကဲ့သို့ “သန္နိစိနနံ သန္နိစယော”ဟု ဘာဝသာဓ်ပြုလျှင် “ကမ္မဿ+သန္နိစယော ကမ္မသန္နိစယော”ဟု ဆဋ္ဌိတပျုရိသ်ပြုပါ။ ထိုတွင် “ကုသလာကုသလကမ္မံ ကမ္မသန္နိစယော”ဟူသော အဖွင့်၌ ကမ္မအတွက် ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကို ယူဖို့သာ ဖွင့်၍ သန္နိစယအတွက် မဖွင့်ပုံကို ထောက်လျှင် “ကမ္မမေဝ+သန္နိစယော ကမ္မသန္နိစယော”ဟု ကမ္မဓာရည်းပြုခြင်းက ပိုကောင်းသည်။ မှန်၏-သမာသ်ပုဒ်တွင် တစ်ပုဒ်ကိုသာ ဖွင့်၍ ကျန်တစ်ပုဒ်ကို မဖွင့်လျှင် ၂ပုဒ်အရတူ၏။ သို့မဟုတ်၊ မဖွင့်အပ်သောပုဒ် အနက်မဲ့ ဖြစ်တတ်၏။ ပစ္စယသန္နိစယောလည်း နည်းတူပင်။ [သံဝဏ္ဏနာ၊ ဖွင့်ဆိုရာ၌၊ ပါဠိရင်းမှာ၊ ရှိတာမပြ၊ အနတ္ထ၊ သေသတုလျကြံ။]

တို့တည်း။ တေသု-ထို၂မျိုးတို့တွင်၊ ကုသလာကုသလကမ္မ-ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံသည်။ ကမ္မသန္နိစယော နာမ-ကမ္မသန္နိစယမည်၏။ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ပစ္စယာ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ပစ္စယသန္နိစယော နာမ-ပစ္စယသန္နိစယမည်၏။ တတ္ထ-ထိုပစ္စည်းတို့တွင်၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဝသန္တဿ-နေသော၊ ဘိက္ခုနော-သည်။ ဧကံ-တစ်ခဲသော၊ ဂုဠပိဏ္ဍိတင်လဲခဲကိုလည်းကောင်း၊ စတုဘာဂမတ္တံ-တင်လဲ၏၊ ငှုခမြောက်အဖို့အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝါ-တင်လဲခဲ၏၊ ငှုဖို့တစ်ဖို့မျှသော၊ [“စတုတ္ထဘာဂ”ဟု ဆိုလိုလျက် ထွကို ချေ(သီဘာ-၁, ၅၂၀)၊] သပ္ပိ-ထောက်ပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ တဏှုလနာဠိ စ-ဆန်ကွမ်းစားကိုလည်းကောင်း၊ [ဧကံ တဏှုလနာဠိ စ-ဆန်တစ်စလယ်ကိုလည်းကောင်း၊] ဌပေန္တဿ-ထားလသော်၊ ပစ္စယသန္နိစယော-သည်၊ နတ္ထိ၊ တတော-ထိုထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ (ဌပေန္တဿ-သော်၊ ပစ္စယသန္နိစယော-သည်) ဟောတိ။ ယေသံ-အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ ဒုဝိဇာပိ-၂ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အယံသန္နိစယော-ဤသန္နိစယသည်၊ နတ္ထိ။ ပရိညာတဘောဇနာတိ-ကား၊ တိဟိ-၃ပါးကုန်သော၊ ပရိညာဟိ-ပရိညာတို့ဖြင့်၊ ပရိညာတဘောဇနာ-ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သော ဘောဇနိရှိကုန်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယာဂုအာဒိနံ-ယာဂုအစရှိသည်တို့ကို၊ ယာဂုဘာဝါဒီဇနနံ-ယာဂု၏အဖြစ်အစရှိသည်အားဖြင့် သိခြင်းသည်၊ **ဉာတ-ပရိညာ**-ဉာတပရိညာမည်၏၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ အာဟာရေ-၌၊ ပဋိကူလ-

ဉာတပရိညာ။ ။ဉာတဗ္ဗန္တိ ဉာတံ-သိအပ်သိထိုက်သောတရား၊ ပရိဇာနာတိ ပရိစ္ဆိဇ္ဇဇာနာတိတိ ပရိညာ-ပိုင်းခြင်း၍ သိတတ်သောဉာဏ်ပညာ၊ (တစ်နည်း) ပရိဇာနာတိ ပရိစ္ဆိန္နတိ ယာယာတိ ပရိညာ-ဝိပဿနာဖြစ်ရာကို သိကြောင်းဉာဏ်၊ ဉာတံ+ပရိညာ ဉာတပရိညာ-သိသင့်သိထိုက်သော နာမ်ရုပ်နှင့် အကြောင်းတရားကို ပိုင်းခြား၍ သိ တတ်သောဉာဏ်ပညာ၊(မဟာနိ. ၄-၇၀၊ မဇ္ဈိ-၁, ၇၆စသည်)။ ဝိသုဒ္ဓိအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိ ဝိသုဒ္ဓိနှင့် ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိတို့တည်း၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိသည် ရုပ်နာမ်တို့ကို လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စပဋ္ဌာန်အားဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိ၏၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိကား နာမ်ရုပ်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံစသည်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏၊ ဤသို့ သိသင့်သိထိုက်သော နာမ်ရုပ်နှင့် အကြောင်းတရားကို ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သော ဉာဏ်ပညာသည် ဉာတပရိညာမည်၏၊ ဤ၌ ယာဂုစသည်ကို ယာဂုစသည်၏အဖြစ် အားဖြင့် သိခြင်းသည် ဉာတပရိညာဟု ဖွင့်၏။

သညာဝသေန-စက်ဆုတ်ဖွယ်ဟု ဖြစ်သော အမှတ်သညာ၏အစွမ်းဖြင့်၊
 ဘောဇနဿ-ကို၊ ပရိဇာနနံ-သိခြင်းသည်၊ **တိရဏပရိညာ**-မည်၏။ ကဗဠိ-
 ကာရာဟာရေ-အလုပ်အလွေး ပြုအပ်သော အစာအာဟာရ၌၊ ဆန္ဒရာဂအပ-
 ကမုနဉာဏ်-ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ခွာခြင်း၌ ဖြစ်သောဉာဏ်သည်၊ ဝါ-ဆန္ဒရာဂကို
 ပယ်ခွာခြင်းကို သိသောဉာဏ်သည်၊ **ပဟာနပရိညာ**-ပဟာနပရိညာမည်၏။

ချဲ့ပါဠေးမည်-ယာဂုသည် ကဗဠိကာရာဟာရတည်း၊ ကဗဠိကာရာဟာရ၏ တရား
 ကိုယ်မှာ ဩဠေမက(အဝိနိဇ္ဈာဂ)ရပ်တည်း၊ ဩဠေမကရပ်သည် ဇိဝှိပသာဒ၌
 ထိခိုက်၏၊ ဇိဝှိပသာဒသည် မဟာဘုတ်၎င်း၌ မှီ၏၊ ဩဠေမကရပ်၊ ဇိဝှိပသာဒ၊
 မဟာဘုတ်တို့သည် ရူပက္ခန္ဓာတည်း၊ ထိုရုပ်ကို အာရုံယူသော ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊
 စေတနာ၊ စိတ်ဟူသော ဖဿပဉ္စမကတရားတို့သည် နာမ်ခန္ဓာတို့တည်း၊ ဤသို့ ရုပ်နာမ်
 ကိုလည်းကောင်း၊ ရုပ်၏ ရူပနုလက္ခဏာ၊ ကက္ခဠလက္ခဏာစသည်ကိုလည်းကောင်း၊
 နာမ်၏ နမနုလက္ခဏာ၊ ဖုသနလက္ခဏာစသည်ကိုလည်းကောင်း၊ နာမ်ရုပ်တို့၏
 အကြောင်းတရားကိုလည်းကောင်း ပိုင်းခြား၍သိသည်။(သံ. ၄-၁, ၁၀၁စသည်)

တိရဏပရိညာ။ ။တိရဏေန+ပရိညာ တိရဏပရိညာ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းအားဖြင့် ပိုင်း
 ခြား၍ သိတတ်သောဉာဏ်၊(မဇ္ဈိ-၁, ၇၆) (တစ်နည်း) သဗ္ဗဓမ္မံ တိရေတိ “အနိစ္စတော
 ဒုက္ခတော အနတ္တတော”တိအာဒိနာတိ တိရဏံ၊ တိရဏံ စ+တံ+ပရိညာ စာတိ
 တိရဏပရိညာ-အလုံးစုံသော တေဘူမကတရားကို အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တစသည်အားဖြင့်
 ဆုံးဖြတ်လျက် ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောဉာဏ်၊(မဟာနိ. ၄-၇၁)၊ ဝိသုဒ္ဓိအားဖြင့် မဂ္ဂါ-
 မဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိတို့တည်း၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ကို
 “အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ”ဟု ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍သိသော သမ္မသနဉာဏ်မှ
 စ၍ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တိုင်အောင်သောဉာဏ်၊ (တစ်နည်း) သမ္မသနဉာဏ်မှ စ၍ အနု
 လောမဉာဏ်တိုင်အောင်သော ဉာဏ်သည် တိရဏပရိညာတည်း၊ ဤ၌ အာဟာရေ
 ပဋိကူလသညာ(အာဟာရ၌ စက်ဆုတ်ဖွယ်ဟူမှုမှတ်ခြင်း၏)အစွမ်းဖြင့် စားဖွယ်ကို
 “အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ”ဟု ပိုင်းခြားသိခြင်းကို တိရဏပရိညာဟု ဖွင့်၏။[ဉာဏ်ကို
 ပိုင်းခြားပုံ၂မျိုးတွင် ရှေ့နည်းသည် ဣတိ. ၄-၅၀၊ စူဠနိ. ၄-၉၅၊ ပဋိသံ. ၄-၁, ၃၂၊
 ဝိသုဒ္ဓိ-၂, ၂၄၁အလိုတည်း၊ နောက်နည်းသည် မ. ၄-၁, ၃၁၊ သာရတ္ထ-၂, ၂၁၊ မူလ
 ဇီ-၂, ၂၃၅၊ ဝိသုဒ္ဓိ-၂, ၃၃၄အလိုတည်း။]

ပဟာနပရိညာ။ ။ပဇာနံ ပဟာနံ၊ ပဟာနေန+ပဝတ္ထာ+ပရိညာ ပဟာနပရိညာ-

ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ တီဟိ-ဥပါးကုန်သော၊ ဣမာဟိ ပရိညာဟိ-ဤ ပရိညာတို့ဖြင့်၊ ပရိညာတဘောဇနာ-ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ပြီးသော ဘောဇနရှိ ကုန်၏။ သုညတော အနိမိတ္တာ စာတိ ဧတ္ထ-သုညတော အနိမိတ္တာ စ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခောပိ-အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခကိုလည်း၊ ဂဟိတောယေဝ-ယူအပ်သည်သာ၊ စ-ဆက်၊ တီဏိပိ-ဥပုဋ္ဌလည်းဖြစ် ကုန် သော၊ ဧတာနိ-ဤပုဋ္ဌတို့သည်၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ-နိဗ္ဗာန်၏သာ၊ နာမာနိ-အမည် တို့တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဝါ-ချဲ့၊ နိဗ္ဗာနံ-ကို၊ ဝါ-သည်၊ [ရှေ့နည်း ဝုစ္စတိ၌စပ်၊ နောက်နည်း သုညတော၊ အနိမိတ္တံ၊ အပ္ပဏိဟိတံ၊ ဝိမုတ္တံတို့၌စပ်၊] ရာဂဒေါသမောဟာနံ-ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့၏၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ သုညတော-သုညတမည်၏၊ တေဟိ-ထိုရာဂဒေါသမောဟတို့မှ၊ ဝိမုတ္တံ စ-လွတ်မြောက်ပြီးသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ [ထေရ. ၄-၁၊ ၂၄၃အတိုင်း စကို ဝိမုတ္တံနှင့် တွဲပေးသည်၊] ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ သုညတော ဝိမောက္ခောတိ-သုညတဝိမောက္ခ မည်၏ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏)၊ [ဣတိ၊ ဝုစ္စတိတို့ကို လှမ်းယူပေးသည်၊] တထာ-ထိုမှ တစ်ပါး၊ ရာဂါဒိ-

နိစ္စသညာစသည်ကို ပယ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်သော ပိုင်းခြားသိတတ်သောဉာဏ်၊(စူဠနိ. ၄- ၉၅၊ ပဋိသံ. ၄-၁၊ ၃၂)၊ (တစ်နည်း) ပဇဟတီတိ ပဟာနံ၊ (တစ်နည်း) ပဇဟတိ ဧတေနာတိ ပဟာနံ၊ ပဟာနံ+တံ+ပရိညာ စာတိ ပဟာနပရိညာ-ကိလေသာတို့ကို ပယ်လျက် ပိုင်းခြားသိတတ်သောဉာဏ်၊(ပဋိသံ. ၄-၁၊ ၃၃)၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြစ် သောအခါ ဝိပဿနပုတ္တိကိလေသာတို့ကို ပယ်နိုင်၏၊ ဤသို့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှစ၍ ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ဘယဉာဏ်စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်တက်သွား၍ ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂ ပဟာနံဖြင့် ပယ်ပြီးနောက် မဂ်သို့ဆိုက်ရောက်သောအခါ သမုစ္ဆေဒပဟာနံဖြင့် ပယ် နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှ စ၍ မဂ်တိုင်အောင်သော ဉာဏ်သည် ပဟာန ပရိညာတည်း။ (မူလဋီ-၂၊ ၂၃၅)

သုညတော။ ။သုညသဒ္ဓါ ကင်းဆိတ်ခြင်း (မရှိခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ နိဗ္ဗာန် သည် ရာဂဒေါသမောဟတို့၏ အာရုံလည်းမဟုတ်၊ ရာဂရာဂဒေါသမောဟတို့နှင့် လည်း မယှဉ်သည့်အတွက် ရာဂစသည်တို့မှ ကင်းဆိတ်၏၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် သုညမည်၏၊ ကင်းဆိတ်ခြင်းဟူသည် ရာဂဒေါသမောဟတို့ မရှိခြင်းပင်ဟု ပြလို၍ “ရာဂဒေါသမောဟာနံ အဘာဝေန”ဟု ဖွင့်သည်၊ “သုနတိ ဂစ္ဆတိ သဒ္ဓါယတီတိ ဝါ သုနော(ခွေး)၊ [သုန+အါ-ဓာတွတ္ထ၊ သုနဿ+ဟိတံ သုညံ၊ [သုန+ယါ-ဓာန်ဋီ-၆၉၈]

နိမိတ္တာနံ-ရာဂအစရှိသောနိမိတ်တို့၏။ [ရာဂါဒိနံ+နိမိတ္တာနိ၊ ရာဂါဒယော ဧဝ
 ဝါ+နိမိတ္တာနိ ရာဂါဒိနိမိတ္တာနိ၊ အာဒိဖြင့် ဒေါသစသည်တို့ကိုယူ၊ (ဒီဋီ-၃၊ ၂၅၄၊ အံ
 ဋီ-၃၊ ၉၆)] အဘာဝေန-ကြောင့်၊ အနိမိတ္တံ-အနိမိတ္တ မည်၏။ တေဟိ-ရာဂအစ
 ရှိသောနိမိတ်တို့မှ၊ ဝိမုတ္တံ စ-သည်လည်း၊ (ဟောတိ)။ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနိမိတ္တော
 ဝိမောက္ခော-အနိမိတ္တဝိမောက္ခမည်၏။ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ရာဂါဒိပဏိဓိနံ-
 ရာဂအစရှိသော ရှေးရှုထားတတ်(တောင့်တတတ်)သော တရားတို့၏။ အ-
 ဘာဝေန-ကြောင့်၊ အပ္ပဏိဟိတံ-အပ္ပဏိဟိတမည်၏။ တေဟိ-ရာဂအစရှိသော
 တောင့်တတတ်သောတရားတို့မှ၊ ဝိမုတ္တံ စ-သည်လည်း၊ (ဟောတိ)။ ဣတိ-
 ကြောင့်၊ အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခောတိ-အပ္ပဏိဟိတ ဝိမောက္ခဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ။
 ဖလသမာပတ္တိဝသေန-ဖလသမာပတ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ တံ အာရမ္မဏံ-ထိုနိဗ္ဗာန်
 အာရုံကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝိပာရန္တာနံ-နေကုန်သော၊ ယေသံ-အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်

(တစ်နည်း) သုနတိ တုစ္ဆဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ သည်၊ [သုန+ယ၊-သူစိ၊](တစ်နည်း) သုနာယ
 ပါဏဝဓာယ+ဟိတံ သည်၊ [သုန+ယ၊-ထောမ၊](တစ်နည်း) အတိသယေန+ဥနံ သည်၊
 [သု+ဥန၊ န၊ကို ညပြု-ကပ္ပဒ္ဒမ၊] သည်ယေဝ သုညတော၊ [သုည+တ၊ တပစ္စည်း
 သုတ္တ၊-ပဋိ သံ၊ ၄-၁၊ ၂၇၈၊ အဘိဝိ-၂၁၆၊]”ဟု ပြုပါ။

အနိမိတ္တော။ ။ နိမိတ္တသဒ္ဒါ အမှတ်အသား(အရိပ်နိမိတ်)အနက်ကို ဟော၏။ နိဗ္ဗာန်
 သည် ရာဂဒေါသမောဟတို့၏ အာရုံလည်းမဟုတ်၊ ရာဂဒေါသမောဟတို့နှင့်လည်း
 မယှဉ်သည့်အတွက် ရာဂစေသော အမှတ်အသားမရှိသောကြောင့် အနိမိတ္တမည်၏။
 “အတ္တနော ဖလံ နိမိနာတိတိ နိမိတ္တံ၊ [နိ+မာ+တ၊-ဓာန်ဋီ-၉၁] (တစ်နည်း) နိမိယတိ
 ပက္ခိပိယတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒါယတ္တုဂ္ဂတ္တိတာယာတိ နိမိတ္တံ၊-သူစိ၊] နတ္ထိ+နိမိတ္တံ ဧတ္ထာတိ
 အနိမိတ္တော-ရာဂစသောနိမိတ်မရှိရာ နိဗ္ဗာန်”ဟု ပြုပါ။

အပ္ပဏိဟိတော။ ။ ပဏိဟိတနှင့် ပဏိမိသည် အာရုံပေါ်၌ စိတ်ကို ရှေးရှုထား
 ခြင်း၊ တောင့်တခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ နိဗ္ဗာန်၌ ထိုကဲ့သို့ အာရုံပေါ်၌ စိတ်ကို ရှေး
 ရှုထားတတ်သော ရာဂဒေါသမောဟမရှိ၊ ထိုကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အပ္ပဏိဟိတ မည်၏။
 “စိတ္တံ အာရမ္မဏေ ပဏိဒဟတိ ဌပေတိတိ ပဏိဟိတံ-စိတ်ကို အာရုံ၌ ရှေးရှုထား
 တတ်သော ရာဂ ဒေါသ မောဟ(မဏိ-၂၊ ၂၂၄)၊ [ပ+နိ+မာ+တ၊ အာကို ဣ၊ မိကို
 ဟိပြု၊(ရူ-၃၈၇)၊] နတ္ထိ+ပဏိဟိတံ ဧတ္ထာတိ အပ္ပဏိဟိတော-အာရုံပေါ်၌ စိတ်ကို
 ရှေးရှုထားတတ်သော ရာဂစသည်မရှိရာ နိဗ္ဗာန်”ဟု ပြုပါ။

တို့၏၊ တိဝိမော-ဥပါးအပြားရှိသော၊ အယံ ဝိမောက္ခော-ဝိမောက္ခသည်၊ ဂေါ-
 စရော-အာရုံသည်၊ (ဟောတိ)။ ဂတိ တေသံ ဒုရန္တယာတိ-ကား၊ ယထာ နာမ-
 ဥပမာမည်သည်ကား၊ **အာကာသေန**-ကောင်းကင်ဖြင့်၊ **ဂတာနံ**-ပျံသွားကုန်
 သော၊ သကုဏာနံ-ငှက်တို့၏၊ ပဒနိက္ခေပဿ-ခြေချရာကို၊ ဝါ-ခြေချခြင်းကို၊
 (ခြေလှမ်းခြင်းကို)၊ အဒဿနေန-မမြင်ရခြင်းကြောင့်၊ ဂတိ-တည်ရာမှီရာကို၊
ဒုရန္တယာ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိမြင်အပ်၏၊ ဝါ-မသိမြင်အပ် မသိမြင်နိုင်၊ ဇာနိတုံ-
 သိမြင်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ယေသံ-အကြင်

အာကာသေန ဂတာနံ။ ။အာကာသေကို “အာကာသေန ဂတာနံ”ဟု ဖွင့်သဖြင့်
 အာကာသေ၌ သတ္တမိဝိဘတ်ကို ကရိုဏ်းအနက်ပေးရကြောင်းနှင့် “ဂတာနံ”ဟု ထည့်
 ပါဌ်ထည့်ရကြောင်းကို သိစေသည်၊ “ဘုသံ ကာသန္တေ ဒိဗ္ဗန္တေ ပဒတ္တာ ဧတေနာတိ
 အာကာသော၊ [အာ+ကာသု+အ၊] န ကဿတိ န ဝိလေခိယတီတိ ဝါ အာကာသော၊
 [န+ကသ+ဏ၊-ဓာန်ဋီ-၄၅-၆၊] န ကာသတိ န ဒိဗ္ဗတီတိ အကာသံ၊ [န+ကာသု+အ၊]
 အကာသမေဝ အကာသံ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၈၈)၊ န ကဿတီတိ အကာသော၊ အ-
 ကာသောယေဝ အာကာသော(ဝိဘာ-၁၉၉)”ဟု ပြပါ။

ဒုရန္တယာ။ ။ဒုရန္တိယတေတိ ဒုရန္တယာ၊ “နသက္ကာ ဇာနိတုံ”ဟု ဖွင့်သော ဥပမာန
 ပက္ခအလို ဒု+အနု+ဣ+ခ၊ ဣကို ဇ၊ ဧကို အယပြု၊ ခအနုဗန်ချေ၊ ဒုနောင် ရလာ၊
 နဒွေဘော်လာ၍ ပြီးစေရာ၏၊ “န သက္ကာ ပညာပေတုံ”ဟု ဖွင့်သော ဥပမေယုပက္ခ
 အလို ကာရိတ်ကျေသည်သာ ထူး၏၊ ငှက်တို့သည် ကောင်းကင်ဖြင့် သွားရာ၌ ခြေ
 လှမ်း၍ သွားသည်မဟုတ်၊ အတောင်ဖြင့် ပျံသွားသည်ဖြစ်ရကား ငှက်တို့၏ ခြေရာ
 (ခြေလှမ်းခြင်း)ကို မမြင်ရ၊ ထိုသို့မမြင်ရသောကြောင့် ကောင်းကင်ဖြင့် သွားသော
 ငှက်တို့၏ တည်ရာမှီရာကို မသိမြင်နိုင်၊ ဤနည်းတူ သန္နိစယ၂ပါးလည်းမရှိ၊ စားဖွယ်ကို
 ပရိညာဥပါးဖြင့် ပိုင်းခြား၍လည်းသိ၊ ဝိမောက္ခ ဥပါးအာရုံလည်းရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်
 တို့မှာ ဘဝဥပါးစသော အစိတ်အပိုင်းတို့တွင် “ဤမည်သော အစိတ်အပိုင်းဖြင့် သွားကြ
 သည်”ဟု သွားခြင်းမထင်ရှားသောကြောင့် ရဟန္တာတို့၏ မှီခိုလဲလျောင်းရာကို မသိ
 မြင်စေနိုင်-ဟူလို။

ဇာနိသစ်-၂၊ ၄၆။ ။ထို၌ ဒုရသဒ္ဓါနောင် နိသဒ္ဓါ(နိဓာတ်)သည် သိခြင်းအနက်
 ဟောဟု ဆို၏၊ ထိုအလို ဒုရ+နိ+အ၊ ဣကို ဇ၊ ဧကို အယပြု၊ နဒွေဘော်လာ၍ ပြီး
 စေရမည်၊ သို့သော် ပါဠိတော်နှင့် အဘိဓာန်တို့၌ ဒုရပုဒ်မရှိခြင်း၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ-တို့မှာ၊ ဒုဝိဇ္ဇာ-၂ပါးအပြားရှိသော၊ အယံ သန္နိစယော-
 ဤသန္နိစယသည်၊ နတ္ထိ၊ တီဟိ-၃ပါးကုန်သော၊ ဣမာဟိ ပရိညာဟိ-ဤပရိ
 ညာတို့ဖြင့်၊ ပရိညာတဘောဇနာ စ-ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ပြီးသော ဘောဇဉ်ရှိကုန်
 သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ယေသံ-အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ-တို့မှာ၊ အယံ
 ဝုတ္တပ္ပကာရော-ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော၊ အယံ ဝိမောက္ခော-ဤဝိမောက္ခ
 သည်၊ ဂေါစရော စ-အာရုံသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ တေသံ-ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်
 တို့၏။ ဝါ-တို့မှာ၊ တယော-၃ပါးကုန်သော၊ ဘဝါ-ဘဝတို့လည်းကောင်း၊ စတ-
 သော-၄ပါးကုန်သော၊ ယောနိယော-ယောနိတို့လည်းကောင်း၊ ပဉ္စ-၅မျိုးကုန်
 သော၊ ဂတိယော-ဂတိတို့လည်းကောင်း၊ သတ္တ-၇ပါးကုန်သော၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-
 ယော-ဝိညာဏဋ္ဌိတိတို့လည်းကောင်း၊ နဝ-၉ပါးကုန်သော၊ သတ္တာဝါသာ-သတ္တာ
 ဝါသတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စသု-၅မျိုးကုန်သော၊ ဣမေသု ကော-
 ဌာသေသု-ဤအဖို့အစု(အစိတ်အပိုင်း)တို့တွင်၊ ဣမိနာ နာမ-ဤမည်သော
 အဖို့အစုဖြင့်၊ ဂတာ-သွားကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဂမနဿ-သွားခြင်း၏။ အပညာ-
 ယနတော-မထင်ရှားခြင်းကြောင့်၊ ဂတိ-တည်ရာမှီရာကို၊ ဒုရန္တယာ-ခဲယဉ်းသဖြင့်
 သိစေအပ်(ဟောပြအပ်)၏။ ဝါ-မသိစေအပ် မသိစေနိုင်၊ ပညာပေတုံ-သိစေခြင်း
 ဌာ၊ ဝါ-သိအောင် ဟောပြခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့် အပြီး
 တည်း။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊
 ဣတိ-ဗေလဋ္ဌသီသတ္တေရဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ဗေလဋ္ဌသီသတ္တေရဝတ္ထုဘာသာသီကောပြီးပြီ။

နိဓာတ်ဟု မရှိခြင်းကြောင့် စဉ်းစားဖွယ်ပင်။ “ဒုရန္တယော(သံ-၁, ၁၈၊ သံ. ဋ္ဌ-၁, ၅၇)”ဟု လည်း ပါရှိ၏။ “ဒု+အနု+ဣ+ခ”ဟု ခွဲ၊ ဝကို ဥပြု၊ အကြွင်းမှာ ဒုရန္တယော နှင့် တူ၏။

ဂတိ။ ။ “ဘဝဘေဒေ ပတိဋ္ဌာယံ၊ နိဋ္ဌာဇ္ဈာသယဗုဒ္ဓိသု၊ ဝါသဋ္ဌာနေ စ ဂမနေ၊ ဝိသဋ္ဌတ္ထေ ဂတီရိတာ(ဓာန်-၇၉၃)”ဂါထာလာ ဂတိသဒ္ဒါ၏ အနက်များစွာတို့တွင် “နိဗ္ဗာနံ အရဟတော ဂတိ(ဝိ-၅, ၂၆၆)”၌ ဂတိသဒ္ဒါကဲ့သို့ ဤ၌ ဂတိသည် ပတိဋ္ဌာ (ပဋိသရဏ)-တည်ရာ မှီရာအနက်တည်း။ “ဂစ္ဆတိ အဝစရတိ၊ အဝစရဏဝသေန ဝါ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ ဂတိ(သီဇီသစ်-၂, ၂၂၉)”ဟု ပြုပါ။

၄-အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယဿာသဝါတိ-သော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ၊ ဝေဠုဝနေ-ဝေဠုဝန်
 ကျောင်း၌၊ ဝိဟရန္တော အနုရုဒ္ဓတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကသ္မိ-
 တစ်ခုသော၊ ဒိဝသေ-နေ၌၊ ထေရော-သည်၊ ဇိဏ္ဏစိဝရော-ဆွေးမြေ့ဟောင်း
 နွမ်းသောသင်္ကန်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သင်္ကာရကုဋ္ဌာဒိသု-အမှိုက်ပုံအစရှိသည်
 တို့၌၊ စိဝရံ-ကို၊ ပရိယေသတိ-ရှာဖွေနေ၏၊ တဿ-ထိုထေရ်၏၊ ဣတော-ဤ
 ဘဝမှ၊ တတိယေ-၃ခုမြောက်သော၊ အတ္တဘာဝေ-အတ္တဘော၌၊ ဝါ-ဘဝ၌၊
 ပုရာဏဒုတိယိကာ-ရှေး၌ဖြစ်သော ၂ယောက်မြောက်အဖော်မသည်၊ ဝါ-ဇနီး
 ဟောင်းသည်၊ တာဝတိံသဘဝနေ-တာဝတိံသာဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-ဖြစ်၍၊ ဇာလိနိ
 နာမ-ဇာလိနီမည်သော၊ ဒေဝဓိတာ-နတ်သမီးသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ သာ-ထို
 နတ်သမီးသည်၊ ထေရံ-ကို၊ စောဠကာနိ-အဝတ်တို့ကို၊ ပရိယေသမာနံ-ရှာဖွေ
 နေသည်ကို၊ ဒိသွာ၊ ထေရဿ-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ တေရသ ဟတ္ထာယတာနိ-
 ၁၃တောင်အလျားရှိကုန်သော၊ ဝါ-အလျား၁၃တောင်ရှည်ကုန်သော၊ စတု-
 ဟတ္ထဝိတ္ထတာနိ-၄တောင်အနံရှိကုန်သော၊ ဝါ-အနံ၄တောင်ရှိကုန်သော၊ တိဏိ-
 ၃ထည်ကုန်သော၊ ဒိဗ္ဗဒုဿာနိ-နတ်၌ဖြစ်သော အဝတ်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊
 “အဟံ-သည်၊ ဣမာနိ-ဤအဝတ်တို့ကို၊ ဣမိနာ နိဟာရေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သစေ
 ဒဿာမိ-အကယ်၍ လှူအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ထေရော-သည်၊ န ဂဏှိဿတိ-ယူ
 မည်မဟုတ်၊’ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ စောဠကာနိ-တို့ကို၊ ပရိယေသမာနဿ-
 ရှာဖွေနေသော၊ တဿ-ထိုထေရ်၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ဧကသ္မိ-တစ်ပုံသော၊
 သင်္ကာရကုဋ္ဌေ-အမှိုက်ပုံ၌၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ထားလသော်၊
 နေသံ-ထိုအဝတ်တို့၏၊ ဒသန္တမတ္တမေဝ-အမြိတ်အဆာ၏ အစွန်းမျှသည်သာ
 လျှင်၊ ဝါ-အမြိတ်အဆာဟူသော အစွန်းမျှသည်သာလျှင်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၃၃၊]
 ပညာယတိ-ပေါ်နေ၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဌပေသိ-ထားပြီး၊
 ထေရော-သည်၊ တေန မဂ္ဂေန-ထိုလမ်းဖြင့်၊ စောဠကပရိယေသမာနံ-အဝတ်ကို
 ရှာဖွေခြင်းငှာ၊ စရန္တော-သော်၊ နေသံ-ထိုအဝတ်တို့၏၊ ဒသန္တ-အမြိတ်အဆာ၏
 အစွန်းကို၊ ဝါ-အမြိတ်အဆာဟူသော အစွန်းကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်

ဥပင်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အာကမ္မမာနော-ဆွဲယူလသော်၊ ဝုတ္တပ္ပမာဏာနိ-ဆိုအပ်
ခဲ့သော အတိုင်းအတာရှိကုန်သော၊ ဒိဗ္ဗဒုဿာနိ-နတ်၌ဖြစ်သော အဝတ်တို့ကို၊
ဒိသွာ-၍၊ “ဣဒံ-ဤအဝတ်သည်၊ **ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလံ** ဝတ-အမြတ်စားဖြစ်သော
ပံသုကူအဝတ်ပါတကား၊ (အကောင်းစား ပံသုကူအဝတ်ပါတကား)” ဣတိ-
ဤသို့ တွေး၍၊ အာဒါယ-၍၊ ပက္ကာမိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုထေရ်၏၊ စီဝရ-
ကရုဏဒိဝသေ-သင်္ကန်းချုပ်ဆိုးမှုကို ပြုရာနေ၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ပဉ္စသတဘိက္ခု-
ပရိဝါရော-၅ရာသော ရဟန်းအခြံအရံရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-
မှု၍၊ နိသီဒိ-မူပြီ၊ အသီတိမဟာထေရာပိ-၈ကျိပ်သော မဟာထေရ်တို့သည်
လည်း၊ တထ္ထေဝ-ထိုကျောင်း၌ပင်၊ နိသီဒိသု၊ စီဝရံ-ကို၊ သိဗ္ဗေတံ-ချုပ်ခြင်းငှာ၊
မဟာကဿပထွေရော-သည်၊ မူလေ-အရင်း၌၊ နိသီဒိ၊ သာရိပုတ္တထွေရော-
သည်၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ (နိသီဒိ)၊ အာနန္ဒထွေရော-သည်၊ အဂ္ဂေ-အဖျား၌၊
(နိသီဒိ)၊ ဘိက္ခုသံဃော-သည်၊ သုတ္တံ-ချည်ကို၊ ဝဋ္ဋေသိ-လည်စေပြီ၊ ဝါ-ယက်
ဖောက်ရောက်ပြီ၊ သတ္တာ၊ သူစိပါသကေ-အပ်နဖား၌၊ အာဝုဏိ-ဖွဲ့ချည်ပြီ၊ ဝါ-
လျှို့ပြီ၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနထွေရော-ည်၊ ယေန ယေန-အကြင်အကြင်အရာဖြင့်၊
အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ တံ တံ-ထိုထိုအရာကို၊ ဥပနေန္တော-အနီးသို့ ယူဆောင်

ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလံ။ ။ဥပဂန္ဓာ ကသတိတိ ဥက္ကဋ္ဌံ၊ [ဥ+ကသ+တ၊] ဥဒ္ဓံ ကရောတိ
အဘိနိဗ္ဗတ္တတိတိ ဥက္ကဋ္ဌံ၊ [ဥ+ကရ+တ၊-ဓာဒိ၊] ပံသန္တိ သောဘာဝိသေသံ နာသေန္တိတိ
ပံသု၊ [ပံသ+ဥ၊ ပု၊-မောဂ်-၇၊ ၂၊] ကူလတိ အာဝရတိ ဥဒကံ ဗဟိ နိက္ခမိတုံ န
ဒေတိတိ ကူလံ၊ (သူစိ)၊ ပံသုနံ+ကူလံ ပံသုကူလံ-မြူတို့၏ကမ်း၊ ပံသုကူလံ ဝိယာတိ
ပံသုကူလံ-မြူကမ်းနှင့် တူသောအဝတ်၊ ကမ်းသည် ရေအထက်က နေသကဲ့သို့ လမ်း
သုသာန်အမှိုက်ပုံစသည်တို့၌ စွန့်ထားအပ်သော အဝတ်သည်လည်း ပံသုကူကောက်
စဉ်အခါဝယ် မြေအထက်၌ နေသောကြောင့် ကမ်းနှင့်တူသည်။

တစ်နည်း။ ။ကုစ္ဆိတဘာဝံ ဥလတိ ဂစ္ဆတိတိ ကူလံ၊ [ကု+ဥလ+အ၊] ပံသု ဝိယ+
ကူလံ ပံသုကူလံ-မြေမှုန့်ပမာ ရွံဖွယ်ရာသို့ ရောက်သောအဝတ်၊ ဝါ-မြေမှုန့်ပမာ ရွံဖွယ်
ရာဖြစ်သောအဝတ်၊ အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့၌ “ပံသု ဝိယ ကုစ္ဆိတဘာဝံ ဥလတိ ဂစ္ဆတိတိ
ပံသုကူလံ”ဟု လဟုကနည်းဖြင့် ပြုကြသည်၊ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁၊ ၅၇၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၈၉)၊ ထိုနောင်
“ဥက္ကဋ္ဌံ စ+တံ+ပံသုကူလံ စာတိ ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလံ-အမြတ်စားဖြစ်သော ပံသုကူ
အဝတ်”ဟု တွဲပါ။

လျက်၊ ဝိစရိ-လှည့်လည်ပြီ။

ဒေဝဓိတာပိ-သည်လည်း၊ အန္တောဂါမိ-ရွာ၏အတွင်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ “ဘောန္တာ-အို. . . သူတော်ကောင်းတို့! (မိတ်ဆွေတို့!) နော-ကျွန်မတို့၏၊ အယျ-ဿ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဿ-အရှင်အနုရုဒ္ဓါထေရ်၏၊ ဝါ-ဖို့ (တစ်နည်း) အယျဿ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဿ-၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ) စီဝရံ-ကို၊ ကရောန္တော-သော၊ သတ္တာ-သည်၊ အသီတိမဟာသာဝကပရိဂုတော-စကျိပ်သော မဟာသာဝကတို့ ခြံရံ အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဗ္ဗဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဝိဟာရေ-၌၊ နိသီဒိ၊ ယာဂုအာဒိနိ-ယာဂုအစရှိသည်တို့ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြလော၊” ကုတိ-သို့၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ သမာဒပေသိ-ကောင်းစွာ ယူစေပြီ၊ မဟာ-မောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရောပိ-သည်လည်း၊ **အန္တရာဘတ္ထေ**-ဆွမ်း၏အကြား၌၊ ဝါ-ဆွမ်း မစားမီ၊ မဟာဇမ္ဗူပေသိ-ကြီးစွာသော သပြေသီးကို၊ ဝါ-သပြေသီးကြီးကို၊ အာဟရိ-ပြီ၊ ပဗ္ဗသတာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပရိက္ခီဇာ-ကုန်အောင်၊ ခါဒိတု-ခဲစားခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိသု (န+အသက္ခိသု)-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ သက္ခော-သည်၊ စီဝရကရဏဌာနေ-သင်္ကန်းချပ်ခြင်းကို ပြုရာအရပ်၌၊ **ဘူမိပရိဘဏ္ဍံ**-မြေကို ထက်ဝန်းကျင် ကောင်းမွန်ပြေပြစ်အောင်၊ ဝါ-မြေကို နွားချေးစသည်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဘူမိ-သည်၊ အလတ္တကရသရရှိတာ ဝိယ-ချိပ်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သကဲ့သို့၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ပရိဘုတ္တာဝ-သေသာနံ-ဘုဉ်းပေးအပ်သည်မှ ကြွင်းကျန်ကုန်သော၊ ယာဂုခဇ္ဇကဘတ္တာနံ-ယာဂုခဲဖွယ်ဆွမ်းတို့၏၊ မဟာရာသိ-ကြီးစွာသောအပုံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊

အန္တရာဘတ္ထေ။ ။**အန္တရာဘတ္ထေ**တိ ဘတ္တဿ အန္တရေ ယာဝ ဘတ္တံ န ဘုဇ္ဇတိ၊ တာဝါတိ အတ္ထော-သိဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၈၆။

ဘူမိပရိဘဏ္ဍံ။ ။ပရိဘဏ္ဍနံ ပရိဘဏ္ဍော၊ ဘူမိယာ+ပရိဘဏ္ဍော ဘူမိပရိ-ဘဏ္ဍော-မြေကို ထက်ဝန်းကျင် ကောင်းမွန်ပြေပြစ်အောင် ပြုခြင်း၊ ပရိဘဏ္ဍံ၌ ပရိကား သမန္တအနက်၊ ဘဒ္ဒိဓာတ်ကား မင်္ဂလ(ကလျာဏ)-မကောင်းသည်ကို ဖြတ်ခြင်း၊ ဝါ-ကောင်းအောင်ပြုခြင်းနက်၊ ကပစ္စည်းတည်း၊ မြေကို ပြေပြစ်အောင် နွားချေးစသည်ဖြင့် လိမ်းကျံမွမ်းမံပြုပြင်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ (သာရတ္ထ-၃၊ ၄၀၅၊ ဝိမတိ-၂၊ ၂၄၈၊ ဝိနိစ္ဆယဋီ-၁၊ ၃၃၈၊ ပါစိယော-၅၀၀)

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “ဧတ္တကာနံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိ
 ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဧဝံဗဟုကေဟိ-ဤမျှလောက်များပြားကုန်သော၊
 ယာဂုအာဒိဟိ-ယာဂုအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊ ပမာဏံ-
 အတိုင်းအတာကို၊ သလ္လက္ခေတွာ-သတ်မှတ်၍၊ ဧတ္တကံ နာမ-ဤမျှအတိုင်း
 အရှည်ရှိသည်မည်သော ယာဂုအစရှိသည်ကို၊ အာဟရထ-ဆောင်ခဲ့ကြလော၊”
 ဣတိ-သို့၊ ဉာတကာ စ-ဆွေမျိုးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပဋ္ဌာကာ စ-အလုပ်
 အကျွေးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်သည်၊ သိယုံ နန နာမ-
 ဖြစ်ကုန်ရာသည် မဟုတ်လော၊ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဉာတိ-
 ဥပဋ္ဌာကာနံ-ဆွေမျိုးအလုပ်အကျွေးတို့၏၊ ဗဟုဘာဝံ-များကုန်သည်၏အဖြစ်
 ကို၊ ဉာပေတုကာမော မညေ-သိစေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်ဟု ထင်၏၊” ဣတိ-
 ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-
 တို့၊ ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ကထေထ-ပြောနေကြသနည်း?” ဣတိ-သို့ ပုစ္ဆိတွာ-
 ၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ကုဒံ နာမ-ဤမည်သောစကားကို၊ (ကထေမ-ပြောနေကြ
 ပါ၏။)” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊ ‘ကုဒံ-ဤယာဂုခဲ
 ဖွယ်ဆွမ်းကို၊ အနုရုဒ္ဓေန-သည်၊ အာဟရာပိတံ-ဆောင်ပို့စေအပ်ပြီ၊’ ဣတိ-
 သို့၊ မညထ ကိ ပန-မှတ်ထင်ကြသလော?” ဣတိ-မေးတော်မူပြီ၊ “ဘန္တေ-
 ရား၊ အာမ-ပါ၊” ဣတိ-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ မမ-၏၊ ပုတ္တော-သော၊
 အနုရုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော စကားကို၊ န ဝဒေတိ-မပြော၊
 ဟိ-မှန်၊ ဒီဏာသဝါ-တို့သည်၊ ပစ္စယပဋိသံယုတ္တံ-ပစ္စည်းနှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ ကထံ-
 ကို၊ န ကထေန္တိ-မပြောကုန်၊ ပန-ဆက်၊ အယံ ပိဏ္ဏပါတော-ဤဆွမ်းသည်၊
 ဒေဝတာနုဘာဝေန-နတ်၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တော-ပြီ၊” ဣတိ-
 သို့ အနုသန္တိ ယဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ) “ယဿာသဝါ
 ပေ၊ ဒုရန္တယ” နှိ-၍၊ (အာဟ)။

ယဿာသဝါ ပရိက္ခိကာ၊ အာဟာရေ စ အနိသိတော၊
 သုညတော အနိမိတ္တော စ၊ ဝိမောက္ခော ယဿ ဂေါစရော၊
 အာကာသေဝ သကုန္တာနံ၊ ပဒံ တဿ ဒုရန္တယံ။

အာကာသေ-၌၊ ဝါ-ဖြင့်၊ (ဂစ္ဆန္တာနံ-ပုံသွားကုန်သော၊) သကုန္တာနံ-တို့၏၊ ပဒံ-(ခြေ၊ ရင်၊ ဥဒ္ဓါရဏ၊ အတောင်တို့၏) တည်ရာဌာနကို၊ ဒုရန္တယံ က္ကဝ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သကဲ့သို့၊ ဝါ-မသိအပ်၊ မသိနိုင်သကဲ့သို့၊ (ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊) ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-မှာ၊ အာသဝါ-အာသဝေါတရားတို့သည်၊ **ပရိက္ခိကာ**-ကုန်ခန်းကုန်ပြီ၊ (ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) **အာဟာရေ** စ-အာဟာရ၌လည်း၊ ဝါ-ပစ္စည်း၎င်း၌လည်း၊ အနိဿိတော-တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မမှီ၊ သုညတော ဝိမောက္ခော-သည်လည်းကောင်း၊ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော စ-သည်လည်းကောင်း၊ (အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခော စ-သည်လည်းကောင်း၊) ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဂေါတမော-အာရုံသည်၊ (ဟောတိ-၏၊) တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပဒံ-တည်ရာကို၊ ဒုရန္တယံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိစေအပ်၏၊ ဝါ-မသိစေအပ်၊ မသိစေနိုင်။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ယဿာသဝါတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-မှာ၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ အာသဝါ-တို့သည်၊ ပရိက္ခိကာ-ကုန်ခန်းကုန်ပြီ။

အာဟာရေ။ ။ “အာဟရိယတီတိ အာဟာရော(ကင်္ခါဋီသစ်-၃၉၄)၊ အာဟရတိ ဗလာယူနီတိ အာဟာရော(ဓာန်ဋီ-၄၆၅)”ဟူသော ဝစနတ္ထအရ အာဟာရသဒ္ဓါစားဖွယ်ကို ရသော်လည်း ဤ၌ နိဒဿနနည်း၊ ဧကဒေသုပစာအားဖြင့် ပစ္စည်း၎င်းကို ယူရသည်၊ (တစ်နည်း) အာဟာရသဒ္ဓါ ပစ္စယ၏ပရိယာယ်ဟု ယူ၍ “အာဟရတိ အတ္တနော ဖလန္တိ အာဟာရော(မ. ဋ္ဌ-၁, ၂၁၀)”ဟု ပြုပါ။ ဤသို့ ထေရ. ဋ္ဌ-၁, ၂၄၃၌ ဖွင့်သည်၊ ထို့ပြင် စကိုလည်း “အာဟာရသ္မိစ္ဆ”ဟု ဖွင့်သော ဤအဋ္ဌကထာအတိုင်း ပေးခဲ့သည်၊ ထေရ. ဋ္ဌအလို အနိဿိတောနှင့် တွဲ၍ “ယော-သည်၊ အာဟာရေ-၌၊ အနိဿိတော စ-သည်လည်း၊ (ဟောတိ)”ဟု ပေးပါ။

ပရိက္ခိကာ။ ။ “ပရိက္ခိကာ”ကို ဤအဋ္ဌကထာ၌ အထူးမဖွင့်သော်လည်း ထေရ. ဋ္ဌ-၁, ၂၄၃၌မူ “သဗ္ဗသော ဒိဏာ အရိယမဂ္ဂေန ခေပိတာ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုတွင် “သဗ္ဗသော”ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓါ သမန္တအနက်ဟောကြောင်းကို ပြသည်၊ “အရိယမဂ္ဂေန ခေပိတာ”ဖြင့် ဒိဏာ၌ ဒီဓာတ် ဝေ(ညဉ်းဆဲခြင်း)အနက်ကို မဟော၊ ခယ(ကုန်ခြင်း)အနက်ဟောကြောင်းနှင့် အပစ္စည်း ဟေတုကမ္မသာဓ်အနက်၌ သက်ကြောင်းကို ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် “ပရိ သမန္တတော+ခေပိယိသုတိ ပရိက္ခိကာ”ဟု ပြု၍ “ယဿ-

အာဟာရေ ၈ အနိဿိတောတိ-ကား၊ အာဟာရသို့ဥ-အစာအာဟာရ၌လည်း၊
 ဝါ-ပစ္စည်း၄ပါး၌လည်း၊ **တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿယေဟိ**-တဏှာဒိဋ္ဌိဟူသော မှီရာတို့
 ဖြင့်၊ အနိဿိတော-မဓိ။ ပဒံ တဿ ဒုရန္တယန္တိ-ကား၊ အာကာသေ-၌၊ ဝါ-ဖြင့်၊
 ဂစ္ဆန္တာနံ-သွားကုန်သော၊ သကုဏာနံ-ငှက်တို့၏၊ “ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤအရပ်၌၊
 ပါဒေဟိ-ခြေတို့ဖြင့်၊ အတ္တမိတ္တာ-နင်း၍၊ ဂတာ-သွားကုန်ပြီ၊ ဣဒံ ဌာနံ-ဤ
 အရပ်ကို၊ ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ ပဟရိတ္တာ-တိုက်ခတ်၍၊ ဂတာ-ကုန်ပြီ၊ ဣဒံ-ဤ
 အရပ်ကို၊ သီသေန-ဦးခေါင်းဖြင့်၊ (ပဟရိတ္တာ-၍၊ ဂတာ-ကုန်ပြီ) ဣဒံ-
 ဤအရပ်ကို၊ ပက္ခေဟိ-အတောင်တို့ဖြင့်၊ (ပဟရိတ္တာ၊ ဂတာ)” -ဣတိ-သို့ ဉာတုံ-
 သိခြင်း၊ ဌာ၊ န သက္ကာ ယထာ-မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-လျှင်၊ ဧဝရူပဿ-
 သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ “နိရယပဒေန ဝါ-ငရဲဟူသော တည်ရာဌာနဖြင့်မူလည်း၊
 ဂတော-ပြီ၊ တိရစ္ဆာနယောနိပဒေန ဝါ-တိရစ္ဆာန်ဘဝဟူသော တည်ရာဌာနဖြင့်မူ
 လည်း၊ (ဂတော)။” ဣတိအာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ **ပဒံ**
 နာမ-တည်ရာမည်သည်ကို၊ ပညာပေတုံ-သိစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။
 ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏံသု၊ ဣတိ-ပြီးပြီ။

အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကောပြီးပြီ။

သည်၊ အာသဝါ-တို့ကို၊ ပရိက္ခိဏာ-အရိယာမဂ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ကုန်ခန်းစေအပ်
 ကုန်ပြီ”ဟု ပေးပါ၊ အပ. ၄-၁၊ ၃၃၃၌လည်း ဤနည်းတူ ဖွင့်သည်၊ အထက်၌ ကတ္တု
 သာဓိယူ၍ ပေးခဲ့သည်။

တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿယေဟိ။ ။တဏှာ ၈+ဒိဋ္ဌိ ၈ တဏှာဒိဋ္ဌိယော၊ နိဿယိတဗ္ဗာတိ
 နိဿယာ-(တဏှာအဖြစ်များသူ၊ ဒိဋ္ဌိအဖြစ်များသူတို့) မှီအပ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၊
 တဏှာဒိဋ္ဌိယောဝ+နိဿယာ တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿယာ-မှီအပ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၊ ဝါ-
 တဏှာဒိဋ္ဌိဟူသော မှီရာတို့၊ ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရည်းသမာသ်တည်း၊ [နိဿယ-
 နောက်နောက်တဏှာ၏ မှီရာဖြစ်သော+တဏှာဒိဋ္ဌိ-ရှေးရှေးတဏှာဒိဋ္ဌိ၊] တဏှာ
 နိဿယ၊ ဒိဋ္ဌိနိဿယ၂မျိုးကို ဆိုလိုသည်၊ နောက်နောက်တဏှာ၏ မှီရာဖြစ်သော
 ရှေးရှေးတဏှာကို တဏှာနိဿယ၊ နောက်နောက်ဒိဋ္ဌိ၏ မှီရာဖြစ်သော ရှေးရှေးဒိဋ္ဌိကို
 ဒိဋ္ဌိနိဿယဟု ခေါ်သည်။ (ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၃၃)

ပဒံ။ ။ “ပဒံ ဌာနေ ပရိတ္တဏေ၊ နိဗ္ဗာနမှီ ၈ ကာရဏေ၊ သဒ္ဓေ ဝတ္ထုမှီ ကောဌာသေ၊

၅-မဟာကစ္ဆာယနတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယသိန္ဒြိယာနီတိ-သော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ၊ သတ္တာ၊ ပုဗ္ဗာရာမေ-ပုဗ္ဗာရုံ
 ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရန္တော မဟာကစ္ဆာယနတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-
 ချဲ့၊ ဧကသ္မိ-သော၊ သမယေ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ **မဟာပဝါရဏာယ**-သီတင်း
 ကျွတ်လပြည့်မဟာပဝါရဏာနေ၌၊ မိဂါရမာတုယာ-မိဂါရသူဌေး၏ အမေ
 အရာ၌တည်သော ဝိသာခါ၏၊ ပါသာဒဿ-၏၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ မဟာသာဝက-
 ပရိဝုတော-မဟာသာဝကအပေါင်းခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိသီဒိ၊ တသ္မိ
 သမယေ-ထိုအခါ၌၊ မဟာကစ္ဆာယနတ္ထေရော-သည်၊ အဝန္တိသု-အဝန္တိမည်
 သော ဇနပုဋ်၌၊ ဝိဟရတိ၊ ပန-ဆက်၊ သော အာယသ္မာ-ထိုအရှင်မဟာ-
 ကစ္ဆာယနသည်၊ ဒုရတောပိ-အဝေးမှလည်း၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ ဓမ္မဿဝနံ-

ပါဒေ တလ္လစ္ဆနေ မတံ(ဓာန်-၈၁၉)”ဟူသော ဂါထာလာ ပဒသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင်
 ဌာန(တည်ရာ)အနက်ကို ဟောသည်၊ ထိုကြောင့် “ဣမသ္မိ ဌာနေ”စသည်ကို မိန့်သည်၊
 ငှက်များ ကောင်းကင်၌ ပျံသွားစဉ် ခြေ၊ ရင်၊ ဦးခေါင်း၊ အတောင်တို့၏ တည်ရာကို
 မသိမြင်နိုင်သကဲ့သို့ အာသဝေါကုန်ခန်းပြီးသော ရဟန်းတော်၏ တည်ရာကို မသိမြင်
 စေနိုင်-ဟူလို၊ “ပဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ ပဒံ”ဟု ပြုပါ။

မဟာပဝါရဏာယ။ ။မဟိယတေ ပူဇီယတေတိ မဟန္တိ မဟန္တသဒ္ဓါ ပူဇာအနက်
 ဟော၊ ပကာရေဟိ ဒိဋ္ဌာဒီဟိ ဝါရေတိ သံဃာဒိကေ ဘဇာပေတိ ဘတ္တေ ကရေတိ
 ဧတာယာတိ ပဝါရဏာ-ဒိဋ္ဌအစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် သံဃာ၊ဂိုဏ်း၊ပုဂ္ဂိုလ်တို့သို့ ကပ်
 ရောက်စေကြောင်းဖြစ်သော မိမိကိုယ်ကို အပ်နှံခြင်း၊ ပြောခွင့်ပေးခြင်း၊ [ပ+ဝရ
 (ဘတ္တိအနက်)+ယု၊-သာရတ္ထ-၃, ၅၉၊ မဋီ-၁, ၁၈၅၊ သံဋီ-၁, ၂၈၉]၊ မဟန္တိ စ+သာ
 +ပဝါရဏာ စာတိ မဟာပဝါရဏာ-ပူဇော်အပ်သောပဝါရဏာ၊ “အပြစ်ကို မြင်လျှင်၊
 အပြစ်လုပ်သည်ဟု ကြားလျှင်၊ သံသယဖြစ်လျှင် တပည့်တော်ကို သနားစောင့်ရှောက်
 သောအားဖြင့် ပြောတော်မူကြပါ”ဟု သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ၌ ရဟန်းအချင်းချင်း
 ဖိတ်ကြားခြင်းကို ပဝါရဏာပြုသည်ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုသို့ဖိတ်ကြားရာဖြစ်သော သီတင်း
 ကျွတ်လပြည့်နေ့ကိုကား အဘေဒုပစာရအားဖြင့် “မဟာပဝါရဏာ”ဟု ခေါ်ရသည်။
 (ဝိနိစ္ဆယဋီ-၂, ၂၀၉) [**မဟာပဝါရဏာယာတိ** အဿယုဇပုဏ္ဏမိယံ(မြင်းရုပ်ပါသော
 အသဝဏီနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သော သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ ၌)၊ သာ ဟိ ပူဇိတပဝါရဏ-
 တ္တာ မဟာပဝါရဏာတိ ဝုစ္စတိ၊-ပါစိယော-၁၀၉။]

တရားနာခြင်းကို၊ ဝါ-ခြင်းငှာ၊ ပဂ္ဂဏှာတိယေဝ-ချီးမြှောက်အားပေးသည်သာ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ မဟာထေရာ-တို့သည်၊ နိသီဒန္တာ-ကုန်လသော်၊ မဟာကစ္စာ-ယနထွေရဿ-ဖို့၊ ဝါ-၏အတွက်၊ အာသနံ-နေရာကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ နိသီဒိသု၊ ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏၊ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော-သည်၊ ဒွိဟိ-၂ထပ် ကုန်သော၊ ဒေဝလောကေဟိ-နတ်ပြည်တို့မှ၊ ဒေဝပရိသာယ-နတ်ပရိသတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ အာဂန္တာ၊ ဒိဗ္ဗဂန္ဓမာလာဒီဟိ-နတ်၌ဖြစ်သော နံသာ၊ ပန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပူဇေတွာ-၍၊ ဌိတော-ရပ်တည်နေသည်၊ (သမာနော)၊ မဟာ-ကစ္စာယနထွေရံ-ကို၊ အဒိသွာ-၍၊ မမ-၏၊ အယျော-အရှင်ကို၊ န ဒိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်၊ ကံ န ခေါ-အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ သစေ အာဂစ္ဆေယျ-အကယ်၍ ကြွလာအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သာဓု ခေါ ပန-ကောင်းသည်သာ၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ-ကြံပြီ၊ ထေရောပိ-သည်လည်း၊ တံ ခဏညေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ (ထိုအချိန်၌ ပင်)၊ အာဂန္တာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ အာသနေ-၌၊ နိသိန္နမေဝ-ထိုင်နေသည်သာ ဖြစ်သော၊ အတ္တာနံ-ကိုယ်ကို၊ ဒဿေသိ-ပြီ၊ သက္ကော-သည်၊ ထေရံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဂေါပကေသု-ခြေဖျက်တို့၌၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဒဠိ-စွာ၊ ဂဟေတွာ-၍၊ “မေ-၏၊ အယျော-သည်၊ အာဂတော-ကြွလာပြီ၊ သာဓု ဝတ-ကောင်းပါပေစွ၊ [(တစ်နည်း) မေ-၏၊ အယျော-သည်၊ (ယံ) အာဂတော-အကြင်ကြွလာပြီ၊ (တံ-ထိုကြွလာခြင်းသည်) သာဓု ဝတ-စွ၊] အဟံ၊ အယုဿ-၏၊ အာဂမနမေဝ-ကြွလာခြင်းကိုသာ၊ ပစ္စာသီသာမိ-တောင့်တနေ၏၊ (မျှော်လင့်နေ၏)၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဥဘောဟိ-၂ဖက်ကုန်သော၊ ဟထွေဟိ-လက်တို့ဖြင့်၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို၊ သမ္မာ-ဟိတွာ-ဆုပ်နယ်၍၊ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ-နံသာ၊ ပန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပူဇေတွာ-၍၊ ဝန္နိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ၊ အဌာသိ၊ ဘိက္ခု၊ ဥဇ္ဈာယိံသု၊ (ကိ)၊ “သက္ကော-သည်၊ မုခံ-မျက်နှာကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ [မုခံ ဩလောကေတွာ-မျက်နှာလိုက်၍၊] သတ္တာရံ-ကောင်းစွာပြုစု၊ ပူဇော်မှုကို၊ ကရောတိ-၏၊ အဝသေသမဟာ-သာဝကာနံ-ကြွင်းသော မဟာသာဝကတို့ကို၊ ဝါ-တို့အား၊ ဧဝရူပံ-သော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အကရိတွာ-မပြုမူ၍၊ မဟာကစ္စာယနံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဝါ-လျင်မြန်စွာ၊ ဂေါပကေသု-တို့၌၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ “မေ-၏၊ အယျော-သည်၊ အာဂတော-ကြွလာပြီ၊ သာဓု ဝတ-ကောင်းပါပေစွ၊ အဟံ၊

အယျဿ-၏။ အာဂမနမေဝ-ကြွလာခြင်းကိုသာ၊ ပစ္စာသီသာမိ-မျှော်လင့်တောင့်တနေ၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ ဥဘောဟိ-၂၄၈ ကုန်သော၊ ဟတ္ထေဟိ-လက်တို့ဖြင့်၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို၊ သမ္ဘာဟိတ္တာ-ဆုပ်နယ်၍၊ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ-နံသာ၊ ပန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပူဇေတွာ-၍၊ ဝန့်တွာ-၍၊ ဧကမန္တံ၊ ဌိတော-ပြီ” ကုတိ-ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ တံ ကထံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ၊ “ဘိက္ခဝေ! မမ-၏၊ ပုတ္တေန-သော၊ မဟာကစ္စာယနေန-နှင့်၊ သဒိသာ-တူကုန်သော၊ ကုန္တိယေသု-တို့၌၊ ဂုတ္တဒ္ဓါရာ-စောင့်ရှောက်အပ်သော ဒ္ဓါရရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒေဝါနမ္ပိ-နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မနုဿာနမ္ပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပိယာယေဝ-ချစ်အပ်ကုန်သည်သာ” ကုတိ ဝတ္တာ အနု-သန္တိ ယဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ယသိန္ဒြိယာနိ ၊ ပေ၊ တာဒိနော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

ယသိန္ဒြိယာနိ သမထင်္ဂတာနိ၊ အဿာ ယထာ သာရထိနာ သုဒန္တာ၊ ပဟိနမာနဿ အနာသဝဿ၊ ဒေဝါပိ တဿ ပိဟယန္တိ တာဒိနော။

သာရထိနာ-ရထားထိန်းသည်၊ သုဒန္တာ-ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်ပြီးကုန်သော၊ အဿာ ယထာ-မြင်းတို့ကဲ့သို့၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ ဝါ-မှ၊ ကုန္တိယာနိ-စက္ခုစသား၊ ဖိပါးသော ကုန္တေတို့သည်၊ သမထံ-ငြိမ်သက်ခြင်းသို့၊ ဂတာနိ-ရောက်ကုန်ပြီ၊ ပဟိနမာနဿ-ပယ်အပ်ပြီးသော မာနရှိသော၊ အနာသဝဿ-အာသဝေါတရားမရှိသော၊ တာဒိနော-ကုဋ္ဌာနိဋ္ဌ၊ ထိုနှစ်ဝကို၊ တကွတူပြိုင်၊ ရှုမြင်နိုင်သော၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ဒေဝါပိ-နတ်တို့သည်သော်မှလည်း၊ ပိဟ-ယန္တိ-လိုလားတောင့်တကုန်၏။

သမထင်္ဂတာနိ။ “သမထံ+ဂတာနိ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်ကာ ဝါကျယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ အလှူတ္တသမာသ်ကြံ၍ ဒီပကနည်းအရ ဥပမာနဘက်၌ပါ ယူကာ “သာရထိနာ-သည်၊ သုဒန္တာ-ကုန်သော၊ အဿာ-တို့သည်၊ သမထင်္ဂတာ ယထာ-ငြိမ်သက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ)၊ ပဟိနမာနဿ-သော၊ အနာသဝဿ-သော၊ ယဿ-၏၊ ကုန္တိယာနိ-တို့သည်၊ သမထင်္ဂတာနိ-ငြိမ်သက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်ပြီ၊ တာဒိနော-သော၊ တဿ-အား၊ ဒေဝါပိ-လည်း၊ ပိဟယန္တိ-ကုန်၏”ဟု ပေးနိုင်သည်။ (နေတ္ထိဝိ-၃၁၉)

တဿာ-ထိုဂါထာ၏။ အတ္ထော-ကား။ ယဿ ဘိက္ခုနော-အကြင်ရဟန်း၏။ ဝါ-မှာ၊ [ဣန္ဒြိယနိဗ္ဗစဝံ] ဆေကေန-ကျွမ်းကျင်သော၊ သာရထိနာ-ရထားထိန်းသည်။ (ရထားမောင်းသူသည်)။ သုဒန္တာ-ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်ပြီးကုန်သော၊ အဿာ ဝိယ-မြင်းတို့သည်ကဲ့သို့၊ ဆ-ငါးပါးကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာနိ-တို့သည်။ **သမထံ**-ငြိမ်သက်ခြင်းသို့၊ ဒန္တဘာဝံ-ဆုံးမအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝံ-ထိုးဆွရခြင်း(တုံလျှပ်ခြင်း)မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၇၅။] ဂတာနိ-ရောက်ကုန်ပြီ၊ နဝဝိဓံ-၉ပါးအပြားရှိသော၊ မာနံ-မာနကို၊ [မာန၉ပါး ဗာလဝဂ်၊ စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ပဟာယ-၍၊ ဌိတတ္တာ-တည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟိနမာနဿ-ပယ်အပ်ပြီးသော မာနရှိသော၊ စတုန္တံ-ကုန်သော၊ အာသဝါနံ-တို့၏။ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အနာသဝဿ-အာသဝေါမရှိသော၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား။ တာဒိနောတိ-ကား၊ တာဒိဘာဝသဏှိတဿ-တာဒိအဖြစ်၌ တည်သော၊ (တာဒိဂုဏ်၌တည်သော)။ တထာရူပဿ-ထိုသို့ သဘောရှိသော ရဟန်းအား၊ ဒေဝိပိ-တို့သည်လည်း၊ ပိဟယန္တိ-လိုလား တောင့်တကုန်၏။ မနုဿာပိ-တို့သည်လည်း၊ ဒဿနဉ္စ-ဖူးမြင်ရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အာဂမနဉ္စ-ကြွလာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပတ္ထေန္တိယေဝ-တောင့်တကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလဒါနိနိ ပါပုဏီသု၊ ဣတိ-မဟာကစ္စာယနတ္ထေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

မဟာကစ္စာယနတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

သမထံ။ ။ “ဒန္တဘာဝံ”ဖြင့် “သမိယတေ သမထော”ဟု ဘာဝသမ်ပြုရကြောင်းကို ပြသည်။ မှန်၏-“သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒကို၊ ယုပစ္စယ၊ အာကာရနှင့်၊ ဘာဝသဒ္ဓါ၊ ဖွင့်ပြရာ၊ ကြံပါမုချ၊ ကိတ်ဘာဝ”နှင့်အညီ ကိတ်ပုဒ်ကို ဘာဝသဒ္ဓါဖြင့် ဖွင့်ပြလျှင် ဘာဝသမ် ပြုရသည်။ ဆက်ဦးအံ့-အနာဂါမ်မှာ ကာမရာဂဗျာပါဒတို့ကို ပယ်ပြီး သည့်အတွက် ဣန္ဒြေများ ငြိမ်သက်ကုန်ရကား “ယဿိန္ဒြိယာနိ သမထံတာနိ”ဖြင့် အနာဂါမ်ကို ယူနိုင်သည်။ နောက်ဆုံး၂ပါဒအရကား ရဟန္တာကိုသာ ယူနိုင်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဤဂါထာ၌ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတို့ကို ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်သည်။ (ထေရ. ၄-၁၊ ၄၁၉)

၆-သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ပထဝီသမောတိ-သော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ခဲ၊ ဧကသ္မိ-သော၊ သမယေ-၌၊ အာ-ယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်၊ ဝုဠဝသော-မိုးလပတ်လုံး နေပြီးသည်၊ ဝါ-ဝါဆိုပြီး သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၄၈၅၊] စာရိကံ-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ပက္ကမိတုကာမော-ကြွခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အာပုစ္ဆိတ္တာ-ပန်ကြား၍၊ ဝန္တိတ္တာ၊ အတ္တ-နော-၏၊ ပရိဝါရေန-အခြံအရံနှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ နိက္ခမိ၊ အညေပိ-အခြားလည်း ဖြစ် ကုန်သော၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ထေရံ-သို့၊ အနုဂစ္ဆိသု-အစဉ် လိုက်ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ထေရော-သည်၊ နာမဂေါတ္တဝသေန-နာမည်အနွယ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပညာယမာနေ-ထင်ရှားကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ နာမဂေါတ္တဝသေန-ဖြင့်၊ ကထေတွာ-ပြောဆို၍၊ နိဝတ္တာပေသိ-ပြန်နစ်စေပြီ၊ အညတရော-တစ်ပါး သော၊ နာမဂေါတ္တဝသေန-ဖြင့်၊ အပါကဋ္ဌော-မထင်ရှားသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “မမ္ဗိ-ကိုလည်း၊ နာမဂေါတ္တဝသေန-ဖြင့်၊ ပဂ္ဂဏန္တော-ချီးမြှောက် လျက်၊ ကထေတွာ-၍၊ နိဝတ္တာပေယျ-ပြန်နစ်စေပါမူကား၊ အဟော ဝတ-ဪ . . . ကောင်းလေစွ” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ ထေရော-သည်၊ မဟာဘိက္ခုသံဃ- သ-များစွာသော ရဟန်းအပေါင်း၏၊ အန္တရေ-အလယ်၌၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ န သလ္လကေသိ-မမှတ်မိ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ “အညေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု ဝိယ-တို့ကိုကဲ့သို့၊ မံ-ကို၊ န ပဂ္ဂဏာတိ-မချီးမြှောက်” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ထေရေ-၌၊ အာယာတံ-ရန်ပြီးကို၊ ဗန္ဓိ-ဖွဲ့ပြီ၊ ထေရဿ-၏၊ သံဃာဋီကဏ္ဍောပိ- ၂ထပ်သင်္ကန်း၏ အနားသည်လည်း၊ (သင်္ကန်းကြီး၏ အစွန်းသည်လည်း)၊ တဿ ဘိက္ခုနော-ထိုရဟန်း၏၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ ဖုသိ-ထိမိပြီ၊ တေနာပိ-ထိုသို့ ထိမိခြင်းကြောင့်လည်း၊ အာယာတံ-ကို၊ ဗန္ဓိယေဝ-သည်သာ၊ သော-ထိုရဟန်း သည်၊ “ဒါနိ-၌၊ ထေရော-သည်၊ ဝိဟရုပစာရံ-ကျောင်း၏ ဥပစာကို၊ အတိ- က္ကန္တော-ကျော်လွန်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်” ဣတိ-သို့၊ ဥ-တွာ-၍၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်၊ တုမ္မာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ အဂ္ဂသာဝကော-အဂ္ဂသာဝကသည်၊ အမ္ပိ-၏၊

ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ကဏ္ဍသက္ခလိ-နားရွက်ကို၊ ဘိန္ဒုန္တော ဝိယ-ဖောက်ခွဲသကဲ့သို့ မံ-တပည့်တော်ကို၊ ပဟရိတွာ-တိုက်ခိုက်ပြီး၍၊ အခမာပေတွာဝ-သည်းမခံစေ မူ၍သာလျှင်၊ ဝါ-မတောင်းပန်ဘဲသာလျှင်၊ စာရိကံ-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ပက္ကန္တော-ပြီ။ ဣတိ၊ အာဟ၊ သတ္တာ၊ ထေရံ-ကို၊ ပက္ကောသာပေသိ-ခေါ်စေတော်မူပြီ။

တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော စ-သည်လည်းကောင်း၊ အာ-နန္ဒတ္ထေရော စ-သည်လည်းကောင်း၊ စိန္တေသုံ-စဉ်းစားကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “အမှာကံ-တို့၏၊ အဂ္ဂဇေဋ္ဌဘာတရာ-မြတ်သောနောင်တော်ကြီးသည်၊ ဣမဿ ဘိက္ခု-နော-ဤရဟန်းကို၊ အပဟဋ္ဌဘာဝံ-မတိုက်ခိုက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ နော န ဇာနာတိ-မသိသည်ကားမဟုတ် သိသည်သာ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံကို၊ ဝါ-မရွံ့မကြောက်၊ ခြင်္သေ့ဟောက်သို့၊ ရဲရဲတောက်အသံကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၆၅၃၅] နဒါပေတုကာမော-မိန့်မြွက်စေတော်မူလိုသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်” ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားကုန်ပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့စဉ်းစားကြပြီး၍၊) [ဣတိတစ်လုံးအကျေကြံ၊] “ပရိသံ-ကို၊ သန္နိပါတာပေ-ဿာမ-စည်းဝေးစေကြစို့” ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုအရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်၊ အရှင်အာနန္ဒာတို့သည်၊ ကုဉ္စိကဟတ္တာ-လက်၌ သော့ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိဝေဏဒ္ဓါရာနိ-ပရိဝုဏ်တံခါးတို့ကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ “အာယ-သ္မန္တော-အရှင်တို့၊ အဘိက္ကမထ-ကြွကြလော၊ အာယသ္မန္တော-တို့၊ အဘိက္ကမထ-ကြလော၊ ဣဒါနိ-၌၊ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သမ္ပုခါ-မျက်မှောက်တော်၌၊ သီဟနာဒံ-ကို၊ နဒိဿတိ-မိန့်မြွက်တော်မူလိမ့်မည်၊’ ဣတိ-သို့၊ မဟာဘိက္ခုသံဃံ-များစွာသော ရဟန်းအပေါင်းကို၊ သန္နိပါတေသုံ-စုဝေးစေကုန်ပြီ၊ ထေရောပိ-အရှင်သာရိပုတြာထေရ်သည်လည်း၊ အာဂန္နာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-အရှင်သာရိပုတြာထေရ်ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ “အယံ ဘိက္ခု-ဤရဟန်းကို၊ မယာ-သည်၊ န ပဟဋ္ဌော-မတိုက်ခတ်အပ်ပါ” ဣတိ-သို့၊ အ-ဝတွာဝ-မလျှောက်မူ၍သာလျှင်၊ အတ္တနော-၏၊ ဂုဏကထံ-ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြောင်းစကားကို၊ ဝါ-ဂုဏ်နှင့်စပ်သော စကားကို၊ ကထေန္တော-လျှောက်ထား

လိုသည်။ (ဟုတ္တာ)။ “ဘန္တေ! နန္ဒ-စင်စစ်၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကာယေ-ကိုယ်၌၊ ကာယဂတာသတိ-ကာယဂတာသတိသည်။ ဝါ-ဆံပင်အစရှိသည်တို့၏ အစုအဝေး၌ အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောသတိသည်။ အနုပဋိတာ-စွဲကပ်၍ မတည်သည်။ အဿ-ဖြစ်ရာ၏။ ဝါ-ဖြစ်အံ့၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ အညတရံ-တစ်ပါးပါးသော၊ သဗြဟ္မစာရိ-သီတင်းသုံးဖော်ကို၊ အာသဇ္ဇ-ထိခိုက်၍၊ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇ-အပြစ်ကို မစွန့်လွှတ်မှု၍၊ ဝါ-မတောင်းပန်မှု၍၊ **[အပ္ပဋိ-နိဿဇ္ဇာတိ** အက္ခမာပေတွာ အစွယ် အဒေသေတွာ-အံ. ဌ-၃, ၂၆၂] စာရိကံ-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ပက္ကမေယျ-သွားရာ၏။” ကုတိ-သို့ ဝတ္တာ-လျှောက်၍၊ “ဘန္တေ! သေယျ-ထာပိ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဝါ-ဥပမာပြရလျှင်၊ ပထဝီယံ-မြေကြီးပေါ်၌၊ သုစိမ္ပိ-စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသော ပစ္စည်းကိုလည်း၊ နိက္ခိပန္တိ-ပစ်ချကုန်၏။ အသုစိမ္ပိ-မစင်မကြယ် ရွံရှာဖွယ်ပစ္စည်းကိုလည်း၊ နိက္ခိပန္တိ-ကုန်၏။” ကုတိအာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ အတ္တနော-၏။ ပထဝီသမစိတ္တတဉ္စ-မြေကြီးနှင့် တူသောစိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာပေါတေဇောဝါယောရဇော-ဟရဏစက္ကာလကုမာရကဥသဘဆိန္နဝိသာဏသမစိတ္တတဉ္စ-ရေ၊မီး၊လေ၊ ခြေသုပ်အဝတ်၊ဒွန်းစက္ကာအမျိုးသား၊ ဦးချိုကျိုးသော နွားလားဥသဘတို့နှင့် တူသောစိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဟိကုဏပါဒီဟိ ဝိယ-မြေ

ကာယဂတာသတိ။ ။ကေသာဒိဘေဒံ ရူပကာယံ ဂတာ၊ ကာယေ ဝါ ဂတာ (ပ-ဝတ္ထာ)တိ ကာယဂတာ-ကိုယ်သို့ (အာရုံပြု၍) ရောက်သောသတိ၊ ဝါ-ဆံပင်အစရှိသည်တို့၏ အစုအဝေး၌ ဖြစ်သောသတိ၊ ဝါ-ထွက်သက် ဝင်သက်အပေါင်း၌ ဖြစ်သောသတိ၊ (အံ. ဌ-၁, ၃၆၈၊ မဇ္ဈိ-၃, ၃၁၅)။ ကာယဂတာ စ+သာ+သတိ စာတိ ကာယဂတာသတိ၊ သဒ္ဓါထုံးစံအရ နောက်ပုဒ်က ကုတ္တိလိင် ဖြစ်ခြင်း၊ ရှေ့ပုဒ်နှင့်လည်း အရတူခြင်း၊ ရှေ့ပုဒ်ကလည်း ပုံလိင်ဖြစ်ဖူးခြင်းဟူသော အင်္ဂါနှင့်ညီလျှင် ကမ္မဓာရယသညေ စသုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်ကို ပုမ္မောင့်ရ၏။ ဤ၌ သတိဟူသော နောက်ပုဒ်သည် ကုတ္တိလိင်ဖြစ်ခြင်း၊ ရှေ့ပုဒ်နှင့်လည်း အရတူခြင်း၊ ကာယဂတာဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကလည်း အခြားနေရာ၌ “ကာယဂတာ”ဟု ပုံလိင်ဖြစ်ဖူးခြင်းဟူသော အင်္ဂါနှင့်ညီရကား ရှေ့ကာယဂတ၌ ပုမ္မောင့်(ရဿပြု)၍ “ကာယဂတာသတိ”ဟု ဆိုသင့်သော်လည်း ပုမ္မောမင့်(ရဿမပြု)ဘဲ “ကာယဂတာ သတိ”ဟု ရှိသည်။ (အံ. ဌ-၁, ၃၆၈)

သေကောင်ပုပ်အစရှိသည်တို့သည်ကဲ့သို့၊ အတ္တနော-၏၊ ကာယေန-သည်၊ အဋ္ဌိယနဉ္စ-နှိပ်စက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ **မေဒကထာလိကာ** ဝိယ-အသားရည်အဆီဖြင့် ပြည့်သောအိုးကိုကဲ့သို့၊ ဝါ-အသားရည်အဆီအိုးကိုကဲ့သို့၊ အတ္တနော-၏၊ ကာယပရိဟရဏဉ္စ-ကိုယ်ကို ဆောင်ထားရခြင်း(မွေးမြူခြင်း)ကိုလည်းကောင်း၊ ပကာသေသိ-ပြီ၊ စ ပန-ဆက်၊ ထေရေ-သည်၊ နဝဟိ-ဉာဏ်မရှိတော့သော၊ ဣမာဟိ ဥပမာဟိ-ဤဥပမာတို့ဖြင့်၊ အတ္တနော-၏၊ ဂုဏေ-တို့ကို၊ ကထေန္တေ-လျှောက်လသော်၊ နဝသုပိ-ဥခုလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ ဥဒကပရိယန္တံ-ရေအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်ကို၊ [ဥဒကံ+ ပရိယန္တော ဧတိဿာတိ ဥဒကပရိယန္တော-မအူပါရာနိ-၁, ၂၂၃] ကတွာ၊ မဟာပထဝီ-မြေကြီးသည်၊ ကမ္ပိ-တုန်လှုပ်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ရဇောဟရဏစက္ကာလကုမာရက-မေဒကထာလိကာပမာနံ-ခြေသုပ်အဝတ်၊ ဒွန်းစက္ကာအမျိုးသား၊ အသားရည်အဆီအိုးဟူသော ဥပမာကို၊ အာဟရဏကာလေ-ဆောင်ပြရာအခါ၌၊ ပုထုဇ္ဇနာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အဿုနိ-မျက်ရည်တို့ကို၊ သန္တာရေတုံ-ဆောင်ထားခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိသု-မစွမ်းနိုင်တော့ကုန်၊ ဒီဏာသဝါနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ **ဓမ္မသံဝေဂေါ**-တရားသဘောအားဖြင့် ဖြစ်သော ထိတ်လန့်ကြောင်း သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်သည်၊ ဥဒပါဒိ-ပြီ။

မေဒကထာလိကာ။ ။ “မေဒကေန+ဘရိတာ+ထာလိကာ မေဒကထာလိကာ-အသားရည်ဖြင့် ပြည့်သောအိုး” ဟု ပြုပါ။ သားသတ်မုဆိုးတို့က အသားရည်အဆီများ ထွက်ဖို့ ထိုထိုနေရာ၌ အပေါက်ဖောက်ထားအပ်သောအိုးတည်း။ **မေဒကထာလိကာ** မေဒဘရိတဘာဇနံ(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁, ၂၁၆)၊ **မေဒကထာလိကန္တိ** မေဒကထာလိကာ ဂုစ္စတိ သူနကာရဏေဟိ(သားသတ်မုဆိုးတို့သည်)၊ ယူသနိက္ခမနတ္ထာယ (အသားရည်အဆီ ထွက်ခြင်းငှာ)၊ တတ္ထ တတ္ထ ကတဆိဒ္ဓါ ထာလိကာ(အံ. ၄-၃, ၂၆၂)။

ဓမ္မသံဝေဂေါ။ ။သံဝိဇ္ဇတီတိ သံဝေဂေါ၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧတေနာတိ သံဝေဂေါ၊ သံဝိဇ္ဇနံ သံဝေဂေါ(သံဒီ-၁၀)၊ ဓမ္မေန+ဥပ္ပန္နော+သံဝေဂေါ ဓမ္မသံဝေဂေါ-တရားသဘောအားဖြင့်ဖြစ်သော ထိတ်လန့်ကြောင်းသဟောတ္တပ္ပဉာဏ်၊ (အံဋီ-၁, ၁၀၆၊ ဇာဋီသစ်-၁, ၂၄၄)၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မ+ဂါရဝနိဿိတော+သံဝေဂေါ ဓမ္မသံဝေဂေါ-တရားကို ရိုသေခြင်း၌ မှီသော ထိပ်လန့်ကြောင်း သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်၊ ဂါရဝနိဿိတ

ထေရေ-သည်။ အတ္တနော-၏။ ဂုဏ်-ကို။ ကထေန္တေယဝ-လျှောက်နေစဉ်ပင်။ အတ္တစိက္ခနကဿ-စွပ်စွဲပြောဆိုသော၊ ဘိက္ခုနော-၏။ သကလသရီရေ-အလုံးစုံသောကိုယ်၌၊ (တစ်ကိုယ်လုံး၌)။ ညာဟော-ပူလောင်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ။ သော-ထိုစွပ်စွဲပြောဆိုသော ရဟန်းသည်။ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်။ ဘဂဝ-တော-၏။ ပါဒေသု-တို့၌။ ပတိတွာ-ပျပ်ဝပ်၍။ အတ္တနော-၏။ အတ္တစိက္ခန-ဒေါသ-စွပ်စွဲပြောဆိုမိသော အပြစ်ကို။ ပကာသေတွာ-ထင်ရှားပြ၍။ အစွယံ-အပြစ်ကို။ ဒေသေသိ-ပြောကြားပြီ။ သတ္တာ-သည်။ ထေရ်-အရှင်သာရိပုတြာထေရ်ကို။ အာမန္တေတွာ-၍။ “သာရိပုတ္တ-တြာ! ယာဝ-အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ အဿ-ထိုဈာန်မဂ်ဖိုလ်မမှီး၊ အချည်းနှီးသော ယောက်ျား၏။ မုဒ္ဒါ-ဦးခေါင်းသည်။ သတ္တဓာ-ဂုဏ်တရားဖြာ၊ န ဖလတိ-မကွဲသေး၊ (တာဝ-ထိုမကွဲသေးမိကာလ၌)။ ဣမဿ မောဃပုရိသဿ-ဤဈာန်မဂ်ဖိုလ်မမှီး၊ အချည်းနှီးသော ယောက်ျားအား။ ခမ-သည်းခံလိုက်ပါလော၊ က္ကတိ-သို့။ အာဟ-ပြီ။ ထေရေ-အရှင်သာရိပုတြာထေရ်သည်။ ဥက္ကဋ္ဌိကံ-ဆောင့်ကြောင့်၊ နိသီဒိတွာ-၍။ အဇ္ဈလိ-လက်အုပ်ကို။ ပဂ္ဂယု-ချီ၍။ “ဘန္တေ-ရား! အဟံ-တပည့်တော်သည်။ တဿ အာ-ယသ္မတော-ထိုအရှင်အား။ ခမာမိ-သည်းခံပါ၏။ မယံ-တပည့်တော်၏။ ဝါ-မှ၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်။ သစေ အတ္ထိ-အကယ်၍ ရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ သော အာယသ္မာ စ-ထိုအရှင်သည်လည်း၊ မေ-တပည့်တော်အား။ ခမတု-သည်းခံပါလော။” က္ကတိ-သို့။ အာဟ-ပြီ။ ဘိက္ခု-တို့သည်။ ကထယိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “အာ-ဂုသော-တို့! ဒါနိ-၌။ ထေရဿ-၏။ အနောပမဂုဏ်-နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ ဥပမာမရှိသောဂုဏ်တော်ကို။ ဝါ-အနှိုင်းမဲ့ဂုဏ်တော်ကို။ ပဿထ-ရှုကြလော၊ ဧဝ-ရူပဿ-သော၊ မုသာဝါဒေန-မဟုတ်မမှန်သော စကားဖြင့်၊ ဝါ-မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်းဖြင့်၊ အတ္တစိက္ခနကဿ-စွပ်စွဲပြောဆိုသော၊ ဘိက္ခုနော-၏။ ဥပရိ-အပေါ်၌။ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ-အနည်းငယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ (အနည်း

ပုဒ်ချေ၊ (ဒီဋီ-၂၊ ၁၂) (တစ်နည်း) ဓမ္မေန+ယုတ္တော+သံဝေဂေါ ဓမ္မသံဝေဂေါ-တရားသဘောနှင့် ယှဉ်သော ထိတ်လန့်ကြောင်း သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်၊ (ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၀၂)။ သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်(ဩတ္တပ္ပစေတသိက်နှင့် တကွဖြစ်သောဉာဏ်)ကို ဓမ္မသံဝေဂဟုခေါ်သည်။

ငယ်မျှလည်းဖြစ်သော)။ **ကောပံ ဝါ**-အမျက်ကိုလည်းကောင်း၊ **ဒေါသံ ဝါ**-ပြစ်မှားခြင်းဒေါသကိုလည်းကောင်း၊ အကတ္တာ-မပြုမူ၍၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်ပင်၊ ဥက္ကဋ္ဌိကံ-ဆောင့်ကြောင့်၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ အဉ္စလိ-ကို၊ ပဂ္ဂယ-၏၊ ခမာပေတိ နာမ-သည်းခံစေဘိ၏၊ (သည်းခံစေနိုင်တယ်နော်)။ [နာမသဒ္ဒါ ပသံသာအနက် ဟော] ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “သတ္တာ၊ တံ ကထံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ကံ-ကို၊ ကထေထ-ကြသနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ကုဒံ နာမ-ကို (ကထေမ)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သာရိပုတ္တသဒိသာနံ-သာရိပုတ္တနှင့်တူသော ရဟန်းတို့၏၊ ကောပံ ဝါ-အမျက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒေါသံ ဝါ-ပြစ်မှားခြင်းဒေါသကိုလည်းကောင်း၊ ဥပ္ပာဒေတုံ-ဖြစ်စေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သာရိပုတ္တဿ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ မဟာပထဝီသဒိသံ-မြေကြီးနှင့် တူ၏၊ ကုန္ဒခိလသဒိသံ စ-တံခါးတိုင်နှင့်လည်းတူ၏၊ ပသန္တဥဒကရဟဒသဒိသဉ္စ-ကြည်လင်သော ရေရှိသော ရေအိုင်နှင့်လည်း တူ၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ အနုသန္တိ သဋ္ဌေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကံ)၊ “ပထဝီသမော၊ ပေ ၊ တာဒိနော” တိ-၍၊ (အာဟ)။

ကောပံ ဝါ ဒေါသံ ဝါ။ ။ကောပနှင့် ဒေါသသည် အနက်တူပရိယာယ်တည်း။ ဒေါသကိုပင် စိတ်ပျက်ခြင်းအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သောကြောင့် “ကောပံ”ဟုလည်းကောင်း၊ အာရုံ၌ ပြစ်မှားခြင်းအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် “ဒေါသံ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ရှေးဦးစွာဖြစ်သော ဒေါသသည် ကောပ၊ ထိုထက် အားကြီးသော ဒေါသသည် ဗျာပါဒဟု ကောပနှင့် ဗျာပါဒအထူးကို ဖွင့်ကြ၏၊ (ဒီ. ၄-၃, ၁၁၆၊ အံဋီ-၂, ၃၆၉)။ ဤ၌လည်း ရှေးဦးစွာဖြစ်သော ဒေါသကို ကောပံအရ ယူလိုက်လျှင် ဒေါသံအရ ထိုထက် အားကြီးသော ဒေါသကို ပါရိသေသနည်းဖြင့် ယူနိုင်၏၊ ထိုသို့ယူ၍ ကောပနှင့် ဒေါသအထူးကို မှတ်နိုင်သေးသည်။ “ကုပ္ပနံ ကောပေါ၊ ဒုဿနံ ဒေါသော”ဟု ပြုပါ။ [ကုပ္ပနာကာရံ(စိတ်ပျက်ခြင်းအခြင်းအရာဟူသော) **ကောပံ**၊ ဒုဿနာကာရံ(အာရုံ၌ ပြစ်မှားခြင်းအခြင်းအရာဟူသော) **ဒေါသံ**(ဒီ. ၄-၃, ၈)၊ **ကောပန္တိ** ကောမံ၊ သော ပန စိတ္တဿ ပကုပ္ပနဝသေန ပဝတ္တတီတိ အာဟ “**ကုပ္ပနာကာရံ**”န္တိ၊ **ဒေါသန္တိ** အာယာတံ၊ သော ပန အာရမ္မဏေ ဒုဿနဝသေန ပဝတ္တတိ အာဟ “**ဒုဿနာကာရံ**”န္တိ။ (ဒီဋီ-၃, ၇)]

**ပထဝိသမော နော ဝိရုဇ္ဈတိ၊ ဣန္ဒြိယလူပမော တာဒိ သုဗ္ဗတော၊
ရဟဒေါ ဝ အပေတကဒ္ဒမော၊ သံသာရာ န ဘဝန္တိ တာဒိနော။**

တာဒိ-ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ၊ ထိုနှစ်ဝကို၊ တကွတူပြိုင်၊ ရှုမြင်နိုင်သော၊ သုဗ္ဗတော-
ကောင်းသောအကျင့်ရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်သည်၊ ပထဝိသမော-မြေဟူ
သော ဥပမာရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မြေနှင့်တူသည်လည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြိယ-
လူပမော-တံခါးတိုင်ဟူသော ဥပမာရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တံခါးတိုင်နှင့် တူ
သည်လည်းကောင်း၊ (ဟုတ္တာ-၍) နော ဝိရုဇ္ဈတိ-(ကောင်းဆိုး ၂ပါး၊ ပြုသူများ၌၊)
မလိုလားမခင်မင်၊ မဆန့်ကျင်၊ အပေတကဒ္ဒမော-ကင်းသော ရွံ့ညွှန်ရှိသော၊
ရဟဒေါ-ရေအိုင်သည်၊ (ပသန္နောဒကော-ကြည်လင်သောရေရှိသည်၊ ဟောတိ)
ဣဝ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊) အပေတကဒ္ဒမော-ကင်းသော ရာဂစသောရွံ့ညွှန်
ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝိပဿန္နောဝ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သည်သာ၊ ဟောတိ-
၏။) တာဒိနော-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရဟန္တာအရှင်မြတ်၏၊ ဝါ-မှ၊ သံသာရာ-
သုဂတိဒုဂ္ဂတိတို့၌ ကျင်လည်ခြင်းတို့သည်၊ န ဘဝန္တိ-မဖြစ်တော့ကုန်။ [အဖွင့်
အတိုင်း နိယမ၊ အနိယမမည့်၍ “(ယော ဘိက္ခု-အကြင်ရဟန္တာအရှင်မြတ်သည်၊)
တာဒိ-ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ၊ ထိုနှစ်ဝကို၊ တကွတူပြိုင်၊ ရှုမြင်နိုင်၏၊ သုဗ္ဗတော-ကောင်းသော
အကျင့်ရှိ၏၊ (သော ဘိက္ခု-ထိုရဟန္တာအရှင်မြတ်သည်၊) နော ဝိရုဇ္ဈတိ၊ ပထဝိသမော-
မြေနှင့်တူသည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြိယလူပမော-သာလျှင်လည်းကောင်း၊
(ဟောတိ)၊ အပေတကဒ္ဒမော-သော၊ ရဟဒေါ-သည်၊ (ပသန္နောဒကော-သည်၊ ဟော
တိ) ဣဝ-သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊) အပေတကဒ္ဒမော-သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ဝိပဿန္နောဝ-သည်သာ၊
ဟောတိ)၊ တာဒိနော-၏၊ သံသာရာ-တို့သည်၊ န ဘဝန္တိ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။]

တဿာ-ထိုဂါထာ၏၊ အတ္ထော-ကား၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယထာ နာမ-ဥပမာ
မည်သည်ကား၊ ပထဝိယံ-၌၊ သုစီနိ-စင်ကြယ်သန့်ရှင်းကုန်သော၊ ဂန္ဓမာလာ-
ဒီနိပိ-နံသာ၊ ပန်းအစရှိသည်တို့ကိုလည်း၊ နိက္ခိပန္တိ-ပစ်ချကုန်၏၊ အသုစီနိ-မစင်
မကြယ် ရွံ့ရှာဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော၊ မုတ္တကရိသာဒီနိပိ-ကျင်ငယ်၊ ကျင်ကြီးအစရှိ
သည်တို့ကိုလည်း၊ နိက္ခိပန္တိ-ကုန်၏၊ ယထာ နာမ-ကား၊ နဂရဒွါရေ-မြို့တံခါး၌၊
နိခါတံ-စိုက်ထားအပ်သော၊ ဣန္ဒြိယလံ-တံခါးတိုင်ကို၊ ဒါရကာဒယော-ကလေး
အစရှိသည်တို့သည်၊ ဩမုတ္တေန္တိပိ-ကျင်ငယ်လည်း စွန့်ကုန်၏၊ ဝါ-သေးလည်း

ပန်းကုန်၏။[အဝ+မုတ္တ(ပသဝန-ယိစီးခြင်းအနက်)+စုရာဒိဏေ+အန္တိ-နိတိဓာတု-၃၀၉။]

ဥဟဒန္တိဝိ-ကျင်ကြီးလည်း စွန့်ကုန်၏။ အပရေ ပန-အခြားသူတို့သည်ကား၊ တံ-ထိုတံခါးတိုင်ကို၊ ဂန္ဓမာလာဒိဟိ-နံသာ၊ပန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သက္ကရေန္တိ-ကောင်းစွာ ပြုကုန်၏။ တတ္ထ-ထိုသို့ ကျင်ငယ်ကျင်ကြီးကို စွန့်သူ၊ ကောင်းစွာ ပြုသူတို့၌၊ (တစ်နည်း) တတ္ထ-ထိုသို့ ကျင်ငယ်ကျင်ကြီးကို စွန့်ခြင်း၊ ကောင်းစွာ ပြုခြင်းကြောင့်၊ (တစ်နည်း) တတ္ထ-ထိုသို့ ကျင်ငယ်ကျင်ကြီးကို စွန့်ခြင်း၊ ကောင်းစွာ ပြုခြင်းသည်၊ (သတိ-ဖြစ်လသော်၊) [တတြအဖွင့်(ဒိ. ၄-၁, ၅၂၊ သီဘာ-၁, ၃၂၉)ကို နည်းမှီပေးသည်။] ပထဝိယာ-၏လည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြိယသမ္ဘဝ-တံခါးတိုင်၏ လည်းကောင်း၊ **အနုရောဓော**-လိုလားနှစ်သက်တတ်သောလောဘသည်၊ ဝါ-လိုလားနှစ်သက်ကြောင်းလောဘသည်၊ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ **ဝိရောဓော**-ဆန့် ကျင်ကြောင်း ဒေါသသည်၊ ဝါ-ဒေါသဖြင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းသည်၊ (မုန်းခြင်းသည်)၊ န (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)-မဖြစ်၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဒိဏာသဝေါ-သော၊ ယွာယံ (ယော+အယံ) ဘိက္ခု-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အဋ္ဌဟိ-စပါးကုန်သော၊ လောကဓမ္မဟိ-လောကဓံတို့သည်၊ အကမ္ပိယဘာဝေန-မတုန်လှုပ်စေအပ်၊ မတုန်လှုပ်စေနိုင် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တာဒိ-တာဒိမည်၏။ ဝတာနံ-အကျင့်တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ သုန္နရတာယ-ကောင်းကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုဗ္ဗတော-သုဗ္ဗတမည်၏။ သော-ထိုရဟန္တာသည်၊ “ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ စတူဟိ-၇ပါးကုန်သော၊

ဥဟဒန္တိ။ ။အဝ+ဟဒ(ကရိသောသဂ္ဂ-ကျင်ကြီးစွန့်ခြင်းအနက်)+အ+အန္တိ၊ အဝ ကို ဩပြု၊ တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် ဩကို ဥ ပြု၊ “ဥဟဒန္တိ”ဟု ပါဌ်ရှိလျှင် ဩကို ဥပြုရုံသာ၊ “ဩဟဒိဿတိ(ဇာ. ၄-၃, ၃၇၇)၊ ဩဟဒေတိ(စရိယာ. ၄-၁၃၉)”ဟု ရှိသောကြောင့် ဥရှေးရှိသော ဟဒဓာတ်ဟု မဆိုသင့်။ (နိတိသုတ္တ-၂၆၅)

အနုရောဓော။ ။အနုရုဇ္ဈတိတိ အနုရောဓော၊ ကာမေတိတိ အတ္ထော(အဘိ. ၄-၁, ၃၉၅၊ မဟာနိ. ၄-၃၂)၊ အနုရုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ အနုရောဓော၊ ရာဂေါ(သံဋီ-၁, ၂၁၀)၊ အနုရောဓနံ အနုရောဓော။ (ဓာန်ဋီ-၃၄၅)

ဝိရောဓော။ ။ဝိရုဇ္ဈတိတိ ဝိရောဓော(အဘိ. ၄-၁, ၂၉၉)၊ ဝိရုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ ဝိရောဓော၊ ပဋိယော(သံဋီ-၁, ၂၁၀)၊ ဒေါသဝသေန ဝိရောဓော၊ (မူလဋီ-၁, ၉၁)၊ ဝိရုဇ္ဈနံ ဝိရောဓော။ (မူလဋီ-၁, ၁၂၂)

ပစ္စယေဟိ-ပစ္စည်းတို့ဖြင့်၊ သက္ကရောန္တိ-ကောင်းမွန်ရှိသော ပြုစုကုန်၏။ ကုမေပန-ဤသူတို့သည်ကား၊ (စတူဟိ-ကုန်သော၊ ပစ္စယေဟိ-တို့ဖြင့်၊ န သက္ကရောန္တိ-ကောင်းမွန်ရှိသော မပြုစုကုန်၊' ကုတိ-သို့၊ သက္ကာရံ စ-ကောင်းမွန်ရှိသော ပြုစုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ကောင်းစွာ ပြုအပ်သော ရိသေမှုကိုလည်းကောင်း၊ အသက္ကာရံ-ကောင်းမွန်ရှိသော မပြုစုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-အရိအသေ မဲ့ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကရောန္တေသု-ပြုသူတို့၌၊ ဝါ-ပြုကုန်လသော်၊ ဝါ-ပြုကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ **နေဝ အနုရုဇ္ဈတိ**-မလိုလားလည်း မလိုလား၊ ဝါ-ချစ်ခင်ခြင်းလည်း မဖြစ်၊ **နော ဝိရုဇ္ဈတိ**-မဆန့်ကျင်လည်း မဆန့်ကျင်၊ ဝါ-မုန်းလည်းမမုန်း၊ အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ပထဝိသမော စ-မြေနှင့် တူသည် သာလည်းကောင်း၊ **က္ကန္တခိလုပမော** ဧဝ စ-တံခါးတိုင်နှင့် တူသည်သာလည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏။ အပဂတကဒ္ဒမော-ကင်းသောနှံ့ညွှန်ရှိသော၊ ရဟဒေါ-

နေဝ အနုရုဇ္ဈတိ, နော ဝိရုဇ္ဈတိ။ ။နော ဝိရုဇ္ဈတိကို “နေဝ အနုရုဇ္ဈတိ, နော ဝိရုဇ္ဈတိ”ဟု ဖွင့်ရကား ဧကဒေသုပစာရ, ဥပလက္ခဏနည်းအရ “နော ဝိရုဇ္ဈတိ”ဖြင့် နေဝ အနုရုဇ္ဈတိကိုပါ ယူရသည်။ ဂါထာနိဿယ၌ ထိုအနက်ပါအောင် ပေးထားသည်။ အနုရုဇ္ဈတိ၌ အနုရှေးရှိသော ရုဓဓာတ်သည် ကုဏ္ဍအနက်ကို ဟော၏။ ဝိရုဇ္ဈတိ၌ ရုဓဓာတ်ကား ဝိရောဓ(ဆန့်ကျင်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ (နီတိဓာတု-၂၃၊ ဓာတွတ္ထ)၊ ဆက်ဦးအံ့-“သက္ကာရဉ္စ အသက္ကာရဉ္စ ကရောန္တေသု နေဝ အနုရုဇ္ဈတိ၊ နော ဝိရုဇ္ဈတိ”၌ ရသင့်သလို အနက်အဓိပ္ပာယ်ယူရသော ယထာလာဘယောနာနည်းဖြင့် “သက္ကာရဉ္စ ကရောန္တေသု နေဝ အနုရုဇ္ဈတိ၊ အသက္ကာရဉ္စ ကရောန္တေသု နော ဝိရုဇ္ဈတိ”ဟု အဓိပ္ပာယ်မှတ်ရသည်။ “ရိသေမှုကို ပြုသူတို့၌ လိုလားချစ်ခင်မှု မဖြစ်၊ အရိအသေမဲ့ကို ပြုသူတို့၌ မမုန်း”ဟုလို။

က္ကန္တခိလုပမော။ ။ဣ ဂမနံ ဒဒါတီတိ ကုန္တော-သွားခြင်းကို ပေးတတ်သောတံခါး၊ [ဣ+ဒါ+အ၊] ကုန္တေ+ဌပိတော+ခိလော ကဏုကော ကုန္တခိလော၊ (တစ်နည်း) ကုန္တော ဧဝ(သိကြားမင်း, အစိုးရသူ, အိမ်ရှင်သည်သာ)၊ ပါဒံ ခိပတိ ဧတ္တာတိ ကုန္တခိလော၊ [ကုန္တ+ခိပ+အ၊ ပဂီ လပြု, ခိဉ္စ ခိယပြု-ဓာန်ဋီ-၂၂၀၊ ကဒီမဟာဋီ-၂, ၈။] (တစ်နည်း) ကုန္တဿ (သက္ကာယ)+ခိလော ကဏုကော ကုန္တခိလော၊ (ဓာန်ဋီ-၂၀၄)၊ ကုန္တခိလော+ဥပမာ ယဿာတိ ကုန္တခိလုပမော၊ “က္ကန္တခိလုပမော”ဟု ရှိသင့်လျက် ဆန်းကြောင့် ခိဉ္စ ရဿပြု၍ “က္ကန္တခိလုပမော”ဟု ရှိသည်။ မှန်၏-ဤဂါထာသည် ဝေတာလီ

ရေအိုင်သည်၊ ပသန္နောဒကော-ကြည်လင်သောရေရှိသည်၊ ဟောတိ ယထာ စ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ အပဂတကိလေသတာယ-ကင်းသော ကိလေသာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဂကဒ္ဒမာဒီဟိ-ရာဂညွှန်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အ-ကဒ္ဒမော-ညွှန်မရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိပသန္နောဝ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သည်သာ၊ ဟောတိ။ တာဒိနောတိ-ကား၊ ဧဝရူပဿ-သော၊ တဿ ပန-ထိုရဟန္တာ၏ကား၊ ဝါ-မှာကား၊ သုဂတိဒုဂ္ဂတီသု-သုဂတိ၊ ဒုဂ္ဂတိတို့၌၊ သံသရဏာဝသေန-ကျင်လည်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ သံသာရာ နာမ-ကျင်လည်ရခြင်းတို့ မည်သည်၊ န ဟောန္တိ-မရှိတော့ကုန်၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့် ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ နဝ-ဉ္ဇလီကုန်သော၊ ဘိက္ခုသဟဿာနိ-ရဟန်းအထောင်တို့သည်၊ [(တစ်နည်း) နဝ ဘိက္ခုသဟဿာနိ-ရဟန်းဉ္ဇထောင်တို့သည်၊] ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ ပါပုဏိသု၊ ဣတိ-သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု အပြီးတည်း။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကောပြီးပြီ။

၇-ကောသမ္ဘိဝါသီတိဿတ္ထေရသာမဏေရဝတ္ထုဘာသာသီကော

သန္တံ တဿ မနံ ဟောတီတိ-သော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော၊ တိဿတ္ထေရဿ-၏၊ သာမဏေရံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ ဧကော-သော၊ ကောသမ္ဘိဝါသီ-ကောသမ္ဘိမြို့၌နေသော၊ ကုလပုတ္တော-အမျိုးကောင်းသားသည်၊ သတ္တု-၏၊ သာသနေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ၊ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေါ-ရအပ်ပြီးသော ရဟန်းအဖြစ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ “ကောသမ္ဘိဝါသီတိဿ-တ္ထေရော”တိ-ကောသမ္ဘိဝါသီတိဿထေရ်ဟူ၍၊ ပညာယိ-ထင်ရှားပြီး၊ ကော-သမ္ဘိယံ-၌၊ ဝုဠဝဿဿ-မိုးလပတ်လုံးနေပြီးသော၊ ဝါ-ဝါဆိုပြီးသော၊ [ဓမ္မဘာ-

ဂါထာတည်း၊ ဝေတာလိယဂါထာ၏ သမပါဒခေါ် ဒုတိယပါဒ၊ စတုတ္ထပါဒတို့၌ “အစ၌ ဈမတြာရှိရခြင်း၊ ထိုဈမတြာနောင် ရဂိုဏ်း၊ လဟု၊ ဂရုရှိရခြင်း”ဟု အင်္ဂါ ၂မျိုးရှိ၏၊ ဤ၌ “ဣန္ဒြိယလုပမော”သည် ဈမတြာရှိ၏၊ “တာဒိ သုဗ္ဗတော”ကား ရဂိုဏ်း၊ လဟု၊ ဂရုတည်း၊ “ဣန္ဒြိယလုပမော”ဟု ရှိလျှင် ဉ္ဇမတြာဖြစ်၍ ဆန်းပျက်၏၊ ထိုကြောင့် ဆန်းစောင့်ခြင်းငှာ “ဣန္ဒြိယလုပမော”ဟု ရှိရသည်။

၂၊ ၄၈၅။] တဿ-ထိုကောသမ္ဘိဝါသီတိဿထေရ်ဗြူ၊ ဝါ-အတွက်၊ [(တစ်နည်း) တဿ-၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ၊) (တစ်နည်း) တဿ-သည်၊ ကောသမ္ဘိယံ-၌၊ ဝုဋ္ဌ-ဝဿဿ-သော်၊] ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေးဒကာသည်၊ တိစီဝရဉ္စေဝ-၃ ထည်သော သင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း၊ သပ္ပိဖာဏိတဉ္စ-ထောပတ်၊ တင်လဲကိုလည်းကောင်း၊ အာဟရိတ္တာ-ဆောင်ယူ၍၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ ဌပေသိ-ထားပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-အလုပ်အကျွေးဒကာကို၊ ထေရော-သည်၊ “ဥပါသက-ကာ! ကုဒံ-ဤဟာသည်၊ ကိံ-ဘာနည်း?” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား! မယာ-သည်၊ တုမေ-တို့ကို၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝါသိတာ နနု-နေစေအပ်ကုန်သည် မဟုတ်လော၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝိဟာရေ စ-၌ကား၊ ဝုဋ္ဌဝဿာ-မိုးလပတ်လုံး နေပြီးသော ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-ဝါဆိုပြီးသော ရဟန်းတို့သည်၊ ကုမံ လာဘံ-ဤလာဘ်ကို၊ ဝါ-ဤတိစီဝရိကံ၊ ထောပတ်၊ တင်လဲဟူသော ပစ္စည်းကို၊ လဘန္တိ-ရကုန်၏၊ ဂဏှထ-ခံယူတော်မူပါကုန်၊” ကုတိ-လျှောက်ပြီ၊ “ဥပါသက-ကာ! ဟောတု-ရှိပါစေ၊ မယံ-အား၊ ကုမိနာ-ဤလာဘ်ဖြင့်၊ ဝါ-တိစီဝရိကံ၊ ထောပတ်၊ တင်လဲဖြင့်၊ န အတ္ထော-အလိုမရှိ” ကုတိ-ပြောပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား! ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်ပါနည်း?” ကုတိ-မေးပြီ၊ “အာဝုသော-ဒါယကာ! မမ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကပ္ပိယကာရကော-အပ်စပ်အောင် ပြုတတ်သော၊ သာမဏေရောပိ-သည်လည်း၊ နတ္ထိ” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား! ကပ္ပိယကာရကော-သည်၊ သစေ နတ္ထိ-အကယ်၍မရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ မမ-၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ အယုဿ-အရှင်ဘုရား၏၊ သန္တိကေ-၌၊ သာမဏေရော-သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊” ကုတိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ အဓိဝါသေသိ-ပြီ၊ ဥပါသကော-သည်၊ သတ္တဝသိကံ-၇နှစ်ရှိသော၊ အတ္တနော-၏၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ထေရဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ နေတွာ-ပို့ဆောင်၍၊ “ကုမံ-ဤသားကို၊ ပဗ္ဗာဇေထ-ရှင်သာမဏေ အဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူပါကုန်၊ ဝါ-ကိုရင်ဝတ်ပေးတော်မူပါကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ အဒါသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုသားအား၊ [ဒတွာ၌စပ်၊] ဝါ-ကို၊ [ပဗ္ဗာဇေသိ၌စပ်၊] ထေရော-သည်၊ ကေသေ-တို့ကို၊ တေမေတွာ-ရေစိုစေ၍၊ ဝါ-ရေဆွတ်၍၊ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ-တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ ဝါ-အရေလျှင် ၅ပါးအတိုင်းအရှည်ရှိသောကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၆၃၅။] ဒတွာ-၍၊

ပဗ္ဗာဇေသိ-စေပြီ။ သော-ထိုသားသည်။ **ခုရဂ္ဂေယေဝ**-သင်တုန်းကိစ္စ၏ အဆုံး ဌိသာလျှင်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်။ တံ-ထိုသားကို၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-စေ၍၊ အမုမာသံ-တစ်လထက်ဝက်၊ ၁၅ ရက်ပတ်လုံး၊ တတ္ထ-ထိုကျောင်း၌၊ ဝသိတွာ-၍၊ “သတ္တာရံ-ကို၊ ပဿိသာမိ-ဖူးမြင်အံ့” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သာမဏေရံ-ကို၊ ဘဏ္ဍကံ-ပရိက္ခရာပစ္စည်းကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ကိုင်ယူစေ၍၊ ဂစ္ဆန္တော-လသော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ ဧကံ-သော၊

ခုရဂ္ဂေယေဝ။ ။ခုရဿ+အဂ္ဂံ ခုရဂ္ဂံ-သင်တုန်းကိစ္စ၏အဆုံး၊ ဌာနပစ္စာရအားဖြင့် ခုရအရ ခုရကမ္မ(သင်တုန်းကိစ္စ-ခေါင်းရိတ်မှု)ကို ယူပါ၊(သာရတ္ထ-၁, ၁၂၈၊ ပါရာဘာ-၁, ၂၂၅၊ ပါစိယော-၂၀၈)၊ (တစ်နည်း) ခုရေန+ကတဿ+အဂ္ဂံ ခုရဂ္ဂံ-သင်တုန်းဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၏အဆုံး၊(မအူပါနိ-၁, ၂၈၈) ဤနည်းများအလို “ခုရဂ္ဂေယေဝ-သင်တုန်းကိစ္စ၏ အဆုံး၌သာ၊ ဝါ-သင်တုန်းဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၏ အဆုံး၌သာ” ဟု ပေးပါ။

သံဋီ-၂, ၂၃၉။ ။ထိုအလို ခုရအရ သင်တုန်းသွားကို ယူ၍ “ခုရဂ္ဂေ-သင်တုန်း သွား၏ အဖျားကို၊ (သီသေ-၌၊ ဌပိတေ) ဧဝ-ထားအပ်သော်သာ၊ ဝါ-ထားလျှင် ထား ချင်း”ဟု ပေးပါ။

ပဋိဂံ-၃၇၄။ ။ ထိုအလို “ခုရဿ+အဂ္ဂံ ခုရဂ္ဂံ၊ ခုရဂ္ဂေန+ကတ္ထဗ္ဗံ ခုရဂ္ဂံ၊ (ကတ္ထဗ္ဗဇျေ)” ဟု ပြု၍ “ခုရဂ္ဂေ-သင်တုန်းဖျားဖြင့် ပြုထိုက်သော ခေါင်းရိတ်မှုသည်၊ (အနိဋ္ဌိတေ) ဧဝ-မပြီးဆုံးသေးမီပင်”ဟု ပေးပါ။

မဋီ-၃, ၂၁၆။ ။ထိုအလို “သီသဿ+အဂ္ဂမ္ဘိ ယဿာတိ သီသဂ္ဂေါ၊ ခုရော စ+သော+သီသဂ္ဂေါ စာတိ ခုရဂ္ဂေါ-ဦးခေါင်း၏ ထိပ်ဖျား၌ရှိသော သင်တုန်းဓား၊ [သီသ ပုဒ်ဇျေ၊ ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရည်း]”ဟု ပြု၍ “ခုရဂ္ဂေ-ဦးခေါင်း၏ထိပ်ဖျား၌ရှိသော သင်တုန်းဓားကို၊ (အပနီတေ) ဧဝ-(ဦးခေါင်းထိပ်မှ) ပယ်ရှားအပ်ပြီးသော်သာ၊ ဝါ-ပယ်ရှားအပ်ပြီးပြီးချင်း”ဟု ပေးပါ။ ဆက်ဦးအံ့-မဋီ-၃, ၂၁၆၌ “**ခုရဂ္ဂေယေဝါတိ** ခုရေ သီသဂ္ဂေ ဧဝ၊ ခုရေ သီသဂ္ဂတော အပနီတေ ဧဝါတိ အဓိပ္ပာယော”ဟု ဖွင့်ရာ ခုရ နှင့် အဂ္ဂကို “ခုရေ+သီသဂ္ဂေ”ဟု ဝိဘတ်တူ ဖွင့်သဖြင့် ကမ္မဓာရည်းကို ပြသည်ဟုလည်း ကောင်း၊ အဂ္ဂကို “သီသဂ္ဂေ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် အဂ္ဂ၌ သီသကျေသည်ဟုလည်းကောင်း ယူပါ။ [သမာန၊ ဝိဘတ္တိက၊ ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မဓာရယကြံစရာ။ မရှိတာပြ၊ တဒ္ဓိတ၊ လောပ သော်လည်းကြံ။]

ဝိဟာရံ-သို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ သာမဏေရော-သည်၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) ဥပဇ္ဈာယဿ-၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ) သေနာသနံ-အိပ်ရာနေရာကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပဋိဇ္ဇေဝိ-ရှင်းလင်းသုတ်သင်ပြီ၊ တဿ-ထိုကိုရင်သည်၊ တံ-ထို အိပ်ရာနေရာကို၊ ပဋိဇ္ဇေဝိသေဝ-ရှင်းလင်းသုတ်သင်နေစဉ်ပင်၊ ဝိကာလော- အချိန်မဲ့အခါမဲ့သည်၊ ဝါ-နေဝင်ချိန်သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၁၈၂၅] ဇာတော-ပြီ၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ အတ္တနော-၏၊ သေနာသနံ-ကို၊ ပဋိဇ္ဇေဝိတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ- မစွမ်းနိုင်တော့ပြီ၊ အထ-၌၊ ဥပဋ္ဌာနဝေလာယံ-ဆည်းကပ်ဝတ်ပြုရာအချိန်၌၊ အာဂန္တာ-၍၊ နိသိန္နံ-ထိုင်နေသော၊ နံ-ထိုကိုရင်ကို၊ ထေရော-သည်၊ “သာ- မဏေရ-ရင်! အတ္တနော-၏၊ ဝသနဋ္ဌာနံ-နေရာအရပ်ကို၊ ပဋိဇ္ဇေဝိတံ- ရှင်းလင်းသုတ်သင်အပ်ပြီလော?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား! ပဋိဇ္ဇေဝိတုံ- ငှာ၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ နာလတ္ထ-မရခဲ့ပါ” -ကုတိ-လျှောက်ပြီ၊ “တေန ဟိ- ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ မမ-၏၊ ဝသနဋ္ဌာနေယေဝ-နေရာအရပ်၌သာလျှင်၊ ဝသ-နေ လော၊ တေ-သင့်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အာဂန္တုကဋ္ဌာနေ-အာဂန္တု၏အရပ်၌၊ ဗဟိ- အပြင်ဘက်၌၊ ဝသိတုံ-နေခြင်းငှာ၊ ဝါ-နေရခြင်းသည်၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲ၏၊” ကုတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုကိုရင်ကို၊ ဂဟေတွာဝ-ခေါ်ယူ၍သာလျှင်၊ သေနာသနံ- သို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ထေရော-သည်၊ ပုထုဇ္ဇနော-ပုထုဇဉ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိပန္နမတ္တော-လျောင်းကာမျှသည်၊ (သမာနော) ဧဝ-ဖြစ်သော်သာ၊ နိဒ္ဒိ-သို့၊ ဩက္ကမိ-ပြီ၊ သာမဏေရော-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဥပဇ္ဈာယေန- နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဧကသေနာသနေ-တစ်ကျောင်းတည်း၌၊ ဝသန္တဿ-သော၊ မေ-၏၊ တတိယော-၃ရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသော-နေ့တည်း၊ နိပဇ္ဇိတွာ-လျောင်း၍၊ သစေ နိဒ္ဒိယိဿာမိ-အကယ်၍အိပ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ထေရော-သည်၊ သဟ- သေယျံ-သဟသေယျအာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇေယျ-သင့်ရောက်ရာ၏၊” ကုတိ-ဤ သို့ ကြံပြီ၊ (ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီး၍)၊ [ကုတိတစ်လုံးအကျေကြံ]၊ နိသိန္နကောဝ- ထိုင်လျက်သာ၊ ဝိတိနာမေဿာမိ-(ညဉ့်အချိန်ကို) ကုန်လွန်စေတော့မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ဆုံးဖြတ်၍၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-၏၊ မဇ္ဇကသမိပေ-ညောင်စောင်း၏ အနီး၌၊ ပလ္လကီ-ကို၊ အာဘုဇိတွာ-ဖွဲ့ခွေ၍၊ နိသိန္နကောဝ-လျက်သာ၊ ရတ္တိ- ကို၊ ဝိတိနာမေသိ-စေပြီ၊ ထေရော-သည်၊ ပစ္စုသကာလေ-နံနက်မိုးသောက်

ချိန်၌၊ ပစ္စုပ္ပန်-အိပ်ရာမှ ထ၍၊ “သာမဏေရံ-ကို၊ နိက္ခမာပေတုံ-ထွက်စေခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။” ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ မဉ္ဇူကပဿေ-ညောင်စောင်း၏နံဘေး၌၊ ဌပိတဗီဇနိ-ထားအပ်သောယပ်တောင်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဗီဇနိပတ္တဿ-ယပ်တောင်ရွက်၏။ အဂ္ဂေန-အဖျားဖြင့်၊ သာမဏေရဿ-၏။ ကဋ္ဌသာရကံ-ဖျာကို၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ဗီဇနိ-ယပ်တောင်ကို၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်သို့၊ ဥက္ခိပန္နော-မြှောက်လျက်၊ “သာမဏေရံ-ကိုရင်! ဗဟိ-အပြင်ဘက်သို့၊ နိက္ခမ-ထွက်လော” ကုတိ-သို့ အာဟ-ပြီ၊ ဗီဇနိပတ္တဒဏ္ဍကော-ယပ်တောင်ရွက်အရိုးသည်၊ အက္ခိမိ-မျက်လုံး၌၊ ပဋိဟညိ-ထိခိုက်မိပြီ၊ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ အက္ခိ-မျက်လုံးသည်၊ ဘိဇ္ဇိ-ကွဲပြီ၊ သော-ထိုကိုရင်သည်၊ “ဘန္တေ-ရား! ကိ-ဘာပါနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဥပ္ပာယ-ထ၍၊ “ဗဟိ-သို့၊ နိက္ခမ-လော” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဘန္တေ-ရား! မေ-၏။ အက္ခိ-သည်၊ ဘိဇ္ဇိ-ကွဲပြီ” ကုတိ-သို့၊ အဝတွာ-၍၊ ဧကေန-တစ်ဖက်သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ပဋိတ္တာဒေတွာ-ဖုံးအုပ်၍၊ နိက္ခမိ-ပြီ၊ ၈ ပန-ဆက်၊ ဝတ္တကရဏကာလေ-ဝတ်ကို ပြုရာအခါ၌၊ “ဘန္တေ-ရား! မေ-၏။ အက္ခိ-သည်၊ ဘိဇ္ဇိ-ပြီ” ကုတိ-သို့၊ တုဏှိ-ဆိုတ်၊ အနိသီဒိတွာ-၍၊ ဧကေန-သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ အက္ခိ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧကေန-သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ မုဋ္ဌိသမ္ပုဉ္ဇနိ-လက်ဆုပ်တံမြက်စည်းကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဝစ္စကုဋ္ဌိဉ္ဇ-ကျင်ကြီးအိမ်ကိုလည်းကောင်း၊ [ဝစ္စတ္ထာယ+ကတာ+ကုဋ္ဌိ ဝစ္စကုဋ္ဌိ-ဝိလံဋီ-၂၊ ၂၁၊] မုခဓောဝနဌာနဉ္စ-မျက်နှာသစ်ရာအရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ပုဉ္ဇိတွာ-တံမြက်လှည်း၍လည်းကောင်း၊ မုခဓောဝနောဒကံ-မျက်နှာသစ်ရေကို၊ ဌပေတွာ ၈-ထား၍လည်းကောင်း၊ ပရိဝေဏံ-ကို၊ သမ္ပုဉ္ဇိ-တံမြက်လှည်းပြီ၊ သော-ထိုကိုရင်သည်၊ ဥပ-ဇ္ဈာယဿ-အား၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-ဒန်ပူကို၊ ဒဒမာနော-သော်၊ ဧကေနေဝ-တစ်ဖက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ အဒါသိ-ပြီ။

အထ-၌၊ နံ-ထိုကိုရင်ကို၊ ဥပဇ္ဈာယော-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ) “အယံ သာမဏေရော-ဤကိုရင်သည်၊ အသိက္ခိတော ဝတ-သင်အပ်ပြီးသော အကျင့်မရှိလေစွ၊ ဝါ-အကျင့်ကို မကျင့်တတ်လေစွ၊ [သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ၊ သိက္ခာ+သဇ္ဇာတာ ဧတဿာတိ သိက္ခိတော၊ (တစ်နည်း) သိက္ခတိတိ သိက္ခိတော၊ န+သိက္ခိတော

အသိက္ခိတော။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ-ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့အား၊ ဧကေန-သော၊
 ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-ကို၊ ဒါတု-ငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မသင့်၊ ကုတိ-ပြောပြ၊ ဘန္တေ-
 ရား၊ အဟံ-သည်၊ “ဧဝံ-ဤသို့ ပေးခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ” တိ-မသင့်ဟူ၍၊ ဇာနာမိ-
 သိပါ၏။ ပန-သို့သော်လည်း၊ မေ-၏၊ ဧကော-သော၊ ဟတ္ထော-သည်၊ န တုဇ္ဈော-
 အချည်းနှီးမဟုတ်ပါ။ ဝါ-မအားပါ။ ကုတိ-လျှောက်ပြ၊ “သာမဏေရ-ကိုရင်၊
 ကိံ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?” ကုတိ-မေးပြီ၊ သော-ထိုကိုရင်သည်၊ အာဒိတော-
 မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ တံ ပဝတ္တိံ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ အာရောစေသိ-လျှောက်ပြ၊ ထေရော၊
 သုတွာဝ-၍သာ၊ ဝါ-ကြားလျှင်ကြားချင်း၊ သံဝိဂ္ဂမာနသော-ထိတ်လန့်သော
 စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “မယာ-သည်၊ ဘာရိယံ-ဝန်လေးသော၊ (ကြီးလေးသော)၊
 ကမ္မံ-ကို၊ အဟော ကတံ ဝတ-ဪ၊ . . ပြုအပ်မိလေစွ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ
 “သပ္ပရိသ-သူတော်ကောင်း၊ မေ-အား၊ ခမာဟိ-သည်းခံပါ၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ-
 ဤဖြစ်ပုံကို၊ န ဇာနာမိ-မသိပါ၊ မေ-၏၊ အဝဿယော-မှီခိုအားထားရာသည်၊
 ဟောဟိ-ဖြစ်ပါလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အဇ္ဈလိံ-ကို၊ ပဂ္ဂယု-၍၊ သတ္တ-
 ဝဿိကဒါရကဿ-ဂုဏ်သာရှိသေးသော ကိုရင်၏၊ ပါဒမူလေ-၌၊ ဥက္ကဋ္ဌိကံ-
 ဆောင့်ကြောင့်၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုထေရ်ကို၊ သာမဏေရော-သည်၊
 အာဟ၊ (ကိံ)၊ “ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ ဧတဒတ္ထာယ-ဤသို့တောင်းပန်ခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ န ကထေသိ-လျှောက်ခဲ့သည်မဟုတ်ပါ၊ မယာ-သည်၊ တုမှာကံ-
 တို့၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ အနုရက္ခန္တေန-စောင့်ရှောက်လိုလသော်၊ ဝါ-စောင့်ရှောက်လို
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပါပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသို့ဖြစ်ရာ၌၊
 တုမှာကံ-တို့၏၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ နေဝ အတ္ထိ-မရှိပါ၊ မယံ-၏၊ ဒေါသော-
 အပြစ်သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိပါ၊ ဧသော-ဤအပြစ်သည်၊ ဝဇ္ဇဿေဝ (ဝဇ္ဇဿ+ဧဝ)-
 ဝဋ်၏သာ၊ ဒေါသော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ မာ စိန္တယိတ္ထ-မတွေးမကြံ၊ မပူပန်ပါ
 ကုန်နှင့်၊ မယာ-သည်၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ဝိပဋ္ဌိသာရံ-နှလုံးမသာမယာဖြစ်ခြင်းကို၊
 ဝါ-နောင်တစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၃၈၈၈၊] ရက္ခန္တေန-စောင့်ရှောက်
 လိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်သာ၊ နာရောစိတံ (န+အာရောစိတံ)-မလျှောက်ထား
 အပ်ခဲ့ပါ၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြ၊ ထေရော-သည်၊ သာမဏေရေန-သည်၊
 အဿာသိယမာနောပိ-သက်သာရာရစေအပ်ပါသော်လည်း၊ ဝါ-နှစ်သိမ့်အပ်ပါ

သော်လည်း၊ အနဿာသိတွာ-သက်သာရာမရမူ၍၊ (မဖြေဆည်နိုင်မူ၍)၊ ဥပ္ပန္န-သံဝေဂေါ-ဖြစ်သော ထိတ်လန့်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သာမဏေရဿ-၏၊ ဘဏ္ဍကံ-ပရိက္ခရာပစ္စည်းကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပါယာသိ-သွားပြီ၊ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ အဿ-ထိုထေရ်၏၊ အာဂမနံ-လာခြင်းကို၊ ဩ-လောကေန္တော-ကြည့်တော်မူလျက်သာ၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ သော-ထိုထေရ်သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ပဋိသမ္မောဒနံ-ဝမ်းမြောက်စကား ပြောကြားခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ “ဘိက္ခု-ရဟန်း! တေ-သင့်အား၊ ခမနီယံ-သည်းခံအပ် သည်းခံနိုင်၏လော? ဝါ-ကျန်းမာ၏လော? [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၄၅] ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ရာသော၊ အတိရေကံ-လွန်ကဲသော၊ အဖာသုကံ-မချမ်းသာခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိသလော?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတော-မေးတော်မူအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟ၊ (ကိ) “ဘန္တေ-ရား! ခမနီယံ-သည်းခံအပ် သည်းခံနိုင်ပါ၏၊ ဝါ-ကျန်းမာ၏၊ မေ-အား၊ ကိဉ္စိ-သော၊ အတိရေကံ-သော၊ အဖာသုကံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ၊ အပိစ-သို့သော်လည်း၊ [ခေါ ပနအနက်မဲ့] မေ-၏၊ အယံ ဒဟရသာမဏေရော ဝိယ-ဤကိုရင်လေးကဲ့သို့၊ အညော-အခြားသော၊ အတိ-ရေကဂုဏော-လွန်ကဲသောဂုဏ်ရှိသူကို၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော-ရှေး၌ မမြင်အပ်ဖူးပါ၊” ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ “ ဘိက္ခု-ရဟန်း! ဣမိနာ-ဤကိုရင်လေးသည်၊ ကိံ-အဘယ်အမှုကို၊ ကတံ ပန-ပြုအပ်သနည်း? ” ဣတိ-မေးတော်မူပြီ၊ သော-ထိုထေရ်သည်၊ အာဒိတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တံ ပဝတ္ထိံ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ ဘဂဝ-တော-အား၊ အာရောစေန္တော-လျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟ၊ (ကိ) “ဘန္တေ-ရား! မယာ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ခမာပိယမာနော-သည်းခံစေအပ်သော်၊ ဝါ-တောင်းပန်အပ်သော်၊ မံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေသိ-ပြော၏၊ (ကိ)၊ ‘ဧတ္ထ-ဤသို့ ဖြစ်ရာ၌၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ နေဝ အတ္ထိ-မရှိပါ၊ မယံ-၏၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိပါ၊ ဧသော-ဤအပြစ်သည်၊ ဝဇ္ဇဿေဝ (ဝဇ္ဇဿ+ဧဝ)-ဝဋ်၏သာ၊ ဒေါသော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တုမှေ-တို့သည်၊ မာ စိန္တယိတ္ထ-မတွေးမကြံ၊ မပူပန်ပါကုန်နှင့်၊’ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ မံ-ကို၊ အဿာသေသိယေဝ-သက်သာရာရစေသည်သာ၊ ဝါ-နှစ်သိမ့်ပေးသည်သာ၊ မယိ-တပည့်တော်၌၊ ကောပံ-အမျက်ကို၊ နေဝ (အကာသိ)-

မပြု၊ ဒေါသံ-ဒေါသကို၊ န အကာသိ-မပြု၊ ဘန္တေ-ရား! မေ-သည်၊ ဧဝရူပေါ-
 သော၊ ဂုဏသမ္ပန္နော-ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသူကို၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော-ရှေး၌ မမြင်အပ်ဖူးပါ။”
 ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုထေရ်ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခု-ရဟန်း!
 ခိဏာသဝါ နာမ-တို့မည်သည်၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ န ကုပ္ပန္တိ-
 အမျက်မထွက်ကုန်၊ န ဒုဿန္တိ-စိတ်မဆိုးကုန်၊ သန္တိန္ဒြိယာ (ဧဝ)-တည်ငြိမ်သော
 ဣန္ဒြေရှိကုန်သည်သာ၊ သန္တမာနသာဝ-တည်ငြိမ်သော စိတ်ရှိကုန်သည်သာ၊
 ဟောန္တိ” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ အနုသန္တိ ယဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ
 အာဟ၊ (ကိ)၊ “သန္တံ၊ ပေ၊ တာဒိနော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**သန္တံ တဿ မနံ ဟောတိ၊ သန္တာ ဝါစာ စ ကမ္မ စ၊
 သမ္ပုဗ္ဗညာ ဝိမုတ္တဿ၊ ဥပသန္တဿ တာဒိနော။**

သမ္မာ-သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့်၊ အညာ-သိ၍၊ ဝိမုတ္တဿ-ဝိမုတ္တိ ၅ပါး
 တို့ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးသော၊ ဥပသန္တဿ-ရာဂစသည် ငြိမ်းအေးပြီး
 သော၊ တာဒိနော-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ တဿ-ထိုရဟန္တာကိုရင်၏၊ မနံ-စိတ်
 သည်၊ သန္တံ-မနောဒုစွရိတ၊ မရှိကြသဖြင့်၊ အေးမြသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝါစာ
 စ-စကားသည်လည်း၊ သန္တာ-ဝစီဒုစွရိတ၊ မရှိကြသဖြင့်၊ အေးမြသည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ ကမ္မံ စ-ကာယကံသည်လည်း၊ သန္တံ-ကာယဒုစွရိတ၊ မရှိကြသဖြင့်၊ အေးမြ
 သည်၊ ဟောတိ-၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ သန္တံ တဿာတိ-ကား၊ တဿ ခိဏာသဝသာမဏေရ
 သ-ထိုကုန်ပြီးသောအာသဝေါရှိသောကိုရင်၏၊ ဝါ-ရဟန္တာကိုရင်၏၊ အဘိဇ္ဈာ
 ဒီနံ-အဘိဇ္ဈာအစရှိသော မနောဒုစွရိတ်တို့၏၊ [အာဒိဖြင့် ဗျာပါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ကို
 ယူပါ၊] အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ မနံ-စိတ်သည်၊ ဝါ-မနောကံသည်၊ သန္တမေဝ-
 ငြိမ်းအေးသည်သာ၊ ဥပသန္တံ ဧဝ-ငြိမ်သက်သည်သာ၊ နိဗ္ဗုတံ ဧဝ-ငြိမ်းချမ်းသည်
 သာ၊ ဟောတိ-၏၊ တထာ-ထို့အတူ၊ မုသာဝါဒါဒီနံ-မုသာဝါဒအစရှိသော

သန္တံ။ ။အသမိတိ သန္တံ၊ [သမု+တ၊ ပက္ခမာဒီဟိ န္တော စဖြင့် တကို နှုပြု၊ ဓာတွန်မကို
 လည်းချေ၊-ရှု-၃၇၅] “သန္တော ဥပသန္တော ဝူပသန္တော နိဗ္ဗုတော ပဋိပဿဒ္ဒေါ(မဟာနိ-
 ၁၆၁)”ကို ထောက်၍ “ဥပသန္တံ နိဗ္ဗုတံ”ဖြင့် သန္တသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ကို ပြသည်ဟု

ဝစီဒုစရိုက်တို့၏။ [အာဒိဖြင့် ပိသုဏဝါစာ၊ ဖရသဝါစာ၊ သမ္မပ္ပလာပတို့ကို ယူပါ။] အဘာဝေန-ကြောင့်၊ ဝါစာ စ-ဝစီကံသည်လည်း၊ (သန္တာ ဧဝ-သည်သာ၊ ဟောတိ)၊ ပါဏာတိပါတာဒီနံ-ပါဏာတိပါတအစရှိသော ကာယဒုစရိုက်တို့၏။ [အာဒိဖြင့် အဒိန္နဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရတို့ကို ယူပါ။] အဘာဝေန-ကြောင့်၊ **ကာယ-ကမ္မဉ္စ**-ကာယကံသည်လည်း၊ သန္တမေဝ-သည်သာ၊ ဟောတိ။ သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တ-သာတိ-ကား၊ **နယေန**-သင့်လျော်သော နည်းလမ်းဖြင့်၊ ဝါ-နည်းလမ်းမှန်သော၊ **ဟေတုနာ**-အကြောင်းဖြင့်၊ ဇာနိတွာ-သိ၍၊ ပဉ္စဟိ-၅ပါးကုန်သော၊ ဝိမုတ္တိဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝိမုတ္တဿ-လွတ်မြောက်ပြီးသော။ [ဝိမုတ္တိ၅ပါးအကျယ် ဓမ္မဘာ-၂၊ ၃၈၀၅။] ဥပသန္တဿာတိ-ကား၊ အပ္ပန္တရေ-အတွင်း၌၊ ရာဂါဒီနံ-ရာဂအစရှိသည်တို့၏။

မှတ်ပါ။ သန္တသဒ္ဓါသည် “သပ္ပရိသ၊ ဝိဇ္ဇမာန၊ သမာန၊ ခေဒ (ပင်ပန်းခြင်း)，နိရောဓ” ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောရာ ဤ၌ သန္တသဒ္ဓါ နိရောဓ(သမိတ)-ငြိမ်းအေးခြင်း အနက်တည်း။ (မဇ္ဈိ-၁၊ ၂၄၄၊ အဋ္ဌိ-၂၊ ၇၉)

ဆက်ဦးအံ့-“သပ္ပရိသ၊ သမာန၊ ဝိဇ္ဇမာနာ ဂစ္ဆန္တာ။ ခေဒ၊ နိရောဓ၊ အနက်ပြု၊ မှတ်ကြ ပု-စိတ်-ညာ”ဟူသော လင်္ကာအရ သန္တသဒ္ဓါသည် “သပ္ပရိသ၊ ဝိဇ္ဇမာန၊ သမာန”ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောလျှင် ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်းတည်း။ “ခေဒ၊ နိရောဓ” ဟူသော အနက်တို့ကို ဟောလျှင် အဘိဓမ္မေယျ(အရကောက်)၏ လိင်အားလျော်စွာ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ကညာဒိဂိုဏ်းတည်း။ (နိဒီ-၈၈)။ ဤ၌ သန္တအရ မန၊ ကမ္မကို ယူလျှင် စိတ္တာဒိ၊ ဝါစာယူလျှင် ကညာဒိတည်း။

ကာယကမ္မဉ္စ။ ။ “ကမ္မံ စ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဆန်းကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၍ ဂါထာ၌ “ကမ္မံ စ”ဟု ရှိရသည်။ ကမ္မံ စအရ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံဟူသော ကံအားလုံးကို ယူနိုင်သော်လည်း မနံ၊ ဝါစာတို့ဖြင့် မနောကံ၊ ဝစီကံတို့ကို ယူပြီးဖြစ်ရကား ထိုတို့မှ ကြွင်းသော ကာယကံကိုသာ ပါရိသေသနည်းဖြင့် ယူရတော့သည်။ ထိုကြောင့် “ကာယ-ကမ္မဉ္စ”ဟု ဖွင့်သည်။

နယေန ဟေတုနာ။ ။ “နယေန”ဖြင့် သမ္မာနိပါတ်ပုဒ် ဉာယအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ “နယေန-နည်းလမ်း”ဟူသည် အကြောင်းနှင့်ယှဉ်သော (အကြောင်းခိုင်မာမှု ရှိသော) နည်းလမ်းတည်းဟု ပြလို၍ “ဟေတုနာ” ဟု ဆက်ဖွင့်သည်။ “နယေန”အစား “ဉာယေန”ဟုလည်း ရှိ၏။ အတူတူပင်။ (ဒီဇီ-၃၊ ၂၈၀၊ ပါစိယော-၃၃၅)။

ဥပသမေန-ငြိမ်းခြင်းဖြင့်၊ ဥပသန္တဿ-ငြိမ်းအေးပြီးသော။ တာဒိနောတိ-ကား၊ တထာရူပဿ-သော၊ ဂုဏသမ္ပန္နဿ-ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဣတိ- ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ကောသမ္ပိဝါသီတိဿတ္ထေရော-သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ ပါပုဏီ။ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ သေသ- မဟာဇနဿာပိ-အားလည်း၊ သာတ္ထိကာ-သည်၊ အဟောသိ၊ ဣတိ-ကောသမ္ပိ- ဝါသီ တိဿတ္ထေရသာမဏေရဝတ္ထုအပြီးတည်း။

ကောသမ္ပိဝါသီတိဿတ္ထေရသာမဏေရဝတ္ထုပြီးပြီ။

၈-သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

အဿဒ္ဓေါတိ-သော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ သမယေ-၌၊ တိသ- မတ္တာ-(၃၀)အတိုင်းအရည်ရှိကုန်သော၊ (၃ကျိပ်အတိုင်းအရည်ရှိကုန်သော)၊ အာရညကာ-တော၌ နေခြင်းအလေ့ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္ထု-၏။ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ နိသီဒိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တေသံ- ထိုရဟန်းတို့၏၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္တဿူပနိဿယံ-အရဟတ္တ ဖိုလ်၏ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၉၅၈၊] ဒိသွာ-၍၊ သာရိ- ပုတ္တတ္ထေရံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-၍၊ “သာရိပုတ္တ-ဩာ! [သာရိပုတ္တနောင် ပုဒ်ထီး မရှိစေရ၊ မူရင်းဖြစ်သော သံ-၃၊ ၁၉၄၌ ပုဒ်ထီးမရှိ၊] တွံ-သည်၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘာဝိတံ-ဖြစ်ပွားစေအပ်သည်၊ ဗဟုလိကတံ-ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြုအပ် သည်၊ ဝါ-မများသော်လည်း များသကဲ့သို့ ပြုအပ်သည်၊ (သမာနံ)၊ အမတော- ဂဓံ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်၌ သက်ဝင်သည်၊ [နတ္ထိံ+ဧတဿ မရဏသင်္ခါတံ မတန္တိ အမတံ၊ အမတမှို+ဩဂဓံ အမတောဂဓံ-မဟာနိ၊ ၄-၂၉၉၊] အမတပရိယောသာနံ-အမြိုက် နိဗ္ဗာန်ဟူသော အဆုံးရှိသည်၊ [အမတံ+ပရိယောသာနံ အဿာတိ အမတပရိယော- သာနံ၊-မဟာနိ၊ ၄-၂၉၉၊] ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ သဒ္ဓဟသိ-ယုံကြည်သလော?။ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ [ဣတိတစ်လုံးအကျေကြီး၊] ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာနိ-တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ “ဘန္တေ-ရား! အဟံ-သည်၊

ဘဂဝတော-၌၊ သဒ္ဓါယ-ယုံကြည်၍၊ ဝါ-ယုံကြည်ခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤသဒ္ဓါစသော ကုန္တေ၅ပါးအပေါင်း၌၊ ဝါ-တွင်၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘာဝိတံ-အပ်သည်၊ ဗဟုလီကတံ-အပ်သည်၊ (သမာနံ)၊ အမတောဂဓံ-သည်၊ အမတ-ပရိယောသာနံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ကုတိ-သို့၊ န ခေါ် **ဂစ္ဆာမိ**-သိသည်မဟုတ်ပါ၊ ဘန္တေ-ရား! ဟိ-မှန်၏၊ ယေသံ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဧတံ-ဤသဒ္ဓါစသော ကုန္တေ၅ပါးအပေါင်းကို၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ အညာတံ-မသိအပ်သည်၊ အဒိဋ္ဌံ-မမြင်အပ်သည်၊ အဝိဒိတံ-ထင်စွာ မသိအပ်သည်၊ အသစ္စိကတံ-မျက်မှောက်မပြုအပ်သည်၊ အဖဿိတံ-မထိရောက်အပ်သည်၊ (မရအပ်သည်)၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ တေ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၌၊ သဒ္ဓါယ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ တတ္ထ-သဒ္ဓါစသော ကုန္တေ၅ပါးအပေါင်း၌၊ ဝါ-တွင်၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘာဝိတံ-အပ်သည်၊ ဗဟုလီကတံ-အပ်သည်၊ (သမာနံ)၊ အမတောဂဓံ-သည်၊ အမတပရိယောသာနံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ကုတိ-သို့၊ ဂစ္ဆေယျံ-သိကုန်ရာ၏၊

ဘဂဝတော သဒ္ဓါယ။ ။ “ဘဂဝတော”၌ ဆဒ္ဓိဝိဘတ်ကို သတ္တမိအနက်၌ သက်ပါသဒ္ဓါယကား ရှေ့နည်းအလို တွာပစ္စည်းကို ယပြုထားသည်၊ နောက်နည်းအလို နာဝိဘတ်ကို အာယပြုထားသည်၊ သဒ္ဓါယအရ သဒ္ဓါ၄မျိုးတွင် ဩကပ္ပနသဒ္ဓါတည်း၊ သဒ္ဓါ၄မျိုးအကျယ်ကို ဓမ္မဘာ-၃၊ ၃၂၂၌ ရေးခဲ့ပြီ၊ နောက် “ပရေသံ သဒ္ဓါယ ဂစ္ဆေယျံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ န သဒ္ဓဟတိယေဝ”တို့၌လည်း နည်းတူပင်။ [**ဘဂဝတော သဒ္ဓါယာ**တိ ဘဂဝတံ သဒ္ဓါယ၊ တသ္မိံ သဒ္ဓဟနာ ဩကပ္ပနာ တဿ သဒ္ဓါတိပိ ဝတ္ထုဗ္ဗတံ လဘတိ၊-သံဠိ-၂၊ ၃၇၇။]

ဂစ္ဆာမိ။ ။ “ဂစ္ဆာမိ”၌ ဂမုဓာတ်သည် ဉာဏ(သိခြင်း)အနက်ဟောဟု ယူပါ၊ ဘုရားရှင်အပေါ်၌ ဩကပ္ပနသဒ္ဓါဖြင့် ယုံကြည်၍ “သဒ္ဓိန္ဒြိယစသော ကုန္တေ၅ပါးကို ဖြစ်ပွားစေလျှင် နိဗ္ဗာန်၌ သက်ဝင်သူ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အဆုံးရှိသူ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု သိသည်မဟုတ်ပါ၊ ကိုယ်တိုင် ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်အပ်၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်၊ ရောက်အပ် ရအပ်သောကြောင့် (အဓိဂမသဒ္ဓါကြောင့်) ကုန္တေ၅ပါးကို ဖြစ်ပွားစေလျှင် နိဗ္ဗာန်၌ သက်ဝင်သူ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အဆုံးရှိသူ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု သိသည်-ဟူလို၊ “ဂစ္ဆာမိ” ၏ နောက်၌ ပုဒ်ထီးမရှိရ၊ သံ-၃၊ ၁၉၄၌ ပုဒ်ထီးမရှိ၊ “သဒ္ဓိန္ဒြိယံ”စသည်နှင့် တစ်ဝါကျတည်းဖြစ်၍ တစ်ဆက်တည်းရှိရမည်၊ “သဒ္ဓိန္ဒြိယံ”စသည်ကိုလည်း ပေယျာလဖော်ပေးရမည်။ [**ဂစ္ဆာမိ**တိ အာဂစ္ဆာမိ ဗုဇ္ဈာမိတိ အတ္ထော၊-သံဠိ-၂၊ ၃၇၇။]

ကုတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ တံ ပဉ္စ-ထို ပြဿနာကို၊ ဗျာကာသိ-ဖြေဆိုပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “သာရိ-ပုတ္တတ္ထေရော-သည်၊ မိစ္ဆာဂဟဏံ-မိစ္ဆာအယူကို၊ နေဝ ဝိဿဇ္ဇေသိ-မစွန့်သေး၊ အဇ္ဇောပိ-ယနေ၌လည်း၊ (ယခုအခါ၌လည်း)၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ-၌၊ န သဒ္ဓဟတိ-ယေဝ-မယုံကြည်သည်သာ။” ကုတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-၍၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ကိံ နာမ-အဘယ်မည်သော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝဒေထ-ပြောနေကုန်သနည်း? ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ ‘သာရိပုတ္တ-တြာ! တွံ-သည်၊’ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာနိ-တို့ကို၊ အဘာဝေတွာ-မဖြစ်ပွားစေမူ၍၊ သမထဝိပဿနံ-ကို၊ အဝဇ္ဇေတွာ-မပွားစေမူ၍၊ မဂ္ဂဖလာနိ-တို့ကို၊ သစ္စိကာတုံ-ငှာ၊ သမတ္ထော နာမ-စွမ်းနိုင်သူမည်သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ကုတိ-သို့၊ သဒ္ဓဟသိ-သလော? ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-မူခဲ့ပြီ၊ သော-ထိုသာရိပုတြာသည်၊ ‘ဘန္တေ-ရား! ဧဝံ-ဤသို့၊ သစ္စိကရောန္တော နာမ-မျက်မှောက်ပြုသူမည်သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ကုတိ-သို့ န သဒ္ဓဟာမိ-မယုံကြည်ပါ၊’ ကုတိ-သို့၊ ကထေသိ-လျှောက်ခဲ့ပြီ၊ **ဒိန္နဿ** ဝါ-ပေးလှူကြောင်း၊ ဒါနစေတနာ၏လည်းကောင်း၊ ကတဿ ဝါ-ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ၏လည်းကောင်း၊ **ဖလံ**-အကျိုးရင်း၊ အကျိုးဆက်ကိုလည်းကောင်း၊ **ဝိပါကံ**-တူသောအကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ န န

ဒိန္နဿ။ ။ “ဒါတဗ-ဇ္ဇန္တိ ဒိန္နံ” အရ ပေးလှူထိုက်သော လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို မုချအားဖြင့် ရ၏။ သို့သော် ဒိန္နဿကို “ဖလံ ဝိပါကံ”၌ စပ်ရသောကြောင့် လှူဖွယ်ဝတ္ထုသည် အကျိုးမပေးနိုင်၊ ပေးလှူကြောင်း ဒါနစေတနာကသာ အကျိုးပေးနိုင်ရကား ဒိန္နဿ အရ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပေးလှူကြောင်းဒါနစေတနာကို ယူပါ။(သီဋီသစ်-၂၊ ၄၅)

ဖလံ ဝိပါကံ။ ။ ဖလအရ အာနိသံသဖလ(အကျိုးရင်း)، နိဿန္နဖလ(အကျိုးဆက်) ဟု ၂မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က အနာဂါမ်ဖြစ်ခြင်းစသော အင်္ဂါ၄ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဒါန၏ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကအကျိုး(အကျိုးရင်း)စသည်ကား အာနိသံသ ဖလမည်၏။ သင်္ခဇာတ်၌ သင်္ခပုဏ္ဏား၏ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား ဖိနပ်အလှူ၏ သမုဒြာ၌ ထောက်တည်ရာလှေကို ရခြင်းကဲ့သို့သော အကျိုးဆက်သည် နိဿန္နဖလ မည်၏။ အကြောင်းကံနှင့် နာမ်ချင်းတူသော ပဋိသန္ဓေအကျိုးသည် ဝိပါကဖလမည်၏။

ဆက်ဥူးအံ့-အာနိသံသဖလ၊ နိဿန္နဖလများသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ ရရှိသော

သဒ္ဓဟတိ-မယုံကြည်သည်မဟုတ်၊ ယုံကြည်သည်သာ၊ ဗုဒ္ဓါဒိနံ-ဘုရားအစရှိသော ရတနာမြတ်၃ပါးတို့၏၊ ဂုဏ်-ကို၊ နာပိ န သဒ္ဓဟတိ-မယုံကြည်သည်လည်း မဟုတ်၊ ယုံကြည်သည်သာ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဧသော-ဤသာရိပုတြာ သည်၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဝါ-ကိုယ်တိုင်၊ ပဋိဝိဒ္ဓေသု-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးကုန်သော၊ **ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလဓမ္မေသု**-ဈာန်၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်၊ဖိုလ်တရားတို့ကို၊ ပရေသံ-တို့၌၊ သဒ္ဓါယ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ န ဂစ္ဆတိ-သိသည်မဟုတ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အနုပဝဇ္ဇော-မစွပ်စွဲမကဲ့ရဲ့ထိုက်၊ က္ကတိ-သို့၊ ဝတ္တာ အနုသန္တိ ယဋ္ဌေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော က္ကမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အဿဒ္ဓေါ ၊ ပေ ၊ဥတ္တမပေါရိသော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**အဿဒ္ဓေါ အကတည ဓ၊ သန္တိန္တေဒေါ ဓ ယော နရော၊
ဟတာဝကာသော ဝန္တာသော၊ သ ဝေ ဥတ္တမပေါရိသော။**

ပဝတ္တိကျိုးများ ဖြစ်ကြသည်၊ တရားကိုယ်မှာ အဟိတ်ဝိပါက်၁၅ပါးနှင့် ကမ္မဇရုပ်၊ ကမ္မပစ္စယဥတုဇရုပ်များတည်း၊ ချဲ့ဉှားအံ့-အဟိတ်ကုသလဝိပါက်အရာ၌ မဟာဒုဂ်စသည်တို့ကဲ့သို့ ချက်ချင်းသူဌေးဖြစ်ခြင်းသည် အာနိသံသဖလမည်၏၊ နိဿန္တဖလကား ထိုသို့သူဌေးဖြစ်လျှင် ကောင်းသောအာရုံကို မြင်ရကြားရခြင်းစသော ကုသလဝိပါက်စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် ခန္ဓာကိုယ်၌ ဖြစ်ပွားသော ကုသိုလ်ကမ္မဇရုပ်များ၊ ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားလာသော ရွှေငွေစသော ဥစ္စာများတည်း၊ ရွှေငွေစသော ဥစ္စာများသည် ကမ္မပစ္စယဥတုဇရုပ်(ကံလျှင်အရင်းခံရှိသော ဥတုဇရုပ်)များတည်း၊ အကုသလဝိပါက်အရာ၌ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမကို ပြစ်မှားသော နန္ဒလုလင်၏ ချက်ချင်းမြေမြို့ခြင်းသည် အာနိသံသဖလမည်၏၊ ထိုသို့မြေမြို့စဉ် အကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဏ်စသည်နှင့် အကုသိုလ်ကမ္မဇရုပ်၊ ကမ္မပစ္စယဥတုဇရုပ်များသည် နိဿန္တဖလမည်၏။ (မ-၄-၃, ၅၊ သီဋီသစ်-၂, ၄၅၊ အဘိဝိ-၁၇၁၊ မဏိ-၂, ၃၁၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာ-၃၄၆)

ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလဓမ္မေသု။ ။ “ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏ် ပရေသံ ကထာယ န သဒ္ဓဟတိ (အဿဒ္ဓေါ၏အဖွင့်)”မှ “ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏ်”ကို ကြည့်၍ ကံအနက်ပေးသည်၊ (တစ်နည်း) အတ္တနာ-သည်၊ ဝါ-တိုင်၊ ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလဓမ္မေသု-တို့ကို၊ ပဋိဝိဒ္ဓေသု-ကုန်လသော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ပရေသံ-တို့၌၊ သဒ္ဓါယ၊ န ဂစ္ဆတိ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ယော နရော-အကြင်လူသည်၊ (အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်) အဿဒ္ဓေါ-မိမိသိအပ်သော ဂုဏ်ကို သူတစ်ပါးအပြောကြောင့် ယုံကြည်ခြင်းမရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိမိသိအပ်သောဂုဏ်ကို သူတစ်ပါးအပြောကြောင့် မယုံကြည်သည်လည်းကောင်း၊ အကတညူ စ-အကြောင်းတရားတို့သည် မပြုပြင်အပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို သိသည်လည်းကောင်း၊ သန္တိစ္ဆေဒေါ စ-သံသရာဝဋ်အဆက်အစပ်ကို ဖြတ်ပြီးသည်လည်းကောင်း၊ ဟတာဝကာသော-ဖျက်ဆီးအပ်သော ဖြစ်ရာဌာန ဘုံဘဝရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖြစ်ရာဌာန ဘုံဘဝကို ဖျက်ဆီးပြီးသည်လည်းကောင်း၊ ဝန္တာသော-မဂ်၎တန်ဖြင့် ထွေးအန်အပ်ပြီးသော အလိုအာသာရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလိုတဏှာကို မဂ်၎တန်ဖြင့် ထွေးအန်ပြီးသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏) သ (သော)-ထိုလူသည်၊ ဝေ-စင်စစ်၊ **ဥတ္တမပေါရိသော**-ယောက်ျားတို့တွင် မြင့်မြတ်သူသည်၊ ဝါ-ယောက်ျားမြတ်သည်၊ (ဟောတိ)။

တဿာ-ထိုဂါထာ၏၊ အတ္ထော-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ပဋိဝိဒ္ဓ-

ဥတ္တမပေါရိသော။ ။ပေါရိသသဒ္ဓါသည် “ယောက်ျား၏အဖြစ်၊ ယောက်ျား၊ လုံ့လ၊ အားအစွမ်း”ဟူသော အနက်တို့ကို ဟော၏(သိရိဓရ)၊ ဤ၌ “ယောက်ျား”ဟူသော အနက်ကို ယူ၍ “ပုရိသာယေဝ ပေါရိသာ [ပုရိသ+ဏ၊]”ဟု ပြု၊ ထိုနောင် “ပေါရိသေသု+ဥတ္တမော ဥတ္တမပေါရိသော၊ (တစ်နည်း) ဥတ္တမော စ+သော+ပေါရိသော စာတိ ဥတ္တမပေါရိသော”ဟု တွဲပါ၊ ရှေ့နည်း၌ ပေါရိသနှင့် ဥတ္တမကို ရှေ့နောက်ပြန်။

ဝဇ္ဇိတာပဟေလီ။ ။ဆက်ဥးအံ့-ပဟေလီအမျိုးမျိုးတို့တွင် ဝဇ္ဇိတာပဟေလီလည်း ပါဝင်၏၊ သဒ္ဓါတစ်ပုဒ်သည် အနက်တစ်မျိုး၌ ထင်ရှား၏၊ ထိုထင်ရှားသောအနက်ကို မဆိုဘဲ မထင်ရှားသောအနက်ကို ဆိုလိုရာဝယ် အများသုံးအနက်၌ ထင်မှားအောင် လှည့်စားအပ်သော ပဟေလီကို ဝဇ္ဇိတာပဟေလီဟု ခေါ်၏၊ ဤဂါထာသည် ဝဇ္ဇိတာ-ပဟေလီတည်း၊ ပဟေလီကို အနက်ပေးရာ၌ မသိသူပေးအပ်သော အနက်မှားနှင့်၊ သိသူပေးအပ်သော အနက်မှန်ဟု အနက်၂မျိုးရှိ၏။

အနက်မှား။ ။အဿဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါတရားလည်းမရှိသော၊ အကတညူ စ-ကျေးဇူးကိုလည်း မသိတတ်သော၊ သန္တိစ္ဆေဒေါ စ-တိုက်စပ်အိမ်စပ်ကိုလည်း ဖောက်ဖြတ်တတ်သော၊ ဟတာဝကာသော-ဖျက်ဆီးအပ်သော တည်ရာအိမ်လည်း ရှိထသော၊ ဝန္တာသော-သူတစ်ပါးတို့ ပျို့အန်အပ်သော အစာကိုလည်း စားတတ်သော၊ ယော နရော-အကြင်လူသည်၊ (အတ္ထိ-၏) သ (သော)-ထိုလူသည်၊ ဝေ-စင်စစ်၊ ဥတ္တမပေါရိသော-

ဂုဏ်-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သောဂုဏ်ကို၊ ပရေသံ-တို့၏၊ ကထာယ-ကြောင့်၊ **န သဒ္ဓဟတိ**-မယုံကြည်တတ်၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ အဿဒ္ဓေါ-မည်၏။ အကတံ-အကြောင်းတရားတို့သည် မပြုပြင်အပ်သော၊ နိဗ္ဗာန်-ကို၊ ဇာနာတိ-သိတတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ အကတညူ-မည်၏။ သဒ္ဓိကတနိဗ္ဗာနော-မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ရှိသည်၊ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော-နက်။ ဝဇ္ဇသန္ဓိ-ဝဋ်ဟူသော အဆက်အစပ်ကိုလည်းကောင်း၊ သံသာရသန္ဓိ-သံသရာဟူသော အဆက်အစပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဆိန္ဒိတ္တာ-ဖြတ်၍၊ ဌိတော-တည်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သန္ဓိ-ရွှေဒေါ-မည်၏။ ကုသလာကုသလကမ္မဇီဇဿ-ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံဟူသော မျိုးစေ့၏၊ ဝါ-သည်၊ ဒီဏတ္တာ-ကုန်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထိုလူ၏၊ ဟတော-ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော၊ နိဗ္ဗတ္တနာဝကာသော-ဖြစ်ရာဌာန၊ ဘုံဘဝသည်၊ (အတ္တိ-၏)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဟတာဝကာသော-မည်၏။ စတူဟိ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဿ-ပြုထိုက်သော ကိစ္စ၏၊ ဝါ-ကို၊

ယောက်ျားတို့တွင် မြင့်မြတ်သူတည်း၊ ဝါ-ယောက်ျားမြတ်တည်း။

အနက်မှန်။ ။အထက်၌ ပေးအပ်သောအနက်မှာ အနက်မှန်တည်း၊ ဆရာတို့ကား အဿဒ္ဓေါစသော ပုဒ်တို့ကို ယော နရော၏ ဝိသေသနယူ၍ “အဿဒ္ဓေါ-သူတစ်ပါး၏ စကားကိုလည်း ယုံကြည်ခြင်းမရှိသော၊ အကတညူ စ-အကြောင်းတရားတို့သည် မပြုမပြင် မစီရင်အပ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း သိတတ်သော၊ သန္ဓိရွှေဒေါ စ-သံသရာ ဝဋ်တို့၏ အဆက်အစပ်(ပဋိသန္ဓေ)ကိုလည်း ဖောက်ဖြတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော၊ ဟတာဝကာသော-ဖျက်ဆီးအပ်သော ၃၁ဘုံတည်းဟူသော တည်ရာလည်းရှိသော၊ ဝန္တာသော-ပျို့အန်အပ်ပြီးသော တဏှာလည်းရှိသော၊ ယော နရော-အကြင်လူသည်၊ (အတ္တိ-၏)၊ သ (သော)-ထိုလူသည်၊ ဝေ-စင်စစ်၊ ဥတ္တမပေါရိသော-တည်း”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (အလင်္ကာဘာ-၁၈၈)

န သဒ္ဓဟတိ။ ။ “န သဒ္ဓဟတိ”ဖြင့် “နတ္ထိ+သဒ္ဓါ ဧတဿာတိ အဿဒ္ဓေါ-သူတစ်ပါး၏ ပြောစကားကြောင့် မိမိထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော ဂုဏ်ကို ယုံကြည်ခြင်းမရှိသူ၊ (တစ်နည်း) သဒ္ဓဟတိတိ သဒ္ဓေါ၊ [သံ+ဓာ+အာ] သဒ္ဓါ+ဧတဿ အတ္တိတိ ဝါ သဒ္ဓေါ၊ [သဒ္ဓါ+ဏာ] န+သဒ္ဓေါ အဿဒ္ဓေါ-သူတစ်ပါး၏ ပြောစကားကြောင့် မိမိထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော ဂုဏ်ကို မယုံကြည်သူ(ယုံကြည်ခြင်းရှိသူမဟုတ်)”ဟု ပြုရန် ပြသည်။ (သာရတ္ထ-၃၊ ၂၄၀)

ကတတ္တာ-ပြုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကုမိနာ-ဤလူသည်၊ ဝန္တာ-ထွေးအန်အပ်ပြီးကုန်သော၊ သဗ္ဗာ-ကုန်သော၊ အာသာ-အလိုတဏှာ အာသာတို့သည်၊ (အတ္ထိ-ကုန်၏၊) ကုတိ-ကြောင့်၊ ဝန္တာသော-မည်၏၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ သော နရော-ထိုလူသည်။ ပဋိဝိဒ္ဓလောကုတ္တရဓမ္မတာယ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော လောကုတ္တရာတရားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-လောကုတ္တရာတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုရိသေသု-တို့တွင်၊ ဥတ္တမ-ဘာဝံ-မြတ်သူ၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကုတိ-ကြောင့်၊ ပုရိသုတ္တမော-၏၊ ကုတိ-ဂါထာဖွင့်အပြီးတည်း။ ဂါထာဝသာနေ-၌၊ တိသမတ္တာ-(၃၀)အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ (၃ကျိပ်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော)၊ အာရညုကာ-တော၌ နေခြင်းအလေ့ရှိကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ၊ ပါပုဏီသု၊ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ သေသဇနဿာပိ-အားလည်း၊ သတ္တိကာ-သည်၊ အဟောသိ၊ ကုတိ-သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုပြီးပြီ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၉-ဓဒိရဝနိယရေဝတတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ဂါမေ ဝါတိ-သော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ခဒိရဝနိယရေဝတတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်၊ သတ္တာသီတိကောဋိဓနံ-(၈၇)ကုဋေသောဥစ္စာကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ စာလာ-စာလာလည်းကောင်း၊ ဥပစာလာ-ဥပစာလာလည်း

ပုရိသုတ္တမော။ ။ဂါထာ၌ “ဥတ္တမပေါရိသော”ဟု ရှိပါလျက် “ပုရိသုတ္တမော”ကို ဖွင့်ပြခြင်းမှာ “ဥတ္တမပေါရိသော”နှင့် “ပုရိသုတ္တမော”သည် ပရိယာယ်ပုဒ်များဖြစ်ကြောင်းကို သိစေလို၍ ဖြစ်သည်။ “ပုရိသေသု ဥတ္တမဘာဝံ ပတ္တော”ဖြင့် “ပုရိသေသု+ဥတ္တမော ပုရိသုတ္တမော”ဟု ပြု၍ ယောက်ျားတို့တွင် မြတ်သူဟူသည် ယောက်ျားတို့တွင် မြတ်သူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်သူပင်ဟု သိစေသည်။ (တစ်နည်း) “ပုရိသေသု+ဥတ္တမော ပုရိသုတ္တမော၊ ပုရိသုတ္တမံ (ပုရိသုတ္တမဘာဝံ) +ပတ္တော ပုရိသုတ္တမော-ယောက်ျားတို့တွင် မြတ်သူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သူ”ဟု ပြုရကြောင်းကို ပြသည်ဟု ကြံ၊ “ဥတ္တမပေါရိသော”လည်း နည်းတူပင်။

ကောင်း၊ သီသုပစာလာ-သီသုပစာလာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဿော-
ဥယောကံကုန်သော၊ ဘဂိနိယော-နှမတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ စုန္ဒော-စုန္ဒ
လည်းကောင်း၊ ဥပသေနော-ဥပသေနလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊
ဣမေ ဘာတရော-ဤညီတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-စေပြီ၊ ဧကော-
ဝ-တစ်ယောက်တည်းသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ရေဝတကုမာရော-ရေဝတသတို့သား
သည်၊ [ရေဝတကုမာရော ဧကောဝ-ရေဝတသတို့သား တစ်ယောက်သာ၊]
ဂေဟေ-၌၊ အဝသိဋ္ဌော-ကျန်တော့၏၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုရေဝတသတို့သား
၏၊ မာတာ-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “မမ-၏၊ ပုတ္တော-သော၊ ဥပတိဿော-
ဥပတိဿသည်၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ဓနံ-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ တိဿော-
ကုန်သော၊ ဘဂိနိယော စ-နှမတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဘာ-
တရော စ-ညီတော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-စေပြီ၊ ဧကောဝ-သာလျှင်
ဖြစ်သော၊ ရေဝတော-သည်၊ [ရေဝတော ဧကောဝ-ရေဝတတစ်ယောက်သာ၊]
အဝသေသော-ကျန်တော့၏၊ ဣမမ္ပိ-ဤရေဝတကိုလည်း၊ သစေ ပဗ္ဗာဇေ-
ဿတိ-စေအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧတ္တကံ-သော၊ နော-ငါတို့၏၊ ဓနံ-သည်၊ နဿိ-
ဿတိ-ပျက်စီးတော့မည်၊ ကုလဝံသော-အမျိုးအနွယ်သည်၊ ပစ္ဆိမိဿတိ-ပြတ်
တော့မည်၊ ဒဟရကာလေယေဝ-ငယ်ရွယ်သူ၏အခါ၌ပင်၊ ဝါ-ငယ်ရွယ်ရာ
အခါ၌ပင်၊ နံ-ထိုရေဝတကို၊ ဃရာဝါသေန-အိမ်ဟူသောနေရာဖြင့်၊ ဗန္ဓိဿာမိ-
နှောင်ဖွဲ့တော့မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ-သည်လည်း၊
ပဋိကစ္ဆေဝ-ရှေးဦးမဆွ အစကပင်လျှင်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်း
ထားပြီ၊ ဝါ-အမိန့်ပေးထားပြီ၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော-တို့၊ ရေဝတော-သည်၊ ပဗ္ဗဇိ-
တုကာမော-ရှင်ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သစေ အာဂစ္ဆတိ-အံ့၊ (ဧဝံ-
သတိ)၊ အာဂတမတ္တမေဝ-ရောက်လာခါမျှသာဖြစ်သော၊ ဝါ-ရောက်လာလာ
ခြင်းသာ၊ နံ-ထိုရေဝတကို၊ ပဗ္ဗာဇေယျာထ-စေကုန်လော၊ မမ-၏၊ မာတာ-
ပိတရော-တို့သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-မှားသောအယူရှိကုန်၏၊ အာပုစ္ဆိတေဟိ-ပန်
ပြောအပ်ကုန်သော၊ တေဟိ-ထိုမိဘတို့ဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ အဟ-
မေဝ-သည်သာ၊ တဿ-ထိုရေဝတ၏၊ မာတာ စ-အမေလည်း ဟုတ်၏၊ ပိတာ
စ-အဖေလည်း ဟုတ်၏၊” ဣတိ-ဤသို့ စေခိုင်းထားပြီ၊ အဿ-ထိုရေဝတ၏၊

မာတာပိ-သည်လည်း၊ သတ္တဝသိကမေဝ-ဂုဏ်သာရှိသေးသော၊ ရေဝတ-
 ကုမာရ်-ကို၊ ယရဗန္ဓနေန-အိမ်ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ဖြင့်၊ ဗန္ဓိတုကာမာ-နှောင်
 ဖွဲ့ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမာနဇာတိကေ-တူသောဇာတ်ရှိသော၊
 ကုလေ-အမျိုး၌၊ ဒါရိကံ-ကို၊ ဝါရေတွာ-တောင်းရမ်း၍၊ ဒိဝသံ-ကို၊ ဝဝတ္ထပေ-
 တွာ-ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍၊ ကုမာရ်-ရေဝတသတို့သားကို၊ မဏ္ဍေတွာ-အဝတ်
 စသော ပြင်ပတန်ဆာတို့ဖြင့် ပြင်ဆင်၍၊ ပဿာဓေတွာ-အတွင်း၌ ဖြစ်သော
 ဆံပင်စသည်တို့ကို ပြင်ဆင်၍၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၃၁၉၅၊] မဟတာ-များစွာသော၊
 ပရိဝါရေန-အခြံအရံနှင့်၊ သဒ္ဓိံ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ကုမာရိကာယ-သတို့သမီး
 ၏၊ ဉာတိယရံ-ဆွေမျိုးအိမ်သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ကတမင်္ဂလာနံ-ပြုအပ်
 ပြီးသော လက်ထပ်မင်္ဂလာရှိကုန်သော၊ ဒိန္နမ္ပိ-၂ယောက်လုံးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊
 နေသံ-ထိုသတို့သား၊ သတို့သမီးတို့၏၊ [ဉာတကေသုဉ်စပ်၊] ဝါ-တို့အား၊ [ဝတွာ၊
 အာဟံသုတို့ဉ်စပ်၊] ဉာတကေသု-တို့သည်၊ သန္နိပတိတေသု-စုဝေးမိကုန်လသော်၊
 ဥဒကပါတိယံ-ရေခွက်၌၊ ဟတ္ထေ-လက်တို့ကို၊ ဩတာရေတွာ-သက်ဝင်စေ၍၊
 ဝါ-ချ၍၊ မင်္ဂလာနိ-မင်္ဂလာရှိသောစကားတို့ကို၊ ဝတွာ-ပြောဆို၍၊ ကုမာရိ-
 ကာယ-သတို့သမီး၏၊ ဝုဇ္ဇိ-ကြီးပွားခြင်းကို၊ အာကင်္ခမာနာ-အလိုရှိကုန်သော၊
 ဉာတကာ-တို့သည်၊ “အမ္မ-ချစ်သမီး! တဝ-သင်၏၊ အယျိကာယ-အဖွားသည်၊
 ဒိဌဓမ္မ-မြင်အပ်သောတရားကို၊ ပဿ-မြင်ပါစေ၊ အယျိကာ ဝိယ-အဖွားသည်
 ကဲ့သို့၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ ဇီဝ-အသက်ရှင်ပါစေ၊ [စိရံ ဇီဝ-အသက်ရှည်ပါစေ၊]”
 ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ ရေဝတကုမာရေ-သည်၊ “ဣမိဿာ-ဤသူမ၏၊
 အယျိကာယ-သည်၊ ဒိဌဓမ္မာ-မြင်အပ်သောတရားသည်၊ ကော န ခေါ-
 အဘယ်နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “ဣမိဿာ-ဤသူမ၏၊ အယျိကာ-
 သည်၊ ကတရာ-အဘယ်နည်း?” ဣတိ ပုစ္ဆိံ အထ-၌၊ နံ-ထိုရေဝတသတို့သား
 ကို၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “တာတ-ချစ်သား! ဝိသဝဿသတိကံ-အသက်
 (၁၂၀)ရှိသော၊ ခဏ္ဌဒန္တံ-ကျိုးသောသွားရှိသော၊ ပလိတကေသံ-ဖြူသောဆံပင်
 ရှိသော၊ ဝလိတ္တစံ-တွန့်သောအရေရှိသော၊ တိလကာဟတဂတ္ထံ-အမည်းကွက်
 အဖြူကွက်တို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ ဝါ-မှည့်ဖြူမှည့်မဲ စွဲရောက်
 အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ ဂေါပါနသိဝကီ-အခြင်ရနယ်ကဲ့သို့ ကောက်သော၊

ကုမံ-ဤအဖွားကြီးကို၊ န ပဿသိ ကိ-မမြင်ဘူးလော? သော-ဤအဖွားကြီးသည်၊ ဧတိဿာ-ဤသူမ၏၊ အယျိကာ-အဖွားတည်း၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ။ “အယမ္ပိ-ဤသူမသည်လည်း၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့သဘောရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ ကိ ပန-ဖြစ်မည်လော?” ကုတိ-မေးပြီ “တတ-ချစ်သား! သစေ ဇီဝိဿတိ-အကယ်၍ အသက်ရှည်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ သော-ထို ရေဝတသည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “ဧဝရူပမ္ပိ-ဤသို့ သဘောရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ သရီရံ-ခန္ဓာကိုယ်သည်၊ ဇရာယ-ဇရာကြောင့်၊ ကုမံ ဝိပုကာရံ-ဤဖောက်ပြန်သော သဘောသို့၊ ပါပုဏိဿတိ နာမ-ရောက်ရဘိ၏၊ ကုမံ-ဤဖောက်ပြန်သော သဘောကို၊ မေ-၏၊ ဘာတရာ-နောင်တော် ဖြစ်သော၊ ဥပတိဿေန-သည်၊ ဒိဋ္ဌံ-မြင်အပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ အဇ္ဇေဝ-၌ပင်၊ မယာ-သည်၊ ပလာယိတွာ-ပြေး၍၊ ပဗ္ဗဇိတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုရေဝတကို၊ ဉာတကာ-တို့သည်၊ ကုမာရိကာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဧကယာနံ-တစ်စီးတည်းသောယာဉ်သို့၊ အာရောပေတွာ-တက်ရောက်စေ၍၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူ၍၊ ပက္ကမိသု-ကုန်ပြီ။

သော-ထိုရေဝတသည်၊ ထောက်-အနည်းငယ်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သရီရကိစ္စံ-ကျင်ကြီး၊ ကျယ်ငယ်စွန့်ခြင်းစသော ကိုယ်၌ ပြုထိုက်သောကိစ္စကို၊ အပဒိသိတွာ-ညွှန်ပြ၍၊ ဝါ-အကြောင်းပြ၍၊ “ယာနံ-ယဉ်ကို၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ (ခဏလောက်)၊ ဌပေထ-ရပ်ကြပါဦး၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်းပြီး၍၊ အာဂမိဿာမိ-လိုက်လာခဲ့ပါမည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ယာနာ-မှ၊ ဩတရိတွာ-၍၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ခုသော၊ ဂုဗ္ဗေ-ချုံ၌၊ ထောက်-ငယ်၊ ပပဉ္စံ-ကြာမြင့်သည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကတွာ-၍၊ အဂမာသိ-လိုက်ခဲ့ပြီ၊ ပုနပိ-လည်း၊ ထောက်-ငယ်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တေနေဝ အပဒေသေန-ထိုသို့သော ညွှန်ပြခြင်းဖြင့်ပင်၊ ဩတရိတွာ-၍၊ အဘိရဟိ-တက်စီးပြီ၊ ပုနပိ-လည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ အကာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုရေဝတ၏၊ ဉာတကာ-တို့သည်၊ “အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ ကုမဿ-ဤရေဝတ၏၊ ဝါ-မှ၊ ဥဌာနာနိ-ဝမ်းရောဂါထကြွခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-ဝမ်းသွားခြင်းတို့သည်၊ ဝတ္တန္တိ-ဖြစ်နေကုန်၏၊” ကုတိ-သို့၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်ထင်၍၊ အတိဒဠိ-အလွန်ခိုင်ခံ့

တင်းကြပ်စွာ၊ အာရက္ခ-အစောင့်အရှောက်ကို၊ န ကရိသု-မပြုတော့ကုန်၊
 သော-ထိုရေဝတသည်၊ ပုနပိ-လည်း၊ ထောကံ၊ ဂန္ဓာ၊ တေနေဝ အပဒေသေန-
 ဖြင့်ပင်၊ ဩတရိတ္တာ၊ “တုမေ-တို့သည်၊ ပါဇေန္တော-မောင်းနှင့်ကုန်လျက်၊ ပုရတော-
 ဌ၊ ဝါ-က၊ ဂစ္ဆထ-သွားနှင့်ကြပါ၊ မယံ-တို့သည်၊ ပစ္ဆတော-၌၊ ဝါ-က၊ သဏိကံ-
 ဖြည်းဖြည်း၊ အာဂမိဿာမ-လိုက်လာခဲ့ပါကုန်မည်” က္ကတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဩ-
 တရိတ္တာ၊ ဂုမ္မာဘိမုခေါ-ချုံသို့ ရှေးရှုသည်၊ အဟောသိ၊ အဿ-ထိုရေဝတ၏၊
 ဉတကာပိ-တို့သည်လည်း၊ “ပစ္ဆတော-၌၊ ဝါ-က၊ အာဂမိဿတိ-လိုက်လာ
 လိမ့်မည်” က္ကတိ-သို့၊ သညာယ-အမှတ်ဖြင့်၊ ဝါ-မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ ယာနံ-
 ကို၊ ပါဇေန္တော-မောင်းနှင့်ကုန်လျက်၊ ဂမိသု-ကုန်ပြီ၊ သောပိ-ထိုရေဝတသည်
 လည်း၊ တတော-ထိုအရပ်မှ၊ ပလာယိတွာ-ပြေး၍၊ ဧကသ္မိ-သော၊ ပဒေသေ-
 အရပ်၌၊ တိသမတ္တာ-(၃၀)အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝသန္တိ-
 ကုန်၏၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဝန္တိတွာ၊ “ဘန္တေ-တို့၊ မံ-
 တပည့်တော်ကို၊ ပဗ္ဗာဇေထ-ပါကုန်” က္ကတိ-သို့၊ အာဟ၊ “အာဝုသော-ငါ့ရှင်!
 တံ-သည်၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမက္ခိတော-အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်
 အပ်ပြီ၊ မယံ-တို့သည်၊ တေ-၏၊ ရာဇပုတ္တဘာဝံ ဝါ-မင်းသား၏အဖြစ်ကိုလည်း
 ကောင်း၊ အမစ္စပုတ္တဘာဝံ ဝါ-အမတ်၏သား၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ န
 ဇာနာမ-မသိကုန်၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ပဗ္ဗာဇေဿာမ-ရှင်ပြုပေးနိုင်ကုန်
 အံ့နည်း၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ “ဘန္တေ-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ န
 ဇာနာထ-မသိကြဘူးလော?” က္ကတိ-မေးပြီ၊ “အာဝုသော-ငါ့ရှင်! န ဇာနာမ-
 မသိပါကုန်၊” က္ကတိ-ပြောကုန်ပြီ၊ “အဟံ-သည်၊ ဥပတိဿဿ-၏၊ ကနိဋ္ဌ-
 ဘာတိကော-အငယ်ဆုံးညီပါတည်း၊” က္ကတိ-လျှောက်ပြီ၊ “ဧသ ဥပတိဿော
 နာမ-ဤဥပတိဿမည်သူသည်၊ ကော-အဘယ်သူနည်း?” က္ကတိ-မေးကုန်ပြီ၊
 “ဘန္တေ-တို့၊ ဘဒ္ဒန္တာ-အရှင်တို့သည်၊ မမ-၏၊ ဘာတရံ-နောင်တော်ကို၊ ‘သာရိ-
 ပုတ္တော’တိ-ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ခေါ်ဆိုကုန်၏၊ တဿာ-ကြောင့်၊ မယာ-သည်၊ ‘ဥပ-
 တိဿော’တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ န ဇာနန္တိ-မသိကုန်” က္ကတိ-လျှောက်ပြီ၊ “တံ-
 သည်၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-၏၊ ကနိဋ္ဌဘာတိကော ကံ ပန-အငယ်ဆုံးညီ
 လော?” က္ကတိ-မေးကုန်ပြီ၊ “ဘန္တေ-တို့၊ အာမ-ပါ၊” က္ကတိ-လျှောက်ပြီ၊ “တေန

ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ဧဟိ-လာလော၊ တေ-၏၊ ဘာတရာ-နောင်တော်သည်၊ အနုညာတမေဝ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီးသည်သာ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္ထာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တဿ-ထိုရေဝတ၏၊ အာဘရဏာနိ-တန်ဆာတို့ကို၊ ဩမုတ္တာပေတ္တာ-ချွတ်စေ၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ ဌပေတ္တာ-ထား၍၊ တံ-ထိုရေဝတကို၊ ပဗ္ဗာဇေတ္တာ-ရှင်ပြုပေးပြီး၍၊ ထေရဿ-၏၊ (သန္တိကံ-သို့) သာသနံ-သတင်းကို၊ ပဟိဏီသု-ပို့ကုန်ပြီ (တစ်နည်း) ထေရဿ-အား၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏီသု-ကုန်ပြီ ထေရော-သည်၊ တံ-ထိုသတင်းကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ (ကို)၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ‘အာရညိကဘိက္ခုဟိ-တော၌နေခြင်းအလေ့ရှိသော ရဟန်းတို့သည်၊ ရေဝတော-ကို၊ ပဗ္ဗာဇိတော ကိရ-ရှင်ပြုစေအပ်ပြီတဲ့၊’ ကုတိ-သို့၊ သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏီသု-ကုန်ပြီ၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ တံ-ထိုရေဝတကို၊ ပဿိတ္တာ-၍၊ အာဂမိဿာမိ-ပြန်လာခဲ့ပါမည်၊” ကုတိ-လျှောက်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “သာရိ-ပုတ္တ-တြာ၊ တာဝ-စွာ၊ (ခဏလောက်)၊ အဓိဝါသေဟိ-သည်းခံလော၊” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ ဂန္ဓိ-သွားခြင်းငှာ၊ ဝါ-သွားခွင့်ကို၊ န အဒါသိ-ပေးတော်မမူခဲ့၊ ထေရော-သည်၊ ပုန-ဖန်၊ ကတိပါဟစ္စယေန-အနည်းငယ်ရက်လွန်ရာအခါ၌၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာပုစ္ဆိ-ပန်ကြားပြီ၊ ဝါ-ထပ်လျှောက်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “သာရိ-ပုတ္တ-တြာ၊ တာဝ-စွာ၊ အဓိဝါသေဟိ-လော၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ အာဂမိ-ဿာမ-လိုက်ကုန်အံ့၊” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ ဂန္ဓိ-ငှာ၊ ဝါ-ကို၊ နေဝ အဒါသိ-ပေးတော်မမူခဲ့။

သာမဏေရောပိ-သည်လည်း၊ “အဟံ-သည်၊ ကုဓ-ဤအရပ်၌၊ သစေ ဝသိ-ဿာမိ-အကယ်၍နေအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဉာတကာ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ အနုဗန္ဓိတ္တာ-အစဉ်လိုက်၍၊ ပက္ခောသိသန္တိ-ခေါ်ကြလိမ့်မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တေသံ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ယာဝ အရဟတ္တာ-အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဥဂ္ဂဏိတ္တာ-သင်ယူ၍၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ စာရိကံ-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်၊ စရမာနော-သော်၊ တတော-ထိုအရပ်မှ၊ တိံသ ယောဇနိကေ-(၃၀) ယူဇနာရှိသော၊ ဝါ-ယူဇနာ(၃၀)ဝေးသော၊ ဌာနေ-၌၊ ခဒိရဝနံ-ရှားတောသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အန္တောဝဿေယေဝ-ဝါတွင်းသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-၌သာလျှင်၊

တေမာသဗ္ဗန္တရေ-ဥလအတွင်း၌၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ၊ ပါပုဏိ၊
ထေရောပိ-သည်၊ ပဝါရေတွာ-ပဝါရဏာပြုပြီး၍၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၃၅၊] သတ္တာရံ-
ကို၊ ပုန၊ တတ္ထ-ထိုရှားတောသို့၊ ဂမနတ္ထာယ-ကြွခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာပုစ္ဆိ-ပြီ၊
သတ္တာ၊ “သာရိပုတ္တံ! မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ ဂမိဿာမ-လိုက်ကုန်အံ့” ကုတိ-
ဤသို့မိန့်တော်မူ၍၊ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ၊ သဒ္ဓိ၊ နိက္ခမိ၊ ထောက်-ငယ်၊ ဂတ-
ကာလေ-သွားပြီးရာအခါ၌၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်၊ ဒွေဓာပထေ- ၂မျိုးအပြား
အားဖြင့် ဖြစ်သောလမ်း၌၊ ဝါ-လမ်း ၂ခု၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာဟ၊
(ကိ)၊ “ဘန္တေ-ရား! ရေဝတဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂမနမဂ္ဂေသု-သွားရာလမ်း
တို့တွင်၊ အယံ **ပရိဟာရပထော**-ဤလူတို့ အမြဲအသုံးပြုအပ်သောလမ်းသည်၊
ဝါ-ဤရှောင်လွှဲထိုက်သောလမ်းသည်၊ (ဤကွေ့ကောက်သောလမ်းသည်)၊
သဌိယောဇနိကော-(၆၀)ယူဇနာရှိ၏၊ ဝါ-ယူဇနာ(၆၀)ရှည်၏၊ မနုဿာဝါသော-
လူတို့၏ နေရာဖြစ်၏၊ အယံ ဥဇမဂ္ဂေါ-ဤဖြောင့်သော လမ်းသည်၊ ဝါ-ဤဖြတ်
လမ်းသည်၊ တိသယောဇနိကော-(၃၀)ယူဇနာရှိ၏၊ ဝါ-ယူဇနာ(၃၀)ရှည်၏၊ အ-
မနုဿပရိဂ္ဂဟိတော-ဘီလူးတို့သည် သိမ်းပိုက်အပ်၏၊ ကတရေန-အဘယ်
လမ်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆာမ-ကြကုန်မည်နည်း?” ကုတိ-မေးလျှောက်ပြီ၊ “အာနန္ဒ-နွာ!
သီဝလိ-သီဝလိသည်၊ အမေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ အာဂတော ပန-ကြွလာသလော?
ဝါ-လိုက်ပါလာသလော?” ကုတိ-မေးတော်မူပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား! အာမ-ပါ” ကုတိ-

ပရိဟာရပထော။ ။ “**ပရိဟာရပထ**န္တိ ဘူမိယံ နာနာပထမဏ္ဍလံ (အမျိုးမျိုးသော
လမ်းအပိုင်းကို)၊ ကတွာ တတ္ထ တတ္ထ ပရိဟရိတဗ္ဗံ ပထံ(ဒီ. ၄-၁, ၈၂)”အဖွင့်ကို
ကြည့်၍ “ပရိဟရိတဗ္ဗောတိ ပရိဟာရော၊ ပရိဟာရော+ပထော ပရိဟာရပထော”ဟု
ပြုပါ၊ “ရှောင်လွှဲထိုက်သောလမ်း”ဟု ပေးကြ၏၊ အချိုးအကွေ့၊ အဝေ့အဝိုက်တွေ
များသဖြင့် ထိုအချိုးအကွေ့၊ အဝေ့အဝိုက်များကို ရှောင်လွှဲကာ သွားရသောလမ်း
(ကွေ့ကောက်သောလမ်း)ကို ဆိုလိုသည်၊ ထိုသို့ရှောင်လွှဲကာ သွားရသဖြင့် ယူဇနာ(၆၀)
တိုင်တိုင် လမ်းကြောရှည်သည်၊ ဆက်ဥးအံ့-ဟရဓာတ်သည် ပရိရှေးရှိလျှင် နိစ္စဘောဂ
(အမြဲသုံးဆောင်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ပရိဟာရပထော-လူတို့ အမြဲ
အသုံးပြုအပ်သောလမ်း”ဟု သဒ္ဓတ္ထပေးခြင်းသည် “မနုဿာဝါသော”ဟူသော စကား
နှင့် ဆီလျော်၏။

လျှောက်ပြီ၊ “သီဝလိ-သည်၊ သစေ အာဂတော-အကယ်၍ ကြွလာအံ့၊ ဝါ-
 အကယ်၍ လိုက်ပါလာအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဥဇမဂ္ဂမေဝ-ဖြောင့်သောလမ်းကိုသာ၊
 ဂဏှာဟိ-လော၊ ဣတိ-မူပြီ၊ သတ္တာ၊ “အဟံ၊ တုမ္မာကံ-တို့ဖို့ ဝါ-အတွက်၊ ယာဂု-
 ဘတ္တိ-ယာဂုဆွမ်းကို၊ ဥပ္ပာဒေဿာမိ-ဖြစ်စေတော်မူ၏၊ ဥဇမဂ္ဂံ-ကို၊ ဂဏှာ-
 ဟိ-လော၊” ဣတိ-သို့၊ အဝတ္တာ-၍၊ “ဧတံ-ဤအရာဌာနသည်၊ တေသံ တေသံ
 ဇနာနံ-ထိုထိုလူတို့၏၊ ပုညဿ-ကောင်းမှု၏၊ ဝိပါကဒါနဌာနံ-အကျိုးပေးရာ
 ဌာနတည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဥတ္တာ-၍၊ “သီဝလိ-သည်၊ သစေ အာဂတော-အံ့၊
 (ဧဝံ သတိ)၊ ဥဇမဂ္ဂမေဝ-ကိုသာ၊ ဂဏှာဟိ-ယူလော၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ ကိရ-
 မိန့်တော်မူသတဲ့၊ ပန-ဆက်၊ သတ္တရိ-သည်၊ တံ မဂ္ဂံ-ထိုလမ်းကို၊ ပဋိပန္နေ-ကြွ
 တော်မူလသော်၊ ဒေဝတာ-တို့သည်၊ “အမ္မာကံ-တို့၏၊ အယျဿ-အရှင်ဖြစ်
 သော၊ သီဝလိတ္ထေရဿ-ကို၊ သက္ကာရံ-ကောင်းမွန်ရှိသော ပြုစုခြင်းကို၊ (တစ်
 နည်း) သီဝလိတ္ထေရဿ-ဖို့ ဝါ-အတွက်၊ သက္ကာရံ-ကောင်းစွာ ပြုလုပ်အပ်သော
 လျှာဖွယ်ပစ္စည်းကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ဧကေက-
 ယောဇနေ-တစ်ယူဇနာတစ်ယူဇနာ၌၊ ဝိဟာရေ-တို့ကို၊ ကာရေတွာ-ဆောက်
 လုပ်စေ၍၊ ဧကယောဇနတော-တစ်ယူဇနာထက်၊ ဝါ-မှ၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်သို့၊ ဝါ-
 ပိုလွန်၍၊ ဂန္တိ-ကြွသွားတော်မူခြင်းငှာ၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ ပါတော-၌၊ ဝုဋ္ဌာယ-
 ထ၍၊ ဗုဒ္ဓယာဂုအာဒိနိ-နတ်၌ဖြစ်သော ယာဂုအစရှိသည်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-
 ယူ၍၊ “နော-ငါတို့၏၊ အယျော-အရှင်ဖြစ်သော၊ သီဝလိတ္ထေရော-သည်၊ ကဟံ-
 အဘယ်အရပ်၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေတော်မူသနည်း၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဝိ-
 စရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏၊ ထေရော-သည်၊ အတ္တနော-မိမိဖို့ ဝါ-အတွက်၊ အဘိ-
 ဟဋ်-ရှေးရှုဆောင်ယူအပ်သော ယာဂုဆွမ်းကို၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃ-
 သ-အား၊ ဒါပေသိ-ပေးလျှစေပြီ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ သတ္တာ-သည်၊ သပရိဝါရော-
 အခြံအရံရဟန်းတော်တို့နှင့် တကွဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တိသယောဇနိကံ-သော၊
 ကန္တာရံ-ခရီးခဲကို၊ သီဝလိတ္ထေရဿ-၏၊ ပုညံ-ဘုန်းကံကို၊ အနုဘဝမာနောဝ-
 ခံစားတော်မူလျက်သာလျှင်၊ အဂမာသိ-ကြွတော်မူပြီ၊ ရေဝတတ္ထေရောပိ-သည်
 လည်း၊ သတ္တု-၏၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ ဥ တွာ-၍၊ ဘဂဝတော-
 ဖို့ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) ဘဂဝတော-၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ) ဂန္ဓကုဋီ-ဂန္ဓကုဋီ

ကျောင်းဆောင်ကို၊ မာပေတွာ-ဖန်ဆင်း၍၊ ပဉ္စ ကုဋ္ဌာဂါရသတာနိ-၅ရာသော အထွတ်ရှိသောကျောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဉ္စ စင်္ကမနသတာနိ-၅ရာသော စင်္ကြံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဉ္စရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာန-သတာနိ စ-၅ရာသော ညဉ့် နေရာ၊နေနေရာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မာပေသိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တဿ-ထို ရေဝတ၏။ သန္တိကေ-၌၊ မာသမတ္တမေဝ-တစ်လ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကာလ ပတ်လုံးသာလျှင်၊ ဝါ-တစ်လမျှသာ၊ ဝသိ-မူပြီ၊ တသ္မိ-ထိုရေဝတ၏အထံ၌၊ ဝသမာနောပိ-မူသော်လည်း၊ သီဝလိတ္ထေရသေဝ-၏သာ၊ ပုည-ဘုန်းကံကို၊ အနုဘဝိ-ခံစားတော်မူပြီ။

ပန-ဆက်၊ တတ္ထ-ထိုရဟန်းအပေါင်းတို့တွင်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ မဟလ္လက-ဘိက္ခု-ကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-ဦးဇင်းကြီး တို့သည်၊ သတ္တု-၏၊ ခဒိရဝနံ-ရှားတောသို့၊ ပဝိသနကာလေ-ဝင်တော်မူရာအခါ ၌၊ ဧဝံ-သို့၊ စိန္တယိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ နဝကမ္ပံ-အမှုသစ်ကို၊ ကရောန္တော-ပြုလသော်၊ (ပြုလုပ်နေလျှင်)၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ကိံ သက္ခိဿတိ-အဘယ်မှာ စွမ်းနိုင်မည်နည်း၊ သတ္တာ-သည်၊ ‘သာရိပုတ္တဿ-၏၊ ကနိဋ္ဌော-ညီငယ်တည်း၊’ ကုတိ-ဤသို့ တွေး တော်မူ၍၊ မုခေါလောကနကိစ္စံ-မျက်နှာကို ကြည့်တော်မူခြင်းကိစ္စကို၊ ဝါ-မျက်နှာ လိုက်မှုကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ ဧဝရူပဿ-သော၊ နဝကမ္ပိကဿ-အမှုသစ်၌ အားထုတ်သော၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂတော-ကြွလာတော်မူ၏။” ကုတိ-ဤသို့ ကြံကုန်ပြီ၊ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ့၌၊ ပစ္စုသ-ကာလေ-မိုးသောက်အခါ၌၊ လောကံ-ကို၊ ဝေါလောကေတွာ-၍၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ စိတ္တာစာရံ-စိတ်ဖြစ်ပုံကို၊ အညာသိ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုရေဝတအထံ၌၊ မာသမတ္တံ-လုံး၊ ဝါ-မျှ၊ ဝသိတွာ-မူ၍၊ နိက္ခမနဒိဝသေ-ထွက်ခွာတော်မူရာနေ့၌၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာ အားဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်လသော်၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ တေလနာဠိဉ္စ-ဆီဘူးကိုလည်းကောင်း၊ ဥဒကတုမ္ပဉ္စ-ရေဘူးကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဟနာနိ စ-ဖိနပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပမုဿန္တိ-မေ့ကျန်ကုန်၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာ

အားဖြင့် အဓိဋ္ဌာဟိတ္တာ-အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်ခွာတော်မူလသော်၊ ဝိဟာရပစ္စာရတော-ကျောင်းဥပစာမှ၊ ဗဟိ-အပြင်ဘက်သို့၊ နိက္ခန္တကာလေ-ထွက်ခွာပြီးရာအခါ၌၊ ဣဒ္ဓိံ -တန်ခိုးကို၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-စွန့်လွှတ်ပြီ၊ အထ-၌၊ တေဘိက္ခု-တို့သည်၊ “မယာ-သည်၊ ဣဒ္ဓိံဒဉ္စ-ဤမည်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု၊ ဤမည်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကိုလည်း၊ ပမုဋ်-မေ့ကျန်အပ်ခဲ့ပြီ၊ မယာပိ-သည်လည်း၊ ပမုဋ်-ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဥဘောပိ-၂ပါးလုံးတို့သည်လည်း၊ နိဝတ္တိတ္တာ-ပြန်လှည့်၍၊ ဝါ-လသော်၊ တံ ဌာနံ-ထိုအရပ်ကို၊ အသလ္လက္ခေတ္တာ-မမှတ်မိမူ၍၊ ခဒိရရက္ခ-ကဏ္ဍကေဟိ-ရှားပင်ဆူးတို့သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနာ-ထိုးအပ်ကုန်သည်၊ ဝါ-စူးအပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိစရိတ္တာ-လှည့်လည်၍၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ခဒိရရက္ခေ-ရှားပင်၌၊ ဩလမ္ပန္တံ-တွဲလျားကျနေသော၊ အတ္တနော-၏၊ ဘဏ္ဍကံ-ပစ္စည်းကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ အာဒါယ-၍၊ ပက္ကမိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာပိ-သည်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ပုန၊ မာသမတ္ထေနဝ-တစ်လမျှဖြင့်ပင်၊ သီဝလိတ္ထေရဿ-၏၊ ပုညံ-ကို၊ အနုဘဝမာနော-လျက်၊ ပဋိဂန္ဓာ-ပြန်ကြွတော်မူ၍၊ ပုဗ္ဗာရာမံ-ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းသို့ ပါဝိသိ-ပြီ။

အထ-၌၊ တေ မဟလ္လကဘိက္ခု-ထိုကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-ထိုဦးဇင်းကြီးတို့သည်၊ ပါတောဝ-၌ပင်၊ မုခံ-မျက်နှာကို၊ ဓောဝိတ္တာ-ဆေးကြောသုတ်သင်ပြီး၍၊ [မုခံ ဓောဝိတ္တာ-မျက်နှာသစ်ပြီး၍၊] “အာဂန္တကဘတ္တဒါယိကာယ-အာဂန္တတို့ဖို့ ဆွမ်းကို လှူဒါန်းသော၊ ဝိသာခါယ-၏၊ ယရံ-၌၊ ယာဂုံ-ကို၊ ပိဝိဿာမ-သောက်ကြကုန်အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ယာဂုံ-ကို၊ ပိဝိတ္တာ-၍၊ ခဇ္ဇကံ-ခဲဖွယ်ကို၊ ခါဒိတ္တာ-ခဲစား၍၊ နိသီဒိသု၊ အထ-၌၊ နေ-ထိုဦးဇင်းကြီးတို့ကို၊ ဝိသာခါ-သည်၊ ပုစ္ဆိ (ကိံ) “ဘန္တေ-တို့၊ တုမေပိ-တို့သည်လည်း၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ရေဝတတ္ထေရဿ-၏၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်သို့ အဂမိတ္ထ-ကြွသွားခဲ့ကုန်သလော?” ဣတိ-မေးပြီ၊ “ဥပါသိကေ-ကာမ၊ အာမ-အိမ်း၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ ဘန္တေ-တို့၊ ထေရဿ-၏၊ ဝသနဌာနံ-သည်၊ ရမ-ဇာယံ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းပါသလော?” ဣတိ-မေးပြီ၊ “ဥပါသိကေ-ကာမ၊ တဿ-ထိုနေရာအရပ်၏၊ ရမဇာယတာ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်

သည်။ ကုတော-အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ သေတကဏ္ဍကခဒိရရက္ခဂဟနံ-ဖြူသောဆူးရှိသော ရှားပင်တို့ဖြင့် ရှုပ်ပွေနေ၏။ ဝါ-ဖြူသောဆူးရှိသော ရှားပင်တောသည်၊ ပေတာနံ-ပြိတ္တာတို့၏။ နိဝါသနဌာနသဒိသံ-နေရာအရပ် နှင့်တူ၏။” ကုတိ-ပြောကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အညေ-ကုန်သော၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဒဟရဘိက္ခု-ငယ်သောရဟန်းတို့သည်၊ (ရဟန်းငယ်တို့သည်)၊ အာဂမိသု-ကြွလာကုန်ပြီ၊ ဥပါသိကာ-သည်၊ တေသမ္ဘိ-ထိုရဟန်းငယ်တို့အားလည်း၊ ယာဂု-ခဇ္ဇကံ-ယာဂု၊ ခဲဖွယ်ကို၊ ဒတွာ-၍၊ တထေဝ-ပင်၊ ပဋိပုစ္ဆိ-ပြန်မေးပြီး၊ တေ-ထိုရဟန်းငယ်တို့သည်၊ အာဟံသု၊ (ကိ)၊ “ဥပါသိကေ-ကာမ၊ ဝဏ္ဏေတုံ-ချီးမွမ်းခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ထေရဿ-၏၊ ဝသနဌာနံ-သည်၊ သုဓမ္မဒေဝ-သဘာသဒိသံ-သုဓမ္မာနတ်သဘင်နှင့်တူ၏၊ ကုဒ္ဓိယာ-ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခတံ ဝိယ-ပြုစီမံအပ်သကဲ့သို့၊ (ဟောတိ)” ကုတိ-ပြောကုန်ပြီ၊ ဥပါသိကာ-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “ပဌမံ-စွာ၊ အာဂတာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အညထာ-တစ်မျိုးတစ်ခြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝဒိသု-ပြောကုန်ပြီ၊ ကုမေ-ဤရဟန်းငယ်တို့သည်၊ အညထာ-ဖြင့်၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာဂတာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကိဉ္စိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ပမုသိတွာ-မေ့ကျန်ခဲ့၍၊ ကုဒ္ဓိယာ-ကို၊ ဝိဿဋ္ဌကာလေ-စွန့်လွှတ်ပြီးရာအခါ၌၊ ပဋိနိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ ဂတာ-သွားကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ကုန်၊ ကုမေ ပန-ဤရဟန်းငယ်တို့သည်ကား၊ ကုဒ္ဓိယာ-ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခရိတွာ-ပြုစီမံ၍၊ နိမ္မိတကာလေ-ဖန်ဆင်းထားရာအခါ၌၊ ဂတာ-ကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ကုန်လိမ့်မည်၊” ကုတိ-တွေးပြီး (ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊) [ကုတိတစ်လုံးအကျေကြို၊] အတ္တနော-၏၊ ပဏ္ဍိတဘာဝေန-ပညာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဥ တွာ-၍၊ “သတ္တာရံ-ကို၊ အာဂတာကာလေ-ကြွလာတော်မူရာအခါ၌၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-မေးတော့မည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီး၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ မဟုတ္တံ-ယေဝ-တစ်မဟုတ်သောကာလ၌ပင်၊ သတ္တာ-သည်၊ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော-ရဟန်းအပေါင်းခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိသာခါယ-၏၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပညတ္တာသနေ-၌၊ နိသီဒိ-မူပြီး၊ သာ-ထိုဝိသာခါသည်၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ သက္ကစ္စံ-စွာ၊ ပရိဝိသိတွာ-ပြုစုလုပ်ကျွေး၍၊ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ-

၌၊ သတ္တာရုံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ပဋိပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိံ)။ “ဘန္တေ-ရား! တုမေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂတဘိက္ခုသု-ကြသွားသော ရဟန်းတို့တွင်၊ ဧကစ္စေ-အချို့သော ရဟန်းတို့သည်၊ ရေဝတတ္ထေရဿ-၏၊ ဝသနဌာနံ-ကို၊ ‘ခဒိရဂဟနံ-ရှားပင်တို့ဖြင့် ရှုပ်ပွေနေသော၊ အရညံ-တောတည်း၊’ ကုတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ ဧကစ္စေ-တို့သည်၊ ‘ရမဏီယံ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်း၏၊’ ကုတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ ဧတံ-ဤသို့ ပြောခြင်းသည်၊ ကိံ န ခေါ-အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း?” ကုတိ-မေးပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဥပါသိကေ-ကာမ၊ ဂါမော ဝါ-ရွာသည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ အရညံ ဝါ-တောသည်မူလည်း၊ (ဟောတု-စေ)၊ ယသ္မိံ ဌာနေ-အကြင်အရပ်၌၊ အရဟန္တော-ရဟန္တာတို့သည်၊ ဝိဟရန္တိ-ကုန်၏၊ တံ-ထိုအရပ်သည်၊ ရမဏီယမေဝ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည်သာ၊” ကုတိ ဝတွာ အနုသန္တိ ယဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိံ)။ “ဂါမေ ဝါ၊ ပေ၊ ဘူမိရာမဏေယျက”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

**ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါရညေ၊ နိဇ္ဇေ ဝါ ယဒိ ဝါ ထလေ၊
ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ၊ တံ ဘူမိရာမဏေယျကံ။**

ဂါမေ ဝါ-ရွာ၌သော်လည်းကောင်း၊ ယဒိ-သို့မဟုတ်၊ အရညေ ဝါ-တော၌ သော်လည်းကောင်း၊ နိဇ္ဇေ ဝါ-မြေပြန့်အရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ယဒိ-သို့ မဟုတ်၊ ထလေ ဝါ-တောင်ပေါ်အရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ယတ္ထ-အကြင် အရပ်၌၊ အရဟန္တော-ရဟန္တာတို့သည်၊ ဝိဟရန္တိ-နေကုန်၏၊ တံ-ထိုအရပ်သည်၊ **ဘူမိရာမဏေယျကံ-ကမ္ဘာမြေ၏ မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ရှိရာအရပ်** တည်း၊ ဝါ-မွေ့လျော်ထိုက်သော မြေရှိရာအရပ်တည်း။

ဘူမိရာမဏေယျကံ။ ။ အာရာမရာမဏေယျကန္တိ ပုပ္ဖာရာမဖလာရာမာနံ ရာမ-ဏေယျကံ၊ **ဘူမိရာမဏေယျကန္တိ** သမံ ဘူမိဌာနံ(အံ. ၄-၁, ၃၇၇)။ **ရာမဏေယျကန္တိ** ရမဏီယဘာဝံ(အံ. ၃-၁, ၂၃၁)။ ဤ၌ “ရမဏီယဘာဝေါ”ဟု မဖွင့်ဘဲ အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော “သမံ ဘူမိဌာနံ”ဟူသော အဘိဓမ္မာလိင်သို့ လိုက်၍ “ရမဏီယဘာဝံ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဘာဝတဒ္ဓိတံပေါ် အဿတ္တိဆင့်ရသည်၊ ထိုကြောင့် “ရမိတဗ္ဗန္တိ ရမဏီယံ၊ ရမဏီယဿ+ဘာဝေါ ရာမဏေယျကံ၊ [ရမဏီယ+ကဏ်၊ တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် ကိံ၌ ဝုဒ္ဓိပြု]၊ ရာမဏေယျကံ+ဧတ္ထ အတ္တိတိ ရာမဏေယျကံ၊ [ရာမဏေယျက+ဏာ] ဘူမိယာ

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ အရဟန္တာ-တို့သည်၊ ဂါမန္တေ-ရှာအတွင်း၌၊ ဝါ-ရှာအနီး၌၊ ကာယဝိဝေကံ-ကာယဝိဝေကကို၊ ကိဉ္ဇာပိ န လဘန္တိ-အကယ်၍ကား၊ မရကုန်၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ စိတ္တဝိဝေကံ-စိတ္တဝိဝေကကို၊ လဘန္တေ-ရကုန်သည်သာ၊ ဟိ-မှန်၏၊ တေသံ-ထိုရဟန္တာတို့၏၊ [စိတ္တံ၌စပ်၊] ဒိဗ္ဗပဋိဘာဂါနိပိ-နတ်၌ ဖြစ်သော အာရုံနှင့် တူသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာရမ္မဏာနိ-တို့သည်၊ စိတ္တံကို၊ စာလေတုံ-လှုပ်ရှားစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာန္တိ-မတတ်နိုင်ကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဂါမော ဝါ-သည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ၊ အရညာဒီနံ-တောအစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ ဝါ-တစ်မျိုးမျိုးသည်မူလည်း၊ ဟောတု-စေ။ ယတ္ထ အရဟန္တာ ဝိဟရန္တိ တံ ဘူမိရာမဏေယျကန္တိ-ကား၊ သော ဘူမိပဒေသော-ထိုမြေအရပ်သည်၊ ရမဏီယော ဧဝ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည်သာ၊ ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော-တည်း။ ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏီသု၊ ဣတိ-ပြီးပြီ။

+ရာမဏေယျကံ ဘူမိရာမဏေယျကံ-ကမ္ဘာမြေ၏ မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ရှိရာအရပ်”ဟု ပြုပါ။ “**တံ ဘူမိရာမဏေယျကန္တိ** သော ဘူမိပဒေသော ရမဏီယော ဧဝိတိ အတ္ထော(ဓမ္မ. ၄-၁, ၄၀၀)”အဖွင့်ကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ။

နိတိသုတ္တ-၂၄၂။ ။ထို၌ “ရမိတဗ္ဗတိ ရမဏီယာ၊ ရမဏီယာ ဧဝ ရာမဏေယျာ၊ [သုတ္တံ၌ ဧဝေယျ၊] ဘူမိ+ရာမဏေယျာ ဧတ္ထာတိ ဘူမိရာမဏေယျကံ-မွေ့လျော်ထိုက်သော မြေရှိရာအရပ်၊ [သမာသန္တ ကပစ္စည်း]”ဟု ပြု၏။ နောက်နည်းကို ဤအတိုင်း ပေးခဲ့သည်။

နိဒ္ဒိ-၃၁၆။ ။ထို၌ “ရမိတဗ္ဗန္တိ ရမဏံ၊ ရမဏံ+ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ရာမဏာ၊ ဘူမိစ+ သာ+ရာမဏာ စာတိ ဘူမိရာမဏာ၊ ဘူမိရာမဏာယ+ဘာဝေါ ဘူမိရာမဏေယျ၊ ဘူမိရာမဏေယျမေဝ ဘူမိရာမဏေယျကံ-မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသောမြေ၏အဖြစ်”ဟု ပြုသည်။

ဝိဗော-၁၇၀။ ။ထို၌ “ရမိတဗ္ဗန္တိ ရမဏံ၊ [ရမု+ယု၊] ရမဏဿ+ဘာဝေါ ရာမဏေယျ၊ ရာမဏေယျမေဝ ရာမဏေယျကံ၊ (တစ်နည်း) ရမိတဗ္ဗန္တိ ရမဏီယံ၊ ရမဏီယမေဝ ရာမဏေယျကံ၊ ဘူမိယာ+ရာမဏေယျကံ ဧတ္ထာတိ ဘူမိရာမဏေယျကံ-ကမ္ဘာမြေ၏ မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ရှိရာအရပ်”ဟု ပြုသည်။ ဝိသုသုတ်နက်ဋီ-၄၁၈၌လည်း ဤအတိုင်းပင် ပြု၏။

အပရေန-သော၊ သမယေန-၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-
ကုန်ပြီ (ကိ)။ “အာဂုသော-တို့၊ ကေန ကာရဏေန-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊
အာယသ္မာ သီဝလိတ္ထေရော-သည်၊ သတ္တဒီဝသသတ္တမာသာမိကာနိ-ဂုရက်
ဂုလတို့ဖြင့် ပိုလွန်ကုန်သော၊ သတ္တဝဿာနိ-ဂုဏ်တို့ပတ်လုံး၊ [သတ္တဒီဝသ-
သတ္တမာသာမိကာနိ သတ္တဝဿာနိ-ဂုဏ်ဂုရက်တို့ပတ်လုံး၊] မာတု-၏၊
ကုဏ္ဍိယံ-၌၊ ဝသိ န ခေါ-နေရလေသနည်း? ကေန-ကြောင့်၊ နိရယေ-၌၊ ပစ္စိ-
ကျက်ခဲ့ရသနည်း? ကေန နိဿန္နေန-အဘယ်အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ **လာဘဂ္ဂ-
ယသဂ္ဂပ္ပတ္တော**-ကောင်းမြတ်သောလာဘ်၊ ကောင်းမြတ်သော အခြွေအရံသို့
ရောက်သည်၊ ဝါ-ကောင်းမြတ်သောလာဘ်၊ ကောင်းမြတ်သော အခြွေအရံကို
ရရှိသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်သနည်း?” ဣတိ-ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တံ
ကထံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ကိ-ကို၊ ကထေထ-ကုန်သနည်း?” ဣတိ-
သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဘန္တေ၊ ဣဒံ နာမ-ကို၊ (ကထေမ)” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော၊ တဿ
အာယသ္မတော-ထိုအရှင်သီဝလိ၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-ရှေးကံကို၊ ကထေန္တော-မိန့်ကြား

လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော။ ။အဂ္ဂေါ+လာဘော လာဘဂ္ဂေါ၊ အဂ္ဂေါ+ယသော ယသ-
ဂ္ဂေါ၊ အဂ္ဂနှင့် လာဘ၊ ယသတို့ကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ သို့မဟုတ်၊ “လာဘော+အဂ္ဂေါ
လာဘဂ္ဂေါ၊ ယသော+အဂ္ဂေါ ယသဂ္ဂေါ”ဟု ဝိသေသနပရပဒကမ္မဓာရည်းကြံပါ။ ထို
နောင် “လာဘဂ္ဂေါ စ+ယသဂ္ဂေါ စ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂေါ၊ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂံ+ပတ္တော
လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော-ကောင်းမြတ်သောလာဘ်၊ ကောင်းမြတ်သောအခြွေအရံသို့
ရောက်သည်”ဟု ဆက်ပါ။ (ဒီ. ဋ္ဌ-၃၊ ၇၊ သုတ်ပါထေဘာ-၁၊ ၃၉၉)

တစ်နည်း။ ။လာဘဿ+အဂ္ဂေါ လာဘဂ္ဂေါ-လာဘ်၏ ကောင်းမြတ်သည်၏
အဖြစ်၊ ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပကြိ၊ ယသဿ+အဂ္ဂေါ ယသဂ္ဂေါ-အခြွေအရံ၏
ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်၊ လာဘဂ္ဂေါ စ+ယသဂ္ဂေါ စ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂေါ၊ လာဘဂ္ဂ-
ယသဂ္ဂံ+ပတ္တော လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော-လာဘ်၏ ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်၊
အခြွေအရံ၏ ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ (ဝိ. ဋ္ဌ-၁၊ ၁၆၁-၂)

တစ်နည်း။ ။ လာဘေန+အဂ္ဂေါ လာဘဂ္ဂေါ-လာဘ်အားဖြင့် ကောင်းမြတ်သည်၏
အဖြစ်၊ ယသေန+အဂ္ဂေါ ယသဂ္ဂေါ၊ ထိုနောင် ဒုတိယနည်းအတိုင်း ဆက်တွဲ၍ “လာဘ-
ဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော-လာဘ်အားဖြင့် ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်၊ အခြွေအရံအားဖြင့်
ကောင်းမြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်”ဟုပေး။ (ဝိ. ဋ္ဌ-၁၊ ၁၆၁-၂)

လိုသည်။ (ဟုတ္တာ)။ အာဟ။

ဘိက္ခဝေ-တို့! ကုတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ ဧကနုတိကပ္ပေ-ဇာကမ္ဘာ၌၊ ဝိပဿိ-မည်သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ လောကေ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတာ-၍၊ ဧကသ္မိ-သော၊ သမယေ-၌၊ ဇနပဒစာရိကံ-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်၊ စရိတာ၊ ပိတု-၏၊ နဂရံ-သို့၊ ပစ္စာဂမာသိ-တစ်ဖန် ပြန်ကြွလာတော်မူပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ အာဂန္တကဒါနံ-အာဂန္တုပို့ အလှူကို၊ သဇ္ဇေတာ-ပြင်ဆင်၍၊ နာဂရာနံ-မြို့၌ နေသူ တို့၏၊ (မြို့သူမြို့သားတို့၏)၊ (သန္တိကံ-သို့) သာသနံ-ကို၊ ပေသေသိ-ပို့စေပြီ၊ (တစ်နည်း) နာဂရာနံ-တို့အား၊ သာသနံ-ကို၊ ပေသေသိ-ပေးပို့ပြီ၊ [ဓမ္မ ဘာ-၁၊ ၆၈၈။] (ကို) “အာဂန္တု-၍၊ မယံ-၏၊ ဒါနေ-၌၊ သဟာယကာ-အဖော်တို့သည်၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ကြလော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပို့စေပြီ၊ တေ-ထိုမြို့နေသူတို့သည်၊ တထာ-ထိုပို့စေသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ “ရညာ-သည်၊ ဒိန္နဒါနတော-ပေးလှူအပ် သော အလှူထက်၊ အတိရေကတရံ-သာ၍ လွန်စွာ၊ ဒဿာမ-ကုန်အံ့၊” ကုတိ- ဤသို့ ကြံ၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ နိမန္တေတွာ-၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်နေ၌၊ ဒါနံ-ကို၊ ပဋိယာဒေတွာ-စီရင်၍၊ ရညော-၏၊ (သန္တိကံ-သို့) သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိသု-ပို့ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ အာဂန္တု-၍၊ တေသံ-ထိုမြို့နေသူတို့၏၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ကုတော-ဤအလှူထက်၊ အဓိကတရံ-သာ၍ ပိုလွန်သော အလှူကို၊ ဒဿာမိ-အံ့၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပုနဒိဝသတ္တာယ-နောက်နေအကျိုးငှာ၊ သတ္တာရံ-ကို၊ နိမန္တေသိ-ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ နာဂရေ-တို့ကို၊ ပရာဇေတုံ-ရှုံးစေခြင်းငှာ၊ နေဝ သက္ခိ-မတတ်နိုင်၊ နာဂရာ-တို့သည်၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ပရာဇေတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိ-မတတ်နိုင်၊ နာဂရာ-တို့သည်၊ ဆဋ္ဌေ-၆ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ ဝါရေ-အကြိမ်၌၊ “သွေ ဒါနိ-နက်ဖြန်၌၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် လှူဒါန်းလသော်၊

သွေ ဒါနိ။ ။ဒါနိနိပါတ် အနက်မဲ့တည်း၊ (တစ်နည်း) ကာလနက်ဟော သွေပုဒ်ရှိ နေသောကြောင့် ဒါနိနိပါတ် ပနအနက်တည်း၊ ပန၏အနက်တွင်လည်း ရှေးက လှူခဲ့ ဖူးသည်မှတူသော နက်ဖြန်လှူမည့် အလှူကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသအနက်တည်း၊ ဤအလို “သွေ ဒါနိ-နက်ဖြန်၌ကား”ဟု ပေး။ (ဝိ. ၄-၁၈၂၊ ဝိမတိ-၁၊ ၁၀၂၊ မအူနိ- ၃၊ ၆၄၊ ပါဝံသစ်-၂၊ ၄၃၇)

‘ဣမသ္မိံ ဒါနေ-ဤအလှူ၍၊ ဣဒံ နာမ-ဤမည်သောပစ္စည်းဝတ္ထုသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊’ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်သည်၊ ဟောတိ-၏။ ဧဝံ-ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒဿာမ-ကုန်အံ့၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ပုနဒိဝသေ-နောက်နေ၍၊ ဒါနံ-လှူဖွယ်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပဋိယာ-ဒေတွာ-စီမံပြီး၍၊ “ကိ-အဘယ်ပစ္စည်းဝတ္ထုသည်၊ ဧတ္ထ-ဤအလှူ၍၊ နတ္ထိ နုခေါ-မရှိသနည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဩလောကေန္တာ-ကြည့်ကုန်လသော်၊ အလ္လမဓု-မေဝ-စိုပြေလတ်ဆတ်သော ပျားရည်ကိုသာ၊ န အဒ္ဓသံသု-မတွေ့ရကုန်၊ ပက္ကမဓု ပန-ချက်အပ်ပြီးသော ပျားရည်သည်ကား၊ ဗဟုံ-များစွာ၊ အတ္ထိ-၏၊ တေ-ထိုမြို့နေသူလူတို့သည်၊ အလ္လမဓုဿ-၏၊ အတ္ထာယ-အငှာ၊ စတူသု-ငှခုကုန်သော၊ နဂရဒ္ဓါရေသု-မြို့တံခါးတို့၌၊ စတ္တာရိ-ငှလီကုန်သော၊ ကဟာပဏသဟဿာနိ-အသပြာအထောင်တို့ကို၊ [စတ္တာရိ ကဟာပဏသဟဿာနိ-ငွေကျပ်ငှထောင်တို့ကို၊] ဂါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ ပဟိဏိသု-ပေးပို့ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကော-သော၊ ဇနပဒမနုဿော-ဇနပုဒ်၌ နေသောလူသည်၊ ဂါမဘောဇကံ-ရွာစားကို၊ ပဿိတုံ-တွေ့ခြင်းငှာ၊ အာဂစ္ဆန္တော-သော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ မဓုပဋူလံ-ပျားအုံကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ မက္ခိကာ-ပျားကောင်တို့ကို၊ ပလာပေတွာ-ပြေးစေ၍၊ သာခံ-သစ်ခက်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ သာခါဒဏ္ဍကေနေဝ-သစ်ခက်ရိုးတံနှင့်သာ၊ သဒ္ဓိံ၊ မဓုပဋူလံ-ပျားအုံကို၊ (ပျားလပို့ကို)၊ အာဒါယ-၍၊ “ဂါမဘောဇကဿ-အား၊ ဒဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နဂရံ-သို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ မဓုအတ္ထာယ-ပျားရည်အကျိုးငှာ၊ ဂတော-သွားသူသည်၊ တံ-ထိုဇနပုဒ်၌ နေသောလူကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “အမ္ဘော-အမောင်၊ မဓု-ပျားရည်ကို၊ [“မဓု”ဟု ဆိုလိုလျက် ရွတ်လွယ်စေခြင်းငှာ နိဂ္ဂဟိတံလာ၍ “မဓု”ဟု ရှိသည်၊] ဝိက္ခိဏိယံ-ရောင်းအပ်သလော?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ “သာမိ-အရှင်၊ န ဝိက္ခိဏိယံ-မရောင်းအပ်ပါ၊” ဣတိ-ပြောပြီ၊ “ဟန္တု-ရော၊ ဣမံ ကဟာပဏံ-ဤငွေတစ်ကျပ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ (မဓု-ကို)၊ ဒေဟိ-လော၊” ဣတိ-ပြောပြီ၊ သော-ထိုဇနပုဒ်၌ နေသောလူသည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “ဣမံ မဓုပဋူလံ-ဤပျားအုံသည်၊ (ပျားလပို့သည်)၊ ပါဒမတ္တမ္ပိ-တစ်မတ်မျှကိုလည်း၊ န အတ္တိ-မထိုက်တန်၊ အယံ ပန-ဤသူသည်ကား၊ ကဟာပဏံ-တစ်ကျပ်ကို၊ ဒေတိ-၏၊ ဗဟုကဟာပဏကော မညေ-များသော အသပြာ

ရှိသည်ဟု ထင်၏။ ဝါ-ပိုက်ဆံပေါသည်ဟု ထင်၏။ မယာ-သည်။ ဝမေတုံ-တိုးစေခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ကုတိ-ကြံပြု၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသူကို၊ “န ဒေမိ”တိ-မပေးနိုင်ပါဟူ၍၊ အာဟ၊ “တေန ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ဒွေ ကဟာပဏေ-၂ကျပ်တို့ကို၊ ဂဏှာဟိ-ယူလော၊” ကုတိ-ပြီ၊ “ဒွိဟိပိ-၂ကျပ်တို့ဖြင့်လည်း၊ န ဒေမိ-ပါ၊” ကုတိ-ပြီ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး၊ သော-ထိုသူသည်၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ဣဒံ သဟဿံ-ဤတစ်ထောင်ကျပ်ကို၊ ဂဏှာဟိ-လော၊” ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဘဏ္ဍိကံ-ငွေထုပ်ကို၊ ဥပနေသိ-အနီးသို့ဆောင်ပြီး ဝါ-ကပ်ဆောင်ပြီး၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ ဝမေသိ-တိုးစေပြီ။

အထ-၌၊ နံ-ထိုသူကို၊ သော-ထိုနေ့ပုဒ်၌ နေသောလူသည်၊ အာဟ၊ “တံ-သည်၊ ဥမ္မတ္တကော ကိ န ခေါ-ရှုနေသူလော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ကဟာ-ပဏာနံ-အသပြာတို့၏၊ ဌပနောကာသံ-ထားရာအရပ်ကို၊ န လဘသိ ကိ န ခေါ-မရသလော? ပါဒမ္ပိ-တစ်မတ်ကိုလည်း၊ န အဋ္ဌနကံ-မထိုက်တန်သော၊ မဓုံ-ပျားရည်ကို၊ ‘သဟဿံ-တစ်ထောင်ကျပ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဒေဟိ-လော၊’ ကုတိ-သို့ ဝဒသိ-ပြောနေ၏၊ ‘ဧတံ-ဤသို့ ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ကိ နာမ-အဘယ်မည်သော အကြောင်းကြောင့်နည်း?’ ကုတိ-မေးပြီး၊ ‘ဘော-အမောင်! အဟံ-သည်၊ ဇာနာမိ-(တစ်မတ်မတန်ကြောင်းကို) သိပါ၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ကုမိနာ-ဤပျားရည်ဖြင့်၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကမ္ပံ-ပြုဖွယ်အလုပ်သည်၊ အတ္ထိ၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-ပြောနေရပါ၏၊’ ကုတိ-ပြောပြီး၊ “သာမိ-အရှင်! ကိ ကမ္ပံ-အဘယ်သို့သော ပြုဖွယ်အလုပ်နည်း?’ ကုတိ-မေးပြီး၊ “အမှေဟိ-တို့သည်၊ အဋ္ဌသဋ္ဌိသမဏသဟဿပရိဝါရဿ-၆သောင်းစုထောင်သော ရဟန်းအခြံအရံရှိသော၊ ဝိပဿီဗုဒ္ဓဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) ဝိပဿီဗုဒ္ဓဿ-၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ)၊ မဟာဒါနံ-ကြီးကျယ်သောအလှူကို၊ သဇ္ဇိတံ-ပြင်ဆင်အပ်ပြီး၊ တတြ-ထိုကြီးကျယ်သောအလှူ၌၊ ဧကံ-တစ်မျိုးသော၊ အလ္လမဓုမေဝ-စိုပြေလတ်ဆတ်သော ပျားရည်သည်သာ၊ နတ္ထိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဂဏှာမိ-ယူ၏၊” ကုတိ-ပြောပြီး၊ ဧဝံသန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ အဟံ-သည်၊ မူလေန-အဖို့အခံဖြင့်၊ န ဒဿာမိ-မပေးနိုင်ပါ၊ “အဟမ္ပိ-သည်၊ ဒါနေ-၌၊ ပတ္တိ-အဖို့ကို၊

သစေ လဘိဿာမိ-အကယ်၍ ရအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒဿာမိ-ပေးပါမည်။” ကုတိ-
 ပြောပြီ၊ သော-ထိုသူသည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ နာဂရာနံ-တို့အား၊ တမတ္ထံ-ကို၊ အာရော-
 စေသိ-ပြီ၊ နာဂရာ-တို့သည်၊ တဿ-ထိုနေပုဒ်၌ နေသောလူ၏၊ သဒ္ဓါယ-၏၊
 ဗလဝဘာဝံ-အားရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ (အားကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို)၊ ဥတွာ-
 ၍၊ “သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊ ပတ္တိကော-အဖို့ရှိသူသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါလော၊”
 ကုတိ-သို့ ပဋိဇာနိသု-အသိအမှတ်ပြုကုန်ပြီ၊ ဝါ-လက်ခံခွင့်ပြုကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုမြို့၌
 နေသူတို့သည်၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ နိဿိဒါပေတွာ-စေ၍၊ ယာဂု-
 ခဇ္ဇကံ-ယာဂု၊ခဲဖွယ်ကို၊ ဒတွာ-၍၊ မဟတိ-ကြီးမားသော၊ သုဝဏ္ဏပါတိ-ရွှေခွက်
 ကို၊ အာဟရာပေတွာ-ယူဆောင်စေ၍၊ မဓုပဋုလံ-ကို၊ ပိဋ္ဌာပေသု-ညစ်စေကုန်ပြီ၊
 တေနေဝ မနုဿေန-ထိုနေပုဒ်၌ နေသော လူသည်ပင်၊ ပဏ္ဏာကာရတ္ထာယ-
 လက်ဆောင်အကျိုးငှာ၊ အာဟဋ္ဌော-ဆောင်ယူအပ်ခဲ့သော၊ ဒမိဝါရကောပိ-
 နို့ဓမ်းအိုးသည်လည်း၊ အတ္တိ-၏၊ သော-ထိုနေပုဒ်၌ နေသော လူသည်၊ တမ္ပိ
 ဒမိ-ထိုနို့ဓမ်းကိုလည်း၊ ပါတိယံ-ခွက်၌၊ အာကိရိတွာ-လောင်းထည့်၍၊ တေန
 မဓုနာ-ထိုပျားရည်နှင့်၊ သံသန္နိတွာ-ရောနှော၍၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊ ဘိက္ခု-
 သံဃဿ-အား၊ အာဒိတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ အဒါသိ-ပြီ၊ တံ-ထိုပျားရည်၊နို့ဓမ်း
 သည်၊ ယာဝဒတ္ထံ-အလိုရှိသလောက်၊ ဂဏန္တာနံ-ခံယူကုန်သော၊ သဗ္ဗေသံ-
 အလုံးစုံသော ဘုရားအမျိုးရှိသော သံဃာတော်၌သောင်းစုထောင်တို့ဖို့၊ ဝါ-
 တို့အား၊ ပါပုဏိ-ရောက်ရှိ၊ ရရှိပြီ၊ ဥတ္တရိမ္ပိ-အလွန်လည်း၊ အဝသိဋ္ဌံ-ကြွင်းကျန်
 သည်၊ အဟောသိယေဝ-ဖြစ်သည်သာ၊ “ဧဝံ-သို့၊ ထောက်-အနည်းငယ်သော၊
 မဓု-သည်၊ ကထံ-ဘယ်သို့လျှင်၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ ဗဟူနံ-များစွာသောဘုရား
 အမျိုးရှိသော သံဃာတော်၌သောင်းစုထောင်တို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အား၊ ပါပုဏိ-ရောက်
 သနည်း၊” ကုတိ-သို့၊ န စိန္တေတဗ္ဗေ-မကြံစည်ထိုက်၊ ဟိ-မှန်၊ တံ-ထိုအနည်းငယ်
 သော ပျားရည်သည်၊ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန-ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့်၊
 ဝါ-ဘုရားရှင်၏ အစွမ်းတော်ကြောင့်၊ (ဗဟူနံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အား၊) ပါပုဏိ-ပြီ၊
 ဗုဒ္ဓဝိသယော-ဘုရားရှင်အရာကို၊ န စိန္တေတဗ္ဗေ-မကြံစည်ထိုက်၊ (ကသ္မာ-
 ကြောင့်၊ န စိန္တေတဗ္ဗေ-မကြံစည်ထိုက်သနည်း?) ဟိ (ယသ္မာ)-အကြင်
 ကြောင့်၊) စတ္တာရိ-၄မျိုးသောအရာတို့ကို၊ “အစိန္တေယျာနီ” တိ-မကြံစည်ထိုက်

ကုန်ဟူ၍၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တာနိ-ထိုငှမျိုးသော အရာတို့ကို၊ စိန္တေန္တော-ကြံစည်သူသည်၊ ဝါ-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဥမ္မာဒဿေဝ-ရူးသွပ်ခြင်း၏သာ၊ ဘာဂီ-အဖို့ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ကုတိ (တသ္မာ)-ထိုကြောင့်၊ (န စိန္တေတဗ္ဗော-မကြံစည်ထိုက်၊) သော ပုရိသော-ထိုနေပုဒ်၌နေသော ယောက်ျားသည်၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ကမ္မံ-ကုသိုလ်ကံကို၊ ကတွာ-၍၊ အာယုပရိယောသာနေ-အသက်၏ အဆုံး၌၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-လုံး၊ သံသရန္တော-သော်၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ သမယေ-၌၊ ဒေဝလောကာ-မှ၊ စဝိတွာ-၍၊ ဗာရာဏသီယံ-၌၊ ရာဇကုလေ-မင်းမျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပိတု-၏၊ အစ္စယေန-၌၊ ရဇ္ဇံ-မင်း၏အဖြစ်သို့၊ ပါပဏိ၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ “ဧကံ-သော၊ နဂရံ-ကို၊ ဂဏိဿာမိ-သိမ်းပိုက်အံ့” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂန္ဒာ၊ ပရိ-ဝါရေသိ-ဝိုင်းပြီ၊ “မေ-အား၊ ရဇ္ဇံ ဝါ-တိုင်းပြည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယုဒ္ဓံ ဝါ-စစ်ထိုးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒေန္တု-ပေးကြလော၊” ကုတိ-သို့၊ နာဂရာနဉ္စ-တို့၏လည်း၊ (သန္တိကံ-သို့) သာသနံ-ကို၊ ပဟိဏိ-ပြီ၊ တေ-ထိုမြို့၌နေသူတို့သည်၊ “ရဇ္ဇံ-ကို၊ နေဝ ဒဿာမ-မပေးနိုင်ကုန်၊ ယုဒ္ဓံ-ကို၊ န ဒဿာမ-ကုန်၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ စူဠဒွါရေဟိ-သေးငယ်သော တံခါးတို့မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ဒါရုဒကာဒိနိ-ထင်း၊ ရေတို့ကို၊ အာဟရန္တိ-ဆောင်ယူကုန်၏၊ သဗ္ဗကိစ္စာနိ-အလုံးစုံသော ကိစ္စတို့ကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏။

ဣတရောပိ-အခြားသောဗာရာဏသီမင်းသည်လည်း၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ မဟာဒွါရာနိ-ကြီးမားသော တံခါးပေါက်တို့ကို၊ (တံခါးမကြီးတို့ကို)၊ ရက္ခန္တော-စောင့်ရှောက်လျက်၊ သတ္တမာသာမိကာနိ-ဂုလပိုလွန်ကုန်သော၊ သတ္တ ဝဿာနိ-ဂုန့်စံတို့ပတ်လုံး၊ [သတ္တမာသာမိကာနိ သတ္တ ဝဿာနိ-ဂုန့်စံ ဂုလတို့ပတ်လုံး၊] နဂရံ-ကို၊ ဥပရန္တိ-ပိတ်ဆို့ထားပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုဗာရာဏသီမင်း၏၊ မာတာ-မယ်တော်သည်၊ “မေ-၏၊ ပုတ္တော-သားတော်သည်၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရောတိ-ပြုနေသနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဒေဝီ-မိဖုရား! ကုဒံ နာမ-ဤမည်သော အမှုကို၊ (ကရောတိ-၏)” ကုတိ-သို့၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ သုတွာ-၍၊ “မေ-၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ ဗာလော-မိုက်လေစွ၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြလော၊ တဿ-

ထိုသားတော်အား၊ ‘စူဠဒွါရာနိပိ-သေးငယ်သောတံခါးတို့ကိုလည်း၊ ပိဓာယ-
ပိတ်၍၊ နဂရံ-ကို၊ ဥပရန္တတု-ပိတ်ဆိုလော၊’ ဣတိ-သို့၊ ဝဒေထ-လျှောက်တင်
ချေကြလော၊” ဣတိ-ဤသို့မိန့်ပြီ၊ သော-ထိုဗာရာဏသီမင်းသည်၊ မာတု-၏၊
သာသနံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ တထာ-ထိုကြားသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြီ၊ နာဂရာ-
ပိ-တို့သည်လည်း၊ ဗဟိ-သို့၊ နိက္ခမိတုံ-ငှာ၊ အလဘန္တာ-မရကုန်လသော်၊ သတ္တ-
မေ-ဂုရုဂြိုဟ်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ အတ္တနော-၏၊ ရာဇာနံ-ကို၊ မာရေတွာ-
သေစေ၍၊ ဝါ-သတ်၍၊ တဿ-ထိုဗာရာဏသီမင်းအား၊ ရန္တံ-တိုင်းပြည်ကို၊
အဒံသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ဗာရာဏသီမင်းသည်၊ ဣမံ ကမ္မံ-ဤမကောင်းမှုကို၊
ကတွာ-၍၊ အာယုပရိယောသာနေ-၌၊ အဝီစိမှိ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ ယာဝ-
လောက်၊ အယံ ပထဝီ-သည်၊ ယောဇနမတ္တံ-တစ်ယူဇနာမျှ၊ ဥဿန္တာ-မြင့်
တက်၏၊ တာဝ-လောက်၊ နိရယေ-၌၊ ပစ္စိတွာ-၍၊ စတုန္ဒံ-ကုန်သော၊ စူဠဒွါရာနံ-
သေးငယ်သောတံခါးတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပိဒဟိတတ္တာ-ပိတ်အပ်ခဲ့ကုန်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ တတော-ထိုအဝီစိငရဲမှ၊ စုတော-သည်၊ (သမာနော)၊ တဿာ
ဧဝ မာတု-ထိုမယ်တော်၏ပင်၊ ကုဏ္ဍိသိံ-၌၊ ပဋိသန္ဓိံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ သတ္တ-
မာသာဓိကာနိ-ဂုလပိုလွန်ကုန်သော၊ သတ္တ ဝဿာနိ-ဂုဏ်တို့ပတ်လုံး၊ အန္တော-
ကုဏ္ဍိသိံ-ဝမ်းအတွင်း၌၊ ဝသိတွာ-၍၊ သတ္တ ဒိဝသာနိ-ဂုရုဂြိုဟ်တို့ပတ်လုံး၊ ယောနိ-
မုခေ-အင်္ဂါဇာတ်၏အဝ၌၊ တိရိယံ-ကန့်လန့်၊ နိပဇ္ဇိ-အိပ်နေရပြီ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့!
ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ သီဝလိ-သည်၊ တဒါ-၌၊ နဂရံ-ကို၊ ဥပရန္တိတွာ-ပိတ်ဆို၍၊ ဂဟိတ-
ကမ္မေန-ဖမ်းယူအပ်သောကံကြောင့်၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-ပတ်လုံး၊ နိရယေ-
၌၊ ပစ္စိတွာ-၍၊ စတုန္ဒံ-ကုန်သော၊ စူဠဒွါရာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပိဒဟိတတ္တာ-
ကြောင့်၊ တတော-ထိုအဝီစိငရဲမှ၊ စုတော-သည်၊ (သမာနော)၊ တဿာ ဧဝ
မာတု-၏ပင်၊ ကုဏ္ဍိယံ-၌၊ ပဋိသန္ဓိံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-
လုံး၊ ကုဏ္ဍိယံ-၌၊ ဝသိ-နေရပြီ၊ နဝမရုနော-စိုပြေလတ်ဆတ်သောပျားရည်၏၊
ဝါ-ကို၊ ဒိန္နတ္တာ-ပေးလှူအပ်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော-
ကောင်းမြတ်သောလာဘ်၊ ကောင်းမြတ်သော အခြွေရံသို့ ရောက်သည်၊ ဝါ-
ကောင်းမြတ်သောလာဘ်၊ ကောင်းမြတ်သော အခြွေအရံကို ရရှိသည်၊
ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ပုန၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဘိက္ခု ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ၊ (ကိ)၊ “ယေန-အကြင်
 ကြောင့်၊ ဧကကေန-တစ်ပါးတည်းသည်၊ (တစ်ပါးတည်းက)၊ ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခု-
 သတာနံ-တို့ဖို့ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခုသတာနံ-တို့၏၊ (အတ္ထာယ-
 ဌာ၊) ပဉ္စကုဋ္ဌာဂါရသတာဒီနိ-၅ရာသောအထွတ်ရှိသောကျောင်းအစရှိသည်
 တို့ကို၊ ကတာနိ-ပြုအပ်ကုန်ပြီ၊ (တေန-ထိုကြောင့်၊) သာမဏေရဿ-၏၊
 လာဘော-လာဘ်သည်၊ အဟော-ဪ၊ . . . အံဩဖွယ်ကောင်းလေစွ၊ ပုည-
 ကောင်းမှုသည်၊ ဝါ-ဘုန်းကံသည်၊ အဟော-စွ၊ (တစ်နည်း) ယေန-အကြင်
 ကိုရင်သည်၊ ဧကကေန-တစ်ပါးတည်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခုသတာနံ-
 တို့ဖို့ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခုသတာနံ-တို့၏၊ (အတ္ထာယ-ဌာ၊)
 ပဉ္စကုဋ္ဌာဂါရသတာဒီနိ-တို့ကို၊ ကတာနိ-အပ်ကုန်ပြီ၊ (တဿ) သာမဏေရဿ-
 ထိုကိုရင်၏၊ လာဘော-သည်၊ အဟော-စွ၊ ပုည-သည်၊ အဟော-စွ၊” ဣတိ-
 ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ အာဂန္တာ၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧတရဟိ-၌၊ ကာယ-သော၊
 ကထာယ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အတ္ထ န-ကုန်သနည်း?”
 ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဣမာယ နာမ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (သန္နိသိန္နာ၊ အမှ)” ဣတိ-
 သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့၊ မယံ-၏၊ ပုတ္တဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပုည-သည်၊ နေဝ
 အတ္ထိ-မရှိတော့၊ ပါပံ-သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ အဿ-ထိုသားတော်သည်၊
 ဥဘယံ-ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှု မျိုးလုံးကို၊ **ပဟိနံ**-ပယ်အပ်ပြီ၊ (တစ်နည်း)
 ဥဘယံ-သည်၊ အဿ-၏၊ (စိတ္တသန္တာနတော-စိတ်အစဉ်မှ၊) **ပဟိနံ**-ကင်းပြီ၊
 ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ ပြာဟုဏဝဂ္ဂေ-ပြာဟုဏဝဂ်၌၊ ဝါ-က၊ ဣမံ ဂါထံ၊ အာဟ၊
 (ကိ)၊ “ယောဓ၊ ပေ၊ ပြာဟုဏ”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

ပဟိနံ။ ။ဟာဓာတ်သည် “ဂတိ၊ စာဂ၊ ဟာနိ”ဟု ခနက်ရှိ၏။ ထိုတွင် ရှေ့နည်းအလို
 ပဟိနံ၌ ဟာဓာတ် စာဂအနက်တည်း၊ “ပဟိယိတ္တာတိ ပဟိနံ၊ [ပ+ဟာ+တ၊ တကို
 ဤဏပြု၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဣကို နပြု၊-ရူ-၃၈၅၊]”ဟု ပြုပါ၊ အဿ၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်သည်
 အဝုတ္တကတ္တာအနက်၌ သက်၏၊ နောက်နည်းလို ဂတိအနက်(ပဥပသာရကြောင့်
 ကင်းခြင်းအနက်)တည်း၊ “ပဟာယိတိ ပဟိနံ”ဟု ပြု၊ အဿ၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်သည်
 သာမိအနက်၌ သက်၏၊ ပဟိနံ၏ အပါဒါန်ကို “စိတ္တသန္တာနတော”ဟု ထည့်ရသည်၊
 (ဝိ. ၄-၁၊ ၁၀၄၊ သာရတ္ထ-၁၊ ၃၄၀၊ ပါရာဘာ-၁၊ ၅၂၁)

**ယောဓ ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ ဥဘော သင်္ဂမုပစ္စဂါ
အသောကံ ဝိရဇံ သုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ပြုမိ ဗြဟ္မဏံ။**

ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကုမ-ဤသာသနာတော်၌၊ ပုညဉ္စ-ကောင်းမှုလည်းကောင်း၊ ပါပဉ္စ-မကောင်းမှုလည်းကောင်း၊ (ကုတိ-ဤသို့) ဥဘော-၂မျိုးလုံးတို့ကို၊ (ဆဇ္ဈတ္တာ-ပယ်စွန့်၍) သင်္ဂ-ရာဂဒေါသ၊ အစရှိကုသွယ်၊ ငြိတွယ်တတ်သော တရားကို၊ ဥပစ္စဂါ-လွန်မြောက်ပြီ၊ အသောကံ-သောကမရှိသော၊ ဝိရဇံ-ကင်းသော ရာဂစသောမြူရှိသော၊ ဝါ-ရာဂစသောမြူမှ ကင်းသော၊ သုဒ္ဓံ-ကိလေသာကင်း၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ ဗြဟ္မဏံ-ဗြဟ္မဏဟူ၍၊ ဝါ-မကောင်းမှုတို့ကို မြောစေပြီးသူဟူ၍၊ ပြုမိ-ဟောတော်မူ၏။

ခဗိရဝနိယရေဝတတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီးပြီ။

၁၀-အညတရက္ခတ္ထိဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ရမဏီယာနီတိ-သော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော

ဥဘော သင်္ဂ။ ။ “ဥဘောတိ ဒွေပိ ပုညာနိ စ ပါပါနိ စ ဆဇ္ဈတ္တာ(ဓမ္မ. ၄-၂, ၄၂၃)”ဟူသော အဖွင့်အလို “ဥဘော-ကုန်သော၊ ပုညဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပါပဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဆဇ္ဈတ္တာ-၍”ဟု ဝုဏ်မတူသည့် ဝိသေသန၊ ဝိသေသျှကြံ၍ တစ်နည်းပေးပါ၊ အထက်၌ သရူပ၊ သရူပဝန္တကြံ၍ ပေးသည်၊ “သံသာရပဏေ သဉ္စတိတိ သင်္ဂေါ၊ (သံဇ္ဇိ-၁, ၆၇-၈)”ဟု ပြု၊ သင်္ဂသည် “ရာဂသင်္ဂ၊ ဒေါသသင်္ဂ၊ မောဟသင်္ဂ၊ မာနသင်္ဂ၊ ဒိဋ္ဌိသင်္ဂ၊ ကိလေသသင်္ဂ၊ ဒုစ္စရိတသင်္ဂ”ဟု ၇ပါးရှိ၏(မဟာနိ-၃၄)။ “တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ကောဓ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ ကိလေသ၊ ဒုစ္စရိတ”ဟုလည်း သုံး၏၊ ထို့ပြင် ကေစိဆရာတို့က အနုသယ၇ပါးကို သင်္ဂဟု ဆို၏။ (ကုတိ. ၄- ၂၈၇)

မ. ၄-၃, ၂၉၉။ ။ ထို၌ ကောင်းမှုသည် နတ်ပြည်၌ ငြိကပ်စေပြီး မကောင်းမှုက အပါယ်၄ပါး၌ ငြိကပ်စေတတ်သောကြောင့် ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုကို “ဥဘော သင်္ဂ”ဟု ဖွင့်သေး၏၊ ထိုအလို “သဇ္ဇာပေတီတိ သင်္ဂ”ဟု ပြု၍ “ဥဘော-၂မျိုးကုန်သော၊ သင်္ဂ-နတ်ပြည်အထပ်ထပ်၊ အပါယ်လေးရပ်၌ ငြိကပ်စေတတ်သော၊ ပုညဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပါပဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပစ္စဂါ-ပြီ”ဟု ပေးပါ။

အညတရံ-အမျိုးအမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ကုတ္တိ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ပိဏ္ဏပါတိကော-အပေါင်းအာမိသတို့၏ သပိတ်၌ ကျခြင်းကို ရှာမှီးတတ်သော၊ ဝါ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်လေ့ရှိသော၊ (ပိဏ္ဏပါတ်စုတင်ဆောင်သော)၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၃၆၄၊ ဓမ္မဂါနိ-၂, ၄၁၈]၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဇိဏ္ဏ-ဥယျာနံ-အိုမင်းဟောင်းနွမ်းသော ဥယျာဉ်သို့ ဝါ-ဥယျာဉ်ဟောင်းသို့ ပဝိသိတွာ-၍၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ဧကာ-သော၊ နဂရသောဘိနီ-ပြည့်တန်ဆာမဖြစ်သော၊ ကုတ္တိ-သည်၊ ပုရိသေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ “အဟံ-သည်၊ အသုကဋ္ဌာနံ နာမ-ဤမည်သောအရပ်သို့၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊ တံ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆေယျာသိ-လာခဲ့လော၊” ကုတိ-သို့၊ သင်္ကေတံ-အချိန်းအချက်ကို၊ (ချိန်းဆိုခြင်းကို)၊ ကတွာ၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ သော ပုရိသော-သည်၊ န အာဂစ္ဆိ-မလာ၊ သာ-ထိုပြည့်တန်ဆာမသည်၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ အာဂမနမဂ္ဂံ-လာရာလမ်းကို၊ ဩလောကေန္တိ-ကြည့်လသော်၊ တံ-ထိုယောက်ျားကို၊ အဒိသွာ-၍၊ ဥက္ကဏ္ဍိတွာ-ငြီးငွေ့(ပျင်းရိ)၍၊ ကုတော စိတော စ-ဤမှလည်း ဤမှလည်း၊ (ဟိုဟိုဒီဒီ)၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၃၂]၊ ဝိစရမာနာ-လှည့်လည်လသော်၊ (လှည့်လည်ရင်း)၊ တံ ဥယျာနံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ပလ္လင်္ဂီ-ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၂၂၉]၊ အာဘုဒိတွာ-၍၊ နိသိန္နံ-သော၊ ထေရံ-ကို၊ ဒိသွာ၊ ကုတော စိတော စ-မှလည်း၊ ဩလောကယမာနာ-ကြည့်လသော်၊ အညံ-အခြားသော၊ ကဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ယောက်ကို၊ အဒိသွာ၊ “အယဉ္ဇ-ဤရဟန်းသည်လည်း၊ ပုရိသော ဧဝ-ပင်တည်း၊ ကုမဿ-ဤရဟန်း၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ပမောဟေဿာမိ-တွေဝေစေအံ့၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပုရတော-၌၊ ဌတွာ-ရပ်၍၊ ပုနပျုနံ၊ နိဝတ္ထ-သာဓုကံ-ဝတ်အပ်သောအဝတ်(လုံချည်)ကို၊ မောစေတွာ-ကျွတ်စေ၍၊ ဝါ-ဖြေ၍၊ နိဝါသေတိ-ဝတ်၏၊ ကေသေ-တို့ကို၊ မုဉ္ဇိတွာ-လွှတ်ချ၍၊ ဝါ-ဖြေ၍၊ ဗန္ဓတိ-ထုံးဖွဲ့၏၊ ပါဏီ-လက်ကို၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ [ပါဏီ ပဟရိတွာ-လက်ခုပ်တီး၍]၊ ဟသတိ-ရယ်၏၊ ထေရဿ-၏၊ ဝါ-မှ၊ သံဝေဂေါ-ထိတ်လန့်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-၍၊ သကလသရီရံ-သို့၊ ဖရိ-ပျံ့နှံ့ပြီ၊ သော-ထိုထေရ်သည်၊ “ကုဒိ-ဤဟာသည်၊ ကိ န ခေါ-ဘာနည်း၊” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေသိ-စဉ်းစားပြီ၊ သတ္တာပိ-

သည်လည်း “မမ-၏။ သန္တိကေ-၌၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ၊ ‘သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ၊’ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂတဿ-သော၊ ဘိက္ခု-နော-၏။ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ပုံသည်၊ (အခြေအနေသည်)။ ကာ န ခေါ-အဘယ်နည်း၊” -ဣတိ-သို့၊ ဥပ-ဓာရေန္တော-စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ တံ ဣတ္ထိ-ထိုမိန်းမကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ တဿာ-ထိုမိန်းမ၏၊ အနာစာရကိရိယံ-မပြုကျင့်ထိုက်သော အပြုအမူကိုလည်း ကောင်း၊ ထေရဿ-၏။ သံဝေဂပုပ္ဖတ္တိံ စ-သံဝေဂဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥတွာ-မူ၍၊ ဂန္ထကုဋိယံ-၌၊ နိသိန္နောဝ-မူလျက်သာလျှင်၊ တေန-ထိုထေရ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကထေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ကာမဂဝေသကာနံ-ကာမဂုဏ်ကို ရှာဖွေသူတို့၏၊ အရမဏဋ္ဌာနမေဝ-မပျော်မွေ့ရာအရပ်သည်သာလျှင်၊ ဝီတ-ရာဂါနံ-ကင်းသောရာရှိသော ရဟန္တာတို့၏၊ ရမဏဋ္ဌာနံ-ပျော်မွေ့ရာအရပ်သည်၊ ဟောတိ၊” ဣတိ ဧဝံ ပန-ဤသို့လျှင်၊ ဝတွာ၊ ဩဘာသံ-ရောင်ခြည်တော်ကို၊ ဖရိတွာ-ဖြန့်တော်မူ၍၊ တဿ-ထိုထေရ်အား၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ရမဏီယာနိ၊ ပေ၊ ကာမဂဝေသိနော” တိ-၍၊ (အာဟ)။

ရမဏီယာနိ အရညာနိ၊ ယတ္ထ န ရမတိ ဇနော၊

ဝီတရာဂါ ရမိဿန္တိ၊ န တေ ကာမဂဝေသိနော၊

အရညာနိ-တောတို့ကို၊ ရမဏီယာနိ-မွေ့လျော်အပ်ထိုက်ကုန်၏၊ (တစ်နည်း) အရညာနိ-တို့သည်၊ ရမဏီယာနိ-စိတ်ကို မွေ့လျော်စေတတ်ကုန်၏၊ (မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းကုန်၏)၊ ယတ္ထ-ယင်းတောတို့၌၊ ဇနော-ကာမဂုဏ်ကို ရှာဖွေသော လူအပေါင်းသည်၊ န ရမတိ- မမွေ့လျော်၊ ဝီတရာဂါ-ကင်းသော ရာဂရှိသော ရဟန္တာတို့သည်၊ (ရာဂကင်းကွာ၊ ရဟန္တာတို့သည်)၊ ရမိဿန္တိ-မွေ့လျော်ကုန်လတ္တံ့၊ (ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်နည်း? ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊) တေ-ထိုရဟန္တာတို့သည်၊ ကာမဂဝေသိနော-ကာမဂုဏ်ကို ရှာဖွေသူတို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း။)

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ အရညာနိတိ-ကား၊ သုပ္ပိတတရုဂသဏ္ဌာပဋိမဏ္ဍိတာနိ-ကောင်းစွာပွင့်သော နုပျိုသောသစ်ပင်ရှိသော တောအုပ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်

အရညာနိ။ ။ “အရညာနိ”ကို “ရမဏီယာနိ”၌ တုလျတ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်ရသည်။

အပ်ကုန်သော၊ ဝိမလသလိလသမ္ပန္နာနိ-ကင်းသောအညစ်အကြေးရှိသော ရေ
တို့နှင့် ပြည့်စုံကုန်သော၊ အရညာနိ နာမ-တောတို့မည်သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ရမဏီ-
ယာနိ-မွေ့လျော်ထိုက်ကုန်၏၊ ဝါ-စိတ်ကို ပျော်မွေ့စေတတ်ကုန်၏၊ (မွေ့လျော်
ဖွယ်ကောင်းကုန်၏)။ ယတ္ထာတိ-ကား၊ ဝိကသိတေသု-ပွင့်ကုန်သော၊ ပဒုမ-
ဝနေသု-ပဒုမ္မာကြာတောတို့၌၊ ဂါမမက္ခိကာ-ရွာ၌ ပေါက်ဖွားသော ယင်တို့သည်၊
[“အရညေ+ဇာတော+ကောကော အရညကောကော-တောခွေး(ပါစိယော-၃၄၉)”
ကို နည်းမှီ၍ “ဂါမေ+ဇာတာ+မက္ခိကာ ဂါမမက္ခိကာ-ရွာ၌ ပေါက်ဖွားသောယင်တို့”ဟု
ပြုပါ။ (န ရမန္တိ) ဝိယ-မမွေ့လျော်ကုန်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊) **ယေသု အရညေသု-**
ယင်းတောတို့၌၊ ကာမဂဝေသကော-ကာမဂုဏ်ကို ရှာဖွေသော၊ ဇနော-လူ

ထိုကြောင့် ဂါထာ၌ “ရမဏီယာနိ အရညာနိ”ဟု ရှိသော်လည်း “အရညာနိ နာမ
ရမဏီယာနိ”ဟု ရှေ့နောက်ပြန်၍ ဖွင့်သည်။ ထေရ. ဋ္ဌ-၂၊ ၄၀၀၌ကား “အရညာနိ
ရမဏီယာနိတိ သမ္ပန္နော”ဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖွင့်၏။ ရမဏီယာနိကို “ရမိတဗ္ဗာနိတိ
ရမဏီယာနိ(အပ. ဋ္ဌ-၂၊ ၂၀၀)၊ (တစ်နည်း) စိတ္တံ ရမန္တိတိ ရမဏီယာနိ၊ (ဥဒါန.
ဋ္ဌ-၁၉၆၊ အံဋီ-၃၊ ၂၆၇)”ဟု ညနည်း ပြုနိုင်သည်။ ရှေ့နည်း၌ အနိယပစ္စည်းကို ဘာဝ-
ကမ္မေသု တဗ္ဗာနိယာသုတ်ရင်းဖြင့် ကံအနက်၌ သက်၍ နောက်နည်း၌ “တဗ္ဗာနိယာ”
ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကတ္တားအနက်၌ သက်ပါ(ရှ-၃၃၇၊ ၃၄၁)။ ရှေ့နည်းအလို
“အရညာနိ-တို့ကို၊ ရမဏီယာနိ-မွေ့လျော်ထိုက်ကုန်၏”ဟု ပေး၊ နောက် နည်းအလို
“အရညာနိ-တို့သည်၊ ရမဏီယာနိ-စိတ်ကို မွေ့လျော်စေနိုင်ကုန်၏”ဟု ပေးပါ။

အရညာနိ။ ။ဝိလံဋီ-၂၊ ၁၉၌ ဤဂါထာကို ကိုးကား၍“အရညာနိ”ကို “န ရမန္တိ
ဇနော ဧတ္ထာတိ အရညာနိ၊ [န+ရမု+အ၊ မ-ကို ဥပြု]”ဟု ဝိပြုဟ်ဆို၏။ ဤအဆိုသည်
“ယတ္ထ န ရမတိ ဇနော”ဟူသော ဂါထာပါဒနှင့် ထပ်တူကျ၏။ “အရိယန္တေ ဂမုန္တေတိ
အရညာနိ၊ [အရ+အည၊-မောဂ်-၇၊ ၅၁၊] အရတိ ဂစ္ဆတိ မိဂသမူဟော ဧတ္ထာတိ ဝါ
အရညာနိ၊ သီဟဗျုတ္တာဒိနံ ဘယေန မနုဿာ ဧတ္ထ န ရဇန္တိ န ရမန္တိ န အလ္လိယန္တိတိ
ဝါ အရညာနိ၊ [န+ရန္တ+ဏျ၊] အာ သမန္တတော ရဇန္တိ တတ္ထ သပ္ပုရိသာတိ ဝါ အရညာနိ၊
[အာ+ရန္တ+ဏျ၊-အပ. ဋ္ဌ-၂၊ ၁၀၄၊] နတ္ထိ+ရာဇာ ဧတ္ထာတိ အရညာနိ၊ [န+ရာဇာ ဇ-
ကို ဥပြု-ဇာ. ဋ္ဌ-၅၊ ၇၅၊ ဓာန်ဋီနိ-၅၃၆၊] ရာဇဿ+ဘာဝေါ ရညံ၊ နတ္ထိ+ရညံ
ဧတ္ထာတိ အရညာနိ၊ [န+ရည၊-ဂဠုန်-၆၉၊]”ဟုလည်း ပြုနိုင်သေး၏။

ယေသု၊ ပေ၊ န ရမတိ။ “ဝိကသိတေသု ပဒုမဝနေသု ဂါမမက္ခိကာ ဝိယ”သည်

သည်။ န ရမတိ-မဓမ္မေလျော်။ ဝီတရာဂါတိ-ကား၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဘမရ-မဓကရာ-ပျားရည်ကို ပြုလုပ်တတ်သော ပျားတို့သည်။ ပဒုမဝနေသု-တို့၌၊ ရမန္တိ ဝိယ-ဓမ္မေလျော်ကုန်သကဲ့သို့ (ဧဝံ-တူ၊) ဝိဂတရာဂါ-ကင်းသော ရာဂရှိကုန်သော၊ (ရာဂကင်းပြီးကုန်သော)၊ ခီဏာသဝါ နာမ-ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသော ရဟန္တာတို့မည်သည်။ တထာရူပေသု-ထိုသို့သဘောရှိကုန်သော၊ အရညေသု-တောတို့၌၊ ရမိဿန္တိ-ကုန်လိမ့်မည်။ ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့် နည်း? **န တေ ကာမဂဝေသိနော** (တိ)-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တေ-ထိုရဟန္တာ

ဥပမာနဝါကျ။ “ယေသု အရညေသု ကာမဂဝေသကော”စသည်ကား ဥပမေယျဝါကျ တည်း။ ပွင့်နေသော ပဒုမ္မာကြာတောတို့၌ ရွာထဲကယင်ကောင်များ မပျော်ကြသလို ကာမဂုဏ်ကိုရှာဖွေသူသည် (အရညာနိအဖွင့်၌ ပြအပ်ခဲ့သော) တောတို့၌ မပျော်နိုင်-ဟူလို၊ ဂါထာကို ပေးရာ၌လည်း ဥပမာနဝါကျထည့်၍ “(ဝိဂတိသေသု-ပွင့်ကုန်သော၊ ပဒုမဝနေသု-ပဒုမ္မာကြာတောတို့၌၊ ဂါမမက္ခိကာ-ရွာ၌ ပေါက်ဖွားသော ယင်တို့သည်၊ (န ရမန္တိ) ဝိယ-မဓမ္မေလျော်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊) ယတ္ထ-ယင်းတောတို့၌၊ ဇနော-သည်၊ န ရမတိ”ဟု ပေးနိုင်သည်။

တစ်နည်းပေးပုံ။ ။ “ယတ္ထ၌ ယကို “တံသဒ္ဓါနပေက္ခော ယံသဒ္ဓေါပိ အတ္ထိ(မဏိ ဒီပ)”နှင့်အညီ နိယမကို မငဲ့သော ယသဒ္ဓါဟု ယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ “ယတ္ထ န ရမတိ ဇနော”ကို အနိယမဝါကျ၊ “ဝီတရာဂါ ရမိဿန္တိ”ကို နိယမဝါကျဟု ယူ၍ “ယတ္ထ-အကြင်တောတို့၌၊ ဇနော-သည်၊ န ရမတိ၊ တွတ္ထ-ထိုတောတို့၌၊ ဝီတရာဂါ-တို့သည်၊ ရမိဿန္တိ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ဝိဂတရာဂါ ပေ ရမိဿန္တိ။ ။ “ဘမရမဓကရာ ဝိယ ပဒုမဝနေသု”သည် ဥပမာန ဝါကျ၊ ကြွင်းသော“ဝိဂတရာဂါ ပေ ၊တထာရူပေသု အရညေသု ရမိဿန္တိ”ကား ဥပ မေယျဝါကျတည်း။ ဂါထာကို ပေးရာ၌လည်း ဥပမာနဝါကျထည့်၍ “(ဘမရမဓ-ကရာ-ပျားရည်ကို ပြုလုပ်တတ်သော ပျားတို့သည်၊ ပဒုမဝနေသု-တို့၌၊ ရမန္တိ ဝိယ-ဓမ္မေလျော်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊) ဝီတရာဂါ-တို့သည်၊ (တတ္ထ-ထိုတောတို့၌) ရမိဿန္တိ-ကုန်လိမ့်မည်”ဟု ပေးနိုင်သည်။ ဤပါဒသည် ဖလဝါကျ၊ နောက်ပါဒသည် ကာရဏ ဝါကျတည်း။ ထို့ကြောင့် “ကိံကာရဏာ”ဟု မိန့်သည်။

န တေ ကာမဂဝေသိနော(တိ)။ ။ “န တေ ကာမဂဝေသိနော”သည် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဖြစ်ရကား **“န တေ ကာမဂဝေသိနောတိ”**ဟု ဣတိပါသင့်၏။ ထေရ. ဋ္ဌ-၂, ၄၀၁၌

တို့သည်။ ကာမဂဝေသိနော-ကာမဂုဏ်ကို ရှာဖွေသူတို့သည်။ န ဟောန္တိ-မဟုတ်
ကုန်၊ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း။) ဣတိ-ကား၊ အတ္ထော-တည်း။ ဒေသနာဝ-
သာနေ-၌၊ သော ထေရော-သည်။ ယထာနိသိန္နောဝ-အကြင်အကြင်ထိုင်လျက်
သာလျှင်၊ ဝါ-ထိုင်မြဲတိုင်းသာလျှင်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ-
သို့ ပါပုဏိတွာ-၍၊ **အာကာသေန**-ကောင်းကင်ဖြင့်၊ ဝါ-မှ၊ အာဂန္တာ-ကြွလာ၍၊
ထုတိ-ချီးမွမ်းခြင်းကို၊ ကရောန္တော-ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တထာဂတဿ-၏၊
ပါဒေ-တို့ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ ဣတိ-အညတရဣတ္ထိဝတ္ထု ပြီးပြီ။

အညတရဣတ္ထိဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီးပြီ။

အရဟန္တဝဂ်ဘာသာသီကာပြီးပြီ။

ဣတိသဒ္ဓါ ပါ၏။ ဤ၌ မပါခြင်းမှာ သိလောက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အနက်ပေး
သောအခါ ဣတိသဒ္ဓါကို ထည့်ပေးရသည်။ သိလောက်၍ မဆိုခြင်းကို ဂမ္မမာန (ဂမ္မ
မာန်)ဟု သုံး၏။ ချဲ့ဉ္စးအံ့-(၁) ဂမ္မမာန(သိလောက်သောအနက်ရှိခြင်း)، (၂) အဓိ
ကာရနည်းအားဖြင့် လိုက်ပေးနိုင်ခြင်း၊ (၃) လုတ္တနိဒ္ဓိဌ(ခြေထားခြင်း)، (၄) ပါဌသေသ
(ပါဌကြွင်း)”ဟူသော အကြောင်း၎င်းကြောင့် ပုဒ်ကို မဆိုဘဲ ထားတတ်၏။ ထိုတွင်
ဂမ္မမာန၊ လုတ္တနိဒ္ဓိဌ၊ ပါဌသေသအရာ၌ ဆောင်ယူထည့်ပေးထိုက်သော ပုဒ်ကို ထည့်
ပေးရ၏။ ထိုပုဒ်ကို “အဇ္ဈာဟရိတဗ္ဗ”ဟုလည်း သုံး၏။ [“ကတ္တမိ-အချို့အရာ၌၊ ရဝေါ-
သဒ္ဓါကို၊ န ယုတ္တော-မယှဉ်အပ်(မသုံးစွဲအပ်)”ဟု အောက်ဂါထာ၌ ပေးပါ။]

ဂမ္မမာနာဓိကာရတော၊ လောပတော သေသတော စာတိ၊

ကာရဏေဟိ စတူဟိပိ၊ ရဝေါ ယုတ္တော န ကတ္တမိ။ (သိင်္ခီသစ်-၁၊ ၄၆၀)

အာကာသေန။ ။ ရှေ့နည်းကား ပေးရိုးအနက်တည်း။ ကရိုဏ်းအနက်၌ တတိယာ
သက်ပါ။ နောက်နည်းကား “ဝေဟသာတိ ကရဏေ နိဿတ္တဝစနံ(ထေရ. ၄-၂၊
၁၉၆)” ဟူသော အဖွင့်နှင့်အညီ ပေးသည်။ ပဉ္စမိအနက်၌ တတိယာသက်ပါ။

၈-သဟဿဝဂ်ဘာသာဋီကာ

၁-တမ္မဒိဋ္ဌိကစောရယာတကဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

သဟဿမပိ စေ ဝါစာတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ တမ္မဒိဋ္ဌိကစောရယာတကံ-တမ္မဒိဋ္ဌိကမည်သော ခိုးသူသတ် သမားကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ ဧကူနပဉ္စသတာ-တစ်ယောက်ဖြင့် ယုတ်လျော့သော ငါးရာအရေအတွက်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-၄၉၉ယောက်ကုန်သော၊ စောရာ-တို့သည်၊ **ဂါမယာတကာဒီနိ**-ရွာနေသူလူတို့ကို လုယက်ဖျက်ဆီးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တာ-ကုန်လျက်၊ ဇီဝိကံ-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေသု- ပြုကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကော-သော၊ နိဗ္ဗိဒ္ဓပိဂံလော-ထုတ်ချင်းပေါက် ကြောင် သော မျက်လုံးရှိသော၊ ဝါ-တစ်ခဲနက် ကြောင်သောမျက်လုံးရှိသော၊ တမ္မဒိဋ္ဌိ- ကော-နီသော ကျင်စွယ်(နှုတ်ခမ်းမွေး)ရှိသော၊ ပုရိသော-သည်၊ တေသံ-ထိုခိုး သူတို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “အဟမ္ပိ-သည်လည်း၊ တုမေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဇီဝိဿာမိ-အသက်မွေးပါမည်၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုယောက်ျား ကို၊ စောရဇေဋ္ဌကဿ-ခိုးသူကြီးကို၊ ဒဿေတွာ-မြင်စေ၍၊ ဝါ-ပြ၍၊ “အယမ္ပိ- ဤယောက်ျားသည်လည်း၊ အမှာကံ-ကျွန်တော်တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝသိတုံ- ဌာ၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုယောက်ျားကို၊ စောရဇေဋ္ဌကော-သည်၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ “အယံ-ဤယောက်ျားသည်၊ မာတု-၏၊ ထနံ-နို့ကို၊ (ရင်သားကို)၊ ဆိန္ဒိတွာ ဝါ-ဖြတ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ပိတု-၏၊ ဂလလောဟိတံ-လည်ချောင်းသွေးကို၊ နီဟရိတွာ ဝါ-ထုတ် ဆောင်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ခါဒနသမတ္ထော-ခဲစားခြင်းငှာ (ခဲစားခြင်း၌) စွမ်းနိုင်၏၊

ဂါမယာတကာဒီနိ။ ။ဟနနံ ယာတော၊ ဂါမာနံ ဂါမဝါသီနံ+ယာတော ဂါမ- ယာတော၊ ဂါမယာတောယေဝ ဂါမယာတကော၊ ဂါမယာတကော+အာဒိ ယေသန္တိ ဂါမယာတကာဒီနိ၊ အာဒိဖြင့် ပန္နယာတစသည်ကို ယူပါ၊ ဂါမအရ ရွာနေသူလူတို့ကို ဌာနပုစာရ၊ အဘေဒပုစာရအားဖြင့် ယူပါ၊ ရွာနေသူလူတို့ကို လုယက်ဖျက်ဆီးမှုပြု လျှင် ရွာကိုဖျက်ဆီးမှုလည်း ပြုရာရောက်တော့၏။ (သီဇီသစ်-၂၊ ၃၀၄၊ ဇာဇီသစ်- ၁၊ ၂၃၂)]

အတိကက္ခဋ္ဌော-အလွန်ကြမ်းတမ်း၏။” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “အမှာကံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဧတဿ-ဤယောက်ျား၏၊ ဝသနကိစ္စံ-နေခြင်းကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပဋိက္ခိပိ-ပယ်မြစ်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဋိက္ခိတ္တော-ပယ်မြစ်အပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-သော်လည်း၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဧကံ-သော၊ တဿေဝ-ထိုခိုးသူကြီး၏ပင်၊ အန္တေဝါသိကံ-အနီးနေတပည့်ကို၊ ဥပဋ္ဌဟန္တော-ပြုစုလုပ်ကျွေးလျက်၊ အာရာဓေသိ-နှစ်သက်စေပြီ၊ သော-ထိုအနီး နေတပည့်သည်၊ တံ-ထိုယောက်ျားကို၊ အာဒါယ-၍၊ စောရဇေဋ္ဌကံ-သို့၊ ဥပ-သင်္ကမိတွာ-၍၊ “သာမိ-အရှင်၊ ဧသ-ဤယောက်ျားသည်၊ ဘဒ္ဒကော-ကောင်း ပါ၏၊ (တော်ပါ၏)၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဥပကာရကော-လျော်သောအကျိုးကျေးဇူးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်ပါ၏၊ ဝါ-ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ပါ၏၊ မြေဇာ-၁, ၅၅၀၅၊ နံ-ယောက်ျားကို၊ သင်္ဂဏှထ-ချီးမြှောက်ပေးပါကုန်၊” ကုတိ-သို့၊ ယာ-စိတွာ-၍၊ စောရဇေဋ္ဌကံ-ကို၊ ပဋိစ္ဆာပေသိ-လက်ခံစေပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ နာဂရာ-မြို့သူမြို့သားတို့သည်၊ ရာဇပုရိသေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဟုတွာ-၍၊ တေ စောရေ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူပြီး၍၊

ဝိနိစ္ဆယမဟာမစ္စာနံ-တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုတာဝန်(တရားသူကြီးရာထူး)၌ ခန့်ထားအပ်သော အမတ်ကြီးတို့၏၊ ဝါ-တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်သော အမတ်ကြီးတို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ နယိသု-ကုန်ပြီ၊ အမစ္စာ-တို့သည်၊ ဖရသုနာ-ပုဆိန်ဖြင့်၊ တေသံ-ခိုးသူတို့၏၊ သီသစ္ဆေဒံ-ဦးခေါင်းဖြတ်ခြင်းကို၊ အာဏာပေသုံ-စေခိုင်းကုန်ပြီ၊ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ “ကော-သည်၊ ဣမေ-ဤခိုးသူတို့ကို၊ မာရေ-သတိ န ခေါ-သေစေနိုင်မည်နည်း၊ ဝါ-သတ်နိုင်မည်နည်း၊” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ပရိယေသန္တာ-ရှာကုန်လသော်၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့ကို၊ မာရေတုံ-သေစေ

ဝိနိစ္ဆယမဟာမစ္စာနံ။ ။ဝိနိစ္ဆယနံ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိနိစ္ဆယေ+ဌပိတာ+မဟာမစ္စာ ဝိနိစ္ဆယမဟာမစ္စာ-တရားဆုံးဖြတ်ခြင်းတာဝန်၌ ခန့်ထားအပ်သော အမတ်ကြီးတို့၊ တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်သည့်အမတ်ကြီးတို့သည် နီတိရာဇသတ်၊ ဓမ္မသတ်ကျမ်းတို့၌ စီရင်အပ်သော ဖြတ်ထုံးဥပဒေများအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ကြရ၏။(ဒီဇီ-၂, ၁၀၉)။ (တစ်နည်း) ဝိနိစ္ဆိနန္တိတိ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဝိနိစ္ဆယာ စ+တေ+မဟာမစ္စာ စာတိ ဝိနိစ္ဆယမဟာမစ္စာ-တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်တတ်သော အမတ်ကြီးတို့(ပါရာမအူနိ-၄, ၂၉၀)။

ခြင်းငှာ၊ ဝါ-သတ်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆန္တိ-အလိုရှိသော၊ ကမ္ဘိ-ကို၊ အဒိသွာ-၍၊ စောရ-
ဇေဋ္ဌကံ-ကို၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ) “တံ-သည်၊ ဣမေ-တို့ကို၊ မာရေတွာ-၍၊
ဝါ-သော်၊ ဇီဝိတဉ္စေဝ-အသက်ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မာနဉ္စေ-ကောင်းစွာ မြတ်နိုး
မှုကိုလည်းကောင်း၊ လဘိဿသိ-မည်၊ နေ-တို့ကို၊ မာရေဟိ-လော၊” ဣတိ-
ပြောကုန်ပြီ၊ သောပိ-ထိုခိုးသူမျိုးသည်လည်း၊ အတ္တာနံ-ကို၊ နိဿာယ၊ ဝသိ-
တတ္တာ-နေကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေ-တို့ကို၊ မာရေတုံ-ငှာ၊ န ဣစ္ဆိ-အလို
မရှိ၊ ဧတေန ဥပါယေန-ဤနည်းအားဖြင့်၊ ဧကူနပဉ္စသတေ-တစ်ခုယုတ်ငါး
ရာသော ခိုးသူတို့ကို၊ ဝါ-၄၉၉ယောက်သော ခိုးသူတို့ကို၊ ပုစ္ဆိသု၊ သဗ္ဗေပိ-တို့
သည်၊ န ဣစ္ဆိသု-ကုန်၊ သဗ္ဗပုစ္ဆာ-အလုံးစုံသောခိုးသူတို့၏ နောက်၌၊ နိဗ္ဗိဒ္ဓ-
ပိင်္ဂလံ-ထုတ်ချင်းပေါက် ကြောင်သောမျက်လုံးရှိသော၊ ဝါ-တစ်ခဲနက် ကြောင်
သော မျက်လုံးရှိသော၊ တမ္မဒိဋ္ဌိကံ-နိသောကျင်စွယ်(နှုတ်ခမ်းမွေး)ရှိသော၊ တံ-
ထိုယောက်ျားကို၊ [“တံ တမ္မဒိဋ္ဌိကံ-ထိုတမ္မဒိဋ္ဌိကကို”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊] ပုစ္ဆိသု-
ကုန်ပြီ၊ သော-သည်၊ သာဓူတိ-ကောင်းပါပြီဟူ၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ-၍၊ သဗ္ဗေပိ-
ကုန်သော၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့ကို၊ မာရေတွာ-၍၊ ဇီဝိတဉ္စေဝ-ကိုလည်းကောင်း၊
သမ္မာနဉ္စေ-ကိုလည်းကောင်း၊ လဘိ-ပြီ၊ ဧတေန ဥပါယေန-ဖြင့်၊ နဂရဿ-၏၊
ဒက္ခိဏတောပိ-တောင်အရပ်မှလည်း၊ ပဉ္စ စောရသတာနိ-တို့ကို၊ အာနေတွာ-
၍၊ အမစ္စာနံ-တို့ကို၊ ဒဿေတွာ-စေ၍၊ တေဟိ-ထိုအမတ်တို့သည်၊ တေသမ္ပိ-
ထိုခိုးသူတို့၏လည်း၊ သီသစ္ဆေဒေ-ကို၊ အာဏတ္ထေ-စေခိုင်းအပ်သော်၊ စောရ-
ဇေဋ္ဌကံ-ကို၊ အာဒိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပုစ္ဆန္တာ-ကုန်လသော်၊ ကမ္ဘိ-ကို၊ မာရေတုံ-
ငှာ၊ ဣစ္ဆန္တိ-ကို၊ အဒိသွာ-၍၊ “ပုရိမဒိဝသေ-နောက်နေ၌၊ ဧကော-သော၊ ပုရိ-
သော-သည်၊ ပဉ္စသတေ-ကုန်သော၊ စောရေ-တို့ကို၊ မာရေသိ-စေပြီ၊ သော-
သည်၊ ကဟံ န ခေါ-အဘယ်မှာနည်း?” ဣတိ-မေးကုန်ပြီ၊ “အသုကဋ္ဌာနေ-
ထိုမည်သောအရပ်၌၊ အမှေတိ-တို့သည်၊ ဒိဋ္ဌာ-အပ်ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-
သော်၊ တံ-ထိုယောက်ျားကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊ “ဣမေ-ဤခိုးသူတို့ကို၊
မာရေဟိ-လော၊ သမ္မာနံ-ကို၊ လစ္ဆသိ-ရလိမ့်မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အာ-
ဏာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ “သာဓူ”တိ-၍၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ-

၍၊ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့ကို၊ မာရေတွာ-၍၊ သမ္မာနံ-ကို၊ လဘိ-
 ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုယောက်ျားကို၊ “အယံ ပုရိသော-သည်၊ ဘဒ္ဒကော-၏၊ နိဗ္ဗိဒ္ဓိ-
 မပြတ်၊ ဧတံ-ဤယောက်ျားကို၊ စောရယာတကမေဝ-ခိုးသူတို့ကို သတ်တတ်
 သူ၏အဖြစ်ကိုသာ၊ [ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပက္ခံ၊] ကရိဿာမ-ကုန်စို့” ဣတိ-
 သို့၊ မန္တေတွာ-၍၊ တဿ-ထိုယောက်ျားအား၊ တံ ဌာနန္တရံ-ထိုရာထူးကို၊ ဒတွာဝ-
 ၍သာလျှင်၊ သမ္မာနံ-ကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ပစ္ဆိမ-
 ဒိသတောပိ-အနောက်အရပ်မှလည်းကောင်း၊ ဥတ္တရဒိသတောပိ-မြောက်အရပ်
 မှလည်းကောင်း၊ အာနိတေ-ဆောင်အပ်ကုန်သော၊ ပဉ္စသတေ ပဉ္စသတေ-
 ငါးရာငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ စောရေ-တို့ကို၊ **ယာတေသိယေဝ-**
 သတ်ဖြတ်သည်သာ၊ ဧဝံ-သို့၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ဒိသာဟိ-တို့မှ၊ အာနိတာနိ-
 ကုန်သော၊ ဒွေ သဟဿာနိ-၂ထောင်သော ခိုးသူတို့ကို၊ မာရေတွာ-၍၊ တ-
 တော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဒေဝသိကံ-နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၈၈၅] ဧကံ-
 တစ်ယောက်လည်းကောင်း၊ ဒွေ-၂ယောက်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အာ-
 နိတေ-ကုန်သော၊ တေ မနုဿေ-တို့ကို၊ မာရေတွာ-၍၊ ပဉ္စပဏ္ဏာသ သံဝစ္ဆရာနိ-
 ၅၅နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ စောရယာတကမေဝ-ခိုးသူသတ်သူ၏ အလုပ်ကို၊ အကာသိ-
 ပြီ။ [အံ၊ ၄-၁၊ ၁၀၉၌ “ပညာသ ဝဿာနိ”ဟု ရှိ၏၊ အမည်ကိုလည်း “ဝါတကာဠက”
 ဟု ဆို၏၊ ဤသို့ အဆိုကွဲလွဲခြင်းမှာ ထိုထိုဘာဏကဆောင်တို့ ဆောင်ယူလာသည့်

ယာတေသိ။ ။ဟန+အ+ဏေ+ဤ၊ ဘူဝါဒိအပစ္စည်းသက်ပြီးသော်လည်း ဣ
 အနုဗန်ရှိသောပစ္စည်းနှောင်းမှ ဟနဿ ယာတောသုတ်ဖြင့် ဟနဓာတ်ကို ယာတပြု
 နိုင်သောကြောင့် စုရာဒိဏေပစ္စည်း သက်ရသည်၊ ဟနဓာတ်သည် စုရာဒိမဟုတ်ရကား
 စုရာဒိတော ဣဏယာသုတ်၌ “ဣဏယာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဣ
 ပစ္စည်းသက်ပါ၊ ဤအလို ကာရိတ်ရုပ်တည်း။

တစ်နည်း။ ။“ယုမှိ ဟနဿ ယာတော **ယာတနံ**-ယုပစ္စည်းကြောင့် ဟနကို
 ယာတပြု၍ “ယာတနံ”ဟု ဖြစ်သည်(ဓာန်ဋီ-၄၀၃)”ဟူသော စကားအလိုမှ အခြား
 ပစ္စည်းကြောင့်လည်း ဟနဓာတ်ကို ယာတပြုနိုင်သည်ဟု သိရ၏၊ ထိုကြောင့် သုဒ္ဓရုပ်
 ယူကာ “ဟန+အ+ဤ”ဟု ခွဲ၍ ဟနဓာတ်ကို ယာတပြု၊ အပစ္စည်းကို ဧပြု၍လည်း
 ပြီးနိုင်သည်သာ။

အတိုင်း ဆိုရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။]

သော-ထိုတမ္မဒါဌိကသည်၊ မဟလ္လကကာလေ-ကြီးရင့်သူ၏အခါ၌၊ ဝါ-အသက်ကြီးရင့်ရာအခါ၌၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၇၂၊ ၇၂၂] ဧကပ္ပဟာရေနေဝ-တစ်ချက်သော ခုတ်ခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-တစ်ချက်တည်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ဧကော စ+သော +ပဟာရော စာတိ ဧကပ္ပဟာရော(မအူပါရာနိ-၄၊ ၂၁၀)] သီသံ-ကို၊ ဆိန္ဒိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-နိုင်၊ ဒွေ တယော ဝါရေ-၂ကြိမ် ၃ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ပဟရန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ (တစ်နည်း) ပဟရန္တော-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ မနုဿေ-တို့ကို၊ ကိလမေတိ-ပင်ပန်းစေ၏၊ နာဂရာ-တို့သည်၊ စိန္တယိသု-စဉ်းစားကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “အညောပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ စောရယာတကော-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ-ဖြစ်ရတော့မည်၊ အယံ-ဤတမ္မဒါဌိကသည်၊ အတိဝိယ-သာလျှင်၊ မနုဿေ-တို့ကို၊ ကိလမေတိ-စေ၏၊ ဣမိနာ-ဤတမ္မဒါဌိကဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊” ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားပြီး၍၊ [ဣတိတစ်လုံးကျေ] တဿ-ဤတမ္မဒါဌိက၏၊ တံ ဌာနန္တရံ-ထိုရာထူးကို၊ ဟရိသု-ဖယ်ရှားကုန်ပြီ၊ သော-ဤတမ္မဒါဌိကသည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ စောရယာတကမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ (တစ်နည်း) ကရောန္တော-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ “**အဟတသာဋကေ**-သုံးစွဲခြင်းဖြင့် ညှဉ်းဆဲဖျက်ဆီးအပ်ပြီးမဟုတ်သော အဝတ်သစ်တို့ကို၊ ဝါ-ထုရိုက်ဖွတ်လျှော်အပ်ပြီးမဟုတ်သော အဝတ်သစ်တို့ကို၊ နိဝါသေတုံ-ဝတ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ နဝသပ္ပိနာ-အသစ်ဖြစ်သော ထောပတ်ဖြင့်၊ (ထောပတ်သစ်ဖြင့်)၊ သင်္ခတံ-ပြုစီရင်အပ်သော၊ ဒီရယာဂုံ-နို့ရည်ဖြင့် ရောအပ်သော ယာဂုကို၊ ဝါ-နို့ယာဂုကို၊ ပိဝိတုံ-သောက်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သုမနပုပ္ဖာနိ-မြတ်လေးပန်းတို့ကို၊ ပိလန္ဒိတုံ-ပန်ဆင်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဂန္ဓေ-နံ့သာတို့ကို၊ ဝိလိမ္ပိတုံ-

အဟတသာဋကေ။ ။ပရိဘောဂဝသေန န ဟညန္တိတိ အဟတာ-သုံးစွဲသော အားဖြင့် ညှဉ်းဆဲဖျက်ဆီးအပ်ပြီးမဟုတ်သောအဝတ်တို့၊(မဇ္ဈိ-၃၊ ၄၀၆၊ ဓာနိဇ္ဈိ-၂၉၃၊ ပါစိယော-၃၆၆၊ မဟာဘာ-၁၊ ၁၉၂)၊ (တစ်နည်း) ပရိဘောဂံ န ဟနိသု န ဂစ္ဆိသူတိ အဟတာ-သုံးစွဲခြင်းသို့ မရောက်သေးသော အဝတ်တို့၊ ဝါ-မသုံးစွဲရသေးသော အဝတ်သစ်တို့၊ (ပါစိယော-၃၆၆)၊ အဟတာ စ+တေ+သာဋကော စာတိ အဟတသာဋကော။

လိမ်းကျံခြင်းလည်းကောင်း၊” ဣတိ-ဤသို့သော၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-ဤ၄မျိုးတို့ကို၊ န လဘိ-မရခဲ့၊ သော-ထိုတမ္မဒိဋ္ဌိကသည်၊ ဌာနာ-ခိုးသူသတ်ရာထူးမှ၊ စာဝိ-တဒိဝသေ-ရွေ့လျောစေအပ်ရာနေ၌၊ ဝါ-အဖယ်ရှားခံရရာနေ၌၊ “မေ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ခီရယာဂုံ-ကို၊ ပစထ-ကြလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အဟတဝတ္ထ-သုမနမာလာဝိလေပနာနိ-သုံးစွဲခြင်းဖြင့် ညှဉ်းဆဲဖျက်ဆီးအပ်ပြီး(ဖွတ်လျှော်အပ်ပြီး)မဟုတ်သော အဝတ်သစ်၊ မြတ်လေးပန်း၊ နံသာမှုန့်တို့ကို၊ ဂါဟာပေတ္တာ-စေ၍၊ နဒိ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ နှုတ္တာ-၍၊ အဟတဝတ္ထာနိ-တို့ကို၊ နိဝါသေတ္တာ-၍၊ မာလာ-တို့ကို၊ ပိလန္နိတ္တာ-၍၊ ဂန္ဓေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အနုလိတ္တဂတ္ထော-လိမ်းကျံအပ်သောကိုယ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဂေဟံ-သို့၊ အာဂန္တာ-၍၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုတမ္မဒိဋ္ဌိကဖို့၊ ဝါ-၏အတွက်၊ နဝသပိနာ-ဖြင့်၊ သင်္ခတံ-အပ်သော၊ ခီရယာဂုံ-ကို၊ ပုရတော-၌၊ ဌပေတ္တာ-၍၊ ဟတ္ထဓောဝနောဒကံ-လက်ကို ဆေးကြောကြောင်းရေကို၊ ဝါ-လက်ဆေးရေကို၊ အာဟရိသု-ကုန်ပြီ၊ တသ္မိ ခဏော-၌၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော-သည်၊ သမာပတ္တိတော-မှ၊ ဝုဌာယ-၍၊ “အဇ္ဇ၊ မယာ-သည်၊ ကတ္ထ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂန္ဓဗ္ဗံ န ခေါ-နည်း၊” ဣတိ-ဤသို့စဉ်းစား၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဘိက္ခာစာရံ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ရာအရပ်ကို၊ ဝါ-ဆွမ်းခံလှည့်လည်ရာအရပ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၉၀၈၊] ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ တဿ-ထိုတမ္မဒိဋ္ဌိက၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ခီရယာဂုံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “ပုရိသော-သည်၊ မေ-ကို၊ သင်္ဂဟံ-ထောက်ပံ့လျှူဒါန်းခြင်းကို၊ ကရိဿတိ န ခေါ-ပြုလိမ့်မည်လော၊” ဣတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-သော်၊ “မံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ မမ-ကို၊ သင်္ဂဟံ-ကို၊ ကရိဿတိ-လိမ့်မည်၊ စ ပန-သည်သာမကသေး၊ ဝါ-ဆက်၍အထူး ပြဆိုဦးအံ့၊ ကရိတ္တာ-၍၊ ဝါ-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အယံ ကုလပုတ္တော-သည်၊ မဟာသမ္ပတ္တိ-ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ကို၊ လဘိဿတိ-မည်၊” ဣတိ-သို့၊ ဥတ္တာ-၍၊ စိဝရံ-ကို၊ ပါရပိတ္တာ-ရံ၍၊ ပတ္တံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ တဿ-ထိုတမ္မဒိဋ္ဌိက၏၊ ဂေဟေ-ဒွါရေ-၌၊ ဌိတမေဝ-ရပ်လျက်သာ၊ ဝါ-ရပ်နေသည်သာဖြစ်သော၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ဒဿေသိ-ပြီ။

သော-ထိုတမ္မဒိဋ္ဌိကသည်၊ ထေရံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ပသန္နစိတ္တော-သည်၊

(ဟုတ္တာ)၊ စိန္တေသိ-ပြီ (ကိ)။ “မယာ-သည်၊ စိရံ-စွာ၊ စောရယာတကကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ မနုဿာ-တို့ကို၊ မာရိတာ-ကုန်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မေ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ဒီရယာဂု-ကို၊ ပဋိယတ္တာ-စီရင်အပ်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ မမ-၏၊ ဂေဟဒွါရေ-၌၊ ဌိတော-၏၊ ဣဒါနိ-၌၊ မယာ-သည်၊ အယျဿ-အား၊ ဒေယျဓမ္မံ-ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းကို၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ကုတိ-ကြံပြီ (ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီး၍) [ကုတိတစ်လုံးကျေ၊ ပုရတော-၌၊ ဌပိတယာဂုံ-ထားအပ်သော ယာဂုကို၊ **အပနေတွာ**-ယူဆောင်၍၊ ထေရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ အန္တောဂေဟေ-၌၊ နိသီဒါပေတွာ-၍၊ ပတ္တေ-၌၊ ဒီရယာဂုံ-ကို၊ အာကိရိတွာ-လောင်းထည့်၍၊ နဝသပ္ပိ-ကို၊ အာသိဗ္ဗိတွာ-သွန်းလောင်း၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဗီဇမာနော-ယပ်ခတ်ချက်၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုတမ္မဒါဌိက၏၊ ဝါ-သည်၊ ဒီယရတ္တံ-လုံး၊ အလန္ဓပုဗ္ဗတာယ-ရှေးက မရခဲ့ဘူးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ရှေးက ရခဲ့ဘူးခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒီရယာဂုံ-ကို၊ ပါတုံ-ငှာ၊ ဗလဝအဇ္ဈာသယော-အားကြီးသော အလိုဆန္ဒသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ တဿ-ထိုတမ္မဒါဌိက၏၊ အဇ္ဈာသယံ-ကို၊ ဥ တွာ-၍၊ “ဥပါသက-က! တွံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ယာဂုံ-ကို၊ ပိဝ-လော၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သော-ထိုတမ္မဒါဌိကသည်၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဗီဇနိ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ယာဂုံ-ကို၊ ပိဝိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ ဗီဇမာနံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ “ဂစ္ဆ-လော၊ ဥပါသကမေဝ-ကိုသာ၊ ဗီဇဟိ-လော၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သော-ထိုတမ္မဒါဌိကသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဗီဇိယမာနော- (အခြားသူက) ယပ်ခတ်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ကုဗ္ဗိပုရံ-ဗိုက်ပြည့်အောင်၊ ယာဂုံ-၍၊ ပိဝိတွာ-၍၊ အာဂန္တာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဗီဇမာနော-လျက်၊ ဌတွာ-၍၊ ကတ-ဟာရကိစ္စဿ-ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်း ကိစ္စရှိတော်မူသော၊ ထေရဿ-၏၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၄၀၂၅] (တစ်နည်း) ထေရဿ-သည်၊ ကတဟာရကိစ္စဿ-

အပနေတွာ။ ။ “အပနေတွာ”ကို “နေတွာ”ဟုလည်းကောင်း၊ “အပနေန္တိ”ကို “ဂဟေတွာ ဂန္တန္တိ”ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သော အံ၊ ဌ-၃၊ ၃၅ကို ကြည့်၍ “အပနေတွာ”၌ အပဥပသာရကို အနက်မဲ့ကြံပါ။

လသော်၊ ပတ္တံ-ကို၊ အဂ္ဂဟေသိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ တဿ-ထိုတမ္မဒါဌိကဗ္ဗိ၊
 ဝါ-အတွက်၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၆၅၂၈] အာရဘိ-ပြီ၊ သော-ထိုတမ္မ
 ဒါဌိကသည်၊ အတ္တနော-၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ထေရဿ-၏၊ ဓမ္မဒေသနာနုဂံ-တရား
 ဒေသနာသို့ အစဉ်လိုက်သည်ကို၊ ဝါ-လိုက်အောင်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-နိုင်၊
 ထေရော-သည်၊ သလ္လက္ခေတွာ-၍၊ “ဥပါသက-က! ကဿာ-ကြောင့်၊ စိတ္တံ-
 ကို၊ ဒေသနာနုဂံ-ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောသိ-နည်း?” ကူတိ-
 သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား! မယာ-သည်၊ ဒီဃရတ္တံ-ပတ်လုံး၊ ကက္ခဋကမ္ပံ-ကြမ်း
 တမ်းသော အလုပ်ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ မနုဿာ-တို့ကို၊ မာရိတာ-
 သေစေအပ်ကုန်ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ တံ ကမ္ပံ-ကို၊ အနုဿရန္တော-
 သည်၊ (ဟုတွာ)၊ စိတ္တံ-ကို၊ အယုဿ-၏၊ ဒေသနာနုဂံ-ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကာတုံ-
 ငှာ၊ နာသက္ခိ-ပါ” ကူတိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ “နံ-ထိုတမ္မဒါဌိကကို၊ ဝဇ္ဇေဿာမိ-
 လှည့်စားအံ့” ကူတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “တွံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ရုစိယာ-
 အလိုအားဖြင့်၊ အကာသိ ကံ ပန-ပြုခဲ့သလော? အညေဟိ-တို့သည်၊
 ကာရိတော-ပြုစေအပ်သည်၊ အသိ ကံ ပန-ဖြစ်သလော?” ကူတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ-
 ရား! ရာဇာ-သည်၊ မံ-ကို၊ ကာရေသိ-စေပြီ” ကူတိ-ပြီ၊ “ဥပါသက-က! ဧဝံ
 သန္တေ-သော်၊ တေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ အကုသလံ-သည်၊ ဟောတိ ကံ န ခေါ-ဖြစ်
 သလော?” ကူတိ-ပြီ၊ မန္တဓာတုကော-ထုံထိုင်းဖျင်းအသည်၏အဖြစ်ဟူသော
 သဘောရှိသော၊ ဥပါသကော-သည်၊ ထေရေန-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊
 “မယံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ အကုသလံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ” ကူတိ-သို့၊ သညီ-မှတ်ထင်
 ခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ တေန ဟိ-လျှင်၊ “ဘန္တေ-ရား! ဓမ္မံ-ကို၊ ကထေထ-ကုန်”
 ကူတိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ ထေရေ-သည်၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ ကရောန္တေ-သော်၊
 ဧကဂ္ဂစိတ္တော-တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိသည်၊ (တည်ကြည်သော
 စိတ်ရှိသည်)၊ ဟုတွာ၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုဏန္တော-သော်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ-၏၊
 ဩရတော-ဤဘက်၌၊ အနုလောမိကံ-လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သော၊
 ခန္တိ-ဝိပဿနာဉာဏ်ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေသိ-ပြီ၊ ထေရောပိ-သည်လည်း၊ အနုမောဒနံ-
 ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပတ္တာမိ-ပြီ။

ထေရ်-သို့ အနုဂန္ဓာ-၍၊ နိဝတ္တမာနံ-ပြန်လာသော၊ ဝါ-သော်၊ ဥပါသကံ-ကို၊ ဧကာ-သော၊ ယက္ခိနီ-သည်၊ ဓေနဝေသေန-နွားမအသွင်ဖြင့်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ ဥရေ-ရင်၌၊ ပဟရိတွာ-၍၊ မာရေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုတမ္ပဒါဌိကသည်၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ တုသိတပုရေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “စောရယာတကော-သည်၊ ပဉ္စပဏ္ဏာသဝဿာနိ-၅၅နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ကက္ခဠကမ္ပ-ကြမ်းတမ်းသော ခိုးသူသတ်သမားအလုပ်ကို၊ ကတွာ-၍၊ အဇ္ဇေဝ-၌ပင်၊ တတော-ထိုကြမ်းတမ်းသောခိုးသူသတ်သမားအလုပ်မှ၊ မုတ္တော-ပြီ၊ အဇ္ဇေဝ-၌ပင်၊ ထေရဿ-အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ အဇ္ဇေဝ-၌ပင်၊ ကာလံ-ကို၊ ကတော-ပြီ၊ ကဟံ-အဘယ်ဘုံဘဝ၌၊ နိဗ္ဗတ္တောနု ခေါ-နည်း?” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧတရဟိ-၌၊ ကာယ-သော၊ ကထာယ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အတ္ထနု-ကုန်သနည်း?” [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၆၅၉၊] ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဣမာယ နာမ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏။)” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေသော်၊ “ဘိက္ခဝေ! တုသိတပုရေ-တုသိတာနတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! ကိံ-အဘယ်စကားကို၊ ဝါ-အဘယ်သို့၊ ဝဒေထ-ကုန်သနည်း? ဧတ္ထကံ ကာလံ-လုံး၊ ဧတ္ထကေ-ကုန်သော၊ မနုဿေ-တို့ကို၊ ယာ-တေတွာ-၍၊ တုသိတဝိမာနေ-တုသိတာနတ်ဘုံမိမိနိ၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-နည်း?” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ “ဘိက္ခဝေ! အာမ-အိမ်း၊ တေန-သည်၊ မဟန္တော-မြတ်သော၊ ကလျာဏမိတ္တော-ကောင်းသောမိတ်ဆွေကို၊ လဒ္ဒေါ-ပြီ၊ သော-သည်၊ သာရိပုတ္တဿ-၏၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ အနုလောမဉာဏံ-လောကုတ္တရာတရားအား လျော်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာ-စေ၍၊ ဣတော-ဤဘဝမှ၊ စုတော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တုသိတဝိမာနေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “သုဘာသိတံ၊ ပေ၊ ဂတော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**သုဘာသိတံ သုဏိတွာန၊ နဂရေ စောရယာတကော၊
အနုလောမဓန္တိ လဒ္ဓါန၊ မောဒတိ တိဒိဝံ ဂတော။**

နဂရေ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ စောရဃာတကော-တမ္မဒါဠိကအမည်ရှိသော ခိုးသူ သတ်သမားသည်၊ သုဘာသိတံ-အရှင်သာရိပုတြာ ကောင်းစွာဟောကြားအပ် သော တရားကို၊ သုဏိတွာန-ကြားနာရ၍၊ ဝါ-ကြားနာရခြင်းကြောင့်၊ **အနု-လောမခန္တိ**-လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို၊ လဒ္ဓါန-ရ၍၊ တိဒိဝံ-တုသိတာနတ်ပြည်သို့၊ [အံ. ၄-၂, ၁၁၀အလို “တာဝတိံသာနတ်ပြည် သို့”ဟုပေး၊ တယော+ဒေဝါ ဒိဗ္ဗန္တိ အတြာတိ တိဒိဝေါ၊-ဓာန်ဋီ-၁၀၊] ဂတော-ရောက် သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) မောဒတိ-ဝမ်းမြောက်ရ၏။

“ဘန္တေ! အနုမောဒနကထာ နာမ-အဖန်ဖန်ဝမ်းမြောက်ကြောင်းတရား စကား မည်သည်၊ န ဗလဝါ-အားမရှိပါ။ တေန-ထိုတမ္မဒါဠိကသည်၊ ကတံ-

အနုလောမခန္တိ။ ။လောကုတ္တရာမဂ္ဂံ အနုလောမေတိတိ အနုလောမာ-လော ကုတ္တရာမဂ်ကို လျော်အောင်ပြုတတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ အနုလောမဟူသော နာမဓာတ်နောင် အပစ္စည်းသက်၊(ပဋိသံ. ၄-၂, ၁၅၀၊ အဘိ. ၄-၂, ၃၉၄)၊ (တစ်နည်း) လောမာနိ+အနုဂတာ အနုလောမာ၊(ခုဒ္ဒဋီသစ်-၂၇၁)၊ ခမတိ သဟတိ ဒဠ္ဇံ သက္ကော တိတိ ခန္တိ-မြင်စွမ်းနိုင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၊(အဘိ. ၄-၂, ၃၉၄)၊ (တစ်နည်း) သဗ္ဗ-သင်္ခါရာ တဿ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ခမန္တိ ရုစန္တိတိ ခန္တိ-အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့သည် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု နှစ်သက်ရာ ဝိပဿနာဉာဏ်၊(ပဋိသံ. ၄-၂, ၆၊ ၃၁၅)၊ သမ္ပဒါနသာဓနတည်း၊ “အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု နှစ်သက်ကျေနပ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ (တစ်နည်း) ခမနံ ခန္တိ၊ ခန္တိ ဧတိဿာ အတ္ထိတိ ခန္တိ-အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု နှစ်သက် ကျေနပ်ခြင်းရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ (မူလဋီ၂, ၂၀၂၊ သမ္မောဘာ-၃, ၅၃၉)၊ ထို နောင် “အနုလောမာ စ+သာ+ခန္တိ စာတိ အနုလောမခန္တိ-လောကုတ္တရာမဂ်ကို လျော် အောင်ပြုတတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်”ဟု ဆက်တွဲပါ။

အနုလောမခန္တိ၃မျိုး။ ။အနုလောမခန္တိသည် “(၁) သမ္မသနဉာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ဟူသော မုဒုက(အနုစား)၊ (၂) ဘင်္ဂဉာဏ်မှ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အထိ ဝိပဿနာ ဉာဏ်၇ပါးဟူသော မဇ္ဈိမ(အလတ်စား)၊ (၃) အနုလောမဉာဏ်ဟူသော တိက္ခ (အထက်တန်းစား)”ဟု ၃မျိုးရှိသည်၊ “သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ ဩရတော. . . အနု-လောမိကံ ခန္တိ နိဗ္ဗတ္တေသိ(ဓမ္မ. ၄-၁, ၄၀၇)”ဟူသော စကားအရ ဤ၌ အနုလောမ ဉာဏ်ဟူသော အနုလောမခန္တိကို ယူပါ။ (ပဋိသံ. ၄-၂, ၆၊ ၃၁၅၊ ဓမ္မဋီ-၁၅၃)

သော၊ အကုသလကမ္မံ-သည်၊ မဟန္တံ-ကြီးမား၏။ (သော-ထိုတမ္ပဒါဋီကသည်၊) ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ **ဧတ္ထကေန**-ဤမျှလောက်သော တရားစကားဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဝိသေသံ-ထူးခြားသောအကျိုးကို၊ နိဗ္ဗတ္တေသိ-ဖြစ်စေနိုင်သနည်း?" ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ "ဘိက္ခဝေ! 'မယာ-သည်၊ **ဒေသိတဓမ္မဿ**-ဟောတော်မူအပ်သော တရား၏၊ ဝါ-ကို၊ **အပ္ပံ**-နည်း၏၊ **ကုတိ ဝါ**-ဤသို့လည်းကောင်း၊ **ဗဟုံ**-များ၏၊ **ကုတိ ဝါ**-ဤသို့လည်းကောင်း၊ ပမာဏံ-နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာခြင်းကို၊ မာ ဂဏှထ-မယူကြနှင့်၊ (တစ်နည်း) ပမာဏံ-နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာ

ဧတ္ထကေန။ ။ "ဧတ္ထကေန-ဤမျှလောက်သော ဓမ္မဿဝနကုသိုလ်သည်"ဟုလည်းပေးကြ၏။ သို့သော် နောက်ဝတ္ထု၌ "သော"ဟု နိဗ္ဗတ္တေသိ၏၊ ကတ္တားပါပုံကို ထောက်၍ ဤ၌လည်း နိဗ္ဗတ္တေသိ၏၊ ကတ္တားကို "သော"ဟု ထည့်ပေးမည်၊ "ဧတ္ထကေန"သည် ကတ္တားမဟုတ်၊ "အနုမောဒနကထာ နာမ န ဗလဝါ"ဟူသော ရှေ့စကားနှင့် "မယာ ဒေသိတဓမ္မဿ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ"စသော နောက်စကားကို ထောက်က "ဧတ္ထကေန" ဖြင့် တရားစကားကို စွဲခြင်းသာ ကောင်း၏။ "ဧတံ+ပရိမာဏံ ဧတဿာတိ ဧတ္ထကော၊ (ဧတ္တကံ)"ဟု ပြု၍ ဧတနောင် ယဒနုသုတ်ကြီးဖြင့် တွက်ပစ္စည်းသက်၊ ဧတကိုလည်း ဧပြုပါ။ (ရူ-၂၃၄၊ ရူဇီ-၁၆၉)

ဒေသိတဓမ္မဿ။ ။ ပမာဏံ၌ စပ်ခိုက် သာမီအနက်၊ ဂဏှထ၌စပ်ခိုက် ကံအနက် ပေးသည်၊ နောက်ဝတ္ထုနှင့် ဥဒါနံ၊ ဌ-၈၆၊ အပ. ဌ-၂၊ ၂၃၈တို့၌ "မမ ဓမ္မံ 'အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ'တိ မာ ပမာဏံ ဂဏှထ (မာ စိန္တယိတ္ထ)"ဟု ရှိ၏။ ထို၌ "ဓမ္မံ"သည် ဂဏှထ၏ ကံပုဒ်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း "ဒေသိတဓမ္မဿ"သည် ဂဏှထ၏ ကံပုဒ် ဖြစ်နိုင်သည်၊ မှန်၏-အာချာတ်ပုဒ်၏ ကံသည် တစ်ရံတစ်ခါ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ဖြင့်လည်း ရှိတတ်၏။ (ဘေဒ၊ ဘေဒဘာ-၃၆၈၊ ၃၇၀)

တစ်နည်း။ ။ "အတ္ထဝသေန ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမော-အနက်၏အစွမ်းဖြင့် ဝိဘတ် ပြောင်းနိုင်၏(အံဇီ-၃၊ ၂၈၄၊ ရူ-၈)"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ "ဒေသိတဓမ္မဿ"ကို "ဒေသိတဓမ္မံ"ဟု ဝိဘတ်ပြင်ကာ (ဒေသိတဓမ္မံ-ကို) အပ္ပံ-၏၊ ကုတိ ဝါ-ကောင်း၊ ဗဟုံ-၏၊ ကုတိ ဝါ-ကောင်း၊ ဒေသိတဓမ္မဿ-၏၊ ပမာဏံ-ကို၊ မာ ဂဏှထ-ကြနှင့်"ဟု ပေးပါ။

အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ။ ။ "အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ"သည် "ဂဏှထ"၏ အာကာရတည်း၊ ထိုကြောင့် နောက်ဝတ္ထုနှင့် ဥဒါနံ၊ ဌ-၈၆၊ အပ. ဌ-၂၊ ၂၃၈တို့အတိုင်း "အပ္ပံ"၏ ရှေ့၌

ကြောင်းစကားကို၊ မာ ဂဏှထ-မပြောကြနှင့်၊ [“ဂဏှန္တိ ကထေန္တိ(သံဋီ-၂၊ ၁၃၃)”
 နှင့်အညီ ဂဟဓာတ် ကထနအနက်ယူ၍ နောက်နည်းပေးသည်၊] (တေန မဟာဏေန-
 ထိုသို့ နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာခြင်းဖြင့်) ကိ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊ [ကိသဒ္ဓါ နိပ္ပယော-
 နေအနက်၊] ဟိ-မှန်၏၊ ဧကဝါစာပိ-တစ်ခွန်းသော စကားသည်သော်လည်း၊
 အတ္တနိဿိတာ-အကျိုးစီးပွားကို မှီသည်၊ (သမာနာ-သော်) သေယျာဝ-မြတ်
 သည်သာ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္တိ၊ ယဋေတွာ၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော၊
 ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ သဟဿမပိ၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပတိတိ-၍၊ (အာဟ)။

သဟဿမပိ စေ ဝါစာ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ၊

ဧကံ အတ္ထပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဥပသမ္ပတိ။

သဟဿံ-တစ်ထောင်ဖြင့်၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာဖြင့်၊ (ပရိစ္ဆိန္ဒာ-ပိုင်းခြား

သာ အထက်ကော်မာဖြင့် ‘အပ္ပံ ဝါ ဗဟံ ဝါ’တိ-ဟု ရှိရမည်၊ “ဒေသိတဓမ္မဿ”၏
 ရှေ့၌ မရှိစေရ၊ ဗဟံ၌ “ဗဟံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ရွတ်လွယ်စေခြင်းအကျိုးငှာ နိဂ္ဂဟိတ်လာ
 ထားသည်၊ “ဒေသိတဓမ္မဿ-၏၊ အပ္ပံ ဝါ-နည်းသည်မူလည်း ဖြစ်စေ၊ ဗဟံ ဝါ-များ
 သည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ (ဝိသေသံ-ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတိ-၏) ကုတိ-ထိုကြောင့်၊ ပမာဏံ-ကို၊
 မာ ဂဏှထ”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ ကိကို မပေးပဲချန်ထားခြင်း၊ ပြခဲ့သော အဆိုများနှင့်
 မညီခြင်းကြောင့် မကောင်းပါ။

သဟဿံ။ ။ “သဟဿေန ပရိစ္ဆိန္ဒဝါစာ (ပရိစ္ဆိန္ဒာ ဝါစာ-အံ ဋီ-၁၊ ၁၈၁)”ဟု
 သော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ကရိုဏ်းအနက်၌ ပဌမာဟု ယူပေးသည်၊ (တစ်နည်း)
 သဟဿနောင် ပရိစ္ဆိန္ဒာပုဒ်အကျေကြ်၍ “သဟဿံ-တစ်ထောင်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်
 သော၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော”ဟု ပေးပါ၊ “သတံ စ ၂၊ ၈၊
 သတံ စ သဟဿံ၊ ဧကသေသံပြုထားသော သတကို သဟဿပြု၊ (တစ်နည်း)
 သမာနံ ဟသတိတိ သဟဿံ၊ သမာန+ဟသ+ရ၊ သမာနကို သပြု(ကောတ္ထုဘ)။

အဖွင့်နှင့်မညီ။ ။ “အနတ္ထပဒသံဟိတာ-သော၊ ဝါစာ-သည်၊ သဟဿံ-တစ်
 ထောင်သည်၊ (သမာနာပိ-သော်လည်း၊ ပါပိကာ ဧဝ-သာ)”ဟုလည်းကောင်း “အနတ္ထ-
 ပဒသံဟိတာ-သော၊ ဝါစာ-သည်၊ သဟဿံ အပိ-တစ်ထောင်သည်လည်း၊ (စေ
 ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ပါပိကာ ဧဝ-သာ)”ဟုလည်းကောင်း ပေးကြသေး၏၊
 သို့သော် “ပရိစ္ဆိန္ဒဝါစာ (ပရိစ္ဆိန္ဒာ ဝါစာ) ဟောန္တိ၊ တာ စ ပန”ဟူသော အဖွင့်၌

အပ်ကုန်သော၊ ဝါစာ-စကားတို့သည်၊ စေပိ (ဟောန္တိ)-အကယ်၍ပင် ဖြစ်ကုန်ဦး
တော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ ဖြစ်သော်လည်း၊) အနတ္တပဒသံဟိတာ-အကျိုးမရှိ
သော ပုဒ်တို့နှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်လသော်၊ (ပါပိကာ ဧဝံ-ယုတ်ညံ့ကုန်သည်သာ၊)
ဧကံ-တစ်ပုဒ်သော၊ ယံ အတ္တပဒံ-အကြင်ကာယဂတာသတိစသော အနက်
ကို ပြတတ်သောပုဒ်ကို၊ [အတ္တဿ+အဘိဗျဉ္ဇနကံ+ပဒံ အတ္တပဒံ(သာရတ္ထ-၁၊
၂၉၂)] သုတ္တာ-ကြားနာရ၍၊ ဥပသမ္ပတိ-ရာဂစသည် ငြိမ်းအေး၏၊ (တံ) အတ္တ-
ပဒံ-ထိုကာယဂတာသတိစသော အနက်ကို ပြတတ်သောပုဒ်သည်၊ ဧကံ-တစ်
ပုဒ်တည်းသည်၊ [သိလေသစသောနည်းအရ ဧကံကို ၂ခါပေးသည်၊] (သမာနံပိ-
ဖြစ်သော်လည်း၊) သေယျော-မြတ်သည်သာ။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ သဟဿမပီတိ-ကား၊ ပရိစ္ဆေဒဝစနံ-ပိုင်းခြားအပ်သော
စကားတည်း၊ ဝါ-အပိုင်းအခြားကို ဟောသောသဒ္ဒါတည်း၊ ဧကံ သဟဿံ-
တစ်ထောင်၊ ဒွေ သဟဿာနိ-၂ထောင်တို့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ သဟဿေန-ဖြင့်၊
ပရိစ္ဆိန္ဒဝါစာ-ပိုင်းဖြတ်အပ်သောစကားတို့သည်၊ စေပိ ဟောန္တိ-အကယ်၍ကား
ဖြစ်ပါပေကုန်၏၊ [“ပရိစ္ဆိန္ဒဝါစာ”နေရာဝယ် အံဋီ-၁၊ ၁၈၁၌ “ပရိစ္ဆိန္ဒာ ဝါစာ (ဂါထာ)”
ဟု ဝါကျဖြင့် ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်းရှိလျှင် ပိုကောင်းသည်၊] **စ ပန**-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါကုန်
သော်လည်း၊ တာ-ထိုစကားတို့သည်၊ အနတ္တပဒသံဟိတာ-အကျိုးမရှိသော ပုဒ်
တို့နှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သည်၊ အာကာသဝဏ္ဏနာပဗ္ဗတဝဏ္ဏနာဝနဝဏ္ဏနာဒီနိ-
ကောင်းကင်ကို ချီးမွမ်းခြင်း၊ တောင်ကို ချီးမွမ်းခြင်း၊ တောကို ချီးမွမ်းခြင်းအစ
ရှိသည်တို့ကို၊ (ကောင်းကင်ကြိုး၊ တောင်ဖွဲ့၊ တောဖွဲ့အစရှိသည်တို့ကို)၊

“ဟောန္တိ တာ”ဟု ဗဟုဝစ်ဖြင့် ရှိရကား “ဝါစာ၊ အနတ္တပဒသံဟိတာ”တို့သည် ဗဟု
ဝစ်သာ ဖြစ်သင့်သည်၊ ၎င်းတို့ကို ဧကဝစ်ပေးခြင်းမှာ အဖွင့်နှင့် မညီပါ။

စ ပန။ ။ “စ ပနဟု တက္ကဆက်ရာ၊ စနက်မှာဆက်၊ ပနနက်၊ ထူးချက်မိပ္ပာယ်
စွဲ(ရွှေ)”အရ စ ပနဟု ရှိလျှင် စသည် ဝါကျရမ္မအနက်၊ ပနသည် ဝိသေသအနက်ဟု
ယူရိုးရှိသော်လည်း ဤ၌ ထိုအနက်များ မဖြစ်သင့်၊ ဂရဟာအနက်သာ ဖြစ်သင့်သည်၊
အံဋီ-၁၊ ၁၈၁၌ စသဒ္ဒါသာ ပါ၍ ပနသဒ္ဒါမပါပုံကို ထောက်လျှင် ဤ၌လည်း ပနသဒ္ဒါ
မပါသင့်၊ သို့မဟုတ် ပနကို အနက်မဲ့ကြံပါ။

ပကာသကေဟိ-ထင်ရှားပြတတ်ကုန်သော၊ **အနိယျာနဒီပကေဟိ**-ဒုဂ္ဂတိ၊ သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းမဟုတ်သော အကျင့်တရားကို ပြတတ်ကုန်သော၊ **အနတ္တကေဟိ**-အကျိုးမရှိကုန်သော၊ **ပဒေဟိ**-ပုဒ်တို့နှင့်၊ **သံဟိတာ**-စပ်ယှဉ်သော စကားတို့သည်၊ ယာဝ-မျှလောက်၊ **ဗဟုကာ**-များကုန်သည်၊ **ဟောန္တိ**၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ ပါပိကာ ဧဝ-ယုတ်ညံ့ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ အတ္ထောနက်။ ဧကံ အတ္ထပဒန္တိ-ကား၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ “အယံ-ဤသည်ကား၊ ကာယော-ကာယတည်း၊ အယံ-ကား၊ ကာယဂတာသတိ-ကာယဂတာသတိတည်း၊ တိဿော-ကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-တို့သို့၊ အနုပ္ပတ္တော-ရောက်ပြီ၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သာသနံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ဧကံ-သော၊ ယံ အတ္ထပဒံ-အကြင်အကျိုးနှင့် စပ်ယှဉ်သော ပုဒ်ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ရာဂါဒိဂူပ-

အနိယျာနဒီပကေဟိ။ ။ဒုဂ္ဂတိတော သံသာရတော စ နိယျာတိ ဧတေနာတိ နိယျာနံ-ဒုဂ္ဂတိနှင့် သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း သဂ္ဂမဂ္ဂ(နတ်ပြည်လမ်း)၊ မောက္ခမဂ္ဂ(နိဗ္ဗာန်လမ်း)(ဒီဋီ-၁၊ ၁၂၈)၊ ကုသိုလ်တရားမှန်သမျှသည် သဂ္ဂမဂ္ဂ၊ မဂ္ဂင်္ဂပါးသည် မောက္ခမဂ္ဂတည်း၊ န+နိယျာနံ အနိယျာနံ-ဒုဂ္ဂတိနှင့် သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း မဟုတ်သော အကျင့်တရား၊ အနိယျာနအရ သဂ္ဂမဂ္ဂ၊ မောက္ခမဂ္ဂ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော ကုမ္မဂ္ဂနှင့် မိစ္ဆာမဂ္ဂကို ယူပါ၊ ကုမ္မဂ္ဂဟူသည် အပါယ်ရောက်ကြောင်းလမ်းစဉ်ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတည်း၊ မိစ္ဆာမဂ္ဂဟူသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော မဂ္ဂင်္ဂပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိစသော မိစ္ဆတ္တတရားဂပါးတို့တည်း။ (သီဋီသစ်-၂၊ ၁၆၉၊ အံ-၃၊ ၄၂၈)။

ဗဟုကာ ဟောန္တိ (ဟောတိ) . . သံဟိတာ။ ။ရှေ့၌ “ပရိစ္ဆိန္နဝါစာ ဟောန္တိ၊ တာ”ဟု ဗဟုဝုစံဖြင့် ရှိရကား ဤ၌လည်း “ဗဟုကာ ဟောန္တိ”ဟု ဗဟုဝုစံဖြင့် ရှိသင့်သည်၊ အံဋီ-၁၊ ၁၈၁၌ လည်း “ဗဟုကာ ဟောန္တိ”ဟု ဗဟုဝုစံဖြင့်ပင် ရှိသည်၊ “အနတ္တကေဟိ”စသည်ဖြင့် “အနတ္တာနိ+ပဒါနိ အနတ္ထပဒါနိ၊ အနတ္ထပဒေဟိ+သံဟိတာ အနတ္ထပဒသံဟိတာ”ဟု ပြုရန် ပြသည်၊ “အာကာသဝဏ္ဏနာ၊ ယေ၊ ဒီပကေဟိ”ဖြင့် အနတ္ထပဒ၏ သရုပ်ကို ပြသည်၊ “ယာဝ . . . ပါပိကာ ဧဝ”တို့ကို ပါဌသေသဟုယူ၍ “အနတ္ထပဒသံဟိတာ-အကျိုးမရှိသော ပုဒ်တို့နှင့် စပ်ယှဉ်သောစကားတို့သည်၊ (ယာဝ-လောက်၊ ဗဟုကာ-များကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တာဝ-ထိုများသလောက်၊ ပါပိကာ ဧဝ-ယုတ်ညံ့ကုန်သည်သာ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

သမေန-ရာဂအစရှိသည်တို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းဖြင့်၊ ဥပသမ္ပတိ-ငြိမ်းအေး၏။ အတ္တသာဓကံ-အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော၊ နိဗ္ဗာနပွင့်သံယုတ္တံ-နိဗ္ဗာန်နှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ ခန္ဓဓာတုအာယတနက္ခန္ဓိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂသတိပဋ္ဌာနပရိဒီပကံ-ခန္ဓာ၊ ဓာတ်၊ အာယတန၊ ကုန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို ပြတတ်သော၊ ဧကမ္မိ-သော၊ တံ ပဒံ-ထိုပုဒ်သည်။ **သေယျောယေဝ**-မြတ်သည်သာ၊ က္ကတိ အတ္ထော-နက်။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ သောတာပတ္တိဖလာ-ဒီနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ။ က္ကတိ-တမ္ပဒါဌိကစောရယာတကဝတ္ထု ပြီးပြီ။

တမ္ပဒါဌိကစောရယာတကဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၂-ဗာဟိယဒါရုစီရိယတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

သဟဿမပိ စေ ဂါထာတိ-ဟူသော၊ က္ကမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဒါရုစီရိယတ္ထေရံ-ဒါရုစီရိယထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ခွဲ၊ ဧကသ္မိ-သော၊ ကာလေ-၌၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ နာဝါယ-ဖြင့်၊

သေယျောဝ။ ။ “သဗ္ဗပဒံ သာဝဓာရဏံ” နှင့်အညီ ပုဒ်အားလုံးသည် ဧဝအနက် ရှိသောကြောင့် ဧဝသဒ္ဒါမပါဘဲလည်း ဧဝအနက်ရနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “သေယျောဝ” ဟု ဖွင့်သည်။ (သာရတ္ထ-၂၊ ၁၂)

ဆက်ဉ္စးအံ-“တဒ္ဓိတာဘိဓေယျလိင်္ဂ-ဝိဘတ္တိဝစနာ သိယုံ(ဗာ-၁၉၆)။ ဓမ္မေ စ မင်္ဂလေ သေယျော၊ သော ပသတ္ထတရေ တိသု(ဓာန်-၉၁၈)”ဟူသော စကားများအရ သေယျသဒ္ဒါသည် အဘိဓေယျအားလျော်စွာ လိင်္ဂပုဒ်၌ ဖြစ်၏။ က္ကတ္တိလိင်္ဂအတွက် “က္ကတ္တိပိ ဟိ ဧကမ္မိယာ၊ သေယျော ပေါသ ဇနာမိပ(သံ-၁၊ ၈၆)။ နပုလိင်္ဂအတွက် “သေယျံ ဇိနေရိတနယေန ဗုဓာ လဘန္တိ (ကစ္စည်း-၁)”လောက်သာ တွေ့ရ၏။ အများအားဖြင့် ပုံလိင်္ဂဖြင့် ရှိ၏။ ပုံလိင်္ဂအရာ၌ တည်သော်လည်း တစ်ခုတည်းသော အခြင်းအရာဖြင့်သာ တည်သောကြောင့် လိင်္ဂပုဒ်အား လျော်၏ ဟု နိတိပဒ-၁၃၀၌ ဆို၏။

မှန်၏-အများနှင့် ဆက်ဆံသော သာမညကို ဆိုလိုရာ၌ လိင်္ဂသုံးပါးတွင် တစ်ပါး ပါးဖြင့် ညွှန်ပြရိုး ရှိသည်။ (သီဇိသစ်-၁၊ ၁၂၊ ဗာ၊ ဗာဇီ-၁၉၈)။ (တစ်နည်း) နပုလိင်္ဂမှ ပုံလိင်္ဂသို့ ပြန်နေသော လိင်္ဂဝိပလ္လာသဟု ယူပါ။ (မဇ္ဈိ-၃၊ ၂၀၆)

မဟာသမုဒ္ဒန္တ-သို့၊ ပက္ခန္ဓိတွာ-သက်ဝင်၍၊ အန္တောမဟာသမုဒ္ဒေ-မဟာသမုဒြာ၏ အတွင်း၌၊ နာဝါယ-သည်၊ ဘိန္နာယ-ကွဲလသော်၊ မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခာ-ငါးလိပ်တို့၏ အစာတို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤသို့လှေကွဲရာ၌၊ ဝါ-ဤလူတို့တွင်၊ ဧကောဝ-တစ်ယောက်သည်သာ၊ ဧကံ-သော၊ ဖလကံ-ပျဉ်ချပ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝါယမန္တော-အားထုတ်လသော်၊ သုပ္ပာရကပဋ္ဌနတီရံ-သုပ္ပရကမည်သော ဆိပ်ကမ်းသို့၊ ဩက္ကမိ-ရောက်ပြီ၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ဝါ-မှာ၊ နိဝါသနပါရပနံ-ခါးဝတ်၊ အပေါ်ခြုံအဝတ်သည်၊ နတ္ထိ၊ သော-ထိုသူသည်၊ အညံ-သော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ရာအဝတ်ကို၊ အပဿန္တော-လသော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သုက္ခကဋ္ဌဒဏ္ဍာ-ကေ-သစ်သားခြောက်၏ တုတ်တံငယ်တို့ကို၊ (သစ်သားခြောက်အကိုင်ငယ်တို့ကို)၊ ဝါကေဟိ-လျော်တို့ဖြင့်၊ ပလိဝေဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ နိဝါသနပါရပနံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေဝကုလတော-နတ်စင်မှ၊ ကပါလံ-ခွက်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ သုပ္ပာရကပဋ္ဌနံ-သုပ္ပရကမည်သော ဆိပ်ကမ်းသို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ တံ-ထိုသူကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ယာဂုဘတ္တာဒိနိ-တို့ကို၊ ဒတွာ-၍၊ “အယံ-ဤသူကား၊ ဧကော-သော၊ အရဟာ-ရဟန္တာတည်း” ဣတိ-သို့၊ သမ္ဘာဝေသုံ-ချီးမွမ်းကုန်ပြီ၊ သော-သည်၊ ဝတ္ထေသု-တို့ကို၊ ဥပနိတေသု-ပို့ဆောင်(လှူဒါန်း) အပ်ကုန်လသော်၊ “အဟံ၊ သစေ နိဝါသေဿာမိ ဝါ-အကယ်၍ ဝတ်မူလည်း

သုပ္ပာရကပဋ္ဌနတီရံ။ ။ သုပ္ပော ဝိယ+အာရော တီရပ္ပဒေသော ယသ္မိတိ သုပ္ပာရ-ကံ-ဆန်ပြာသော စကောနှင့်တူသော ကမ်းရှိရာအရပ်၊ [သုပ္ပ+အာရ၊ သမာသန္တ၊ ကာ-ဗုသာဝိ-၂၁၉၊] ပတန္တိ ဇနာ ယတြာတိ ပဋ္ဌနံ၊ [ပဋ္ဌ(ပတ)+တန၊-ဗျာချာ၊ မောဂ်-၇၊ ၁၀၈၊] ပဋ္ဌနမေဝ+တီရံ ပဋ္ဌနတီရံ၊ သုပ္ပာရကံ+ပဋ္ဌနတီရံ သုပ္ပာရကပဋ္ဌနတီရံ-သုပ္ပာရကမည်သောဆိပ်ကမ်း၊ သုပ္ပာရကပဋ္ဌနသည် သုနာပရန္တတိုင်းအတွင်း၌ တည်ရှိ၏၊ သာဝတ္ထိမြို့၏ အနောက်တောင်ဘက် ယူဇနာ(၁၂၀)အကွာနေရာ၌ တည်ရှိသည်၊ ဝါဏီဇေါမ(ကုန်သည်ရွာ)အနီး နာမဒါ(Namada)မြစ်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ ဘရုကစ္ဆနှင့် သုဝဏ္ဏဘူမိအကြား ကုန်သွယ်ပေးသော ဆိပ်ကမ်းဖြစ်သည်၊ ယခုအခါ မဟာရဋ္ဌ(Maharashtra)ပြည်နယ်၊ မုဗိုင်း(Mumbai)မြို့၏ မြောက်ဘက် ၃၇မိုင် အကွာ ဌာနေ(Thane)ခရိုင်၊ ခေတ်သစ်ဆိုပါရ်(Sopar)မြို့ဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။(မဇ္ဈိမ-၂၀၄၊ ၂၀၅)

ဝတ်အံ့၊ သစေ ပါရုပိဿာမိ ဝါ-အကယ်၍ ခြုံမူလည်း ခြုံအံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ မေ-
 ၏။ လာဘသက္ကာရော-လာဘ်၊ ပူဇော်သက္ကာရသည်။ [ဓမ္မဘာ-၃, ၁၁၅။] ပရိ-
 ဟာယိဿတိ-ယုတ်လျော့သွားလိမ့်မည်။” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တာနိ ဝတ္ထာနိ-
 တို့ကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-၍၊ ဒါရုစီရာနေဝ-သစ်သားပျဉ်ချပ်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော
 အဝတ်တို့ကိုသာ၊ ပရိဒဟိ-ဝတ်ရုံသုံးစွဲပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုသူ၏။ ဝါ-ကို၊
 [ရှေ့နည်း ပရိဝိတက္ကော၌စပ်၊ နောက်နည်း ဝုစ္စမာနဿ၌စပ်၊] ဗဟူဟိ-တို့သည်၊
 “အရဟာ အရဟာ-ရဟန္တာ ရဟန္တာတည်း” ဣတိ-သို့ ဝုစ္စမာနဿ-အပ်သော်၊
 ဧဝံ-သို့၊ စေတသော-၏။ ပရိဝိတက္ကော-သည်၊ ဥဒပါဒိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “လောကေ-
 သတ္တလောက၌၊ ယေ ကေစိ-အကြင်အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကုန်သော၊ အရ-
 ဟန္တာ ဝါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ သမာပန္နာ ဝါ-ရောက်
 သူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ခေါ-စင်စစ်၊ (သန္တိ)၊ အဟံ-သည်၊ တေသံ-ထိုရဟန္တာ၊
 အရဟတ္တမဂ္ဂံသို့ ရောက်သူတို့တွင်၊ အညတရော-တစ်ပါးအပါအဝင်တည်း။”
 ဣတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-၏။ **ပုရာဏသာလောဟိတာ**-ရှေးဘဝ၌ သွေးသား
 တော်စပ်ခဲ့ဘူးသူနှင့် တူသော၊ **ဒေဝတာ**-ဗြဟ္မာသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ စိန္တေသိ-ပြီ။

ပုရာဏသာလောဟိတာတိ-ဟူသည်ကား၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်း
 တည်း၊ ကတသမဏဓမ္မာ-ပြုကျင့်အားထုတ်အပ်ခဲ့ဘူးသော ရဟန်းတရားရှိ
 သော ဗြဟ္မာတည်း၊ (ရဟန်းတရားကို ပြုကျင့်အားထုတ်ခဲ့ဘူးသော ဗြဟ္မာတည်း)။

ပုရာဏသာလောဟိတာ ဒေဝတာ။ ။လောဟိတေန+သမ္ပန္နာ သာလောဟိတာ၊
 [လောဟိတ+သမ္ပန္န၊ သမ္ပန္နကို သာပြု၊ ရှေ့နောက်ပြန်၊ (ဓာန်ဋီ-၂၄၃)။] သာလောဟိတ
 သဒ္ဓါသည် သွေးသားတော်စပ်သူကို ဟော၏။ ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က
 တရားကျင့်ဖော်ကျင့်ဖက်ဖြစ်ခဲ့သောဗြဟ္မာကို ရအောင်ကား “သာလောဟိတာ ဝိယာ-
 တိ သာလောဟိတာ”ဟု ဥပမာ တဒ္ဓိတ်ဆက်ပါ။ ထိုကြောင့် “ဗန္ဓုသဒိသာ”ဟု ဥဒါန-
 ၄-၇၂၌ ဖွင့်သည်။ ထိုနောင် “ပုရာဏေ+သာလောဟိတာ ပုရာဏသာလောဟိတာ-
 ရှေးဘဝ၌ သွေးသားတော်စပ်ခဲ့ဘူးသူနှင့် တူသောဗြဟ္မာ”ဟု ဆက်ပါ။ ဒေဝတာအရ
 လည်း နတ်ကို မယူရ၊ သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာကို ယူပါ။ ကေစိဆရာများကမူ ရှေးဘဝ
 တစ်ပါးက အမေတော်စပ်ခဲ့သော နတ်တစ်ပါးဟု ဆိုကြ၏။ သို့သော် သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာကို
 ယူခြင်းကသာ ကောင်းသည်ဟု ဥဒါန. ၄-၇၂ ၌ ဆို၏။

ကိရ-ချဲ့၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ကဿပဒသဗလဿ-ကဿပဘုရားရှင်၏၊ သာသနေ-သည်၊
 သြသက္ကမာနေ-ဆုတ်ယုတ်လသော်၊ သာမဏေရာဒီနံ-ကိုရင်အစရှိသူတို့၏၊
 ဝိပ္ပကာရံ-ဖောက်ပြန်သော အမူအရာကို၊ ဒိသွာ-၍၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ သံဝေဂပ္ပတ္တာ-ထိတ်လန့်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ “ယာဝ-
 လောက်၊ သာသနဿ-၏၊ အန္တရဓာနံ-ကွယ်ခြင်းသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်လတ္တံ့၊
 ဝါ-မဖြစ်သေး၊ တာဝ-လောက်၊ အတ္တနော-၏၊ ပတိဋ္ဌံ-ထောက်တည်ရာကို၊
 ကရိဿာမ-ကုန်စို့” ကူတိ-ပြော၍၊ သုဝဏ္ဏစေတီယံ-ရွှေစေတီကို၊ ဝန္နိတွာ-
 ၍၊ အရညံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌာ-ဝင်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) ဧကံ-သော၊
 ပဗ္ဗတံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဇီဝိတေ-၌၊ သာလယာ-ငြိတွယ်ခြင်းရှိသူတို့သည်၊ နိ-
 ဝတ္တန္တု-ပြန်လှည့်ကြလော၊ နိရာလယာ-ငြိတွယ်ခြင်းမရှိသူတို့သည်၊ ကုမံ ပဗ္ဗတံ-
 သို့၊ အဘိရုဟန္တု-တက်ကြလော၊” ကူတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ နိဿေဏီ-လှေခါးကို၊
 ဗန္နိတွာ-ချည်တုပ်၍၊ သဗ္ဗေပိ-တို့သည်လည်း၊ တံ-ထိုတောင်ကို၊ အဘိရုယု-
 ၍၊ နိဿေဏီ-ကို၊ ပါတေတွာ-ကျစေ၍၊ ဝါ-တွန်းချ၍၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရိသု-
 ကုန်ပြီ၊ တေသု-ထိုရဟန်းတို့တွင်၊ သံဃထွေရော-သံဃာ့ထေရ်သည်၊ [သံဃဿ
 +ထေရော သံဃထွေရော၊ (ဝိမတိ-၂၊ ၂၆၈၊ မအူပါရာနိ-၁၊ ၅၆)]၊ ဧကရတ္တာတိ-
 က္ကမေနေဝ-တစ်ညဉ့်လွန်ရာအခါ၌ပင်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ သော-ထိုသံ
 ဃာ့ထေရ်သည်၊ အနောတတ္ထဒဟေ-အနဝတတ်ရေအိုင်၌၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၃၈၊]
 နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌံ-နာဂလတာဒန်ပူကို၊ ဝါ-နွယ်ချိုဒန်ပူကို၊ (ကွမ်းရိုးဒန်ပူကို)
 ခါဒိတွာ-၍၊ ဥတ္တရကုရုတော-မြောက်ကျွန်းမှ၊ ပိဏ္ဏပါတံ-ကို၊ အာဟရိတွာ-
 ၍၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော-တို့၊ ကုမံ ဒန္တကဋ္ဌံ-ကို၊
 ခါဒိတွာ-၍၊ မုခံ-ပါးစပ်ကို၊ ဓောဝိတွာ-ဆေး၍၊ ကုမံ ပိဏ္ဏပါတံ-ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇထ-
 ကြပါ၊” ကူတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! အမှေဟိ-တို့သည် “ယော-သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ အရဟတ္တံ-
 သို့၊ ပါပုဏာတိ-၏၊ တေန-သည်၊ အာဘတံ-သော၊ ပိဏ္ဏပါတံ-ကို၊ အဝသေ-
 သာ-ကြွင်းသော ရဟန်းတို့သည်၊ ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တိ-စားကြရလိမ့်မည်၊” ကူတိ ဧဝံ-
 သို့၊ ကတိကာ-ကတိကဝတ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၁၇၅၊] ကတာ ကိ ပန-ပြုအပ်ခဲ့
 ကြသလော? ကူတိ-ဤသို့ မေးကုန်ပြီ၊ “အာဝုသော-တို့၊ ဧတံ-ဤသို့ ကတိက
 ဝတ်ပြုခြင်းသည်၊ နော ဟိ-မရှိသည်သာ၊” ကူတိ-ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ မယမ္ပိ-

တို့သည်လည်း၊ တုမေ ဝိယ-တို့ကဲ့သို့၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ သစေ နိဗ္ဗတ္တေ-
 သာမ-အကယ်၍ ဖြစ်စေကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အာဟရိတွာ-
 ၍၊ ပရိဘုခိုသာမ-ကုန်အံ့၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ န ကုစ္ဆိသု-ကုန်၊ ဒုတိယ-
 ဒိဝသေ-၌၊ ဒုတိယတ္ထေရော-ဒုတိယထေရ်သည်၊ အနာဂါမိဖလံ-သို့၊ ပါပုဏိ-
 ပြီ၊ သောပိ-ထိုဒုတိယထေရ်သည်လည်း၊ တထေဝ-ပင်၊ ပိဏ္ဏပါတံ-ကို၊ အာ-
 ဟရိတွာ-၍၊ ကုတရေ-အခြားသောရဟန်းတို့ကို၊ နိမန္တေသိ-ပြီ၊ တေ-ထိုရဟန်း
 တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! အမှေဟိ-တို့သည်၊ **မဟာ-
 ထေရေန-သည်၊ အာဘတံ-သော၊ ပိဏ္ဏပါတံ-ကို၊ အဘုခိုတွာ-၍၊ အနုထေ-
 ရေန-အနုထေရ်သည်၊ ဝါ-ထေရ်ငယ်သည်၊ အာဘတံ-ဆောင်ယူအပ်သော**

မဟာထေရေန။ ။ထိရံ (ထိရဘာဝံ)+ပတ္တော ထေရော၊ [ထိရ+ဏာ-သုတ္တနိ၊ ၄-
 ၂၊ ၇၉၊] (တစ်နည်း) ထိရန္တိ ဒဠိဘဝန္တိတိ ထိရ-ခိုင်ခံ့သော သီလစသောဂုဏ်များ၊
 ထိရ+ဧတဿ အတ္တိတိ ထေရော၊ (တစ်နည်း) ဌန္တိ ပဝတ္တန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧတေနာတိ
 ထိ-သီလစသောဂုဏ်၊ [ဌာ+ဣ၊] ထိ+ယဿ အတ္တိတိ ထေရော၊ (ကင်္ခါမဟာဋီ-၁၊
 ၁၆)၊ မဟိယတေ ပူဇိယတေတိ မဟန္တော၊ (တစ်နည်း) မဟတိ ဝဇ္ဇတိတိ မဟန္တော၊
 မဟန္တော ပသတ္တော ဝုဇော ဝါ+ထေရော မဟာထေရော-ကြီးမြတ်သောထေရ်။

“ပုဇ္ဇတ္ထမပရုရေသု၊ သမ္ပတ္တိသရိယေသု စ၊

ဝုဇေ စေဝါတိ အတ္ထေသု၊ မဟန္တော ဆသု ဝတ္တတိ(နိသာဋီ-၄၉)”ဟူသော
 ဂါထာလာ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ အနက်၆မျိုးတို့တွင် ရှေ့နည်းအလို ပူဇာအနက်ဟော၊
 နောက်နည်းအလို ဝုဇအနက်ဟောတည်း။

ဆက်ဦးအံ့-ရဟန်းသည် (၁) နဝ-သီတင်းငယ်၊ (၂) မဇ္ဈိမ-သီတင်းလတ်၊ (၃)
 ထေရ-သီတင်းကြီးအားဖြင့် ၃မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ရဟန်းဖြစ်သည်မှစ၍ (၅)ဝါအတွင်းကို
 နဝ-သီတင်းငယ်၊ (၅)ဝါမှစ၍ (၉)ဝါတိုင်အောင် မဇ္ဈိမ-သီတင်းလတ်၊ (၁၀)ဝါမှစ၍
 အထက်ကို ထေရ-သီတင်းကြီးဟု ခေါ်သည်။ ထေရသည်လည်း (၁) အနုထေရ၊
 (၂) မဟာထေရအားဖြင့် ၂မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် (၁၀)ဝါမှစ၍ (၁၉)ဝါတိုင်အောင် ဗျတ္တ၊
 ပဋိဗလဖြစ်သော ရဟန်းတော်ကို အနုထေရ၊ ဝါ(၂၀)နှင့်အထက် ဗျတ္တ၊ ပဋိဗလ
 ဖြစ်သော ရဟန်းတော်ကို မဟာထေရဟု ခေါ်သည်။ (မဏိ- ၁၊ ၁၁၊ ၁၂)

အနုထေရေန။ ။အနုဒဟရော+ထေရော အနုထေရော၊ (၁၀)ဝါမှစ၍ (၁၉)ဝါ
 တိုင်အောင် ဗျတ္တ၊ ပဋိဗလဖြစ်သော ရဟန်းတော်တည်း၊ နိပါတ်ပုဒ်တို့သည် အနက်

ဆွမ်းကို ဘုဉ်္ဇိဿာမ-ကုန်အံ့” ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ကတိကာ-ကို၊ ကတာ ကိ ပန-
သလော? “အာဂုဿော-တို့၊ ဧတံ-သည်၊ နော ဟိ-သာ၊” ဣတိ-ပြီး၊ “ဧဝံ သန္တေ-
သော၊ တုဗ္ဗေ ဝိယ-တို့ကဲ့သို့၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ ဝိသေသံ-ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတွာ-
၍၊ အတ္တနော-၏၊ ပုရိသကာရေန-ယောက်ျားတို့ ပြုအပ်သော လုံ့လဖြင့်၊ ဘုဉ်္ဇိ-
တုံ-ငှာ၊ သက္ကောန္တာ-ကုန်လသော်၊ ဘုဉ်္ဇိဿာမ-ကုန်အံ့” ဣတိ-၍၊ န ဣစ္ဆိသု-
ကုန်၊ တေသု-ထိုရဟန်းတို့တွင်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊
ပရိနိဗ္ဗာယံ-ပြီး၊ အနာဂါမိ-သည်၊ ဗြဟ္မလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီး၊ ဣတရေ-ကုန်
သော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ တေရာ-တို့သည်၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတုံ-
ငှာ၊ အသက္ကောန္တာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သုဿိတွာ-ခြောက်ခန်း၍၊ (ပိန်ခြောက်
၍)၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေဝလောကေ-၌၊
နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ ဣမသ္မိ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ-ဤဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ၌၊ တတော-
ထိုနတ်ပြည်မှ၊ စဝိတွာ-၍၊ တတ္ထ တတ္ထ ကုလယရေသု-ထိုထိုအမျိုးအိမ်တို့၌၊
နိဗ္ဗတ္တိသု-ကုန်ပြီး၊ တေသု-ထိုဃလောင်းတို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ယောက်သည်၊
ပုတ္တုသာတိ-မည်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီး၊ ဧကော-သည်၊ ကုမာရ-
ကဿပေါ-သည်၊ (အဟောသိ)၊ ဧကော-သည်၊ ဒါရုစီရိယော-သည်၊ (အ-
ဟောသိ)၊ ဧကော-သည်၊ မလ္လပုတ္တော-မလ္လမင်း၏ သားဖြစ်သော၊ ဒဗ္ဗော-သည်၊
(အဟောသိ)၊ ဧကော-သည်၊ သဘိယော-မည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊
(အဟောသိ)၊ ဣတိ-ဤကား အတိတ်ဇာတ်ကြောင်းတည်း၊ တတ္ထ-ထို
ယောက်တို့တွင်၊ ဗြဟ္မလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-သော၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊
(အတ္ထိ)၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ “ပုရာဏသာလောဟိတာ ဒေဝတာ”တိ
ဧတံ-“ပုရာဏသာ-လောဟိတာ ဒေဝတာ”ဟူသော ဤစကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီး။

ဟိ-မှန်၏၊ တဿ ဗြဟ္မုနော-၏၊ ဧတံ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီး၊ (ကိ)၊ “အယံ-
ဤဗဟိယဒါရုစီရိယသည်၊ မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ နိဿေဏိံ-ကို၊ ဗန္ဓိတွာ-၍၊
ပဗ္ဗတံ-သို့၊ အဘိရုဟိတွာ-၍၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီး၊ ဣဒါနိံ-၌၊ ဣမံ
လဒ္ဓိံ-ဤအယူမှားကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝိစရန္တော-လှည့်လည်နေထိုင်လသော်၊

များစွာ ဟောနိုင်ရကား အနုသဒ္ဓါ ဒဟရအနက်ကို ဟောသည်။ (မဏိ- ၁, ၁၂)

ဝိနသေယျ-ပျက်စီးရာ၏။ နံ-ကို၊ သံဝေဇဿာမိ-ထိတ်လန့်စေအံ့။” ကုတိ-
ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဗဟိယံ! တွံ-
သည်၊ **နေဝ ခေါ အရဟာ**-ရဟန္တာလည်းမဟုတ်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ န သမာ-
ပန္နော ဝါပိ-ရောက်သူလည်းမဟုတ်၊ တွံ-သည်၊ ယာယ-အကြင်ဝိသုဒ္ဓိရုပ်
အကျင့်မြတ်ကြောင့်၊ အရဟာ ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-
သို့၊ သမာပန္နော ဝါ-ရောက်သူသည်သော်လည်းကောင်း၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏။
တေ-၏။ ဝါ-မှ၊ သာပိ **ပဋိပဒါ**-ထိုဝိသုဒ္ဓိရုပ်၊ အကျင့်မြတ်သည်လည်း၊ **နတ္ထိ**”
ကုတိ-ပြောပြီ၊ ဗဟိယော-သည်၊ အာကာသေ-၌၊ ဌတ္တာ-၍၊ ကထေန္တံ-သော၊
မဟာဗြဟ္မာနံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အဟံ-သည်၊ ‘အရ-
ဟန္တော-သည်၊ အမှီ-၏’ ကုတိ-သို့၊ (ယံ) စိန္တေသိ-အကြင်ကြံစည်ခဲ့ပြီ၊ (မေ-
သည်၊) ဘာရိယံ-သော၊ (တံ) ကမ္မံ-ထိုရဟန္တာဟု၊ ကြံစည်မှုကို၊ [ကရဏံ ကမ္မံ]
အဟော ကတံ-ဪ... ပြုအပ်ခဲ့မိလေစွ၊ (တစ်နည်း) (မေ-၏၊ ဝါ-သည်၊)
ကတံ-သော၊ (တံ) ကမ္မံ-ထိုရဟန္တာဟု၊ ကြံစည်မှုသည်၊ အဟော ဘာရိယံ-
ဪ... ကြီးလေးလေစွ၊ (အပြစ်ကြီးလေစွ)၊ [ဥဒါနံ၊ ဌ-၇၅၅ “အဟံ ‘အရဟ-
န္တောမှီ’တိ စိန္တေသိ”ဟူသော နောက်ဝါကျကို အနိယမဝါကျဟု ယူ၏။ ထိုအတိုင်း
ပေးသည်၊] အယဉ္ဇ-ဤဗြဟ္မာသည်လည်း၊ မံ-ကို၊ ‘တွံ-သည်၊ အရဟာပိ-သည်
လည်း၊ န အသိ-မဟုတ်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ သမာပန္နော ဝါပိ-သည်လည်း၊ န
အသိ-မဟုတ်၊ ကုတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏။ လောကေ-၌၊ အညော-သော၊ အရဟာ-
သည်၊ အတ္ထိ န ခေါ-သလော။” ကုတိ-ကြံပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊
“ဒေဝတေ-အို့... ဗြဟ္မာ! ဧတရဟိ-၌၊ လောကေ-၌၊ အရဟာ ဝါ-သည်လည်း

နေဝ ပေ၊ ပဋိပဒါ နတ္ထိ။ ။ နေဝ ပေ၊ အရဟာ”ဖြင့် ဗဟိယ၏ အသေက္ခ
အဖြစ်ကို ပယ်မြစ်သည်။ (ရဟန္တာမဟုတ်ကြောင်းကို ပြသည်)။ “နပိ အရဟတ္တမဂ္ဂံ
ဝါ သမာပန္နော”ဖြင့် ဗဟိယ၏ သေက္ခအဖြစ်ကို ပယ်မြစ်သည်။ (သေက္ခမဟုတ်
ကြောင်းကို ပြသည်)။ “သာပိ တေ၊ ပေ သမာပန္နော”ဖြင့် ဗဟိယ၏ ကလျာဏပုထုဇဉ်
အဖြစ်ကို ပယ်မြစ်သည်။ (ကလျာဏပုထုဇဉ်မဟုတ်ကြောင်းကို ပြသည်)။ ပဋိပဒါအရ
သီလဝိသုဒ္ဓိစသော ဝိသုဒ္ဓိငါးပါး အကျင့်တရားကို ယူ၍ “ပဋိပဇ္ဇတိ ဧတာယ အရိယ-
မဂ္ဂေတိ ပဋိပဒါ”ဟု ပြပါ။ (ဥဒါနံ၊ ဌ-၇၅)

ကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ သမာပန္နော ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ န ခေါ-လော?” ကုတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုဗဟိယဒါရစီရိယအား၊ ဒေဝတာ-
 ဗြဟ္မာသည်၊ အာစိက္ခိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဗဟိယ! ဥတ္တရေသု-သုပ္ပာရကဆိပ်ကမ်းမှ
 အရှေ့မြောက်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော၊ [ဥတ္တရေသုတိ သုပ္ပာရကပဋ္ဌနတော ပုဗ္ဗတ္တရ-
 ဒိသာဘာဂံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ-ဥဒါနံ၊ ၄-၇၅] ဇနပဒေသု-တို့၌၊ သာဝတ္ထိ နာမ-သော၊
 နဂရံ-သည်၊ အတ္ထိ-၏။ အရဟံ-အပူဇော်ထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော၊ သမ္မာ-
 သမ္ဗုဒ္ဓေါ-အလုံးစုံသော တရားတို့ကို မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ ကိုယ်တော်တိုင်
 သိတော်မူသော၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ ဧတရဟံ-၌၊ တတ္ထ-ထိုသာဝတ္ထိမြို့၌၊
 ဝိဟရတိ-၏။ ဟိ-မှန်၏။ ဗဟိယ-ယ! သော ဘဂဝါ-သည်၊ အရဟာ စေဝ-
 ရဟန္တာလည်းဟုတ်၏။ **အရဟတ္တတ္ထာယ** စ-အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုးငှာလည်း၊
ဓမ္မံ-သီလစသောအကျင့်တရားကို၊ ဝါ-သမထဝိပဿနာတရားကို၊ **ဒေသေတိ-**
 ၏။” ကုတိ-ပြီ။

ဗဟိယော-သည်၊ ရတ္တိဘာဂေ-၌၊ ဒေဝတာယ-၏။ ကထံ-ကို၊ သုတွာ-
 ရှိ၊ သံဝိဂ္ဂမာနသော-ထိတ်လန့်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ ခဏယေဝ-

အရဟတ္တာယ။ ။ပူဇာဝိသေသံ အရဟတီတိ အရဟာ၊ [အရဟ+အ၊ “အရဟော”
 ဟု ဆိုလိုလျက် သိကို အာပြု၊ (တစ်နည်း) သိချေ၊ ဟ၌ အ၊ကို အာပြု၊] ကိလေသ-
 သင်္ခါတာ အရယော ဟတာ အနေနာတိ အရဟာ၊ [အရိ+ဟတ၊ ကုကို အ၊ပြု၊ တ၊ချေ၊
 ဟ၌ ဒီဃပြု၊] (တစ်နည်း) သံသာရစက္ကဿ အရာ ကိလေသာ+ဟတာ အနေနာတိ
 အရဟာ၊ [အရ+ဟတ၊ တ၊ချေ၊ ဟ၌ ဒီဃပြု၊] (တစ်နည်း) နတ္ထိ+ပါပကရဏေ ရဟော
 က္လမသာတိ အရဟာ၊ [န+ရဟ၊ ပထမနည်းအတိုင်း ရုပ်ပြီးစေ၊] အရဟတော+
 ဘာဝေါ အရဟတ္တံ၊ [အရဟန္တ+တ္တ၊ န္တချေ၊ (အဘိဝိ-၉၈၊ မဏိ-၁၊ ၂၇၆-၇၊ အဘိဒီ-
 ၅၀)၊ ဤဝိဂြိုဟ်အလို အရဟတ္တအရ အရဟတ္တမဂ္ဂံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်၂မျိုးလုံးကို ရနိုင်
 သော်လည်း ဤ၌ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဥဒါနံ၊ ၄-၇၆၌ “အရဟတ္တာ
 ယာတိ အဂ္ဂဗလပ္ပဋိလာဘာယ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ။ဓမ္မံ ဒေသေတိတိ အာဒိကလျာဏာဒိဂုဏဝိသေသယုတ္တံ
 သီလာဒိပဋိပဒါဓမ္မံ သမထဝိပဿနာဓမ္မမေဝ ဝါ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဥပဒိသတိ
 ကထေတိ၊-ဥဒါနံ၊ ၄-၇၆။

ထိုခဏ၌သာလျှင်၊ ဝါ-ချက်ချင်းပင်၊ သုပ္ပါရကာ-သုပ္ပါရကဆိပ်ကမ်းမှ၊ နိက္ခမိ-
 တွာ-၍၊ **ဧကရတ္တိဝါသေန**-တစ်ညဉ့်ပတ်လုံး နေခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-တစ်ညမျှနေပြီး
 ၍၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဝိသယောဇနသတိကံ-ယူဇနာ
 (၁၂၀)ရှိသော၊ မဂ္ဂံ-လမ်းခရီးကို၊ **ဧကရတ္တိဝါသေနော**-ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-၍
 သာလျှင်၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ ၈ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဥးအံ့၊ (ဆက်၍ အထူး ပြဆိုဥး
 အံ့)၊ ဂစ္ဆန္တော-ရောက်လသော်၊ ဒေဝတာနုဘာဝေန-နတ်၏ အစွမ်းအာနုဘော်
 ကြောင့်၊ ဂတော-ရောက်ပြီ၊ “ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေနာ-ဘုရားရှင်၏အစွမ်းအာနုဘော်
 ကြောင့်၊ (ဂတော-ပြီ)” ဣတိပိ-သို့လည်း၊ ဝဒန္တိယေဝ-ကုန်သည်သာ၊ ပန-
 ဆက်၊ တသ္မိံ ခဏော-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ သာဝတ္ထိ-ကို၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိဋ္ဌော-
 သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထိုဗာဟိယဒါရုစီရိယသည်၊ ဘုတ္တပါတရာသေ-
 စားအပ်ပြီးသော နံနက်ဆွမ်းရှိကုန်သော၊ ဝါ-နံနက်ဆွမ်းစားပြီးကုန်သော၊
 ကာယအာလသိယဝိမောစနတ္တံ-ကိုယ်၏ ပျင်းရိပင်ပန်းခြင်းမှ လွတ်စေခြင်းငှာ၊
 အဟောကာသေ-၌၊ စင်္ကမန္တေ-ကုန်သော၊ သမ္ပဟုလေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို
 “သတ္တာ-သည်၊ ဧတရဟိ-၌၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ၊ ဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ “ဘဂဝါ-သည်၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိဋ္ဌော-၏၊ ” ဣတိ-သို့၊
 ဝတွာ-၍၊ တံ-ကို၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “တံ၊ ကုတော-မှ၊ အာဂတော-သည်၊
 အသိ ပန-နည်း?” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ “သုပ္ပါရကာ-မှ၊ အာဂတော-သည်၊ အမှိ-
 ၏၊ ” ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ “ကဒါ-ဘယ်ချိန်၌၊ ဝါ-က၊ နိက္ခန္တော-ထွက်လာခဲ့သည်၊
 အသိ-နည်း?” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ “ဟိယျော-က၊ သာယံ-၌၊ နိက္ခန္တော-သည်၊ အမှိ-

ဧကရတ္တိဝါသေနော။ ။ “ဧကရတ္တိမတ္တံ ဝသိတွာ(ဥဒါနံ၊ ၄-၇၇)”ဟူသော အဖွင့်
 ကို ကြည့်၍ ဧကရတ္တိ+ဝါသော ဧကရတ္တိဝါသော”ဟု ပြု၍ ကြိယာဝိသေသနအနက်၊
 (တစ်နည်း) ကြိယာပဝဂ်အနက်၌ နာဝိဘတ်သက်ပါ၊ ဆက်ဥးအံ့-ယူဇနာ(၁၂၀)လမ်း
 ခရီးအကြား၌ရှိသော ရွာ၊ နိဂုံးမင်းနေပြည် တစ်မျိုးမျိုး၌ ညအိပ်ရပ်နားပြီး နောက်နေ့
 အရုဏ်မတက်မီ သွားခြင်းမျိုးကိုလည်း “ဧကရတ္တိဝါသ”ဟု ဆိုရ၏၊ သို့သော် ဤနေရာ၌
 ထိုအဓိပ္ပာယ်မျိုးကို မယူရ၊ ယူဇနာ(၁၂၀)လမ်းခရီးတစ်လျှောက်လုံး၌ တစ်ညဉ့်မျှ
 နေ၍ နောက်နေ့နံနက် သာဝတ္ထိမြို့သို့ ရောက်အောင် သွားခြင်းကို ဆိုလိုသည်။
 (ဥဒါနံ၊ ၄-၇၇)]

၏။” က္ကတိ-ပြီ။ “ဒူရတော-မှ၊ အာဂတော-သည်။ အသိ-၏။ နိသီဒ-လော၊ တဝ-
 ၏။ ပါဒေ-တို့ကို၊ ဓောဝိတ္တာ-၍၊ တေလေန-ဖြင့်၊ မက္ခေတ္တာ-၍၊ ထောကံ-
 ငယ်၊ ဝိဿမာဟိ-အပန်းဖြေဦးလော၊ အာဂတကာလေ-ဆွမ်းခံပြန်ကြွလာတော်
 မူရာအခါ၌၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒက္ခိဿသိ-ဖူးရလိမ့်မည်။” က္ကတိ-ကုန်ပြီ။ “ဘန္တေ!
 အဟံ-သည်။ သတ္တု ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ အတ္တနော ဝါ-၏လည်းကောင်း၊
 ဇီဝိတန္တရာယံ-ကို၊ န ဇာနာမိ-ပါ။ ကတ္တစိ-တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်၌၊ အဋ္ဌတွာ-
 မရပ်နားမူ၍၊ အနိသီဒိတ္တာ-၍၊ ဧကရတ္တေနဝ-ဖြင့်သာ၊ ဝိသယောဇနသတိကံ-
 သော၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ အာဂတော-သည်။ အမှီ-၏။ သတ္တာရံ-ကို၊ ပဿိတွာဝ-ဖူးမြင်
 ပြီး၍သာလျှင်၊ ဝါ-ဖူးမြင်ပြီးမှသာလျှင်၊ ဝိဿမိဿာမိ-အပန်းဖြေပါတော့မည်၊
 (နားပါတော့မည်)။” က္ကတိ-ပြီ။ သော-ထိုဗဟိယဒါရုစိရိယသည်။ ဧဝံ-သို့ ဝတ္တာ-
 ၍၊ တရမာနရူပေါ-လျင်မြန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်။ (ဟုတွာ)၊
 သာဝတ္ထိံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အနောပမာယ-နှိုင်းပြစရာ ဥပမာ
 မရှိသော၊ ဗုဒ္ဓသိရိယာ-ဘုရားရှင်၏ အသရေတော်ဖြင့်၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရန္တံ-
 လှည့်လည်နေတော်မူသည်ကို၊ (တစ်နည်း) အနောပမာယ-သော၊ ဗုဒ္ဓသိရိယာ-
 ဖြင့်၊ ပိဏ္ဍာယ၊ စရန္တံ-သော၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “မေ-သည်၊ စိရသံ-မှ၊
 ဂေါတမော-ဂေါတမမည်တော်မူသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ကို၊ ဒိဋ္ဌော ဝတ-မြင်
 အပ်လေစွ။” က္ကတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ဒိဋ္ဌဌာနတော-မြင်အပ်ရာအရပ်မှ၊ ပဌာယ-
 ၍၊ ဩနတသရီရော-ကိုင်းညွတ်သောကိုယ်ရှိသည်။ (ဟုတွာ)၊ ဂန္နာ-၍၊ အန္တရ-
 ဝိထိယမေဝ-လမ်း၏အကြား၌သာလျှင်၊ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန-၅ပါးသော အင်္ဂါတို့ဖြင့်
 ရှေးရှုတည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-တည်ခြင်း၅ပါးဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၄၈၊ ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၃၈၅၊
 ဝန္တိတွာ-၍၊ ဂေါပကေသု-ခြေဖျက်တို့၌၊ ဒဠ်-မြဲအောင်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊
 ဧဝံ-သို့ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ဘန္တေ! ဘဂဝါ-သည်၊ မေ-အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတု-
 မူပါ။ သုဂတော-ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား
 သည်၊ (မေ-အား) ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတု-မူပါ။ ယံ-ယင်းသို့ တရားဓမ္မ၊ ဟောညွှန်ပြ
 တော်မူခြင်းသည်၊ မမ-၏။ ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ-ဈာန်၊ ဝိမောက္ခစသော

ယံ ခပေ၊ သုခါယ။ ။ “တံသဒ္ဓါနပေက္ခော ယံသဒ္ဓေါပိ အတ္ထိ(မဏိဒီပ)” နှင့်အညီ

စီးပွားအလို့ငှာလည်းကောင်း၊ **သုခါယ**-ဈာန်၊ ဝိမောက္ခစသည်ကြောင့် ရအပ်သော ချမ်းသာအလို့ငှာလည်းကောင်း၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏။” က္ကတိ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုဗာဟိယဒါရုစီရိယကို၊ သတ္တာ၊ “ဗာဟိယ! တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ အကာလော ခေါ-အခါမဟုတ်သေး၊ ပိဏ္ဏာယ၊ အန္တရယရံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌာ-ကုန်သည်၊ အမှာ-ကုန်၏။” က္ကတိ-သို့၊ ပဋိက္ခိပိ-ပြီ၊ တံ-ထိုစကားတော်ကို၊ သုတ္တာ၊ ဗာဟိယော-သည်၊ ဘန္တေ! သံသာရေး-၌၊ သံသရန္တေန-သူသည်၊ ကဗဠိကာရာဟာရော-အလုတ်အလွေးပြုအပ်သော အစာအာဟာရကို၊ အလဗ္ဗပုဗ္ဗော-ရှေး၌မရအပ်ဘူးသူသည်၊ န-မရှိပါ၊ တုမှာကံ ဝါ-တို့၏လည်းကောင်း၊ မယံ ဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ဇီဝိတန္တရာယံ-ကို၊ န ဇာနာမိ၊ မေ-အား၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေတု-မူပါ၊ က္ကတိ-ပြီ၊ သတ္တာ၊ ဒုတိယမ္ပိ-လည်း၊ ပဋိက္ခိပိယေဝ-သည်သာ၊ အဿ-ထိုဘုရားရှင်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ ကြံတော်မူခြင်းသည်၊ အဟောသိ ကိရ-သတဲ၊ [နောက်၌ “တသ္မာ”ရှိသဖြင့် “ကိရ (ယသ္မာ)-အကြင်ကြောင့်”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်၊] (ကိ)၊ “က္ကမဿ-ဤဗာဟိယဒါရုစီရိယ၏၊ [သကလသရိရံ၌စပ်] ဝါ-သည်၊ [“ဒိဋ္ဌကာလ-တော”မှ ဒိဋ္ဌ၌ စပ်] မံ-ကို၊ ဒိဋ္ဌကာလတော-ဖူးမြင်အပ်ပြီးရာအခါမှာ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သကလ-သရိရံ-သည်၊ [ဟောတိ၌စပ်] ဝါ-ကို၊ [အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌံ၌စပ်] ပီတိယာ-သည်၊ နိရန္တရံ-မပြတ်၊ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌံ-လွှမ်းမိုးအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဗလဝပီတိဝေဂေါ-အားကြီးသော ပီတိအဟုန်ရှိသူသည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုတ္တာပိ-၍လည်း၊ ဝါ-သော်လည်း၊ ပဋိဝိဇ္ဇိတံ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ၊ န သက္ခိဿတိ-စွမ်းနိုင်မည်မဟုတ်၊

ယံကို “ယင်း၊ ၎င်း”ဟု အနက်ပေးရသော နိယမကိုမငဲ့သည့် နိယမတ္ထကြံ၍ ပေးခဲ့သည်၊ အနိယမကြံ၍ “ဘန္တေ! ယံ-အကြင်တရားဓမ္မ၊ ဟောညွှန်ပြခြင်းသည်၊ မမ-၏၊ ဒီယ-ရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ-ငှာ၊ သုခါယ-ငှာ၊ အဿ-ရာ၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မေ-အား၊ (တံ) ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတု-မူပါ၊ သုဂတော-သည်၊ (မေ-အား၊) (တံ) ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတု-မူပါ”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။ [ယံ မမဿ ဒီယရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာတိ ယံ ဓမ္မဿ ဥဒ္ဓိသနံ စိရကာလံ မမ ဈာနဝိမောက္ခာဒိဟိတာယ တဒဓိဂန္တဗ္ဗသုခါယ စ (ထိုဈာနဝိမောက္ခအစရှိသည်ကြောင့် ရအပ်သောချမ်းသာအလို့ငှာလည်းကောင်း) သိယာ၊-ဥဒါနံ၊ ဌ-၈၀။]

မဇ္ဈတ္တပေက္ခာယ-မဇ္ဈတ္တပေက္ခာဖြင့်၊ (အလယ်၌တည်သော သဘောရှိသော ဥပေက္ခာဖြင့်)။ တာဝ-စွာ၊ တိဋ္ဌတု-တည်ပါစေဦး၊ ဧကရတ္တေနဝ-တစ်ည၌တည်း ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝိသယောဇနသတိကံ-သော၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အာဂတတ္တာ-လာခဲ့ရသည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထိုဗဟိယဒါရုစီရိယ၏၊ ဒရထောပိ-ပင်ပန်းခြင်း သည်လည်း၊ ဗလဝါ-အားကြီးနေသေး၏၊ သောပိ-ပင်ပန်းခြင်းသည်လည်း၊ တာဝ-စွာ၊ ပဋိပ္ပဿမ္ဘတု-ငြိမ်းပါစေဦး” ကုတိ-ဖြစ်သတဲ့၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒွိက္ခတ္တိ-၂ကြိမ်၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-၍၊ တတိယံ-မြောက်၊ ယာစိတော-တောင်းပန် အပ်သည်၊ (သမာနော)၊ အန္တရိတိယံ-၌၊ ဌိတောဝ-ရပ်လျက်ပင်၊ “တသ္မာ-တိဟ၊ ပေ၊ ဘဝိဿတိ”တိ အာဒိနာ-“တသ္မာတိဟ၊ ပေ၊ ဘဝိဿတိ”အစရှိ

မဇ္ဈတ္တပေက္ခာယ။ ။မဇ္ဈေ+ဌိတော+အတ္တာ သဘာဝေါ ဧတိဿာတိ မဇ္ဈတ္တာ- အလယ်၌ တည်သောသဘောရှိသော ဥပေက္ခာ၊ [မဇ္ဈ+ဌိတ+အတ္တ၊ ဌိတပုဒ်ကျေသည်၊- ပါစိယော-၃၇၇၊] ဥပပတ္တိတော+ဣက္ခတိတိ ဥပေက္ခာ၊ [ဥပ+ဣက္ခ+အ+အာ၊] (တစ် နည်း) ဥပေတာ ယုတ္တာ သုဒုက္ခန္တံ အဝိရုဒ္ဓါ ဣက္ခန္တံ အနုဘဝနံ ဥပေက္ခာ၊ [ဥပ+ ဣက္ခန္တံ-မူလဋီ-၁, ၄၀၊ အဘိဝိ-၇၈၊] မဇ္ဈတ္တာ စ+သာ+ဥပေက္ခာ စာတိ မဇ္ဈတ္တပေက္ခာ- အလယ်၌ တည်သောသဘောရှိသော တဩမဇ္ဈတ္တပေက္ခာ၊ (တဩမဇ္ဈတ္တတာစေတ သိက်)။

ဆက်ဦးအံ့-ဥပေက္ခာသည် (၁) ဆဠှုပေက္ခာ၊ (၂) ဗြဟ္မဝိဟာရပေက္ခာ၊ (၃) ဗောဇ္ဈင်္ဂပေက္ခာ၊ (၄) ဝီရိယပေက္ခာ၊ (၅) သင်္ခါရပေက္ခာ၊ (၆) ဝေဒနပေက္ခာ၊ (၇) ဝိပဿနပေက္ခာ၊ (၈) တဩမဇ္ဈတ္တပေက္ခာ၊ (၉) ဈာနပေက္ခာ၊ (၁၀) ပါရိသုဒ္ဓါပေက္ခာ အားဖြင့် (၁၀)ပါးရှိ၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် “တဩမဇ္ဈတ္တတာစေတသိက်၊ ဝီရိယ၊ ပညာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ”ဟု ၄ပါးသာတည်း၊ ထိုတွင်

“ဆ.ဗြ.ဗောဇ္ဈ, ဈာ.ပါ.တ, ကောက်ကြတကြာ၊

သင်.ဝိပေက္ခ, ထိုနှစ်ဝ, အရမြတ်ပညာ၊

ဝိ-ဝီရိယ, ဝေ-ပေက္ခ, ကောက်ပြထင်ရှားစွာ”ဟူသော လင်္ကာအတိုင်း

ဆဠှုပေက္ခာ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရပေက္ခာ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂပေက္ခာ၊ တဩမဇ္ဈတ္တပေက္ခာ၊ ဈာန- ပေက္ခာ၊ ပါရိသုဒ္ဓါပေက္ခာတို့အရ တဩမဇ္ဈတ္တတာစေတသိက်၊ ဝီရိယပေက္ခာအရ ဝီရိယ၊ သင်္ခါရပေက္ခာနှင့် ဝိပဿနပေက္ခာတို့အရ ပညာ၊ ဝေဒနပေက္ခာအရ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာကို အသီးအသီး ကောက်ယူရ၏။ (အဘိ. ဋ္ဌ-၁, ၂၁၇၊ မဏိ-၂, ၂၉၄)။

သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေသိ-ပြီ၊ [ဗဟိယ၊ **တသ္မာ**-ကြောင့်၊ တေ-
သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သည့်အတိုင်း၊ သိက္ခိတဗ္ဗံ-သိက္ခာသုံးတန်၊
ရဖ္ဓိရန်ဟု၊ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်၊ အားထုတ်ထိုက်၏၊ (ကိ)၊ **‘ဒိဋ္ဌေ**-စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့်
မြင်အပ်သောရူပါရုံ၌၊ **ဒိဋ္ဌမတ္တံ**-မြင်အပ်ခါမျှသည်၊ ဝါ-မြင်ခြင်းမျှသည်၊ ဘဝိ-
ဿတိ-တ္တံ” ကုတိ-သို့၊ (သိက္ခိတဗ္ဗံ)။]

တသ္မာ တိဟ။ ။တိဟကား အနက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ တသ္မာသည် နိယမ
တည်း၊ နိယမရှိလျှင် အနိယမထည့်နိုင်၏၊ ထိုကြောင့် “ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊
ဥဿုက္ကဇာတော-ဖြစ်သောအားထုတ်ခြင်းရှိသည်၊ ဟုတ္တာ၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲ
သာလျှင်၊ မံ-ကို၊ ယာစသိ-၏၊ တသ္မာ-ထိုသို့ သင်က ငါ့ကို အလွန်အကဲ တောင်းဆို
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟုလည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဇီဝိတန္တရာ-
ယာနံ-အသက်အန္တရာယ်တို့၏၊ ဒုဇ္ဇာနတ်-မသိအပ်၊ မသိနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊
ဝဒသိ-လျှောက်၏၊ တေ-၏၊ ဣန္ဒြိယာနိ စ-တို့သည်လည်း၊ ပရိပါတ်-ရင့်ကျက်ခြင်းသို့၊
ဂတာနိ-ရောက်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ထိုသို့ အသက်အန္တရာယ်တို့၏ မသိအပ်၊ မသိနိုင်
ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို လျှောက်သည်၏အဖြစ်၊ ဣန္ဒြေတို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်
ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟုလည်းကောင်း အနိယမဝါကျထည့်၍ ပေးနိုင်သည်။
(ဥဒါန. ၄-၈၁)

ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ။ ။“ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ”ကို အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ဂနည်းဖွင့်ရာ ပထမ
နည်းအလို “ပဿိတဗ္ဗန္တိ ဒိဋ္ဌ-စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် မြင်အပ်သောရူပါရုံ၊ (တစ်နည်း) ဒဿနံ
ဒိဋ္ဌံ၊ မိယတေတိ မတ္တာ၊(သီဋီသစ်-၁, ၂၃၁)၊ မိယတေ ဧတာယာတိ မတ္တာ၊ [မာ+တ၊-
ထောမ၊ သီဘာ-၁, ၃၅၃၊] မာနံ မတ္တာ-နှိုင်းယှဉ်ခြင်း၊ [မာ+အတ္တ၊-မောဂ်-၇, ၈၁၊]
ဒိဋ္ဌမေဝ+မတ္တံ ဒိဋ္ဌမတ္တံ”ဟု ပြု၍ “ဒိဋ္ဌေ-စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် မြင်အပ်သောရူပါရုံ၌၊
ဒိဋ္ဌ-မတ္တံ-မြင်အပ်သော ရူပါရုံမျှသည်၊ ဝါ-မြင်ခြင်းမျှသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့”ဟု
ပေးပါ၊ စက္ခုဝိညာဉ်သည် ရူပါရုံမျှကိုသာ မြင်သိ၏၊ နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တစသော သဘောကို
မမြင်၊ စက္ခုဝိညာဉ်မှ ကြွင်းသော ထိုခွဲရ၍ဖြစ်သော သမ္ပဋိမျှိန်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊
ဇောတို့လည်း နည်းတူပင်၊ ရူပါရုံ၌ မြင်ရုံသာ မြင်လိမ့်မည်၊ မြင်ခြင်းထက်ပို၍ နောက်
ဝီထိများဖြင့် ရာဂဒေါသမောဟမဖြစ်စေရဟု အားထုတ်ထိုက်သည်-ဟူလို၊ (သံ. ၄-
၃, ၂၉၊ ဥဒါန. ၄-၈၁၊ သံဋီ-၂, ၃၀၂၊ အနုဋီ-၂, ၁၈၂၊ နိဘာ-၂၅၆၊ သမ္မောဘာ-
၃, ၄၇၈)

ဒုတိယနည်း။ ။ “ပဿတိတိ ဒိဋ္ဌ-မြင်တတ်သောစက္ခုဝိညာဉ်၊ ဒိဋ္ဌ+မတ္တာ ပမာဏံ

သော-ထိုဗဟိယဒါရုစီရိယသည်။ သတ္တု-၏။ ဓမ္မ-ကို။ သုဏန္တောယေဝ-စဉ်ပင်။ သဗ္ဗသဝေ-အလုံးစုံသော အာသဝေါတရားတို့ကို။ ခေပေတွာ-၍။ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟိ-တို့နှင့်။ သဟ-ကွ။ အရဟတ္တံ-သို့။ ပါပုဏိ-ပြီ။ စ ပန-ဆက်။ (ဆက်၍အထူး ပြဆိုဦးအံ့)။ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်။ ဘဂဝန္တံ-ကို။ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို။ ယာစိ-ပြီ။ “တေ-၏။ ဝါ-မှ။ ပတ္တစီဝရံ-သည်။ ပရိပုဏ္ဏံ-ပြည့်စုံပြီလော?” ကုတိ-သို့။ ပုဋ္ဌော-အပ်သည်။ (သမာနော)။ “န ပရိပုဏ္ဏံ-မပြည့်စုံသေးပါ” ကုတိ-သို့။ အာဟ-ပြီ။ အထ-၌။ နံ-ထိုဗဟိယဒါရုစီရိယကို။ သတ္တာ။ “တေန ဟိ-လျှင်။ ပတ္တစီဝရံ-

ဧတဿာတိ ဒိဋ္ဌမတ္တံ-မြင်တတ်သောစက္ခုရိညာဉ်ဟူသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဇောစိတ်”ဟု ပြ၍ “(မေ-၏။ စိတ္တံ-ဇောစိတ်သည်။) ဒိဋ္ဌေ-မြင်အပ်သောရူပါရုံ၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ-မြင်တတ်သော စက္ခုရိညာဉ်အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဝါ-စက္ခုရိညာဉ်မြင်ခြင်းထက် မပိုလွန်သည်။ ဘဝိဿတိ”ဟု ပေးပါ။

ဆက်ဦးအံ့-ဤနည်းနှင့် နောက်နည်း၌ “ဒိဋ္ဌမတ္တံ”၌ ဒိဋ္ဌကို ကတ္တုသာဓ်ပြုခြင်းသည် “ရူပါယတနံ ပဿိတဗ္ဗဋ္ဌေန ဒိဋ္ဌံ နာမ၊ စက္ခုရိညာဏံ ပန သဒ္ဓိံ တံဒွါရိက-ရိညာဏေဟိ ဒဿနဋ္ဌေန-မြင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ (ဒိဋ္ဌံ နာမ)”ဟူသော ဥဒါန. ၄-၈၂အဖွင့်နှင့်အညီ ဖြစ်သည်။ “ဒိဋ္ဌေ”ကား ဂုဏ်လုံး၌ ကမ္မသာဓ်သာတည်း။ ဆရာတို့ကား “**ဒိဋ္ဌံ နာမ စက္ခုရိညာဏံ** ရူပါယတနဿ ဒဿနန္တိ ကတွာ(သင်္ခါ-၂, ၃၀၂)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ဒဿနံ ဒိဋ္ဌံ”ဟု ပြုကာ “(မေ-၏။ စိတ္တံ-ဇောစိတ်သည်။) ဒိဋ္ဌေ-မြင်အပ်သောရူပါရုံ၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ-စက္ခုရိညာဉ်ဖြင့် သိမြင်ခြင်းဟူသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဘဝိဿတိ”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (သမ္မောဘာ-၃, ၄၇၈)

တတိယနည်း။။ ပဿတိတိ ဒိဋ္ဌ-မြင်တတ်သောစက္ခုရိညာဉ်၊ ဒိဋ္ဌံ ဝိယာတိ ဒိဋ္ဌ-မြင်တတ်သောစက္ခုရိညာဉ်နှင့်တူသော သမ္ပဋိမျှိန်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌောစိတ်၊ ဒိဋ္ဌံ+မတ္တာ ပမာဏံ ဧတဿာတိ ဒိဋ္ဌမတ္တံ-(ရာဂစသည်ကင်းပုံအားဖြင့်) စက္ခုရိညာဉ်နှင့်တူသော သမ္ပဋိမျှိန်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌောစိတ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဇောစိတ်”ဟု ပြ၍ “(မေ-၏။ စိတ္တံ-ဇောစိတ်သည်။) ဒိဋ္ဌေ-၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ-(ရာဂစသည်ကင်းပုံအားဖြင့်) စက္ခုရိညာဉ်နှင့်တူသော သမ္ပဋိမျှိန်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌောစိတ်အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဝါ-စက္ခုရိညာဉ်နှင့်တူသော သမ္ပဋိမျှိန်း၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌောစိတ်သိခြင်းထက် မပိုလွန်သည်။ ဘဝိဿတိ”ဟု ပေးပါ။

ကို၊ ပရိယေသာဟိ-ရှာချေဥးလော” က္ကတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ပက္ကာမိ-ပြီ။

“ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုဗဟိယဒါရူစီရိယသည်၊ ဝိသတိဝဿသဟဿာနိ-
အနှစ် ၂သောင်းတို့ပတ်လုံး၊ သမဏဓမ္မ-ကို၊ ကရောန္တော-ပြုလသော်၊ ဝါ-စဉ်၊
‘ဘိက္ခုနာ နာမ-မည်သည်၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ပစ္စယေ-တို့ကို၊ လဘိတွာ-
၍၊ ဝါ-သော်၊ အညံ-ကို၊ အနောလောကေတွာ-၍၊ သယမေဝ-တိုင်သာ၊ ပရိ-
ဘုဉ္စိတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏’ က္ကတိ-တွေး၍၊ ဧကဘိက္ခုဿာပိ-ကိုလည်း၊ ပတ္တေန
ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ စီဝရေန ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သင်္ဂဟံ-ချီး
မြှောက်ခြင်းကို၊ န အကာသိ-မပြုခဲ့၊ တေန-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုဗဟိယဒါရူ
စီရိယဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) အဿ-၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ) ကုဒ္ဓိမယပတ္တ-
စီဝရံ-တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော သပိတ်သင်္ကန်းသည်၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၄၈၅] န ဥပဇ္ဇိ-
ဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊” က္ကတိ-သို့၊ ဥ တွာ-၍၊ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေန-ဧဟိ
ဘိက္ခုအဖြစ်ဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိ-ကို၊ န အဒါသိ-ပေးတော်မမူ၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ပရိယေသ-
မာနမေဝ-ရှာနေသည်သာဖြစ်သော၊ တမ္ပိ-ထိုဗဟိယဒါရူစီရိယကိုလည်း၊
ဧကာ-သော၊ ယက္ခိနိ-သည်၊ ဓေနုရူပေန-နွားမ၏အသွင်ဖြင့်၊ အာဂန္တာ-၍၊
ဥရမ္ပိ-၌၊ ပဟရိတွာ-၍၊ ဇီဝိတက္ခယံ-သို့၊ ပါပေသိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ပိဏ္ဏာယ-
၍၊ စရိတွာ-၍၊ ကတဘတ္တကိစ္စော-ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စရှိ
တော်မူသည်၊ ဝါ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမ္ပဟုလေဟိ-
ကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ နိက္ခန္တော-သော်၊ သင်္ကာရဌာနေ-အမှိုက်
ပုံအရပ်၌၊ ပတိတံ-လဲကျနေသော၊ ဗဟိယဿ-၏၊ သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ (ရုပ်
အလောင်းကို)၊ ဒိသွာ-၍၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာဏာပေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘိက္ခဝေ!
ဧကသ္မိံ-သော၊ ဂေဟဒ္ဓါရေ-အိမ်တံခါး၌၊ ဌတွာ-၍၊ မဇ္ဇကံ-ညောင်စောင်းငယ်
ကို၊ အာဟရာပေတွာ-ယူဆောင်စေ၍၊ ကုမံ သရီရံ-ကို၊ နဂရတော-မှ၊ နိ-
ဟရိတွာ-အပြင်သို့ ထုတ်ဆောင်၍၊ ဈာပေတွာ-မီးသဂြိုဟ်၍၊ ထူပံ-စေတီကို၊
ကရောထ-ကြလော” က္ကတိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တထာ-ထိုမိန့်တော်မူသည့်

ထူပံ။ ။ ထူပိယတိ ရာသိကရိယတီတိ ထူပေါ၊ (တစ်နည်း) ထူပတိ ထိရဘာဝေန
ဝုဒ္ဓိံ ဝိရုဇ္ဇိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇမာနော ပတိဌာတီတိ ထူပေါ၊ [ထူပ+အါ-အပ. ၄-၂၊

အတိုင်း၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ စ ပန-ဆက်၊ ကတွာ၊ ဝိဟာရ်-ကို၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တာရ်-ကို၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတကိစ္စံ-ကို၊ အာရောစေတွာ-၍၊ တဿ-ထိုဗာဟိယဒါရုစီရိယ၏။ **အဘိသမ္မရာယံ-ကံ**ကြောင့် ရှေးရှုဖြစ်ရာ တမလွန်ဘဝကို၊ ဝါ-ရှေးရှုဖြစ်ရာနောက်ဘဝ၌ ဖြစ်နေပုံကို၊ (နောက်ဘဝ၌ ဘဝ ဆက်ဖြစ်နေပုံ၊ ဘဝချုပ်ငြိမ်းသွားပုံကို)၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နေသံ-တို့အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ဗာဟိယဒါရုစီရိယ၏။ ပရိနိဗ္ဗာတဘာဝံ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံသွား သည်၏၊ အဖြစ်ကို၊ အာစိက္ခိတွာ-မိန့်ကြားတော်မူပြီး၍၊ “ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ခိပ္ပာဘိညာနံ ယဒိဒံ ဗာဟိယော ဒါရုစီရိယော”တိ-

၁၅၄၊) ထဝိယတိတိ ထူပေါ၊ [ထု-အဘိတ္ထဝေ+ပ၊ ထု၌ ဒီဃပြု-မောင်-၇၊ ၁၁၅၊] ထူပကို “စေတီ၊ ပုထိုး”ဟု ဘာသာပြန်ကြ၏။ ဓာန်ဋီ-၃၄၆၌ “စေတီကား မုခ်လိုက် မပါ၊ ပုထိုးကား မုခ်လိုက်ပါ၊ မပါ ၂မျိုးရှိသည်”ဟု စေတီနှင့် ပုထိုးအထူးကို ဆို၏။ မဃဒေဝပိဒ်-၅၈၉၌လည်း “မုခ်လိုက်မထုတ်၊ သမုတ်ရဋ္ဌိ၊ ပွတ်နယ်ညီသား၊ စေတီ ဖြိုးမြိုင်၊ အဆိုင်ဆိုင်နှင့်၊ မုခ်လိုက်ရှိ-မဲ့၊ ထူးဘွဲ့သညာ၊ ဝေါဟာခေါ်ရိုး၊ ပုထိုးထူပ၊ များလှပည်းထူ၊ အဆူဆူဝယ်၊ ကြည်ဖြူကော်ရော်၊ ရှိပူဇော်၍”ဟု စပ်ဆိုတော်မူ၏။

စေတီနှင့် ပုထိုး တူသည်။ ။ “ထူပေါ တု စေတိယံ ဘဝေ(ဓာန်-၄၃၆)”ဟု စေတိယနှင့် ထူပကို အနက်တူပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့် ဆိုသောစကားနှင့် “**ထူပန္တိ** စေတိယံ(နေတ္ထိ. ၄-၂၅၈)။ **ထူပဉ္စဿ ကရောထာတိ** အဿ ဗာဟိယဿ သရီရ-ဓာတုယော ဂဟေတွာ စေတိယဉ္စ ကရောထ(ဥဒါန. ၄-၈၆)”အဖွင့်တို့၌ ထူပကို စေတိယဟု ဖွင့်ခြင်းတို့ကို ထောက်လျှင် စေတီနှင့် ပုထိုးတို့ အတူတူဟု မှတ်ယူရမည်။ အဘယျာရာမဆရာတော်၏ ဓာန်နိသစ်-၄၃၆၌လည်း “ဒေဝါလယေ စ ထူပသ္မိံ၊ စေတိယံ စေတိယဒ္ဓါမေ(ဓာန်-၉၅၆)”ဂါထာတွင် စေတိယသဒ္ဓါ ထူပ(ပုထိုး)အနက် ဟောကြောင်းကို ဆိုရကား စေတီနှင့် ပုထိုး မထူးဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

အဘိသမ္မရာယံ။ ။ကမ္မဝသေန အဘိမုခေါ သမ္မရေတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္တာတိ အဘိသမ္မရာယော၊ [အဘိ+သံ+ပရ+ဏာယ+အ၊-ဒီဋီ-၁၊ ၁၄၉၊ သီဋီသစ်-၁၊ ၄၀၅၊ မဋီ-၃၊ ၄၄၊ (တစ်နည်း) အဘိ+သံ+ပရ+ဏာ+သာရတ္ထ-၁၊ ၁၉၇၊ သီဘာ-၂၊ ၆၀၊] သေပြီးနောက် ရှေးရှုဖြစ်ရာ နောက်ဘဝကို “အဘိသမ္မရာယံ”ဟု ခေါ်သည်။ ဤ၌ နောက်ဘဝဝယ် ဘဝဆက်ဖြစ်နေပုံ၊ ဘဝချုပ်ငြိမ်းသွားပုံကို မေးသည်။[**အဘိ-သမ္မရာယော**တိ ပေစ္စ ဘဝုပ္ပတ္တိ ဘဝနိရောဓော ဝါ-ဥဒါန. ၄-၈၆၊ မဋီ-၃၊ ၄၄။]

“ဧကဒဂ္ဂံ၊ ပေ၊ ဒါရုစီရိယော” ဟူ၍၊ ဧကဒဂ္ဂေ-ဧကဒဂ်အရာ၌၊ (ဤသူသည် အမြတ်ဆုံးဟု ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သောရာထူး၌)၊ ဌပေသိ-ပြီ။

[ဘိက္ခုဝေ! ယဒိဒံ (ယော အယံ) ဗာဟိယော ဒါရုစီရိယော-အကြင်ဗာဟိယ
 ဒါရုစီရိယသည်။ (အတ္ထိ)။ [ဗာဟိယေ+ဇာတော ဗာဟိယော-ဗာဟိယတိုင်း၌ ဖြစ်သူ၊
 [ဗာဟိယ+ဏာ] ဒါရုနာ+ကတံ+စီရံ ဒါရုစီရံ၊ ဒါရုစီရံ+ဓာရေတိ နိဝါသေတိ ဝါတိ
 ဒါရုစီရိယော-သစ်သားအဝတ်ကို ဆောင်သူ-ဝတ်သူ-အံဋ္ဌ-၁, ၂၁၇၊ ၂၃၆၊ ၂၄၀၊
 ၇၁၊] ဧတံ (ဧသော)-ထိုဗာဟိယဒါရုစီရိယသည်။ မမ-ငါဘုရား၏။ **ဒိပ္ပာဘိညာ-**
နံ-လျင်မြန်သော ဥပစာ၊ အပ္ပနာပညာရှိကုန်သော၊ ဝါ-လျင်မြန်စွာ ရအပ်သော
 ဥပစာ၊ အပ္ပနာပညာရှိကုန်သော၊ သာဝကာနံ-တပည့်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-
 တို့တွင်၊ ဝါ-တို့ထက်၊ အဂ္ဂံ (အဂ္ဂေါ)-အမြတ်ဆုံးပေတည်း။ (တစ်နည်း) ဘိက္ခုဝေ!
 ဗာဟိယော ဒါရုစီရိယော-ဟူသော၊ ယဒိဒံ ခန္ဓပဉ္စကံ-အကြင်ခန္ဓာ၅ပါးအပေါင်း
 သည်။ (အတ္ထိ)။ ဧတံ ခန္ဓပဉ္စကံ-သည်။ မမ-၏။ ဒိပ္ပာဘိညာနံ-ကုန်သော၊ သာ-
 ဝကာနံ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့တွင်၊ ဝါ-ရဟန်းဟုခေါ်ဝေါ်အပ်သော ခန္ဓာ
 ၅ပါးအပေါင်းတို့တွင်၊ အဂ္ဂံ-တည်း။ (ရှေ့နည်း ယဒိဒံကို လိင်္ဂဝိပလ္လာသ ကြံပေးပုံ၊
 နောက်နည်း လိင်္ဂဝိပလ္လာသ မကြံဘဲ ပေးပုံ၊ ဓမ္မဘာ-၁, ၅၅၄ အကျယ်ရှု။)။

အထ-၌၊ နံ-ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။
“ဘန္တေ! တုမေ-တို့သည်၊ ‘ဗာဟိယော-သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့ ပတ္တော-ပြီ၊’ ဣတိ-

ဧကဒဂ္ဂေ။ ။ဧကဒဂ္ဂန္တိ ဝဏ္ဏိတံ ဧကဒဂ္ဂံ-ဤသုသည် အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ချီးမွမ်းတော်
မူအပ်သောရာထူး။ [ဧကဒဂ္ဂနောင် ဣတိ၊ ဝဏ္ဏိတဗျေ-ဇာဠိသစ်-၁၊ ၁၃၆။]

ဒိပ္ပာဘိညာနံ။ ။ ဟေဋ္ဌိမပညတော အဓိကာ+ပညာ အဓိပညာ၊ [အဘိ+ပညာ၊ ပကိုချေ]-နေတ္တိဋ္ဌိ-၄၄၊ ပကတိပညာယ အဘိဝိသိဋ္ဌာ ဥက္ကမာ+ပညာ အဘိညာ၊ (မဏိ-၁၊ ၄၇၅၊ ၄၇၆)၊ အဘိဝိသေသတော ဇာနာတီတိ အဘိညာ၊ [အဘိ+ဉာ+အ+အာ-နိတာ-၃၊ ၁၁၊] အဘိညာအရ ဥပစာရပညာနှင့် အပ္ပနာပညာကို ယူပါ၊ (အဘိ. ၄-၁၊ ၂၂၇)၊ ဒိပ္ပာ သီယာ+အဘိညာ ဧတေသန္တိ ဒိပ္ပာဘိညာ-လျင်မြန်သော ဥပစာပညာ၊ အပ္ပနာပညာရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၊ (မဏိ-၁၊ ၄၇၅၊ ၄၇၆)၊ ဒိပ္ပံ+အဓိကတ+အဘိညာ ဧတေသန္တိ ဒိပ္ပာဘိညာ-လျင်မြန်စွာ ရအပ်သော ဥပစာပညာ အပ္ပနာပညာရှိကုန်သောရဟန်းတို့။ (အံ. ၄-၁၊ ၂၁၇၊ မဋီ-၃၊ ၆၂)

သို့ ဝဒေထ-မိန့်တော်မူကုန်၏။ ကဒါ-၌၊ သော-သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့ ပတ္တော-နည်း?” ကုတိ-ကုန်ပြီ။ “ဘိက္ခဝေ! မမ-၏။ ဓမ္မ-ကို၊ သုတကာလေ-နာကြားပြီးရာ အခါ၌၊ (အရဟတ္တံ-သို့ ပတ္တော-ပြီ)” ကုတိ-ပြီ။ “ဘန္တေ! တုမေဟိ-တို့သည်၊ ကဒါ-၌၊ အဿ-ထိုဗဟိယအား၊ ဓမ္မော-ကို၊ ကထိတော ပန-သနည်း?” ကုတိ-ကုန်ပြီ။ “(မယာ-သည်၊) ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရန္တေန-လှည့်လည်တော်မူစဉ်၊ (တစ်နည်း) စရန္တေန-သော၊ (မယာ)၊ အန္တရဝိထိယံ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ (ဓမ္မော-ကို၊ ကထိ-တော-ပြီ)” ကုတိ-ပြီ။ “ဘန္တေ! တုမေဟိ-တို့သည်၊ အန္တရဝိထိယံ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ ကထိတဓမ္မော-သည်၊ အပ္ပမတ္တကော ဟိ (အပ္ပမတ္တကော ဧဝ)-နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသာတည်း၊ ဝါ-အနည်းငယ်မျှသာတည်း၊ သော-ထိုဗဟိယသည်၊ ကထံ-သို့လျှင်၊ တာဝတ္ထကေန-ထိုမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော တရားမျှဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ နိဗ္ဗတ္တေသိ-ဖြစ်စေနိုင်သနည်း?” ကုတိ-ကုန်ပြီ။ အထ-၌၊ နေ-တို့ကို၊ သတ္တာ-သည်။ “ဘိက္ခဝေ! မမ-၏။ ဓမ္မ-ကို၊ အပ္ပဝါ-နည်း၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဗဟုံ ဝါ-များ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပမာဏံ-နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာခြင်းကို၊ မာ ဂဏှထ-မယူကြနှင့်၊ (တစ်နည်း) ပမာဏံ-နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာကြောင်းစကားကို၊ မာ ဂဏှထ-မပြောကြနှင့်၊ (တေန ပမာဏေန-ထိုသို့ နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာခြင်းဖြင့်) ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဟိ-မှန်၏။ အနေကာနိပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဂါထာသဟဿာနိ-ဂါထာအထောင်တို့သည်၊ အနတ္တနိဿိတာနိ-အကျိုးမဲ့ကို မှီကုန်သည်၊ (သမာနာနိ-ကုန်လသော်) န သေယျော-မမြတ်၊ ပန-အန္တယကား၊ အတ္တနိဿိတံ-အကျိုးစီးပွားကို မှီသော၊ ဧကမ္မိ-တစ်ပုဒ်လည်းဖြစ်သော၊ ဂါထာပဒံ-ဂါထာပုဒ်သည်၊ သေယျော-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ အနုသန္တိ၊ ယဇ္ဇေတွာ၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော-သော်၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “သဟဿမပိ၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပတိ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

သဟဿမပိ စေ ဂါထာ၊ အနတ္တပဒသံဟိတာ၊

ဧကံ ဂါထာပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဥပသမ္ပတိ။

သဟဿံ-ဖြင့်၊ (ပရိစ္ဆိန္နာ-ကုန်သော၊) ဂါထာ-တို့သည်၊ စေပိ (ဟောန္တိ)-

သဟဿမပိ။ ။သဟဿမပိတိ။ . . သဟဿေန စေပိ ပရိစ္ဆိန္နာ ဂါထာ ဟောန္တိ။

ကုန်ဉ္စုတော၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း) အနတ္တပဒသံဟိတာ-ကုန်လသော်၊ (ပါပိကာ ဧဝ-ကုန်သည်သာ) ဧကံ-သော၊ ယံ ဂါထာပဒံ-အကြင်ဂါထာပုဒ်ကို၊ (ဂါထာပါဒကို) သုတ္တာ-၍၊ ဥပသမ္ပတိ-၏၊ (တံ) ဂါထာပဒံ-ထိုဂါထာပုဒ်သည်၊ ဧကံ-သည်၊ (သမာနံ)ပိ-သော်လည်း၊ သေယျော-သည်သာ။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ ဧကံ ဂါထာပဒံ သေယျောတိ-သည်ကား၊ “အပ္ပမာဒေါ အမတပဒံ၊ ပေ၊ ယထာ မတာ”တိ-“အပ္ပမာဒေါ၊ ပေ၊ မတာ”ဟူသော၊ ဧဝံရူပါ-သော၊ ဧကာ ဂါထာပိ-သည်လည်း၊ သေယျော-မြတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို၊ ပုရိမနယေနော-ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-အပ်၏။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဗာဟိယဒါရုစိရိယတ္ထေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ဗာဟိယဒါရုစိရိယတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကောပြီးပြီ။

၃-ကုဏ္ဍလကေသိန္ဒရိဝတ္ထုဘာသာသီကော

ယော စ ဂါထာသတံ ဘာသေတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကုဏ္ဍလကေသိ-ကုဏ္ဍလကေသီ၊ အာရဗ္ဗ၊ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့ဉ္စုအံ၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ ဧကာ-သော၊ သေဌိမိတာ-သည်၊ သောဠသ-ဝဿုဒ္ဓေသိကာ-၁၆နှစ်ရှိပြီဟု ညွှန်ပြထိုက်သည်၊ ဝါ-၁၆နှစ်ရှိသည်၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၄၇၉။] အဘိရူပါ-လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်၊ ဝါ-အလွန်အဆင်းလှသည်၊ **ဒဿနီယာ**-ကြည့်ရှုသင့် ကြည့်ရှုထိုက်သည်၊ ပါသာဒိကာ-စိတ်၏ ကြည်လင်

...အနတ္တကေဟိ ပဒေဟိ သံဟိတာ ယာဝ ဗဟုကာ ဟောန္တိ တာဝ ပါပိကာ ဧဝါ-အံဋီ-၁, ၁၈၁။

ဒဿနီယာ။ ။ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဒဿနီယာ၊ [ဒိသ+အနီယာ-ဒီ. ၄-၂, ၂၁၈။] (တစ်နည်း) ဒဿနံ+အရဟတီတိ ဒဿနီယာ-ကြည့်ရှုခြင်းကို ထိုက်သည်၊ [ဒဿန+ဣယ၊ ဣကို ဒိယပြု-ဒီဋီ-၁, ၃၁၅။] (တစ်နည်း) ဒဿနဿ စက္ခဿ+ဟိတာ ဒဿနီယာ-မျက်စိ၏ အစီးအပွားဖြစ်သည်၊ (သံဋီ-၂, ၁၉၆)၊ ပဿတိ ဧတာယ၊ ဧတိသံ ဝါတိ ဒဿနီယာ-ကြည့်ရှုကြောင်း၊ ကြည့်ရှုရာ။ (မောဂ်-၄, ၆၉၊ မောဂ်နိ-၂, ၁၁၀၊ နိဒီ-၅၄၆)

ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဝါ-စိတ်ကို ကြည်လင်စေနိုင်သည်။ [ဓမ္မဘာ-၃, ၃၆၀၈။]
 အဟောသိ-ပြီး၊ စ-ဆက်၊ တသို့ ဝယေ-၌၊ ဌိတာ-ကုန်သော၊ နာရိယော-အမျိုး
 သမီးတို့သည်၊ ပုရိသဇ္ဈာသယာ-ယောက်ျား၌ ဖြစ်သော အလိုရှိကုန်သည်၊
 ပုရိသလောလာ-ယောက်ျား၌ လော်လည်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ အထ-
 ၌၊ နံ-ကို၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ သတ္တဘူမိကဿ-ဘုံ၇ဆင့်ရှိသော၊ ဝါ-၇
 ထပ်ရှိသော၊ ပါသာဒဿ-၏၊ ဥပရိမတလေ-အထက်ပြင်၌၊ (အထက်ဆုံး
 အထပ်၌)၊ သိရိဂဗ္ဘေ-ကျက်သရေရှိသော တိုက်ခန်း၌၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၄၈၀၈။] နိ-
 ဝါသာပေသုံ-နေစေကုန်ပြီ၊ အဿာ-ထိုသူဌေးသမီးအား၊ ဧကမေဝ-တစ်
 ယောက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပရိစာရိကံ-အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော၊ ဒါသိ-ကို၊
 အဒံသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကံ-သော၊ ကုလပုတ္တံ-ကို၊ စောရကမ္မံ-ခိုးသူ၏အမှု
 ကို (ခိုးမှုကို) ကရောန္တိ-သော၊ ဝါ-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ [ကံ-လက္ခဏာ၊ ဟိတ်နက်ရ၊
 မာနအန္တဒုတိယာ-ကစ်ဘာ-၂, ၄၈၉။] ဧကံ-သော၊ ကုလပုတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-
 ဖမ်းယူ၍၊ ပစ္ဆာဗာဟံ-နောက်၌ လက်မောင်းရှိအောင်၊ ဝါ-လက်နောက်ပြန်၊
 ဗန္ဓိတွာ-တုပ်နှောင်၍၊ [ပစ္ဆာဗာဟံ ဗန္ဓိတွာ-လက်ပြန်ကြိုးတုပ်၍၊] စတုက္ကေ
 စတုက္ကေ-လမ်း၄ခုတို့၏ ပေါင်းဆုံရာအရပ်၊ လမ်း၄ခုတို့၏ ပေါင်းဆုံရာအရပ်
 ၌၊ ဝါ-လမ်း၄ခု လမ်း၄ခု၌၊ ကဿာဟိ-ကြိမ်တို့ဖြင့်၊ ပဟရိတွာ-ရိုက်ပုတ်၍၊

ပစ္ဆာဗာဟံ။ ။ဇာဋီသစ်-၁, ၂၇၁၌ “ဗာဟဿ (ဗာဟာယ)+ပစ္ဆာ ပစ္ဆာဗာဟံ”ဟု
 ပြု၏။ ထိုအလို “ပစ္ဆာဗာဟံ-လက်မောင်း၏ နောက်ဖက်အားဖြင့်၊ ဝါ-လက်နောက်
 ပြန်ပြုလျက်”ဟု ပေးရမည်။ ဗာဟကား ပါဠိ၌ ဣတ္ထိလိင်သာ အတွေ့များ၏။ စိန္တာမဏီ
 ၌ ပုံလိင်ဟု ဆို၏။ “ဗာဟာနိ(ဇာ. ၄-၇, ၃၁၉)”ဟု နပုံလိင်လည်း အနည်းငယ်
 တွေ့ရ၏။ “ဗာဟတိ ပယတတိ ဧတာယာတိ ဗာဟာ၊ [ဗာဟ+အ+အာ၊] (တစ်နည်း)
 ဝဟန္တိ ဘာရံ ဧတာယာတိ ဗာဟာ၊ [ဝဟ+ဏ+အာ၊]”ဟု ပြုပါ(ဝိဓာန်)။ ဆရာတို့ကား
 “ပစ္ဆာဗာဟံ-နောက်၌ လက်မောင်းရှိအောင်”ဟု ပေးတော်မူ၏။ “ပစ္ဆာ+ဗာဟာ ယ-
 သာတိ ပစ္ဆာဗာဟံ-နောက်၌ လက်မောင်းရှိသော တုပ်နှောင်ခြင်း”ဟု ပြုပါ။

စတုက္ကေ စတုက္ကေ။ ။စတုန္နံ+သမာဟာရော စတုက္ကံ-လမ်း၄ခုတို့၏ အပေါင်း၊
 [စတု+က+အံဋီ-၁, ၁၉၈။] ဝိစ္ဆာဘိက္ခုညေသု ဒွေ(မောက်-၅၄)သုတ်ဖြင့် “စတုက္ကေ
 စတုက္ကေ”ဟု ၂ရပ်ပြုပါ။ လမ်း၄ခုတို့၏ အပေါင်းဟူသည် လမ်း၄ခုတို့ ပေါင်းဆုံရာ
 လမ်း၄ခုအရပ်ကို ဆိုလိုသည်။ (သာရတ္ထ-၃, ၅၀)။

အာယာတနံ-လူသတ်ကုန်းသို့၊ ဝါ-သုသာန်သို့၊ နယိသု-ကုန်ပြီ၊ သေဌိမိတာ-သည်၊ မဟာဇနဿ-၏၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ “ဧတံ-ဤအသံသည်၊ ကိံ န ခေါ-အဘာအသံနည်း?” ကုတိ-ဤသို့ ပြောဆို၍၊ ပါသာဒတလေ-၌၊ ဌုတ္တာ-၍၊ ဩလောကေန္တိ-လသော်၊ တံ-ထိုအမျိုးသားကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ-တင်မက်သောစိတ်ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ၊ တံ-ထိုအမျိုးသားကို၊ ပတ္ထယမာနာ-လိုလားတောင့်တလျက်၊ အာဟာရံ-ကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-ပယ်၌၊ မဇ္ဇကေ-၌၊ နိပဇ္ဇိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ မာတာ-သည်၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိံ) “အဗ္ဗ-ချစ်သမီး! ကုဒံ-ဤထမင်းမစားဘဲ အိပ်နေခြင်းသည်၊ ကိံ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?” ကုတိ-မေးပြီ၊ “စောရော’တိ-ခိုးသူဟူ၍၊ ဂဟေတ္တာ-၍၊ နိယုမာနံ-ထုတ်ဆောင်အပ်သော၊ ဧတံ ပုရိသံ-ကို၊ သစေ လဘိဿာမိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဇီဝိဿာမိ-အသက်ရှင်လိမ့်မည်၊ နော စေ လဘိဿာမိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ မေ-၏၊ ဇီဝိတံ-သည်၊ နတ္ထိ၊ ကုဓေဝ-ဤအိပ်ရာပေါ်၌ပင်၊ မရိဿာမိ-သေတော့မည်၊ (အသေခံတော့မည်)” ကုတိ-ပြီ၊ “အဗ္ဗ! ဧဝံ-ဤသို့၊ မာ ကရိ-နှင့်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဇာတိယာ စ-ဇာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂေါတ္တေန စ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘောဂေန စ-စည်းစိမ်ဥစ္စာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဒိသံ-သော၊ အညံ-သော၊ သာမိကံ-ကို၊ လဘိဿသိ-ရလိမ့်မည်” ကုတိ-ပြီ၊ “မယှံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ အညေန-အခြားသော ယောက်ျားဖြင့်၊ ကိစ္စံ-သည်၊ နတ္ထိ၊ ကုမံ-ဤအမျိုးသားကို၊ အလဘမာနာ-သော်၊ မရိဿာမိ-မည်” ကုတိ-ပြီ၊ မာတာ-သည်၊ မိတရံ-ကို၊ သညာပေတုံ-သိနားလည်စေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-သော်၊ ပိတုနော-အား၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ သောပိ-ထိုအဖေသည်လည်း၊ နံ-ထိုသမီးကို၊ သညာပေတုံ-ငှာ၊ အသက္ကောန္တော-သော်၊ “ကိံ-အဘယ်ကို၊ ဝါ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ကာတုံ-ငှာ၊

အာယာတနံ။ ။အာဂန္တာ ယာတေန္တိ ယသ္မိန္တိ အာယာတနံ၊ (တစ်နည်း) အာကောဓဝသေန သတ္တေ ယာတေတိ ဧတ္တာတိ အာယာတနံ၊ အာ+ဟန+ယု၊ ဟနကို ယာတပြု၊ အာသဒ္ဓါသည် ရှေ့နည်းအလို အာဂန္တာအနက်၊ နောက်နည်းအလို ကောဓအနက်၊ (သုစိ)၊ “အာယာတနံ ဝဋ္ဌောနံ(ဓာန်-၅၂၁)” ဂါထာအရ အာယာတနသဒ္ဓါ လူသတ်ရာအရပ်၊ လူသတ်ကုန်းဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ဇာဋီသစ်၌ သုသာန်ဟု ဖွင့်၏။ [အာယာတနန္တိ ယာတိတဗ္ဗဌာနံ၊ သုသာနန္တိ အတ္ထော-ဇာဋီသစ်-၂၊ ၄၅၉။]

သက္ကာ-နည်း?” ကူတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ၊ တံ စောရံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ-
သော၊ ရာဇပုရိသဿ-မင်းချင်းယောက်ျားအား၊ (မင်းမှုထမ်းယောက်ျားအား)၊
သဟဿဘဏ္ဍိကံ-တစ်ထောင်သော ဥစ္စာထုပ်ကို၊ (ငွေတစ်ထောင်ကို)၊ ပေ-
သေသိ-ပေးပြီ၊ (တစ်နည်း) ရာဇပုရိသဿ-၏၊ (သန္တိကံ-သို့) သဟဿ-
ဘဏ္ဍိကံ-ကို၊ ပေသေသိ-ပို့စေပြီ၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၆၁၈၅] (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍
ပေးပို့သနည်း?) “ကုမံ-ဤတစ်ထောင်သော ဥစ္စာထုပ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧတံ
ပုရိသံ-ကို၊ မယံ-အား၊ ဒေဟိ-လော၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြော၍ ပေးပို့ပြီ၊ သော-
မင်းချင်းယောက်ျားသည်၊ “သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ကဟာ-
ပဏေ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တံ-ထိုအမျိုးသားကို၊ မုဉ္ဇိတွာ-လွှတ်၍၊ အညံ-
အခြားသောသူကို၊ မာရေတွာ-၍၊ “ဒေဝ! စောရော-ကို၊ မာရိတော-သေစေ
အပ်ပါပြီ၊ ဝါ-သတ်အပ်ပါပြီ၊” ကူတိ-သို့၊ ရညော-အား၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊
သေဋ္ဌိပိ-သည်လည်း၊ တဿ-ထိုအမျိုးသားအား၊ ဓိတရံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ။

သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ တတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ “သာမိကံ-ကို၊ အာရာ-
ဓေဿာမိ-နှစ်သက်စေမည်၊ (သဘောကျစေမည်)” ကူတိ-ဤသို့ တွေး၍၊
သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတာ-အလုံးစုံသော တန်ဆာဖြင့် ဆင်ယင်အပ်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာ၊ တဿ-ထိုလင်ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း)
တဿ-၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ)၊ ယာဂုအာဒိနိ-ယာဂုအစရှိသည်တို့ကို၊ သံဝိဒဟတိ-
စီမံ၏၊ စောရော-သည်၊ ကတိပါဟစ္စယေန-၌၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ကဒါ-၌၊
ကုမံ-သူမကို၊ မာရေတွာ-သေစေ၍၊ ဝါ-သတ်၍၊ ဧတိဿာ-ဤသူမ၏၊ အာ-
ဘရဏာနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ **သုရာဂေဟေ**-အရက်ဆိုင်၌၊
ဝိက္ကိဏိတွာ-ရောင်း၍၊ ခါဒိတုံ-ငှာ၊ လဘိဿာမိ န ခေါ-ရမည်နည်း?” ကူတိ-
ပြီ၊ သော-ထိုခိုးသူသည်၊ “ဧကော-သော၊ ဥပါယော-နည်းလမ်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊”
ကူတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အာဟာရံ-ကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-၍၊ မဉ္ဇကေ-၌၊ နိပဇ္ဇိ-ပြီ၊

သုရာဂေဟေ။ ။သုရာယ+သမ္မာဒကံ+ဂေဟံ သုရာဂေဟံ-သေရည်အရက်ကို
ပြည့်စုံစေရာအိမ်၊ ယနေ့ခေတ် အရက်ဆိုင်၊ ဘိယာဆိုင်မျိုးကို “သုရာဂေဟ”ဟု
ခေါ်သည်။ [သုရာယရေတိ သုရာသမ္မာဒကဂေဟေ၊-မဇ္ဈိ-၂၊ ၂၀၃။]

အထ-၌၊ နံ-ထိုခိုးသူကို၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-၍၊ “သာမိ!
 တေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကိ-အဘယ်နေရာသည်၊ ရုဇ္ဇတိ-နာကျင်သနည်း?” ကုတိ-
 သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုသောနေရာသည်၊ န
 ရုဇ္ဇတိ-မနာကျင်ပါ၊ ကုတိ-ပြီ၊ ကစ္စိ-နည်း? မေ-၏၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊
 တုယံ-အား၊ ကုဒ္ဓါ ပန-အမျက်ထွက်ကုန်သလော?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘဒ္ဒေ! န ကုဇ္ဈန္တိ-
 ကုန်” ကုတိ-ပြီ၊ အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ “ဧတံ-ဤသို့ အိပ်နေခြင်းသည်၊ ကိ
 နာမ-အဘယ်မည်သော အကြောင်းကြောင့်နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘဒ္ဒေ! အဟံ-
 သည်၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ၌၊ ဗန္ဓိတ္တာ-တုပ်နှောင်၍၊ နိယျမာနော-ထုတ်ဆောင်အပ်
 စဉ်၊ **စောရပပါတေ**-ခိုးသူတို့ကို ပစ်ချရာချောက်ရှိသောတောင်၌၊ အဓိဝတ္ထာယ-
 စိုးအုပ်၍ နေသော၊ ဒေဝတာယ-အား၊ ဗလိကမ္ပံ-ပူဇော် ပ၊ သမ္မုကို၊ ဝါ-ဗလိ
 နတ်စာ ဆက်သမှုကို၊ [ဗလိယတေ ဒီယတေ ဗလိ၊ [ဗလ+ကု၊-ဝိဓာနံ၊] ဗလိ+ကမ္ပံ
 ဗလိကမ္ပံ၊ (မအူပါနိ-၃၊ ၅၁၅)] ပဋိဿုဏိတ္တာ-ဝန်ခံခဲ့၍၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ လဘိ-ပြီ၊
 တွမ္ပိ-ကိုလည်း၊ မယာ-သည်၊ တဿာ ဧဝ-ထိုနတ်၏ပင်၊ အာနုဘာဝေန-
 ကြောင့်၊ လဒ္ဓါ-ပြီ၊ ‘မေ-သည်၊ ဒေဝတာယ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ တံ ဗလိကမ္ပံ-ထို
 ပူဇော် ပ၊ သမ္မုကို၊ ဝါ-ဗလိနတ်စာဆက်သမှုကို၊ ဌပိတံ-(မပူဇော်ဘဲ) တန့်ထား
 အပ်မိလေပြီ၊’ ကုတိ-သို့၊ စိန္တမိ-တွေးတောနေမိ၏၊” ကုတိ-ပြီ၊ “သာမိ! မာ
 စိန္တယိ-နှင့်၊ ဗလိကမ္ပံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုပေးမည်၊ ဝဒေဟိ-လော၊ ကေန-အဘယ်
 အရာဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိသနည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “အပ္ပောဒကမရုပါယသေန
 စ-ရေမပါသော ချိုမြိန်ကောင်းမွန်သော နို့ယနာထမင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
 လာဇပဉ္စမကပုပ္ဖေဟိ စ-ပေါက်ပေါက်လျှင် ၅ခုမြောက်ရှိသော ပန်းတို့ဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၃၇၈] (အတ္ထော-၏)” ကုတိ-ပြီ၊ “သာမိ! သာဓု-

စောရပပါတေ။ ။ “စောရာနံ+ပါတနော+ပပါတော ယတ္ထာတိ စောရပပါတေ-
 ခိုးသူတို့ကို ကျစေရာ(ပစ်ချရာ)ချောက်ရှိသောတောင်၊ (ပါတနပုဒ်ချေ)” ဟု ပြု။ (ပဋိဂံ-
 ၃၇၉)၊ ဓမ္မဋီ-၁၆၄၌ “ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ဟုတွာ စုဏ္ဍဝိစုဏ္ဍဘာဝေန ဘုသံ ပတန္တိ ဧတ္ထာတိ
 ပပါတော၊ စောရာနံ+ပပါတော စောရပပါတေ-ခိုးသူတို့ကို လွန်ကဲစွာ ပစ်ချရာ
 တောင်”ဟု ပြု၏၊ ပပါတော၌ ပ+ပတ+ဏ၊ ပသဒ္ဓါ ဘုသအနက်ဟော၊ အပိုင်းငယ်
 အပိုင်းကြီးဖြစ်လျက် မှုန့်မှုန့်ညက်ညက်ဖြစ်သွားခြင်းကိုပင် “ဘုသံ”ဟု ဆိုသည်။

ကောင်းပါပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ပဋိယာဒေသာမိ-စီရင်ပေးပါမည်။” ကုတိ-ပြီ၊ သာ-
ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဗလိကမ္ပံ-ကို၊ ပဋိယာဒေတွာ-၍၊ “သာမိ!
ဧဟိ-လော၊ ဂစ္ဆာမ-ကုန်စို့၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ “ဘဒ္ဒေ! တေန ဟိ-လျှင်၊
တဝ-၏၊ ဉာတကေ-တို့ကို၊ နိဝတ္တေတွာ-ပြန်စေ၍၊ မဟဏ္ဌါနိ-များသောအဖိုး
ကို ထိုက်ကုန်သော၊ ဝါ-များစွာ အဖိုးတန်ကုန်သော၊ [မဟန္တံ ဝိပုလံ အရိမိတံ
မူလံ အဋ္ဌန္တိတိ မဟဏ္ဌါနိ-ဒီဋီ-၂၊ ၃၅] ဝတ္ထာဘရဏာနိ-အဝတ်၊ တန်ဆာတို့ကို၊
ဂဟေတွာ-၍၊ အတ္တာနံ-ကို အလက်ရောဟိ-လော၊ ဟသန္တာ-ကုန်လျက်၊ ကိဠ-
န္တာ-ကုန်လျက်၊ သုခံ-စွာ၊ ဂမိသာမ-ကုန်အံ့၊” ကုတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီး
သည်၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြီ။

အထ-၌၊ နံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ သော-ထိုခိုးသူသည်၊ ပဗ္ဗတပါဒိ-တောင်ခြေ
သို့၊ ဂတကာလေ-ရောက်ရာ၌၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘဒ္ဒေ! ကုတော-ဤတောင်
ခြေမှ၊ ပရံ-၌၊ ဥဘောဝ-၂ယောက်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနာ-တို့သည်၊ ဂမိ-
သာမ-ကုန်အံ့၊ သေသဇနံ-ကို၊ ယာနကေန-ယာဉ်နှင့်၊ [ယာနမေဝ ယာနကံ၊]
သဒ္ဓိ-တူ၊ နိဝတ္ထာပေတွာ-ပြန်စေ၍၊ ဗလိကမ္ပဘာဇနံ-ပူဇော် ပ၊ သမ္ပကို ပြုခြင်း
အကျိုးငှာ ခွက်ကို၊ (ဗလိနတ်စာခွက်ကို)၊ [ဗလိကမ္ပဿ+ကရဏံ ဗလိကမ္ပကရဏံ၊
ဗလိကမ္ပကရဏဿ (ဗလိကမ္ပကရဏတ္ထာယ)+ဘာဇနံ ဗလိကမ္ပဘာဇနံ၊ ကရဏ
ပုဒ်ချေ၊] သယံ-တိုင်၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်ချီ၍၊ ဝါ-ရွက်၍၊ ဂဏှာဟိ-လော၊”
ကုတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-
ပြီ၊ စောရော-သည်၊ တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ စောရပပါတပဗ္ဗတံ-ခိုးသူတို့ကို
ပစ်ချရာချောက်ရှိသောတောင်သို့၊ အဘိရုဟိ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ တဿ-ထိုတောင်
၏၊ ဧကေန-သော၊ ပဿေန-နံပါးဖြင့်၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ အဘိရုဟန္တိ-ကုန်၏၊
ဧကံ-သော၊ ပဿံ-သည်၊ ဆိန္နပပါတံ-ပြတ်သောချောက်ကမ်းပါးရှိ၏၊ ပဗ္ဗတ-
မတ္ထကေ-၌၊ ဌိတာ-ကုန်လျက်၊ တေန ပဿေန-ထို(ပြတ်သော ချောက်ကမ်း
ပါးရှိရာ)နံပါးဖြင့်၊ စောရေ-တို့ကို၊ ပါတေန္တိ-ကျစေကုန်၏၊ ဝါ-ပစ်ချကုန်၏၊ တေ-
ထိုခိုးသူတို့သည်၊ ခဏှာခဏှံ-အပိုင်းငယ်၊ အပိုင်းကြီးသည်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၈၈၅၊]
ဟုတွာ-၍၊ ဘူမိယံ-၌၊ ပတန္တိ-ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ “စောရပပါတော”တိ-

စောရပပါတဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ တဿ ပဗ္ဗတဿ-
၏၊ မတ္ထကေ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ “သာမိ၊ တေ-၏၊ ဗလိကမ္ပံ-ပူဇော် ပ၊ သမ္ပကို၊ ဝါ-
ဗလိနတ်စာဆက်သမှုကို၊ ကရောဟိ-လော၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သော-ထို
ခိုးသူသည်၊ တုဏှိ၊ အဟောသိ၊ ပုန၊ တာယ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ “သာမိ၊
ကသ္မာ-ကြောင့်၊ **တုဏှိဘူတော**-ဆိတ်ဆိတ်နေသူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊
ဝါ-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၊ အသိ-နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ တံ-
ထိုသူဌေးသမီးကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “မယံ-အား၊ ဗလိကဓမ္မန-ဖြင့်၊ န အတ္ထော-
အလိုမရှိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ တံ-သင့်ကို၊ ဝဉ္ဇေတွာ-လှည့်စား၍၊ အာဒါယ-ခေါ်
ယူ၍၊ အာဂတော-သည်၊ အမှီ-၏၊” ဣတိ-ပြီ၊ “သာမိ၊ ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်
အကြောင်းကြောင့်၊ (မံ-ကို၊ ဝဉ္ဇေတွာ-၍၊ အာဒါယ-၍၊ အာဂတော-သည်၊
အသိ-နည်း?” ဣတိ-မေးပြီ၊ “တံ-သင့်ကို၊ မာရေတွာ-သေစေ၍၊ ဝါ-သတ်၍၊
တဝ-၏၊ အာဘရဏာနိ-လက်ဝတ်တန်ဆာတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပလာယန-
တ္ထာယ-ပြေးခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဝဉ္ဇေတွာ၊ အာဒါယ၊ အာဂတော-သည်၊ အမှီ-
၏၊)” ဣတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ မရဏဘယတဇ္ဇိတာ-သေခြင်းဘေး

တုဏှိဘူတော။ ။ တုဏှိဘာဝံ+ဘူတော ပတ္တော တုဏှိဘူတော-ဆိတ်ဆိတ်နေသူ
၏အဖြစ်သို့ ရောက်သူ၊ (ဒီ. ၄-၃, ၂၅၊ အံ. ၄-၂, ၁၇၉)၊ ဤအလို တုဏှိ၌ ဘာဝ-
လောပ, ဘာဝဓာနတည်း၊ တုဏှိနိပါတ်နောင် အံဝိဘတ်ကျေသည်၊ ဘူဓာတ်သည်
ပတ္တိ(ရောက်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။

တစ်နည်း။ ။ “ဘူတပုဒ်သာရှိလေရာ၊ ဟုတွာပုဒ်ကျေမြဲ။ ဟုတွာကျေ၊ ထိုပုဒ်ပေ၊
သမ္ဘာဝနာနေမြဲ။ (ဘုရား-၁၉၅၊ ၁၉၆)” ဟူသော နိယံအလို “တုဏှိ+ဟုတွာ+ဘူတော
တုဏှိဘူတော-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သူ” ဟု ပြုပါ(မအူပါရာနိ-၄, ၄၆၂)၊ ထိုအလို
ဟုတွာကျေသော သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရည်းတည်း။

တစ်နည်း။ ။ (အတုဏှိပိ) တုဏှိ ဝိယ ဘဝတိတိ တုဏှိဘူတော-(စကားမပြော
တတ်သူ၊ ဆွံ့အသူမဟုတ်သော်လည်း) စကားမပြောတတ်သူ၊ ဆွံ့အသူကဲ့သို့ ဖြစ်သူ၊
(ပါတိပဒတ္ထ-၁၇၆)၊ ဤအလို “အဘူတတဗ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရာ စိ
(မောင်-၄, ၁၁၉)” သုတ်ဖြင့် တုဏှိနောင် စိပစ္စည်း(စိအနုဗန်ပါသော ဤပစ္စည်း)
သက်၊ ရူဇီ-၁၃၀၌ “ပစ္စယာဒနိဋ္ဌာ နိပါတနာ သိဇ္ဇန္တိသုတ်ကြီးဖြင့် ဤပစ္စည်းသက်၏။

သည် ခြိမ်းခြောက်အပ်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ အာဟ၊ (ကိ)။ “သမိ! အဟဉ္ဇ-သည် လည်းကောင်း၊ အာဘရဏာနိ စ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ တဝ-၏။ သန္တကာ- နေဝ-ဥစ္စာတို့သာတည်း။ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေသိ-နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုခိုးသူသည်၊ ဝါ-ကို၊ “ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရောဟိ-နှင့်” ကုတိ-သို့၊ ပုနပျုနံ၊ ယာစိယမာနောပိ-တောင်းပန်အပ်ပါသော်လည်း၊ “မာရေမိ ဧဝ-သေစေမည် သာ၊ ဝါ-သတ်မည်သာ” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ “ဧဝံ သန္တေ-သော်၊ မမ-၏။ မရဏေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ တေ-အား၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း? ကုမာနိ အာဘရဏာနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ မယံ-အား၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော၊ ကုတော-ဤအချိန်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ မံ-ကို၊ ‘မတာ’တိ-သေပြီးသူဟူ၍၊ ဓာရေဟိ-မှတ်လော၊ (သဘောထားလော)၊ တေ-၏၊ ဒါသီ ဝါ-သည်လည်း၊ ဟုတွာ-၍၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ကမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ကုဒံ သုဝဏ္ဏကေယူရံ၊ ပေ၊ ဒါသီတိ သာဝယာတိ-၍၊ (အာဟ)။

**ကုဒံ သုဝဏ္ဏကေယူရံ၊ မုတ္တာ ဝေဠုရိယာ ဗဟူ၊
သဗ္ဗံ ဟရဿု ဘဒ္ဒန္တေ၊ မံ စ ဒါသီတိ သာဝယ။**

ဘဒ္ဒန္တ-နှမချစ်လင်၊ အို. . . အရှင်! ကုဒံ သုဝဏ္ဏကေယူရံ-ဤရွှေလက် ကြပ်တန်ဆာသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဤရွှေလက်မောင်းဝတ်တန်ဆာသည် လည်းကောင်း၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ (ကုမာ) မုတ္တာ-ဤပုလဲတို့သည်လည်း ကောင်း၊ (ကုမေ) ဝေဠုရိယာ-ဤကြောင်မျက်ရွဲတို့သည်လည်းကောင်း၊ (သန္တိ- ရှိပါကုန်၏၊) (တံ) သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော တန်ဆာကို၊ ဟရဿု-ဆောင်ယူပါ လော၊ မံ စ-ကျွန်မကိုလည်း၊ ဒါသီတိ-ကျွန်မဟူ၍၊ သာဝယ-(လူအများ အလယ်၌) ကြားသိစေပါလော။ [သာဝယာတိ မဟာဇနမဇ္ဈေ သာဝေတွာ ဒါသီ ကတွာ ဂဏှာဟိ၊-ဇာ. ၄-၃၊ ၄၁၅။]

သုဝဏ္ဏကေယူရံ။ ။ကေ ဗာဟုသိရသိ+ယာတီတိ ကေယူရံ၊ [က+ယာ+ဥရ၊- ထောမ၊] ကေ ဗာဟုသိရသိ+ယောတိ (ယဝတီ)တိ ကေယူရံ၊ [က+ယု(မိဿနတ္ထ)+ ဥရ၊-အမရဋီ၊] (တစ်နည်း) ကေတိ (ကာယတိ) သဒ္ဓံ ကရောတီတိ ကေယူရံ၊ [ကေ (သဒ္ဓ-အသံပြုခြင်းအနက်)+ဥရ(ဥရ)]၊ ယ၊လာ၊-ဓာနိဋီ- ၂၈၇၊ သူစိ၊] သုဝဏ္ဏေန+ကတံ

**မာ ဗာဠု ပရိဒေဝေသိ၊ ခိပ္ပံ ဗန္ဓာဟိ ဘဏ္ဍိကံ။
န တုယံ ဇီဝိတံ အတ္ထိ၊ သဗ္ဗံ ဂဏှာမိ ဘဏ္ဍိကံ။**

ဗာဠု-ပြင်းထန်စွာ၊ မာ ပရိဒေဝေသိ-မငိုပါနှင့်၊ ခိပ္ပံ-လျင်မြန်စွာ၊ ဘဏ္ဍိကံ-ပစ္စည်းဥစ္စာထုပ်ကို၊ ဗန္ဓာဟိ-တုပ်နှောင်ပါလော၊ ဝါ-ထုပ်ပါလော၊ တုယံ-သင်၏၊ ဝါ-သင့်မှာ၊ ဇီဝိတံ-အသက်သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ ဘဏ္ဍိကံ-ပစ္စည်းဥစ္စာကို၊ ဂဏှာမိ-ယူသွားမည်။

တံ-ထိုဂါထာကို၊ သုတ္တာ-၍၊ စောရော-သည်၊ “ဧဝံ-သို့၊ ကတေ-အပ်သော်၊ တွံ-သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ မာတာပိတုနံ-တို့အား၊ အာစိက္ခိဿသိ-လိမ့်မည်၊ မာရေ-သာမိယေဝ-သေစေမည်သာ၊ ဝါ-သတ်မည်သာ၊ တွံ-သည်၊ ဗာဠု-ပြင်းထန်စွာ၊ မာ ပရိဒေဝေသိ-မငိုနှင့်” ကုတိ-သို့ ဝတ္တာ-၍၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)။ “မာ ဗာဠု ပေ၊ ဘဏ္ဍိကံ” နှိ-၍၊ (အာဟ)။

သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ကုဒံ ကမ္ပံ-ဤအမှုသည်၊

+ကေယူရံ သုဝဏ္ဏကေယူရံ [ကေယူရံ နာနာဝိဓရတနပရိသိဗ္ဗိတ သုဝဏ္ဏဇာလဝိနန္ဒိ ဘုဇာဘရဏံ၊-မဋီ-၂၊ ၂၈။]

ကယူရံ။ ။ဇာ-၂၊ ၃၇၅၌ “သုဝဏ္ဏကယူရံ”ဟု ပါရှိ၏။ ဇာ. ၄-၃၊ ၄၁၅၌ “ကယူရန္တိ ဂီဝါယံ ပိဋန္တနပသာဓနံ ကယူရံ”ဟု ဖွင့်၏။ ဇာဋီသစ်-၂၊ ၄၆၀၌ “ကယူရန္တိ ကာယေ ဥရိတဗ္ဗံ ဗန္ဓိတဗ္ဗန္တိ ကယူရံ၊ ဂီဝါပိဋန္တနံ”ဟု ဖွင့်၏။ ဇာဋီသစ်-၃၊ ၃၀၆၌ “ကာယေ ဥရတိ အလင်္ကာရဝသေန ဂစ္ဆတိတိ ကယူရန္တိ ဝုစ္ဆတိ၊ ကေယူရန္တိပိ တဿေဝ နာမံ”ဟု ဆို၏။ ဤဇာ. ၄၊ ဇာဋီသစ်အဖွင့်နှင့် “ကယူရိတိ ကေယူရဝါ(ပေတ. ၄-၁၉၆)”ဟူသော အဖွင့်များကို ကြည့်လျှင် ကေယူရနှင့် ကယူရသည် ပရိယာယ်တည်း။

ပရိဒေဝေသိ။ ။ပရိ+ဒေဝ+အ+သိ၊ “ပရောက္ခာ ဝတ္ထမာနာ အပ္ပကတရာ(နိတိ-၈၉၀)”သုတ်၊ မာယောဂေ သဗ္ဗကာလေ စသုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် မာသဒ္ဒါ၏ အယျဉ်ဝယ် ဝတ္ထမာန်သိဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စည်းကို ဧပြု၊ မာနိပါတ်နှင့်ယှဉ်ရာ၌ ဟိယျတ္တနီ၊ အဇ္ဇတနီ၊ ဝတ္ထမာန်၊ ပဉ္စမိ၊ သတ္တမိ၊ ပရောက္ခာဝိဘတ်များ သက်နိုင်သည်။ ဇာ-၁၊ ၁၇၇၌ “ပရိဒေဝေသိ”ဟု ရှိသည်။ (နိတိသုတ္တ-၁၇၃၊ ၁၇၄၊ ဝိဗော-၂၁၆)

အဟော ဘာရိယံ-ဪ... ဝန်လေးလေစွ၊ ပညာ နာမ-ပညာမည်သည်ကို ပစိတ္တာ-၍၊ ခါဒနတ္ထာယ-ခဲစားခြင်းငှာ၊ န ကတာ-ပြုအပ်သည်မဟုတ်၊ (သင် ယူအပ်သည်မဟုတ်)၊ အထ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဝိစာရဏတ္ထာယ-စူးစမ်းဆင်ခြင် ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကတာ-အပ်ပြီ၊ အဿ-ထိုသူဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက် သည်ကို၊ ဇာနိဿာမိ-သိရအံ့” က္ကတိ-ကြံပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုခိုးသူကို၊ အာဟ- ပြီ၊ (ကိ) “သမိ! ယဒါ-၌၊ တွံ-ကို၊ ‘စောရော’တိ-ဟူ၍၊ ဂဟေတွာ-၍၊ နိယသိ- ဆောင်အပ်၏၊ တဒါ-၌၊ အဟံ-သည်၊ မာတာပိတူနံ-တို့အား၊ အာစိက္ခံ-ပြီ၊ တေ-ထိုအမေအဖေတို့သည်၊ သဟဿံ-ကို၊ ဝိဿဇေတွာ-၍၊ တံ-သင့်ကို၊ အာ- ဟရာပေတွာ-၍၊ ဂေဟေ-၌၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ တတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ အဟံ- သည်၊ တုယံ-အား၊ ဝါ-၏၊ ဥပကာရိကာ-လျော်သောကျေးဇူးရှိသည်၏အဖြစ် ကို ပြုတတ်သူတည်း၊ ဝါ-ကျေးဇူးကို ပြုတ်သူတည်း၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၅၀၈]၊ အဇ္ဈ- မေ-အား၊ ဝါ-၏၊ သုဒိဋ္ဌံ-ကောင်းစွာ မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ [ဘာဝပုဓာန၊ ဘာဝလောပကြုံ၊] ကတွာ-၍၊ အတ္တာနံ-ကိုယ်ကို၊ ဝန္တိတုံ-ရှိခိုးခြင်းငှာ၊ ဝါ-ရှိခိုးခွင့် ကို၊ ဒေဟိ-လော” က္ကတိ-ပြီ၊ သော-ထိုခိုးသူသည်၊ “ဘဒ္ဒေ-ရှင်မ! သာဓု-ပြီ၊ သုဒိဋ္ဌံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝန္တဟိ-လော” က္ကတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ပဗ္ဗတန္တေ-တောင် အစွန်း၌၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုခိုးသူကို၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ တိက္ခတ္တံ-၃ကြိမ်၊ ပဒက္ခိဏံ-လက်ယာရစ်လှည့်လည်ခြင်းကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၉၄၈]၊ ကတွာ-၍၊ စတုသု-ကုန်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “သမိ! တေ-ကို၊ ဝါ-၏၊ က္ကဒံ-ဤတွေ့မြင်ခြင်းသည်၊ ပစ္ဆိမဒဿနံ-နောက်ဆုံးတွေ့မြင်ခြင်းတည်း၊ က္ကဒါနိ-၌၊ တုယံ-၏၊ မမ-ကို၊ ဒဿနံ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ မယံ-၏၊ တဝ- ကို၊ ဒဿနံ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ” က္ကတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပုရတော စ-ရှေ့ဘက်၌လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆတော စ-နောက်ဘက်၌လည်းကောင်း၊ အာ- လိကိတွာ-ပွေ့ဖက်၍၊ **ပမတ္တံ**-မေ့လျော့သည်၊ **ဟုတွာ**-၍၊ ပဗ္ဗတန္တေ-၌၊ ဌိတံ-

ပမတ္တံ ဟုတွာ။ ။ပမတ္တံသည် ဌိတံနှင့် အရတူပုဒ်တည်း၊ ဌိတံအရ ခိုးသူကို ရ ၍ ပမတ္တံအရလည်း ခိုးသူကိုပင် ရ၏၊ ထိုတွင် ဌိတံသည် ခိပိ၌ စပ်ရသောကြောင့် ပဓာနပုဒ်တည်း၊ တစ်ဝါကျတည်း၌ အရတူပုဒ်တို့သည် ဝိဘတ်တူမြဲဖြစ်သောကြောင့် “ဌိတံ”ဟူသော ပဓာနပုဒ်နှင့် အရတူအောင် “ပမတ္တံ”ဟု ဒုတိယန္တဖြင့် ထားသည်၊

ရပ်နေသောခိုးသူ၏၊ [ပိဋိပဿေ၊ ခန္ဓေတို့၌စပ်၊] ပိဋိပဿေ-နောက်ဘက်၌၊ ဌတ္တာ-ရပ်၍၊ ဧကေန-သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ခန္ဓေ-ပုဒ်ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဧကေန-သော၊ (ဟတ္ထေန-ဖြင့်) ပိဋိကတ္ထာယ-ချိုင်း၏ နောက်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပဗ္ဗတ-ပပါတေ-တောင်ချောက်ကမ်းပါး၌၊ ခိပိ-တွန်းချပြီ၊ (တစ်နည်း) ပဗ္ဗတန္ဓေ-၌၊ ဌိတံ-ရပ်နေသောခိုးသူကို၊ [ဂဟေတွာ၌စပ်၊] ပိဋိပဿေ-၌၊ ဌတ္တာ-၍၊ ဧကေန-သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ခန္ဓေ-၌၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧကေန-သော၊ (ဟတ္ထေန-ဖြင့်) ပိဋိ-ကတ္ထာယ-၌၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပဗ္ဗတပပါတေ-၌၊ ခိပိ-ပြီ၊ [“ဂဟေဇ္ဈေ၊ အာဓာရကို”စသော နိယံနှင့်အညီ ၂နည်းပေးသည်၊ ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၀၈၈၊] သော-ထိုခိုးသူသည်၊ ပဗ္ဗတကုဏ္ဍိယံ-တောင်ဝှမ်း၌၊ ပဋိဟတော-ထိခိုက်လျက်၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ-အပိုင်းငယ် အပိုင်းကြီးသည်၊ (အပိုင်းပိုင်းပြတ်သည်)၊ [ဓမ္မဘာ- ၁၊ ၁၈၈၈၊] ဟုတွာ-၍၊ ဘူမိယံ-၌၊ ပတိ-ပြီ၊ [မပစ်မှားထိုက်သော အသက်သခင် ကျေးဇူးရှင်အား ပစ်မှားမိသော ဒိဌဓမ္မဝေဒနီယကံက ချက်ချင်းအကျိုးပေးသောကြောင့် ဤသို့ အပိုင်းပိုင်းပြတ်၍ သေကျေပျက်စီးရသည်၊-ဓမ္မဋီ-၁၆၄။] စောရပပါတမတ္ထကေ-ခိုးသူတို့ကို ပစ်ချရာချောက်ရှိသောတောင်ထိပ်၌၊ အဓိဝတ္ထာ-သော၊ ဒေဝတာ-သည်၊ ဒွိန္ဒမ္ပိလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ-တို့၏၊ ကိရိယံ-အပြုအမူကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ တဿာ ဣတ္ထိယာ-အား၊ **သာဓုကာရံ**-သာဓုဟု ဆိုအပ်သော အသံကို၊ ဝါ-သာဓုခေါ်ခြင်းကို၊ ဒတွာ-၍၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “န ဟိ၊ ပေ၊ ဝိစက္ခဏာ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

ပဓာနပုဒ်နှင့် အရမတူပဲ “ပမတ္တော ဟုတွာ”ဟုလည်း နေနိုင်သေး၏၊ (တစ်နည်း) ဟုတွာ၌ ကာရိတ်အကျေကြ်၍ “ပမတ္တံ-မေလျော့သူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မေလျော့ခြင်းကို၊ ဟုတွာ-ဖြစ်စေ၍”ဟု ပေးပါ။

သာဓုကာရံ။ ။အစ္စန္တိ သာဓေတဗ္ဗန္တိ သာဓု၊(နိတိဓာတု-၂၃၁)၊ သာဓုသဒ္ဓါ သမ္ပ-တံသနအနက်ဟော၊(မဋီ-၃၊ ၃၆၉)၊ ကရိယတိ ဥစ္စာရိယတိ ကာရော၊ (တစ်နည်း) ကရဏံ ကာရော၊ သာဓု ဣတိ+ကာရော သာဓုကာရော-သာဓုဟု ဆိုအပ်သောအသံ၊ ဝါ-သာဓုဟု အသံပြုခြင်း၊ (သီဋီသစ်-၂၊ ၁၆၅၊ သီဘာ-၃၊ ၂၂)၊ (တစ်နည်း) သာဓု စ+သော+ကာရော စာတိ သာဓုကာရော-သာဓုသံ။ (ရူဘာ-၅၉၃)

တစ်နည်း။ ။သ၊ပရဟိတံ သာဓေန္တိတိ သာဓု-မိမိ၊သူတစ်ပါးတို့၏ စီးပွားကို

**န ဟိ သဗ္ဗေသု ဌာနေသု၊ ပုရိသော ဟောတိ ပဏ္ဍိတော၊
ဣတ္ထိပိ ပဏ္ဍိတော ဟောတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝိစက္ခဏာ။**

သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရာဌာနတို့၌၊ ပုရိသော ဟိ (ပုရိ-
သော ဧဝံ)-ယောက်ျားသည်သာ၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ န ဟောတိ-ဖြစ်
သည်မဟုတ်၊ ဣတ္ထိပိ-မိန်းမသည်လည်း၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုဌာန၊ အမှုကိစ္စတို့
၌၊ ဝိစက္ခဏာ-အထူးမြော်မြင်နိုင်သည်၊ (ဟုတွာ၊) (တစ်နည်း) ဝိစက္ခဏာ-
နိုင်သော၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏။ [ဓမ္မယော-၅၂အလို
နောက်နည်းပေးသည်။]

ပြီးစေတတ်သော သူတော်ကောင်းတို့၊ သာဓုသဒ္ဓါ သဇ္ဇန(သူတော်ကောင်း)အနက်
ဟော၊ သာဓုဟိ+ကာရော သာဓုကာရော-သူတော်ကောင်းတို့သည် ပြုအပ်သော အမှု
အရာ။ (သီဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၁၆၅၊ သီဘာ-၃၊ ၂၂)။

တစ်နည်း။ ။“သာဓုကာရန္တိ သာဓု အာကာရံ(ဇာဋီသစ်-၂၊ ၁၂၆)”ဟူသော
အဖွင့်အလို “အာဒရံ ကရဏံ အာကာရော၊ သာဓု စ+သော+အာကာရော စာတိ
သာဓုကာရော-ကောင်းသော အခြင်းအရာ၊ [သာဓု+အာကာရ နောက်အာကိုချေ]”
ဟု ပြု၊ (တစ်နည်း) သာဓုဟိ+ကတ္တဗ္ဗော+အာကာရော သာဓုကာရော-သူတော်ကောင်း
တို့ ပြုထိုက်သော အခြင်းအရာ”ဟု ပြု။ (မအူပါနိ-၂၊ ၃၉၈၊ ပါရာဂံသစ်-၂၊ ၃၂၂၊
ပသန္နကာရဉ္စ)။

တစ်နည်း။ ။“ကာရောဂဘေဒေ သက္ကာရေ(ဓာန်-၁၀၁၁)”ဂါထာလာ အနက်
တို့တွင် ကာရသဒ္ဓါ သက္ကာရအနက်ဟောယူ၍ “သာဓုနံ+ကာရော သာဓုကာရော-သူ
တော်ကောင်းတို့၏ အပြုအမူ”ဟု ပြုပါ။(ကူသီ. ဌာနိ-၁၊ ၉၀၊ ဝိဓာန် ပသန္နကာရဉ္စ)။

ဣတ္ထိပိ... ဝိစက္ခဏာ။ ။ဣတ္ထိပိ၌ ပိသဒ္ဓါ သမ္ပိက္ကနအနက်ဟော ယူ၍ ပေးခဲ့
သည်၊ ဇာဋီသစ်၌ “တတ္ထ တတ္ထ ဝိစက္ခဏာ”ကို ရှေ့ပါဒ၌ပါ ယူ၍ ပုံလိင်ပြင်ပြီး
“သဗ္ဗေသု-တို့၌၊ ပုရိသော ဟိ (ပုရိသော ဧဝံ)-သည်သာ၊ (တတ္ထ တတ္ထ-၌၊ ဝိစက္ခဏော-
သည်၊ (တစ်နည်း) တတ္ထ တတ္ထ-၌၊ ဝိစက္ခဏော-သော၊) ပဏ္ဍိတော-သည်၊ န ဟောတိ”
ဟု ပေးစေ၏။

တစ်နည်း။ ။ပိသဒ္ဓါသမုစ္စည်းအနက်ဟောယူကာ ပဏ္ဍိတာနှင့် ဝိစက္ခဏာ ၂ပုဒ်
လုံး၌ ယှဉ်စေ၍ “ဣတ္ထိ-သည်၊ ပဏ္ဍိတာပိ-သည်လည်းကောင်း၊ တတ္ထ တတ္ထ-တို့၌၊

သာပိ-ထိုသူဌေးသမီးသည်လည်း၊ စောရံ-ကို၊ ပပါတေ-၌၊ ဒိပိတွာ-၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “အဟံ-သည်၊ ဂေဟံ-သို့၊ သစေ ဂမိဿာမိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ‘တေ-၏၊ သာမိကော-သည်၊ ကုဟိ-နည်း?’ ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိဿန္တိ-မေးကြ လိမ့်မည်၊ အဟံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌာ-အပ်သည်၊ (သမာနာ)၊ ‘မေ- သည်၊ မာရိတော-သေစေအပ်ပြီ၊ ဝါ-သတ်အပ်ပြီ၊ ကုတိ-သို့၊ သစေ ဝက္ခာမိ- အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ‘ဒုဗ္ဗိနိတေ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ဆုံးမအပ်သူမ! သဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ- ၍၊ တံ-ထိုခိုးသူကို၊ အာဟရာပေတွာ-ဆောင်စေပြီး၍၊ ကုဒါနိ-၌၊ နံ-ထိုခိုးသူ ကို၊ မာရေသိ-သေစေ၏၊ ဝါ-သတ်ပစ်၏၊’ ကုတိ-သို့၊ မံ-ကို၊ မုခသတ္တိဟိ- စကားတည်းဟူသော လှံတို့ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဈိဿန္တိ-ထိုးဆွကြလိမ့်မည်၊ ‘သော-ထိုခိုး သူသည်၊ အာဘရဏတ္ထာယ-တန်ဆာအကျိုးငှာ၊ မံ-ကို၊ မာရေတုကာမော- သည်၊ အဟောသိ၊’ ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေပိ-သော်လည်း၊ န သဒ္ဓဟိဿန္တိ-ယုံကြည် ကြလိမ့်မည်မဟုတ်၊ မေ-အား၊ ဂေဟေန-ဖြင့်၊ အလံ-အကျိုးမရှိ၊” ကုတိ-ဤ သို့ကြံ၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ အာဘရဏာနိ-တို့ကို၊ ဆဉ္ဇေတွာ-၍၊ အရ- ညံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-ဖြင့်၊ ဝိစရန္တိ-သော်၊ ဧကံ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇ- ကာနံ-တို့၏၊ အဿမံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! မယံ-အား၊ တုမ္မာကံ- တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ ဒေထ-ကုန်၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ- ထိုသူဌေးသမီးကို၊ ပဗ္ဗာဇေသု-စေကုန်ပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိတွာဝ- ပရိဗ္ဗဇ္ဇမအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီး၍သာလျှင်၊ (ပရိဗ္ဗဇ္ဇမအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးပြီးခြင်း)၊

ဝိစက္ခဏာပိ-အထူးမြော်မြင်နိုင်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ”ဟု တစ်နည်းပေးပါ။ (ဇာ. ၄-၃, ၄၁၆၊ ဇာဋီသစ်-၂, ၄၆၀)။ [ဝိဝိဓံ အတ္ထံ စက္ခတိ ပဿတိတိ ဝိစက္ခဏာ၊ [ဝိ+စက္ခ+ယု၊-ပါစိယော-၅၁၅]၊ ဝိသေသေန အတ္ထံ စက္ခတိ ဝိဘာဝေတိ သီလေ- နာတိ ဝိစက္ခဏာ(မဏိ-၂, ၂၈၉)၊ ဝိစာရေတိတိ ဝိစက္ခဏာ၊ ဝိ+စရ+ယု၊ ရကို ခပြု၊ ကံဒွေဘော်လာ၊-ဓာန်ဋီ-၂၂၈။]

မုခသတ္တိဟိ။ ။မုခါနိယေဝ+သတ္တိယော မုခသတ္တိယော၊ (ဥဒါန. ၄-၃၀၉)၊ ဌာန (အကြောင်း)ဖြစ်သော နှုတ်၏အမည်ကို ဌာနီ(အကျိုး)ဖြစ်သော စကား၌ တင်စား သော ဌာနူပစာရ(ကာရဏူပစာရ)အားဖြင့် မုခအရ ကြမ်းတမ်းသောစကားကို ယူပါ။ (ဥဒါန. ၄-၃၀၉၊ မဋီ-၃, ၃၀၅၊ အဋီ-၂, ၄၀)

ပုစ္ဆိ-ပြီ (ကိ) “ဘန္တေ-တို့! တုမ္မာကံ-တို့၏။ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ပရိဗိုဇ်အဖြစ်၌၊ ကိ-အဘယ် အကျိုးသည်၊ ဥတ္တမံ-အမြတ်ဆုံးနည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘဒ္ဒေ! ဒသသု-ကုန်သော၊ ကသိဏေသု-တို့၌၊ ပရိကမ္မံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဈာနံ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တေ- တဗ္ဗံ-ဖြစ်စေထိုက်၏။ ဝါဒသဟဿံ ဝါ-ဝါဒတစ်ထောင်ကိုသော်လည်း၊ ဥဂ္ဂဏှိ- တဗ္ဗံ-သင်ယူထိုက်၏။ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား၊ အမ္မာကံ-တို့၏။ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ- ၌၊ ဥတ္တမတ္ထော-မြတ်သောအကျိုးတည်း။” ကုတိ-ပြီ၊ “အယျာ-အရှင်တို့! တာဝ- စွာ၊ အဟံ-သည်၊ ဈာနံ-ကို၊ နိဗ္ဗတ္တေတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-နိုင်ပါ။ ဝါဒသဟဿံ ပန-ကိုကား၊ ဥဂ္ဂဏှိဿာမိ-ပါမည်။” ကုတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ တေ-ထိုပရိဗိုဇ်တို့သည်၊ နံ-ထိုပရိဗိုဇ်မကို၊ ဝါဒသဟဿံ-ကို၊ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ-စေပြီး၍၊ “တေ-သည်၊ သိပ္ပံ-ကို၊ ဥဂ္ဂဟိတံ-အပ်ပြီ၊ ကုဒါနိ-၌၊ တံ-သည်၊ ဇမ္ဗုဒီပတလေ-ဇမ္ဗုဒီမြေ အပြင်၌၊ ဝိစရိတွာ-၍၊ အတ္တနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ပဉ္စ-ကို၊ ကထေတုံ-ငှာ၊ သမတ္ထံ- စွမ်းနိုင်သောသူကို၊ ဩလောကေဟိ-လော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တဿာ- ထိုပရိဗိုဇ်မ၏။ ဟတ္ထေ-၌၊ ဇမ္ဗုသာခံ-သပြေခက်ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ဥယျောဇေသုံ- ကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ စေလွှတ်ကုန်သနည်း?) “ဘဒ္ဒေ! ဂစ္ဆ-လော၊ ကောစိ-သော၊ ဂိဟိဘူတော-လူဖြစ်၍ ဖြစ်သူသည်၊ ဝါ-လူတို့၌ ဖြစ်သူသည်၊ တယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ပဉ္စ-ကို၊ ကထေတုံ-ငှာ၊ သစေ သက္ကောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ တဿေဝ-ထိုလူ၏သာလျှင်၊ ပါဒပရိစာရိကာ-မယားသည်၊ [သမိကဿ ပါဒေ ပရိစရတိတိ ပါဒပရိစာရိကာ၊ ဓာန်ဋီ-၂၃၇၊] ဘဝါဟိ-လော၊ ပဗ္ဗဇိတော-သည်၊ (ကထေတုံ-ငှာ) သစေ သက္ကောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇာဟိ-လော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍ စေလွှတ်ကုန်ပြီ။

သာ-ထိုပရိဗိုဇ်မသည်၊ နာမေန-အားဖြင့်၊ ဇမ္ဗုပရိဗ္ဗာဇိကာ နာမ-ဇမ္ဗုပရိဗိုဇ် မ၊ မည်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ တတော-ထိုအရပ်မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌေ-မြင် အပ်သူ မြင်အပ်သူတို့ကို၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-လျက်၊ ဝိစရတိ-၏၊ တာယ-ထိုဇမ္ဗု ပရိဗိုဇ်မနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကထေတုံ-ငှာ၊ သမတ္ထော နာမ-မည်သည်၊ နာဟောသိ- မရှိပြီ၊ “ကုတော-ဤအရပ်မှ၊ ဇမ္ဗုပရိဗ္ဗာဇိကာ-သည်၊ အာဂစ္ဆတိ-၏။” ကုတိ- သို့၊ သုတွာဝ-၍သာလျှင်၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ပလာယန္တိ-ကုန်၏။ သာ-ထိုဇမ္ဗု

ပရိဗိုဇ်မသည်၊ ဂါမံ ဝါ-သို့လည်းကောင်း၊ နိဂမံ ဝါ-သို့လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခယ-
 ဌာ၊ ပဝိသန္တိ-သော၊ ဂါမဒ္ဒါရေ-၌၊ ဝါလုကရာသိ-သံပုံကို၊ ကတွာ-၍၊ တတ္ထ-
 ထိုသဲပုံ၌၊ ဇမ္ဗူသာခံ-သပြေခက်ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ “မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ကထေတုံ-
 ဌာ၊ သမတ္ထော-သည်၊ ဇမ္ဗူသာခံ-ကို၊ မဒ္ဒတု-နှင့်ချေဖျက်ဆီးလော၊” ဣတိ-
 သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဂါမံ-သို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ တံ ဌာနံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတုံ-ဌာ၊ သမတ္ထော
 နာမ-မည်သည်၊ နာဟောသိ၊ သာဝိ-ထိုဇမ္ဗူပရိဗိုဇ်မသည်လည်း၊ ဇမ္ဗူသာခါယ-
 သည်၊ မိလာတာယ-ညှိုးနွမ်းလသော၊ အညံ-သော၊ ဇမ္ဗူသာခံ-ကို၊ ဂဏှာတိ-
 ၏၊ ဣမိနာ နိဟာရေန-ဖြင့်၊ ဝိစရန္တိ-သော၊ သာဝတ္ထိံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ ဂါမဒ္ဒါရေ-
 ၌၊ ဝါလုကရာသိ-ကို၊ ကတွာ၊ ဇမ္ဗူသာခံ-ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-
 ဖြင့်ပင်၊ ဝတွာ၊ ဘိက္ခယ-ဌာ၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ သမ္ပဟုလာ-ကုန်သော၊ ဂါမဒါရကာ-
 ရှာနေသူကလေးငယ်တို့သည်၊ ဇမ္ဗူသာခံ-ကို၊ ပရိဝါရေတွာ-၍၊ အဋ္ဌသု-ကုန်
 ပြီ၊ တဒါ-၌၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော-သည်၊ ပိဏ္ဍာယ-ဌာ၊ စရိတွာ-၍၊ ကတ-
 ဘတ္တကိစ္စော-သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၄၀၂၈] နဂရာ-မှ၊ နိက္ခန္တော-လသော၊ တေ
 ဒါရကေ-တို့ကို၊ ဇမ္ဗူသာခံ-တို့ကို၊ ပရိဝါရေတွာ-၍၊ ဌိတေ-တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊
 “ဣဒံ-ဤအရာသည်၊ ကိ-အဘယ်နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ၊ ဒါရကာ-တို့သည်၊
 ထေရဿ-အား၊ တံ ပဝတ္ထိံ-ကို အာစိက္ခိသု-ကုန်ပြီ “ဒါရကာ-ကလေးတို့၊ တေန
 ဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ဣမံ သာခံ-ဤသပြေခက်ကို၊ မဒ္ဒထ-ကုန်လော၊” ဣတိ-
 ပြီ၊ “ဘန္တေ! ဘာယာမ-ကုန်၏၊” ဣတိ-ပြီ၊ “အဟံ-သည်၊ ပဉ္စ-ကို၊ ကထေသာမိ-
 မည်၊ တုမေ-တို့သည်၊ မဒ္ဒထ-ကြလော၊” ဣတိ-ပြီ၊ တေ-ထိုကလေးတို့သည်၊
 ထေရဿ-၏၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ သဇ္ဇာတုဿာဟာ-ဖြစ်သော အားတက်ခြင်းရှိ
 ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တထာ-ထိုမိန့်သည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ မဒ္ဒန္တ-ကုန်
 လျက်၊ ဇမ္ဗူသာခံ-ကို၊ ဥက္ခိပိသု-ပစ်လွှင့်ကုန်ပြီ၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာ-သည်၊ အာဂန္တာ၊
 တေ-ထိုကလေးတို့ကို၊ ပရိဘာသိတွာ-ခြိမ်းခြောက်(ငေါက်ငန်း)၍၊ “တုမေဟိ-
 တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ မမ-၏၊ ဝါ-မှ၊ ပဉ္စေန-ဖြင့်၊ ကိစ္စံ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ၊ ကသ္မာ-
 ကြောင့်၊ မေ-ငါ၏၊ သာခံ-ကို၊ မဒ္ဒထ-ကုန်သနည်း?” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊
 “အယျေန-သည်၊ မဒ္ဓါပိတာ-နှင့်ချေဖျက်ဆီးစေအပ်ကုန်သည်၊ အမှာ-ကုန်၏”

ကုတိ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ “ဘန္တေ! တုမေဟိ-တို့သည်၊ မေ-၏၊ သာခါ-တို့ကို မဒ္ဒိပိတာ-နင်းချေဖျက်ဆီးစေအပ်ကုန်သလော?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘဂိနိ! အာမ-အိမ်း၊” ကုတိ-ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ပဉ္စ-ကို၊ ကထေထ-ပါကုန်၊” ကုတိ-ပြီ၊ “သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ကထေဿာမိ-မည်၊” ကုတိ-ပြီ။

သာ-ထိုဇမ္ဗူပရိဗိုဇမသည်၊ ဝဗ္ဗမာနကစ္ဆာယာယ-အရိပ်၏၊ တိုးပွားရာအခါ၌၊ ဝါ-တိုးပွားသော အရိပ်ရှိရာအခါ၌၊ (ဉာဏေချမ်းအခါ၌)၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၅၆၈] ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆိတုံ-ငှာ၊ ထေရဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ သကလနဂရိ-သည်၊ သင်္ခတိ-တုန်လှုပ်ချောက်ချားပြီ၊ ဝါ-အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ဖြစ်ပြီ၊ “ဒိန္န-ကုန်သော၊ ပဏ္ဍိတာနံ-တို့၏၊ ကထံ-ကို၊ သုဏိဿာမ-နားထောင်ကြမည်၊” ကုတိ-ပြော၍၊ နာဂရာ-တို့သည်၊ တာယ-ထိုဇမ္ဗူပရိဗိုဇမနှင့်၊ သဒ္ဓိယေဝ-သာလျှင်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ၊ နိသီဒိသု၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာ-သည်၊ ထေရံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! တေ-အား၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-အံ့၊” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘဂိနိ! ပုစ္ဆ-လော၊” ကုတိ-ပြီ၊ သာ-သည်၊ ဝါဒသဟသံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ-မေးအပ်တိုင်း မေးအပ်တိုင်းသော ပြဿနာကို၊ ထေရော-သည်၊ ဝိဿ-ဇေသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ကို၊ ထေရော-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “တေ-၏၊ ပဉ္စာ-တို့သည်၊ ဧတ္တကာ ဧဝ-ဤမျှသာအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သလော? ဝါ-ဤမျှလောက်တို့သာလော? အညေပိ-အခြားသော ပြဿနာတို့သည်လည်း၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်သေးသလော?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! ဧတ္တကာ ဧဝ-ဤမျှလောက်တို့သာတည်း၊” ကုတိ-ပြီ၊ “တယာ-သည်၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ပဉ္စာ-တို့ကို၊ ပဋ္ဌာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ ဧကံ-တစ်ခုသော ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆာမ-ကုန်အံ့၊ ဝိဿဇိဿသိ **နော**-ဖြေဆိုမည်လော?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! ဇာနမာနာ-သိလသော်၊ ဝိဿဇိ-ဿာမိ-မည်၊ ပုစ္ဆထ-ကုန်၊” ကုတိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ “ဧကံ နာမ-တစ်ခုမည်သည်၊ ကိ-အဘယ်နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပဉ္စ၊ ပုစ္ဆိ၊ သာ-ထိုဇမ္ဗူပရိဗိုဇမသည်၊

နော။ ။နောသဒ္ဓါသည် နုသဒ္ဓါကဲ့သို့ ပုစ္ဆာအနက်ဟော နိပါတ်တည်း၊ (သီဇိသစ်-၂၊ ၃၅)၊ (တစ်နည်း) “န” ၏ ဥကို လောပဉ္စ တကြာကာရောဖြင့်ချေ၊ ထိုသုတ်စသဒ္ဓါဖြင့် ထိုကျေရာ၌ ဩလာ၍ “နော”ဟု ဖြစ်သည်။ (ဗာ-၃၅၊ ကစ်ဘာ-၁၊ ၆၆)

“ဧသ (ဧသော) နာမ-ဤမည်သောပြဿနာကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိဿဇေတဗ္ဗော-
 ဖြေဆိုထိုက်၏။” ကုတိ-သို့၊ အဇာနန္တိ-သော်၊ “ဘန္တေ! ဧတံ-ဤတစ်ခုဟူသော
 ပြဿနာသည်၊ ကိံ နာမ-အဘယ်မည်သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ “ဘဂိနိ!
 ဗုဒ္ဓပညော နာမ-ဘုရားရှင်၏ အမေးပြဿနာ မည်၏” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! မယုမ္ပိ-
 အားလည်း၊ တံ-ထိုပြဿနာကို၊ ဒေထ-ကုန်လော၊” ကုတိ-ပြီ၊ “မာဒိသာ-ငါကဲ့
 သို့ ရှုအပ်သူမသည်၊ သစေ ဘဝိဿသိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊)
 ဒဿာမိ-မည်” ကုတိ-ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ မံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေထ-ပါကုန်၊” ကုတိ-
 ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ အာစိကိတ္တော-၍၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ပြီ၊ သာ-
 ထိုဓမ္မပရိဗိုဇ်မသည်၊ ပဗ္ဗဇိတ္တာ-၍၊ လဒ္ဓါပသမ္ပဒါ-ရအပ်ပြီးသော ရဟန်းမအဖြစ်
 ရှိသည်၊ (သမာနာ)၊ ကုဏ္ဍလကေသိတ္ထေရီ နာမ-ကုဏ္ဍလကေသိထေရီမ
 မည်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ ကတိပါဟစွယေနော-၌သာလျှင်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊
 သဟ-တူ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊
 “ကုဏ္ဍလကေသိတ္ထေရီယာ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဓမ္မဿဝနဉ္စ-သည်လည်း၊ ဗဟုံ-များစွာ၊
 (တစ်နည်း) ဗဟုံ-သော၊ ဓမ္မဿဝနဉ္စ-သည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ အဿာ-ထိုကုဏ္ဍလ
 ကေသိထေရီမ၏၊ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စဉ္စ-သည်လည်း၊ မတ္ထကံ-သို့၊ ပတ္တံ-ပြီ၊ ဧကေန-
 သော၊ စောရေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ မဟာသင်္ဂါမိ-ကြီးစွာသော စစ်ထိုးခြင်းကို၊ ကတ္တာ-
 ၍၊ ဖိနိတ္တာ-၍၊ အာဂတာ ကိရ-သတဲ့” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္တာ-
 ၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧတရဟိ-၌၊ ကာယ ကထာယ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သန္နိသိန္နာ-
 ကြသည်၊ အတ္ထ န-ကုန်သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတ္တာ-၍၊ “ဣမာယ နာမ-
 ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊
 “ဘိက္ခဝေ! မယာ-သည်၊ ဒေသိတဓမ္မံ-ကို ‘အပ္ပံ ဝါ-နည်း၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊
 ဗဟုံ ဝါ-များ၏ဟူ၍လည်းကောင်း’ ကုတိ-သို့၊ ပမာဏံ-ကို၊ မာ ဂဏှထ-ကြနှင့်၊
 အနတ္ထကံ-အကျိုးမရှိသော၊ ပဒသတမ္ပိ-ပုဒ်တစ်ရာသည်လည်း၊ သေယျော-
 သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ဓမ္မပဒံ-အနဘိဇ္ဈာစသော တရား
 စသည်၊ ဧကံ-တစ်ပုဒ်တည်းသည်၊ (သမာနံ)ဝိ-သော်လည်း၊ သေယျောဝ-

သည်သာ၊ စ-ဆက်၊ အဝသေသစောရေ-ကိုယ်တွင်းကိလေသာခိုးသူမှ ကြွင်းသော ခိုးသူတို့ကို၊ ဇိနန္တဿ-အောင်သူ၏၊ ဝါ-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဇယော နာမ-အောင်ခြင်းမည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ အဇ္ဈတ္တိကကိလေသစောရေ-ကိုယ်တွင်းကိလေသာခိုးသူတို့ကို၊ ဇိနန္တဿဝ-အောင်သူ၏သာလျှင်၊ ဝါ-သော်သာ၊ ဝါ-ကြောင့်သာ၊ ဇယော နာမ-သည်၊ ဟောတိ-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္တိ၊ ယဋ္ဌေတွာ၊ ဓမ္မဒေသေန္တော ကုမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ယော စ ပေ၊ သင်္ဂါမဇုတ္တမော”တိ-၍၊ (အဘာသိ)။

ယော စ ဂါထာသတံ ဘာသေ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ၊

ဧကံ ဓမ္မပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတ္တာ ဥပသမ္ပတိ။

ယော စ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ ဂါထာသတံ-ဂါထာအရာကို၊ ဝါ-ဂါထာရာပေါင်းများစွာကို၊ ဘာသေ (ဘာသေယျ)-ရွတ်ဆိုရာ၏၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တာ-ထိုဂါထာတို့သည်၊) အနတ္ထပဒသံဟိတာ-ကုန်လသော်၊ (ပါပိကာ ဧဝ-ကုန်သည်သာ၊) ဧကံ-သော၊ ယံ ဓမ္မပဒံ-အကြင်အနဘိဇ္ဈာစသော တရားစုကို၊ သုတ္တာ-ရ၍၊ ဥပသမ္ပတိ-၏၊ (တံ) ဓမ္မပဒံ-ထိုအနဘိဇ္ဈာစသော တရားစုသည်၊ ဧကံ-သည်၊ (သမာနံပိ-သော်လည်း၊) သေယျော-သည်သာ။

ယော သဟဿံ သဟဿေန၊ သင်္ဂါမေ မာနုသေ ဇိနေ၊

ဧကဉ္စ ဇေယျမတ္တာနံ၊ သ ဝေ သင်္ဂါမဇုတ္တမော။

ယော-အကြင်စစ်သားသည်၊ သဟဿေန-တစ်ထောင်ဖြင့်၊ (ဂုဏိတံ-မြှောက်အပ်သော၊) သဟဿံ-တစ်ထောင်သော၊ (တစ်နည်း) သဟဿေန သဟဿံ-တစ်သန်းသော၊ မာနုသေ-လူတို့ကို၊ သင်္ဂါမေ-စစ်မြေပြင်၌၊ ဇိနေ (ဇိနေယျ)-အောင်နိုင်၏၊ (သော-ထိုစစ်သားသည်၊) သင်္ဂါမဇုတ္တမော-စစ်မြေပြင်၌ အောင်နိုင်သူတို့တွင် အမြတ်ဆုံးသည်၊ (န ဟောတိ-မဖြစ်) စ-အန္တယကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧကံ-တစ်ယောက်သော၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဇေယျ-အောင်နိုင်၏၊ သ (သော)-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝေ-စင်စစ်၊ သင်္ဂါမဇုတ္တမော-စစ်မြေပြင်၌ အောင်နိုင်သူတို့တွင် အမြတ်ဆုံးသည်၊ (ဟောတိ-၏)။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ **ဂါထာသတန္တိ**-ကား၊ ယော စ ပုဂ္ဂလော-သည်ကား၊ သတပရိစ္ဆေဒါ-တစ်ရာအပိုင်းအခြားရှိကုန်သော၊ ဗဟူပိ-ကုန်သော၊ ဂါထာ-တို့ကို၊ ဘာသေယျ-ရာ၏။ ဣတိ အတ္ထော။ အနတ္ထပဒသံဟိတာတိ-ကား၊ အာ-ကာသဝဏ္ဏနာဒိဝသေန-ကောင်းကင်ကို ချီးမွမ်းခြင်းအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အနတ္ထကေဟိ-ကုန်သော၊ ပဒေဟိ-တို့နှင့်၊ သံဟိတာ-စပ်ယှဉ်ကုန်လသော်။

ဓမ္မပဒန္တိ-ကား၊ အတ္ထသာဓကံ-အကျိုးကိုပြီးစေတတ်သော၊ ခန္ဓာဒိပဋိသံယုတ္တံ-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့နှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ “စတ္တာရိမာနိ၊ ပေ၊ ဓမ္မပဒ”န္တိ-“စတ္တာရိမာနိ၊ ပေ၊ ဓမ္မပဒ”ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေသု-အပ်ကုန်သော၊ စတုသု-ကုန်သော၊ ဓမ္မ-ပဒေသု-အနဘိဇ္ဈာစသော တရားစုတို့တွင်၊ ဧကမ္ပိ-သော၊ ဓမ္မပဒံ-အနဘိဇ္ဈာ

ဂါထာသတံ။ ။သတံသဒ္ဒါ အနေကသင်္ချာဖြစ်ကြောင်းနှင့် “သတံ စ+တံ+ဂါထာ စာတိ ဂါထာသတံ၊ [သတံ+ဂါထာ၊ ရှေ့နောက်ပြန်၊] (တစ်နည်း) ဂါထာ စ+တာ+သတံ စာတိ ဂါထာသတံ၊ (ဝိသေသနပရပဒ)”ဟု ပြုရကြောင်းကို သိစေလို၍ “သတပရိစ္ဆေဒါ ဗဟူပိ ဂါထာ”ဟု မိန့်သည်။ “အနတ္ထပဒသံဟိတာ-ကုန်သော၊ ဂါထာသတံ-အရာသော ဂါထာတို့ကို၊ ဝါ-ရာပေါင်းများစွာသောဂါထာတို့ကို၊ ဘာသေ”ဟု ပေးပါ။ အထက်၌ ပေးခဲ့သောအနက်အလိုကား “ဂီယတီတိ ဂါထာ၊ [ဂေ+ထ+အာ၊-ထေရ၊ ဌ-၁၊ ၈၊] ဂါယတီတိ ဂါထာ၊ [ဂါ+ထက်+အာ၊-မောဂ်-၇၊ ၈၈၊] အတ္ထေ ဂန္ဓေတိ သူစေတိ ပကာ-သေတီတိ ဂါထာ၊ [ဂန္ဓ+အ+အာ၊-မဏိ-၁၊ ၁၈၃၊] ဂမိတဗ္ဗာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာတိ ဂါထာ၊ [ဂမု+ဏ+အာ၊-ဂဠုန်-၃၊ ၆၇၊]”ဟု ပြုပြီး “ဂါထာယ+သတံ ဂါထာသတံ”ဟု တွဲပါ။

တစ်နည်း။ ။ရှေ့ဝတ္ထုများ၌ “သဟဿမပိ စေ ဝါစာ၊ သဟဿမပိ စေ ဂါထာ”ဟု ဝါကျဖြင့် ရှိပုံကို ထောက်၍ ဂါထာနှင့် ဝိဘတ်တူဖြစ်သော “အနတ္ထပဒ သံဟိတာ”နှင့် လျော်အောင် “ဂါထာ သတံ”ကို ဝါကျယူ၍ “ယော စ-ကား၊ သတံ-တစ်ရာသော၊ (တစ်နည်း) သတံ-ဖြင့်၊ (ပရိစ္ဆိန္ဒာ-ကုန်သော၊) အနတ္ထပဒသံဟိတာ-ကုန်သော၊ ဂါထာ-တို့ကို၊ ဘာသေ-၏”ဟု ပေးပါ။

ဓမ္မပဒံ။ ။ဈာနာဒိဘေဒေါ ဓမ္မော ပဇ္ဇတိ ပဋိပဇ္ဇိယတိ ဧတေနာတိ ဓမ္မပဒံ-ဈာန်စသောတရားသို့ ရောက်ကြောင်းတရား၊(ဒီဋီ-၃၊ ၂၃၈၊ အံဋီ-၂၊ ၂၇၇)၊ “ဓမ္မဿ +ပဒံ ဓမ္မပဒံ”ဟု ဂရုကဝိပြုတ်ပြုပါ။ ပဒသဒ္ဒါ ကောဌာသအနက်ဟော၊ ဓမ္မပဒအရ အလောဘ၊ မေတ္တာ၊ သတိ၊ သမာဓိပြဋ္ဌာန်းသော ဈာန်၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကို ယူပါ။ (အံ. ဌ-၂၊ ၂၈၈၊ အံဋီ-၂၊ ၂၇၇)

စသော တရားစုသည်၊ သေယျော-၏။ [ပရိတ္တာဇကာ-တို့၊ ဓမ္မပဒါနိ-တရားအစုတို့သည်၊ ဝါ-ဈာန်စသောတရားသို့ ရောက်ကြောင်းတရားတို့သည်၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-ဤ၄ပါးတို့တည်း၊ ကတမာနိ စတ္တာရိ-အဘယ်၄ပါးတို့နည်း? ပရိတ္တာဇကာ! အနဘိဇ္ဈာ-(အဘိဇ္ဈာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်) အနဘိဇ္ဈာဟူသော၊ ဝါ-အလောဘပြဌာန်းသော ဈာန်ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော၊ ဓမ္မပဒံ-တရားအစုလည်းကောင်း၊ ပရိတ္တာဇကာ! အဗျာပါဒေါ-(ဗျာပါဒ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်) အဗျာပါဒ(မေတ္တာ)ဟူသော၊ ဝါ-မေတ္တာပြဌာန်းသော ဈာန်ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော၊ ဓမ္မပဒံ-ကောင်း၊ ပရိတ္တာဇကာ-တို့၊ သမ္မာသတိ-သမ္မာသတိဟူသော၊ ဝါ-သတိပြဌာန်းသော ဈာန် ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော၊ ဓမ္မပဒံ-ကောင်း၊ ပရိတ္တာဇကာ! သမ္မာသမာဓိ-သမ္မာသမာဓိဟူသော၊ ဝါ-သမာဓိပြဌာန်းသော ဈာန်ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော၊ ဓမ္မပဒံ-လည်းကောင်းတည်း။]

ယော သဟဿံ သဟဿေနာတိ-ကား၊ ဧကော-သော၊ ယော သင်္ဂါမ-ယောဓော-အကြင်စစ်မြေပြင်၌ စစ်တိုက်သူသည်၊ ဝါ-အကြင်စစ်သားသည်၊ သဟဿေန-ဖြင့်၊ ဂုဏိတံ-မြှောက်အပ်သော၊ သဟဿံ-သော၊ [သဟဿေန ဂုဏိတံ သဟဿံ-တစ်သန်းသော၊] မာနုသေ-လူတို့ကို၊ ဧကသ္မိ-သော၊ သင်္ဂါမေ-စစ်မြေပြင်၌၊ ဇိနေယျ-နိုင်ရာ၏၊ ဒသမနုဿသတသဟဿံ-လူတစ်သန်းကို ဝါ-လူဆယ်သိန်းကို၊ [“ဒသမနုဿသတသဟဿံ-တစ်ဆယ်တို့ဖြင့် မြှောက်အပ်သော လူအသိန်းကို”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး၊] ဇိနိတွာ-၍၊ ဇယံ-အောင်ခြင်းကို၊ အာဟရေယျ-ဆောင်ယူရာ၏၊ အယမ္ပိ-ဤစစ်သားသည်သော်မှလည်း၊ ဝါ-ဤစစ်သားသည် ပင်လျှင်၊ သင်္ဂါမဇိနတံ-စစ်မြေပြင်၌ အောင်နိုင်သူတို့တွင်၊ ဥတ္တမော ပဝရော နာမ-မြတ်သူသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်။ ဧကဉ္စ ဇေယျမတ္တာနန္တိ-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရတ္တိဌာနဒိဝါဌာနေသု-ညဉ့်နေရာအရပ်၊ နေ့နေရာအရပ်တို့၌၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၇၅၊] အဇ္ဈတ္တိကကမ္မဋ္ဌာနံ-အဇ္ဈတ္တိကကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ ဝါ-မိမိ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဘာဝနာအလုပ်၏ တည်ရာရပ်နာမ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၃၁၅၊] သမ္မသန္တော-အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ကောင်းစွာ သုံးသပ်လျက်၊ အတ္တနော-၏၊ လောဘာဒိကိလေသဇယေန-လောဘအစရှိသော ကိလေသာတို့ကို အောင်နိုင်

ခြင်းဖြင့် အတ္တာနံ-ကို ဖိနေယျ-၏။ သ ဝေ သင်္ဂါမဇုတ္တမောတိ-ကား၊ သော-
ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သင်္ဂါမဇိနာနံ-စစ်မြေပြင်၌ အောင်နိုင်သူတို့တွင်၊ ဥတ္တမော
ပဝရော-သော၊ သင်္ဂါမသီသယောဓော-စစ်မြေပြင်ဦး၌ သူရဲကောင်းသည်၊
(ဟောတိ-၏။) ကုတိ-ဤကား ဂါထာနက်တည်း။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-
တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပဏိသု-ကုန်ပြီ။ ကုတိ-ကုဏ္ဍလ-
ကေသိတ္ထေရိဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ကုဏ္ဍလကေသိတ္ထေရိဝတ္ထုဘာသာသင်္ခါကာပြီးပြီ။

၄-အနတ္တပုစ္ဆကဗြာဟ္မဏဝတ္ထုဘာသာသင်္ခါကာ

အတ္တာ ဟဝေတိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ၊ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော
အနတ္တပုစ္ဆကံ-အနတ္တပုစ္ဆကမည်သော၊ ဝါ-အကျိုးမဲ့ကို မေးမြန်းတတ်သော၊
ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ သော ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ “သမ္မာ-
သမ္ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ အတ္တမေဝ-အကျိုးစီးပွားကိုသာလျှင်၊ ဇာနာတိ ကိ န ခေါ-
လော? ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အနတ္တမ္ပိ-အကျိုးမဲ့ကိုလည်း၊ ဇာနာတိ ကိ န ခေါ-
လော? နံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-အံ့” ကုတိ-ကြံ၍၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပ-
သင်္ကမိတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! တုမေ-တို့သည်၊ အတ္တမေဝ-ကိုသာ၊
ဇာနာထ မညေ-သိတော်မူကုန်၏ဟု ထင်၏၊ အနတ္တံ-ကို၊ နော (ဇာနာထ
မညေ)-မသိကုန်ဟု ထင်၏” ကုတိ-မေးပြီ၊ “ဗြာဟ္မဏ-ဏှား! အဟံ-သည်၊
အတ္တဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ အနတ္တဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဇာနာမိ-၏” ကုတိ-
ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ မေ-အား၊ အနတ္တံ-ကို၊ ကထေထ-ကုန်” ကုတိ-ပြီ၊ အထ-
၌၊ အဿ-အား၊ သတ္တာ-သည်၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဥဿုရသေယျံ
၊ပေ၊ ဘဝိဿတိတိ-၍၊ (အာဟ)။

သင်္ဂါမဇုတ္တမော။ ။ “သင်္ဂါမဇိနာနံ ဥတ္တမော”ကို ကြည့်၍ “သင်္ဂါမေ+ဇိနန္တိတိ
သင်္ဂါမဇိ [သင်္ဂါမ+ဇိ+တိ]၊ သင်္ဂါမဇိနံ+ဥတ္တမော သင်္ဂါမဇုတ္တမော၊ [သင်္ဂါမဇိ+ဥတ္တမ]”
ဟု ပြုပါ၊ (တစ်နည်း) “သင်္ဂါမဇိနာနံ+ဥတ္တမော သင်္ဂါမဇုတ္တမော”ဟု ပြု၍ “သင်္ဂါမ-
ဇိနုတ္တမော”ဟု ဆိုလိုလျက် န,ကျေသည်ဟု ကြံပါ။

ဥဿူရသေယျံ အာလသျံ, စက္ကိက္ကံ ဒီဃသောဏ္ဍိယံ၊
ဧကဿဒ္ဓါနဂမနံ, ပရဒါရူပသေဝနံ၊
ဧတံ ပြာဟူဏ သေဝဿု, အနတ္တံ တေ ဘဝိဿတိ။

ပြာဟူဏ-ပုဏ္ဏား! (ယံ) ဥဿူရသေယျံ-အကြင်အထက်၌ ရောက်သော နေရှိရာအခါ၌ အိပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အကြင်နေမြင့်ရာအခါ၌ အိပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) အာလသျံ-အကြင်ပျင်းရိသူ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) စက္ကိက္ကံ-အကြင်ကြမ်းတမ်းသူ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) **ဒီဃသောဏ္ဍိယံ**-အကြင်ရှည်ကြာသော ကာလပတ်လုံး သေသောက်ကြူးသူ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်တည်း၏၊ (ယံ) အဒ္ဓါန-ဂမနံ-အကြင်ခရီးရှည်သွားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ယံ) ပရဒါရူပသေဝနံ-အကြင်သူတစ်ပါး၏ မယားကို မှီဝဲခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ-၏။) ဧတံ-ဤအလုံးစုံကို၊ သေဝဿု-မှီဝဲလော၊ တေ-သင်၏၊ ဝါ-အား၊ အနတ္တံ-အကျိုးမဲ့သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်။

ဥဿူရသေယျံ။ ။ဥဿူရသေယျန္တိ အတိဒိဝါ သယနံ ဥဒ္ဓံ ဂတံ သုရံ (သုရံ) သူရိယံ ဧကဿ ကာလဿ အတ္ထိ၊ အသ္မိံ ဝါ ကာလေ သံဝဇ္ဇတီတိ ဥဿူရံ၊ ဥဿူရေ သေယျံ၊ ဥဿူရံ ဝါ သေယျန္တိ ဥဿူရ-သေယျံ၊ (ဓမ္မဋီ) ဝိသုဓာန်၌ “ဥဂ္ဂတော+သုရော ယတ္ထာတိ ဥဿူရော” ဟု ပြု၏။ သေယျသဒ္ဓါ နပုံလိင်၊ ဣတ္ထိလိင်ဟု ၂မျိုးရှိရာ နပုံလိင်ပဌမန္တဖြင့် ဖွင့်သော ဓမ္မဋီအတိုင်း ပေးခဲ့သည်။ ဒုတိယန္တယူသော ဓမ္မယော-၅၂အလို “ယံ ဥဿူရသေယျံ-အကြင်အထက်၌ ရောက်သော နေရှိရာအခါ၌ အိပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပရဒါရူပသေဝနံ-ကောင်း၊ (ဣတိ-ဤသို့သော၊) ဧတံ-ဤအလုံးစုံကို၊ သေဝဿု-လော” ဟု ပေးပါ။

ဒီဃသောဏ္ဍိယံ။ ။ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗံ အဝိစာရေတွာ အတ္တနာ ဝတ္ထုကာရဏာ သဗ္ဗံ ဒေယျဓမ္မံ သနောတီတိ သောဏ္ဏော၊ [သန(ဒါနအနက်+သု၊ သ၏ အ,ကို ဩပြု၊ န,ကို ဣပြု၊-ဓာန်ဋီ-၂၁၂၊) (တစ်နည်း) သုဏတိ ဟိသတီတိ(သောက်သူကို ညှဉ်းဆဲတတ်သောကြောင့်)၊ သုဏ္ဏာ-သေရည်၊ သေရည်ဆိုင်၊ သုဏ္ဏာယံ+အဘိရတော သော-ဏ္ဏော၊ [သုဏ္ဏာ+အဏိ၊ (ဏ)-ထောမ၊] (တစ်နည်း) သုဏ္ဏာယံ (သုရာယံ)+ကုသလော သောဏ္ဏော၊ (တစ်နည်း) သုဏ္ဏာယံ (ပါနာဂါရေ)+ဘဝေါ ဌိတော ဝါ သောဏ္ဏော၊ (ဓာန်ဋီ-၇၃၀)။

တံ-ထိုဂါထာကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ သာဓုကာရံ-သာဓုဟု ပြုအပ်သော အသံကို၊ ဝါ-ကောင်းချီးကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ “ဂဏဇေဌက-ဂိုဏ်း၏ အကြီးအကဲဖြစ်တော်မူသော၊ (ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်ဖြစ်တော်မူသော)၊ ဂဏာ-စရိယ-ဂိုဏ်း၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ သာဓု သာဓု-ကောင်းပေစွ ကောင်းပေစွ၊ တုမေ-တို့သည်၊ အတ္တဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ အနတ္တဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဇာနာထ-ကုန်၏၊” ကူတိ-ပြီ၊ “ပြာဟ္မဏ! ဧဝံ ခေါ-ဤသို့လျှင်၊ မယာ-နှင့်၊ သဒိသော-တူသော၊ အတ္တာနတ္တဇနနကော-အကျိုးရှိ အကျိုးမဲ့ကို သိသူမည်သည်၊ နတ္ထိ’ ကူတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ အဇ္ဈာသယံ-ကို၊ ဥပဓာရေတွာ-စူးစမ်းတော်မူ၍၊ “ပြာဟ္မဏ! ကေန ကမ္မေန-အဘယ်အလုပ်ဖြင့်၊ ဇီဝသိ-အသက်မွေးသနည်း?” ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ “ဘောဂေါတမ-မ! ဇူတကမ္မေန-ကြွေအန်ကစားခြင်းအလုပ်ဖြင့်၊ (ဇီဝါမိ-၏)” ကူတိ-ပြီ၊ “တေ-၏၊ ဇယော-နိုင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ ကံ ပန-လော၊ ပရာဇယော-ရှံခြင်းသည်၊ ဟောတိ ကံ ပန-လော၊” ကူတိ-ပြီ၊ “ဇယောပိ-သည်လည်းကောင်း၊ ပရာဇယောပိ-သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊” ကူတိ ဝုတ္တေ၊ “ပြာဟ္မဏ! ဧသ-ဤနိုင်ခြင်းသည်၊ အပ္ပမတ္တကော-နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ ဝါ-အနည်းငယ်သာတည်း၊ ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ ဇိနန္တဿ-၏၊ ဇယော နာမ-အောင်ခြင်းမည်သည်၊ ဝါ-နိုင်ခြင်းမည်သည်၊ န သေယျော-မမြတ်၊ ပန-အန္တယကား၊ ယော-အကြင်သူသည်၊ ကိလေသဇယေန-ကိလေသာတို့ကို အောင်နိုင်ခြင်းဖြင့်၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဇိနာတိ-၏၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ဇယော-သည်၊

ဆက်ဥးအံ့-သောဏ္ဍအရ ဝိဂြိုဟ်အခိုက် သေသောက်ကြူးသူကို ရသော်လည်း ပုဒ်ပြီးသောအခါ အပျော်အပါးလိုက်စားသူအားလုံးကို ရသည်၊ ထိုကြောင့် ဓမ္မဋီ၌ “စိရကာလံ ဒီယမဒ္ဓါနံ ကုတ္တိဓုတ္တအက္ခဓုတ္တသုရာဓုတ္တဘာဝေါ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “တိလဿ+ကူဒံ တေလံ”၌ ဝိဂြိုဟ်အခိုက် နှမ်းဆီကိုရသော်လည်း ပုဒ်ပြီးသောအခါ ဆီသာမန်ကို ရသကဲ့သို့တည်း၊ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “သောဏ္ဍဿ+ဘာဝေါ သောဏ္ဍိယံ၊ ဒီယံ+သောဏ္ဍိယံ ဒီယသောဏ္ဍိယံ”ဟု ဆက်ပါ၊ ဓမ္မဋီ၌ ကုတ္တိဓုတ္တ၊ အက္ခဓုတ္တ၊ သုရာဓုတ္တ ဂုဏ်းလုံးကို ဖွင့်သော်လည်း ကုတ္တိ ဓုတ္တကို “ပရဒါရူပသေဝနံ”ဖြင့် ယူနိုင်သောကြောင့် သောဏ္ဍအရ ကျန်၂မျိုးကိုသာ ယူသင့်သည်။

သေယျော-၏။ ဟိ-မှန်၊ တံ ဇယံ-ထိုမိမိကိုယ်ကို အောင်ခြင်းကို၊ ကောစိ-သည်၊ အပဇယံ-ရှုံးခြင်းကို၊ ဝါ-ရှုံးအောင်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-နိုင်၊ “ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္တိ-ယဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အတ္တာ ဟဝေ၊ ပေ၊ ဇန္တုနော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**အတ္တာ ဟဝေ ဇိတံ သေယျော၊ ယာ စာယံ ဣတရာ ပဇာ၊
အတ္တဒန္တဿ ပေါသဿ၊ နိစ္စံ သညတစာရိနော။
နေဝ ဒေဝေါ န ဂန္ဓဗ္ဗော၊ န မာရော သဟ ဗြဟ္မနာ၊
ဇိတံ အပဇိတံ ကယိရာ၊ တထာရူပဿ ဇန္တုနော။**

အတ္တာ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဇိတံ (ဇိတော)-အောင်အပ်သော်၊ [(တစ်နည်း) ဇိတံ (ဇိတော)-ကိလေသာကို အောင်ပြီးသော၊ အတ္တာ-မိမိသည်၊] ဟဝေ-စင်စစ်၊ သေယျော-မြတ်၏၊ ဣတရာ-မိမိကိုယ်ကို အောင်အပ်သူမှ တစ်ပါးသော၊ (ကိလေသာကို အောင်ပြီးသော မိမိမှ တစ်ပါးသော)၊ ယာ စ အယံ ပဇာ-အကြင်သတ္တဝါအပေါင်းသည်ကား၊ ဇိတံ (ဇိတော)-လောင်းကစားခြင်းစသည်ဖြင့် အောင်နိုင်သည်၊ (ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊) [တစ်နည်း-ဣတရာ-သော၊ ဇိတံ (ဇိတော)-လောင်းကစားခြင်းစသည်ဖြင့် အောင်နိုင်သော၊ ယာ စ အယံ ပဇာ-အကြင်သတ္တဝါအပေါင်းသည်လည်း၊ ဘဝေယျ-ရှိရာ၏၊] (တဿာ-ထိုသတ္တဝါအပေါင်း၏၊ ဇိတံ-လောင်းကစားခြင်းစသည်ဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်းသည်၊ န သေယျော-မြတ်၊ ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်နည်း? ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊) **အတ္တဒန္တဿ**-မဂ်၄ပါးဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမပြီးသော၊ ပေါသဿ-ယောက်ျားဖြစ်သော၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ သညတစာရိနော-ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် စောင့်စည်းအပ်သော အကျင့်ရှိသော၊ တထာရူပဿ-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ ဇန္တုနော-ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဇိတံ-အောင်နိုင်ခြင်းကို၊ အပဇိတံ-ရှုံးအောင်၊ ဒေဝေါ-နတ်သည်၊ နေဝ ကယိရာ-မပြုစွမ်းနိုင်ရာ၊ ဂန္ဓဗ္ဗော-ဂန္ဓဗ္ဗနတ်သည်၊ န ကယိရာ-ရာ၊ ဗြဟ္မနာ-ဗြဟ္မာနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ မာရော-မာရ်နတ်သည်၊ န ကယိရာ-နိုင်၊ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း။)

အတ္တဒန္တဿ။ ။ယော ပန စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ အတ္တနော ဒန္တတာယ အတ္တ-

တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ ဟဝေတိ-ကား၊ နိပါတော-နိပါတ်တည်း။ ဇိတန္တိ-ကား၊ လိင်္ဂိပလ္လာသော-လိင်္ဂိပလ္လာသတည်း၊ (ပုံလိင်၏ နပုံလိင်အဖြစ်ဖြင့် ဖောက်ပြန်နေခြင်းတည်း)၊ [လိင်ဿ+ဝိပလ္လာသော လိင်္ဂိပလ္လာသော၊-မအူပါနိ-၂၊ ၄၇၉] အတ္တနော-၏။ ကိလေသဇယေန-ကိလေသာတို့ကို အောင်နိုင်ခြင်းဖြင့်၊ အတ္တာ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဇိတော-အောင်နိုင်သည်၊ (သမာနော)၊ သေယျော-မြတ်၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ ယာ စာယံ ဣတရာ ပဇာတိ-ကား၊ ပန-အဖို့တစ်ပါး ကား၊ အဝသေသာ-မိမိကိုယ်ကို အောင်နိုင်သူမှ ကြွင်းသော၊ ယာ အယံ ပဇာ-အကြင်သတ္တဝါအပေါင်းသည်၊ ဇူတေန ဝါ-ကြွေအန်ကစားခြင်းဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဓနဟရဏေန ဝါ-ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ဂါမေန ဝါ-စစ်တိုက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗလာဘိဘဝေန ဝါ-ခွန်အားဖြင့် လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဇိတာ-အောင်နိုင်သည်၊ ဘဝေယျ-၏။ တံ-ထို ကြွေအန်ကစားခြင်းစသည်ဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်းကို၊ **ဇိနန္တေန**-အောင်နိုင်သူသည်၊

ဒန္တော(ဓမ္မ. ၄-၂၊ ၃၀၉)။ ဤအဖွင့်အလို “ယော”ဟု ကတ္တားရှိသောကြောင့် “အဒမိတိ ဒန္တော၊ အတ္တနော+ဒန္တော အတ္တဒန္တော-မဂ်၎င်းတို့ဖြင့် မိမိကို ဆုံးမပြီးသူ၊(ရူဇီ-၁၁၃)” ဟုပြု၊ (တစ်နည်း) “ဒမနံ ဒန္တော၊ အတ္တနော+ဒန္တော ယဿာတိ အတ္တဒန္တော-မိမိကို ဆုံးမခြင်းရှိသူ”ဟု ပြု။ (နိတိသုတ္တနိ-၁၊ ၃၂၂၊ ရူဘာ-၁၊ ၄၅၈)

မဟာနိ. ၄-၃၀၅။ ။ယော ပန စတုမဂ္ဂသင်္ခါတေန အတ္တဒန္တေန ဒန္တတာယ **အတ္တဒန္တော**။ ဤအဖွင့်အလို “အတ္တနာ+ဒန္တော အတ္တဒန္တော-မဂ်စိတ်၎င်းဖြင့် ဆုံးမပြီး သူ”ဟု ပြု၊ (တစ်နည်း) “အတ္တာ စ+သော+ဒန္တော စာတိ အတ္တဒန္တော-ယဉ်ကျေးပြီး သောမဂ်စိတ်၊ အတ္တဒန္တေန+ဒန္တော အတ္တဒန္တော-ယဉ်ကျေးပြီးသော မဂ်စိတ်၎င်းဖြင့် ဆုံးမပြီးသူ၊ [“အတ္တဒန္တဒန္တော”ဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့ဒန္တကို ချေ]”ဟု ကြံ။

အံ. ၄-၃၊ ၁၁၁။ ။**အတ္တဒန္တန္တိ** အတ္တနာယေဝ ဒန္တံ န အညေဟိ ဒမထံ ဥပနိတံ။ ဤအဖွင့်အလို “အတ္တနာ+ဒန္တော အတ္တဒန္တော-ကိုယ်တိုင်သာလျှင် ဆုံးမပြီးသူ”ဟု ပြု။

ပေတ. ၄-၂၄၈။ ။**အတ္တဒန္တန္တိ** ဥတ္တမေန ဒမထေန ဒမိတစိတ္တံ။ ဤအဖွင့်အလို “အတ္တာ+ဒန္တော ယဿာတိ အတ္တဒန္တော-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ဆုံးမအပ်ပြီးသော စိတ်ရှိ သူ”ဟု ပြု။ [ဥတ္တမဒမထော နာမ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ-အံ. ၄-၂၊ ၂၉၉]

ဝါ-၏။ ယံ ဇိတံ-အကြင်အောင်နိုင်ခြင်းသည်။ (အတ္တိ)။ တံ-ထိုအောင်နိုင်ခြင်းသည်။ န သေယျော-မမြတ်၊ ဣတိ အတ္ထော-အနက်။ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ [ပန အနက်မဲ့] တဒေဝ ဇိတံ-ထိုမိမိကိုယ်ကို အောင်နိုင်ခြင်းသည်ပင်။ သေယျော-သနည်း? ဣဒံ-ဤကြွေအန်ကစားခြင်းစသည်ဖြင့် သူတစ်ပါးကို အောင်နိုင်ခြင်းသည်။ န သေယျော-မမြတ်သနည်း? ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း။ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အတ္တဒန္တဿ-သော၊ ပေ၊ တထာရူပဿ-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ ဇန္တု-နော-ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဇိတံ-အောင်နိုင်ခြင်းကို၊ အပဇိတံ-ရှုံးသည်ကို၊ ဝါ-ရှုံးအောင်၊ ဒေဝေါ-နတ်သည်။ နေဝ ကယိရာ-မပြုစွမ်းနိုင်ရာ၊ ဂန္ဓဗ္ဗော-ဂန္ဓဗ္ဗနတ်သည်။ န ကယိရာ-ရာ၊ ဗြဟ္မနာ-နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ မာရော-မာရ်နတ်သည်။ န ကယိရာ-ရာ၊ ဣတိ (တသ္မာ)-ထိုကြောင့်တည်း။ ဣဒံ-ဤအနက်သည်။ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်(ဆိုလိုသည်)။ ဟောတိ၊ ဟိ-ချဲ့၊ [ဆရာတို့ကား ယသ္မာပါလျှင် ဟိ၊ မပါသင့်ဟု ယူတော်မူ၏။] ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ယွာယံ (ယော+အယံ) ပေါသော-အကြင်ယောက်ျားသည်။ (အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်)။ နိက္ကိလေသတာယ-ကိလေသာ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္တဒန္တော-မဂ်၄ပါးတို့ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမပြီးဖြစ်၏။ အတ္တဒန္တဿ-မဂ်၄ပါးတို့ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမပြီးသော၊ ကာယာဒိဟိ-ကိုယ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ သညတစာရိနော-စောင့်စည်းအပ်သော အကျင့်ရှိသော၊ ဧဝရူပဿ-သော၊ ဣမေဟိ ကာယသညမာဒိဟိ-ဤကိုယ်ဖြင့် စောင့်စည်းခြင်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝါ-ဤကိုယ်ကို စောင့်စည်းခြင်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သညတဿ-စောင့်စည်းသော၊ တဿ ဇန္တုနော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဇိတံ-အောင်နိုင်ခြင်းကို) ဒေဝေါ ဝါ-နတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓဗ္ဗော ဝါ-ဂန္ဓဗ္ဗနတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မနာ-နှင့်၊ သဟ-တူ၊ မာရော ဝါ-သည်လည်းကောင်း။

ဇိနန္တေန ယံ ဇိတံ။ ။ဤဝါကျသည် ဘောဟောဝါကျတည်း။ “ကတ္တားကံရော၊ အဝုတ္တော၊ ဘောဟောဝါကျပုဒ်” နှင့်အညီ ဘောဟောကြိယာ၏ ကတ္တားနှင့် ကံ၂မျိုးလုံးသည် အဝုတ္တုချည်းဖြစ်ရကား ကတ္တားသည် တတိယာ၊ ကံသည် ဒုတိယာနှင့် ရှိရ၏။ ထိုကြောင့် “ဇိနန္တေန”ကို ကတ္တားအနက် ပေးသည်။ ဆဋ္ဌိအနက်ကြံ၍ နောက်နည်းပေးသည်။ နောက်ဝတ္ထုဂါထာဖွင့်၌ “ယံ ဣတရေန ဝဿသတံ ဟုတံ(နှာ-၄၂၀)”လည်းနည်းတူပင်၊ ဇိတံကို “ဇယနံ ဇိတံ”ဟု ပြု။ (ဇာဋီသစ်-၁၊ ၃၂၀)

ဥဋ္ဌဟိတ္တာ-ထ၍၊ “အဟံ-သည်၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဇိတံ-အောင်နိုင်ခြင်းကို၊ အပဇိတံ-ရှုံးသည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊ မဂ္ဂဘာဝနာယ-မဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေခြင်းဖြင့်၊ ပဟီနေ-ပယ်အပ်ပြီးကုန်သော၊ ကိလေသေ-တို့ကို၊ ပုန၊ ဥပ္ပာဒေဿာမိ-ဖြစ်စေအံ့” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ယဋ္ဌေန္တောပိ-စေ့ဆော်အားထုတ်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါယမန္တောပိ-ကြိုးစားပြုလုပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဓနာဒီဟိ-ဥစ္စာအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝါ-တို့မှ၊ ပရာဇိတော-ရှုံးသူသည်၊ ပက္ခန္တရော-အခြားသော မိတ်ဆွေ(ဘက်သား)ရှိသည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၁၅၈၈] ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ကုတရေန-အခြားသူသည်၊ ဇိတံ-အောင်နိုင်ခြင်းကို၊ ဝါ-အောင်အပ်သောအရာကို၊ ပုန၊ ဇိနန္တော-အောင်နိုင်လျက်၊ ဝါ-အနိုင်ယူလျက်၊ အပဇိတံ-(အခြားသူ) ရှုံးခြင်းကို၊ ဝါ-ရှုံးအောင်၊ ကရေယျ ယထာ-ပြုရာသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ အပဇိတံ-ရှုံးခြင်းကို၊ ဝါ-အောင်၊ **ကာတုံ-ငှာ၊ နေဝ သတ္တုဏေယျ-**မစွမ်းနိုင်ရာ၊ ကုတိ-သို့၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ကုတိ-အနတ္တပစ္ဆကဗြာဟ္မဏဝတ္ထုပြီးပြီ။

အနတ္တပစ္ဆကဗြာဟ္မဏဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီးပြီ။

၅-သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ မာတုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထုဘာသာသီကာ

မာသေ မာသေတိ-ဟူသော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-၏၊ မာတုလဗြာဟ္မဏံ-ဦးကြီးပုဏ္ဏားကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေ-သိ။ ကိရ-ချဲ့၊ ထေရော-သည်၊ တဿ-ဦးကြီးပုဏ္ဏား၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား! ကိဉ္စိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကုသလံ-ကို၊ ကရောသိ ကိံ န ခေါ-ပြုပါသလော?” ကုတိ-မေးပြီ၊ “ဘန္တေ! ကရောမိ-ပြုပါ၏။” ကုတိ-လျှောက်ပြီ၊ “ကိံ-အဘယ်ကုသိုလ်ကို၊ ကရောသိ-

ကာတုံ နေဝ သတ္တုဏေယျ။ ။ဤအဖွင့်ဖြင့် ကယိရာ၌ ဧယျဝိဘတ်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ထိုဧယျဝိဘတ်၏ သတ္တိ(စွမ်းနိုင်ခြင်း)အနက်ဟောကြောင်းကို ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် “န ကယိရာ-မပြုစွမ်းနိုင်ရာ”ဟု ပေးသည်။

နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “မာသေ မာသေ-လတိုင်း လတိုင်း၌၊ သဟဿပရိစ္ဆာဂေန-
 တစ်ထောင်သော ဥစ္စာကို စွန့်ကြခြင်းဖြင့်၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒမ္ပိ-၏။” ကုတိ-ပြီ၊ “ကဿ-
 အား၊ ဒေသိ-နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား၊ နိဂဏ္ဌာနံ-တို့အား၊ (ဒေမိ-၏)။”
 ကုတိ-ပြီ၊ “ကိ-အဘယ်အကျိုးကို၊ ပတ္တယန္တော-တောင့်တလျက်၊ ဒေသိ-နည်း?”
 ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ၊ ဗြဟ္မလောကံ-ကို၊ ပတ္တယန္တော-လျက်၊ (ဒေမိ)။” ကုတိ-ပြီ၊
 “အယံ-ဤနိဂဏ္ဌတို့အား လှူခြင်းသည်၊ ဗြဟ္မလောကဿ-၏၊ မဂ္ဂေါ ကိ ပန-
 ကျင့်စဉ်လမ်းလော?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ၊ အာမ-ပါ” ကုတိ-ပြီ၊ “ကော-သည်၊
 ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ-ရား၊ အာစရိယေဟိ-တို့သည်၊ မေ-
 အား၊ ကထိတံ-အပ်ပြီ” ကုတိ-ပြီ၊ “တံ-သည်၊ ဗြဟ္မလောကဿ-၏၊ မဂ္ဂံ-ကျင့်
 စဉ်လမ်းကို၊ နေဝ ဇာနာသိ-မသိ၊ တေ-၏၊ အာစရိယာ အပိ-တို့သည်လည်း၊
 (ဗြဟ္မလောကဿ-၏၊ မဂ္ဂံ-ကို) န (ဇာနန္တိ)-ကုန်၊ ဧကော-သော၊ သတ္တာဝ-
 သည်သာ၊ [သတ္တာဝ ဧကော-မြတ်စွာဘုရားတစ်ပါးသာ၊] ဇာနာတိ-၏၊ ပြာ-
 ဟူဏ! ဧဟိ-လော၊ ဗြဟ္မလောကဿ-၏၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ တေ-အား၊ ကထာပေ-
 သာမိ-စေမည်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ အာဒါယ-၍၊ သတ္တု-
 ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ နေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ အယံ ပြာဟူဏော-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊
 အာဟ-ပြီ” ကုတိ-သို့၊ တံ ပဝတ္ထိံ-ကို၊ အာရောစေတွာ-၍၊ “သာဓု-တောင်းပန်
 ပါ၏၊ ဝတ-စင်စစ်၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏားအား၊ ဗြဟ္မလောကဿ-၏၊ မဂ္ဂံ-ကို၊
 ကထေထ-မူပါကုန်၊” ကုတိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ပြာဟူဏ! ဧဝံ ကိရ-ဤသို့
 တဲ့လော? (ဤလျှောက်သည့်အတိုင်း မှန်သလော?)” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊
 “ဘော ဂေါတမ-မ၊ အာမ-မှန်ပါ” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ပြာဟူဏ! ဧဝံ-သို့၊
 ဒဒမာနေန-သော၊ တယာ-သည်၊ ဝါ-၏၊ ဝဿသတံ-လုံး၊ ဒိန္နဒါနတောပိ-
 ပေးလှူအပ်သော အလှူထက်လည်း၊ မုဟုတ္တမတ္တံ-တစ်မုဟုတ်မျှ၊ ပသန္န-
 စိတ္တေန-ကြည်ညိုသောစိတ်ဖြင့်၊ မမ-၏၊ သာဝကဿ-အား၊ ဝါ-ကို၊ ဩလော-
 ကနံ ဝါ-ဖူးမြင်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌဗျာဘိက္ခာမတ္တဒါနံ ဝါ-တစ်ငွန်း
 သောဆွမ်းမျှ(ဆွမ်းသက်သက်)ကို လှူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မဟပ္ပလတရံ-
 အထူးအားဖြင့် ကြီးသောအကျိုးရှိ၏၊ ဝါ-သာ၍ အကျိုးကြီး၏။” ကုတိ-သို့၊

ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္ဓိ၊ ယဋေတွာ၊ ဓမ္မ၊ ဒေသေန္တော၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “မာသေ ၊ ပေ ၊ ဟုတ”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

မာသေ မာသေ သဟဿေန၊ ယော ယဇေထ သတံ သမံ၊

ဧကဉ္စ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ မုဟုတ္တမပိ ပူဇယေ၊

သာယေဝ ပူဇနာ သေယျော၊ ယဉ္စေ ဝဿသတံ ဟုတံ။

ယော-အကြင်သူသည်၊ မာသေ မာသေ-လတိုင်း လတိုင်း၌၊ သဟဿေန-တစ်ထောင်ကို စွန့်ခြင်းဖြင့်၊ သတံ-တစ်ရာသော၊ သမံ-နှစ်ပတ်လုံး၊ ယဇေထ-လောကီလူအများအား လှူဒါန်းရာ၏၊ ယော စ-အကြင်သူသည်ကား၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ ဘာဝိတတ္တာနံ-သီလစသော ဂုဏ်အထူးဖြင့် တိုးပွားစေအပ်ပြီးသော စိတ်ရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းကို၊ မုဟုတ္တံ အပိ-တမဟုတ်မျှလည်း၊ [အစ္စန္တသံယောဂ၌ ဒုတိယာ-မောင် နိ-၂၊ ၃၉၂] ပူဇယေ-ပူဇော်လှူဒါန်းရာ၏၊ (တေသံ-ထိုသူတို့၏၊ ပူဇနာသု-လှူဒါန်းပူဇော်ခြင်းတို့တွင်၊) ဝဿသတံ-အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံး၊ ယံ ဟုတံ-အကြင်လောကီလူအများအား လှူဒါန်းခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ-၏၊ တတော-ထိုလောကီလူအများအား လှူဒါန်းခြင်းထက်၊) သာယေဝ ပူဇနာ-ထိုအရိယာသူတော်ကောင်းကို ပူဇော်လှူဒါန်းခြင်းသည်သာ၊ သေယျော-မြတ်၏။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ **သဟဿေနာတိ-ကား၊ သဟဿပရိစ္စာဂေန-တစ်ထောင်သော ဥစ္စာကို စွန့်ခြင်းဖြင့်။** ယော ယဇေထ သတံ **သမန္တိ-ကား၊** ယော-

သဟဿေန။ ။“သဟဿဿ+ပရိစ္စာဂေါ သဟဿံ-တစ်ထောင်ကို စွန့်ခြင်း၊ သဟဿနောင် ပရိစ္စာဂပုဒ်ကျေသည်ဟု သိစေလို၍ “သဟဿပရိစ္စာဂေန”ဟု ဖွင့်သည်။ (တစ်နည်း) နောက်“ယော ယဇေထ သတံ သမံ”အဖွင့်၌ “သဟဿံ ပရိစ္စေန္တော”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ဒုတိယာအနက်၌ တတိယာသက်သည်ဟု ကြံ၊ “သဟဿေန-တစ်ထောင်ကို၊ (ပရိစ္စေန္တော-စွန့်လှူလျက်၊) သတံ-သော၊ သမံ-ပတ်လုံး၊ ယဇေထ-၏”ဟု ပေးပါ။

သမံ။ ။“သမာ ဝဿေ သမော ခေဒ-သန္တိသု သော နိဘေ တိသု(ဓာန်-၉၂၂)”ဟူသော ဂါထာအရ ဣတ္ထိလိင်သမာသဒ္ဓါသည် ဝဿ(နှစ်)ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။

သည်။ ဝဿသတံ-နှစ်တို့၏အရာပတ်လုံး၊ ဝါ-နှစ်ဝရာပတ်လုံး၊ မာသေ မာသေ-
 လတိုင်းလတိုင်း၌၊ သဟဿံ-တစ်ထောင်ကို၊ ပရိစ္စဇန္ဓော-စွန့်လျှံလျက်၊ လော-
 ကိယမဟာဇနဿ-လောက၌ အကျုံးဝင်သော များစွာသော လူအပေါင်းအား၊
 ဝါ-လောကီလူအများအား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒဒေယျ-၏။ ဧကဉ္စ ဘာဝိတတ္တာနန္တိ-
 ကား၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယော-အကြင်သူသည်၊ ဃရဒ္ဒါရံ-အိမ်၏တံခါးသို့၊

ထိုကြောင့် “ဝဿသတံ”ဟု ဖွင့်သည်။ “သမယတိ ဝိကလယတိ ဘာဝေတိတိ သမာ”ဟု
 ပြုပါ။(ထောမ၊ ဓာနိဋ္ဌိ-၈၁) [သမာတိ သံဝစ္ဆရော၊ “ယော ယဇေထ သတံ သမ”န္တိ
 ဧတ္ထ ဟိ သမာသဒ္ဓေါ ဣတ္ထိလိင်္ဂေါ၊ ဥပယောဂဝသေန ပန “သမ”န္တိ ဝုတ္တော၊-နီတိ
 ဓာတု-၃၃၃။]

ဒါနံ ဒဒေယျ။ ။ယဇေတံသည် ဒေဝပူဇာ(နတ်ပူဇော်ခြင်း)، သင်္ဂတိကရဏ
 (အပေါင်းအစုပြုခြင်း)، ဒါန(ပေးလှူခြင်း)အနက်တို့ကို ဟောရာ “ဒါနံ ဒဒေယျ”ဖြင့်
 ယဇေ၌ ယဇေတံ ဒါနအနက်ဟောကြောင်းနှင့် ဧထဝိဘတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။
 “သဟဿံ ပရိစ္စဇန္ဓော”ဖြင့် သဟဿေန၌ တတိယာဝိဘတ်၏ ဒုတိယာအနက်၌
 ဖြစ်ကြောင်းနှင့် “ပရိစ္စဇန္ဓော”ဟု ပါဌသေသ ထည့်စပ်ရကြောင်းကို ပြသည်။ “လောကိ-
 ယမဟာဇနဿ”ဖြင့် ယဇေ၏ သမ္ပဒါနံကို ပြသည်။

ဘာဝိတတ္တာနံ။ ။ဘာဝိတော+အတ္တာ ယေနာတိ ဘာဝိတတ္တာ၊ ကွစိ သမာသန္တ
 သုတ်ဖြင့် သမာသ်အဆုံးကို အပြု(သမာသ်အဆုံး၌ အပစ္စည်းသက်)၍ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း
 ဟု နီတိပဒ-၂၁၁၌ ဆို၏။ သို့သော် “ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော ဝိမိ တပျရိသေ ဧဝ(ကာတန္တ-
 ၃၇၈)”သုတ်အရ သမာသန္တအသည် တပျရိသ်သမာသ်၌သာ ဖြစ်၍ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်
 ၌ မဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း “ရူပံ ဘိက္ခဝေ အနတ္တာ”ဟု ရာဇဒိရုပ်ရှိသော
 ကြောင့်လည်းကောင်း ဤ၌လည်း ရာဇဒိဒုတိယန္တတည်း။ (မောဂနိ-၁၊ ၄၈၀)

အတ္တ၏အနက်။ ။ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဘူဓာတ် ဝုဒ္ဓိအနက်ဟောကြောင်းကိုသာ
 “ဝမ္မိတအတ္တာနံ”ဟု ဖွင့်၏။ အတ္တ၏အနက်ကို မဖွင့်၊ ထေရ. ၄-၁၊ ၈၌ အတ္တ၏
 အနက်ကို “စိတ်၊ သဘာဝ၊ ခန္ဓာကိုယ်”ဟု ၃မျိုးဖွင့်၏။ ထိုအလို “ဘာဝိတတ္တာနံ-
 သမထဝိပဿနာဖြင့် တိုးပွားစေအပ်ပြီးသောစိတ်ရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းကို၊
 (စိတ်အနက်)၊ ဝါ-တိုးပွားစေအပ်ပြီးသော သီလစသောသဘောတရားရှိသော အရိ
 ယာ သူတော်ကောင်းကို၊ (သဘာဝအနက်)၊ ဝါ-အပ္ပမာဒဘာဝနာဖြင့် တိုးပွားစေအပ်
 (ထုံထားအပ်)ပြီးသော ခန္ဓာကိုယ်ရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းကို၊ (ခန္ဓာကိုယ်

သမ္ပတ္တံ-သော၊ ဧကံ-သော၊ သီလာဒိဂုဏဝိသေသေန-သီလအစရှိသော ဂုဏ်အထူးဖြင့်၊ ဝဇိတအတ္တာနံ-ပွားစေအပ်ပြီးသောစိတ်ရှိသူကို၊ ဝါ-ရှိသော၊ ဟေဋ္ဌိမ-ကောဋီယာ-အောက်၌ဖြစ်သော အစွန်းအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဝါ-အောက်ဆုံးအစွန်းအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ သောတာပန္နံ-ကို၊ ဥပရိမကောဋီယာ-အထက်၌ဖြစ်သော အစွန်းအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဝါ-အထက်ဆုံး(အမြင့်ဆုံး)အစွန်းအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဒီဏာသဝံ-ကို၊ ကဋ္ဌဗျာဘိက္ခာဒါနဝသေန ဝါ-၁၄၀နန်းသောဆွမ်းကို ပေးလှူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယာပနမတ္တအာဟာရဒါနဝသေန ဝါ-မျှတလောက်ရုံသော အာဟာရကို လှူဒါန်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထူလသာဋကဒါနမတ္တေန ဝါ-ထူသောအဝတ်ကို ပေးလှူခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပူဇေယျ-၏၊ ဣတရေန-(သောတာပန်စသည်ကို လှူဒါန်းသူမှ) အခြားသောသူသည်၊ ဝါ-၏၊ ဝဿသတံ-လုံး၊ ယံ ဟုတံ-အကြင်ပူဇော်ခြင်းသည်၊ (အတ္တိ)၊ တတော-ထိုလောက်လူအများကို ပေးလှူခြင်းထက်၊ သာယေဝ ပူဇနာ-ထိုသောတာပန်စသော အရိယာသူတော်ကောင်းကို လှူဒါန်းပူဇော်ခြင်းသည်သာ၊ သေယျော သေဋ္ဌော ဥတ္တမော-မြတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့် ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ သော ပြာဟ္မဏော-သည်၊ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော၊ အညေပိ-ကုန်သော၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏိသု၊ ဣတိ-သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ မာတုလပြာဟ္မဏ-ဝတ္ထု ပြီးပြီ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ မာတုလပြာဟ္မဏဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

အနက်)”ဟု ပေးရမည်။ “ဝဇိတအတ္တာနံ”လည်း နည်းတူပင်၊ ဘာဝိတတ္ထအရ သောတာပန်စသော ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရကြောင်းကို ပြလို၍ “ဟေဋ္ဌိမကောဋီယာ ၊ပေ၊ ဒီဏာသဝံ”ကို ဆိုသည်။

အပ္ပမာဒဘာဝနာ။ ။နောက်ဆုံးနည်း၌ “အပ္ပမာဒဘာဝနာ”ဟူသည် သီးခြားဘာဝနာတစ်မျိုးမဟုတ်၊ ကုသိုလ်တရားကို ဖြစ်ပွားစေခြင်း၊ အထူးအားဖြင့် ဝဋ်ကင်းခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သရဏဂုံနှင့် ကိုယ်နှုတ်စောင့်စည်းမှုမှ စ၍ သိက္ခာ၃ပါး ကုသိုလ်တရားဖြစ်ပွားစေခြင်းကို “အပ္ပမာဒဘာဝနာ”ဟု ဆိုရသည်။ (ဣတိ. ၄-၇၆၊ စရိယာ. ၄-၃၂၆)

၆-သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဘာဂိနေယျဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ယော စ ဝဿသတံ ဇန္တုတိ-ဟူသော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-၏။ ဘာဂိနေယျ-တူကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။

ဟိ-ချဲ့၊ ထေရော-သည်၊ တမ္ပိ-ထိုတူသို့လည်း၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဗြာဟ္မဏ! ကုသလံ-ကို၊ ကရောသိ ကိ-လော?” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ” ဣတိ-ပြီ၊ “ကိ-ကို၊ ကရောသိ-နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “မာသေ မာသေ-၌၊ ဧကံ ဧကံ-တစ်ကောင် တစ်ကောင်သော၊ ပသု-သားကောင်ကို၊ ယာတေတွာ-သတ်၍၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ ပရိစရာမိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပါ၏။” ဣတိ-ပြီ၊ “ကိမတ္ထံ-အဘယ် အကျိုးငှာ၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောသိ-နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “ဧသော-ဤမီးကို လုပ်ကျွေး ခြင်းသည်၊ ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေါ ကိရ-ဗြဟ္မာဘုံ၏၊ ကျင့်စဉ်လမ်းတွဲ၊ ဝါ-ဗြဟ္မာဘုံ သို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းစဉ်တွဲ၊” ဣတိ-ပြီ၊ “ကေန-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကထိတံ-နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! မေ-၏၊ အာစရိယေဟိ-တို့သည်၊ မေ-အား၊ (ကထိတံ)” ဣတိ-ပြီ၊ “တွံ-သည်၊ ဗြဟ္မလောကဿ-၏၊ မဂ္ဂိ-ကို၊ နေဝ ဇနာသိ-မသိ၊ တေ-၏၊ အာစရိယာ အပိ-တို့သည်လည်း၊ (ဗြဟ္မလောကဿ-၏၊ မဂ္ဂိ-ကို) န (ဇာ-နန္တိ)-မသိကုန်၊ ဧဟိ-လော၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂမိဿာမ-ကုန်စို့” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုတူကို၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ နေတွာ-၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာရောစေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ဣမဿ-အား၊ ဗြဟ္မလောကဿ-၏၊ မဂ္ဂိ-ကို၊ ကထေထ-ကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဧဝံ ကိရ-လော” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဘော ဂေါတမ-မ! ဧဝံ-၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဗြာဟ္မဏ! ဝဿသတမ္ပိ-လုံးလည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ ပရိစရန္တဿ-သော၊ တဝ-၏၊ အဂ္ဂိ-ပါရိစရိယာ-မီးကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းသည်၊ မမ-၏၊ သာဝကဿ-ကို၊ ဝါ-အား၊ တင်္ခဏမတ္တံ-ထိုခဏမျှ၊ ပူဇမ္ပိ-ပူဇော်ခြင်းသို့လည်း၊ န ပါပုဏာတိ-မရောက်၊ ဝါ-မမိ” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ အနုသန္တိ ယဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ ယော စ ပေ၊ ဟုတ”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

ယော စ ဝဿသတံ ဇန္တု၊ အဂ္ဂိ ပရိစရေ ဝနေ၊
ဧကဉ္စ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ မုဟုတ္တမပိ ပူဇယေ၊
သာယေဝ ပူဇနာ သေယျော၊ ယဉ္စေ ဝဿသတံ ဟုတံ။

ယော စ ဇန္တု-အကြင်သတ္တဝါသည်ကား၊ ဝဿသတံ-အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံး၊ ဝနေ-တော့၍၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ ပရိစရေ (ပရိစရေယျ)-ပြုစုလုပ်ကျွေးပူဇော်ရာ၏။
 ယော စ-အကြင်သူသည်ကား၊ ဧကံ-သော၊ ဘာဝိတတ္တာနံ-ကို၊ မုဟုတ္တံ အပိ-လည်း၊ ပူဇယေ-ရာ၏၊ (တေသံ-တို့၏၊ ပူဇနာသု-တို့တွင်၊) ဝဿသတံ-ပတ်လုံး၊
ယံ ဟုတံ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊ တတော-ထက်၊) သာယေဝ ပူဇနာ-ထိုဘာဝိတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ကို တစ်မုဟုတ်မျှ ပူဇော်ခြင်းသည်သာ၊ သေယျော-၏။

တတ္ထ-၌၊ ဇန္တုတိ ဧတံ-ဇန္တုဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ သတ္တာဓိဝစနံ-သတ္တဝါ ကို ဟောသောသဒ္ဒါတည်း။ အဂ္ဂိ ပရိစရေ ဝနေတိ-ကား၊ **နိပ္ပပဉ္စဘာဝ-ပတ္တနာယ**-ပပဉ္စတရားမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို လိုလားတောင့်တခြင်းဖြင့်၊ ဝနံ-သို့၊

ယဉ္ဇေ။ ။ယံကို အနိယမ၊ စေကို ပဒပူရဏယူ၍ အဖွင့်အတိုင်း ပေးခဲ့သည်။ ယဉ္ဇေကို ပဋိသေဝတ္ထနိပါတ် ယူ၍ “သာယေဝ ပူဇနာ-ထိုအရိယာသူတော်ကောင်းကို ပူဇော်လှူဒါန်းခြင်းသည်သာ၊ သေယျော-၏။ ဝဿသတံ-ပတ်လုံး၊ ဟုတံ-လောကီ လူအများအား လှူဒါန်းခြင်းသည်၊ ယဉ္ဇေ သေယျော-မမြတ်”ဟူ၍လည်း ပေးနိုင်သည်။ (နိတိသုတ္တ-၃၉၀)

နိပ္ပပဉ္စဘာဝပတ္တနာယ။ ။ပပဉ္စသည် ပစိဓာတ်၊ အပစ္စည်းတည်း၊ “ပစိ ဝိတ္တာရေ စ ဗျတ္တိကာရေ ဘူ(ဓာတွတ္ထ)”အရ ပစိဓာတ်သည် ဝိတ္တာရ(ချဲ့ခြင်း၊) ဗျတ္တိကာရိယ (ထင်ရှားပြုခြင်း)”ဟူသော အနက်တို့ကို ဟော၏။ ထိုတွင် ဝိတ္တာရအနက်၌ “ချဲ့ခြင်း၊ ကြာမြင့်ခြင်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်၌မျိုးရ၏။ ချဲ့ဉ္စအံ့-ပပဉ္စအရ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့တည်း။ ထိုတရားတို့သည် မိမိမှီရာ သတ္တဝါ တို့၏ သံသရာကို ချဲ့တတ်ကြ၏။ တစ်နည်းအားဖြင့် မိမိဖြစ်ရာကိန်းရာ ခန္ဓာအစဉ်ကို သံသရာ၌ ချဲ့ထွင်တတ်ကုန်၏။ ထိုကြောင့် ချဲ့ခြင်း အဓိပ္ပာယ်ရအောင် “အတ္တနိဿိတာနံ သတ္တာနံ သံသာရံ ပပဉ္ဇေန္တိ ဝိတ္တိဏ္ဏံ ကရောန္တိတိ ပပဉ္ဇာ(နိတိဓာတု-၂၉၂)၊ သတ္တသန္တာနံ သံသာရေ ပပဉ္ဇေန္တိ ဝိတ္တာရယန္တိတိ ပပဉ္ဇာ၊ (ဒီဋီ-၂၊ ၂၅၈)”ဟု ပြုရသည်။

ကြာမြင့်ခြင်း။ ။တဏှာ၊မာန၊ဒိဋ္ဌိတို့သည် မိမိဖြစ်ရာကိန်းရာသတ္တဝါ ခန္ဓာအစဉ် ကို သံသရာ၌ ကြာရှည်စေတတ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် သံသရာရှည်ကြောင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုကြောင့် ကြာမြင့်ခြင်းအဓိပ္ပာယ်ရအောင် “သတ္တသန္တာနံ သံသာရေ ပ-ပဉ္ဇေန္တိ စိရံ ဌပေန္တိတိ ပပဉ္ဇာ(နိတိဓာတု-၂၉၂၊ ဒီဋီ-၃၊ ၂၈၇၊ အံဋီ-၃၊ ၂၃၅)၊ ပပ-ဉ္ဇေန္တိ သတ္တာ သံသာရေ စိရာယန္တိ ဧတေဟိတိ ပပဉ္ဇာ(မဋီ-၁၊ ၆၉)”ဟု ပြုရသည်။

ပဝိသိတွာပိ-၍လည်း၊ ဝါ-သော်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုတော၌၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ ပရိစရေယျ-ရာ၏။ သေသံ-ကြွင်းသောစကားသည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-ရှေ့ဂါထာစကားနှင့် တူသည်သာတည်း၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ သော ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ သောတာပတ္တိဖလံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ အညေပိ-လည်းဖြစ် ကုန်သော၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဘာဂိနေယျဝတ္ထုပြီးပြီ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဘာဂိနေယျဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၇-သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဟာယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

ယံ ကိဉ္စိ ယိဉ္စ ဝါတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဟာယကဗြာဟ္မဏံ-သုဇယံချင်းပုဏ္ဏားကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ ထေရော-သည်၊ တမ္ပိ-ထိုသူငယ်ချင်းပုဏ္ဏားသို့လည်း၊ ဥပ-သင်္ကမိတွာ-၍၊ “ဗြာဟ္မဏ! ကိဉ္စိ-သော၊ ကုသလံ-ကို၊ ကရောသိ ကိံ-လော?”

ဗျတ္တိကာရိယအနက်။ ။တဏှာ၊မာန၊ဒိဋ္ဌိတို့သည် မိမိဖြစ်ရာကိန်းရာ ခန္ဓာအစဉ် ကို “တပ်မက်သူ၊ မာန်ယစ်သူ(မောက်မာသူ)، မိစ္ဆာအယူရှိသူ”ဟု ထင်ရှားပြတတ်ကုန် ၏။ ထိုကြောင့် ပစိဓာတ် ဗျတ္တိကာရိယ(ထင်ရှားပြခြင်း)အနက်ရအောင် “ရတ္ထောတိ ဝါ မတ္ထောတိ ဝါ မိစ္ဆာဘိနိဝေသောတိ ဝါ ပပဉ္စေန္တိ ဗျဉ္စေန္တိ ပပဉ္စာ”ဟု ပြုရသည်။ (ဒီဋီ-၂, ၂၅၈)။ ဆက်ဥးအံ့-ဒီဋီ-၂, ၂၅၈၌ “မတ္ထောတိ ဝါ”နေရာဝယ် “သတ္ထောတိ ဝါ”ဟု ရှိနေသည်မှာ စာပျက်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ မာနအတွက် ဖွင့်ခြင်းဖြစ်ရကား ကင်္ခါဋီသစ်-၁၉၈အတိုင်း “မတ္ထောတိ ဝါ”ဟု ရှိသင့်သည်။

ပတ္တနာ၂မျိုး။ ။ထိုနောင် “နတ္ထိ+ပပဉ္စာ ယဿာတိ နိပ္ပပဉ္စော-ပပဉ္စတရားမရှိ သော ဘုရားရှင်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ရဟန္တာ၊ နိပ္ပပဉ္စဿ+ဘာဝေါ နိပ္ပပဉ္စဘာဝေါ၊ နိပ္ပပဉ္စ ဘာဝဿ+ပတ္တနာ နိပ္ပပဉ္စဘာဝပတ္တနာ-ပပဉ္စတရားမရှိသူ၏အဖြစ်ကို လိုလား တောင့်တခြင်း”ဟု ဆက်ပါ။ ဆက်ဥးအံ့-တောင့်တခြင်းသည် “တဏှာပတ္တနာ-တဏှာ ဖြင့် တောင့်တခြင်း၊ ဆန္ဒပတ္တနာ-ကုသိုလ်ဆန္ဒဖြင့် တောင့်တခြင်း”ဟု ၂မျိုးရှိ၏။ တဏှာပတ္တနာအရ တဏှာကို ရ၍ ဆန္ဒပတ္တနာအရ မဟာကုသိုလ်ရှိဆန္ဒကို ရ၏။ ဤ၌ ဆန္ဒပတ္တနာကို ယူပါ။ ဆန္ဒပတ္တနာကို “ကုသလစ္ဆန္ဒပတ္တနာ၊ ကတ္တုကမုတာ-ကုသလစ္ဆန္ဒပတ္တနာ”ဟုလည်း သုံး၏။ (မ. ၄-၁, ၄၃၊ ဣတိ. ၄-၅၈)

ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ။” ကုတိ-ပြီ၊ “ကိ-ကို၊ ကရောသိ-နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “ယိဋ္ဌယာဂံ-ယဇ်ပူဇော်ခြင်းကို ယဇာမိ-ပူဇော်ပါ၏။” ကုတိ-ပြီ၊ “တဒါ-၌၊ တံ ယာဂံ-ထိုယဇ်ပူဇော်ခြင်းကို၊ မဟာပရိစ္ဆာဂေန-ကြီးစွာသော စွန့်ကြဲခြင်းဖြင့်၊ ယဇန္တိ ကိရ-ကုန်သတဲ့၊ ကုတော-ဤနေရာမှာ၊ ပရံ-နောက်ဖြစ်သောစကားကို၊ ထေရော-သည်၊ ပုရိမနယေနဝ-ရှေးနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ တံ-ထို သူငယ်ချင်းပုဏ္ဏားကို၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ နေတွာ-၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာရောစေတွာ၊ “ဘန္တေ! ကုမဿ-ထိုသူငယ်ချင်းပုဏ္ဏားအား၊ ဗြဟ္မလောက-ဿ-၏၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ကထေထ-ကုန်၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သတ္တာ၊ “ဗြာဟ္မဏ! ဧဝံ ကိရ-ဤသို့တဲ့လော၊” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဘော ဂေါတမ! ဧဝံ-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဗြာဟ္မဏ! သံဝစ္ဆရံ-၁နှစ်ပတ်လုံး၊ ယိဋ္ဌယာဂံ-ကို၊ ယဇန္တေန-ပူဇော်သော၊ တယာ-သည်၊ လောကီယမဟာဇနဿ-အား၊ ဒိန္နဒါနံ-သည်၊ ပ-သန္တစိတ္တေန-ဖြင့်၊ မမ-၏၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ ဝန္တန္တာနံ-ရိုခံသူတို့၏၊ ဝါ-ကုန်လသော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နကုသလစေတနာယ-ဖြစ်သော ကုသိုလ်စေတနာ၏၊ စတုဘာဂမတ္တမ္ပိ-၄ခုမြောက်အဖို့မျှကိုလည်း၊ ဝါ-လေးဖို့တစ်ဖို့မျှကိုလည်း၊ န အတ္တတိ-မထိုက်၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ အနုသန္တိ ယဇေတွာ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ယံကိဉ္စိ၊ ပေ ၊ သေယျော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

ယံကိဉ္စိ ယိဋ္ဌံ ဝ ဟုတံ ဝ လောကေ၊ သံဝစ္ဆရံ ယဇေထ ပုညပေက္ခော၊

သဗ္ဗမ္ပိ တံ န စတုဘာဂမေတိ၊ အဘိဝါဒနာ ဥဇ္ဈဂတေသု သေယျော။

လောကေ-လောက၌၊ (ယော-အကြင်သူသည်၊) ပုညပေက္ခော-ကောင်းမှုကို ရှုငဲ့လိုလားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယံကိဉ္စိ-ကြွင်းမဲ့ဥသံ၊ အလုံးစုံသော၊ ယိဋ္ဌံ ဝါ-မင်္ဂလာရက်မြတ်၊ လှူဒါန်းအပ်သည့်၊ အမှတ်တရအလှူမျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ဟုတံ ဝါ-ဧည့်ဝတ်ပြုမှု၊ ကံအကျိုးစုယုံ၊ လှူဒါန်းပုံမျိုးကိုလည်းကောင်း၊ သံဝစ္ဆရံ-၁နှစ်ပတ်လုံး၊ ယဇေထ-လောကီလူအများအား လှူဒါန်းရာ၏၊ (တဿ-ထိုသူ၏၊) သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ တံ-ထိုယိဋ္ဌဟုတအလှူသည်၊ ဥဇ္ဈဂတေသု-ဖြောင့်မတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို၊ ဝါ-ဖြောင့်မတ်စွာ ကျင့်သော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို၊ အဘိဝါဒနာ-ရိုခံကြောင်း

ကုသိုလ်စေတနာ၏။ဝါ-ရှိခိုးကြောင်းကုသိုလ်စေတနာ၏အကျိုးမှ၊ စတုဘာဂ-
မိတ္တ-၄ခုမြောက်အဖို့သို့သော်လည်း၊ (၄ဖို့၁ဖို့သို့သော်လည်း)၊ န ဇတိ-မရောက်၊
ဝါ-မမီ၊ (တသ္မာ-ကြောင့်)၊ ဥဇ္ဇဂတေသု-တို့ကို၊ အဘိဝါဒနာ-ရှိခိုးကြောင်း ကု
သိုလ်စေတနာသည်သာ၊ ဝါ-ရှိခိုးကြောင်းကုသိုလ်စေတနာ၏ အကျိုးသည်
သာ၊ သေယျော-၏။

တတ္ထ-၌၊ ယံ ကိဉ္စိတိ ဇတံ-ယံ ကိဉ္စိဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ အနဝသေသ-
ပရိယာဒါနဝစနံ-အကြွင်းမဲ့(အလုံးစုံ) သိမ်းယူသော သဒ္ဒါတည်း။

ယံကိဉ္စိတိ. . . ဝစနံ။ ။ “ယံကိဉ္စိ”သည် “ယံ+ကိ+စိ”ဟူသော ၃ပုဒ်ကို ပေါင်းထား
သော နိပါတပတိရူပက(နိပါတ်ပုဒ်နှင့်တူသော)ပုဒ်တည်း၊ “ယော ကောစိ၊ ယာ ကာစိ၊
ယံ ကိဉ္စိ”တို့သည် လိင်၃ပါး၊ ဝိဘတ်၇သွယ်တို့၌ ရုပ်သွင်တစ်မျိုးတည်းဖြင့် မတည်ရှိဘဲ
လိင်၃ပါး၊ ဝိဘတ်၇သွယ်လုံး ရှိရကား နိပါတ်ပုဒ်မဟုတ်ကုန်(နိတိပဒ-၃၇၅)၊ “ယံ+ကိ+
စိ”ဟု ပုဒ်တွေများနေသော်လည်း စိနိပါတ်ဖြင့် ပိုင်းဖြတ်အပ်သောကြောင့်လည်း
ကောင်း၊ ၃ပုဒ်လုံးပေါင်းမှ “အလုံးစုံ”ဟု တစ်နက်တည်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း
“ယံ ကိဉ္စိ”ကို တစ်ပုဒ်ဟုသာ ဆိုရသည်၊ ၃ပုဒ်ဟု မဆိုရ။(ဘေဒ-၉)

ဆက်ဥးအံ့-ကိသဒ္ဒါသည် သူ့ချည်းသက်သက်ဖြစ်လျှင် ပုစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏၊
နောက်၌ “စိ”နိပါတ်ရှိလျှင် အပွ(အနည်းငယ်)အနက်ကို ဟော၏၊ ရှေ့၌ ယသဒ္ဒါ
ပါရှိပြန်လျှင် သကလ(အလုံးစုံ)အနက်ကို ဟော၏၊ (နိဒီ-၂၃၄၊ နိသာ-၁၆)၊ ယံသဒ္ဒါ
သက်သက် ကိဉ္စိသဒ္ဒါသက်သက်ဖြစ်လျှင် အနိယမအနက်ကို ဟော၏၊ ဤ၌ “ယံ
ကိဉ္စိ”ဟု ပေါင်းထားသဖြင့် အနဝသေသပရိယာဒါနအနက်ကို ဟောသည်၊ အနိယမ
အနက်ကို မဟောဟု ပြလို၍ “အနဝသေသပရိယာဒါနဝစနံ”ဟု ဖွင့်ဆိုသည်၊
(သကလ)အနက်ကိုပင် “အနဝသေသပရိယာဒါနဝစနံ”ဟု ဆိုသည်၊ (ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊
၅၆၊ ၂၄၉၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၈၆၊ ၁၅၄)။ [ပရိယာဒိယတိတိ ပရိယာဒါနံ၊ အနဝသေသံ
(အကြွင်းမဲ့-အလုံးစုံ)+ပရိယာဒါနံ အနဝသေသပရိယာဒါနံ၊ ဝုစ္စတိ အတ္ထော ဧတေနာ
တိ ဝစနံ-ဟောကြောင်းသဒ္ဒါ၊ အနဝသေသပရိယာဒါနံ စ+တံ+ဝစနံ စာတိ အနဝ-
သေသပရိယာဒါနဝစနံ-အကြွင်းမဲ့ (အလုံးစုံ) သိမ်းယူသောစကား”ဟု ပြုပါ၊ အနဝ-
သေသကို “အသေသေတွာ”ဟု တွာပစ္စယန္တဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် “အကြွင်းမဲ့”ဟု
ကြိယာဝိသေသနအနက်သာ ပေးပါ၊ “အကြွင်းမဲ့ကို”ဟု ကံအနက်မပေးရ။ (ဝိသုဒ္ဓိဋီ-
၁၊ ၃၆၆၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၁၅၄၊ နိတိပဒနိ-၂၊ ၇၅၇)]

ယိဋ္ဌန္တိ-ကား၊ ယေဘုယျေန-ဖြင့်၊ **မင်္ဂလကိရိယာဒိဝသေသု**-မင်္ဂလာကို ပြုလုပ်ခြင်းရှိရာ နေ့အစရှိသော နေ့တို့၌၊ ဝါ-မင်္ဂလာပြုလုပ်ရာနေ့အစရှိသော နေ့တို့၌၊ ဒိန္နဒါနံ-ပေးအပ်သော အလှူတည်း။ **ဟုတန္တိ**-ကား၊ အဘိသင်္ခရိတွာ-စီမံ၍၊ ကတံ-သော၊ **ပါဟုနဒါနဉ္စေဝ**-ဧည့်သည်တို့အား ပေးလှူအပ်သော အလှူလည်းကောင်း၊ ကမ္မဉ္စ-ကံကိုလည်းကောင်း၊ ဖလဉ္စ-ကံ၏အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ သဒ္ဓဟိတွာ-ယုံကြည်၍၊ ကတဒါနဉ္စ-ပြုအပ်သော အလှူလည်းကောင်းတည်း။ သံဝစ္ဆရံ ယဇေထာတိ-ကား၊ ဧကသံဝစ္ဆရံ- ၁နှစ်ပတ်လုံး၊

မင်္ဂလကိရိယာဒိဝသေသု။ ။ကရဏံ ကိရိယာ၊ မင်္ဂလဿ+ကိရိယာ ဧတ္ထာတိ မင်္ဂလကိရိယော-မင်္ဂလာကို ပြုလုပ်ခြင်းရှိရာနေ့၊ (တစ်နည်း) မင်္ဂလတ္ထံ+ကိရိယာ ဧတ္ထာတိ မင်္ဂလကိရိယော-မင်္ဂလာအကျိုးငှာ ပြုလုပ်လှူဒါန်းခြင်းရှိရာနေ့၊ (တစ်နည်း) ကရိယတေတိ ကိရိယံ၊ မင်္ဂလံ+ကိရိယံ ဧတ္ထာတိ မင်္ဂလကိရိယော-ပြုလုပ်အပ်သော မင်္ဂလာရှိရာနေ့၊ မင်္ဂလကိရိယော+အာဒိ ဧတေသုတိ မင်္ဂလကိရိယာဒယော၊ မင်္ဂလ-ကိရိယာအာဒယော စ+တေ+ဒိဝသာ စာတိ မင်္ဂလကိရိယာဒိဝသာ-မင်္ဂလာကို ပြုလုပ်ခြင်းရှိရာနေ့အစရှိသောနေ့များ၊ ဝါ-မင်္ဂလာအကျိုးငှာ ပြုလုပ်လှူဒါန်းခြင်းရှိရာ နေ့အစရှိသောနေ့များ၊ ဝါ-ပြုလုပ်အပ်သော မင်္ဂလာရှိရာနေ့အစရှိသောနေ့များ။

ယိဋ္ဌံ ဝ ဟုတံ ဝ။ ။ “ယိဋ္ဌံ ဝါ ဟုတံ ဝါ”ဟု ဆိုလိုလျက် ပထမပါဒသည် ဣန္ဒ-ဝဇီရဝါထာဖြစ်ရကား တ,ဂိုဏ်းရှိရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဆန်းစောင့်ခြင်းငှာ ရဿပြု၍ “ယိဋ္ဌံ ဝ ဟုတံ ဝ”ဟု ဖြစ်သည်၊ ဝါသဒ္ဓါ သမုစ္စည်းအနက်တည်း၊ “ယဇိတဗ္ဗန္တိ ယိဋ္ဌံ၊ ဟုနိတဗ္ဗန္တိ ဟုတံ”ဟု ပြုပါ။

ဆက်ဦးအံ့-အခြားနေရာ၌ ယဇိကြီးပူဇော်ခြင်း(အကြီးအကျယ် ပေးလှူပူဇော်ခြင်း)ကို ယိဋ္ဌံ၊ ယဇိငယ်ပူဇော်ခြင်း (ဧည့်ဝတ်ပြုသောအားဖြင့် အနည်းငယ် ပေးလှူပူဇော်ခြင်း)ကို ဟုတဟု ဖွင့်၏၊ ယိဋ္ဌံ၊ ဟုတ၏ သရုပ်ကို မဖော်ပြကြပါ၊ ဤ၌ “ယိဋ္ဌန္တိ၊ ပေ၊ ကတဒါနဉ္စ”ဖြင့် မင်္ဂလာမှုပြုလုပ်ရာနေ့စသော နေ့ထူးနေ့မြတ်များ၌ လှူဒါန်းအပ်သော အမှတ်တရအလှူမျိုးကို “ယိဋ္ဌံ”ဟုလည်းကောင်း၊ အထူးတလယ် စီမံ၍ မိတ်ဆွေတို့အား ဧည့်ခံကျွေးမွေးလှူဒါန်းအပ်သော အလှူနှင့် ကံနှင့် ကံအကျိုးကို ယုံကြည်၍ ပြုလုပ်အပ်သော အလှူမျိုးကို “ဟုတံ”ဟုလည်းကောင်း ယိဋ္ဌံ၊ ဟုတ၏ သရုပ်ကို ထင်ရှားစွာ ပြသည်။

ပါဟုနဒါနံ။ ။ပကို ပဌမအနက်၊ အာကို အာနေတွာအနက်ယူ၍ “ပဌမံ

နိရန္တရမေဝ-မပြတ်သာလျှင်၊ ဂုတ္တပ္ပကာရံ-ဆိုအပ်ခဲ့သော အပြားရှိသော၊ ဒါနံ-ကို၊ သကလစက္ကဝါဠေပိ-အလုံးစုံသော စကြာဝဠာ၌လည်း၊ လောကီယမဟာ-ဇနဿ-လောက၌ အကျုံးဝင်သော များစွာသော လူအပေါင်းအား၊ ဝါ-လောကီ လူအများအား၊ ဒဒေယျ-ရာဇာ၊ ပုညပေက္ခောတိ-ကား၊ ပုည-ကို၊ ဣစ္ဆန္တော-လိုလားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ **ဥဇ္ဈဂတေသု**တိ-ကား၊ ဟေဌိမကောဋီယာ-အောက်၌ဖြစ်သော အစွန်းအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဝါ-အောက်ဆုံးအစွန်းအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ သောတာပန္နေသု-တို့ကို၊ ဝါ-တို့၌၊ ဥပရိမကောဋီယာ-အထက်၌ ဖြစ်သော အစွန်းအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဝါ-အထက်ဆုံး(အမြင့်ဆုံး) အစွန်းအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဒိဏာသဝေသု-တို့ကို၊ ဝါ-တို့၌၊ [အဘိဝါဒနာ၌စပ်၊ ဣဒံ-သည်၊

(အိမ်သားတို့ မစားမီ ရှေးဦးစွာ) အာနေတွာ ဟုနိတဗ္ဗန္တိ ပါဟုနံ [ပ+အာ+ဟု+ယု၊ သိဘာ-၂၊ ၃၄၆၊ သိဘာ-၃၊ ၄၁၀၊] အာဂန္တုကတ္ထာယ ပကာရေန ယူယတေတိ ပါဟုနံ၊ [ပ+ဟု+ယု၊ ပ၌ ဒီယပြု-သိဘာ-၃၊ ၄၉၈၊] ပါဟုတဗ္ဗန္တိ ပါဟုနံ၊ [ပ+ဟု+တ၊ တကို နပြု-နိဒိ-၃၊ ၅၀၁၊] ပါဟုနံ+အရဟန္တိတိ ပါဟုနာ၊ [ပါဟုန+ဏ၊] ပါဟုနာနံ +ဒါနံ ပါဟုနဒါနံ-ဧည့်သည်တို့အား ပေးလှူအပ်သောအလှူ။ (တစ်နည်း) “**ပါဟုနကသက္ကာရော**တိ ပါဟုနဘာဝေန ကာတဗ္ဗသက္ကာရော(ဒီဋီ-၁၊ ၂၂၅)”အဖွင့်ကို မိုး၍ “ပါဟုနေန (ပါဟုနဘာဝေန)+ကာတဗ္ဗ+ဒါနံ ပါဟုနဒါနံ-ရှေးဦးစွာ ဆောင်ယူ၍ ပေးလှူထိုက်သော အာဂန္တုကဒါနအဖြစ်ဖြင့် ပြုထိုက်သောအလှူ”ဟု ပြုပါ။

ဥဇ္ဈဂတေသု။ ။ဥဇ္ဇံ (ဥဇ္ဇဘာဝံ)+ဂတာ ဥဇ္ဈဂတာ-ဖြောင့်မတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၊(ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၂၆၅)၊ (တစ်နည်း) ဥဇ္ဇံ (ဥဇ္ဇကမေဝ)+ဂတာ ဥဇ္ဈဂတာ-ဖြောင့်မတ်စွာသာလျှင်ဖြစ်သော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၊ (တစ်နည်း) ဥဇ္ဇနာ (အဋ္ဌဂီကေန မဂ္ဂေန နိဗ္ဗာနံ)+ဂတာ ဥဇ္ဈဂတာ-ဖြောင့်သောမဂ္ဂင်လမ်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ကြွရောက်တော်မူသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၊ (ဇာ. ၄-၂၈၇)၊ “ဥဇ္ဈဂတေသု”ဟု ဆိုလိုလျက် စတုတ္ထပါဒသည် ကမလာဂါထာ ဖြစ်ရကား ယ၊ဂိုဏ်းရှိရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဆန်းစောင့်ခြင်းငှာ ဒွေဘော်လာ၍ ဂါထာ၌ “ဥဇ္ဈဂတေသု” ရှိရသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဥဇ္ဈဂတေသု”ဟု ဖွင့်သည်၊ ကာယဝင်္ဂ(ကိုယ်အကောက်)ဟူသော ကာယဒုစရိုက်စသည်တို့မှ ကင်းသောကြောင့် အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို “ဥဇ္ဈဂတ-ဖြောင့်မတ်စွာ ဖြစ်သူ၊ ကျင့်သူတို့”ဟု ဆိုရသည်။ (အံ. ၄-၂၊ ၃၁၁၊ သုတ္တနိ. ၄-၂၊ ၁၃၇)

ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ၊ “ဧဝရူပေသု-ဤသို့သဘောရှိသော အရိယာသူတော်
 ကောင်းတို့၌၊ ပသန္နစိတ္တေန-ကြည်ညိုသောစိတ်ဖြင့်၊ သရီရံ-ကို၊ ဩနမိတွာ-
 ညွတ်၍၊ ဝန္တန္တဿ-ရှိခိုးသူ၏၊ ကုသလစေတနာယ-၏၊ ယံ ဖလံ-အကြင်အကျိုး
 သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတော-ထိုအကျိုးမှ၊ **စတုဘာဂမ္ဘိ**-ငှေ့မြောက်အဖို့ကိုသော်
 လည်း၊ ဝါ-ငှေ့ဖို့ကိုသော်လည်း၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တံ ဒါနံ-ထိုဒါနစေတနာသည်၊
 ဝါ-ထိုဒါနစေတနာ၏အကျိုးသည်၊ န အဂ္ဂတိ-မထိုက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဥဇ္ဇ-
 ဂတေသု-ဖြောင့်မတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော အရိယာသူတော်ကောင်း
 တို့ကို၊ ဝါ-ဖြောင့်မတ်စွာ ဖြစ်သော(ကျင့်သော) အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို၊
အဘိဝါဒနမေဝ-ရှိခိုးကြောင်းကုသိုလ်စေတနာသည်သာ၊ ဝါ-ရှိခိုးကြောင်းကု
 သိုလ်စေတနာ၏ အကျိုးသည်သာ၊ သေယျော-၏။” ဣတိ-ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။

ဆက်ဦးအံ့-ဥဇ္ဈဂတေသု၌ ကစွည်းနှင့် ရူအလို ကံအနက်၌ သတ္တမိသက်၍
 မော်အလို ဩကာသအနက်၌ သတ္တမိသက်ပါ။ “ဥဇ္ဈဂတေသု၊ အဘိဝါဒနာ”တို့ကို
 တတိယပါဒ၊ စတုတ္ထပါဒတို့၌ပါ ယူ၍ သိလေသစသောနည်းအရ ၂ခါပေးရသည်။
 “ဥဇ္ဈဂတေသု-တို့၏၊ ဝါ-တို့အား၊ အဘိဝါဒနာ (အဘိဝါဒနာယ)-ရှိခိုးခြင်းစေတနာ၏၊
 စတုဘာဂံ-ကို၊ န ဧတိ-မမှီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဥဇ္ဈဂတေသု-တို့၌၊ ဝါ-တို့အား၊ အဘိ-
 ဝါဒနာ-သည်၊ သေယျော-၏”ဟု “ဥဇ္ဈဂတေသု”ကို တတိယပါဒ၌ ဆဋ္ဌိအနက်၊ သမ္ပ-
 ဒါန်အနက်၊ စတုတ္ထပါဒ၌ ဩကာသအနက်၊ သမ္ပဒါန်အနက် ပေးကြသေး၏။

စတုဘာဂမ္ဘိ။ ။သဗ္ဗမိ၌ ပိသဒ္ဓါကို စတုဘာဂံနှင့် တွဲပေးရသော အဋ္ဌာနပယုဂ်ဟု
 သိစေလို၍ “စတုဘာဂမ္ဘိ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၈၉၅။] ပိသဒ္ဓါ ဂရဟာအနက်
 ဟောတည်း။ ယိဋ္ဌဟုတအလျှူအားလုံးသည် အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို ရှိခိုးကြောင်း
 စေတနာအကျိုးအားလုံးကို မဆိုထားနှင့် ထိုအကျိုးမှ ငှပုံပုံ တစ်ပုံစာအဆင့်ကိုပင်
 မမီ-ဟူလို၊ “စတုဏ္ဏံ+ပူရဏော စတုတ္ထော၊ စတုတ္ထော စ+သော+ဘာဂေါ စာတိ
 စတုဘာဂေါ”ဟု ပြုပါ။ “စတုတ္ထဘာဂ”ဟု ဆိုလိုလျက် ထွေကျေသည်။ (ဝိ. ၄-၂၊ ၂၈၂
 ပါရာဘာ-၄၊ ၃၆၂၊ မအူပါရာနိ-၄၊ ၇၈၀)

အဘိဝါဒနာ၊ အဘိဝါဒနံ။ ။ပါဠိသက္ကတသဒ္ဓါကျမ်း၊ အဘိဓာန်ကျမ်းတို့၌ အဘိ-
 ဝါဒနကို နပုံလိင်ဟုချည်း ဆို၏။ ထိုသို့ဆိုခြင်းကို များရာလိုက်၍ ဆိုခြင်းဟု ယူပြီး
 ဤ၌ ဣတ္ထိလိင်ဟု ယူရာ၏။ (တစ်နည်း) နပုံလိင်မှ ဣတ္ထိလိင်သို့ ပြန်နေသော

ဒေသနာဝသာနေ၊ သော ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ သောတာပတ္တိဖလံ၊ ပတ္တော-
ပြီ၊ အညေပိ-ကုန်သော၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါ-
ပုဏိသု၊ ဣတိ-သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဟာယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပြီးပြီ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဟာယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၈-အာယုဝဗ္ဗနက္ခမာရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

အဘိဝါဒနသီလိဿာတိ-သော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ၊ သတ္တာ၊ ဒီဃလယီကံ-
ဒီဃလယီကမြို့ကို၊ နိဿာယ-၍၊ အရညကုဋိယံ-တောကျောင်း၌၊ ဝိဟရန္တော-
စဉ်၊ ဒီဃာယုကမာရံ-ဒီဃာယုသတို့သားကို၊ အာရဗ္ဗ-၍၊ ကထေသိ-ပြီ။ ကိရ-
ချဲ့၊ ဒီဃလယီကနဂရဝါသိနော-ဒီဃလယီကမြို့၌ နေကုန်သော၊ ဒွေ-ကုန်သော၊
ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ဗာဟိရကပဗ္ဗဇ္ဇံ-သာသနာပရဟန်းအဖြစ်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-
ကပ်ရောက်ပြီး၍၊ အဋ္ဌစတ္တာလီသ ဝဿာနိ-၄၈နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ တပစရဏံ-

လိင်္ဂဝိပလ္လာသဟု ယူရာ၏။ (ကစ္စာဘာ-၄၅)။ “ကုသလစေတနာယ”ဟူသော အဖွင့်ကို
ကြည့်၍ စတုဘာဂ၌စပ်ခိုက် ဆဋ္ဌိအနက်၌ ပထမာဟုကြံ၊ (တစ်နည်း) ဆဋ္ဌိဝိဘတ်
ဖြင့် “အဘိဝါဒနာယ”ဟု ဆိုလိုလျက် ယကျေသည်ဟုလည်း ကြံကြ၏။ “တတော”
ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ပဗ္ဗဇိအနက်၌ ပထမာသက်သည်ဟု ယူပါ။ “အဘိဝါဒနမေဝ
သေယျော”ဟူသော အဖွင့်ဖြင့် သေယျော၌စပ်ခိုက် လိင်္ဂ(ကတ္တား) အနက်၌ ပထမာ
သက်ကြောင်းကို ပြသည်ဟု ယူရာ၏။

ဆက်ဥဒ္ဓါ-အဘိဝါဒနအရ မုချအားဖြင့် ရှိခိုးကြောင်းစေတနာကို ရသော်လည်း
အကြောင်းဖြစ်သော စေတနာ၏အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ထိုစေတနာ၏အကျိုး၌
တင်စားသော ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ရှိခိုးကြောင်းစေတနာ၏အကျိုးကို ယူရသည်။
ထိုကြောင့် “ကုသလစေတနာယ ယံ ဖလံ၊ တတော စတုဘာဂမ္ပိ”ဟု ဖွင့်သည်။
“အဘိဝါဒေန္တိ ဧတေနာတိ အဘိဝါဒနံ-ရှိခိုးကြောင်းစေတနာ၊ [အဘိ+ဝဒီ+စုရာဒိ
ဏေ+ယု၊-မဋ္ဌိ-၃၊ ၄၀၈] (တစ်နည်း) အဘိဝန္တိယတေ အဘိဝါဒနံ-ရှိခိုးခြင်း၊(နိဿာ
ဋီ-၃၅)၊ (တစ်နည်း) အာဒရံ ဝါဒနံ အဘိဝါဒနံ-ရိုသေစွာ ရှိခိုးခြင်း၊(ပရိတ္တဋီ-၉၄)၊
(တစ်နည်း) အဘိဝါဒါပနံ-ချမ်းသာ၊ကျန်းပါမာစေဟု ဆိုစေခြင်း-ဆုပေးစေခြင်း၊ [အဘိ
+ဝဒ+ကာရိတ်ဏေ+ယု၊-မ၊ ၄-၁၊ ၁၈၅၊ မဋ္ဌိ-၁၊ ၂၈၃၊ နီတိ ဓာတု-၃၁၅]”ဟု ပြပါ။

ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်(နှိပ်ကွပ်)တတ်သော ကြိုးစားအားထုတ်မှု အကျင့်ကို၊ ဝါ-ခြိုးခြိသော အကျင့်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၅၃၅] ကရိသု၊ တေသု-ထို၂ယောက်တို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ယောက်သည်၊ “မေ-၏၊ ပဝေဏိ-အဆက် အနွယ်သည်၊ နဿိဿတိ-ပျက်လိမ့်မည်၊ ဝိဗ္ဗမိဿာမိ-လူထွက်အံ့” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတံ-ပြုကျင့်အပ်သော၊ တပံ-အကျင့်ကို၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့အား၊ ဝိက္ကိဏိတွာ-ရောင်း၍၊ ဂေါသတေန စေဝ-နွားတစ် ရာနှင့်လည်းကောင်း၊ ကဟာပဏသတေန စ-ငွေကျပ်တစ်ထောင်နှင့်လည်း ကောင်း၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဘရိယံ-ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ကုဋ္ဌမ္ပိ-ဥစ္စာကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၃၂ ၅] သဏ္ဌပေသိ-တည်စေပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဝိဇာယိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ဣတရော-အခြားသော၊ သဟာယကော-သည်၊ **ပဝါသံ**-သားသမီးဇနီးနှင့် ကင်း၍နေရာအရပ်တစ်ပါး သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပုနဒေဝ-သာလျှင်၊ တံ နဂရံ-သို့၊ ပစ္စာဂမိ-ပြန်လာပြီ၊ သော-ထို ပုဏ္ဏားသည်၊ တဿ-ထိုသူငယ်ချင်း၏၊ အာဂတဘာဝံ-ပြန်လာသည်၏အဖြစ် ကို၊ သုတွာ၊ ပုတ္တဒါရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ သဟာယကဿ-ကို၊ ဒဿနတ္ထာယ-တွေ့ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အဂမာသိ၊ ဂန္ဓာ၊ ပုတ္တံ-ကို၊ မာတု-၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဒတွာ-၍၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ သယံ-တိုင်၊ ဝန္တိ-ပြီ၊ မာတာပိ-သည်လည်း၊ ပုတ္တံ-ကို ပိတု-၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဒတွာ-၍၊ ဝန္တိ-ပြီ၊ သော-ထိုသူငယ်ချင်းသည်၊ “ဒိဃာယုကာ-ရှည်သော အသက်ရှိသူတို့သည်၊ ဟောထ-ဖြစ်ကြပါစေ” ဣတိ-သို့၊ အာဟ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ပုတ္တေ-ကို၊ ဝန္တာပိတေ-ရှိခိုးစေအပ်သော်၊ တုဏှိ၊ အဟော-သိ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသူငယ်ချင်းကို၊ “ဘန္တေ! ကဿာ-ကြောင့်၊ အမှေဟိ-တို့သည်၊ ဝန္တိတေ-အပ်သော်၊ “ဒိဃာယုကာ-တို့သည်၊ ဟောထ-ကြပါစေ၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ ဣမဿ-ဤသား၏၊ ဝန္တနကာလေ-ရှိခိုးရာအခါ၌၊ ကိဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ရာ သောစကားကို၊ န ဝဒေထ-မဆိုကုန်သနည်း?” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ “ဗြာ-ဟ္မဏ! ဣမဿ-ဤကလေး၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧကော-သော၊ အန္တရာယော-သည်၊

ပဝါသံ။ ။ပဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ ပဝါသော-သားသမီးဇနီးနှင့် ကင်း၍နေရာအရပ် တစ်ပါး၊ ပ+ဝသ+ဏ၊ ပဥသာရသည် ဝိယောဂအနက်ကို ဟော၏။ (သာရတ္ထ-၁၊ ၃၂၉၊ နေတ္ထိဋီ-၃၅၊ နေတ္ထိဝိ-၄၆)

အတ္တိ-၏။” ကုတိ-ပြီ။ “ဘန္တေ! ကိတ္တကံ-အဘယ်မျှလောက်၊ ဇီဝိဿတိ-အသက် ရှည်မည်နည်း?” ကုတိ-ပြီ။ “ဗြာဟ္မဏ! သတ္တာဟံ-မျှ။ (ဇီဝိဿတိ-လိမ့်မည်။)” ကုတိ-ပြီ။ “ဘန္တေ! ပဋိဗဟနကာရဏံ-တားဆီးနိုင်သော အကြောင်းသည်၊ အတ္တိ-သလော?” ကုတိ-ပြီ။ “အဟံ-သည်၊ ပဋိဗဟနကာရဏံ-ကို၊ န ဇာနာမိ-ပါ။” ကုတိ-ပြီ။ “ဘန္တေ! ကော-သည်၊ ဇာနေယျ ပန-သိနိုင်ပါသနည်း?” ကုတိ-ပြီ။ “သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဇာနေယျ-သိနိုင်၏။ တဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏။ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပုစ္ဆာဟိ-လော။” ကုတိ-ပြီ။ “တတ္ထ-ထိုရဟန်းဂေါတမဆီသို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ တပပရိဟာနိတော-အကျင့်၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းမှ၊ ဘာယာမိ-၏။” ကုတိ-ပြီ။ “တေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပုတ္တသိနေဟော-သား၌ ချစ်ခြင်းသည်၊ သစေ အတ္တိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ တပပရိဟာနိ-ကို၊ အစိန္တော-မစဉ်းစားမှု၍၊ တဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏။ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပုစ္ဆာဟိ-လော။” ကုတိ-ပြီ။

သော-သည်၊ တာဝ-စွာ၊ သယံ-တိုင်၊ သတ္တု-၏။ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဝနိ-ပြီ။ သတ္တာ-သည်၊ “ဒီဃာယုကော-သည်၊ ဟောဟိ-လော။” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ပဇာပတိယာ-၏။ ဝန္တနကာလေပိ-၌လည်း၊ တဿာ-ထိုမယားအား၊ တထေဝ-သာလျှင်၊ ဝတ္တာ-၍၊ ပုတ္တဿ-ကို၊ ဝန္တနကာလေ-ရှိခိုးစေရာအခါ၌၊ တုဏှိ၊ အဟောသိ-ပြီ၊ သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ ပုရိမနယေနေဝ-လျှင်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ။ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ တထေဝ-ပင်၊ ဗျာကာသိ-ဖြေဆိုတော်မူပြီ။ သော ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ-ကို၊ အပဋိဝိဇ္ဇိတာဝ-၍သာလျှင်၊ အတ္တနော-၏။ မန္တံ-ဗေဒင်ကို၊ သဗ္ဗညုတညာဏေန-နှင့်၊ သံသန္တေသိ ကိရ-ညီညွတ်စေနိုင်သတဲ့၊ ဝါ-နှီးနှောစေနိုင်သတဲ့၊ ပဋိဗဟနူပါယံ ပန-အန္တရာယ်ကို တားဆီးနိုင်သော နည်းလမ်းကိုကား၊ န ဇာနာတိ-မသိ၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)။ “ဘန္တေ! ပဋိဗဟနူပါယော-အန္တရာယ်ကို တားဆီးနိုင်သော နည်းလမ်းသည်၊ အတ္တိ ပန-သလော။” ကုတိ-မေးလျှောက်ပြီ။ “ဗြာဟ္မဏ! ဘဝေယျ-ရှိနိုင်(ဖြစ်နိုင်)၏။” ကုတိ-ပြီ။ “ကိ-သို့လျှင်၊ ဘဝေယျ-ရှိနိုင်(ဖြစ်နိုင်)သနည်း?” ကုတိ-ပြီ။ “တံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဂေဟဒ္ဒါရေ-၌၊ မဏ္ဍပံ-ကို၊

ကာရေတွာ-စေ၍၊ တဿ-ထိုမဏ္ဍပ်၏၊ မဇ္ဈေ-၌၊ ပိဌိကံ-အင်းပျဉ်ကို၊ ကာရေ-
 တွာ-စေ၍၊ တံ-အင်းပျဉ်ကို၊ ပရိက္ခိပန္နော-ဝန်းရံလျက်၊ အဋ္ဌ ဝါ-စုသော်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ သောဠသ ဝါ-၁၆ခုသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာသနာနိ-တို့ကို၊
 ပညာပေတွာ-ခင်းစေ၍၊ တေသု-ထိုနေရာတို့၌၊ မမ-၏၊ သာဝကေ-တို့ကို၊ နိ-
 သီဒါပေတွာ-စေ၍၊ သတ္တာဟံ-လုံး၊ နိရန္တရံ-မပြတ်၊ ပရိတ္တံ-ပရိတ်ကို၊ ကာတံ-
 ဌာ၊ သစေ သက္ကုဏေယျာသိ-အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ စွမ်းနိုင်လသော်၊ အဿ-ထို
 သား၏၊ အန္တရာယော-သည်၊ နဿေယျ-ပျောက်ပျက်ရာ၏၊” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘော
 ဂေါတမ! မယာ-သည်၊ မဏ္ဍပါဒီနိ-မဏ္ဍပ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ကာတံ-ဌာ၊ သက္ကာ-
 စွမ်းနိုင်ပါ၏၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ သာဝကေ-တို့ကို၊ ကထံ-သို့လျှင်၊ လစ္ဆာမိ ပန-
 ရမည်နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “တယာ-သည်၊ ဧတ္တကေ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော
 ကိစ္စတို့ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးလသော်၊ အဟံ-သည်၊ မမ-၏၊ သာဝကေ-တို့ကို၊
ပဟိဏိဿာမိ-စေလွှတ်ပေးမည်၊” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘော ဂေါတမ! သာဓု-ကောင်း
 ပါပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီး၍၊ သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ အတ္တနော-၏၊
 ဂေဟဒ္ဒါရေ-၌၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ကိစ္စံ-ကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-ပြီးစေ၍၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-
 သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်တော်မူပြီ၊
 တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဂန္ဓာ၊ တတ္ထ-ထိုနေရာတို့၌၊ နိသီဒိသု-ကုန်ပြီ၊ ဒါရကမ္ပိ-
 ကိုလည်း၊ ပိဌိကာယံ-၌၊ နိပဇ္ဇာပေသု-အိပ်စေကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္တ-
 ရတ္တိန္ဒြိယံ-၇ည၌ ၇နေ့တို့ပတ်လုံး၊ နိရန္တရံ-မပြတ်၊ ပရိတ္တံ-ကို၊ ဘဏိသု-ကုန်ပြီ၊
 သတ္တမေ-သော၊ ဒီဝသေ-၌၊ သာယံ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂစ္ဆိ-ပြီ၊ တသ္မိ-ထို
 ဘုရားရှင်သည်၊ အာဂတေ-သော်၊ သဗ္ဗစက္ကဝါဠဒေဝတာ-အလုံးစုံသော စကြာ
 ဝဠာ၌နေသော နတ်ဗြဟ္မာတို့သည်၊ သန္နိပတိသု-ကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဧကော-
 သော၊ အဝရုဒ္ဓကော နာမ-အဝရုဒ္ဓကမည်သော၊ ယက္ခော-သည်၊ ဒွါဒသ သံ-
 ဝစ္ဆရာနိ-၁၂တို့ပတ်လုံး၊ ဝေဿဝဏံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌဟိတွာ၊ တဿ-ထိုဝေဿဝဏံ

ပဟိဏိဿာမိ။ ။ ရူပသိဒ္ဓိအလို ပရှေးရှိသော ဟိဓာတ်၊ ပေသနအနက်၊ ဣ
 ပစ္စည်း၊ သာမိဝိဘတ်တည်း၊ (ရူ-၃၁၂)၊ (တစ်နည်း) မောင်၌ ဟိဓာတ်ကို တနာဒိဟု
 ဆို၏၊ ထိုအလို ပ+ဟိ+ဩ+သာမိ၊ ဩပစ္စည်းကိုချေ၊ န၊ လာ၊ န၊ ကို ဣပြု၍ ပြီးစေ
 ရာ၏။ (မောင်-၅၊ ၈၅)

နတ်မင်း၏။ သန္တိကာ-မှ၊ ဝရံ-ဆုကို၊ လဘန္တော-သော်၊ “ဣတော-ဤနေ့မှ၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒီဝသေ-၌၊ ဣမံ ဒါရကံ-ကို၊ ဂဏေယျာသိ-ယူလော၊” ဣတိ-ဤသို့သော ဆုကို၊ လဘိ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သောပိ-အဝရုဒ္ဓကဘီလူးသည် လည်း၊ အာဂန္တာ-၍၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ သတ္တရိ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုနေရာမဏ္ဍပ်သို့၊ ဂတေ-သော်၊ မဟေ-သက္ကာသု-ကြီးသောအစိုးရသူဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-တန်ခိုးကြီးကုန်သော၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၈၊ ဓမ္မဘာ-၂, ၃၅၅၈] ဒေဝတာသု-တို့သည်၊ သန္နိပတိတာသု-ကုန်လသော်၊ အပ္ပေသက္ကာ-နည်းသော အစိုးရသူဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-တန်ခိုးသေးငယ်ကုန်သော၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၃၅၄၈] ဒေဝတာ-တို့သည်၊ ဩသက္ကိတွာ ဩသက္ကိတွာ-နောက်ဆုတ်၍ နောက်ဆုတ်၍၊ ဩကာသံ-ကို၊ အလဘမာနာ-ကုန်လသော်၊ ဒွါဒသ ယောဇနာနိ-၁၂ ယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊ ပဋိက္ကမိသု-ဖဲကုန်ပြီ၊ အဝရုဒ္ဓကောပိ-သည်လည်း၊ တထေဝ-ပင်၊ ပဋိက္ကမိ-ပြီ၊ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ သပ္ပရတ္တိ-ကို၊ ပရိတ္တံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ သတ္တာဟေ-သည်၊ ဝီတိဝတ္ထေ-သည်၊ အဝရုဒ္ဓကော-သည်၊ ဒါရကံ-ကို၊ န လဘိ-မရတော့ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အဋ္ဌမေ-သော၊ ဒီဝသေ-၌၊ အရဏေ-သည်၊ ဥဂ္ဂတမတ္ထေ-တက်ခါမျှဖြစ်လသော်၊ ဒါရကံ-ကို၊ အာနေတွာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တာပေသံ-ရှိခိုးစေကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဒီယာယုကော-သည်၊ ဟောဟိ-လော၊” ဣတိ-သို့ အာဟ-ပြီ၊ “ဘော ဂေါတမ! ဒါရကော-သည်၊ ကိဝစိရံ-ဘယ်လောက်ကြာအောင်၊ ဌဿတိ ပန-တည်နိုင်မည်နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “ဗြာဟ္မဏ! ဝိသဝဿသတံ-နှစ်(၁၂၀)တိုင်အောင်၊ (ဌဿတိ-မည်)” ဣတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုကလေး၏၊ နာမံ-ကို၊ “အာယုဝမန-ကုမာရေ”တိ-အာယုဝမနကုမာရဟူ၍၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုအာယုဝမနကုမာရသည်၊ ဝုဒ္ဓိ-ကို၊ အန္ဓာယ-၍၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဥပါသကသတေဟိ-တို့သည်၊ ပရိဝုတော-ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိစရိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကဒီဝသံ-၌၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော! ပဿထ-ကြည့်ကြလော၊ အာယုဝမနကုမာရေန-သည်၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒီဝသေ-၌၊ မရိတဗ္ဗံ-သေထိုက်သည်၊ အဘဝိဿ ကိရ-ဖြစ်ရာ၏တဲ့၊

သော-ထိုအာယုဝဇနကုမာရသည်၊ ကုဒါနိ-၌၊ ဝိသဝဿသတဋ္ဌာယီ-နှစ်(၁၂၀) ပတ်လုံး တည်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဥပါသကသတေဟိ-တို့ သည်၊ ပရိဝုတော-အပ်လျက်၊ ဝိစရတိ-၏၊ ကုမေသံ သတ္တာနံ-တို့၏၊ အာယု- ဝဇနကာရဏံ-အသက်ရှည်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ အတ္ထိ မညေ-ရှိသည်ဟု ထင်၏။” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧတရဟိ-၌၊ ကာယ ကဏာယ၊ သန္နိသိန္နာ၊ အတ္ထ န?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ကုမာယ နာမ-ဖြင့်၊ (သန္နိသိန္နာ၊ အမှ)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ! ကေဝလံ-သက် သက်၊ အာယုဝဇနမေဝ-အသက်ရှည်ခြင်းသည်သာ၊ န-မဟုတ်သေး၊ ပန-စင် စစ်ကား၊ ကုမေ သတ္တာ-တို့သည်၊ ဂုဏဝန္တေ-ဂုဏ်ရှိသူတို့ကို၊ ဝန္တန္တာ-ရှိခိုးကုန် လသော်၊ အဘိဝါဒေန္တာ-ကန်တော့ကုန်လသော်၊ [“အဘိဝါဒနသီလိဿ”၌ “အဘိ ဝါဒန”ကို “ဝန္တန”ဟု ဖွင့်ပုံကို ထောက်၍ “ဝန္တန္တာ”နှင့် “အဘိဝါဒေန္တာ”သည် အနက်တူ ပရိယာယ်တည်း၊] စတူဟိ-၄ပါးကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ဝဇန္တိ- တိုးပွားကုန်၏၊ ပရိဿယတော-ဘေးရန်မှ၊ မုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ ယာဝတာယုကမေဝ- အသက်၏ အပိုင်းအခြားကာလပတ်လုံး၊ ဝါ-သက်တမ်းစေ့၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၅၄၅၊] တိဌန္တိ-ကုန်၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ အနုသန္တိံ ယဋ္ဌေတွာ၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော၊ ကုမံ ဂါထံ၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ ပေ၊ ဗလ”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဇာပစာယိနော၊

စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဇန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ။

အဘိဝါဒနသီလိဿ-ရှိခိုးခြင်းအလေ့ရှိသော၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ဝုဇာပစာယိနော- အသက်သိက္ခာ၊ ဂုဏ်ဝါကြီးရင့်သူတို့ကို လေးစားပူဇော်လေ့ရှိသူ၏၊ အာယု- အသက်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏော-ရုပ်အဆင်းလည်းကောင်း၊ သုခံ-ကိုယ်စိတ် ချမ်းသာခြင်းလည်းကောင်း၊ ဗလံ-ကိုယ်အား၊ ဉာဏ်အားလည်းကောင်း၊ (ကုတိ- ဤသို့) စတ္တာရော-၄ပါးကုန်သော၊ ဓမ္မာ-အကျိုးတရားတို့သည်၊ ဝဇန္တိ-တိုးပွား ကုန်၏။

တတ္ထ-၌၊ **အဘိဝါဒနသီလိဿာ**တိ-ကား၊ ဝန္တနသီလိဿ-ရှိခိုးခြင်းအလေ့

အဘိဝါဒနသီလိဿ။ ။အခြားသူတို့ကို မိမိအား ရှိခိုးစေခြင်းသည် အဘိဝါဒန၊

ရှိသူ၏။ အဘိဏ္ဍ-အမြဲမပြတ်၊ **ဝန္တနကိစ္စပသုတဿ**-ရှိခိုးခြင်းကိစ္စ၌ အား

ရှိခိုးခြင်းသည် ဝန္တနဟု အဘိဝါဒနနှင့် ဝန္တနအထူးကို ဖွင့်ဆို၏။(ဗုဒ္ဓဝံ. ၄-၆၂)။ ဤ၌ ကား ထိုသို့ မထူးပါ။ “နမဿာ တု နမက္ကာရော၊ ဝန္တနာ စာဘိဝါဒနံ(ဓာန်-၄၂၆)”အရ အဘိဝါဒနနှင့် ဝန္တနသည် အနက်တူပရိယာယ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝန္တနသီလိယ”ဟု ဖွင့်သည်။ ရှိခိုးလေ့ရှိသူဟူသည် အမြဲမပြတ်ရှိခိုးမှုကို အားထုတ်သူတည်းဟု သိစေလို၍ “အဘိဏ္ဍ”စသည်ကို မိန့်သည်။

ဝိဂြိုဟ်၊ ကာရန်။ ။ “အဘိဝန္တတိတိ အဘိဝါဒနံ၊ အဘိဝန္တိယတေ ဝါ အဘိဝါဒနံ၊ အဘိဝါဒနံ+သီလံ အဘိဝါဒနသီလံ၊ အဘိဝါဒနသီလံ+အဿ အတ္ထိတိ အဘိဝါဒနသီလံ၊ [အဘိဝါဒနသီလံ+ဤ-နိသာဋီ-၃၅]”ဟု ပြုလျှင် တဒ္ဓိတပုဒ်၊ ဤကာရန္တတည်း။ ပရိတ္တဋီ-၉၄၌ “အာဒရံ+ဝါဒနံ+သီလံ ပကတိ ယဿာတိ အဘိဝါဒနသီလံ”ဟု ပြု၍ “အဘိဝါဒနသီလော”ဟု ဆိုလိုလျက် သုရဘိဂန္ဓကဲ့သို့ ကွစိ သမာသန္တသုတ်၌ ကာရသဒ္ဓါပိဖြင့် လ၏အကို ကုပြုကာ “အဘိဝါဒနသီလံ” ဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။ ဤဋီကာအလို သမာသပုဒ်၊ ကုကာရန္တတည်း။

သက္ကတလာ အကျိုး၄ပါး။ ။သက္ကတကပ္ပဒ္ဓါမ၌

အဘိဝါဒန ဇီလသျှ၊ နိတျံ လဒ္ဓေါပသေဝိနး၊

စတွာရိ သံပြဝနန္တေ၊ အာယု ဝိဗျာ ယခေါ ဗလမ်။

အမြဲမပြတ်ရှိခိုးလေ့ရှိသူ၊ ကြီးသူကို မှီဝဲဆည်းကပ်သူမှာ အသက်၊ ပညာ၊ ကျော်စောခြင်း၊ ခွန်အားဟူသော အကျိုး၄ပါး တိုးပွားကုန်၏-ဟု ဆိုသည်။

ဝန္တနကိစ္စပသုတဿ။ ။ပသုတသဒ္ဓါ အနုယောဂ(အားထုတ်ခြင်း)အနက်ဟောတည်း။ အားထုတ်ခြင်းအနက်ဟော ပသုတနှင့် သမာသံတွဲရာ၌ စတုတ္ထိတပျူရိသ်၊ သတ္တမိတပျူရိသ် ၂မျိုးတွဲသည်ကို အဋ္ဌကထာများ၌ တွေ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဧသနာ ပသုတော(မ. ၄-၁, ၃၅၃)၊ ဂေါစရပသုတော(သံ. ၄-၃, ၇၃)”တို့ကဲ့သို့ “ဝန္တနကိစ္စ-တ္ထာယ+ပသုတော ဝန္တနကိစ္စပသုတော-ရှိခိုးခြင်းကိစ္စအကျိုးငှာ အားထုတ်သူ”ဟု လည်းကောင်း “ဈာနပသုတာ(ဓမ္မ. ၄-၂, ၁၄၇)၊ သဘောဇနပသုတော(အပ. ၄-၂, ၄၅)”တို့ကဲ့သို့ “ဝန္တနကိစ္စ+ပသုတော ဝန္တနကိစ္စပသုတော-ရှိခိုးခြင်းကိစ္စ၌ အားထုတ်သူ”ဟုလည်းကောင်း တွဲနိုင်သည်။ “ပကာရေန+သဝတိ အဘိသဝတိတိ ပသုတော၊ သဒတ္ထံ+ပသုတော သဒတ္ထပသုတော-မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အကျိုးကို အပြားအားဖြင့် ဖြစ်ပွားစေသူ(ဂဠုန်ပျံ-၃၅)”ကို ကြည့်၍ “ဝန္တနကိစ္စ+ပသုတော ဝန္တနကိစ္စပသုတော-ရှိခိုးခြင်းကိစ္စကို ဖြစ်စေသူ(အားထုတ်သူ)”ဟုလည်း တွဲနိုင်သည်။

ထုတ်သူ၏။ ကြွတိ အတ္ထော။ **ဝုဗ္ဗာပစာယိနောတိ-ကား၊ တဒဟုပဗ္ဗဇိတေ-** ထိုနေ့၌ ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ-ရှင်ပြုပြီး၍ ခရက်သာရှိသေးကုန်သော၊ ဒဟရသာမဏေရေပိ-ကိုရင်ငယ်တို့ကိုသော်လည်း၊ **(အပစာယမာနဿ-ရိသေလေးစားသော၊ အဘိဝါဒနေန ဝါ-ရှိခိုးခြင်းဖြင့်မူလည်း၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ပူဇေဇ္ဇဿ-ပူဇော်သော၊)** ဂိဟိဿ ဝါ-လူဝတ်ကြောင်၏သော်လည်းကောင်း၊

ဝုဗ္ဗာပစာယိနော။ ။နိသာဋီ-၃၅၌ “အပစာယနသီလော အပစာယိ၊ [အပပုဗ္ဗစိ-စယေ၊ စယ-ပူဇာယံ+ဏီ၊] ဝုဗ္ဗေ+အပစာယိ ဝုဗ္ဗာပစာယိ၊ (တစ်နည်း) ဝုဗ္ဗေ+အပစာယနသီလံ ယဿ သမ္ဘဝတီတိ ဝုဗ္ဗာပစာယိ”ဟု ပြ၍ ဓမ္မာ၌ ဇနက ဇညအဖြစ်ဖြင့် စပ်စေ၏။ အပစာယိကို နီတိ၊ ဓာတွတ္တတို့ စာယု(စာယ)ဓာတ်ဟု ဆို၍ နိဒီ-၃၅၉၊ ၄၀၂၌ စေဓာတ်ဟု ဆို၏။

တဒဟုပဗ္ဗဇိတေ။ ။ပဗ္ဗဇိတီ ပဗ္ဗဇိတာ၊ တဒဟု+ပဗ္ဗဇိတာ တဒဟုပဗ္ဗဇိတာ၊ တဒဟု၌ သဿ စောသုတ် စသဒ္ဒါ (တေသု ဝုဒ္ဓိ)ဖြင့် သ္ဘိဝိဘတ်ကို ဥပြုထားသည်။ (ဝိဗော-၇၃)။ ထို့ကြောင့် “တဒဟုပဗ္ဗဇိတေ”သည် ဝိဘတ်မကျေသော အလုတ္တသမာသ်တည်း။ “တဒဟု-ထိုနေ့၌၊ ပဗ္ဗဇိတေ-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော”ဟု ဝါကျယူ၍လည်း ပေးနိုင်သည်။ “တဒဟုပဗ္ဗဇိတေ ဒဟရသာမဏေရေပိ”ဖြင့် လူဝတ်ကြောင်တို့ အရိအသေပြုထိုက်သော အနိမ့်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပြသည်။ ဝိသဒ္ဓါ ဂရဟာတည်း။

အပစာယမာနဿ ပူဇေဇ္ဇဿ။ ။ “အပစာယမာနဿ”ဖြင့် “ဝုဗ္ဗာပစာယိနော”မှ အပစာယိနော၌ ဣပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြသည်။ “ပူဇေဇ္ဇဿ”ဖြင့် အပပုဗ္ဗ စာယ(စာယု)ဓာတ် ပူဇာအနက်၊ နိသာမနအနက်၂မျိုးတွင် ပူဇာအနက်၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြသည်။ “အဘိဝါဒနေန ဝါ”၌ ဝါသဒ္ဓါ ပိုနေသည်ဟု ထင်၏။ သို့မဟုတ် ပဒပူရဏ(အနက်မဲ့)ကြံပါ။ အဝုတ္တသမုစ္စည်းအနက်ဟုသော်လည်း ကြံပါ။

ချဲ့ဉှားအံ့-“အဘိဝါဒနေန”ကို ပူဇေဇ္ဇဿ၌ စပ်ရ၏။ “ရှိခိုးခြင်းဖြင့် ပူဇော်သည်”ဟူလို၊ “**ပူဇာ**တိ သက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဓနာ(ခုဒ္ဒက. ၄-၁၀၄၊ သုတ္တနိ. ၄-၂, ၅)”ဟူသော အဖွင့်အရ “သက္ကာရ-ကောင်းမွန်စွာ ပြုစုခြင်း၊ ဂရုကာရ-အလေးအမြတ်ပြုခြင်း၊ မာနန-မြတ်နိုးခြင်း၊ ဝန္ဓနာ-ရှိခိုးခြင်း”ဟူသော ၄မျိုးတို့ကို ပူဇော်ခြင်းဟု ဆိုရသည်။ ဤ၌ “အဘိဝါဒနေန ဝါ”ဟု ဆိုရကား ဝန္ဓနာတစ်မျိုးသာ ရသေး၏။ ထို့ကြောင့် ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ကျန်၃မျိုးကိုပါ ဆည်းယူ၍ “အဘိဝါဒနေန ဝါ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သက္ကာရေန ဝါ-ကောင်းမွန်စွာ ပြုစုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂရုကာရေန ဝါ-အလေး

[ဓမ္မာဋ္ဌိစပ်၊] ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝါ-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းအား ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပဒါယ ဝါ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက် ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂုဏဝုဇ္ဈေ-ဂုဏ်အားဖြင့် ကြီးကုန်သော၊ ဝါ-သာ ချ် ကြီးကုန်သော၊ **ဂုဏဝုဇ္ဈေ**-ဂုဏ်အားဖြင့် ကြီးသူတို့ကို၊ အပစာယမာနဿ- သော၊ အဘိဝါဒနေန ဝါ-ဖြင့်မူလည်း၊ နိစ္စံ-အမြဲ ပူဇော်သော-သော၊ **ပဗ္ဗဇ္ဇိတဿ ဝါ**-ရှင်ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ [ဓမ္မာဋ္ဌိစပ်၊] ကုတိ အတ္ထော-နက်။

အမြတ်ပြုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ မာနနေန ဝါ-မြတ်နိုးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း”ဟု ပေးပါ။ ဝါကို ပဒပူရဏကြံလျှင် ဧကဒေသုပစာရ၊ ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် ကျန်ဂုဏ်ကို ယူပါ။

ဂုဏဝုဇ္ဈေ။ ။ဂုဏ(ကြီးသူ)သည် ဇာတိဂုဏ(အမျိုးဇာတ်ကြီးမြင့်သူ), ဝယောဂုဏ (အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သူ), ဂုဏဝုဏ(ဂုဏ်သိက္ခာကြီးမြတ်သူ)အားဖြင့် ဂုဏ်ရှိ၏။ (ဇာ. ၄-၁, ၂၃၆)။ ဤနေရာ၌ ဂုဏဝုဏကို ယူစေလို၍ “ဂုဏဝုဏေ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဆက်ဥပဒ်- “ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော(သံ. ၄-၁, ၃၁၇)”အဖွင့်၌ကား၊ ဘကြီး, ဘဒ္ဒေ, ဦးကြီး, ဦးလေးစသော အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သူများကို ရိုသေမှုပြုထိုက်သူများအဖြစ် ဖွင့်ဆို ၏။ ဂုဏ်မရှိသည့် အသက်အရွယ်ကြီးသူတို့ကို ရိုသေမှုပြုသူတို့အား အကျိုးမယုတ်ပါ။ သို့သော် အရိုအသေပြုခံမည့် ကြီးသူများက သီလစသောဂုဏ်ရှိမှ အရိုအသေပြုသူ ငယ်ရွယ်သူများက ရိုသေလေးစားမှုပြုလိုကြပြီး ပို၍အကျိုးရမည်ဖြစ်ရကား အရို အသေခံထိုက်သော သီလစသောဂုဏ်များ ကြီးမားအောင် ကြိုးစားသင့်သည်။ [သုတ္တန် . ၄-၂, ၆၆၅၂ ပညာဂုဏ်ကို သီးခြားထည့်၍ ဂုဏဝုဏ်ဟု ဆို၏။]

ပဗ္ဗဇ္ဇိတဿ ဝါ ပန။ ။“ဂိဟိယ ဝါ”စသည်ဖြင့် လူတို့အရိုအသေပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပြခြင်းငှာ “ပဗ္ဗဇ္ဇိတဿ ဝါ ပန”စသည်ကို မိန့်သည်။ ထိုတွင် “ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝါ ဂုဏဝုဏေ” ဖြင့် သာမဏေတို့ အရိုအသေပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း ကောင်း, “ဥပသမ္ပဒါယ ဝါ ဂုဏဝုဏေ”ဖြင့် ရဟန်းတော်တို့ အရိုအသေပြု ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း ပြသည်။ သာမဏေတို့သည် မိမိထက် စော၍ သာမဏေအဖြစ်သို့ ရောက်သော (သိက္ခာဝါကြီးသော) သာမဏေတို့ကို အရိုအသေ ပြရမည်။ ရဟန်းတော်တို့သည် မိမိထက် စော၍ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော (သိက္ခာဝါကြီးသော) ရဟန်းတော်တို့ကို အရိုအသေပြုရမည်-ဟူလို။

စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝမန္တိတိ-ကား၊ အာယုမ္ဗိ-သည်၊ ဝမမာနေ-သော်၊ ယ-
 တ္တကံ-အကြင်မျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ (အကြင်မျှလောက်သော)၊ ကာလံ-
 အခါပတ်လုံး၊ တံ-ထိုအသက်သည်၊ ဝမတိ-တိုးပွားနေ၏၊ (ရှည်နေ၏)၊ တ-
 တ္တကံ-ထိုမျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ ဣတရေပိ-အခြားသော ဝဏ္ဏဗလ၊ သုခတို့
 သည်လည်း၊ ဝမန္တိယေဝ-ကုန်သည်သာ။ ဟိ-ချဲ့၊ [“ဟိ-မှန်”ဟုလည်း ပေး၏၊]
 ယေန-အကြင်သူသည်၊ ပညာသဝဿအာယုသံဝတ္တနိကံ-အနှစ်(၅၀)အသက်
 ရှည်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ ကုသလံ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ စ-သို့သော်လည်း၊
 အဿ-ထိုသူ၏၊ ပဉ္စဝိသတိဝဿကာလေ- ၂၅နှစ်ရှိရာအခါ၌၊ ဇီဝိတန္တရာယော-
 အသက်၏ အန္တရာယ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ရာ၏၊ သော-ထိုအသက်အန္တရာယ်
 သည်၊ အဘိဝါဒနသီလတာယ-ရှိခိုးခြင်းအလေ့ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋိ-
 ပုဿမ္ဘတိ-ငြိမ်း၏၊ သော-ထိုသူသည်၊ ယာဝတာယုကမေဝ-အသက်၏ အပိုင်း
 အခြားပတ်လုံးသာလျှင်၊ ဝါ-သက်တမ်းစေ့သာလျှင်၊ တိဌတိ-တည်၏၊ အဿ-
 ထိုသူ၏၊ ဝဏ္ဏာဒယောပိ-အဆင်းအစရှိသည်တို့သည်လည်း၊ အာယုနာဝ-နှင့်
 သာလျှင်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ဝမန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတော-အနှစ်(၅၀)မှ၊ ဥတ္တရိပိ-အထက်
 ၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ အနန္တရာယေန-အန္တရာယ်မရှိ
 သဖြင့်၊ ဝါ-အန္တရာယ်ကင်းလျက်၊ ပဝတ္တဿ-ဖြစ်သော၊ အာယုနော-၏၊ ဝမနံ
 နာမ-တိုးပွားခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိံ။ ဒေသနာဝသာနေ၊ အာယုဝမနကုမာရော-
 သည်၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဥပါသကသတေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သောတာပတ္တိ-
 ဖလေ-၌၊ ပတိဌဟိ-ပြီ၊ အညေပိ-ကုန်သော၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိ-
 ဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-အာယုဝမနကုမာရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

အာယုဝမနကုမာရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝမန္တိ။ ။ဓမ္မသဒ္ဓါသည် သဘာဝ၊ ပရိယတ္တိစသော အနက်များစွာ
 တို့ကို ဟောနိုင်ရာ ဤ၌ ဂုဏ(အကျိုးကျေးဇူး)အနက်ကို ဟော၏၊ “စတ္တာရော”သည်
 သင်္ချာ(သရူပဝန္တ)၊ “အာယု. . . ဗလံ”သည် သင်္ချေယျ(သရူပ)တည်း၊ အာယုစသော
 အကျိုးငှမျိုးတို့တွင် သုခအရ ကာယိကသုခ စေတသိကသုခ၊ ဗလအရ ကိုယ်အား၊
 ဉာဏ်အားကို ယူပါ၊ “အာယုမ္ဗိ. . . ဝမန္တိယေဝ”ဖြင့် အကျိုးတရားတိုးတက်ဖြစ်ထွန်းရာ

၉-သံကိစ္ဆသာမဏောရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေတိ-သော၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သံကိစ္ဆသာမဏောရံ-ကိုရင်သံကိစ္စကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-
 ချဲ့၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ တိသမတ္တာ-(၃၀)အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာ-
 တို့သည်၊ သတ္ထု-၏၊ ဓမ္မကထံ၊ သုတွာ၊ သာသနေ-၌၊ ဝါ-အား၊ ဥရံ-ရင်ကို၊
 ဒတွာ၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၉၃၊ ၉၄၅] ပဗ္ဗဇိသု-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ကုန်ပြီ၊ ဝါ-ရဟန်း
 ပြုကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဥပသမ္ပဒါယ-ရဟန်းအဖြစ်အားဖြင့်၊ ပဉ္စ-
 ဝဿာ-၅ဝါရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ဂန္ထဓရံ-ဂန္ထဓရ
 လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဓရံ-ဝိပဿနာဓရလည်းကောင်း၊ ကုတိ-သို့၊ ဒွေ-၂
 ပါးကုန်သော၊ ဓုရာနိ-ဓုရတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ကုတိ-သို့၊ သုတွာ-၍၊ “မယံ-
 တို့သည်၊ မဟလ္လကကာလေ-ကြီးရင့်သူ၏အခါ၌၊ ဝါ-ကြီးရင့်ရာအခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိ-
 တာ-ကုန်ပြီ” ကုတိ-၍သို့ လျှောက်ပြီး၍၊ ဂန္ထဓရေ-၌၊ ဥဿာဟံ-အားထုတ်ခြင်း
 ကို၊ အကတွာ-၍၊ ဝိပဿနာဓရံ-ကို၊ ပူရေတုကာမာ-ပြည့်စေခြင်းငှာ အလိုရှိ
 ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယာဝ အရဟတ္တာ-တိုင်အောင်၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ကထာ-
 ပေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ဧကံ-သော၊ အရညာယတနံ-တောအုပ်သို့၊ ဂမိဿာမ-

ကာလကို ပြသည်၊ “အသက်ရှည်ခြင်းစသော အကျိုး၎င်းတို့သည် အသက်ထင်ရှားရှိ
 နေသမျှကာလပတ်လုံး တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းနေကြသည်”ဟူလို။ [စတ္တာရော ဓမ္မာတိ
 စတုပ္ပိဓာ ဂုဏာ၊(ပရိတ္တဋီ-၉၄)၊ ဓမ္မာတိ ဂုဏာ၊(နိသာဋီ-၃၅)။]

ဥပသမ္ပဒါယ။ ။ဥပရိဘူတာ+သမ္ပဒါ ဥပသမ္ပဒါ-မြင့်မြတ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော
 ပြည့်စုံခြင်း၊(ဒီဋီ-၁၊ ၃၀၆၊ သီဋီသစ်-၂၊ ၂၆၈)၊ (တစ်နည်း) ဥပသမ္ပန္နဿ+ဘာဝေါ
 ဥပသမ္ပဒါ၊ ဥပသမ္ပန္န+ဏ၊ နတစ်လုံးချေ၊ န၊ကို ဒ၊ပြုဟု ကြံပါ။(မအူပါရာနိ-၁၊ ၂၉၇)

အရညာယတနံ။ ။အရညမေဝ အရညာယတနံ၊ အာယတနသဒ္ဒါ အနက်မဲ့၊
 (သီဋီသစ်-၁၊ ၄၆၁)၊ (တစ်နည်း) ဇာဋီသစ်၌ အာယတနသဒ္ဒါ နိဝါသဌာန(နေရာ
 အရပ်)အနက်ဟောဟု ယူ၏၊ နိဝါသဌာနအနက်ဟော အာယတနသဒ္ဒါသည် အနိပ္ပန္န-
 ပါဠိပဒိကရူပပုဒ်၊ နိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်အားဖြင့် ၂မျိုးယူနိုင်၏၊ အနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်ဟု
 ယူလျှင် ဝိဂြိုဟ်ပြုဖွယ်မလို၊ နိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်ယူလျှင် “အာယတန္တိ နိဝသန္တိ ဧတ္တာတိ

သွားကြပါမည်” ကုတိ-သို့၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ကတရံ-အဘယ်သို့သော၊ ဌာနံ-သို့၊ ဂမိဿထ-ကြမည်နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “အသုကံ နာမ-သို့၊ (ဂမိဿာမ)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “တတ္ထ-ထို အရပ်၌၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဧကံ-တစ်ယောက်သော၊ ဝိဃာသာဒံ-စား ကြွင်းစားကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၂၆၈]၊ နိဿာယ-၍၊ ဘယံ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ- လိမ့်မည်၊ ပန-ဆက်၊ တဉ္စ-ထိုဘေးသည်လည်း၊ သံကိစ္စသာမဏေရေ-သည်၊ ဂတေ-လိုက်ပါသွားလသော်၊ ဝုပသမိဿတိ-ငြိမ်းလိမ့်မည်၊ အထ-ထိုမှနောက် ၌၊ နေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ-သည်၊ ပါရိပူရိ-ပြည့်စုံခြင်းသို့၊ ဂမိဿတိ- ရောက်လိမ့်မည်” ကုတိ-သို့၊ အညာသိ-ပြီ။

သံကိစ္စသာမဏေရော နာမ-မည်သည်၊ ဇာတိယာ-မွေးဖွားခြင်းအားဖြင့်၊ သတ္တဝသိကော-ဂုဏ်ရှိသေးသော၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-၏၊ သာမဏေရော- တည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ တဿ-ထိုကိုရင်သံကိစ္စ၏၊ မာတာ-သည်၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ အမုကုလဿ-ကြွယ်ဝသောအမျိုး၏၊ မိတာ-တည်း၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ တသ္မိ-ထိုကိုရင်သံကိစ္စသည်၊ **ကုစ္ဆိဂတေ**-ဝမ်းသို့ ရောက်လသော်၊ ဝါ-ဝမ်း၌ ဖြစ်လသော်၊ ဧကေန-သော၊ ဗျာဓိနာ-အနာရောဂါကြောင့်၊ တင်္ခဏညေဝ- ထိုရောဂါဖြစ်ရာခဏ၌ပင်၊ [တံခဏေ(ခဏံ)ယေဝါတိ ဗျာဓိပုဗ္ဗန္တဝေလာယမေဝ၊ ပဋိဂံ-၃၇၄။] ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ တဿာ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ ဈာပိယ- မာနာယ-မီးသဂြိုဟ်အပ်သော်၊ ဂဗ္ဘမံသံ-ဝမ်းဗိုက်သားကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ သေသံ- ဝမ်းဗိုက်သားမှ ကြွင်းသော ကိုယ်သည်၊ ဈာယိ-မီးလောင်ကျွမ်းပြီ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ ဂဗ္ဘမံသံ-ကို၊ စိတကတော-ထင်းပုံမှ၊ ဩတာရေတွာ-

အာယတနံ၊ [အာ+ယတ+ယု၊-မဏိ-၂၊ ၃၀၇။]”ဟု ပြုပါ၊ ထိုနောက် “အရညံ စ+တံ+ အာယတနံ စာတိ အရညာယတနံ-တောတည်းဟူသော နေရာအရပ်”ဟု တွဲပါ။ (ဇာ ဋီသစ်-၂၊ ၉၈၊ ၅၀၇၊ ဇာဋီသစ်-၃၊ ၂၈၈)

ကုစ္ဆိဂတေ။ ။**ကုစ္ဆိဂတေ**တိ ကုစ္ဆိယံ ပရိဏတဂဗ္ဘဘာဝံ(ရင့်သော ကိုယ်ဝန်၏ အဖြစ်သို့) ဂတေ၊ (ပဋိဂံ-၃၇၄)၊ ကုစ္ဆိ+ဂတော ကုစ္ဆိဂတော၊ ကုစ္ဆိယံ ဝါ ဂတော ကုစ္ဆိဂတော။ (မအူပါနိ-၄၊ ၁၂၂)

အောက်သို့ ရောက်စေ၍၊ ဝါ-အောက်ချ၍၊ ဒွိသု တီသု ဌာနေသု-၂နေရာ ၃
 နေရာတို့၌၊ သူလေဟိ-တံစူးဝါးတို့ဖြင့်၊ (ဝါးချွန်တို့ဖြင့်)၊ ဝိဇ္ဇိသု-ထိုးဆွကုန်ပြီ၊
 သူလကောဋိ-တံစူးဝါးအစွန်းသည်၊ ဒါရကဿ-၏၊ အက္ခိကောဋိ-မျက်စိအစွန်း
 ကို၊ ပဟရိ-ထိခိုက်မိပြီ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဂဗ္ဘမံသံ-ကို၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထိုးဆွ၍၊ အင်္ဂါရ-
 ရာသိမ္မိ-မီးကျိုးပုံ၌၊ ခိပိတွာ-ပစ်ချ၍၊ အင်္ဂါရေဟေဝ-မီးကျိုးတို့ဖြင့်ပင်၊ ပဋိစ္ဆာ-
 ဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍၊ ပက္ကမိသု-ကုန်ပြီ၊ ဂဗ္ဘမံသံ-သည်၊ ဈာယိ-မီးလောင်ကျွမ်းပြီ၊
 ပန-ဆက်၊ အင်္ဂါရမတ္ထကေ-မီးကျိုးပေါ်၌၊ သုဝဏ္ဏဗိဗ္ဗသဒိသော-ရွှေရုပ်နှင့် တူ
 သော၊ ဒါရကော-သည်၊ ပဒုမဂဗ္ဘေ-ပဒုမ္မာကြာတိုက်၌၊ နိပန္နော ဝိယ-အိပ်နေ
 သူသည်ကဲ့သို့၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ **ပစ္ဆိမဘဝိကဿ**-နောက်ဆုံးဘဝ၌
 ဖြစ်သော၊ သတ္တဿ-ကို၊ သိနေရနာ-မြင့်မိုရ်တောင်ဖြင့်၊ ဩတ္တရိယမာနဿပိ-
 လွှမ်းမီအပ်ပါသော်လည်း၊ [(တစ်နည်း) သိနေရနာ-ဖြင့်၊ ဩတ္တရိယမာနဿပိ-
 သည်လည်းဖြစ်သော၊ ပစ္ဆိမဘဝိကဿ-ဖြစ်သော၊ သတ္တဿ-၏၊] အရဟတ္တံ-
 သို့၊ အပ္ပတွာ-၍၊ ဇီဝိတက္ခယော နာမ-သည်၊ နတ္ထိ၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ “စိတကံ-
 ကို၊ နိဗ္ဗာပေဿာမ-ကုန်အံ့” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အာဂတာ-လာသူတို့သည်၊
 တထာနိပဉ္စံ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် အိပ်နေသော၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊
အစ္ဆရိယဗျူတစိတ္တဇာတာ-ဖြစ်သော လက်ဖျစ်ခတ်တီး အံ့ချီးခြင်း၊ မဖြစ်စဖူး

ပစ္ဆိမဘဝိကဿ။ ။ဖြစ်ဆဲဘဝမှ စုတေလျှင် ဘဝတစ်ခုခု၌ ပဋိသန္ဓေမနေရ
 တော့ဘဲ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံမည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ပစ္ဆိမဘဝိက”ဟု ခေါ်သည်။ ယမိုက်အရ
 ကောက်ကျမ်း၌ ပစ္ဆိမဘဝိကကို အစစ်အတုဟု ၂မျိုးခွဲ၏။ ထိုတွင် ပြဆိုအပ်ခဲ့သော
 ပစ္ဆိမဘဝိကကို အစစ်ဟု ခေါ်၏။ ဖြစ်ဆဲဘုံ၌ နောက်တစ်ဖန် ပဋိသန္ဓေမနေတော့ဘဲ
 အခြားဘုံသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံမည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပစ္ဆိမဘဝိကအတုဟု ခေါ်
 သည်။ ပစ္ဆိမဘဝိကအစစ်ကို ကာမသုဂတိဂုဏ်၊ အသညသတ်ကြဉ် ရူပာဌာနံ၊ အရူပ
 ဌာနံတို့၌သာ ရ၏။ အပါယ်၌တော့ အသညသတ်ဘုံတို့၌ မရ၊ ပစ္ဆိမဘဝိကအတုကို
 အကနိဋ္ဌဘုံမှတစ်ပါး ကျန်ဘုံ(၃၀)တို့၌ ရ၏။ (ယမိုက်ကောက်-၇၇စသည်)။ “ပစ္ဆာ+
 ဇာတာ ပစ္ဆိမော၊ ပစ္ဆိမော စ+သော+ဘဝေါ စာတိ ပစ္ဆိမဘဝေါ၊ ပစ္ဆိမဘဝေ+
 နိဗ္ဗတ္တော ပစ္ဆိမဘဝိကော”ဟု ပြုပါ။ (မအူပါနိ-၃, ၅၈)

အစ္ဆရိယဗျူတစိတ္တဇာတာ။ ။ (က) **အစ္ဆရိယဗျူတစိတ္တဇာတာ**တိ အဟော

အထူးအဆန်းဖြစ်ခြင်းဟူသော အံ့ဩသောအခြင်းအရာရှိကုန်၊ ဖြစ်သော နှစ်သက်ဝမ်းသာသောစိတ်ရှိကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ “ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ကေသု-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဒါရူသု-ထင်းတို့သည်၊ ဒီယမာနေသု-

အစ္ဆရိယံ အဟော အဗ္ဘတန္တိ ဧဝံ သဉ္ဇာတအစ္ဆရိယအဗ္ဘတာ စေဝ သဉ္ဇာတတုဋ္ဌိနော စ(မ-၄-၂၊ ၂၀၄)။ ဤအဖွင့်၌ “သဉ္ဇာတအစ္ဆရိယအဗ္ဘတာ စေဝ သဉ္ဇာတတုဋ္ဌိနော စ”ဟု ဝိဘတ်တူဖွင့်ခြင်း၊ စေဝသဒ္ဒါ စသဒ္ဒါတို့ဖြင့် ဖွင့်ခြင်းကြောင့် “သမာနဝိဘတ္တိက၊ စထညံပြ၊ ဒုန္နကြံစရာ”နှင့်အညီ “အစ္ဆရိယဗ္ဘတံ စ+စိတ္တံ စ အစ္ဆရိယဗ္ဘတစိတ္တာနိ-လက်ဖျစ်ခတ်တီး အံ့ချီးခြင်း၊ မဖြစ်စဖူး အထူးအဆန်းဖြစ်ခြင်းဟူသော အံ့ဩသော အခြင်းအရာ၊ နှစ်သက်ဝမ်းသာသောစိတ်တို့”ဟု ဒွန်သမာသ်ဝိဂြိုဟ် ပြုရသည်။ ထို့ပြင် “ဒွန်၏နောက်၌၊ ရှိသောပိုဒ်၊ ယှဉ်လိုက်ပုဒ်တိုင်းမှာ(တောင်တွင်း-၄၅)”နှင့်အညီ ဒွန်၏ နောက်၌ရှိသော ဇာတပုဒ်ကို ရှေ့ပုဒ်တို့၌ အနက်အားဖြင့် ယှဉ်စေ၍ “အစ္ဆရိယဗ္ဘတ-ဇာတာ-ဖြစ်သော လက်ဖျစ်ခတ်တီးအံ့ချီးခြင်း၊ မဖြစ်စဖူး အထူးအဆန်းဖြစ်ခြင်းဟူ သော အံ့ဩသောအခြင်းအရာရှိသူ၊ စိတ္တဇာတာ-ဖြစ်သော နှစ်သက်ဝမ်းသာသောစိတ်ရှိ သူ”ဟု မှတ်ရသည်။

ဝိဂြိုဟ်၂နည်း။ ။ဒွန်နောက်ပုဒ်ရှိလျှင် ဝိဂြိုဟ်၂နည်းပြုနိုင်ရကား “အစ္ဆရိယဗ္ဘတံ +ဇာတံ ဧတေသန္တိ အစ္ဆရိယဗ္ဘတဇာတာ-ဖြစ်သော လက်ဖျစ်ခတ်တီးအံ့ချီးခြင်း၊ မဖြစ် စဖူး အထူးအဆန်းဖြစ်ခြင်းဟူသော အံ့ဩသောအခြင်းအရာရှိသူတို့၊ စိတ္တံ+ဇာတံ ဧတေသန္တိ စိတ္တဇာတာ-ဖြစ်သော နှစ်သက်ဝမ်းသာသောစိတ်ရှိသူတို့၊ အစ္ဆရိယဗ္ဘတ-ဇာတာ စ+စိတ္တဇာတာ စ အစ္ဆရိယဗ္ဘတစိတ္တဇာတာ-ဖြစ်သော လက်ဖျစ်ခတ်တီး အံ့ချီးခြင်း၊ မဖြစ်စဖူး အထူးအဆန်းဖြစ်ခြင်းဟူသော အံ့ဩသောအခြင်းအရာရှိကုန်၊ နှစ်သက် ဝမ်းသာသောစိတ်ရှိကုန်သည်”ဟု ပြုလျှင် “အစ္ဆရိယဗ္ဘတဇာတစိတ္တဇာတာ” ဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့အစ္ဆရိယဗ္ဘတ၌ ဇာတပုဒ်ကျေသည်။

တစ်နည်း။ ။ “အစ္ဆရိယဗ္ဘတံ စ+စိတ္တံ စ အစ္ဆရိယဗ္ဘတစိတ္တာနိ၊ ဇာယတီတိ ဇာတံ၊ ဇာတံ စ+ဇာတံ စ ဇာတာနိ၊ (တစ်နည်း) ဇာယန္တီတိ ဇာတာနိ၊ အစ္ဆရိယဗ္ဘတစိတ္တာ+ ဇာတာ ဧတေသန္တိ ဖြစ်သောလက်ဖျစ်ခတ်တီး အံ့ချီးခြင်း၊ မဖြစ်စဖူး အထူးအဆန်း ဖြစ်ခြင်းဟူသော အံ့ဩသောအခြင်းအရာ၊ နှစ်သက်ဝမ်းသာသောစိတ်ရှိသူတို့”ဟု ပြုလျှင် ဇာတကို ဧကသေသ်၊ သို့မဟုတ် ဗဟုဝုစ်ဝိဂြိုဟ် ပြုရသည်။ (မဏိ-၁၊ ၉၀၊ ၉၁၊ နိယမဒီ-၂၇၃၊ ၂၇၄၊ ၂၇၅။)

ဆက်ဦးအံ့-“သဉ္ဇာတတုဋ္ဌိနော”ဟူသော အဖွင့်ဖြင့် စိတ္တအရ နှစ်သက်ဝမ်း

ကုန်သွားကုန်လသော်၊ သကလသရီရေ-ကို၊ ဈာပိယမာနေ-မီးရှိအပ်သော်၊ ဒါရကော-သည်၊ န ဈာယိ နာမ-မီးမလောင်ခဲ့ဘိသနည်း? ကိ-အဘယ်သို့၊

မြောက်မှုပိတိသောမနဿစိတ်ကို ယူရကြောင်းကို ပြသည်။ ထို့ပြင် စိတ္တသဒ္ဓါက တုဋ္ဌိ (နှစ်သက်ခြင်း)အနက်ကို မဟော၊ ဝိတ္တသဒ္ဓါကသာ တုဋ္ဌိအနက်ကို ဟောသောကြောင့် “အစ္ဆရိယဗျူတဝိတ္တဇာတာ”ဟူ၍ ရှိသင့်သည်ဟုလည်း ဆိုကြ၏။ သို့မဟုတ် “အစ္ဆရိယ-ဗျူတဝိတ္တဇာတာ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဝ,ကို စ,ပြု၍ “အစ္ဆရိယဗျူတဝိတ္တဇာတာ”ဟု ဖြစ်သည်ဟုသော်လည်း ကြံပါ။

(ခ) အစ္ဆရိယဗျူတန္တိ ပဒဒ္ဒယေနာပိ ဝိမှယနာကာရောဝ ဝုတ္တော။ တသ္မာ သဇ္ဇာတံ အစ္ဆရိယဗျူတံ ဝိမှယနာကာရော ဧတေသန္တိ သဇ္ဇာတအစ္ဆရိယအဗျူတာ၊ တထာ ပဝတ္တစိတ္တုပ္ပာဒါ။ အစ္ဆရိယဗျူတဟေတုကာ သဇ္ဇာတာ တုဋ္ဌိ ဧတေသန္တိ သဇ္ဇာတတုဋ္ဌိနော(မဇီ-၃,၂၂၂)။ ဤအဖွင့်များ၌ အစ္ဆရိယနှင့် အဗျူတပုဒ်လုံးအရ အံ့ဩသောအခြင်းအရာဟူသော စိတ္တုပ္ပာဒ်ကို ရသည်ဟု ဆိုသောကြောင့် “အစ္ဆရိယံ+တံ+အဗျူတံ စာတိ အစ္ဆရိယဗျူတံ”ဟု သီတုက္ကံ”ကဲ့သို့ ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မ ဓာရည်းသမာသ်ဝိဂြိုဟ် ဆိုရသည်။

(ဂ) အစ္ဆရိယဗျူတဝိတ္တဇာတာတိ အစ္ဆရိယဇာတာ အဗျူတဇာတာ တုဋ္ဌိဇာတာ စ(မ. ၄-၂, ၃၁၁)။ ဤအဖွင့်၌ အစ္ဆရိယ, အဗျူတ, စိတ္တတို့ကို သီးခြားစီ ဖွင့်သောကြောင့် “အစ္ဆရိယံ+ဇာတံ ဧတေသန္တိ အစ္ဆရိယဇာတာ-ဖြစ်သော လက်ဖျစ်ခတ်တီး အံ့ချီးခြင်းအခြင်းအရာရှိသူတို့၊ အဗျူတံ+ဇာတံ ဧတေသန္တိ အဗျူတဇာတာ-မဖြစ်စဖူး အထူးအဆန်းဖြစ်ခြင်းဟူသော အံ့ဩသောအခြင်းအရာရှိသူတို့၊ စိတ္တံ+ဇာတံ ဧတေသန္တိ စိတ္တဇာတာ-ဖြစ်သော နှစ်သက်ဝမ်းသာသောစိတ်ရှိသူတို့၊ အစ္ဆရိယဇာတာ စ+အဗျူတ-ဇာတာ စ+စိတ္တဇာတာ စ အစ္ဆရိယဗျူတဝိတ္တဇာတာ-ဖြစ်သော လက်ဖျစ်ခတ်တီး အံ့ချီးခြင်းအခြင်းအရာရှိကုန်, မဖြစ်စဖူး အထူးအဆန်းဖြစ်ခြင်းဟူသော အံ့ဩသော အခြင်းအရာရှိကုန်, နှစ်သက်ဝမ်းသာသောစိတ်ရှိကုန်သည်”ဟု ပြပါ။ “အစ္ဆရိယဇာတ-အဗျူတဇာတဝိတ္တဇာတာ”ဟု ဆိုလိုလျက် အစ္ဆရိယနှင့် အဗျူတ၌ ဇာတပုဒ်ကျေသည်။

တစ်နည်း။ ။ “အစ္ဆရိယံ စ+အဗျူတံ စ+စိတ္တံ စ အစ္ဆရိယဗျူတဝိတ္တာနိ၊ ဇာတံ စ+ဇာတံ စ+ဇာတံ စ ဇာတာနိ၊ (တစ်နည်း) ဇာယန္တိတိ ဇာတာနိ၊ အစ္ဆရိယဗျူတဝိတ္တာနိ+ဇာတာနိ ဧတေသန္တိ အစ္ဆရိယဗျူတဝိတ္တဇာတာ-ဖြစ်သောလက်ဖျစ်ခတ်တီး အံ့ချီးခြင်း ဟူသောအခြင်းအရာ, မဖြစ်စဖူး အထူးအဆန်းဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ, နှစ်သက်ဝမ်းသာသောစိတ်ရှိကုန်သည်”ဟု ပြပါ။

ဘဝိဿတိ န ခေါ-ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဒါရကံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ အန္တောဂါမံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍ **နေမိတ္တကေ**-နိမိတ်ကျမ်းကို ရွတ်ဖတ် တတ်သောဆရာတို့ကို ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ နေမိတ္တကာ-တို့သည်၊ “အယံ ဒါရကော-

နေမိတ္တကေ။ ။ “သုဘာသုဘနိမိတ္တံ(ကောင်းသောအရိပ်နိမိတ်, မကောင်းသော အရိပ်နိမိတ်ကို) ကထေန္တိတိ နေမိတ္တကာ”ဟု ပါစိယော-၂၅၃၌ ပြု၏။ “သုဘာသုဘ- နိမိတ္တံ ကထေန္တိတိ နေမိတ္တာ၊ [နိမိတ္တ+ဏာ] နေမိတ္တာ ဧဝ နေမိတ္တကာ၊ [နေမိတ္တ+ကါ]” ဟု ဂရုကဝိဂြိုဟ်ပြုပါ။ ဆရာတို့ကား “နိမိတ္တံ အဓိယန္တေတိ(နိမိတ်ကျမ်းကို ရွတ်ဖတ်, တတ်သိကြသောကြောင့်) နေမိတ္တိကာ”ဟူသော ဝစနတ္ထအရ နိမိတ်ကျမ်းဖတ်တတ်သူ (နိမိတ်ဖတ်တတ်သူ)တို့ကို “နေမိတ္တိကာ”ခေါ်သည်ဟု ဆိုတော်မူ၍ “နေမိတ္တိကာ”ဟု ပါဠိရှိစေလို၏။(သီဘာ-၂, ၂၀၉)၊ ပဋိဂံ-၃၇၄၌လည်း “နေမိတ္တိကေတိ နိမိတ္တဂန္ထိကေ” ဟု “နေမိတ္တိကာ”ကိုပင် ဖွင့်၏။

ဆက်ဦးအံ့-ပါစိယောအလို နိမိတ္တသဒ္ဒသည် “နိမိတ္တံ ကာရဏေ ဝုတ္တံ၊ အင်္ဂဇာတေ စ လစ္ဆနေ(ဓာန်-၉၇၉)”ဂါထာလာအနက်တို့တွင် ကာရဏအနက်ကို ဟော၏။ “နိ- မိယတိ အနုမိယတိ ဖလံ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ၊(ဒီဇီ-၂, ၇)၊ အတ္တနော ဖလံ နိမိနာ- တိတိ နိမိတ္တံ၊ [နိ+မာ+တ၊-ဓာန်ဇီ-၉၁၊ ၆၉၈] နိမိယတိ ပက္ခိပိယတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒါ- ယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ ဝါ နိမိတ္တံ၊[နိ+မိ+တ၊-သူစိ]”ဟု ပြုပါ။ ဆရာတို့အလို “နိမိယတိ သညာယတိတိ နိမိတ္တံ-သိအပ်သော အမှတ်အသား၊(သာရတ္ထ-၂, ၈)၊ နိမိနာတိ သဇ္ဇာ- နာတိ ဧတေနာတိ နိမိတ္တံ-သိကြောင်းအမှတ်အသား၊(သီဘာ-၁, ၅၅၉)”ဟု ပြု၍ လစ္ဆနေ (အမှတ်အသား,အမှတ်လက္ခဏာ)အနက်ဟု ယူသင့်သည်။ ဤ၌ အမှတ်အသား(အရိပ် နိမိတ်)ကို ပြရာကျမ်းကို ယူပါ။

ရှင်းပါဦးမည်-မထုရာပြည်သည် တောင်ပိုင်း, မြောက်ပိုင်းအားဖြင့် ၂ပြည်ရှိရာ ဒက္ခိဏမထုရာပြည်(တောင်ပိုင်း မထုရာပြည်)ကို ပဏ္ဏာမင်းက အုပ်စိုးသည်။ ထိုပဏ္ဏာ မင်းသည် လက်ထဲ၌ ပုလဲဥလုံးကို လက်ခုပ်ထဲ ထား၍ “ငါ့လက်ထဲကဟာ ဘာလဲ?”ဟု နေမိတ္တက(နိမိတ်ဖတ်ဆရာ)ကို မေးလေ၏။ နေမိတ္တိကာ(နိမိတ်ဖတ်ဆရာ)သည် ပတ် ဝန်းကျင်ကို ကြည့်သောအခါ အိမ်မြှောင်က ယင်ကောင်ကို ဖမ်းစဉ် လွှတ်သွားသည်ကို တွေ့လေ၏။ လွှတ်သွားသည်ကို ပါဠိလို “မုတ္တာ”ဟု ဆိုရ၏။ မုတ္တာသဒ္ဒါသည် “ပုလဲ” ဟူသော အနက်ကိုလည်း ဟော၏။ “မုတ္တာ”ဟူသော နာမည် ချင်းတူသဖြင့် သညာကို အရိပ်နိမိတ်ပြု၍ “မုတ္တာ(ပုလဲ)ပါဘုရား”ဟု နိမိတ်ဖတ်ဆရာက လျှောက်တင်၏။ “ဘယ်နှလုံးလဲ?”ဟု မေးပြန်၏။ ထိုအခါ ကြက်ဖတစ်ကောင် ဂုဏ်ရှိစွာလှုပ်လှုပ်သည်ကို

သည်။ အဂါရ်-၌၊ သစေ အဇ္ဈာဝဿိဿတိ-အံ၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၂၁၅] သတ္တမာ-
 ဂုဓုမြောက်သော၊ ယာဝ ကုလပရိဝဋ္ဌာ-အမျိုးဆက်တိုင်အောင်၊ [ယာဝ သတ္တ-
 မာ ကုလပရိဝဋ္ဌာ-ဆွေမျိုးဂုဆက်တိုင်အောင်] ဉာတကာ-တို့သည်၊ ဒုဂ္ဂတာ-
 ဆင်းရဲကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကြလိမ့်မည်၊ သစေ ပဗ္ဗဇိဿတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊
 ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ သမဏသတေဟိ-ရဟန်းအရာတို့သည်၊ ပရိဝုတော-အပ်
 သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိစရိဿတိ-လှည့်လည်ရလိမ့်မည်။” ကုတိ-သို့၊ အာဟံသု-
 ကုန်ပြီ၊ တဿ-ထိုကလေး၏၊ [အက္ခိကောဋိယာ၊ နာမံတိ၌စပ်]၊ သင်္ကနာ-တံစူးဖြင့်၊
 (တုတ်ချွန်ဖြင့်)၊ အက္ခိကောဋိယာ-မျက်စိအစွန်း၏၊ ဝါ-ကို၊ ဘိန္နတ္တာ-ထိုးဖောက်
 အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ **သံကိစ္စန္တိ**-သံကိစ္စဟူ၍၊ ဝါ-သော၊ နာမံ-ကို၊ ကရိသု-
 ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုကလေးသည်၊ အပရေန-သော၊ သမယေန-၌၊ သံကိစ္စောတိ-
 သံကိစ္စဟူ၍၊ ပညာယိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသံကိစ္စကို၊ ဉာတကာ-တို့သည်၊
 “ဟောတု-ရုံပါစေ၊ ဝဇ္ဇိတကာလေ-ကြီးရာအခါ၌၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အယုဿ-
 အရှင်ဖြစ်သော၊ သာရိပုတ္တဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗာဇေဿာမ-စေကြမည်။”

ကြားရသဖြင့် “ဥလုံးပါဘုရား”ဟု လျှောက်တင်၏။ ဤသို့ အရိပ်အရောင်နိမိတ်များ
 ကို ပြဆိုသောကျမ်းကို ဌာနျူပစာရ၊ သဟစရဏနည်း၊ အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့်
 နိမိတ္တဟု ခေါ်ရသည်။ ထိုကျမ်းကို တတ်သိသူကို “နိမိတ္တံ အဓိတေ”အရ “နေမိတ္တိက”ဟု
 ခေါ်သည်။ (ဒိ. ဋ္ဌ-၁, ၈၇၊ သိဘာ-၁, ၅၉၉)

သံကိစ္စံ။ ။ “တဿ သင်္ကနာ အက္ခိကောဋိယာ ဘိန္နတ္တာ”ကို ကြည့်၍ “သင်္ကနာ+
 ဘိန္နာ+အက္ခိကောဋိ ဧတဿာတိ သံကိစ္စော”ဟု ပြုပါ။ “သင်္ကဘိန္နအက္ခိကောဋိ”ဟု
 ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် “ဘိ၊ အက္ခိကောဋိ”တို့ကိုချေ၊ သင်္ကကို သံကိပြု၊ နှုကို စွ
 ပြု၍ “သံကိစ္စ”ပြီးသည်ဟု ကြံ၊ “သင်္ကနာ”ဟု ပါ၌ရှိသော ဓမ္မဋီအလိုမူ “သင်္ကဘိန္န-
 အက္ခိကောဋိ”ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် “ဘိ၊ အက္ခိကောဋိ”တို့ကိုချေ၊ ကု၏ဥကို
 ကုပြု၊ နှုကို စွပြု၍ “သံကိစ္စ”ပြီးသည်ဟု ကြံ။ (ဓမ္မဋီ-၁၆၅)

တစ်နည်း။ ။ “သင်္က+ကုတ”ကို စပ်၍ “သကိတ”ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် သွတ္တံ၌ ဣ
 သက်”ဟုလည်း ကြံကြ၏။ ထိုအလို “သင်္ကနာ+ကုတာ ဘိန္နာ အက္ခိကောဋိ ဧတဿာတိ
 သကိတော၊ [င်-ဥတို့ကိုချေ] သကိတော ဧဝံ သံကိစ္စော၊ [နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ တျကို စ၊ပြု၊
 စဒ္ဒေဘော်လာ]”ဟု ကြံပါ။

ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပေါသိသု-မွေးမြူကြပြီ၊ သော-သံကိစ္စသည်၊ သတ္တဝသိက-
ကာလေ-၌၊ “တဝ-၏၊ မာတုကုစ္ဆိယံ-၌၊ ဝသနကာလေ-နေရာအခါ၌၊ တေ-
၏၊ မာတာ-သည်၊ ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ တဿာ-ထိုအမေ၏၊ သရီရေ-
ကို၊ ဈာပိယမာနေပိ-မီးလောင်စေအပ်ပါသော်လည်း၊ (မီးရှို့အပ်ပါသော်လည်း)၊
တွံ-သည်၊ န ဈာယိ-မီးမလောင်၊” ဣတိ-သို့၊ ကုမာရကာနံ-ကလေးသူငယ်တို့၏၊
ကထံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ “အဟံ-သည်၊ ဧဝရူပါ-သော၊ ဘယာ-မှ၊ မုတ္တော ကိရ-
လွတ်မြောက်ခဲ့သတဲ့၊ မေ-အား၊ ယရာဝါသေန-ဖြင့်၊ ကိံ-နည်း၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိ-
တော့မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဉတကာနံ-တို့အား၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ တေ-
ထိုဆွေမျိုးတို့သည်၊ “တာတ-ချစ်သား၊ သာဓု-ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ နေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ၊ ဣမံ-ဤသံကိစ္စကို၊
ပဗ္ဗာဇေထ-စေကုန်၊” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ အဒံသု-ပေးကုန်ပြီ၊ ထေရော-
သည်၊ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၆၃၅။] ဒတွာ-၍၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ပြီ၊
သော-ထိုသံကိစ္စသည်၊ ခုရဂေယေဝ-သင်တန်းကိစ္စ၏ အဆုံး၌သာလျှင်၊ ဝါ-
ခေါင်းရိတ်ပြီးချိန်၌သာလျှင်၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၄၇၁။] ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-
တူ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ အယံ-ဤကိုရင်သည်၊ သံကိစ္စသာမဏေရော
နာမ-မည်၏။

သတ္တာ-သည်၊ “ဧတသ္မိံ-ဤသံကိစ္စသည်၊ ဂတေ-သော်၊ တံ ဘယံ-သည်၊
ဝူပသမိဿတိ-ငြိမ်းအေးလိမ့်မည်၊ အထ-၌၊ နေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ပဗ္ဗဇိတ-
ကိစ္စံ-သည်၊ ပါရိပူရိ-ပြည့်စုံခြင်းသို့၊ ဂမိဿတိ-လိမ့်မည်၊” ဣတိ-သို့၊ ဥ တွာ-
၍၊ “ဘိက္ခဝေ၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ဇေဋ္ဌဘာတိကံ-နောင်တော်ကြီးဖြစ်သော၊ သာရိ-
ပုတ္တတ္ထေရံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-ဖူးမြင်ပြီး၍၊ (တွေ့ပြီးမှ)၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြ
လော၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ “သာဓု” တိ-ကောင်းပါပြီ
ဘုရားဟူ၍၊ ဝတွာ-၍၊ ထေရဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္နာ-၍၊ “အာဝုသော၊
ကိံ-ဘာနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ မယံ-တို့သည်၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေ-
၌၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အရညံ-သို့ ပဝိသိတုကာမာ-ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-
၍၊ အာပုစ္ဆိမ္မာ-ခွင့်ပန်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ (ခွင့်တောင်းခဲ့ပါကုန်ပြီ)၊ အထ-၌၊ နော-တို့ကို၊

သတ္တာ-သည်။ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)။ “တုမှာကံ-တို့၏၊ ဇေဋ္ဌဘာတိကံ-ကို၊
 ဩလောကေတွာ-၍၊ ဂစ္ဆထ-ကုန်လော” ဣတိ-ပြီ၊ “တေန-ကြောင့်၊ ဣဓ-
 သို့၊ အာဂတာ-ကုန်သည်၊ အမှာ-ကုန်၏” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ထေရော-သည်။
 “သတ္တာရာ-သည်၊ ဣမေ-ဤရဟန်းတို့ကို၊ ဧကံ-သော၊ ကာရဏံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-
 ၍၊ ဣဓ-သို့၊ ပဟိတာ-စေလွှတ်အပ်ကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ကုန်လိမ့်မည်၊ ဧတံ-
 အကြောင်းသည်၊ ကိံ န ခေါ-အဘယ်နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ အာဝဇ္ဇေန္တော-သော်၊
 တမတ္ထံ-ကို၊ ဥ-တွာ-၍၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)။ “အာဝုသော! ဝေါ-တို့၏၊ ဝါ-မှာ၊
 သာမဏေရာ-သည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိသလော?” ဣတိ-မေးပြီ၊ “အာဝုသော!
 နတ္ထိ-ပါ” ဣတိ-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ “သစေ နတ္ထိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဣမံ သံကိစ္စ-
 သာမဏေရံ-ဤကိုရင်သံကိစ္စကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဂစ္ဆထ-ကြလော”
 ဣတိ-ပြီ၊ “အာဝုသော! အလံ-တော်ပြီ၊ သာမဏေရံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ နော-
 တို့၏၊ ပလိဗောဓော-အနှောင့်အယှက်သည်၊ [ယထာဓိပ္ပေတံ အတ္ထံ၊ ကမ္မံ ဝါ
 ပရိဗုဇ္ဇေတိ ဥပရောဓေတိ ပဝတ္ထိတုံ န ဒေတိတိ ပလိဗောဓော၊ (ပရိ+ဗုဇ+ဏ၊ ရကို
 လပြု)-သီဋီသစ်-၁၊ ၆၇။] ဘဝိဿတိ-မည်၊ အရညေ-၌၊ ဝသန္တာနံ-နေသော
 တပည့်တော်တို့အား၊ သာမဏေရေန-ဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊” ဣတိ-
 ကုန်ပြီ၊ “အာဝုသော! ဣမံ-ဤကိုရင်သံကိစ္စကို၊ နိဿာယ၊ တုမှာကံ-တို့၏၊
 ဝါ-မှာ၊ ပလိဗောဓော-သည်၊ န (ဘဝိဿတိ)-ဖြစ်မည်မဟုတ်၊ အပိစ ခေါ ပန-
 စင်စစ်ကား၊ တုမှေ-တို့ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဣမဿ-ဤကိုရင်သံကိစ္စ၏၊ ပလိ-
 ဗောဓော-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊ သတ္တာပိ-လည်း၊ တုမှေ-တို့ကို၊ မမ-၏၊
 သန္တိကံ-ကို၊ ပဟိဏန္တော-စေလွှတ်တော်မူလသော်၊ တုမှေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊
 သာမဏေရဿ-၏၊ ပဟိဏနံ-စေလွှတ်ခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသန္တော-တောင့်တ
 တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဟိဏိ-ပြီ၊ ဣမံ-ဤကိုရင်သံကိစ္စကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊
 ဂစ္ဆထ-ကြလော” ဣတိ-ပြီ၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ “သာဓူ”တိ-၍၊ အဓိဝါ-
 သေတွာ-၍၊ သာမဏေရေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ဧကတိသ-၃၁ပါးသော၊ ဇနာ-
 ရဟန်းတို့သည်၊ ထေရံ-ကို၊ အပလောကေတွာ-ခွင့်ပန်၍၊ ဝိဟာရာ-မှ၊ နိက္ခမ္မ-
 ၍၊ စာရိကံ-ကို၊ စရန္တာ-ကုန်လသော်၊ ဝိသယောဇနသတမတ္ထကေ-ယူဇနာ

(၁၂၀)၏ အထက်၌၊ ဧကံ-သော၊ သဟဿကုလံ-အိမ်ခြေတစ်ထောင်ရှိသော၊ ဂါမံ-သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ။

မနုဿာ-တို့သည်၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဒိသွာ၊ ပသန္နစိတ္တာ-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သက္ကစ္စံ-ရိုသေစွာ၊ ဝါ-လေးလေးစားစား၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၂၅၃၅] ပရိဝိသိတွာ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီး၍၊ “ဘန္တေ-တို့၊ ကတ္ထ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂမိဿထ-ကြွကြမည်နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “အာဝုသော-ဒါယကာတို့၊ ယထာဗာသုကဋ္ဌာနံ-အကြင်အကြင်ချမ်းသာရာအရပ်သို့၊ ဝါ-ချမ်းသာခြင်းအားလျော်သော အရပ်သို့၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၇၉၅] (ဂမိဿာမ-ကြမည်)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ ပါဒမူလေ-၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! မယံ-တို့သည်၊ အယျေသု-အရှင်တို့သည်၊ ကုမံ ဌာနံ-ဤအရပ်ကို၊ နိဿာယ၊ အန္တောဝဿံ-ဝါတွင်း၌၊ [အန္တောဝဿံ နာမေတန္တိ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဝစနံ-ပါစိယော-၄၈၅] ဝသန္တေသု-ကုန်လသော်၊ ပဉ္စသီလံ-၅ပါးသီလကို၊ သမာဒါယ-၍၊ ဥပေါသထ-ကမ္မံ-ဥပုသ်စောင့်သုံးမှုကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃, ၂၃၇၅] ကရိဿာမ-ကုန်အံ့” ကုတိ-သို့၊ ယာစိသု-ကုန်ပြီ၊ ထေရာ-တို့သည်၊ အဓိဝါသေသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နေသံ-ထိုရဟန်းတို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အတွက်၊ (တစ်နည်း) နေသံ-တို့၏၊ (အတ္ထာယ-၄၁) [ဓမ္မဘာ-၃, ၁၆၃၅] မနုဿာ-တို့သည်၊ ရတ္တိဌာနဒိဝိဌာနစက်မနပဏ္ဏသာလာယော-ညဉ့်နေရာအရပ်၊ နေနေရာအရပ်၊ စကြံ၊ သစ်ရွက်မိုးကျောင်းတို့ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၁၇၅] သံဝိဒဟိတွာ-စီမံပြီး၍၊ “မယံ-တို့သည်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ (ဥပဌာနံ-ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းကို၊ ကရောမ-ပြုကြမည်) မယံ-တို့သည်၊ သွေ-နက်ဖြန်၌၊ (ဥပဌာနံ-ကို၊ ကရောမ-ကြမည်)” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဥဿာဟပ္ပတ္တာ-အားထုတ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥပဌာနံ-ကို၊ အကံသု-ကုန်ပြီ၊ ထေရာ-တို့သည်၊ ဝဿူပနာယိကဒိဝသေ-ဝါကပ်ရာနေ၌၊ ကတိကဝတ္တံ-ကတိကဝတ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၁၇၅] ကရိသု၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော! အမေဟိ-တို့သည်၊ ဓရမာန-ကဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဂဟိတံ-အပ်ပြီ၊ **ပဋိပတ္တိသမ္ပဒါယ-**

အညတြ ပဋိပတ္တိသမ္ပဒါယ။ ။အညတြနှင့်ယှဉ်ရာပုဒ်သည် ဒုတိယာဝိဘတ်၊ တတိယာဝိဘတ်၊ ပဉ္စမိဝိဘတ်အားဖြင့် ၃မျိုးရှိနိုင်ရာ ဤ၌ ပဉ္စမိဝိဘတ်တည်း။

အကျင့်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို၊ အညတြ-ကြဉ်၍၊ (တစ်နည်း) ပဋိပတ္တိသမ္ပဒါယ-မှ၊ အညတြ-ကင်း၍၊ ဗုဒ္ဓေ-တို့ကို၊ အာရာဓေတုံ-နှစ်သက်စေခြင်းငှာ၊ န ခေါ် ပန သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ စ-သည်သာမကသေး၊ အမှာကံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-တို့အတွက်၊ အပါယဒ္ဓါရာနိ-အပါယ်တံခါးတို့သည်၊ ဝိဝဋ္ဌာ-နေဝ-ပွင့်နေကုန်သည်သာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပါတော-နံနက်စောစော၌၊ ဘိက္ခာ-စာရဝေလံ စ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ရာအချိန်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆွမ်းခံကြွချိန်ကိုလည်းကောင်း၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၃၀၅] သာယံ-ညနေ၌၊ ထေရူပဋ္ဌာန-ဝေလံ-ထေရ်သို့ ဆည်းကပ်ရာအချိန်ကိုလည်းကောင်း၊ အညတြ-ကြဉ်၍၊ (တစ်နည်း) ထေရူပဋ္ဌာနဝေလံ-မှလည်းကောင်း၊ အညတြ-ကင်း၍၊ သေသကာလေ-ကြွင်းသော အချိန်၌၊ ဒွေ-၂ပါးတို့သည်၊ ဧကဋ္ဌာနေ-တစ်နေရာတည်း၌၊ န ဘဝိ-သာမ-မဖြစ်ကုန်အံ့၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်းအား၊ အဖာသုကံ-မကျန်းမာခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-အံ့၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ ယက္ခိယာ-ခေါင်းလောင်း(တုန်း)ကို၊ ပဟဋ္ဌာယ-တီးခေါက်အပ်သော်၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တာ၊ ဘေသဇ္ဇံ-ကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ (ကုကုန်အံ့)၊ ဣတော-ဤအချိန်မှ၊ အည-သို့-သော၊ ရတ္တိဘာဂေ ဝါ-ညဉ့်အဖို့၌လည်းကောင်း၊ (ညဖက်၌လည်းကောင်း)၊ ဒိဝသဘာဂေ ဝါ-နေ့အဖို့၌လည်းကောင်း၊ (နေ့ဖက်၌လည်းကောင်း)၊ အပ္ပမတ္တာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ အနုယုဉ္ဇိဿာမ-ကုန်စို့၊ ဣတိ-ပြုကုန်ပြီ။

တေသု-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကတိကံ ကတ္တာ၊ ဝိဟရန္တေသု-ကုန်လသော်၊ ဧကော၊ ဒုဂ္ဂတပုရိသော-ဒုက္ခရောက်နေသော ယောက်ျားသည်၊

နိဒ္ဒေသအလို ဝိဘတ်၃မျိုးလုံးကို အပါဒါန်အနက် ပေးရသည်။ ဗာဠိသစ်အလို ကံအနက် ပေးရသည်။ အချုပ်အားဖြင့် အညတြနှင့်ယှဉ်ရာ ဝိဘတ်၃မျိုးလုံးကို အပါဒါန်အနက်၊ ကံအနက် အားဖြင့် ၂မျိုးပေးနိုင်သည်။ ထိုတွင် အပါဒါန်အနက်ပေးလျှင် အညတြကို ဝိယောဂ(ကင်းခြင်း)အနက် ပေး၍ ကံအနက်ပေးလျှင် ဝဇ္ဇန(ကြဉ်ဖယ်ခြင်း)အနက် ပေးရသည်။ (နိဒ္ဒေ-၉၆၊ ဗာဠိသစ်-၄၁၆၊ နိဒီ-၁၉၃၊ ကာပို-၁၂၀၊ ၁၂၁)၊ [ရိတေ ဝိနာ၊ အညတြာတို့၊ ယှဉ်ရာမှန်လှ၊ ယင်းပဒဝယ်၊ ဒု-တ-ပဉ္စမိသက်မြဲတည်း။ (ကစ်ဘာ-၁, ၃၀၃)]

ဝါ-ဆင်းရဲသော ယောက်ျားသည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၃၅၀၈] မိတရံ-ကို၊ ဥပနိဿာယ-
 ၍၊ ဇီဝန္တော-သော်၊ တသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ **ဒုဗ္ဘိက္ခေ**-ထမင်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ ဝါ-
 ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားခြင်းသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-သော်၊ အပရံ-အခြားသော၊
 မိတရံ-ကို၊ ဥပနိဿာယ-၍၊ ဇီဝိတုကာမော-အသက်မွေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ မဂ္ဂံ-ခရီးကို၊ ပဋိပဇ္ဇိ-သွားပြီ၊ ထေရာပိ-တို့သည်လည်း၊ ဂါမေ-၌၊
 ပိက္ခာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ ဝဿနဌာနံ-နေရာအရပ်ကို၊ အာဂစ္ဆန္တ-ကြွလာကုန်
 လသော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ ဧကိဿာ-သော၊ နဒိယာ-၌၊ နှတွာ-ရေချိုးပြီး၍၊
ဝါလုကပုလိနေ-သဲပုံပေါ်၌၊ ဝါ-သဲသောင်ပြင်၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ ဘတ္တကိစ္စ-

ဒုဗ္ဘိက္ခေ။ ။ဤပုဒ်သည် အဗျယိဘောသမာသ်၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်အားဖြင့် ၂မျိုး
 ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုတွင် “တသ္မိံ ဌာနေ”ကို ဩကာသအနက်ပေးလျှင် အဗျယိဘော
 သမာသ်တည်း။ “ဘိက္ခာယ+အဘာဝေါ ဒုဗ္ဘိက္ခံ-ထမင်း၏မရှိခြင်း၊ (တစ်နည်း) ဘိက္ခာယ
 +ဒုလ္လဘဘာဝေါ ဒုဗ္ဘိက္ခံ-ထမင်း၏ ရခဲခြင်း၊(သာရတ္ထ-၁၊ ၁၇၂၊ ၁၇၃)၊ (တစ်နည်း)
 ဘိက္ခာနံ+အသမိဒ္ဓိံ ဒုဗ္ဘိက္ခံ-ထမင်းတို့၏ မပြည့်စုံခြင်း(နိတိသုတ္တ-၁၈၈)”ဟု ပြုပါ။
 “တသ္မိံ ဌာနေ” ကို လက္ခဏာဝတ္ထုပေးလျှင် ဗဟုဗ္ဗိသမာသ်တည်း။ “ဒုလ္လဘာ+ဘိက္ခာ
 ဧတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သောထမင်းရှိရာအရပ်”ဟု ပြု၍ “တသ္မိံ ဌာနေ-
 ထိုအရပ်သည်၊ ဒုဗ္ဘိက္ခေ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သောထမင်းရှိသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-သော်”ဟု
 ပေးပါ။

ဝါလုကပုလိနေ။ ။ဝါလုကာနှင့် ပုလိနုပုဒ်လုံး သဲဟူသောအနက်ကို ဟော၏။
 သဒ္ဓါတစ်ပုဒ်ပိုလျှင် အနက်လည်း ပိုမြဲဖြစ်ရကား သဲဟောသဒ္ဓါ ၂ပုဒ်ဆင့်သဖြင့်
 “များစွာသောသဲ(သဲပုံ)”ဟူသော အနက်ထွက်သည်။ “ဥပ္ပဏ္ဍုပဏ္ဍုက(စလင်း-၂၀၆)”
 ကို မိုး၍“ဝါလုကာ စ+ပုလိနံ စ ဝါလုကပုလိနံ”ဟု ပြုပါ။ (တစ်နည်း) ပုလိနသဒ္ဓါ
 သမူဟအနက်ဟောယူ၍ “ဝါလုကာနံ+ပုလိနံ ဝါလုကပုလိနံ-သဲတို့၏ အပေါင်း-
 သဲပုံ”ဟု ပြုပါ။

ဆက်ဥပုဒ်အံ-“ဝါလုကပုလိနေ၊ ဝါလုကာပုလိနေ”ဟု ပါဠိ၂မျိုးရှိ၏။ “ဝါလုကာ-
 ပုလိနေ”ဟု ရှိခြင်းမှာ “ကုစာဒိ မဇ္ဈတ္တရာနံစသောသုတိဖြင့် သမာသ်အလယ်၌ ဤ-
 ဥတို့ကို ရဿပြုရသည်”ဟူသော (ရူ-၁၉၆)အဆိုနှင့် “သမာသ်အလယ်မှာ၊ ထိမြဲအာ၊
 ရဿာမပြုရ”ဟူသော အဆိုများအလို ဖြစ်သည်။ “ဗျူနေ ဒီယရဿာ(မောင်-၁၊
 ၃၃)အလိုမူ ကာ၌ ရဿပြုနိုင်ရကား “ဝါလုကပုလိနေ”ဟု ရှိသည်။ [ဝါလုကာ-

ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ တသို့ ခဏော-၌၊ သော ပုရိသော-
 သည်၊ တံ ဌာနံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ အဌာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထို
 ယောက်ျားကို၊ ထေရာ-တို့သည်၊ “ကဟံ-အဘယ်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆသိ-သွားမည်
 နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုဏ္ဏိသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ တမတ္ထံ-ကို၊ အာ-
 ရောစေသိ-ပြီ၊ ထေရာ-တို့သည်၊ တသို့-ထိုယောက်ျား၌၊ ကာရုဉ်း-သနားခြင်းကို၊
 ဥပ္ပာဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ “ဥပါသက! အတိဝိယ-သာလျှင်၊ ဆာတော-သည်၊
 အသိ-ဖြစ်၏၊ ဂစ္ဆ-သွားလော၊ ပဏ္ဏံ-သစ်ရွက်ကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့လော၊
 တေ-အား၊ ဧကမေကံ-တစ်ခဲတစ်ခဲသော၊ ဝါ-တစ်ဆုတ်တစ်ဆုတ်သော၊ ဘတ္တ-
 ပိဏ္ဏံ-ထမင်းခဲကို၊ (ဆွမ်းဆုပ်ကို)၊ ဒဿာမ-ကုန်အံ့၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊
 တေန-ထိုယောက်ျားသည်၊ ပဏ္ဏေ-ကို၊ အာဟဋေ-ဆောင်ယူအပ်သော်၊ အတ္တ-
 နာ အတ္တနာ-မိမိမိသည်၊ ဘုဉ္ဇနနိယာမေနေဝ-စားအပ်သောဆွမ်း၏ အပိုင်း
 အခြားဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-စားသောနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ [အဒံသုဉ်စပ်] သူပဗျဉ္ဇနေ-
 ဟိ-ဟင်းရည်၊ ဟင်းလျာတို့ဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၃၅၄၈] **သန္တဟိတွာ**-ရောစပ်၍၊
 ဧကမေကံ-သော၊ ပိဏ္ဏံ-ကို၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ၊ ဘောဇနကာလေ-ဆွမ်းစားရာ
 အခါ၌၊ အာဂတဿ-ရောက်လာသူအား၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒဒမာနေန-သော၊ ဝါ-
 သော်၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ အဂ္ဂဘတ္တံ-အဦးအဖျားကို၊ အဒတွာ-၍၊ အတ္တနာ-
 သည်၊ ဘုဉ္ဇနနိယာမေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ ထောကံ ဝါ-အနည်းငယ်ကိုလည်း
 ကောင်း၊ ဗဟံ ဝါ-အများကိုလည်းကောင်း၊ ယံ ဒါတဗ္ဗံ-အကြင်ပေးထိုက်၏၊
 ဧတဒေဝ-ထိုသို့ပေးခြင်းသည်သာ၊ ဝတ္တံ ကိရ-ကျင့်ဝတ်တဲ့၊ (ထုံးစံတဲ့) တသွာ-

ပုလိနေတိ ဝါလုကာရာသိမ္ပိ၊ သဒ္ဓါမိကတ္တာ ဟိ အတ္တာမိကော ဟောတိ၊ အထ ဝါ
 ပုလိနသဒ္ဓေါ သမူဟဝါစကောပိ အတ္ထိတိ ဒဠဗ္ဗံ၊(ဇာဋီသစ်-၁, ၁၃၄)။ **ဝါလုက-**
ပုလိနေတိ ဝါလုကာရာသိမ္ပိ၊ မဟန္တဝါလုကေတိ အတ္ထော သဒ္ဓါမိကဝသေန ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော(ဇာဋီသစ်-၂, ၂၁၆)။]

သန္တဟိတွာ။ ။နဟဓာတ် ဗန္ဓန(ဖွဲ့စပ်ခြင်း) အနက်တည်း၊ သောစေယျ(စင်ကြယ်
 အောင် ပြုခြင်း-ရေချိုးခြင်း)အနက်ယူ၍ “သန္တဟိတွာ-စိုစေ၍” ဟုလည်း ပေးကြ၏၊
 ဆွမ်းကို စိုစေ(စိုအောင်လုပ်)လိုက်လျှင် လက်ဖြင့် ဆုပ်၍မရတော့ရကား “ဧကမေကံ
 ပိဏ္ဏံ အဒံသု”ဟူသော စကားနှင့် မလျော်သောကြောင့် မကောင်းပါ။

ကြောင့်၊ တေပိ-ထိုရဟန်းတို့သည်လည်း၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 (ထိုထုံးစံအတိုင်း)၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ကတဘတ္တ-
 ကိစ္စော-ပြုအပ်ပြီးသော ထမင်းစားခြင်းကိစ္စရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ထေရေ-တို့ကို၊
 ဝနိတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ-တို့၊ အယျာ-တို့ကို၊ ကေနစိ-သည်၊ နိမန္တိတာ
 ကိ-ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သလော?” ဣတိ-ပြီ၊ “ဥပါသက-ကာ၊ နိမန္တနံ-ပင့်ဖိတ်ခြင်း
 သည်၊ နတ္ထိ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဒေဝသိကံ-တိုင်း၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၈၈၊ ဓမ္မဘာ-၃,
 ၂၀၅]၊ ဧဝရူပမေဝ-ဤသို့သဘောရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာဟာရံ-ကို၊
 ဒေန္တိ-ကုန်၏၊” ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “မယံ-
 တို့သည်၊ နိစ္စကာလံ-လုံး၊ ဥဌာယ-ထ၍၊ သမုဌာယ-ကောင်းစွာ ထ၍၊ ကမ္ပံ-
 ကို၊ ကရောန္တာပိ-ကုန်သော်လည်း၊ ဧဝရူပံ-သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ လဒ္ဓိံ-ရခြင်းငှာ၊
 န သက္ကောမ-ကုန်၊ မေ-အား၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ်သို့၊ ဂတေန-သွားခြင်းဖြင့်၊
 ကိ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊ ဣမေသံ-ဤရဟန်းတို့၏၊ သန္တိကေယေဝ-၌သာ၊
 ဇိဝိဿာမိ-အသက်ရှင်တော့မည်၊” ဣတိ-ကြံပြီ၊ အထ-၌၊ နေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊
 အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အဟံ-သည်၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ-ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂,
 ၆၀၅]၊ ကတွာ-၍၊ အယျာနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝသိတုံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-၏၊”
 ဣတိ-ပြီ၊ “ဥပါသက-ကာ၊ သာဓု-ပြီ၊” ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊
 တေဟိ-ထို ရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဝသနဌာနံ-သို့၊ ဂန္တာ-
 ၍၊ သာဓုကံ-စွာ၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ-ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အတိဝိယ-
 လျှင်၊ အာရာဓေတွာ-နှစ်သက်စေ၍၊ ဒွေမာသစ္စယေန-၂လလွန်ရာအခါ၌၊
 ဓိတရံ-ကို၊ ဒဠုကာမော-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ “အယေဉ္စတို့ကို၊ သစေ အာပုစ္ဆိ-
 သာမိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ မံ-ကို၊ န ဝိဿဒ္ဓိဿန္တိ-လွှတ်ကြမည်မဟုတ်၊ အနာ-
 ပုစ္ဆာ-မပန်ပြောမူ၍၊ ဝါ-မပန်ပြောဘဲ၊ ဂမိဿာမိ-အံ၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊
 တေသံ-ထိုရဟန်းတို့အား၊ အနာစိက္ခိတွာဝ-မလျှောက်မူ၍သာလျှင်၊ ဝါ-ဘဲသာ
 လျှင်၊ နိက္ခမိ-ပြီ၊ အဿ-ထို ယောက်ျား၏၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ အနာရောစေတွာ-
 ၍၊ ယံ ပက္ကမိ-အကြင် ဖဲသွားခဲ့ပြီ၊ ဧတ္တကမေဝ-ဤမလျှောက်ဘဲ ဖဲသွားခြင်းမျှ
 သာဖြစ်သော၊ ဩဠာရိကံ-ရိုင်းပျသော၊ ဝါ-ကြီးလေးသော၊ ခလိတံ-ချွတ်ယွင်း

ချက်သည်။ အဟောသိ ကိရ-ရှိခဲ့ဘူးသတဲ့။

ပန-ဆက်၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊ ဂမနမဂ္ဂေ-သွားရာလမ်း၌၊ ဧကာ-
သော၊ **အဋ္ဌဝိ**-တောအုပ်သည်၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထိုတောအုပ်၌၊ “ယော-သည်၊
ဣမံ အဋ္ဌဝိ-သို့၊ ပဝိသတိ-၏၊ တံ-ထိုသူကို၊ မာရေတွာ-သေစေ၍၊ ဝါ-သတ်၍၊
တဿ-ထိုသူ၏၊ မံသလောဟိတေန-အသားအသွေးဖြင့်၊ တုယံ-သင်နတ်မင်း
အား၊ ဗလိကမ္ပံ-ပူဇော် ပ၊ သမ္ပူကို၊ ဝါ-ဗလိနတ်စာဆက်သမှုကို၊ [ဗလိယတေ
ဒီယတေ ဗလိ၊ [ဗလ+ဣ-ဝိဓာနံ၊] ဗလိ+ကမ္ပံ ဗလိကမ္ပံ(မအူပါနိ-၃, ၅၁၅)] ကရိ-
ဿာမ-ကြပါမည်” ဣတိ-သို့၊ ဒေဝတာယ-အား၊ အာယာစနံ-တောင်းပန်ခြင်း
ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝသန္တာနံ-နေကုန်သော၊ ပဉ္စသတာနံ-ကုန်သော၊ စောရာနံ-
တို့၏၊ သတ္တမော-ဂုရုက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသော-သည်၊ ဟောတိ၊ တသွာ-
ကြောင့်၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ စောရဇေဋ္ဌကော-ခိုးသူတို့၏ အကြီး
အမှူးသည်၊ ဝါ-ခိုးသူမှူးကြီးသည်၊ ရုက္ခံ-သို့၊ အာရုယျ-၍၊ ဩလောကေန္တော-
သော်၊ တံ-ထိုယောက်ျားကို၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာနေသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ စောရာနံ-
တို့အား၊ သညံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြု၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့သည်၊ တဿ-ထိုယောက်ျား၏၊
အဋ္ဌဝိမဇ္ဈံ-တောအုပ်၏ အလယ်သို့၊ ပဝိဋ္ဌဘာဝံ-ဝင်လာနေသည်ကို၊ ဥ တွာ-

အဋ္ဌဝိ။ ။ “အဋ္ဌဝိ(ဣကာရန္တံ), အဋ္ဌဝိ(ဤကာရန္တံ)”ဟု ကာရန် ၂မျိုးရှိ၏။(ဓာန်ဋီ-
၅၃၆၊ ဇာဋီသစ်-၁, ၂၅၈)၊ စိန္တာမဏိ၌ “အဋ္ဌေ (ခရီးသွားတို့ကို) အဝတိ ရက္ခတိတိ
အဋ္ဌဝိ၊ [အဋ္ဌ+အဝ+ဤ၊] (တစ်နည်း) အဋ္ဌာ(ပုံထွက်ကုန်သော) ဝယော ပက္ခိနော
အတြေတိ အဋ္ဌဝိ၊ [အဋ္ဌ+ဝိ+ဤ၊]”ဟုလည်းကောင်း၊ ဗျာချာသုဓာ၌ “အဋ္ဌန္တိ ဂစ္ဆန္တိ
အတြေတိ အဋ္ဌဝိ၊ [အဋ္ဌ+အဝိ+ဤ၊]”ဟုလည်းကောင်း၊ ထောမ၌ “အဋ္ဌန္တိ ဂစ္ဆန္တိ စရိမေ
ဝယသိ(နောက်ဆုံးအရွယ်၌) ယတြာတိ အဋ္ဌဝိ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဓာန်ဋီ-၅၃၆၌
“အဋ္ဌာ အဝယဝေါ သေလာ အတြေတိ အဋ္ဌဝိ”ဟုလည်းကောင်း၊ သူစိ၌ “ဥဒ္ဓံ ဋ္ဌဝတိ
ဝိရူဟတိတိ အဋ္ဌဝိ၊ [အာ+ဋ္ဌ(ဂတိအနက်)+အ+ဤ၊ အာကို ရဿပြ၊ အာသဒ္ဓါ
ဥဒ္ဓံဂမနအနက်၊]”ဟုလည်းကောင်း၊ ဇာဋီသစ်-၁, ၂၅၈၌ “အဋ္ဌာ အဝယဝေါ ပဗ္ဗတော
ယဿာတိ အဋ္ဌဝိ”ဟုလည်းကောင်း ဆို၏။ ထို့ပြင် ပါစိယော-၂၉၇၌ “အာဋ္ဌဝိ”ဟူသော
ပါဌ်ဖြင့် “စောရာဒယော မနုဿေ အာဘုသော ဋ္ဌဝန္တိ ပိဋ္ဌယန္တိ ဧတ္တာတိ အာဋ္ဌဝိ”ဟု
ဆိုသေး၏။

၍၊ ပရိက္ခိပိတ္တာ-ဝိုင်း၍၊ တံ-ထိုယောက်ျားကို၊ ဂဏှိတ္တာ-ဖမ်းယူ၍၊ ဂါဠဗန္ဓနံ-တင်းကြပ်စွာ ချည်နှောင်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-၍၊ **အရဏီသဟိတေန**-တကွဖြစ်သော ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျည်ဖြင့်၊ ဝါ-အစုံဖြစ်သော ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျည်ဖြင့်၊ အဂ္ဂိ-

အရဏီသဟိတေန။ ။အရိယတိ ဂမိယတိတိ အရဏီ၊ [အရ+အဏီ၊-မောင်-၇၊ ၆၂]၊ ဤပစ္စည်းသက်လျှင် “အရဏီ”ဟု ဤကာရန္တလည်း ရှိ၏။(ဓာန်ဋီ-၄၁၉)၊ ကစ္စည်းအလိုကား “အရိယတိ ဂမိယတိတိ အရဏော”ဟု ပြု၍ အရဓာတ်နောင်ယူပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော “အရဏ”ဟူသော ပါဠိပဒကနောင် မုနာဒီဟိ စိသုတ်ဖြင့် ကပ္ပပစ္စည်းသက်၍ “အရဏီ”ဟု ဖြစ်သည်။ (ကဏ်ဘာ-၂၊ ၅၈၄)၊ မီးတောက်လာအောင် ပွတ်ရသည့် အောက်ခံသစ်သားနှင့် အထက်ကသစ်သားကို “အရဏီ(အရဏီ)-မီးပွတ်ခုံ၊ မီးပွတ်ကျည်”ဟု ခေါ်သည်။ (ဓာန်၊ ဓာန်ဋီ-၄၁၉)

သဟိတ။ ။သဟိတသဒ္ဒါကား ယုဂဠ (အစုံ)ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ “သဟဇတိ ပဝတ္တတိတိ သဟိတံ-တကွဖြစ်သော ပွတ်ခုံပွတ်ကျည်၊ [သဟ+ဣ+တ၊] (တစ်နည်း) သန္ဓာတိ၊ သန္ဓိယတေတိ သဟိတံ-စပ်ယှဉ်နေသော-စပ်ယှဉ်အပ်သော ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျည်၊ [သံ+ဓာ+တ၊ မောင်-၅၊ ၁၀၈ သုတ်အလို ဓာကို ဟိပြု၊ ရှု-၃၀၆၊ သီဘာ-၁၊ ၅၅၄အလို ဓကို ဟပြု၊ ကုလ၊ ရှု-၃၈၇အလို ကုလ၊ ဓိကို ဟိပြု၊ ထိုနောက် နိဂ္ဂဟိတံချေ၊] (တစ်နည်း) သမာနံ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိတိ သဟိတံ-အညီအမျှဖြစ်သော ပွတ်ခုံပွတ်ကျည်၊ [သမာန+ဟိ+တ၊ သမာနကို သပြု၊-ဝိမာန၊ ၄-၂၅၈]”ဟု ပြု၊ ထိုနောင် “အရဏီ စ+သာ+သဟိတံ စာတိ အရဏီသဟိတံ-တကွဖြစ်သော(စပ်ယှဉ်နေသော-စပ်ယှဉ်အပ်သော-အညီအမျှဖြစ်သော) ပွတ်ခုံပွတ်ကျည်၊ (ဝိသေသနပရပဒ)”ဟုပြု။

ဆက်ဥးအံ့-“သဟိတ-တကွဖြစ်ခြင်း၊ စပ်ယှဉ်ခြင်း၊ အညီအမျှဖြစ်ခြင်းဟူသည် အစုံပင်တည်း၊ ထိုကြောင့် **“အရဏီသဟိတန္တိ** အရဏီယုဂဠ(ဒီ. ၄-၂၊ ၄၀၀)”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုအစုံဟူသည် ဥတ္တရာရဏီ(အထက်ပွတ်ကျည်)၊ အဓရာရဏီ(အောက်ပွတ်ခုံ)တို့တည်း။(ဒီဋီ-၂၊ ၂၇၀၊ ကင်္ခါဋီသစ်-၄၂၇)၊

ပါစိယော-၁၆။ ။ထို၌ကား အရဏီအရ အောက်ပွတ်ခုံ၊ သဟိတအရ အထက်ပွတ်ကျည်ကို ယူ၍ “အရိယတိ အဂ္ဂိနိပ္ပာဒနတ္ထံ ယံသီယတိ ဧတ္ထာတိ အရဏီ၊ သဟဓနုနာ ဧတိ ပဝတ္တတိတိ သဟိတော၊ အရဏီ စ+သဟိတော စ အရဏီသဟိတော”ဟု ပြု၏။

ကို နိဗ္ဗတ္တောတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဒါရူနိ-သစ်သားတို့ကို၊ ဝါ-ထင်းတို့ကို၊ သင်္ကမိတ္တာ-ဆွဲငင်စုဆောင်း၍၊ မဟန္တိ-သော၊ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ-မီးပုံကို၊ ကတွာ-၍၊ သူလာနိ-တံ ကျင်တို့ကို၊ တစ္ဆိသု-ရွှေကုန်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ တေသံ-ထိုခိုးသူတို့၏၊ တံ ကိရိယံ-ထိုအပြုအမူကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “သာမိ-အရှင်၊ ကုမသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ သူကရာ-တို့ကို၊ နေဝ ဒိဿန္တိ-မတွေ့မြင်အပ်ပါကုန်၊ မိဂါဒယော-သမင်အစရှိသော သားကောင်တို့ကို၊ နေဝ ဒိဿန္တိ-ကုန်၊ ကိံ ကာရဏာ-ကြောင့်၊ ကုဒိ-ဤအပြုအမူကို၊ ကရောထ-ပြုနေကြသနည်း?” ကုတိ-သို့ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ “တံ-သင့်ကို မာရေတွာ-၍၊ တဝ-၏၊ မံသလောဟိတေန-ဖြင့်၊ ဒေဝတာယ-အား၊ ဗလိကမ္ပ-ကို၊ ကရိဿာမ-ကုန်အံ့၊” ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ မရဏဘယ-တဇ္ဇိတော-သေခြင်းဘေးသည် ခြိမ်းခြောက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်)၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ တံ ဥပကာရံ-ထိုကျေးဇူးကို၊ အစိန္တေတွာ-မစဉ်းစားမူ၍၊ ကေ-ဝလံ-သက်သက်၊ အတ္တနော-၏၊ ဇီဝိတမေဝ-ကိုသာ၊ **ရက္ခမာနော**-စောင့်ရှောက်လိုသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဧဝံ-သို့ အာဟ-ပြီ၊ “သာမိ၊ အဟံ-သည်၊ ဝိယာသာဒေါ-စားကြွင်းစားတည်း၊ ဥစ္ဆိဋ္ဌဘတ္တံ-စားကြွင်းစားကျန်ထမင်းကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၂၂၁။] ဘုဉ္ဇိတွာ-၍၊ ဝမိတော-ကြီးရင့်ခဲ့ရသော၊ ဝိယာသာဒေါ နာမ-စားကြွင်းစားမည်သည်၊ ကာဠကဏ္ဍိကော-ယုတ်ညံ့သူတည်း၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၆၄၅။] ပန-ဆက်၊ အယျာ-တို့သည်၊ ယတော တတော-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားအရပ်မှ၊ ဝါ-ဟိုဟိုဒီဒီအရပ်ဆီမှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇိတာပိ-ကုန်သော်လည်း၊ ခတ္တိယာဝ-မင်းမျိုးတို့သာတည်း၊ အသုကသ္မိံ-ထိုမည်သော၊ ဌာနေ-၌၊ ဧကတိံသ-သော၊ ဘိက္ခု-တို့

ရက္ခမာနော။ ။မာနပစ္စည်းသည် အနာဂတ်ကာလ၊ ကာမတ္ထကို ထွန်းပြ၏။ ထို့ကြောင့် “ရက္ခမာနော-စောင့်ရှောက်လိုသည်ဖြစ်၍၊ (ကြိယာဝိသေသနအနက်)၊ ဝါ-စောင့်ရှောက်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟိတ်အနက်)၊ ဝါ-စောင့်ရှောက်လိုသော၊ (သော-သည်)၊ (တုလျာဓိကရဏဝိသေသနအနက်)၊ ဝါ-စောင့်ရှောက်လိုလသော်၊ (လက္ခဏအနက်)”ဟု အနက်ရှင်း ပေးနိုင်သည်။ အထက်၌ “ကတ္တားလွန်တို့၊ စပ်စေဖို့ရာ၊ ပုဒ်မပါ၊ ဟုတွာထည့်လေမင်း”နှင့်အညီ ကတ္တားလွန်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ [နာဂတ်ကာလ၊ မာနန္တ၊ ထွန်းပြကာမတ္ထ။ ကာမတ္ထမှာ၊ ကြိယာဝိသိသ်၊ ကြောင့်ဟိတ်-ဝိသေ၊ လက္ခဏေ၊ ထွန်းလေ လေးအတ္ထာ၊-ရွှေ-၅၃၄-၅။]

သည်။ ဝသန္တိ-နေကုန်၏။ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ မာရေတွာ-၍၊ ဗလိကမ္မ-ကို၊ ကရောထ-ကုန်လော၊ ဒေဝတာ-သည်၊ ဝေါ-တို့အား၊ အတိဝိယ-သာလျှင်၊ တုဿိဿတိ-နှစ်သက်လိမ့်မည်။” ကုတိ-ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ စောရာ-တို့သည် “ဧသ-ဤသူသည်၊ ဘဒ္ဒကံ-ကောင်းသောစကားကို၊ ဝဒေတိ-၏၊ ကုမိနာ ကာဠကဏ္ဍိနာ-ဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊ ခတ္ထိယေ-မင်းမျိုးဖြစ်သော ရဟန်းတို့ကို၊ မာရေတွာ-၍၊ ဗလိကမ္မ-ကို၊ ကရိဿာမ-ကုန်စို့” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “ဧဟိ-လော၊ နေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဝသနဌာနံ-ကို၊ ဒသေဟိ-လော” ကုတိ-သို့၊ တမေဝ-ထိုယောက်ျားကိုသာ၊ မဂ္ဂဒေသကံ-လမ်းညွှန်ပြသူကို၊ ဝါ-လမ်းပြကို၊ ကတွာ-၍၊ တံ ဌာနံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ ဝိဟာရမဇ္ဈေ-၌၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အဒိသွာ-၍၊ “ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း?” ကုတိ-သို့၊ နံ-ထိုယောက်ျားကို၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ ဒေမာသေ-၂လတို့ပတ်လုံး၊ ဝသိတတ္တာ-နေခဲ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေသံ-တို့၏၊ ကတိကဝတ္တံ-ကို၊ ဇာနန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အတ္တနော-၏၊ ဒိဝါဌာနရတ္ထိဌာနေသု-တို့၌၊ နိသိန္နာ-ကုန်၏၊ ဧတံ ယဏ္ဍိ-ကို၊ ပဟရထ-လော၊ ယဏ္ဍိသဒ္ဓေန-ဖြင့်၊ သန္နိပတိဿန္တိ-ကြလိမ့်မည်။” ကုတိ-ပြီ၊ စောရဇေဌကော-သည်၊ ယဏ္ဍိ-ကို၊ ပဟရိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ယဏ္ဍိသဒ္ဓ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ “အကာလေ-အချိန်မဲ့အခါမဲ့၌၊ ယဏ္ဍိ-ကို၊ ပဟဋ္ဌာ-အပ်ပြီ၊ ကဿစိ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော ရဟန်းအား၊ အဖာသုကံ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်။” ကုတိ-ဤသို့တွေး၍၊ အာဂန္နာ-၍၊ ဝိဟာရမဇ္ဈေ-၌၊ ပဋိ-ပါဋိယာ-အားဖြင့်၊ ပညတ္တေသု-ကုန်သော၊ ပါသာဏဖလကေသု-ကျောက်ဖျာတို့၌၊ နိသီဒိံသု၊ သံယတ္ထေရော-သည်၊ စောရေ-တို့ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ၊ (ကိ)၊ “ဥပါသကာ-တို့! ကေန-သည်၊ အယံ ယဏ္ဍိ-ကို၊ ပဟဋ္ဌာ-နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ စောရဇေဌကော-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! မယာ-သည်၊ (ပဟဋ္ဌာ-ပြီ)” ကုတိ-ပြီ၊ “ကိ ကာရဏာ-ကြောင့်၊ (ပဟဋ္ဌာ-နည်း?)” ကုတိ-ပြီ၊ “အမှေဟိ-တို့သည်၊ အဋ္ဌဝိဒေဝတာယ-တောအုပ်၌ အုပ်စိုးသော နတ်အား၊ (တောစောင့်နတ်ကို)၊ [အဋ္ဌဝိယံ+အဓိဝတ္ထာ+ဒေဝတာ အဋ္ဌဝိဒေဝတာ၊-မ. ၄-၂၊ ၂၇၀။]

အာယာစိတံ-တောင်းပန်ထားခြင်းသည်။ အတ္တိ-၏။ တဿာ-တောစောင့်
 နတ်အား၊ ဗလိကမ္မကရဏတ္ထာယ-ပူဇော် ပ၊သမ္မကို ပြုခြင်းငှာ၊ ဧကံ ဘိက္ခု-
 ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဂမိဿာမ-သွားကြပါမည်။” ဣတိ-ပြီ၊ တံ-ထိုစကား
 ကို၊ သုတွာ၊ မဟာထေရော-သည်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အာဂုသော-
 တို့၊ ဘာတိကာနံ-ညီအကိုတို့၏၊ ဝါ-တို့၌၊ ဥပ္ပန္နကိစ္စံ နာမ-ဖြစ်ပေါ်လာသော
 ပြုဖွယ်ကိစ္စမည်သည်ကို၊ ဇေဋ္ဌဘာတိကေန-အကြီးဆုံးဖြစ်သော အကိုသည်၊
 ဝါ-အကိုကြီးသည်၊ နိတ္ထရိတဗ္ဗံ-ထုတ်ဆောင်ထိုက်၏၊ ဝါ-ဆောင်ရွက်ထိုက်၏၊
 အဟံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ တုမ္မာကံ-တို့အား၊ ပရိစ္စဇိတွာ-၍၊
 ဣမေဟိ-ဤခိုးသူတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဂမိဿာမိ-လိုက်သွားမည်၊ သဗ္ဗေသံ-ညီ
 အကိုရဟန်းအားလုံးတို့အား၊ အန္တရာယော-သည်၊ မာ ဟောတု-မဖြစ်ပါစေနှင့်၊
 အပ္ပမတ္တာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရောထ-ကုန်လော၊”
 ဣတိ-ပြီ၊ အနုထေရော-အနုထေရ်သည်၊ ဝါ-ထေရ်ငယ်သည်၊ [ဗာဟိယဒါရု
 စိရိယဏ္ဍေရဝတ္ထံ၌ ရေးခဲ့ပြီ၊] အာဟ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! ဇေဋ္ဌဘာတု-၏၊ ကိစ္စံ နာမ-
 သည်၊ ကနိဋ္ဌဿ-ညီငယ်၏၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း၊ အဟံ-သည်၊ ဂမိဿာမိ-
 မည်၊ တုမေ-တို့သည်၊ အပ္ပမတ္တာ-တို့သည်၊ ဟောထ-ကုန် လော၊” ဣတိ-ပြီ၊
 ဣမိနာ ဥပါယေန-ဖြင့်၊ “အဟမေဝ-တပည့်တော်သည်သာ၊ (ဂမိဿာမိ)၊
 အဟမေဝ-သည်သာ၊ (ဂမိဿာမိ)၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ပဋိပါဠိယာ-ဖြင့်၊
 တိသပိ-ကုန်သော၊ ဇနာ-တို့သည်၊ ဥဋ္ဌဟိသု-ထကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ တေ-ထို
 ရဟန်းတို့သည်၊ ဧကိဿာ-သော၊ မာတုယာ-၏၊ ပုတ္တာ-သားတို့သည်၊ နေဝ
 (ဟောန္တိ)-မဟုတ်ကုန်၊ ဧကဿ-သော၊ ပိတုနော-၏၊ (ပုတ္တာ-တို့သည်)၊ န
 (ဟောန္တိ)-ကုန်၊ ဝိတရာဂါပိ-ကင်းသော ရာဂရှိသူတို့သည်လည်း၊ ဝါ-ရာဂကင်း
 သူတို့သည်လည်း၊ န (ဟောန္တိ)-ကုန်၊ အထ စ ပန-ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်၊ အဝ-
 သေသာနံ-မိမိမှ ကြွင်းသော ရဟန်းတို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ပဋိပါဠိယာ-ဖြင့်၊
 ဇီဝိတံ-ကို၊ ပရိစ္စဇိသု-ကုန်ပြီ၊ တေသု-တို့တွင်၊ ဧကောပိ-သည်လည်း၊ “တွံ-
 သည်၊ ယာဟိ-လိုက်သွားလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ငှာ၊ သမတ္ထော နာမ-သည်၊
 နာဟောသိ-မရှိ။

သံကိစ္စသာမဏေရော-သည်။ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏။ ကထံ-ကို။ သုတ္တာ-
 ၍။ “ဘန္တေ-တို့! တုမေ-တို့သည်။ တိဌထ-တည်နေရပ်ပါကုန်၊ အဟံ-သည်။
 တုမ္မာကံ-အရှင်ဘုရားတို့အား၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ပရိစ္စဇိတ္တာ-၍၊ ဂမိဿာမိ-ပါမည်။”
 ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်။ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)။ “အာ-
 ဝုသော-တို့! သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ မယံ-တို့သည်။ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊
 မာရိယမာနာပိ-သေစေအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဝါ-အသတ်ခံရပါကုန်သော်
 လည်း၊ တံ-သင့်ကို၊ ဧကကံ-တစ်ပါးတည်းကို၊ န ဝိဿဇ္ဇေဿာမ-စေလွှတ်ကြ
 မည် မဟုတ်ကုန်၊” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ “ဘန္တေ! ကိံ ကာရဏာ-နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊
 “အာဝုသော-ငါ့ရှင်! တွံ-သည်။ ဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-တရားစစ်
 သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တကြာထေရ်၏၊ သာမဏေရော-တည်း၊ တံ-ကို၊
 သစေ ဝိဿဇ္ဇေဿာမ-အကယ်၍ စေလွှတ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) မေ-
 ၏၊ သာမဏေရံ-ကို၊ အာဒါယ-ခေါ်ယူပြီး၍၊ ဂန္တာ-၍၊ စောရာနံ-တို့အား၊ နိ-
 ယျာဒိသု-အပ်နှင်းခဲ့ကုန်ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ ထေရော-သည်။ နော-တို့ကို၊ ဂရဟိ-
 သတိ-လိမ့်မည်၊ တံ နိန္ဒိ-ထိုကဲ့ရဲ့ခြင်းကို၊ နိတ္တရိတု-လွန်မြောက်ခြင်းငှာ၊ န
 သက္ခိဿာမ-စွမ်းနိုင်ကြလိမ့်မည်မဟုတ်ကုန်၊ တေန-ကြောင့်၊ တံ-ကို၊ န ဝိဿ-
 ဇ္ဇေဿာမ-မလွှတ်နိုင်ကုန်၊” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ “ဘန္တေ-တို့! သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-သည်။
 တုမေ-တို့ကို၊ မမ-၏၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပဟိဏန္တောပိ-စေလွှတ်
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-စေလွှတ်စဉ်ကလည်းကောင်း၊ မမ-၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-
 သည်၊ မံ-ကို၊ တုမေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ပဟိဏန္တောပိ-လည်းကောင်း၊ ဣဒမေဝ
 ကာရဏံ-ဤအကြောင်းကိုပင်၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ပဟိဏိ-ပြီ၊ တုမေ-တို့သည်၊ တိဌထ-
 ပါကုန်၊ အဟမေဝ-သည်သာ၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-သို့၊ သော-ထိုကိုရင်
 သံကိစ္စသည်၊ တိသ-သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-တို့! မေ-၏၊
 [ဒေါသောဌ်စပ်၊] ဝါ-အား၊ [ခမထဌ်စပ်၊] ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ သစေ အတ္ထိ-
 အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ခမထ-ပါကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ နိက္ခမိ-ပြီ၊ တဒါ-၌၊ ဘိက္ခုနံ-
 တို့၏၊ မဟာသံဝေဂေါ-ကြီးစွာသော ထိတ်လန့်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ အက္ခိနိ-
 မျက်လုံးတို့သည်၊ အဿုပုဏ္ဏာနိ-မျက်ရည်တို့ဖြင့် ပြည့်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊

ဟဒယဓံသံ-သည်။ ပဝေဓိ-တုန်လှုပ်ပြီး မဟာထေရော-သည်။ စောရေ-တို့ကို အာဟ-ပြီး (ကိ)။ “ဥပါသကာ-တို့၊ အယံ ဒဟရကော-ဤကိုရင်လေးသည်။ တုမ္ပေ-တို့ကို၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ ကရောန္တေ-ပြုလုပ်နေသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သူ-လာနိ-တံကျင်တို့ကို၊ တစ္ဆန္တေ-ရွှေနေသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏာနိ-သစ် ရွက်တို့ကို၊ အတ္တရန္တေ-ဖြန့်ခင်းနေသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိသွာ-၍၊ ဘာ-ယိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣမံ-ဤကိုရင်လေးကို၊ ဧကမန္တေ-၌၊ ဌပေတွာ-တည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ တာနိ ကိစ္စာနိ-တို့ကို၊ ကရေယျာထ-ကုန်လော၊” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ စောရာ-တို့သည်။ သာမဏေရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဧကမန္တေ-၌၊ ဌပေ-တွာ-၍၊ သဗ္ဗကိစ္စာနိ-တို့ကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ။

ကိစ္စပရိယောသာနေ-၌၊ စောရဇေဌကော-သည်။ အသိ-ဓားကို၊ အဗ္ဗာ-ဟိတွာ-ဓားအိမ်မှ ထုတ်၍၊ သာမဏေရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ၊ သာမဏေရော-သည်။ နိသီဒမာနော-သော်၊ ဈာနံ-ကို၊ သမာပဋိတွာ-၍သာလျှင်၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ စောရဇေဌကော-သည်။ အသိ-ကို၊ ပရိဝတ္တေတွာ-လည်စေ၍၊ ဝါ-ဝင့်၍၊ သာ-မဏေရဿ-၏၊ ခန္တေ-၌၊ ပါတေသိ-ကျစေပြီ၊ အသိ-သည်။ နမိတွာ-ညွတ်၍၊ ဓာရာယ-အသွားဖြင့်၊ ဓာရံ-အသွားကို၊ ပဟရိ-ပုတ်ခတ်မိပြီ၊ ဝါ-ထိခိုက်မိပြီ၊ သော-ထိုခိုးသူမှူးသည်။ “သမ္မာ-စွာ၊ န ပဟရိ-မပုတ်ခတ်မိ(မခတ်မိ)” ဣတိ-သို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်။ (ဟုတွာ)၊ ပုန၊ တံ-ထိုဓားကို၊ ဥဇုကံ-ဖြောင့်အောင်၊ ကတွာ-၍၊ ပဟရိ-ပြီ၊ အသိ-သည်။ တာလပဏ္ဏံ ဝိယ-ထန်းရွက်ကဲ့သို့၊ ဝေဌယမာနော-ရစ်ခွေလျက်၊ ဝါ-လိမ်တွန့်ကောက်ကွေးလျက်၊ ထရုမူလံ-ဓားရိုးရင်းသို့၊ အဂမာသိ-ရောက်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ တသ္မိံ ကာလေ-၌၊ သာမဏေရံ-ကို၊ သိနေရနာ-မြင့်မိုရ်တောင်ဖြင့်၊ အဝတ္ထရန္တောပိ-လွှမ်းဖိပါသော်လည်း၊ မာရေတုံ-သေစေခြင်းငှာ၊ သမတ္ထော နာမ-သည်။ နတ္ထိ၊ အသိနာ-ဖြင့်၊ ပဂေဝ-အဘယ်မှာ ဆိုဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း၊ (တစ်နည်း) ပဂေဝ-ရှေးဦးမဆွ အစကပင်၊ အသိနာ-ဖြင့်၊ (မာရေတုံ-ငှာ၊ သမတ္ထော နာမ-သည်။ နတ္ထိ)၊ တံ ပါဠိဟာရိယံ-ထိုတန်ခိုးပြာဠိဟာကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၂၀၈၅၊] ဒိသွာ-၍၊ စောရဇေဌကော-သည်။ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)။ “ပုဗ္ဗေ-၌၊ မေ-၏၊ အသိ-သည်။ သိလာထမ္ဘံ ဝါ-ကျောက်တိုင်ကိုလည်း

ကောင်း၊ ခဒိရခါဏုံ ဝါ-ရှားငုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကဠီရံ ဝိယ-အညွန့်ကိုကဲ့သို့ ဆိန္ဒတိ-၏။ ဣဒါနိ-၌၊ ဧကဝါရံ-ကြိမ်၊ နမိ-ညွတ်ပြီ၊ ဝါ-ကောက်ကွေးပြီ၊ ဧက-ဝါရံ-ကြိမ်၊ တာလပတ္တဝေဌကော ဝိယ-ရစ်ခွေသောထန်းရွက်ကဲ့သို့၊ ဝါ-ထန်း ရွက်ခွေကဲ့သို့၊ ဇာတော-ပြီ၊ အယံ အသိ နာမ-မည်သည်၊ အစေတနာ-စိတ် စေတနာမရှိသည်၊ ဟုတ္တာပိ-၍လည်း၊ ဣမဿ-ဤကိုရင်လေး၏၊ ဂုဏံ-ကို၊ ဇာနာတိ-၏၊ အဟံ-သည်၊ သစေတနောပိ-စိတ်စေတနာရှိပါသော်လည်း၊ န ဇာနာမိ-မသိ” ဣတိ-ပြီ၊ သော-ခိုးသူမျိုးသည်၊ အသိ-ကို၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဒိပိတ္တာ-၍၊ တဿ-ထိုကိုရင်သံကိစ္စ၏၊ ပါဒမူလေ-၌၊ ဥရေန-ဖြင့်၊ နိပဇ္ဇိတ္တာ-ဝပ်တွား ၍၊ “ဘန္တေ! မယံ-တို့သည်၊ ဓနကာရဏာ-ဥစ္စာဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အဋ္ဌဝိ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌာ-ကုန်သည်၊ အမှာ-ကုန်၏၊ အမှေ-တို့ကို၊ ဒူရတောဝ-၌၊ ဝါ-ကပင်၊ ဒိသွာ-၍၊ ဝါ-သော်၊ သဟဿမတ္တာ-တစ်ထောင်အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ မနုဿာပိ-တို့သည်သော်လည်း၊ ပဝေဓန္တိ-တုန်လှုပ်ကုန်၏၊ ဒွေ တိဿော-၂ယောက်ခုယောက်သော လူတို့သည်၊ ကထာ-တို့ကို၊ ကထေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-ကုန်၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ တဝ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ သန္တာသမတ္တမ္ပိ-ထိတ်လန့်ခြင်းမျှသည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ ဥက္ကာမုခေ-ဖိုဝ၌၊ သုဝဏ္ဏံ ဝိယ-သည်ကဲ့ သို့လည်းကောင်း၊ သုပုပ္ဖိတကဏိကာရံ ဝိယ စ-ကောင်းစွာပွင့်သော မဟာ လှေခါးပန်းသည်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တေ-၏၊ မုခံ-သည်၊ ဝိရောစတိ-၏၊ ကာရဏံ-သည်၊ ကိံ န ခေါ-အဘယ်နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆန္တော-သည်၊ ဣမံ ဝါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ “တဿ တေ၊ ပေ၊ မဟဗ္ဘယေ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

တဿ တေ နတ္ထိ ဘိတတ္ထံ၊ ဘိယျော ဝဏ္ဏော ပသီဒတိ၊

ကသွာ န ပရိဒေဝေသိ၊ ဧဝရူပေ မဟဗ္ဘယေ။

တဿ တေ-ထိုအရှင်ဘုရား၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဘိတတ္ထံ-ကြောက်သည်၏ အဖြစ်

တဿ တေ။ ။တဿ တေကား နိယမတည်း၊ နိယမရှိလျှင် အနိယမဝါကျ ထည့်နိုင်၏။ ထိုကြောင့် ထေရ. ဌ၌ “(ဗလိကမ္မတ္ထံ-ပူဇော်ပ၊ သမ္ပူကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမျှ၊ ဝေါရောပေတုကာမေဟိ-ခွင်းခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သော၊ ဥက္ခိ-တ္တာသိကေဟိ-မြှောက်အပ်သော ဓားရှိကုန်သော၊ အမှေဟိ-တို့သည်၊ ယော တံ-

သည်။ (ကြောက်ခြင်းသည်)၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (တဿ တေ-၏။) **ဝဏ္ဏော**-မျက်နှာ အဆင်းသည်၊ **ဘိယျော**-(ပင်ကိုအဆင်းထက်) လွန်စွာ၊ **ပသီဒတိ**-ကြည်လင် ၏။ ကသွာ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဧဝရူပေ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ **မဟဗ္ဘယေ**-ကြီးစွာသော သေခြင်းဘေးသည်၊ (ဥပဋ္ဌိတေ-ကပ်၍ တည်နေလသော်၊ ဝါ-အနီးကပ်တည်နေပါလျက်၊) (တစ်နည်း) ဧဝရူပေ-သော၊ **မဟဗ္ဘယေ**-ကြီးစွာ သော သေခြင်းဘေးကြောင့်၊ န ပရိဒေဝေသိ-မငိုကြွေးပါသနည်း? [ပရိ+ဒေဝ+အ+သိ၊ အပစ္စည်းကို ဧပြု။]

သာမဏေရော-သည်၊ ဈာနာ-မှ၊ ဝုဠာယ-၍၊ တဿ-ထိုခိုးသူမှူးကြီးအား၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော-လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “အာဝုသော ဂါမဏိ-ငါ့ရှင်ခိုးသူမှူးကြီး!

အကြင်သင့်ကို၊ ဒေဝတာယ-အား၊ ဝါ-ကို၊ သန္တန္တိတော-ခြိမ်းခြောက်အပ်ပြီ၊) တဿ တေ-ထိုသင်၏။”ဟု အနိယမဝါကျကို ထည့်စေသည်။ [တဿ တေတိ ယော တံ အမှေဟိ ဒေဝတာယ ဗလိကမ္မတ္ထံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတုကာမေဟိ ဥက္ခိတ္တာသိကေ-ဟိ သန္တန္တိတော၊ တဿ တေ၊-ထေရ၊ ဌ-၂၊ ၂၆၅။]

ဘိယျော ဝဏ္ဏော ပသီဒတိ။ ။ “တဿ တေ”ကို ဤပါဒသို့ လိုက်ပေး၍ ဝဏ္ဏော၌ စပ်ပါ။ “အကယ်၍ ငါ့ကို သတ်ကြမည်ဆိုလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံရတော့မည်၊ ဒုက္ခဝန် ထုပ်ကြီး ကင်းတော့မည်”ဟု တွေးကာ မွန်မြတ်သော ဝီတိသောမနဿဖြစ်နေသည်၊ ထိုကြောင့် ထိုအချိန်၌ မျက်နှာတော်အဆင်းသည် ပို၍ကြည်လင်နေသည်။ [**ဘိယျော ဝဏ္ဏော ပသီဒတိ**တိ ပကတိဝဏ္ဏတော ဥပရိပိ တေ မုခဝဏ္ဏော ပိပ္ပသီဒတိ၊-ထေရ၊ ဌ-၂၊ ၂၆၅။]

မဟဗ္ဘယေ။ ။ “မဟဗ္ဘယေ”သည် လက္ခဏဝန္တပုဒ်တည်း၊ ထို၏ လက္ခဏကြိယာကို “ဥပဋ္ဌိတေ”ဟု ထည့်ရသည်၊ (တစ်နည်း) နိမိတ်(ဟိတ်)အနက်၌ သတ္တမိသက်ပါ။ “မဟန္တံ+ဘယံ မဟဗ္ဘယံ၊ (နေတ္ထိ၊ ဌ-၆၅)”ဟု ပြု၊ မဟန္တံ+ဘယံ၊ “မဟတံ”ဟူသော ဗဟုဝုဇ်သဒ္ဒါပိုဖြင့် မဟန္တံကို မဟပြု၊(ရူ-၁၈၄၀)၊ (တစ်နည်း) ၎င်းသုတ်ရင်းဖြင့် မဟန္တံကို မဟာပြု၊ ဗဒ္ဒေဘော်လာ၊ သံယုဂ်ကြောင့် ဟာ၌ ရဿပြု၊(ဝိဗော-၁၅၈)၊ (တစ်နည်း) မဟာကို နိပါတ်ပုဒ်ယူကာ “မဟာ စ+တံ+ဘယံ စာတိ မဟဗ္ဘယံ”ဟု ပြု၊ ဗဒ္ဒေဘော်လာ၊ ဟာ၌ ရဿပြုပါ။ (နိဒီ-၂၃၃၊ ဝိဗော-၁၅၈) [**ဧဝရူပေ မဟဗ္ဘယေ**တိ ဧဒိသေ မဟတိ မရဏဘယေ ဥပဋ္ဌိတေ၊ ဟေတုအတ္ထေ ဝါ ဧတံ ဘုမ္မဝစနံ၊-ထေရ၊ ဌ-၂၊ ၂၆၅။]

ဒီဏာသဝဿ-၏။ အတ္တဘာဝေါ နာမ-သည်။ သီသေ-၌၊ ဌပိတဘာရော
 ဝိယ-ထားအပ်သော ဝန်သည်ကဲ့သို့၊ ဟောတိ-၏။ သော-ထိုရဟန္တာသည်။
 တသ္မိ-ထိုအတ္တဘောသည်။ ဘိဇ္ဇန္တေ ဝါ-ကွဲသော်လည်းကောင်း၊ နဿန္တေ ဝါ-
 ပျက်စီးသော်လည်းကောင်း၊ တုဿတေဝ-နှစ်သက်သည်သာ၊ န ဘာယတိ-
 မကြောက်။” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြီ၊ (ကိ)။
 “နတ္ထိ စေတသိကံ ၊ပေ၊ ဘာရနိက္ခေပနေ ယထာတိ-၍၊ (အဘာသိ)။

**နတ္ထိ စေတသိကံ ဒုက္ခံ၊ အနပေက္ခဿ ဂါမဏီ၊
 အတိက္ကန္တာ ဘယာ သဗ္ဗေ၊ ဒီဏသံယောဇနဿ ဝေ။**

ဂါမဏီ-ခိုးသူမှူးကြီး! **အနပေက္ခဿ**-ငဲ့ကွက်တွယ်တာတတ်သော တဏှာ
 မရှိသောငါ၏။ ဝါ-မှာ၊ စေတသိကံ-စိတ်၌ ဖြစ်သော၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲသည်၊ (ဒေါ-
 မနဿဝေဒနာသည်)။ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဒီဏသံယောဇနဿ-ကုန်ပြီးသော သံယော
 ဇဉ်ရှိသော ရဟန္တာ၏။ ဝါ-မှာ၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဘယာ-ဘေးတို့သည်၊
 ဝေ-စင်စစ်၊ အတိက္ကန္တာ-လွန်သွားကုန်ပြီ၊ ဝါ-ကင်းကုန်ပြီ။

**ဒီဏာယ ဘဝနေတ္ထိယာ၊ ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ ယထာတထေ၊
 န ဘယံ မရဏေ ဟောတိ၊ ဘာရနိက္ခေပနေ ယထာ။**

ဘဝနေတ္ထိယာ-ဘဝသို့ ဆောင်ပို့ကြောင်းတဏှာသည်၊ ဒီဏာယ-ကုန်ပြီး
 လသော်၊ ဓမ္မေ-သစ္စာ၄ပါးတရားကို၊ **ယထာတထေ**-မဖောက်မပြန်၊ ဟုတ်တိုင်း

အနပေက္ခဿ။ ။ “ဂါမဏီ-ကြီး! အနပေက္ခဿ-၏။ ဝါ-မှာ၊ “ပုဗ္ဗော-ပြည်သည်၊
 နတ္ထိ ဝိယ-မရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊) စေတသိကံ-သော၊ ဒုက္ခံ-သည်၊ နတ္ထိ”ဟု ဥပမာန
 ဝါကျထည့်၍ ပေးနိုင်သည်။ စိတ်ဆင်းရဲမှုဒေါမနဿမရှိသဖြင့် ဘေးမရှိ-ဟူလို၊ “အပေ-
 က္ခတိတိ အပေက္ခာ၊(အဘိ. ၄-၁, ၃၉၇၊ မဟာနိ. ၄-၃၃)၊ အပေက္ခတိ ဧတာယာတိ
 အပေက္ခာ၊(ဒီဋ္ဌိ-၂, ၂၀၂)၊ နတ္ထိ+အပေက္ခာ ယဿာတိ အနပေက္ခော”ဟု ပြုပါ။
[အနပေက္ခဿ ဂါမဏီတိ ဂါမဏီ အပေက္ခာယ တဏှာယ အဘာဝေန အနပေ-
 က္ခဿ မာဒိသဿ လောဟိတသဘာဝေါ ပုဗ္ဗော ဝိယ စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ
 နတ္ထိ၊-ထေရ. ၄-၂, ၂၆၇။]

ယထာတထေ။ ။တထာ-ထိုအခြင်းအရာ၌+သာစု တထံ၊ [တထာ+ အ၊-သီဘာ-

မှန်စွာ၊ ဒိဋ္ဌေ-မဂ္ဂပညာဖြင့် မြင်အပ်ပြီးသော်၊ ဘာရနိက္ခေပနေ-ဆောင်ယူအပ်သော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ပစ်ချရခြင်းကြောင့်၊ ဘယံ-ကြောက်ခြင်းသည်၊ နဟောတိ ယထာ-မဖြစ်သကဲ့သို့ (ဧဝံ-တူ၊) မရဏေ-သေရခြင်းကြောင့်၊ **[မရဏေတိ မရဏဟေတု၊-ထေရ၊ ဋ္ဌ-၂၊ ၂၆၇။]** ဘယံ-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်။

သော-ထိုခိုးသူမျိုးသည်၊ တဿ-ထိုကိုရင်သံကိစ္စ၏၊ ကထံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ပဉ္စ စောရသတာနိ-တို့ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိံ) “တုမေ-တို့သည်၊ ကိံ-ကို၊ ကရိဿထ-ပြုကြမည်နည်း?” ကူတိ-မေးပြီ “သာမိ၊ တုမေပန-တို့သည်ကား၊ (ကိံ-ကို၊ ကရိဿထ-နည်း?)” ကူတိ-ပြီ၊ ဘော-အမောင်တို့! တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ မမ-၏၊ ဧဝမ္မပံ-သော၊ ပါဠိဟာရိယံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အဂါရမဇ္ဈေ-၌၊ ကမ္မံ-သည်၊ နတ္ထိ၊ အယျဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဒိဿာမိ-မည်၊ ကူတိ-ပြီ၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ တထေဝ-ပင်၊ ကရိဿာမ-ကြမည်၊” ကူတိ-ပြီ၊ “တာတာ-အမောင်တို့! သာဓု-ပြီ၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ ပဉ္စသတာပိ-ကုန်သော၊ စောရာ-တို့သည်၊ သာမဏေရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ ယာစိသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုကိုရင်သံကိစ္စသည်၊ တေသံ-

၁, ၄၀၃၊] တထံ+အနတိက္ကမ္မ ယထာတထံ၊ (ထောမ)၊ အဋ္ဌကထာ၌ “ယထာဘူတံ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အဇ္ဈတဂ္ဂေကဲ့သို့ တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် ဒုတိယာအဝိဘတ်ကို ဧပြု၊ (တစ်နည်း) ဒုတိယာဝိဘတ်မှ သတ္တမိဝိဘတ်သို့ ပြန်နေသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ၊ (တစ်နည်း) ဒုတိယာအနက်၌ သတ္တမိဝိဘတ်၊ (တစ်နည်း) ဒုတိယာဧကဝုဏ်မှ ဗဟုဝုဏ်သို့ ပြန်နေသော ဝစနဝိပလ္လာသ၊ (တစ်နည်း) “ဗဟုမ္ပိ ဝိယ ဧကမ္ပိပိ(နီတိ-၆၆၇)သုတ်ဖြင့် ဒုတိယာဧကဝုဏ်အနက်၌ ဗဟုဝုဏ်ယောဝိဘတ်သက်၊ ဧပြု-ဟု ကြံပါ။ **[ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မယထာတထေတိ စတုသစ္စဓမ္မေ . . မဂ္ဂပညာယ ယထာဘူတံ ဒိဋ္ဌေ၊-ထေရ၊ ဋ္ဌ-၂၊ ၂၆၇။]**

ဘာရနိက္ခေပနေ ယထာ။ ။“(ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ပုရိသော-သည်) ဘာရနိက္ခေပနေ-ကြောင့်၊ ဘယံ န ဟောတိ ယထာ-သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊ ဒီဏာသဝေါ-သည်) မရဏေ-ကြောင့်၊ ဘယံ န ဟောတိ”ဟု ကတ္တားအသီးအသီးထည့်၍ ပေးနိုင်သည်၊ အထက်၌ ကျက်မှတ်ရလွယ်ကူအောင် ပေးခဲ့သည်၊ “နိက္ခိပိယတေ နိက္ခေပနံ၊ ဘာရဿ+နိက္ခေပနံ ဘာရနိက္ခေပနံ”ဟု ပြုပါ။

ထိုခိုးသူတို့၏၊ အသိဓာရာဟိ ဇေဝ-ဓားသွားတို့ဖြင့်သာလျှင်၊ ကေသေ စေဝ-
တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝတ္ထဒဿ စ-အဝတ်မြိတ်ဆာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆိန္ဒိ-
တွာ-၍၊ တမ္မမတ္တိကာယ-မြေနှီဖြင့်၊ ရဇိတွာ-၍၊ တာနိ ကာသာယာနိ-ထိုဖန်ရည်
ဆိုးအဝတ်တို့ကို၊ အတ္ထဒါပေတွာ-ဖုံးလွှမ်းစေ၍၊ ဝါ-ဝတ်စေ၍၊ ဒဿသု-ကုန်
သော၊ သီလေသု-တို့၌၊ ပတိဌာပေတွာ-တည်စေ၍၊ တေ-ထိုကိုရင်တို့ကို၊ အာ-
ဒါယ-၍၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အဟံ-သည်၊ ထေရေ-တို့ကို၊
အဒိသွာဝ-မတွေ့မူ၍သာလျှင်၊ ဝါ-မတွေ့ဘဲသာလျှင်၊ သစေ ဂမိဿာမိ-အံ၊
(ဇေဝသတိ)၊ တေ-တို့သည်၊ သမဏဓမ္မ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိဿန္တိ-စွမ်း
နိုင်ကြမည်မဟုတ်ကုန်၊ ဟိ-မှန်၊ စောရာနံ-တို့၏၊ မံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ နိက္ခန္တ-
ကာလတော-ထွက်သွားရာအခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ တေသု-ထိုရဟန်းတို့တွင်၊
ဧကောပိ-သည်လည်း၊ အဿူနိ-တို့ကို၊ သန္တာရေတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-ပြီ၊ ‘သာ-
မဏေရာ-ကို၊ မာရိတော န ခေါ-သေစေအပ်လေသလား၊ ဝါ-သတ်အပ်လေ
သလား၊ နော မာရိတော န ခေါ-မသေစေအပ်လေသလား၊ ဝါ-မသတ်အပ်
လေသလား၊’ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေန္တာနံ-တွေးတောကြံစည်သော ရဟန်းတို့၏၊ ဝါ-
တို့မှ၊ (တစံနည်း) စိန္တေန္တာနံ-တွေးတောကြံစည်ကုန်လသော်၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-သို့၊
အဘိမုခံ-ရှေးရှု၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ တသွာ-ကြောင့်၊ နေ-
ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဒိသွာဝ-၍သာလျှင်၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထို
ကိုရင်သံကိစ္စသည်၊ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော-ရဟန်း၅ရာအခြံအရံရှိသည်၊
(ဟုတွာ)၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဂန္ဒာ-၍၊ အတ္တနော-ကို၊ ဒဿနေန-မြင်ခြင်း
ကြောင့်၊ ပဋိလဒ္ဓအဿာသေဟိ-ရအပ်သောသက်သာရာရှိကုန်သော၊ တေဟိ-
ထိုရဟန်းတို့သည်၊ “သပ္ပရိသ-သူတော်ကောင်းဖြစ်သော၊ သံကိစ္စ-စွ၊ တေ-
သည်၊ ဝါ-၏၊ ဇိဝိတံ-ကို၊ လဒ္ဓံ ကိ-ရအပ်ပြီလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဂုတ္တေ-သော်၊
“ဘန္တေ၊ အာမ-ပါ၊ ဣမေ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ မာရေတုကာမာ-ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-
၍၊ မာရေတုံ-ငှာ၊ အသက္ကောန္တာ-ကုန်လသော်၊ မမ-၏၊ ဂုဏေ-၌၊ ပသီဒိတွာ-
၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ကုန်ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ‘တုမေ-တို့ကို၊ ဒိသွာဝ-
၍သာလျှင်၊ ဂမိဿာမိ-အံ၊’ ဣတိ-၍၊ အာဂတော-ပြီ၊ အပ္ပမတ္တာ-ကုန်သည်၊

(ဟုတွာ) သမဏဓမ္မ-ကို၊ ကရောထ-ကုန်လော၊ အဟံ၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂမိဿာမိ-သွားတော့မည်။” ကုတိ-သို့၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ကုတရေ-အခြားသော ကိုရင်တို့ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ “သံကိစ္စ! တေ-သည်၊ အန္တေဝါသိကာ-တို့ကို၊ လဒ္ဓါ-ကုန်သလော?” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ။” ကုတိ-သို့၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာ-ရောစေသိ-ပြီ၊ ထေရေန-သည်၊ “သံကိစ္စ! ဂစ္ဆ-လော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပဿာဟိ-လော။” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “သာဓူ” တိ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ တေ-ထို ကိုရင်တို့ကို၊ အာဒါယ-၍၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တာရာပိ-သည် လည်း၊ “သံကိစ္စ! ကိ-အဘယ်သို့နည်း? တေ-သည်၊ အန္တေဝါသိကာ-အနီး နေတပည့်တို့ကို၊ လဒ္ဓါ-ကုန်သလော?” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ။” ကုတိ-၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧဝံ ကိရ-ဤသို့တဲ့လော?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ။” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ! တုမှာကံ-တို့၏၊ စောရကမ္ပ-ခိုးမှုကို၊ [စောရဿ+ကမ္ပံ စောရ-ကမ္ပံ] ကတွာ-၍၊ ဒုဿီလေ-သီလမရှိသူ၏အဖြစ်၌၊ ဝါ-သီလမရှိခြင်း၌၊ ပတိ-ဌာယ-၍၊ ဝဿသတံ-လုံး၊ ဇီဝနတော-အသက်ရှင်ခြင်းထက်၊ ကုဒါနိ၊ သီလေ-၌၊ ပတိဌာယ-၍၊ ဧကဒိဝသမ္ပိ-မျှလည်း၊ ဇီဝိတံ-သည်၊ သေယျော-မြတ်၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ အနုသန္တိ ယဇေတွာ ဓမ္မ ဒေသေန္တော ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ယော စ ပေ၊ ဈာယိနောတိ-၍၊ (အာဟ)။

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ဒုဿီလော အသမာဟိတော၊

ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ သီလဝန္တဿ ဈာယိနော။

ယော စ-အကြင်သူသည်ကား၊ ဒုဿီလော-သီလမရှိသည်၊ အသမာ-ဟိတော-ဥပစာအပ္ပနာ၊ သမာဓိ၂ဖြာဖြင့်၊ အာရုံ၌ ကောင်းစွာ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသူမဟုတ်သည်၊ ဝါ-ဥပစာအပ္ပနာ၊ သမာဓိ၂ဖြာဖြင့်၊ အာရုံ၌ ကောင်းစွာ

အသမာဟိတော။ ။(အပ္ပနာသမာဓိနာ ဥပစာရသမာဓိနာ ဝါ အာရမ္မဏေ) သမံ၊ သမ္မာ ဝါ အာဟိတော ဌိတောတိ သမာဟိတော-ဥပစာအပ္ပနာ၊ သမာဓိ၂ဖြာ ဖြင့်၊ အာရုံ၌ အညီအမျှ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသူ၊ (ဥပစာအပ္ပနာ၊ သမာဓိ ၂ဖြာဖြင့်

မထားအပ်သည်။ (မတည်ကြည်သည်)။ (ဟုတ္တာ)။ ဝဿသတံ-အနှစ်တစ်ရာ ပတ်လုံး၊ ဇီဝေ-အသက်ရှင်ရာ၏။ (တဿ-ထိုသီလမရှိသူ၏။ ဇီဝနတော-အသက်ရှင်ခြင်းထက်၊ သီလဝန္တဿ-သီလရှိသော၊ ဈာယိနော-အာရမ္မဏူပ နိဇ္ဈာန်ဖြင့် ကသိုဏ်းအစရှိသောအာရုံ၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဖြင့် အနိစ္စအစရှိသော လက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကို စူးစိုက်စွာ ရှုသူ၏။ ဧကာဟံ-၁ရက် ပတ်လုံးလည်း၊ ဝါ-မျှလည်း၊ ဇီဝိတံ-အသက်ရှင်ခြင်းသည်၊ သေယျော-၏။

တတ္ထ-၌၊ **ဒုဿီလောတိ**-ကား၊ **နိဿီလော**-သီလမရှိသူတည်း။ သီလ-ဝန္တဿာတိ-ကား၊ ဒုဿီလဿ-သီလမရှိသူ၏။ ဝဿသတံ-အနှစ်တစ်ရာ

အာရုံ၌ အညီအမျှ ထားအပ်သူ)။ ဝါ-ဥပစာအပ္ပနာ၊ သမာဓိ၂ဖြာဖြင့်၊ အာရုံ၌ ကောင်းစွာ ထားအပ်သောစိတ်ရှိသူ၊ (ဥပစာအပ္ပနာ၊ သမာဓိ၂ဖြာဖြင့် အာရုံ၌ ကောင်းစွာ ထားအပ်သူ)။ [သံ+အာဟိတ၊ (တစ်နည်း) သမ+အာဟိတ၊-ပဋိသံ. ၄-၂, ၂။]

တစ်နည်း။ ။ “သမာဟိတစိတ္တောတိ ဝါ သမာဟိတော(ပဋိသံ. ၄-၂, ၂)”ဟူသော နောက်နည်းဖွင့်အလို “သမာဟိတံ+အဿ အတ္ထိတိ သမာဟိတော၊ [သမာဟိတ+ဏ၊]”ဟု ပြု၊ (တစ်နည်း) သမ္မာ+အာဟိတံ (ဌပိတံ ပဝတ္ထိတံ)+စိတ္တံ ဧတဿာတိ သမာဟိတော၊ [“သမာဟိတစိတ္တော”ဟု ဆိုလိုလျက် စိတ္တကိုချေ]”ဟု ပြု၊ (ဝိနိစ္ဆဋီ-၁, ၁၈)။ ထိုနောက် “န+သမာဟိတော အသမာဟိတော”ဟု ဆက်ပါ။

တစ်နည်း။ ။ “သံ+အာဟိတ”ဟု ဖြတ်၍ ပေးခဲ့သည်။ “သမ+အာဟိတ”ဟု ဖြတ်၍ “အသမာဟိတော-ဥပစာအပ္ပနာ၊ သမာဓိ၂ဖြာဖြင့်၊ အာရုံ၌ အညီအမျှ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသူမဟုတ်သည်။ ဝါ-ဥပစာအပ္ပနာ၊ သမာဓိ၂ဖြာဖြင့် အာရုံ၌ အညီအမျှ မထားအပ်သည်”ဟု တစ်နည်းပေးပါ။

တစ်နည်း။ ။နမက္ကာရဋီကာ၌ “သံ သမံ အာဓိယတိ ဧကာရမ္မဏေ သမ္ပယုတ္တ-ဓမ္မေ ဌပေတိ ဧတေနာတိ သမာဓိ၊ သမာဓိ+အဿ အတ္ထိတိ သမာဟိတော-ဥပစာ-အပ္ပနာ၊ ၂ဖြာသောသမာဓိရှိသည်။ [သမာဓိ+တ၊ ဓကို ဟပြု၊]”ဟု ဆို၏။

ဒုဿီလော။ ။ဒုဿီလော၌ ဒုသဒ္ဒါ ဂရဟာအနက်ဟောယူ၍ “ဒုဋ္ဌ၊ ဒုသိတံ+သီလံ ယဿာတိ ဒုဿီလော(ဝိမတိ-၁, ၁၀၅)။ ကုစ္ဆိတံ+သီလံ အဿာတိ ဒုဿီလော၊ (ရူ-၂၀၂)”ဟု မပြုရ၊ ဒုဿီလော၌ ဒုသဒ္ဒါ အဘာဝအနက်ဟော၊ (တစ်နည်း) ဝိရဟအနက်ဟောယူ၍ “နတ္ထိ+သီလံ ယဿာတိ ဒုဿီလော”ဟု ပြုရသည်။ ထိုကြောင့်

ပတ်လုံး၊ ဇီဝနတော-အသက်ရှင်ခြင်းထက်၊ သီလဝန္တဿ-သော၊ ဒွိဟိ-ကုန်
 သော၊ စာနောဟိ-တို့ဖြင့်၊ စာယိနော-အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ဖြင့် ကသိုဏ်းအစ
 ရှိသောအာရုံ၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဖြင့် အနိစ္စအစရှိသော လက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်၏
 တထလက္ခဏာကို စူးစိုက်စွာ ရှုသူ၏၊ ဧကဒိဝသမ္ပိ-တစ်ရက်ပတ်လုံးလည်း၊
 ဝါ-မျှလည်း၊ ဧကမုဟုတ္တမ္ပိ-တစ်မုဟုတ်ပတ်လုံးလည်း၊ ဝါ-မျှလည်း၊ ဇီဝိတံ-
 အသက်ရှင်ခြင်းသည်၊ သေယျော-၏၊ ဥတ္တမံ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော။ ဒေသနာ-
 ဝသာနေ-၌၊ ပဉ္စသတာပိ-ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့
 နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိသု၊ သမ္ပတ္တမဟာဇနဿာပိ-အားလည်း၊
 သာတ္ထိကာ-သော၊ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ အဟောသိ၊ ဣတိ-သံကိစ္စသာမဏေရ
 ဝတ္ထုပြီးပြီ။

အပရေန-သော၊ သမယေန-၌၊ သံကိစ္စော-သည်၊ ဥပသမ္ပဒံ-ကို၊ လဘိတ္တာ-
 ၍၊ ဒသဝဿော-(၁၀)ဝါရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ သာမဏေရံ-ကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီ၊
 (လက်ခံပြီ)၊ ပန-ဆက်၊ သော-ထိုသာမဏေသည်၊ တဿေဝ-ထိုအရှင်သံကိစ္စ
 ထေရ်၏ပင်၊ ဘာဂိနေယျော-တူဖြစ်သော၊ အဓိမုတ္တသာမဏေရော နာမ-အဓိ
 ကိုရင်မုတ္တမည်၏၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုကိုရင်အဓိမုတ္တကို၊ ထေရော-အရှင်သံကိစ္စ
 ထေရ်သည်၊ ပရိပုဏ္ဏဝဿကာလေ-ပြည့်သော အသက်နှစ်ဆယ်ရှိရာအခါ၌၊
 (အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်ရာအခါ၌)၊ အာမန္တေတွာ-၍၊ “တေ-သင့်ကို၊ ဥပသမ္ပဒံ-
 မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုပေးမည်၊ ဂစ္ဆ-
 လော၊ ဉာတကာနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝဿပရိမာဏံ-နှစ်(အသက်)အပိုင်း
 အခြားကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ ဧဟိ-လော၊” ဣတိ-သို့၊ ဥယျောဇေသိ-ပြီ၊ သော-ထို
 ကိုရင်အဓိမုတ္တသည်၊ မာတာပိတူနံ-တို့၏၊ သန္တိကံ၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ အန္တရာ-
 မဂ္ဂေ-၌၊ ပဉ္စသတေဟိ-ကုန်သော၊ စောရေဟိ-တို့သည်၊ ဗလိကမ္ပတ္တာယ-ဗလိ
 နတ်စာ ပူဇော် ပ၊သမ္ပူကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ မာရိယမာနော-သေစေအပ်စဉ်၊
 (အသတ်ခံရမည့်ဆဲဆဲ)၊ တေသံ-ထိုခိုးသူတို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတွာ-၍၊

“နိဿိလော”ဟု ဖွင့်သည်။(ဒီဇီ-၂၊ ၁၃၇၊ အံဇီ-၃၊ ၇၈၊ သာရတ္ထဉာ၊ ၃၁၃၊ ၄၁၃၊
 ဇာဇီသစ်-၂၊ ၄၆၅)။

ပသန္နစိတ္တေဟိ-ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိကုန်သော၊ တေဟိ-ထိုခိုးသူတို့သည်၊ “တေ-
 အရှင်ဘုရားသည်၊ ကုမသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ အမှာကံ-တို့၏၊ **အတ္တိဘာဝေါ**-ရှိကုန်
 သည်၏ဖြစ်ကို၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ န အာရောစေတဗ္ဗော-
 ထိုက်၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဝိဿဋ္ဌော-လွှတ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဋိ-
 ပထေ-ရှေးရှုပြစ်သောခရီး၌၊ ဝါ-ခရီးရင်ဆိုင်၌၊ (မျက်နှာချင်းဆိုင်လမ်း၌) [ဓမ္မ
 ဘာ-၃၊ ၃၄၊ ၂၂၈၈]၊ မာတာပိတရော-တို့ကို၊ အာဂစ္ဆန္တေ-တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊
 တမေဝ မဂ္ဂံ-ကိုပင်၊ ပဋိပဇ္ဇန္တာနံ-သွားကုန်သော၊ တေသမ္ပိ-ထိုမိဘတို့အားသော်
 မှလည်း၊ သစ္စံ-ကို၊ အနုရက္ခန္တော-စောင့်ရှောက်လိုသည်၊ (ဟုတွာ) န အာ-
 ရောစေသိ-မပြော၊ တေသံ-ထိုမိဘတို့ကို၊ စောရေဟိ-တို့သည်၊ ဝိဟေဌိယ-
 မာနာနံ-ညည်းဆဲအပ်ကုန်လသော်၊ “တွမ္ပိ-သည်လည်း၊ စောရေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊
 ဧကတော-တည်း၊ ဟုတွာ-၍၊ အမှာကံ-တို့အား၊ န အာရောစေသိ မညေ-
 မပြောခဲ့ဟု ထင်၏၊” ကုတိ-သို့၊ ပရိဒေဝန္တာနံ-ငိုကြွေးကုန်သော မိဘတို့၏၊
 သဒ္ဓိံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့သည်၊ မာတာပိတုနမ္ပိ-တို့အားလည်း၊
 အနာရောစိတဘာဝံ-မပြောသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-၍၊ ပသန္နစိတ္တာ-ကုန်
 သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ ယာစိသု-ကုန်ပြီ၊ သောပိ-ထိုကိုရင်အဓိမုတ္တ
 သည်လည်း၊ သံကိစ္စသာမဏေရော ဝိယ-သည်ကဲ့သို့၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ-

အတ္တိဘာဝေါ။ ။အတ္တိယာ+ဘာဝေါ အတ္တိဘာဝေါ၊ အတ္တိသည် အာချာတ်အတ္တိ၊
 နိပါတ်အတ္တိဟု ၂မျိုးရှိ၏၊ နိပါတ်အတ္တိသည် ဧကဝုဇ်၊ ဗဟုဝုဇ်အားဖြင့် ၂မျိုးရှိ၏၊
 ထို့ပြင် နိပါတ်အတ္တိသည် အာချာတပဋိရူပက နိပါတ်(အာချာတ်ပုဒ်နှင့် တူသော နိ
 ပါတ်), နာမပဋိရူပကနိပါတ်(နာမ်ပုဒ်နှင့် တူသောနိပါတ်)ဟု ၂မျိုးခွဲနိုင်သေး၏၊ “တွံ
 အတ္တိ ဧတရဟိ၊ အတ္တိ အဟံ ဧတရဟိ၊ ပုတ္တာမတ္တိ ဓနမ္ပတ္တိ၊ အတ္တိ ကုမသ္မိံ ကာယေ”
 စသည်၌ အတ္တိသည် အာချာတပတိရူပကနိပါတ်တည်း၊ “အတ္တိတိ ခေါ ကစ္စာယန
 အယမေကော အန္တော(သံ-၁, ၂၅၈)၊ အတ္တိ ပစ္စယော”တို့၌ အတ္တိသည် နာမပဋိရူပက
 နိပါတ်တည်း၊ ဤ၌ ဗဟုဝုဇ်နိပါတ်, နာမပဋိရူပကနိပါတ်တည်း၊ ဗဟုဝုဇ်နိပါတ်အတ္တိ
 နောင် သဝိဘတ်ကို နီတိ-၅၃၆သုတ်, ပတော ယာ၌ “ယာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂ,
 ပသညဿ စ၌ စသဒ္ဓါတို့ဖြင့် သဝိဘတ်ကို ယာပြု၍ ပြီးသော “အတ္တိယာ”ဖြင့် ဆို
 နိုင်သည်၊ “အတ္တိယာ”သည် ကုတ္တိလိင်ရုပ်နှင့် တူသော ပုံလိင်ရုပ်တည်း။ (နီတိပဒ-
 ၃၉၆၊ ၃၉၇၊ ၃၉၈၊ နိဒီ-၄၀၈၊ ဝိဗော-၅၅၊ ၅၆)

ထိုခိုးသူတို့ကို၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-စေ၍၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-၏။ သန္တိကံ-သို့ အာနေတွာ-၍၊ တေန-ဥပဇ္ဈာယံသည်၊ သတ္တု-၏။ သန္တိကံ၊ ပေသိတော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂန္ဓာ၊ တံ ပဝတ္တိ အာရောစေသိ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧဝံ ကိရ-လော၊” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ ပုရိမနယေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ အနုသန္တိ ယဇ္ဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော၊ (ဟုတွာ)၊ ကုမမေဝ ဂါထံ-ကိုပင်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ယော စ ပေ၊ ဈာယိနော”တိ-၍၊ (အာဟ)၊ ကုဒမ္ပိ အဓိမုတ္တသာမဏေရဝတ္ထု-သည်လည်း၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာလျှင်တည်း၊ ကုတိ-အဓိမုတ္တသာမဏေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

သံကိစ္စသာမဏေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၁၀-ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေတိ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ သော ထေရော-သည်၊ သတ္တု-၏။ သန္တိကေ-၌၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အရ-ညေ-၌၊ ဝိဟရန္တော-စဉ်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ “သတ္တု-အား၊ အာရော-စေဿာမိ-အံ၊” ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တတော-မှ၊ အာဂစ္ဆန္တော-သော်၊ အန္တရာ-မဂ္ဂေ-၌၊ ကိလန္တော-ပင်ပန်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဂ္ဂါ-မှ၊ ဩက္ကမ္မ-ဖဲ၍၊ ဧကသ္မိ-သော၊ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ-ကျောက်ဖျာပြင်၌၊ နိသိန္ဓော-လျက်၊ ဈာနံ-ကို၊ သမာပဋိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကံ-သော၊ ဂါမံ-ကို၊ ဝိလုမ္ပိတွာ-လုယက်၍၊ ပဉ္စသတာ-ကုန်သော၊ စောရာ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏။ ဗလာနုရူပေန-စွမ်းအားသတ္တိအား လျော် သဖြင့်၊ ဝါ-စွမ်းအားရှိသလောက်၊ ဘဏ္ဍိကံ-ဥစ္စာထုပ်ကို၊ ဗန္တိတွာ-၍၊ သီသေန-ဖြင့်၊ အာဒါယ-၍၊ ဂစ္ဆန္တော-ကုန်လသော်၊ ဒူရံ-ဝေးသောအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ကိလ-န္တရူပါ-ပင်ပန်းသော သဘောရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ “ဒူရံ-ဝေးသောအရပ်မှ၊ အာဂတာ-ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏၊ ကုမသ္မိ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ-ဤကျောက်ဖြာ

ဒူရံ အာဂတာ။ ။ဒူရတ္ထပုဒ်(အဝေးအနက်ဟောပုဒ်), ဒူရတ္ထယောဂပုဒ်(အဝေး အနက်ဟော၏ ယှဉ်ရာပုဒ်)တို့၌ ဒုတိယာဝိဘတ်, တတိယာဝိဘတ်, ပဉ္စမိဝိဘတ်များ

ပေါ်၍၊ ဝိဿမိဿာမ-အပန်းဖြေကုန်အံ့” ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ မဂ္ဂါ-မ၊ ဩက္ကမ္မ-
 ၍၊ ပိဋ္ဌိပါသာဏဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ ဒိသ္မာပိ-၍လည်း၊
 ဝါ-သော်လည်း၊ “အယံ-ဤသည်ကား၊ ခါဏုကော-သစ်ငုတ်တည်း၊” ကုတိ-
 သို့၊ သညိနော-မှတ်ထင်ခြင်းရှိကုန်သည်၊ အဟေသံ-ကုန်ပြီ၊ အထ-၍၊ ဧကော-
 သော၊ စောရော-သည်၊ ထေရဿ-၏၊ သီသေ-၍၊ ဘဏ္ဍိကံ-ကို၊ ဌပေသိ-ပြီ၊
 အပရောပိ-အခြားသော ခိုးသူသည်လည်း၊ တံ-ထိုထေရ်ကို၊ နိဿာယ-၍၊
 ဘဏ္ဍိကံ-ကို၊ ဌပေသိ-ပြီ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ ပဉ္စသတာပိ-ကုန်သော၊ စောရာ-တို့သည်၊
 ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဘဏ္ဍိကသတေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ထေရံ-ကို၊ ပရိက္ခိပိတ္တာ-ထက်ဝန်း
 ကျင်မှ ဖိချ၍၊ ဝါ-ဘေးပတ်လည်မှ ဖိ၍၊ သယမ္ပိ-လည်း၊ နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊
 (ဟုတွာ)၊ နိဒ္ဒါယိတွာ-အိပ်၍၊ အရုဏုဂ္ဂမနကာလေ-အရုဏ်တက်ရာအခါ၌၊
 ပဗုဇ္ဈိတွာ-နိုး၍၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ၏ မိမိ၏၊ ဘဏ္ဍိကံ-ကို၊ ဂဏန္တာ-
 ကုန်လသော်၊ ထေရံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ **“အမနုဿော-ဘီလူးတည်း၊”** ကုတိ-သို့၊
 သညာယ-မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ ပလာယိတုံ-ပြေးခြင်းငှာ၊ အာရဘိသု-အား
 ထုတ်ကုန်ပြီ၊ အထ-၍၊ နေ-ထိုခိုးသူတို့ကို၊ ထေရော-သည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဥပါ-
 သကာ-တို့၊ မာ ဘာယိတ္ထ-မကြောက်ကြနှင့်၊ အဟံ-သည်၊ ပဗ္ဗဇိတော-တည်း၊”
 ကုတိ-ပြီ၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့သည်၊ ထေရဿ-၏၊ ပါဒမူလေ-၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-၍၊
 “ဘန္တေ၊ ခမထ-ပါကုန်၊ မယံ-တို့သည်၊ ခါဏုကသညိနော-သစ်ငုတ်ဟု မှတ်

သက်နိုင်၏။ ဤ၌ ဒုရတ္ထပုဒ်တည်း၊ ဒုရန္တိကသုတ်ဖြင့် အပါဒါန်မှည့်၊ ထိုသုတ်၌ စ
 သဒ္ဓါဖြင့် ဒုတိယသက်၊ (တစ်နည်း) ဒုတိယပဉ္စမိနဉ္စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် သက်ပါ၊ (နိဒ္ဒေသ၊
 ကာပို့-၁၂၄)

အမနုဿော။ ။န+မနုဿော အမနုဿော၊ “အမနုဿ-လူမဟုတ်သူ”ဟူသည်
 လူနှင့်တူသော လူယောင်ဆောင်နိုင်သော ဘီလူးတည်း၊ ဆက်ဉာဏ်အံ့-နသဒ္ဓါသည် “အ-
 ဗြာဟ္မဏော”၌ သဒိသအနက်၊ “အသေက္ခာ”၌ ဝုဒ္ဓိအနက်၊ “အနဝဇ္ဇံ”၌ တဗ္ဗော၊
 “အကတွာ”၌ ပဋိသေဓအနက်၊ “အကုသလာ”၌ ဝိရုဒ္ဓအနက်၊ “အဗျာကတာ”၌
 အညအနက်၊ “အရာဇာ”၌ နိန္ဒာအနက်၊ “အနုဒရာ”၌ အပွအနက်၊ “အပုတ္တကံ”၌
 ဝိရဟအနက်တို့ကို ဟော၏။ ဤ၌ သဒိသအနက်တည်း။ (နီတိသုတ္တ-၃၇၄၊ ကင်္ခါ
 ယော-၁၊ ၃၃၃၊ ပါတိပဒတ္တ-၇၃)

ထင်ခြင်းရှိကုန်သည်။ အဟုမှ-ကုန်၏။” ကုတိ-သို့၊ ထေရ်-ကို၊ ခမာပေတွာ-
 စေ၍၊ စောရဇေဋ္ဌကေန-သည်၊ “အဟံ-သည်၊ အယျဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပ-
 ဗ္ဗဇိဿာမိ-အံ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ သေသာ-ကြွင်းသောခိုးသူတို့သည်၊ “မယမ္ပိ-
 တို့သည်လည်း၊ ပဗ္ဗဇိဿာမ-ကုန်အံ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ သဗ္ဗေပိ-ခိုးသူအား
 လုံးတို့သည်လည်း၊ ဧကစ္ဆန္တာ-တူသောဆန္ဒရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ ထေရ်-ကို၊
 ပဗ္ဗဇိ-ကို၊ ယာစိသု-ကုန်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ သံကိစ္စသာမဏေရော ဝိယ-ကဲ့သို့၊
 သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုခိုးသူတို့ကို၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-စေပြီ၊ တတော-ထိုခါမှ၊
 ပဌာယ၊ ခါဏုကောဏ္ဍညောတိ-ခါဏုကောဏ္ဍညဟူ၍၊ ပညာယိ-ပြီ၊ သော-
 ထိုခါဏုကောဏ္ဍညထေရ်သည်၊ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ သတ္တု-
 ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ သတ္တာရာ-သည်၊ “ကောဏ္ဍည! တေ-သည်၊ အန္တေ-
 ဝါသိကာ-တို့ကို၊ လဒ္ဓါ ကိ-ကုန်သလော?” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊
 အာရောစေသိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧဝံ ကိရ-လော၊” ကုတိ-သို့၊
 ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ၊ နော-တပည့်တော်တို့သည်၊ အညဿ-အခြား
 သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ အနုဘာဝေါ-ကို၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော-ရှေးက မမြင်
 အပ်ဘူးပါ၊ တေန-ကြောင့်၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ကုန်သည်၊ အမှာ-ကုန်၏။” ကုတိ-သို့၊
 ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧဝရူပေ-သော၊ ဒုပ္ပညကမ္မေ-ပညာမရှိသူတို့၏ အလုပ်၌၊
 ပတိဋ္ဌာယ-၍၊ ဝဿသတံ-လုံး၊ ဇီဝနတော-ထက်၊ ကုဒါနိ-၌၊ ပညာသမ္ပဒါယ-
 ပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်၊ ဝတ္တမာနာနံ-ကုန်လသော်၊ ဝေါ-တို့၏၊ [ဇီဝိတံ၌စပ်၊]
 ဝါ-တို့အား၊ [သေယျော၌စပ်၊] ဧကာဟမ္ပိ-လည်း၊ ဇီဝိတံ-သည်၊ သေယျော-၏။”
 ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ အနုသန္တိ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊
 (ကိ)၊ “ယော စ၊ ပေ၊ ဈာယိနော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ဒုပ္ပညော အသမာဟိတော၊
 ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပညဝန္တဿ ဈာယိနော။**

ယော စ-သည်ကား၊ ဒုပ္ပညော-ပညာမရှိသည်၊ အသမာဟိတော-သည်၊
 (ဟုတွာ-၍၊) ဝဿသတံ-ပတ်လုံး၊ ဇီဝေ-ရာ၏၊ (တဿ-ထိုပညာမရှိသူ၏၊
 ဇီဝနတော-ထက်၊) ပညဝန္တဿ-ပညာရှိသော၊ ဈာယိနော-၏၊ ဧကာဟံ-လည်း၊

ဇီဝိတံ-သည်၊ သေယျော-၏။

တတ္ထ-၌၊ ဒုပ္ပညောတိ-ကား၊ နိပ္ပညော-ပညာမရှိသူသည်။ ပညဝန္တဿာ-
တိ-ကား၊ သပ္ပညဿ-ပညာရှိသော။ သေသံ-သည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-သာ
တည်း၊ ဣတိ-တည်း။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ပဉ္စသတာပိ-ကုန်သော၊ တေ
ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-တူ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိသု-
ကုန်ပြီ၊ သမ္ပတ္တမဟာဇနဿာပိ-အားလည်း၊ သာတ္ထိကာ-သော၊ ဓမ္မဒေသနာ-
သည်၊ အဟော သိ-ပြီ၊ ဣတိ-ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၁၁-သပ္ပဒါသတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ
ဝိဟရန္တော သပ္ပဒါသတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ၊ ကိရ-ချေ၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဧကော-
သော၊ ကုလပုတ္တော-သည်၊ သတ္ထု-၏၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-
၍၊ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေါ-ရအပ်ပြီးသော ရဟန်းအဖြစ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အပရေန-
သော၊ သမယေန-၌၊ ဥက္ကဏ္ဍိတွာ-ပြီးငွေ့၍၊ “မာဒိသဿ-သော၊ ကုလပုတ္တဿ-
အား၊ ဂိဟိဘာဝေါ နာမ-လူ့အဖြစ်မည်သည်၊ အယုတ္တော-မသင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-
ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၌၊ ဌတွာ၊ မေ-၏၊ ဝါ-အား၊ မရဏမ္ပိ-သည်လည်း၊ သေယျော-
၏၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ၊ အတ္တနော-၏၊ မရဏူပါယံ-သေခြင်း၏ အကြောင်း
ကို၊ စိန္တေန္တော-လျက်၊ ဝိစရတိ-၏၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ပါတောဝ-၌ပင်၊
ကတဘတ္တကိစ္စာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အဂ္ဂိ-
သာလာယ-မီးတင်းကုပ်၌၊ သပ္ပံ-မြေကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တံ-ထိုမြေကို၊ ဧကသ္မိံ-သော၊
ကုဋေ-အိုး၌၊ ပက္ခိပိတွာ-၍၊ ကုဋံ-ကို၊ ပိဒဟိတွာ-၍၊ အာဒါယ-၍၊ ဝိဟာရာ-

ဒုပ္ပညော။ ။ “နတ္ထိ+ပညာ ယဿာတိ ဒုပ္ပညော”ဟု ပြုလျှင် ဒုသဒ္ဓါ အဘာဝ
အနက်တည်း၊ “ဒုဋ္ဌာ+ပညာ ဧတဿာတိ ဒုပ္ပညော-ပျက်စီးသောပညာရှိသူ၊ (ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ-၂၊ ၂)”ဟု ပြုလျှင် ဒုသဒ္ဓါ ဂရဟာအနက်တည်း၊ ဤ၌ ဒုသဒ္ဓါ အဘာဝအနက်ဟု
သိစေလို၍ “နိပ္ပညော”ဟု ဖွင့်သည်။ (မဇ္ဈိ-၁၊ ၂၁၇)

မှ၊ နိက္ခမိသု-ကုန်ပြီ၊ ဥက္ကဏ္ဍိတဘိက္ခုပိ-ငြီးငွေ့သော ရဟန်းသည်လည်း၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၃၃၁၅] ဘတ္တကိစ္စံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ အာဂစ္ဆန္တော-လသော်၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “အာဝုသော!-တို့၊ ဣဒံ-ဤဟာသည်၊ ကိံ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “အာဝုသော! သပ္ပေ-တည်း၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ ဣမိနာ-ဤမြွေဖြင့်၊ ကိံ-ကို၊ ကရိဿထ-လုပ်ကြမည်နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ နံ-ထိုမြွေကို၊ ဆဇ္ဈဿာမ-စွန့်ပစ်ကြမည်၊” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ “ဣမိနာ-ဤမြွေဖြင့်၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ခံသာပေတွာ-ကိုက်စေ၍၊ မရိဿာမိ-သေတော့အံ့၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ “အာဟရထ-ကုန်လော၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ထိုမြွေကို၊ ဆဇ္ဈဿာမိ-ပါမည်၊” ကုတိ-၍၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဟတ္ထ-တော-မှ၊ ကုဋ်-အိုးကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ဌာနေ-၌၊ နိသိန္နော-လျက်၊ တေန သပ္ပေန-ဖြင့်၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ခံသာပေတိ-စေ၏၊ သပ္ပေါ-သည်၊ ခံသိတုံ-ငှာ၊ န ဣစ္ဆတိ-အလိုမရှိ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ကုဋေ-၌၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ ဩတာရေတွာ-သက်ဝင်စေ၍၊ ဝါ-သွင်း၍၊ ဣတော စိတော စ-လည်း၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၃၂၅] အာလောလေတိ-မွေ့နှောက်၏၊ ယောရသပ္ပဿ-ကြမ်းတမ်းသောမြွေ၏၊ (အဆိပ်ရှိသောမြွေ၏)၊ မုခံ-ကို၊ ဝိဝရိတွာ-၍၊ အင်္ဂုလိံ-ကို၊ ပက္ခိ-ပတိ-၏၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ သပ္ပေ-သည်၊ နေဝ ခံသိ-မကိုက်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ “အယံ-ဤမြွေသည်၊ န အာသီဝိသော-လျင်သော အဆိပ်ရှိသောမြွေမဟုတ်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၃၇၂၅] ဧသော-ဤမြွေသည်၊ ယရသပ္ပေ-လင်းမြွေတည်း၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုမြွေကို၊ ပဟာယ-စွန့်၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ကို၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “အာဝုသော! တေ-သည်၊ သပ္ပေ-ကို၊ ဆဉ္စိတော-စွန့်ပစ်အပ်ပြီလော၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ “အာဝုသော! သော-ထိုမြွေသည်၊ န ယောရသပ္ပေ-မဟုတ်၊ ဧသော-ဤမြွေသည်၊ ယရသပ္ပေ-တည်း၊” ကုတိ-ပြီ၊ “အာဝုသော-တို့! ယောရသပ္ပေါယေဝ-သာတည်း၊ မဟန္တံ-သော၊ ဖဏံ-ပါးပျဉ်းကို၊ ကတ္တာ၊ သုသုယန္တော-သုသုဟု အသံပြုလျက်၊ ဝါ-ရှူးရှူးမြည်လျက်၊ (နှာမှုတ်လျက်)၊ ဒုက္ခေန-ခဲယဉ်းသဖြင့်၊ (ခက်ခက်ခဲခဲ)၊ အမှေဟိ-တို့သည်၊ ဂဟိတော-ဖမ်းယူအပ်ပြီ၊ တုံ-သည်၊ ကိံကာရဏာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေသိ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ အာဟံသု၊ “အာဝုသော! အဟံ-သည်၊

တေန-ထိုမြွေကို၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ခုံသာပေန္တောပိ-ကိုက်စေသော်လည်းကောင်း၊ မုခေ-၌၊ အင်္ဂုလိံ-ကို၊ ပက္ခိပေန္တောပိ-ထည့်သော်လည်းကောင်း၊ တံ-ထိုမြွေကို၊ ခုံသာပေတုံ-ကိုက်စေခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-နိုင်ခဲ့။” ဣတိ-ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ နှာပိတော-ဆတ္တာသည်သည်၊ ဒွေ တယော-၂ ချောင်း၊ ဥချောင်းကုန်သော၊ ခုရေ-သင်တုန်းဓားတို့ကို၊ (ခေါင်းရိတ်ဓားတို့ကို)၊ အာဒါယ-၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဧကံ-တစ်ချောင်းသော သင်တုန်းဓားကို၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဧကေန-တစ်ချောင်းသော သင်တုန်းဓားဖြင့်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ကေသေ-တို့ကို၊ ဩဟာရေတိ-ပယ်ရှား၏၊ (ရိတ်၏)၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဌပိတံ-ထားအပ်သော၊ ခုရံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ “ဣမိနာ-ဤသင်တုန်းဓားဖြင့်၊ ဂီဝံ-ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-၍၊ မရိဿာမိ-အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဧကသ္မိံ-တစ်ပင်သော၊ ရုက္ခေ-သစ်ပင်၌၊ ဂီဝံ-လည်ပင်းကို၊ ဥပနိဓာယ-မှီကပ်ထား၍၊ ခုရဓာရံ-သင်တုန်းသွားကို၊ ဂလနာဠိယံ-လည်မျို၍၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ ဌိတော-သည်၊ (သမာနော-သော်၊) **ဥပသမ္ပဒါမာဠတော**-မြင့်မြတ်သောရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်ရာ တန်ဆောင်းဝန်း(သိမ်)မှ၊ ပဌာယ-၍၊

ဥပသမ္ပဒါမာဠတော။ ။အထွတ်တစ်ခုပါရှိပြီး ထောင့်စွန်းများစွာပါရှိသော အဆောက်အဦးအထူးကို “ဥပသမ္ပဒါမာဠ”ဟု ခေါ်သည်၊(ပါစိယော-၂၃၆) “ဥပသမ္ပဒူတိ ဧတ္တာတိ ဥပသမ္ပဒါ-မြင့်မြတ်သောရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရာတန်ဆောင်း၊ (တစ်နည်း) ဥပသမ္ပဒေတိ ဧတ္တာတိ ဥပသမ္ပဒါ-မြင့်မြတ်သောရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေရာတန်ဆောင်း၊ မာတိ ဂဏှာတိ သမ္ပတ္တသမ္ပတ္တဇနာနံ စိတ္တန္တိ မာဠံ၊ [မာ+အလ၊-အပ. ၄-၂, ၁၇၆၊] (တစ်နည်း) မာနံ (သမ္ပတ္တယတိဂဏာနံ-ရောက်လာသော ရဟန်းအပေါင်းတို့၏၊ ဝါ-တို့အား) စိတ္တဿ ဝိဝေကကရဏေ+အလန္တိ မာဠံ၊ [မ+အလံ၊ မသဒ္ဓါ ပရိသတ်အနက်ဟော၊ ရဟန်းပရိသတ်ကိုယူ၊-အပ. ၄-၂, ၁၇၆၊ ဧကဋ္ဌိ-၇၄၊] (တစ်နည်း) မာနိတဗ္ဗေတိ မာဠော၊ (တစ်နည်း) မိယတိ ပမိယတိတိ မာဠော၊ [မာ+ဠ-သိဋ္ဌိသစ်-၁, ၁၉၈၊] (တစ်နည်း) ဧကကူဠံ ကတွာ အနေကေဟိ ကောဏေဟိ မလိယတိ ဝိဘူသိယတိတိ မာဠော၊ [မလ+ဏ၊-ပါစိယော-၂၃၆၊] ဥပသမ္ပဒါ စ+သာ+မာဠံ (မာဠော) စာတိ ဥပသမ္ပဒါမာဠံ (မာဠော)-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရာ တန်ဆောင်း(သိမ်)”ဟု ပြုပါ။

အတ္တနော-၏။ သီလံ-ကို၊ အာဝဇ္ဇေန္တော-သော်၊ ဝိမလစန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိယ-ကင်း
သောအညစ်ကြေးရှိသော လဝန်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သုခောတမဏိခန္ဓမိဝ
စ-ကောင်းစွာ သွေးအပ်သော ပတ္တမြားတုံးကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နိမ္မလံ-အညစ်
ကြေးမရှိသော၊ သီလံ-ကို၊ အဒ္ဒသ-ပြီ၊ တဿ-ထိုရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုသီလကို၊
ဩလောကေန္တဿ-ကြည့်ရှုဆင်ခြင်လသော်၊ [(တစ်နည်း) တံ-ကို၊ ဩလော-
ကေန္တဿ-သော၊ တဿ-၏၊] ပီတိ-သည်၊ သကလသရီရံ-ကို၊ ဖရန္တိ-ပြန်နှံ
လျက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပီတိ-ကို၊ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ-ခွာ၍၊ ဝိပဿနံ-
ကို၊ ဝဓေန္တော-တိုးပွားစေလသော်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-တူ၊ အရဟတ္တံ-
သို့ ပတွာ-၍၊ ခုရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဝိဟာရမဇ္ဈိ-ကျောင်း၏အလယ်သို့ ပါဝိသိ-
ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “အာဝုသော! ကဟံ-သို့ ဂတော-
သည်၊ အသိ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ အာဝုသော-တို့! “ဣမိနာ
ခုရေန-ဖြင့်၊ ဂလနာဠိ-လည်မျိုကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-၍၊ မရိဿာမိ-အံ့၊’ ကုတိ-ကြံ၍၊
ဂတော-သည်၊ အမှိ-၏၊” ကုတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ “ကသ္မာ-ကြောင့်၊ မတော-သည်၊
န အသိ-နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ ကုဒါနိ-၌၊ သတ္တံ-ကို၊ အာဟရိတုံ-ငှာ၊ အဘဗ္ဗော-
မထိုက်သူသည်၊ ဇာတော-သည်၊ အမှိ၊ ဟိ-မှန်၊ အဟံ-သည်၊ “ဣမိနာ ခုရေန-
ဖြင့်၊ ဂလနာဠိ-ကို၊ ဆိန္ဒိဿာမိ-အံ့၊” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဉာဏခုရေန-ဉာဏ်
တည်းဟူသော သင်တန်းဖြင့်၊ သဗ္ဗကိလေသေ-အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို၊
ဆိန္ဒိ-ဖြတ်ခဲ့ပြီ၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ အဘူတေန-
မဟုတ်မမှန်သဖြင့်၊ အညံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၆၅၈၊] ဗျာကရောတိ-
ပြောဆို၏၊” ကုတိ-သို့၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေသုံ-ကုန်ပြီ၊ ဘဂဝါ-
သည်၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ကထံ-ကို၊ သုတွာ၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဘိက္ခဝေ!
ဒိဏာသဝါ နာမ-တို့မည်သည်၊ သဟတ္တာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ဇီဝိတာ-
မှ၊ န ဝေါရောပေန္တိ-မခွင်းကုန်၊” ကုတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! တုမှေ-တို့သည်၊ ကုမံ-ဤ
ရဟန်းကို၊ “ဒိဏာသဝေါ”တိ-ရဟန္တာဟူ၍၊ ဝဒထ-ကုန်၏၊ ဧဝံ-သို့၊ အရဟ-
တ္တုပနိဿယသမ္ပန္နော-အရဟတ္တဖိုလ်၏ အားကြီးသောမှီရာအကြောင်းနှင့်
ပြည့်စုံသော၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၉၅၊ ၁၀၁၈၊] အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊

ဥက္ကဏ္ဍတိ ပန-နည်း? အဿ-၏။ အရဟတ္တပုနိဿယကာရဏံ-အရဟတ္တ
 ဖိုလ်၏ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသည်။ ကိံ-အဘယ်နည်း? “ကသ္မာ-
 ကြောင့်၊ သော သပ္ပေ-ထိုမြေသည်။ ဧတံ-ဤရဟန်းကို၊ န ခံသတိ-မကိုက်
 သနည်း?” ဣတိ-ကုန်ပြီ “ဘိက္ခဝေ! တာဝ-စွာ၊ သော သပ္ပေ-သည်။ ဣမဿ-
 ဤရဟန်း၏။ ဣတော-ဤဘဝမှ၊ တတိယေ-၃ခုမြောက်သော၊ အတ္တဘာဝေ-
 ဌံ၊ ဒါသော-သည်။ အဟောသိ၊ သော-ထိုမြေသည်။ အတ္တနော-၏။ သာမိကဿ-
 အရှင်သခင်၏။ သရီရံ-ကို၊ ခံသိတံ-ငှာ၊ န ဝိသဟတိ-မဝံ” ဣတိ-ပြီ၊ တာဝ-
 စွာ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ နေသံ-တို့အား၊ သတ္တာ-သည်။ ဧကံ-သော၊ ကာရဏံ-ကို၊ အာ-
 စိက္ခံ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-သာလျှင်၊ သော ဘိက္ခု-သည်။
 သပ္ပဒါသော နာမ-မည်သည်။ ဇာတော-ပြီ။

ကိရ-ချဲ့၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ-၌၊ ဧကော-သော၊ ကုလပုတ္တော-
 သည်။ သတ္ထု-၏။ ဓမ္မကထံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဥပ္ပန္နသံဝေဂေါ-ဖြစ်သော ထိတ်
 လန့်ကြောင်း သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ လဒ္ဓူပ-
 သမ္ပဒေါ-ရအပ်သောပြီးသော ရဟန်းအဖြစ်ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)၊ အပရေန-သော၊
 သမယေန-၌၊ အနဘိရတိယာ-မမ္ပေလျော်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပန္နာယ-သော်၊ ဧက-
 သ-သော၊ သဟာယကဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊
 သော-ထိုသူငယ်ချင်းရဟန်းသည်။ တဿ-ထိုမမ္ပေလျော်သော ရဟန်းအား၊
 အဘိက္ခံ-မပြတ်၊ ဂိဟိဘာဝေ-၌၊ အာဒိနဝံ-ကို၊ ကထေသိ-ပြီ၊ တံ-ကို၊ သုတ္တာ-
 ၍၊ ဣတရော-အခြားမမ္ပေလျော်သော ရဟန်းသည်။ သာသနေ-၌၊ အဘိ-
 ရမိတွာ-၍၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ အနဘိရတကာလေ-မမ္ပေလျော်ရာအခါ၌၊ မလဂ္ဂဟိတေ-
 ယူအပ်သော အညစ်အကြေးရှိကုန်သော၊ ဝါ-အညစ်အကြေးစွဲကပ်နေကုန်
 သော၊ [မလံ+ဂဟိတံ ယေသန္တိ မလဂ္ဂဟိတာ၊-မဇ္ဈိ-၂၊ ၂၄၀။] သမဏပရိက္ခာရေ-
 ရဟန်းပရိက္ခရာတို့ကို၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ သောဏ္ဍိတီရေ-ကျောက်ရေကန်ကမ်း
 နား၌၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၆၅။] နိမ္မလေ-အညစ်အကြေးမရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တော-
 လျက်၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ သဟာယကောပိ-သည်လည်း၊ အဿ-ထိုမမ္ပေလျော်သော
 ရဟန်း၏၊ သန္တိကေယေဝ-အနီး၌ပင်၊ နိသီန္တော-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသူငယ်ချင်း

ရဟန်းကို၊ သော-ထိုမဓမ္မလျော်သော ရဟန်းသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော! အဟံ-သည်၊ ဥပ္ပဗ္ဗဇန္တော-လူထွက်လသော်၊ ဣမေ ပရိက္ခာရေ-တို့ကို၊ တုယံ-အား၊ ဒါတုကာမော-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊” ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုသူငယ်ချင်းရဟန်းသည်၊ လောဘံ-ကို၊ ဥပ္ပာဒေတွာ-၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ-ရဟန်းမူလည်းဖြစ်သော၊ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ-လူထွက်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဣမိနာ-ဤရဟန်းဖြင့်၊ မယံ-အား၊ ကော အတ္ထော-နည်း၊ ဣဒါနိ-၌၊ ပရိက္ခာရေ-တို့ကို၊ ဂဏှိဿာမိ-အံ့၊” ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုသူငယ်ချင်းရဟန်းသည်၊ တတော-မှ၊ ပဌာယ၊ “အာဝုသော! ယေ မယံ-အကြင်တပည့်တော်တို့သည်၊ ကပါလဟတ္ထာ-လက်၌ ခွက်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရကုလေသု-သူတစ်ပါးအိမ်တို့၌၊ ဘိက္ခာယ၊ စရာမ-လှည့်လည်ရကုန်၏၊ ပုတ္တဒါရေဟိ-သားသမီးမယားတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ **အာလာပသလ္လာပံ**-စ၍ပြောဆိုခြင်း၊ ရှေ့စကားနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ တုံ့ပြန်ပြောဆိုခြင်းကို၊ န ကရောမ-ကုန်၊ ဒါနိ၊ (တေသံ) အမှာကံ-ထိုတပည့်တော်တို့အား၊ ဇီဝိတေန-အသက်ရှင်ခြင်းဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊” ဣတိအာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တော-လျက်၊ ဂိဟိဘာဝဿ-လူအဖြစ်၏၊ ဂုဏံ-ကို၊ ကထေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုမဓမ္မလျော်သောရဟန်းသည်၊ တဿ-ထိုသူငယ်ချင်းရဟန်း၏၊ ကထံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ပုန-ဖန်၊ ဥက္ကဏ္ဍိတော-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အယံ-ဤသူငယ်ချင်းရဟန်းသည်၊ မယာ-သည်၊ ‘ဥက္ကဏ္ဍိတော-သည်၊ အမိ၊’ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဂိဟိဘာဝေ-၌၊ အာဒိနဝံ-ကို၊ ကထေတွာ-၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ အဘိဏှံ-မပြတ်၊ ဂုဏံ-ကို၊ ကထေတိ-၏၊ ‘ကာရဏံ-သည်၊ ကိံ န ခေါ်နည်း?’” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေန္တော-လသော်၊ “ဣမေသု သမဏပရိက္ခာရေသု-ဤရဟန်းပရိက္ခရာတို့၌၊ လောဘေန-လိုချင်မှုကြောင့်၊ (ကထေတိ-၏)၊” ဣတိ-

အာလာပသလ္လာပံ။ ။အာဒိတော+လာပေါ အာလာပေါ၊ အာသဒ္ဓါ အာဒိကမ္မအနက်ဟော၊ သမံ+လာပေါ သလ္လာပေါ-ရှေ့စကားနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ တုံ့ပြန်ပြောဆိုခြင်း၊ သံသဒ္ဓါ သမအနက်ဟော၊ သံပဋိလာပေါ သလ္လာပေါ၊ သံသဒ္ဓါ ပတိအနက်ဟော၊ အာလာပေါ စ+သလ္လာပေါ စ အာလာပသလ္လာပေါ။ (မဇ္ဈိ-၂၊ ၂၉၊ မအူပါရာနိ-၃၊ ၁၇၊ ပါရာဘာ-၂၊ ၂၀၁)

သို့၊ ဥတု-၍၊ သယမေဝ-သာလျှင်၊ အတ္တနော-၏၊ စိတ္တံ-လူထွက်လိုစိတ်ကို၊ နိဝတ္တေသိ-နစ်စေပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ [အနဘိရတိ၌စပ်] ဝါ-သည်၊ [ဥက္ကဏ္ဍာပိတ၌စပ်] ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ-၌၊ ဧကဿ-သော၊ ဘိက္ခု-နော-၏၊ ဝါ-ကို၊ ဥက္ကဏ္ဍာပိတတ္တာ-ငြီးငွေ့စေအပ်ခဲ့သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကုဒါနိ-၌၊ အနဘိရတိ-သည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တေနော-ထိုရဟန်းသည်ပင်၊ တဒါ-၌၊ ဝိသတိဝဿသဟဿာနိ-အနှစ်၂သောင်းတို့ပတ်လုံး၊ ယောသမဏဓမ္မော-အကြင်ရဟန်းတရားကို၊ ကတော-ပြီ၊ ဧတရဟိ-၌၊ သော(သမဏဓမ္မော)-သည်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ အရဟတ္တုပနိဿယော-သည်၊ ဇာတော-ပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကုမံ အတ္တံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ သုတု-၍၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ ခုရဓာရံ-ကို၊ ဂလနာဠိယံ-၌၊ ကတု-၍၊ ဌိတောဝ-လျက်သာ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏာတိ ကိရ-သတဲ့၊ ဧတ္တကေန-သော၊ ခဏေန-ဖြင့်၊ ဝါ-၌၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဈိဿတိ န ခေါ-ဖြစ်နိုင်မည်လော?” ကုတိ-မေးကုန်ပြီ၊ “ဘိက္ခဝေ! အာမ-အိမ်း၊ အာရဒ္ဓဝီရိယဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-သည်၊ ပါဒံ-ကို၊ ဥက္ခိပိတု-၍၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဌပေန္တဿ-ထားလသော်၊ [(တစ်နည်း) ပါဒံ-ကို၊ ဥက္ခိပိတု-၍၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဌပေန္တဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊] ပါဒေ-သည်၊ ဘူမိယံ-၌၊ အသမ္ပတ္တေယေဝ-မရောက်မီပင်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဈတိ၊ ဟိ-မှန်၊ ကုသိတဿ-ပျင်းရိသော၊ ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ ဝဿသတံ-လုံး၊ ဇီဝနတော-ထက်၊ အာရဒ္ဓဝီရိယဿ-၏၊ ခဏမတ္တမ္ပိ-လည်း၊ ဇီဝိတံ-သည်၊ သေယျော-၏၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတု၊ အနုသန္တိ၊ ယဇေတု၊ ကုမံ ဂါထံ၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ယော စ၊ ပေ၊ ဒဠိ”-၌၊ (အာဟ)။

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ကုသိတော ဟိနဝီရိယော၊

ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ဝီရိယမာရဘတော ဒဠိ။

ယော စ-ကား၊ ကုသိတော-စက်ဆုပ်အပ်စွာ၊ အခြင်းအရာဖြင့်၊ ဆုတ်နစ်သည်၊ ဝါ-ပျင်းရိသည်၊ ဟိနဝီရိယော-ယုတ်လျော့သောဝီရိယရှိသည်၊ ဝါ-

ဝီရိယမရှိသည်။ (ဟုတ္တာ-၍)၊ ဝဿသတံ-ပတ်လုံး၊ ဇီဝေ-ရာ၏။ (တဿ-ထို ပျင်းရိသူ၏။ ဇီဝနတော-ထက်)၊ ဒဠ္ဇ-ခိုင်မြဲစွာ၊ ဝီရိယံ-ဝီရိယကို၊ အာရတတော- အားထုတ်သူ၏။ ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော။

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ **ကုသိတော**တိ-ကား၊ ကာမဝိတက္ကာဒိဟိ-ကာမဝိတက် အစရှိကုန်သော၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ဝိတက္ကေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဝိတိနာမေန္တော-ကုန် လွန်စေသော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်။ ဟိနဝီရိယောတိ-ကား၊ နိဗ္ဗိရိယော-ဝီရိယ

ကုသိတော။ ။ကုသိတောကို ကုတစ်ပုဒ်၊ သိတတစ်ပုဒ်ဟုခွဲ၊ ကုသဒ္ဒါ ကုစ္ဆိတ အနက်ဟော၊ ကုအရ ကာမဝိတက်စသည်ကို ယူစေလို၍ “ကာမဝိတက္ကာဒိဟိ တိဟိ ဝိတက္ကေဟိ”ဟု ဖွင့်သည်။ အာဒိဖြင့် ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိသာဝိတက်တို့ကို ယူပါ။ “ကာမဗျာပါဒဝိဟိသာဝိတက္ကသင်္ခါတေဟိ ကုစ္ဆိတေဟိ ပါပဓမ္မေဟိ+သိတော သမ္ပန္နော ယုတ္တောတိ ကုသိတော-ကာမဝိတက်စသော စက်ဆုပ်ဖွယ်အကုသိုလ်တရား တို့နှင့် ငြိတွယ်ယှဉ်စပ်နေသူ၊ [ကု+သိတ၊ သိ၌ ဒီပပြု-ဣတိ. ၄-၁၀၁]”ဟု ပြုပါ။ ကာမဝိတက်စသော စက်ဆုပ်ဖွယ်အကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် အချိန်ကုန်လွန်စေသူကို “ကုသိတော”ဟု ဆိုလိုသည်။

အခြားဝိဂြိုဟ်များ။ ။ကုသိယတိ အက္ခောသိယတိတိ ကုသိတော-ပျင်းရိသည့် အတွက် ဆဲရေးအပ်သူ၊ [ကုသ+တ၊ ဤ၊လာ-မောင်-၇၊ ၈၄]၊ ကုစ္ဆိတံ သီဒတိ သမ္မာ- ပဋိပတ္တိတော အဝသီဒတိတိ ကုသိတော-ကောင်းစွာကျင့်အပ်၊ အကျင့်မြတ်မှ၊ ဆုတ် နစ်သူ၊ [ကု+သဒ+အ၊ သဒကို သီဒပြု၊ ဒ၊ကို တ၊ပြု-ဣတိ. ၄-၁၀၁]၊ ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန သီဒတိတိ ကုသိဒေါ၊ ကုသိဒေါ ဧဝ ကုသိတော-စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်း အရာဖြင့် ဆုတ်နစ်သူ၊ သယမ္ပိ ကုစ္ဆိတေနာကာရေန သီဒတိ အညေပိ သီဒါပေတိတိ ကုသိတော၊(နီတိဓာတု-၉၆)၊ နောက်ဆုံးနည်း၌ “သယံ ကုစ္ဆိတေနာကာရေန သီဒတိတိ ကုသိတော၊ ကုစ္ဆိတေနာကာရေန အညေ သီဒါပေတိတိ ကုသိတော၊ ကုသိတော စ+ကုသိတော စ ကုသိတော-စက် ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာဖြင့် ဆုတ်နစ်သူ-ဆုတ်နစ် စေသူ”ဟု ဧကသေသ်ပြုပါ။

ဟိနဝီရိယော။ ။ဟာယတိတိ ဟိနံ၊ [ဟာ+တ၊-ရူ-၃၈၅]၊ ဟေသိ ဟိနတ္ထံ အဂမိတိ ဟိနံ၊ [ဟိ+န၊ ဟိ၌ ဒီပပြု-မောင်-၇၊ ၁၀၇]၊ ဝီရဿ+ဘာဝေါ ကမ္မံ ဝါ ဝီရိယံ၊ [ဝီရ+ဏှ၊ တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် ဣ၊လာ-ရူ-၂၃၈၊ ၂၃၉]၊ ဝိမိနာ ဝါ+ဤရေတဗ္ဗံ ပဝတ္တေ- တဗ္ဗန္တိ ဝီရိယံ၊ [ဝိ+ဤရ+ဏှ၊ ဝိသဒ္ဓါ ဝိမိအနက်ဟော]၊ ဝီရိယေန+ဟိနော ဟိန-

မရှိသော။ ဝီရိယမာရဘတော ဒဠန္တိ-ကား၊ ဒုဝိဇ္ဇာနနိဗ္ဗတ္တနသမတ္တံ-၂ပါး အပြားရှိသော ဈာန်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ ဝါ-၂ပါးအပြားရှိသော ဈာန်ကို ဖြစ်စေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော၊ [“ဒုဝိဇ္ဇာနအရ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်တို့ကို ယူပါ။ ထိရံ-ခိုင်မြဲသော၊ ဝီရိယံ-ကို၊ အာရဘန္တဿ-အား ထုတ်သူ၏။ သေသံ-သည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-သာတည်း။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သပ္ပဒါသတ္ထေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

သပ္ပဒါသတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၁၂-ပဋ္ဌာစာရာထေရီဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရ-န္တော ပဋ္ဌာစာရံ-ပဋ္ဌာစာရာမည်သော၊ ထေရီ အာရမ္မ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊

ဝီရိယော-ဝီရိယအားဖြင့် ယုတ်လျော့သူ၊ [ဝီရိယ+ဟိန၊ ရှေ့နောက်ပြန်၊-မ၊ ၄-၁၊ ၁၂၁၊ မဇ္ဈိ-၁၊ ၂၁၆] ဆရာတို့ကား “ဟိနံ+ဝီရိယံ ယဿာတိ ဟိနဝီရိယော”ဟု ဆိုတော်မူ၏။(၄ပြု-၁၀၂)။ ဝီရိယအားဖြင့် ယုတ်လျော့သူ (ယုတ်လျော့သော ဝီရိယရှိသူ)ဟူသည် ဝီရိယမရှိသူပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “နိဗ္ဗိရိယော”ဟု ဖွင့်သည်။

ဆက်ဦးအံ့-“ကုသီတော”ဖြင့် ကာယိကဝီရိယမရှိသူ ပြ၍ “ဟိနဝီရိယော”ဖြင့် စေတသိကဝီရိယမရှိသူကို ပြသည်၊ ချဲ့ဦးအံ့-ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုရာအခါ၊ စကြီလျှောက်ရာအခါစသည်၌ ကာယဝိညတ်(ကိုယ်လှုပ်ရှားမှု)ကို ဖြစ်စေတတ်သော (ဥဋ္ဌော၊ ကာမဇော၊ အဘိညာဉ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးနှင့် ယှဉ်သော) ဝီရိယသည် ကာယိကဝီရိယမည်၏။ ကိုယ်လှုပ်ရှားမှုမပါဘဲ ထိုင်၍ အိပ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံး သွင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော (မဟာကုသိုလ်၊ သမာပတ်စပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးနှင့်ယှဉ်သော) ဝီရိယသည် စေတသိကဝီရိယမည်၏။ (မ၊ ၄-၁၊ ၁၂၁၊ မဇ္ဈိ-၁၊ ၂၁၆၊ ဒီ၊ ၄-၂၊ ၁၂၀၊ သံ၊ ၄-၃၊ ၂၀၆၊ သံဇ္ဇိ-၂၊ ၄၄၄)

ဝီရိယမာရဘတော ဒဠ္ဋံ။ ။“ထိရံ ဝီရိယံ”ဖြင့် ဒဠ္ဋံသည် “ဝီရိယံ”၏ တုလျာဓိ-ကရဏဝိသေသနဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်၊ “ဒဠ္ဋံ-စွာ”ဟု ကြိယာဝိသေသနအနက်လည်း ပေးကြ၏၊ သင့်သည်ပင်။

သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်။ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ စတ္တာလီသကောဋီဝိဘဝဿ-ကုဋေ (၄၀)စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသော၊ သေဌိနော-၏၊ အဘိရူပါ-သော၊ မိတာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တံ-ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊ သောဋ္ဌသဝဿုဒ္ဓေသိကကာလေ-၁၆နှစ်ရှိပြီ ဟု ညွှန်ပြထိုက်သော အခါ၌၊ ဝါ-၁၆နှစ်ရှိရာအခါ၌၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၄၇၉၊] သတ္တဘူမိကဿ-ဘုံ၇ဆင့်ရှိသော၊ (၇ထပ်ရှိသော)၊ ပါသာဒဿ-၏၊ ဥပရိမတလေ-အထက်ဆုံးဖြစ်သော အထပ်၌၊ ရက္ခန္ဓာ-ကုန်လျက်၊ ဝဿာပေသုံ-နေစေကုန်ပြီ၊ ဧဝံ သန္တေပိ-သော်လည်း၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ ဧကေန-သော၊ အတ္တနော-၏၊ စူဠပဋ္ဌာကေန-အလုပ်ကျွေးငယ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဝိပဋ္ဌိပဋိ-ဖောက်ပြန်စွာ ကျင့်ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာ၏၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ သမဇာတိ-ကကုလေ-တူသော အမျိုးဇာတ်ရှိသောအိမ်၌၊ ဧကဿ-သော၊ ကုမာရဿ-အား၊ ပဋိဿုဏိတွာ-ဝန်ခံ၍၊ ဝိဝါဟဒိဝသံ-ဝိဝါဟမင်္ဂလာနေ့ကို၊ (သတိုးသမီးကို သူတစ်ပါးအိမ်သို့ ပေးပို့ရာ(လက်ထပ်ထိမ်းမြားရာ) မင်္ဂလာနေ့ကို)၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၂၉၄၈၊] ဌပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ တသ္မိ-ထိုဝိဝါဟမင်္ဂလာနေ့သည်၊ ဥပကဋ္ဌေ-နီးကပ်လသော်၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ တံ စူဠပဋ္ဌာကံ-ထိုအလုပ်ကျွေးငယ်ကို၊ အာဟ၊ (ကို)၊ “မံ-ကို၊ အသုကကုလဿ နာမ-ထိုမည်သောအမျိုးအား၊ ဒဿန္တိ ကိရ-ပေးကြမည်တဲ့၊ မယိ-သည်၊ ပတိကုလံ-သို့၊ ဂတေ-သော်၊ မမ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ပဏ္ဏာကာရံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အာဂတောပိ-သော်လည်း၊ တတ္ထ-ထိုအိမ်သို့၊ ပဝေသနံ-ဝင်ခြင်းကို(ဝင်ခွင့်ကို)၊ န လဘိဿသိ-ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊ တေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ မယိ-၌၊ သိနေဟော-ချစ်ခြင်းသည်၊ သစေ အတ္ထိ-အံ့၊ (ဧဝံ-သတိ)၊ ဣဒါနေဝ-၌ပင်၊ မံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ယေန ဝါ တေန ဝါ-ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြားသော လမ်းဖြင့်၊ (အဆင်ပြေရာလမ်းဖြင့်)၊ ပလာယဿု-လော၊” ဣတိ-ပြီ၊ “သော-ထိုအလုပ်အကျွေးငယ်သည်၊ ဘဒ္ဒေ-အရှင်မ၊ သာဓု-ပြီ၊” ဣတိ-ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ အဟံ-၌၊ သွေ-၌၊ ပါတောဝ-၌ပင်၊ နဂရဒ္ဓါရဿ-မြို့တံခါး၏၊ အသုကဋ္ဌာနေ နာမ-ထိုမည်သော အရပ်၌၊ ဌဿာမိ-ရပ်နေမည်၊ တွံ-သည်၊ ဧကေန-သော၊ ဥပါယေန-နည်းလမ်းဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆေယျာသိ-လာခဲ့လော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ ဒုတိယဒိဝသေ-၌၊ သင်္ကေတ-ဋ္ဌာနေ-ချိန်းချက်ရာအရပ်၌၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ သာပိ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်လည်း၊

ပါတောဝ-၌၊ ကိလိဋ္ဌ-ညစ်နွမ်းသော၊ ဝတ္ထံ-ကို၊ နိဝါသေတွာ-၍၊ ကေသေ-
တို့ကို၊ ဝိက္ခိရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ကုဏ္ဍကေန-ဖွဲ့နုဖြင့်၊ သရီရံ-ကို၊ မက္ခိတွာ-လိမ်းကျံ
၍၊ ကုဋ်-အိုးကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဒါသီဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဂစ္ဆန္တိ ဝိယ-သွားသကဲ့သို့၊
ယရာ-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ တံ ဌာနံ-သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ သော-ထိုအလုပ်အကျွေး
ငယ်သည်၊ တံ-ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဒူရံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ဧကသ္မိ-သော၊
ဂါမေ-၌၊ နိဝါသံ-နေထိုင်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေတွာ-ပြု၍၊ အရညေ-၌၊ ခေတ္တံ-ကို၊
ကသိတွာ-၍၊ ဒါရုပဏ္ဏာဒီနိ-ထင်း၊ ဟင်းရွက်အစရှိသည်တို့ကို၊ အာဟရတိ-
၏၊ ဣတရာ-အခြားသောပဋ္ဌာစာရာသည်၊ ကုဋေန-အိုးဖြင့်၊ ဥဒကံ-ကို၊ အာ-
ဟရိတွာ-၍၊ သဟတ္ထာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ ကောဋ္ဌနပစနာဒီနိ-မောင်းထောင်းခြင်း၊
ထမင်းဟင်းချက်ခြင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တိ-လျက်၊ အတ္တနော-၏၊ ပါပ-
ဿ-မကောင်းမှု၏၊ ဖလံ-ကို၊ အနုဘောတိ-ခံစားရ၏၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထို
ပဋ္ဌာစာရာ၏၊ ကုစ္ဆိယံ-၌၊ ဂဟော-သည်၊ ပတိဌာသိ-ပြီ၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊
ပရိပုဏ္ဏဂ္ဂဟ-ပြည့်သောကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ ဝါ-ရင့်သောကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ [ပရိ-
ပုဏ္ဏဂ္ဂဟံ ပရိပုဏ္ဏဂ္ဂဟ-သာရတ္ထ-၁, ၁၂၈၊] (သမာနာ)၊ “ဣဓေ-ဤအရပ်၌၊
မေ-၏၊ ဝါ-အား၊ ကောစိ-သော၊ ဥပကာရကော-လျော်သောအကျိုးကျေးဇူး
ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သူသည်၊ ဝါ-ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သူသည်၊ [ဓမ္မဘာ-
၁, ၅၅၀၊] နတ္ထိ၊ မာတာပိတရော နာမ-တို့မည်သည်၊ ပုတ္တေသု-တို့သည်၊ မုဒု-
ဟဒယာ-နှူးညှံသောစိတ်နှလုံးရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တေသံ-ထိုမိဘတို့
၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ မံ-ကို၊ နေဟိ-ပို့ဆောင်လော၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ မေ-၏၊ ဂဟ္တ-
ဝုဋ္ဌာနံ-ကိုယ်ဝန်၏ ထကြွလှုပ်ရှားခြင်းသည်၊ ဝါ-ကလေးမွေးဖွားခြင်းသည်၊ [ဓမ္မ
ဘာ-၁, ၄၃၃၊] ဘဝိဿတိ-ဖြစ်တော့မည်၊” ဣတိ-သို့၊ သာမိကံ-ကို၊ ယာစိ-
ပြီ၊ သော-ထိုလင်သည်၊ “ဘဒ္ဒေ! ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ကထေသိ-ပြောဘိ
သနည်း၊ မံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တဝ-၏၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ ဝိဝိဓာ-အထူး
ထူးအပြားပြားကုန်သော၊ ကမ္မကာရဏာ-ညှင်းပန်းနှိုင်းစက်မှုတို့ကို၊ [ဓမ္မဘာ-
၃, ၁၂၆၊] ကရေယျံ-ကုန်ရာ၏၊ မယာ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ န
သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပဋိက္ခိပိ-ပြီ၊ သာ-သည်၊ ပုနပျန်-ထပ်

ယာစိတွာပိ-၍လည်း၊ ဂမနံ-ကို၊ အလဘမာနာ-သော်၊ တဿ-ထိုလင်၏၊ အရ-
ညံ-သို့၊ ဂတကာလေ-သွားရာအခါ၌၊ ပဋိဝိဿကေ-အိမ်နီးချင်းတို့ကို၊ [ပဋိမုခံ
အတ္တနော ဂေဟံ ဝိသန္တိ ပဝိသန္တိတိ ပဋိဝိဿကာ-ပါစိယော- ၆၉၊] အာမန္တေတွာ-
ပြော၍၊ “သော-ထိုလင်သည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ မံ-ကို၊ အပဿန္တော-သော်၊ ‘ကဟံ-
သို့ ဂတာ-နည်း?’ ကုတိ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆိဿတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ မမ-၏၊ အတ္တ-
နော-၏၊ ကုလဃရံ-သို့၊ ဂတဘာဝံ-ကို၊ အာစိက္ခေယျာထ-ပြောလိုက်ပါကုန်
လော” ကုတိ-သို့ ဝတွာ-၍၊ ဂေဟဒ္ဒါရံ-ကို၊ ပိဒဟိတွာ-၍၊ ပက္ကာမိ-ပြီ၊ သောပိ-
ထိုလင်သည်လည်း၊ အာဂန္တာ-၍၊ တံ-ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊ အပဿန္တော-သော်၊
ပဋိဝိဿကေ-တို့ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ သုတွာ၊ “နံ-ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊ နိ-
ဝတ္တေဿာမိ-ပြန်နစ်စေမည်” ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အနုဗန္ဓိတွာ-အစဉ်လိုက်၍၊
(နောက်မှလိုက်၍)၊ တံ-ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊ ဒိသွာ-၍၊ နာနပ္ပကာရံ-အထူးထူး
အပြားပြား၊ (အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ)၊ ယာစိယမာနောပိ-တောင်းပန်ပါသော်လည်း၊ နိ-
ဝတ္တေတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-နိုင်၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာ၏၊ ဧကသ္မိ-သော၊
ငှာနေ-၌၊ ကမ္မဇဝါတာ-ကံကြောင့် ဖြစ်သောလေတို့သည်၊ ဝါ-ကမ္မဇလေတို့
သည်၊ စလိသု-လှုပ်ကုန်ပြီ၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ ဧကံ-သော၊ ဂစ္ဆန္တရံ-ချုံ
ကြားသို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ “သာမိ! မေ-၏၊ ကမ္မဇဝါတာ-တို့သည်၊ စလိတာ-
ကုန်ပြီ” ကုတိ-သို့ ဝတွာ၊ ဘူမိယံ-၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-၍၊ သမ္မုရိဝတ္တမာနာ-တပြောင်း
ပြန်ပြန်လည်လျက်၊ (လူးလိုမ့်လျက်) ကိစ္ဆေန-ဖြင့်၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဝိဇာယိတွာ-
၍၊ “ယဿ-အကြင်ကလေးမွေးဖွားခြင်း၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ အဟံ၊ ကုလဃရံ-
သို့ ဂစ္ဆေယျံ-သွားလို၏၊ သော အတ္ထော-သည်၊ နိပ္ပန္နော-ပြီ” ကုတိ-၍၊ ပုနဒေဝ-
သာလျှင်၊ တေန-ထိုလင်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဂေဟံ-သို့၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဝါသံ-ကို၊
ကပေသိ-ပြီ။

တဿာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာ၏၊ ဝါ-မှာ၊ အပရေန-သော၊ သမယေန-၌၊ ပုန-
ဖန်၊ ဂစ္ဆော-သည်၊ ပတိဌဟိ-ပြီ၊ သာ-သည်၊ ပရိပုဏ္ဏဂစ္ဆာ-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊
ပုရိမနယေနဝ-ဖြင့်ပင်၊ သာမိကံ-ကို၊ ယာစိတွာ-၍၊ ဂမနံ-ကို၊ အလဘမာနာ-
သော်၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အကေန်-ရင်ခွင်ဖြင့်၊ အာဒါယ-၍၊ တထေဝ-ပင်၊ ပက္ကမိတွာ-

၍၊ တေန-ထိုလင်သည်၊ အနုဗန္ဓိတွာ-၍၊ “တိဌာဟိ-လော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ နိဝတ္တိတုံ-ငှာ၊ န ဣစ္ဆိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နေသံ-ထိုလင်မယားတို့သည်၊ ဂစ္ဆန္တာနံ-ကုန်စဉ်၊ မဟာ-ကြီးစွာသော၊ အကာလမေယော-အခါမဲ့၌ ဖြစ်သော (ရွာသော) မိုးသည်၊ (မိုးအခါမဟုတ်ဘဲ ရွာသောမိုးသည်)၊ [အကာလေ+ဥပ္ပန္နော+မေယော အကာလမေယော၊-ပါစိယော-၁၉၃၊] ဥဒပါဒိ-ပြီ၊ ဥဒကဓာရာနိပါတ-နိရန္တရံ-ရေအလျဉ်ကျခြင်း၏ အကြားအလပ်မရှိသော၊ ဝါ-အဆက်မပြတ် ရေအလျဉ်ကျခြင်းရှိသော၊ နဘံ-ကောင်းကင်သည်၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဝိဇ္ဇလတာဟိ-လျှပ်စစ်နွယ်တို့သည်၊ အာဒိတ္တံ ဝိယ-တောက်လောင်အပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မေယတ္တနိတေဟိ-မိုးချုန်းသံတို့သည်၊ ဘိဇ္ဇမာနံ ဝိယ-ဖောက်ခွဲအပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ တဿာ-ထိုပဋာစာရာ၏၊ ကမ္မဇဝါတာ-တို့သည်၊ စလိသု-ကုန်ပြီ၊ သာ-သည်၊ သာမိကံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-၍၊ “သာမိ၊ မေ-၏၊ ကမ္မဇဝါတာ-တို့သည်၊ စလိတာ-ကုန်ပြီ၊ သန္တာရေတုံ-ကောင်းစွာ ဆောင်ထားခြင်းငှာ၊ န သက္ကောမိ-ပါ၊ မေ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အနောဓဿကဌာနံ-မိုးမစွတ်အပ်သော နေရာငှာနကို၊ [သြဝဿိယတိ-တိ သြဝဿကံ၊ န+သြဝဿကံ အနောဓဿကံ၊-သာရတ္ထ-၂၊ ၁၁၇၊ ဝိမတိ-၁၊ ၁၆၅၊] ဇာနာဟိ-စုံစမ်းရှာဖွေလော၊” [ဉာဓာတ် ဝိစာရဏ(စုံစမ်း ရှာဖွေခြင်း)အနက်၊-မဇီ-၃၊ ၄၊ သာရတ္ထ-၂၊ ၄၂၅၊] ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သော-သည်၊ ဟတ္ထဂတာယ-လက်၌ ရောက်ရှိနေသော၊ ဝါသိယာ-ဓား(ပဲကွပ်)ဖြင့်၊ ဣတော စိတော စ-လည်း၊ ဥပဓာရေန္တော-စုံစမ်းရှာဖွေလသော်၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ဝမ္မိကမတ္ထကေ-တောင်ပို့၏ထိပ်၌၊ ဇာတံ-ပေါက်ရောက်နေသော၊ ဂုမ္မံ-ချုံကို၊ ဒိသ္မာ၊ ဆိန္ဒိတုံ-ငှာ၊ အာရဘိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုလင်ဖြစ်သူကို၊ ဝမ္မိကတော-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ယောရဝိသော-ကြမ်းတမ်းသောအဆိပ်ရှိသော၊ အာသီဝိသော-မြေသည်၊ ခုံသိ-ကိုက်ပြီ၊ တဇ္ဇဏညေဝ-၌ပင်၊ အဿ-၏၊ သရီရံ-သည်၊ အန္တောသမုဋ္ဌိတာဟိ-အတွင်းမှ ထကြွဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော၊ အဂ္ဂိဇာလာဟိ-မီးလျှံတို့ဖြင့်၊ ဝါ-တို့သည်၊ ခုယုမာနံ ဝိယ-လောင်အပ်သကဲ့သို့၊ နီလဝဏ္ဏံ-ပြာနုန်း(ညိုမည်း)သော အဆင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ တတ္ထေဝ-၌ပင်၊ ပတိ-လဲကျပြီ၊ ဣတရာပိ-အခြားသော

ပဋ္ဌာစာရာသည်လည်း၊ မဟာဒုက္ခ-ကြီးမားသောဆင်းရဲကို၊ အနုဘဝမာနာ-လျက်၊ တဿ-ထိုလင်၏၊ အာဂမနံ-ကို၊ ဩလောကေန္တိပိ-သော်လည်း၊ တံ-ထိုလင်ကို၊ အဒိသ္မာဝ-၍သာလျှင်၊ အပရမ္ပိ-သော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဝိဇာယိ-ပြီ၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဒါရကာ-တို့သည်၊ ဝါတဝုဋ္ဌိဝေဂံ-လေနှင့်တကွဖြစ်သောမိုး၏ အရှိန်အဟုန်ကို၊ [ဝါတေန+သဟ ပဝတ္ထာ+ဝုဋ္ဌိ ဝါတဝုဋ္ဌိ၊ ဝါတဝုဋ္ဌိယာ+ဝေဂေါ ဝါတဝုဋ္ဌိ-ဝေဂေါ-ဇာဋီသစ်-၂, ၁၈၁] အသဟမာနာ-သည်းမခံနိုင်ကုန်လသော်၊ မဟာ-ဝိရဝံ-ကျယ်စွာသော အသံကို၊ ဝိရဝန္တိ-ကုန်၏၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ ဥ-ဘောပိ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုကလေးတို့ကို၊ ဥရန္တရေ-ရင်ခွင်အတွင်း၌၊ ကတွာ-၍၊ ဝါ-ထား၍၊ ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ ဇဏ္ဍကေဟိ စေဝ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထေဟိ စ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဥပ္ပိဋ္ဌေတွာ-ထောက်၍၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဌိတာဝ-လျက်သာ၊ ရတ္တိံ-ကို၊ ဝီတိနာမေသိ-ပြီ၊ သကလသရီရံ-သည်၊ နိလ္လောဟိတံ ဝိယ-သွေးမရှိသကဲ့သို့၊ ပဏ္ဍုပလာသ-ဝဏ္ဏံ-ဖက်ရွက်ရော်အဆင်းနှင့် တူသောအဆင်းရှိသည်၊ အဟောသိ၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ အရုဏေ-သည်၊ ဥဋ္ဌိတေ-သော်၊ မံသပေသိဝဏ္ဏံ-အသားတစ်အဆင်းနှင့် တူသောအဆင်းရှိသော၊ ဧကံ-သော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အင်္ဂေန-ဖြင့်၊ အာဒါယ-၍၊ ဣတရံ-အခြားသော သားကြီးကို၊ အင်္ဂုလိယာ-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ “တာတ! ဧဟိ-လော၊ တေ-၏၊ ပိတာ-သည်၊ ဣတော-မှ၊ ဂတော-ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ သာမိကဿ-သည်၊ ဂတမဂ္ဂေန-သွားရာလမ်းဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိ-သော်၊ ဝမ္ဘိကမတ္ထကေ-၌၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ၊ ပတိတံ-လဲကျနေသော၊ နီလ-ဝဏ္ဏံ-ပြာနမ်း(ညိုမည်း)သောအဆင်းရှိသော၊ ထဒ္ဒသရီရံ-တောင့်တင်းသောကိုယ်ရှိသော၊ တံ-ထိုလင်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “မံ-ကို၊ နိဿာယ၊ မမ-၏၊ သာမိကော-သည်၊ ပန္နေ-လမ်း၌၊ မတော-ပြီ၊” ဣတိ-၍၊ ရောဒန္တိ-လျက်၊ ပရိဒေဝန္တိ-မြည်တမ်းလျက်၊ ပါယာသိ-သွားပြီ။

သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ သကလရတ္တိံ-လုံး၊ ဒေဝေန-သည်၊ ဝုဋ္ဌတ္တာ-ရွာအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အစိရဝတိ-မည်သော၊ နဒီ-ကို၊ ဇဏ္ဍုပ္ပမာဏေန-ပုဆစ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကဋ္ဌိပ္ပမာဏေန-ခါးအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ထန-

ပုမာဏေန-သားမြတ်(ရင်သား)အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဥဒကေန-ဖြင့်၊ ပရိပုဏ္ဏံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ မန္တဗုဒ္ဓိတာယ-နံသော ပညာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ ဒါရကေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဥဒကံ-သို့၊ ဩတရိတုံ-သက်ဆင်းခြင်းငှာ၊ အဝိသဟန္တိ-မရဲဝံ့လသော်၊ ဇေဋ္ဌပုတ္တံ-သားကြီးကို၊ ဩရိမတီရေ-ဤဘက်ကမ်း၌၊ ဌပေတွာ-၍၊ ဣတရံ-အခြားသော သားငယ်ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ပရတိရံ-ဟိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဂန္တာ-၍၊ သာခါဘင်္ဂီ-ချိုးအပ်သော သစ်ခက်ကို၊ ဝါ-သစ်ခက်ချိုးကို၊ အတ္တရိတွာ-ခင်း၍၊ နိပဇ္ဇာပေတွာ-စေ၍၊ “ဣတရဿ-အခြားသောသားကြီး၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂမိဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ကြံ၍၊ ဗာလပုတ္တကံ-သားငယ်ကို၊ ပဟာယ-၍၊ တရိတုံ-ငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-သော်၊ ပုနုပ္ပနံ-ထပ်၊ နိဝတ္တိတွာ-၍၊ ဩလောကယမာနာ-လျက်၊ ပါယာသိ-သွားပြီ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာ၏၊ နဒီမဇ္ဈံ-သို့၊ ဂတကာလေ-ရောက်ရာအခါ၌၊ ဧကော-သော၊ သေနော-စွန်သည်၊ တံ ကုမာရံ-ထိုကလေးငယ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “မံသ-ပေသိ-အသားတစ်တည်း၊” ဣတိ-သို့၊ သညာယ-ကြောင့်၊ အာကာသတော-မှ၊ ဘသိ-လျှောကျ(ထိုးဆင်း)လာပြီ၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ ပုတ္တဿ-သားငယ်၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဘဿန္တိ-လျှောကျ(ထိုးဆင်း)လာသော၊ တံ-ထိုစွန်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဥဘော-ကုန်သော၊ ဟတ္ထေ-တို့ကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-၍၊ “သုဉ္စ”တိ-သုဉ္စဟူ၍၊ (ရှူးရှူးဟူ၍) တိက္ခတ္တံ-၃ကြိမ်၊ မဟာသဒ္ဓံ-ကျယ်စွာသောအသံကို၊ နိစ္ဆာရေသိ-ထွက်ပေါ်စေပြီး၊ သေနော-စွန်သည်၊ ဒုရဘာဝေန-ဝေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုအသံကို၊ အသုတွာဝ-၍သာလျှင်၊ ကုမာရကံ-ကလေးငယ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝေဟာသံ-သို့၊ ဥပ္ပတိတွာ-ပျံတက်၍၊ ဂတော-ပြီ၊ ဩရိမတီရေ-ဤဘက်ကမ်း၌၊ ဌိတပုတ္တော-တည်နေသောသားကြီးသည်၊ နဒီမဇ္ဈေ-၌၊ ဥဘော-ကုန်သော၊ ဟတ္ထေ-ကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်၍၊ မဟာသဒ္ဓံ-ကို၊ နိစ္ဆာရယမာနံ-ထွက်ပေါ်စေနေသော၊ မာတရံ-ကို၊ ဒိသွာ၊ “မံ-ကို၊ ပက္ခောသတိ-၏၊” ဣတိ-သို့၊ သညာယ-ကြောင့်၊ ဝေဂေန-ဖြင့်၊ ဥဒကေ-၌၊ ပတိ-ပြီ၊ ဣတိ-လျှင်၊ အဿာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာ၏၊ ဗာလပုတ္တံ-သားငယ်ကို၊ သေနော-သည်၊ ဟရိ-ဆောင်ပြီ၊ (ချီသွားပြီ)၊ ဇေဋ္ဌပုတ္တော-ကို၊ ဥဒကေန-သည်၊ ဝူဠော-မျှောအပ်ပြီ။

သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်။ “မေ-၏။ ဧကော-သော၊ ပုတ္တော-ကို၊ သေနေန-သည်။ ဂဟိတော-အပ်ပြီ၊ ဧကော-ကို၊ ဥဒကေန-သည်၊ ဝုဠော-အပ်ပြီ၊ ပန္နော-၌၊ မေ-၏။ ပတိ-သည်၊ မတော-ပြီ” ကုတိ-ပြော၍၊ ရောဒန္တိ-ငိုလျက်၊ ပရိဒေဝန္တိ-မြည်တမ်းလျက်၊ ဂစ္ဆမာနာ-လသော်၊ သာဝတ္ထိတော-မှ၊ အာဂစ္ဆန္တိ-သော၊ ဧကံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ (ကို)။ “တာတ-အမောင်! ကတ္တ-၌၊ ဝါသိကော-နေသူသည်၊ အသိ-နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “အမ္မာ-အမိ! သာဝတ္ထိဝါသိကော-သာဝတ္ထိမြို့၌ နေသူသည်၊ အမိ-၏။” ကုတိ-ပြီ၊ “တာတ! သာဝတ္ထိနဂရေ-၌၊ အသုကဝီထိယံ-ထိုမည်သောလမ်း၌၊ ဧဝရူပံ-သော၊ အသုကကုလံ နာမ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဇာနာသိ-လော၊” ကုတိ-ပြီ၊ “အမ္မ! ဇာနာမိ-၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ တံ-ထိုအမျိုးကို၊ မာ ပုစ္ဆိ-နှင့်၊ အညံ-အခြားအမျိုးကို၊ သစေ ဇာနာသိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပုစ္ဆ-လော၊” ကုတိ-ပြီ၊ “မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ အညေန-အခြားသောအမျိုးဖြင့်၊ ကမ္မံ-သည်၊ နတ္ထိ၊ တာတ! တဒေဝ-ထိုအမျိုးကိုသာ၊ ပုစ္ဆာမိ-၏။” ကုတိ-ပြီ၊ “အမ္မ! တံ-သည်၊ အတ္တနော-အား၊ အနာစိက္ခိတုံ-မပြောပြခြင်းငှာ၊ ဝါ-မပြောဘဲ နေခြင်းငှာ၊ န ဒေသိ-မပေး၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ တေ-သည်၊ သဗ္ဗရတ္ထိ-လုံး၊ ဒေဝေါ-ကို၊ ဝဿန္တော-ရွာသည်ကို၊ ဒိဋ္ဌော-သလော?” ကုတိ-ပြီ၊ “တာတ! မေ-သည်၊ ဒိဋ္ဌော-ပြီ၊ ဧသော-ဤမှီးသည်၊ မယုမေဝ-ဖို့သာ၊ ဝါ-အတွက်သာ၊ သဗ္ဗရတ္ထိ-လုံး၊ ဝုဠော-ပြီ၊ အညဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ န ဝုဠော-ရွာသည်မဟုတ်၊ မယု-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဝုဠကာရဏံ ပန-မိုးရွာခြင်း၏အကြောင်းကိုကား၊ ပစ္ဆာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ တေ-အား၊ ကထေဿာမိ-ပြောမည်၊ တာဝ-စွာ၊ ဧတသ္မိံ သေဌိဂေဟေ-ဤသူဌေး၏အိမ်၌၊ ပဝတ္ထိံ-ဖြစ်ပုံကို၊ မေ-အား၊ ကထေဟိ-လော၊” ကုတိ-ပြီ၊ “အမ္မ! အဇ္ဇ ရတ္ထိံ-၌၊ သေဌိဉ္စ-လည်းကောင်း၊ သေဌိဘရိယဉ္စ-သူဌေးကတော်လည်းကောင်း၊ သေဌိပုတ္တဉ္စ-လည်းကောင်း၊ ကုတိ-သို့၊ တယောပိ-ကုန်သော၊ ဇနေ-တို့ကို၊ အဝတ္ထရမာနံ-လွမ်းဖိလျက်၊ ဂေဟံ-သည်၊ ပတိ-ပြုကျပြီ၊ တေ-ထိုဥယျာဉ်သော လူတို့ကို၊ ဧကစိတကသ္မိံ-တစ်ခုတည်းသော ထင်းပုံပေါ်၌၊ ဈာယန္တိ-မီးသဂြိုဟ်ကုန်၏၊ အမ္မ! ဧသ ဓူမော-ထိုမီးခိုးသည်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှားနေသေး၏။” ကုတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ နိဝတ္ထဝတ္ထံ-ဝတ်အပ်သော အဝတ်ကို၊ ပတမာနံ-ကျွတ်ကျသည်ကို၊ န သဉ္စာနိ-မသိတော့၊

ဥမ္မတ္တိကဘာဝံ-အရူးမ၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တာ၊ ယထာဇာတာဝ-မွေးဖွားသည့် အတိုင်းသာ၊ (မိမွေးတိုင်း ဖမွေးတိုင်းသာ)၊ (ဟုတ္တာ)၊ ရောဒန္တိ-ငိုလသော်၊ ပရိဒေဝန္တိ-မြည်တမ်းလသော်၊ “ဥဘော၊ ပေ၊ မတော”တိ-၍၊ ဝိလပန္တိ-ယောင်ယမ်းပြောဆိုလျက်၊ (ကယောင်ကတမ်းပြောလျက်)၊ ပရိဗ္ဗမိ-ချာချာလည်ပြီ၊ (ချာလပတ်ရမ်းပြီ)။

**ဥဘော ပုတ္တာ ကာလကတာ၊ ပန္တေ မယံ ပတိ မတော၊
မာတာ ပိတာ စ ဘာတာ စ၊ ဧကစိတမ္ပိ ခုယုရေ။**

ပန္တေ-လမ်းခရီး၌၊ မယံ-ငါ၏၊ ဥဘော-၂ယောက်ကုန်သော၊ ပုတ္တာ-သားတို့သည်၊ ကာလကတာ-ပြုအပ်ပြီးသောသေခြင်း(သေချိန်)ရှိပါကုန်ပြီ၊ (သေကုန်ပြီ)၊ ပတိ-လင်သည်၊ [ဝါထာ၌ ဆန်းကြောင့် ဒီဃပြု၍ “ပတိ”ဟု ရှိသည်။] မတော-သေပြီ၊ မာတာ-အမေကိုလည်းကောင်း၊ ပိတာ စ-အဖေကိုလည်းကောင်း၊ ဘာတာ စ-မောင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကစိတမ္ပိ-တစ်ခုတည်းသော ထင်းပုံ၌၊ ခုယုရေ-မီးသင်္ဂြိုဟ်အပ်ကုန်ပြီ။

ကာလကတာ။ ။တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အာယံ ကာလယတိ ခေပေတီတိ ကာလော၊ (အချိန်အခါ)၊ [ကလ+ဏာ] ကာလယတိ သတ္တာနံ ဇီဝိတံ နာသေတီတိ ကာလော၊ (သေခြင်း)၊ (နီတိဓာတု-၃၄၃၊ သာရတ္ထ-၂၊ ၂၅၀)၊ ကတော+ကာလော ယေနာတိ ကာလကတာ-ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိကုန်၏၊ (ပါရာဘာ-၃၊ ၂၉၀)၊ (တစ်နည်း) ကလေတိ သတ္တေ ခေပေတီတိ ကာလော၊ ကာလံ+ကတာ ပတ္တာတိ ကာလကတာ-သေခြင်းကို ပြုကုန်ပြီ၊ ဝါ-သေခြင်းသို့ ရောက်ကုန်ပြီ၊ (တစ်နည်း) ကာလေန+ကတာ နဋ္ဌာတိ ကာလကတာ-သေခြင်းသည် ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီ။ (ဥဒါန . ၄-၁၀၅၊ နီတိဓာတု-၃၄၃)

ဧကစိတမ္ပိ ခုယုရေ။ ။စီယတေ ယတ္တာတိ စိတာ၊ ဧကာ+စိတာ ဧကစိတံ၊ နပုံငဲ့၊ သရော ရသော နပုံသကေဖြင့် သမာသ်အဆုံးကို ရသပြု၊ ရှေ့ပုဒ်ကို ပုမ္မော ငဲ့။ ခုယုရေကား ဒဟ+ယ+အန္တေ၊ ဒဟဿ ဒဿ ချော(မောဂ်-၅၊ ၁၂၆)သုတ်၊ ကွမိ ဓာတုသုတ်ဖြင့် ဒကို ခပြု၊ ဟနင့်ယ ရှေ့နောက်ပြန်၊ အန္တေကို ရေပြု၍ ပြီးသည်။

အင်္ဂါသိတသင်္ချာ။ ။“မာတာ ပိတာ စ ဘာတာ စ”တို့သည် ဝါကျဒွန်တည်း၊ ဝါကျဒွန်၏ကြိယာ၌ ဧကဝုစ်၊ ဗဟုဝုစ် ၂မျိုးလုံး ရှိနိုင်သည်၊ အစိတ်ကို ငဲ့၍ ဗဟုဝုစ်ဖြင့်

မနုဿာ-တို့သည်၊ တံ-ထိုပဋာစာရာကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ဥမ္မတ္တိကာ ဥမ္မတ္တိကာ-အရူးမ အရူးမ” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ကစဝရံ-အမှိုက်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပံသု-မြေ မှုန်ကို၊ ဂဟေတွာ၊ မတ္တကေ-၌၊ ဩကိရန္တာ-ဩကုန်လျက်၊ လေဇ္ဈဟိ-ခဲတို့ဖြင့်၊ ပဟရန္တိ-ပစ်ခတ်ကုန်၏၊ သတ္တာ၊ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ-ဇေတဝန်ကျောင်း တိုက်ကြီး၌၊ အဋ္ဌပရိသမဇ္ဈေ-စပါးသောပရိသတ်၏ အလယ်၌၊ နိသီဒိတွာ၊ ဓမ္မ၊ ဒေသေန္တော-လျက်၊ ကပ္ပသတသဟသံ-ကမ္ဘာတစ်သိန်းပတ်လုံး၊ ပူရိတပါရမိ- ဖြည့်ဆည်းပူးအပ်ပြီးပါရမီရှိသော၊ အဘိနိဟာရသမ္ပန္နံ-ရှေးဆုတောင်းကောင်း မှုအထူးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၃၆၂၅] တံ-ထိုပဋာစာရာကို၊ အာဂစ္ဆမာနံ- လာနေသည်ကို၊ (တစ်နည်း) အာဂစ္ဆမာနံ-သော၊ တံ-ကို၊ အဒ္ဓသ-ပြီ။

ကိရ-ချဲ့၊ သာ-ထိုပဋာစာရာသည်၊ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ-၌၊ ပဒုမုတ္တရ- သတ္တာရာ-သည်၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ ဝိနယဓရထွေရိ-ဝိနည်းဓိုရ်ထေရီမကို၊ ဗာဟာယ-၌၊ ဂဟေတွာ-၍၊ (တစ်နည်း) ဝိနယဓရထွေရိ-၏၊ ဗာဟာယ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ **နန္ဒနဝနေ**-နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်၌၊ (နှစ်သက်စေတတ်သောဥယျာဉ်၌)။

ရှိလျှင် “အင်္ဂါသိတသင်္ချာ”ဟုလည်းကောင်း အပေါင်းကို ငဲ့၍ ဧကဝုဏ်ဖြင့်ရှိလျှင် “စယာသိတသင်္ချာ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုရသည်။ ကတ္တားကံက ဧကဝုဏ်ရှိသော်လည်း ကြိယာက အစိတ်ကိုင်၍ ဗဟုဝုဏ်ဖြစ်နေလျှင် အင်္ဂါသိတသင်္ချာတည်း။ ကတ္တားကံလည်း ဧကဝုဏ်ဖြစ်၍၊ ကြိယာလည်း ကတ္တားကံအတိုင်း အပေါင်းကိုင်၍ ဧကဝုဏ်ဖြစ်လျှင် စယာသိတသင်္ချာတည်း။ ဤ၌ ကတ္တားက “မာတာ ဝိတာ စ ဘာတာ စ”ဟု ဧကဝုဏ် ရှိသော်လည်း “အမေကို မီးသဂြိုဟ်ခြင်း၊ အဖေကို မီးသဂြိုဟ်ခြင်း၊ မောင်ကို မီးသဂြိုဟ် ခြင်း”ဟူသော အစိတ်ကြိယာ၃မျိုးကိုင်သော အင်္ဂါသိတသင်္ချာဖြင့် “ဿုရေ”ဟု ဗဟု ဝုဏ်ဖြင့် ရှိရသည်။ (ဘုရားကြီး-၂၁၂၊ ၂၁၃၊ ကစ္စာ-ကစ္စာဘာ-၅၊ ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၀၃)

ဥမ္မတ္တိကာ ဥမ္မတ္တိကာ။ ။ “ဥမ္မတ္တိကာ ဥမ္မတ္တိကာ”သည် အာမေဋ္ဌိတ်တည်း။ “မဒနံ မဒေါ၊ ဥဂ္ဂတေဟိ ဝါတာဒိဒေါသေဟိ+မဒေါ ဥမ္မာဒေါ၊ [ဥ+မဒ၊ မ၌ ဒီဃပြု၊] ဥမ္မာ- ဒေါ+ဧတိဿာ အတ္တိတိ ဥမ္မတ္တာ၊ [ဥမ္မာဒ+ဏ၊ ဒ၊ကို တပြု၊ တဒ္ဓေဘော်၊ မ္မာ၌ ရဿ ပြု၊] ဥမ္မတ္တာ ဧဝ ဥမ္မတ္တိကာ၊ [ဥမ္မတ္တာ+ဣကာ-မအူပါနိ-၃၊ ၂၀၀၊] (တစ်နည်း) ဥ- ဂ္ဂတေဟိ ဝိတ္တာဒိဒေါသေဟိ မဒယတီတိ ဥမ္မတ္တော၊ (အရူးရောဂါ)၊ [ဥ+မဒ+တ၊] ဥမ္မတ္တော+ဧတိဿာ အတ္တိတိ ဥမ္မတ္တိကာ၊ [ဥမ္မတ္တ+ဣကာ-ကခါယော-၁၀၃)”ဟု ပြုပါ။

နန္ဒနဝနေ။ ။ပဝိဋ္ဌေ ပဝိဋ္ဌေ နန္ဒယတိ တောသေတီတိ နန္ဒနံ၊ နန္ဒနံ စ+တံ+ဝနံ

ဌပေန္တံ ဝိယ-ထားသကဲ့သို့၊ ဧတဒဂ္ဂဋ္ဌာနေ-ဧတဒဂ်အရာ၌၊ ဌပိယမာနံ-ထားအပ်သည်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “အဟမ္ပိ-သည်လည်း၊ တုမှာဒိသဿ-အရှင်ဘုရားကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝိနယဓရတ္ထေရိနံ-ဝိနည်းခိုရ်ထေရီတို့၏၊ ဝါ-တို့တွင်၊ အဂ္ဂဋ္ဌာနံ-မြတ်သောရာထူးဌာနကို၊ လဘေယျ-ရလိုပါ၏၊” ကုတိ-သို့၊ အဓိကာရံ-ထူးကဲသော ပြုစုပူဇော်ခြင်းကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၀၃၊ ၂၇၁၊] ကတွာ-၍၊ ပတ္တနံ-ကို၊ ဌပေသိ-ပြီ၊ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ အနာဂတံသဉာဏံ-ကို၊ ပတ္တရိ-တွာ-ဖြန့်တော်မူ၍၊ ပတ္တနာယ-၏၊ သမိဇ္ဈနဘာဝံ-ကို၊ ဥ-တွာ-၍၊ “အနာဂတေ-၌၊ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ နာမ-၏၊ သာသနေ-၌၊ အယံ-ဤသူမသည်၊ ပဋ္ဌာစာရာ နာမေန-ပဋ္ဌာစာရာအမည်ဖြင့်၊ ဝိနယဓရတ္ထေရိနံ-တို့တွင်၊ ဝါ-တို့ထက်၊ အဂ္ဂိ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊” ကုတိ-သို့၊ ဗျာကာသိ-ပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ ပတ္တိတပတ္တနံ-တောင်းတအပ်သော ဆုတောင်းရှိသော၊ အဘိနိဟာရသမ္ပန္နံ-သော၊ တံ-ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ ဒုရတောဝ-၌ပင်၊ ဝါ-ကပင်၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “မံ-ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညော-သည်၊ ကုမိဿာ-၏၊ အဝဿယော-မှီခိုအားထားရာသည်၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ သမတ္ထော နာမ-မည်သည်၊ နတ္ထိ” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ တံ-ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုလသော်၊ ဝိဟာရာဘိမုခံ-ကျောင်းသို့ ရှေးရှု အာဂစ္ဆတိ-၏၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အကာသိ၊ ပရိသာ-သည်၊ တံ-ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊ ဒိသ္မာဝ-၍သာလျှင်၊

စာတိ နန္ဒနဝနံ၊ နန္ဒဝနံဥယျာဉ်သည် နတ်ပြည်တိုင်း၌ ရှိသည်၊ နတ်တို့သည် စုတေခါနီးတွင် စုတေတော့မည့် ရှေ့ပြေးနိမိတ်၅မျိုး ထင်လာ၏၊ ထိုအခါ “နတ်စည်းစိမ်ကို စွန့်ရတော့မယ်”ဟု တွေးကာ ငိုကြွေးသော နတ်သားနတ်သမီးကို “မငိုကြနှင့်၊ မပျက်စီးတဲ့ သင်္ခါရတရားဆိုတာ မရှိဘူး”ဟု သိကြားမင်းက ပြောဆိုဆုံးမကာ နန္ဒဝနံဥယျာဉ်အတွင်း ဝင်ရောက်စေ၏၊ ထိုဥယျာဉ်၌ အခြားသော နတ်များ၏ စည်းစိမ်ကို ကြည့်ရှုရင်း သေရမည့်အရေး တွေးတောပူပန်မှု ငြိမ်းကာ နှစ်သက်ပျော်ရွှင်မှု ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ထိုအခါ ထိုဥယျာဉ်၌ မြူးတူးပျော်ပါးကစားရင်းပင် နေပူနှင့်တွေ့သည့် ဆီးနှင်းပေါက်ကဲ့သို့ ကျေမွကာ လေတိုက်ခတ်အပ်သော ဆီမီးအလျှံကဲ့သို့ ချုပ်ပျောက်လေ၏၊ ဤသို့ ဝင်လာသမျှ နတ်သားနတ်သမီးကို နှစ်သက်စေတတ်သောကြောင့် “နန္ဒန”ဟု ခေါ်သည်။ (သံ. ၄-၁၊ ၂၈၊ ဒီ. ၄-၂၊ ၂၃)]

“ဣမိဿာ ဥဓမ္မတ္ထိကာယ-ဤအရူးမအား၊ ဣတော-ဤအရပ်သို့၊ အာဂန္တု-ဌာ၊ ဝါ-လာခွင့်ကို၊ မာ ဒဒိတ္ထ-မပေးကြနှင့်၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်။ “အပေထ-ဖယ်ကြလော၊ နံ-ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊ မာ ဝါရယိတ္ထ-မတားကြနှင့်၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အဝိဒ္ဓရဋ္ဌာနံ-နီးသောရပ်သို့၊ အာဂတကာလေ-ရောက်လာရာအခါ၌၊ “ဘဂိနိ-နမ၊ သတိ-ကို၊ ပဋိလဘ-ရလော၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ တံ ခဏယေဝ-၌ပင်၊ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန-ကြောင့်၊ သတိ-ကို၊ ပဋိလဘိ-ပြီ၊ တသ္မိံ ကာလေ-၌၊ နိဝတ္ထဝတ္ထဿ-ဝတ်အပ်သော အဝတ်၏၊ ပတိတဘာဝံ-လျှောက်နေသည်၏အဖြစ်ကို၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်မိ၍၊ (သိ၍)၊ ဟိရောတ္တပွံ-အရှက်အကြောက်ကို၊ ပစ္စုပ္ပန္နာပေတွာ-ရှေးရှုဖြစ်စေ၍၊ ဥက္ကဋ္ဌိကံ-ဆောင့်ကြောင့်၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာအား၊ ဧကော-သော၊ ပုရိသော-သည်၊ ဥတ္တရသာဋကံ-အပေါ်ခြုံအဝတ်ကို၊ ခိပိ-ပစ်ပေးပြီ၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ တံ-ထိုအဝတ်ကို၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏေသု-ရွှေအဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းရှိကုန်သော၊ ပါဒေသု-တို့၌၊ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန-၅ပါးသောတည်ခြင်းဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၄၈၊ ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၃၈၅] ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ၊ မေ-၏၊ အဝဿယော-မှီခိုအားထားရာသည်၊ ဟောထ-ဖြစ်တော်မူပါကုန်၊ မေ-၏၊ ပတိဋ္ဌာ-တည်ရာသည်၊ ဟောထ-ကုန်၊ (ကသွာ-နည်း?)၊ ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ မေ-၏၊ ဧကံ-သော၊ ပုတ္တံ-ကို၊ သေနော-သည်၊ ဂက္ခိ-ပြီ၊ ဧကော-ကို၊ ဥဒကေန-သည်၊ ဝူဇ္ဇော-အပ်ပြီ၊ ပန္တေ-၌၊ မေ-၏၊ ပတိ-သည်၊ မတော-ပြီ၊ မေ-၏၊ မာတာပိတရော စေဝ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘာတာ စ-မောင်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂေဟေန-သည်၊ အဝတ္ထဋ္ဌာ-လွှမ်းမီအပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဧကစိတကသ္မိံ-တစ်ခုသော ထင်းပုံ၌၊ ဈာယန္တိ-မီးလောင်ကျွမ်းနေကုန်၏၊” ဣတိ-ထိုကြောင့်ပါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ [ဣတိတစ်လုံးကျေကြံ။]

သတ္တာ-သည်၊ တဿာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာ၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ “ပဋ္ဌာစာရေရာ၊ မာ စိန္တယိ-နှင့်၊ တဝ-၏၊ ဝါ-ကို၊ တာဏံ-စောင့်ရှောက်တတ်သူသည်၊

သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာသည်၊ အဝဿယော-မှီခိုရာသည်၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ သမတ္ထ-
 သေဝ-၏သာလျှင်၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂတာ-ရောက်လာသည်၊ အသိ-၏၊ ဟိ-
 မှန်၊ ဣဒါနိ-၌၊ တဝ-၏၊ ဧကော-သော၊ ပုတ္တကော-သားငယ်ကို၊ သေနေန-
 သည်၊ ဂဟိတော ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧကော-ကို၊ ဥဒကေန-သည်၊ ဝူဠော ယထာ-
 ကဲ့သို့၊ ပန္နေ-၌၊ ပတိ-သည်၊ မတော ယထာ-ကဲ့သို့၊ မာတာပိတရော စေဝ-
 တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘာတာ စ-တို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ဂေဟေန-သည်၊ အဝ-
 ထ္ထဋ္ဌာ ယထာ-အပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဣမသ္မိံ သံသာရေ-၌၊
 ပုတ္တာဒိနံ-သားအစရှိသူတို့၏၊ မတကာလေ-သေရာအခါ၌၊ တဝ-သည်၊ ရော-
 ဒန္တိယာ-လသော်၊ (တစ်နည်း) ရောဒန္တိယာ-သော၊ တဝ-၏၊ ပုပ္ဖရိတအဿု-
 ယိစီးသော မျက်ရည်သည်၊ စတုန္နံ-၄စင်းကုန်သော၊ မဟာသမုဒ္ဒါနံ-တို့၏၊ ဥဒ-
 ကတော-ထက်၊ ဗဟုတရံ-သာ၍ များ၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဣမံ ဂါထံ-
 ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကို)၊ “စတူသု၊ ပေ ၊ ပမဇ္ဇသီ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

စတူသု သမုဒ္ဒေသု ဇလံ ပရိတ္တကံ၊ တတော ဗဟံ အဿုဇလံ အနပ္ပကံ၊

ဒုက္ခေန ဖုဋ္ဌဿ နရဿ သောစနာ၊ ကိံ ကာရဏာ သမ္ပ တုဝံ ပမဇ္ဇသီ။

စတူသု-၄စင်းကုန်သော၊ သမုဒ္ဒေသု-သမုဒြာတို့၌၊ (သမုဒြာတွေထဲက)၊
 ဇလံ-ရေသည်၊ ပရိတ္တကံ-နည်း၏၊ ဒုက္ခေန-ဒုက္ခသည်၊ ဖုဋ္ဌဿ-ထိရောက်
 အပ်သော၊ နရဿ-သတ္တဝါ၏၊ သောစနာ-ဝမ်းနည်းခြင်းကြောင့်၊ (ပဝတ္တံ-ဖြစ်
 သော)၊ အဿုဇလံ-မျက်ရည်သည်၊ တတော-ထိုသမုဒြာရေထက်၊ ဗဟံ-များ၏၊
 အနပ္ပကံ-မနည်း၊ သမ္ပ-မိတ်ဆွေ! ကိံ ကာရဏာ-အဘယ်ကြောင့်ကြောင့်၊
 တုဝံ-သည်၊ ပမဇ္ဇသီ-မေ့လျော့ဘိသနည်း?

ဧဝံ-သို့၊ သတ္တရိ-သည်၊ အနမတဂ္ဂပရိယာယံ-သိအပ်သော အစအပိုင်း
 အခြားမရှိသော သံသရာနှင့်စပ်သော တရားဒေသနာကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၈၀၈၊]
 ကထေန္တေ-သော်၊ တဿာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာ၏၊ သရီရေ-၌၊ သောကော-သည်၊
 တနတ္ထံ-နည်းပါးသည်၏အဖြစ်သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊
 တနုဘူတသောကံ-နည်းပါးသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော သောကရှိသည်ကို၊ ဝါ-နည်း
 ပါးသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော သောကရှိသည်ကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ ပုန၊ သတ္တာ-

သည်။ အာမန္တေတွာ-၍၊ “ပဋ္ဌာစာရေ-ရာ၊ ပုတ္တာဒယော နာမ-သားသမီးအစ ရှိသူတို့မည်သည်။ ပရလောကံ-နောက်ဘဝသို့၊ ဂစ္ဆန္တဿ-၏။ ဝါ-ကို၊ တာဏံ ဝါ-စောင့်ရှောက်တတ်သူသည်သည်လည်းကောင်း၊ လေဏံ ဝါ-ပုန်းအောင်းရာ သည်လည်းကောင်း၊ သရဏံ ဝါ-ကိုးကွယ်ရာသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-နိုင်ကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေ-ထိုသားသမီးအစရှိသူတို့သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနာပိ-ရှိနေပါကုန်သော်လည်း၊ န သန္တိယေဝ-မရှိကုန်သည်သာ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ပဏ္ဍိတေန-သည်၊ သီလံ-ကို၊ ဝိသောဓေတွာ-စေ၍၊ အတ္တနော-၏။ နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂံ-နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းကိုသာလျှင်၊ ခိပ္ပမေဝ-သာလျှင်၊ သောဓေတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော၊ ကုမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ၊ (ကံ)၊ “န သန္တိ၊ ပေ၊ ဝိသောဓယေ”တိ-၍၊ (အဘာသိ)။

န သန္တိ ပုတ္တာ တာဏာယ၊ န ပိတာ နာပိ ဗန္ဓဝါ။

အန္တကေနာမိပန္နဿ၊ နတ္ထိ ဉာတိသု တာဏတာ။

အန္တကေန-တစ်ဘဝအဆုံးကို ပြုတတ်သော သေမင်းသည်၊ အမိပန္နဿ-လွှမ်းမိုးနိုင်စက်အပ်သူ၏။ ဝါ-ကို၊ တာဏာယ-သေခြင်းမှ စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ၊ ပုတ္တာ-သားသမီးတို့သည်၊ န သန္တိ-မရှိကုန်၊ ပိတာ-မိဘတို့သည်၊ န သန္တိ-ကုန်၊ (တစ်နည်း) ပိတာ-အဖေသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ ဗန္ဓဝါပိ-(သားသမီးမိဘတို့မှ ကြွင်းသော) ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေတို့သည်လည်း၊ န သန္တိ-ကုန်၊ ဉာတိသု-ဆွေမျိုးတို့၌၊ ဝါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ တာဏတာ-သေခြင်းမှ စောင့်ရှောက်နိုင်သူတို့၏

ပိတာ။ ။“ပိတာတိ ဇနကော၊ အညေ ဝါ ပိတုဌာနိယာ(ဒီဋီ-၂၊ ၂၈၂၊ မဋီ-၁၊ ၃၃၃)”ဟူသော အဖွင့်တွင် “ပိတာတိ ဇနကော”ဟူသော ပထမနည်းအဖွင့်အလို ပိတာသည် ဧကဝုဇ်တည်း၊ “အညေ ဝါ ပိတုဌာနိယာ”ဟူသော ဒုတိယနည်းအဖွင့်နှင့် “မာတာပိတရော ဌပေတွာ(ဓမ္မ-၄-၂၊ ၂၇၂၊ အံဋီ-၁၊ ၁၉၄)”ဟူသော အဖွင့်အလို ဗဟုဝုဇ်တည်း၊ ပိတုနောင် ယောဝိဘတ်ကို “သတ္ထုပိတာဒိနမာ သိယောသု တံ-လောပေါ ၈(နီတိ-၄၁၁)”သုတ်၊ သတ္ထုပိတာဒိနမာ သိသ္မိံ သိလောပေါ စသုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဥကို အာပြု၊ ယောဝိဘတ်ကိုလည်းချေ၊ (တစ်နည်း) “တဒမိနာဒိနိ(မောဂ်-၁၊ ၄၇)”သုတ်ဖြင့် ယောဝိဘတ်ကို အာပြု။ (နီတိသုတ္တ-၈၇၊ ဝိဗော-၇၈၊ နိဒီ-၁၁၂)

ဉာတိသု။ ။အယံ အမှာကံ အဇ္ဈတ္တိကောတိ ဇာနန္တိ၊ ဉာယန္တိတိ ဝါ ဉာတိ(အဘိ၊ ၄-

အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ-မရှိ။

ဧတမတ္ထဝသံ ဥ တွာ၊ ပဏ္ဍိတော သီလသံဝုတော၊

နိဗ္ဗာနဂမနံ မဂ္ဂံ၊ ခိပ္ပမေဝ ဝိသောဓယေ။

ဧတံ အတ္ထဝသံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဥတွာ-သိ၍၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ သီလသံဝုတော-စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလဖြင့် စောင့်စည်းအပ်သော ကာယဒွါရ၊ ဝစီဒွါရရှိသည်၊ ဝါ-စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလဖြင့် စောင့်စည်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိဗ္ဗာနဂမနံ-နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ မဂ္ဂံ-အင်္ဂါဂမ္ဘိယသောမဂ်ကို၊ ခိပ္ပမေဝ-လျှင် မြန်စွာသာလျှင်၊ ဝိသောဓယေ-စင်ကြယ်စေရာ၏၊ ဝါ-ရှင်းလင်းသုတ်သင်ရာ၏။

၂၊ ၁၀၁၊ ပဋိသံ. ၄-၁၊ ၁၄၅၊ သာရတ္ထ-၂၊ ၃)၊ ရှေ့နည်း ကတ္ထုသာဓန၊ နောက်နည်း ကမ္မသာဓနတည်း၊ “ဉာတိနံ(ဒီဋီ-၂၊ ၂၈၂၊ မ ဋီ-၁၊ ၃၃၃)”ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဆဋ္ဌိအနက် တစ်နည်းပေးသည်၊ စတုတ္ထပါဒကို ကာရဏဝါကျယူ၍ “အန္တကေန-သည်၊ အဓိပဉ္စ-သ-၏၊ ဝါ-ကို၊ တာဏာယ-ငှာ၊ ပုတ္တာ-တို့သည်၊ န သန္တိ-ကုန်၊ ပိတာ-တို့သည်၊ န သန္တိ၊ (တစ်နည်း) ပိတာ-သည်၊ န အတ္ထိ၊ ဗန္ဓဝါပိ-တို့သည်လည်း၊ န သန္တိ၊ (ကသွာ-နည်း? ယသွာ-ကြောင့်) ဉာတိသု-တို့၌၊ ဝါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ တာဏတာ-သည်၊ နတ္ထိ၊ (တသွာ-ထိုကြောင့်တည်း)”ဟု ပေးနိုင်သည်။ (ဒီဋီ-၂၊ ၂၈၂၊ မဋီ-၁၊ ၃၃၃)

အတ္ထဝသံ။ ။ဖလေန အရိယတေတိ အတ္ထော-အကျိုးသည် ကပ်ရောက်အပ်သော အကြောင်း၊ အတ္ထသဒ္ဓါ ကာရဏအနက်ဟော၊ (သံဋီ-၁၊ ၂၈၁)၊ အတ္ထောယေဝ အတ္ထ-ဝသော-အကြောင်း၊ ဝသသဒ္ဓါအနက်သီးခြားမရှိ၊ သွတ္တတည်း၊ (တစ်နည်း) အတ္ထော ဖလံ တဒဓိနုဂ္ဂဟိတယ(ထိုအကြောင်းနှင့် စပ်သောအကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ဝသော ဧတဿာတိ အတ္ထဝသော-မိမိနှင့်စပ်သော အကျိုးရှိသောအကြောင်း၊ အတ္ထ သဒ္ဓါ ပယောဇန(အကျိုး)အနက်ဟော၊ ဝသသဒ္ဓါ အာယတ္တ(စပ်ခြင်း)အနက်ဟော။ (သာရတ္ထ-၂၊ ၃၃၊ ၃၄)

နိဗ္ဗာနဂမနံ။ ။ဘဝါဘဝံ ဝိနတိ သံသိဗ္ဗတိတိ ဝါနံ၊ ဝါနတော+နိက္ခန္တံ နိဗ္ဗာနံ၊ “ဝါနနိ”ဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့နောက်ပြန်၊ နိဗ္ဗာတိ ဧတေန ရာဂဂ္ဂိအာဒိကောတိ နိဗ္ဗာနံ (ဝိဘာဝိနီ-၇၈၊ မဏိ-၁၊ ၁၃၇)၊ ဝါယန္တိ ဘဝါဘဝံ ဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ ဝါနံ၊ နတ္ထိ+ဝါနံ ဧတ္တာတိ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာယန္တိ ဧတ္တာတိ နိဗ္ဗာနံ(နိဒီ-၅၄၃၊ ပဒီ-၂၄)၊ “နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ အဓိဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ နိဗ္ဗာနဂမနော(ဒီဋီ-၂၊ ၂၈၁၊ မဋီ-၁၊ ၃၃၂)”ဟု ဆက်ပါ။

ဓမ္မဋီ-၃၄-၈၀၆ဂြိုဟ်။ ။သဗ္ဗဝဋ္ဋေဒုက္ခေဟိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ ဝါ နိက္ခန္တော ဟုတွာ

ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ပဋ္ဌာစာရာ-သည်၊ မဟာပထဝီယံ-၌၊ ပံသုပရိမာဏေ-
 မြေမှန်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ကိလေသေ-တို့ကို၊ ဈာပေတွာ-လောင်ကျွမ်း
 စေ၍၊ ဝါ-ပယ်သတ်၍၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-ပြီ၊ အညေပိ-ကုန်
 သော၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပဏိသု-ကုန်ပြီ၊ [ဣတိ
 သဒ္ဓါ ပိုနေသည်၊ (တစ်နည်း) အနက်မဲ့ကြံ၊] ပန-ဆက်၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊
 သောတာပန္နာ-သည်၊ ဟုတွာ၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ ယာစိ-ပြီ၊ သတ္တာ၊ တံ-
 ထိုပဋ္ဌာစာရာကို၊ ဘိက္ခုနီနိ-တို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပဟိဏိတွာ-၍၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-
 ဘိက္ခုနီအဖြစ်သို့ ရောက်စေပြီ၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ လဒ္ဓူပသမ္ပဒါ-ရအပ်
 ပြီးသော မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမ၊အဖြစ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ **ပဋိတာစာရတ္တာ-**

သဗ္ဗဝဋ္ဋဒုက္ခေ သဗ္ဗကိလေသေ ဝါ ဗာဓတိ ဟိသတိတိ နိဗ္ဗာနံ၊ [နိ+ဗာဓ+ယု၊ ဓကို
 ဗပြု၊] သဗ္ဗဝဋ္ဋဒုက္ခေ သဗ္ဗကိလေသေ ဝါ နိဝါရေတိတိ နိဗ္ဗာနံ၊ [“နိဝါရန”ဟု ဆိုလိုလျက်
 ဝ,ကို ဗပြု, ရ,ကို ဗပြု၊] သဗ္ဗဝဋ္ဋဒုက္ခေ သဗ္ဗကိလေသေ ဝါ နိဝုဏ္ဏာတိတိ နိဗ္ဗာနံ၊
 [“နိဝုဏ္ဏန”ဟု ဆိုလိုလျက် ဝ,ကို ဗပြု, ဥကို အာပြု, ဣ,ကို ဗပြု။]

ဝန္တိဒိ-ဘဂဝိဂြိုဟ်။ ။“ဝါနံ နိက္ခာပေတိတိ နိဗ္ဗာနံ၊ န ဝါနန္တိ န သိဗ္ဗန္တိ ဝါနာ
 ဝါနန္တာ ဧတ္ထာတိ နိဗ္ဗာနံ-အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရတို့ မချုပ်လုပ်နိုင်ရာနိဗ္ဗာနံ၊ ဝါနံ ဧတေသံ
 အတ္တိတိ ဝါနာ၊ ဝါနာ န ဝါယန္တိ ဧတ္ထာတိ နိဗ္ဗာနံ-တဏှာရှိသူတို့ မလာနိုင်ရာနိဗ္ဗာနံ၊
 နိယတံ ဟုတွာ နိယမဝေသန ဝါနံ ပဝတ္တနန္တိ နိဗ္ဗာနံ-မြဲသည်ဖြစ်၍ မြဲသောအားဖြင့်
 ဖြစ်ခြင်းနိဗ္ဗာနံ။

ပဋိတာစာရတာယ။ ။ပဋိတကို “ပဋ္ဌ+ဣတ”ဟုခွဲ၊ “ပကဋ္ဌသုခတော ဣတာ
 ဝိဂတာ ပေတာ”ကဲ့သို့ “ပဋ္ဌတော+ဣတော ဝိဂတာ ပဋိတော-အဝတ်မှ ကင်းသော
 အကျင့်”ဟုကြံ၊ ထိုနောင် “ပဋိတော+အာစာရော ဧတိဿာတိ ပဋိတာစာရာ-အဝတ်မှ
 ကင်းသော အကျင့်ရှိသူမ၊ ပဋိတာစာရာယ+ဘာဝေါ ပဋိတာစာရတာ”ဟု ဆက်ပါ၊
 ဤဟိတပါဌ်ကို ကြည့်၍ ပဋ္ဌာစာရာကိုလည်း “ပဋ္ဌတော+ဣတော ဝိဂတာ+အာ-
 စာရော ဧတိဿာတိ ပဋ္ဌာစာရာ-အဝတ်မှ ကင်းသောအကျင့်ရှိသူမ”ဟု ကြံပါ၊
 (တစ်နည်း) “ပဋိတော+အာစာရော ဧတိဿာတိ ပဋ္ဌာစာရာ၊ “ပဋိတာစာရာ”ဟု
 ဆိုလိုလျက် ဣ, တတို့ကိုချေဟု ကြံပါ။

အကြောင်းတစ်မျိုး။ ။“တဿာ နိဝါသနမတ္ထေနပိ ပဋ္ဌေန အစရဏတော ပတိ-
 တာစာရတ္တာ ပဋ္ဌာစာရာတွေဝ သမညာ အဟောသိ-ခါးဝတ်မျှဖြစ်သော အဝတ်ဖြင့်

အဝတ်မှ ကင်းသောအကျင့်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-အဝတ်ဖြင့် မလှည့်လည်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋ္ဌာစာရာတွေဝ-၍သာ၊ ပညာယိ၊ သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာသည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ကုဋေနေ-ဖြင့်၊ ဥဒကံ-ကို အာဒါယ-၍၊ ပါဒေ-တို့ကို၊ ဓောဝန္တိ-သော်၊ ဥဒကံ၊ အာသိပ္ပိ-လောင်းပြီ၊ တံ-ထိုရေသည်၊ ထောက်-ငယ်၊ ဂန္ဒာ-၍၊ ပစ္ဆိမ္မိ-ပြတ်ပြီ၊ ဒုတိယဝါရေ-၂ခုမြောက်အကြိမ်၌၊ အာသိတ္တံ-သွန်းလောင်းအပ်သော ရေသည်၊ တတော-ထိုပထမရေထက်၊ ဒူရတရံ-သာ၍ ဝေးသော အရပ်သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ တတိယဝါရေ-၌၊ အာသိတ္တံ-သည်၊ တ-တောပိ-ထိုဒုတိယရေထက်လည်း၊ ဒူရတရံ-သို့၊ (အဂမာသိ-ပြီ)၊ [ထေရီ၊ ဌ-၁၁၅၌ က္ကတိသဒ္ဓါမပါပုံကို ထောက်၍ က္ကတိသဒ္ဓါ ပိုနေသည်၊ (တစ်နည်း) အနက်မဲ့ကြုံ] သာ-ထိုပဋ္ဌာစာရာထေရီသည်၊ တဒေဝ အာရမ္မဏံ-ထိုရေတည်းဟူသော အာရုံကိုပင်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တယော-ကုန်သော၊ ဝယေ-အရွယ်တို့ကို၊ ပရိ-စ္ဆိန္နိတွာ-ပိုင်းခြား၍၊ “မယာ-သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ အာသိတ္တံ-သော၊ ဥဒကံ ဝိယ-ကဲ့သို့၊ ကုမေ သတ္တာ-တို့သည်၊ ပဌမဝယေပိ-၌လည်း၊ မရန္တိ-ကုန်၏၊ တတော-ထိုရေထက်၊ ဒူရတရံ-သို့ ဂတံ-စီးသွားသော၊ ဒုတိယဝါရေ-၌၊ အာသိတ္တံ-သော၊ ဥဒကံ ဝိယ-ကဲ့သို့ မဇ္ဈိမဝယေပိ-၌လည်း၊ မရန္တိ-ကုန်၏၊ တတောပိ-ထိုဒုတိယရေထက်လည်း၊ ဒူရတရံ-သို့ ဂတံ-သော၊ တတိယဝါရေ-၌၊ အာသိတ္တံ-သော၊ ဥဒကံ ဝိယ-ကဲ့သို့ ပစ္ဆိမဝယေပိ-၌လည်း၊ မရန္တိယေဝ-ကုန်သည်သာ၊” က္ကတိ-သို့ စိန္တေသိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ဂန္ဓကုဋိယံ-၌၊ နိသိန္နောဝ-လျက်သာ၊ ဩဘာသံ-ကို၊ ဖရိတွာ-၍၊ တဿာ-၏၊ သမ္ပုဓေ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ ကထေန္တော ဝိယ-ကဲ့သို့၊

မလှည့်လည်ရကား လျော့ကျသော အဝတ်ဝတ်ခြင်းအကျင့်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပဋ္ဌာစာရာဟူသော အမည်ဖြစ်ပြီ(ထေရီ၊ ဌ-၁၁၄)”ဟုလည်းကောင်း၊ “အယံ ပဋ္ဌာစာရံ ပဋ္ဌပရိဟရဏံ ဝိနာ စရတိတိ **ပဋ္ဌာစာရာ** တွေဝ နာမံ အကံသု-ဤသူမသည် အဝတ်ဝတ်ခြင်းဟူသော အကျင့်၊ အဝတ်ကို ဆောင်(ဝတ်)ခြင်းကို ကြဉ်၍ လှည့်လည်တတ်သောကြောင့် ပဋ္ဌာစာရာဟူသော အမည်ကို ပြုကုန်ပြီ(အံ၊ ဌ-၁၊ ၂၇၇)”လည်းကောင်း အမည်ရခြင်းအကြောင်းကို ဖွင့်သေး၏၊ ထိုအလို “ပတိတော+အာစာရာ အဿာတိ ပဋ္ဌာစာရာ-လျော့ကျသော အဝတ်ဝတ်ခြင်းအကျင့်ရှိသူမ”ဟု ပြုပါ၊ “ပတိတာစာရာ”ဟု ဆိုလိုလျက် တကို ဋုပြု၊ က္က၊ တတို့ကိုချေ။ (အံ၊ ဌ-၁၊ ၂၇၇)

“ပဋ္ဌာစာရေ! ဧတံ-ဤကြံစည်ခြင်းသည်၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်၏။ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာနမ္ပိ-တို့၏လည်း၊ ဥဒယဗ္ဗယံ-အဖြစ်အပျက်ကို၊ အပဿန္တဿ-၏။ ဝဿ-သတံ-လုံး၊ ဇီဝနတော-ထက်၊ တေသံ-ထိုခန္ဓာ၅ပါးတို့၏၊ ဥဒယဗ္ဗယံ-ကို၊ ပဿ-န္တဿ-၏။ ဧကာဟမ္ပိ-လည်း၊ ဧကက္ခဏမ္ပိ-တစ်ခဏမျှပတ်လုံးလည်း၊ ဇီဝိတံ-သည်၊ သေယျော-၏။” ကုတိ-သို့ ဝတ္တာ၊ အနုသန္နိ၊ ယဋ္ဌေတွ၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော၊ ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)။ “ယော စ၊ ပေ ၊ ဥဒယဗ္ဗယံ” နှိ-၍၊ (အာဟ)။

**ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ၊
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။**

ယော စ-ကား၊ ဥဒယဗ္ဗယံ-ခန္ဓာ၅ပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို၊ အပဿံ-မမြင်သည်၊ ဟုတွာ ဝဿသတံ၊ ဇီဝေ (တဿ-ထိုခန္ဓာ၅ပါး၏ အဖြစ်အပျက်ကို မမြင်သူ၏၊ ဇီဝနတော-ထက်၊) ဥဒယဗ္ဗယံ-ကို၊ ပဿတော-မြင်သူ၏ ၊ ပေ၊ သေယျော။

တတ္ထ-၌၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယန္တိ-ကား၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ခန္ဓာနံ-တို့၏။ **ပဉ္စ-ဝိသတိယာ-** ၂၅ပါးသော၊ **လက္ခဏေဟိ-**တို့ဖြင့်၊ ဥဒယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ အပဿန္တော-သည်။ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယန္တိ-ကား၊

ပဉ္စဝိသတိယာ လက္ခဏေဟိ။ ။ ၂၅ပါးသောလက္ခဏာဟူသည် ဥဒယကို ရှုပ်လက္ခဏာ ၂၅ပါး၊ ဝယကို ရှုပ် လက္ခဏာ ၂၅ပါးတည်း၊ ထိုတွင် ဥဒယကို ရှုပ်လက္ခဏာ ၂၅ပါးဟူသည် ရူပက္ခန္ဓာကို ရှုပ်လက္ခဏာ ၅ပါး၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ရှုပ်လက္ခဏာ၅ပါး၊ သညာက္ခန္ဓာကို ရှုပ်လက္ခဏာ၅ပါး၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ရှုပ်လက္ခဏာ၅ပါး၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ရှုပ်လက္ခဏာ၅ပါးအားဖြင့် ၂၅ပါးတည်း။

ထိုတွင် ရူပက္ခန္ဓာကို ရှုပ်လက္ခဏာ၅ပါးမှာ (၁) အဝိဇ္ဇာ၊ (၂) တဏှာ၊ (၃) ကံ၊ (၄) **အာဟာရ**ဟူသော ရူပက္ခန္ဓာ၏ အကြောင်း၄ပါးနှင့် (၅) ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်နေခြင်းသဘော(နိဗ္ဗတ္တိတာလက္ခဏာ)တို့တည်း၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို ရှုပ်လက္ခဏာ၅ပါးမှာ (၁) အဝိဇ္ဇာ၊ (၂) တဏှာ၊ (၃) ကံ၊ (၄) **ဖဿ**ဟူသော အကြောင်း၄ပါးနှင့် (၅) နိဗ္ဗတ္တိတာလက္ခဏာတို့တည်း၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ရှုပ်လက္ခဏာ၅ပါးမှာ (၁) အဝိဇ္ဇာ၊ (၂) တဏှာ၊ (၃) ကံ၊ (၄) **နာမ်ရုပ်**ဟူသော အကြောင်း၄ပါးနှင့် (၅) နိဗ္ဗတ္တိတာလက္ခဏာတို့တည်း၊ ဝယ(ပျက်ခြင်း)သဘောကို ရှုပ်လက္ခဏာအတွက်

တေသံ-ထိုခန္ဓာ ၅ပါးတို့၏၊ ဥဒယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပဿန္တဿ-၏။ ဣတရဿ-ခန္ဓာ၅ပါး၏ အဖြစ်အပျက်ကို ရှုသူမှ တစ်ပါးသော မရှုသူ၏၊ ဇီဝနတော-ထက်၊ ဧကာဟမ္ပိ-လည်း၊ ဇီဝိတံ-သည်၊ သေယျော-၏၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ပဋ္ဌာစာရာ-သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ (ဣတိ-ပဋ္ဌာစာရာထေရိဝတ္ထုပြီးပြီ။)

ပဋ္ဌာစာရာထေရိဝတ္ထုဘာသာသီကောပြီးပြီ။

၁၃-ကိသာဂေါတမိဝတ္ထုဘာသာသီကော

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ကိသာဂေါတမိ-ကိသာဂေါတမိကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဧကဿ-သော၊ သေဌိဿ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ စတ္တာလီသကောဋိဓနံ-ကုဋေ (၄၀)သော ဥစ္စာသည်၊ အင်္ဂါရာ ဧဝ-မီးသွေးခဲတို့သည်သာ၊ ဟုတ္တာ၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ သေဌိ-သည်၊ တံ-ထိုမီးသွေးခဲကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဥပ္ပန္နသောကော-ဖြစ်သော ဝမ်းနည်းခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အာဟာရံ-ကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-၍၊ မဉ္ဇူကေ-၌၊ နိပဇ္ဇိ-ပြီ၊ တဿ-ထိုသူဌေး၏၊ ဧကော-သော၊ သဟယကော-သည်၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “သမ္မ-မိတ်ဆွေ! ကသ္မာ-ကြောင့်၊ သောစသိ-နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတ္တာ-၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ “သမ္မ! မာ သောစိ-နှင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဧကံ-သော၊ ဥပါယံ-နည်းလမ်းကို၊ ဇာနာမိ-၏၊ တံ-ထိုနည်းလမ်းကို၊ ကရောဟိ-လော၊” ဣတိ-ပြောပြီ၊ “သမ္မ! ကိ-ကို၊ ကရောမိ-နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ အတ္တနော-၏၊ အာပဏေ-ဈေး၌၊ ကိလဉ္စ-ဖျာကို၊ ပဿာရေတွာ-ဖြန့်၍၊ တတ္ထ-ထိုဖျာ၌၊ တေ အင်္ဂါရေ-ထိုမီးသွေးတို့ကို၊ ရာသိ-ကို၊ ကတ္တာ၊ ဝိက္ခိဏန္တော ဝိယ-ရောင်းသူ ကဲ့သို့၊ နိသီဒ-လော၊ အာဂတာဂတေသု-လာကုန်၊ လာကုန်သော၊ မနုဿေသု-တို့တွင်၊ ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ “သေသဇနာ-သင်မှ ကြွင်းသော သူတို့သည်၊ ဝတ္ထတေလမဓုဖာဏိတာဒိနိ-အဝတ်၊ ဆီ၊ ပျားရည်၊ တင်လဲအစရှိသည်

ကား နိဗ္ဗတ္တိတာလက္ခဏာနေရာ၌ ဝိပရိဏာမလက္ခဏာ(ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း သဘော)ကို လဲလှယ်ရုံသာ ထူး၏။ (ပဋိသံ-၅၃)

တို့ကို၊ ဝိက္ခိဏန္တိ-ရောင်းကုန်၏။ တံ ပန-သည်ကား၊ အင်္ဂါရေ-တို့ကို၊ ဝိက္ခိဏန္တော-လျက်၊ နိသိန္နော-၏။ ဣတိ ဧဝံ-သို့ ဝဒန္တိ-ကုန်၏။ တေ-တို့ကို၊ “အတ္တနော-၏။ သန္တကံ-ကို၊ အဝိက္ခိဏန္တော-မရောင်းလသော်၊ ဝါ-မရောင်းဘဲ၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရောမိ-လုပ်ရမည်နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ဝဒေယျာသိ-လော၊ ယော ပန-သည်ကား၊ တံ-သင့်ကို၊ “သေသဇနာ-တို့သည်၊ ဝတ္ထတေလမဓုဖာဏိတာဒိနိ-တို့ကို၊ ဝိက္ခိဏန္တိ-ကုန်၏။ တံ ပန-သည်ကား၊ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ-ကို၊ ဝိက္ခိဏန္တော-လျက်၊ နိသိန္နော-၏။” ဣတိ ဧဝံ-သို့ ဝဒတိ-၏။ တံ-ထိုသူကို၊ “ဟိရညသုဝဏ္ဏံ-သည်၊ ကဟံ-နည်း?” ဣတိ-သို့ ဝဒေယျာသိ-လော၊ “ဣဒံ-ဤသည်ပင်တည်း။” ဣတိ စ-သို့လျှင်၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “တာဝ-စွာ၊ နံ-ထိုရွှေငွေကို၊ အာဟရ-ဆောင်ခဲ့လော၊” ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဟတ္ထေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆေယျာသိ-လက်ခံလော၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်သော်၊ ဝါ-ပေးအပ်သော ရွှေငွေသည်၊ တဝ-၏။ ဟတ္ထေ-၌၊ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ပန-ဆက်၊ သာ-ထိုသူမသည်၊ ကုမာရိကာ-မိန်းမပျိုသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊) တဝ-၏။ ဂေဟေ-၌၊ ဝုတ္တဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ နံ-ထိုမိန်းမပျိုကို၊ အာဟရိတ္တာ-ဆောင်၍၊ စတ္တာလီသကောဋိဓနံ-ကို၊ တဿာ-ထိုမိန်းမပျိုအား၊ နိယျာဒေတွာ-အပ်နှင်း၍၊ တာယ-ထိုသူမသည်၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်သော ပစ္စည်းကို၊ ဝလဉ္ဇေယျာသိ-သုံးစွဲလော၊ ကုမာရကော-ယောက်ျားပျိုသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ တဝ-၏။ ဂေဟေ-၌၊ ဝယပ္ပတ္တံ-သော၊ မိတရံ-ကို၊ တဿ-ထိုယောက်ျားပျိုအား၊ ဒတွာ-၍၊ စတ္တာလီသကောဋိဓနံ-ကို၊ နိယျာဒေတွာ-၍၊ တေန-ထိုယောက်ျားပျိုသည်၊ ဒိန္နံ-ကို၊ ဝလဉ္ဇေယျာသိ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုသူဌေးသည်၊ “ဥပါယော-သည်၊ ဘဒ္ဒကော-ကောင်း၏။” ဣတိ-ပြော၍၊ အတ္တနော-၏။ အာပဏေ-၌၊ အင်္ဂါရေ-တို့ကို၊ ရာသိံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝိက္ခိဏန္တော ဝိယ-ကဲ့သို့၊ နိသိဒိ-ပြီ၊ ယေ ပန-တို့သည်ကား၊ နံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ “သေသဇနာ-တို့သည်၊ ဝတ္ထတေလမဓုဖာဏိတာဒိနိ-တို့ကို၊ ဝိက္ခိဏန္တိ၊ တံ ပန-ကား၊ ကိံ-ကြောင့်၊ အင်္ဂါရေ-တို့ကို၊ ဝိက္ခိဏန္တော-လျက်၊ နိသိန္နော-နည်း?” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ တေသံ-တို့အား၊ “အတ္တနော-၏။ သန္တကံ-ကို၊ အဝိက္ခိဏန္တော-သော်၊ ကိံ-ကို၊ ကရောမိ-နည်း?” ဣတိ-သို့ ပဋိဝစနံ-စကားတုန့်ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကာ-သော၊

ဂေါတမီ နာမ-သော၊ ကုမာရိကာ-မိန်းမပျိုဖြစ်သော၊ ကိသသရီရတာယ-ကြုံ
 လှီသော ကိုယ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိသာဂေါတမီတိ-ဟူ၍၊ ပညာယ-
 မာနာ-ထင်ရှားသော၊ ပရိဇိဏ္ဏကုလဿ-ပျက်စီးသော သူဌေးမျိုး၏၊ မိတာ-
 သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဧကေန-သော၊ ကိစ္စေန-ကြောင့်၊ အာပဏဒ္ဒါရံ-ဈေး
 တံခါးသို့ (ဈေးပေါက်သို့)၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တံ သေဌိ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-
 ပြီ၊ (ကံ)၊ “တာတ-ဦးကြီး! သေသဇနာ-တို့သည်၊ ဝတ္ထတေလမဓုမာဏိတာ-
 ဒီနိ-တို့ကို၊ ဝိက္ကိဏန္တိ-ကုန်၏၊ တွံ-သည်၊ ကိ-ကြောင့်၊ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ-ကို၊ ဝိ-
 က္ကိဏန္တော-လျက်၊ နိသိန္နော-နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “အဗ္ဗ! ဟိရညသုဝဏ္ဏံ-သည်၊
 ကဟံ-နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ တွံ-သည်၊ တဒေဝ-ထိုရွှေငွေကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊
 နိသိန္နော-သည်၊ အသိ နန-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော? ဣတိ-ပြီ၊ အဗ္ဗ! တာဝ-
 စွာ၊ နံ-ထိုရွှေငွေကို၊ အာဟရ-လော” ဣတိ-ပြီ၊ သာ-သည်၊ ဟတ္ထပူရံ-လက်၌
 ပြည့်အောင်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ တဿ-ထိုသူဌေး၏၊ ဟတ္ထေသု-တို့၌၊ ဌပေသိ-
 ပြီ၊ တံ-ထိုရွှေငွေသည်၊ ဟိရညသုဝဏ္ဏမေဝ-သည်သာ၊ အဟောသိ-ပြီ။

အထ-၌၊ နံ-ထိုကိသာဂေါတမီကို၊ သေဌိ-သည်၊ “အဗ္ဗ! တေ-၏၊ ဂေဟံ-
 သည်၊ ကတရံ-အဘယ်အိမ်နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “အသုကံ နာမ-
 ထိုမည်သော အိမ်ပါတည်း” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ တဿာ-ထိုကိသာဂေါတမီ၏၊
 အဿာမိကဘာဝံ-လင်မရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-၍၊ ဓနံ-ကို၊ ပဋိသာမေ-
 တွာ-သိမ်းဆည်း၍၊ တံ-ထိုကိသာဂေါတမီကို၊ အတ္တနော-၏၊ ပုတ္တဿ-ဖို့၊ ဝါ-
 အတွက်၊ အာနေတွာ-၍၊ စတ္တာလီသကောဋီဓနံ-ကို၊ ပဋိစ္စာပေသိ-လက်ခံစေပြီ၊
 သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာသည်၊ ဟိရညသုဝဏ္ဏမေဝ-သည်သာ၊ အဟောသိ-
 ပြီ၊ တဿာ-ထိုကိသာဂေါတမီ၏၊ ဝါ-မှာ၊ အပရေန-သော၊ သမယေန-၌၊
 ဂဗ္ဘော-သည်၊ ပတိဌဟိ-ပြီ၊ သာ-ထိုကိသာဂေါတမီသည်၊ ဒသမာသစ္စယေန-
 ၌၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဝိဇာယိ-ပြီ၊ သော-ထိုသားသည်၊ ပဒသာ-ဖြင့်၊ ဂမနကာလေ-
 သွားနိုင်ရာအခါ၌၊ ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ သာ-ထိုကိသာဂေါတမီသည်၊
 အဒိဌပုဗ္ဗမရဏတာယ-ရှေး၌ မမြင်အပ်ခဲ့ဘူးသော သေခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဝါ-သေခြင်းကို ရှေးကမမြင်ခဲ့ဘူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုသား

ကို၊ ဈာပေတုံ-မီးသဂြိုဟ်ခြင်းငှာ၊ နိဟရန္တေ-ထုတ်ဆောင်နေသူတို့ကို၊ ဝါရေတွာ-
 တားမြစ်၍၊ “မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) ပုတ္တဿ-၏၊
 (အတ္ထာယ-ငှာ၊) ဘေသဇ္ဇံ-ကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-အံ့၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ **မတ-
 ကဋ္ဌေဝရံ**-သေသူ၏ ရုပ်အလောင်းကို၊ အင်္ဂေန-ရင်ခွင်ဖြင့်၊ အာဒါယ၊ “မေ-
 ၏၊ ပုတ္တဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဘေသဇ္ဇံ-ကို၊ ဇာနာထ အပိ န-သိကြသလော?”
 ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆန္တိ-လျက်၊ ယရပဋိပါဋိယာ-အိမ်စဉ်အားဖြင့်၊ ဝိစရတိ-၏၊ အထ-
 ဌှံ၊ နံ-ထိုကိသာဂေါတမီကို၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ “အမ္မ! တွံ-သည်၊ ဥဗ္ဗတ္တိကာ-
 အရူးမသည်၊ ဇာတာ-ပြီ၊ မတကပုတ္တဿ-သေပြီးသောသားဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊
 ဘေသဇ္ဇံ-ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-လျက်၊ ဝိစရသိ-၏၊” ကူတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ သာ-ထို
 ကိသာဂေါတမီသည်၊ “အဝဿံ-မချွတ်ဧကန်၊ မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊
 ဘေသဇ္ဇံ-ကို၊ ဇာနနကံ-သိသူကို၊ လဘိဿာမိ-မည်၊” ကူတိ-သို့၊ မညမာနာ-
 မှတ်ထင်လျက်၊ ဝိစရတိ-၏၊ အထ-ဌှံ၊ နံ-ထိုကိသာဂေါတမီကို၊ ဧကော-သော၊
 ပဏ္ဍိတပုရိသော-သည်၊ ဒိသ္မာ၊ “မေ-၏၊ အယံ ဓိတာ-သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပုတ္တကံ-
 သားငယ်ကို၊ ဝိဇာတာ-ဖွားမြင်သည်၊ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗမရဏာ-ရှေး၌ မမြင်အပ်ခဲ့ဘူး
 သော သေခြင်းရှိသူမသည်၊ ဝါ-သေခြင်းကို ရှေး၌မမြင်ဘူးသူမသည်၊ ဘဝိ-
 သတိ-မည်၊ မယာ-သည်၊ ကုမိဿာ-ဤသမီး၏၊ အဝဿယေန-မှီခိုအား
 ထားရာသည်၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊” ကူတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အာဟ-ပြီ၊
 (ကိ)၊ “အမ္မ-သမီး! အဟံ၊ ဘေသဇ္ဇံ န ဇာနာမိ-မသိ၊ ဘေသဇ္ဇဇာနနကံ ပန-

မတကဋ္ဌေဝရံ။ ။ကဋ္ဌေ သုက္ကေ(သုက်ကြောင့်) မဓုရာဗျတ္တဓနိမှီ(မထင်ရှားချို့
 သာသောအသံကြောင့်) ဝါ+ဝရံ သေဌ် ကဋ္ဌေဝရံ၊ အလုတ္တယမာသံတည်း၊ ကဋ္ဌ(ကလ)
 သဒ္ဒါ သုက္ကအနက်ဟော၊ (တစ်နည်း) မထင်ရှားချို့သာသောအသံအနက်ဟော၊ (ကပု-
 ခ္ခမ၊ စိန္တာမဏိ၊ ဗျာချာသုဓာ၊ ထောမ)၊ ဓာန်ဋီ-၁၅၁၌ “ကဋ္ဌေ ရေတသိ ဝရံ ကဋ္ဌေ-
 ဝရံ”ဟု ဆို၏၊ ဓာန်နိ-၁၅၁၌ “ရေတသိ”နေရာဝယ် “ဒေဝသိ”ဟု ရှိ၏၊ “ဒေဝသိ-
 ရှေးကံကြောင့်”ဟု ပေး၏၊ အမရ-၁၆၊ ၆၂၌ ရေတသဒ္ဒါ သုက်အနက်ဟောဟု ဆို
 ရကား “ရေတသိ”သာ အမှန်ဖြစ်သည်၊ ပါစိယော-၅၄၂၌ကား “ကဋ္ဌေ အင်္ဂပစ္စင်္ဂီနံ
 အဝယဝေ သမ္ပိဏ္ဏေတွာ ဝရိယတိ ကုစ္ဆိယတိတိ ကဋ္ဌေဝရံ”ဟု ပြု၏၊ ထိုနောင် “မတဿ
 +ကဋ္ဌေဝရံ မတကဋ္ဌေဝရံ-သေသူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ”ဟု ဆက်ပါ။

ဆေးကို သိသူကိုကား၊ ဇာနဗိ-၏” ကုတိ-ပြီ “တာတ! ကော-သည်၊ ဇာနတိ-နည်း?” ကုတိ-ပြီ “အဗ္ဗ! သတ္တာ၊ ဇာနတိ-၏၊ ဂစ္ဆ-လော၊ တံ-ထိုဘုရားရှင်ကို၊ ပုစ္ဆဟိ-လော” ကုတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုကိသာဂေါတမိသည်၊ “တာတ! ဂမိ-ဿာမိ-မည်၊ တာတ! ပုစ္ဆိဿာမိ-မည်” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ၊ ဝန္တိတ္တာ၊ ဧကမန္တံ ဌိတာ-လျက်၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! တုဗ္ဗေ-တို့သည်၊ မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဘေသဇ္ဇံ-ကို၊ ဇာနထ ကိရ-သိတော်မူကုန်သတဲ့ဆို” ကုတိ-ပြီ “အာမ-အိမ်း၊ ဇာနဗိ-၏” ကုတိ-ပြီ “ကိ-ကို၊ လဒ္ဓံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-နည်း?” ကုတိ-ပြီ “အစ္ဆရဂ္ဂဟဏမတ္ထေ-လက်တစ်ကော်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ သိဒ္ဓတ္ထကေ-မုန့်ညင်းစေတို့ကို၊ [သိဒ္ဓေါ+အတ္ထောယတောတိ သိဒ္ဓတ္ထကာ၊ သိဒ္ဓ+အတ္ထ+ကာ-ကပ္ပဒ္ဓါမ၊] လဒ္ဓံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏” ကုတိ-ပြီ “ဘန္တေ! လဘိဿာမိ-ရပါလိမ့်မည်” ကုတိ-ပြီ “ကဿ-၏၊ ဂေဟေ-၌ကား၊ လဒ္ဓံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ ပန-နည်း?” ကုတိ-ပြီ “ယဿ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ကောစိ-သော၊ ပုတ္တော ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဓိတာ ဝါ-သည်လည်း ကောင်း၊ နမတပုဗ္ဗေ-ရှေး၌ မသေဘူးခဲ့ (တဿ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ လဒ္ဓံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏)” ကုတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုကိသာဂေါတမိသည်၊ “ဘန္တေ! သာဓု-ကောင်းပါပြီ” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီး၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတ္တာ-၍၊ မတပုတ္တကံ-ကို၊ အင်္ဂေန-ဖြင့်၊ အာဒါယ-၍၊ အန္တောဂါမံ-သို့၊ ပဝိသိတ္တာ-၍၊ ပဌမဂေဟဿ-အဦးဆုံးအိမ်၏၊ ဒွါရေ-၌၊ ဌတ္တာ၊ “ဣမသ္မိံ ဂေဟေ-၌၊ သိဒ္ဓတ္ထကော-သည်၊ အတ္ထိ န ခေါ-သလော၊ ဧတံ-ဤမုန့်ညင်းစေသည်၊ မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဘေသဇ္ဇံ-တည်း” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ “အတ္ထိ-၏” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တော၊ တေနဟိ-လျှင်၊ ဒေထ-ကြပါ၊ ကုတိ-ပြီ၊ တေဟိ-တို့သည်၊ အာဟရိတ္တာ-၍၊ သိဒ္ဓတ္ထကေသု-တို့ကို၊ ဒိယုမာနေသု-ပေးအပ်ကုန်လသော်၊ “အဗ္ဗ-တို့! ဣမသ္မိံ ဂေဟေ-၌၊ ကောစိ-သော၊ ပုတ္တော ဝါ-သည် လည်းကောင်း၊ ဓိတာ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ မတပုဗ္ဗေ-ရှေး၌ သေဘူးသူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိသလော” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတ္တာ-၍၊ “အဗ္ဗ! ကိံ-သို့၊ ဝဒေသိ-နည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဇီဝမာနာ-အသက်ရှင်သူတို့သည်၊ ကတိပယာ-အနည်းငယ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏) မတကာ ဧဝ-

သေသူတို့သည်သာ၊ ဗဟုကာ-ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏။)” ကုတိ-သို့၊ ပုတ္တော၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ဝေါ-တို့၏၊ သိဒ္ဓတ္ထကေ-တို့ကို၊ ဂဏှထ-ကုန်လော၊ ဧတံ-ဤမုန့်ညင်းစေသည်၊ မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ န ဘေသန္တိ-ဆေးမဟုတ်၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပဋိအဒါသိ-ပြန်ပေးပြီ။

သာ-ထိုကိသာဂေါတမီသည်၊ ကုမိနာ နိယာမေန-ဤနည်းအားဖြင့်၊ အာဒိ-တော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ နံ-ထိုမုန့်ညင်းစေကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-လျက်၊ ဝိစရိ-ပြီ၊ သာ-ထိုကိသာဂေါတမီသည်၊ ဧကဂေဟပိ-တစ်အိမ်၌သော်လည်း၊ သိဒ္ဓတ္ထကေ-တို့ကို၊ အဂဟေတွာ-မယူမှု၍၊ သာယနသမယေ-၌၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ကမ္ပံ-ငါ၏ လုပ်ဆောင်မှုသည်၊ (ငါ့လုပ်ပုံသည်)၊ အဟော ဘာရိယံ-ဪ၊ . . . ဝန်လေးလေစွ၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၄၆၃၅] အဟံ-သည်၊ ‘မမေဝ-၏သာ၊ ပုတ္တော-သည်၊ မတော-၏၊’ ကုတိ-သို့၊ သညံ-မှတ်ထင်ခြင်းကို၊ အကာသိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ သကလ-ဂါမေဝိ-၌လည်း၊ ဇီဝန္တေဟိ-အသက်ရှင်သူတို့ထက်၊ မတကာဝ-တို့သည်သာ၊ ဗဟုတရာ-ကုန်၏။” ကုတိ-ပြီ၊ တဿာ-ထိုကိသာဂေါတမီသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ စိန္တယမာနာယ-သော်၊ ပုတ္တသိနေဟံ-သား၌ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းဟူသော၊ မုဒုက-ဟဒယံ-နူးညံ့သော စိတ်နှလုံးသည်၊ ထဒ္ဓဘာဝံ-မာကျောသည်၏ အဖြစ်သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ သာ-ထိုကိသာဂေါတမီသည်၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အရညေ-၌၊ ဆဇ္ဈေတွာ-၍၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္နာ-၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ အဌာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုကိသာဂေါတမီကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “တေ-သည်၊ ဧကစ္ဆရမတ္တာ-တစ်လက်ကော်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ သိဒ္ဓတ္ထကာ-တို့ကို၊ လဒ္ဓါ-ရအပ်ခဲ့ကုန်သလော?” ကုတိ-သို့၊ အာဟ၊ “ဘန္တေ! န လဒ္ဓါ-မရအပ်ခဲ့ပါကုန်၊ သကလ-ဂါမေဝိ-၌၊ ဇီဝန္တေဟိ-တို့ထက်၊ မတကာဝ-တို့သည်သာ၊ ဗဟုတရာ-ကုန်၏။” ကုတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုကိသာဂေါတမီကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “တံ-သည်၊ ‘မမေဝ-၏သာ၊ ပုတ္တော-သည်၊ မတော-၏၊’ ကုတိ-သို့၊ သလ္လက္ခေသိ-မှတ်ထင်နေ၏၊ ဧသ-ဤသေခြင်းသည်၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ ဓုဝဓမ္မော-မြဲသောသဘောတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ မစ္စရာဇာ-သည်၊ အပရိပုဏ္ဏဇ္ဈာသယေ ဧဝ-မပြည့်သော အလိုရှိသည်သာ လျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ (အလိုမပြည့်သည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော)၊ သဗ္ဗသတ္တေ-

တို့ကို၊ မဟောယော ဝိယ-ကြီးစွာသောရေအလျဉ်ကဲ့သို့၊ ပရိကမ္မာနာယေဝ-
ထက်ဝန်းကျင် ဆွဲငင်လျက်သာလျှင်၊ အပါယသမုဒ္ဒေ-အပါယ်တည်းဟူသော
သမုဒြာ၌၊ ပက္ခိပတိ-ပစ်ချ၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ ဓမ္မ၊ ဒေသေန္တော၊ ကုမံ ဂါထံ၊
အာဟ၊ (ကိ)၊ “တံ ၊ ပေ ၊ ဂစ္ဆတိ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**တံ ပုတ္တပသုသမ္ပတ္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ၊
သုတ္တံ ဂါမံ မဟောယောဝံ၊ မစ္စ၊ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။**

ပုတ္တပသုသမ္ပတ္တံ-သားသမီးနွား၊ ဥစ္စာများဖြင့်၊ တအားယစ်မူးနေသော၊
ဗျာသတ္တမနသံ-ရလတ္တံ့ရပြီး၊ သီးသီးအာရုံ၊ ကာမဂုဏ်၌၊ ဖုံဖုံမက်မော၊ ငြိကပ်
သောစိတ်ရှိသော၊ တံ နရံ-ပုထုဇဉ်ဟု၊ မြော်မြင်ညံ့စွာ၊ ထိုသတ္တဝါကို၊ သုတ္တံ
ဂါမံ-မေ့မေ့လျော့လျော့၊ ပေါ့ပေါ့ဆဆ၊ အိပ်မောကျသော တစ်ရွာလုံးကို၊
မဟောယော-ကြီးကျယ်နက်စွာ၊ လှိမ့်၍လာသော ရေအလျဉ်သည်၊ အာဒါယ-
ယူ၍၊ ဂစ္ဆတိ ကုဝ-သွားသကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ)၊ မစ္စ-၃၁ဘုံ၊ အလုံးစုံကို၊ အကုန်
မွေ့နင်း၊ ရှင်သေမင်းသည်၊ အာဒါယ-ဇီဝိတိန္ဒြေကို ဖြတ်ယူ၍၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏။

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ကိသာဂေါတမီ-သည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-
၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-ပြီ၊ အညေပိ-ကုန်သော၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-
တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ [ကုတိသဒ္ဓါ ပိုနေသည်၊ (တစ်နည်း) အနက်မဲ့ကြုံ၊] ပန-
ဆက်၊ သာ-ထိုကိသာဂေါတမီသည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ ယာစိ-ပြီ၊ သတ္တာ-
သည်၊ တံ-ထိုကိသာဂေါတမီကို၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပေသေတွာ-
၍၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ပြီ၊ သာ-ထိုကိသာဂေါတမီသည်၊ လဒ္ဓူပသမ္ပဒါ-ရအပ်ပြီးသော
မြင့်မြတ်သောရဟန်းမအဖြစ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကိသာဂေါတမီ ထေရီတိ-ကိသာ
ဂေါတမီ ထေရီဟူ၍၊ ပညာယိ-ပြီ၊ သာ-ထိုကိသာဂေါတမီထေရီသည်၊ ဧက-
ဒိဝသံ-၌၊ ဥပေါသထာဂါရေ-ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်၌၊ ဝါရံ-ဝတ်ပြုရန် အလှည့်
သို့၊ ပတွာ-၍၊ ဒီပံ-ဆီမီးကို၊ ဇာလေတွာ-တောက်စေ၍၊ (ထွန်းညှိ၍)၊ နိသိန္နာ-
သည်၊ (သမာနာ)၊ ဒီပဇာလာ-မီးတောက်တို့ကို၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိယော စ-ဖြစ်နေသည်
တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိဇ္ဇန္တိယော စ-ပျက်(ချုပ်ငြိမ်း)နေသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊
ဒိသွာ-၍၊ “ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ကုမေ သတ္တာ-တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စေဝ-ဖြစ်လည်း

ဖြစ်ကုန်၏။ နိရုဇ္ဈန္တိ စ-ချုပ်လည်း ချုပ်ကုန်၏။ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တာ ဧဝ-နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သူတို့သည်သာ၊ န ပညာယန္တိ-မထင်ကုန်၊” က္ကုတိ-သို့၊ အာရမ္မဏံ-ကို၊ အဂ္ဂ-ဟေသိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ဂန္ဓကုဋိယံ-၌၊ နိသိန္နောဝ-လျက်သာ၊ ဩဘာသံ-ကို၊ ဖရိတ္တာ-၍၊ တဿာ-ထိုကိသာဂေါတမိထေရီ၏၊ သမ္ပုဓေ-၌၊ နိသီဒိတ္တာ-၍၊ ကထေန္တော ဝိယ-ကဲ့သို့၊ “ဂေါတမိ-မိ၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ကုမေ သတ္တာ-တို့သည်၊ ဒီပဇာလာ ဝိယ-တို့ကဲ့သို့၊ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ စေဝ-ကုန်၏၊ နိရုဇ္ဈန္တိ စ-ကုန်၏။ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တာ ဧဝ-တို့သည်သာ၊ န ပညာယန္တိ-ကုန်၊ ဧဝံ-သို့လျှင်၊ နိဗ္ဗာနံ-ကို၊ အပဿန္တာနံ-တို့၏၊ ဝဿသတံ-ပတ်လုံး၊ ဇီဝနတော-ထက်၊ နိဗ္ဗာနံ-ကို၊ ပဿန္တဿ-မြင်သူ၏၊ ခဏမတ္တပ္ပိ-မျှလည်း၊ ဇီဝိတံ-သည်၊ သေယျော-၏။” က္ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ အနုသန္တိယဇ္ဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော က္ကမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)။ “ယော စ၊ ပေ ၊ ပဒ”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ အမတံ ပဒံ၊

ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော အမတံ ပဒံ။

ယော စ-ကား၊ အမတံ-သေခြင်းမရှိရာဖြစ်သော၊ ပဒံ-နိဗ္ဗာန်တရားစုကို၊ အပဿံ၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ (တဿ-ထိုနိဗ္ဗာန်ကို မမြင်သူ၏၊ ဇီဝန-တော-ထက်၊) အမတံ-သော၊ ပဒံ-ကို၊ ပဿတော-မြင်သူ၏၊ ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော။

တတ္ထ-၌၊ **အမတံ ပဒန္တိ**-ကား၊ မရဏဝိရဟိတကောဋ္ဌာသံ-သေခြင်းမှ ကင်းသော နိဗ္ဗာန်တရားအဖို့အစုကို၊ အမတမဟာနိဗ္ဗာနံ-မသေရာ မြတ်သော နိဗ္ဗာန်ကို၊ က္ကုတိ အတ္ထော၊ သေသံ-သည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-သည်သာ။ ဒေသနာ-

အမတံပဒံ။ ။ “မရဏဝိရဟိတကောဋ္ဌာသံ”ဖြင့် အ(န)သဒ္ဓါ၊ ဝိရဟအနက်ဟော၊ ပဒသဒ္ဓါ၊ ကောဋ္ဌာသအနက်ဟောဟု ပြသည်။ ဤအဖွင့်အရ အမတံပဒံသည် သမာသ်တည်း၊ “အမတပဒံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဆန်းကြောင့် နိဂ္ဂဟိတလာ၍ “အမတံပဒံ”ဟု ဖြစ်သည်။ ဝါကျလည်း သင့်သည်သာ၊ “အမတမဟာနိဗ္ဗာနံ”ဖြင့် အမတံပဒံ”၏ အရကို ပြသည်။ “မရဏံ မတံ၊ နတ္ထိ+မတံ ဧတ္တာတိ အမတံ(ဓာန်ဋီ-၇)၊ ပဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ပဒံ၊ အမတံ+ပဒံ အမတံပဒံ(အဋ္ဌိ-၂၊ ၂၇၇)”ဟုပြု၊ မအူပါနိ-၁၊ ၂၉၆၌ “အမတဿ +ပဒံ အမတံပဒံ၊ “အမတဿပဒံ”ဟု ဆိုလိုလျက် သာဓေ၊ နိဂ္ဂဟိတလာဟု ဆို၏။

ဝဿာနေ-၌၊ ကိသာဂေါတမိ-သည်၊ ယထာနိသိန္နာဝ-ထိုင်မြဲတိုင်းသာလျှင်၊ ပဋိ-
သမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ-တူ၊ အရဟတ္တေ-၌၊ ပတိဌဟိ-ပြီ၊ ဣတိ-ကိသာဂေါတမိ
ဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ကိသာဂေါတမိဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၁၄-ဗဟုပုတ္တိကဇ္ဈေရိဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ
ဝိဟရန္တော ဗဟုပုတ္တိကံ-များသောသားသမီးရှိသော၊ ထေရီ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။
ကိရ-ချဲ့၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဧကသ္မိ-သော၊ ကုလေ-၌၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ပုတ္တာ
စ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ သတ္တ၊ ဓိတရော စ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အဟေ-
သုံ-ကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုသားသမီးတို့သည်၊ ဝယပ္ပတ္တာ-အရွယ်
သို့ ရောက်ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ ဂေဟေ-၌၊ ပတိဌဟိတွာ-၍၊ အတ္တနော-
၏၊ ဓမ္မတာယ-သဘောအားဖြင့်၊ သုခပ္ပတ္တာ-ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်၊
အဟေသုံ၊ တေသံ-ထိုသားသမီးတို့၏၊ အပရေန-သော၊ သမယေန-၌၊ ပိတာ-
သည်၊ ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ မဟာဥပါသိကာ-သည်၊ သာမိကေ-သည်၊
နဋ္ဌေပိ-ပျက်စီးသော်လည်း၊ (သေသော်လည်း)၊ ကုဋ္ဌမ္ပိ-ဥစ္စာကို၊ န တာဝ ဝိ-
ဘဇေတိ-မခွဲဝေသေး၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုဥပါသိကာမကြီးကို၊ ပုတ္တာ-တို့သည်၊
အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “အမ္မ-အမေ! အမှာကံ-တို့၏၊ ပိတရိ-သည်၊ နဋ္ဌေ-
သော်၊ တုယံ-အား၊ ကုဋ္ဌမ္ပေန-ဖြင့်၊ ကော အတ္ထော-နည်း၊ မယံ-တို့သည်၊ တံ-
ကို၊ ဥပဋ္ဌာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောမ ကိ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သလော?” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊
သာ-ထိုဥပါသိကာမကြီးသည်၊ တေသံ-ထိုသားသမီးတို့၏၊ ကထံ-ကို၊ သုတွာ-
၍၊ တုဏှိ-ဆိတ်၊ ဟုတွာ၊ ပုနပ္ပုနံ၊ တေဟိ-ထိုသားသမီးတို့သည်၊ ဝုစ္စမာနာ-
အပ်သော်၊ “ပုတ္တာ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ ပဋိဇဇိဿန္တိ-ပြုစောင့်ရှောက်ကြလိမ့်မည်၊
မေ-အား၊ ဝိသုံ-သီးခြား၊ ကုဋ္ဌမ္ပေန-ဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊” ဣတိ-
တွေး၍၊ သဗ္ဗေ-သော၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၃၈၅၊] မဇ္ဈေ-၌၊ ဘိန္ဒိ-
တွာ-ခွဲဝေ၍၊ အဒါသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ကို၊ ကတိပါဟစ္စယေန-၌၊ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ-

အကြီးဆုံးသား၏။ ဘရိယာ-သည်။ “အမှာကံ-တို့၏။ အယျာ- ယောက္ခမအရှင် မသည်။ ‘မေ-၏။ ဇေဋ္ဌပုတ္တော-တည်း၊’ ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ကောဋ္ဌာသေ-အဖို့အစုတို့ကို၊ ဒတွာ၊ (အာဂစ္ဆတိ) ဝိယ-သကဲ့သို့၊ ကုမမေဝ ဂေဟံ-သို့သာ၊ အဟော အာဂစ္ဆတိ-ဪ၊ . . . လာနေ၏။” ကုတိ-သို့ အာဟ- ပြီ၊ သေသပုတ္တာနံ-တို့၏။ ဘရိယာပိ-တို့သည်လည်း၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဝိဒိသု- ကုန်ပြီ၊ ဇေဋ္ဌဓိတရံ-အကြီးဆုံးသမီးကို၊ အာဒိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ တာသံ-ထိုသမီး တို့၏၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂတကာလေပိ-သွားရောက်ရာအခါ၌လည်း၊ နံ-ထိုဥပါသိ ကာမကြီးကို၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဝိဒိသု-ကုန်ပြီ၊ သာ-ထိုဥပါသိကာမကြီးသည်၊ အဝမာနပ္ပတ္တာ-အောက်ချမှတ်ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ ဝါ-မထေမဲ့မြင်ခံရခြင်း သို့ ရောက်သည်၊ ဟုတွာ၊ “ကုမေသံ-ဤသားသမီးတို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝုဋ္ဌေန- နေခြင်းဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိမည်နည်း၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဟုတွာ၊ ဇီဝိဿာမိ- အသက်ရှင်တော့မည်” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဘိက္ခုနီဥပဿယံ-ဘိက္ခုနီမ ကျောင်းသို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ ယာစိ၊ တာ-ထိုရဟန်းမတို့သည်၊ နံ-ထိုဥပါ သိကာမကြီးကို၊ ပဗ္ဗာဇေသု-စေကုန်ပြီ၊ သာ-ထိုဥပါသိကာမကြီးသည်၊ လဒ္ဓူ- ပသမ္ပဒါ-ရအပ်ပြီးသော မြင့်မြတ်သောရဟန်းမအဖြစ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဗဟု ပုတ္တိကထေရီတိ-ဗဟုပုတ္တိကထေရီဟူ၍၊ ပညာယံ-ပြီ၊ သာ-ဗဟုပုတ္တိကထေရီ မသည်၊ “အဟံ-သည်၊ မဟလ္လကကာလေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ-သူမတည်း၊ မေ-သည်၊ အပ္ပမတ္တာယ-မမေ့မလျော့မသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-၏။” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဘိက္ခု- နီနံ-တို့၏၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ-တံကြီးဝတ်ငယ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၆၀၈၊] ကရောန္တိ-လျက်၊ “သဗ္ဗရတ္တိံ-လုံး၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊” ကုတိ-တွေး၍၊ ဟေဋ္ဌာပါ- သာဒေ-ပြာသာဒ်၏ အောက်၌၊ ဧကံ-သော၊ ထမ္ဘံ-တိုင်ကို၊ ဟထေေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ တံ-ထိုတိုင်ကို၊ အာဝိဇ္ဇမာနာဝ-ဆွဲငင်လျက်သာ၊ သမဏ- ဓမ္မံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ စင်္ကမာနာပိ-သော်လည်း၊ “မေ-၏၊ သီသံ-သည်၊ အန္တကာရဋ္ဌာနေ-မှောင်သောအရပ်၌၊ ရုက္ခေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ကတ္တစိ ဝါ-တစ်စုံတရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဟညေယျ-ထိခိုက်မိရာ၏။” ကုတိ- ၍၊ တံ ရုက္ခံ-ကို၊ ဟထေေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ၊ တံ-ထိုသစ်ပင်ကို၊ အာဝိဇ္ဇမာနာဝ- လျက်သာ၊ သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ “သတ္တာရာ-သည်၊ ဒေသိတဓမ္မမေဝ-

ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ၊” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ အာဝဇ္ဇေတွာ-၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ အနုဿရမာနာဝ-လျက်သာ၊ သမဏဓမ္မ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ အထ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ဂန္ဓကုဋိယံ-၌၊ နိသိန္နောဝ-လျက်သာ၊ ဩဘာသံ-ကို၊ ဖရိတွာ-၍၊ သမ္ပုဓေ-၌၊ နိသိန္နော ဝိယ-ကဲ့သို့၊ တာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ကထေန္တော-သော်၊ “ဗဟုပုတ္တိကေ-ဗဟုပုတ္တိကာ၊ မယာ-သည်၊ ဒေသိတံ-သော၊ ဓမ္မ-ကို၊ အနာဝဇ္ဇေဿ-မဆင်ခြင်သောသူ၏၊ အပဿန္တဿ-မမြင်သောသူ၏၊ ဝဿ-သတံ-လုံး၊ ဇီဝနတော-ထက်၊ မယာ-သည်၊ ဒေသိတံ-သော၊ ဓမ္မ-ကို၊ ပဿန္တဿ-မြင်သောသူ၏၊ မုဟုတ္တမ္ပိ-လည်း၊ ဇီဝိတံ-သည်၊ သေယျော-၏၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ အနုသန္တိ ယဇ္ဇေတွာ ဓမ္မ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ယော စ၊ ပေ ၊ ဓမ္မမုတ္တမ”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဓမ္မမုတ္တမံ၊

ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဓမ္မမုတ္တမံ။

ယော စ-ကား၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ ဓမ္မ-လောကုတ္တရာတရားဥပါးကို၊ အပဿံ (ဟုတွာ) ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ (တဿ-ထိုလောကုတ္တရာတရားဥပါးကို မမြင်သူ၏၊ ဇီဝနတော-ထက်၊) ဥတ္တမံ-သော၊ ဓမ္မ-ကို၊ ပဿတော-၏၊ ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော။

တတ္ထ-၌၊ ဓမ္မမုတ္တမန္တိ-ကား၊ နဝရိမံ-သော၊ လောကုတ္တရာဓမ္မ-ကို။ ဟိ-မှန်၏၊ သော-ထိုလောကုတ္တရာတရား ဥပါးသည်၊ ဥတ္တမော-မြတ်သော၊ ဓမ္မော နာမ-မည်၏။ **ဟိ-ဆက်၊ ယော-သည်၊ တံ-ထိုလောကုတ္တရာတရား ဥပါးကို၊ န**

ယော ဟိ တံ န ပဿတိ။ ။ “သော ဟိ”စသော ဝါကျဖြင့် “အပဿံ ဓမ္မမုတ္တမံ”ကို ဒန္တစ္ဆေဒနနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ဒန္တသောဓနနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြခြင်းငှာ “ယော ဟိ တံ န ပဿတိ”ကို မိန့်သည်။ ဟိကို ပက္ခန္တရအနက်၊ ဝါကျာရမ္မအနက် ပေးနိုင်သည်။ “န ပဿတိ”ဖြင့် “ပဿတိတိ ပဿံ၊ [ဒိသ+အ+အန္တ] န+ပဿံ အပဿံ”ဟု ပြုရကြောင်းကို ပြသည်။ ပဋိဝိဇ္ဇန္တဿဖြင့် ပဿတော၊ ပဿန္တဿ၌ ဒိသဓာတ် ဗောဓန အနက်ဟောကြောင်းကို ပြသည်။ “ဝဿသတမ္ပိ ဇီဝနတော”ဖြင့် “သေယျော”၏ အပါဒါန်ကို ပြသည်။ “တဿ ပဿန္တဿ”ဖြင့် “ယော”၏ နိယမကို ပြသည်။

ပဿတိ-မမြင်၊ တဿ-၏။ ဝဿသတမ္ပိ-လုံးလည်း၊ ဇီဝနတော-ထက်၊ တံဓမ္မ-
 ထိုလောကုတ္တရာတရားဥပါးကို၊ ပဿန္တဿ-မြင်သိသူ၏၊ ပဋိဝိဇ္ဈန္တဿ-ထိုး
 ထွင်းသိသူ၏၊ ဧကာဟမ္ပိ-မျှလည်း၊ ဧကက္ခဏမ္ပိ-မျှလည်း၊ ဇီဝိတံ-သည်၊
 သေယျော-၏၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့် ပြီးပြီ၊ ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ ဗဟုပုတ္တိက-
 ထွေရီ-သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ၊ အရဟတ္ထေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-ပြီ၊ ဣတိ-
 ဗဟုပုတ္တိကထွေရီဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ဗဟုပုတ္တိကထွေရီဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီးပြီ။

သဟဿဝဂ်ဘာသာသီကာပြီးပြီ။

၉-ပါပဝဂ်ဘာသာသီကာ

၁-စူဠေကသာဠကဗြာဟ္မဏဝတ္ထုဘာသာသီကာ

အဘိတ္တရေထ ကလျာဏေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိ-
 ဟရန္တော စူဠေကသာဠကဗြာဟ္မဏံ-စူဠေကသာဠကပုဏ္ဏားကို၊ အာရဗ္ဗ
 ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ ဝိပဿိဒသဗလဿ-ဝိပဿိမြတ်စွာဘုရား၏၊ ကာလသ္မိ-
 ပွင့်တော်မူရာအခါ၌၊ မဟာဧကသာဠကဗြာဟ္မဏော နာမ-မဟာဧကသာဠက
 ပုဏ္ဏားမည်သူသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤမဟာဧကသာဠက
 ပုဏ္ဏားသည်၊ ဧတရဟိ-၌၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ စူဠေကသာဠကော နာမ-မည်သည်၊
 (ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၊ တဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧကော-တစ်ထည်သော၊ နိဝါသန-
 သာဠကော-ခါးဝတ်ပုဆိုးသည်၊ [နိဝသိတဗ္ဗန္တိ နိဝါသနံ၊ (သင်္ခိ-၂၊ ၂၇၅)၊ နိဝါသနံ
 စ+တံ+သာဠကော စာတိ နိဝါသနသာဠကော-အောက်ပိုင်း၌ ဝတ်အပ်သောအဝတ်၊]
 အဟောသိ၊ ဗြာဟ္မဏိယာပိ-၏လည်း၊ ဝါ-မှာလည်း၊ ဧကော-သော၊ (နိဝါ-
 သနသာဠကော အဟောသိ)၊ ဥဘိန္နမ္ပိ-၂ယောက်လုံးတို့၏လည်း၊ ဝါ-မှာလည်း၊
 ဧကမေဝ-တစ်ထည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပါရုပနံ-အပေါ်ခြုံသည်၊ (အဟောသိ)၊
 ဗဟိ-အပြင်သို့၊ ဂမနကာလေ-ထွက်ရာအခါ၌၊ ဗြာဟ္မဏော ဝါ-သည်လည်း
 ကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏီ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ တံ-ထိုပေါ်ခြုံကို၊ ပါရုပတိ-ခြုံ၏။

အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဓမ္မဿဝနေ-တရားတော်ကို နာယူခြင်းကို၊
 ဝါ-တရားနာရာအရပ်ကို၊ (တရားပွဲကို)၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၂၉၉၅၊] ယောသိတေ-ကြွေး
 ကြော်အပ်သော်၊ (ကြော်ငြာအပ်သော်)၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)
 “ဘောတိ-အရှင်မ! ဓမ္မဿဝနံ-တရားနာရာအရပ်ကို၊ (တရားပွဲကို)၊ ဝါ-တရား
 နာခြင်းငှာ၊ ယောသိတံ-အပ်ပြီ၊ (တွံ)၊ ဒိဝါ-နေအချိန်၌၊ ဓမ္မဿဝနံ-တရား
 နာရာအရပ်သို့၊ (တရားပွဲသို့)၊ ဝါ-တရားနာခြင်းငှာ၊ ဂမိဿသိ ကိံ-သွားမည်
 လော၊ ဥဒါဟု-မဟုတ်၊ ရတ္တိံ-၌၊ ဂမိဿသိ ကိံ-လော၊ ဟိ-မေးသင့်၏၊ ပါရု-
 ပနဿ-၏၊ အဘာဝေန-ကြောင့်၊ အမေဟိ-တို့သည်၊ ဧကတော-တစ်ပြိုင်နက်၊
 ဂန္တံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ (မဖြစ်နိုင်)” က္ကတိ-ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏီ-သည်၊ “သာမိ-
 အရှင်! အဟံ-သည်၊ ဒိဝါ-၌၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊” က္ကတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သာဇုကံ-
 အဝတ်ကို၊ ပါရုပိတွာ-ခြံ၍၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ဒိဝသဘာဂံ-
 နေအဖို့ကို၊ (နေပိုင်းကို)၊ ဂေဟေ-၌၊ ဝိတိနာမေတွာ-ကုန်လွန်စေ၍၊ ရတ္တိံ-၌၊
 ဂန္တာ-၍၊ သတ္တု-၏၊ ပုရတော-၌၊ နိသိန္နောဝ-လျက်သာ၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အသောသိ-
 ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ သရီရံ-ကို၊ ဖရမာနာ-ဖြန့်လျက်၊ ပဉ္စဝဏ္ဏာ-
 ၅ပါးအပြားရှိသော၊ ဝီတိ-သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၀၈၅၊] ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ၊ သော-ထိုပုဏ္ဏား
 သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပူဇိတုကာမော-သည်၊ ဟုတွာ၊ “(အဟံ)၊ က္ကမံ သာဇုကံ-
 ဤအဝတ်ကို၊ သစေ ဒဿာမိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဗြာဟ္မဏီယာ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊
 ပါရုပနံ-ခြံစရာသည်၊ နေဝ ဘဝိဿတိ-ရှိတော့မည်မဟုတ်၊ မယံ-ငါ့ဖို့၊ ဝါ-
 အတွက်၊ ပါရုပနံ-သည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဟုတ်၊” က္ကတိ-သို့၊ စိန္တေသိ၊ အထ-၌၊
 အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ မစ္ဆေရစိတ္တာနံ-မစ္ဆေရရှိသောစိတ်တို့၏၊ ဝါ-မစ္ဆေရနှင့် ယှဉ်
 သော စိတ်တို့၏၊ သဟဿံ-အထောင်သည်၊ ဝါ-များစွာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ ပုန၊ ဧကံ-
 သော၊ သဒ္ဓါစိတ္တံ-သဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်သော စိတ်သည်၊ [သဒ္ဓါယ+သမ္ပယုတ္တံ+စိတ္တံ သဒ္ဓါ-
 စိတ္တံ] ဥပ္ပဇ္ဇိ တံ-ထိုသဒ္ဓါစိတ်ကို၊ အဘိဘဝိတွာ-လွှမ်းမိုး၍၊ ပုန၊ **မစ္ဆေရသဟ-**
ဿံ-မစ္ဆေရစိတ်တို့၏ အထောင်သည်၊ ဝါ-များစွာသော မစ္ဆေရစိတ်သည်၊

မစ္ဆေရသဟဿံ။ ။တဏှာယ ပရာမသနံ မစ္ဆေရံ၊ [မသု+မ္ဘေရ] သတ္တသမ္ပတ္တိနံ
 မစ္ဆေရတိ နိဂူဟတိတိ မစ္ဆေရော၊(ဓာန်ဋီ-၁၆၈)၊ မစ္ဆေရံ (မစ္ဆေရော)+ဧတေသံ အတ္တိတိ
 မစ္ဆေရာနိ၊ မစ္ဆေရာနိ စ+တာနိ+စိတ္တာနိ စာတိ မစ္ဆေရစိတ္တာနိ-မစ္ဆေရရှိသောစိတ်တို့၊

ဥပ္ပဇ္ဈိ ကုတိ-လျှင်၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ဗလဝမစ္ဆေရုံ-အားကြီးသော မစ္ဆရိယ စိတ်သည်၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ချည်၍၊ ဂဏန္တံ ဝိယ-ယူသကဲ့သို့၊ သဒ္ဓါစိတ္တံ-ကို၊ ပဋိ-ဗာဟတိယေဝ-တားမြစ်သည်သာ၊ တဿ-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ “ဒဿာမိ-လျှူအံ့၊ န ဒဿာမိ-မလျှူတော့အံ့” ကုတိ-သို့ စိန္တေန္တဿေဝ-ကြံစည်နေစဉ်ပင်၊ ပဌမ-ယာမော-ပထမယံသည်၊ အပဂတော-ကင်းပြီ၊ (လွန်ပြီ) မဇ္ဈိမယာမော-သည်၊ သမ္ပတ္တော-ရောက်လာပြီ၊ တသ္မိမ္မိ-ထိုမဇ္ဈိမယာမိ၌လည်း၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-မတတ်နိုင်၊ ပစ္ဆိမယာမော-သည်၊ သမ္ပတ္တေ-သော်၊ သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ စိန္တေ-သိ-ပြီ၊ (ကိ) “မမ-သည်၊ သဒ္ဓါစိတ္တေန-နှင့်လည်းကောင်း၊ မစ္ဆေရစိတ္တေန စ-နှင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ယုဇ္ဈန္တဿေဝ-စစ်တိုက်နေစဉ်ပင်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ယာမာ-တို့သည်၊ ဝီတိဝတ္တာ-လွန်ကုန်ပြီ၊ မမ-၏၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ ဣဒံ မစ္ဆေရစိတ္တံ-သည်၊ ဝဗ္ဗမာနံ-တိုးပွားလသော်၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ အပါယေဟိ-တို့မှ၊ သီသံ-ကို၊ ဥက္ခိပိတုံ-မြှောက်ချီခြင်းငှာ၊ ဝါ-မော်ခြင်းငှာ၊ န ဒဿတိ-ပေးလိမ့်မည်မဟုတ်၊ နံ-ထိုအပေါ်ခြံအဝတ်ကို၊ ဒဿာမိ-လျှူတော့မည်” ကုတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ မစ္ဆေရသဟဿံ-ကို၊ အဘိ-ဘဝိတွာ-၍၊ သဒ္ဓါစိတ္တံ-ကို၊ ပုရေစာရိကံ-ရှေ့၌ သွားခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်ကို၊ ကတွာ-၍၊ သာဋကံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ သတ္တု-၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေတော်ရင်း၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ “မေ-သည်၊ ဇိတံ-အပ်ပြီ၊ မေ-သည်၊ ဇိတံ-ပြီ” ကုတိ-သို့ တိက္ခတ္တံ-၃ကြိမ်၊ မဟာသဒ္ဓံ-ကျယ်သော အသံကို၊ အကာသိ-ပြီ။

ပသေနဒိကောသလော-မည်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုဏန္တော-သော်၊ တံ သဒ္ဓံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ “နံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ ပုစ္ဆထ-မေးကြလော၊ တေန-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ ကိံ-ဘာကို၊ ဇိတံ ကိရ-အောင်အပ်သတဲ့နည်း?” ကုတိ-သို့၊

(တစ်နည်း) မစ္ဆေရေန+သမ္ပယုတ္တာနိ+စိတ္တာနိ မစ္ဆေရစိတ္တာနိ၊ မစ္ဆေရစိတ္တာနံ+သဟ-သံ မစ္ဆေရသဟဿံ၊ “မစ္ဆေရစိတ္တာနံ သဟဿံ”ကို ထောက်၍ စိတ္တပုဒ်အကျေကြံ၊ (တစ်နည်း) မစ္ဆေရစိတ္တံ စ+တံ+သဟဿံ စာတိ မစ္ဆေရသဟဿံ-များစွာသော မစ္ဆေရစိတ်၊ (ဝိသေသနုတ္တရပဒကမ္မဓာရည်း)၊ သဟဿသဒ္ဓါ အနေကသင်္ချာ။(ဓမ္မဋီ-၁၆၆)

အာဟ-ပြီ၊ သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ရာဇပုရိသေဟိ-မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည်၊ ပုစ္ဆိတော-အပ်သည်၊ (သမာနော)၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ အာ-ရောစေသိ-ပြီ၊ တံ-ထိုအကြောင်းကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ရာဇာ-သည်၊ “ဗြာဟ္မဏေန-သည်၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းစွာ ပြုအပ်သော အမှုကို၊ ကတံ-ပြီ၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ သင်္ဂဟံ-ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဧကံ-သော၊ သာဓုကယုဂံ-အဝတ်အစုံကို၊ ဒါပေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ တမ္ပိ-ထိုအဝတ်တစ်စုံကိုလည်း၊ တထာဂတဿေဝ-အားသာ၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ပုန-ဖန်၊ ရာဇာ-သည်၊ ဒွေ-၂စုံတို့လည်းကောင်း၊ စတ္တာရိ-၄စုံတို့လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌ-၈စုံတို့လည်းကောင်း၊ သောဠသ-၁၆စုံတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွိဂုဏံ-၂ခုသော အဖို့အစုရှိသည်ကို၊ ဝါ-၂ဆကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၅၂၈] ကတွာ-၍၊ ဒါပေသိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ တာနိပိ-ထိုဝတ်စုံတို့ကိုလည်း၊ တထာဂတဿေဝ-အားသာ၊ အဒါသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏားအား၊ ရာဇာ-သည်၊ ဒွတ္တိသ-၃ခုသော၊ ယုဂါနိ-အစုံတို့ကို၊ ဒါပေသိ-ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏော၊ “အတ္တနော-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ အဂ္ဂဟေတွာ-မယူမူ၍၊ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ-ရအပ်တိုင်း ရအပ်တိုင်းသော ဝတ်အစုံကို၊ ဝိဿဇေသိယေဝ-စွန့်လှူသည်သာ” ဣတိ-သို့၊ ဝါဒမောစနတ္ထံ-ပြောဆိုကဲ့ရဲ့ခြင်းမှ လွတ်စေခြင်းအကျိုးငှာ၊ တတော-ထို၃၂စုံမှ၊ အတ္တနော-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဧကံ ယုဂံ-တစ်စုံလည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏိယာ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဧကံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ ယုဂါနိ-၂စုံတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တိသ ယုဂါနိ-အစုံ(၃၀)တို့ကို၊ တထာဂတဿေဝ-အားသာ၊ အဒါသိ၊ ရာဇာ ပန-သည်ကား၊ တသ္မိ-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ သတ္တကုတ္တုမ္ပိ-၇ကြိမ်၊ ဒဒန္တေပိ-သော်လည်း၊ ပုန-ဖန်၊ ဒါတုကာမောယေဝ-သည်သာ၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ မဟာဧကသာဓုကော-မဟာဧကသာဓုကပုဏ္ဏားသည်၊ စတုသဠိယာ-၆၄စုံသော၊ သာဓုကယုဂေသု-အဝတ်အစုံတို့တွင်၊ ဒွေ-၂စုံတို့ကို၊ အဂ္ဂဟေသိ-ပြီ၊ အယံ ပန-ဤပုဏ္ဏားသည်ကား၊ ဒွတ္တိသာယ-၃၂စုံကို၊ လဒ္ဓကာလေ-ရအပ်ပြီးရာအခါ၌၊ ဒွေ-၂စုံတို့ကို၊ အဂ္ဂဟေသိ-ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ပုရိသေ-တို့ကို၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘဏေ-မောင်မင်းတို့၊ ဗြာဟ္မဏေန-သည်၊ ဒုက္ကရံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ အန္တေပုရေ-နန်းတော်၌၊ မမ-၏၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ကမ္မလာနိ-ကမ္မလာတို့ကို၊ အာဟရာ-

ပေယျာထ-ဆောင်ယူစေကြလော။” ကုတိ-ပြီ၊ တေ-ထိုမင်းချင်းယောက်ျားတို့သည်၊ တထာ-ထိုစေခိုင်းသည့်အတိုင်း၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ သတ-သဟဿဂ္ဂနကေ-အဖိုးတစ်သိန်းတန်ကုန်သော၊ ဒွေ-၂ထည်ကုန်သော၊ ကမ္မ-လေ-တို့ကို၊ ဒါပေသိ-ပြီ၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ “ဣမေ-ဤကမ္မလာတို့သည်၊ မမ-၏၊ သရီရေ-၌၊ ဥပယောဂံ-သုံးစွဲခြင်းကို၊ န အရဟန္တိ-မထိုက်ကုန်၊ ဧတေ-ဤကမ္မလာတို့သည်၊ ဗုဒ္ဓသာသနဿေဝ-ဘုရားသာသနာအားသာ၊ အနုစ္ဆရိကာ-သင့်လျော်ကုန်၏။” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ဧကံ-သော၊ ကမ္မလံ-ကို၊ အန္တော-ဂန္ဓကုဋိယံ-ဂန္ဓကုဋိ၏အတွင်း၌၊ သတ္ထု-၏၊ သယနဿ-အိပ်ရာ၏၊ ဥပရိ-၌၊ ဝိတာနံ-မျက်နှာကြက်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဗန္ဓိ-ဖွဲ့ပြီ၊ ဧကံ-တစ်ထည်သော ကမ္မလာကို၊ အတ္တနော-၏၊ ယရေ-၌၊ နိဗ္ဗိဒ္ဓံ-အမြဲ၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဘတ္တကိစ္စဌာနေ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရာ နေရာဌာန၌၊ ဝိတာနံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဗန္ဓိ-ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ သာယနသမယေ-၌၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တံ ကမ္မလံ-ကို၊ သဉ္ဇာနိတွာ-မှတ်မိ၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ ကေန-သည်၊ ပူဇာ-ပူဇော်မှုကို၊ ကတာ-သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဧကသာဠကေန-ဧကသာဠကပုဏ္ဏားသည်၊ (ပူဇာ-ကို၊ ကတာ-ပြီ)။” ကုတိ-သော်၊ ဝုတ္တေ၊ “ပြာဟ္မဏော-သည်၊ မမ-၏၊ ပသာဒဌာနေယေဝ-ကြည်ညိုရာ နေရာဌာန၌ပင်၊ ပသီဒတိ-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ “စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဟတ္ထိ-တို့လည်းကောင်း၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ အဿေ-တို့လည်းကောင်း၊ စတ္တာရိ-၄ခုကုန်သော၊ ကဟာ-ပဏသဟဿာနိ-ငွေကျပ်အသိန်းတို့လည်းကောင်း၊ [စတ္တာရိ ကဟာပဏသဟဿာနိ-ငွေကျပ်၄သိန်းတို့လည်းကောင်း၊ စတဿော-ကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော-တို့လည်းကောင်း၊ စတဿော-ကုန်သော၊ ဒါသိယော-တို့လည်းကောင်း၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ပုရိသေ-တို့လည်းကောင်း၊ စတုရော-ကုန်သော၊ ဂါမဝရေ-ကောင်းမြတ်သောရွာတို့လည်းကောင်း၊ (ရွာစားဆုတို့လည်းကောင်း)၊ [ဓမ္မဘာ-၃, ၁၁၄၅]” ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ ယာဝ သဗ္ဗသတာ-အလုံးစုံတစ်ရာတိုင်အောင်၊ စတ္တာရိ စတ္တာရိ-၄ခု ၄ခုတို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ **သဗ္ဗစတုက္ကံ** နာမ-အလုံးစုံသော

သဗ္ဗစတုက္ကံ။ ။စတုန္ဒံ+သမူဟော စတုက္ကံ-၄ခုတို့၏အပေါင်း-၄ခုစီ၊ သဗ္ဗေသံ+

ဆင်မြင်းစသည်တို့၏ ငှုခိုကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်းမည်သည်ကို၊ ဝါ-အလုံးစုံသော ဆင်မြင်းစသည်တို့၏ ငှုခိုအတိုင်းအရှည်ရှိသော အဖို့အစုကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်းမည်သည်ကို၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏားအား၊ ဒါပေသိ-ပြီ။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ) “စူဠေကသာဠကဿ-၏။ ကမ္မံ-လုပ်ဆောင်မှုသည်၊ အဟော အတ္ထရိယံ-ဪ...လက်ဖျောက်ခတ်တီး အံ့ချီးထိုက်ပါစွ၊ **တံမုဟုတ္တမေဝ**-ထိုခဏ၌ပင်၊ ဝါ-ချက်ချင်းပင်၊ သဗ္ဗစတုက္ကံ-ကို လဘိ-ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ကတေန-သော၊ ကလျာဏ-ကမ္မေန-ကောင်းမှုသည်၊ အဇ္ဇမေဝ-၌ပင်၊ ဝိပါကော-အကျိုးကို၊ ဒိန္နော-အပ်ပြီ” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္နာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧတရဟိ-၌၊ ကာယကထာယ၊ သန္နိသိန္နာ၊ အတ္ထ န?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဣမာယ နာမ၊ (သန္နိသိန္နာ၊ အမှ)၊ ” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ-တို့! အယံ ဧကသာဠကော-ဤဧကသာဠကပုဏ္ဏားသည်၊ ပဌမယာမေ-၌၊ မယံ-အား၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ သစေအသက္ခိဿ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သဗ္ဗသောဠသကံ-အလုံးစုံသော ဆင်မြင်းစသည်တို့၏ ငှုခိုအတိုင်းအရှည်ရှိသော အဖို့အစုကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်းကို၊ အလဘိဿ-ရရာ၏၊ မဇ္ဈိမယာမေ-၌၊ သစေ အသက္ခိဿ-အံ့၊ သဗ္ဗဌကံ-အလုံးစုံသော ဆင်မြင်းစသည်တို့၏ ငှုခိုအတိုင်းအရှည်ရှိသော

စတုက္ကံ သဗ္ဗစတုက္ကံ-အလုံးစုံသော ဆင်မြင်းစသည်တို့၏ ငှုခိုအပေါင်း၊ (ငှုခို)၊ (တစ်နည်း) စတ္တာရိပရိမာဏာနိ အဿာတိ စတုက္ကံ-ငှုခို အတိုင်းအရှည်ရှိသော အဖို့အစု၊ (မဏိ-၁၊ ၄၇၇၊ နိဒီ-၃၁၆၊ သာရတ္ထ-၂၊ ၃၄၅၊ ဝိမတိ-၂၈၁)၊ သဗ္ဗစတုက္ကဿ+ဒါနံ သဗ္ဗစတုက္ကံ-အလုံးစုံသော ဆင်မြင်းစသည်တို့၏ ငှုခိုအပေါင်း(ငှုခို)ကို ပေးကမ်းခြင်း၊ ဝါ-အလုံးစုံသော ဆင်မြင်းစသည်တို့၏ ငှုခိုအတိုင်းအရှည်ရှိသော အဖို့အစုကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်း၊ ဒါနပုဒ်အကျေကြံ။ (ပဋိဂံ-၃၈၀၊ ဇာဋီသစ်-၁၊ ၃၃၅၊ ဇာဋီသစ်-၂၊ ၄၅၇)

တံမုဟုတ္တမေဝ။ ။ကုဋိလယတိ ရတ္တိဒိဝေ သုဘာသုဘဒဿနတောတိ မုဟုတ္တော၊ [ဟုတ္တ-ကောဋိလေ+တ၊ ဓာတ်အစ၌ မုလာ၊ ဟုဗျေ၊ တဒ္ဒေဘော်၊-ဓာန်ဋီ-၆၆၊] သောယေဝ+မုဟုတ္တော တံမုဟုတ္တော၊ “တံဇာဏညေဝ၊ တံဇာဏယေဝ”ကဲ့သို့ သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာသက်ပါ။(သာရတ္ထ-၁၊ ၁၂၈၊ သီဋီသစ်-၂၊ ၃၆၃၊ ပါစိယော-၅၀၅)

အဖို့အစုကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်းကို အလဘိဿ-ရာ၏။ ပန-သို့သော်လည်း၊ ဗလဝပစ္စိမယာမေ-အားကြီးသော ပစ္စိမယံ၌၊ ဒိန္နတ္တာ-ပေးလှူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧသ-ဤဧကသာဋကပုဏ္ဏားသည်၊ သဗ္ဗစတုက္ကံ-ကို၊ လဘိ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ကလျာဏကမ္မံ-ကောင်းသောအမှုကို၊ (ကောင်းမှုကို) ကရောန္တေန-ပြုသူသည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ စိတ္တံ-ကို၊ အဟာပေတွာ-မယုတ်လျော့စေမှု၍၊ တင်္ခိဏညေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ ဝါ-ချက်ချင်းပင်၊ ကာတဗ္ဗံ-၏၊ (ကသွာ-ကြောင့်၊ ကာတဗ္ဗံ-နည်း?)၊ ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဒန္တံ-ဖြည်းနှေးစွာ၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ ကုသလံ-သည်၊ သမ္ပတ္တိံ-စည်းစိမ်ချမ်းသာကို၊ ဒဒမာနံ-ပေးလသော်၊ ဒန္တမေဝ-စွာသာ၊ ဒဒါတိ-၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ စိတ္တုပ္ပါဒသမနန္တရမေဝ-စိတ်ဖြစ်ခြင်း၏ အခြားမဲ့၌ပင်၊ ကလျာဏကမ္မံ-ကို၊ ကာတဗ္ဗံ-၏။” ဣတိ-သို့ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္တိ-ကို၊ ယဋေတွာ-၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တော-သော်၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ) “အဘိတ္ထရေထ ဟေ၊ ရမတိ မနော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

အဘိတ္ထရေထ ကလျာဏေ၊ ပါပါ စိတ္တံ နိဝါရယေ၊

ဒန္တံ ကရောတော ပုညံ၊ ပါပသ္မိံ ရမတိ မနော။

ကလျာဏေ-ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို၊ အဘိတ္ထရေထ-လျင်မြန်စွာ ပြုလုပ်ရာ၏။ ပါပါ-မကောင်းမှု၊ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်မှ၊ စိတ္တံ-ကို၊ နိဝါရယေ-တားမြစ်ရာ၏။ ဟိ-မှန်၏။ ပုညံ-ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို၊ ဒန္တံ-ဖြည်းနှေးစွာ၊ ကရောတော-ပြုသူ၏။ မနော-စိတ်သည်၊ ပါပသ္မိံ-မကောင်းမှု၌၊ ရမတိ-မွေ့လျော်သွားတတ်၏။ [ဟိကို ကာရဏအနက်ယူ၍ “ကလျာဏေ-တို့ကို ဟေ၊ နိဝါရယေ-၏၊ (ကသွာ-နည်း?) ဟိ (ယသွာ)-အကြင်ကြောင့်၊ ပုညံ-ကို ဟေ၊ ရမတိ-၏၊ (တသွာ-ထိုကြောင့်တည်း)”ဟု တစ်နည်းပေးပါ။]

တတ္ထံ-၌၊ အဘိတ္ထရေထာတိ-ကား၊ တုရိတတုရိတံ-မြန်သည်ထက် မြန်စွာ၊ ဝါ-အလွန်လျင်မြန်စွာ၊ သီဃသီဃံ-လျင်မြန်သည်ထက် လျင်မြန်စွာ၊ ဝါ-အလွန်

အဘိတ္ထရေထ။။ထရဓာတ်သက်သက်သည် အတ္ထဒန(ဖုံးလွှမ်းခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ ဒယာသဒ္ဓါသည် အနုရက္ခဏအနက် အတွင်းငုတ်လျက် မေတ္တာ၊ကရုဏာ ၂မျိုးကို ဟောသကဲ့သို့ ဤ၌ အဘိဥပသာရကြောင့် ကရဏအနက်အတွင်းငုတ်သော

လျင်မြန်စွာ၊ ကရေယျ-ရာ၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ ဟိ-ချဲ့၊ ဂိဟိနာ ဝါ-လူ
 ဝတ်ကြောင်သည်လည်း၊ “သလာကဘတ္တဒါနာဒီသု-သလာကဘတ်အစရှိ
 သည်တို့ကို လှူဒါန်းခြင်းအစရှိသည်တို့တွင်၊ ကိစ္ဆိဒေဝ-သော၊ ကုသလံ-သို့၊
 ကရိဿာမိ-အံ့” ဣတိ-သို့၊ စိတ္တေ-သည်၊ ဥပ္ပန္နေ-သော်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်း
 အရာအားဖြင့် ပြုအပ်သော်၊ အညေ-တို့သည်၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ န လဘန္တိ-
 မရကုန်၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ “အဟံ-သည်၊ ပုရေ-ရှေ့၌၊ ဝါ-ရှေ့ဆုံးက၊
 (ကရိဿာမိ-ပြုအံ့) အဟံ-သည်၊ ပုရေ-၌၊ (ကရိဿာမိ-အံ့)” ဣတိ-ဤသို့
 တွေး၍၊ တုရိတတုရိတမေဝ-သာလျှင်၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏။ [လူဝတ်ကြောင်

သီယအနက်ကို ဟောကြောင်းနှင့် ဧယျာထဝိဘတ်မဟုတ်၊ ဧထဝိဘတ်ဖြစ်ကြောင်းကို
 ပြလို၍ “တုရိတတုရိတံ သီယသီယံ ကရေယျ”ဟု ဖွင့်သည်၊ နောက်ဝါကျ၌ “ကာတဗ္ဗံ”
 ဟူသော အဖွင့်အရ ဧထဝိဘတ်သည် အရဟအနက်ကို ဟော၏။ ဓမ္မဋီ-၁၆၆၌
 “အဘိတရေထ”ဟု ပါရှိ၍ တရဓာတ်ဟု ဆို၏။

ဂိဟိနာ ဟိ။ ။ “အဓိပ္ပာယော၊ အတ္ထောနောက်တွင်၊ နိပါတ်မြင်၊ ချဲ့-ထင်-ဟိတ်-
 ဆက်-မြဲ(ရွှေ-၅၅)”ဟူသော နိယံအရ အတ္ထောဆုံးသော ဝါကျ၏ နောက်ဝါကျ၌
 “ဟိ-စ-ပန”နိပါတ် တစ်မျိုးမျိုးကို “ဝိတ္ထာရ၊ တပ္ပာကဋီကရဏ၊ ကာရဏ၊ ဝါကျာရဗ္ဗ
 (ဥပဇာသ)، ဒဋ္ဌိ”ဟူသော အနက်မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုး ပေးနိုင်သည်၊ ဤ၌ လူဝတ်
 ကြောင်များ ကောင်းမှုကို အလွန်လျင်မြန်စွာပြုပုံနှင့် ရှင်ရဟန်းတို့ ကောင်းမှုကို
 အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြုပုံမျိုးကို အကျယ်ပြသော ဝိတ္ထာရတည်း။

တုရိတတုရိတံ။ ။ “တုရိတတော+တုရိတံ တုရိတတုရိတံ-မြန်သည်ထက် မြန်စွာ”
 ဟု ပြု၊ မအူပါနိ-၁၊ ၄၅၈၌ “တုရိတံ စ+တုရိတံ စ တုရိတတုရိတံ-လျင်မြန်စွာ လျင်
 မြန်စွာ”ဟု ဒွန်သမာသံဝိဂြိုဟ်ပြု၏။ (တစ်နည်း) “သမသမော၊ ဒုက္ခဒုက္ခံ၊ ရူပရူပံ”
 စသည်ကဲ့သို့ “တုရိတံ+တုတွာ+တုရိတံ တုရိတတုရိတံ-လျင်မြန်သည်ဖြစ်၍ လျင်မြန်
 စွာ(သီဋီသစ်-၂၊ ၂၉၅)၊ တုရိတဘူတံ+တုရိတံ တုရိတတုရိတံ(မဏိ-၂၊ ၂၈၁)”ဟု
 သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရည်းသမာသံဝိဂြိုဟ်ပြုပါ။ “သဒ္ဓါတူဉာဏ်ဆင့်၊ အနက်မြင့်ထွက်
 စေ”နှင့်အညီ အနက်တူသဒ္ဓါဉာဏ်ဆင့်ထားသောသောကြောင့် “အလွန်လျင်မြန်စွာ”
 ဟု အတိသယအနက် ပေးရသည်၊ သီယသီယံလည်း နည်းတူပင်။(သီဋီသစ်-၂၊ ၂၉၅၊
 သီတာ-၃၊ ၅၀၈) [တုရိတတုရိတန္တံ တုရိတတော တုရိတံ တုရိတတုရိတံ၊ အတိသီယန္တံ
 အတ္ထော၊-ပါစိယော-၂၅၀။]

တို့ကောင်းမှုကို အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြုပုံမှတစ်ပါး ရှင်ရဟန်းတို့ ကောင်းမှုကို အလွန် လျင်မြန်စွာ ပြုပုံကို ပြလို၍ “ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ”စသည်ကို မိန့်သည်။] ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ- သည်မူလည်း၊ ဥပဇ္ဈာယဝတ္ထာဒိနိ-ဥပဇ္ဈာယဝတ်အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တေန- သော်၊ အညဿ-အား၊ ဩကာသံ-ကို၊ အဒတွာ-၍၊ “အဟံ-သည်၊ ပုရေ-၌၊ (ကရိဿာမိ-အံ့) အဟံ-သည်၊ ပုရေ-၌၊ (ကရိဿာမိ-အံ့)” ဣတိ-၍၊ တုရိတ- တုရိတမေဝ-သာလျှင်၊ ကာတဗ္ဗံ-၏။ ပါပါ စိတ္တန္တိ-ကား၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိ- ပါပကမ္မတော ဝါ-ကာယဒုစရိုက်အစရှိသော မကောင်းမှုမှလည်းကောင်း၊

အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒတော ဝါ-အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်မှလည်းကောင်း၊ **သဗ္ဗ- ထာမေန**-အလုံးစုံသော အစွမ်းဖြင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ နိဝါရယေ-တားမြစ်ရာ၏။ ဒန္တံ

အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒတော။ ။ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဥပ္ပါဒေါ၊ စိတ္တမေဝ+ဥပ္ပါဒေါ စိတ္တု- ပ္ပါဒေါ-ဖြစ်သောစိတ်၊ ဤဝိဂြိုဟ်အလို စိတ္တုပ္ပါဒ်အရ မုချအားဖြင့် စိတ်ကိုသာ ရ သော်လည်း ပဓာနနည်း၊ ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် စေတသိက်တို့ကိုပါ ယူရသည်၊ (အဘိ၊ ဋ္ဌ-၁၊ ၄၃၇)၊ ထိုနောက် “အကုသလော စ+သော+စိတ္တုပ္ပါဒေါ စာတိ အကု- သလစိတ္တုပ္ပါဒေါ”ဟု ဆက်ပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၄၉၅)

တစ်နည်း။ ။ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတ္တာတိ ဥပ္ပါဒေါ၊ စိတ္တဿ+ဥပ္ပါဒေါ စိတ္တုပ္ပါဒေါ-စိတ်၏ ဖြစ်ရာစေတသိက်အပေါင်း၊ ဤဝိဂြိုဟ်အလို စိတ္တုပ္ပါဒ်အရ မုချအားဖြင့် စေတသိက် ကိုသာ ရသော်လည်း ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် စိတ်၊ စေတသိက် တို့ကို ယူရသည်၊ ရှေ့နည်းအတိုင်း ဆက်တွဲပါ။ (မူလဋီ-၁၊ ၁၉၀၊ ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂၊ ၄၉၅)

တစ်နည်း။ ။ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတေန စိတ္တန္တိ ဥပ္ပါဒေါ၊ စိတ္တဿ+ဥပ္ပါဒေါ စိတ္တုပ္ပါဒေါ- စိတ်၏ဖြစ်ကြောင်းစေတသိက်အပေါင်း၊ စိတ္တဉ္စ+စိတ္တုပ္ပါဒေါ စ စိတ္တုပ္ပါဒေါ-စိတ်၊ စိတ်ဖြစ်ကြောင်းစေတသိက်၊ “စိတ္တစိတ္တုပ္ပါဒ”ဟု ဆိုလိုလျက် နောက်ပုဒ်၌ စိတ္တဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကျေသည်၊(မဏိ-၁၊ ၄၂၈)။ (တစ်နည်း) ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတေန စိတ္တန္တိ ဥပ္ပါဒေါ၊ စိတ္တဉ္စ+ဥပ္ပါဒေါ စ စိတ္တုပ္ပါဒေါ၊ ဤဝိဂြိုဟ်အလို စိတ္တအရစိတ်၊ ဥပ္ပါဒ်အရ စေတသိက် ကို ရသဖြင့် စိတ္တုပ္ပါဒ်အရ စိတ်၊ စေတသိက်၂မျိုးလုံးကို ရသည်။ (အဘိဝိ-၁၁၃၊ သီဋီသစ်-၂၊ ၁၇၇)၊

သဗ္ဗထာမေန။ ။ပါပါအရ ဒုစရိုက်မှုနှင့် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူစေလို၍ “ကာယဒုစ္စရိတာဒိပါပကမ္မတော ဝါ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒတော ဝါ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို ဒုစရိုက်၊ အကုသိုလ်မဖြစ်အောင် အစွမ်းကုန်တားဆီးစေလို၍ “သဗ္ဗထာမေန”ဟု

ဟိ ကရောတောတိ-ကား၊ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယော-အကြင်သူသည်၊ “ဒဿာမိ-လှူအံ့၊ န ဒဿာမိ-မလှူအံ့၊ မေ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ သမ္ပဒိဿတိ န ခေါ-ပြည့်စုံမည်လား၊ နော သမ္ပဒိဿတိ န ခေါ-မပြည့်စုံဘူးလား၊” ကုတိ ဧဝံ-သို့၊ စိက္ခလ္လမဂ္ဂေန-ရွံ့ညွှန်ရှိသောလမ်းဖြင့်၊ (ဗြဟ္မကဏ္ဍသောလမ်းဖြင့်)၊ [စိက္ခလ္လ-မဂ္ဂေတိ စိက္ခလ္လဝတိ ပထမိ၊ (ပေတ. ၄-၂၁၀)။] ဂစ္ဆန္တော ဝိယ-သွားသူကဲ့သို့၊ ဒန္တံ-ဖြည်းနှေးစွာ၊ ပုညံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧကသာဋကဿ-ဧကသာဋကပုဏ္ဏား၏၊ (မစ္ဆေရသဟဿံ-မစ္ဆေရစိတ်အထောင်ဟူသော၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်း များစွာသော မစ္ဆေရစိတ်ဟူသော၊ ပါပံ-သည်၊ ဩကာသံ-ကို၊ လဘတိ) ဝိယ-ရသကဲ့သို့ (ဧဝံ-တူ၊) မစ္ဆေရသဟဿံ-သော၊ ပါပံ-သည်၊ ဩကာသံ-ကို၊ လဘတိ-၏၊ အထ-အခွင့်ရရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုသူ၏၊ မနော-သည်၊ ပါပသ္မိံ-၌၊ ရမတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ ကုသလကမ္မကရဏ-ကာလေယေဝ-ကုသိုလ်ကံကို ပြုရာအခါ၌သာလျှင်၊ စိတ္တံ-သည်၊ ကုသလေ-၌၊ ရမတိ-၏၊ တတော-ထိုကုသိုလ်မှ၊ မုစ္စိတွာ-၍၊ ဝါ-လသော်၊ ပါပနိန္ဒမေဝ-မကောင်းမှု၌ ညွတ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ကုတိ-ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ၊ ဂါထာ-ပရိယောသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ ပါပုဏီသု၊ ကုတိ-စူဠေက-သာဋကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပြီးပြီ။

စူဠေကသာဋကဗြာဟ္မဏဝတ္ထုဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

ဖွင့်သည်၊ ချဲ့ဦးအံ့-ဣဌာရုံကြောင့် လောဘဖြစ်သော် အသုဘဟု ရှုဆင်ခြင်လျှင် လောဘစိတ်သည် ဆုတ်နစ်ရပ်တုံသွား၏၊ အနိဌာရုံကြောင့် ဒေါသဖြစ်သော် မေတ္တာပွားလျှင် ဒေါသစိတ်သည် ဆုတ်နစ်ရပ်တုံသွား၏၊ မဇ္ဈတ္တာရုံကြောင့် မောဟဖြစ်သော် ပါဠိတော်ကို သင်ယူခြင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မေးမြန်းခြင်း၊ လေးစားထိုက်သော ဆရာသမားစသူတို့ထံ ချဉ်းကပ်နေထိုင်ခြင်းကို ဆင်ခြင်လျှင် မောဟစိတ်သည် ဆုတ်နစ်ရပ်တုံသွား၏၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သည်အဖြစ်၊ တရားတော်၏ ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သည်အဖြစ်၊ အရိယာသံဃာတော်၏ ကောင်းစွာကျင့်ကြံပုံတို့ကို ဆင်ခြင်လျှင် မကောင်းမှုအကုသိုလ်တရားများ ဆုတ်နစ်ရပ်တုံသွား၏၊ ဤသို့ အသုဘစသည် ရှုဆင်ခြင်ခြင်းကို “သဗ္ဗထာမေန”ဟု ဆိုသည်။ (သံ. ၄-၃၊ ၁၀၆)

၂-သေယျသကတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ပါပဉ္စ ပုရိသောတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သေယျသကတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ သော-ထိုသေယျသကထေရံ သည်၊ လာဠုဒါယိတ္ထေရဿ-၏။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော-အတူနေတပည့်တည်း၊ အတ္တနော-၏။ အနဘိရတိ-မပျော်ခြင်းကို၊ တဿ-ထိုလာဠုဒါယိထေရ်အား၊ အာရောစေတွာ-၍၊ တေန-ထိုလာဠုဒါယိထေရ်သည်၊ **ပဌမသံဃာဒိသေသကမ္မေ**-ပဌမသံဃာဒိသေသအာပတ်ကို ပြုတတ်သော အမှု၌၊ သမာဒပိတော-ကောင်းစွာ ယူစေအပ်သည်၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အနဘိ-ရတိယာ-မပျော်ခြင်းသည်၊ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာယ-ဖြစ်ပေါ်လာ ဖြစ်ပေါ်လာလသော်၊

ပဌမသံဃာဒိသေသကမ္မေ။ ။သိဿတိ အဝသိဿတီတိ သေသော၊ အာဒိ စ+သေသော စ အာဒိသေသာ-အစဖြစ်သော ပရိဝါသဒါန+ကြွင်းသော မာနတ္တဒါန၊ အဗ္ဘာနတို့၊ သံဃော+အာဒိသေသေသု ဣစ္ဆိတဗ္ဗော အဿာတိ သံဃာဒိသေသော၊ [သံဃ+အာဒိသေသ၊ ဒွိပဒဗဟုဗ္ဗိဟိ] (တစ်နည်း) သံဃော အာဒိမှ စေဝ သေသေ စ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော အဿာတိ သံဃာဒိသေသော၊ [သံဃာဒိသေသ+အ၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော အ (နိတိ-၇၈၅)သုတ်ဖြင့် အပစ္စည်းသက်၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတဒ္ဓိတိ၊ (တစ်နည်း) သံဃ+အာဒိ+သေသ၊ တိပဒဗဟုဗ္ဗိဟိ-ကင်္ခါမဟာဋီ-၂၊ ၁၆၈။] ပဌမော+သံဃာဒိသေသော ပဌမ-သံဃာဒိသေသော၊ ပဌမသံဃာဒိသေသဿ+ကာရကံ+ကမ္မံ ပဌမသံဃာဒိသေသ-ကမ္မံ-ပဌမသံဃာဒိသေသအာပတ်ကို ပြုတတ်သော သုက္ကဝိဿဋ္ဌိအမှု၊ ကာရကပုဒ် အကျေကြံ။

ဆက်ဥးအံ့-အာပတ်မှ ထမြောက်ခြင်း(အာပတ်ကုစားခြင်း)ကိစ္စကို ပြုရာဝယ် အစ၌ သံဃာက ပရိဝါသပေးရ၏၊ အလယ်၌ မာနတ်ပေးရ၏၊ မာနတ်ကျင့်နေစဉ် ထပ်သင့်ပြန်လျှင် မူလာယ ပဋိကဿနခေါ် ညဉ့်မဖုံးသော် မာနတ်ပြန်ပေး၍ ညဉ့်ဖုံးသော် ပရိဝါသနှင့်တကွ မာနတ်ပါ ပေးရ၏၊ အဆုံး၌ အဗ္ဘာန်သွင်းပေးရ၏၊ အာပတ်မှ ထမြောက်ခြင်း(အာပတ်ကုစားခြင်း)ကိစ္စ၌သာ သံဃာလို၏၊ အာပတ်မှာ သံဃာမလို၊ ထိုကြောင့် ဝိဂြိုဟ်အလို အာပတ်ကို မရ၊ အာပတ်မှထမြောက်ခြင်း(ကုစားခြင်း) အာ-ပတ္တိဝုဋ္ဌာနကံကို ရ၏၊ အကျိုးဖြစ်သောအာပတ္တိဝုဋ္ဌာန၏ အမည်ကို အကြောင်း ဖြစ်သော အာပတ်၌ တင်စား၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် အာပတ်ကိုလည်း “သံဃာဒိသေသ”ဟု ခေါ်သည်။

(ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်တိုင်း၌)၊ တံ ကမ္မံ-ထိုပဌမသံဃာဒိသေသအမှုကို၊ အ-
 ကာသိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တဿ-ထိုသေယျသကထေရ်၏၊ ကိရိယံ-အပြုအမူ
 ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ တံ-ထိုသေယျသကထေရ်ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊ “တံ-
 သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ကရောသိ ကိရ-ပြုသတဲ့ဆို” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-
 ရား၊ အာမ-ပါ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘာရိယံ-ကြီးလေးသော၊
 ကမ္မံ-အမှုကို၊ အကာသိ-သနည်း? မောဃပုရိသ-မဂ်ဖိုလ်မမှီး၊ အချည်းနှီး
 ယောက်ျား! (တဝ-၏၊ ကမ္မံ-အမှုသည်၊) အနန္တစိကံ-မလျောက်ပတ်၊ (ရဟန်း
 အဖြစ်ကိုပြုတတ်သော ဟိရိဩတ္တပ္ပအစရှိသောတရား၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သာသနာ
 တော်၏ အရိပ်အရောင်ဖြစ်သော သုန္ဒရတာဂုဏ်သို့ အစဉ်မလိုက်၊)” ကုတိ-
 ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ နာနပ္ပကာရတော-အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့်၊ ဂရ-
 ဟိတွာ-၍၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညာပေတွာ-ပညတ်တော်မူ၍၊ “ဧဝံပု-သော၊
 ကမ္မံ-မကောင်းမှုသည်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မေပိ-မျက်မှောက်ဘဝ၌လည်းကောင်း၊ သမ္ပရာ-
 ယေပိ-တမလွန်ဘဝ၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသံဝတ္တနိကမေဝ-ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေ
 တတ်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ အနုသန္တိ ယဇေတွာ၊ ဓမ္မံ
 ဒေသေန္တော ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ) “ပါပဇ္ဇေ၊ ပေ၊ ဥစ္စယော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

ပါပဇ္ဇေ ပုရိသော ကယိရာ၊ န နံ ကယိရာ ပုနပ္ပုနံ၊

န တမိ ဆန္တံ ကယိရာထ၊ ဒုက္ခော ပါပဿ ဥစ္စယော။

ပုရိသော-ယောက်ျားသည်၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ စေ ကယိရာ-အကယ်၍
 (တစ်ကြိမ်တစ်ခါ) ပြုမိငြားအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ပြုမိသည်ရှိသော်၊) နံ-ထို
 မကောင်းမှုကို၊ ပုနပ္ပုနံ-ထပ်ခါထပ်ခါ၊ န ကယိရာ-မပြုရာ၊ တမိ-ထိုမကောင်း
 မှု၌၊ ဆန္တံ-ပြုလုပ်လိုခြင်းတဏှာကို၊ န ကယိရာထ-မပြုရာ၊ (ကသ္မာ-နည်း?
 ယသ္မာ-ကြောင့်၊) ပါပဿ-၏၊ ဥစ္စယော-တိုးပွားခြင်းသည်၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲ
 သည်၊ ဝါ-ဒုက္ခ၏ ဇနကကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-တည်း။) [“ပါပ
 သ-ကို၊ ဥစ္စယော-ပွားစေခြင်း(ဆည်းပူးခြင်း)အကုသိုလ်စေတနာသည်၊ ဒုက္ခော-ဒုက္ခ
 ၏ ဇနကအကြောင်းဖြစ်၏”ဟု ပါပဿကို ကံအနက် ပေးသေး၏။(ပြည် နိ. ဌနိ-
 ၁, ၂၉၁)]

တဿာ-ထိုဂါထာ၏။ အတ္ထော-ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ သကိံ-တစ်ကြိမ်၊ ပါပကမ္မံ-ကို သစေ ကရေယျ-ပြုမိအံ့၊ (ဧဝံသတိ) တင်္ခဏေယေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ “ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ အပ္ပတိရူပံ-မသင့်တော်၊ ဩဠာရိကံ-ယုတ်ညံ့၏။” ဣတိ-ဤသို့၊ ပစ္စဝေက္ခိတ္တာ-ဆင်ခြင်၍၊ နံ-ထိုမကောင်းမှုကို၊ ပုနပျူနံ-ထပ်ခါထပ်ခါ၊ န ကယိရာ-မပြုရာ၊ ယောပိ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ [န ကယိရာထ၌စပ်၊] တမ္ပိ-ထိုမကောင်းမှု၌၊ **ဆန္ဒော ဝါ**-လိုချင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အလိုသည်လည်းကောင်း)၊ **ရုစိ ဝါ**-နှစ်သက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (အကြိုက်သည်လည်းကောင်း)၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်အံ့၊ တမ္ပိ-ထိုလိုချင်၊ နှစ်သက်ခြင်းကိုလည်း၊ (အလိုအကြိုက်ကိုလည်း)၊ ဝိနောဒေတွာ-ပယ်ဖျောက်၍၊ န ကယိရာထေဝ-မပြုရာသည်သာ။ ကိံ ကာရဏာ-နည်း? **ပါပဿ**-၏။ **ဥစ္စယော**-ပွားစီးခြင်းသည်၊ **ဒုက္ခော**-ဆင်းရဲသည်၊ ဝါ-ဒုက္ခ၏ ဇနကအကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ၊ တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပါပဿ-၏။ ဥစ္စယော-ပွားစီးခြင်းသည်၊

ဆန္ဒော ဝါ ရုစိ ဝါ။ ။“ရုစိ”သည် “ဆန္ဒော”၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ချဲ့ဦးအံ့-ဆန္ဒသည် တဏှာဆန္ဒ၊ ဒိဋ္ဌိဆန္ဒ၊ ဝီရိယဆန္ဒ၊ ဓမ္မဆန္ဒ(ကတ္တုကမ္ပတာဆန္ဒ)အားဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ကတ္တုကမ္ပတာဆန္ဒသည်လည်း လောဘနှင့်ယှဉ်ခိုက် တဏှာဆန္ဒ၊ ဒေါသနှင့်ယှဉ်ခိုက် ပဋိယဆန္ဒ၊ ကောသလ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ထိနမိဒ္ဓ၊ ကာမဝိတက်စသည်တို့နှင့်ယှဉ်ခိုက် အစဉ်အတိုင်း အတိလီနဆန္ဒ၊ အတိပုဂ္ဂဟိတဆန္ဒ၊ သံခိတ္တဆန္ဒ၊ ဝိက္ခိတ္တဆန္ဒဟု ခေါ်၍ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟတို့နှင့်ယှဉ်ခိုက် အစဉ်အတိုင်း နေက္ခမ္မဆန္ဒ၊ အဗျာပါဒ-ဆန္ဒ၊ အဝိဟိသာဆန္ဒဟု ခေါ်သည်။ ဤ၌ ကတ္တုကမ္ပတာဆန္ဒ ဖြစ်သင့်သည်။ ကတ္တုကမ္ပတာဆန္ဒအမျိုးမျိုးတွင်လည်း “ဆန္ဒော ဝါ ရုစိ ဝါ”ဟု တဏှာအနက်ဟောပရိယာယ်ဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် တဏှာဆန္ဒဖြစ်သင့်သည်။ (အဘိ. ၄-၂၊ ၂၇၆၊ သင်္ခိ-၂၊ ၄၀၁၊ မ. ၄-၂၊ ၃၊ မဇ္ဈိ-၂၊ ၇၈)

ဒုက္ခော ပါပဿ ဥစ္စယော။ ။ဒုက္ခသဒ္ဓါသည် ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝတ္ထု(ဒုက္ခ၏တည်ရာ)၊ အနိဋ္ဌာရုံ၊ ဒုက္ခပစ္စယ(ဒုက္ခ၏ ဇနကအကြောင်း)၊ ဒုက္ခပစ္စယဌာန(ဒုက္ခ၏ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းဖြစ်သော အနိဋ္ဌာရုံစသည်တို့၏ တည်ရာဌာန)စသော အနက်တို့ကို ဟော၏။ ဤ၌ ဒုက္ခပစ္စယ(ဒုက္ခ၏ ဇနကအကြောင်း)ဟူသော အနက်ကို ယူပါ။ အကျိုးဒုက္ခအမည်ကို အကြောင်းမကောင်းမှု၌ တင်စား၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် ကောင်းမှုကို “ဒုက္ခော”ဟု ဟောတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် “ပါပဿ ဟိ... ဣဓ-

ဝုဗ္ဗိ-တိုးပွားခြင်းသည်၊ ဣလောကေပိ-၌လည်းကောင်း၊ သမ္မရာယေပိ-၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခမေဝ-ဆင်းရဲကိုသာ၊ အာဝဟတိ-ရွက်ဆောင်၏။ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏီသု၊ ဣတိ-သေယျသကတ္ထေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

သေယျသကတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကော ပြီးပြီ။

၃-လာဇဒေဝဓိတာဝတ္ထုဘာသာသီကော

ပုညဇ္ဇေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော လာဇဒေဝဓိတရံ-လာဇနတ်သမီးကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ၊ [လဇတိ ဒိဗ္ဗတီတိ လာဇ၊ လာဇ စ + သာ+ဒေဝဓိတာ စာတိ လာဇဒေဝဓိတာ၊ လာဇ၌ ပုဏ္ဏောဇ(ဓမ္မဋီ-၁၆၆)] ဝတ္ထု-ဝတ္ထုသည်၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ သမုဋ္ဌိတံ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ ဟိ-ချဲ့၊ အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ-သည်၊ ပိပ္ပလိဂုဟာယံ-ပိပ္ပလိလိုဏ်ဂူ၌၊ ဝါ-ညောင်ကြပ်ပင်ရှိရာလိုဏ်ဂူ၌၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၆၇၉၈] ဝိဟရန္တော-သော်၊ ဈာနံ-ကို၊ သမာပဇ္ဇိတွာ-၍၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ ဝုဋ္ဌာယ-၍၊ ဒိဗ္ဗေန-နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သော ပဿာဒစက္ခုနှင့် တူသော၊ [ဒိဗ္ဗေန-ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သော ဈာန်လေးပါးကြောင့် ရအပ်သော၊ ဝါ-ဒိဗ္ဗဝိဟာရတွင် အထက်ဆုံးစတုတ္ထဈာန်ကို မှီသော၊ ဝါ-ထွန်းလင်းတောက်ပတတ်သော၊ ဝါ-တိရောကုဋ္ဌအစရှိသော အရပ်သို့ မငြိမကပ် သွားတတ်သော၊] စက္ခုနာ-အဘိညာဉ်မျက်စိဖြင့်၊ ဘိက္ခာစာရဋ္ဌာနံ-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လှည့်လည်ရာအရပ်ကို၊ ဝါ-ဆွမ်းခံအရပ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၃၀၈] ဩလောကေန္တော-သော်၊ ဧကံ-သော၊ သာလိ-ခေတ္တပါလိကံ-သလေးစပါးခင်းကို စောင့်သော၊ ဣတ္ထိ-ကို၊ သာလိသီသာနိ-သလေးနှံတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ လာဇေ-ပေါက်ပေါက်တို့ကို၊ ကုရုမာနံ-ပြုလုပ်နေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “သဒ္ဓါ န ခေါ-သဒ္ဓါတရားရှိသလား၊ အဿဒ္ဓါ (န ခေါ)-

လောကေပိ သမ္မရာယေပိ ဒုက္ခမေဝ အာဝဟတိ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဟိကား ဝိတ္ထာရအနက်ဟောတည်း၊ ဝုဗ္ဗိဖြင့် ဥစ္စယော၌ စိဓာတ်သည် ဥဇ္ဈေးရှိသောကြောင့် ဝဗ္ဗအနက်ဟောကြောင်းကို ပြသည်။ (မ. ဋ-၁, ၂၂၃၊ အဘိ. ဋ-၁, ၈၄၊ ဣတိ. ဋ-၁၇၅၊ ဗုဒ္ဓ. ဋ-၈၄၊ သံ. ဋ-၂, ၁၃၊ မဇ္ဈိ-၁, ၃၁၈၊ ဓာတွတ္ထ)

သဒ္ဓါတရားမရှိဘူးလား။” ကုတိ-သို့၊ ဝိမံသိတွာ-စူးစမ်းဆင်ခြင်၍၊ ဝါ-သော်၊ “သဒ္ဓါ”တိ-သဒ္ဓါတရားရှိ၏ဟူ၍၊ ဥ တွာ၊ “မေ-ကို၊ သင်္ဂဟံ-ထောက်ပံ့လှူဒါန်းခြင်းကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ သက္ခိဿတိ န ခေါ-စွမ်းနိုင်မည်လား၊ နော သက္ခိဿတိ န ခေါ-မစွမ်းနိုင်မည်လား။” ကုတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-သော်၊ “ဝိသာရဒါ-ရှုံ့ရှားခြင်းကင်း၊ ရဲတင်းခြင်းရှိသော၊ ကုလဓိတာ-အမျိုးသမီးသည်၊ မမ-ကို၊ သင်္ဂဟံ-ကို၊ ကရိဿတိ-မည်၊ စ ပန-သည်သာမကသေး၊ ဝါ-ထူးခြားချက်ကား၊ (သင်္ဂဟံ-ကို) ကတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ မဟာသမ္ပတ္တိ-ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ကို၊ လဘိဿတိ-လိမ့်မည်။” ကုတိ-သို့၊ ဥ တွာ၊ စီဝရံ-ကို၊ ပါရုပိတွာ-၍၊ ပတ္တံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ သာလိခေတ္တသမိပေယေဝ-သလေးခင်း၏အနီး၌သာ၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ ကုလဓိတာ-သည်၊ ထေရံ-ကို၊ ဒိသ္မာဝ-၍သာလျှင်၊ ပသန္နစိတ္တာ-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ-၅ပါးအပြားရှိသော၊ ပီတိယာ-ဖြင့်၊ ဝါ-သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၀၈၈၊] ဖုဋ္ဌသရီရာ-တွေ့ထိအပ်သော ကိုယ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍) “ဘန္တေ-ရား! တိဌထ-ရပ်တော်မူပါကုန်၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ လာဇေ-တို့ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဝေဂေန-ဖြင့်၊ ဝါ-စွာ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရဿ-၏၊ ပတ္တေ-၌၊ အာ-ကိရိတွာ-လောင်းလျှ၍၊ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန-ဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၃၈၈၊] ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! တုမေဟိ-တို့သည်၊ ဒိဌဓမ္မဿ-မြင်အပ်သောတရား၏၊ ဘာဂိနိ-အဖို့ရှိသူမသည်၊ အသံ-ဖြစ်ရပါလို၏။” ကုတိ-သို့၊ ပတ္တနံ-ဆုတောင်းခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ “ဧဝံ-ဤတောင်းသည့်အတိုင်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ” ကုတိ-သို့၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ သာပိ-ထိုအမျိုးသမီးသည်လည်း၊ ထေရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ အတ္တနာ-သည်၊ ဒိန္နဒါနံ-လှူအပ်သောအလှူကို၊ အာဝဇ္ဇမာနာ-ဆင်ခြင်လျက်၊ နိဝတ္တိ-ပြန်လှည့်ပြီ၊ စ ပန-ဆက်၊ တာယ-ထိုအမျိုးသမီး၏၊ ကေဒါရမရိယာဒါယ-လယ်အပိုင်းအခြားဖြင့်၊ ဝါ-လယ်ကန်သင်းဖြင့်၊ ဂမနမဂ္ဂေ-သွားရာလမ်းကြောင်း၌၊ ဧကသ္မိ-သော၊ ဗိလေ-တွင်း၌၊ ယောရဝိသော-ပြင်းထန်သော အဆိပ်ရှိသော၊ သပ္ပေ-သည်၊ နိပဇ္ဇိ-ပြီ၊ သော-ထိုမြေသည်၊ ထေရဿ-၏၊ ကာသာယပဋိစ္ဆန္တံ-သင်္ကန်းဖြင့် ဖုံးထားအပ်သော၊ ဇယံ-ခြေသလုံးကို၊ ချံသိတုံ-ကိုက်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ ကုတရာ-

အခြားသော အမျိုးသမီးသည်၊ ဒါနံ-ကို၊ အာဝဇ္ဇမာနာ-လျက်၊ နိဝတ္တန္တိ-ပြန်
လာလသော်၊ တံ ပဒေသံ-ထိုအရပ်သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ သပ္ပော-သည်၊ ဗိလာ-မှ၊
နိက္ခမိတွာ-၍၊ တံ-ထိုအမျိုးသမီးကို၊ ခုံသိတွာ-ကိုက်၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊
ပါတေသိ-လဲကျစေပြီ၊ သာ-ထိုအမျိုးသမီးသည်၊ ပသန္နစိတ္တေန-ဖြင့်၊ ကာလံ-
ကို၊ ကတွာ-၍၊ တာဝတိံသဘဝနေ-၌၊ တိံသယောဇနိကေ-သော၊ ကနက-
ဝိမာနေ-ရွှေဗိမာန်၌၊ သုတ္တပ္ပဗုဒ္ဓါ ဝိယ-အိပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍ နိုးလာသူမကဲ့သို့၊
ဝါ-အိပ်ပြီးသည်မှ နိုးလာသူမကဲ့သို့၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၈၁၅] သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိ-
တေန-အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့ဖြင့် ပြင်ဆင်အပ်သော၊ တိဂါဝုတေန-ဂုဂါဝုတ်
ရှိသော၊ အတ္တဘာဝေန-ဖြင့်၊ [ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏအနက်၊] နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ သာ-သည်၊
ဒွါဒသယောဇနိကံ-၁၂ယူဇနာရှိသော၊ ဧကံ-သော၊ ဒိဗ္ဗဝတ္ထံ-နတ်၌ဖြစ်သော
အဝတ်ကို၊ (နတ်အဝတ်ကို)၊ နိဝါသေတွာ-ဝတ်၍၊ ဧကံ-တစ်ထည်ကို၊ ပါရု-
ပိတွာ-ခြံ၍၊ အစ္ဆရာသဟဿပရိဝုတာ-နတ်သမီးတစ်ထောင် ခြံရံအပ်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ ပုဗ္ဗကမ္မပကာသနတ္ထာယ-ရှေးကောင်းမှုကို ထင်ရှားပြခြင်းအကျိုးငှာ၊
သုဝဏ္ဏလာဇာရိတေန-ရွှေပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့် ပြည့်သော၊ ဩလမ္မကေန-
တွဲလျားကျသော၊ သုဝဏ္ဏသရကေန-ရွှေခွက်ဖြင့်၊ ပဋိမဏ္ဍိတေ-တန်ဆာဆင်
အပ်သော၊ ဝိမာနဒွါရေ-ဗိမာန်တံခါး၌၊ ဌိတာ-ရပ်လျက်၊ အတ္တနော-၏၊ သမ္ပတ္တိ-
စည်းစိမ်ကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ “မေ-သည်၊ ကိံ-အဘယ်ကောင်းမှုကို၊
ကတွာ-၍၊ အယံ သမ္ပတ္တိ-ဤစည်းစိမ်ကို၊ လဒ္ဓါ န ခေါ-နည်း?” ကုတိ-ဤသို့၊
ဒိဗ္ဗေန-သော၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ဥပဓာရေန္တိ-စူးစမ်းဆင်ခြင်လသော်၊ “မေ-သည်၊
အယုဿ မဟာကဿပတ္ထေရဿ-အရှင်မဟာကဿပထေရ်အား၊ ဒိန္နလာဇ-
နိဿန္ဓေန-လျှူအပ်ခဲ့သော ပေါက်ပေါက်၏ အကျိုးဆက်အားဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊
[ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၄၅၅] သာ-ထိုစည်းစိမ်ကို၊ လဒ္ဓါ-ပြီ၊” ကုတိ-သို့၊ အညာသိ-ပြီ။

သာ-ထိုနတ်သမီးသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပရိတ္တကေန-အနည်းငယ်သော၊ ကမ္မေန-
ကောင်းမှုကြောင့်၊ ဧဝရူပံ-သော၊ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ “ဒါနိံ-၌၊ မယာ-
သည်၊ ပမဇ္ဇိတုံ-မေ့လျော့ခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မသင့်၊ အယုဿ-၏၊ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ-
ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၆၀၅] ကတွာ-၍၊ ကုမံ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ ထာဝရံ-

ခိုင်မြဲသည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရိဿာမိ-အံ့” ကူတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ၊ ပါတောဝ-
 ဌ်ပင်၊ ကနကမယံ-ရွှေဖြင့်ပြီးသော၊ သမ္မဇ္ဇနိဉ္စေဝ-တံမြက်စည်းကိုလည်းကောင်း၊
 ကစဝရသန္ဓနကံ-အမှိုက်ကို စွန့်ပစ်ကြောင်းဖြစ်သော(အမှိုက်စွန့်စရာဖြစ်သော)၊
 ပစ္ဆိ စ-တောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အာဒါယ၊ ဂန္ဓာ၊ ထေရဿ-၏၊ ပရိဝေဏံ-
 ကျောင်းပရိဝုဏ်ကို၊ သမ္မဇ္ဇိတွာ-တံမြက်လည်း၍၊ ပါနီယပရိဘောဇနီယံ-
 သောက်ရေ၊ သုံးရေကို၊ ဥပဋ္ဌာပေသိ-တည်ထားပြီး၊ ထေရော၊ တံ-ထိုတံမြက်
 လည်းထားခြင်း၊ သောက်ရေသုံးရေတည်ထားခြင်းကို၊ ဒိသွာ၊ “ကေနစိ-သော၊
 ဒဟရေန ဝါ-ရဟန်းငယ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရေန ဝါ-သည်
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထံ-ကို၊ ကတံ-သည်၊ ဘဝိဿတိ” ကူတိ-သို့၊ သလ္လ-
 ကွေသိ-မှတ်ထင်ပြီး၊ သာ-ထိုနတ်သမီးသည်၊ ဒုတိယဒိဝသေပိ-ဒုတိယနေ၌
 လည်း၊ တထေဝ-သာလျှင်၊ အကာသိ-ပြီး၊ ထေရောပိ-လည်း၊ တထေဝ-လျှင်၊
 သလ္လကွေသိ-ပြီး၊ တတိယဒိဝသေ ပန-၌ကား၊ ထေရော၊ တဿာ-၏၊ သမ္မဇ္ဇနိ-
 သဒ္ဓံ-တံမြက်လည်းသံကို၊ သုတွာ-၍လည်းကောင်း၊ တာလစ္ဆိဒ္ဓါဒိဟိ-သံကောက်
 ပေါက်(သော့ပေါက်)အစရှိသည်တို့မှ၊ ပဝိဋ္ဌံ-ဝင်လာသော၊ သရီရောဘာသံ-
 ကိုယ်၏အရောင်ကို၊ ဒိသွာ စ-၍လည်းကောင်း၊ ဒွါရံ-ကို၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊
 “သမ္မဇ္ဇတိ-တံမြက်စည်းလည်းနေသော၊ ဧသ (ဧသော)-ဤသူကား၊ ကော-

သမ္မဇ္ဇတိ။ ။ “သမ္မဇ္ဇတိ”ကို ကြိယာပုဒ်ဟု မယူဘဲ ဖြပ်ကိုဟောသော ရုဇ္ဈိနာမ်ပုဒ်
 ယူ၊ ထိုနောင် သိဝိဘတ်ချေ၊ ကြိယာပုဒ်ယူ၍ “ယော-အကြင်သူသည်၊ သမ္မဇ္ဇတိ-၏၊
 (သော-ထိုသူသည်) ကော-အဘယ်သူနည်း?”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်၊ (ပါရာဘာ-
 ၁, ၄၄၂၊ မအူပါနိ-၁, ၁၁၈)၊ မည်သူမည်ဝါဟု မသိဘဲ မေးသောကြောင့် ပုံလိင်ဖြင့်
 ဆိုသည်၊ မှန်၏-အများဆိုင်သာမန်ကို ဆိုလိုရာ၌ ပုံလိင်,နပုံလိင်,ကူတ္တိလိင် တစ်မျိုး
 မျိုးဖြင့် ညွှန်းဆိုနိုင်သည်။ [အာချာတ်ပုဒ်ကား, ရံခါငြား, ကတ္တားကံဖြစ်မြဲ(စာစပ်နိယံ-
 ၄၃)။ အာချာတ်ပုဒ်ပင်, ရံခါလျှင်, နာမ်တွင် ကံနှင့်ကတ္တားတည်း။(ဘုရားကြီး-၂၂၄)]

- သာမညေဘိမတေ သဒ္ဓေါ, နိဂ္ဂိဿတိ ပုမေန ဝါ၊
- နပုံသကေန ဝါပိတိ, သဒ္ဓသတ္ထဝိဒ္ဓ ဝနံ၊(ဗာ၊ ဗာဋိသစ်-၁၉၈-၂၀၁)
- နပုံသကေန လိင်္ဂေန, သဒ္ဓေါဒါဟု ပုမေန ဝါ၊
- နိဂ္ဂိဿတိတိ ဣတဗ္ဗ-မဝိသေသဝိနိစ္ဆိတေ၊(သိဋ္ဌိသစ်-၁, ၁၂)

အဘယ်သူနည်း?” ကူတိ-သို့ ပုစ္ဆိ “ဘန္တေ-ရား! အဟံ-သည်၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ဥပဋ္ဌာယိကာ-အလုပ်အကျွေးမဖြစ်သော၊ (တစ်နည်း) တုမ္မာကံ-တို့ကို၊ ဥပဋ္ဌာ-ယိကာ-ပြုလုပ်ကျွေးခဲ့ဘူးသော၊ လာဇဒေဝဓီတာ-လာဇနတ်သမီးပါတည်း။” ကူတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ “မယံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧဝံနာမိကာ-ဤသို့ အမည်ရှိသော၊ ဥပဋ္ဌာယိကာ နာမ-အလုပ်အကျွေးမမည်သည်၊ နတ္ထိ နနု-မရှိသည်သာ၊ (တစ်နည်း) နနု-စင်စစ်အားဖြင့်၊ နတ္ထိ” [ရှေ့နည်း အဝဓာရဏအနက်၊ နောက်နည်း ကေန္တအနက်] ကူတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ “ဘန္တေ! အဟံ-သည်၊ သာလိခေတ္တံ-သလေးစပါးခင်းကို၊ ရက္ခမာနာ-စောင့်လျက်၊ လာဇေ-တို့ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပသန္တ-စိတ္တာ-ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိဝတ္တန္တိ-သော်၊ သပ္ပေန-သည်၊ ဒဋ္ဌာ-ကိုက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) ကာလံ-ကို၊ ကတွာ၊ တာဝ-တိသဒေဝလောကေ-၌၊ ဥပ္ပန္နာ-ပြီ၊ မယာ-သည်၊ အယျံ-အရှင်ဘုရားကို၊ နိ-ဿာယ-၍၊ အယံ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ လဒ္ဓါ-ပြီ၊ ဘန္တေ! ကုဒါနိပိ-၌လည်း၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ဝတ္ထပဋိဝတ္တံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ‘သမ္ပတ္တိ-စည်းစိမ်ကို ထာဝရံ-ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရိဿာမိ-အံ့’ ကူတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ အာဂတာ-သည်၊ အမှီ-၏၊ ‘ကူတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ “ဟိယျောပိ-မနေ့တုန်းကလည်းကောင်း၊ ပရေပိ-ဟိုတနေ့ တုန်းကလည်းကောင်း၊ တယာဝ-သင်သည်သာ၊ ဧတံ ဌာနံ-ကို၊ သမ္ပဇ္ဇိတံ-တံမြက်လှည်းအပ်သလော? တယာဝ-သည်သာ၊ ပါနီယဘောဇနီယံ-ကို၊ ဥပ-ဋ္ဌာပိတံ-တည်ထားအပ်သလော?” ကူတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ” ကူတိ-ပြီ၊ “ဒေဝဓီတေ-အို . . . နတ်သမီး! အပေဟိ-ဖဲလော၊ (ပြန်သွားလော)၊ တယာ-သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ခဲ့ပြီးသော၊ ဝတ္ထံ-ဝတ်သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသည်သာ၊ (ပြုအပ်ပြီးအတိုင်းသာ)၊ ဟောတု-ရှိပါစေ၊ ကူတော-ဤနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ကုမံ ဌာနံ-သို့၊ မာ အာဂမိ-မလာနှင့်၊” ကူတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! မံ-ကို၊ မာ နာသေထ-ဖျက်ဆီးတော်မမူကြပါနှင့်၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ဝတ္ထံ-ကို၊ ကတွာ၊ မေ-၏၊ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ ထိရံ-ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ပြုခွင့်ကို၊ ဒေထ-ပါကုန်၊” ကူတိ-ပြီ၊ “ဒေဝဓီတေ-နတ်သမီး! အပေဟိ-လော၊ မံ-ကို၊ အနာဂတေ-၌၊ စိတ္တဗီဇနိ-ဆန်းကြယ်သောယပ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၂၄၂၅] ဂဟေတွာ-၍၊ နိသိန္ဓေဟိ-ထိုင်နေ ကုန်သော၊ ဓမ္မကထိကေဟိ-ဓမ္မကထိကတို့သည်၊ ‘ဧကာ-သော၊ ဒေဝဓီတာ-

နတ်သမီးသည်၊ အာဂန္တု-လာ၍၊ မဟာကဿပတ္ထေရဿ-၏၊ ဝတ္ထုပဋိဝတ္တံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပါနီယပရိဘောဇနီယံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌာပေသိ ကိရ-သတဲ့၊ ကုတိ-သို့၊ ဝတ္ထုဗ္ဗတံ-ပြောဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ မာ ကရိ၊ ကုတော-ဤနေမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ကုဓ-ဤအရပ်သို့ (ဤကျောင်းသို့)၊ မာ အာဂမိ-မလာနှင့်၊ ပဋိက္ကမ-ပြန်သွားလော” ကုတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ သာ-ထိုနတ်သမီးသည်၊ “ဘန္တေ! မံ-ကို၊ မာ နာသေထ-မဖျက်ဆီးပါကုန်နှင့်၊” ကုတိ-သို့၊ ပုနပျုနံ၊ ယာစိယေဝ-တောင်းပန်သည်သာ၊ ထေရော-သည်၊ “အယံ-ဤနတ်သမီးသည်၊ မမ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ န သုဏာတိ-နားမထောင်၊” ကုတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “တုဝံ-သင်သည်၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနာသိ-မသိ၊” ကုတိ-သို့၊ အစ္ဆရံ-လက်ချောင်းကို၊ ဝါ-လက်ဝါးပြင်ကို၊ ပဟရိ-ပုတ်ခတ်ပြီ၊ (အစ္ဆရံ ပဟရိ-လက်ဖျောက်တီးပြီ)၊ သာ-ထိုနတ်သမီးသည်၊ တတ္ထ-ထိုနေရာ၌၊ သဏ္ဌာတုံ-တည်နေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်တော့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ (တစ်နည်း) အသက္ကောန္တိ-နိုင်လသော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အာကာသေ-၌၊ ဥပ္ပတိတွာ-ပျက်တက်၍၊ အဉ္စလိ-လက်အုပ်ကို၊ ပဂ္ဂယု-ချိမ့်၍၊ “ဘန္တေ! မယာ-သည်၊ လဒ္ဓသမ္ပတ္တိ-ကို၊ မာ နာသေထ-ကုန်နှင့်၊ ထာဝရံ-ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ကို၊ ဒေထ-ပါကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ရောဒန္တိ-ငိုလျက်၊ အာကာသေ-၌၊ အဋ္ဌာသိ။

သတ္တာ-သည်၊ ဇေတဝနေ-၌၊ ဂန္ဓကုဋိယံ-၌၊ နိသိန္နောဝ-လျက်သာ၊ တဿာ-ထိုနတ်သမီး၏၊ ရောဒိတသဒ္ဓံ-ငိုခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောအသံကို၊ ဝါ-ငိုသံကို၊ သုတွာ၊ ဩဘာသံ-အရောင်အလင်းကို၊ ဖရိတွာ-ဖြန့်တော်မူ၍၊ ဒေဝဓိတာယ-၏၊ သမ္ပဓေ-မျက်မှောက်၌၊ နိသိဒိတွာ-၍၊ ကထေန္တော ဝိယ-သကဲ့သို့၊ “ဒေဝ-ဓိတေ-နတ်သမီး! မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-သော၊ ကဿပဿ-၏၊ သံဝရကရဏမေဝ-စောင့်စည်းမှုကို ပြုခြင်းသည်သာလျှင်၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း၊ **ပုညတ္ထိကာနံ** ပန-ကောင်းမှုဖြင့် အလိုရှိသူတို့၏ကား၊ ဝါ-ကောင်းမှုကို အလိုရှိသူတို့၏ကား၊

ပုညတ္ထိကာနံ။ ။ပုညကရဏမေဝ၊ ဘာရောတိ၌စပ်၊ အရှင်မဟာကဿပထရ်၏ တာဝန်မှတစ်ပါး ကောင်းမှုလိုလားသူတို့၏ တာဝန်တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပနကား ပက္ခန္တရအနက်ဟောတည်း၊ “ပုညတ္ထိကာနံ”၌ ကောင်းမှုဖြင့် လိုလားခြင်း(ကောင်းမှုကို

‘အယံ-ဤကောင်းမှုပြုခြင်းဖြင့်၊ နော-ငါတို့အား၊ အတ္ထော-အကျိုးသည်၊ (အတ္ထိ-၏။)’ ဣတိ-သို့၊ သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ ပုညကရဏမေဝ-ကောင်းမှုကို ပြုခြင်းသည်သာ၊ ဘာရော-တာဝန်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ပုညကရဏံ-သည်၊ ဣဓ-စေဝ-၌လည်းကောင်း၊ သမ္ပရာယေ-စ-၌လည်းကောင်း၊ သုခမေဝ-ချမ်းသာကြောင်းသာတည်း။’ ဣတိ-သို့ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္တိ-ယဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော-သော်၊ ဣမံ ဂါထံ၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ပုညဇ္ဇေ ၂၀၊ ပုညဿ ဥစ္စယော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

ပုညဇ္ဇေ ပုရိသော ကယိရာ၊ ကယိရာ နံ ပုနပ္ပုနံ၊ တမ္ပိ ဆန္တံ ကယိရာထ၊ သုခေါ ပုညဿ ဥစ္စယော။

လိုလားခြင်း)ဟူသည် ကောင်းမှုပြုလိုသည့် ဓမ္မစန္ဒယှဉ်တွဲဖြစ်နေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ (စရိယာ. ၄-၂၃၈)၊ [ဆန္ဒအမျိုးမျိုးကို ရှေ့ဝတ္ထု ဂါထာဖွင့်၌ ရေးခဲ့ပြီ၊] “အတ္ထော+ယေသံ အတ္ထိတိ အတ္ထိကာ၊ ပုညေန+အတ္ထိကာ ပုညတ္ထိကာ-ကောင်းမှုဖြင့် အလိုရှိသူတို့၊ (စရိယာ. ၄-၂၃၈၊ ရှု-၁၉၄၊ နိဒီ-၃၀၈)၊ (တစ်နည်း) ပုညေန+အတ္ထော ပုညတ္ထော၊ ပုညတ္ထော+ယေသံ အတ္ထိတိ ပုညတ္ထိကာ၊ (ပါရာဘာ-၁၊ ၁၁)၊ (တစ်နည်း) ပုည+အတ္ထိကာ ပုညတ္ထိကာ-ကောင်းမှုကို အလိုရှိသူတို့”ဟု ပြပါ။

ဆက်ဦးအံ့-အတ္ထိကယှဉ်ရာဝယ် ပြအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဒုတိယာတပျရိသ်၊ တတိယာတပျရိသ်အားဖြင့် ၂မျိုးပြုကြရာတွင် ဒုတိယန္တကို “အတ္ထ”ဟူသော အန္တတ္ထတွင် စပ်၍ တတိယန္တကို “အတ္ထ”ဟူသော အန္တတ္ထနှင့် ဣက၏ အနက်ဖြစ်သော ဗာဟုတ္ထ ၂ ပါးလုံး၌ စပ်ရသည်။ ဆရာတို့ကား နှစ်သက်တော်မမူပါ။ (ပါရာဘာ-၁၊ ၁၁)၊ [အတ္ထိက အယှဉ်၊ ရှေ့ပုဒ်စဉ်မှာ၊ ဒုတိယာဝိဘတ်၊ သက်တုံလတ်က၊ အန္တတ်တွင်သာ၊ စပ်လေပါ။ တတိယာကား၊ ၂ပါးအန္တတ်၊ စပ်ဗာဟုတ်။(ဘုရား-၁၂၆)]

အယံ နော အတ္ထော။ ။ဥဒါန-၁၁၁၌ “အမှာကမ္ပိ. . . ပုညေန အတ္ထော”ဟု ရှိ၏။ အခြားပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌လည်း အတ္ထသဒ္ဒါရှေ့တွင် “အတ္ထေနေဝ မေ အတ္ထော”စသည်ဖြင့် တတိယာဆုံးသောပုဒ်၊ စတုတ္ထိဆုံးသောပုဒ်များ ရှိလေ့ရှိ၏။ ထိုကြောင့် အယံ၌ ပထမာဝိဘတ်ကို တတိယာအနက်ကြံပါ။ အတ္ထသဒ္ဒါကား ပ-ယောဇနအနက်ကို ဟော၏။ [အတ္ထောတိ ပယောဇနံ၊ အတ္ထိတိ ဝစနသေသော၊-ဥဒါန. ၄-၁၈၀။]

ပုရိသော-သည်။ ပုည-ကောင်းမှုကို၊ စေ ကယိရာ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) နံ-ထိုကောင်းမှုကို၊ ပုနပ္ပုနံ-ထပ်ခါထပ်ခါ၊ ကယိရာ-ပြုရာ၏၊ တမ္ပိ-ထိုကောင်းမှု၌၊ ဆန္ဒ-အားထုတ်လိုခြင်းဝီရိယကို၊ ကယိရာ-ပြုရာ၏၊ (ကသ္မာ-နည်း? ယသ္မာ-ကြောင့်၊) ပုညဿ-ကောင်းမှု၏၊ ဥစ္စယော-ပွားစီးခြင်းသည်၊ သုခေါ-ချမ်းသာသည်၊ ဝါ-သုခ၏ ဇနကအကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-တည်း။)

တဿာ-ထိုဂါထာ၏၊ အတ္ထော-ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ ပုည-ကို၊ သစေ ကရေယျ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ “မေ-သည်၊ ပုည-ကို၊ ဧကဝါရံ-တစ်ကြိမ်၊ ကတံ-ပြီ၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှလောက်ဖြင့်၊ အလံ-တော်ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ အနောရမိတ္တာ-မရှောင်ဖယ်မှု၍၊ ပုနပ္ပုနံ၊ **ကရောထေဝ**-ပြုထိုက်သည်သာ။ တဿ-ထိုကောင်းမှုကို၊ အကရဏက္ခဏေပိ-မပြုရာခဏ၌လည်း၊ (မပြုရာအခါ၌လည်း)၊ တမ္ပိ ပုညေ-ထိုကောင်းမှု၌၊ **ဆန္ဒ**-ပြုလုပ်လိုခြင်းကို၊ **ရုစိ**-နှစ်သက်ခြင်းကို၊ **ဥဿာဟံ**-အားထုတ်မှုလို့လကို၊ ကရောထေဝ-သာ။ ကိံ ကာရဏာ-နည်း? **ပုညဿ**-၏၊ **ဥစ္စယော**-တိုးပွားခြင်းသည်၊ **သုခေါ**-ချမ်းသာသည်၊ ဝါ-သုခ၏

ကရောထေဝ။ ။ “ကရောထ+ဧဝံ”ဟု ဖြတ်၊ “ပုရိသော”ဟု ကတ္တားရှိသဖြင့် “ကရောထ”သည် ကရဓာတ်၊ ဩပစ္စည်း၊ ဧထဝိဘတ်တည်း၊ ကွစိ ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဧကိဓေရာ၏။

ဆန္ဒ ရုစိ ဥဿာဟံ။ ။ ဆန္ဒအရ ကတ္တုကမ္ပတာဆန္ဒနှင့် ဝီရိယဆန္ဒကို ယူစေလို၍ “ဆန္ဒ ရုစိ ဥဿာဟံ”ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုတွင် ကတ္တုကမ္ပတာဆန္ဒအရ မဟာကုသိုလ်ရှိ ဆန္ဒကို ယူ၍ ဝီရိယဆန္ဒအရ ဝီရိယကို ဖြစ်စေလိုမှုဆန္ဒ၊ (တစ်နည်း) ဆန္ဒသမ္ပယုတ် ဝီရိယကို ယူပါ။ (အဘိ. ၄-၂၊ ၂၇၆၊ သံဋီ-၂၊ ၄၀၁)

သုခေါ ပုညဿ ဥစ္စယော။ ။ သုခသဒ္ဓါသည် သုခဝေဒနာ၊ သုခမူလ(သုခ၏ အကြောင်းရင်းအခြေခံ)၊ ဣဋ္ဌာရုံ၊ သုခဟေတု(သုခ၏ဇနကအကြောင်း)၊ သုခပစ္စယ-ဋ္ဌာန(သုခ၏ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းဖြစ်သော ဣဋ္ဌာရုံစသည်တို့၏ တည်ရာဋ္ဌာန)၊ အဗျာဗန္ဓ(စိတ်ကို ညှဉ်းဆဲတတ်သော နီဝရဏစသည်မရှိသော ပဌမဈာန်စသော သုခဝိဟာရ)၊ နိဗ္ဗာန်စသော အနက်တို့ကို ဟော၏။ ဤ၌ သုခပစ္စယ(သုခ၏ ဇနကအကြောင်း)ဟူသော အနက်ကို ယူပါ။ အကျိုးသုခအမည်ကို အကြောင်းကောင်းမှု၌

နေကအကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ၊ တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း။) ဟိ-ချဲ့၊ ပုညဿ-၏။ ဥစ္စယော-ပွားစီးခြင်းသည်၊ ဝုမ္မိ-ကြီးပွားခြင်းသည်၊ ဣဓလောကပရ-လောကသုခါဝဟနတော-ဤလောကချမ်းသာ၊ တမလွန်လောကချမ်းသာကို ဆောင်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခေါ-ချမ်းသာ၏။ ဝါ-သုခ၏၊ နေက အကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ၊) ဣတိ-ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဒေဝမိတာ-သည်၊ ပဉ္စစတ္တာလီသယောနေမတ္ထကေ-၄၅ယူနာအထက်၌၊ ဌိတာဝ-ရပ်လျက်သာ၊ သောတာပတ္တိဖလံ-သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ ဣတိ-လာဇဒေဝ-မိတာဝတ္ထု ပြီးပြီ။

လာဇဒေဝမိတာဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီးပြီ။

၄-အနာထပိဏ္ဍိကသေဋ္ဌိဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ပါပေါပိ ပဿတိ ဘဒြန္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အနာထပိဏ္ဍိကံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ အနာထပိဏ္ဍိကော-သည်၊ ဝိဟာရ-မေဝ-ကိုသာ၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်မှန်း၍၊ စတုပဏ္ဏာသကောဋိဓနံ-၅၄ကုဋေသော ဥစ္စာကို၊ ဗုဒ္ဓသာသနေ-ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌၊ ဝိကိရိတွာ-ဖြန့်ကြဲလှူဒါန်း၍၊ သတ္တရိ-သည်၊ ဇေတဝနေ-၌၊ ဝိဟရန္တေ-သော်၊ ဒေဝသိကံ-နေတိုင်း နေတိုင်း၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၈၈၊ ဓမ္မဘာ-၃၊ ၂၀၅] တီဏိ-ကုန်သော၊ မဟာဥပဋ္ဌာနာနိ-မြတ်သော ဆည်းကပ်ရာဌာနတို့သို့၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ စ-ဆက်၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ “ကိ-အဘယ်လှူဖွယ်ကို၊ အာဒါယ-၍၊ အာဂတော နှု ခေါ-လာသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ စူးစမ်း၍၊ **သာမဏေရာ ဝါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒဟရာ ဝါ-ရဟန်း**

တင်စား၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် ကောင်းမှုကို “သုခေါ”ဟု ဟောတော်မူသည်၊ ထိုကြောင့် “ဣဓလောကပရလောကသုခါဝဟနတော”ဟု ဖွင့်သည်။ (အဘိ. ၄-၁၊ ၈၃၊ ဣတိ. ၄-၇၁၊ သံ. ၄-၂၊ ၁၃၊ အဋ္ဌိ-၁၈၁၊ နိဘာ-၁၊ ၃၀၁)

သာမဏေရာ ဝါ ဒဟရာ ဝါ။ ။များသောအားဖြင့် ကိုရင်နှင့် ရဟန်းငယ်များ မှာသာ ထိုထိုအာရုံတို့၌ လျပ်ပေါ်လော်လီခြင်းထင်ရှားသောကြောင့် “သာမဏေရာ ဝါ ဒဟရာ ဝါ”ဟု ဆိုသည်၊ ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် ရဟန်းလတ်၊ ရဟန်းကြီးများ ကိုလည်း ယူနိုင်သည်။ (ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၄၈)

ငယ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မေ-၏။ ဟတ္ထမ္မိ-ကိုလည်း၊ ဩလောကေယျံ-ကြည့်
 ကုန်ရာ၏။” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တုတ္ထဟတ္ထော နာမ-အချည်းနှီးသော လက်ရှိ
 သည်မည်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ န ဂတပုဗ္ဗော-မသွားခဲ့ဘူးချေ၊ ပါတောဝ-၌ပင်၊
 ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ ယာဂုံ-ကို၊ ဂါဟာပေတွာဝ-ယူစေ၍သာလျှင်၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ ကတ-
 ပါတရာသော-ပြုအပ်ပြီးသော နံနက်ဆွမ်းရှိသည်၊ ဝါ-နံနက်ဆွမ်းစားပြီးသည်၊
 [ဓမ္မဘာ-၃, ၃၈၃၈] (သမာနော)၊ သပ္ပိနဝနီတာဒီနိ-ထောပတ်၊ ဆီဦးအစရှိကုန်
 သော၊ ဘေသဇ္ဇာနိ-တို့ကို၊ (ဂါဟာပေတွာဝ-သာလျှင်၊ ဂစ္ဆတိ-၏)၊ သာယန-
 သမယေ-၌၊ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဝတ္ထာဒီနိ-ပန်း၊ နံသာ၊ နံသာပျောင်း၊ အဝတ်
 အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ နိစ္စကာလမေဝ-
 မြဲသော ကာလပတ်လုံးသာလျှင်၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေ-နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း၌၊ ဒါနံ-
 ကို၊ ဒတွာ-၍၊ သီလံ-ကို၊ ရက္ခတိ-၏။ အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ ဓနံ-သည်၊
 ပရိက္ခယံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဝေါဟာရူပဇီဝိနောပိ-ကုန်သွယ်ခြင်းလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်
 မွေးသူတို့သည်လည်း၊ [ဝေါဟာရူပဇီဝိနောပိတိ ဝါဏိဇကမ္မေန ဥပဇိဝန္တာ-ဇာဋီ
 သစ်-၁, ၂၄၈] အဿ-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေး၏၊ ဟတ္ထတော-မှ၊ အဌာရသ-
 ကောဋိဓနံ-၁၈ကုဋေသော ဥစ္စာဟူသော၊ ဣဏံ-ကြွေးကို၊ ဂဏှိသု-ယူကုန်ပြီ၊
 အဿ-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေး၏၊ **ကုလသန္တကာ**-အမျိုးအဆက်ဆက်မှ လာ
 သော ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-အမျိုး၏၊ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ နဒိတိရေ-မြစ်ကမ်း
 ၌၊ နိဒဟိတွာ-မြုပ်၍၊ ဌပိတာ-ထားအပ်ကုန်သော၊ အဌာရသဟိရညကောဋိ-
 ယောပိ-၁၈ကုဋေသော ငွေတို့သည်လည်း၊ [ဤပုဒ်နောင် ပုဒ်ထီးမရှိသင့်၊ ဇာ. ၄-
 ၁, ၂၄၃၌ မရှိ၊] ဥဒကေန-ကြောင့်၊ ကူလေ-ကမ်းပါးသည်၊ ဘိန္ဓေ-ပျက်စီးလ
 သော်၊ ဝါ-ပြိုလသော်၊ [“ဥဒကေန-ဖြင့်၊ ဝါ-သည်၊ ကူလေ-ကို၊ ဘိန္ဓေ-ဖျက်ဆီးအပ်
 သော်”ဟုလည်း ပေးကြ၏၊] မဟာသမုဒ္ဒံ-သို့၊ ပဝိသိသု-ကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ အဿ-
 ထိုအနာထပိဏ်သူဌေး၏၊ အနုပုဗ္ဗေန-ဖြင့်၊ ဓနံ-သည်၊ ပရိက္ခယံ-သို့၊ အဂမာသိ၊

ကုလသန္တကာ။ ။ကုလတော (ကုလပရမ္မရာယ)+အာဂတာ သန္တကာ ကုလ-
 သန္တကာ(ဇာဋီသစ်-၁, ၂၄၈)၊ (တစ်နည်း) “ပိတုသန္တကံ၊ ဂိဟိသန္တကံ(ခုဒ္ဒဋီ-၃၈၀၊
 ဝိနိစ္ဆယဋီ-၂, ၂၂၃)”တို့ကဲ့သို့ “ကုလဿ+သန္တကံ ကုလသန္တကံ”ဟုလည်း ပြုပါ။

ပြီ၊ သော-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးသည်၊ ဧဝံဘူတောပိ-ဤသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သံဃဿ-အား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေတိယေဝ-ပေးလှူသည်သာ၊ (ပေးလှူမြဲ ပေးလှူသည်သာ)၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ပဏီတံ-မွန်မြတ်သည်ကို၊ (မွန်မွန်မြတ်မြတ်) ကတ္တာ-၍၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-မတတ်နိုင်။

သော-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ သတ္တာရာ-သည်၊ **“ဂဟပတိ-သူကြွယ်၊ တေ-၏၊ ကုလေ-အိမ်၌၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒီယတိ ပန-ပေးလှူအပ်သလော?”** ဣတိ-သော်၊ ဝုတ္တေ၊ **“ဘန္တေ၊ ဒီယတိ-၏၊ စ ခေါ-သို့သော်လည်း၊ တံ-ထိုအလှူကို၊ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ-ဆန်ပုန်းရည်ဟင်းလျှင် ၂ခုမြောက်ရှိသော၊ ကဏာဇကံ-ဆန်ကွဲထမင်းကို၊ (ဒီယတိ-၏)”** ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊

ဒီယတိ. . . ဒါနံ။ ။ “ဒီယတိ ပန တေ ဂဟပတိ ကုလေ ဒါနံ”ဟူသော စကားတော်သည် ရဟန်းသံဃာအား လှူအပ်သော အလှူကို ရည်ရွယ်၍ မေးတော်မူအပ်သော စကားတော်မဟုတ်၊ မှန်၏-အနာထပိဏ်သူဌေး၏ အိမ်၌ ရဟန်းသံဃာအား မွန်မြတ်သောအလှူကို အမြဲတမ်း ပေးလှူလျက် ရှိ၏၊ ထိုသို့ ပေးလှူသည်ကို ဘုရားရှင်လည်း သိတော်မူသည်သာ၊ စင်စစ်ကား လောကီလူသားအပေါင်းအား ပေးလှူအပ်သော အလှူသည် အညံ့စားဖြစ်နေသဖြင့် သူဌေး၏စိတ်ကို နှစ်သက်ဝမ်းသာမှုကို မဖြစ်စေနိုင်၊ ထိုလောကီလူသားအပေါင်းအား ပေးလှူအပ်သော အလှူကို ရည်ရွယ်၍ “ဒီယတိ ပန”စသော စကားကို မိန့်တော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ (အံ. ၄-၃, ၂၆၇)

တဉ္စ ကဏာဇကံ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ။ ။ “တံ”ကား ပကတိကံ၊ “ကဏာဇကံ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ”ကား ဝိကတိကံတည်း၊ ပရိစ္စတ္ထဝိကတိကံ၊ အပရိစ္စတ္ထဝိကတိကံ ၂မျိုးတွင် ပုန်းရည်ဟင်း ဆန်ကွဲထမင်းအလှူသည် အညံ့စားအလှူဖြစ်သည်မှ လွဲ၍ တံအရ အလှူသဘောကို မစွန့်သောကြောင့် အပရိစ္စတ္ထဝိကတိကံတည်း၊ ပကတိစ္ဆေဒဝိကတိကံ၊ ဂုဏန္တရုပ္ပတ္တိဝိကတိကံ ၂မျိုးတွင် ဂုဏန္တရုပ္ပတ္တိဝိကတိကံဟုလည်း ခေါ်ရသည်၊ [အကျယ်ကို နိတိဓာတု-၃၈၇၊ ပုဒ်စစ်တို့၌ ရှုပါ။] (တစ်နည်း) “ကဏာဇကံ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ”တို့၌ ဒုတိယာကို တတိယာအနက်ကြံ၍ “တံ-ကို၊ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ-သော၊ ကဏာဇကံ-ဖြင့်၊ ဒီယတိ”ဟု ပေးပါ။

ကဏာဇကံ။ ။ ဆန်ကွဲနှင့်တကွဖြစ်သော ဆန်အနည်းငယ်တို့ဖြင့် ချက်အပ်သည်ဖြစ်၍ အကျက်မညီ၊ မနပ်သောထမင်းကို “ကဏာဇကံ”ဟု ခေါ်သည်၊ ထောမ၊ ဝိဓာန်၌ “ကဏာဘဝေန(ဆန်ကွဲအဖြစ်ဖြင့်)+အဇတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ ကဏာဇကံ၊

အထ-၌၊ နံ-ကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဂဟပတိ၊ လူခံ-ခေါင်းပါးသော၊(ညံ့သော၊) ဒါနံ-လှူဖွယ်ကို၊ ဒေမိ-ပေးလှူရ၏။ ဣတိ-သို့၊ မာ စိန္တယိ-နှင့်၊ ဟိ-မှန်၊ စိတ္တသို့-သည်၊ ပဏီတေ-မွန်မြတ်လသော်၊ ဗုဒ္ဓါဒိနံ-ဘုရားအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဒိန္နဒါနံ-ပေးလှူအပ်သော အလှူမည်သည်၊ လူခံ နာမ-ညံ့သည် မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ အဝိစ-သော်လည်း၊ တုံ၊ အဋ္ဌန္တံ-ကုန်သော၊ အရိယပုဂ္ဂလာနံ-အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေသိ-ပေးလှူရ၏။ အဟံ ပန-သည်ကား၊ ဝေလာမ-ကာလေ-ဝေလာမပုဏ္ဏားဖြစ်ရာအခါ၌၊ သကလဇမ္ဗုဒ္ဓိပံ-အလုံးစုံသော ဇမ္ဗူ

[ကဏ+အဇ+အ၊ က-လာ၊]”ဟု ပြု၍ ဓမ္မဋီ-၁၆၆ “ကဏာယ+ဇာတံ ကဏာဇကံ၊ [ကဏာ+ဇာတ၊ ဇာ၌ ရဿ၊ တကို ကပြ၊]”ဟု ပြုသည်။

ဗိလင်္ဂဒုတိယံ။ ။ “ဝါတံ လင်္ကတိ ဟိနံ ကရောတိတိ ဗိလင်္ဂေါ၊ [ဝါတ+လင်္ကီ+အ၊ ဝါတကို ဗိ၊ ကကို ဂပြ၊] (တစ်နည်း) ဝိသေသေန လင်္ကတိတိ ဗိလင်္ဂေါ၊ [ဝိ+လင်္ကီ+အ၊ ဓာန်ဋီ-၄၆၀၊] (တစ်နည်း) ဗိလံ အဓိမ္ဗိလံ ကရောတိတိ ဗိလင်္ဂေါ၊ [ဗိလ+အင်္ဂီ+အ၊ ဗိလသဒ္ဓါ အဓိမ္ဗိလ၏ ပရိယာယ်၊-ဓမ္မဋီ-၁၆၆၊] ဗိလင်္ဂီ (ဗိလင်္ဂေါ)+ဒုတိယံ အဿာတိ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ”ဟု ပြုပါ။

ဗိလင်္ဂသည် အဘိဓာန်အလို ပုံလိင်၊ ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာများအလို နပုံလိင် တည်း၊ ဆန်ပုန်းရည်အနက်ဟောပုဒ်တို့သည် “သောဝီရ၊ ကဋ္ဌိယ၊ အာရနာလ၊ ထုသော-ဒက၊ ခညဗ္ဗိလ၊ ဗိလင်္ဂ”ဟု ၆ပုဒ်ရှိ၏။ (ဓာန်-၄၆၀)၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ “ဗိလင်္ဂဒုတိယံ”ကို ကဋ္ဌိယဒုတိယံ”ဟု ပရိယာယ်ဖြင့်သာ ဖွင့်ဆိုကြ၏။ သို့သော် သောဝီရပုန်းရည်၊ အာရ-နာလပုန်းရည်၊ ခညဗ္ဗိလပုန်းရည်တို့ကား ပုန်းရည်နာမည်ချင်းသာ တူ၍ လုပ်ပုံ၊ အမျိုးအစားချင်း မတူပါ။ ထိုတွင် မုယောဆန်အစိမ်း၊အကျက် တစ်မျိုးမျိုးကို ကြာမြင့်စွာ စိမ်၍ ပြုလုပ်အပ်သော ပုန်းရည်သည် သောဝီရပုန်းရည် မည်၏။ ဂျုံဆန်အစိမ်း၊ အကျက် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ပုန်းရည်သည် အာရနာလပုန်းရည် မည်၏။ သလေးစပါး၊ လူး၊ ပြောင်းစသော စပါးမျိုးတစ်မျိုးမျိုးတို့၏ အမှုန့်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ပုန်းရည်သည် ခညဗ္ဗိလပုန်းရည် မည်၏။ ဤ၌ အာရနာလပုန်းရည်၊ ခညဗ္ဗိလပုန်းရည် ကို ယူစေလို၍ “**ဗိလင်္ဂ**” ဝုစ္စတိ ခညဗ္ဗိလံ၊ အာရနာလန္တိပိ ဝုစ္စတိ(သံဋီ-၁၊ ၁၉၂၊ ဒီဋီ-၂၊ ၃၅၇၊ အံဋီ-၃၊ ၂၈၈)”ဟု ဖွင့်သည်။ [ပုန်းရည်အမျိုးမျိုးနှင့် ပြုလုပ်ပုံကို ဥတု-၁၅၅စသည်တို့၌ ရှုပါ။]

ဝေလာမကာလေ။ ။ဝေလာ မရိယာဒါ+နတ္ထိ ဧတသ္မိန္တိ ဝေလာမော-အမျိုးအနွယ်၊

ဒိပ်ကို၊ (ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံးကို)၊ ဥန္နင်္ဂလံ-ထွန်တုံး(ထွန်ယက်ခြင်း)၏ ပြတ်
စဲခြင်းကို၊ ဝါ-ထွန်ယက်မှု မပြုရအောင်၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ မဟာဒါနံ-ကြီးကျယ်

အဆင်း၊ စိပွားဥစ္စာ၊ သဒ္ဓါ၊ ပညာစသော ဂုဏ်တို့၏ အပိုင်းအခြားမရှိရာပုဏ္ဏား၊
[ဝေလာ+မာ၊ မာသဒ္ဓါ ပဋိသေဒေအနက်ဟော၊] (တစ်နည်း) ဝေလာ မရိယာဒါ+အမတိ
ဩသာနံ ဂစ္ဆတိ ဧတသ္မိန္တိ ဝေလာမော-အမျိုးအနွယ်၊အဆင်း၊ စိပွားဥစ္စာ၊ သဒ္ဓါ၊
ပညာစသော ဂုဏ်တို့၏ အပိုင်းအခြားအဆုံးသို့ ရောက်ရာပုဏ္ဏား၊ [ဝေလာ+အမ+အာ၊]
(တစ်နည်း) ဝေလံ မရိယာဒံ+အမတိ ဂစ္ဆတိ အတိက္ကမတိတိ ဝေလာမော-စည်းကမ်း
အပိုင်းခြားကို လွန်သောပုဏ္ဏား၊ [ဝေလာ+အမ+အာ-အံဋီ-၃၊ ၂၈၈၊] ထိုနောင် “ဗုဒ္ဓဿ
+ဥပ္ပန္နော+ကာလော ဗုဒ္ဓကာလော၊ စက္ကဝတ္တိနော+ဥပ္ပန္နော+ကာလော စက္ကဝတ္တိ-
ကာလော(မအူပါရာနိ-၃၊ ၂၉၀)”ကို မှီး၍ “ဝေလာမဿ+ဥပ္ပန္နော+ကာလော
ဝေလာမကာလော”ဟု ဆက်ပါ။

ဥန္နင်္ဂလံ။ ။ဘူမိနဂီ(မြေတို့၏ အင်္ဂါကို) အနဂီ(အင်္ဂါမဟုတ်အောင်) ကရောန္တော
လုနာတိတိ နင်္ဂလံ၊ [နင်္ဂ+လူ-ဆေဒနော+အာ-ဓာန်ဋီ-၄၆၄၊ သူစါ၊] တိဏဉ္စ ကဋ္ဌဉ္စ
နာသေတွာ ဂလန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ နင်္ဂလံ၊ [န+ဂလ+အာ-ဂဠုန်-၆၄၊] နင်္ဂလဿ+
ဥပစ္ဆေဒေါ ဥန္နင်္ဂလံ-ထွန်တုံး၏(ထွန်ယက်ခြင်း၏)+ပြတ်စဲခြင်း၊ [ဥ+နင်္ဂလ၊ ဥသဒ္ဓါ
ဆေဒနအနက်၊] (တစ်နည်း) ဥဒ္ဓံ+နင်္ဂလံ ဥန္နင်္ဂလံ-အထက်၌ ထွန်သွား၊ ဤအလို
အဘိဓာန်လာ ဥသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ဥဒ္ဓံကမ္မအနက်တည်း၊ “ဥန္နင်္ဂလံ-အထက်၌
ထွန်သွားကို၊ ကတ္တာ-၍”ဟု ပေး၊ လယ်ယာလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူတို့သည် လယ်ယာ
လုပ်ငန်းပြီးဆုံးသောအခါ ထွန်သွားကို အထက်၌ ပြု၍(ထွန်သွားကို အထက်သို့ လှန်၍)
ထားကြသည်-ဟူလို၊ **[ဥန္နင်္ဂလံ ကတ္တာ**တိ နင်္ဂလုပစ္ဆေဒံ ကတ္တာ၊ ကသိကမ္မံ အကတ္တာတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဥသဒ္ဓေါ ပနေတ္ထ ဆေဒနတ္ထော၊ အထဝါ ဥဒ္ဓံ နင်္ဂလံ ကတ္တာတိ
အတ္ထော၊ ကသိကမ္မဿ ဟိ နိဋ္ဌိတကာလေ မနုဿာ နင်္ဂလံ ဥဒ္ဓံ ကတ္တာ ဌပေန္တိ၊
ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၄၉။]

ကြံကြပုံ။ ။“ဥဒ္ဓံ+နင်္ဂလံ ယတ္ထာတိ ဥန္နင်္ဂလော-အထက်၌ ထွန်သွားရှိရာဇမ္ဗူဒိပ်၊
ဥဿာပိတံ+နင်္ဂလံ ယတ္ထာတိ ဥန္နင်္ဂလော-(ထွန်ယက်မှုမပြုဘဲ) ထောင်ထားအပ်သော
ထွန်တုံးရှိရာဇမ္ဗူဒိပ်၊ ဥပစ္ဆိန္နံ+နင်္ဂလံ ယတ္ထာတိ ဥန္နင်္ဂလော-ပြတ်စဲသော ထွန်တုံးရှိ
ရာဇမ္ဗူဒိပ်”ဟုလည်း ကြံကြ၏၊ ထိုအလို “ဥန္နင်္ဂလံ-အထက်၌ ထွန်သွားရှိသည်ကို၊
ဝါ-(ထွန်ယက်မှုမပြုဘဲ) ထောင်ထားအပ်သော ထွန်တုံးရှိသည်ကို၊ ဝါ-ပြတ်စဲသော
ထွန်တုံးရှိသည်ကို၊ ကတ္တာ”ဟု ပေးပါ။

သောအလှူကို ပဝတ္တယမာနောပိ-ဖြစ်စေပါသော်လည်း၊ တိသရဏဂတိ-သရဏဂုံဥပါးသို့ ကပ်ရောက်သော၊ ဝါ-ရတနာဥပါးသာ ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ သိမှတ်ဆည်းကပ်သော၊ [တိဏိ+သရဏာနိ တိသရဏံ၊ တိသရဏံ+ဂတော တိသရဏ-ဂတော-သရဏဂုံဥပါးသို့ ကပ်ရောက်သူ(ရူ-၁၉၃)၊ တိသရဏန္တိ+ဂတော တိသရဏ-ဂတော-ရတနာဥပါးသာ ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ သိမှတ်ဆည်းကပ်သူ။(နိတိသုတ္တ-၁၉၅)] ကပ္ပိပိ-တစ်စုံတစ်ယောက်ကိုလည်း၊ န+အလတ္တံ -မရခဲ့၊ ဒက္ခိဏေယျာ နာမ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်သည်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒုလ္လဘာ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်ကုန်၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ‘မေ-၏၊ ဒါနံ-သည်၊ လူခံ-အညံ့စားတည်း၊ ဝါ-ညံ့၏’ ဣတိ-သို့၊ မာ စိန္တယိ-နှင့်၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူ၍၊ ဝေလာမသုတ္တံ-ဝေလာမသုတ်ကို၊ အဿ-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးအား၊ ကထေသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေး၏၊ ဒွါရကောဌကေ-တံခါးမုခ်၌၊ **အဓိဝတ္ထာ**-နေသော၊ (တစ်နည်း) ဒွါရကောဌကေ-ကို၊ **အဓိဝတ္ထာ**-မှီ၍ နေသော၊ ဝါ-လွမ်းမိုးအုပ်စိုး၍ နေသော၊ ဒေဝတာ-သည်၊ သတ္တရိ စေဝ-သည်လည်းကောင်း၊ သတ္တု-သာဝကေသု စ-မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဂေဟံ-သို့၊ ပဝိသန္တေသု-ကုန်လသော်၊ တေသံ-ဘုရားရှင်နှင့်၊ တပည့်သာဝကတို့၏၊ တေဇေန-တန်ခိုးရှိစော်၊ အာနုဘော်တော်ကြောင့်၊ သဏ္ဌာတုံ-ငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ “ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ခွဲလသော်၊ ဣမေ-ဤရဟန်းတို့သည်၊ ဣမံ ဂေဟံ-သို့၊ န ပဝိသန္တိ-မဝင်နိုင်ကုန်၊ တထာ-အားဖြင့်၊ ဂဟပတိ-ကို၊ ပရိဘိန္ဒိဿာမိ-ခွဲအံ့” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တံ-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးကို၊ ဝတ္ထုကာမာ-ပြောခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (သမာနာ)ပိ-သော်

အဓိဝတ္ထာ။ ။ရှေ့နည်းအလို အဓိဥပသာရပုဒ် အနက်မဲ့၊ ဒွါရကောဌကေ၌ သတ္တမိဝိဘတ်သည် ဩကာသအနက်တည်း၊ “အဇ္ဈာဝသတိတိ အဓိဝတ္ထာ”ဟု ပြုပါ၊ နောက်နည်းအလို အဓိဌာန(စွဲမြဲစွာ တည်ခြင်း-မှီခြင်း)အနက်၊ (တစ်နည်း) အဓိဘဝနအနက်တည်း၊ ဒွါရကောဌကေ၌ သတ္တမိဝိဘတ်သည် ဒုတိယာအနက်တည်း၊ “အဓိဌာယ အဘိဘုယျ ဝါ ဝသတိတိ အဓိဝတ္ထာ”ဟုပြု၊ အဓိ+ဝသ+တ၊ ဝသတော ဥတ္တသုတ်ဖြင့် တပစ္စည်းနှင့်တကွ ဓာတုဂ်သ်ကို ဥတ္တပြု၊ ဝါ ပရော အသရူပါဖြင့် နောက်ဥကိုချေ။ (ရူ-၃၇၆၊ ရူဘာ-၂၊ ၄၉၄)

လည်း၊ ကုဿရကာလေ-ကြွယ်ဝသူ၏ ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဝါ-ကြွယ်ဝခိုန်၌၊ [ကုဿရ-
သဒ္ဒါ သူဌေးသူကြွယ်အနက်ဟော၊ ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၂၂။] ကိဉ္စိ-ကို၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ နာ-
သက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ခဲ့၊ “ကုဒါနိ ပန-၌ကား၊ [ကုဒါနိ “ပနာယံ”ဟု မရှိသင့်၊ “ကုဒါနိ
ပနာယံ”ဟု ရှိရမည်၊ ဇာ. ၄-၁၊ ၂၄၅၌လည်း “ကုဒါနိ”၏ ရှေ့၌ အထက်ကော်မာဖြင့်
“ကုဒါနာယံ”ဟု ရှိသည်၊] အယံ-ဤသူဌေးသည်၊ ဒုဂ္ဂတော-ဆင်းရဲ၏၊ ဝါ-ဆင်းရဲ
သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) မေ-၏၊ ဝစနံ-စကားကို၊ ဂဏိဿတိ-နာယူ
လိမ့်မည်” ကုတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ ရတ္တိဘာဂေ-၌၊ သေဌိဿ-၏၊ သိရိဂဗ္ဘ-
ကျက်သရေရှိသော အခန်းသို့၊ ဝါ-ကိုယ်ပိုင်အခန်းသို့၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၈၀။] ပ-
ဝိသိတွာ-၍၊ အာကာသေ-၌၊ အဌာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ သေဌိ-သည်၊ နံ-ထိုနတ်ကို
ဒိသ္မာ၊ “ဧသော-ဤသူသည်၊ ကော-အဘယ်သူနည်း?” ကုတိ-ဤသို့၊ အာဟ၊
မဟာသေဌိ-သူဌေးကြီး! အဟံ-သည်၊ တေ-၏၊ စတုတ္ထဒွါရကောဌကေ-၄ခု
မြောက်တံခါးမုခ်၌၊ အဓိဝတ္ထာ-သော၊ ဒေဝတာ-နတ်ပါတည်း၊ တုယံ-အား၊
ဩဝါဒဒါနတ္ထာယ-ဩဝါဒပေးခြင်းငှာ၊ အာဂတာ-လာခဲ့ပါ၏၊ ကုတိ-ဤသို့
ပြောပြီ၊ တေန ဟိ-လျှင်၊ ဩဝဒေဟိ-ဆုံးမလော၊ (ဩဝါဒပေးလော)၊ ကုတိ-
ပြီ၊ မဟာသေဌိ-ကြီး! တယာ-သည်၊ ပစ္စိမကာလံ-နောက်ကာလကို၊ အနော-
လောကေတွာဝ-မကြည့်မှု၍သာလျှင်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ သာသ-
နေ-၌၊ ဗဟံ-သော၊ ဓနံ-ကို၊ ဝိပုကိဏ္ဍံ-စွန့်ကြဲအပ်ပြီ၊ ကုဒါနိ-၌၊ ဒုဂ္ဂတော-ဆင်း
ရဲသည်၊ ဟုတွာပိ-၍လည်း၊ တံ-ထိုစွန့်ကြဲမှုကို၊ န မုဉ္ဇသိယေဝ-မစွန့်လွှတ်သည်
သာ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္တမာနော-ဖြစ်လသော်၊ ကတိပါဟေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ [ဓမ္မဘာ-
၁၊ ၅၅၇။] ယာသစ္စာဒနမတ္တမ္ပိ-အစားအဝတ်မျှကိုလည်း၊ (စားစရာ၊ ဝတ်စရာ
မျှကိုလည်း)၊ န လဘိဿသိ-ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊ တေ-အား၊ သမဏေန ဂေါ-
တမေန-ဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ အတိပရိစ္ဆာဂတော-အလွန်စွန့်ကြဲခြင်း
မှ၊ ဩရမိတွာ-ရှောင်၍၊ ကမ္မန္တေ-လုပ်ငန်းတို့ကို၊ ပယောဇေန္တော-ယှဉ်စေလျက်၊
(အားထုတ်လျက်)၊ ကုဗျမ္ပံ-သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ပစ္စည်းဥစ္စာကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၃၂။]
သဏ္ဌာပေဟိ-တည်စေလော၊ ကုတိ-ပြီ၊ အယံ-ဤဩဝါဒသည်၊ မေ-အား၊
တယာ-သည်၊ ဒိန္နဩဝါဒေါ-ပေးအပ်သော ဩဝါဒလော? ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊
သေဌိ! အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဂစ္ဆ-သွားလော! အဟံ-သည်၊ တာဒိသိနံ-

သင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သူတို့၏။ သတေနပိ-အရာသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရာပေါင်းများစွာသည်လည်းကောင်း၊ သဟဿေနပိ-အထောင်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာသည်လည်းကောင်း၊ သတသဟဿေနပိ-အသိန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သိန်းပေါင်းများစွာသည်လည်းကောင်း၊ ကမ္မေတုံ-တုန်လှုပ်စေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ တေ-သည်၊ အယုတ္တံ-မသင့်သော စကားကို၊ ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ တယာ-သည်၊ မမ-၏။ ဂေဟေ-၌၊ ဝသမာနာယ-နေခြင်းဖြင့်၊ ကိဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ သီယံ သီယံ-လျင်မြန်စွာ လျင်မြန်စွာ၊ မေ-၏။ ယရာ-အိမ်မှ၊ နိက္ခမာဟိ-ထွက်သွားလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုနတ်သည်၊ သောတာပန္နဿ-သောတာပန်ဖြစ်သော၊ အရိယသာဝကဿ-၏။ ဝစနံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဌာတုံ-ရပ်တည်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တိ-သော်၊ ဒါရကေ-တို့ကို၊ အာဒါယ-၍၊ နိက္ခမိ-ထွက်ပြီ၊ စ ပန-ဆက်၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ်၌၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်ကို၊ (နေစရာကို)၊ အလဘမာနာ-မရလသော်၊ “သေဌိ-ကို၊ ခမာပေတွာ-သည်းခံစေပြီး၍၊ (တောင်းပန်ပြီး၍)၊ တတ္ထေဝ-ထိုသူဌေးအိမ်၌ပင်၊ ဝသိဿာမိ-နေတော့မည်” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နဂရပရိဂ္ဂါဟကံ-မြို့ကို သိမ်းပိုက်စောင့်ရှောက်သော၊ ဒေဝပုတ္တံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတာပရာဓံ-ပြုအပ်ခဲ့သော အပြစ်ကို၊ အာစိက္ခိတွာ-၍၊ “ဧဟိ-လော၊ မံ-ကို၊ သေဌိဿ-၏။ သန္တိကံ-သို့ နေတွာ-ခေါ်ဆောင်၍၊ ခမာပေတွာ-၍၊ ဝသနဌာနံ-ကို၊ ဒါပေဟိ-ပေးစေပါလော၊ (ပေးခိုင်းပေးပါလော)” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သော-ထိုမြို့စောင့်နတ်သည်၊ “တယာ-သည်၊ အယုတ္တံ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။

သာ သောတာပန္နဿ . . . နိက္ခမိ။ ။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ထူးမြတ်သောဂုဏ်ရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ စကားသည် အလေးပြုအပ်၏။ (ဩဇာညောင်း၏)။ ထိုကြောင့် ထိုနတ်သည် သောတာပန်အရိယာသာဝကဖြစ်သော အနာထပိဏ်သူဌေး၏ စကားကို ကြားရလျှင် ရပ်တည်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်တော့ဘဲ ကလေးများကို ခေါ်၍ ထွက်သွားရရှာ၏။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်(၈)ပါးလုံးတို့၏ စကားသည် အလေးပြုအပ်သည် မှန်သော်လည်း ဤ၌ အနာထပိဏ်သူဌေးသည် သောတာပန်ဖြစ်သောကြောင့် “သောတာပန္နဿ အရိယသာဝကဿ”ဆိုသည်။(ဇာဋီသစ်-၁, ၂၅၀)

အဟံ-သည်၊ တဿ-ထိုအနာထပိဏ်သူဌေး၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ န ဥ-
ဿဟာမိ-မရဲဝံပါ။” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုအကူညီတောင်းခံမှုကို၊ (ထို
စကားကို) ပဋိက္ခိပိ-ပယ်ပြီ၊ သာ-ထိုနတ်သည်၊ စတုန္နံ-၄ပါးကုန်သော၊ မဟာ-
ရာဇာနံ-နတ်မင်းကြီးတို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တံ-၍၊ တေဟိပိ-ထိုနတ်မင်းကြီး
တို့သည်လည်း၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊)
ဒေဝရာဇာနံ-နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကံ-သိကြားမင်းသို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-
၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာစိက္ခိတ္တာ-၍၊ “ဒေဝ! အဟံ-သည်၊ ဝသနဌာနံ-ကို၊ အ-
လဘမာနာ-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒါရကေ-တို့ကို၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-
၍၊ အနာထာ-မှီခိုစရာမရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိစရာမိ-လှည့်လည်နေရပါ၏၊ မေ-
အား၊ ဝသနဌာနံ-ကို၊ ဒါပေဟိ-စေပါလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သုဠတရံ-
သာ၍ ကောင်းစွာ၊ ဝါ-ထက်ထက်သန်သန်၊ အဖန်ဖန်၊ ယာစိ-တောင်းပန်ပြီ။
[သုဠတရံ ယာစိတိ သာဓုကံ ယာစိ၊ ဒဠံ ဝါ ပုနပ္ပုနံ ယာစိ-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၅၀။]

အထ-၌၊ နံ-ထိုနတ်ကို၊ သော-ထိုသကြားမင်းသည်၊ “အဟမ္ပိ-သည်လည်း၊
တဝ-၏၊ ဝါ-ဟူသော၊ ကာရဏာ-ကြောင့်၊ သေဋ္ဌိ-ကို၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-
မတတ်နိုင်ပါ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ တေ-အား၊ ဧကံ-သော၊ ဥပါယံ-နည်းလမ်းကို၊
ကထေဿာမိ-ပြောပြမည်၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ဒေဝ-အရှင်သိကြားမင်း!
သာဓု-ကောင်းပါပြီ၊ ကထေဟိ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဂစ္ဆ! သေဋ္ဌိနော-၏၊ အာ-
ယုတ္တကဝေသံ-ထိုထိုကိစ္စတို့၌ အားထုတ်ပြုလုပ်သော အမှုထမ်း၏ အသွင်ကို၊
ဝါ-ဝန်ထမ်းအသွင်ကို၊ [ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၅၀၊ ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၇၅။] ဂဟေတွာ-၍၊
သေဋ္ဌိဿ-၏၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ ပဏ္ဏံ-စာရွက်ပေါ်သို့၊ အာရောပေတွာ-
တက်ရောက်စေ၍၊ ဝါ-ရေးတင်၍၊ ဝေါဟာရူပဇီဝိဟိ-ကုန်သွယ်ခြင်းလုပ်ငန်း
ဖြင့် အသက်မွေးသူတို့သည်၊ ဂဟိတံ-သော၊ အဌာရသကောဋီဓနံ-၁၈ကုဋေ
သော ဥစ္စာကို၊ အတ္တနော-၏၊ အာနုဘာဝေန-အစွမ်းဖြင့်၊ သောဓေတ္တာ-ရှင်း
လင်းပြီး၍၊ (ပြေရှင်း၍)၊ တုတ္ထဂဗ္ဘေ-အချည်းနှီးသော ဘဏ္ဍာတိုက်ခန်းတို့ကို၊
(ဘဏ္ဍာမရှိသော ဂိုဒေါင်ခန်းတို့ကို)၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ မဟာသမုဒ္ဒံ-သို့၊
ပဝိဋ္ဌံ-ဝင်ရောက်သွားသော၊ အဌာရသကောဋီဓနံ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ အညမ္ပိ-

သော၊ အသုကဋ္ဌာနေ-ဤမည်သော အရပ်၌၊ အဿာမိကံ-ပိုင်ရှင်မရှိသော၊
 အဋ္ဌာရသကောဋီဓနံ နာမ-မည်သည်၊ အတ္တိ-၏၊ တံ သဗ္ဗ-ထိုအလုံးစုံသော
 ဥစ္စာကို၊ သံဟရိတွာ-ကောင်းစွာ ဆောင်၍၊ ဝါ-စုရုံး၍၊ တဿ-ထိုသူဌေး၏၊
 တုတ္ထဂဗ္ဘေ-တို့ကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ ဒဏ္ဍကမ္ပံ-ဒဏ်အမှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ခမာပေဟိ-
 စေလော၊ ကုတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုနတ်သည်၊ “ဒေဝ-အရှင်သိကြားမင်း၊ သာဓု-ပါပြီ”
 ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ တံ
 သဗ္ဗ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပုန၊ တဿ-၏၊ သိရိဂတ္တံ-ကို၊ ဩဘာသယမာနာ-ထိန်
 လင်းတောက်ပစေလျက်၊ အာကာသေ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ “ဧသော-ဤသူကား၊
 ကော-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ အဟံ၊ တေ-၏၊ စတုတ္ထဒွါရကောဌကေ-၌၊
 အဓိဝတ္ထာ-သော၊ အန္ဓဗာလဒေဝတာ-ကန်းမိုက်သော နတ်ပါတည်း၊ မယာ-
 သည်၊ အန္ဓဗာလတာယ-ကန်းမိုက်သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ တုမှာကံ-တို့၏၊
 သန္တိကေ-၌၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ကထိတံ-ပြီ၊ တံ-ကို၊ မေ-အား၊ ခမထ-
 သည်းခံပါကုန်၊ ဟိ-မှန်၊ သက္ကဿ-၏၊ ဝစနေန-စကားဖြင့်၊ မေ-သည်၊ စတု-
 ပဏ္ဏာသကောဋီဓနံ-ကို၊ သံဟရိတွာ-၍၊ တုတ္ထဂဗ္ဘပူရဏံ-အချည်းနှီးသော
 ဘဏ္ဍာတိုက်ခန်းကို ပြည့်စေလျက်၊ ဒဏ္ဍကမ္ပံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ ဝသနဋ္ဌာနံ-ကို၊
 အလဘမာနာ-သော်၊ ကိလမာမိ-ပင်ပန်းလှပါ၏၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ အနာ-
 ထပိဏ္ဍိကော-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အယံ ဒေဝတာ-သည်၊ ‘မေ-သည်၊
 ဒဏ္ဍကမ္ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ ကတံ-ပြီ’ ကုတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏၊ အတ္တနော-၏၊ ဒေါသံ
 စ-အပြစ်ကိုလည်း၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏၊ နံ-ထိုနတ်ကို၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ-အား၊
 ဒဿေဿာမိ-မြင်စေအံ့၊ (ပြအံ့)” ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုအနာထပိဏ္ဍိသူဌေး
 သည်၊ တံ-ထိုနတ်ကို၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ နေတွာ-၍၊ တာယ-ထိုနတ်သည်၊
 သဗ္ဗံ-သော၊ ကတကမ္ပံ-ပြုအပ်ခဲ့သော အမှုကို၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ ဒေဝတာ-
 သည်၊ သတ္တု-၏၊ ပါဒေသု-တို့၌၊ သိရသာ-ဖြင့်၊ နိပတိတွာ-ဝပ်တွား၍၊ (ဦး
 တိုက်၍)၊ “ဘန္တေ-ရား၊ မယာ-သည်၊ အန္ဓဗာလတာယ-ကြောင့်၊ တုမှာကံ-
 တို့၏၊ ဝုဏေ-တို့ကို၊ အဇာနိတွာ-၍၊ ပါပကံ-ယုတ်ညံ့သော၊ ယံ ဝစနံ-ကို၊
 ဝုတ္တံ-ပြီ၊ မေ-၏၊ တံ-ကို၊ ခမထ-ပါကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ သတ္ထာရံ-
 ကို၊ ခမာပေတွာ-စေ၍၊ မဟာသေဋ္ဌိ-ကို၊ ခမာပေသိ-ပြီ၊ သတ္ထာ-သည်၊

ကလျာဏပါပကာနံ-ကောင်းကုန် မကောင်းကုန်သော(ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဖြစ်
ကုန်သော၊ ကမ္မာနံ-တို့၏၊ ဝိပါကဝသေန-အကျိုး၏အစွမ်းဖြင့်၊ သေဌိဉ္ဇေဝ-
ကိုလည်းကောင်း၊ ဒေဝတဉ္ဇ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဩဝဒန္တော-သော်၊ “ဂဟပတိ၊
ဣဓ-ဤလောက၌၊ ပါပပုဂ္ဂလောပိ-ယုတ်မာသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ယာဝ-
အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး၊ ပါပံ-မကောင်းမှုသည်၊ န ပစ္စတိ-အကျိုး
မပေးသေး၊ တာဝ-လုံး၊ ဘဒြမ္ဗိ-ကောင်းကျိုးချမ်းသာကိုလည်း၊ ပဿတိ-၏၊
ယဒါ ပန-၌ကား၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပါပံ-သည်၊ ပစ္စတိ-အကျိုးပေး၏၊ တဒါ-
၌၊ ပါပမေဝ-မကောင်းသော အကျိုးကိုသာ၊ ပဿတိ-၏၊ ဘဒြပုဂ္ဂလောပိ-
ကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ (သူတော်ကောင်းသည်လည်း)၊ ယာဝ-
လောက်၊ ဘဒြိ-ကောင်းမှုသည်၊ န ပစ္စတိ-သေး၊ တာဝ-လုံး၊ ပါပါနိ-မကောင်း
ကျိုးတို့ကို၊ ပဿတိ-၏။ ယဒါ ပန-၌ကား၊ အဿ-၏၊ ဘဒြိ-သည်၊ ပစ္စတိ-
၏၊ တဒါ-၌၊ ဘဒြမေဝ-ကိုသာ၊ ပဿတိ-၏။” ဣတိ-သို့ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္တံ၊
ယဇ္ဇေတ္တာ၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြု (ကံ)၊ “ပါပေါပိ
ပဿတိ၊ ပေ၊ ဘဒြာနိ ပဿတိ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

ပါပေါပိ ပဿတိ ဘဒြိ၊ ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတိ၊

ယဒါ စ ပစ္စတိ ပါပံ၊ အထ ပါပေါ ပါပါနိ ပဿတိ။

ယာဝ-အကြင်မျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ ပါပံ-မကောင်းမှုသည်၊ န ပစ္စတိ-
မရင့်ကျက်သေး၊ ဝါ-အကျိုးမပေးသေး၊ (တာဝ-ထိုမျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊)
ပါပေါပိ-လူယုတ်မာသည်လည်း၊ [ပါပံ+အဿ အတ္ထိတိ ပါပေါ၊ (တစ်နည်း) အပါ-
ယဒိဒုက္ခံ ပါပေတိတိ ပါပေါ၊-နမက္ကာရဋီ-၁၆၆။] ဘဒြိ-ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို၊
ပဿတိ-တွေ့ကြုံရ၏၊ ယဒါ စ-အကြင်အခါ၌ကား၊ ပါပံ-မကောင်းမှုသည်၊
ပစ္စတိ-ရင့်ကျက်၏၊ ဝါ-အကျိုးပေး၏၊ အထ-အကျိုးပေးရာ၊ ထိုအခါ၌၊ ပါပေါ-
လူယုတ်မာသည်၊ ပါပါနိ-မကောင်းသော အကျိုးတို့ကို၊ ပဿတိ-တွေ့ကြုံရ
လေတော့၏။

ဘဒြောပိ ပဿတိ ပါပံ၊ ယာဝ ဘဒြိ န ပစ္စတိ၊

ယဒါ စ ပစ္စတိ ဘဒြိ၊ အထ ဘဒြော ဘဒြာနိ ပဿတိ။

ယာဝ-လုံး၊ ဘဒြိ-ကောင်းမှုသည်၊ န ပစ္စတိ-သေး၊ (တာဝ-လုံး) ဘဒြောပိ-
သူတော်ကောင်းသည်လည်း၊ [ဘဒ္ဒတိ သောဘတိတိ ဘဒြော] ပါပံ-မကောင်း
သော အကျိုးကို၊ ပဿတိ-၏။ ယဒါ စ-၌ကား၊ ဘဒြိ-ကောင်းမှုသည်၊ ပစ္စတိ-
အကျိုးပေး၏။ အထ-၌၊ ဘဒြော-သူတော်ကောင်းသည်၊ ဘဒြာနိ-ကောင်းကျိုး
ချမ်းသာတို့ကို၊ ပဿတိ-၏။

တတ္ထ-တို့၌၊ ပါပေါတိ-ကား၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိနာ-ကာယဒုစ္စရိုက်အစရှိ
သော၊ ပါပကမ္မေန-မကောင်းမှုနှင့်၊ ယုတ္တပုဂ္ဂလော-ယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟိ-
မှန်၊ သောပိ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ပုရိမသုစ္စရိတာနုဘာဝေန-ရှေး၌ ဖြစ်သော
သုစ္စရိုက်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်သော၊ သုခံ-ကို၊ အနုဘဝမာနော-လ
သော်၊ (ခံစားနေစဉ်)၊ ဘဒြမ္မိ-ကောင်းကျိုးချမ်းသာကိုလည်း၊ ပဿတိ-၏။ **ယာဝ**
ပါပံ န ပစ္စတိတိ-ကား၊ ယာဝ-လုံး၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တံ ပါပကမ္မံ-ထို
မကောင်းမှုသည်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝါ-မျက်မှောက်ဘဝ၌လည်းကောင်း၊ သမ္မရာယေ
ဝါ-တမလွန်ဘဝ၌လည်းကောင်း၊ ဝိပါကံ-ကို၊ န ဒေတိ-မပေးသေး။ ပန-အဖို့
တစ်ပါးကား၊ ယဒါ-၌၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တံ-မကောင်းမှုသည်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝါ-
၌သော်လည်းကောင်း၊ သမ္မရာယေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝိပါကံ-ကို၊ ဒေ-
တိ-၏။ အထ-အကျိုးပေးရာ ထိုအခါ၌၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ-၌၊ ဝိဝိဓာ-အထူးထူးအပြား

ပါပေါတိ။ ။ “ပါပကမ္မေန ယုတ္တပုဂ္ဂလော”ဖြင့် “ပါပံ+အဿ အတ္ထိတိ ပါပေါ
(တစ်နည်း) ပါပေန+ယုတ္တော ပါပေါ၊ [ပါပ+ဏ၊]”ဟု ပြုရကြောင်းကို ပြသည်၊ (တစ်
နည်း) “အပါယာဒိဒုက္ခံ ပါပေတိတိ ပါပေါ၊ [ပ+အပ+အ၊]”ဟုလည်း ပြ၏၊ (နမက္ကာရဋီ-
၁၆၆)၊ “ကာယဒုစ္စရိတာဒိနာ”ဖြင့် ပါပဟူသော အန္တပုဒ်အရကို ပြသည်၊ အာဒိဖြင့်
ဝစီဒုစ္စရိုက်၊ မနောဒုစ္စရိုက်ကို ယူပါ။

ပစ္စတိ။ ။ ပစ္စ+ဒိဝိဒိယ+တိ၊ ကတ္တုရုပ်တည်း၊ “ပစ ပါဂေ”အရ “န ပစ္စတိ-မရင့်
ကျက်သေး”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေးရသည်၊ မရင့်ကျင့်သေးခြင်းဟူသည် အကျိုးမပေးသေးခြင်း
ပင်ဟု ပြလို၍ “ဝိပါကံ န ဒေတိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုကြောင့် “အကျိုးမပေးသေး”ဟု
အဓိပ္ပာယ်နက် ပေးရသည်၊ ဆက်ဦးအံ့-ဘူဝါဒိကမ္မကတ္တုရုပ်ယူ၍ “(သယမေဝ-အလို
လိုသာ) ပါပံ-သည်၊ ပစ္စတိ-၏”ဟု အချို့ဆရာများပေးကြကြောင်းနှင့် ထိုသို့ပေးခြင်းမှာ
မသင့်ကြောင်းကို နီတိဓာတု-၃၄၊ ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၅၁၌ ဆို၏။

ပြားကုန်သော၊ ကမ္မကာရဏာ-ညင်းဆဲဒိဋ္ဌိပစ္စုပ္ပန်ကိုလည်းကောင်း၊ [ဓမ္မဘာ-
 ၃, ၁၂၆၅] သမ္မရာယေ-၌၊ အပါယဒုက္ခံ စ-အပါယ်ဆင်းရဲကိုလည်းကောင်း၊
 အနုဘောန္တော-ခံစားရလသော်၊ ဝါ-စဉ်၊ သော ပါပေါ-ထိုလူယုတ်မာသည်လည်း၊
 ပါပါနိယေဝ-မကောင်းကျိုးတို့ကိုသာ၊ ပဿတိ။ ဒုတိယဂါထာယပိ-၌လည်း၊
 ကာယသုစရိတာဒိနာ-ကာယသုစရိုက်အစရှိသော၊ ဘဒြကမ္မေန-ကောင်းသော
 ကံနှင့်၊ ယုတ္တော-ယှဉ်သော၊ ဘဒြော-သူတော်ကောင်းသည်။ [“ဘဒ္ဒတိ သောဘ-
 တိတိ ဘဒြော၊ [ဘဒ္ဒိ+ရက်၊-ပါရာဘာ-၂, ၃၅၅] (တစ်နည်း) ဘဒြေဟိ သီလာဒိဟိ
 သမန္နာဂတောတိ ဘဒြော၊ [ဘဒြ+ဏ၊-ပါရာဂံ-၄၁၅]”ဟုပြု။] ဟိ-မှန်၊ သောပိ-သည်
 လည်း၊ ပုရိမဒုစ္စရိတာနုဘာဝေန-ရှေး၌ဖြစ်သော ဒုစရိုက်၏ အစွမ်းကြောင့်၊
 နိဗ္ဗတ္တံ-သော၊ ဒုက္ခံ-ကို၊ အနုဘဝမာနော-သော်၊ ဝါ-စဉ်၊ ပါပံ-မကောင်းကျိုးကို၊
 ပဿတိ-၏။ ယာဝ ဘဒြ န ပစ္စတိတိ-ကား၊ ယာဝ-လုံး၊ အဿ-၏။ ဘဒြ-
 သော၊ တံ ကမ္မံ-သည်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝါ-၌လည်းကောင်း၊ သမ္မရာယေ ဝါ-၌လည်း
 ကောင်း၊ ဝိပါကံ-ကို န ဒေတိ-မပေးသေး။ ပန-အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယဒါ-အကြင်
 အခါ၌၊ တံ ဝိပါကံ-ကို၊ ဒေတိ-၏။ အထ-၌၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ-၌၊ လာဘသက္ကာရာဒိ-
 သုခံ-လာဘ၊ သက္ကာရအစရှိသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်သော ချမ်းသာကိုလည်း
 ကောင်း၊ သမ္မရာယေ-၌၊ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိသုခံ စ-နတ်၌ဖြစ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာ
 ကိုလည်းကောင်း၊ အနုဘဝမာနော-သော်၊ ဝါ-စဉ်၊ သော ဘဒြော-သည်၊
 ဘဒြာနိယေဝ-ကောင်းကျိုးချမ်းသာတို့ကိုသာ၊ ပဿတိ-၏။ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်
 ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ သာ ဒေဝတာ-သည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊
 ပတိဋ္ဌဟိ-ပြီ၊ သမ္ပတ္တပရိသာယပိ-အားလည်း၊ သတ္တိကာ-သော၊ ဓမ္မဒေသနာ-
 သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-အနာထပိဏ္ဍိကသေဋ္ဌိဝတ္ထု ပြီးပြီ။

အနာထပိဏ္ဍိကသေဋ္ဌိဝတ္ထုဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

၅-အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

မာဝမညေထ ပါပဿာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော
 ဧကံ၊ အသညတပရိက္ခာရံ-မစောင့်ရှောက်အပ်သော ပရိက္ခရာရှိသော၊ ဝါ-

ပရိက္ခရာကို မစောင့်ရှောက်သော၊ ဘိက္ခု အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ သော-
 ထိုရဟန်းသည်၊ ယံ ကိစ္ဆိ-သော၊ မဇ္ဇပိဋ္ဌာဒိဘေဒံ-ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်အစ
 ရှိသော အပြားရှိသော၊ ပရိက္ခရာရုံ-ကို၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ ပရိဘုဉ္ဇိတော-သုံးစွဲပြီး၍၊
 တထေဝ-ထိုအပြင်ဘက်၌သာ၊ ဆဇ္ဈေတိ-စွန့်ပစ်ထား၏၊ ပရိက္ခရာရော-သည်၊
 ဝဿေနပိ-မိုးရေကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာတပေနပိ-နေပူကြောင့်လည်း
 ကောင်း၊ ဥပစိကာဒိဟိပိ-ခြံအစရှိသည်တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနဿတိ-
 ပျက်စီး၏၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘိက္ခုဟိ-အခြားရဟန်းတို့သည်၊
 “အာဝုသော! ပရိက္ခရာရော နာမ-မည်သည်ကို၊ ပဋိသာမိတဗ္ဗော နန-သိမှီးသိမ်း
 ဆည်းထိုက်သည်မဟုတ်လော” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ “အာဝုသော-တို့!
 မယာ-သည်၊ အပ္ပကံ-အနည်းငယ်သော၊ ဧတံ-ဤအမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ခဲ့ပါပြီ၊
 [(တစ်နည်း) မယာ-သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ ဧတံ-ဤအမှုသည်၊ အပ္ပကံ-
 သေးငယ်ပါ၏၊] ဧတဿ-ထိုညောင်စောင်းစသော ပရိက္ခရာ၏၊ ဝါ-မှာ၊ စိတ္တံ-
 သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ ပိတ္တံ-သည်းခြေသည်၊ န (အတ္ထိ)-မရှိ” ဣတိ-သို့၊ ဝတော-
 ၍၊ တထေဝ-ထိုရှေးအတိုင်းသာ၊ ကရောတိ-၏၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တဿ-၏၊
 ကိရိယံ-အပြုအမှုကို၊ သတ္ထု-အား၊ အာရောစေသုံ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တံ-
 ထိုရဟန်းကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊ “ဘိက္ခု! တွံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောသိ
 ကိရ-ပြုသတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ (ပြုသတဲ့ဆို)၊ သစ္စံ-မှန်သလော?” ဣတိ-
 သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ပုစ္ဆိတော-သည်၊ (သမာနော)
 ပိ-သော်လည်း၊ “ဘဂဝါ-ရား! မယာ-သည်၊ အပ္ပကံ-သော၊ ဧတံ-ကို၊ ကတံ
 ကံ-ပြုအပ်သည်မဟုတ်ပါလော? [(တစ်နည်း) မယာ-သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊
 ဧတံ-ဤအမှုသည်၊ အပ္ပကံ ကံ-သေးငယ်သည်မဟုတ်လော?] တဿ-ထို
 ညောင်စောင်းစသောပရိက္ခရာ၏၊ ဝါ-မှာ၊ စိတ္တံ-သည်၊ န အတ္ထိ ကံ-မရှိသည်
 မဟုတ်ပါလော၊ အဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပိတ္တံ-သည်၊ န (အတ္ထိ ကံ)-လော” ဣတိ-
 ဤသို့ လျှောက်၍၊ တထေဝ-ထိုရှေးအတိုင်းသာ၊ အဝမညန္တော-အောက်ချ
 မှတ်ထင်လျက် ဝါ-အထင်မြင်သေးလျက်၊ အာဟ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ကို၊ သတ္တာ-
 သည်၊ “ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ-မသင့်၊ ပါပကမ္မံ
 နာမ-မကောင်းမှုမည်သည်ကို၊ ‘အပ္ပက’န္တိ-နည်း၏ဟူ၍၊ န အဝမညိတဗ္ဗံ-

အောက်ချ၍ မမှတ်ထင်ထိုက်၊ (အထင်မသေးထိုက်)။ ဟိ-မှန်၊ အဇ္ဈောကာသေ-
လွင်တီးခေါင်ဟင်းလင်းပြင်၌၊ ဌပိတံ-ထားအပ်သော၊ ဝိဝဋ္ဌမုခံ-ဖွင့်အပ်သော
မျက်နှာဝရှိသော၊ ဝါ-အဖုံးဖွင့်ထားသော၊ ဘာဇနံ-ခွက်သည်၊ ဒေဝေ-မိုးသည်၊
ဝဿန္တေ-ရွာလသော်၊ ဧကဗိန္နုနာ-တစ်ပေါက်သော ရေဖြင့်၊ ကိဉ္ဇာပိ န ပူရတိ-
အကယ်၍ကား မပြည့်ပါပေ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ပုနပျုနံ၊ ဝဿန္တေ-သော်၊
ပူရတေဝ-ပြည့်သည်သာ၊ ဧဝမေဝံ-လျှင်၊ ပါပံ-ကို၊ ကရောန္တော-သော၊ ပုဂ္ဂ-
လော-သည်၊ အနုပုဗ္ဗေန-ဖြင့်၊ မဟန္တံ-သော၊ ပါပရာသိ-မကောင်းမှုအစုအပုံကို၊
ကရေတိ။” ကူတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ အနုသန္တိ ယဇ္ဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကူမံ
ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)။ “မာဝမညေထ၊ ပေ၊ ထောကမ္ပိ အာစိနံ”န္တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

မာဝမညေထ ပါပဿ၊ န မန္တံ အာဂမိဿတိ။

ဥဒဗိန္နုနိပါတေန၊ ဥဒကုမ္ဘောပိ ပူရတိ။

ဗာလော ပူရတိ ပါပဿ၊ ထောကံ ထောကမ္ပိ အာစိနံ။

မန္တံ-အနည်းငယ်သောမကောင်းမှုသည်၊ န အာဂမိဿတိ-အကျိုး၏အစွမ်း
ဖြင့် ရောက်လာလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဝါ-အကျိုးပေးလိမ့်မည်မဟုတ်၊ (ကူတိ-သို့)
ပါပဿ-မကောင်းမှုကို၊ မာ အဝမညေထ-အောက်ချ၍ မမှတ်ထင်ရာ၊ ဝါ-
အထင်မသေးရာ၊ ဥဒဗိန္နုနိပါတေန-တစ်ပေါက်တစ်ပေါက်သော မိုးရေမိုး
ပေါက်၏ ကျခြင်းကြောင့်၊ ဥဒကုမ္ဘောပိ-ရေအိုးသည်သော်လည်း၊ ပူရတိ (ယ-
ထာ)-ပြည့်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ)၊ ဗာလော-လူမိုက်သည်၊ ထောကံ ထောကမ္ပိ-
အနည်းငယ် အနည်းငယ်သော မကောင်းမှုကိုသော်လည်း၊ ဝါ-အနည်းငယ်မျှ
အနည်းငယ်မျှလည်း၊ အာစိနံ (အာစိနန္တော)-ဆည်းပူးလသော်၊ ပါပဿ-
မကောင်းမှုဖြင့်၊ ပူရတိ-ပြည့်၏။ [မောဂ်-၂၊ ၃၉သုတ်၌ “ပါပဿ-၏၊ ပူရတိ-
၏”ဟု သာမီအနက်ပေး၏။]

တတ္ထ-၌၊ မာဝမညေထာတိ-ကား၊ န အဝဇာနေယျ-အောက်ချ၍
မမှတ်ထင်ရာ၊ ဝါ-အထင်မသေးရာ၊ ပါပဿာတိ-ကား၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို။

မာဝမညေထ ပါပဿ။ ။အဝမညေထ၌ အဝပုဗ္ဗမနဓာတ်သည် ဉာဏအနက်၊
ထေဝိဘတ်ဟု သိစေလို၍ “အဝဇာနေယျ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ပါပဿ”၌ ဆဒ္ဓိဝိဘတ်သည်

န မန္တ အာဂမိဿတိတိ-ကား၊ “မေ-သည်၊ အပ္ပမတ္တကံ-နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ (အနည်းငယ်မျှသော) ပါပကံ-မကောင်းမှုကို၊ ကတံ-ပြု၊ ကဒါ-၌၊ ဧတံ-ဤမကောင်းမှုသည်၊ ဝိပစ္စိဿတိ-အကျိုးပေးမည်နည်း၊” ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပါပံ-ကို၊ နာဝဇာနေယျ-ရာ၊ ဝါ-ရာ၊ ဣတိ အတ္ထော။ **ဥဒကုမ္ဘောပီတိ**-ကား၊ ဒေဝေ-သည်၊ ဝဿန္တေ-ရွာသွန်းလသော်၊ မုခံ-မျက်နှာဝကို၊ ဝိဝရိတ္တာ-ဖွင့်၍၊ ဌပိတံ-သော၊ ယံ ကိစ္ဆိ-သော၊ ကုလာလဘာဇနံ-အိုးထိန်းသည်၏ အိုးခွက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထိုခွက်သည်၊ ဧကေကဿာပိ-တစ်ပေါက် တစ်ပေါက်လည်းဖြစ်သော၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၀၄၅]၊ ဥဒကဗိန္နုနော-ရေပေါက်၏၊ နိပါတေန-ကျခြင်းကြောင့်၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ပူရတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊

ဒုတိယအနက်၌ သက်သည်ဟု သိစေလို၍ “ပါပံ”ဟု ဖွင့်သည်။ မာဝမညေထ၏ ကံတည်း၊ “ဒုဂ္ဂတိ ပါပေတိတိ ပါပံ၊ [ပ+အပ-ပါပုဏနေ+အာ] (တစ်နည်း) ပံ အပါယံ ပေတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ပါပံ၊ [ပ+ပေ+ဏာ] (တစ်နည်း) ပါန္နိ ရက္ခန္တိ သုဇနာ အတ္တာနမသ္မာတိ ပါပံ၊ [ပါ+ပါ-သုစိ] (တစ်နည်း) အပါယံ ပါတိ ရက္ခတိတိ ပါပံ၊ [ပါ+ပါ-မောဂ်-၇, ၁၁၄၂]”ဟု ပြုပါ။

န မန္တ အာဂမိဿတိတိ။ ။ဤပါဒကား မာဝမညေထ၏ အာကာရတည်း၊ ထိုကြောင့် “အပ္ပမတ္တကံ၊ ပေ၊ ဝိပစ္စိဿတိ”တိ ဧဝံ ပါပံ နာဝဇာနေယျ”ဟု ဖွင့်သည်။ မန္တသဒ္ဒါသည် “မန္တော ဘာဂျဝိဟိနေ စာ-ပွကေ မူဠာပဋ္ဌာသုဝိ(ဓာန်-၈၉၂)”ဟူသော ဂါထာလာအနက်တို့တွင် အပ္ပကအနက်တည်း၊ ထိုကြောင့် “အပ္ပမတ္တကံ”ဟု ဖွင့်သည်။ “မန္တတိ အပ္ပဘာဝေန ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ မန္တံ”ဟုပြု၊ အပ္ပတ္တဝါစကအနိပ္ပန္နပါဠိပဒိက ပုဒ်ဟုလည်း ဆို၏၊ (နီတိဓာတု-၉၂)၊ နောက်ဝတ္ထုဂါထာဖွင့်၌ “ဝိပါကဝသေန အာဂမိဿတိ”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “န အာဂမိဿတိ-အကျိုး၏အစွမ်းဖြင့် ရောက်လာလိမ့်မည်မဟုတ်”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေးပါ၊ အကျိုး၏အစွမ်းဖြင့် ရောက်မလာခြင်း ဟူသည် အကျိုးမပေးခြင်းပင်တည်း၊ ထိုကြောင့် “န ဝိပစ္စိဿတိ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဥဒကုမ္ဘောပီတိ။ ။ဓာန်-၄၅၇ဂါထာအရ ကုမ္ဘန္တံ ဘာဇနသည် အိုးအနက်ဟော ပရိယာယ်တည်း၊ ထိုကြောင့် “ကုလာလဘာဇနံ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ဥဒကဿ+ကုမ္ဘော ဥဒကုမ္ဘော၊ (တစ်နည်း) ဥဒကဿ+ဌပနကော ဥပဌာပနော+ကုမ္ဘော ဥဒကုမ္ဘော-ရေကို ထားရာအိုး၊ [ဥဒက+ကုမ္ဘာ၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဥဒကကို ဥဒပြု၊-မောဂ်-၃, ၇၂၊ ရှု-၃၇၀၊] (တစ်နည်း) ဥဒသဒ္ဓါသက်သက်က ရေကို ဟောသည်ဟု ယူလျှင် “ဥဒတိ

ဧဝံ-တူ၊ ဗာလပုဂ္ဂလော-မိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ထောက် ထောက်ကမ္မိ-အနည်းငယ် အနည်းငယ်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-အနည်းငယ် အနည်းငယ်လည်း၊ ပါပံ-ကို၊ အာစိနန္တော-ဆည်းပူးလသော်၊ ကရောန္တော-ပြုလသော်၊ ဝဗေန္တော-တိုးပွားစေလသော်၊ ပါပဿ-ဖြင့်၊ ပူရတိယေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ အတ္ထော။ ဒေသနာ-ဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏီသု။ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ “အဇ္ဈောကာသေ-လွင်တီးခေါင်ဟင်းလင်းပြင်၌၊ သေယျံ-အိပ်ရာနေရာကို၊ သန္တရိတ္တာ-ခင်းပြီး၍၊ ပဋိပါကတိကံ-တစ်ဖန် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ဖြစ်သည်ကို၊ ဝါ-တစ်ဖန် ပင်ကိုယ်သဘောရှိသည်ကို၊ (တစ်ဖန် နဂိုမူလအတိုင်း)၊ [ဓမ္မဘာ-၃, ၃၅၃။] အကရောန္တော-မပြုသောရဟန်းသည်၊ ဣမံ နာမ အာပတ္တိ-ဤမည်သော အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏။” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍၊ သိက္ခာ-ပဒံ-ကို၊ ပညာပေသိ-မူပြီ၊ ဣတိ-အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီးပြီ။

အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီးပြီ။

၆-ဗိဇ္ဇာလပါဒကသေဋ္ဌိဝတ္ထုဘာသာသီကာ

မာဝမညေထ ပုညဿာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဗိဇ္ဇာလပါဒကသေဋ္ဌိ-ဗိဇ္ဇာလပါဒကသုဋ္ဌေးကို အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ ဧက-သ္မိ-သော၊ သမယေ-၌၊ သာဝတ္ထိဝါသိနော-တို့သည်၊ ဝဂ္ဂဗန္ဓနေန-အုပ်စုဖွဲ့ခြင်းဖြင့်၊ (အသင်းဖွဲ့ခြင်းဖြင့်)၊ ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗမုဿ-ရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေန္တိ-ကုန်၏၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ ကရောန္တော-သော်၊ ဧဝံ-သို့ အာဟ-ပြီ (ကို)။ “ဥပါသကာ-တို့၊ ဣဓ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော-အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနာဝ-ကိုယ်တိုင်သာ၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေတိ-၏။ ပရိ-သူတစ်ပါးကို န သမာဒပေတိ-ကောင်းစွာ မယူစေ၊ ဝါ-မဆောက်တည်စေ၊ (မတိုက်တွန်း)၊ သော-သည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-ဖြစ်လေရာ ဖြစ်လေရာ

တိန္တိယတိ တေမေတိတိ ဥဒံ၊ (ဒီ. ဌ-၂, ၃၀၊ ဓမ္မဋီ-၁၆၇)။ ဥဒဿ+ကုမ္ဘော ဥဒကုမ္ဘော (တစ်နည်း) ဥဒဿ+ဌပနကော ဥပဌာပနော+ကုမ္ဘော ဥဒကုမ္ဘော”ဟု ပြုပါ။ [ဥဒက-ပတ္ထော(ဝိလံဋီ-၂, ၃၄၀)၊ ဥဒကဘာဇနံ(မအူပါရာနိ-၄, ၄၂၄)။]

ဘုံဌာန၌၊ ဘောဂသမ္ပဒ်-စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ (စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို) [ဘောဂါနံ+သမ္ပဒါ ဘောဂသမ္ပဒါ-ဒီ. ၄-၃, ၂၁၁] လဘတိ-၏၊ ပရိဝါရသမ္ပဒ်-အခြေအရံတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ (အခြေအရံနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို) နော လဘတိ-မရ၊ ဧကစ္စော-သည်၊ အတ္တနာ-တိုင်၊ ဒါနံ-ကို၊ န ဒေတိ-မလှူ၊ ပရံ-ကို၊ သမာဒပေတိ-၏၊ သော-သည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-၌၊ ပရိဝါရသမ္ပဒ်-ကို၊ လဘတိ-၏၊ ဘောဂသမ္ပဒ်-ကို၊ နော (လဘတိ)-မရ၊ ဧကစ္စော-သည်၊ အတ္တနာ စ-လည်း၊ န ဒေတိ၊ ပရဉ္စ-ကိုလည်း၊ န သမာဒပေတိ-စေ၊ သော-သည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-၌၊ ဘောဂသမ္ပဒ်-ကို၊ နေဝ လဘတိ-မရ၊ ပရိဝါရ-သမ္ပဒ်-ကို၊ န (လဘတိ)-မရ၊ ဝိယာသာဒေါ-စားကြွင်းစားသည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဝိစရတိ-၏၊ ဧကစ္စော-သည်၊ အတ္တနာ စ-လည်း၊ ဒေတိ-၏၊ ပရဉ္စ-ကိုလည်း၊ သမာဒပေတိ-၏၊ သော-သည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-၌၊ ဘောဂသမ္ပဒ်-ကိုလည်း၊ လဘတိ-၏၊ ပရိဝါရသမ္ပဒ်-ကိုလည်း၊ လဘတိ၊” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

အထ-၌၊ ဧကော-သော၊ ပဏှိတပုရိသော-သည်၊ တံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ “ဣဒံ ကာရဏံ-ဤအကြောင်းသည်၊ အဟော အစ္ဆရိယံ-ဪ...လက်ဖျောက်ခတ်တီး၊ အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွ၊ အဟံ-သည်၊ ဒါနိ-၌၊ ဥဘယ-သမ္ပတ္တိသံဝတ္တနိကံ-ပစ္စုပ္ပန်တမလွန် ၂တန်သော စည်းစိမ်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော၊ ကမ္မံ-ကောင်းမှုကို၊ ကရိယာမိ-အံ့၊” ဣတိ-သို့ စိန္တေတွာ-၍၊ ဥဌာယ-ထတော်မူ၍၊ ဂမနကာလေ-ကြွတော်မူရာအခါ၌၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ-ရား၊ သွေ-၌၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဏှထ-ကုန်၊” ဣတိ-ပြီ၊ တေ-အား၊ ကိတ္တကေဟိ-အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ (ဟောတိ) ပန-ရှိသနည်း? ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! (မေ-အား၊) သဗ္ဗဘိက္ခုဟိ-တို့ဖြင့်၊ အတ္ထော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အဓိဝါသေသိ-ပြီ၊ သောပိ-ထိုပညာရှိယောက်ျားသည်လည်း၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိသိ-တွာ-၍၊ “အဓမ္မတာတာ-အမိတို့ အမောင်တို့! (အမျိုးသား၊အမျိုးသမီးများ ခင်ဗျား!) မယာ-သည်၊ သွာတနာယ-ငှာ၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခေါ-သော၊ ဘိက္ခုသံယော-ကို၊ နိမန္တိတော-အပ်ပြီ၊ ယော-အကြင်သူသည်၊ ယတ္တကာနံ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-

တို့အား၊ (ဒါတုံ-ငှာ) သက္ကာတိ-စွမ်းနိုင်၏။ သော-ထိုသူသည်၊ တတ္တကာနံ-ထိုမျှအတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့ဖို့ ယာဂုအာဒိနံ-ယာဂုအစရှိသည်တို့၏။ အတ္ထာယ-ငှာ၊ တဏှုလာဒိနိ-ဆန်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒေတု-လော၊ ဧက-သို့-သော၊ ဌာနေ-၌၊ ပစာပေတွာ-စေ၍၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒဿာမ-ကုန်အံ့။” ကုတိ-သို့၊ ဥဠေါသေန္တော-ကြွေးကြော်လျက်၊ (ဆော်သြလျက်)၊ ဝိစရိ-လှည့်လည်ပြီ။

အထ-၌၊ နံ-ထိုပညာရှိယောက်ျားကို၊ ဧကော-သော၊ သေဌိ-သည်၊ အတ္တ-နော-၏။ အာပဏဒ္ဒါရံ-ဈေးတံခါးသို့၊ သမ္ပတ္တံ-ရောက်လာသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “အယံ-ဤသူသည်၊ အတ္တနော-မိမိအား၊ ပဟောနကေ-လောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အနိမန္တော-မပင့်ဖိတ်မူ၍၊ [ပန အနက်မဲ့] သကလဂါမံ-ကို၊ သမာဒပေန္တော-စေလျက်၊ ဝိစရတိ-၏။” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ကုဇ္ဈိတွာ-စိတ်ဆိုး၍၊ “တယာ-သည်၊ ဂဟိတဘာဇနံ-ယူအပ်ခဲ့သော ခွက်(တောင်း)ကို၊ အာ-ဟရ-ယူခဲ့လော၊” ကုတိ-၍၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ အင်္ဂုလီဟိ-လက်ချောင်းတို့ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ထောကေ-အနည်းငယ်ကုန်သော၊ တဏှုလေ-တို့ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ တထာ-တူ၊ မုဂ္ဂေ-ပဲနောက်တို့ကို၊ (အဒါသိ-ပြီ) တထာ-တူ၊ မာသေ-ပဲကြီးတို့ကို၊ (အဒါသိ-ပြီ) ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုသူဌေးသည်၊ တတော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ **ဗိဠာလပါဒကသေဌိ** နာမ-ဗိဠာလပါဒကသုဌေးမည်သည်၊ ဇာတော-ပြီ။

ဗိဠာလပါဒကသေဌိ။ ။ကြောင်ခြေရာပမာဏရှိသော ဆန်၊ပဲတို့ကို လှူသောကြောင့် “ဗိဠာလပါဒက”မည်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ “ဗိဠာလဿ+ပါဒေါ ဗိဠာလပါဒေါ၊ ဗိဠာလပါဒေါ+ပမာဏံ ဧတေသန္တိ ဗိဠာလပါဒပမာဏာ-ကြောင်ခြေရာအတိုင်း အရှည်ရှိသော ဆန်၊ပဲကြီး၊ပဲနောက်တို့၊ ဗိဠာလပါဒပမာဏာ+အဒါသိတိ ဗိဠာလ-ပါဒကော-ကြောင်ခြေအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆန်၊ပဲကြီး၊ ပဲနောက်တို့ကို လှူဒါန်းသောသူဌေး၊ [ဗိဠာလပါဒ ပမာဏာ+က၊ ပမာဏပုဒ်ကျေ]”ဟု ကြံပါ။

တစ်နည်း။ ။ဤပုဒ်နှင့် အလားတူဖြစ်သော “ဗိဠာရပဒ”ဟူသောပုဒ် ရှိ၏။ ဗိဠာရပဒဟူသောပုဒ်သည် တစ်သုဝဏ်(တစ်ကျပ်သား)ကို ဟော၏။ တစ်သုဝဏ်သည် “သုဝဏ္ဏော ပဉ္စဓရဏံ(ဓာန်-၄၇၉)”ဂါထာအရ ၅ဓရဏ၊ ရွေး၂၀၀ရှိ၏။ ပမာဏအားဖြင့် ရေသဖန်းသီးပမာဏရှိသည်ဟု ဆို၏။ ဗိဠာလနှင့် ဗိဠာရ၊ ပါဒနှင့် ပဒသည် အနက်ချင်း တူ၏။ ထို့ကြောင့် “ဗိလာဠပါဒေါ+ပမာဏံ ဧတေသန္တိ ဗိဠာလပါဒ-

သပ္ပိမာဏိတာဒိနိ-ထောပတ်၊တင်လဲအစရှိသည်တို့ကို၊ ဒေန္တောပိ-သော်လည်း၊
 ကရုဏှ-ကြုတ်ကို၊ [ကရိယတိတိ ကရုဏှော၊ [ကရ+အဏှ(မောဂ်-၇, ၅၇)] (တစ်
 နည်း) ကရသိတဗ္ဗော ဘာဇေတဗ္ဗောတိ ကရုဏှော၊-ကရသိ+က(သိဋ္ဌိသစ်-၂, ၁၄၉၊
 ကစွည်း-၆၃၃)] ကုဋေ-အိုး၌၊ ပက္ခိပိတ္တာ-၍၊ ဧကတော-တစ်ဖက်၌၊ ကောဏံ-
 ထောင့်စွန်းကို၊ ကတွာ၊ ဗိန္နု၊ ဗိန္နု-အပေါက်အပေါက်ကို၊ (အစက်အစက်ကို)၊
 ပဉ္စရာယန္တော-ယိုကျစေလျက်၊ ထောကထောကမေဝ-အနည်းငယ် အနည်း
 ငယ်ကိုသာ၊ ဝါ-အလွန်နည်းစွာသာ၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ဥပါသကော-သည်၊ အဝ-
 သေသေဟိ-ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်သော ဆန်၊ ပဲ၊ ဆီအစ
 ရှိသော လှူဖွယ်ပစ္စည်းကို၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-၍၊ ဣမိနာ-
 ဤဗိဠာလပါဒကသူဌေးသည်၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သောဆန်၊ ပဲ၊ ဆီအစရှိသော
 လှူဖွယ်ပစ္စည်းကို၊ ဝိသုဃေဝ-သီးခြားသာ၊ အဂ္ဂဟေသိ-ပြီ၊ သော သေဌိ-သည်၊
 တဿ-ထိုပညာရှိယောက်ျား၏၊ ကိရိယံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍ “ကိ-ကြောင့်၊ ဧသ-
 ဤသူသည်၊ မယာ-သည်၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်သောဆန်၊ ပဲ၊ ဆီအစရှိသော လှူဖွယ်
 ပစ္စည်းကို၊ ဝိသု-သီးခြား၊ ဂဏှာတိ န ခေါ-နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊
 တဿ-ထိုပညာရှိယောက်ျား၏၊ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော-နောက်၌ နောက်၌၊ ဧကံ-
 သော၊ စူဠပဋ္ဌာကံ-အလုပ်ကျွေးငယ်ကို၊ ပဟိဏိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့
 ပြော၍ စေလွှတ်သနည်း?) “ဂစ္ဆ-လော၊ ဧသ-သည်၊ ယံ-အကြင်အရာကို၊
 ကရောတိ-၏၊ တံ-ထိုအရာကို၊ ဇာနာဟိ-လော၊” ဣတိ-၍သို့ ပြော၍ စေ
 လွှတ်ပြီ၊ သော-ထိုပညာရှိယောက်ျားသည်၊ ဂန္နာ၊ “သေဌိဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ မဟ-
 ပွလံ-များသောအကျိုးသည်၊ (အကျိုးကြီးသည်၊) ဟောတု-စေ၊” ဣတိ-၍သို့
 ကြံ၍၊ ယာဂုဘတ္တပူဝါနံ-ယာဂု၊ဆွမ်း၊မုန့်တို့၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဧကံ-တစ်စေ့
 သော၊ (တဏှာလံ-ဆန်ကိုလည်းကောင်း၊) ဒွေ-ကုန်သော၊ တဏှာလေ-တို့ကို
 လည်းကောင်း၊ ပက္ခိပိတ္တာ-၍၊ မုဂ္ဂမာသေပိ-ပဲနောက်၊ ပဲကြီးတို့ကိုလည်းကောင်း၊

ပမာဏာ-တစ်သုဝဏ်(တစ်ကျပ်သား)အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆန်၊ပဲကြီး၊ပဲနောက်တို့၊
 ဗိဠာလပါဒပမာဏ+အဒါသိတိ ဗိဠာလပါဒကော-တစ်သုဝဏ်(တစ်ကျပ်သား)
 အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဆန်၊ပဲကြီး၊ပဲနောက်တို့ကို လှူဒါန်းသောသူဌေး”ဟု တစ်
 နည်းကြံပါ။

တေလဖာဏိတာဒိဗ္ဗန္ဓုနိပိ-ဆီ၊တင်လဲစသော အပေါက်(အစက်)တို့ကိုလည်း
 ကောင်း၊ သဗ္ဗဘာဇနေသု-အလုံးစုံသောအိုးတို့၌၊ ပက္ခိပိ-ပြီ၊ စူဠပဋ္ဌာကော-
 သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သေဌိဿ-အား၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-
 ၍၊ သေဌိ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကို)၊ “သော-ထိုသူသည်၊ ပရိသမဇ္ဈေ-၌၊ မေ-
 ၏၊ အဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်၏၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို၊ ဝါ-အပြစ်ကို၊ သစေ ဘာသိဿတိ-
 အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ မမ-၏၊ နာမေ-အမည်ကို၊ ဂဟိတမတ္တေယေဝ-ခေါ်ယူအပ်
 ကာမျှဖြစ်သော်သာ၊ (ခေါ်လျှင်ခေါ်ချင်း)၊ နံ-ထိုသူကို၊ ပဟရိတ္တာ-ပုတ်ခတ်၍၊
 မာရေဿာမိ-သေစေအံ့၊ ဝါ-သတ်အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နိဝါသနန္တရေ-
 ခါးဝတ်ပုဆိုးအကြား၌၊ ဆုရိကံ-ဓားငယ်ကို၊ (ဓားမြှောင်ကို)၊ ဗန္ဓိတ္တာ-ဖွဲ့၍၊ ပုန-
 ဒိဝသေ-၌၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘတ္တဂ္ဂေ-ဆွမ်းစားဇရပ်၌၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၂၅။] အဋ္ဌာသိ-
 ပြီ၊ သော ပုရိသော-ထိုပညာရှိယောက်ျားသည်၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-
 ကို၊ ပရိဝိသိတ္တာ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီး၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကို)၊ “ဘန္တေ-
 ရား၊ မယာ-သည်၊ မဟာဇနံ-ကို၊ သမာဒပေတ္တာ-ဆောက်တည်စေ၍၊ (တိုက်
 တွန်း၍)၊ ဣမံ ဒါနံ-ကို၊ ဒိန္တံ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအလျှဉ်၊ သမာဒပိတမနုဿာ-ဆောက်
 တည်စေအပ်သော လူတို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ ဗလေန-
 အားဖြင့်၊ ဗဟူနိပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တောကာနိပိ-အနည်းငယ်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ တဏှုလာဒိနိ-ဆန်အစရှိသည်တို့ကို၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗေသံ-
 ကုန်သော၊ တေသံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ မဟပ္ပလံ-သည်၊ ဟောတု-စေ၊” ဣတိ-
 လျှောက်ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-၍၊ သော သေဌိ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊
 (ကို)၊ “အဟံ-သည်၊ ‘အသုကေန နာမ-ဤမည်သူသည်၊ အစ္ဆရာယ-လက်
 ချောင်းဖြင့်၊ ဂဏှိတ္တာ-၍၊ တဏှုလာဒိနိ-ဆန်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒိန္နာနိ-ကုန်ပြီ၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ မမ-၏၊ နာမေ-ကို၊ ဂဟိတမတ္တေ-သော်၊ ဣမံ-ကို၊ မာရေဿာမိ-
 အံ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြံစည်၍၊ အာဂတော-ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ အယံ-သည်၊
 သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကံ-အလုံးစုံ သိမ်းယူနိုင်သောစကားကို၊ [သဗ္ဗ သင်္ဂါဟိတံ သဗ္ဗ-
 သင်္ဂါဟိကံ(ပါစိယော-၃၂၇)၊ ဆရာတို့ကား “သဗ္ဗသင်္ဂါဟကံ”ဟု ရှိစေလို၏၊(သီတာ-
 ၁,၅၆၈)] ကတ္တာ-၍၊ ‘ယေဟိပိ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ နာဠိအာဒိဟိ-

ကွမ်းစား(ပြည်တောင်း)အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မိနိတွာ-ချင့်၍၊ ဒိန္နံ-ပြီ၊ ယေဟိပိ-
တို့သည်လည်း၊ အတ္တရာယ-လက်ချောင်းဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဒိန္နံ-ပြီ၊ သဗ္ဗေသံ-
ကုန်သော၊ (တေသံ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ) မဟပ္ဖလံ-သည်၊ ဟောတု-
စေ၊ ကုတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏၊ အဟံ၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
သစေ န ခမာပေဿာမိ-အကယ်၍ သည်းမခံစေအံ့၊ ဝါ-အကယ်၍ မတောင်း
ပန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒေဝဒဏ္ဍော-ဒေဝဒဏ်သည်၊ ဝါ-မိုးကြိုးသည်၊ မမ-၏၊
မတ္ထကေ-၌၊ ပတိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုသူဌေးသည်၊ တဿ-
၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-ပျပ်ဝတ်၍၊ (ဒူးတုပ်၍)၊ “သာမိ၊ မေ-အား၊
ခမာဟိ-ပါလော၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ၊ “ဣဒံ-ဤသို့ တောင်းပန်ခြင်းအကြောင်း
သည်၊ ကိ-နည်း?” ကုတိ စ-ဤသို့လည်း၊ တေန-သည်၊ ဝုတ္တော၊ သဗ္ဗံ-သော၊
တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ တံ ကိရိယံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ သတ္တာ၊ “ဣဒံ-ဤ
သို့ ပြုမူခြင်းသည်၊ (ဤဖြစ်ပုံသည်) ကိ-နည်း?” ကုတိ-၍၊ ဒါနဝေယျာဝဋ်ကံ-
အလှူ၌ ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏ အဖြစ်ရှိသူကို၊ ဝါ-အလှူ၌ ကြောင့်ကြစိုက်မှုရှိ
သူကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၃၄၈၈]၊ ပုစ္ဆိ၊ သော-သည်၊ အတိတဒိဝသတော-လွန်ခဲ့သော
နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-
ထိုသူဌေးကို၊ သတ္တာ-သည်၊ “သေဌိ၊ ဧဝံ ကိရ-ဤသို့တုလား? (ဤအတိုင်း
မှန်သလား?)” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ၊ အာမ-ပါ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တော၊
“ဥပါသက-ကာ၊ ပုညံ နာမ-ကောင်းမှုမည်သည်ကို၊ ‘အပ္ပက’န္တိ-နည်း၏ဟူ၍၊
န အဝမညိတဗ္ဗံ-အောက်ချ၍ မမှတ်ထင်ထိုက်၊ ဝါ-အထင်မသေးထိုက်၊ မာဒိ-
သဿ-သော၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊
‘အပ္ပက’န္တိ-၍၊ န အဝမညိတဗ္ဗံ-ထိုက်၊ ဟိ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်ပြုဉ်းအံ့၊
ဝိဝဋ္ဌဘာဇနံ-ဖွင့်ထားအပ်သော အိုးခွက်သည်၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊
ဥဒကေန-ဖြင့်၊ (ပူရတိ) ဝိယ-ပြည့်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ) ပဏ္ဍိတမနုဿာ-ပညာ
ရှိသော လူတို့သည်၊ ပုညံ-ကို၊ ကရောန္တာ-ကုန်လသော်၊ အနုက္ကမေန-ဖြင့်၊
ပုညေန-ဖြင့် ပူရန္တိယေဝ-ကုန်သည်သာ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ အနုသန္တိံ ယဇေတွာ၊
ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “မာဝမညေထ၊ ပေ၊ အာစိန”န္တိ-
ဟူ၍၊ (အာဟ)။

မာဝမညေထ ပုညဿ၊ န မန္တံ အာဂမိဿတိ၊

ဥဒဗိန္နုနိပါတေန၊ ဥဒကုမ္ဘောပိ ပူရတိ၊

ဓီရော ပူရတိ ပုညဿ၊ ထောက် ထောက်မ္ပိ အာစိနံ။

မန္တံ-အနည်းငယ်သောကောင်းမှုသည်။ န အာဂမိဿတိ-အကျိုး၏အစွမ်းဖြင့် ရောက်လာလိမ့်မည်မဟုတ်။ ဝါ-အကျိုးပေးလိမ့်မည်မဟုတ်။ (ဣတိ-သို့) ပုညဿ-ကောင်းမှုကို၊ မာ အဝမညေထ-ရာ၊ ဥဒဗိန္နုနိပါတေန-ကြောင့်၊ ဥဒကုမ္ဘောပိ-သည်လည်း၊ ပူရတိ (ယထာ)-သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊) ဓီရော-ပညာရှိသည်၊ ထောက် ထောက်မ္ပိ-အနည်းငယ် အနည်းငယ်သော ကောင်းမှုကိုသော်လည်း၊ ဝါ-အနည်းငယ်မျှ အနည်းငယ်မျှလည်း၊ အာစိနံ (အာစိနန္တော)-ဆည်းပူးလသော်၊ ပုညဿ-ဖြင့်၊ ပူရတိ-ပြည့်၏။

တဿာ-ထိုဂါထာ၏။ အတ္ထော-ကား၊ ပဏ္ဍိတမနုဿော-ပညာရှိသောလူသည်၊ ပုညံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ “မယာ-သည်၊ အပ္ပကမတ္တံ-နည်းသောအတိုင်း အရှည်ရှိသော ကုသိုလ်ကို၊ ကတံ-ပြု၊ မန္တံ-နည်းသောကုသိုလ်ကံသည်၊ ဝိပါကဝသေန-အကျိုး၏အစွမ်းဖြင့်၊ န အာဂမိဿတိ-ရောက်လာလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဧဝံ-ဤသို့သော၊ ပရိတ္တကံ-နည်းသော၊ ကမ္မံ-ကောင်းမှုသည်၊ ကဟံ-အဘယ်အခါ၌၊ ဓံ-ကို၊ ဒက္ခိဿတိ-မြင်မည်နည်း၊ အဟံ ဝါ-သည်လည်း၊ တံ-ထိုကောင်းမှုကို၊ ကဟံ-၌၊ ဒက္ခိဿာမိ-နည်း၊ ကဒါ-၌၊ ဧတံ-ဤကောင်းမှုသည်၊ ဝိပစ္စိဿတိ-အကျိုးပေးမည်နည်း?” ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပုညံ-ကို၊ မာဝမညေထ န အဝဇာနေယျ-အောက်ချ၍ မမှတ်ထင်ရာ၊ ဝါ-အထင်မသေးရာ။ ဟိ-ဥပမာဆောင်၊ ထင်အောင်ပြဉ္စးအံ့၊ နိရန္တရံ-မပြတ်၊ ဥဒဗိန္နုနိပါတေန-မိုးရေမိုးပေါက်၏ ကျခြင်းကြောင့်၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ ဌပိတံ-ထားအပ်သော၊ ကုလာလဘာဇနံ-သည်၊ ပူရတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဓီရော-ပညာရှိသော၊ ပဏ္ဍိတပုရိသော-ပညာရှိယောက်ျားသည်၊ ထောက် ထောက်မ္ပိ-အနည်းငယ် အနည်းငယ်လည်း ဖြစ်သော၊ ပုညံ-ကို၊ အာစိနန္တော-ဆည်းပူးလသော်၊ ပုညဿ-ကောင်းမှုဖြင့်၊ ပူရတိ-၏။ ဣတိ-ဂါထာဖွင့် ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ သော သေဌိ သောတာပတ္တိဖလံ ပါပုဏိ၊ သမ္ပတ္တပရိသာယပိ သာတ္ထိကာ ဓမ္မဒေသနာ အဟောသိ၊ ဣတိ-

ဗိဇ္ဇာလပါဒကသေဌိဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ဗိဇ္ဇာလပါဒကသေဌိဝတ္ထုဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

၇-မဟာနေဝါဏီဇေဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ဝါဏီဇောဝါတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဟာ-
 နေဝါဏီဇံ-မဟာနေမည်သော ကုန်သည်ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊
 တဿ ဝါဏီဇဿ-ထိုကုန်သည်၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ပဉ္စသတာ-၅ရာအတိုင်းအရှည်
 ရှိကုန်သော၊ စောရာ-တို့သည်၊ ဩတာရံ-သက်ဝင်ရာအခွင့်အလမ်းကို၊ ဝါ-
 အပေါက်အကြားကို၊ ဂဝေသမာနာ-ရှာကုန်လျက်၊ ဩတာရံ-ကို၊ န လဘိသု-
 မရကုန်၊ အပရေန-သော၊ သမယေန-၌၊ ဝါဏီဇော-သည်၊ ပဉ္စ သကဋသတာနိ-
 ၅ရာသော လှည်းတို့ကို၊ ဘဏ္ဍဿ-ဥစ္စာဘဏ္ဍာဖြင့်၊ ပူရေတွာ-၍၊ ဘိက္ခုနံ-
 တို့အား၊ အာရောစာပေသိ-စေပြီ၊ (ကိ) “အဟံ-သည်၊ အသုကဋ္ဌာနံ နာမ-
 ဤမည်သောအရပ်သို့၊ ဝါဏီဇတ္ထာယ-ကုန်ရောင်းခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂစ္ဆာမိ-သွား
 ပါမည်၊ ယေ အယျာ-အကြင်အရှင်တို့သည်၊ တံ ဌာနံ-ထိုအရပ်သို့၊ ဂန္တကာမာ-
 ကုန်၏၊ တေ-ထိုအရှင်တို့သည်၊ နိက္ခမန္တ-ထွက်တော်မူကြပါ၊ မဂ္ဂေ-လမ်းခရီး၌၊
 ဘိက္ခာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ န ကိလမိဿန္တိ-မပင်ပန်းကုန်လတ္တံ့၊” ဣတိ-ဤသို့
 လျှောက်စေပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ ပဉ္စသတာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ တေန-ထိုကုန်သည်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ပဋိပဋိသု-ကြကုန်ပြီ၊ တေပိ
 စောရာ-တို့သည်လည်း၊ “သော ဝါဏီဇော-သည်၊ နိက္ခန္တော ကိရ-ထွက်လာ
 ပြီတဲ့၊” ဣတိ-ဤသို့ ကြား၍၊ ဂန္တာ-၍၊ အဋ္ဌဝိယံ-တောအုပ်၌၊ အဋ္ဌသု-တည်
 ကုန်ပြီ၊ ဝါဏီဇောပိ-သည်လည်း၊ ဂန္တာ-၍၊ အဋ္ဌဝိမုခေ-တောအဝင်ဝ၌၊ (တော
 စပ်၌)၊ ဧကသ္မိ-သော၊ ဂါမေ-၌၊ ဝါသံ-နေခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒွေ တယောပိ-
 ၂ရက်၃ရက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသေ-နေ့တို့ပတ်လုံး၊ ဂေါဏသကဋ္ဌာဒိနိ-
 နွားလှည်းအစရှိသည်တို့ကို၊ သံဝိဒဟိ-စီရင်၏၊ ပန-ဆက်၊ တေသံ ဘိက္ခုနံ-
 တို့အား၊ နိဗဒ္ဓိ-မပြတ်၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒေတိယေဝ-သည်သာ၊ စောရာ-တို့သည်၊
 တသ္မိ-ထိုကုန်သည်သည်၊ အတိစိရာယန္တေ-အလွန်ကြာမြင့်လသော်၊ “ဂစ္ဆ-သွား

လော၊ တဿ-ထိုကုန်သည်၏၊ နိက္ခမနဒိဝသံ-ထွက်ရာနေ့ကို၊ (ထွက်မည့်နေ့ကို)၊ ဥတ္တာ-၍၊ ဧဟိ-လာခဲ့လော၊” ကုတိ-သို့၊ ဧကံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပဟိ-ဏီသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ တံ ဂါမံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဧကံ-သော၊ သဟာယကံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ကဒါ-အဘယ်အခါ၌၊ ဝါဏီဇော-သည်၊ နိက္ခမိဿတိ-ထွက်မည်နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုသူငယ်ချင်းသည်၊ “ဒီဟ-တိဟစ္စယေန-၂ရက် ၃ရက်လွန်ရာအခါ၌၊ (နိက္ခမိဿတိ-မည်)” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ “ကိမတ္ထံ-အဘယ်အကျိုးငှာ၊ ပုစ္ဆသိ ပန-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ အာဟ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုသူငယ်ချင်းအား၊ သော-ထိုယောက်ျားသည်၊ “ပဉ္စသတာ-ကုန်သော၊ စောရာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ ‘မယံ-တို့သည်၊ **ဧတဿ**-ထိုကုန်သည်၏၊ **အတ္ထာယ**-အကြောင်းကြောင့်၊ အဋ္ဌဝိယံ-၌၊ ဌိတာ-တည်နေကုန်၏၊” ကုတိ-သို့၊ အာစိက္ခံ-ပြီ၊ ကုတရော-အခြားသော သူငယ်ချင်းသည်၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ဂစ္ဆ-လော၊ သီယံ-စွာ၊ နိက္ခမိဿတိ-လိမ့်မည်” ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ တံ-ထိုယောက်ျားကို၊ ဥယျောဇေတွာ-ပြန်လွှတ်၍၊ “စောရေ-တို့ကို၊ ဝါရေမိ ကံ န ခေါ-တားရမည်လော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဝါဏီဇံ-ကို၊ (ဝါရေမိ ကံ န ခေါ-မည်လော)” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ၊ “မေ-အား၊ စောရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ကိံ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဝါဏီဇံ-ကို၊ နိဿာယ၊ ပဉ္စသတာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဇီဝန္တိ-အသက်ရှင်ရကုန်၏၊ ဝါဏီဇဿ-အား၊ သညံ-ကို၊ ဒဿာမိ-အံ့” ကုတိ-ဤသို့တွေး၍၊ သော-သည်၊ တဿ-ထိုကုန်သည်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “ကဒါ-၌၊ ဂမိဿထ-သွားကြမည်နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “တတိယ-ဒိဝသေ-၌၊ (ဂမိဿာမ-သွားကြမည်)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ မယံ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ ကရောထ-ပြုကြပါ၊ (လိုက်နာကြပါ)၊ အဋ္ဌဝိယံ-၌၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ အတ္ထာယ-

ဧတဿ အတ္ထာယ။ ။ “ယဿ အတ္ထာယာတိ ယဿ ကာရဏာ(ပေတ. ၄-၁၀၆)” ဟူသော အဖွင့်အရ အတ္ထာယ၌ ပဉ္စမိ(ကာရဏ)အနက်၌ စတုတ္ထိဝိဘတ်တည်း၊ သိလာဃသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ပဉ္စမုတ္တသမ္ပဒါနိမ္မည်၊ သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိဖြင့် ပဉ္စမုတ္တသမ္ပဒါနိမ္မိတ်၌ သဝိဘတ်သက်၊ (တစ်နည်း) သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိ၌ “စတုတ္ထိ” ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သဝိဘတ်သက်၊ အာယပြုပါ။ (ကစ္စည်း၊ ဝဏ္ဏနာ၊ ဝိဇော၊ ကာပိ-၁၁၆၊ ၁၁၇)၊

အကြောင်းကြောင့်၊ ပဉ္စသတာ-ကုန်သော၊ စောရာ-တို့သည်၊ ဌိတာ ကိရ-
ကုန်သတဲ့၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ (အလျင်စလို)၊ မာ ဂမိတ္ထ-မသွားကြနှင့်၊ ကုတိ-
ဤသို့ ပြောပြီ၊ တံ-သည်၊ ကထံ-သို့လျှင်၊ ဇာနာသိ-နည်း? ကုတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊
တေသံ-ထိုခိုးသူတို့၏၊ အန္တရေ-အတွင်း၌၊ မမ-၏၊ သဟာယော-သည်၊ အတ္ထိ၊
မေ-သည်၊ တဿ-ထိုသူငယ်ချင်း၏၊ ကထာယ-ကြောင့်၊ ဉာတံ-သိအပ်ပါပြီ၊
ကုတိ-ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ‘မေ-အား၊ ဧတ္ထော-ထိုအရပ်သို့၊ ဂတေန-သွား
ခြင်းဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း?’ ကုတိ-တွေး၍၊ နိဝတ္တိတွာ၊ ဂေဟမေဝ-
သို့သာ၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ၊ တသ္မိ-ထိုကုန်သည်သည်၊ စိရာ-
ယန္တေ-လသော်၊ ပုန၊ တေဟိ စောရေဟိ-တို့သည်၊ ပေသိတော-စေလွှတ်အပ်
သော၊ ပုရိသော-သည်၊ အာဂန္နာ-၍၊ တံ သဟာယကံ-ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ တံ
ပဝတ္တိ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ “နိဝတ္တိတွာ-၍၊ ဂေဟမေဝ-သို့သာ၊ ဂမိဿတိ ကိရ-
သွားတော့မည်တဲ့၊” ကုတိ-သို့၊ ဂန္နာ-၍၊ စောရာနံ-တို့အား၊ အာရောစေသိ-
ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ စောရာ-တို့သည်၊ တတော-ထိုတောအုပ်မှ၊
နိက္ခမိတွာ-၍၊ ကုတရသ္မိ-သော၊ မဂ္ဂေ-၌၊ အဌ်သု-ကုန်ပြီ၊ တသ္မိ-သည်၊ စိရာ-
ယန္တေ-သော်၊ ပုနပိ-လည်း၊ တေ စောရာ-တို့သည်၊ တဿ-ထိုသူငယ်ချင်း၏၊
သန္တိကံ-သို့၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပေသေသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုသူငယ်ချင်းသည်၊ တေသံ-
ထိုသူခိုးဓားပြတို့၏၊ တတ္ထ-ထိုလမ်း၌၊ ဌိတဘာဝံ-တည်ရှိကုန်သည်ကို၊ ဥတွာ-
၍၊ ပုန၊ ဝါဏိဇဿ-အား၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ ဝါဏိဇေ-သည်၊ “ဣဓာပိ-ဤ
အရပ်၌လည်း၊ မေ-၏၊ ဝေကလ္လံ-ချိုတဲ့သည်၏အဖြစ်သည်၊(ချိုတဲ့ခြင်းသည်၊)
နတ္ထိ၊ ဧဝံ သန္တေ-သော်၊ ဧတ္ထော-ထိုအရပ်သို့၊ နေဝ ဂမိဿာမိ-အံ့၊ ကုတော-
ဤအရပ်မှ၊ န ဂမိဿာမိ-(ထိုအခြားအရပ်သို့) မသွားတော့အံ့၊ ကုဓေဝ-၌သာ၊
ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်တော့အံ့၊” ကုတိ-ဤသို့တွေး၍၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊
ဂန္နာ-၍၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! စောရာ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ ဝိလုမ္မိတုကာမာ-
လုယက်ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဂ္ဂေ-၌၊ ဌိတာ ကိရ-ကြသတဲ့၊
‘ပုန၊ နိဝတ္တိဿတိ-ပြန်လည်လိမ့်မည်၊’ ကုတိ-သို့၊ သုတွာ-၍၊ ကုတရသ္မိ-သော၊
မဂ္ဂေ-၌၊ ဌိတာ ကိရ-သတဲ့၊ အဟံ-သည်၊ ဧတ္ထော-ထိုအရပ်သို့၊ (အဂန္နာ) ဝါ-
၍လည်းကောင်း၊ ကုတော-ဤအရပ်မှ၊ အဂန္နာ ဝါ-၍လည်းကောင်း၊ ထောကံ-

အနည်းငယ်သောရက်ပတ်လုံး၊ ကုဓေဝ-၌သာ၊ ဘဝိဿာမိ-မည်၊ ကုဓေဝ-၌သာ၊ ဝသိတုကာမာ-နေခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သော၊ ဘဒန္တာ-အရှင်တို့သည်၊ ဝသန္တ-နေတော်မူကြပါ။ ဂန္တကာမာ-ကြွခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သော၊ ဘဒန္တာ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ရုစိ-အလိုကို၊ ကရောန္တ-ပြုတော်မူကြပါ။” ကုတိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “ဧဝံ သန္တေ-သော်၊ မယံ-တို့သည်၊ နိဝတ္တိဿာမ-ပြန်လှည့်ကြတော့မည်” ကုတိ-သို့၊ ဝါဏိဇံ-ကို၊ အာပုစ္ဆိတ္တာ-ပန်ပြော၍၊ ပုနဒေဝ-သာလျှင်၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂန္ဒာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္ဒိတ္တာ-၍၊ နိသီဒိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ! မဟာဓနဝါဏိဇေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ န ဂမိတ္ထ ကံ-မကြွကြဘူးလော?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတ္တာ၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ၊ မဟာဓနဝါဏိဇဿ-ကို၊ ဝိလုမ္မနတ္ထာယ-လုယက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဒွိသုပိ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂေသု-တို့သည်၊ စောရာ-တို့သည်၊ ပရိယုဋ္ဌိသု-ထကြွနေပါကုန်ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ သော-ထိုကုန်သည်သည်၊ တတ္ထေဝ-၌သာ၊ ဌိတော-ပြီ၊ မယံ ပန-တို့သည်ကား၊ တံ-ထိုမဟာဓနကုန်သည်ကို၊ အာပုစ္ဆိတ္တာ-၍၊ အာဂတာ-ပြန်လာခဲ့ပါကုန်ပြီ။” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ! မဟာဓနဝါဏိဇေ-သည်၊ စောရာနံ-တို့၏၊ အတ္ထိတာယ-ရှိနေကုန်သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ပရိဝုဇေတိ-ရှောင်ကြဉ်၏၊ ဇီဝိတု-ကာမော-အသက်ရှင်လိုသော၊ ပုရိသော၊ **ဟလာဟလံ**-လတ်တလော သေစေတတ်သော၊ ဝိသံ-အဆိပ်ကို၊ ပရိဝုဇေတိ ဝိယ-ကဲ့သို့၊ ဘိက္ခုနာပိ-သည်လည်း၊

ဟလာဟလံ။ ။ဟလီယတေ ကသီယတေ အနေနာတိ ဟလံ-ထိရာအရပ်ကို စုတ်ပြတ်အောင် ခြစ်ကြောင်းအဆိပ်၊ [ဟလ+အာ-ဓာတွတ္ထ၊] ဟနတီတိ ဟလော၊ [ဟန+အာ၊ န၊ ကို လပြု၊] ဟလာနံ+ဝိသေသော+ဟလော ဟလာဟလော-သေစေတတ်(သတ်တတ်)အဆိပ်တို့တွင် ထူးကဲသောအဆိပ်၊ [ဟလ+ဟလ ချေလ၌ ဒီဃပြု-သီဇီသစ်-၁, ၁၈၇။] (တစ်နည်း) ဟလေနော+အာဟလတိ ဝိလေခတီတိ ဟလာဟလော-ထယ်သွားဖြင့် ခြစ်သကဲ့သို့ ထိရာအရပ်ကို စုတ်ပြတ်သွားအောင် ခြစ်တတ်သော အဆိပ်၊ [ဟလ+အာ+ဟလ၊-ထောမ၊] (တစ်နည်း) ဟလမိဝ အာ သမန္တတော သဗ္ဗ-ဧဝံ သု ဟလတိ ကဿတီတိ ဟလာဟလော-ထယ်သွားကဲ့သို့ ထက်ဝန်းကျန် အလုံးစုံသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ခြစ်တတ်သောအဆိပ်(ကပ္ပဒ္ဒမ)၊ အဆိပ်တို့သည် ကာကောလအဆိပ်၊ ကာဠုကုဋအဆိပ်၊ ဟလာဟလအဆိပ်၊ သောရဋ္ဌိက(သရောတ္ထိက)အဆိပ်၊ သောက္ကိကေယ(သောက္ကိကေယျ၊ သုက္ကိကေယျ)အဆိပ်၊ ဗြဟ္မပုတ္တအဆိပ်၊ ပဒီပန

‘တယော-ကုန်သော၊ ဘဝါ-တို့သည်၊ စောရေဟိ-တို့သည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတမဂ္ဂသဒ္ဓိ-
 သာ-လွမ်းမိုးထကြွလှလှအပ်သော လမ်းခရီးနှင့် တူကုန်၏၊ ဝါ-နှိပ်စက်အပ်
 သော လမ်းခရီးနှင့် တူကုန်၏၊’ ကုတိ-သို့၊ ဥတ္တ၊ ပါပံ-ကို၊ ပရိဝဇ္ဇေတုံ-ရှောင်
 ကြဉ်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏။” ကုတိ-သို့ ဝတ္တာ အနုသန္တိ ယဇ္ဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော
 ကုမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဝါဏီဇောဝံ၊ ပေ၊ ပရိဝဇ္ဇယေ” တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

ဝါဏီဇောဝံ ဘယံ မဂ္ဂံ၊ အပ္ပသတ္တော မဟဒ္ဒနော၊

ဝိသံ ဇီဝိတုကာမောဝံ၊ ပါပါနိ ပရိဝဇ္ဇယေ။

အပ္ပသတ္တော-နည်းသော အဖော်ကုန်သည်ရှိသော၊ မဟဒ္ဒနော-များသော
 ဥစ္စာရှိသော၊ ဝါဏီဇော-ကုန်သည်သည်၊ ဘယံ-ကြောက်ထိုက်သော၊ ဝါ-ကြောက်
 မက်ဖွယ်ကောင်းသော၊ မဂ္ဂံ-လမ်းကို၊ (ပရိဝဇ္ဇေတိ) က္ကဝံ-ရှောင်ကြဉ်သကဲ့သို့
 လည်းကောင်း၊ ဇီဝိတုကာမော-အသက်ရှင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသူသည်၊ ဝိသံ-
 အဆိပ်ကို၊ (ပရိဝဇ္ဇေတိ) က္ကဝံ-ကောင်း၊ (ဧဝံ-တူ၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊)
 ပါပါနိ-မကောင်းမှုတို့ကို၊ ပရိဝဇ္ဇယေ-ရှောင်ကြဉ်ရာ၏။

တတ္ထ-၌၊ ဘယန္တိ-ကား၊ ဘာယိတဗ္ဗံ-ကြောက်ထိုက်သော၊ စောရေဟိ-တို့
 သည်၊ **ပရိယုဋ္ဌိတတ္ထာ**-လွမ်းမိုးလှလှအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-နှိပ်စက်
 အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သပ္ပဋိဘယံ-ဘေးရန်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝါ-ဘေး
 ရန်ရှိသော၊ ကုတိ အတ္ထော။ ကုဒိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ-၏။

အဆိပ်၊ ဒါရဒအဆိပ်၊ ဝစ္ဆနာဘအဆိပ်”အားဖြင့် ဉမ္ဗျိုးရှိရာ “ဟလာဟလံ”ဖြင့် ကျန်
 ၈မျိုးကို တားမြစ်သည်။ (အမရ-၈၊ ၁၀၊ ဓာန်ဋီ-၆၅၅၊ သီဋီသစ်-၁၊ ၁၈၇၊ သီဘာ-
 ၁၊ ၂၄၃)။

ပရိယုဋ္ဌိတတ္ထာ။ ။ပရိယုဋ္ဌိတေတိ ပရိယုဋ္ဌိတော-လွမ်းမိုးထကြွလှလှအပ်သော
 လမ်း၊ ဝါ-နှိပ်စက်အပ်သောလမ်း၊ ပရိသဒ္ဓါ ပရိဘဝနအနက်၊ ဌာဓာတ်သည် (ဥ၊ဥပ
 သာရကြောင့်) ဂဟဏ(ယူခြင်း)အနက်ကို ဟောသည်၊ (အဘိ၊ ဌ-၁၊ ၃၉၈၊ မဟာနိ
 . ဌ-၃၅၊ ပါစိယော-၉၇)၊ (တစ်နည်း) ဌာဓာတ် ဟိသန(ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ခြင်း)အနက်၊
 “ပရိယုဋ္ဌိတဿ+ဘာဝေါ ပရိယုဋ္ဌိတတ္ထာ”ဟု ဆက်ပါ။ **[ပရိယုဋ္ဌိတာတိ** အဘိဘူတာ
 ပလိဗုဒ္ဓါ ဝါ၊ ပလိဗောတ္ထော ဝါပိ ဟိ ပရိယုဋ္ဌာနသဒ္ဓေါ “စောရာ မဂ္ဂေ ပရိယုဋ္ဌိသု”
 တိအာဒိသု ဝိယ၊-ကုတိ၊ ဌ-၁၆၉။]

အပ္ပသတ္တော-နည်းသော အဖော်ကုန်ရှိသော၊ မဟာဓနဝါဏီဇော-သည်၊ သ-
ပ္ပဋိဘယံ-သော၊ မဂ္ဂ-လမ်းခရီးကို၊ (ပရိဝဇ္ဇေတိ ယထာ-ရှောင်ကြဉ်သကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊) ဇီဝိတုကာမော-အသက်ရှင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသူသည်၊ ဟလာ-
ဟလံ-လတ်တလော သေစေနိုင်သော၊ ဝိသံ-အဆိပ်ကို၊ ပရိဝဇ္ဇေတိ ယထာ
စ-ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-တူ၊ ပဏ္ဍိတော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အပ္ပမတ္တ-
ကာနိပိ-နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (အနည်းငယ်
မျှလည်းဖြစ်ကုန်သော)၊ ပါပါနိ-တို့ကို၊ ပရိဝဇ္ဇေယျ-ရှောင်ကြဉ်ရာ၏၊ ဣတိ-
ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ-
တို့နှင့်၊ သဟ-တူ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ သမ္ပတ္တမဟာဇနဿာပိ-
အားလည်း၊ သာတ္ထိကာ-သော၊ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-
မဟာဓနဝါဏီဇောတ္ထု ပြီးပြီ။

မဟာဓနဝါဏီဇောတ္ထု ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

၈-ကုက္ကုဋမိတ္တနေသာဒဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ပါဏိမိ ဖေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော ကုက္ကုဋမိတ္တံ
နာမ-ကုက္ကုဋမိတ္တမည်သော၊ နေသာဒံ-မုဆိုးကို၊ အာရပ္ပ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊
ရာဇဂဟေ-၌၊ ဧကာ-သော၊ သေဌိမီတာ-သည်၊ ဝယပ္ပတ္တာ-အရွယ်သို့ ရောက်
သည်၊ (သမာနာ)၊ သတ္တဘူမိကပါသာဒဿ-ဘုံဂုဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်၏၊ (၇
ထပ်ရှိသောပြာသာဒ်၏) ဥပရိ-အထက်ထပ်၌၊ သိရိဂဗ္ဘေ-၌၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၈၀၈၊]
အာရက္ခဏတ္ထာယ-စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဧကံ-သော၊ ပရိစာရိကံ-အလုပ်
အကျွေးမကို၊ ဒတွာ-၍၊ မာတာပိတူဟိ-တို့သည်၊ ဝါသိယမာနာ-နေစေအပ်
သော်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ သာယနသမယေ-၌၊ ဝါတပါနေန-လေသောက်ပြုတင်း
ဖြင့်၊ အန္တရဝိထိ-လမ်းကြားကို၊ ဩလောကေန္တိ-သော်၊ ပဉ္စ ပါသသတာနိ-၅
ရာသော ကျော့ကွင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဉ္စ သူလသတာနိ-၅ရာသော တံ
ကျင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အာဒါယ-၍၊ မိဂေ-သားကောင်တို့ကို၊ ဝမိတွာ-သတ်
၍၊ ဇီဝမာနံ-အသက်မွေးသော၊ ဧကံ-သော၊ ကုက္ကုဋမိတ္တံ နာမ-မည်သော၊

နေသာဒိ-မုဆိုးကို၊ ပဉ္စ မိဂသတာနိ-တို့ကို၊ ဝမိတ္တာ-၍၊ တေသံ-ထိုသားကောင်
 တို့၏၊ မံသေန-ဖြင့်၊ မဟာသကဋ္ဌ-ကြီးစွာသောလည်းကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ သကဋ္ဌ-
 ဓုရေ-လည်းဦး၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ မံသဝိက္ခိဏနတ္ထာယ-အသားကို ရောင်းခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ နဂရံ-သို့၊ ပဝိသန္တံ-ဝင်လာသည်ကို၊ ဒိသွာ၊ တသ္မိ-ထိုမုဆိုး၌၊ ပဋိ-
 ဗဒ္ဓစိတ္တာ-ငြိတွယ်သောစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှောင်ဖွဲ့အပ်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊
 ပရိစာရိကာယ-အလုပ်ကျွေးမ၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ပဏ္ဏာကာရံ-လက်ဆောင်ကို၊
 ဒတွာ-၍၊ “ဂစ္ဆ-လော၊ ဧတဿ-ထိုမုဆိုးအား၊ ပဏ္ဏာကာရံ-ကို၊ ဒတွာ၊ ဂမန-
 ကာလံ-ပြန်သွားရာအချိန်ကို၊ ဥ တွာ-၍၊ ဧဟိ-လော၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
 ပေသေသိ-ပြီ၊ သာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမသည်၊ ဂန္တာ-၍၊ တဿ-ထိုမုဆိုးအား၊
 ပဏ္ဏာကာရံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ကဒါ-အဘယ်အချိန်၌၊ ဂမိဿသိ-
 နည်း?” ကူတိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ “အဇ္ဇ မံသံ-ကို၊ ဝိက္ခိဏိတွာ-ရောင်းပြီး၍၊
 ပါတောဝ-၌ပင်၊ အသုကဒ္ဓါရေန နာမ-ဤမည်သော တံခါးဖြင့်၊ နိက္ခမိတွာ-
 ထွက်၍၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊” ကူတိ-သို့၊ အာဟ၊ သာ-ထိုအလုပ်အကျွေးမသည်၊
 တေန-ထိုမုဆိုးသည်၊ ကထိတကထံ-ပြောအပ်သော စကားကို၊ သုတွာ-၍၊
 အာဂန္တာ-၍၊ တဿာ-ထိုသူဌေးသမီးအား၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ သေဌိမိတာ-
 သည်၊ အတ္တနာ-သည်၊ ဂဟေတဗ္ဗယုတ္တကံ-ယူခြင်းငှာ သင့်လျော်သော၊ ဝါ-
 ယူအပ်သည်၏အဖြစ်အား လျော်သော၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၆၉၊ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံရူ၊]
ဝတ္ထာဘရဏဇာတံ-အဝတ်တန်ဆာအပေါင်းကို၊ ဝါ-အဝတ်၊ တန်ဆာကို၊

ဝတ္ထာဘရဏဇာတံ။ ။ဝသီယတေ အတ္ထာဒီယတေတိ ဝတ္ထံ၊ [ဝသ+တ၊ ကွစိ ဓာတု
 ဖြင့် ညှို့ကို ဣပြု၊(ရူ-၃၈၃)၊ (တစ်နည်း) ဝသ+ထ၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဓာတွန်သံချေ၊
 တဒ္ဓေဘော်လာ(ရူ-၄၁၄၊ ကစ္စည်း-၆၆၀)၊ (တစ်နည်း) ဟိရောတ္တပုံ ဝုဏောတိ သံ-
 ဝရတိ ဧတေနာတိ ဝတ္ထံ၊ [ဝ+ထ၊ သူဝုဿာနစသောသုတ်ဖြင့် ဥကို အတပြု၊ ထပစ္စည်း
 လည်းသက်၊(ရူ-၄၁၄၊ ကစ္စည်း-၆၆၀)၊] အာဘရိယတေတိ အာဘရဏံ၊ [အာ+ဘရ+
 ယု-သူစိ၊] ဝတ္ထံ+အာဘရဏံ စ ဝတ္ထာဘရဏာနိ၊ ဝတ္ထာဘရဏာနံ+ဇာတံ ဝတ္ထာ-
 ဘရဏဇာတံ-အဝတ်တန်ဆာတို့၏ အပေါင်း၊ ဇာတသဒ္ဓါသည် “မိဂဇာတာ(မ. ၄-
 ၂၊ ၆၅)”ကဲ့သို့ စယ(အပေါင်း)အနက်ဟောတည်း၊ (တစ်နည်း) “ရက္ခဇာတာနံ(အံ. ၄-
 ၁၊ ၄၄၊ အံဋီ-၁၊ ၉၉)”ကဲ့သို့ ဇာတသဒ္ဓါ အနက်မဲ့ယူ၍ “ဝတ္ထာဘရဏမေဝ ဝတ္ထာ-
 ဘရဏဇာတံ”ဟု တဗ္ဘာဝဇုတ္တိကမ္မဓာရည်းဝိပြုဟ်ပြုပါ။

သံဝိဒဟိတ္တာ-စိစဉ်၍၊ ပါတောဝ-၌ပင်၊ **မလိနဝတ္ထံ**-ညစ်နွမ်းသော အဝတ်ကို နိဝါသေတွာ-၍၊ ကုဋ်-အိုးကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဒါသီဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဥဒက-တိတ္ထံ-ရေချိုးဆိပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ ဝိယ-ကဲ့သို့၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ တံ ဌာနံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တဿ-ထိုမုဆိုး၏၊ အာဂမနံ-လာခြင်းကို၊ ဩလောကေန္တိ-လျက်၊ အဌာသိ-ပြီ၊ သောပိ-ထိုမုဆိုးသည်လည်း၊ ပါတောဝ-သာလျှင်၊ သကဋ်-လှည်းကို၊ ပါ-ဇေန္တော-မောင်းနှင်လျက်၊ နိက္ခမိ-ပြီ၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ တဿ-ထိုမုဆိုး၏၊ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော-နောက်၌ နောက်၌၊ (နောက်က နောက်က)၊ ပါယာသိ-လိုက်ပြီ၊ သော-ထိုမုဆိုးသည်၊ တံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “အမ္မာ-အမိ! အဟံ-သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ‘အသုကဿ နာမ-ဤမည်သူ၏၊ မိတာ-တည်း၊’ ကူတိ-သို့၊ န ဇာနာမိ-မသိ၊ မံ-သို့၊ မာ အနုဗန္ဓိ-မလိုက်နှင့်၊” ကူတိ-သို့၊ အာဟ၊ တံ-သည်၊ မံ-ကို၊ န ပက္ခောသသိ-မခေါ်၊ အဟံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဓမ္မ-တာယ-သဘောဖြင့်၊ အာဂစ္ဆာမိ-လာ၏၊ တံ-သည်၊ တုဏှိ-ဆိတ်၊ ဟုတွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ သကဋ်-ကို၊ ပါဇေဟိ-လော၊ ကူတိ-ပြီ၊ သော-ထိုမုဆိုးသည်၊ ပုနပ္ပုနံ၊ တံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ နိဝါရေတိယေဝ-တားမြစ်သည်သာ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုမုဆိုးကို၊ သာ-ထိုသူဌေးသမီးသည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “သာမိ-အရှင်! သိရိ နာမ-ကြက်သရေမည်သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-သော်၊ (တစ် နည်း) အတ္တနော သန္တိကံ၊ အာဂစ္ဆန္တိ-သော၊ (ယာ) သိရိ နာမ-သည်၊ (အတ္တိ)၊ (တံ-ထိုကြက်သရေကို) နိဝါရေတုံ-ငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ၊” ကူတိ-ပြီ၊ သော-ထိုမုဆိုးသည်၊ တဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ နိဿံသယေန-ယုံမှားသံသယမရှိသောအားဖြင့်၊ ဝါ-စင်စစ်ဧကန်၊ အမှန်အားဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၈၄၊] အာဂမနကာရဏံ-လာခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ ဥ တွာ၊ တံ-ထိုသူဌေးသမီးကို၊ သကဋ်-သို့၊ အာရောပေတွာ-

မလိနဝတ္ထံ။ ။မလတိ သံကိလိဿတိ ဧတေနာတိ မလံ၊ မလတိ ဓာရေတိတိ မလံ၊ (နမက္ကာရဋ္ဌိ)၊ သတ္တာနံ စိတ္တသန္တာနေ မလတိ သံကိလိဿတိ ဝိဟေဌေတိတိ မလံ၊ (ဂဠုန်ပျံ-၇)၊ မဇ္ဈိယတေတိ မလံ၊ [မဇ္ဇ+ကလ+မဇ၊ နိဘာ-၁၊ ၅၆၃၊] မလံ+အဿ အတ္တိတိ မလိနံ၊ [မလ+ကုန၊ (မောဂ်နိ-၂၊ ၁၂၈၊ ဓာန်ဋီ-၆၉၉)၊ မလ+ကုတ၊ တ၊ ကို န-ပြု၊ (နိဒီ-၃၃၅)၊] နိမဇ-၉၃၌ “မလာတဗ္ဗန္တိ မလိနံ”ဟု ပြု၏၊ “မလိနံ စ+တံ+ဝတ္ထံ စာတိ မလိနဝတ္ထံ”ဟု ဆက်ပါ။

တက်စေ၍၊ ဝါ-တင်၍၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ တဿာ-ထိုသူဌေးသမီး၏၊ မာတာ-
 ပိတရော-တို့သည်၊ ဣတော စိတော-ဤမှလည်း ဤမှလည်း၊ (ဟိုဟိုဒီဒီ)၊ [ဓမ္မ
 ဘာ-၁, ၅၃၂။] ပရိယေသာပေတွာ-ရှာစေ၍၊ အပဿန္တာ-မတွေ့ကုန်လသော်၊
 “မတာ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ မတကဘတ္တံ-
 သေသူဖို့ ထမင်းကို၊ ဝါ-သေသူကို ရည်စူး၍ ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းကို၊ [ဓမ္မ
 ဘာ-၂, ၁၁၄။] ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ သာပိ-ထိုသူဌေးသမီးသည်လည်း၊ တေန-ထို
 မုဆိုးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သံဝါသံ-ပေါင်းဖက်ခြင်းကို၊ အန္တယ-စွဲ၍၊ ပဋိပါဋိယာ-အစဉ်
 အားဖြင့်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ပုတ္တေ-တို့ကို၊ ဝိဇာယိတွာ-၍၊ ဝယပုတ္တေ-သော၊
 တေ-တို့ကို၊ ယရပန္နနေန-ဖြင့်၊ ဗန္ဓိ-ပြီ။ [ဓမ္မဘာ-၁, ၉။]

အထ-၌၊ ဧကဒိဝံသံ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ပစ္စုသသမယေ-၌၊ လောကံ-ကို၊
 ဝေါလောကေန္တော-လသော်၊ သပုတ္တံ-သားတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ သသုဏိသံ-
 ချွေးမတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ကုက္ကုဋမိတ္တံ-ကို၊ အတ္တနော-၏၊ ဉာဏဇာလဿ-
 ဉာဏ်ကွန်ယက်၏၊ (အာသယာနုသယဉာဏ်တော်၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တ
 ဉာဏ်တော်တည်းဟူသော ကွန်ယက်၏)၊ အန္တော-အတွင်းသို့၊ ပဝိဋ္ဌံ-ဝင်သည်
 ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ဧတံ-ဤအကြောင်းအရာသည်၊ ကိံ န ခေါ-နည်း၊” ဣတိ-သို့၊
 ဥပဓာရေန္တော-ဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ တေသံ ပန္နရသန္နမ္ပိ-ထိုငှာယောက်တို့
 ၏လည်း၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ-၏၊ ဥပနိဿယံ-အားကြီးသောမှီရာကို၊ ဒိသ္မာ၊
 ပါတောဝ-သာလျှင်၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ တဿ-၏၊ ပါသဌာနံ-ကျော့
 ကွင်းထောင်ထားရာအရပ်သို့၊ ဝါ-ကျော့ကွင်းရှိရာအရပ်သို့၊ [ပါသဿ+ဩဇ္ဇနံ
 +ဌာနံ ပါသဌာနံ၊ (မအူပါနိ-၃, ၅၄၀)၊ ပါသော+ဧတ္ထ အတ္တိတိ ပါသံ၊ ပါသံ စ+ဌာနံ
 စာတိ ပါသဌာနံ၊ (ပါရာဘာ-၂, ၁၂၄)၊] အမာသိ-ပြီ၊ တံ ဒိဝံသံ-ထိုနေ့၌၊ ပါသေ-
 ကျော့ကွင်း၌၊ ဗဒ္ဓေါ-မိသော၊ ဧကမိဂေါပိ-တစ်ကောင်သောသားကောင်သည်
 လည်း၊ နာဟောသိ-မရှိပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တဿ-ထိုမုဆိုး၏၊ ပါသမူလေ-
 ကျော့ကွင်း၏အနီး၌၊ ပဒဝလဉ္စံ-ခြေတော်ရာကို၊ ဒဿေတွာ-မြင်စေတော်မူ၍၊
 (ပြထားတော်မူ၍)၊ ပုရတော-၌၊ ဧကဿ-သော၊ ဂုဗ္ဗဿ-ချုံ၏၊ ဟေဌာ-၌၊
 ဆာယာယံ-အရပ်၌၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ ကုက္ကုဋမိတ္တော-သည်၊ ပါတောဝ-သာလျှင်၊

ဓနု-လေးကို၊ အာဒါယ-၍၊ ပါသဌာနံ-ကို၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အာဒိတော-မှ၊ ပဌာယ-
၍၊ ပါသေ-ကျော့ကွင်းတို့ကို၊ ဩလောကယမာနော-သော်၊ ပါသေ-၌၊ ဗဒ္ဓိ-
မိသော၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ကောင်တလေမျှလည်းဖြစ်သော၊ မိဂံ-သားကောင်ကို၊ အ-
ဒိသွာ-၍၊ သတ္တု-၏၊ ပဒဝလဉ္စ-ကို၊ အဒ္ဓသ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုမုဆိုး၏၊
ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ၊ (ကိ)၊ “ကော-သည်၊ မယံ-၏၊ ဗဒ္ဓိမိဂေ-မိ
သောသားကောင်တို့ကို၊ မောစေန္ဒော-လွတ်စေလျက်၊ ဝိစရတိ-သွားသနည်း?”
ဣတိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ သတ္တရိ-၌၊ အာယာတံ-ရန်ငြိုးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တော-
သော်၊ ဂုဗ္ဗမူလေ-၌၊ နိသိန္နံ-သော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဣမိနာ-ဤသူသည်၊
မမ-၏၊ မိဂါ-တို့ကို၊ မောစိတာ-လွတ်စေအပ်ကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကုန်
လိမ့်မည်၊ နံ-ထိုသူကို၊ မာရေဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဓနု-လေးကို၊
(လေးကြိုးကို)၊ အာကမိ-ဆွဲငင်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ဓနု-ကို၊ အာကမိတံ-ဆွဲငင်
ခြင်းငှာ၊ ဒတွာ-၍၊ ဝိဿဇ္ဇေတံ-လွတ်ခြင်းငှာ၊ နာဒါသိ-ပေးတော်မမူ၊ သော-
ထိုမုဆိုးသည်၊ သရံ-မြားကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတုမ္ပိ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဩရောပေတုမ္ပိ-
အောက်သို့ ချခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ ဘိဇ္ဇ-
န္တိဟိ-ကွဲကုန်သော၊ ဖာသုကာဟိ-နံရိုးတို့ဖြင့်၊ [ဣတ္ထမ္မုတလက္ခဏအနက်၊] ကိ-
လန္တရူပေါ-ပင်ပန်းသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၊ [ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝ
လောပ၊] (ဟုတွာ၊ တိဌတိ) ဝိယ-ရပ်တည်ရသကဲ့သို့ (ဧဝံ-တူ) မုခတော-ပါးစပ်မှ၊
ပဉ္စရန္တေန-ယိုကျသော၊ ခေဠေန-တံတွေးဖြင့်၊ ကိလန္တရူပေါ-သည်၊ (ဟုတွာ)၊
အဌာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုမုဆိုး၏၊ ပုတ္တာ-တို့သည်၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-
၍၊ “နော-တို့၏၊ ပိတာ-သည်၊ စိရာယတိ-ကြာမြင့်၏၊ ဧတံ-ဤသို့ ကြာမြင့်
ခြင်းသည်၊ ကိ န ခေါ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ “တာတာ-
ချစ်သားတို့! ပိတု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆထ-လိုက်သွားကြလော့” ဣတိ-ပြော၍၊
မာတရာ-သည်၊ ပေသိတာ-စေခိုင်းအပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဓနုနိ-လေးတို့ကို၊
အာဒါယ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပိတရံ-ကို၊ တထာဌိတံ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ရပ်
တည်နေသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “အယံ-ဤသူသည်၊ နော-တို့၏၊ ပိတု-၏၊ ပစ္စာ-
မိတ္တော-ရန်သူသည်၊ [ပဋိဝိရဒ္ဓေါ+အမိတ္တော ပစ္စာမိတ္တော၊ ပတိ+အမိတ္တ၊ (ဒီဋီ-၃၊
၁၀၅)၊ ပဋိပက္ခဘာဝေန အမတိ ဂစ္ဆတိတိ ပစ္စာမိတ္တော၊ ပဋိ+အမ+တ၊ (ဓာန်ဋီ-

၃၄၅)။ ဘဝိဿတိ-မည်။” ကုတိ-၍၊ သတ္တပိ-ကုန်သော၊ ဇနာ-လူတို့သည်၊ ဓနုနိ-တို့ကို၊ အာကမိတ္တာ-၍၊ ဝါ-သော်၊ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန-ကြောင့်၊ နေသံ-တို့၏၊ ပိတာ-သည်၊ ဌိတော ယထာ-ကဲ့သို့၊ တထေဝ-ပင်၊ အဋ္ဌသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နေသံ-ထိုသားတို့၏၊ မာတာ-သည်၊ “မေ-၏၊ ပုတ္တာပိ-တို့သည်လည်း၊ စိရာယန္တိ-ကြာမြင့်ကုန်၏၊ ကိ န ခေါ-ကြောင့်နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ သတ္တပိ-ကုန်သော၊ သုဏိသာဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဂန္ဓာ-၍၊ တေ-တို့သည်၊ တထာ-ဌိတေ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ရပ်တည်နေသည်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “ကဿ-အဘယ်သူဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကုမေ-တို့သည်၊ ဓနုနိ-တို့ကို၊ အာကမိတ္တာ၊ ဌိတာ န ခေါ-ကုန်သနည်း?” ကုတိ-၍သို့ ကြံ၍၊ ဩလောကန္တိ-သော်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဗာဟာ-လက်တို့ကို၊ ပဂ္ဂယ-ချီမြှောက်၍၊ “မေ-၏၊ ပိတရံ-ကို၊ မာ နာသေထ-မဖျက်ဆီးကြနှင့်၊ မေ-၏၊ ပိတရံ-ကို၊ မာ နာသေထ-ကြနှင့်၊” ကုတိ-၍၊ မဟာသဒ္ဓိ-ကျယ်စွာသော အသံကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ကုက္ကဋမိတ္တာ-သည်၊ တံ သဒ္ဓိ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “နဌော-ပျက်စီးသည်၊ အမှီ ဝတ-ဖြစ်လေပြီတကား၊ ဧသ (ဧသော)-၍သူသည်၊ မေ-၏၊ သသုရော ကိရ-ယောက္ခမတုံ၊ မယာ-သည်၊ ဘာရိယံ-သော၊ ကမ္မံ-ကို၊ အဟော ကတံ-ဪ . . . ပြုအပ်မိလေစွ၊” ကုတိ-ပြီ၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၆၃။] အဿ-၏၊ ပုတ္တာပိ-တို့ သည်လည်း၊ “ဧသ-သည်၊ နော-တို့၏၊ အယျကော ကိရ-အဖိုးတုံ၊ ဘာရိယံ-သော၊ ကမ္မံ-ကို၊ အဟော ကတံ-စွ၊” ကုတိ-သို့၊ စိန္တယိသု-ကုန်ပြီ၊ ကုက္ကဋ-မိတ္တာ-သည်၊ “အယံ-သည်၊ မေ-၏၊ သသုရော-တည်း၊” ကုတိ-၍၊ မေတ္တစိတ္တံ-မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ်ကို၊ ဝါ-မေတ္တာရှိသောစိတ်ကို၊ ဝါ-မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ကို၊ [မေတ္တာယ+သဟဂတံ+စိတ္တံ မေတ္တစိတ္တံ(ပေတ. ၄-၁၅၅၊ အပ. ၄-၂၊ ၆၉၊ အဋီ-၃၊ ၁၈၂)၊ မေတ္တာ+ဧတဿ အတ္ထိတိ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ+စိတ္တံ မေတ္တစိတ္တံ၊ မေတ္တာယ+သမ္ပယုတ္တံ+စိတ္တံ ဝါ မေတ္တစိတ္တံ(ကုတိ. ၄-၇၂၊ သီဋီသစ်-၁၊ ၃၂၈)။] ဥပ-ဌပေသိ-ဖြစ်စေပြီ၊ အဿ-၏၊ ပုတ္တာပိ-တို့သည်လည်း၊ “နော-တို့၏၊ အယျ-ကော-တည်း၊” ကုတိ-သို့၊ မေတ္တစိတ္တံ-ကို၊ ဥပဌပေသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ တေ-ထိုသားတို့ကို၊ နေသံ-တို့၏၊ သေဌိမိတာ-သော၊ မာတာ-သည်၊ “ခိပ္ပံ-စွာ၊ ဓနုနိ-တို့ကို၊ ဆဉ္ဇေတ္တာ-စွန့်ချ၍၊ မေ-၏၊ ပိတရံ-ကို၊ ခမာပေထ-သည်းခံစေကြလော၊

(တောင်းပန်ကြလော့)” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ။

သတ္တာ၊ တေသံ-ထိုသားအဖတို့၏၊ မုဒုစိတ္တတံ-နူးညံ့သောစိတ်ရှိကုန်သည် ၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-၍၊ ဓနံ-ကို၊ ဩတာရေတုံ-အောက်သို့ ချခြင်းငှာ၊ အဒါသိ- ပြီ၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ-ထိုသားအဖတို့သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ နော-တို့အား၊ ခမထ-သည်းခံပါကုန်၊ (ခွင့်လွတ်ပါကုန်)” ကုတိ- ၍၊ ခမာပေတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ၊ နိသီဒိသု၊ အထ-၍၊ နေသံ-ထိုသားအဖတို့အား၊ သတ္တာ အနုပုဗ္ဗိ ကထံ ကထေသိ၊ ဒေသနာဝသာနေ-၍၊ ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တော-သည်၊ ပုတ္တေဟိ စေဝ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ သုဏိသာဟိ စ-တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိ၊ အတ္တပဉ္စသမော-မိမိလျှင် ၁၅ယောက်မြောက်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သောတာ- ပတ္တိဖလေ-၍၊ ပတိဋ္ဌဟိ-ပြီ၊ သတ္တာ၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ-၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ အထ-၍၊ နံ-ထိုဘုရားရှင်ကို၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ၊ ကဟံ-သို့၊ ဂမိတ္ထ-ကြွတော်မူပါခဲ့ကုန်သနည်း?” ကုတိ- ပြီ၊ အာနန္ဒာ-နွာ၊ ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့ (အဂမိမှာ-ခဲ့ကုန်ပြီ) ကုတိ- ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဝေါ-တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတကမ္မဿ-သူ့အသက်ကို လျင်စွာ ကျစေ ခြင်းဟူသော မကောင်းမှုကို၊ ဝါ-သူ့အသက်သတ်မှုကို၊ အကာရကော-မပြု တတ်သူ၏ အဖြစ်ကို၊ [ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ၊] ကတော-ပြုတော်မူအပ်ခဲ့ ပါသလော? ကုတိ-ပြီ၊ အာနန္ဒ၊ အာမ-အိမ်း၊ သော-ထိုကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တသည်၊ အတ္တပဉ္စသမော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အစလသဒ္ဓါယ-(ဘာသာခြားတို့၏ ဝါဒ အမျိုးမျိုးတို့ကြောင့်) မတုန်လှုပ်သော သဒ္ဓါတရား၌၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၃၂၂၊] ပတိ- ဋ္ဌာယ-တည်၍၊ တီသု-ကုန်သော၊ ရတနေသု-တို့၌၊ နိက္ကခေါ-ယုံမှားခြင်းမရှိ သည်၊ ဟုတွာ၊ ပါဏာတိပါတကမ္မဿ-ကို၊ အကာရကော-သည်၊ ဇာတော- ပြီ၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ၊ အဿ-ထို ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တ၏၊ ဘရိယာပိ-သည်လည်း၊ အတ္တိ နနု-ရှိသည်မဟုတ်လော?” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခဝေ၊ အာမ-အိမ်း၊ သာ-ထိုဇနီးသည်၊ ကုလဂေဟေ-အမျိုး အိမ်၌၊ ကုမာရိကာ-အပျိုစင်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ သောတာပတ္တိဖလံ-သို့၊ ပတ္တာ- ပြီ၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ကုက္ကုဋ္ဌ-

မိတ္တဿ-၏။ ဘရိယာ-သည်။ ကုမာရိကကာလေ ဧဝံ-၌သာ၊ သောတာပတ္တိ-
 ဖလံ-သို့၊ ပတ္တာ-၍၊ တဿ-ထိုမုဆိုး၏၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တ-ကုန်သော၊
 ပုတ္တေ-တို့ကို၊ လဘိ ကိရ-ရခဲ့သတဲ့၊ သာ-သည်၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-လုံး၊
 သာမိကေန-သည်၊ ‘ခန့်-ကို အာဟရ-ယူခဲ့လော၊ သရေ-တို့ကို အာဟရ-လော၊
 သတ္တိ-လုံကို၊ အာဟရ-လော၊ သူလံ-တံကျင်ကို၊ အာဟရ-လော၊ ဇာလံ-ပိုက်
 ကွန်ကို၊ အာဟရ-လော၊’ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနာ-သော်၊ တာနိ-ထိုလေးအစ
 ရှိသည်တို့ကို၊ အဒါသိ၊ သောပိ-ထိုကုက္ကုဋမိတ္တသည်လည်း၊ တာယ-ထိုမယား
 သည်၊ ဒိန္နာနိ-ပေးအပ်သော လေးအစရှိသည်တို့ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊
 ပါဏာတိပါတံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ သောတာပန္နာပိ-တို့သည်လည်း၊ ပါဏာ-
 တိပါတံ-ကို၊ ကရောန္တိ ကိ န ခေါ-ကုန်သလော၊” ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကုန်ပြီ၊
 သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧတရဟိ၊ ကာယ ကထာယ၊ သန္နိသိန္နာ၊
 အတ္တ န-နည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဣမာယ နာမ-ဖြင့်၊ (သန္နိသိန္နာ၊
 အမှ)” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ! သောတာပန္နာ-တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတံ-
 ကို၊ န ကရောန္တိ-ကုန်၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ သာ-သည်၊ ‘သာမိကဿ-၏၊ ဝစနံ-
 ကို၊ ကရောမိ-အံ့၊’ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တထာ-ထိုလင်ပြောသည့်တိုင်း၊ အ-
 ကာသိ၊ တဿာ-ထိုဇနီး၏၊ ဝါ-မှာ၊ ‘ဣဒံ-ဤလေးအစရှိသည်ကို၊ ဂဟေတွာ-
 ၍၊ ဧသ (ဧသော)-ဤလင်သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပါဏာတိပါတံ-ကို၊ ကရောတူတိ-
 ပြုပါစေဟူ၍၊ ဝါ-ဟူသော၊ စိတ္တံ-သည်၊ နတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ ပါဏိတလသ္မိံ-လက်
 ဝါးပြင်၌၊ ဝဏော-အနာသည်၊ အသတိ-မရှိလသော်၊ ဝိသံ-အဆိပ်ကို၊ ဂဏန္တဿ-
 ကိုင်ယူသူ၏၊ (ပါဏိ-လက်ကို) တံ ဝိသံ-ထိုအဆိပ်သည်၊ အနုဉ္စဟိတုံ-လောင်
 ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မတတ်နိုင်၊ ဧဝမေဝံ-လျှင်၊ အကုသလစေတနာယ-
 အကုသိုလ်စေတနာ၏၊ အဘာဝေန-ကြောင့်၊ ပါပံ-ကို၊ အကရောန္တဿ-မပြု
 သူသည်၊ ဓနုအာဒိနိ-လေးအစရှိသည်တို့ကို၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒဒ-
 တောပိ-ပေးသော်လည်း၊ ပါပံ နာမ-မည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊” ဣတိ-သို့၊
 ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္နိ ယဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိ)၊
 “ပါဏိမိ စေ၊ ပေ၊ အကုဗ္ဗတော” တိ-၍၊ (အာဟ)။

ပါဏိမိံ စေ ဝဏော နာဿ၊ ဟရေယျ ပါဏိနာ ဝိသံ။

နာဗ္ဗဏံ ဝိသမန္ဓေတိ၊ နတ္ထိ ပါပံ အကုဗ္ဗတော။

ပါဏိမိ-လက်၌၊ ဝဏော-အနာသည်၊ စေ န အဿ-အကယ်၍ မရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ မရှိလသော်၊) ပါဏိနာ-လက်ဖြင့်၊ ဝိသံ-အဆိပ်ကို၊ ဟရေယျ-ဆောင်နိုင်ရာ၏၊ အဗ္ဗဏံ-အနာမရှိသောလက်သို့၊ ဝိသံ-အဆိပ်သည်၊ န အန္ဓေတိ-အစဉ်မလိုက်နိုင်၊ (ဧဝမေဝ-လျှင်) အကုဗ္ဗတော-မကောင်းမှုကို မပြုသူ၏၊ ဝါ-မှ၊ ပါပံ-မကောင်းမှုသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

တတ္ထ-ကား၊ နာဿာတိ-ကား၊ န ဘဝေယျ-မဖြစ်ရာ။ **ဟရေယျာတိ-ကား၊** ဟရိတုံ-ဆောင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကုဏေယျ-တတ်နိုင်ရာ၏၊ ကိံ ကာရဏာ-နည်း? ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဗ္ဗဏံ-အနာမရှိသောလက်သို့၊ ဝိသံ-အဆိပ်သည်၊ န အန္ဓေတိ-အစဉ်မလိုက်၊ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်တည်း၊) အဝဏံ-အနာမရှိသော၊ ပါဏိ-လက်ကို၊ ဝိသံ-အဆိပ်သည်၊ အန္ဓေတုံ-အစဉ်လိုက်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ ဟိ (န သက္ကောတိ ယထာ)-မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဓနုအာဒိနိ-လေးအစရှိသည်တို့ကို၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒေန္တဿာပိ-ပေးသူ၏လည်း၊ ဝါ-သော်လည်း၊ အကုသလစေတနာယ-အကုသိုလ်စေတနာ၏၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပါပံ-ကို၊ အကုဗ္ဗတော-မပြုသူ၏၊ ပါပံ နာမ-မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ အဝဏံ-အနာမရှိသော၊ ပါဏိ-ကို၊ ဝိသံ-သည်၊ န အနုဂစ္ဆတိ ဝိသ-အစဉ်မလိုက်သကဲ့သို့၊ အဿ-၏၊ စိတ္တံ-သို့၊ ပါပံ-သည်၊ န **အနုဂစ္ဆတိ-**အစဉ်မလိုက်၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့် ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလဒါနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တနေသာဒဝတ္ထုရှေ့ပိုင်း ပြီးပြီ။

ဟရေယျာတိ၊ ပေ၊ အနုဂစ္ဆတိ။ ။ “ဟရေယျ”၌ ဧယျဝိဘတ် သတ္တိအနက်ဟော ဟု ပြလို၍ “သက္ကုဏေယျ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ကိံ ကာရဏာ? ယသ္မာ”ဟူသော အဖွင့်အရ “နာဗ္ဗဏံ ဝိသမန္ဓေတိ”ဟူသော ဂါထာပါဒသည် ရှေ့ပါဒ၏ အကြောင်းပြုကာရဏဝါကျဟု ယူပါ။ “ဧဝမေဝ”ဟူသော အဖွင့်အရ “နတ္ထိ ပါပံ အကုဗ္ဗတော”ဟူသော နောက်ပါဒ၏ ဥပမာနဝါကျဟု ယူပါ။ ဥပမာနဝါကျယူလျှင် “အဝဏံ ဟိ”စသော အဖွင့်၌ ဟိကို ပဋိဂံ-၆၂အဆိုအတိုင်း ဥပမာအနက်ဟော ယူပါ။ “အဝဏံ၊

အပရေန-သော၊ သမယေန-၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ၊
 (ကိ)။ “သပုတ္တဿ-သားတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ သသုဏိသဿ-ချွေးမတို့နှင့်
 တကွဖြစ်သော၊ ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တဿ-၏၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသုပနိဿယော-သော
 တာပတ္တိမဂ်၏ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသည်၊ ကော န ခေါ-အဘယ်
 နည်း? ကေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ နေသာဒကုလေ-မုဆိုးမျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-
 ဖြစ်ရသနည်း?” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဧတရဟိ၊
 ကာယ ကထာယ၊ သန္နိသိန္နာ၊ အတ္တ န?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဣမာယ နာမ
 (သန္နိသိန္နာ၊ အမှ)” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော၊ ဘိက္ခဝေ! အတီတေ-၌၊ ကဿပဒသ-
 ဗလဿ-၏၊ ဓာတုစေတိယံ-ဓာတုစေတီတော်ကို၊ (ဓာတ်တော်တို့ကို ထည့်
 သွင်း၍ ပြုလုပ်အပ်သော စေတီတော်ကို)၊ [ဓာတုစေတိယံ ပန ဓာတုယော နိ-
 ဒဟိတွာ ကတံ-သာရတ္ထ-၁, ၁၇၂] သံဝိဒဟန္တာ-စဉ်စီကုန်လသော်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာ-
 ဟံသု၊ (ကိ)။ “ဣမဿ စေတိယဿ-၏၊ မတ္တိကာ-မြေညက်သည်၊ ကိ-အဘယ်
 အရာသည်၊ ဘဝိဿတိ န ခေါ-ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း? ဣမဿ စေတိယဿ-
 ၏၊ ဥဒကံ-သည်၊ ကိ-သည်၊ ဘဝိဿတိ န ခေါ-နည်း?” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အထ-
 ၌၊ နေသံ-ထိုသူတို့၏၊ ဧတံ-သည်၊ အဟောသိ၊ (ကိ)။ “ဟရိတာလမနော-
 သိလာ-ဆေးဒန်း၊ မြင်းသီလာသည်၊ ဝါ-ဆေးဒန်းဝါ၊ ဆေးဒန်းနီသည်၊ မတ္တိကာ-

ပေ၊ အနုဂစ္ဆတိ”ကား “နာဗ္ဗဏံ ဝိသ မန္တေတိ၊ နတ္ထိ ပါပံ အကုဗ္ဗတော”၏ အကျယ်ဖွင့်
 တည်း၊ ဤအကျယ်ဖွင့်ကို ကြည့်လျှင်လည်း “နာဗ္ဗဏံ ဝိသမန္တေတိ”ဟူသော ပါဒသည်
 “နတ္ထိ ပါပံ အကုဗ္ဗတော”၏ ဥပမာနဝါကျဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။

ထိုကြောင့် ကာကောလောကနည်း၊ ဒီပကနည်းစသော နည်းများအရ “နာဗ္ဗဏံ
 ဝိသ မန္တေတိ”ကို ကာရဏဝါကျ၊ ဥပမာနဝါကျအားဖြင့် ၂မျိုးယူ၍ “ပါဏိမ္ပိ...
 ဝိသံ ဟရေယျ-၏၊ (ကသွာ-နည်း? ယသွာ-ကြောင့်) အဗ္ဗဏံ-သို့၊ ဝိသံ-သည်၊ န
 အန္တေတိ-နိုင်၊ (တသွာ-ထိုကြောင့်တည်း) အဗ္ဗဏံ-သို့၊ ဝိသံ-သည်၊ န အန္တေတိ (ဝိယ)-
 အစဉ်မလိုက်နိုင်သကဲ့သို့၊ (ဧဝမေဝ-လျှင်) အကုဗ္ဗတော ပါပံ နတ္ထိ”ဟု ၂ခါ ပေးရာ၏။
 အထက်၌ ကျက်မှတ်ရလွယ်ကူအောင် ပါဠိရှိအတိုင်း ပေးခဲ့သည်။

ဟရိတာလမနောသိလာ။ ။ဟရိတံ ဟရိတဝဏ္ဏံ(ဝါသောအဆင်းကို)+အလံ
 (ထိုက်၏) ဟရိတာလံ၊ [ဟရိတ+အလံ-ဓာန်ဋီ-၄၉၃] ဟရိတံ တဗ္ဗဏ္ဏံ+အာလာတိ

သည်။ ဘဝိဿတိ-မည်၊ တိလတေလံ-နှမ်းဆီသည်၊ ဥဒကံ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်” က္ကတိ-ပြီ၊ တေ-တို့သည်၊ ဟရိတာလမနောသိလာ-တို့ကို၊ ကောဇ္ဇေတွာ-ထုထောင်း၍၊ တိလတေလေန-နှင့်၊ သံသန္တိတွာ-ရောစပ်၍၊ ကုဋ္ဌကာယ-အုတ်ဖြင့်၊ ယဇ္ဇေတွာ-ပေါင်းစပ်၍၊ သုဝဏ္ဏေန-ရွှေဖြင့်၊ ခစိတွာ-စိ၍၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ စိနိသု-စီကုန်ပြီ၊ ဗဟိမုခေ ပန-မုခ်အပြင်ဖက်၌ကား၊ ဧကဋ္ဌနသုဝဏ္ဏကုဋ္ဌကာဝ-တစ်ခဲနက်သော ရွှေအုတ်တို့သည်သာ၊ (အကြားအလပ်မရှိ ရွှေအုတ်တို့သည်သာ) အဟေသံ၊ ဧကေကာ-တစ်ချပ်တစ်ချပ်သော အုတ်သည်၊ သတ-သဟဿဋ္ဌနိကာ-တစ်သိန်းကို ထိုက်တန်သည်၊ (တစ်သိန်းတန်သည်)၊ [သတ-သဟဿံ+အဋ္ဌတိတိ သတသဟဿဋ္ဌနာ၊ သတသဟဿဋ္ဌနာ ဧဝ သတသဟဿ-

ဂဏှာတိတိ ဟရိတာလံ၊ [ဟရိတ+အာ+လာ+အာ-ကပ္ပဒ္ဒါမ၊ ဤဝိဂြိုဟ်များအလို ဟရိတာလအရ ဆေးဒန်းရွှေဝါ၊ ဆေးဒန်းနီ၂မျိုးတွင် ဆေးဒန်းရွှေဝါကိုသာ ရသည်။ “ယထာကထဉ္စိ ဗျပ္ပတ္တိ၊ ရုဠိယာ အတ္တနိစ္ဆယော(ဘေဒ၊ ဘေဒဘာ-၁၇၁)”ဟူသော ပရိဘာသာအရ အကြောင်းတစ်မျိုးမျိုးကြောင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုရသော်လည်း အနက်ကိုကား အများသုံးအဖြစ်ထင်ရှားရာ လိုက်၍ အထင်ရဠိအားဖြင့် သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရသောကြောင့် ဟရိတာလသဒ္ဒါသည် ဆေးဒန်းရွှေဝါ၊ ဆေးဒန်းနီ၂မျိုးလုံးကို ဟောနိုင်သည်။ ဥပမာ-မြင်းနားရွက်နှင့် တူသောကြောင့် “အဿဿ+ကဏ္ဍော အဿကဏ္ဍော”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရသော်လည်း အနက်ကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်သောအခါ မြင်းနားရွက်ကို မရ၊ အများသုံးအဖြစ်ထင်ရှားပြီးဖြစ်သော “အင်ကြင်းပင်”ဟူသော အနက်ကိုသာ သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ရသကဲ့သို့တည်း။

ဆေးဒန်းရွှေဝါဟော။ ။ဤသို့ ဟရိတာလသဒ္ဒါက ဆေးဒန်းရွှေဝါ၊ ဆေးဒန်းနီ၂မျိုးလုံးကို ဟောနိုင်သော်လည်း မနောသိလာသဒ္ဒါက ဆေးဒန်းနီ(မြင်းသီလာ)ကို ဟောသောကြောင့် အကြွင်းကိုယူရသော ပါရိသေသနည်းအရ ဤ၌ ဆေးဒန်းရွှေဝါကိုသာ ဟောရတော့သည်။ မှန်၏-မနောသိလာကို “ဆေးဒန်း၊ မြင်းသီလာ၊ ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ”ဟု မြန်မာပြန်ကြ၏။ အမရနိ-၁၉၊ ၁၀၈၌ “ဆေးဒန်းနီ”ဟု ပြန်၍ P-S-E-Dနှင့် P-T-Sတို့၌ “Red arsenic-စိနိနီ”ဟု ဆို၏။ မြင်းသီလာသည် ဆေးဒန်းငှမိုးတွင် ပါဝင်သော ဆေးဒန်းကျောက်တစ်မျိုးဖြစ်၏။ ဆေးဒန်းငှမိုးတွင် အမရနိ-၁၉၊ ၁၀၈ နှင့် P-S-E-D, P-T-Sတို့အဆိုအရ ဤ၌ ဆေးဒန်းနီကို ယူကာ “ဟရိတာလံ စ+မနောသိလာ စ ဟရိတာလမနောသိလာ”ဟု ပြုပါ။ [မနောသိလာအကျယ်ကို ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၀၈၊ ၃၁၃ရှု။]

ဣနိကာ၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တေ-တို့သည်၊ ယာဝ ဓာတုနိဓာနာ-ဓာတ်တော်တို့ကို သိုမှီးသိမ်းထားနိုင်ရာကာလတိုင်အောင်၊ ဝါ-ဓာတ်တော်တို့ကို ဌာပနာနိုင်သည့် အခြေအနေထိအောင်၊ စေတိယေ-သည်၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးစီးလသော်၊ [“ဓာတုနိဓာနာ”ကို “နိဋ္ဌိတေ”၌ စပ်၊ “ဓာတ်တော်ဌာပနာ၍ဖြစ်သည့် အခြေအနေထိ ပြီးစီးချိန်၌ ကြံစည်ကြသည်”ဟူလို၊ စိန္တယိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဓာတုနိဓာနကာလေ-ဓာတ်တော်တို့ကို သိုမှီးသိမ်းထားရာအခါ၌၊ ဝါ-ဓာတ်တော်တို့ကို ဌာပနာရာအခါ၌၊ ဗဟုနာ-သော၊ ဓနေန-ဥစ္စာဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ (ဟောတိ-ရှိ၏) [ဓမ္မဘာ-၃, ၃၃၅၈] ကံ-အဘယ်သူကို၊ ဇေဋ္ဌကံ-အကြီးအကဲအဖြစ်ကို၊ ကရောမ နု ခေါ-ပြုကြမည်နည်း?” ဣတိ-ကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ ဧကော-သော၊ ဂါမဝါသိကော-ရွာ၌နေသော၊ (တောသားဖြစ်သော)၊ သေဋ္ဌိ-သည်၊ “အဟံ-သည်၊ ဇေဋ္ဌကော-သည်၊ ဘဝိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဓာတုနိဓာန-ဓာတ်တော်တို့ကို သိုမှီးသိမ်းထားရာ၌၊ ဝါ-ဓာတ်တော်တို့ကို ဌာပနာရာ၌၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဟိရညကောဋီ-ငွေကုဋေကို [ဧကံ ဟိရညကောဋီ-ငွေတစ်ကုဋေကို] ပက္ခိပိ-ထည့်ပြီ၊ တံ-ထိုသို့ ငွေတစ်ကုဋေ ထည့်သည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ရဋ္ဌဝါသိနော-မြို့၌ နေသူတို့သည်၊ (မြို့သူမြို့သားတို့သည်) “အယံ နဂရသေဋ္ဌိ-ဤမြို့၌ နေသောသူဌေးသည်၊ (မြို့သူဌေးသည်)၊ ဓနမေဝ-ကိုသာ၊ သံဟရတိ-စုဆောင်း၏၊ ဧဝရူပေ-သော၊ စေတိယေ-၌၊ ဇေဋ္ဌကော-သည်၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောတိ၊ ဂါမဝါသိ ပန-သည်ကား၊ ကောဋီဓနံ-တစ်ကုဋေသော ဥစ္စာကို၊ ပက္ခိပိတ္တာ-ထည့်၍၊ ဇေဋ္ဌကော-ည်၊ ဇာတော-ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ ဥဇ္ဈာယိသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုမြို့သူဌေးသည်၊ တေသံ-ထိုမြို့သူမြို့သားတို့၏၊ ကထံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ “အဟံ-သည်၊ ဒေ ကောဋီယော-၂ကုဋေတို့ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ဇေဋ္ဌကော-သည်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ၊” ဣတိ-ပြော၍၊ ဒေ ကောဋီယော-တို့ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ဣတရော-အခြားသော ရွာနေသူဌေး(တောသူဌေး)သည်၊ “အဟမေဝ-သည်သာ၊ ဇေဋ္ဌကော-သည်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ၊” ဣတိ-၍၊ တိဿော ကောဋီယော-တို့ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝမေတ္တာ ဝမေတ္တာ-တိုးစေ၍ တိုးစေ၍၊ နဂရဝါသိ-မြို့၌ နေသော သူဌေးသည်၊ အဋ္ဌ

ကောဋိယော-တို့ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဂါမဝါသိနော-တော၌ နေသော သူဌေး၏၊ ဂေဟေ-၌၊ နဝကောဋိဓနမေဝ-ဉာဏ်ဌေးသော ဥစ္စာသည်သာလျှင်၊ အတ္ထိ၊ နဂရဝါသိနော-မြို့၌ နေသောသူဌေး၏၊ (ဂေဟေ-၌) စတ္တာလီသ-ကောဋိဓနံ-ကုဋေ(၄၀)သော ဥစ္စာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဂါမဝါသိ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အဟံ၊ နဝ ကောဋိယော-တို့ကို၊ သစေ ဒဿာမိ-အံ၊ အယံ-ဤမြို့သူဌေးသည်၊ ‘ဒသ ကောဋိယော-တို့ကို၊ ဒဿာမိ-မည်’ ကုတိ-သို့၊ ဝက္ခတိ-ပြောလိမ့်မည်၊ အထ-၌၊ မေ-၏၊ နိဒ္ဒနဘာဝေါ-ဥစ္စာမရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ပညာယိဿတိ-ထင်ရှားလိမ့်မည်၊ (ပေါ်သွားလိမ့်မည်)” ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုတောသူဌေးသည်၊ ဧဝံ-သို့ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အဟံ-သည်၊ ဧတ္ထကံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဓနံ စ-ကိုလည်း၊ ဒဿာမိ-မည်၊ သပုတ္တဒါရော စ-သားမယားနှင့် တကွဖြစ်သည်လည်း၊ (ဟုတွာ)၊ စေတိယဿ-၏၊ ဒါသော-သည်၊ ဘဝိဿာမိ-အံ၊” ကုတိ-၍၊ သတ္တ ပုတ္တေ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တ သုဏိသာယော-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘရိယဉ္ဇ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အတ္တနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ စေတိယဿ-အား၊ နိယျာဒေသိ-အပ်နှင်းပြီ၊ ရဋ္ဌဝါသိ-နော-တို့သည်၊ “ဓနံ နာမ-ဥစ္စာမည်သည်ကို၊ ဥပ္ပာဒေတုံ-ဖြစ်စေခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်နိုင်၏၊ အယံ ပန-သည်ကား၊ သပုတ္တဒါရော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္တာနံ-ကို၊ နိယျာဒေသိ-ပြီ၊ အယမေဝ-ဤတောသူဌေးသည်သာ၊ ဇေဋ္ဌကော-သည်၊ ဟောတု-ပါစေ” ကုတိ-၍၊ တံ-ထိုတောသူဌေးကို၊ ဇေဋ္ဌကံ-အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ ကုတိ-လျှင်၊ သောဠသပိ-၁၆ယောက်လည်းဖြစ်ကုန် သော၊ တေ ဇနာ-တို့သည်၊ စေတိယဿ-၏၊ ဒါသာ-တို့သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ရဋ္ဌဝါသိနော-တို့သည်၊ တေ-ထိုလူတို့ကို၊ ဘုဇိဿေ-ကျွန်မဟုတ်သည်တို့ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၅၈] အကံသု-ကုန်ပြီ၊ ဧဝံသန္တေပိ-သော် လည်း၊ စေတိယမေဝ-ကိုသာ၊ ပဋိဇဇိတွာ-စောင့်ရှောက်၍၊ ယာဝတာယုကံ-အသက်၏ အပိုင်းအခြားကာလပတ်လုံး၊ ဝါ-အသက်ရှည်သမျှ၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၄၅၄၈] ဌတွာ၊ တတော-မှ၊ စုတာ-ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိသု-ကုန်ပြီ၊ တေသု-တို့သည်၊ ဧကံ-သော၊ ဗုဒ္ဓန္တရံ-ဘုရား၂ဆူတို့၏ ပွင့်တော်မူရာကာလတို့၏ အကြားကာလပတ်လုံး၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၂၇၅၊ ဓမ္မဘာ-

၃, ၁၃၅၊ ၃၅၆။] ဒေဝလောကေ-၌၊ ဝသန္တေသု-ကုန်လသော်၊ ကုမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ-
 ၌၊ ဘရိယာ-သည်၊ တတော-မှ၊ စဝိတွာ-၍၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ သေဌိနော-၏၊
 ဓိတာ-သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ သာ-သည်၊ ကုမာရိကာဝ-အပျိုစင်သည်
 သာလျှင်၊ ဟုတွာ-၍၊ သောတာပတ္တိဖလံ-သို့၊ ပါပုဏိ၊ ပန(ယသ္မာ)-အကြင်
 ကြောင့်၊ အဒိဋ္ဌသစ္စဿ-မမြင်အပ်သောသစ္စာရှိသူ၏၊ ပဋိသန္ဓိ နာမ-ပဋိသန္ဓေ
 နေရခြင်းမည်သည်၊ ဘာရိယာ-ဝန်လေး၏၊ ကုတိ-ထိုကြောင့်၊ တဿာ-ထို
 မယား၏၊ သာမိကော-သည်၊ သမ္ပရိဝတ္တမာနော-တပြောင်းပြန်ပြန် လည်လ
 သော်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ နေသာဒကုလေ-မုဆိုးမျိုး၌၊ [မိဂမစ္ဆာဒီနိ နိသာဒေတိ မာရေ-
 တိတိ နိသာဒေါ၊ [နိ+သဒ+ဏာ-သံဋီ-၁, ၁၉၄၊ အံဋီ-၂, ၇၉၊ ၃၁၆၊] နိသံ မံသဘက္ခံ
 +အဒတိ ဘက္ခတိတိ နိသာဒေါ၊ [နိသ+အဒ+ဏာ-ဇာဋီ-၁၅၊ ၅၀၁၊] နေသာဒဿ+
 ကုလံ နေသာဒကုလံ၊] နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ တဿ-ထိုမုဆိုးကို၊ ဒဿနေနေဝ-မြင်ခြင်းနှင့်
 သာလျှင်၊ သဟ၊ [ဒဿနေနေဝ သဟ-မြင်သည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ ဝါ-မြင်လျှင်
 မြင်ခြင်း၊] သေဌိဓိတရံ-ကို၊ ပုဗ္ဗသိနေဟော-ရှေး၌ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-
 ရှေးလူဘဝက ဖြစ်စေအပ်ခဲ့သော ချစ်ခြင်းသည်၊ [ပုဗ္ဗေ မနုဿဘဝေ ဘာဝိတော+
 သိနေဟော ပုဗ္ဗသိနေဟော၊(ပါစိယော-၁၅၉)] အဇ္ဈောတ္တရိ-လွမ်းမိုးပြီ၊ စ-သာဓက
 ကား၊ “ပုဗ္ဗေ သန္နိဝါသေန၊ ပေ၊ ယထောဒကေ”တိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကား
 ကို၊ ဝုတ္တံပိ (ဝုတ္တံ ဧဝ)-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသည်သာ။

**ပုဗ္ဗေ သန္နိဝါသေန၊ ပစ္စုပ္ပန်ဟိတေန ဝါ၊
 ဧဝံ တံ ဇာယတေ ပေမံ၊ ဥပ္ပလံဝ ယထောဒကေ။**

ဥပ္ပလံ ဝါ-ကြာညို၊ ကြာဖြူ၊ ကြာနီသည်လည်းကောင်း၊ (အညံ ဝါ-ရေ၌
 ပေါက်ရိုး၊ အခြားသော ပန်းမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အခြားသော ပဒုမ္မာ
 စသော ကြာသည်လည်းကောင်း၊) ဥဒကေ-ရေ၌၊ (ဇာယမာနံ-ဖြစ်ပေါ်လာ
 သည်ရှိသော်၊ ဒွိဟိ ကာရဏေဟိ-ရေနှင့်ညွှန်ပျောင်း၊ ၂ပါးသောအကြောင်း
 တို့ကြောင့်၊) ဇာယတေ ယထာ-ဖြစ်ပေါ်လာရသကဲ့သို့၊ (တထာ-ထို့အတူ၊) တံ
 ပေမံ-ထိုချစ်ခြင်းသည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးဘဝ၌၊ သန္နိဝါသေန-အတူတကွ နေခဲ့ရခြင်း
 ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဟိတေန ဝါ-ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အစီးအပွားကို

ပြုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤပါးသောအကြောင်းတို့ကြောင့်၊
ဇာယတေ-ဖြစ်၏။ [ဓမ္မဘာ-၁, ၄၈၂။]

သာ-သည်။ ပုဗ္ဗသိနေဟေနေဝ-ကြောင့်သာလျှင်၊ နေသာဒကုလံ-သို့၊
အဂမာသိ-ပြီ၊ အဿာ-၏။ ပုတ္တာပိ-တို့သည်လည်း၊ ဒေဝလောကာ-မှ၊ စဝိတွာ-
၍၊ တဿာ ဧဝံ-၏သာလျှင်၊ ကုစ္ဆိသ္မိ-၌၊ ပဋိသန္ဓိ-ကို၊ ဂဏှိသု၊ အဿာ-၏။
သုဏိသာယောပိ-တို့သည်လည်း၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်တို့၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-
၍၊ ဝယပုတ္တာ-အရွယ်သို့ ရောက်ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ တေသံယေဝ-တို့၏
သာလျှင်၊ ဂေဟံ-သို့၊ အဂမံသု-ကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ တေ-
တို့သည်၊ တဒါ-၌၊ စေတိယံ-ကို၊ ပဋိဇေဂ္ဂိတွာ-၍၊ တဿ ကမ္မဿ-၏၊ အာနု
ဘာဝေန-ကြောင့်၊ သောတာပတ္တိဖလံ-သို့၊ ပတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကုက္ကုဋမိတ္တ
နေသာဒဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ကုက္ကုဋမိတ္တနေသာဒဝတ္ထုဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

၉-ကောကသုနဓလုဒ္ဒကဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော
ကောကံ နာမ-သော၊ သုနဓလုဒ္ဒကံ-ခွေးမုဆိုးကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-
ချဲ့၊ သော-ထိုမုဆိုးသည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ပုဗ္ဗဏှသမယေ-၌၊ ဓနံ-ကို၊ အာဒါယ-
၍၊ သုနဓပရိဝုတော-ခွေးများ ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အရည်-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-
သော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်း၏အကြား၌၊ ဧကံ-သော၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ပဝိသန္တံ-
ဝင်နေသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ကုဇ္ဈိတွာ-၍၊ “မေ-သည်၊ ကာဠကဏ္ဍိ-
သူယုတ်မာကို၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၆၄၅။] ဒိဋ္ဌော-ပြီ၊ အဇ္ဈ ကိဉ္စိ-ဘာကိုမျှ၊ န လဘိ-
ဿာမိ-ရတော့မည်မဟုတ်၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ပဏ္ဏာမိ-ပြီ၊ ထေရောပိ-
သည်လည်း၊ ဂါမေ-၌၊ ပိဏ္ဏာယ၊ စရိတွာ၊ ကတဘတ္တကိစ္စော-ပြုအပ်ပြီးသော
ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စရှိသည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၂၃၉။] (ဟုတွာ)၊ ပုန၊ ဝိဟာရံ-သို့၊
ပါယာသိ-ပြီ၊ ဣတရောပိ-အခြားသော မုဆိုးသည်လည်း၊ အရညေ-၌၊ ဝိ-
စရိတွာ-၍၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ အလဘိတွာ-၍၊ ပစ္စာဂစ္ဆန္တော-ပြန်လာလ

သော်၊ ပုန၊ ထေရ်-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “အဇ္ဈ အဟံ၊ ဣမံ ကာဠကဏ္ဍိ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ အရည်-သို့၊ ဂတော-သည်၊ (သမာနော)၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ န လဘိ-မရခဲ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မေ-၏၊ ပုနပိ-လည်း၊ အဘိမုခေါ-ရှေးရှုသည်၊ (မျက်နှာချင်းဆိုင်) ဇာတော-ပြီ၊ သုနခေဟိ-တို့ကို၊ နံ-ကို၊ ခါဒါပေဿာမိ-ကိုက်ခဲစေအံ့၊” ဣတိ-ကြံ၍၊ သည်-အမှတ်အသားကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ သုနခေ-တို့ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-လွှတ်ပြီ၊ ထေရောပိ-သည်လည်း၊ “ဥပါကသက-ကာ! ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရိ-နှင့်၊” ဣတိ-သို့၊ ယာစိ-တောင်းပန်ပြီ၊ သော-ထိုမုဆိုးသည်၊ “အဇ္ဈ အဟံ၊ တဝ-၏၊ သမ္မုဒိဘူတတ္တာ-မျက်မှောက်ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ နာလတ္ထံ-မရခဲ၊ ပုနပိ-လည်း၊ မေ-၏၊ သမ္မုဒိဘာဝံ-မျက်မှောက်အဖြစ်သို့၊ အာဂတော-ရောက်လာသည်၊ အသိ-၏၊ တံ-သင့်ကို၊ ခါဒါပေဿာမေဝ-စေမည်သာ၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ သု-နခေ-တို့ကို၊ ဥယျောဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ ဝေဂေန၊ ဧကံ-သော၊ ရုက္ခံ-သို့၊ အဘိရုဟိတ္တာ-တက်၍၊ **ပုရိသပ္ပမာဏေ**-ယောက်ျားတစ်ရပ်အတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ ဌာနေ-၌၊ နိသီဒိ၊ သုနခါ-တို့သည်၊ ရုက္ခံ-ကို၊ ပရိဝါရေသု-ဝိုင်းရံထားကုန်ပြီ၊ လုဒ္ဒကော-မုဆိုးသည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ “တေ-သင်၏၊ ဝါ-သည်၊ ရုက္ခံ-ကို၊ အဘိရုဟတောပိ-တက်သော်လည်း၊ မောက္ခော-လွတ်မြောက်ခြင်း သည်၊ နတ္ထိ-မရှိနိုင်၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ သရတုဏ္ဏေန-မြားဦးဖြင့်၊ [သရန္တိ အနေနာတိ သရော၊ (သရ ဟိသာယံ+ဏာ-ဓာန်ဋီ-၃၈၈)၊ တုသုတိ ဝိတုသုတိ တာဠေတိ ဧတေနာတိ တုဏ္ဏံ၊ (တုသု+အာ-ဇာဋီပေ)၊ သရဿ+တုဏ္ဏံ သရ-တုဏ္ဏံ၊] ပါဒတလေ-ခြေဖဝါးပြင်၌၊ ဝိဇ္ဇိ-ထိုးပြီ၊ ထေရော-သည်၊ “ဧဝံ-သို့၊ မာ ကရောဟိ-နှင့်၊” ဣတိ-သို့၊ တံ-ထိုမုဆိုးကို၊ ယာစိယေဝ-တောင်းပန်သည်သာ၊ ဣတရော-အခြားသော မုဆိုးသည်၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ယာစနံ-တောင်းပန်မှုကို၊ အနာဒိယိတ္တာ-မနာယူမူ၍၊ ပုနပျုနံ၊ ဝိဇ္ဇိယေဝ-သည်သာ၊ ထေရော-

ပုရိသပ္ပမာဏေ။ ။“ဥဒ္ဒန္တတဘူပေါသ-ပ္ပမာဏေ ပေါရိသံ တိသု(အဘိဓာန် (၂၆၉)”နှင့်အညီ လက်မောင်း၂ဖက်ကို အထက်သို့ ဆန့်၍ထားသော ယောက်ျား တစ်ယောက်၏ ခြေမှစ၍ လက်ဖျားအဆုံးပမာဏကို “ပုရိသပ္ပမာဏ”ဟု မှတ်ပါ။ “ပုရိသဿ ပုရိသော ဝါ+ပမာဏံ ဧတ္တာတိ ပုရိသပ္ပမာဏံ”ဟု ပြုပါ။ (ဝိလံဋီ-၂၊ ၃၆၀၊ ပါစိယော-၄၆၅၊ စူဘာ-၁၇၈)။

သည်။ ဧကသ္မိ-သော၊ ပါဒတလေ-ခြေဖဝါးပြင်ကို၊ ဝိဇ္ဇိယမာနေ-ထိုးအပ်သော၊ တံ-ထိုခြေဖဝါးပြင်ကို၊ ဥက္ခိပိတ္တာ-မြောက်၍၊ ဒုတိယံ-သော၊ ပါဒိ-ခြေကို၊ ဩ-လမ္ပိတ္တာ-တွဲလျားချ၍၊ တသ္မိ-ထိုခြေကို၊ ဝိဇ္ဇိယမာနေ-သော၊ တမ္ပိ-ထိုခြေကိုလည်း၊ ဥက္ခိပတိ-မြောက်၏။ ဧဝံ-သို့၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ယာစနံ-တောင်းပန်မှုကို၊ သော-ထိုမုဆိုးသည်၊ အနာဒိယိတ္တာဝ-မနာယူမှု၍သာလျှင်၊ ဒွေပိ-ကုန်သော၊ ပါဒတလာနိ-ခြေဖဝါးပြင်တို့ကို၊ ဝိဇ္ဇိယေဝ-သည်သာ၊ ထေရဿ-၏၊ သရီရံ-သည်၊ ဥက္ကာဟိ-မီးရှူးတို့သည်၊ အာဒိတ္တံ ဝိယ-လောင်အပ်သကဲ့သို့၊ အဟောသိ၊ သော-ထိုထေရ်သည်၊ ဝေဒနာနုဝတ္တိကော-ဝေဒနာသို့ အစဉ်လိုက်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ သတိ-ကို၊ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတုံ-ရှေးရှုတည်စေခြင်းငှာ၊ (ရှေးရှုဖြစ်စေခြင်းငှာ) နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်တော့၊ ပါရတစီဝရံ-ရုံအပ်သော သင်္ကန်းကို၊ ဘဿန္တမ္ပိ-လျှောကျသည်ကိုလည်း၊ န သလ္လက္ခေသိ-မမှတ်နိုင်တော့၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းသည်၊ ပတမာနံ-ကျလသော်၊ (တစ်နည်း) ပတမာနံ-ကျသော၊ တံ-သည်၊ ကောကံ-ကောကမုဆိုးကို၊ သီသတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပရိက္ခိပန္တမေဝ-ထက်ဝန်းကျင် လွင့်လျက်သာ၊ ဝါ-ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းရံလွှမ်းလျက်သာ၊ ပတိ-ကျပြီ၊ သုနခါ-တို့သည်၊ “ထေရော-သည်၊ ပတိတော-ကျလာပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ သညာယ-အမှတ်ဖြင့်၊ ဝါ-မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ စီဝရန္တရံ-သင်္ကန်းတွင်းသို့၊ ပ-ဝိသိတ္တာ-ဝင်၍၊ အတ္တနော-၏၊ သာမိကံ-ကို၊ လုဋ္ဌိတ္တာ-ကိုက်ဖြတ်၍၊ ခါဒန္တာ-စားကုန်လသော်၊ အဋ္ဌိမတ္တာဝသေသံ-အရိုးမျှသာ ကြွင်းကျန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ သုနခါ-တို့သည်၊ စီဝရန္တရတော-သင်္ကန်းကြားမှ၊ နိက္ခမိတ္တာ-ထွက်၍၊ ဗဟိ-၌၊ အဋ္ဌသု-တည်ကုန်ပြီ။

အထ-၌၊ ထေရော-သည်၊ ဧကံ-သော၊ သုက္ခဒဏ္ဍကံ-ခြောက်သော သစ်သားချောင်းငယ်ကို၊ (သစ်သားကိုင်းခြောက်ငယ်ကို)၊ ဘဋ္ဌိတ္တာ-ချိုး၍၊ **နေသံ**-ထိုခွေးတို့၏၊ (ဥပရိ-အပေါ်၌)၊ **ခိဝိ**-ပစ်ချပြီ၊ သုနခါ-တို့သည်၊ ထေရံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊

နေသံ... ခိဝိ။ ။ “တဿူပရိ ဒါမံ ခိဝိ(ဒီ. ဌ-၂,၃၁၀)၊ “တထာဂတဿ ဥပရိ ခိဝိ(ဓမ္မ. ဌ-၁, ၃၀၇)”ကို ကြည့်၍ နေသံ၏ စပ်ရာပုဒ်ကို “ဥပရိ”ဟု ထည့်သည်။ ခိပဓာတ်၏ ရှေ့၌ များသောအားဖြင့် အာဓာရပုဒ်ပါရှိထုံးစံရှိသောကြောင့် နေသံ၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ကို သတ္တမိအနက်ကြံ၍ “နေသံ-ထိုခွေးတို့၌”ဟုသော်လည်း ပေးပါ။

“သာမိကောဝ-ကိုသာလျှင်၊ အမှေဟိ-တို့သည်၊ ခါဒိတော-ခဲစားအပ်ပြီ” ကူတိ-သို့၊ ဥတွာ၊ အရည်-သို့၊ ပဝိသိသု-ကုန်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ ကုက္ကုစ္စံ-ဝိနယ ကုက္ကုစ္စကို၊ (အပ်၊ မအပ်ဟု စဉ်းစားခြင်းကို)၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၁၁၄၈၊] ဥပ္ပာဒေသိ-ဖြစ်စေပြီ၊ (ကိ)၊ “မမ-၏၊ စိဝရန္တရံ-သင်္ကန်းကြားသို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ဧသ-ဤ မုဆိုးသည်၊ နဋ္ဌော-ပျက်စီးရပြီ၊ မေ-၏၊ သီလံ-သီလသည်၊ အရောဂံ န ခေါ-ပျက်စီးခြင်းမရှိသလော၊ ဝါ-တည်မြဲနေသေးသလော၊” ကူတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ရုက္ခာ-မှ၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ အာဒိတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာရော-စေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ မမ-၏၊ စိဝရံ-ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ သော ဥပါ-သကော-သည်၊ နဋ္ဌော-ပြီ၊ ကစ္စိ-နည်း? မေ-၏၊ သီလံ-သည်၊ အရောဂံ-ပျက် စီးခြင်းမရှိပါသလော? ဝါ-တည်မြဲပါသေးသလော? မေ-၏၊ သမဏဘာဝါ-သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသေးသလော?” ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တဿ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတွာ၊ “ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တေ-၏၊ သီလံ-သည်၊ အရောဂံ-ပျက် စီးခြင်းမရှိ(တည်မြဲနေ၏)၊ တေ-၏၊ သမဏဘာဝါ-သည်၊ အတ္ထိ၊ သော-ထို မုဆိုးသည်၊ အပ္ပဒုဋ္ဌဿ-မည်သူ့ကိုမျှ မဖျက်ဆီး၊ မပြစ်မှားတတ်သူအား၊ ဝါ-မပြစ်မှားထိုက်သူအား၊ ပဒုဿိတွာ-ဖျက်ဆီးပြစ်မှား၍၊ ဝိနာသံ-ပျက်စီးခြင်းသို့၊ ပတ္တော-ရောက်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ကုဒါနေဝ-၌သာ၊ (ဝိနာသံ-သို့၊ ပတ္တော-သည်၊) န-မဟုတ်သေး၊ အတီတေပိ-၌လည်း၊ အပ္ပဒုဋ္ဌာနံ-တို့အား၊ ပဒုဿိတွာ-၍၊ ဝိနာသံ-သို့၊ ပတ္တောယေဝ-သည်သာ၊” ကူတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ တ-မတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ပကာသေန္တော-သော်၊ အတီတံ-ကို၊ အာဟရိ-ပြီ။

ကိရ-ခဲ့၊ အတီတေ၊ ဧကော၊ ဝေဇ္ဇော-ဆေးဆရာသည်၊ ဝေဇ္ဇကမ္မတ္တာယ-

အရောဂံ။ ။နတ္ထိ+ရောဂေါ ဧတဿာတိ အရောဂံ၊ ရောဂသဒ္ဓါသည် ဘင်္ဂ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ပျက်ခြင်းမရှိလျှင် မြဲခြင်းပင်ဖြစ်သောကြောင့် အရောဂသဒ္ဓါသည် နိစ္စ၏ပရိယာယ် ဖြစ်နိုင်၏၊ (တစ်နည်း) ရောဂသဒ္ဓါသည် အနာရောဂါအနက်ဟော တည်း၊ ရောဂါမရှိခြင်းကို ခေါင်းတတ်ထား၏၊ ရောဂါမရှိလျှင် ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း မရှိသောကြောင့် “မြဲ၏”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ (ဒီဇီ-၁၇၁၊ မဇ္ဈိ-၃၊ ၂၁၉၊ သီဇီသစ်- ၁, ၄၄၁၊ သိဘာ-၂, ၁၃၁)။

ဆေးကုသခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဂါမံ-သို့၊ ဝိစရိတွာ-၍၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ကမ္မံ-ဆေးကုသမှုကို၊ အလဘိတွာ-၍၊ ဆာတဇ္ဈတ္တော-ဆာလောင်ခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-ဆာခြင်းကြောင့် ဝမ်းမီးသည် လောင်အပ်သည်၊ (ဆာလောင်နေသည်၊) [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၀၉၈၊] (ဟုတွာ)၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ဂါမဒ္ဒါရေ-၌၊ သမ္ပဟုလေ-များစွာကုန်သော၊ ကုမာရကေ-သူငယ်တို့ကို၊ ကီဠန္တေ-ကစားနေသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ၊ “ဣမေ-ဤသူငယ်တို့ကို၊ သပ္ပေန-ကို၊ ခုံသာပေတွာ-ကိုက်စေ၍၊ တိကိစ္ဆိတွာ-ဆေးကု၍၊ အာဟာရံ-ကို၊ လဘိဿာမိ-ရမည်၊” ဣတိ-ကြံ၍၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ရုက္ခဗိလေ-သစ်ခေါင်း၌၊ သီသံ-ကို၊ နီဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဝါ-ဖော်၍၊ နိပန္နံ-အိပ်နေသော၊ သပ္ပံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ “အမ္ဘော ကုမာရကာ-အို့... သူငယ်တို့! ဧသော-ထိုငှက်သည်၊ သာဠိကပေါတကော-သာလိကာကလေးတည်း၊ (သာလိကာပေါက်စတည်း)၊ နံ-သာလိကာကလေးကို၊ ဂဏှထ-ဖမ်းယူကြလော၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီး၊ အထ-၌၊ ဧကော-သော၊ ကုမာရကော-သည်၊ သပ္ပံ-ကို၊ ဂီဝါယံ-၌၊ (တစ်နည်း) သပ္ပံ-၏၊ ဂီဝါယံ-ကို၊ ဒဠ္ဋံ-မြဲစွာ၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ နီဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ တဿ-ထိုသတ္တဝါ၏၊ သပ္ပဘာဝံ-မြွေ၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-၍၊ ဝိရဝန္တော-အော်လျက်၊ အဝိဒူရေ-၌၊ ဌိတဿ-တည်သော၊ ဝေဇ္ဇဿ-ဆေးဆရာ၏၊ မတ္ထကေ-ဦးထိပ်၌၊ ခိပ်-ပစ်ချပြီး၊ သပ္ပော-သည်၊ ဝေဇ္ဇဿ-၏၊ ခန္ဓဌိကံ-ပခုးရိုးကို၊ ပရိက္ခိပိတွာ-ထက်ဝန်းကျင်ရစ်ပတ်၍၊ ဒဠ္ဋံ-မြဲစွာ၊ ခုံသိတွာ-ကိုက်၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုနေရာ၌ပင်၊ ဇီဝိတက္ခယံ-အသက်၏ ကုန်ခြင်းသို့၊ ပါပေသိ-ရောက်စေပြီး၊ ဧဝံ-သို့၊ ကောကော-ကောကမည်သော၊ ဧသ သုနုခလုဒ္ဒကော-ဤခွေးမုဆိုးသည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ အပ္ပဒုဋ္ဌဿ-အား၊ ပဒုဿိတွာ-၍၊ ဝိနာသံ-သို့၊ ပတ္တောယေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-ပြီး၊ သတ္တာ ဣမံ အတီတံ-ကို၊ အာဟရိတွာ၊ အနုသန္နိ ဃဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကို)၊ “ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ၊ ပေ၊ ခိတ္တော”တိ-၍၊ (အာဟ)။

ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ နရဿ ဒုဿတိ၊ သုဒ္ဓဿ ပေါသဿ အနဂ်ဏဿ။

တမေဝ ဗာလံ ပစ္စေတိ ပါပံ၊ သုခုမော ရဇော ပဋိဝါတံ ခိတ္တော။

ယော-အကြင်သူသည်၊ အပ္ပဒုဋ္ဌဿ-မည်သူ့ကိုမျှ မဖျက်ဆီး၊ မပြစ်မှား တတ်သော၊ နရဿ-ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒုဿတိ-ဖျက်ဆီး ပြစ်မှား၏၊ [မောင်-၂၊ ၂၅ သုတ်၌ “နရဿ-၏၊ ဒုဿတိ-၏”ဟု သာမီအနက် ပေး၏။] သုဒ္ဓဿ-အပြစ်ကင်းစင် သော၊ အနင်္ဂဏဿ-ယုတ်နိမ့်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကြောင်း ကိလေသာ မရှိသော၊ ပေါသဿ-ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒုဿတိ-၏၊ ပဋိဝါတံ-လေညာအရပ်သို့၊ (တစ်နည်း) ပဋိဝါတံ-၌၊ (ဌိတံ-တည်သူသို့) ခိတ္တော-ပစ်လွှတ်အပ်သော၊ သုခု-မော-သေးငယ်သိမ်မွေ့သော၊ ရဇော-မြူမှုန်သည်၊ ပစ္စေတိ က္ကဝ-ပစ်သူထံသာ၊ ပြန်ရောက်လာသကဲ့သို့၊ ဝါ-ပစ်သူအပေါ်သာ၊ ကျလာသကဲ့သို့၊ (ဧဝမေဝ-လျှင်) **ပါပံ**-မကောင်းမှုသည်၊ တမေဝ ဗာလံ-ထိုလူမိုက်သို့သာ၊ **ပစ္စေတိ**-(မကောင်း ကျိုး၏အစွမ်းဖြင့်) ပြန်ရောက်လာ၏၊ (တစ်နည်း) ပါပံ-မကောင်းသောကံ၊ မကောင်းသော အကျိုးသည်၊ တမေဝ ဗာလံ-သို့သာ၊ ပစ္စေတိ-ပြန်ရောက် လာ၏။

ပစ္စေတိ ပါပံ။ ။ရှေ့နည်း ဤဓမ္မဋ္ဌနည်း၊ နောက်နည်းကား “**ပစ္စေတိ** ဥပဂစ္ဆတိ အနုဗန္ဓတိ၊ **ပါပန္တိ** ပါပကံ ကမ္မံ ဖလဉ္စ(သံဋီ-၁၊ ၉၁)”နှင့်အညီပေးသည်။ နရဿနှင့် ပေါသဿသည် သတ္တဝါအနက်ဟောချည်းဖြစ်၍ ပထမပါဒနှင့် ဒုတိယပါဒကို တစ် ဝါကျစီ ခွဲပေးခဲ့သည်။ (ဝိမြန်-၂၊ ၄၇၃လည်းရှု)။

သုတ္တနိ-၄-၂၊ ၁၉၈။ ။ထို၌ ၂နည်းဖွင့်ရာ ပထမနည်းအလို “အပ္ပဒုဋ္ဌဿ- စိတ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေါသမရှိသော၊ သုဒ္ဓဿ-အဝိဇ္ဇာအညစ်အကြေးမှ ကင်း စင်သော၊ အနင်္ဂဏဿ-ယုတ်နိမ့်သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်ကြောင်း အလိုဆိုးမရှိသော၊ ပေါသဿ-အတ္တဘောကို မွေးမြူတတ်သူဖြစ်သော၊ [အတ္တဘာဝဿ ပေါသနတော **ပေါသော**၊-ဒီဋီ-၃၊ ၇၃၊] နရဿ-အား၊ ဒုဿတိ-၏”ဟု ပေးပါ။

ဒုတိယနည်း။ ။ဒုတိယနည်းအလို “အပ္ပဒုဋ္ဌဿ”စသော ရှေးရှေးပုဒ်ကို နောက် နောက်ပုဒ်၏ အကြောင်းဟု ယူ၍ “အပ္ပဒုဋ္ဌဿ-သော၊ (အပ္ပဒုဋ္ဌတ္တာ-ကြောင့်၊) သုဒ္ဓ- ဿ-သော၊ (သုဒ္ဓတ္တာ-ကြောင့်၊) အနင်္ဂဏဿ-သော၊ ပေါသဿ-သော၊ နရဿ-အား၊ ဒုဿတိ-၏”ဟု ပေးပါ။ ဝိသေသနများစွာရှိရာ၌ ရှေးရှေးဝိသေသနသည် နောက် နောက်ဝိသေသန၏ ဟိတ်ဖြစ်နိုင်သည်။ [ဝိသေသနများစွာ၊ ဆင့်လျက်ပါသော်၊ မှန်စွာ မယုတ်၊ ရှေးရှေးပုဒ်သည်၊ နောက်နောက်ပုဒ်၏ ဟိတ်ဖြစ်မြဲ။(ဘုရားကြီး-၈၁)]

တတ္ထ-ထိုဂါထာ၌၊ **အပ္ပဒုဋ္ဌဿာတိ**-ကား၊ အတ္တနော ဝါ-မိမိအားလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဝါ-အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့အားလည်းကောင်း၊ **အဒုဋ္ဌဿ**-ဒေါသသည် မဖျက်ဆီးအပ်သောစိတ်ရှိသော၊ ဝါ-ဒေါသဖြင့် မဖျက်ဆီးတတ်(မပြစ်မှား)တတ်သော။ **နုဿာတိ**-ကား၊ သတ္တဿ-သတ္တဝါအား။ **ဒုဿတိ**-ကား၊ **အပရဇ္ဈတိ**-ပြစ်မှား၏။ သုဒ္ဓဿာတိ-ကား၊ နိရုပရာဓသေဝ-အပြစ်မရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ပေါသဿာတိ ဣဒမ္ပိ-ပေါသဿဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်လည်း၊ အပရေန-တစ်ပါးသော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သတ္တာဓိဝစနမေဝ-သတ္တဝါကို ဟောသော သဒ္ဓါတည်း၊ **အနင်္ဂဏဿာတိ**-ကား၊ နိက္ကိလေသဿ-ကိလေသာမရှိသော။ ပစ္စေတိတိ-ကား၊ ပတိဇတိ-တဖန် ရောက်၏။ **ပဋိဝါတန္တိ**-ကား၊ ဧကေန-သော၊ ပုရိသေန-သည်၊ ပဋိဝါတေ-လေညာ၌၊ (လေဆန်၌)၊ ဌိတံ-တည်နေသူကို၊ ပဟရိတုကာမတာယ-

အပ္ပဒုဋ္ဌဿ။ ။ “အဒုဋ္ဌဿ”ဖြင့် “အပ္ပဒုဋ္ဌဿ”၏ ပရိယာယ်နှင့် ပသဒ္ဓါ အနက်မဲ့ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။ “ပဒုဿိယတေတိ ပဒုဋ္ဌ-ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သောစိတ်၊ နတ္ထိ+ပဒုဋ္ဌ ယဿာတိ အပ္ပဒုဋ္ဌော-ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သောစိတ်မရှိသူ၊ (တစ်နည်း) ပဒုဿတိတိ ပဒုဋ္ဌော-ဒေါသဖြင့် ဖျက်ဆီး(ပစ်မှား)သူ၊ န+ပဒုဋ္ဌော အပ္ပဒုဋ္ဌော-ဒေါသဖြင့် မဖျက်ဆီး(မပစ်မှား)သူ”ဟု ပြပါ။

ဒုဿတိတိ အပရဇ္ဈတိ။ ။ ဒိဝါဒိ ဒုသဓာတ်သည် အပွီတိ(မုန်းခြင်း)، ဝိကတ (ပျက်စီးခြင်း-ဖျက်ဆီးခြင်း)အနက်တို့ကို ဟောရာ ဤ၌ ဝိကတအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “အပရဇ္ဈတိ”ဟု ဖွင့်သည်။

အနင်္ဂဏဿ။ ။ “ဘူမိဘာဂေ ကိလေသေ စ၊ မလေ စာင်္ဂဏမုစ္စတေ(ဓာန်-၈၅၉)”ဟူသော ဂါထာလာ အင်္ဂဏသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ဤ၌ အင်္ဂဏသဒ္ဓါသည် ကိလေသာအနက်ဟောတည်း၊ ထိုကြောင့် “နိက္ကိလေသဿ”ဟု ဖွင့်သည်။ “အင်္ဂန္တိ ဧတေဟိ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလာ နိဟိနဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိတိ အင်္ဂဏာနိ-ယုတ်နိမ့်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကြောင်း ကိလေသာတို့၊ [အဂိ+ယု၊] နတ္ထိ+အင်္ဂဏာနိ ယဿာတိ အနင်္ဂဏော”ဟု ပြပါ။ (ဗုဒ္ဓဝံ. ၄-၂၀၉၊ မဇ္ဈိ-၃၊ ၂၄၅)

ပဋိဝါတန္တိ . . . ဒိတ္တော။ ။ “ပဋိဝါတေ ဌိတံ”ဖြင့် ပဋိဝါတံ၌ အံဝိဘတ်ကို သတ္တမိ အနက်၌ သက်ကြောင်း၊ (တစ်နည်း) အံဝိဘတ္တိန စသောသုတ်ဖြင့် သို့ကို အပြုထားကြောင်းနှင့် “ဌိတံ”ဟု စပ်ပုဒ်ထည့်ရကြောင်းကို ပြသည်။ (တစ်နည်း) “ပဋိဝါတေ+ဌိတံ

ပစ်ခတ်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒိတ္တော-ပစ်အပ်သော၊ သုခုမော-သိမ်မွေ့သေးငယ်သော၊ ရဇော-မြူမှုန်သည်၊ တမေဝ ပုရိသံ-ထိုယောက်ျားသို့သာ၊ ပစ္စေတိ ယထာ-ပြန်ရောက်လာသကဲ့သို့၊ တဿေဝ-၏သာ၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ ပတတိ ယထာ-ကျလာကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-လျှင်၊ ယော ပုဂ္ဂလော-သည်၊ အပဒုဋ္ဌဿ-သော၊ ပုရိသဿ-ကို၊ ဝါ-အား၊ [ရှေ့နည်း “ဒေန္တော”၌စပ်၊ နောက်နည်း “ပါဏိပ္ပဟာရာဒီနိ”၌စပ်၊ (တစ်နည်း) “ပုရိသဿ-၏၊ (ကာယေ-၌)”ဟုပေး၊ ဓမ္မဘာ-၂, ၅၂၅၊] ပါဏိပ္ပဟာရာဒီနိ-လက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ ဒေန္တော-လျက်၊ ပဒုဿတိ-ဖျက်ဆီး၏၊ (ပြစ်မှား၏)၊ တမေဝ ဗာလံ-သို့သာ၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌သော်လည်းကောင်း၊ သမ္မရာယေ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ နိရယာ-ဒီသု-ငရဲအစရှိသည်တို့၌၊ ဝိပစ္စမာနံ-ကျက်လျက်၊ တံ ပါပံ-သည်၊ ဝိပါကဒုက္ခ-ဝသေန-အကျိုးဖြစ်သော ဆင်းရဲ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ဆင်းရဲသော အကျိုး၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပစ္စေတိ-ရောက်လာ၏၊ ဣတိ အတ္တော။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ အရဟတ္တေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-ပြီ၊ သမ္ပတ္တပရိသာယပိ-အားလည်း၊ သာတ္ထိကာ-သော၊ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ကောက သုနခလုဒ္ဒကဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ကောကသုနခလုဒ္ဒကဝတ္ထု ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

၁၀-မဏိကာရက္ခလူပကတိဿတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ဂဗ္ဘမေကေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဏိကာရ-ပဋိဝါတံ”ဟု ပြု၍ ဌိတပုဒ်ကျေကြောင်းကို ပြသည်၊ သို့မဟုတ် ဌာနူပစာရအားဖြင့် ဌာနလေညာအရပ်၏ အမည်ကို ဌာနီလေညာအရပ်၌ တည်သူကို ယူရကြောင်းကို ပြသည်ဟုသော်လည်းကောင်း ကြံပါ။ “ဝါယတိ ဂစ္ဆတိ၊ ဝါယတိ ပုပ္ဖာဒီနံ ဂန္ဓောယေနာတိ ဝါ ဝါတော၊ [ဝါ+တ၊-ဓာန်ဋီ-၃၇၊] ဝါတယတိ ဂစ္ဆတိ၊ သုခါပေတိ ဝါတိ ဝါတော၊ [ဝါတ+အ၊-ဓာတွတ္ထ၊] ဝါတဿ+ပဋိလောမံ ပဋိဝါတံ(ရူ-၁၈၁)”ဟု ပြပါ။ “ဒိတ္တော”၏ ကတ္တားကို“ပုရိသေန”ဟု အဝုတ္တကတ္တားဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် “သံဝဏ္ဏေ-တဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒ၊ ကတ္တားအဝုတ္တ၊ တတိယန္တနှင့်ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မသာနေကြံစရာ”နှင့်အညီ “ဒိပိယတေတိ ဒိတ္တော”ဟု ကမ္မသာဓ်ပြုရသည်။

ကုလူပကံ-ကျောက်ဆစ်သမား၏ အိမ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သော၊ (ကျောက်
 သွေးသမားအိမ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သော)၊ တိဿထွေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။
 ကိရ-ချဲ့၊ သော ထေရော-သည်၊ ဧကဿ-သော၊ မဏိကာရဿ-ကျောက်
 ဆစ်သမား၏၊ ကုလေ-အိမ်၌၊ ဒွါဒသ ဝဿာနိ-၁၂တို့ပတ်လုံး၊ ဘုဒ္ဓိ-ဆွမ်းဘုဉ်း
 ပေးပြီ၊ တသ္မိ ကုလေ-၌၊ **ဇယမ္ပတိကာ**-ဇနီးခင်ပွန်းတို့သည်၊ (ဇနီးမောင်နှံတို့
 သည်)၊ မာတာပိတုဌာနေ-မိဘအရာ၌၊ ဌတွာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ ပဋိဇ္ဇိသု-ပြုစု
 စောင့်ရှောက်ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ သော မဏိကာရော-သည်၊ ထေရ-
 သ-၏၊ ပုရတော-၌၊ မံသံ-အသားကို၊ ဆိန္ဒန္တော-ဖြတ်လျက်၊ နိသိန္နော-သည်၊
 ဟောတိ-၏၊ တသ္မိ ခဏေ-၌၊ ပသေနဒိ-ပသေနဒိမည်သော၊ ကောသလော-
 ကောသလတိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၁၄၂၈၊] ရာဇာ-သည်၊ ဧကံ၊
 မဏိရတနံ-ပတ္တမြားရတနာကို၊ “ဣမံ-ဤပတ္တမြားကို၊ ဓောဝိတွာ-ဆေး၍၊ ဝိဇ္ဈိ-
 တွာ-ထွင်းဖောက်၍၊ ပဟိဏတု-ပို့လော၊” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပေသေသိ-
 ပို့စေပြီ၊ မဏိကာရော-သည်၊ သလောဟိတေနော-သွေးနှင့် တကွဖြစ်သာလျှင်
 ဖြစ်သော၊ ဟထွေနေ-ဖြင့်၊ တံ-ထိုပတ္တမြားကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပေဌာယ-
 ပခြတ်၏၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၉၄၈၊] ဥပရိ-၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ ဟထ္ထဓောဝနတ္ထံ-
 လက်ဆေးခြင်းအကျိုးငှာ၊ အန္တော-သို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တသ္မိ ဂေဟေ-

ဇယမ္ပတိကာ။ ။ဇနေတိတိ ဇာယာ၊ [ဇန+ယ+အာ၊ ဇနကို ဇာပြု-မောင်-ဂု၊
 ၁၄၁၊] ဇာယတိ ပုတ္တော ဣမာယာတိ ဇာယာ၊ [ဇန+ယ၊-ဓာန်ဋီ-၂၃၇၊] ဇယတိတိ
 ဇာယာ၊ [ဇိ+ယ၊ ဇိကို ဇာပြု-သူစံ၊] ပတတိ သေဌော ဟုတွာ ပုရတော ဂစ္ဆတိတိ
 ပတိ၊ [ပတ+ဣ၊-ကစ္စည်း-၆၆၉၊] ပတုတိ ဣဿရော ဘဝတိတိ ပတိ၊ (ဓာတွတ္ထ)၊
 ပါတိ ရက္ခတိတိ ပတိ၊ [ပါ+အတိ၊ အာချေ-မောင်-ဂု၊ ၆၉၊] ဇာယာ စ+ပတိ စ ဇယ-
 မ္ပတိကာ၊ ဇာယာပုဒ်၊ ပတိပုဒ်၊ သမာသန္တကပစ္စည်း၊ ကွစာဒိစသော သုတ်ဖြင့် ဇာဉ္ဇ
 ရဿပြု၊ နိဂ္ဂဟိတိလော၊ အပြန်အလှန်ငဲ့သော ဣတရိတရယောဂ(အသမာဟာရ)ဒွန်
 တည်း(သံ. ဌ-၂၊ ၉၅၊ သံဋီ-၂၊ ၁၁၀)၊ မောင်၌ “ဇာယာယ ဇယံ ပတိမှိ(၃၊ ၇၀)”
 သုတ်ဖြင့် ဇာယာကို ဇယံပြု၏၊ ရှု-၂၀၉၌လည်း မောင်နည်းတူ “ဇယမ္ပတိကာ”ဟုပင်
 ရှိသည်၊ နိဒီ-၂၇၇၌ကား “ဇာယာယ ဇာယံ ပတိမှိ”သုတ်ဖြင့် ဇာယာကို ဇာယံပြု၍
 “ဇာယမ္ပတိကာ”ဟု ရှိ၏။

၌၊ ပေါသာဝနီယကောဉ္ဇသကုဏော-မွေးမြူအပ်သော ကြိုးကြာငှက်သည်၊ အတ္တိ-၏။ သော-ထိုကြိုးကြာငှက်သည်၊ လောဟိတဂန္ဓေန-သွေးအနံ့ကြောင့်၊ ခံသသညာယ-အသားဟူသောအမှတ်ဖြင့်၊ တံ မဏိ-ကို၊ ထေရဿ-သည်၊ ပဿန္တဿေဝ-ကြည့်နေစဉ်ပင်၊ ဂိလိ-မျိုးချပြီ၊ မဏိကာရော-သည်၊ အာဂန္တာ-၍၊ မဏိ-ကို၊ အပဿန္တော-သော်၊ “မဏိ-ကို၊ ကေန-သည်၊ ဂဟိတော-နည်း?” ကူတိ-၍၊ ဘရိယဉ္ဇ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပုတ္တကေ စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိ-ပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ တေဟိ-ထိုဇနီးသားသမီးတို့သည်၊ “န ဂဏှာမ-ကြပါ။” ကူတိ-သို့၊ ဝုတ္တော၊ “ထေရေန-သည်၊ ဂဟိတော-အပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊” ကူတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ၊ ဘရိယာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ မန္တေသိ-တိုင်ပင်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ထေရေန-သည်၊ မဏိ-ကို၊ ဂဟိတော-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊” ကူတိ-ပြီ၊ သာ-ထိုဇနီးသည်၊ သာမိ-အရှင်! ဧဝံ-သို့၊ မာ အဝစ-နှင့်၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-ပတ်လုံး၊ မယာ-သည်၊ ထေရဿ-၏၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ဝဇ္ဇ-အပြစ်ကို၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ-ရှေး၌ မမြင်အပ်ခဲ့ဖူးပါ။ သော-ထိုထေရ်သည်၊ မဏိ-ကို၊ န ဂဏှာတိ-မယူ၊ ကူတိ-ပြောပြီ၊ မဏိကာရော-သည်၊ ထေရ်-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘန္တေ! ကုမသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ မဏိရတနံ-ကို၊ တုမေဟိ-တို့သည်၊ ဂဟိတံ-သလော?” ကူတိ-ပြီ၊ ဥပါသကာ-ကာ! န ဂဏှာမိ-မယူပါ၊ ကူတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! ကုဓ-ဤနေရာ၌၊ အညော-အခြားသူသည်၊ န အတ္တိ-မရှိ၊ တုမေဟိယေဝ-တို့သည်သာ၊ ဂဟိတော-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊ မေ-အား၊ မဏိရတနံ-ကို၊

ပေါသာဝနီယကောဉ္ဇသကုဏော။ ။ အရညာဒီသု ဂဟေတွာ ပေါသေတဗ္ဗောတိ ပေါသာဝနီယော၊ [ပုသ+ဏာပေ+အနီယ၊ ပ,ကို ဝပြု, နိဉ္စိ ရဿပြု၊-သီဒ္ဓိသစ်-၂, ၂၃၊ သိဘာ-၃, ၃၀၅၊ ပါစိယော-၂၆၄၊ မဟာဘာ-၁, ၂၃၈၊] ကူဉ္စတိ ဂစ္ဆတိတိ ကုဉ္ဇော၊ [ကုဉ္ဇ+အ၊] ကုဉ္ဇော ဧဝ ကောဉ္ဇော၊ [ကုဉ္ဇ+ဏ၊-ထောမ၊ ဝိဓာနံ၊] ဧကတော ကုဏတိ သဒ္ဓိံ ကရောတိတိ သကုဏော၊ [သံ+ကုဏ+အ၊-အပ. ဌ-၂, ၁၀၂၊] သက္ကောတိ ဥဒ္ဓိံ ဂစ္ဆံ ပဋ္ဌဂီဒယော စ မာရေတုန္တိ သကုဏော၊ [သက+ကုန၊ နကို ဏပြု၊-မောဂ်-၇, ၁၀၁၊ ဓာန်ဋီ-၆၂၆၊] ကောဉ္ဇော စ+သော+သကုဏော စာတိ ကောဉ္ဇသကုဏော၊ ပေါသာဝနီယော စ+သော+ကောဉ္ဇသကုဏော စာတိ ပေါသာဝနီယကောဉ္ဇသကု-ဏော-မွေးမြူအပ်သော ကြိုးကြာငှက်။

ဒေထ-ပါကုန်၊ ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုကျောက်ဆစ်သမားသည်၊ တသ္မိ-ထိုထေရ်သည်၊ အသမ္ပဋ္ဌိစ္ဆန္တေ-လက်မခံလသော်၊ (ဝန်မခံလသော်)၊ ပုန၊ ဘရိယံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ထေရေနေဝ-သည်၊ မဏိ-ကို၊ ဂဟိတော-ပြီ၊ ပီဠေတွာ-နှိပ်စက်၍၊ နံ-ကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-အံ့” ကုတိ-ပြီ၊ သာ-သည်၊ သာမိ-အရှင်၊ နော-တို့ကို၊ မာ နာသယံ-မဖျက်ဆီးပါနှင့်၊ အမှေဟိ-တို့သည်၊ **ဒါသဗျံ**-ကျွန်၏အဖြစ်သို့၊ ဥပဂစ္ဆန္တိ-ကပ်ရောက်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ရောက်ရခြင်းသည်၊ ဝရံ-မြတ်ပါသေး၏၊ ဝါ-ကောင်းပါသေး၏၊ စ-ဗျတိရိုက်ကား၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ထေရံ-ကို၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ ဝါ-သည်၊ န ဝရံ-မမြတ်ပါ၊ ဝါ-မကောင်းပါ၊ ကုတိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ “သဗ္ဗေဝ-ကုန်သော၊ မယံ-တို့သည်၊ ဒါသတ္တံ-ကျွန်၏အဖြစ်သို့၊ ဥပဂစ္ဆန္တိ-ကပ်ရောက်ကုန်လသော်၊ မဏိမူလံ-ပတ္တမြားဖိုးကို၊ န အဂ္ဂိမ-မထိုက်ကုန်၊” ကုတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ရဇ္ဈိ-ကြီးကို၊ ဂဟေတွာ၊ ထေရဿ-၏၊ သီသံ-ဦးခေါင်းကို၊ ဝေဠေ-တွာ-ရစ်ပတ်၍၊ ဒဏ္ဍေန-ဒုတ်ဖြင့်၊ ဃဋ္ဌေသိ-ရိုက်နှက်ပြီ၊ ထေရဿ-၏၊ သီသ-တော စ-မှလည်းကောင်း၊ ကဏ္ဍနာသာဟိ စ-နား၊ နှာခေါင်းတို့မှလည်းကောင်း၊ လောဟိတံ-သွေးသည်၊ ပဃရိ-ယိုစီးပြီ၊ အက္ခိနိ-မျက်လုံးတို့သည်၊ နိက္ခမနာ-ကာရပုတ္တာနိ-ထွက်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ ဝါ-ထွက်တော့မည့်ပုံသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ အဟေသု-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုထေရ်သည်၊ ဝေဒနာပမတ္တော-ဝေဒနာကြောင့် မူးမေ့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘူမိယံ-၌၊ ပတိ-ကျပြီ၊ ကောဉ္ဇော-သည်၊ လောဟိတဂန္ဓေန-ကြောင့်၊ အာဂန္တာ-၍၊ လောဟိတံ-ကို၊ ပိဝိ-သောက်ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုကြိုးကြာကို၊ မဏိကာရော-သည်၊ ထေရေ-၌၊ ဥပ္ပန္နကောဓဝေဂေန-ဖြစ်သောဒေါသ၏ အရှိန်ကြောင့်၊ “တံ-သည်၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရောသိ-နည်း၊” ကုတိ-ပြော၍၊ ပါဒေန-ဖြင့်၊ ပဟရိတွာ-ခတ်၍၊ ခိပိ-ပစ်ပြီ၊ သော-သည်၊ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ-တစ်ချက်တည်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၆၆၈၊ ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၉၆၅၊ မရိတွာ-၍၊ ဥတ္တာနော-ပက်လက်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။

ဒါသဗျံ။ ။ဒါသဿ+ဘာဝေါ ကမ္မံ ဝါ ဒါသဗျံ၊ [ဣတ္တတာ ဘာဝေ တု၌ တုသဒ္ဒါ၊ ဗျဝဒ္ဒဒါသာ ဝါ(မောင်-၄၊ ၆၀)သုတ်တို့ဖြင့် ဒါသနောင် ဗျပစ္စည်းသက်(မောင်-၄၊ ၆၀၊ မောင်နိ-၂၊ ၁၄၄၊ ကဏ္ဍာ-၂၊ ၁၄၉)၊ (တစ်နည်း) ဒါသနောင် ဣယပစ္စည်းသက်၊ ဝ-လာ၊ (ဒါသဝိယ)၊ ဣဗေ၊ ဝ၊ကို ဗပြ။ (နိတိသုတ္တ-၂၄၁)

ထေရော-သည်၊ တံ-ထိုကြိုးကြာကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဥပါသက-ကာ! တာဝ-
 ရှေးဦးစွာ၊ မေ-၏၊ သီသေ-၌၊ ဝေဌနံ-ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ထားခြင်းကို၊ ဝါ-ရစ်ပတ်
 ချည်နှောင်ကြောင်းကြိုးကို၊ [ဝေဌိယတိ ယေနာတိ ဝေဌနံ၊ ပါစိယော-၃၈၇၊] သိထိ-
 လံ-လျော့သည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကတွာ၊ ကုမံ ကောဉ္စံ-ကို၊ “မတော ကုတိ ဝါ-
 သေပြီဟူ၍လည်းကောင်း၊ (သေသွားပြီလားဟူ၍လည်းကောင်း)၊ နော မတော
 ကုတိ ဝါ-မသေဟူ၍လည်းကောင်း၊ (မသေဘူးလားဟူ၍လည်းကောင်း)” ဩ-
 လောကေဟိ-ကြည့်ဦးလော၊ ကုတိ-ပြောပြီ၊ [ကုတိတစ်လုံး အကျေကြ၊] “မတော
 ဝါ-သေသော်လည်း သေပြီ၊ နော မတော ဝါ-မသေသော်လည်း မသေ၊ ကုတိ-ဤသို့
 သိခြင်းငှာ၊ ဩလောကေဟိ-လော”ဟု တစ်နည်းပေးပါ။ အထ-၌၊ နံ-ထိုထေရ်ကို၊
 သော-ထိုကျောက်ဆစ်သမားသည်၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဧသော ဝိယ-ဤကြိုး
 ကြာကဲ့သို့၊ တွမ္ပိ-သည်လည်း၊ မရိဿသိ-သေရလိမ့်မည်” ကုတိ-ပြီ၊ ဥပါသက!
 ကုမိနာ-ဤကြိုးကြာသည်၊ သော မဏိ-ကို၊ ဂိလိတော-မျိုးချအပ်ပြီ၊ အယံ-ဤ
 ကြိုးကြာသည်၊ သစေ န အမရိဿာ-အကယ်၍ မသေသေးအံ့၊ အဟံ-သည်၊
 မရန္တောပိ-သေပါသော်လည်း၊ တေ-အား၊ မဏိ-ကို၊ န အာစိက္ခိဿံ-ပြောပြ
 လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထိုကျောက်ဆစ်သမားသည်၊
 တဿ-ဤကြိုးကြာ၏၊ ဥဒရံ-ရင်ကို၊ ဖာလေတွာ-ခွဲ၍၊ ဝါ-သော်၊ မဏိ-ကို၊
 ဒိသ္မာ၊ ပဝေဓေန္တော-တုန်လှုပ်လျက်၊ သံဝိဂ္ဂမာနသော-ထိတ်လန့်သော စိတ်
 ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ထေရဿ-၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေရင်း၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-ပျပ်ဝပ်၍၊
 (ဦးတုပ်၍)၊ “ဘန္တေ! ခမထ-သည်းခံတော်မူပါကုန်၊ မယာ-သည်၊ အဇာနန္တေန-
 မသိလသော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ကတံ-ပြီ၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ၊ ဥပါသက! တုယံ-
 ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ နေဝ အတ္ထိ-မရှိ၊ မယံ-၏၊ ဒေါသော-
 သည်၊ န အတ္ထိ၊ ဧသ-ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဝါ-ဤအပြစ်သည်၊ ဝဋ္ဋဿေဝ-
 ဝဋ္ဋ၏သာ၊ ဒေါသော-တည်း၊ တေ-အား၊ ခမာမိ-သည်းခံပါ၏၊ (ခွင့်လွတ်ပါ၏)၊
 ကုတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! မေ-အား၊ သစေ ခမထ-ကုန်အံ့၊ ပကတိနိယာမေနေဝ-ပင်
 ကိုယ်အားဖြင့် ကြွမြန်နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-နဂိုကြွမြန်နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ပကတိယာ
 +အာဂတော+နိယာမော ပကတိနိယာမော-မဋီ-၃၊ ၁၄၇၊] မေ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊
 နိသိဒ္ဓိတွာ-၍၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ ဂဏှာယ-ပါကုန်၊ ကုတိ-ပြီ၊ “ဥပါသက! ဒါနိ-၌၊

အဟံ-သည်၊ ဣတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပရေသံ-တို့၏၊ ဂေဟဿ-၏၊ အန္တော-ဆဒနံ-အမိုး၏ အတွင်းသို့၊ န ပဝိသိဿာမိ-မဝင်တော့အံ့၊ ဟိ-မှန်၊ အယံ-ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ဤအပြစ်သည်၊ အန္တောဂေဟပဝေသနဿေဝ-အိမ်အတွင်းသို့ ဝင်ခြင်း၏သာလျှင်၊ ဒေါသော-တည်း၊ ဣတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပါဒေသု-ခြေတို့သည်၊ အာဝဟန္တေသု-ဆောင်နိုင်ကုန်လသော်၊ ဂေဟဒ္ဓါရေ-အိမ်တံခါး၌၊ ဌိတောဝ-ရပ်လျက်သာ၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဂဏှိဿာမိ-ခံယူတော့မည်။” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဓုတဂီ-ဓုတင်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၈၁၅] သမာဒါယ-ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ပစ္စတိ၊ ပေ၊ မမာ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**ပစ္စတိ မုနိနော ဘတ္တံ၊ ထောကံ ထောကံ ကုလေ ကုလေ၊
ပိဏ္ဍိကာယ စရိဿာမိ၊ အတ္တိ ဇယံဗလံ မမ။**

မုနိနော-ရဟန်းဖွဲ့၊ ဝါ-၏အတွက်၊ ဘတ္တံ-ဆွမ်းကို၊ ကုလေ ကုလေ-အမျိုးတိုင်း အမျိုးတိုင်း၌၊ ဝါ-အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း၌၊ ထောကံ ထောကံ-အနည်းငယ် အနည်းငယ်၊ (နည်းနည်းစီ နည်းနည်းစီ)၊ ပစ္စတိ-ချက်ထားအပ်၏၊ မမ-ငါ၏၊ ဇယံဗလံ-ခြေသလုံးအားသည်၊ အတ္တိ-ရှိသေး၏၊ (တသ္မာ-ထိုကြောင့်)၊ ပိဏ္ဍိကာယ-ကောင်းဆိုး ၂ ပြာ၊ ရရာစုပြွမ်း၊ ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိဿာမိ-လှည့်လည်တော့မည်။ [ထေရ. ၄-၁၊ ၄၆၂အတိုင်း ပေးသည်။]

စ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ ဝတ္တာ၊ ထေရော၊ တေနေဝ ဗျာမိနာ-ထိုအနာ(ဒဏ်ရာ)ကြောင့်ပင်၊ န စိရဿေဝ-ပင်၊ ပရိနိဗ္ဗာယံ-ပြီ၊ ကောဇ္ဇော-ကြီးကြာသည်၊ မဏိကာရဿ-၏၊ ဘရိယာယ-၏၊ ကုဏ္ဍိသ္မိ-၌၊ ပဋိသန္ဓိ-ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ မဏိကာရော-သည်၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ နိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ မဏိကာရဿ-၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ ထေရေ-၌၊ **မုဒုစိတ္တတာယ**-နူးညံ့(ပျော့ပျောင်း)သော စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကာလံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေဝ-လောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ တေသံ-ထိုသူတို့၏၊

မုဒုစိတ္တတာယ။ ။မုဒုစိတ္တန္တိ ဗျာပါဒဝိဂမေန မေတ္တာဝသေန အကထိနစိတ္တံ (ဥဒါန. ၄-၂၅၇)၊ ဗျာပါဒဝိဂမေန မေတ္တာဝသေန မုဒုစိတ္တတာ(ဒီဇီ-၁၊ ၃၃၆၊ သီဇီ-

အဘိသမ္မရာယံ-တမလွန်ဘဝကို၊ [ကမ္မဝသေန အဘိမုခေါ သမ္မရေတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္တာတိ အဘိသမ္မရာယော-ကံ၏အစွမ်းကြောင့် ရှေးရှုဖြစ်ရာနောက်ဘဝ၊ အဘိ+သံ+ပရ(ဂတိအနက်)+ဏ၊-သိဋ္ဌိသစ်-၁, ၄၀၅] ပုစ္ဆိသု၊ သတ္တာ၊ “ဘိက္ခဝေ! ဣဓ-လောက၌၊ ဧကစ္စေ-အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဂဗ္ဘေ-လူဝမ်းတိုက်၌၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ-ဖြစ်ရကုန်၏။ ဧကစ္စေ-ကုန်သော၊ ပါပကာရိနော-မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသူတို့သည်၊ နိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ ဧကစ္စေ-ကုန်သော၊ ကတကလျာဏာ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသူတို့သည်၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ အနာသဝါ ပန-အာသဝေါမရှိသော ရဟန္တာတို့သည်ကား၊ ပရိနိဗ္ဗာယန္တိ-ကုန်၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္တိ ယဋ္ဌေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကံ)၊ “ဂဗ္ဘမေကေ၊ ပေ၊ အနာသဝါ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**ဂဗ္ဘမေကေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ နိရယံ ပါပကမ္မိနော။
သဂ္ဂံ သုဂတိနော ယန္တိ၊ ပရိနိဗ္ဗန္တိ အနာသဝါ။**

ဧကေ-အချို့သူတို့သည်၊ ဂဗ္ဘ-လူအမိဝမ်းတိုက်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ ပါပ-ကမ္မိနော-မကောင်းမှုရှိသူတို့သည်၊ ဝါ-အကုသိုလ်ကံအားကြီးသူတို့သည်၊ နိ-ရယံ-ငရဲ၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ [ဂဗ္ဘ-သို့၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ကပ်ရောက်ကုန်၏။...နိရယံ-သို့၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏”ဟု တစ်နည်းပေး၊] **သုဂတိနော**-ကောင်းသော အလိုအဇ္ဈာသယရှိသူတို့သည်၊ ဝါ-ကောင်းသော အသိအလိမ္မာ၊ ဉာဏ်ပညာရှိသူတို့သည်၊ **သဂ္ဂံ**-ရူပါရုံစသည်တို့ဖြင့် ကောင်းမြတ်သော နတ်ပြည်သို့၊ ယန္တိ-ရောက်ကုန်၏။ အနာသဝါ-အာသဝေါမရှိသော ရဟန္တာတို့သည်၊ ပရိနိဗ္ဗန္တိ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံကုန်၏။

သစ်-၂, ၃၂၇)”စသော အဖွင့်များကို ကြည့်၍ မုဒုစိတ္တအရ မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ်ကို ယူပါ။ “မုဒု စ+တံ+စိတ္တံ စာတိ မုဒုစိတ္တံ၊ မုဒုစိတ္တံ+ဧတိဿာတိ မုဒုစိတ္တာ၊ (တစ်နည်း) မုဒု+စိတ္တံ ဧတိဿာတိ မုဒုစိတ္တာ၊ မုဒုစိတ္တာယ+ဘာဝေါ မုဒုစိတ္တတာ”ဟု ပြုပါ။

သုဂတိနော။ ။ဤဂါထာဖွင့်၏ အထက်နား၌ “မဏိကာရဿ ဘရိယာ ထေရေ မုဒုစိတ္တတာယ... ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ဧကစ္စေ ကတကလျာဏာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ”ဟူသော စကားတို့တွင် “မုဒုစိတ္တတာယ၊ ကတကလျာဏာ”ဟူသော ပုဒ်ကို ကြည့်၍ “ဘဝဘေဒေ ပတိဋ္ဌာယံ၊ နိဋ္ဌာဇ္ဈာသယဗုဒ္ဓိသု(ဓာန်-၇၉၃)”ဂါထာလာ

တတ္ထ-၌၊ ဂပ္ပန္တိ-ကား၊ ကုဓ-ဤနေရာ၌၊ မနုဿဂဗ္ဘော-လူဝမ်းတိုက်ကို သာလျှင်၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏။ ဧတ္ထ-ဤဂါထာ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်သည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်သာ။ ဒေသနာ-ဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပဏီသု-ကုန်ပြီ၊ ကုတိ-မဏိကာရကုလူပကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

မဏိကာရကုလူပကတိဿတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာ ပြီးပြီ။

အနက်တို့တွင် အဇ္ဈာသယအနက်ယူ၍ ပေးသည်။ ဗုဒ္ဓိအနက်လည်း ဖြစ်သင့်၍ နောက် နည်းပေးသည်။ မှန်၏-ကောင်းသောအလိုဆန္ဒရှိသူ၊ အသိဉာဏ်ရှိသူတို့သာ ကောင်းမှု များ ပြု၍ နတ်ပြည်သို့ ရောက်နိုင်ကြသည်။ “ဂစ္ဆတိ ယထာရစိ ပဝတ္ထတီတိ ဂတိ၊ (အဇ္ဈာသယ)၊ ဂမတိ ယထာသဘာဝံ ဇာနာတီတိ ဂတိ၊ (ပညာ)၊ (သီဇီသစ်-၂၊ ၂၂၉)၊ သောဘနာ+ဂတိ ယေသန္တိ သုဂတိနော(ကပ္ပဒ္ဒမ)”ဟု ပြု၍ ကုတောညတ္ထေ ပုမေ (မောဂ်-၂၊ ၁၈၂)သုတ်၊ ရူအလို “ယောနံ နော”ဟူသော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂ ဖြင့် ယောဝိဘာတ်ကို နောပြု၍ ပြီးစေရာ၏။ (နိဒီ-၁၀၄၊ ရူ-၇၀)

သဂ္ဂံ။ ။သဂ္ဂံကို “သု+အဂ္ဂံ (တစ်နည်း) သဟ+အဂ္ဂံ”ဟု ၂နည်းဖြတ်နိုင်၏။ ထိုတွင် “သု+အဂ္ဂံ”ဟု ဖြတ်လျှင် “(ရူပါဒိဟိ ဝိသယေဟိ) သုဠ+အဂ္ဂေါတိ သဂ္ဂေါ၊ (ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁၊ ၃၀)၊ သောဘနာ+အဂ္ဂဘူတာ ရူပါဒယော ဧတ္တာတိ သဂ္ဂေါ၊(သံဋီ-၁၊ ၄၇)၊ စိရံ ဌိယတေ အသ္မိန္တိ အဂ္ဂေါ၊ [အဇ (ဂတိယံ၊ အနေကတ္ထတ္တာ ဌိတိယံ ဝါ)+ဏာ၊-ဓာန်ဋီ-၁၀၊] သောဘနော+အဂ္ဂေါ သဂ္ဂေါ၊ ပုညေန သုဠ ဝါ အဇိယတေတိ သဂ္ဂေါ၊ (ဓာန်ဋီ-၁၀)၊ သောဘနေန ကမ္မေန+အဇိယတီတိ သဂ္ဂေါ၊(ပရိတ္တဋီ-၄၇)၊ သုန္ဒရာနိ+အဂ္ဂါနိ ရူပါဒိနိ ဧတ္တာတိ သဂ္ဂေါ၊ (ပါစိယော-၃၈၁)၊ သုဠ သောဘနော+အဂ္ဂေါ ကောဌာသော ဧတဿ ဘဝဿာတိ သဂ္ဂေါ၊(ကင်္ခါယော-၄၊ ၁၉၂)”ဟု ပြုပါ။ “သဟ+အဂ္ဂံ”ဟု ဖြတ် လျှင် “(မနာပိယရူပါဒိတာယ) သဟ အဂ္ဂေဟိ ယော ဝတ္ထတီတိ သဂ္ဂေါ-ကောင်းမြတ် သော ရူပါရုံစသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်သောနတ်ပြည်(အံဋီ-၁၊ ၉၇)”ဟု ပြုပါ။

ဂပ္ပန္တိ. . . အဓိပ္ပေတော။ ။ဂပ္ပန္တိအရ ဝမ်းဗိုက်အမျိုးမျိုးကို ရနိုင်ရာ ဤ၌ လူ့အမိ ဝမ်းဗိုက်ကို ယူစေလို၍ “မနုဿဂဗ္ဘော အဓိပ္ပေတော”ဟု ဖွင့်သည်။ မှန်၏-အများနှင့် ဆက်ဆံသော သာမညမှ ဝိသေသကို ခွဲထုတ်၍ ပြလိုလျှင် အဓိပ္ပေတ၊ ဂဟေတဗ္ဗ၊ ဝတ္တဗ္ဗ၊ ဥပပန္န၊ ဝတ္တံ၊ ယုဇ္ဇတိ၊ သက္ကာသဒ္ဓါတို့ကို ဆိုလေ့ရှိ၏။ [ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ဝတ္တဗ္ဗာနှင့်၊ ပန္နာတစ်ဖုံ၊ ဝတ္တံ၊ ယုဇ္ဇတိ၊ သက္ကာရိက၊ သာမညမှ၊ အတ္ထဝိသေ၊ လျော်စွာပေ၊ စမ်း လေအတ္ထမှာ။ အဓိပ္ပေတံ၊ နည်းတူကြံ၊ လုရန်စကားမှာ။(ရွှေ-၃၁၈၊ ၃၁၉)]

၁၁-တယောဇနဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

န အန္တလိက္ခေတိ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တယော-
 ကုန်သော၊ ဇနေ-လူတို့ကို အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ သတ္တရိ-သည်၊ ဇေတ-
 ဝနေ-၌၊ ဝိဟရန္တေ-စဉ်၊ သမ္ပဟုလာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္တု-ကို၊
 ဒဿနတ္ထာယ-ဖူးမြင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဂစ္ဆန္တာ-ကုန်လသော်၊ ဧကံ၊ ဂါမံ-သို့၊
 ပိဏ္ဍာယ၊ ပဝိသိသု၊ ဂါမဝါသိနော-တို့သည်၊ သမ္ပတ္တေ-ကောင်းစွာ ရောက်လာ
 ကုန်သော၊ တေ-ထိုရဟန်းတော်တို့ကို၊ အာဒါယ-ပင့်၍၊ အာသနသာလာယ-
 နားနေရာဇရပ်၌၊ (ဆွမ်းစားဇရပ်၌)၊ နိသီဒါပေတွာ-စေ၍၊ ယာဂုဇဇကံ-ယာဂု၊
 ခဲဖွယ်ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပိဏ္ဍပါတဝေလံ-ဆွမ်းကို ရှာမှီးရာအချိန်ကို၊ ဝါ-ဆွမ်းခံ
 ချိန်ကို၊ အာဂမယမာနာ-စောင့်ကုန်လျက်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုဏန္တာ-ကုန်လျက်၊ နိ-
 သီဒိသု-ကုန်ပြီ၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ပစိတွာ-၍၊ သူပဗျဉ္ဇနံ-ဟင်းရည်၊
 ဟင်းလျာကို၊ ဓူပယမာနာယ-ပူစေသော၊ ဝါ-ချက်နေသော၊ ဧကိဿာ-သော၊
 ဣတ္ထိယာ-၏၊ ဘာဇနတော-အိုးမှ၊ အဂ္ဂိဇာလာ-မီးအလျံသည်၊ ဥဌဟိတွာ-
 တက်၍၊ ဆဒနံ-အမိုးကို၊ ဂဏှိ-ယူပြီ၊ ဝါ-ကူးပြီ၊ တတော-ထိုအမိုးမှ၊ ဧကံ-
 သော၊ တိဏကရဉ္စ-မြက်ကရွတ်ခွေသည်၊ (မြက်စည်းသည်၊ သက်ကယ်ပျစ်
 သည်)၊ ဥဌဟိတွာ-၍၊ ဇေယမာနံ-တောက်လောင်လျက်၊ အာကာသံ-ကောင်း
 ကင်သို့၊ ပက္ခန္ဓိ-ပျံတက်ပြီ၊ တသ္မိံ ခဏေ-၌၊ ဧကော-သော၊ ကာကော-ကျီး
 သည်၊ အာကာသေန-ဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တော-ပျံသွားလသော်၊ တတ္ထ-ထိုမြက်ကရွတ်ခွေ
 ၌၊ ဂိဝံ-လည်ပင်းကို၊ ပဝေသေတွာ-ဝင်စေ၍၊ ဝါ-စွပ်မိ၍၊ တိဏဝလ္လိဝေဌိတော-
 မြက်နွယ်သည် ရစ်ပတ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဈာယိတွာ-မီးလောင်၍၊ ဂါမမဇ္ဈေ-
 ရှာ၏အလယ်၌၊ ပတိ-ကျပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တံ-ထိုအခြင်းအရာကို၊ (ထိုအဖြစ်
 အပျက်ကို)၊ ဒိသ္မာ၊ “ကမ္မံ-အကုသိုလ်ကံသည်၊ အဟော ဘာရိယံ-ဪ...
 ကြီးလေးလေစွ၊ အာဂုသော-တို့! ကာကေန-သည်၊ ပတ္တံ-ရောက်အပ်သော၊
 ဝိပ္ပကာရံ-ဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာကို၊ ပဿထ-ကုန်လော၊ ဣမိနာ-
 ဤကျီးသည်၊ ကတကမ္မံ-ပြုအပ်ခဲ့သော အကုသိုလ်ကံကို၊ သတ္တာရာ-ဘုရား
 ရှင်ကို၊ အညတြ-ကြင်၍၊ ကော-သည်၊ ဇာနိဿတိ-လိမ့်မည်နည်း၊ သတ္တာရံ-

ကို၊ အဿ-ထိုကျီး၏၊ ကမ္မ-ကို၊ ပုစ္ဆိဿာမ-ကုန်စို့၊” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ပတ္တမိသု-ကုန်ပြီ။

အပရေသမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့သည်၊ သတ္တု-ကို၊ ဒဿနတ္တာယ-ငှာ၊ နာဝံ-လှေသို့၊ အဘိရုယ-တက်ရောက်၍၊ ဂစ္ဆန္တာနံ-ကုန်လသော်၊ နာဝါ-လှေသည်၊ သမုဒ္ဒေ-၌၊ နိစ္စလာ-မလှုပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ “ကာဠကဏ္ဍိနာ-သူယုတ်မာသည်၊ ဧတ္ထ-ဤလှေ၌၊ ဝါ-ဤလူအပေါင်းတွင်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ရှိရာ၏၊” [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၆၄] ကုတိ-ပြော၍၊ သလာကံ-စာရေးတံကို၊ ဝိစာရေသုံ-လှည့်လည်စေကုန်ပြီ၊ ဝါ-စိစဉ်ကုန်ပြီ၊ [ရှေ့သဒ္ဒတ္ထ၊ နောက်အဓိပ္ပာယ်တ္ထ၊] စ-ဆက်၊ နာဝိကဿ-လှေသူကြီး၏၊ ဘရိယာ-သည်၊ ပဌမဝယေ-ပထမအရွယ်၌၊ ဌိတာ-တည်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒဿနီယာ-ကြည့်ရှုသင့် ကြည့်ရှုထိုက်သည်၊ ပါသာဒိကာ-စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်၏၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၃၂၁။] သလာကာ-စာရေးတံသည်၊ **တဿာ**-ထိုမယား၏၊ (ဟတ္ထံ-လက်သို့) **ပါပုဏီ**-ပြီ၊ “သလာကံ-ကို၊ ပုန၊ ဝိစာရေထ-ကြလော၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ယာဝတတိယံ-၃ကြိမ်တိုင်အောင်၊ ဝိစာရေသုံ-ကုန်ပြီ၊ တိက္ခတ္တမ္ပိ-တိုင်တိုင်လည်း၊ တဿာ-၏၊ (ဟတ္ထံ) ဧဝ-လက်သို့သာ၊ ပါပုဏီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ “သာမိ၊ ကိ-အဘယ်သို့နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ မေး၍၊ နာဝိကဿ-၏၊ မုခံ-မျက်နှာကို၊ သြလောကေသုံ-ကုန်ပြီ၊ နာဝိကော-သည်၊ “ဧကိဿာ-တစ်ယောက်သောမယား၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ မဟာဇနံ-ကို၊ နာသေတုံ-ပျက်စီးစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ (မဖြစ်နိုင်)၊ ဥဒကေ-၌၊ နံ-ကို၊ ခိပထ-ပစ်ချကြလော၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သာ-ထိုမယားသည်၊

တဿာ ပါပုဏီ။ ။ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာများ၌ “ပါပုဏီ၊ ပါပုဏီသု”စသည်၏ ရှေ့တွင် ဒုတိယန္တ၊ ဆဒ္ဒိယန္တ၊ သတ္တမုန္တအားဖြင့် ၃မျိုးရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။ တဿာကို ဆဒ္ဒိဝိဘတ်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်။ အဘိ. ၄-၁၊ ၃၁၃၌ “ဥပါသိကာယ ဟတ္ထေ ပတိ”ဟု ရှိပုံကို ကြည့်၍ တဿာ၏ စပ်ရာကို “ဟတ္ထံ”ဟု ထည့်သည်။ ဆဒ္ဒိဝိဘတ်ကို ဒုတိယာအနက်ဟောယူ၍ “တဿာ-ထိုမယားသို့၊ (မယားလက်သို့)၊ ပါပုဏီ”ဟု တစ်နည်းပေးပါ။ (တစ်နည်း) တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် တာနောင် သ္မိဝိဘတ်ကို သာပြု၊ သ်၊လာဟု ကြံ၍ “တဿာ-ထိုမယား၌၊ ပါပုဏီ”ဟုလည်း ပေးပါ။

ဝါ-ကို၊ [ရှေ့နည်း အကာသိ၌စပ်၊ နောက်နည်း ဒိပိယမာနာ၌စပ်၊] ဂဟေတွာ-၍၊ ဥဒကေ-၌၊ ဒိပိယမာနာ-ပစ်ချအပ်သော်၊ မရဏဘယတဇ္ဇိတာ-သေခြင်းဘေး သည် ခြိမ်းခြောက်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)။ **ဝိရဝံ**-ဖောက်ပြန်သော အသံကို၊ ဝါ-အော်ဟစ်ငိုကြွေးသံကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ တံ-ထူဖောက်ပြန်သော အသံကို၊ ဝါ-ထိုအော်ဟစ်ငိုကြွေးသံကို၊ သုတွာ၊ နာဝိကော-သည်၊ ဣမိဿာ-ဤမယားအား၊ နဋ္ဌေဟိ-ပျက်စီးကုန်သော၊ အာဘရဏေဟိ-တန်ဆာတို့ဖြင့်၊ ကော အတ္ထော-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ သဗ္ဗဘရဏာနိ-အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့ကို၊ ဩ-မုဉ္ဇိတွာ-ချွတ်၍၊ ဧကံ-သော၊ ပိလောတိကံ-အဝတ်နွမ်းကို၊ နိဝါသာပေတွာ-ဝတ်စေ၍၊ နံ-ထိုမယားကို၊ ဆဇ္ဈေထ-ပစ်ချကြလော၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ-ဤမိန်းမကို၊ ဥဒကပိဋ္ဌေ-ရေပြင်၌၊ **ပ္ပဝမာနံ**-မျောသွားနေသည် ကို၊ ဝါ-ပေါလောပေါ်နေသည်ကို၊ ဒဠ်-ကြည့်ခြင်းငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-မစွမ်းနိုင်ပါ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပစ်ချအပ်သော်၊ နံ-ထို မယားကို၊ အဟံ-သည်၊ န ပဿာမိ-မမြင်ရ၊ တထာ-အားဖြင့်၊ ဧကံ-သော၊ ဝါလုကကုဋ်-သဲအိုးကို၊ ဂီဝါယ-လည်ပင်း၌၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ချည်၍၊ သမုဒ္ဒေ-၌၊ ဒိပ-ထ-ပစ်ချကြလော၊ ဣတိ-ပြောပြီ၊ တေ-ထိုလူတို့သည်၊ တထာ-ထိုပြောသည့် အတိုင်း၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ တမ္ပိ-ထိုမယားကိုလည်း၊ ပတိတဋ္ဌာနေယေဝ-ကျရာ နေရာ၌ပင်၊ မစ္ဆက္ခမ္ဘပါ-ငါးလိပ်တို့သည်၊ ဝိလုမ္ပိသု-လုယက်ကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့ သည်၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ ဥ တွာ၊ “သတ္တာရံ-ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အညော-သော၊ ကော-သည်၊ ဧတိဿာ ဣတ္ထိယာ-၏၊ ကတကမ္ပံ-ကို၊ ဇာနိဿတိ-

ဝိရဝံ။ ။ရူယတေ သဒ္ဓါယတေတိ ရဝေါ၊ [ရု-သဒ္ဓေ+အ၊-ဓာန်ဋီ-၁၂၈၊] ဝိရူပေါ+ရဝေါ ဝိရဝေါ-ဖောက်ပြန်သောအသံ၊ “ဝိဿရံ”ကဲ့သို့ ဝိသဒ္ဓါ ဝိရူပအနက်ဟော၊ ရဝသဒ္ဓါ သဒ္ဓါ(အသံ)အနက်ဟောတည်း။ (ဝိ. ၄-၃, ၄၈၊ ပါစိယော-၂၆၃)

ပ္ပဝမာနံ။ ။ပ္ပဝတီတိ ပ္ပဝမာနံ၊ ပ္ပုဓာတ်၊ ပ္ပဝဓာတ်၊ ပိလုဓာတ်နောင် မာနပစ္စည်း သက်၊ ဓာတ်ခုမျိုးလုံး ဂတိအနက်ဟောချည်း ဖြစ်သည်၊ ပိလုဓာတ်၌ “ပိလဝမာန”ဟု ဖြစ်သောအခါ တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီး၊ သရာ သရေ လောပံသုတ်၌ “သရာ လောပံ” ဟူသော ယောဂဝိဘာဂတို့ဖြင့် နောက်လ၊ဗျဉ်းကြောင့် ပိ၏ ဣကို ချေပါ။ (နိဒီ-၁၆၊ ဝိဗော-၁၀၊ ကဏ်ဘာ-၁, ၁၀၃))

နည်း၊ သတ္တာရုံ-ကို၊ တဿာ-၏၊ ကမ္မံ-ကို၊ ပုစ္ဆိဿာမ-ကုန်စို့” ကုတိ-ပြော၍၊
 ကုစ္ဆိတဌာနံ-အလိုရှိအပ်သော နေရာသို့၊ ပတွာ-၍၊ ဝါ-သော်၊ နာဝါတော-မှ၊
 ဩရုယျ-သင်ဆင်း၍၊ ပက္ကမိသု-ကုန်ပြီ။

အပရေပိ-ကုန်သော၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္တ-ကို၊ ဒဿ-
 နတ္ထာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆန္တာ-ကုန်လသော်၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ ဧကံ-သော၊ ဝိ-
 ဟာရုံ-သို့၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ဝသနဌာနံ-နေရာအရပ်ကို၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊
 ဧကသိဉ္စ-ဖြစ်သော၊ လေဏေ-လိုက်လှည့်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ မဇ္ဇာ-ညောင်စောင်း
 တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ တေသံ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တဒေဝ-ထိုလိုဏ်ဂူ
 ကိုသာ၊ လဘိတွာ-၍၊ တတ္ထ-ထိုလိုဏ်ဂူ၌၊ နိပန္နာနံ-အိပ်နေကုန်စဉ်၊ ရတ္တိ-
 ဘာဂေ-ညဉ့်အဖို့၌၊ ကုဋ္ဌာဂါရမတ္ထော-အိမ်အထွတ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊
 ပါသာဏော-ကျောက်တုံးသည်၊ ပဝဋ္ဋမာနော-လိမ့်လျက်၊ အာဂန္တာ-၍၊ လေဏ-
 ဒွါရံ-လိုက်တံခါးပေါက်ကို၊ ပိဒဟိ-ပိတ်မိပြီ၊ နေဝါသိကာ-ကျောင်းနေဖြစ်ကုန်
 သော၊ ဝါ-အမြဲနေဖြစ်ကုန်သော၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၃၁၈] ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “မယံ-
 တို့သည်၊ ကုမံ လေဏံ-ကို၊ အာဂန္တကဘိက္ခုနံ-တို့သို့၊ ပါပယိမ္မာ-ရောက်စေမိခဲ့
 ကုန်ပြီ၊ အယဉ္စ မဟာပါသာဏော-ဤကျောက်တုံးကြီးသည်လည်း၊ လေဏ-
 ဒွါရံ-ကို၊ ပိဒဟန္တော-ပိတ်လျက်၊ အဌာသိ-တည်ပြီ၊ နံ-ထိုကျောက်တုံးကြီးကို၊
 အပနေဿာမ-ဖယ်ရှားကြစို့” ကုတိ-ပြော၍၊ သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ သတ္တဟိ-
 ကုန်သော၊ ဂါမေဟိ-တို့မှ၊ မနုဿေ-တို့ကို၊ သန္နိပါတေတွာ-စုဝေးစေ၍၊ ဝါယ-
 မန္တာပိ-(ဖယ်ရှားဖို့) ကြိုးစားပါကုန်သော်လည်း၊ ဌာနာ-တည်ရာမှ၊ စာလေတုံ-
 လှုပ်စေခြင်းငှာ၊ ဝါ-ရွေ့စေခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိသု-ကုန်၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ပဝိဌ-
 ဘိက္ခုပိ-ဝင်ရောက်နေသော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ ဝါယမိသုယေဝ-(ဖယ်ရှား
 ဖို့) ကြိုးစားကုန်သည်သာ၊ ဧဝံ သန္တေပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သတ္တာဟံ-
 လုံး၊ ပါသာဏံ-ကို၊ စာလေတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိသု-နိုင်ကုန်၊ အာဂန္တက-တို့သည်၊
 သတ္တာဟံ-လုံး၊ ဆာတဇ္ဈတ္တာ-ဆာလောင်ခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သော စိတ်ရှိ
 ကုန်သည်၊ ဝါ-ဆာခြင်းကြောင့် ဝမ်းမီးသည် လောင်အပ်ကုန်သည်၊ (ဆာလောင်
 နေကုန်သည်)၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၀၉၈] (ဟုတွာ)၊ မဟာဒုက္ခံ-ကြီးစွာသော ဆင်းရဲကို၊

အနုဘဝိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒိဝသေ-နေ၌၊ ပါသာဏော-သည်၊ သယ-
မေဝ-အလိုလိုသာ၊ ပဝဋ္ဋိတွာ-လိမ့်၍၊ အပဂတော-ဖဲသွားပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊
နိက္ခမိတွာ-၍၊ “အမှာကံ-တို့၏၊ ဣမံ ပါပံ-ဤမကောင်းမှုကို၊ သတ္တာရာ-ကို၊
အညတြ-ကြဉ်၍၊ ကော-သည်၊ ဇာနိဿတိ-နည်း၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပုစ္ဆိဿာမ-
ကုန်စို့” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ပက္ကမိသု-ကုန်ပြီ၊ တေ-တို့သည်၊ ပုရိမေဟိ-
ရှေးရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-လမ်းခရီးကြား၌၊ သမာဂန္ဓာ-ပေါင်းဆုံ
မိကြ၍၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ ဧကတောဝ-တစ်ပေါင်းတည်း
သာလျှင်၊ သတ္တာရံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ဝန္ဓိတွာ-၍၊ ဧကမန္တံ၊ နိသိန္ဓာ-ကုန်
လျက်၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ ကတပဋိသန္တာရာ-ပြုအပ်ပြီးသော ပဋိသန္တာရရှိကုန်
သည်၊ ဝါ-လောကွတ်ယူငှာ နှုတ်ဆက်စကားပြောကြားမှု ပြုပြီးကုန်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ အတ္တနာ အတ္တနာ-မိမိ မိမိသည်၊ ဒိဌာနုဘူတာနိ-မြင်အပ် ခံစားအပ်
ကုန်သော၊ ကာရဏာနိ-အကြောင်းအရာတို့ကို၊ ပဋိပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊
ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ။

သတ္တာပိ-သည်လည်း၊ တေသံ-တို့အား၊ ပဋိပါဋိယာ-အားဖြင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗျာ-
ကာသိ-ဖြေဆိုပြီ၊ (ကိ) “ဘိက္ခဝေ! တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ သော ကာကော-သည်၊
အတ္တနာ-သည်၊ ကတကမ္မမေဝ-ပြုအပ်ခဲ့သော ကံကိုသာ၊ (ပြုအပ်ခဲ့သောကံ၏
အကျိုးကိုသာ) အနုဘောသိ-ခံစားရပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ အတီတကာလေ-၌၊ ဗာရာဏ-
သီယံ-၌၊ ဧကော၊ ကဿကော-လယ်သမားသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဂေါဏံ-
နွားကို၊ ဒမေန္တော-ဆုံးမလသော်၊ ဒမေတုံ-ဆုံးမခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဟိ-
မှန်၊ အဿ-ထိုလယ်သမား၏၊ သော ဂေါဏော-သည်၊ ထောက်-ငယ်၊ ဂန္ဓာ-
၍၊ နိပဇ္ဇိ-အိပ်ပြီ၊ ပေါထေတွာ-ထုရိုက်၍၊ ဥဌာပိတောပိ-ထစေအပ်ပါသော်
လည်း၊ ထောက်-ငယ်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပုနပိ-လည်း၊ တထေဝ-တူသာ၊ နိပဇ္ဇိ သော-
ထိုလယ်သမားသည်၊ ဝါယမိတွာ-ကြိုးစား၍၊ တံ-ထိုနွားကို၊ ဒမေတုံ-ငှာ၊ အ-
သက္ကောန္တော-လသော်၊ ကောဓာဘိဘူတော-အမျက်ဒေါသသည် လွှမ်းမိုးအပ်
သည်၊ ဟုတွာ၊ ‘ဒါနိ-၌၊ ဣတော-ဤအချိန်မှ၊ ပဌာယ-၍၊ သုခံ-စွာ၊ နိပဇ္ဇိ-
ဿသိ-အိပ်ရတော့မည်’ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပလာလပိဏ္ဍိ ဝိယ-ကောက်ရိုး

ပုံကိုကဲ့သို့၊ ကရောဇ္ဈော-လျက်၊ ပလာလေန-ကောက်ရိုးဖြင့်၊ တဿ-ထိုနွား၏၊
 ဂီဝံ-လည်ပင်းကို၊ ပလိဝေဌေတွာ-ရစ်ပတ်၍၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ဂေါဏော-
 သည်၊ တတ္ထေဝ-၌ပင်၊ ဈာယိတွာ-မီးလောင်၍၊ မတော-သေပြီ၊ ဘိက္ခုဝေ!
 တဒါ-ထိုအခါ၌၊ (လက်သမားဘဝတုန်းက)၊ တေန ကာကေန-သည်၊ တံ ပါပ-
 ကမ္မံ-ထိုမကောင်းမှုကို၊ ကတံ-ပြီ၊ သော-ထိုကျီးသည်၊ တဿ-ထို မကောင်းမှု
 ၏၊ ဝိပါကေန-အကျိုးအားဖြင့်၊ (အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်)၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၉၄၊ ၄၄၅။]
 ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ နိရယေ-၌၊ ပစ္စိတွာ-ကျက်၍၊ ဝိပါကာဝသေသေန-အကျိုး၏
 အကြွင်းအကျန်အားဖြင့်၊ ဝါ-ကြွင်းကျန်သော အကျိုးအားဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၉၁
 ။] သတ္တက္ခတ္တံ-၇ကြိမ်၊ ကာကယောနိယံ-ကျီးမျိုး၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ၊ ဧဝမေဝ-သာ
 လျှင်၊ အာကာသေ-၌၊ ဈာယိတွာဝ-သာလျှင်၊ မတော-ပြီ၊” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်
 တော်မူပြီ။

ဘိက္ခုဝေ! သာပိ ဣတ္ထိ-သည်လည်း၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတကမ္မမေဝ-ကို သာ၊ အနုဘောသိ-ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ အတီတေ၊ ဗာရာဏသိယံ-၌၊ ဧကဿ၊ ဂဟပတိကဿ-သူကြွယ်၏၊ ဘရိယာ-မယားသည်၊ (ဟုတွာ) ဥဒကဟရဏကောဋ္ဌနုပစနာဒီနိ-ရေခတ်ခြင်း၊ မောင်းထောင်းခြင်း၊ ချက်ပြုတ်ခြင်းအစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗကိစ္စာနိ-အလုံးစုံသော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို၊ သဟတ္ထေ-နေဝ-မိမိလက်ဖြင့်သာ၊ အကာသိ-ပြီ၊ တဿာ-ထိုမိန်းမ၏၊ ဧကော-သော၊ သုနခေါ-သည်၊ တံ-ထိုမိန်းမကို၊ ဂေဟေ-၌၊ သဗ္ဗကိစ္စာနိ-တို့ကို၊ ကုရမာနံ-သည်ကို၊ ဩလောကေန္တောဝ-ကြည့်လျက်သာ၊ နိသီဒတိ-၏၊ တာယ-ထိုမိန်းမသည်၊ ခေတ္တေ-၌၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဟရန္တိယာ-ဆောင်သော်လည်းကောင်း၊ ဒါရုပဏ္ဏာဒီနံ-ထင်း၊ဟင်းရွက်အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊ အရညံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တိယာဝါ-သွားသော်လည်းကောင်း၊ တာယ-ထိုမိန်းမနှင့်၊ [“တာယ”ကို ပဒီပနည်း၊ တန္တနည်းစသော နည်းအရ ၂ခါပေးသည်] သဒ္ဓိယေဝ-သာလျှင်၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ တံ-ထိုမယားကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဒဟရမနုဿာ-ငယ်ရွယ်သော လူတို့သည်၊ (လူငယ်တို့သည်)၊ “အမ္မော-အမောင်တို့၊ သုနခလုဒ္ဒကော-ခွေးမုဆိုးသည်၊ နိက္ခန္တော-ထွက်လာပြီ၊ အဇ္ဇ၊ မယံ-တို့သည်၊ မံသေန-ဖြင့်၊ ဘုဒ္ဓိဿာမ-စားကြရတော့

မည်” ကုတိ-သို့ ဥပ္ပဏ္ဍေန္တိ-ပြောင်လောင်ကုန်၏။ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ တေသံ-ထိုလူငယ်တို့၏။ ကထာယ-ကြောင့်၊ မင်္ဂ-မျက်နှာမသာယာသည်၊ ဟုတ္တာ၊ သုနခံ-ကို၊ လေချွဒက္ကာဒီဟိ-ခဲ၊ ဒုတ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ပလာပေတိ-ပြေးစေ၏။ ပန-သို့သော်လည်း၊ သုနခေါ-သည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လာ၍၊ ပုန၊ အနုဗန္ဓတိ-အစဉ်လိုက်၏။ ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ အ-သာ-ထိုမိန်းမ၏။ တတိယေ-သော၊ အတ္တဘာဝေ-၌၊ ဘတ္တာ-လင်သည်၊ အ-ဟောသိ-ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ သိနေဟံ-ချစ်ခြင်းကို၊ ဆိန္ဒိတုံ-ဖြတ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-နိုင်၊ ဟိ-မှန်၊ အနမတဂ္ဂေ-သိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားမရှိသော၊ ဝါ-မသိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားရှိသော၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၈၀၅၊ သံသာရေ-၌၊ ဇာယာ ဝါ-မယားသည်လည်းကောင်း၊ ပတိ ဝါ-လင်သည်လည်းကောင်း၊ အဘူတပုဗ္ဗာ နာမ-ရှေး၌ မဖြစ်ခဲ့ဘူးသူတို့မည်သည်၊ ကိဇ္ဈာပိ နတ္ထိ-အကယ်၍ကား မရှိပါပေ၊ ပန-သော်လည်း၊ အဝိဒူရေ-နီးသော၊ အတ္တဘာဝေ-၌၊ ဉာ-တကေသု-ဆွေးမျိုးတို့၌၊ အဓိမတ္တော-လွန်ကဲသောအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ သိ-နေဟော-ချစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။ တသွာ-ကြောင့်၊ သော သုနခေါ-သည်၊ တံ-ထိုမိန်းမကို၊ ဝိဇဟိတုံ-စွန့်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-နိုင်၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ တဿ-ထိုခွေးအား၊ ကုဇ္ဈိတွာ-စိတ်ဆိုး၍၊ ခေတ္တံ-သို့ သာမိကဿ-အား၊ ယာဂုံ-ကို၊ ဟရမာနာ-ဆောင်စဉ်၊ ရန္တု-ကြိုးကို၊ ဥစ္ဆရေ-ရင်ခွင်၌၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ တာယေဝ-ထိုမိန်းမနှင့်သာ၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ဂတော-ပြီ၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ သာမိကဿ-အား၊ ယာဂုံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ တုတ္တကုဋ်-အချည်းနှီးသော အိုးကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဧကံ-သော၊ ဥဒကဌာနံ-ရေ၏၊ တည်ရှိရာအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ကုဋ်-အိုးကို၊ ဝါလုကာယ-သဲဖြင့်၊ ပူရေတွာ-၍၊ သမိပေ-၌၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ ဌိတဿ-သော၊ သုနခဿ-ဖို့၊ သဒ္ဓိ-အသံကို၊ အ-ကာသိ-ပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ “စိရသံ-ကြာမြင့်မှ၊ အဇ္ဇေ မေ-သည်၊ မဓုရကထာ-ချိုမြိန်သော စကားသံကို၊ လဒ္ဓါ ဝတ-ရအပ်လေစွ” ကုတိ-တွေး၍၊ နဂုံဌ်-အမြီးကို၊ စာလေန္တော-လှုပ်လျက်၊ တံ-ထိုမိန်းမသို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ တံ-ထိုခွေး၏၊ ဂီဝါယံ-ကို၊ (တစ်နည်း) တံ-ကို၊ ဂီဝါယံ-၌၊ ဒဠ်-မြွှာ၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဧကာယ-သော၊ ရဇ္ဈကောဋီယာ-ကြီးအစွန်ဖြင့်၊ ကုဋ်-

အိုးကို၊ ပန္နိတွာ-ဖွဲ့ချည်၍၊ ဧကံ-သော၊ ရုဇ္ဈကောဋီ-ကို၊ သုနဓဿ-၏။ ဂီဝါယံ-
 ဌ၊ ပန္နိတွာ-ချည်၍၊ ကုဋ်-ကို၊ ဥဒကာဘိမုခံ-ရေထဲသို့ ရှေးရှု၊ ပဝဋ္ဌေသိ-လိမ့်စေပြီ၊
 သုနခေါ-သည်၊ ကုဋ်-ကို၊ အနုပန္နန္တော-အစဉ်လိုက်လျက်၊ ဥဒကေ-၌၊ ပတိတွာ-
 ကျ၍၊ တတ္ထေဝ-ရေထဲ၌လျှင်၊ ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊
 တဿ ကမ္မဿ-ထိုမကောင်းမှု၏၊ ဝိပါကေန-ဖြင့်၊ ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ နိရယေ-၌၊
 ပစ္စိတွာ-ကျက်၍၊ ဝိပါကာဝသေသေန-အားဖြင့်၊ အတ္တဘာဝသတေ-အတ္တ
 ဘောတစ်ရာ၌၊ ဝါလုကကုဋ်-သဲအိုးကို၊ ဂီဝါယံ-၌၊ ပန္နိတွာ-၍၊ ဥဒကေ-၌၊
 ပက္ခိတ္တာ-ပစ်ချအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘိက္ခဝေ! တုမေဟိပိ-တို့သည်လည်း၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတကမ္မမေဝ-
 ကိုသာ၊ အနုဘူတံ-ခံစားအပ်ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ အတိတသ္မိံ-၌၊ ဗာရာဏသီဝါသိနော-
 တို့သည်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဂေါပါလကဒါရကာ-နွားကျောင်းသော ကလေးတို့
 သည်၊ ဝါ-နွားကျောင်းသားငယ်တို့သည်၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ အဋ္ဌဝိပဒေသေ-တော
 အုပ်အရပ်၌၊ သတ္တာဟဝါရေန-၇ရက်၌ တစ်ကြိမ်အားဖြင့်၊ [သတ္တာဟေ+ကေ-
 ဝါရော သတ္တာဟဝါရော(ပါစိယော-၃၁၉)]၊ **ဂါဝိယော**-နွားတို့ကို၊ **ဝိစရန္တာ**-စီမံ
 ထိန်းကျောင်းကုန်လသော်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဂါဝိယော-တို့ကို၊ ဝိစာရေတွာ-

ဂါဝိယော။ ။ဤဂါဝိယောပုဒ်ကား ဧကန်ဣတ္ထိလိင်တည်း(နီတိပဒ-၂၈၀-၁)၊
 ဤသို့ ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ဆိုသော်လည်း နွားမကိုချည်း ယူရမည်မဟုတ်၊ ဧကဒေသုပစာရ၊
 ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ဂါဝိယောအရ နွားထီးများကိုလည်း ယူရသည်၊ မှန်၏-
 အထီးအမ အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော သာမညကို ရရာ၌ လိင်ဥပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့်
 ညွှန်းဆိုရိုး ထုံးစံရှိသည်၊ (ဗာ၊ ဗာဠီ-၁၉၈၊ သီဇီသစ်-၁၊ ၁၂)၊ (တစ်နည်း)“မာတာ ၈
 ပိတာ ၈ မာတရော”ကဲ့သို့ “ဂါဝိ ၈+ဂေါ ၈ ဂါဝိယော-နွားမ၊နွားထီးတို့”ဟု ဝိရူပက
 သေသ်ကြံ၊ (ဘေဒ၊ ဘေဒဘာ-၂၈၁)၊

ဝိစရန္တာ။ ။ဘူဝါဒိစရဓာတ်သည် ဂတိ၊ အာစာရ၊ ဘက္ခဏတို့ကို ဟော၏၊ ထင်ရှား
 သော အနက်တို့ကို ပြထားခြင်းဖြစ်သည်၊ မှန်၏-

“ကြွယ် ဝါ စိတ္တမာချာတုံ၊ ပသိဒ္ဓေါတ္ထော ပဒသိတော၊
 ပယောဂတောညေ ဝိညေယျာ၊ အနေကတ္တာ ဟိ ဓာတဝေါ(ဓာတွတ္ထ)”နှင့်အညီ
 ဓာတ်တို့သည် အနက်များစွာဟောနိုင်ရကား ပြရုပ်အားလျော်စွာ အခြားအနက်များ

စစ်ဆေးထိန်းကျောင်းပြီး၍၊ အာဂစ္ဆန္တာ-ပြန်လာကုန်လသော်၊ ဧကံ-သော၊ မဟာဂေါဓံ-ဖွတ်ကြီးကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အနုပဋိသု-အစဉ်လိုက်ကုန်ပြီ၊ (နောက်က လိုက်ကုန်ပြီ)၊ ဂေါဓာ-ဖွတ်သည်၊ ပလာယိတွာ-ပြေး၍၊ ဧကံ-သော၊ ဝမ္ဘိကံ-တောင်ပို့သို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တဿ ဝမ္ဘိကဿ-၏၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဆိဒ္ဓါနိ-အပေါက်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဒါရကာ-တို့သည်၊ “ဒါနိ-၌၊ မယံ-တို့သည်၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိယာမ-မစွမ်းနိုင်တော့ကုန်၊ သွေ-၌၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဂဏှိ-ဿာမ-ကုန်စို့” ဣတိ-ပြော၍၊ ဧကေကော-တစ်ယောက် တစ်ယောက်သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၀၄၈]၊ ဧကေကံ-တစ်ခုတစ်ခုသော၊ သာဓာဘင်္ဂမုဋ္ဌိ-ချိုးအပ်သော သစ်ခက်ဆုပ်ကို၊ အာဒါယ-၍၊ သတ္တပိ-ကုန်သော၊ ဇနာ-လူတို့သည်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဆိဒ္ဓါနိ-အပေါက်တို့ကို၊ ပိဒဟိတွာ-ပိတ်၍၊ ပက္ကမိသု-ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုနွားကျောင်းသားတို့သည်၊ ပုနဒိဝသေ-၌၊ တံ ဂေါဓံ-ကို၊ အမနသိ-ကတွာ-စိတ်၌ မပြုမူ၍(နုလုံးမသွင်းမိမူ၍၊ သတိမထားမိမူ၍)၊ အညသ္မိ-သော၊ ပဒေသေ-အရပ်၌၊ ဂါဝိယော-တို့ကို၊ ဝိစာရေတွာ-၍၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ ဂါဝိယော-တို့ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဂစ္ဆန္တာ-ကုန်လသော်၊ တံ ဝမ္ဘိကံ-ကို၊ ဒိသွာ၊ သတိ-ကို၊ ပဋိလဘိတွာ-၍၊ “တဿာ ဂေါဓာယ-ထိုဖွတ်၏၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ပုံသည်၊ ကာ န ခေါ-နည်း?” ဣတိ-၍၊ အတ္တနာ အတ္တနာ-မိမိ မိမိသည်၊ ပိဒဟိတာနိ-ပိတ်ထားအပ်ကုန်သော၊ ဆိဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ ဝိဝရိသု-ဖွင့်ကုန်ပြီ၊ ဂေါဓာ-သည်၊ ဇီဝိ-တေ-၌၊ နိရာလယာ-ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အဋ္ဌိစမ္မာဝသေသာ-ကြွင်းကျန်သော အရိုးအရေရှိသည်၊ ဝါ-အရိုးအရေမျှသာ ကြွင်းကျန်တော့သည်၊ (သမာနာ)၊ ပဝေဓမာနာ-တုန်လှုပ်လျက်၊ နိက္ခမိ-ထွက်လာပြီ၊ တေ-ထို နွားကျောင်းသားတို့သည်၊ တံ-ထိုဖွတ်ကို၊ ဒိသွာ၊ အနုကမ္ပံ-လျော်စွာ တုန်လှုပ် တတ်သော ကရုဏာကို၊ ဝါ-သနားစောင့်ရှောက်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ “နံ-ကို၊ မာ မာရေထ-မသတ်ကြနှင့်၊ သတ္တာဟံ-လုံး၊ ဆိန္ဒာတ္တာ-ပြတ်သော အစာ ရှိသည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ပြီ” ဣတိ-ပြော၍၊ တဿာ-၏၊ ပိဋ္ဌိ-ကျောကုန်းကို၊ ပရိ-မဇ္ဈိတွာ-ပွတ်သတ်၍၊ “သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဝါ-စွာ၊ ဂစ္ဆာဟိ-လော”

ကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ထိုကြောင့် “ဂါဝိယော ဝိစာရေတွာ”ကို ကြည့်၍ ဤ၌ စီမံခြင်း အနက်ဟောဟု ယူပါ၊ စီမံခြင်းဟူသည် ထိန်းကျောင်းခြင်းပင်တည်း။

ဣတိ-ပြော၍၊ ဝိဿဇေသုံ-လွတ်ပေးကြပြီ၊ တေ-ထိုနွားကျောင်းသားတို့သည်၊
 ဂေါဓာယ-၏၊ ဝါ-ကို၊ အမာရိတတ္တာ-မသေစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဝါ-မသတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိရယေ-၌၊ န တာဝ ပစ္စိသု-မကျက်
 ရကုန်၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ တေ ဇနာ-တို့သည်၊ ဧကတော-
 တည်း၊ ဟုတွာ-၍၊ စုဒ္ဒသသု-၁၄ခုကုန်သော၊ အတ္တဘာဝေသု-တို့၌၊ သတ္တ
 သတ္တ ဒိဝသာနိ-၇ရက် ၇ရက်တို့ပတ်လုံး၊ ဆိန္ဒဘတ္တာ-ပြတ်သောထမင်း(အစာ)
 ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-အစာပြတ်ကုန်သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခဝေ! တဒါ-၌၊
 တုမေဟိ-တို့သည်၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဂေါပါလကေဟိ-နွားကျောင်းသားတို့
 သည်၊ ဟုတွာ၊ တံ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ သတ္တာ-သည်၊ တေဟိ-ထို
 ရဟန်းတို့သည်၊ ပုဋ္ဌပုဋ္ဌံ-မေးအပ်မေးအပ်သော၊ ပဉ္စံ-ကို၊ ဗျာကာသိ-ပြီ။

အထ-၌၊ ဧကော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊
 “ဘန္တေ! ပါပကမ္မံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ အာကာသေ-၌၊ ဥပ္ပတိတဿပိ-ပျံတက်သူ
 ၏လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒံ-သို့ ပက္ခန္ဓဿာပိ-ပြေးဝင်သူ၏လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတ-
 န္တရံ-တောင်ကြားသို့၊ ပဝိဋ္ဌဿာပိ-ဝင်သူ၏လည်းကောင်း၊ မောက္ခော-လွတ်
 မြောက်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ ကိံ ပန-မရှိနိုင်ပါသလော?” ဣတိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊
 “ဘိက္ခဝေ! ဧတံ-ဤစကားသည်၊ ဧဝံ-ဤသင်လျှောက်သည့်အတိုင်း မှန်၏၊
 ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ ပါပကမ္မတော-မှ၊ မုစ္ဆေယျ-ရာ၏၊
 အာကာသာဒိသုပိ-တို့တွင်၊ (သော) ဧကပဒေသောပိ-ထိုတစ်ခုသော အရပ်
 သည်လည်း၊ နတ္ထိ” ဣတိ-သို့ ဝတွာ-၍၊ အနုသန္နိံ ဃဋေတွာ၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော၊
 ဣမံ ဂါထံ၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “န အန္တလိက္ခေ၊ ပေ၊ ပါပကမ္မာ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

န အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊ န ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံပဝိဿ၊

န ဝိဝုတိသော ဂေတိပ္ပဒေသော၊ ယတ္ထဌိတော မုစ္ဆေယျ ပါပကမ္မာ၊

အန္တလိက္ခေ-ကောင်းကင်၌၊ (ဌိတော-တည်နေသည်၊ သမာနောပိ-ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း၊ ပါပကမ္မာ-မကောင်းမှုမှ၊ န မုစ္ဆေယျ-မလွတ်နိုင်ရာ၊) သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ-
 သမုဒြာအလယ်၌၊ (ဌိတော-သည်၊ သမာနောပိ-လည်း၊ ပါပကမ္မာ-မှ၊ န မုစ္ဆေ-
 ယျ-ရာ၊) ပဗ္ဗတာနံ-တောင်တို့၏၊ ဝိဝရံ-အခေါင်းသို့၊ ပဝိဿ-ဝင်၍၊ (ဌိတော-

သည်။ သမာနောပိ-လည်း၊ ပါပကမ္မာ-မှ န မုစ္ဆေယျ-ရာ၊) ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်။ ပါပကမ္မာ-မကောင်းမှုမှ၊ မုစ္ဆေယျ-လွတ်ရာ၏။ သော ဇေတိပုဒေသော-ထိုကမ္ဘာလောကအရပ်သည်။ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိ။

တဿာ-၏။ အတ္ထော-ကား၊ ဟိ-ချဲ့၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်။ “ဣမိနာ ဥပါယေန-ဤမည်သော နည်းလမ်းဖြင့်၊ ပါပကမ္မတော-မှ၊ မုစ္ဆိဿာမိ-လွတ်မြောက်နိုင်လိမ့်မည်” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ အန္တလိက္ခေ ဝါ-ကောင်းကင်၌လည်း၊ သစေ နိဿိဒေယျ-အကယ်၍မူလည်း ထိုင်အံ့၊ စတုရာသီတိယောဇန-သဟဿဂမ္ဘီရံ-ယူဇနာ၈သောင်း၄ထောင်အနက်ရှိသော၊ မဟာသမုဒ္ဒံ ဝါ-မဟာသမုဒြာထဲသို့မူလည်း၊ သစေ ပဝိသေယျ-အံ့၊ ပဗ္ဗတန္တရေ ဝါ-တောင်ကြား၌မူလည်း၊ သစေ နိဿိဒေယျ-အံ့၊ (ဧဝံသတိပိ-သော်လည်း၊) ပါပကမ္မတော-မှ၊ နေဝ မုစ္ဆေယျ-ရာ။ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်။ ပါပကမ္မတော-မှ၊ မုစ္ဆိတံ-ငှာ၊ သက္ကုဏေယျ-စွမ်းနိုင်ရာ၏။ ပုရတ္ထိမာဒိသု-အရှေ့အရပ်အစရှိကုန်သော၊ ဇေတိပဒေသေသု-မြေအရပ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ပထဝီဘာဂေသု-

မဟာသမုဒ္ဒံ၊ ပေ၊ ပဗ္ဗတန္တရေ။ “မဟာသမုဒ္ဒံ”ဖြင့် “သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ”၌ သတ္တမိဝိဘတ်သည် ကံအနက်ကို ဟောသည်ဟု ပြသည်။ “ပဝိသေယျ”ဖြင့် “သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ”၏ စပ်ရာကြိယာပုဒ်ကို ပြသည်။ “ပဗ္ဗတန္တရေ”ဖြင့် “ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံ”၌ ဝိဝရသဒ္ဓါ သုသိရ (အခေါင်းပေါက်)၊ ဒူသန(အပြစ်)အနက်၂မျိုးတွင် ဝိဝရအနက်ဟောကြောင်းနှင့် အံဝိဘတ် သတ္တမိအနက်ဟောကြောင်းကို ပြသည်။ နိဿိဒေယျဖြင့် “ဝိဝရံ”၏ စပ်ရာကြိယာပုဒ်ကို ပြသည်။ ဤအဖွင့်များကို ကြည့်၍ “အန္တလိက္ခေ-၌၊ (နိဿိဒေယျ-ထိုင်နေအံ့၊ ပါပကမ္မာ-မှ) န (မုစ္ဆေယျ)-ရာ၊ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ-သမုဒြာအလယ်သို့၊ (ပဝိသေယျ-ဝင်နေအံ့၊ ပါပကမ္မာ-မှ) န (မုစ္ဆေယျ)-ရာ၊ ပဗ္ဗတာနံ-တို့၏၊ ဝိဝရံ-အခေါင်းထဲ၌၊ ပဝိသေယျ-ထိုင်၍၊ (နိဿိဒေယျ-ထိုင်နေအံ့၊ ပါပကမ္မာ-မှ) န (မုစ္ဆေယျ)-ရာ”ဟု ပေးပါ။ အထက်၌ “အန္တလိက္ခေ၊ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ”တို့၌ ဩကာသအနက်၊ “ဝိဝရံ”၌ ကံအနက်ယူ၍လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထပါဒမှ “ဌိတော ပါပကမ္မာ”တို့ကို ရှေ့ပါဒတို့၌ ယူ၍လည်းကောင်း အများပေးရိုးအတိုင်း ပေးခဲ့သည်။

ဇေတိပဒေသေသု။ ။ “ဇေတိပုဒေသော”၌ ဇေတိသဒ္ဓါသည် “မဟိယံ ဇေတိဝုတ္တာ၊ မန္တိရာလိန္ဒဝတ္ထုသု(ဓာန်-၉၉၇)”ဂါထာလာ ဇေတိသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် မဟိအနက်ကို ဟော၏။ (တစ်နည်း) ပထဝီ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပထဝီ-

မြေအဖို့တို့၌၊ ဝါလဂ္ဂမတ္တာပိ-သားမြီးဖျားပမာဏရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊
 သော ဩကာသော-ထိုအရပ်သည်၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-
 ၌၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊
 သမ္ပတ္တမဟာဇနဿာပိ-အားလည်း၊ သတ္တိကာ-သော၊ ဓမ္မဒေသနာ-သည်၊
 အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-တယောဇနဝတ္ထုပြီးပြီ။

တယောဇနဝတ္ထုဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

၁၂-သုပ္ပဗုဒ္ဓသကျဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

န အန္တလိက္ခေတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ နိဂြောဓာရာမေ ဝိဟရန္တော
 သက္ကံ-သာကီဝင်မင်းဖြစ်သော၊ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ-ကို၊ အာရမ္မ ကထေသိ၊ ကိရ-ချဲ့၊ သော-
 ထိုသုပ္ပဗုဒ္ဓသည်၊ “အယံ-ဤတူဖြစ်သူသည်၊ [နောက်၌ “ဘာဂိနေယျေန”ဟု သုံး
 နှုန်းလိမ့်မည်၊] မမ-၏၊ ဓိတရံ-ကို၊ ဆဇ္ဈေတွာ-စွန့်၍၊ နိက္ခန္တော စ-တောလည်း
 ထွက်သွားပြီ၊ မမ-၏၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-စေ၍၊ တဿ-ထိုတူဖြစ်သူ၏၊
 ဝေရိဋ္ဌာနေ-ရန်သူအရာ၌၊ ဌိတော စ-တည်လည်း တည်၏။” ဣတိ-သို့၊ ဒွိဟိ-
 ကုန်သော၊ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ-ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်၊ သတ္တရိ-၌၊ အာ-
 ဃာတံ-ရန်ပြီးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ “ဒါနိ-၌၊ အဿ-ထိုတူဖြစ်သူ
 အား၊ နိမန္တနဌာနံ-ပင့်ဖိတ်ရာအရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဘုဒ္ဓိတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ကို၊ န ဒဿာမိ-
 အံ့” ဣတိ-ကြံ၍၊ ဂမနမဂ္ဂံ-သွားရာလမ်းကို၊ ပိဒဟိတွာ-ပိတ်၍၊ အန္တရီယံ-
 လမ်းအလယ်၌၊ သုရံ-သေရည်ကို၊ ပိဝန္တော-လျက်၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-
 ထိုသုပ္ပဗုဒ္ဓအား၊ ဘိက္ခုသံဃပရိဂုတေ-ရဟန်းသံဃာခြံရံအပ်သော၊ သတ္တရိ-
 သည်၊ တံ ဌာနံ-သို့၊ အာဂတေ-သော်၊ “သတ္တာ-သည်၊ အာဂတော-ပြီ၊” ဣတိ-

ဘာဂေသု”စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ မူလဋီ-၁၊ ၁၃၁၌ လောက၏ ပရိယာယ်ဟု ဖွင့်၏၊
 “ဂစ္ဆန္တိ အဿန္တိ ဇကဝီ၊ [ဂမု+အန္တ+ဤ၊ ဂဒ္ဒေဘော်လာ၊ ရှေ့ဂကို ဖြေ၊ မ၊ကိုချေ၊
 (ဓာနိဋီ-၁၈၁)] ပဒိဿတိတိ ပဒေသော၊ ဇကဝိယာ+ပဒေသော ဇကဝိပ္ပဒေသော”
 ဟု ပြုပါ၊ ဆက်ဦးအံ့-ဤဂါထာ၌ ပထမပါဒ၊ ဒုတိယပါဒ၊ တတိယပါဒတို့သည်
 ဥပေန္တဝဇီရာဂါထာ၊ စတုတ္ထပါဒသည် သာမညဂါထာတည်း၊ ထိုကြောင့် တတိယပါဒ
 “ဇကဝိပ္ပဒေသော”၌ ဇရိုဏ်းဖြစ်စေရန် ပဉ္စ ဒွေဘော်လာရသည်။

သို့ အာရောစေသုံ-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုသုပ္ပဗုဒ္ဓသည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ပုရတော-
 ရှေ့၌၊ ဝါ-က၊ ဂစ္ဆ-လော၊ ကုတိ-သို့၊ တဿ-ထိုတူဖြစ်သူအား၊ ဝဒေထ-ကုန်
 လော၊ အယံ-ဤတူဖြစ်သူသည်၊ မယာ-ထက်၊ န မဟလ္လကတရော-ပို၍မကြီး၊
 အဿ-ထိုတူဖြစ်သူအား၊ မဂ္ဂ-ကို၊ န ဒဿာမိ-နိုင်” ကုတိ-သို့၊ ပုနပျုနံ၊ ဝုစ္စ-
 မာနောပိ-သော်လည်း၊ တထေဝ-ထိုရှေ့နည်းအတိုင်းသာလျှင်၊ ဝတ္တာ၊ နိသီဒိ၊
 သတ္တာ-သည်၊ မာတုလဿ-ဦးကြီး၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အလဘိတွာ-၍၊
 တတော-ထိုအရပ်မှ၊ နိဝတ္တိ-ပြန်လှည့်ပြီ၊ သောပိ-ထိုသုပ္ပဗုဒ္ဓသည်လည်း၊ ဧကံ-
 သော၊ စရပုရိသံ-သူလျှိုယောက်ျားကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့
 ပြော၍စေလွှတ်သနည်း?)၊ “ဂစ္ဆ-လော၊ တဿ-ထိုတူဖြစ်သူ၏၊ ကထံ-ကို၊
 သုတွာ-၍၊ ဧဟိ-လော” ကုတိ-ဤသို့ပြော၍စေလွှတ်ပြီ၊ သတ္တာပိ-သည်လည်း၊
 နိဝတ္တန္တော-သော်၊ သိတံ-ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၆၀၅] ကတွာ-၍၊ အာနန္တတ္ထေရေန-
 သည်၊ “ဘန္တေ! သိတဿ-ကို၊ ပါတုကမ္မဿ-ထင်ရှား ပြခြင်း၏၊ ပစ္စယော-
 အကြောင်းကား၊ ကော န ခေါ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-အပ်သည်၊ (သ-
 မာနော)၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အာနန္တ! သုပ္ပဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပဿသိ-မြင်သလော?”
 ကုတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ! ပဿာမိ-ပါ၏၊ ကုတိ-ပြီ၊ မာဒိသဿ-အပ်သော၊ ဗုဒ္ဓဿ-
 အား၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အဒေန္တေန-မပေးသော၊ တေန-ထိုသုပ္ပဗုဒ္ဓသည်၊ (တစ်နည်း)
 တေန-သည်၊ မာဒိသဿ-အပ်သော၊ ဗုဒ္ဓဿ-အား၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အဒေန္တေန-မပေး
 လသော်၊ ဝါ-သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘာရိယံ-သော၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ၊ ကုတော-
 ဤနေ့မှ၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ ဟေဋ္ဌာပါသာဒေ-ပြာသာဒ်၏အောက်၌၊
 သောပါနပါဒမူလေ-စောင်းတန်းခြေရင်း၌၊ ပထဝီ-သို့၊ ပဝိသိဿတိ-လိမ့်မည်၊
 ကုတိ-ပြီ၊ စရပုရိသော-သည်၊ တံ ကထံ-ကို၊ သုတွာ၊ သုပ္ပဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သန္တိကံ-
 သို့၊ ဂန္တု၊ “မမ-၏၊ နိဝတ္တန္တေန-ပြန်လှည့်သွားသော၊ ဘာဂိနေယျေန-တူသည်၊
 ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ဝုတ္တံ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော)၊
 ယထာသုတံ-အကြင်အကြင်ကြားသည့်အတိုင်း၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ သော-ထို
 သုပ္ပဗုဒ္ဓသည်၊ တဿ-ထိုသူလျှိုယောက်ျား၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ “ဒါနိ-၌၊
 မမ-၏၊ ဘာဂိနေယျဿ-၏၊ ကထာယ-၏၊ ဒေါသော-အပြစ်သည်၊ န အတ္ထိ-
 မရှိ၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ သော-ထိုတူသည်၊ ဝဒတိ-၏၊

တံ-ထိုစကားသည်၊ တထေဝ-ထိုပြောသည့်အတိုင်းသာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏။ ဧဝံ သန္တေပိ-ဤသို့ ဖြစ်သော်လည်း၊ နံ-ထိုတူဖြစ်သူကို၊ ဣဒါနိ-၌၊ မုသာဝါဒေန-ဖြင့်၊ နိဂ္ဂဟိဿာမိ-နှိပ်ကွက်အံ့၊ ဟိ-မှန်၊ သော-ထိုတူဖြစ်သူသည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ ‘သတ္တမေ-သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ ပထဝီ-သို့၊ ပဝိသိဿတိ-မည်၊’ ဣတိ-သို့၊ အနိယမေန-သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသော စကားဖြင့်၊ အဝတ္ထာ-၍၊ ‘ဟေဋ္ဌာပါသာဒေ-၌၊ သောပါနပါဒမူလေ-၌၊ ပထဝီ-သို့၊ ပဝိသိဿတိ-မည်၊’ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ “ဒါနိ-၌၊ ဣတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ အဟံ-သည်၊ တံ ဌာနံ-သို့၊ န ဂမိဿာမိ-အံ့၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုတူဖြစ်သူကို၊ တသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ ပထဝီ-သို့၊ အပဝိသိတ္တာ-၍၊ မုသာဝါဒေန-ဖြင့်၊ နိဂ္ဂဟိဿာမိ-အံ့၊” ဣတိ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဥပဘောဂဇာတံ-အသုံးအဆောင်အပေါင်းကို၊ ဝါ-အသုံးအဆောင်ကို၊ [ဥပဘောဂဿ+ဇာတံ ဥပဘောဂဇာတံ၊ ဇာတသဒ္ဓါ စယ(အပေါင်း)အနက်၊ (တစ်နည်း) ဥပဘောဂေါ ဧဝံ ဥပဘောဂဇာတံ၊ ဇာတသဒ္ဓါအနက်မဲ့၊ တဗ္ဘာဝဝုတ္တိကမ္မဓာရဏံ၊] သတ္တဘူမိကပါသာဒဿ-ဘုံဂုဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်၏၊ ဥပရိ-သို့၊ အာရောပေတ္တာ-ရောက်စေ၍၊ ဝါ-တင်၍၊ သောပါနံ-စောင်းတန်းကို၊ ဟရာပေတ္တာ-ဖယ်ရှားစေ၍၊ ဒွါရံ-ကို၊ ပိဒဟာပေတ္တာ-ပိတ်ထားစေ၍၊ ဧကေကသ္မိံ-တစ်ခုတစ်ခုသော၊ ဒွါရေ-၌၊ ဒွေ ဒွေ-၂ယောက် ၂ယောက်ကုန်သော၊ မလ္လေ-လက်ဝှေ့သမားတို့ကို၊ ဌပေတ္တာ-ထား၍၊ “အဟံ၊ ပမာဒေန-မေ့လျော့သဖြင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်သို့၊ ဩရောဟိတုကာမော-သက်ဆင်းလိုသည်၊ သစေ ဟောမိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ) မံ-ကို၊ နိဝါရေယျာထ-တားမြစ်ကြလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထာ-၍၊ သတ္တမေ-သော၊ ပါသာဒတလေ-ပြာသာဒ်အပြင်၌၊ သိရိဂဗ္ဗေ-ကျက်သရေရှိသော အခန်း၌၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၈၀၅၊] နိသီဒိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! သုပ္ပဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ပါသာဒ-တလေ-၌၊ န (နိသီဒိ)-ထိုင်နေသည်မဟုတ်သေး၊ ဝေဟာသံ-သို့၊ ဥပ္ပတိတ္တာ-ပျံတက်၍၊ အာကာသေ ဝါ-၌မူလည်း၊ နိသီဒတု-ထိုင်ပါစေ၊ နာဝါယ ဝါ-ဖြင့်မူလည်း၊ သမုဒ္ဒံ-သို့၊ ပက္ခန္ဓတု-ပြေးပါစေ၊ ပဗ္ဗတန္တရံ ဝါ-တောင်ခေါင်းသို့လည်း၊ ပဝိသတု-ဝင်နေပါစေ၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ကထာယ-၏၊ ဒွိဓာဘာဝေါ နာမ-၂မျိုးအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ မယာ-သည်၊ ဝုတ္တဋ္ဌာနေယေဝ-မိန့်တော်မူ

အပ်သော နေရာ၌သာလျှင်၊ သော-ထိုသူပုဗ္ဗသုဉ်၊ ပထဝီ-သို့၊ ပဝိသိဿတိ-လိမ့်မည်။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္တိ၊ ယဇေတွာ၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေန္တော၊ ကုမံ၊ ဂါထံ၊ အာဟ၊ (ကိ)။ “န အန္တလိက္ခေ၊ ပေ၊ နပ္ပသဟေယျ၊ မစ္စူ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊ န ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံပဝိဿ၊

န ဝိဇ္ဇတိသော ဇကတိပ္ပဒေသော၊ ယတ္ထဌိတံ နပ္ပသဟေယျ၊ မစ္စူ။

အန္တလိက္ခေ-၌၊ (ဌိတံ-တည်နေသူကို) မစ္စူ-သေခြင်းသည်။ န နပ္ပသ-ဟေယျ-လွှမ်းမိုးနိုင်၏။ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ-သမုဒ္ဒါအလယ်၌၊ (ဌိတံ-ကို) မစ္စူ-သေခြင်းသည်။ န နပ္ပသဟေယျ-၏၊ ပဗ္ဗတာနံ-တောင်တို့၏၊ ဝိဝရံ-အခေါင်းသို့၊ ပဝိဿ-ဝင်၍၊ (ဌိတံ-ကို) မစ္စူ-သေခြင်းသည်။ န နပ္ပသဟေယျ-၏၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတံ-ကို၊ မစ္စူ-သည်။ နပ္ပသဟေယျ-မလွှမ်းမိုးနိုင်၊ သော ဇကတိပ္ပဒေသော-သည်။ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိ။

တတ္ထ-၌၊ ယတ္ထ ဌိတံ နပ္ပသဟေယျ၊ မစ္စူတိ-ကား၊ ယသ္မိံ ပဒေသေ-၌၊ ဌိတံ-တည်သူကို၊ မရဏံ-သည်။ နပ္ပသဟေယျ နာဘိဘဝေယျ-မလွှမ်းမိုးနိုင်ရာ၊ ကေသဂ္ဂမတ္တောပိ-ဆံပင်ဖျားအတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပထဝီ-ပုဒေသော-မြေအရပ်သည်။ နတ္ထိ။ သေသံ-သည်။ ပုရိမသဒိသမေဝ-ရှေးနှင့် တူသည်သာတည်း၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာ-ပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ကုတိ-သူပုဗ္ဗသုဉ်ပိုင်းပြီးပြီ။

န နပ္ပသဟေယျ။ ။ ပဋိသေခပုဉ်ရှိရာ၌ ပဋိသေခပုဉ်တွဲပေးလျှင် “ဥပုဋိသေ၊ ခွဲဝေမရှိ၊ နက်ပေးဘိမူ၊ ပကတိအနက်၊ ထွက်အောင်သမ္ပန်မြဲ(ဘုရားကြီး-၁၁၃)”နှင့်အညီ “ပသဟေယျ”ဟူသော ပကတိကြိယာ၏ အနက်ပေါ်အောင် ပေးရသည်။ ဤအတိုင်းပေးခဲ့သည်။

ခွဲပေးပုံ။ ။ “မပေါင်းရောဘဲ၊ ခွဲ၍တစ်ခါ၊ သမ္ပန်ပါမူ၊ ကြိယာနောင်၊ ဧဝဆောင်မြဲ (ဘုရားကြီး-၁၁၄)”နှင့်အညီ ပဋိသေခပုဉ်ကို ခွဲပေးလျှင် ပကတိကြိယာနောင် ဧဝသဒ္ဒါထည့်၍ “နပ္ပသဟေယျ-မလွှမ်းမိုးနိုင်သည်ကား၊ န-မဟုတ်၊ (ပသဟေယျ ဧဝလွှမ်းမိုးနိုင်သည်သာ)”ဟု ပေးရသည်။ [“အန္တလိက္ခေ-၌၊ (ဌိတော-သည်၊ သမာနောပိ-သော်လည်း၊ မစ္စူနာ-သေခြင်းမှ၊ န မုစ္စေယျ-ရာ)”စသည်ဖြင့်လည်း ပေးကြသေး၏။]

သတ္တမေ-သော၊ ဒီဝသေ-၌၊ သတ္တု-၏။ ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂဿ-ဆွမ်းခံကြွတော်
မူရာလမ်းကို၊ နိရုဒ္ဓဝေလာယ-ပိတ်ဆိုထားချိန်၌၊ ဟေဋ္ဌာပါသာဒေ-၌၊ သုပ္ပ-
ဗုဒ္ဓဿ-၏။ မင်္ဂလသော-မင်္ဂလာစီးတော်မြင်းသည်။ **ဥဒ္ဒါမော**-ကင်းလွတ်
သော နောင်ကြိုးရှိသည်။ ဝါ-နောင်ကြိုးမှ လွတ်သည်။ ဟုတွာ၊ တံ တံ ဘိတ္တိ-
ထိုထိုနံရံကို၊ ပဟရိ-ပုတ်ခတ်ပြီ၊ (ကန်ပြီ)၊ သော-ထိုသုပ္ပဗုဒ္ဓသည်။ ဥပရိ-၌၊
နိသိန္နောဝ-ထိုင်လျက်သာ၊ အဿ-ထိုမြင်း၏။ သဒ္ဓံ-ကို၊ သုတွာ၊ “ဧတံ-ဤ
အသံသည်၊ ကိံ-နည်း?” ကူတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ “မင်္ဂလသော-သည်၊ ဥဒ္ဒါမော-သည်၊
(ဟောတိ)” ကူတိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သော အသော-သည်၊ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ-ကို ဒိသ္မာဝ-
သာလျှင်၊ သန္တိသီဒတိ-ကောင်းစွာ ဆုတ်နစ်၏။ (ငြိမ်ဝပ်၏)၊ အထ-၌၊ နံ-ထို
မင်္ဂလာမြင်းကို၊ သော-ထိုသုပ္ပဗုဒ္ဓသည်၊ ဂဏိတုကာမော-ဖမ်းယူခြင်းငှာ အလို
ရှိသည်။ ဟုတွာ-၍၊ နိသိန္နဋ္ဌာနာ-ထိုင်နေရာမှ၊ ဥဋ္ဌာယ-၍၊ ဒွါရာဘိမုခေါ-
တံခါးသို့ ရှေးရှုသည်။ အဟောသိ၊ ဒွါရာနိ-တို့သည်၊ သယမေဝ-အလိုလိုသာ၊
ဝိဝဋ္ဌာနိ-ပွင့်ကုန်ပြီ၊ သောပါနံ-စောင်းတန်းသည်၊ သကဋ္ဌာနေယေဝ-မိမိတည်
ရာ၌သာလျှင်၊ ဌိတံ-ပြီ၊ ဒွါရေ-၌၊ ဌိတာ-ကုန်သော၊ မလ္လာ-တို့သည်၊ တံ-ထို
သုပ္ပဗုဒ္ဓ၏၊ ဂီဝါယံ-ကို၊ (တစ်နည်း) တံ-ကို၊ ဂီဝါယံ-၌၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဟေဋ္ဌာ-
ဘိမုခံ-အောက်သို့ ရှေးရှုလျက်၊ ဒိဝီသု-ပစ်ချကုန်ပြီ၊ ဧတေန ဥပါယေန-
ဤနည်းအားဖြင့်၊ သတ္တသုပိ-ကုန်သော၊ တလေသု-ပြာသာဒ်ပြင်တို့၌၊ ဒွါရာနိ-
တို့သည်၊ သယမေဝ-သာ၊ ဝိဝဋ္ဌာနိ-ကုန်ပြီ၊ သောပါနာနိ-တို့သည်၊ ယထာ-
ငှာနေ-တည်မြဲတိုင်းသောနေရာ၌၊ ဌိတာနိ-ကုန်ပြီ၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊

ဥဒ္ဒါမော။ ။သတ္တေ ဒန္တိ ခဏ္ဍေန္တိ နိဝါရေန္တိ ဧတေနာတိ ဒါမော၊ (တစ်နည်း)
မူသိကာဒိဟိ ဒီယတိ ခါဒီယတိ အဝဇ္ဇာယတီတိ ဒါမော၊ [ဒါ-အဝဇ္ဇာနေ+မ၊-
ကဏ်-၆၂၈] သက္ကတအဘိဓာန်တို့၌ ဒါမသဒ္ဓါ ပုံလိင်၊ ဣတ္ထိလိင်ဟု ဆို၍ “ဒေါဟန-
ကာလေ ပသုဗန္ဓနရုဇု-နို့ညှစ်သည်အခါ နွားမစသည်ကို ချည်နှောင်ကြောင်းကြိုး၊
ရုဇုမတ္တ-ကြိုးသာမန်၊ မာလာ-ပန်းကုံး” ဟူသော အနက်များကို ဟောသည်ဟု ဆို၏။
(ထောမ၊ စိန္တာ၊ အမရဗျာချာ)၊ ဥသဒ္ဓါ ဝိယောဂအနက်ဟောယူ၍ “ဝိယောဂေါ+ဒါမော
ယဿ၊ ယသ္မာတိ ဝါ ဥဒ္ဒါမော-ကင်းသော နောင်ကြိုးရှိသော မင်္ဂလာမြင်း၊ (တစ်နည်း)
ဒါမတော+ဝိယောဂေါ ဥဒ္ဒါမော-နောင်ကြိုးမှ ကင်းသော မင်္ဂလာမြင်း”ဟု ပြုပါ။

မလ္လာ-တို့သည်၊ တံ-၏၊ ဂီဝါယံ-ကို၊ (တစ်နည်း) တံ-ကို၊ ဂီဝါယံ-၌၊ ဂဟေတ္တာ-
 ၍၊ ဟေဋ္ဌာဘိမုခံ-လျက်၊ ခိပိသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဟေဋ္ဌာပါသာဒေ-ပြာသာဒ်
 အောက်၌၊ ဝါ-က၊ သောပါနပါဒမူလံ-စောင်းတန်းခြေရင်းသို့၊ သမ္ပတ္တမေဝ-
 ရောက်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ နံ-ထိုသုပ္ပဗုဒ္ဓကို၊ မဟာပထဝီ-သည်၊ ဝိဝရ-
 မာနာ-ဖွင့်လျက်၊ ဘိဇ္ဇိတွာ-ကွဲအက်၍၊ သမ္ပဋိစ္စိ-လက်ခံပြီ၊ သော-ထိုသုပ္ပဗုဒ္ဓ
 သည်၊ ဂန္ဓာ၊ အဝိစိမှိ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ ဣတိ-သုပ္ပဗုဒ္ဓသကျဝတ္ထုနောက်ပိုင်းပြီးပြီ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓသကျဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

ပါပဝဂ်ဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၁၀-ဒဏ္ဍဝဂ်ဘာသာဋီကာ

၁-ဆဗ္ဗဂိုဏ်တိက္ခဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

သဗ္ဗေ တသန္တိတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဆဗ္ဗဂို-
 ယေ-ဆဗ္ဗဂိုမည်ကုန်သော၊ (ဇယောက်အစ၌ ဖြစ်ကုန်သော)၊ ဘိက္ခု အာရဗ္ဗ
 ကထေသိ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကသ္မိ-သော၊ သမယေ-၌၊ သတ္တရသဝဂ္ဂိယေဟိ-သတ္တ
 ရသဝဂ္ဂိရဟန်းတို့သည်၊ (၁၇ယောက်အစ၌ ဖြစ်သော ရဟန်းတို့သည်)၊ သေ-
 နာသနေ-ကို၊ ပဋိဇ္ဇဂ္ဂိတေ-သုတ်သင်ရှင်းလင်းအပ်သော်၊ ဆဗ္ဗဂိုဏ်-ကုန်သော၊
 ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “နိက္ခမထ-ထွက်ကြလော၊ မယံ-တို့သည်၊ မဟလ္လကတရာ-
 သာ၍ ကြီးကုန်၏၊ ဧတံ-ဤကျောင်းသည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ (သန္တိကံ-အထံ
 သို့) ပါပဏာတိ-၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ တေဟိ-သတ္တရသဝဂ္ဂိရဟန်းတို့

အမှာကံ ဧတံ ပါပဏာတိ။ ။ဆရာတို့ကား “အမှာကံ-ငါတို့၏ (အထံသို့)၊
 ပါပဏာတိ”ဟု ပေးတော်မူ၏၊ အထက်၌ ထိုအတိုင်း အမှာကံ၏ စပ်ပုဒ်ကို “သန္တိကံ”ဟု
 ထည့်ပေးခဲ့သည်၊ (တစ်နည်း) အမှာကံ-ငါတို့ဖို့၊ (တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်)၊ ပါပဏာတိ-
 ၏၊ (တစ်နည်း) အမှာကံ-တို့၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ)၊ ပါပဏာတိ-၏၊ (တစ်နည်း) အမှာကံ-
 တို့သို့၊ (ဒုတိယအနက်၌ ဆဋ္ဌိ)၊ ပါပဏာတိ-၏”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်၊ “အမှာကံ-
 တို့အား၊ ပါပဏာတိ”ဟု ပေးကြ၏၊ အပဓာတ် သမ္ပဒါန်မငဲ့သောကြောင်း စဉ်းစား
 သင့်သည်။

သည်။ “မယံ-တို့သည်၊ န ဒဿာမ-ပေးကြလိမ့်မည် မဟုတ်ကုန်၊ ဝါ-မပေးနိုင်ကုန်၊ အမှေဟိ-တို့သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပဋိဇ္ဇဂ္ဂိတံ-သုတ်သင်ရှင်းလင်းအပ်ပြီ။”

ဣတိ-သို့၊ ဂုတ္တေ၊ တေ ဘိက္ခု-ထိုသတ္တရသဝဂ္ဂီရဟန်းတို့ကို၊ ပဟရိသု-ပုတ်ခတ်ကုန်ပြီ၊ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာ-တို့သည်၊ မရဏဘယတဇ္ဇိတာ-သေခြင်းဘေးသည် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဟာဝိရဝံ-ကျယ်သော ငိုကြွေးမြည်တမ်းသံကို၊ ဝါ-ကျယ်သော ငိုကြွေးမြည်တမ်းသံဖြင့်၊ ဝိရဝိသု-ငိုကြွေးမြည်တမ်းကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ တေသံ-ထိုသတ္တရသဝဂ္ဂီရဟန်းတို့၏၊ သဒ္ဓံ-ကို၊ သုတွာ၊ “ဣဒံ-ဤအသံသည်၊ ကိံ-ဘာသံနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော အသံပါတည်း၊” ဣတိ-သို့၊ အာရောစိတေ-လျှောက်အပ်သော်၊ “ဘိက္ခဝေ! ဣတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဘိက္ခုနာ နာမ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ န ကတ္တဗ္ဗံ-ထိုက်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ကရောတိ-အံ့၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ဣမံ နာမ အာပတ္တိံ-ဤမည်သော အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-သင့်ရောက်၏။” ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပဟာရဒါနသိက္ခာပဒံ-ပဟာရဒါနသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညာပေတွာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဘိက္ခုနာ နာမ-သည်၊ ‘အဟံ-သည်၊ (ဒဏ္ဍဿ-မှ၊ တဿာမိ) ယထာ-ထိတ်လန့်သကဲ့သို့၊ (မစ္စုနော-သေခြင်းမှ၊ ဘာယာမိ) ယထာ-ကြောက်သကဲ့သို့၊ တထေဝ-သာလျှင်၊ အညေဝိ-ငါမှတစ်ပါး အခြားသူတို့သည်လည်း၊ ဒဏ္ဍဿ-မှ၊ တသန္တိ-ကုန်၏၊ မစ္စုနော-မှ၊ ဘာယန္တိ-ကုန်၏၊’ ဣတိ-သို့၊ ဥတွာ-၍၊ ပရော-အခြားသူကို၊ န ပဟရိတဗ္ဗော-မပုတ်ခတ်ထိုက်၊ န ယာတေတဗ္ဗော-မညှဉ်းဆဲ မပုတ်ခတ်စေထိုက်၊’ ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ အနုသန္တိံ၊ ယဋ္ဌေတွာ၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိံ)၊ “သဗ္ဗေ၊ ပေ၊ န ယာတယေ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

သဗ္ဗေ တသန္တိံ ဒဏ္ဍဿ၊ သဗ္ဗေ ဘာယန္တိံ မစ္စုနော၊

အတ္တာနံ ဥပမံ ကတွာ၊ န ဟနေယျ န ယာတယေ။

သဗ္ဗေ-(ဆင်ခြင်းစသည်၊ အာဇာနည်နှင့်၊ ဂုဏ်ရည်လျှမ်းပြာ၊ ရဟန္တာချန်)၊ သတ္တဝါမှန်သမျှတို့သည်၊ ဒဏ္ဍဿ-ဒဏ်မှ၊ တသန္တိ-ထိတ်လန့်ကုန်၏၊ [မောဂ်နိ-၁၊ ၂၂၃၌ “ဒဏ္ဍဿ-ဒဏ်၏ (ဝိသယဖြစ်သောဘေးကို)၊ တသန္တိ-ကုန်၏”ဟု ပေး၏]

သဗ္ဗေ-တို့သည်၊ မစ္စုနော-သေခြင်းမှ၊ ဘာယန္တိ-ကြောက်ကုန်၏။ အတ္တာနံ-မိမိ ကိုယ်ကို၊ ဥပမံ-နှိုင်းယှဉ်စရာ၊ ဥပမာကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ (တစ်နည်း) အတ္တာနံ ဥပမံ ကတ္တာ-ကိုယ်ချင်းစာ၍၊ န ဟနေယျ-မညှဉ်းဆဲမသတ်ဖြတ်ရာ၊ န ယာ-တယေ-မညှဉ်းဆဲ မသတ်ဖြတ်စေရာ။

တတ္ထ-၌၊ သဗ္ဗေ တသန္တိတိ-ကား၊ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ အတ္တနိ-၌၊ ဒဏှေ-သည်၊ ပတန္တေ-ကျရောက်လသော်၊ တဿ ဒဏှဿ-ထို ဒဏ်မှ၊ တသန္တိ-ထိတ်လန့်ကုန်၏။ မစ္စုနောတိ-ကား၊ မရဏဿာပိ-သေခြင်း မှလည်း၊ ဘာယန္တိယေဝ-ကုန်သည်သာ၊ စ-ဆက်၊ ဣမိဿာ ဒေသနာယ-၌၊ ဗျဇ္ဇနံ-သဒ္ဓါသည်၊ နိရဝသေသံ-အကြွင်းအကျန်မရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ အတ္ထော ပန-အနက်သည်ကား၊ သာဝသေသော-အကြွင်းအကျန်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဝါ-အကြွင်းအကျန်ရှိ၏။ [အနဝသေသသဗ္ဗ (နိပ္ပဒေသသဗ္ဗ), သာဝသေသသဗ္ဗ (သပ္ပ-ဒေသသဗ္ဗ)၂မျိုးတွင် သာဝသေသသဗ္ဗ (သပ္ပဒေသသဗ္ဗ)ဟု သိစေလို၍ “ဣမိဿာ စ ဒေသနာယ၊ ပေ၊ အတ္ထော ပန သာဝသေသော”ဟု ဖွင့်သည်၊] ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင် ပြဉ္စးအံ့၊ ရညာ-သည်၊ “သဗ္ဗေ-တို့သည်၊ သန္တိပတန္တ-စုဝေးကြ လော၊” ဣတိ-သို့၊ ဘေရိယာ-စည်ကို၊ (စည်သမားကို)၊ စရာပိတာယပိ-လှည့် လည်စေအပ်သော်လည်း၊ [ဓမ္မဘာ-၂, ၂၉၀၅၊ ရာဇမဟာမတ္တေ-မင်း၊ အမတ် ကြီးတို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ သေသာ-(မင်းအမတ်ကြီးတို့မှ) ကြွင်းသောသူတို့သည်၊ သန္တိပတန္တိ ယထာ-ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဣဓ-ဤဒေသနာတော်၌၊ “သဗ္ဗေ တသန္တိ”တိ-သဗ္ဗေ တသန္တိဟူ၍၊ ဝုတ္တေပိ-သော်လည်း၊ ဟတ္ထာဇာနေယျော-ဆင်အာဇာနည်လည်းကောင်း၊ အဿာဇာနေယျော-မြင်းအာဇာနည်လည်း ကောင်း၊ ဥသဘာဇာနေယျော-နွားလားဥသဘာအာဇာနည်လည်းကောင်း၊ ခီဏာသဝေါ-ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသော ရဟန္တာလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမေ စတ္တာရော-ဤ၄မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဌပေတွာ၊ အဝသေသာဝ- (ဤ၄မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ) ကြွင်းသော သတ္တဝါတို့သည်၊ တသန္တိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဟိ-ဆက်၊ ဣမေသု-ဤ၄မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ခီဏာသဝေါ-

ဣမေသု ဟိ။ ။ရဟန္တာစသော ပုဂ္ဂိုလ်၄မျိုးတို့သည် သတ္တဝါတို့ပင် မဟုတ်လော?

သည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏။ ဝါ-ကို၊ ပဟိနတ္တာ-ပယ်အပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မရဏကသတ္တံ-သေသောသတ္တဝါကို၊ အပဿန္တာ-မမြင်သည်၊ (ဟုတွာ)။ န ဘာယတိ-မကြောက်၊ ဣတရေ-ရဟန္တာမှ အခြားကုန်သော၊ တယော-၃မျိုးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ-၏။ ဗလဝတ္တာ-အားကြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္တနော-၏။ ပဋိပက္ခဘူတံ-ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ (ရန်သူဖြစ်သော) သတ္တံ-ကို၊ အပဿန္တာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)။ န ဘာယန္တိ-ကုန်၊ ဣတိ-ဤကား သာဝသေသအနက်တည်း၊ (အနက်ကြွင်းတည်း)။ န ဟနေယျ န ဃာတယေတိ-ကား၊ အဟံ၊ (ဒဏ္ဍဿ-မှ၊ တဿမိ ယထာ-သို့၊ မစ္စနော-မှ၊ ဘာယာမိ ယထာ) တထေဝ-လျှင်၊ အညေပိ-တို့သည်လည်း၊ (ဒဏ္ဍဿ-မှ၊ တသန္တိ-ကုန်၏၊ မစ္စနော-မှ၊ ဘာယန္တိ-ကုန်၏)၊ ဣတိ-ဤသို့သိ၍၊ ပရံ-ကို၊ နေဝ ပဟရေယျ-မပုတ်ခတ်ရာ၊ န ပဟရာပေယျ-မပုတ်ခတ်စေရာ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏိသု၊ ဣတိ-ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထုပြီးပြီ။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

အဘယ်ကြောင့် မထိတ်လန့်ပါသနည်း? ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ဣမေသု ဟိ” စသည်ကို ဆက်ဖွင့်သည်။ ရဟန္တာသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ပြီးဖြစ်ရကား သူငါပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ကောင်းစွာမြင်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် သေသောသတ္တဝါကို မမြင်တော့၊ (ချုပ်ဆုံးပျက်စီးသော ရုပ်နာမ်သဘောကိုသာ မြင်တော့သည်)။ ထို့ကြောင့် မကြောက်၊ ကြွင်းပုဂ္ဂိုလ်၃မျိုးကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိစွဲ အားကြီးသောကြောင့် ရန်သူကို မမြင်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် မကြောက်-ဟူလို၊ ဣတိကား နိဂမနအနက်တည်း၊ “အတ္ထောပန သာဝသေသော”ကို နိဂုံးအုပ်သည်။

န ဟနေယျ န ဃာတယေ။ ။ဘူဝါဒိ ဟနဓာတ်သည် ဟိသာအနက်၊ ဂတိအနက်တို့ကို ဟောရာ “ဟနေယျ၊ ဃာတယေ”၌ ဟိသာ(ညှဉ်းဆဲသတ်ပုတ်ခြင်း)အနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “နေဝ ပဟရေယျ န ပဟရာပေယျ”ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုတွင် “ဃာတယေ”သည် သုဒ္ဓရုပ်၊ ကာရိတ်ရုပ်အားဖြင့် ၂မျိုးဖြစ်နိုင်ရာ “ပဟရာပေယျ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဟနဓာတ်၊ ဣယပစ္စည်း၊ ဧယုဝိဘတ်၊ ဟနကို ဃာတပြု၊ ဧယုကို ဧပြု၍ ပြီးသော ကာရိတ်ရုပ်တည်း။

၂-ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

သဗ္ဗေ တသန္တိတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဆဗ္ဗ-
 ဂ္ဂိယေ-ဆဗ္ဗဂ္ဂိမည်ကုန်သော၊ (ဇေယျာန်အစဉ် ဖြစ်ကုန်သော)၊ ဘိက္ခု အာရဗ္ဗ
 ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ တေယေဝ-ထိုဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့သည်ပင်၊ ဧကသ္မိံ-သော၊
 သမယေ-၌၊ တေနေဝ ကာရဏေန-ထိုသို့ (တပည့်တော်တို့ မပေးနိုင်ကုန်၊
 တပည့်တော်တို့ ရှေးဦးစွာ သုတ်သင်ရှင်းလင်းအပ်ပြီဟု) ပြောခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်ပင်၊ ပုရိမသိက္ခာပဒေ-ရှေ့ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်၌၊ သတ္တရသ-
 ဝဂ္ဂိယေ-တို့ကို၊ ပဟရိသု-ကုန်ပြီ၊ တေနေဝ ကာရဏေန-ကြောင့်ပင်၊ တေသံ-
 ထိုသတ္တရသဝဂ္ဂိရဟန်းတို့၏၊ (ဥပရိ-၌) **တလသတ္တိကံ**-လုံ၏အလား လက်ဝါး
 ပြင်ကို ဥဂ္ဂိရိသု-မြှောက်ချီကုန်ပြီ၊ ဝါ-မိုးကုန်ပြီ၊ ဣဓာပိ-ဤဝတ္ထု၌လည်း၊ သတ္တာ၊
 တေသံ-ထိုသတ္တရသဝဂ္ဂိရဟန်းတို့၏၊ သဒ္ဓံ-ကို၊ သုတ္တာ၊ “ဣဒံ-ဤအသံသည်၊
 ကိံ-ဘာသံနည်း?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတာ-၍၊ “ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော အသံပါ
 တည်း၊” ဣတိ-သို့၊ အာရောစိတေ-သော်၊ “ဘိက္ခုဝေ! ဣတော-ဤအခါမှ၊
 ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဘိက္ခုနာ နာမ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ န ကတ္ထဗ္ဗံ-ထိုက်၊ ယော-အကြင်
 ရဟန်းသည်၊ ကရောတိ-အံ့၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ဣမံ နာမ အာပတ္တိံ-သို့၊

တလသတ္တိကံ။ ။[သတ္တိ-လုံ+က-တူသည်၊ သတ္တိက-လုံနှင့်တူသော+တလ-လက်
 ဝါးပြင်၊] လုံသည် ထိုးဆွစရာဖြစ်သကဲ့သို့ လက်ဝါးပြင်လည်း ရိုက်ပုတ်စရာဖြစ်သည်၊
 လက်ဝါးသာမက ခြေဖြင့်ကန်ခြင်း၊ ဒူးဖြင့်တိုက်ခြင်းစသည်၌ ခြေ၊ဒူးစသော ကိုယ်
 အင်္ဂါအစိတ်များကိုပါ ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် ယူရမည်၊ (ပါစိတ်ဘာ-၆၃)၊ “တလတိ
 ယံကိဉ္စိ ဂဟိတဝတ္ထု ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ တလံ၊ (တစ်နည်း) တလိတဗ္ဗံ ဥစ္စာရိတဗ္ဗန္တိ
 တလံ၊ သကတိ ဝိဇ္ဇိတုံ သမထေတိတိ သတ္တိ၊ [သက+တိ၊] (တစ်နည်း) သသန္တိ ဟိသန္တိ
 ဧတာယာတိ သတ္တိ၊ သတ္တိ ဝိယာတိ သတ္တိကံ-လုံနှင့်တူသော လက်ဝါးပြင်၊ တလမေဝ
 +သတ္တိကံ တလသတ္တိကံ(ကင်္ခါ မဟာဋီ-၄၊ ၂၁၄၊ ပါစိယော-၁၁၉)”ဟု ပြုပါ။

တစ်နည်း။ ။တလအရ လက်ဝါးပြင်စသော ကိုယ်အင်္ဂါ၊ သတ္တိကအရ လုံစသော
 လက်နက်ကို ယူ၍ “တလံ စ+သတ္တိ စ တလသတ္တိ-လက်ဝါးပြင်စသော ကိုယ်အင်္ဂါ၊
 လုံစသော လက်နက်၊ တလသတ္တိ ဧဝံ တလသတ္တိကံ”ဟု ပြု၍ “တလသတ္တိကံ-လက်ဝါး
 ပြင်စသော ကိုယ်အင်္ဂါ၊ လုံစသော လက်နက်ကို”ဟု ပေးပါ။ (ခုဒ္ဒဋီသစ်-၁၂၂)

အာပဇ္ဇတိ-၏။” ကုတိ-သို့ တလသတ္တိကသိက္ခာပဒံ-တလသတ္တိကသိက္ခာပုဒ်ကို ပညာပေတွာ-၍၊ “ဘိက္ခုဝေ! ဘိက္ခုနာ နာမ-သည်၊ အဟံ၊ (ဒဏ္ဍဿ-မှ၊ တသာမိ) ယထာ-ကဲ့သို့ အညေပိ-တို့သည်လည်း၊ ဒဏ္ဍဿ-မှ၊ တသန္တိ-ကုန်၏၊ မယံ-သည်၊ (ဇီဝိတံ-ကို၊ ပိယံ) ယထာ-ချစ်အပ်သကဲ့သို့၊ တထေဝ-ပင်၊ နေသံ-ထိုအခြားသူတို့သည်၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ပိယံ-အပ်၏။’ ကုတိ-သို့၊ ဥ တွာ-၍၊ ပရော-ကို၊ န ပဟရိတဗ္ဗော-မပုတ်ခတ်ထိုက်၊ န ယာဠေတဗ္ဗော-မညှဉ်းဆဲ၊ မပုတ်ခတ် စေထိုက်၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ ပေ၊ “သဗ္ဗေ၊ ပေ၊ န ယာတယေ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿ၊ သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတံ ပိယံ၊

အတ္တာနံ ဥပမံ ကတွာ၊ န ဟနေယျ န ယာတယေ။

သဗ္ဗေ-တို့သည်၊ ဒဏ္ဍဿ-မှ၊ တသန္တိ-ကုန်၏၊ သဗ္ဗေသံ-ရဟန္တာချန်၊ သတ္တ ဝါမှန်သမျှတို့သည်၊ ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ ပိယံ-ချစ်အပ်၏၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ဥပမံ-ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ န ဟနေယျ-ရာ၊ န ယာတယေ-စေရာ။

တတ္ထ-၌၊ သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတံ ပိယန္တိ-ကား၊ ဒီဏာသဝံ-ကို၊ ဌပေတွာ၊ သေသ-သတ္တာနံ-ရဟန္တာမှ ကြွင်းသော သတ္တဝါတို့သည်၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ပိယံ-ချစ်အပ်၏၊ (သေသသတ္တာနံ-တို့၏၊ ဇီဝိတံ-သည်၊) မဓုရံ-ချိုမြိန်နှစ်လိုဖွယ်ရှိ၏၊ ပန-ဆက်၊ ဒီဏာသဝေါ-သည်၊ ဇီဝိတေ ဝါ-အသက်ရှင်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ မရဏေ ဝါ-သေခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခကောဝ-အသင့်အားဖြင့် ရှုမြင်တတ်သည် သာ၊ ဝါ-အညီအမျှ ရှုမြင်တတ်သည်သာ၊ ဝါ-လျစ်လျူရှုတတ်သည်သာ၊ ဟောတိ။ သေသံ-သည်၊ ပုရိမသဒိသမေဝ-သည်သာ၊ ကုတိ-ဂါထာဖွင့် ပြီးပြီ၊ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏိသု၊ ကုတိ-ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထု ဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတံ ပိယံ။ ။သာဝသေသသဗ္ဗဖြစ်ကြောင်းကို ပြလို၍ “ဒီဏာသဝံ ဌပေတွာ သေသသတ္တာနံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “သာဒုမ္ပိ မဓုရော ပိယေ(ဓာန်-၁၀၆၈)” ဂါထာအရ “ပိယံ”နှင့် “မဓုရံ”သည် အချင်းချင်းပရိယာယ်တည်း၊ ထိုကြောင့် “ပိယံ”ကို “မဓုရံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “သေသသတ္တာနံ ဇီဝိတံ”တို့ကို မဓုရံသို့ လိုက်ပေးရသည်။

၃-သမ္မဟုလက္ခမာရကဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

သုခကာမာနိ ဘူတာနီတိ က္ကမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သမ္မဟုလေ-ကုန်သော၊ ကုမာရကေ-ကလေးတို့ကို၊ အာရပ္ပ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကသ္မိ-သော၊ သမယေ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိသန္တော-သော်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊ သမ္မဟုလေ-ကုန်သော၊ ကုမာရကေ-တို့ကို၊ ဧကံ၊ ယရသပ္ပဇာတိကံ-လင်းမြွေမျိုးဖြစ်သော၊ အဟိံ-မြွေကို၊ ဒဏ္ဍကေန-ဒုတ်ငယ်ဖြင့်၊ ပဟရန္တေ-ပုတ်ခတ်နေသည်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ကုမာရကာ-ကလေးတို့၊ ကိံ-ဘာကို၊ ကရေထ-လုပ်နေကြသနည်း?” က္ကတိ-သို့ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဘန္တေ! အဟိံ-ကို၊ ဒဏ္ဍကေန-ဖြင့်၊ ပဟရာမ-ကုန်၏။” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ကိံ ကာရဏာ-ကြောင့်၊ (ပဟရထ-ပုတ်ခတ်ကုန်သနည်း?)” က္ကတိ-သို့၊ ပုန၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဘန္တေ! ခံသနဘယေန-ကိုက်ခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ (ပဟရာမ-ကုန်၏။)” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “တုမေ-တို့သည်၊ ‘အတ္တနော-၏၊ သုခံ-ကို၊ ကရိဿာမ-ကုန်အံ့၊’ က္ကတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ က္ကမံ-ဤမြွေကို ပဟရန္တာ-ကုန်လသော်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-ဖြစ်ရာဖြစ်ရာဌာန၌၊ သုခလာဘိနော-ချမ်းသာကို ရလေ့ရှိသူတို့သည်၊ န ဘဝိဿထ-ဖြစ်ကြလိမ့်မည် မဟုတ်ကုန်၊ ဟိ-မှန်၊ အတ္တနော-၏၊ သုခံ-ကို၊ ပတ္တေန္တေန-တောင့်တသူသည်၊ ပရံ-ကို၊ ပဟရိတံ-ငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ-မသင့်၊” က္ကတိ-သို့၊ ဝတွာ အနုသန္တိ ယဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော က္ကမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ “သုခကာမာနိ၊ ပေ၊ န လဘတေ သုခ”န္တိ-၍၊ (အဘာသိ)။

သုခကာမာနိ ဘူတာနိ၊ ယော ဒဏ္ဍေန ဝိဟိသတိ၊

အတ္တနော သုခမေသာနော၊ ပေစ္စ သော န လဘတေ သုခံ။

ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုခကာမာနိ-ချမ်းသာကို အလိုရှိကုန်သော၊ ဘူတာနိ-(မိမိမှတစ်ပါး အခြားသော) သတ္တဝါတို့ကို၊ ဒဏ္ဍေန-တုတ်ခဲစသော လက်နက်ဖြင့်၊ ဝါ-ဝစီဒဏ်၊ သရီရဒဏ်၊ ဓနဒဏ်ဖြင့်၊ ဝိဟိသတိ-ညှဉ်းဆဲ၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သုခံ-ချမ်းသာကို၊ **ဧသာနော**-ရှာမှီးတောင်းတလသော်၊ ပေစ္စ-နောက်ဘဝ၌၊ သုခံ-လူနတ်နိဗ္ဗာန်၊ ဂုဏ်သော

ဧသာနော။ ။ဧသတီတိ ဧသာနော၊ ဧသဓာတ်၊ မာနပစ္စည်း၊ ကွစိ ဓာတုသုတ်ဖြင့်

ချမ်းသာကို၊ န လဘတေ-မရလတ္တံ့။

သုခကာမာနိ ဘူတာနိ၊ ယော ဒဏ္ဍေန န ဟိသတိ၊

အတ္တနော သုခမေသာနော၊ ပေစ္စ သော လဘတေ သုခံ။

ယော-သည်။ သုခကာမာနိ-ကုန်သော၊ ဘူတာနိ-တို့ကို၊ ဒဏ္ဍေန-ဖြင့်၊ န ဟိသတိ-မညဉ်းဆဲ၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သုခံ-ကို၊ ဇောနော-သော်၊ ပေစ္စ-၌၊ သုခံ-ကို၊ **လဘတေ-ရလတ္တံ့။**

တတ္ထ-တို့၌၊ ယော **ဒဏ္ဍေန**တိ-ကား၊ ယော ပုဂ္ဂလော-သည်။ ဒဏ္ဍေန ဝါ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လေဉ္စူအာဒီဟိ ဝါ-ခဲအစရှိသည်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊

မာနကို အာနပြု(ရှု-၃၉၉)၊ မောင်၌ မာနဿ မဿ(၅, ၁၆၂)သုတ်ဖြင့် မ,ကို ချေ၏။ **[အတ္တနော...သုခန္တိ** သော ပုဂ္ဂလော အတ္တနော သုခံ ဇောနော ဂဝေသန္တော ပတ္တေန္တော ပေစ္စ ပရလောကေ မနုဿသုခံ ဒိဗ္ဗသုခံ နိဗ္ဗာနသုခန္တိ တိဝိမံ သုခံ န လဘတိ။ -ဥဒါန. ၄-၉၈။]

နေတ္ထိဝိ-၂၈၅။ ။ထို၌ ဇောနောကို ယော၏ ဝိသေသနဟု ယူ၍ “အတ္တနော-၏၊ သုခံ-ကို၊ ဇောနော-ရှာမှီးသော၊ ယော-သည်. . . ဝိဟိသတိ-၏”ဟု ပေးစေ၏။ အထက်၌ ဥဒါန. ၄-၉၈အတိုင်း လက္ခဏအနက်ပေးခဲ့သည်။

လဘတေ။ ။လဘဓာတ်နောင် အဝသံဘာဝိယတ္ထ(မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့အနက်)ဝယ် အနာဂတ်ကာလ၌ ဧကံသာဝဿမ္ဘာဝိယာနိယမတ္ထေသု(နီတိ-၈၅၇)သုတ်, “ဝတ္ထမာနာ” ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တေဝိဘတ်သက်။ (နီတိသုတ္တ-၂၆၉၊ နိဒ္ဒေ-၂၂၂၊ ဝဏ္ဏနာ-၂၈၅၊ ဝိဗော-၂၀၉) [ဧတ္ထ စ တာဒိသဿ ပုဂ္ဂလဿ အဝသံဘာဝိတာယ တံ သုခံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဝိယ ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ **“လဘတေ”** တိ ဝုတ္တံ၊-ဥဒါန. ၄-၉၈။]

ဒဏ္ဍေန။ ။ဒဏ္ဍေနအရ တုတ်သာမက ခဲစသော လက်နက်တို့ကို ဥပလက္ခဏာ နည်းဖြင့် ယူစေလို၍ “ဒဏ္ဍေန ဝါ လေဉ္စူအာဒီဟိ ဝါ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ဒဏ္ဍတိ အာဏံ ကရေတိ ဧတေနာတိ ဒဏ္ဍော၊ [ဒဿိ-အာဏာယံ+က၊-ကစ္စည်း-၆၆၃၊] ဒမန္တိ အနေနာ-တိ ဒဏ္ဍော၊ [ဒမု+သု၊-မောင်-၇, ၅၈]”ဟု ပြုပါ။ (တစ်နည်း) ဒဏ္ဍေနအရ အမျိုးဇာတ် အားဖြင့် ဆဲဆိုထိပါးပုတ်ခတ်ခြင်းညှဉ်းဆဲခြင်းဟူသော ဝစီဒဏ်, လက်,တင်းပုတ်, ဓားစသည်တို့ဖြင့် ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်ဖြတ်တောက်ခြင်းဟူသော သရီရဒဏ်, ငွေဒဏ် တပ်ခြင်းဟူသော ဓနဒဏ်ကို ယူပါ။ “ဒဏ္ဍနံ ဒဏ္ဍော-ညှဉ်းဆဲခြင်း”ဟု ပြုပါ။ (ဥဒါန . ၄-၉၈)

ဝိဟေဋ္ဌတိ-ညှင်းဆဲ၏။ ပေစ္စ သော န လဘတေ သုခန္တိ-ကာ၊ သော ပုဂ္ဂ-
 လော-သည်။ ပရလောကေ-၌၊ မနုဿသုခံ ဝါ-လှည့်ဖြစ်သော ချမ်းသာကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ (လူချမ်းသာကိုသော်လည်းကောင်း)၊ ဒိဗ္ဗသုခံ ဝါ-နတ်၌ ဖြစ်
 သော ချမ်းသာကိုသော်လည်းကောင်း၊ (နတ်ချမ်းသာကိုသော်လည်းကောင်း)၊
ပရမတ္ထဘူတံ-ပရမတ္ထဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာနသုခံ ဝါ-နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ န လဘတိ-မရလတ္တံ့။ ဒုတိယဂါထာယ-၌၊ ပေစ္စ သော လဘ-
 တေတိ-ကာ၊ သော ပုဂ္ဂလော-သည်။ ပရလောကေ-၌၊ ဝုတ္တပ္ပကာရံ-ဆိုအပ်ပြီး
 သောအပြားရှိသော၊ တိဝိဓမ္မိ-၃ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ သုခံ-ကို၊
 လဘတိ-ရလတ္တံ့၊ ဣတိ အတ္ထော။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ပဉ္စသတာပိ-ကုန်
 သော၊ တေ ကုမာရကာ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌဟိသု-ကုန်ပြီ၊
 ဣတိ-သမ္ပဟုလကုမာရကဝတ္ထု ပြီးပြီ။

သမ္ပဟုလကုမာရကဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၄-ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

မာဝေါစ ဖရသံ ကဗ္ဗိတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော
 ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရံ အာရဟန္တ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ တဿ-ထိုကောဏ္ဍဓာနထေရ်
 ၏။ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရာနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဧကံ-
 သော၊ ဣတ္ထိရူပံ-မိန်းမရုပ်သည်၊ ထေရေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိယေဝ-သာ၊ ဝိစရတိ-၏။
 တံ-ထိုမိန်းမရုပ်ကို၊ ထေရော-သည်၊ န ပဿတိ-မမြင်၊ မဟာဇနော ပန-သည်
 ကား၊ ပဿတိ၊ အန္တောဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ၊ စရတောပိ-လှည့်လည်သည်လည်း

ပရမတ္ထဘူတံ။ ။ပရမော ဥတ္တမော အဝိရီတော+အတ္ထော၊ ပရမဿ ဝါ ဥတ္တမ-
 သ ဉာဏဿ အတ္ထော ဂေါစရော ပရမတ္ထော-(မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောကြောင့်)
 မြတ်သောသဘော၊ ဝါ-မြတ်သောဉာဏ်၏အာရုံ(အဘိဝိ-၇၄)၊ အရိယတေတိ အတ္ထော၊
 ပရမေန အဝိပရီတေန ဉာဏေန+အတ္ထော-မှန်ကန်သောဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ရောက်အပ်
 သောသဘော(ပဒိ-၂၄)”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်များအရ နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထမည်၏။ ထို
 နှောင် “ပရမတ္ထော+ဟုတ္တာ+ဘူတံ ပရမတ္ထဘူတံ”ဟု ဆက်ပါ။

ဖြစ်သော၊ အဿ-ထိုကောဏ္ဍဓာနထေရ်အား၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား၊ အယံ-ဤဆွမ်းသည်၊ တုမှာကံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ဟောတု-စေ၊ အယံ ပန-သည်ကား၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ သဟာယိ-ကာယ-အဖော်မဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (ဟောတု)၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ ဒုတိယမ္ပိ-၂ ကြိမ်မြောက်လည်း၊ (၂ကြိမ်လည်း)၊ ဒဒန္တိ။

တဿ-ကောဏ္ဍဓာနထေရ်၏၊ ပုဗ္ဗကမ္ပံ-ရှေးကံသည်၊ ကိံ-နည်း? ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ-၌၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ သဟာယကာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဧကမာတုကုစ္ဆိတော-တစ်ဦးတည်းသောအမေ၏ ဝမ်းမှ၊ (တစ်မအေတည်း၏ ဝမ်းမှ)၊ နိက္ခန္တသဒိသာ-မွေးဖွားလာသူများနှင့် တူကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အတိဝိယ-သာလျှင်၊ သမဂ္ဂါ-ကုန်သည်၊ အဟေသုံ-ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓကာလေ-ရှည်သော သက်တော်ရှိတော်မူသော ဘုရားရှင်တို့၏ လက်ထက်တော်အခါ၌၊ **အနုသံဝစ္ဆရံ ဝါ**-နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-၁နှစ်တစ်ကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ အနုဆမာသံ ဝါ-၆လတိုင်း ၆လတိုင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-၆လတစ်ကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥပေါသထတ္ထာယ-ဥပုသ်ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ သန္နိပတန္တိ-စည်းဝေးကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေပိ-ထိုရဟန်း၂ပါးတို့သည်လည်း၊ “ဥပေါသထဂ္ဂံ-ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်သို့၊ ဂမိဿာမ-ကုန်အံ့၊ [ဥပေါသထံ ဂဏန္တိ၊ ဥပေါသထော ဝါ ဂယုတိ အသိန္တိ ဥပေါသထဂ္ဂံ-ဥပုသ်ယူရာကျောင်း၊ ဥပေါသထ+ဂဟ+က္ခိ-ပါစိယော-၄၉၊]” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဝသန-ဌာနာ-နေရာအရပ်မှ၊ နိက္ခမိသု-ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဧကာ-သော၊ တာဝတိံသဘဝနေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တဒေဝတာ-ဖြစ်သောနတ်သည်၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “ဣမေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အတိဝိယ-လျှင်၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်ကုန်၏၊ ဣမေ-ဤရဟန်းတို့ကို၊ ဘိန္နိတုံ-ငှာ၊ သက္ကာ န ခေါ-လော၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ၊ အတ္တနော-

အနုသံဝစ္ဆရံ။ ။အံ. ၄-၁, ၂၀၄၊ အပ. ၄-၂, ၄၈၊ ထေရ. ၄-၁, ၇၃တို့၌ “ဆဋ္ဌေ ဆဋ္ဌေ မာသေ”ဟု ရှိပုံကို ကြည့်၍ “အနုသံဝစ္ဆရံ၊ အနုဆမာသံ”တို့၌ သို့ကို အံပြု၊ (တစ်နည်း) သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာသက်၊ သံဝစ္ဆရံ သံဝစ္ဆရံ+အနု အနုသံဝစ္ဆရံ၊ ဝိစ္ဆတ္တ အပျယ်တောသမာသ်၊ “အနုဆမာသံ”လည်း နည်းတူ၊ အနုဒ္ဓမာသံ၊ ဓမ္မဘာ-၃, ၅၉၅။

၏။ ဝါ-သည်။ ဗာလတာယ-မိုက်မဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စိန္တတသမနန္တရမေဝ-
 ကြံပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင်၊ ဝါ-ကြံပြီးလျှင်ပြီးချင်း၊ အာဂန္တု၊ တေသု-
 ထိုရဟန်းတို့တွင်၊ ဧကေန-သည်။ “အာဝုသော! မဟုတ္တံ-မျှ၊ အာဂမေဟိ-လော၊
 သရီရကိစ္စေန-ကိုယ်၌ ပြုထိုက်သောကိစ္စဖြင့်၊ ဝါ-ကိုယ်လက်သုတ်သင်ခြင်း
 ကိစ္စဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၁၈၃၅] အတ္ထိကော-သည်။ အမှီ-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊
 သာ ဒေဝတာ-သည်။ ဧကံ-သော၊ မနုဿိတ္ထိဝဏ္ဏံ-လူမိန်းမ၏အသွင်ကို၊ မာ-
 ပေတွာ-၍၊ ထေရဿ-၏၊ ဂစ္ဆန္တရံ-ချုံကြားသို့၊ ပဝိသိတွာ၊ နိက္ခမနကာလေ-
 ထွက်လာရာအခါ၌၊ ဧကေန-တစ်ဖက်သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ကေသကလာပံ-
 ဆံထုံးကိုလည်းကောင်း၊ ဧကေန-သော၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ နိဝါသနံ-ခါးဝတ်လုံ
 ချည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ထဘီကိုလည်းကောင်း၊ သဏ္ဌာပယမာနာ-တည်
 စေလျက်၊ ဝါ-ကိုင်လျက်၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပိဋ္ဌိတော-နောက်ကျောဖက်မှ၊
 နိက္ခမိ-ထွက်လာပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုမိန်းမရုပ်ကို၊ န ပဿတိ-
 မမြင်၊ ပန-အန္တယကား၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ အာဂမယမာနော-စောင့်ဆိုင်းလျက်၊
 ပုရတော-၌၊ ဌိတဘိက္ခု-ရပ်နေသော ရဟန်းသည်၊ နိဝတ္တိတွာ-၍၊ ဩလော-
 ကယမာနော-သော်၊ တံ-ထိုမိန်းမရုပ်ကို၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 ကတွာ-၍၊ နိက္ခမန္တံ-ကို၊ ပဿိ-ပြီ၊ သာ-ထိုနတ်သည်၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊
 ဒိဋ္ဌဘာဝံ-မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-၍၊ အန္တရဓာယိ-ပြီ၊ ကုတရော-
 အခြားစောင့်ဆိုင်းနေသော ရဟန်းသည်၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တိကံ-
 သို့၊ အာဂတကာလေ-၌၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော! တေ-၏၊ သီလံ-
 သည်၊ ဘိန္နံ-ပျက်ပြီ” ကုတိ-ပြီ၊ “အာဝုသော! မယံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့
 သဘောရှိသော သီလပျက်စီးခြင်းသည်၊ နတ္ထိ” ကုတိ-ပြောပြီ၊ ကုဒါနေဝံ-၌ပင်၊
 မယာ-သည်၊ တေ-၏၊ ပစ္ဆတော-မှ၊ နိက္ခမမာနာ-ထွက်လာသော၊ ကုဒံ နာမ-
 ဤမည်သော အမူအရာကို၊ ကရောန္တိ-ပြုနေသော၊ တရုဏကုတ္တိ-မိန်းမပျိုကို၊
 ဒိဋ္ဌာ-အပ်ပြီ၊ တံ-သည်၊ “မယံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော သီလ
 ပျက်စီးခြင်းသည်၊ နတ္ထိ” ကုတိ-သို့၊ ကိံ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဝဒေသိ-ပြောရ
 သနည်း? ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ အသနိယာ-မိုးကြိုးသည်၊ [အသိ-
 ယတေ ခိပိယတေတိ အသနိ၊ [အသ+အနိ၊ ပု-ထိ၊-မောဂ်-၇၊ ၁၁၂] အဿတေ

ဘုရားတော် လောကဓာတုမနေနာယုဇေနာတိ အသနိ(ဓာန်ဋီ-၂၄)၊ အာ သမန္တတော သနန္တော ဂဇန္တော ပတတိတိ အသနိ၊ အာ+သန+ကု+အပ. ၄-၂, ၁၀၄၊ မတ္ထကေ-
 ဌ၊ အဝတ္ထဋ္ဌော ဝိယ-လွမ်းဖိအပ်သူကဲ့သို့၊ ဝါ-အပစ်ခံရသူကဲ့သို့၊ (ဟုတွာ)၊
 အာဂုသော! မံ-ကို၊ မာ နာသေဟိ-နှင့်၊ မယံ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဧဝရူပံ-သည်၊ နတ္ထိ၊
 ကုတရော-အခြားသောရဟန်းသည်၊ “မယာ-သည်၊ သာမံ-တိုင်၊ အက္ခိဟိ-
 မျက်စိတို့ဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌံ-အပ်ပြီ၊ ကိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ တဝ-အရှင်ဘုရားကို၊ သဒ္ဓဟိ-
 သာမိ-ယုံကြည်နိုင်မည်နည်း?” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဒဏ္ဍကော ဝိယ-ဒုတ်
 ကဲ့သို့၊ ဘိဇ္ဇိတွာ-ကဲ့၍၊ ပက္ကာမိ-ပြီ၊ ဥပေါသထဂ္ဂေပိ-၌လည်း၊ “အဟံ-သည်၊
 ကုမိနာ-ဤရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ န ကရိဿာမိ-မပြုအံ့၊” ကုတိ-
 ဤသို့ ကြံ၍၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ ကုတရော-အခြားသောရဟန်းသည်၊ “ဘန္တေ! မယံ-
 ၏၊ သီလေ-၌၊ အဏုမတ္တမ္ပိ-အဏုမြူလည်း၊ ကာဠံ-အမည်းစက်သည်၊ နတ္ထိ”
 ကုတိ-သို့၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ကထေသိ၊ သောပိ-ထိုရဟန်းသည်လည်း၊ “မယာ-
 သည်၊ သာမံ-တိုင်၊ ဒိဋ္ဌံ-ပြီ၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ဒေဝတာ-သည်၊ တံ-ထို
 စောင့်ဆိုင်းနေသော ရဟန်းကို၊ တေန-ထိုရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဥပေါသထံ-ကို၊
 ကာတုံ-ငှာ၊ အနိစ္ဆန္တံ-အလိုမရှိသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “မယာ-သည်၊ ဘာရိယံ-
 သော၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၄၆၃၈]” ကုတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ!
 မယံ-၏၊ အယျဿ-အရှင်၏၊ ဝါ-မှာ၊ သီလဘေဒေါ-သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန-စင်စစ်
 ကား၊ မယာ-သည်၊ ဝိမံသနဝသေန-စူးစမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧတံ-ဤအမှုကို၊
 ကတံ-ပြီ၊ တေန-ထိုရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ ကရောထ-ပါကုန်၊” ကုတိ-
 သို့၊ အာဟ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ တဿာ-ထိုနတ်သည်၊ အာကာသေ-၌၊
 ဌတွာ-၍၊ ကထေန္တိယာ-သော်၊ သဒ္ဓဟိတွာ-၍၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ အကာသိ၊
 ပန-သို့သော်လည်း၊ ထေရေ-၌၊ ပုဗ္ဗေ ဝိယ-ရှေး၌ကဲ့သို့၊ မုဒုစိတ္တော-နူးညံ့သော
 စိတ်ရှိသည်၊ န အဟောသိ၊ ဒေဝတာယ-၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-သည်၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှ
 အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ ဝါ-ဤမျှသာတည်း၊ (ကုတိ-ဤကား အဖြေတည်း။)

ပန-ဆက်၊ အာယုပရိယောသာနေ-၌၊ တေ ထေရာ-တို့သည်၊ ယထာသုခံ-
 စွာ၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိသု-ကုန်ပြီ၊ ဒေဝတာ-သည်၊ အဝီစိမိ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-

၍၊ ဧကံ-သော၊ ဗုဒ္ဓန္တရံ-ဘုရား၊ ၂ဆူတို့ပွင့်တော်မူရာကာလ၏ အကြားကာလ ပတ်လုံး၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၂၇၅၊ ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၃၅၊ ၃၅၆၈] တတ္ထ-ထိုအဝီစိငရဲ၌၊ ပစ္စိတွာ-၍၊ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ-ဤဂေါတမဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူရာအခါ၌၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ ဝုဒ္ဓိ-ကြီးရင့်ခြင်းကို၊ အန္ဓာယ-စွဲ၍၊ သာသနေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ ဥပသမ္ပဒံ-ကို၊ လဘိ-ပြီ၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ရာနေ့မှ၊ (ရဟန်းဖြစ်ရာနေ့မှ)၊ ပဌာယ၊ တံ ဣတ္ထိ-ရူပံ-ထိုမိန်းမရုပ်သည်၊ တထေဝ-တူပင်၊ ပညာယိ-ပြီ၊ တေနေဝ-ကြောင့်ပင်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ နာမံ-ကို၊ ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရောတိ-ဟူ၍၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုကောဏ္ဍဓာနထေရ်ကို၊ **တထာ**-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ **ဝိစရန္တံ**-လှည့်လည်နေထိုင်နေသည်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အနာထပိဏ္ဍိကံ-ကို၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကို)၊ “မဟာသေဌိ-သူဌေးကြီး၊ ဣမံ ဒုဿိလံ-ဤသီလမရှိသော ရဟန်းကို၊ တဝ-၏၊ ဝိဟာရာ-မှ၊ နိဟရ-နှင့်ထုတ်လော၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဣမံ-ဤသီလမရှိသော ရဟန်းကို၊ နိဿာယ-၍၊ သေသဘိက္ခုနံ-ကြွင်းသော ရဟန်းတို့၏၊ အယသော-အကျော်အစောမဲ့သည်၊ (မကောင်းသတင်းသည်)၊ ဥပ္ပဇ္ဈိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ-တို့၊ သတ္တာ-သည်၊ ဝိဟာရေ-၌၊ နတ္ထိ ကံ ပန-မရှိဘူးလော၊ ဣတိ-မေးပြီ၊ ဥပါသက၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ၊ တေန ဟိ-လျှင်၊ သတ္တာဝ-သည်သာ၊ ဇာနိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဝိသာခါယပိ-အားလည်း၊ တထေဝ-ပင်၊ ကထေသု-ကုန်ပြီ၊ သာပိ-ထိုဝိသာခါသည်လည်း၊ နေသံ-ထိုရဟန်းတို့အား၊ တထေဝ-သာလျှင်၊ **ပဋိဝစနံ**-စကားတို့ကို၊ အဒါသိ-ပြီ။

ဘိက္ခုပိ-ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ တေဟိ-ထိုအနာထပိဏ္ဍိကံ၊ ဝိသာခါတို့သည်၊

တထာ ဝိစရန္တံ။ ။အန္တပစ္စယန္တပုဒ်ဖြင့် သမာသ်စပ်ခွင့်မရှိသောကြောင့် “တထာ-ဝိစရန္တံ”ဟု သမာသ်အနေဖြင့် ရှိနေသည်မှာ ပါဌ်ပျက်တည်း၊ “တထာ+ဝိစရန္တံ”ဟု ဝါကျအနေဖြင့် ရှိရမည်။ (ရူ-၁၉၃)

ပဋိဝစနံ။ ။ဝစနဿ+အဘိမုခံ ပဋိဝစနံ-ပြောဆိုအပ်သောစကား၏ ရှေးရှုဖြစ်သောစကား၊ ပဋိသဒ္ဓါ အဘိမုခအနက်၊ (တစ်နည်း) ပစ္စာ+ဝစနံ ပဋိဝစနံ-နောက်၌ ပြောဆိုအပ်သောစကား၊ ပဋိသဒ္ဓါ ပစ္စာအနက်။ (ပဋိဂံ-၂၈၉)

အသမ္ပဋိတ္တိတဝစနာ-လက်မခံအပ်သောစကားရှိကုန်သည်။ ဝါ-စကားကို လက်မခံကုန်သည်။ (ဟုတွာ) ရညော-အား၊ အာရောစေသုံး-ကုန်ပြီ (ကိ)။ “မဟာရာဇ! ကောဏ္ဍဓာနထွေရော-သည်။ ဧကံ-သော၊ ဣတ္ထိ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဝိစရန္တော-လျက်၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသောရဟန်းတို့၏၊ အယသံ-အကျော်အစောမဲ့ကို၊ ဥပ္ပါဒေသိ-ပြီ၊ တံ-ထိုကောဏ္ဍဓာနထေရ်ကို၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ဝိဇိတာ-နိုင်ငံမှ၊ နိဟရထ-ကုန်” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ “ဘန္တေ! သော-ထိုကောဏ္ဍဓာနထေရ်သည်၊ ကဟံ ပန-အဘယ်မှာပါနည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “မဟာရာဇ! ဝိဟာရေ-၌ပါတည်း၊” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ “ကတရသ္မိ-သော၊ သေနာသနေ-၌၊ ဝိဟရတိ-နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “အသုကသ္မိ နာမ-ထိုမည်သော ကျောင်း၌၊ (ဝိဟရတိ-၏)” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ဂစ္ဆထ-ပါကုန်၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ထိုကောဏ္ဍဓာနထေရ်ကို၊ ဂဏှိဿာမိ-ဖမ်းယူပေးပါမည်၊ ဝါ-စုံစမ်းပါမည်” ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ သာယနသမယေ-၌၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ တံ သေနာသနံ-ကို၊ ပုရိသေဟိ-မင်းချင်းယောက်ျားတို့ကို၊ ပရိက္ခိပါပေတွာ-ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းရံစေပြီး၍၊ ထေရဿ-၏၊ ဝသနဌာနာဘိမုခေါ-နေရာအရပ်သို့ ရှေးရှုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဂမာသိ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ မဟာသဒ္ဓိ-ကျယ်စွာသောအသံကို၊ သုတွာ-၍၊ ဝိဟာရာ-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပမုခေ-မုခဦး၌၊ အဌာသိ-ပြီ၊ အဿ-ထိုထေရ်၏၊ တမ္ပိ ဣတ္ထိရူပ-ကိုလည်း၊ ပိဋ္ဌိပဿေ-နောက်ကျောဖက်၌၊ ဌိတံ-ကို၊ ရာဇာ-သည်၊ အဒ္ဓသ-ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ ရညော-၏၊ အာဂမနံ-လာနေခြင်းကို၊ ဥ တွာ၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အဘိရုဟိတွာ-၍၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ထေရံ-ကို၊ န ဝန္တိ-ရှိမခိုး၊ တမ္ပိ ဣတ္ထိ-ကိုလည်း၊ နာဒ္ဓသ-မမြင်၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ ဒွါရန္တရေပိ-တံခါး၏အကြား၌လည်းကောင်း၊ ဟေဌာမဉ္ဇေပိ-ညောင်စောင်း၏အောက်၌လည်းကောင်း၊ ဩလောကေန္တော-သော်၊ အဒိသ္မာဝ-လျှင်၊ ထေရံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ (ကိ)။ “ဘန္တေ! ဣမသ္မိ ဌာနေ-၌၊ ဧကံ-သော၊ ဣတ္ထိ-ကို၊ အဒ္ဓသံ-ပြီ၊ သာ-သည်၊ ကဟံ-နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “မဟာရာဇ! န ပဿာမိ-ပါ” ဣတိ-ပြီ၊ “ဣဒါနိ-၌၊ မယာ-သည်၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ပိဋ္ဌိပဿေ-၌၊ ဌိတာ-ရပ်နေသော မိန်းမကို၊ ဒိဌာ-ပြီ” ဣတိ-သို့ ဝုတ္တေပိ-သော်လည်း၊ “အဟံ-သည်၊ န ပဿာမိ-

ပါ။” ကူတိ ဧဝံသို့သာ၊ အာဟ-ပေါ၊ ရာဇာ-သည်။ “ဧတံ-ဤမိန်းမရုပ်သည်၊ ကိံ န ခေါ-အဘယ်နည်း” ကူတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ကူတော-ဤနေ ရာမှ၊ တာဝ-စွာ၊ နိက္ခမထ-ထွက်ပါကုန်၊” ကူတိ-သို့၊ အာဟ-ပေါ၊ ထေရေ-သည်၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပမုခေ-၌၊ ဌိတေ-သော်၊ ပုန၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ ထေရဿ- ဧ၊ ပိဋ္ဌပဿေ-၌၊ အဋ္ဌာသိ-ပေါ၊ ရာဇာ-သည်၊ တံ-ထိုမိန်းမကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ပုန၊ ဥပရိတလံ-အထက်ပြင်သို့၊ (အထက်ထပ်သို့)၊ အဘိရဟိ-တက်ပြီ၊ တဿ- ထိုမင်း၏၊ အာဂတဘာဝံ-လာသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-၍၊ ထေရော-သည်၊ နိသီဒိ-ပေါ၊ ပုန၊ ရာဇာ-သည်၊ တံ-ထိုမိန်းမကို၊ သဗ္ဗဌာနေသု-အလုံးစုံသော နေ ရာတို့၌၊ ဩလောကေန္တောပိ-သော်လည်း၊ အဒိသွာ-၍၊ “ဘန္တေ! သာ ကူတ္ထိ- သည်၊ ကဟံ-နည်း?” ကူတိ-သို့၊ ပုန၊ ထေရံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-ပေါ၊ မဟာရာဇ! အဟံ- သည်၊ န ပဿာမိ-ပါ၊ ကူတိ-ပေါ၊ “ဘန္တေ! ကိံ-သို့၊ ကထေထ-ကုန်သနည်း?၊ မယာ-သည်၊ ကူဒါနေဝ-၌ပင်လျှင်၊ တုမ္ဘာကံ-တို့၏၊ ပိဋ္ဌပဿေ-၌၊ ဌိတာ-ကို၊ ဒိဋ္ဌာ-ပေါ၊” ကူတိ-သို့၊ အာဟ-ပေါ၊ မဟာရာဇ! အာမ-အိမ်း! မဟာဇနောပိ- သည်လည်း၊ “မေ-၏၊ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော-၌၊ ဝါ-က၊ ကူတ္ထိ-သည်၊ ဝိစရတိ- ဧ၊” ကူတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏၊ အဟံ ပန-သည်ကား၊ န ပဿာမိ-ပါ၊ ကူတိ-ပေါ၊ ရာဇာ-သည်၊ “ပဋိရူပကေန-အတုဖြစ်သော မိန်းမရုပ်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗ-ဖြစ်ရာ၏၊” ကူတိ-သို့၊ သလ္လက္ခေတွာ-၍၊ ပုန၊ ထေရံ-ကို၊ “ဘန္တေ! ကူတော-ဤနေရာမှ၊ တာဝ-စွာ၊ ဩတရထ-ဆင်းပါကုန်၊” ကူတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ထေရေ-သည်၊ ဩ- တရိတွာ-၍၊ ပမုခေ-၌၊ ဌိတေ-သော်၊ ပုန၊ တံ-ကို၊ တဿ-၏၊ ပိဋ္ဌပဿေ-၌၊ ဌိတံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဥပရိတလံ-သို့၊ အဘိရဟိ-ပေါ၊ ပုန၊ နာဒ္ဒသ-မမြင်တော့ပြီ၊ သော-သည်၊ ပုန၊ ထေရံ-ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ တေန-ထိုထေရ်သည်၊ “န ပဿာမိ- ပါ၊” ကူတိ ဧဝံသို့သာ၊ ဝုတ္တေ၊ “ဧတံ-ဤမိန်းမသည်၊ ပဋိရူပကမေဝ-အတု သာတည်း” ကူတိ-သို့၊ နိဋ္ဌ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ထေရံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိံ)၊ “ဘန္တေ! ဧဝရူပေ-သော၊ သံကိလေသေ-ညစ်နွမ်းစေတတ်သော မိန်းမရုပ်သည်၊ တုမ္ဘာကံ-တို့၏၊ ပိဋ္ဌတော-၌၊ ဝိစရန္တေ-သော်၊ အညော-သော၊ ကောစိ-သည်၊ တုမ္ဘာကံ-တို့အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ န ဒဿတိ-ပေးလျှလိမ့်မည်မဟုတ်၊ နိဗ္ဗဒ္ဓံ-မပြတ်၊

မမ-၏။ ဂေဟံ-နန်းတော်သို့၊ ပဝိသထ-ပါကုန်၊ အဟမေဝ-သည်သာ၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ပစ္စယေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌဟိဿာမိ-ပြုစုပါမည်။” က္ကတိ-သို့၊ ထေရ်-ကို၊ နိမန္တေတွာ-၍၊ ပက္ကာမိ-ပြီ။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “အာဂူသော-တို့! ရညော-၏၊ ပါပကိရိယံ-ယုတ်မာသော အပြုအမူကို၊ ပဿထ-ကုန်လော၊ ‘ဧတံ-ဤကောဏ္ဍဓာနထေရ်ကို၊ ဝိဟာရ-တော-မှ၊ နိဟရ-လော၊’ က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ အာဂန္တာ-၍၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ပစ္စယေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နိမန္တေတွာ-၍၊ ဂတော-ပြီ။” က္ကတိ-၍၊ ဥဇ္ဈာယိသု-ကုန်ပြီ၊ တမ္ပိ ထေရ်-ကိုလည်း၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “အမ္ဘော ဒုဿီလ-အိုသီလ မရှိသူ! က္ကဒါနိ-၌၊ ရာဇကောဏ္ဍော-မင်း၏ လူလိမ်လူဆိုးသည်၊ ဇာတော-

ရာဇကောဏ္ဍော။ ။ဓမ္မဋီ-၁၉၆၌ “ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန ဒေတိ ပဝတ္တတိတိ ကောဏ္ဍော-စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သူ”ဟု ပြု၍ ဒုဿီလကို ယူ၏။ (တစ်နည်း) “ကောဏ္ဍညော(အပ. ၄-၁, ၁၇၂)”မှ ကောဏ္ဍကို “ကုစ္ဆိတော ဟုတွာ ဒေတိ ပဝတ္တတိတိ ကောဏ္ဍော-စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သူ၊ [ကု+ဒိ+အ]”ဟု ပြု၍ လာမကသတ္တ(မကောင်းသူ-ဆိုးညွှတ်သူ)ကို ယူ၏။ ထိုနောင် “ရညော+ကောဏ္ဍော ရာဇကောဏ္ဍော”ဟု တွဲပါ။ အံဋီ-၁, ၁၇၆၌ “ကောဏ္ဍော”ကို “ဓုတ္တော”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအလို “စတုတ္ထောဏ္ဍော (ဒီဋီ-၃, ၄)”၏ အဖွင့်ကို မှီး၍ “ကုဏ္ဍတိ ဝတ္တတိတိ ကောဏ္ဍော-အပျော်အပါးလိုက်စားသူ၊ (တစ်နည်း) ကုဏ္ဍနံ ဂမနံ ကုဏ္ဍော၊ ကုဏ္ဍော+အဿ အတ္တိတိ ကောဏ္ဍော-အပျော်အပါး လိုက်စားခြင်းရှိသူ”ဟု ကြံပါ။ “ဓုတ္တော”ကို ဝဇ္ဇက(သဌ)-လိမ်လည် ကောက်ကျစ်သူ”အနက်ဟောယူမှ ကောင်းသည်။ (ဝိ. ၄-၁, ၂၃၂၊ ပါရာဘာ-၂, ၄၄၀)

မှန်၏-P-T-S၌ “ကောဏ္ဍ”၏အနက်ကို “bent-အကျင့်ပျက်, crook-လူလိမ်လူညစ်လူဆိုး”ဟု ၂မျိုးဆို၍ “ရာဇကောဏ္ဍ”ကို “a crook of a king-မင်း၏ လူလိမ်လူဆိုး”ဟု ဆို၏။ “ကောဏ္ဍော ဇာတောတိ ဓုတ္တော ဇာတော(အံဋီ-၁, ၁၇၆)”ဟူသော အဖွင့်၌ ဓုတ္တောအရ “ဣတ္ထိဓုတ္တ-မိန်းမကြူးသူ”ဟူသော အနက်ကို ယူ၍ “ရာဇကောဏ္ဍော-မင်း၏ မိန်းမကြူးသူ”ဟု ပေးခြင်းကား မလိုရာအဓိပ္ပာယ် ထွက်သဖြင့် မကောင်းပါ။

ဆက်ဥးအံ့-ဤထေရ်၏ မူလနာမည်သည် “ဓာန”တည်း။ ရဟန်းတော်များ၏ “ကောဏ္ဍော”ဟူသော ကဲ့ရဲ့စကားကြောင့် “ကောဏ္ဍဓာန”ဟု အမည်တွင်သွားသည်။

ဖြစ်သည်။ အသိ-၏။” ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုကောဏ္ဍဓာနထေရ်သည်။ ပုဗ္ဗေ-၌၊
ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ရာကို၊ ဝတ္ထု-ပြောခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တောပိ-
သော်လည်း၊ (ကုဒါနိ-၌) “တုမေ-တို့သည်၊ ဒုဿီလာ-သီလမရှိသူတို့တည်း၊
တုမေ-တို့သည်၊ ကောဏ္ဍာ-လူလိမ်လူဆိုးတို့တည်း၊ ဝါ-မိန်းမကျူးသူတို့တည်း၊
တုမေ၊ ကုတ္တိ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဝိစရထ-ကုန်၏။” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-
၏။ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဂန္ဓာ၊ သတ္တု-အား၊ အာရောစေသုံ-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊
“ဘန္တေ! ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ အမေဟိ-တို့သည်၊ ဝုတ္တော-
သည်၊ (သမာနော-သော်)၊ အမေ-တို့ကို၊ ‘ဒုဿီလာ’တိ အာဒိနိ-ဒုဿီလအစ
ရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ-၍၊ အက္ခောသတိ-၏။” ကုတိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊
တံ-ထိုကောဏ္ဍဓာနထေရ်ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိ) “ဘိက္ခု-
ရဟန်း! တွံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေသိ ကိရ-ပြောသတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ (ပြော
သတဲ့ဆို)၊ သစ္စံ-မှန်သလော?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! သစ္စံ-၏။” ကုတိ-ပြီ၊ “ကိ
ကာရဏာ-ကြောင့်နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကထိတကာရဏာ-
ပြောခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပါတည်း၊” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘိက္ခဝေ! တုမေ-
တို့သည်၊ ကုမိနာ-ဤကောဏ္ဍဓာနနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ကထေထ-ကုန်
သနည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! ကုမဿ-၏၊ ပစ္ဆတော-၌၊ ကုတ္တိ-ကို၊ ဝိစရန္တိ-
ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (ကထေမ-ကုန်၏)” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ “ကုမေ-ဤ
ရဟန်းတို့သည်၊ တယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ကုတ္တိ-ကို၊ ဝိစရန္တိ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဝဒန္တိ
ကိရ-ပြောကုန်သတဲ့၊ တွံ-သည်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ကထေသိ-နည်း? ဧတေ-
ဤရဟန်းတို့သည်၊ တာဝ-စွာ၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ကထေန္တိ-ကုန်၏၊ တွံ-သည်၊ အ-
ဒိသ္မာဝ-သာလျှင်၊ ကုမေဟိ-ဤရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ကထေသိ-
နည်း? ပုဗ္ဗေ-၌၊ တဝေဝ-သည်သာ၊ ပါပိကံ-ယုတ်မာသော၊ ဒိဋ္ဌိံ-အယူကို၊ နိ-
ဿာယ-၍၊ ကုဒံ-ဤ မိန်းမရုပ်သည်၊ ဇာတံ နနု-ဖြစ်ပေါ်သည်မဟုတ်လော?

ကောဏ္ဍော စ+သော+ဓာနော စာတိ ကောဏ္ဍဓာနော”ဟု ပြုပါ၊(ဓမ္မဋီ-၁၉၆)၊ အံ၊ ဌ-
၁၊ ၂၀၆၊ အပ. ဌ-၂၊ ၅၀၊ ထေရ. ဌ-၁၊ ၇၉တို့၌ “ကုဏ္ဍဓာနော”ဟု ရှိ၏။ ဝိဓာန်၌
“ဓာနာ ဝိယာတိ ဓာနော-အညွန့်အညောက်နှင့်တူသူ၊ ကုဏ္ဍော+ဓာနော ကုဏ္ဍ-
ဓာနော-သီလကျိုးပျက်သော-တုံးသော ဓာန”ဟု ပြု၍ “ကုဏ္ဍဓာန”ဟု ရှိစေလို၏။

ဣဒါနိ-၌၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ ပုန၊ ပါပိကံ-သော၊ ဒိဋ္ဌိ-ကို၊ ဂဏှာသိ-နည်း?”
 ဣတိ-ပြီး၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “ဘန္တေ! ဣမိနာ-ဤကေဏ္ဍဓာနထေရ်သည်၊ ပုဗ္ဗေ-
 ၌၊ ကိ-အဘယ်မကောင်းမှုကို၊ ကတံ ပန-ပြုအပ်ခဲ့ပါသနည်း?” ဣတိ-သို့၊
 ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နေသံ-တို့အား၊ သတ္တာ-သည်၊ တဿ-၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-
 ရှေးမကောင်းမှုကို၊ ကထေတွာ-၍၊ “ဘိက္ခု! ဣဒံ ပါပကမ္မံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊
 တံ-သည်၊ ဣမံ ဝိပဏာရံ-ဤဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာသို့၊ ပတ္တော-ပြီး၊
 ဣဒါနိ-၌၊ တေ-အား၊ ပုန၊ တထာရူပံ-သော၊ ပါပိကံ-သော၊ ဒိဋ္ဌိ-ကို၊ ဂဟေတုံ-
 ဌာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ ပုန၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကိစ္ဆိ-ကို၊ မာ ကထေဟိ-နှင့်၊
 နိဿဒ္ဓေါ-အသံမရှိသော၊ မုခဝဋ္ဋိယံ-နှုတ်ခမ်းဝ၌၊ ဆိန္နကံသထာလသဒိသော-
 ပြတ်သော ကြေးခွက်နှင့်တူသည်၊ ဟောဟိ-လော၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တော-
 သော်၊ ဝါ-သူသည်၊ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော နာမ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်” ဣတိ-သို့၊
 ဝတ္တာ၊ အနုသန္တိ ယဇ္ဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-
 ပြီ၊ (ကိ)၊ “မာဝေါစ၊ ပေ၊ ဖုသေယျ၊ တ”န္တိ-ဟူ၍၊ (အဘာသိ)။

မာ ဝေါစ ဖရသံ ကဗ္ဗိ၊ ဝုတ္တာ ပဋိဝဒေယျ၊ တံ၊

ဒုက္ခာ ဟိ သာရမ္မကထာ၊ ပဋိဒဏ္ဍာ ဖုသေယျ၊ တံ။

ကဗ္ဗိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမျှလည်း၊ ဖရသံ-ကြမ်းတမ်းသော
 စကားကို၊ မာ အဝေါစ-မပြောဆိုနှင့်၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်သူတို့သည်၊ ဝါ-အပြော
 ခံရသူတို့သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ပဋိဝဒေယျံ-ပြန်ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ သာ-
ရမ္မကထာ-လွန်ကဲစွာ ပြုမူပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်စကားသည်၊
 ဒုက္ခာ-ဆင်းရဲကြောင်းတည်း၊ ပဋိဒဏ္ဍာ-အတုံ့ဖြစ်သောဒဏ်တို့သည်၊ (ဒဏ်တုံ့
 ဒဏ်ပြန်တို့သည်)၊ တံ-သင့်ကို၊ (တစ်နည်း) တံ-၏၊ (မတ္တကေ-ဦးထိပ်၌) ဖုသေ-
 ယျံ-ထိရောက်ကုန်ရာ၏။

သစေ နေရေသိ အတ္တာနံ၊ ကံသော ဥပဟတော ယထာ၊

ဧသ ပတ္တောသိ နိဗ္ဗာနံ၊ သာရမ္မော တေ န ဝိဇ္ဇတိ။

ဥပဟတော-အနားရေး(အနားရစ်)ဖြတ်အပ်ပြီးသော၊ ကံသော ယထာ-
 ကြေးခွက်ကဲ့သို့၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ သစေ န ဤရေသိ-အကယ်၍ မတုန်

လှုပ်စေအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော၊) ဧသ (ဧသော တံ)-ဤသင်သည်၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပတ္တော-ရောက်သည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ တေ-သင်၏၊ သာရဗ္ဗော-လွန်ကဲစွာ ပြုမူပြောဆိုခြင်းသည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-ရှိလိမ့်မည်မဟုတ်သည်သာတည်း။

တတ္ထ-ထိုဂါထာတို့၌၊ မာဝေါစ ဖရသံ ကဗ္ဗိတိ-ကား၊ ကဗ္ဗိ-သော၊ ဧက-ပုဂ္ဂလဗ္ဗိ-တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသော်လည်း၊ ဖရသံ-ကြမ်းတမ်းသော စကားကို၊ မာ အဝစ-နှင့်။ ဝုတ္တာတိ-ကား၊ တယာ-သည်၊ ပရေ-အခြားသူတို့ကို၊ “ဒုဿီလာ”တိ-သီလမရှိသူတို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော၊) [အံဇီ-၁၇၆အတိုင်း “ဝုတ္တာ”၏နောက်၌ ပုဒ်ထီးမရှိခြင်းသာ ကောင်းသည်၊ တမ္ပိ-သင့်ကိုလည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ပဋိဝဒေယျံ-ပြန်ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ **သာရဗ္ဗကထာ**တိ-ကား၊ **ကရဏုတ္တရာ**-ပြုသင့်သည်ထက် လွန်ကဲသော၊ ဝါ-ပြုခြင်းအားဖြင့် သာလွန်သော၊ (ချုပ်ချယ်စော်ကားသော၊) ဧသ

သာရဗ္ဗကထာ။ ။ “သာရဗ္ဗိယတေတိ သာရဗ္ဗာ၊ သာရဗ္ဗာ စ+သာ+ကထာ စာတိ သာရဗ္ဗကထာ-လွန်ကဲစွာ ပြုမူပြောဆိုအပ်သောစကား”ဟုပြု၊ သာရဗ္ဗသည် သံ+အာရှေးရှိသော ရတဓာတ်၊ အပစ္စည်းတည်း၊ အာရှေးရှိသော ရတဓာတ်သည် ဟိံသာ (ညှဉ်းဆဲခြင်း)အနက်၊ ကရဏ(ပြုခြင်း)အနက်၊ ဝါယမန(အားထုတ်ခြင်း)အနက်တို့ကို ဟောရာ ဤ၌ “ရတသာ(ဒီ-၃, ၁၆၄)၊ မဟာရဗ္ဗာ(သံ-၁, ၇၆)”တို့၌ကဲ့သို့ ကရဏအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ကရဏုတ္တရာ”ဟု မိန့်သည်။

ချဲ့ဦးအံ့-“**ရတသာ**တိ ကရဏုတ္တရိယာ(ဒီ. ၄-၃, ၁၅၀)၊ **မဟာရဗ္ဗာ**တိ မဟာ-ကိစ္စာ မဟာကရဏိယာ(သံ. ၄-၁, ၁၃၄)”ဟူသော စကားနှင့် “**သာရဗ္ဗကထာ**တိ ကရဏုတ္တရာ”ဟူသော စကားသည် ထပ်တူကျ၏၊ ထို့ကြောင့် သာရဗ္ဗ၌ သံ+အာရှေးရှိသော ရတဓာတ်ကို ကရဏအနက်ဟောဟု ယူနိုင်သည်၊ ဆရာတို့ကား ဟိံသာအနက်ယူ၍ “သာရဗ္ဗကထာ-ပြင်းစွာ နှိပ်စက်ကြောင်းဖြစ်သောစကား”ဟု ပေးတော်မူသည်။ (နိတိဓာတု-၁၂၈၊ သီဘာ-၁, ၅၅၄)

ကရဏုတ္တရာ။ ။ “ကရဏုတ္တရာ”ဖြင့် ရတဓာတ်၏ ကရဏအနက်ဟောကြောင်းကို ပြသည့်အပြင် သာရဗ္ဗကထာ၏ သဘောလက္ခဏာကိုလည်း ပြသည်၊ ကရဏဿ+ဥတ္တရာ ကရဏုတ္တရာ-ပြုသင့်သည်ထက် လွန်ကဲသောစကား၊ (မဇီ-၁, ၂၀၀၊ အံဇီ-၂, ၃၆၄၊ မူလဇီ-၂, ၂၁၇)၊ ကရဏေန+ဥတ္တရာ ကရဏုတ္တရာ-ပြုခြင်းအားဖြင့် သာလွန်သောစကား၊(အနုဇီ-၂, ၂၁၅)၊ (အညေဟိ ကတကမ္မတော) ဥတ္တရိ+ကရဏံ

ယုဂဂ္ဂါဟကထာ နာမ-ဤအစုံပြု၍ ယူကြောင်းစကားမည်သည်။ ဝါ-ဤယှဉ်
 ပြိုင်မှုကို ယူကြောင်းစကားမည်သည်။ ဒုက္ခာ-ဆင်းရဲကြောင်းတည်း။ ပဋိဒဏ္ဍာ-
 တိ-ကား၊ **ကာယဒဏ္ဍာဒီဟိ**-ကာယဒုစရိုက်ဟူသော ကာယဒဏ်အစရှိသည်
 တို့ဖြင့်၊ ပရံ-ကို၊ ပဟရန္တဿ-ပုတ်ခတ်သောသူ၏၊ ဝါ-သော်၊ တာဒိသာ-ကုန်
 သော၊ **ပဋိဒဏ္ဍာ** စ-အတုံဖြစ်သော ဒဏ်တို့သည်လည်း၊ (ဒဏ်တုံဒဏ်ပြန်တို့

ကရဏုတ္တရာ-အခြားသူတို့ ပြုအပ်သောအမှုထက် လွန်လွန်ကဲကဲ ပြုအပ်သောစကား၊
 (ဇာဋီသစ်-၂၊ ၃၆၂) အခြားသူက “သင်ဟာ ဒုဿီလပဲ”ဟု တစ်ခွန်းပြောလျှင် “သင်
 လည်း ဒုဿီလပဲ၊ သင့်ဆရာလည်း ဒုဿီလပဲ”ဟု ၂ခွန်း ခွခွန်းစသည်ဖြင့် လွန်လွန်
 ကဲကဲပြုမူပြောဆိုခြင်းကို “ကရဏုတ္တရာ”ဟု ဆိုလိုသည်။

ယုဂဂ္ဂါဟကထာ။ ။ “ယုဂဂ္ဂါဟကထာ နာမ”ဖြင့် သာရမ္မကထာ၏ အရကို ပြ
 သည်။ မိမိနှင့် ဂုဏ်ရည်မတူသူကို မိမိနှင့် တန်းတူပြု၍ ယူခြင်းကို ယုဂဂ္ဂါဟဟု
 ခေါ်သည်။ ချဲ့ဦးအံ့-မိမိထက် ဗဟုသုတရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း “အကြားအမြင်များ
 သူလည်း ဂတိမမြဲပါဘူး၊ သင်နှင့် ငါနှင့် ဘာမှ မထူးပါဘူး”ဟုလည်းကောင်း၊ မိမိထက်
 အသက်သိက္ခာကြီးသူများကိုလည်း “သင်လည်း သာသနာတွင်းက ရဟန်း၊ ငါလည်း
 သာသနာတွင်းက ရဟန်းပါပဲ၊ သင်လည်း သီလမျှ၌ တည်သူ၊ ငါလည်း သီလမျှ၌
 တည်သူပါပဲ”ဟု လွှမ်းမိုးပြောသောစကားကို ဆိုလိုသည်။ “ဂယုတိ ဧတေနာတိ ဂါဟော၊
 ယုဂံ (ယုဂဋ္ဌံ သမာနံ)+ကတွာ+ဂါဟော ယုဂဂ္ဂါဟော၊ (သာရတ္ထ-၁၊ ၄၃၆)၊ (တစ်နည်း)
 ယုဂဿ+ဂါဟော ယုဂဂ္ဂါဟော၊ (ပါစိယော-၅၇၈)၊ (တစ်နည်း) ယုဂေန+ဂါဟော
 ယုဂဂ္ဂါဟော-အစုံအားဖြင့် ယူကြောင်းစကား၊ (ဇာဋီသစ်-၂၊ ၃၆၂)၊ ယုဂဂ္ဂါဟော
 စ+သော+ကထာ စာတိ ယုဂဂ္ဂါဟကထာ-အစုံ(အတူ)ပြု၍ ယူကြောင်းစကား၊ ဝါ-
 အစုံကို ယူကြောင်းစကား”ဟု ပြပါ။ (သာရတ္ထ-၁၊ ၃၀၁၊ ၄၃၆၊ ပါစိယော-၅၇၈)

ကာယဒဏ္ဍာဒီဟိ။ ။ကာယဒဏ္ဍအရ ကာယဒုစရိုက်ကို ရ၏။ “ဒဏ္ဍယတိ
 (ဗာဓေတိ အနယဗျသနံ ပါပေတိ)တိ ဒဏ္ဍော-နှိပ်စက်ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒုစရိုက်”
 ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ ဒုစရိုက်သည် ဒဏ္ဍမည်၏။ (သုတ္တနိ၊ ၄-၁၊ ၅၇)၊ “ကာယတော+
 ပဝတ္ထော+ဒဏ္ဍော ကာယဒဏ္ဍော-ကာယဒွါရကြောင့် ဖြစ်သော ဒုစရိုက်”ဟု ဆက်
 တွဲပါ။ အာဒိဖြင့် ဝစီဒုစရိုက်ဟူသော ဝစီဒဏ္ဍ၊ မနောဒုစရိုက်ဟူသော မနောဒဏ္ဍတို့ကို
 ယူပါ။ (မဟာနိ-၃၁၅၊ မဟာနိ ၄-၃၇၃)

ပဋိဒဏ္ဍာ။ ။ပဋိဝစနံကဲ့သို့ “ဒဏ္ဍဿ+အဘိမုခါ ပဋိဒဏ္ဍာ-ဒဏ်၏ ရှေးရှုဖြစ်

သည်လည်း) တဝ-၏၊ မတ္ထကေ-ဦးထိပ်၌၊ ပတေယျံ-ကုန်ရာ၏။ သစေ နေ-
 ရေသီတိ-ကား၊ အတ္တာနံ-ကို၊ နိစ္စလံ-လှုပ်ရှားခြင်းမရှိသည်ကို၊ ဝါ-လှုပ်ရှားခြင်း
 မရှိအောင်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ သစေ သက္ခိဿသိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)။ ကံသော
 ဥပဟတော ယထာတိ-ကား၊ မုခဝဋီယံ-အနားရစ်၌၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ တလ-
 မတ္တံ-အပြင်မျှကို၊ ကတွာ-၍၊ ဌပိတကံသထာလံ ဝိယ-ထားအပ်သော ကြေး
 ခွက်ကဲ့သို့။ ဟိ-မှန်၏၊ တံ-ထိုကြေးခွက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဟတ္ထပါဒေဟိ ဝါ-လက်
 ခြေတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒဏ္ဍကေန ဝါ-ဒုတ်ငယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
 ပဟဋ္ဌံ-ပုတ်ခတ်အပ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ-သော်လည်း၊ သဒ္ဓံ-ကို၊ န ကရောတိ-
 မပြု၊ ဧသ ပတ္တောသီတိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သည်၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ သစေ သက္ခိဿသိ-
 အံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ ဣမံ ပဋိပဒံ-ဤအကျင့်ကို၊ ပူရယမာနော-သော်၊ ဝါ-သူသည်၊
 ဣဒါနိ-၌၊ အပ္ပတ္တောပိ-သော်လည်း၊ ဧသော-သည်၊ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော နာမ-မည်
 ၏၊ သာရမ္ဘော တေ န ဝိဇ္ဇတိတိ-ကား၊ စ ပန-ဆက်၊ ဧဝံ သန္တေ -သော်၊ တေ-
 ၏၊ ဝါ-မှာ၊ “တံ-သည်၊ ဒုဿီလော-သီလမရှိသူတည်း၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဒု-
 သီလာ-တို့တည်း၊” ဣတိ ဧဝမာဒိကော-ဤသို့အစရှိသော၊ ဥတ္တရကရဏ-
 ဝါစာလက္ခဏော-ပြုထိုက်သည်ထက် လွန်ကဲသောစကားဟူသော မှတ်သား
 ကြောင်းလက္ခဏာရှိသော၊ သာရမ္ဘောပိ-လွန်ကဲစွာ ပြုမူပြောဆိုခြင်းသည်၊ (ချုပ်
 ချယ်စော်ကားခြင်းသည်) န ဝိဇ္ဇတိ-ရှိလိမ့်မည်မဟုတ်၊ န ဘဝိဿတိယေဝ-
 ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်သည်သာတည်း၊ ဣတိ အတ္တော-နက်။ ဒေသနာဝသာနေ-

သော ဒဏ်တို့၊ ပဋိသဒ္ဓါ အဘိမုခအနက်၊ (တစ်နည်း) ပစ္ဆာ+ဒဏ္ဍာ ပဋိဒဏ္ဍာ-
 နောက်၌ ဖြစ်သော ဒဏ်တို့၊ ပဋိသဒ္ဓါ ပစ္ဆာအနက်”ဟု ပြုပါ။

မတ္ထကေ ပတေယျံ။ ။ “တဝ မတ္ထကေ”ဖြင့် တံ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ ဆဋ္ဌိအနက်၌
 ဖြစ်ကြောင်းနှင့် တံကို “မတ္ထကေ”ဟူသော ပါဌသေသ၌ စပ်ရကြောင်းကို ပြသည်၊
 ပတေယျံကား ဖုသေယျံ၏ အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ ထိခြင်းဟူသည် ကျရောက်ခြင်းပင်-
 ဟူလို။

န ဘဝိဿတိယေဝ။ ။ “န ဝိဇ္ဇတိ”၌ ဝိဒဓာတ်၏ ဘာဝ(ဖြစ်ခြင်း-ရှိခြင်း)အနက်
 ဟောကြောင်းနှင့် ဝတ္တမာန်အနက်၏ အနာဂတ်အနက်၌ဖြစ်ကြောင်း၊ “သဗ္ဗပဒံ သာ-
 ဝဓာရဏ”နှင့်အညီ “န ဝိဇ္ဇတိ”၌ ဧဝမပါသော်လည်း ဧဝအနက်ရကြောင်းတို့ကို

၌၊ ဗဟု-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒီနိ-တို့သို့၊ ပါပဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ကောဏ္ဍ-
ဓာနတ္ထေရောပိ-သည်လည်း၊ သတ္တာရာ-သည်၊ ဒိန္နုဩဝါဒေ-ပေးတော်မူ
အပ်သော ဩဝါဒ၌၊ ဌတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပဏိ-ပြီ၊ န စိရဿေဝ-ပင်၊
အာကာသေ-၌၊ ဥပ္ပတိတွာ-၍၊ ပဌမံ-စွာ၊ သလာကံ-စာရေးတံမဲကို၊ ဂဏိ-ပြီ၊
ဣတိ-ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၅-ဥပေါသထိကဏ္ဍတ္တိနံ ဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ယထာ ဒဏ္ဍေနာတိ-သော၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ပုဗ္ဗာရာမေ ဝိဟရန္တော
ဝိသာခါဒီနံ-ဝိသာခါအစရှိကုန်သော၊ ဥပါသိကာနံ-ဥပါသိကာမတို့၏၊ ဥပေါ-
သထကမ္ပံ-ဥပုသ်စောင့်သုံးမှုကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊
ဧကသ္မိ-သော၊ မဟာဥပေါသထဒီဝသေ-မြတ်သော ဥပုသ်နေ၌၊ ပဉ္စသတ-
မတ္တာ-ကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော-တို့သည်၊ ဥပေါသထိကာ-ဆောက်တည်အပ်
သော ဥပုသ်သီလရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ဥပုသ်စောင့်သုံးကုန်သည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၄၅]
ဟုတွာ၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အဂမိသု-ကုန်ပြီ၊ ဝိသာခါ-သည်၊ တာသု-ထိုဥပါသိကာမ
တို့တွင်၊ မဟလ္လကိတ္တိယော-အရွယ်ကြီးသော မိန်းမတို့သို့၊ ဝါ-မိန်းမကြီးတို့သို့၊
ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ပုစ္ဆိ (ကိ)၊ “အမ္မာ-အမိတို့! ကိမတ္ထံ-အဘယ်အကျိုးငှာ၊ ဥပေါ-
သထိကာ-တို့သည်၊ ဇာတာ-ကုန်သည်၊ အတ္ထ-ကုန်သနည်း?” ဣတိ-မေးပြီ၊
တာဟိ-ထိုမိန်းမကြီးတို့သည်၊ “ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ-နတ်၌ဖြစ်သော စည်းစိမ်ကို၊ (နတ်
စည်းစိမ်ကို)၊ ပတ္တေတွာ-၍၊ (ဥပေါသထိကာ-တို့သည်၊ အမှ-ကုန်၏။)” ဣတိ-
သို့၊ ဝုတ္တေ၊ မဇ္ဈိမိတ္တိယော-အရွယ်အလယ်အလတ်ဖြစ်သော မိန်းမတို့ကို၊ ပုစ္ဆိ၊
တာဟိ-တို့သည်၊ **“သပတ္တိဝါသာ-တူသော လင်ရှိသူမနှင့် အတူနေခြင်းမှ၊**

ပြုလို၍ “န ဘဝိဿတိယေဝ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် “န ဝိဇ္ဇတိ-ရှိလိမ့်မည်မဟုတ်
သည်သာတည်း”ဟု ပေးပါ။

သပတ္တိဝါသာ။ ။သမာနော+ပတိ ဧတိဿာတိ သပတ္တိ-တူသောလင်ရှိသော
မိန်းမ၊ သမာန+ပတိ၊ သမာနဿ ပက္ခာဒီသု(မောင်-၃၊ ၈၃)သုတ်ဖြင့် သမာနကို
သပြု၊ ဤပစ္စည်းသက်၊ တဒ္ဒေဘော်လာ(မောင်နိ-၁၊ နိဒီ-၂၇၀)၊ သပတ္တိယာ+ဝါသော

(လင်တူနေရခြင်းမျှ) မုစ္စနတ္ထာယ-လွတ်မြောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဥပေါသ-
ထိကာ-တို့သည်၊ အမှ-ကုန်၏။)” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ တရုဏိတ္ထိယော-ငယ်ရွယ်
သော မိန်းမတို့ကို၊ ပုစ္ဆိ၊ တာဟိ-တို့သည်၊ “ပဌမဂဗ္ဘေ-ပထမကိုယ်ဝန်၌၊ (ပထမ
ကိုယ်ဝန်ယူရာအခါ၌)၊ ပုတ္တပဋိလာဘတ္ထာယ-သားရခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဥပေါ-
သထိကာ၊ အမှ)။” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ ကုမာရိကာယော-အပျိုစင်အမျိုးသမီး
တို့ကို၊ ပုစ္ဆိ၊ တာဟိ-တို့သည်၊ “တရုဏဘာဝေယေဝ-ငယ်ရွယ်သူ၏အဖြစ်၌ပင်၊
(ငယ်ရွယ်ရာအခါ၌ပင်) ပတိကုလဂမနတ္ထာယ-လင့်အိမ်သို့ လိုက်သွားနိုင်ခြင်း
ငှာ၊ (ဥပေါသထိကာ၊ အမှ)။” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ တာသံ-ထိုငါးရာသော မိန်း
မတို့၏၊ သဗ္ဗဗ္ဗိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ တံ ကထံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ တာ-ထို
မိန်းမတို့ကို၊ အာဒါယ-၍၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပဋိပါဋိယာ-အစဉ်
အားဖြင့်၊ အာရောစေသိ-ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-၍၊ သတ္တာ-သည်၊ “ဝိ-
သာခေ-ခါ၊ ကုမေသံ သတ္တာနံ-တို့၏၊ ဇာတိအာဒယော နာမ-ဇာတိအစရှိ
သည်တို့မည်သည်၊ ဒဏ္ဍဟတ္ထကဂေါပါလကသဒိသာ-လက်၌ဒုတိယငယ်ရှိသော
နွားကျောင်းသားနှင့် တူကုန်၏၊ ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်၊ ဇရာယ-အို
ခြင်း၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဇရာ-သည်၊ ဗျာဓိနော-နာခြင်း၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဗျာဓိ-
သည်၊ မရဏဿ-သေခြင်း၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပေသေတွာ-ပို့၍၊ မရဏံ-သည်၊
ကုဌာရိယာ-ဓားမဖြင့်၊ ဆိန္ဒန္တာ ဝိယ-ဖြတ်သူတို့ကဲ့သို့၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ဆိန္ဒတိ-၏၊
[“ကုဌာရိယာ-ဖြင့်၊ ဆိန္ဒန္တာ-ဖြတ်သူတို့သည်၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ဆိန္ဒတိ ဝိယ-ဖြတ်သကဲ့သို့၊
(ဧဝံ-တူ၊) မရဏံ-သည်၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ဆိန္ဒတိ-၏”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်၊] ဧဝံ သန္တေပိ-
သော်လည်း၊ ဝိဝဋ္ဋံ-ဝဋ္ဋမှကင်းသော နိဗ္ဗာန်ကို၊ [ဝဋ္ဋတော+ဝိဂတံ ဝိဝဋ္ဋံ-သီဋိသစ်-
၁, ၃၀၉၊ ၄၆၈၊] ပတ္ထေန္တာ နာမ-တို့မည်သည်၊ နတ္ထိ-ကုန်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊
ဝဋ္ဋမေဝ-ကိုသာ၊ ပတ္ထေန္တိ-ကုန်၏။” က္ကတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ အနုသန္တိ ယဇေတွာ
ဓမ္မံ ဒေသေန္တော က္ကမံ ဂါထံ အာဟ၊ (ကိံ)၊ “ယထာ၊ ပေ၊ ပါဏိန”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

သပတ္တိဝါသော-တူသောလင်ရှိသူမနှင့် နေရခြင်း၊ (တစ်နည်း) သမာနော+ပတိ သာ-
မိကော ဧတာသန္တိ သပတ္တိယော၊ သပတ္တိနံ+သန္တိကေ+ဝါသော သပတ္တိဝါသော-တူ
သော လင်ရှိသူမတို့၏ အထံ၌ နေရခြင်း။ (ဇာဋီသစ်-၃, ၂၁၉)

ယထာ ဒဏ္ဍေန ဂေါပါလော၊ ဂါဝေါ ပါဇေန္တိ ဂေါစရံ၊

ဧဝံ ဇရာစ မစ္စု စ၊ အာယံ ပါဇေန္တိ ပါဏိနံ။

ဂေါပါလော-နွားကျောင်းသားသည်၊ ဒဏ္ဍေန-နှင့်တံဖြင့်၊ ဂါဝေါ-နွားတို့ကို၊ ဂေါစရံ-နွားတို့၏ လှည့်လည်ကျက်စားရာအရပ်သို့၊ ဝါ-နွားစားကျက်သို့၊ ပါဇေတိ ယထာ-သွားစေသကဲ့သို့၊ ဝါ-မောင်းနှင်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဇရာစ-အိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မစ္စု စ-သေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပါဏိနံ-သတ္တဝါတို့၏၊ [ဂါထာ၌ ဆန်းကြောင့် ရသပြု၍ “ပါဏိနံ” ဟု ရှိသည်၊] အာယံ-အသက်ကို၊ ပါဇေန္တိ-ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏသို့ သွားရောက်စေကုန်၏။

တတ္ထ-၌၊ ပါဇေတိတိ-ကား၊ ဆေကော-ကျွမ်းကျင်သော၊ ဂေါပါလော-သည်၊ ကေဒါရန္တရံ-လယ်ကန်သင်း၏ အတွင်းသို့၊ ပဝိသန္တိယော-ကုန်သော၊ ဂါဝေါ-တို့ကို၊ ဒဏ္ဍေန-ဖြင့်၊ နိဝါရေတွာ-တား၍၊ တေနေဝ-ထိုတုတ်ဖြင့်ပင်၊ ပေါထေ-နွှော-ရိုက်နှက်လျက်၊ သုလဘတိဏောဒကံ-လွယ်ကူစွာ ရအပ်သော မြက်ရေ ရှိသော၊ ဂေါစရံ-ကျက်စားရာနေရာသို့၊ (စားကျက်သို့)၊ နေတိ-၏။ အာယံ ပါဇေန္တိတိ-ကား၊ ဇိဝိတိန္ဒြိယံ-ကို၊ ဆိန္ဒြိ-ဖြတ်ကုန်၏၊ ခေပေန္တိ-ကုန်စေကုန်၏။ ဟိ-ဥပမာဆောင် ထင်အောင် ပြဦးအံ့၊ ဇရာ စ-သည်လည်းကောင်း၊ မစ္စု စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဂေါပါလကော ဝိယ-နွားကျောင်းသားကဲ့သို့၊ ဝါ-နွားကျောင်းသားနှင့် တူသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဇိဝိတိန္ဒြိယံ-သည်၊ ဂေါဂဏော ဝိယ-နွားအပေါင်းကဲ့သို့၊ ဝါ-တူသည်၊ (ဟောတိ)၊ မရဏံ-သည်၊ ဂေါစရဘူမိ ဝိယ-နွား၏ကျက်စားရာမြေကဲ့သို့၊ ဝါ-နွားစားကျက်မြေနှင့် တူသည်၊ (ဟောတိ)။ တတ္ထ-ထို“ဂေါပါလကော ဝိယ” အစရှိသော စကားရပ်၌၊ တာဝ-စွာ၊ ဇာတိ-သည်၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ ဇိဝိတိန္ဒြိယံ-ကို၊ ဇရာယ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ပေသေသိ-ပြီ ဇရာ-သည်၊ ဗျာဓိနော-၏၊ သန္တိကံ-သို့ (ပေသေသိ)၊ ဗျာဓိ-သည်၊ မရဏဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့ (ပေသေသိ)၊ တမေဝ မရဏံ-သည်ပင်၊ ကုဋ္ဌာရိယာ-ဖြင့်၊ ဆေဒံ ဝိယ-ဖြတ်ခြင်းကဲ့သို့၊ ဆိန္ဒြိတွာ၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့သည်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤဂါထာ၌၊ ဩပမ္မသမ္ပုဋ္ဌိပါဒနံ-ဥပမာနကို ဥပမေယျနှင့် ကောင်းစွာ ပြီးစေခြင်းတည်း၊ ဝါ-ဥပမာနကို ဥပမေယျနှင့် နှီးနှောတိုက်ဆိုင်ခြင်းတည်း၊ ဝါ-

ဥပမာ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်းတည်း။ [ဩပမ္မသမ္ပဒိုပါဒနန္တိ ဩပမ္မတ္ထဿ ဥပ-
မေယျေန သမ္ပဒေဝ ပဋိပါဒနံ-သာရတ္ထ-၁, ၃၅၂၊ ပါရာဘာ-၂, ၁၃၃၊] ဒေသနာ-
ဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊
ဣတိ-ဥပေါသထိကဣတ္တိနံ ဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ဥပေါသထိကဣတ္တိနံ ဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၆-အဇေရပေတဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

အထ ပါပါနိ ကမ္မာနီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော
အဇေရပေတံ-စပါးကြီးမြွေပြိတ္တာကို၊ အာရဗ္ဗ၊ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကသ္မိံ-
သော၊ သမယေ-၌၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော-သည်၊ လက္ခဏတ္ထေရေန-နှင့်၊
သဒ္ဓိ၊ ဂိဇ္ဈကုဋတော-မှ၊ ဩတရန္တော-သက်ဆင်းလသော်၊ ဒိဗ္ဗေန-နတ်ပြည်၌
ဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုနှင့် တူသော၊ စက္ခုနာ-အဘိညာဉ်မျက်စိဖြင့်၊ ပဉ္စ-
ဝိသတိယောဇနိကံ- ၅ယူဇနာရှိသော၊ (၅ယူဇနာရှည်သော)၊ အဇေရပေတံ
နာမ-ကို၊ အဒ္ဓသ-ပြီ၊ တဿ-ထိုစပါးကြီးမြွေပြိတ္တာ၏၊ သီသတော-မှ၊ အဂ္ဂိ-
ဇာလာ-မီးအလျှံတို့သည်၊ ဥဌဟိတွာ-ထွက်ပေါ်လာ၍၊ ပရိယန္တံ-အမြီးအစွန်
သို့(အမြီးဖျားသို့)၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်၏၊ ပရိယန္တတော-မှ၊ ဥဌဟိတွာ-၍၊ သီသံ-
သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ ဥဘယတော-ဦးခေါင်း၊အမြီးဖျား ၂ပါးစုံမှ၊ ဥဌဟိတွာ-၍၊
မဇ္ဈေ-၌ ဩတရန္တိ-သက်ရောက်ကုန်၏၊ ဝါ-ပေါင်းဆုံကုန်၏၊ ထေရော-သည်၊
တံ-ထိုစပါးကြီးမြွေပြိတ္တာကို၊ ဒိသွာ၊ သိတံ-ပြုံးခြင်းကို၊ ပါတွာကာသိ (ပါတု+
အကာသိ)-ထင်ရှားစွာ ပြုပြီ၊ [ဓမ္မဘာ-၃, ၁၆၀၈၊] လက္ခဏတ္ထေရေန-သည်၊
သိတကာရဏံ-ပြုံးခြင်း၏အကြောင်းကို၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော)၊ “အာ-
ဝုသော-ငါ့ရှင်! ဣမဿ ပဉ္စဿ-၏၊ ဝါ-ကို၊ ဝေယျာကရဏာယ-ဖြေဆိုခြင်း
ငှာ၊ ဝါ-၏၊ အကာလော-အခါမဟုတ်သေး၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ မံ-ကို၊
ပုစ္ဆေယျာသိ-လော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ ရာဇဂဟေ-၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-
၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂတကာလေ-၌၊ လက္ခဏတ္ထေရေန-သည်၊ ပုဋ္ဌော-
သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော! တတြ-ထိုဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌၊ အဟံ၊

ဧကံ-သော၊ ပေတံ-ကို၊ အဒ္ဓသံ၊ တဿ-ထိုပြီတ္တာ၏။ ဧဝှူပေါ နာမ-သော၊ အတ္တဘာဝေါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အဟံ၊ တံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ‘ဝတ-စင်စစ်၊ မေ-သည်၊ ဧဝှူပေါ-သော၊ အတ္တဘာဝေါ-ကို၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော-ရှေး၌မမြင်အပ်ခဲ့ဘူး၊’ ကုတိ-တွေး၍၊ သိတံ-ကို၊ ပါတွာကာသိ-ပြီ” ကုတိ-ပြီ သတ္တာ-သည်၊ “ဘိက္ခဝေ! ဝတ-စင်စစ်၊ သာဝကာ-တို့သည်၊ စက္ခုဘူတာ-ဖြစ်သော ပညာမျက်စိရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရန္တိ-ကုန်၏။” ကုတိအာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတော်တို့ကို၊ ဝဒန္တော-မူလျက်၊ ထေရဿ-၏။ ကထံ-ကို၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ-တည်စေ၍၊ “ဘိက္ခဝေ! မယာပိ-သည်လည်း၊ ဧသော ပေတော-ကို၊ ဗောဓိမဏ္ဍေယေဝ-၌ပင်၊ ဒိဋ္ဌော-ပြီ၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၇၇။] ‘စ ပန-သို့သော်လည်း၊ ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ မေ-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ န သဒ္ဓဟေယျ-ကုန်ရာ၊ တေသံ-တို့၏၊ တံ-ထိုမယုံကြည်ခြင်းသည်၊ အဟိတာယ-ငှာ၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊’ ကုတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ န ကထေသိ-မိန့်တော်မူခဲ့၊ ကုဒါနိ-၌၊ မောဂ္ဂလ္လာနံ-ကို၊ သက္ခိ-သက်သေကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ကထေမိ-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊ တဿ-ထိုပြီတ္တာ၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-ရှေးကံကို၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ ဗျာကာသိ-ကုန်ပြီ။

ကိရ-ခဲ့၊ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ-၌၊ သုမင်္ဂလသေဋ္ဌိ နာမ-သည်၊ သုဝဏ္ဏိဋ္ဌ-ကာဟိ-ရွှေအုတ်တို့ဖြင့်၊ ဘူမိံ-ကို၊ သန္တရိတွာ-ခင်း၍၊ ဝိသတိဥသဘဋ္ဌာနေ-ဥသဘ(၂၀)ရှိသော အရပ်၌၊ တတ္ထကေနေဝ-ထိုဥသဘ(၂၀)အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဓနေန-ဖြင့်၊ ဝိဟာရံ-ကို၊ ကာရေတွာ-၍၊ တာဝ-တ္ထကေနေဝ- ထိုဥသဘ(၂၀)အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော ဥစ္စာဖြင့်၊ ဝိဟာရမဟံ-ကျောင်းပူဇော်ပွဲကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၃၀၁။] ကာရေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုသုမင်္ဂလသူဌေးသည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ပါတောဝ-၌ပင်၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ နဂရဒ္ဓါရေ-၌၊ ဧကိဿာ-သော၊ သာလာယ-ဇရပ်၌၊ ကာသာဝံ-ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်ကို၊ သသီသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွ၊ ပါရုပိတွာ-ခြံ၍၊ ကလလမက္ခိတေဟိ-ရွံ့တို့ဖြင့် လိမ်းကျံအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-ရွံ့ပေနေကုန်သော၊ ပါဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ နိပန္နံ-သော၊ ဧကံ-သော၊ စောရံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ “အယံ

ကလလမက္ခိတပါဒေါ-ဤန္တိတိဖြစ် လိမ်းကျံအပ်သော ခြေရှိသူသည်။ ရတ္တိ-၌၊ ဝိစရိတွာ-၍၊ ဒိဝါ-၌၊ နိပန္နမနုဿော-အိပ်သောသူသည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်။” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ စောရော-သည်၊ မုခံ-မျက်နှာကို၊ ဝိစရိတွာ-၍၊ သေဌိ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “ဟောတု-ရှိပါစေ၊ တေ-သင့်ဖို့၊ ဝါ-၏အတွက်၊ ဝါ-၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြု ထိုက်သည်ကို၊ ဇာနိဿာမိ-လိမ့်မည်။” ကုတိ-သို့၊ အာယာတံ-ကို၊ ဗန္ဓိတွာ-၍၊ သတ္တကုတ္တံ-၇ကြိမ်၊ ခေတ္တံ-ကို၊ ဈာပေသိ-လောင်စေပြီ(မီးရှိပြီ)၊ သတ္တကုတ္တံ၊ ဝဇေ-နွားခြံ၌၊ ဂုန္တံ-တို့၏၊ ပါဒေ-တို့ကို၊ ဆိန္ဒိ-ပြီ၊ သတ္တကုတ္တံ၊ ဂေဟံ-ကို၊ ဈာပေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုခိုးသူသည်၊ ဧတ္တကေနာပိ-ဤမျှလောက်ဖြင့်လည်း၊ ကောပံ-အမျက်ကို၊ နိဗ္ဗာပေတုံ-ငြိမ်းစေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-သော်၊ တဿ-ထိုသူဌေး၏၊ စူဠပဋ္ဌာကေန-အလုပ်ကျွေးငယ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ မိတ္တသန္တဝံ-မိတ်ဖွဲ့ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ “တေ-၏၊ သေဌိနော-အား၊ ကိံ-အဘယ်အရာကို၊ ပိယံ-ချစ်မြတ်နိုးအပ်သနည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော)၊ “တဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဂန္ဓကုဋိတော-ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်ထက်၊ ဝါ-မှ၊ အညံ-သည်၊ ပိယ-တရံ-သာ၍ ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော အရာသည်၊ နတ္ထိ၊” ကုတိ-သို့၊ သုတွာ-၍၊ “ဟောတု-စေ၊ ဂန္ဓကုဋိ-ကို၊ ဈာပေတွာ-၍၊ ကောပံ-ကို၊ နိဗ္ဗာပေဿာမိ-အံ့၊” ကုတိ-၍၊ သတ္တရိ-သည်၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ပဝိဋ္ဌေ-သော်၊ ပါနိယပရိဘောဇနိယ-ယဇေ-သောက်ရေအိုး၊ သုံးရေအိုးတို့ကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-၍၊ ဂန္ဓကုဋိယံ-၌၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ သေဌိ-သည်၊ “ဂန္ဓကုဋိ-သည်၊ ဈာယတိ ကိရ-သတဲ့၊” ကုတိ-သို့၊ သုတွာ-၍၊ အာဂစ္ဆန္တော-သော်၊ ဈာမကာလေ-မီးလောင်ရာအခါ၌၊ အာဂန္တာ-၍၊ ဈာမံ-မီးလောင်အပ်သော၊ ဂန္ဓကုဋိ-ကို၊ ဩလောကေန္တော-သော်၊ ဝါလ-ဂ္ဂမတ္တမ္ပိ-သားမြီးဖျားမျှလည်း၊ ဒေါမနဿံ-ကို၊ အကတွာ-၍၊ ဝါမဗာဟု-လက်ဝဲလက်မောင်းကို၊ သမဉ္ဇိတွာ-ကွေး၍၊ ဒက္ခိဏေန-လက်ယာဖြစ်သော၊ ဟ-ထွေ့န-ဖြင့်၊ မဟာအပ္ပေဋ္ဌနံ-ကြီးစွာသော လက်ခမောင်းခတ်ခြင်းကို၊ အပ္ပေဋ္ဌေသိ-ခတ်ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသူဌေးကို၊ သမိပေ-၌၊ ဌိတာ-တို့သည်၊ ပုစ္ဆိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ “သမိ-အရှင်သူဌေး! ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတ္တကံ-ရှိသော၊ ဓနံ-ကို၊ ဝိဿဇေတွာ-၍၊ ကတဂန္ဓကုဋိယာ-ဆောက်လုပ်အပ်သော ဂန္ဓကုဋိသည်၊ ဈာမကာလေ-၌၊ အပ္ပေဋ္ဌေသိ-နည်း?” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုသူဌေးသည်။

အာဟ၊ (ကိ)။ “တာတာ-အမောင်တို့! မေ-သည်။ အဂ္ဂိအာဒီဟိ-တို့ဖြင့်၊ အသာ-
 ဓာရဏေ-မဆက်ဆံသော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏။ သာသနေ-၌၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ဓနံ-ကို၊
 နိဒဟိတံ-မြှုပ်နှံခြင်းငှာ၊ ဝါ-မြှုပ်နှံခွင့်ကို၊ လဒ္ဓံ၊ ‘ပုနပိ-လည်း၊ ဧတ္တကံ-သော၊
 ဓနံ-ကို၊ ဝိဿဇေတွာ-၍၊ သတ္ထု-၏။ ဂန္ဓကုဋီ-ကို၊ ကာတံ-ငှာ၊ ဝါ-ပြုခွင့်ကို၊
 လဘိဿာမိ-ရတော့မည်၊’ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တုဋ္ဌမာနသော-နှစ်သက်
 သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) အပ္ပောဋေသိ-ပြီ၊” ဣတိ-ပြီ၊
 သော-ထိုသူဌေးသည်၊ ပုန၊ တတ္တကံ-သော၊ ဓနံ-ကို၊ ဝိဿဇေတွာ-၍၊ ဂန္ဓကုဋီ-
 ၍၊ ကာရေတွာ-၍၊ ဝိသတိသဟဿဘိက္ခုပရိဝါရဿ-၂သောင်းသော ရဟန်း
 အခြံအရံရှိတော်မူသော၊ သတ္ထုနော-အား၊ ဒါနံ-ကို၊ အဒါသိ၊ တံ-ထိုသူဌေးကို၊
 ဒိသ္မာ-၍၊ စောရော-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)။ “အဟံ-သည်၊ ဣမံ-ဤသူဌေးကို၊
 အမာရေတွာ-မသေစေမူ၍၊ ဝါ-မသတ်မူ၍၊ မင်္ဂလာတုံ-မျက်နှာမသာမယာသူ
 ဖြစ်အောင် ပြုခြင်းငှာ၊ န သက္ခိဿာမိ-မဟုတ်၊ ဟောတု-စေ၊ နံ-ကို၊ မာရေ-
 သာမိ-အံ့၊” ဣတိ-၍၊ နိဝါသနန္တရေ-ခါးဝတ်ပုဆိုးကြား၌၊ ဆုရိကံ-ဓားငယ်ကို၊
 (ဓားမြှောင်ကို)၊ ဗန္ဓိတွာ-၍၊ သတ္တာဟံ-လုံး၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဝိစရန္တောပိ-သော်
 လည်း၊ ဩကာသံ-ကို၊ န လဘိ-မရ၊ မဟာသေဋ္ဌိပိ-သည်လည်း၊ သတ္တ-ကုန်
 သော၊ ဒိဝသာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ ဒါနံ-
 ကို၊ ဒတွာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္ဓိတွာ-၍၊ အာဟ၊ (ကိ)။ “ဘန္တေ-ရား! ဧကေန-
 သော၊ ပုရိသေန-သည်၊ မမ-၏၊ ခေတ္တံ-ကို၊ သတ္တကုတ္တံ-ကြိမ်၊ ဈာပိတံ-အပ်ပြီ၊
 ဝဇေ-၌၊ ဂုန္တံ-တို့၏၊ ပါဒါ-တို့ကို၊ သတ္တကုတ္တံ-ကြိမ်၊ ဆိန္ဒာ-ကုန်ပြီ၊ ဂေဟံ-ကို၊
 သတ္တကုတ္တံ-ကြိမ်၊ ဈာပိတံ-ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဂန္ဓကုဋီပိ-ကိုလည်း၊ တေနေဝ-ထို
 ယောက်ျားသည်ပင်၊ ဈာပိတာ-အပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-မည်၊ အဟံ-သည်၊
 ဣမသ္မိံ ဒါနေ-၌၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပတ္တိ-အဖို့ကို၊ တဿ-ထိုယောက်ျားအား၊ ဒမ္ပိ-
 ၍၊” ဣတိ-လျှောက်ပြီ။

တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ၊ စောရော-သည်၊ “မေ-သည်၊ ဘာရိယံ-သော၊
 ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ ဝတ-ပြုအပ်မိလေစွ၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၆၃၈] ဧဝံ-သို့၊ အပရာဓ-
 ကာရကေ-ပြစ်မှားမှုကို ပြုသော၊ ဝါ-အပြစ်ကို ပြုသော၊ မယိ-၌၊ ဣမဿ-

ဤသူဌေး၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကောပမတ္တမ္ပိ-စိတ်ဆိုးခြင်းမျှသည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ ကုမသ္မိ-
 မ္ပိ ဒါနေ-၌လည်း၊ မယုမေဝ-အားသာ၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပတ္တိ-ကို၊ ဒေတိ၊ အဟံ၊ ကုမသ္မိ-
 ဤသူဌေး၌၊ ဒုဗ္ဘာမိ-ပြစ်မှားမိ၏၊ မေ-သည်၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ပုရိသံ-ကို၊ အ-
 ခမာပေန္တဿ-သည်းမခံစေလသော်၊ ဝါ-မတောင်းပန်လသော်၊ ဒေဝဒဏ္ဍောပိ-
 ဒေဝဒဏ်သည်လည်း၊ ဝါ-မိုးကြိုးသည်လည်း၊ [ဒေဝဒဏ္ဍောတိ အသနိ-ဓမ္မဋီ-
 ၁၉၇] မေ-၏၊ မတ္တကေ-၌၊ ပတေယျ-ရာ၏၊ ကုတိ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သေဌိဿ-
 ၏၊ ပါဒမူလေ-၌၊ နိပဇ္ဇိတွာ-ဝပ်၍၊ “သာမိ၊ မေ-အား၊ ခမာဟိ-လော၊” ကုတိ-
 သို့၊ ဝတွာ၊ “ကုဒိ-ဤသို့ ပြုခြင်းသည်၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်နည်း?” ကုတိ-သို့၊
 ဝုတ္တေ၊ “သာမိ၊ ဧဝံ-သို့၊ အယုတ္တကံ-မသင့်သော၊ ကမ္မံ-အမှုကို၊ မယာ-သည်၊
 ကတံ-ပြီ၊ တဿ မေ-အား၊ ခမာဟိ-လော၊” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ အထ-၌၊
 နံ-ကို၊ သေဌိ-သည်၊ “တယာ-သည်၊ မေ-၏၊ ကုဒဗ္ဗိဒဉ္စ-ဤမည်သောအမှု
 ဤမည်သောအမှုကိုလည်း၊ ကတံ-ပြုအပ်ခဲ့သလော၊” ကုတိ-သို့၊ သဗ္ဗံ-ကို၊ ပုစ္ဆိ-
 တွာ၊ “အာမ-ဟုတ်ကဲ့၊ မယာ-သည်၊ ကတံ-ပြီ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “တုံ-ကို၊
 မယာ-သည်၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော-ရှေး၌ မမြင်အပ်ခဲ့ဘူးပါ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ မေ-အား၊
 ကုဇ္ဈိတွာ-စိတ်ဆိုး၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အကာသိ-ပြုခဲ့သနည်း” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ၊ သော-
 ထိဒိုးသူသည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ နဂရာ-မှ၊ နိက္ခန္ဓေန-သော၊ တေန-ထိုသူဌေးသည်၊
 ဝုတ္တဝစနံ-ပြောဆိုအပ်သော စကားကို၊ သာရေတွာ-အမှတ်ရစေ၍၊ “ကုမိနာ
 ကာရဏေန-ကြောင့်၊ မေ-သည်၊ ကောပေါ-ကို၊ ဥဟဒိတော-ဖြစ်စေအပ်ခဲ့ပါပြီ၊”
 ကုတိ-သို့၊ အာဟ၊ သေဌိ-သည်၊ အတ္တနာ-သည်၊ ဝုတ္တံ-ပြောအပ်ခဲ့သော
 စကားကို၊ သရိတွာ-၍၊ “တာတ၊ အာမ-အိမ်း၊ မယာ-သည်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ မေ-၏၊
 တံ-ထိုစကားကို၊ ခမာဟိ-လော၊” ကုတိ-သို့၊ စောရံ-ကို၊ ခမာပေတွာ-စေ၍၊
 “တာတ၊ ဥဋ္ဌေဟိ-လော၊ တေ-အား၊ ခမာမိ-၏၊ တာတ၊ ဂစ္ဆ-လော၊” ကုတိ-
 သို့၊ အာဟ၊ သာမိ၊ မေ-အား၊ သစေ ခမသိ-အံ့၊ သပုတ္တဒါရံ-သားသမီးမယား
 နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ မံ-ကို၊ ဂေဟေ-၌၊ ဒါသံ-ကို၊ ကရောဟိ-လော၊ ကုတိ-ပြီ၊
 တာတ၊ တုံ-သည်၊ မယာ-သည်၊ ဧတ္တကေ-ဤမျှလောက်သော စကားကို၊
 ကထိတေ-ပြောအပ်သော်၊ ဝါ-ပြောအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝရူပံ-သော၊

ဆေဒနံ-ဖြတ်တောက်ခြင်းကို၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ပန-စင်စစ်
 ကား၊ ဂေဟေ-၌၊ ဝသန္တေန-နေသောသင်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊ ကိဉ္စိ-ကို၊ ကထေတုံ-
 ဌာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ (မဖြစ်နိုင်)၊ မေ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ဝသန္တေန-
 နေသော၊ တယာ-သင်ဖြင့်၊ ကိစ္စံ-ပြုဖွယ်သည်၊ န အတ္ထိ၊ တေ-အား၊ ခမာမိ-
 ၏၊ တာတ-အမောင်၊ ဂစ္ဆ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ စောရော-သည်၊ တံ ကမ္မံ-ကို၊
 ကတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အာယုပရိယောသာနေ-၌၊ အဝိစိမ္ပိ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-သည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ တတ္ထ-၌၊ ပစ္စိတွာ-၍၊ ဝိပါကာဝသေသေန-အကျိုး၏
 အကြွင်းအကျန်အားဖြင့်၊ ဝါ-ကြွင်းကျန်သောအကျိုးအားဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ [ဓမ္မ
 ဘာ-၁၊ ၅၉၁။] ဣဒါနိ-၌၊ ဂိဇ္ဈကူဇေ-သော၊ ပဗ္ဗတေ-၌၊ ပစ္စတိ-၏၊ ဣတိ-
 ဤကား ရှေးကံတည်း၊ (ရှေးမကောင်းမှုတည်း)။

ဧဝံ-လျှင်၊ သတ္တာ-သည်၊ တဿ-ထိုစပါးကြီးမြွေပိတ္တာ၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-ကို၊
 ကထေတွာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ! ဗာလာ နာမ-တို့မည်သည်၊ ပါပါနိ-မိမိကိန်းရာ
 သတ္တဝါကို၊ အပယ်၎င်းသို့ ရောက်စေတတ်ကုန်သော၊ ဝါ-ယုတ်မာကုန်သော၊
 ကမ္မာနိ-တို့ကို၊ ကရောန္တာ-ကုန်စဉ်၊ န ဗုဇ္ဈန္တိ-မသိကုန်၊ ပစ္ဆာ ပန-နောက်၌ကား၊
 အတ္တနာ-သည်၊ ဝါ-ကိုယ်တိုင်၊ ကတကမ္မေဟိ-ပြုအပ်ခဲ့သော အကုသိုလ်ကံ
 တို့သည်၊ ခုယုမာနာ-လောင်အပ်ကုန်လသော်၊ အတ္တနာဝ-သည်ပင်၊ ဝါ-တိုင်
 ပင်၊ အတ္တနော-၏၊ ဒါဝဂ္ဂိသဒိသာဝ-တောမီးနှင့်တူကုန်သည်သာ၊ [ဒုဋ္ဌော+အဂ္ဂိ
 ဒဝဂ္ဂိ၊ [ဒု+အဂ္ဂိ၊ ဥကို အဝပြု] ဒဝဂ္ဂိယေဝ ဒါဝဂ္ဂိ၊ [ဒဝဂ္ဂိ+ဏာ-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၂၄၁၊]
 ဒါဝဂ္ဂိနာ+သဒိသာ ဒါဝဂ္ဂိသဒိသာ၊] ဟောန္တိ-ကုန်၏။” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ အနု-
 သန္တိံ ယဇေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကံ)၊ အထ
 ပါပါနိ၊ ပေ၊ တပွတိ”တိ-၍၊ (အာဟ)။

**အထ ပါပါနိ ကမ္မာနိ၊ ကရံ ဗာလော န ဗုဇ္ဈတိ၊
 သေဟိ ကမ္မေဟိ ဒုဗ္ဗေဓော၊ အဂ္ဂိသုဗောဝ တပွတိ။**

ဗာလော-လူမိုက်သည်၊ ပါပါနိ-မိမိကိန်းရာ၊ သတ္တဝါကို၊ အပါယ်၎င်းသို့
 ရောက်စေတတ်ကုန်သော၊ ကမ္မာနိ-မကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရံ (ကရောန္တာ)-ပြု
 လသော်၊ အထ-မကောင်းမှုပြုရာ၊ ထိုအခါ၌၊ (မကောင်းမှုပြုစဉ်၌)၊ န ဗုဇ္ဈတိ-

(မကောင်းကျိုးဖြစ်တတ်၏ဟု) မသိ၊ ဒုဗ္ဗေဓာ-ပညာမရှိသူသည်၊ သေဟိ-မိမိ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ ကမ္မေဟိ-အကုသိုလ်ကံတို့ကြောင့်၊ **အဂ္ဂိဉ္စမော ဣဝံ-မီး** လောင်အပ်သူကဲ့သို့၊ ဝါ-မီးအလောင်ခံရသူကဲ့သို့၊ **တပွတိ-ငရဲရောက်က**၊ ပူ ပန်ရ၏။

တတ္ထ-၌၊ **အထ ပါပါနီ**တိ-ကား၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ ဗာလော-သည်၊ ကောဓဝသေန-အမျက်ဒေါသ၏အစွမ်းဖြင့်(စိတ်ဆိုးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်)၊ ပါပါနီ-မကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောတိ-ပြုသည်သာ၊ [ကေဝလံသဒ္ဓါ၊ ရှိလေရာ၊ မှန်စွာဇေဝတ္ထု-မာန်လည်း-၁၇၈၊] န-မဟုတ်သေး၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ ကရောန္တောပိ-သော်လည်း၊

အဂ္ဂိဉ္စမော တပွတိ။ ။ “အဂ္ဂိဉ္စမော+အဝတပွတိ”ဟု ဖြတ်၍ “အဂ္ဂိဉ္စမော-ငရဲမီးလောင်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အဝတပွတိ-ပူပန်ရ၏”ဟုလည်းကောင်း “အဂ္ဂိဉ္စမော+ဇေ”ဟု ဖြတ်၍ “အဂ္ဂိဉ္စမော-ငရဲမီးအလောင်ခံရသည်ဖြစ်၍သာလျှင်”ဟုလည်းကောင်း ပေးကြသေး၏။ “ဒါဝဂ္ဂိသဒိသာဝ(ဓမ္မ.ဋ္ဌ-၂, ၄၁)၊ အဂ္ဂိဉ္စမော အာတပေ(ဇု-၂, ၁၃၁)။ အဂ္ဂိနာ ဉ္စမာ ဝိယ(ပေတ. ဋ္ဌ-၁၆၁)”စကားတို့ကို ထောက်၍ “အဂ္ဂိဉ္စမော+ဣဝံ”ဟု ဖြတ်၍ ပေးခြင်းကသာ ကောင်း၏။

အထ ပါပါနီ။ ။ အထကို အဓိကာရ(အရာဌာန)အနက်ဟော ယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ ဂရဟာအနက်ယူ၍ “ဗာလော-သည်၊ ပါပါနီ-ကုန်သော၊ ကမ္မာနိ ကရောန္တော-သော်၊ န ဗုဇ္ဈတိ၊ အထ-ထိုသို့မသိပါသော်လည်း၊ ဒုဗ္ဗေဓာ-သည်၊ သေဟိ ကမ္မေဟိ အဂ္ဂိ-ဉ္စမော-သို့၊ တပွတိ”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ “န ကေဝလံ”စသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ အထနိပါတ် သမုစ္စည်းအနက်ဟောဟုလည်း ဆို၏။ ထိုအလို “ဗာလော-သည်၊ ပါပါနီ ကမ္မာနိ အထ (ကရောတိ)-ပြုလည်း ပြု၏၊ ကရံ (ကရောန္တော)-သော်၊ ဝါ-စဉ်၊ အထ န ဗုဇ္ဈတိ-(မကောင်းကျိုးဖြစ်တတ်၏ဟု) သိလည်း မသိ”ဟု ပေးရဖွယ် ရှိ၏။

မင်္ဂလအနက်ကောင်း။ ။ အထ၏အနက်တို့တွင် မင်္ဂလအနက်ပါ၏။ မင်္ဂလ အနက်ဟော အထသည် ပဒါလင်္ကာရမျှသာ ဖြစ်၏။ အနက်ပေးဖွယ်မလို၊ ဤ၌လည်း အထအတွက် မည်သို့မျှ မဖွင့်သဖြင့် “ရှိတာမပြု၊ အနတ္ထ”အရ မင်္ဂလအနက် (ပဒါလင်္ကာရ-အနက်မဲ့)ယူ၍ “ဗာလော-သည်၊ ပါပါနီ ကမ္မာနိ ကရံ-သော်၊ ဝါ-စဉ်၊ န ဗုဇ္ဈတိ”ဟု ပေးခြင်းသာ ပို၍ ကောင်း၏။ [အထာတိ မင်္ဂလတ္ထော၊ မင်္ဂလံ နာမ ပဒဿ အလင်္ကာရဘာဝေါ-မဏိ-၁, ၂၄၈၊ ၂၅၂။]

န ဗုဒ္ဓတိ-မသိ၊ ကုတိ အတ္ထော၊ စ-ဆက်၊ ပါပံ-ကို၊ ကရောန္တော-သော်၊ ဝါ-သူ
 သည်၊ “ပါပံ-ကို၊ ကရောမိ-၏။” ကုတိ-သို့၊ အဗုဒ္ဓနကော နာမ-မသိသူမည်
 သည်၊ နတ္ထိ၊ “ဣမဿ ကမ္မဿ-ဤမကောင်းမှု၏၊ ဧဝရူပေါ နာမ-သော၊ ဝိ-
 ပါကော-သည်၊ (ဟောတိ)။” ကုတိ-သို့၊ အဇနနတာယ-မသိသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ “န ဗုဒ္ဓတိ”တိ-န ဗုဒ္ဓတိဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ **သေဟီ**တိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊
 သန္တကေဟိ-ကုန်သော၊ တေဟိ ကမ္မေဟိ-ထိုကံတို့ကြောင့်၊ ဒုဓမ္မော နိပ္ပညော-
 ပညာမရှိသော၊ သော ပုဂ္ဂလော-သည်၊ နိရယေ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ၊ အဂ္ဂိဉ္ဇမောဝ-
 မီးလောင်အပ်သကဲ့သို့၊ တပ္ပတိ-၏၊ ကုတိ အတ္ထော။ ဒေသနာဝသာနေ ဗဟူ
 သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ ပါပုဏိသု၊ ကုတိ-အဇရပေတဝတ္ထု ပြီးပြီ။

အဇရပေတဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီးပြီ။

၇-မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ယော ဒဏ္ဍေနာတိ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော
 မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ သမယေ-
 ဌ၊ တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊ သန္နိပတိတွာ-၍၊ မန္တေသုံ-တိုင်ပင်ကြပြီ၊ (ကိ)၊ “အာ-
 ဝုသော-တို့၊ ‘ကေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-
 မှာ၊ လာဘသက္ကာရော-သည်၊ မဟာ-ပေါများသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တော-
 နည်း?’ ကုတိ-သို့၊ ဇနာထ-သိကြသလော? ကုတိ-မေးပြီ၊ မယံ-တို့သည်၊ န
 ဇနာမ-ပါကုန်၊ တုမေ ပန-တို့သည်ကား၊ ဇနာထ-သလော?၊ ကုတိ-ကုန်ပြီ၊
 အာမ-အိမ်း၊ ဇနာမ-ကြ၏၊ ဧကံ-သော၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ နာမ-မည်သူကို၊
 နိဿာယ-၍၊ ဥပ္ပန္နော-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ သော-သည်၊ ဒေဝလောကံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊
 ဒေဝတာဟိ-တို့သည်၊ ကတကမ္ပံ-ပြုအပ်ခဲ့သော ကုသိုလ်ကံကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊
 အာဂန္တာ-၍၊ မနုဿာနံ-တို့အား၊ ကထေတိ-၏၊ (ကိ)၊ ‘ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော

သေဟီ။ ။သသဒ္ဓါ အတ္တအနက်ဟောကြောင်းနှင့် “သဿ+ဣမာနိ သာနိ-မိမိ
 ဥစ္စာဖြစ်သော မကောင်းမှုတို့၊ [သ+ဏ၊]”ဟု ပြုရကြောင်းကို သိစေ၍ “အတ္တနော
 သန္တကေဟိ”ဟု ဖွင့်သည်။

ကုသိုလ်ကံကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ဝါ-ပြုသောကြောင့်၊ ဧဝံရူပံ-သော၊ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ လဘန္တိ-ကုန်၏၊ 'ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြ၏၊ နိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တာနမ္ပိ-ဖြစ်သူတို့၏ လည်း၊ ကမ္မံ-အကုသိုလ်ကံကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ အာဂန္တာ-၍၊ မနုဿာနံ-တို့အား၊ ကထေတိ-၏၊ (ကိ)၊ 'ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော အကုသိုလ်ကံကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဧဝံရူပံ-သော၊ ဒုက္ခံ-ကို၊ အနုဘဝန္တိ-ကုန်၏၊' ဣတိ-၏၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ တ-ဿ-ထိုမဟာမောဂ္ဂလ္လာန်၏၊ ကထံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ မဟန္တံ-သော၊ လာဘ-သက္ကာရံ-ကို၊ အဘိဟရန္တိ-ရှေးရှုဆောင်ကုန်၏၊ တံ-မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ကို၊ မာ-ရေတုံ-ငှာ၊ သစေ သက္ခိဿာမ-ကုန်အံ၊ (ဧဝံသတိ) သော လာဘသက္ကာရေ-သည်၊ အမှာကံ-တို့ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) အမှာကံ-တို့၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ) နိဗ္ဗတ္တိဿတိ-လိမ့်မည်" ဣတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်ကြပြီ၊ တေ-ထိုတိတ္ထိတို့သည်၊ "ဧကော-သော၊ ဥပါယော-နည်းလမ်းသည်၊ အတ္ထိ" ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သဗ္ဗေ-တို့သည်၊ ဧကစ္ဆန္တာ-တူသော ဆန္ဒရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ "ယံကိဉ္စိ-တစ်စုံ တစ်ခုကို၊ ကတ္တာ-၍၊ တံ-မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ကို၊ မာရာပေဿာမ-သေစေကြ မည်၊ ဝါ-သတ်ကြမည်" ဣတိ-သို့၊ အတ္တနော-၏၊ ဥပဋ္ဌာကေ-အလုပ်အကျွေး တို့ကို၊ သမာဒပေတွာ-ကောင်းစွာ ယူစေ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်တိုက်တွန်း၍၊ ကဟာပဏသဟဿံ-ငွေကျပ်တစ်ထောင်ကို၊ လဘိတွာ-၍၊ ပုရိသယာတ-ကမ္မံ-လူသတ်ခြင်းအမှုကို၊ ကတ္တာ၊ စရန္တေ-ကုန်သော၊ စောရေ-တို့ကို၊ ပက္ခော-သာပေတွာ-စေ၍၊ "မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော နာမ-သည်၊ ကာဠသိလာယံ-ကာဠသိလာကျောင်း၌၊ (မည်းနက်သော အဆင်းရှိသော ကျောက်ဖျာအနီး ဆောက်လုပ်အပ်သော ကျောင်း၌)၊ ဝသတိ-၏၊ တတ္ထ-ကာဠသိလာကျောင်း သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ တံ-ထိုမဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ထေရ်ကို၊ မာရေထ-သေစေကြလော၊ ဝါ-သတ်ကြလော" ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တေသံ-ထိုခိုးသားတို့အား၊ ကဟာ-ပဏေ-တို့ကို၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ၊ စောရာ-တို့သည်၊ ဓနလောဘေန-ဥစ္စာကို လို ချင်ခြင်းကြောင့်၊ သမ္ပဋ္ဌိတ္ထိတွာ-လက်ခံ၍၊ "ထေရ်-ကို၊ မာရေဿာမ-ကြပါမည်၊" ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဂန္တာ-၍၊ တဿ-ထိုမဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ထေရ်၏၊ ဝသန-ဌာနံ-ကို၊ ပရိဝါရေသု-ဝိုင်းကုန်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ တေဟိ-ထိုခိုးသားတို့သည်၊

ပရိက္ခိတ္တဘာဝံ-ဝိုင်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ ကုဗ္ဗိကစ္ဆိဒ္ဒေန-သံကောက်ပေါက်ဖြင့်၊ (သော့ပေါက်ဖြင့်)၊ နိက္ခမိတ္တာ-၍၊ ပတ္တာမိ-ပြီ၊ တေ စောရာ-တို့သည်၊ တံ ဒိဝသံ-၌၊ ဝါ-ပတ်လုံး၊ ထေရံ-ကို၊ အဒိသွာ-၍၊ ပုန၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပရိက္ခိပ္ပိသု-ကုန်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ ဥတ္တာ-၍၊ ကဏ္ဍိကာမဏ္ဍလံ-(ကျောင်း၏) ချက်ဝန်းကို၊ (အထွတ်ဝန်းကို)၊ ဘိန္ဒိတ္တာ-၍၊ အာကာသံ-သို့၊ ပက္ခန္ဓိ-ပြီ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ တေ-ထိုခိုးသားတို့သည်၊ ပဌမမာသေဝိ-ရှေးဦးလ၌လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမမာသေဝိ-အလယ်လ၌လည်းကောင်း၊ ထေရံ-ကို၊ ဂဟေတုံ-ငှာ၊ နာ-သက္ခိသု-ကုန်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ ပစ္ဆိမမာသေ-နောက်ဆုံးလသည်၊ သမ္ပတ္တေ-သော်၊ ထေရော-သည်၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတကမ္ပဿ-ပြုအပ်ခဲ့ဘူးသော အကုသိုလ်ကံ၏၊ အာကမ္ပနဘာဝံ-ရှေးရှင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ န အပဂစ္ဆိ-ဖဲမသွားတော့၊ စောရာ-တို့သည်၊ ဂန္ဓာ၊ ထေရံ-ကို၊ ဂဟေတ္တာ-၍၊ အဿ-ထိုထိုမဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ထေရ်၏၊ အဋ္ဌိနိ-တို့ကို၊ တဏှာလကဏ-မတ္တာနိ-ဆန်ကွဲအတိုင်းအရှည်ရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တာ-ကုန်လျက်၊ ဘိန္ဒိသု-ခဲ့ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုမဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ထေရ်ကို၊ မတော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သညာယ-ဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ဂုဗ္ဗပိဋေ-ချုံပေါ်၌၊ ဒိပိတ္တာ-၍၊ ပတ္တမိသု-ကုန်ပြီ။ [ဇ. ၄-၅, ၁၃၃၊ ၁၃၄၌ ၆ရက်ပတ်လုံး သတ်ခွင့်မရပဲ ၇ရက်မြောက်မှ သတ်ခွင့်ရ၍ သေစေသည်ဟု ဆို၏။]

ထေရော၊ “သတ္တာရံ-ကို၊ ပဿိတ္တာဝ-ဖူးမြင်ပြီး၍သာလျှင်၊ ပရိနိဗ္ဗာယိ-ဿာမိ-တော့မည်” ဣတိ-ကြံ၍၊ အတ္တဘာဝံ-ကို၊ ဈာနဝေဌနေန-ဈာန်တည်းဟူသော ရစ်ပတ်ကြောင်းကြိုးဖြင့်၊ ဝါ-ကြိုးနှင့်တူသော ဈာန်ဖြင့်၊ ဝေဌေတ္တာ-ရစ်ပတ်၍၊ ထိရံ-ခိုင်မြဲအောင်၊ ကတ္တာ၊ အာကာသေန-ဖြင့်၊ သတ္တု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတ္တာ-၍၊ “ဘန္တေ-ရား! ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ-မည်” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ “မောဂ္ဂလ္လာနံ! ပရိနိဗ္ဗာယိဿသိ-တော့မည်လော?” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! အာမ-ပါ” ဣတိ-ပြီ၊ “ကတ္ထ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယိဿသိ-မည်နည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ “ဘန္တေ! ကာဠသိလာပဒေသံ-ကာဠသိလာကျောင်းအရပ်သို့၊ (မည်းနက်သောအဆင်းရှိသော ကျောက်ဖျာရှိရာအရပ်သို့)” (ဂန္ဓာ-

၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ-မည်။) ကုတိ-ပြီ၊ မောဂ္ဂလ္လာန! တေန ဟိ-လျှင်၊ မယံ-အား၊ ဓမ္မ-ကို၊ ကထေတွာ-၍၊ ယာဟိ-သွားလော၊ ဟိ-မှန်၊ ကုဒါနိ-၌၊ မေ-၏၊ တာဒိဿဿ-ထိုသင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ သာဝကဿ-ကို၊ ဒဿနံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ကုတိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ “ဘန္တေ! ဧဝံ-ဤမိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း၊ ကရိဿာမိ-မည်။” ကုတိ-သို့၊ သတ္ထာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ အာကာသံ-သို့၊ ဥ-ပွတိတွာ-ပျံတက်၍၊ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေ-၌၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဝိယ-ကဲ့သို့ နာန-ပွကာရာ-အထူးထူးအပြားပြားကုန်သော ကုဒ္ဒိယော-တို့ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဓမ္မ-ကို၊ ကထေတွာ-၍၊ သတ္ထာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ကာဠသိလာဠဝိ-ကာဠသိလာ တောအုပ်သို့၊ (မည်းနက်သောကျောက်ဖျာရှိသော တောအုပ်သို့)၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယိ-ပြီ၊ “ထေရံ-ကို၊ စောရာ-တို့သည်၊ မာရေသုံ ကိရ-ကုန်သတဲ့” ကုတိ အယမ္ပိ ကထာ-ဤစကားသည်လည်း၊ သကလဇမ္ပဒိပေ-၌၊ ပတ္ထရိ-ပြန်ပြီ၊ အ-ဇာတသတ္တု-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ စောရေ-တို့ကို၊ ပရိယေသနတ္ထာယ-ငှာ၊ စရ-ပုရိသေ-သူလျှိုယောက်ျားတို့ကို၊ ပယောဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ တေသုပိ စောရေသု-တို့သည်လည်း၊ သုရာပါနေ-အရက်ဆိုင်၌၊ သုရံ-ကို၊ ပိဝန္တေသု-ကုန်လသော်၊ ဧကော-သည်၊ ဧကဿ-၏၊ ပိဋ္ဌိ-ကျောကုန်းကို၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ်၍၊ ဝါ-ထု၍၊ ပါတေသိ-လဲကျစေပြီ၊ သော-သည်၊ တံ-ကို၊ သန္တေဇေတွာ-ခြိမ်းခြောက်၍၊ “အမ္ဘော ဒုဗ္ဗိနိတ-အမောင် ခဲယဉ်းသဖြင့် ဆုံးမအပ်သူ! တံ-သည်၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ မေ-၏၊ ပိဋ္ဌိ-ကို၊ ပါတေသိ-ကျစေသနည်း?” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ဟရေ ဒုဋ္ဌစောရ-ဟယ်...ပျက်စီးသော သူခိုး! (ဟေ့...သူခိုးစုတ်!) တယာ-သည်၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပဟဋ္ဌော ကိံ ပန-ပုတ်ခတ်အပ်သလော? ကုတိ-ပြီ၊ မယာ-သည်၊ ပဟဋ္ဌဘာဝံ-ပုတ်ခတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ တံ-သည်၊ န ဇာနာသိ ကိံ ပန-မသိဘူးလော?၊ ကုတိ-ပြီ၊ ကုတိ-ဤသို့လျှင်၊ “မယာ-သည်၊ ပဟဋ္ဌော-အပ်ပြီ၊ မယာ-သည်၊ ပဟဋ္ဌော-ပြီ” ကုတိ-သို့၊ ဝဒန္တာနံ-ပြောဆိုနေကြသော၊ နေသံ-ထိုခိုးသားတို့၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ တေ စရပုရိသာ-ထိုသူလျှိုယောက်ျားတို့သည်၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ စောရေ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ရညော-အား၊ အာရောစေသုံ-ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ စောရေ-တို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ကိံ) “တုမေဟိ-တို့သည်၊

ထေရော-ကို၊ မာရိတော-သေစေအပ်သလော? ဝါ-သတ်အပ်သလော?”
 ကုတိ-ပြီ “ဒေဝ! အာမ-ပါ” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ “ကေန-သည်၊ တုမေ-တို့ကို၊ ဥ-
 ယျောဇိတာ-စေခိုင်းအပ်ကုန်သနည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဒေဝ! နဂ္ဂသမဏကေဟိ-
 အဝတ်မဝတ်သောရဟန်းတို့သည်၊ (တိတ္ထိတက္ကတွန်းတို့သည်၊) (ဥယောဇိတာ-
 အပ်ပါကုန်ပြီ)” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ ပဉ္စသတေ-ကုန်သော၊ နဂ္ဂသမဏ-
 ကေ-တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ဖမ်းယူစေ၍၊ ပဉ္စသတေဟိ-ကုန်သော၊ စောရေဟိ-
 တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ရာဇင်္ဂဏေ-၌၊ နာဘိပ္ပမာဏေသု-ချက်ပမာဏရှိကုန်သော၊
 အာဝါဋေသု-တွင်းတို့၌၊ နိခဏာပေတွာ-မြှုပ်စေ၍၊ ပလာလေဟိ-ကောက်ရိုး
 တို့ဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆာဒါပေတွာ-ဖုံးစေ၍၊ အဂ္ဂိ-ကို၊ ဒါပေသိ-စေပြီ၊ [အဂ္ဂိ ဒါပေသိ-
 မီးရှိစေပြီ] အထ-၌၊ နေသံ-ခိုးသားနှင့် တိတ္ထိတက္ကတွန်းတို့၏၊ ဈာမဘာဝံ-
 မီးလောင်ကျွမ်းအပ်ကုန်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-၍၊ အယနင်္ဂလေဟိ-သံ
 ထွန်တုံးတို့ဖြင့်၊ ကသာပေတွာ-ထွန်စေ၍၊ သဗ္ဗေ-တို့ကို၊ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ-အပိုင်း
 ငယ် အပိုင်းကြီးဖြစ်အောင်၊ (အပိုင်းပိုင်းပြတ်အောင်) [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၈၈၈] ကာ-
 ရာပေသိ-ပြီ။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ-၌၊ ကထံ-ကို၊ သမုဋ္ဌာပေသုံ၊ (ကိ)၊ “မဟာ-
 မောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော-သည်၊ အတ္တနော-အား၊ အနုနုပမေဝ-မသင့်လျော်သည်
 သာဖြစ်သော၊ မရဏံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ အာဂန္တာ-
 ၍၊ “ဘိက္ခဝေ! (တုမေ)၊ ဧတရဟိ၊ ကာယ ကထာယ-ဖြင့်၊ ဝါ-၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊
 [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၆၆၀၈]၊ သန္နိသိန္နာ-ကုန်သည်၊ အတ္တ န?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊
 “ဣမာယ နာမ-ဖြင့်၊ ဝါ-၌၊ ဝါ-ကြောင့်၊ (သန္နိသိန္နာ၊ အမှ)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊
 “ဘိက္ခဝေ! မောဂ္ဂလ္လာနော-သည်၊ ဣမဿေဝ အတ္တဘာဝဿ-အားသာ၊ အန-
 နုရူပံ-သော၊ မရဏံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ၊ ပန-အနွယကား၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ တေန-ထိုမော-
 ဂ္ဂလ္လာန်သည်၊ ကတဿ-သော၊ ကမ္မဿ-အား၊ အနုရူပမေဝ-သော၊ မရဏံ-
 သို့၊ ပတ္တော-ပြီ” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! အဿ-မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်
 ထေရ်၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-သည်၊ ကိံ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌော၊ (သမာနော)၊ ဝိတ္တာ-
 ရေတွာ-၍၊ ကထေသိ-ပြီ။

ကိရ-ချဲ့၊ အတီတေ၊ ဗာရာဏသီဝါသီ-ဗာရာဏသီမြို့၌ နေသော၊ ဧကော-
 သော၊ ကုလပုတ္တော-သည်၊ သယမေဝ-သာ၊ ကောဋူနပစနာဒီနိ-စပါးထောင်း
 ခြင်း၊ ချက်ခြင်းအစရှိကုန်သော၊ ကမ္မာနိ-တို့ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ မာတာ-
 ပိတရော-တို့ကို၊ ပဋိဇိဂိ-ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီး၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုအမျိုးကောင်း
 သား၏၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ နံ-ထိုအမျိုးကောင်းသားကို၊ “တာတ! တွံ-
 သည်၊ ဧကကောဝ-သာ၊ ဂေဟေ စ-၌လည်းကောင်း၊ အရညေ စ-၌လည်း
 ကောင်း၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တော-သော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ကိလမသိ-၏၊ တေ-ဖို့၊
 ဝါ-အတွက်၊ ဧကံ-သော၊ ကုမာရိကံ-သတို့သမီးကို၊ အာနေဿာမ-ကြမည်၊”
 ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ “အဓမ္မတာတာ-အမေ အဖေတို့၊ မယံ-အား၊ ဧဝရူပါယ-
 ဤသို့သဘောရှိသော သတို့သမီးဖြင့်၊ န အတ္ထော-အလိုမရှိပါ၊ အဟံ-သည်၊
 ယာဝ-လောက်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဇီဝထ-အသက်ရှင်ကုန်လိမ့်မည်၊ တာဝ-ထို
 အသက်ရှင်သမျှကာလပတ်လုံး၊ ဝေါ-တို့ကို၊ သဟတ္ထာ-ဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌဟိဿာမိ-
 မည်၊” ဣတိ-သို့၊ တေန-ထိုအမျိုးကောင်းသားသည်၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်ပြစ်အပ်
 ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ ပုနပျုနံ၊ တံ-ထိုအမျိုးကောင်းသားကို၊ ယာစိတွာ-၍၊
 ကုမာရိကံ-ကို၊ အာနယိသု-ကုန်ပြီ၊ သာ-သည်၊ ကတိပါဟမေဝ-အနည်းငယ်
 သောရက်ပတ်လုံးသာ၊ ဝါ-၂ရက် ၃ရက်လောက်သာလျှင်၊ တေ-ထိုမိဘတို့ကို၊
 ဥပဋ္ဌဟိတွာ-ပြုစု၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ တေသံ-ထိုမိဘတို့ကို၊ ဒဿနမ္ပိ-မြင်ခြင်းကိုလည်း၊
 ဝါ-ငှာလည်း၊ အနိစ္ဆန္တိ-အလိုမရှိလသော်၊ “တဝ-၏၊ မာတာပိတူဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊
 ဧကဋ္ဌာနေ-တစ်ခုတည်းသောအရပ်၌၊ ဝါ-တစ်နေရာတည်း ၌၊ ဝသိတုံ-ငှာ၊ န
 သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်ပါ၊” ဣတိ-သို့၊ ဥဇ္ဈာယိတွာ-ကဲ့ရဲ့၍၊ တသ္မိံ-ထိုလင်သည်၊
 အတ္တနော-၏၊ ကထံ-ကို၊ အဂ္ဂဏှန္တေ-လသော်၊ တဿ-၏၊ ဗဟိဂတကာလေ-
 အပြင်သွားရာအခါ၌၊ မကစိဝါကခဏ္ဍာနိ စ-သင်ပေါင်းလျှော်ပိုင်းတို့ကို
 လည်းကောင်း၊ ယာဂုဗေဏဉ္စ-ယာဂုအမြှုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ-၍၊
 တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊ အာကိရိတွာ-ဖြန့်ကျဲ၍၊ တေန-ထိုလင်သည်၊
 အာဂန္တာ-၍၊ “ဣဒံ-ဤဟာသည်၊ ကိံ-အဘယ်နည်း? (ဘယ်လိုလဲ)?” ဣတိ-
 သို့၊ ပုဋ္ဌာ-သည်၊ (သမာနာ)၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ “ဧတံ-ဤအမှုသည်၊ ဣမေသံ
 အန္ဓမဟလ္လကာနံ-မျက်စိကန်းသော အဖိုးကြီး၊ အဖွားကြီးတို့၏၊ ကမ္မံ-အမှု

တည်း။ သဗ္ဗ-သော၊ ဂေဟံ-ကို၊ ကိလိဋ္ဌံ-ညစ်ပေသည်ကို၊ ဝါ-ညစ်ပတ်အောင်၊ ကရောန္တာ-ကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ-ကုန်၏။ ဧတေဟိ-ဤမျက်စိကန်းသောအဖို့ကြီး အဖွားကြီးတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဧကဋ္ဌာနေ ဌ၊ ဝသိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-ပါ။” ဣတိ-ပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ တာယ-ထိုမယားသည်၊ နံ-ထိုလင်ကို၊ ပုနပျုနံ၊ ကထယမာနာယ-လ သော်၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ ပူရိတပါရမီ-ပြည့်စေအပ်သောပါရမီရှိသော(ဆည်းပူး အပ်ခဲ့သောပါရမီရှိသော) သတ္တော အပိ-သည်လည်း၊ မာတာပိတူဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဘိဇ္ဇိ-ကွဲပြီ၊ သော-ထိုအမျိုးကောင်းသားသည်၊ “ဟောတု-စေ၊ နေသံ- ထိုမိဘတို့၏၊ ဝါ-တို့ဖို့၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သောအမှုကို၊ (လုပ်ဆောင်ဖွယ်ကို)၊ ဇာနိဿာမိ-လိမ့်မည်။” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တေ-ထိုမိဘကို၊ ဘောဇေတွာ- စားစေပြီး၍၊ ဝါ-ထမင်းကျွေးပြီး၍၊ “အမ္မတာတာ-အမေအဖေတို့၊ အသုက- ဋ္ဌာနေ နာမ-ထိုမည်သောအရပ်၌၊ တုမ္မာကံ-တို့၏၊ ဉာတကာ-တို့သည်၊ အာ- ဂမနံ-ကို၊ ပစ္စာသီသန္တိ-တောင့်တနေကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဂမိဿာမ- ကုန်စို့” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တေ-ထိုမိဘတို့ကို၊ ယာနကံ-ယာဉ်သို့၊ အာ- ရောပေတွာ-တက်ရောက်စေ၍၊ အာဒါယ-၍၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ အဋ္ဌဝိမဇ္ဈံ-တော အုပ်အလယ်သို့ ပတ္တကာလေ-၌၊ “တာတ-အဖေ၊ ရသ္မိယော-ကြီးတို့ကို၊ ဂဏှာ- ထ-ကိုင်ထားပါကုန်၊ ဂါဝေါ-တို့သည်၊ ပတောဒသညာယ-နှင့်တံအမှတ်ဖြင့်၊ ဂမိဿန္တိ-ကြလိမ့်မည်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ စောရာ-တို့သည်၊ ဝသန္တိ-ကုန်၏၊ အဟံ-သည်၊ ဩတရာမိ-သက်ဆင်းဦးမည်။” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပိတု-၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ရသ္မိယော-တို့ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ဩတရိတွာ-၍၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ သဒ္ဓံ- ကို၊ ပရိဝတ္ထေတွာ-ပြောင်းစေ၍၊ စောရာနံ-တို့၏၊ ဥဋ္ဌိတသဒ္ဓံ-ထကြွသောအသံ ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ သဒ္ဓံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ “စောရာ- တို့သည်၊ ဥဋ္ဌိတာ-ထကြွကုန်ပြီ” ဣတိ-သို့၊ သညာယ-အမှတ်ဖြင့်၊ ဝါ-မှတ် ထင်ခြင်းကြောင့်၊ “တာတ-ချစ်သား၊ မယံ-တို့သည်၊ မဟလ္လကာ-ကြီးကုန်ပြီ၊ တံ-သည်၊ အတ္တာနမေဝ-ကိုသာ၊ ရက္ခာဟိ-လော” ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု-ကုန် ပြီ၊ သော-ထိုအမျိုးသားသည်၊ တထာဝရဝန္တေပိ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် မြည် တမ်းပြောဆိုနေသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ မာတာပိတရော-တို့ကို၊ စောရသဒ္ဓံ- ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ ကောဋေတွာ-ထိုရိုက်၍၊ မာရေတွာ-၍၊ အဋ္ဌဝိယံ-၌၊

ခိပိတ္တာ-ပစ်၍၊ ပစ္စာဂမိ-ပြီ။ [ဇာ. ၄-၅, ၁၃၃၊ ၁၃၄၌ ရိုက်ပုတ်ခြင်းမျှကိုသာ ပြုသည်ဟု ဆို၏၊ သေစေသည်ဟု မဆို။]

သတ္တာ-သည်၊ တဿ-ထိုအရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်၏၊ ဣဒံ ပုဗ္ဗကမ္မံ-ကို၊ ကထေ-
 တွာ-၍၊ “ဘိက္ခုဝေ! မောဂ္ဂလ္လာနော-သည်၊ ဧတ္တကံ-ရှိသော၊ ကမ္မံ-မိဘသတ်ခြင်း
 ကံကို၊ ကတွာ၊ အနေကဝဿသတသဟဿာနိ-များစွာကုန်သော နှစ်အသိန်း
 တို့ပတ်လုံး၊ နိရယေ-၌၊ ပစ္စိတ္တာ-၍၊ ဝိပါကာဝသေသေန-ဖြင့်၊ အတ္တဘာဝ-
 သတေ-အတ္တဘောအရာ၌၊ ဝါ-ရာပေါင်းများစွာသော ဘဝ၌၊ ဧဝမေဝ-လျှင်၊
 ကောဋေတွာ-၍၊ သံစုဏ္ဍိတော-မှုန့်မှုန့်ညက်ညက် ပြုအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 မရဏံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ၊ ဧဝံ-လျှင်၊ မောဂ္ဂလ္လာနေန-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ကမ္မာ-
 နုရူပမေဝ-ကံအား၊ လျောက်ပတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မရဏံ-ကို၊ လဒ္ဓံ-ပြီ၊
 ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ စောရသတေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ ပဉ္စတိတ္ထိယသတာနိပိ-တို့
 သည်လည်း၊ မမ-၏၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေ-မပြစ်မှားထိုက်သော၊ ပုတ္တေ-၌၊ ပဒုဿိတွာ-
 ၍၊ အနုရူပမေဝ-သော၊ မရဏံ-ကို၊ လဘိသု-ကုန်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု-
 မပြစ်မှားတတ်သူတို့၌၊ ဝါ-ဒဏ်မရှိသူတို့၌၊ ပဒုဿန္တော-ဖျက်ဆီးသူသည်၊ ဝါ-
 ပြစ်မှားသူသည်၊ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ အနယ-
 ဗျသနံ-ကိုယ်စိတ် ၂၂၉၊ ချမ်းသာမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီး
 ခြင်းသို့၊ ဝါ-ကြီးပွားမဲ့ ပျက်စီးခြင်းသို့၊ [ဓမ္မဘာ ၂-၄၅၅] ပါပဏာတိယေဝ-သည်
 သာ။” ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အနုသန္တိံ ယဋေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမာ
 ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ယော ဒဏ္ဍေန ဟိ၊ သောပပဇ္ဇတိ”တိ-၍၊
 (အဘာသိ)။

**ယော ဒဏ္ဍေန အဒဏ္ဍေသု၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု ဒုဿတိ၊
 ဒသန္တု မညတရံ ဌာနံ၊ ခိပ္ပမေဝ နိဂစ္ဆတိ။**

ယော-အကြင်သူသည်၊ အဒဏ္ဍေသု-ဒုစရိုက်မှန်ဘိ၊ ဒဏ်မရှိသူတို့၌လည်း
 ကောင်း၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု-မိမိသူတစ်ပါး၊ နှစ်ဦးသားဝယ်၊ မပြစ်မှားတတ်သူတို့၌
 လည်ကောင်း၊ ဒဏ္ဍေန-ဒဏ်ဖြင့်၊ ဝါ-ကိုယ်နှုတ်စိတ်ဆိုး၊ ဒဏ်တစ်မျိုးမျိုးဖြင့်၊
 ဒုဿတိ-ပြစ်မှားအံ့၊ သော-ထိုသူသည်၊) ဒသန္တု-ဆယ်မျိုးသော ဒုက္ခ၏

အကြောင်းတို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသော၊ ဌာနံ-ဒုက္ခ၏ အကြောင်းသို့၊ ခိပ္ပမေဝ-လျင်မြန်စွာသာလျှင်၊ နိဂစ္ဆတိ-ရောက်ရ၏။

**ဝေဒနံ ဖရသံ ဇာနိံ၊ သရီရဿ ဝ ဘေဒနံ၊
ဂရုကံ ဝါပိ အာဗာဓံ၊ စိတ္တက္ခေပံ ဝ ပါပုဏေ။**

ဖရသံ-ကြမ်းတမ်းသော၊ ဝေဒနံ-ခေါင်းမူးဇက်ထိုး၊ ဝေဒနာဆိုးသို့လည်းကောင်း၊ ဇာနိံ-ဥစ္စာပျက်ယွင်း၊ ဆုံးရှုံးခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ သရီရဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒနံ ဝါ-လက်ခြေပြတ်ယွင်း၊ ပျက်စီးခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ ဂရုကံ-ကြီးမားထန်သည်၊ သေလုနီးပါးဖြစ်သော၊ အာဗာဓံ ဝါပိ-လေဖြတ်ဆွံ့အ၊ နှုနာစသည့်၊ ခံရလွန်ဆိုး၊ ရောဂါမျိုးသို့လည်းကောင်း၊ စိတ္တက္ခေပံ ဝါ-စိတ်ဓာတ်ဖောက်ပြန်၊ အသိဉာဏ်ကင်း၊ ရူးသွပ်ခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ ပါပုဏေ-ရောက်ရ၏။

**ရာဇတော ဝါ ဥပသဂ္ဂံ၊ အဗ္ဘက္ခာနံ ဝ ဒါရုဏံ၊
ပရိက္ခယံ ဝ ဉာတိနံ၊ ဘောဂိနံ ဝ ပဘင်္ဂရံ။**

ရာဇတော-မင်းမှ၊ ဥပသဂ္ဂံ ဝါ-ဘေးရန်သို့လည်းကောင်း၊ (တနည်း) ရာဇတော- မင်းကြောင့်၊ (ဥပ္ပန္နံ- ဖြစ်သော) ဥပသဂ္ဂံ ဝါ-ဘေးရန်သို့လည်းကောင်း၊ ဒါရုဏံ-ပြင်းထန်သော၊ အဗ္ဘက္ခာနံ ဝါ-မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံစွပ်စွဲခံရခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ ဉာတိနံ-ဆွေမျိုးတို့၏၊ ပရိက္ခယံ ဝါ-ပျက်စီးခြင်းသို့လည်းကောင်း၊ ဘောဂိနံ-စည်းစိမ်တို့၏၊ ပဘင်္ဂရံ ဝါ-သူတို့ကိုယ်တိုင် ဖျက်ဆီးလေ့ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိမိကိုယ်ကို ဖျက်ဆီးလေ့ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ (ပါပုဏေ-၏)။

**အထ ဝါဿ အဂါရာနိ၊ အဂ္ဂိ ခုဟတိ ပါဝကော၊
ကာယဿ ဘေဒါ ဒုပ္ပညော၊ နိရယံ သောပပဇ္ဇတိ။**

အထ-ထိုမှတစ်ပါး၊ အဿ-ထိုသူ၏၊ အဂါရာနိ-အိမ်တို့ကို၊ အဂ္ဂိ ဝါ-မိုးကြိုးမီးသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပါဝကော ဝါ-(သူ့အလိုအလျောက်ဖြစ်ပေါ်လာသော) သဘာဝလောင်မီးသည်သော်လည်းကောင်း၊ ခုဟတိ-လောင်၏၊ ဒု-

ပွညော-ပညာမရှိသော၊ သော-ထိုသူသည်၊ ကာယဿ- ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ- ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ နိရယံ-ငရဲ၌၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ရ၏။ (တစ်နည်း) နိရယံ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ကပ်ရောက်ရ၏။ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၇၃၌ အကျယ်၍၊ ဤ၌ “သရီရဿဝ၊ အဗ္ဘက္ခာနံဝ၊ ပရိက္ခယံ ဝ”ဟု ရှိခြင်းသာ ထူး၏။ “သရီရဿ ဝါ”စသည်ဖြတ်၍ ဆန်းကြောင့် ရသဖြူ။]

တတ္ထ-တို့၌၊ **အဒဏ္ဍေသုတိ**-ကား၊ ကာယဒဏ္ဍာဒိရဟိတေသု-ကာယဒုစရိုက်ဟူသော ကာယဒဏ္ဍာဒိအစရှိသည်တို့မှ ကင်းကုန်သော၊ ဒီဏာသဝေသု-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ အပ္ပဒုဋ္ဌေသုတိ-ကား၊ ပရေသု ဝါ-သူတစ်ပါးတို့၌လည်းကောင်း၊ အတ္တနိ ဝါ-မိမိ၌လည်းကောင်း၊ နိရပရာဓေသု-ပြစ်မှားကြောင်း အကုသိုလ်အပြစ်မရှိကုန်သော၊ ဝါ-ပြစ်မှားခြင်းမရှိကုန်သော။ [အပရဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ အပရာဓော(အဋ္ဌိ-၂၊ ၁၉၂)၊ နတ္ထိ+အပရာဓော ယေသန္တိ နိရပရာဓာ၊ ဒသန္တမညတရံ ဌာနန္တိ-ကား၊ ဒသသု-ကုန်သော၊ ဒုက္ခကာရဏေသု-ဒုက္ခ၏အကြောင်းတို့တွင်၊ အညတရံ-သော၊ ကာရဏံ-အကြောင်းသို့။ ဝေဒနန္တိ-ကား၊ သီသ-ရောဂါဒိဘေဒံ-ဦးခေါင်းရောဂါအစရှိသော အပြားရှိသော၊ ဖရသံ-ကြမ်းတမ်းသော၊ ဝေဒနံ-သို့။ ဇာနိန္တိ-ကား၊ ကိစ္ဆာဓိဂတဿ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သော၊ ဓနဿ-ဥစ္စာ၏၊ ဇာနိ-ဆုံးရှုံးခြင်းသို့။ ဘေဒနန္တိ-ကား၊ ဟတ္ထစ္ဆေဒါဒိကံ-လက်ပြတ်ခြင်းအစရှိသော၊ သရီရဘေဒနံ-ကိုယ်၏ ပေါက်ကွဲပျက်စီးခြင်းသို့။ ဂရုဏန္တိ-ကား၊ **ပက္ခဟတဧကစက္ခုကပိဌသပ္ပိကုဏီဘာဝကုဌရောဂါဒိဘေဒံ**-ပျက်စီး

အဒဏ္ဍေသု။ ။ဒဏ္ဍအရ ကာယဒဏ္ဍစသည်ကို ယူရကြောင်း၊ နသဒ္ဓါ ဝိရဟအနက်ဟောကြောင်း၊ အဒဏ္ဍေသုအရ ရဟန္တာကို ယူရကြောင်းကို ပြလို၍ “ကာယ-ဒဏ္ဍာဒိရဟိတေသု ဒီဏာသဝေသု”ဟု ဖွင့်သည်။ ကာယဒဏ္ဍအရ ကာယဒုစရိုက်ကို ရ၏။ အာဒိဖြင့် ဝစီဒုစရိုက်ဟူသော ဝစီဒဏ္ဍ၊ မနောဒုစရိုက်ဟူသော မနောဒဏ္ဍတို့ကို ယူပါ။ “ဒဏ္ဍယတိ (ဗာဓေတိ အနယဗျသနံ ပါပေတီ)တိ ဒဏ္ဍော-နှိပ်စက်ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒုစရိုက်၊ နတ္ထိ+ဒဏ္ဍော ယေသန္တိ အဒဏ္ဍာ”ဟု ပြပါ။ (သုတ္တနိ. ၄-၁၊ ၅၇၊ မဟာနိ-၃၁၅၊ မဟာနိ ၄-၃၇၃)

ပက္ခဟတ။ ။(ဟေဋ္ဌိမကာယသင်္ခါတော သရီရဿ) ပက္ခော ပဒေသော+ဟတော အဿာတိ ပက္ခဟတော-သွေးလေစသည်ဖျက်ဆီးအပ်သော (သွေးလေစသည်ကြောင့်

သော ကိုယ်တစ်ပိုင်းရှိသူ၏(ကိုယ်တစ်ပိုင်းသေသူ၏)အဖြစ်၊ မျက်စိတစ်ဖက် သာရှိသူ၏အဖြစ်၊ ဆွံ့သူ(မသန်စွမ်းသူ)၏အဖြစ်၊ လက်ခြေစသည်ကောက်သူ ၏အဖြစ်၊ နူနာရောဂါအစရှိသော အပြားရှိသော၊ ဝါ-ပျက်စီးသော ကိုယ်တစ် ပိုင်းရှိခြင်း(ကိုယ်တစ်ပိုင်းသေခြင်း၊ မျက်စိတစ်ဖက်သာရှိခြင်း၊ ဆွံ့ခြင်း(မသန် စွမ်းခြင်း၊ လက်ခြေစသည်ကောက်ခြင်း၊ နူနာရောဂါအစရှိသော အပြားရှိသော၊ ဂရုကာဗာဓံ ဝါ-သေလုနီးပါး၊ ကြီးမားပြင်းထန်သော အနာရောဂါသို့လည်း ကောင်း။ [ဂရုကာဗာဓန္တိ ဂရုကံ ဗာဓန္တိ အာဗာဓံ၊ မရဏန္တိကံ ဒုက္ခန္တိ အတ္ထော၊- ဝိမာန၊ ၄-၂၉၈] **စိတ္တက္ခေပန္တိ**-ကား၊ ဥမ္မာဒံ-ရူးသွပ်ခြင်းသို့၊ **ဥပသဂ္ဂန္တိ**-ကား၊

ပျက်စီးသော) ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းရှိသူ(ဝိ. ၄-၃, ၃၁၃၊ သံဋီ-၁, ၁၉၅၊ အံဋီ-၂, ၇၉၊ ၃၁၇)၊ [ပက္ခ-တစ်ဖို့-တစ်ပိုင်း+ဟတ-ပျက်သူ၊ ကိုယ်၏ ဝဲယာထက်အောက် တစ်ဖက် ဖက်ပျက်သူ၊ ကိုယ်တစ်ပိုင်းသေသူတည်း။

ဝိဌသပ္ပိ။ ။ခြေဖြင့် မသွားနိုင်လောက်အောင် ဆွံ့နေသူဖြစ်၍ အင်းပျဉ်ငယ်ကို အောက်၌ ဘီးတပ်လျက် ထိုအင်းပျဉ်ပေါ်၌ ထိုင်ပြီး တုတ်ဖြင့် တွန်းထိုးကာ (လက်ဖြင့် လှည့်ကာ) သွားရသူတည်း၊ (ယခုခေတ်၌ ဝှီးချဲခေါ် ယာဉ်ငယ်မျိုးဖြင့် သွားရသူတည်း)၊ “ဝိဌိယတေတိ(ညှဉ်းဆဲအပ်သောကြောင့်) ဝိဌ၊ သပ္ပတိတိ သပ္ပိ၊ ဝိဌေန+သပ္ပိ ဝိဌသပ္ပိ- ဘီးတပ်အင်းပျဉ်ငယ်ဖြင့် သွားရသူ၊ ဆွံ့သူ၊ (နိဘာ-၃, ၃၂၅၊ မဟာဘာ-၁, ၂၆၁)၊ ဝိဌေန+သပ္ပော ဝိဌသပ္ပော၊ ဝိဌသပ္ပော+ယဿ အတ္တိတိ ဝိဌသပ္ပိ-ဘီးတပ်အင်းပျဉ် ငယ်ဖြင့် သွားရခြင်းရှိသူ၊ [ဝိဌသပ္ပ+ဤ၊-ဓာတုဘာ-၂၄၄၊] ဝိဌေန သပ္ပတိ သီလေနာတိ ဝိဌသပ္ပိ-ဘီးတပ်အင်းပျဉ်ငယ်ဖြင့် သွားလေ့ရှိသူ(သူစိ)”ဟု ပြုပါ။ ရှေ့ဆုံးနည်းအလို က္ကကာရန္တ၊ နောက်၂နည်းအလို ဤကာရန္တတည်း။

စိတ္တက္ခေပံ။ ။ခေပနံ ခေပေါ၊ စိတ္တဿ+ခေပေါ စိတ္တက္ခေပေါ-စိတ်ကို အမျိုးမျိုး သော အာရုံ၌ ပစ်ချထားခြင်း၊ စိတ္တက္ခေပအရ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စတို့ကိုလည်း ယူနိုင်ရာ ဤ၌ ရူးသွပ်ခြင်းကို ယူစေလို၍ “ဥမ္မာဒံ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဥပသဂ္ဂံ။ ။ထောမနိဓိ၌ ဥပသဂ္ဂ၏ အနက်ကို (၁) ဘေးရန်ဥပဒ်၊ (၂) ဥက္ကာ ပျံခြင်း၊ (၃) ဥပသာရပဒ်၊ (၄) အစွဲ(စုန်းနတ်ပယောဂ)”ဟု ၄နက်ပြ၏။ ဤ၌ ဘေးရန် ဥပဒ်အနက် ယူပါ။ ဘေးရန်ဟူသည်လည်း အခြံအရံနှင့် ရာထူးရုတ်သိမ်းခြင်းစသော ဘေးရန်တည်းဟု သိစေလို၍ “ယသဝိလောပ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ “ဥပဂန္တာ သဇ္ဇတိ ပကာသေတိတိ ဥပသဂ္ဂေါ၊ [ဥပ+သဇ္ဇ+ဏ၊-ဓာန်ဋီ-၄၀၁]”ဟု ပြုပါ။ မဋီ-၃, ၂၂၉၊

ယသဝိလောပသေနာပတိဌာနာဒိအတ္ထိန္ဒနာဒိကံ-အခြံအရံတို့ကို ဖျက်ဆီးရုတ်သိမ်းခြင်း၊ စစ်သူကြီးရာထူးအစရှိသည်တို့ကို ပယ်ဖြတ်ရုတ်သိမ်းခြင်းအစရှိသော အပြားရှိသော၊ ရာဇတော-မင်းမှ၊ ဥပသဂ္ဂံ ဝါ-ဘေးရန်သို့လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ရာဇတော-ကြောင့်၊ (ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော) ဥပသဂ္ဂံ ဝါ-ဘေးရန်သို့လည်းကောင်း။ အဗ္ဘက္ခာနန္တိ-ကား၊ အဒိဋ္ဌအသုတအစိန္တိတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ မမြင်အပ်ဘူးမကြားအပ်ဘူး မကြံစည်အပ်ဘူးသော၊ “ဣဒံ သန္တိစ္ဆေဒါဒိကမ္ပံ-ဤအိမ်အစပ်ကို ဖောက်ဖျက်ခြင်းအစရှိသောအမှုကိုလည်းကောင်း၊ (ဤအိမ်ဖောက်၍ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခိုးယူခြင်းအစရှိသော အမှုကိုလည်းကောင်း၊) ဣဒံ **ရာဇာပရာဓိတကမ္ပံ** ဝါ-ဤမင်းအား ပြစ်မှားခြင်းရှိသူ၏အမှုကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဤမင်းပြစ်သင့်သူ၏ အမှုကိုလည်းကောင်း၊ တယာ-သည်၊ ကတံ-ပြီ” ဣတိ-သို့၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ဒါရုဏံ-ကြမ်းတမ်းပြင်းထန်သော၊ အဗ္ဘက္ခာနံ ဝါ-လုပ်ကြံစွပ်စွဲခံရခြင်းသို့လည်းကောင်း။ ပရိက္ခယံ ဝ ဉာတိနန္တိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ အဝဿယော-သည်၊ ဘဝိတုံ-ငှာ၊ သမတ္တာနံ-စွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ ဉာတိနံ-တို့၏၊ ပရိက္ခယံ ဝါ-ပျက်စီးခြင်းသို့လည်းကောင်း။ **ပဘဂ္ဂံရန္တိ**-ကား၊ ပဘဂ္ဂံဘာဝံ-

အံဋီ-၂၊ ၇၅၊ စိန္တာမဏိတို့၌ “ဥပသဇ္ဇနံ ဥပသဂ္ဂေါ-ကပ်၍ စီရင်ခြင်း-ဒဏ်သင့်ခြင်း”ဟု ဘာဝသာဓနလည်း ပြု၏၊ ထိုအလို “ရာဇတော-မှ၊ ဥပသဂ္ဂံ-ကပ်၍ စီရင်ခြင်းသို့၊ ဝါ-ဒဏ်သင့်ခြင်းသို့”ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ရာဇာပရာဓိတကမ္ပံ။ ။ရညော+အပရာဓော ယဿာတိ ရာဇာပရာဓော-မင်းအား ပြစ်မှားခြင်းရှိသူ၊ ရာဇာပရာဓောယေဝ ရာဇာပရာဓိတော၊ [ရာဇာပရာဓ+ဣတ၊-ဇာဋီသစ်-၂၊ ၆၆၊] (တစ်နည်း) ရညော+အပရာဓော ရာဇာပရာဓော-မင်းအား ပြစ်မှားခြင်း၊ ရာဇာပရာဓေ+နိယုတ္တော ရာဇာပရာဓိတော-မင်းအား ပြစ်မှားခြင်း၌ ယှဉ်သူ၊ ရာဇာပရာဓိတဿ+ကမ္ပံ ရာဇာပရာဓိတကမ္ပံ-မင်းအား ပြစ်မှားခြင်းရှိသူ၏အမှု၊ ဝါ-မင်းအား ပြစ်မှားခြင်း၌ ယှဉ်သူ၏ အမှု။

ပဘဂ္ဂံရံ။ ။ထာဝရိတ္တရဘဂ္ဂံရဘိဒုရဘာသုရဘဿရာ၊ ဧတေ သဒ္ဓါ နိပစ္စန္ဓေသီလေ ဂမုမာနေ၊-မောင်-၅၊ ၅၄။

မောဂ်ပ-၃၂၇။ ။ဘဉ္စ ဩမဒ္ဒနေ၊ ဘဇူတေ သယမေဝ၊ ဘဉ္စတိ ဝါ အတ္တာနန္တိ ဘဂ္ဂံရော၊ ကမ္မကတ္တရိ ယုရော နိပစ္စတေ၊ နိပါတနဿ ဣဋ္ဌဝိသယတ္တာ ယော ပရံ

သူတို့ကိုယ်တိုင် ဖျက်ဆီးလေ့ရှိသူတို့၏ အဖြစ်သို့၊ ဝါ-မိမိကိုယ်ကို ဖျက်ဆီးလေ့ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ပူတိဘာဝ-ပုပ်ဆွေးကုန်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဟိ-ခဲ၊ အဿ-ထိုသူ၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ယံ ခဉ်-စပါးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-သည်၊ ပူတိဘာဝ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-၏၊ သုဝဏ္ဏံ-သည်၊ အင်္ဂါရဘာဝံ-မီးသွေးခဲအဖြစ်သို့၊ (အာပဇ္ဇတိ)၊ မုတ္တာ-ပုလဲတို့သည်၊ ကပ္ပာသဠိဘာဝံ-ဝါစေတီတို့၏အဖြစ်သို့၊ (အာပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏)၊ ကဟာပဏံ-သည်၊ ကပါလခဏ္ဍာဒိဘာဝံ-အိုးခြမ်းကွဲအစရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ (အာပဇ္ဇတိ)၊ ဒွိပဒစတုပ္ပဒါ-ခြေချောင်း၊ ခြေငှချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့သည်၊ ကာဏကုဏာဒိဘာဝံ-ကန်းကုန်သည်အဖြစ်၊ ကောက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ (အာပဇ္ဇန္တိ)၊ ဣတိ အတ္ထော။ အဂ္ဂိ ခုဟတိတိ-ကား၊

ဘဉ္ဇတိ တသ္မိံ န ဟောတိ။

မောက်ပံဆိုလိုချက်။ ။နိပါတနသုတ်ဟူသည် အလိုရှိသလို ပြီးအောင်စီရင်နိုင်သောကြောင့် ဘဉ္ဇဓာတ်နောင် ကမ္မကတ္တားအနက်၌ ယုရပစ္စည်းသက်၊ အမှန်အားဖြင့် ဖျက်နေဖွယ်မလိုဘဲ ဖျက်ရလွယ်ကူသည့်အတွက် သူ့အလိုလို (သူ့ကိုယ်သူ) ဖျက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ကံကိုပင် ကတ္တားဟု တင်စားခေါ်ဆိုထားသော ကမ္မကတ္တုသာဓန ဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် “ပဘင်္ဂရ-အလိုလို ဖျက်တတ်၊ ဝါ-မိမိကိုယ်ကို ဖျက်တတ်”ဟု အနက်ဖြစ်၏။ ပကား အနက်မဲ့တည်း။

သီလအနက်လည်းပါ။ ။ကမ္မကတ္တားဆိုသော်လည်း သူ့ချည်းသက်သက် မဟုတ်၊ “ဧတေ သဒ္ဓါ နိပစ္စန္ဓေ သီလေ ဂမုမာနေ(မောင်-၅, ၅၄)၊ သရသတော ဥပက္ကမတော စ ပဘင်္ဂပရမသီလတာယ ပဘင်္ဂရံ(ဣတိ, ၄-၁၅၆)”ဟူသော စကားအရ သီလအနက်လည်း ပါ၏။ “ပဘဇ္ဇတေ သယမေဝ, ပဘဉ္ဇတိ ဝါ အတ္တာနန္တိ ပဘင်္ဂရံ”ဟု ပြု၊ ထိုနောင် “ပဘင်္ဂဘာဝံ”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ပဘင်္ဂနှင့် ပဘင်္ဂရကို အနက်တူ ပရိယာယ်ဟု ယူ၍ “ပဘင်္ဂရာနံ+ဘာဝေါ ပဘင်္ဂရံ”ဟု ပြု၍ ဘာဝပုဒ်ကျေသော ဘာဝလောပသော်လည်းကောင်း၊ ဘာဝပုဓာနသော်လည်းကောင်း၊ “ပဘင်္ဂရတ္ထံ”ဟု ဆိုလိုလျက် လောပေါ(မောင်-၄, ၁၂၃)သုတ်ဖြင့် ဣပစ္စည်းကို ချေထားသည်ဟု သော်လည်းကောင်း မှတ်ရာ၏။

တစ်နည်း။ ။ “ပဘင်္ဂဘာဝံ”ဖြင့် ပဘင်္ဂနောင် ဘာဝအနက်၌ ရပစ္စည်းသက်သည်ဟု ကြံ၍ “ပဘဉ္ဇန္တိ ဝိသေသေနာတိ ပဘင်္ဂ၊ [ပ+ဘဉ္ဇ+ဏု၊-မောင်-၇, ၆] ပဘင်္ဂနံ+ဘာဝေါ ပဘင်္ဂရံ”ဟု ပြုပါ။

အညသ္မိ-သော၊ ခုဟကေ-မီးရှိသူသည်၊ အဝိဇ္ဇမာနေပိ-မရှိပါသော်လည်း၊
 ဧကသံဝစ္ဆရေ-၁နှစ်၌၊ ဒွတ္တိက္ခတ္တိ-၂ကြိမ်၂ကြိမ်၊ အသနိအဂ္ဂိ ဝါ-မိုးကြိုးမီးသည်
 သော်လည်း၊ ပတိတွာ-ကျ၍၊ ခုဟတိ-၏၊ အတ္တနောဝ-၏သာလျှင်၊ ဓမ္မတာယ-
 သဘောအားဖြင့်၊ ဝါ-အလိုအလျောက်အားဖြင့်၊ ဥဋ္ဌိတော-ဖြစ်ပေါ်လာသော၊
 ပါဝကော ဝါ-မီးသည်သော်လည်း၊ ခုဟတိယေဝ-သည်သာ။ နိရယန္တိ-ကား၊
 ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌ပင်၊ ဒသန္တံ-ကုန်သော၊ ဣမေသံ ဌာနာနံ-၍ အကြောင်းတို့
 တွင်၊ အညတရံ-တစ်မျိုးမျိုးသို့၊ ပတွာပိ-ရောက်ပြီး၍လည်း၊ ဧကံသေန-စင်
 စစ်အားဖြင့်၊ သမ္ပရာယေ-၌၊ ပတ္တဗ္ဗံ-ရောက်ထိုက်သော ဌာနကို၊ ဒဿေတုံ-
 ဌာ၊ “နိရယံ သောပပဇ္ဇတိ”တိ-နိရယံ သောပပဇ္ဇတိဟူ၍၊ ဝုတ္တံ။ ဒေသနာ-
 ဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပဏီသု-ကုန်ပြီ၊
 ဣတိ-မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၈-ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

န နဂ္ဂစရိယာတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဗဟု-
 ဘဏ္ဍိကံ-များသောဘဏ္ဍာရှိသော၊ [ဗဟု+ဘဏ္ဍံ ယဿာတိ ဗဟုဘဏ္ဍိကော၊
 သမာသန္တေ ကပစ္စယဝေသန၊ ဗဟုနဒိကောတိအာဒိသု ဝိယ၊-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၁၇၃၊]
 ဘိက္ခု အာရပ္ပ ကထေသိ။ ကိရ-ချဲ့၊ သာဝတ္ထိဝါသီ-သာဝတ္ထိမြို့၌ နေသော၊
 ဧကော-သော၊ ကုဋ္ဌမ္ပိကော-သည်၊ ဘရိယာယ-သည်၊ ကာလကတာယ-ပြု
 အပ်ပြီးသောသေခြင်းရှိလသော်၊ ဝါ-သေလသော်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၂၅၅၊] ပဗ္ဗဇိ-

အသနိအဂ္ဂိ ဝါ။ ။အဂ္ဂိနှင့် ပါဝကော ၂ပုဒ်လုံးသည် မီးဟောသဒ္ဒါချည်းဖြစ်သော်
 လည်း ဤ၌ အဂ္ဂိအရ မိုးကြိုးမီး၊ ပါဝကောအရ အလိုအလျောက်လောင်သော
 သဘာဝလောင်မီးဟု အထူးကို ပြလို၍ “အသနိအဂ္ဂိ ဝါ၊ အတ္တနောဝ ဓမ္မတာယ
 ဥဋ္ဌိတော ပါဝကော ဝါ”ဟု ဆိုသည်။ “အသိယတေ ခိပိယတေတိ အသနိ၊ [အသ+အနိ။
 -မောဂ်-၇၊ ၁၁၂၊] အသတေ လောကဓာတု’မနေနာယုဓေနာတိ အသနိ၊ (ဓာန်ဋီ-
 ၂၄)။ အာ သမန္တတော သနန္တော ဂဇ္ဇန္တော ပတတိတိ အသနိ၊ [အာ+သန+ဣ၊-အပ
 • ၄-၂၊ ၁၀၄၊] ပုနာတိတိ ပါဝကော၊ [ပူ+ဣ၊-ဓာန်ဋီ-၃၃၊]”ဟု ပြ။

ပြီ၊ “ကာလကတာ ပဗ္ဗဇိ”ဟူသော စကားအရ ဤသူကြွယ်သည် ချစ်သူနှင့် ကွေကွင်းရခြင်းဒုက္ခနှိပ်စပ်အပ်သောကြောင့် ရဟန်းပြုသည်။ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ငြီးငွေ့သောကြောင့် ရဟန်းပြုသည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဘဏ္ဍာများစွာကို စုဆောင်းထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ရာ၏။ (ဇာဋိသစ်-၁၊ ၁၇၃။) သော-ထိုသူကြွယ်သည်၊ ပဗ္ဗဇန္တော-သော်၊ အတ္တနော-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း)-အတ္တနော-၏၊ (အတ္ထာယ-ငှာ၊) ပရိဝေဏဉ္စ-ပရိဝုဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂိသာလဉ္စ-မီးတင်းကုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာ-ဂဗ္ဘဉ္စ-ဘဏ္ဍာတိုက်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာရေတွာ-စေ၍၊ သဗ္ဗမ္ပိ-သော၊ ဘဏ္ဍာ-ဂဗ္ဘိ-ကို၊ သပ္ပိမဓုတေလာဒိဟိ-ထောပတ်၊ ပျားရည်၊ ဆီအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပူရေတွာ-စေ၍၊ ပဗ္ဗဇိ-ပြီ၊ စ ပန-ဆက်၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဒါသေ-တို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊ ယထာရုစိကံ-အကြင်အကြင်အလိုရှိအပ်သော၊ ဝါ-အလိုရှိတိုင်း၊ အာဟာရံ-ကို၊ ပစာပေတွာ-စေ၍၊ ဘူတိ-၏၊ ဗဟုဘဏ္ဍော စ-များသောဘဏ္ဍာရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဗဟုပရိက္ခာရော စ-များသောပရိက္ခရာရှိသည်လည်းကောင်း၊ အဟောသိ-ပြီ၊ **ရတ္ထိ-၌၊ အညံ-**(နေဝတ်သင်းပိုင်ကိုယ်ရုံမှတစ်ပါး) အခြားသော၊ နိဝါသနပါရပနံ-သင်းပိုင်ကိုယ်ရုံသည်၊ ဟောတိ၊ ဒိဝါ-၌၊ အညံ-(ညဝတ်သင်းပိုင် ကိုယ်ရုံမှတစ်ပါး) အခြားသော၊ နိဝါသနပါရပနံ-သည်၊ **ဟောတိ၊** ဝိဟာရပစ္စန္ဓေ-ကျောင်းအစွန်၌၊ ဝသတိ-၏၊ တဿ-ထိုရဟန်းသည်၊ ဧကဒိဝသံ-၌၊ စိဝရပစ္စတ္ထရဏာနိ-သင်္ကန်းအခင်းတို့ကို၊ သုက္ခာပေန္တဿ-ခြောက်စေ့စဉ်၊ ဝါ-နေပူလှန်းစဉ်၊ သေနာသနစာရိကံ-ကျောင်းတို့၌ လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (ကျောင်းစဉ်လှည့်လည်ခြင်းကို)၊ ဝါ-ဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၅၆၅။] အာဟိဏ္ဍန္တာ-လှည့်လည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဿိတွာ-၍၊ “အာ-ဝုသော! ဣမာနိ-ဤသင်္ကန်းအခင်းတို့သည်၊ ကဿ-၏၊ (စိဝရပစ္စတ္ထရဏာနိ-တို့နည်း?)” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “မယံ-၏၊ စိဝရပစ္စတ္ထရဏာနိ-တို့ပါတည်း။”

ရတ္ထိ အညံ... ဟောတိ။ ။ ဤဝါကျဖြင့် ဗဟုပရိက္ခာရဖြစ်ပုံ ထင်ရှားပြသည်၊ (ဇာဋိသစ်-၁၊ ၁၇၃)။ ဆက်ဉာဏ်-ဤအဋ္ဌကထာ၌ “**ဒိဝါ အညံ** ဝိဟာရပစ္စန္ဓေ ဝသတိ”ဟု “ဝိဟာရပစ္စန္ဓေ”၏ ရှေ့၌ “ဒိဝါ အညံ”ဟု ရှိနေခြင်းမှာ ပို၏၊ ဇာ. ၄-၁၊ ၁၃၄၌လည်း မပါပါ။ ပြာသာဒ်နိ-၃၊ ၁၂၂၌လည်း ‘ဒိဝါ အညံ’ပါသင့်မည်မထင်ဟု ဆို၏။

ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “အာဝုသော၊ ဘဂဝတာ-သည၊ တိစိဝရာနိ-ဥထညသော သင်္ကန်းတို့ကို၊ အနုညာတာနိ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ တုဇ္ဇ-သညကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အပ္ပိစ္ဆဿ-အလိုတဏှာရှိတော်မမူသော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သာ-သနေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗဟုပရိက္ခာရော-သည၊ ဇာတော-ပြီ၊” ဣတိ-၍၊ တံ-ကို၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ နေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ၊ အယံ ဘိက္ခု-သည၊ အတိဗဟုဘဏှော-အလွန်များသောဘဏှာရှိသူပါတည်း၊” ဣတိ-သို့၊ အာ-ရောစေသုံ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည၊ “ဘိက္ခု၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ သစ္စံ ကိရ-သလော?” ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ၊ သစ္စံ-မှန်ပါ၏၊” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကံ)၊ “ဘိက္ခု၊ မယာ-သည၊ အပ္ပိစ္ဆတာယ-အလိုတဏှာမရှိသည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ ဓမ္မေ-ကို၊ ဒေသိတေ-မူအပ်ပါလျက်၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ တံ-သည၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗဟုဘဏှော-သည၊ ဇာတော ပန-ဖြစ်ရသနည်း?” ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ တာဝတ္ထကေနဝ-ထိုမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကား ဖြင့်ပင်၊ ဝါ-ကြောင့်ပင်၊ ကုပိတော-စိတ်ဆိုးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ “ဒါနိ-၌၊ ဣမိနာ နိဟာရေန-ဤနည်းဖြင့်၊ စရိဿာမိ-လည့်လည်နေထိုင်တော့မည်၊” ဣတိ-ဤ သို့ ပြော၍၊ ပါရုပနံ-ကိုယ်ရုံကို၊ ဆဇ္ဇေတွာ-စွန့်၍၊ ပရိသမဇ္ဈေ-၌၊ ဧကစိဝရော-တစ်ထည်သော သင်္ကန်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ သတ္တာ-သည၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ ဥပတ္တမ္ဘယမာနော-ထောက်ပံ့ချီးမြှောက်တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [ဥပတ္တမ္ဘယမာနောတိ တဿ ဘိက္ခုနော ကုပိတဘာဝံ ဝူပသမေတုံ အနုဂ္ဂဟိယမာနော၊ ဇာဋီသစ်-၁၊ ၁၇၃၊] “ဘိက္ခု၊ တံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဟိရောတ္တပ္ပ-ဂဝေသကော-ဟိရိဩတ္တပ္ပကို ရှာမှီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒကရက္ခသကာလေပိ-ရေ၌ စောင့်သော ဘီလူးဖြစ်ရာအခါ၌လည်း၊ ဟိရောတ္တပ္ပံ-ကို၊ ဂဝေသမာနော-လျက်၊ ဒွါဒသ ဝဿာနိ-၁၂တို့ပတ်လုံး၊ ဝိဟာသိ နနု-နေခဲ့သည်မဟုတ်လော?၊ ကဿာ-ကြောင့်၊ ဣဒါနိ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဂရုကေ-အလေးပြုအပ်သော၊ ဗုဒ္ဓဿသနေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ စတုပရိသမဇ္ဈေ-၄ပါးသော ပရိသတ်၏အလယ်၌၊ ပါရုပနံ-ကိုယ်ရုံကို၊ ဆဇ္ဇေတွာ-၍၊ ဟိရောတ္တပ္ပံ-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဌိတော-သည်၊ အသိ-နည်း?၊ ဣတိ-မူပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ သတ္ထု-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ဟိရောတ္တပ္ပံ-ကို၊ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ-ရှေးရှုတည်စေ၍၊ (ရှေးရှုဖြစ်စေ၍)၊ တံ စိဝရံ-

ကို၊ ပါရပိတ္တာ-၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတ္တာ-၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့
 သည်၊ တဿ အတ္တဿ-ထိုအကြောင်းအရာကို၊ အာဝိဘာဝတ္ထံ-ထင်စွာ ဖြစ်
 စေခြင်းငှာ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ယာစိသု-ကုန်ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အတိတံ-ကို၊ အာ-
 ဟရိတ္တာ-၍၊ ကထေသိ-ပြီ။

ကိုရ-ခဲ့၊ အတိတေ-၌၊ ဗာရာဏသီရညော-၏၊ အဂ္ဂမဟေသိယာ-မိဖုရား
 ခေါင်ကြီး၏၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၁၀၅] ကုစ္ဆိသ္မိ-၌၊ ဗောဓိသတ္တော-သည်၊ ပဋိသန္ဓိ-
 ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ တဿ-ထိုဘုရားအလောင်းတော်၏၊ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ-နာ
 မည်ယူရာနေ၌၊ နာမံ-ကို၊ မဟိသကုမာရောတိ-မဟိသကုမာရ(မဟိသမင်း
 သား)ဟူ၍၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ တဿ-မဟိသကုမာရ၏၊ ကနိဋ္ဌဘာတာ-ညီ
 ငယ်သည်၊ စန္ဒကုမာရော နာမ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တေသံ-ထိုမင်းသားတို့၏၊
 မာတရိ-မယ်တော်သည်၊ ကာလကတာယ-သော်၊ ရာဇာ-သည်၊ အညံ-အခြား
 သော မင်းသမီးကို၊ အဂ္ဂမဟေသိဌာနေ-၌၊ ဌပေသိ-ပြီ၊ သာပိ-မိဖုရားခေါင်
 ကြီးသည်လည်း၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဝိဇယိ-ပြီ၊ အဿ-ထိုသား၏၊ နာမံ-ကို၊ သူရိယ-
 ကုမာရောတိ-ဟူ၍၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုသူရိယကုမာရကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ရာဇာ-
 သည်၊ တုဌာ-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ “တေ-၏၊ ပုတ္တဿ-အား၊ ဝရံ-ဆုကို၊ ဒမ္ဗိ-
 ပေးမည်” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သာပိ ခေါ-ထိုမိဖုရားခေါင်ကြီးသည်လည်း၊
 “ဒေဝ! ဣစ္ဆိတကာလေ-အလိုရှိရာအခါ၌၊ ဂဏှိဿာမိ-ပါမည်” ဣတိ-သို့၊
 ဝတ္တာ-၍၊ ပုတ္တဿ-၏၊ ဝယပ္ပတ္တကာလေ-၌၊ ရာဇာနံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊
 “ဒေဝေန-သည်၊ မယံ-၏၊ ပုတ္တဿ-အား၊ ဇာတကာလေ-၌၊ ဝရော-ကို၊ ဒိန္နော-
 ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-အား၊ ရန္တံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော၊” ဣတိ-ပြီ၊ ရာဇာ-
 သည်၊ “မမ-၏၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ပုတ္တာ-တို့သည်၊ အဂ္ဂိက္ခန္ဓာ ဝိယ-မီးပုံတို့ကဲ့သို့၊
 ဇလန္တာ-တောက်ပကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ-ကုန်၏၊ တဿ-ထိုသူရိယကုမာရအား၊
 ရန္တံ-ကို၊ ဒါတု-ငှာ၊ န သက္ကာ-ကောင်း၊” ဣတိ-သို့၊ ပဋိကိပိတ္တပိ-၍လည်း၊
 ပုနပ္ပုနံ၊ ယာစမာနမေဝ-တောင်းသည်သာဖြစ်သော၊ တံ-ထိုမိဖုရားခေါင်ကြီး
 ကို၊ ဒိသ္မာ-ကြည့်၍၊ “အယံ-ထိုမိဖုရားခေါင်ကြီးသည်၊ မေ-၏၊ ပုတ္တာနံ-တို့၏၊
 အနတ္တမ္ဗိ-အကျိုးမဲ့ကိုလည်း၊ ကရေယျ-ရာ၏၊” ဣတိ-တွေး၍၊ ပုတ္တေ-တို့ကို၊

ပက္ကောသာပေတွာ-စေ၍၊ “တာတ-ချစ်သားတို့! အဟံ၊ သူရိယကုမာရဿ-အား၊ ဝါ-၏။ ဇာတကာလေ-၌၊ ဝရံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ အဿ-ထိုသူရိယကုမာရ၏။ မာတာ-သည်၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ ယာစတိ-၏။ အဟံ-သည်၊ တဿ-ထိုသူရိယကုမာရအား၊ န ဒါတုကာမော-ပေးခြင်းငှာ အလိုမရှိ၊ တဿ-ထိုသူရိယကုမာရ၏။ မာတာ-သည်၊ တုမှာကံ-တို့၏။ အနတ္တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ကရေယျ-၏။ တုမေ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆထ-ကြလော၊ အရညေ-၌၊ ဝသိတွာ-၍၊ မမ-၏။ အစ္စယေန-၌၊ အာဂန္တာ-၍၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ ဂဏှထ-ကုန်လော၊” ဣတိ-သို့ ဥယျောဇေသိ-ပြီ၊ တေ-ထိုမင်းသားတို့သည်၊ ပိတရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ပါသာဒါ-မှ၊ ဩတရန္တေ-သက်ဆင်းကုန်လသော်၊ (တစ်နည်း) ဩတရန္တေ-ကုန်သော၊ တေ-တို့ကို၊ ရာဇင်္ဂဏေ-၌၊ ကိဋ္ဌမာနော-ကစားနေသော၊ သူရိယကုမာရော-သည်၊ ဒိသွာ-၍၊ တံ ကာရဏံ-ကို၊ ဥ တွာ၊ တေဟိ-ထိုမင်းသားတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ နိက္ခမိ-ပြီ၊ တေသံ-ထိုမင်းသားတို့၏၊ ဟိမဝန္တံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌကာလေ-၌၊ ဗောဓိသက္ကော-သည်၊ မဂ္ဂါ-မှ၊ ဩက္ကမ္ပ-ဖဲ၍၊ အညတရသ္မိံ-သော၊ ရုက္ခမူလေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ သူရိယကုမာရံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “တာတ-ညီတော်! ဧတံ သရံ-ဤရေအိုင်သို့၊ (ရေကန်သို့)၊ ဂန္တာ-၍၊ နှတွာ စ-ရေချိုး၍လည်းကောင်း၊ ပိဝိတွာ စ-သောက်၍လည်းကောင်း၊ အမှာကမ္ပိ-တို့ဖို့လည်း၊ ဝါ-တို့အတွက်လည်း၊ ပဒုမိနိပဏ္ဏေဟိ-ပဒုမ္မာကြာရွက်တို့ဖြင့်၊ ဥဒကံ-ကို၊ အာဟရ-လော၊” ဣတိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သောသရော-ထိုရေအိုင်ကို၊ **ဝေဿဝဏဿ**-ဝေဿဝဏ်နတ်မင်း၏၊ သန္တိကာ-မှ၊

ဝေဿဝဏဿ။ ။ဝေဿဝဏ်နတ်မင်း၏ မူလအမည်မှာ ကုဝေရတည်း၊ ဝိသာဏာမည်သော နေပြည်တော်(မြို့တော်)၌ နတ်မင်းအဖြစ်ကို ပြုလုပ်အုပ်ချုပ်ရသောကြောင့် “ဝေဿဝဏ”ဟု တွင်သည်။ “ဝိသာဏာယ ရာဇဓာနိယာ ရဇ္ဇံ ကာရေတိတိ ဝေဿဝဏော၊ [ဝိသာဏာ+ဏာဝ၊ ဝိ၌ ဧဝုဒ္ဓိ၊ သဒ္ဓေဘော်လာ၊ (ဝေဿာဏဝ)၊ သာ၌ ရဿပြု၊ ဏနှင့်ဝကို ရှေ့နောက်ပြန်-သုတ္တနိံ၊ ၄-၂၊ ၁၀၁၊ ဇာဋီသစ်-၁၊ ၃၂၉]”ဟု ပြုပါ။

မောဂနိ-၂၊ ၁၂၄။ ။ထို၌ကား “ကုဝေရဿ ခေါ မာရိသ မဟာရာဇဿ ဝိသာဏာ နာမ ရာဇဓာနိ၊ တသ္မာ ကုဝေရော မဟာရာဇာ “ဝေဿဝဏော”တိ ပ-ဝုစ္စတိ(ဒီ-၃၊ ၂၉၁)”ကို ကြည့်၍ “ဝိသာဏာ နာမ ရာဇဓာနိ+အဿ အတ္ထိတိ

ဧကေန-သော၊ **ဒကရက္ခသေန**-ရေစောင့်ဘီလူးသည်၊ လဒ္ဓေါ-သည်၊ ဟောတိ၊
 ဝေဿဝဏော စ-သည်လည်း၊ တံ-ထိုရေစောင့်ဘီလူးကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “ဒေဝ-
 ဓမ္မဇနနကေ-ဒေဝဓမ္မကို သိသူတို့ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညေ-(ဒေဝဓမ္မကို သိသူ
 တို့မှ) အခြားကုန်သော၊ ယေ စ-အကြင်သူတို့သည်ကား၊ ဣမံ သရံ-ကို၊ ဩ-
 တရန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-တို့ကို၊ ခါဒိတုံ-ငှာ၊ လဘသိ-၏၊” ဣတိ-ပြောပြ၊ တတော-
 မှ၊ ပဌာယ-၍၊ သော-ထိုရေစောင့်ဘီလူးသည်၊ တံ သရံ-သို့၊ ဩတိဏ္ဏော-
 တိဏ္ဏေ-သက်ဆင်းကုန်၊ သက်ဆင်းကုန်သောသူတို့ကို၊ ဒေဝဓမ္မေ-တို့ကို၊ ပုစ္ဆိ
 တွာ-၍၊ အဇနန္တေ-မသိသူတို့ကို၊ ခါဒိတိ-၏၊ သူရိယကုမာရောပိ-သည်လည်း၊
 တံ သရံ-ကို၊ အဝိမံသိတွာဝ-မစူးစမ်းမှု၍သာ၊ ဩတရိ-ပြီ၊ တေန စ-ထိုရေစောင့်

ဝေဿဝဏော”ဟု ပြုကာ ဝိသာဏာနောင် ဣပစ္စည်းသက်၊ တဒမိနာဒိနိဖြင့် အလယ်
 ၌ အဝလာ၍ ပြီးစေသည်။

ဇာ. ဌ-၇, ၁၆၈။ ။ထို၌ “ဝေဿဝဏန္တိ ဝိသာဏာယ ရာဇဓာနိယာ ဣဿရ-
 ရာဇနံ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအလို “ဝိသာဏာယ ရာဇဓာနိယာ ဣဿရော ဝေဿဝဏော-
 ဝိသာဏာမြို့တော်၏ အစိုးရဖြစ်သော နတ်မင်း”ဟု ပြု၍ ရှေ့နည်းများအတိုင်း ရုပ်ပြီး
 စေရာ၏။

ဓာန်ဋီ၊ ထောမ။ ။ဓာန်ဋီ-၃၂၌ “ဝိဿဝဏဿ(ဝိဿဝဏ်ရသေ့၏)+အပစ္စံ
 ဝေဿဝဏော၊ [ဝိဿဝဏ+ဏ၊]”ဟုလည်းကောင်း၊ ထောမနိမိ၌ “ဝိဿဝသုနော
 အပစ္စံ ဝေဿဝဏော၊ [ဝိဿဝသု+ဏ၊ “ဝေဿဝသဝ”ဟု ဆိုလိုလျက် သ,ကို ဣပြု၊
 ဝကိုချေ၊]”ဟုလည်းကောင်း ဆို၏။

ဒကရက္ခသေန။ ။ပိပါသစ္ဆေဒံ ကရောတိတိ ဒကံ[ဒါ+ဏ္ဍု] ဥန္နတိ ခြဝံ ကရောတိ-
 တိ ဒကံ၊ [ဥန္န+က၊ ဥ-နတို့ကိုချေ၊-ဓာန်ဋီ-၆၆၁၊] ဒကီယတေတိ ဒကံ၊ [ဒက-အဿာဒေ
 +အ၊-မောင်-၇, ၁၅၊] ရက္ခန္တိ အတ္တာနံ ဧတသ္မာတိ ရက္ခသော၊ [ရက္ခ+အသ၊-ဓာန်ဋီ-
 ၁၃၊ ကပ္ပဒ္ဒုမ၊] ရက္ခိတွာ+အသတိ ဘက္ခတိတိ ရက္ခသော၊(ပဒီ-၂၅၄၊ သဂြိုဟ်ဘာ-
 ၂၉၅၊ သိဘာ-၃, ၁၅)၊ ဒကေ+ရက္ခသော ဒကရက္ခသော(ရေ၌ စောင့်သောဘီလူး-
 ရေစောင့်ဘီလူး-ရေသူရဲ)၊ ဤအလို ဒကပုဒ်၊ ရက္ခသပုဒ်တည်း(မောင်နိ-၁, ၃၉၅)၊
 ဥဒကပုဒ်၊ ရက္ခသပုဒ်ဟု ယူ၍ “ဥဒကေ+ရက္ခသော ဒကရက္ခသော၊ [ဥဒက+ရက္ခသ၊
 သောတာဒိသု(မောင်-၃, ၇၃)သုတ်၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဥကိုချေ၊]”ဟုလည်း ပြုကြသည်။
 (နိဒီ-၂၇၈)

ဘီလူးသည်လည်း “ဒေဝဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဇာနည်-လော?” ကူတိ-သို့ ပုစ္ဆိတော-သည်၊ (သမာနော)။ “ဒေဝဓမ္မာ နာမ-တို့မည်သည်၊ စန္ဒိမသူရိယာ-လနေတို့ တည်း၊” ကူတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသူရိယကုမာရကို၊ “တံ-သည်၊ ဒေဝဓမ္မေ-တို့ကို၊ န ဇာနည်-မသိ၊” ကူတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဥဒကံ-သို့၊ ပဝေ-သေတွာ-ဝင်စေ၍၊ ဝါ-သွင်း၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဘဝနေ-ဗိမာန်၌၊ [ဘဝန္တိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ နိဝသန္တိ စတူဟိ ကုရိယာပထေဟိ ဝါသံ ကပ္ပေန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘဝနံ-အပ. ၄-၂, ၂၇၄၊] ၄ပေသိ-ထားပြီ၊ **ဗောဓိသတ္တောပိ**-သည်လည်း၊ **တံ**-ထိုသူရိယကုမာရ၏၊ **အတိစိရာယန္တံ**-အလွန်ကြာမြင့်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-အလွန်ကြာမြင့်ခြင်းကို၊ **ဒိသွာ**-သိ၍၊ (တစ်နည်း) တံ-ထိုသူရိယကုမာရကို၊ အတိစိရာယန္တံ-အလွန်ကြာမြင့်နေသည်ကို၊ (တစ်နည်း) အတိစိရာယန္တံ-သော၊ တံ-ကို၊ (ဉာဏေန-ဖြင့်၊) ဒိသွာ၊ စန္ဒကုမာရံ-ကို၊ ပေသေသိ-ပြီ၊ သောပိ-ထိုစန္ဒကုမာရသည်လည်း၊ တေ-န-ထိုရေစောင့်ဘီလူးသည်၊ “ဒေဝဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဇာနည်-လော?” ကူတိ-

ဗောဓိသတ္တော။ ။ဗုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ ဗောဓိ-သိကြောင်းဉာဏ်၊ ဗောဓိ+အဿ အတ္တိတိ ဗောဓိမာ၊ ဗောဓိမာ+သတ္တော ဗောဓိသတ္တော-ဉာဏ်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်-ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်၊ [ဗောဓိမန္တု+သတ္တော၊ တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် မန္တုချေ၊] (တစ်နည်း) မဟာ-ဗောဓိယာနပဋိပဒါယ(မြတ်သော ဗောဓိသို့ သွားကြောင်းအကျင့်ဖြင့်) ဗုဇ္ဈတိတိ ဗောဓိ၊ ဗောဓိ စ+သော+သတ္တော စာတိ ဗောဓိသတ္တော-သိတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ (တစ်နည်း) သယံ ဗုဇ္ဈတိ၊ ဗုဇ္ဈန္တိ တေန အရိယာတိ ဝါ ဗောဓိ၊ (မဂ်ဉာဏ်)၊ ဗောဓိအရ မုချအားဖြင့် မဂ်ဉာဏ်ကို ရသော်လည်း ကာရဏူပစာရအားဖြင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုပါ ယူပါ၊(ဒီဋီ-၂, ၁၉)၊ ဗောဓိယံ+သတ္တော ဗောဓိသတ္တော-မဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၌ ကပ်ငြိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ထိုဉာဏ်တို့ကို ရလိုသော ဆန္ဒဖြစ်နေခြင်းကိုပင် “မဂ်ဉာဏ်၌ ကပ်ငြိသူ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ဆန္ဒအမျိုးမျိုးတွင် ဓမ္မစန္ဒခေါ် ကတ္တုကမ္ပတာဆန္ဒ(မဟာကုသိုလ်ရှိဆန္ဒ) တည်း။ (သံ. ၄-၂, ၂၀၊ သံဋီ -၂, ၂၃)

တံ အတိစိရာယန္တံ ဒိသွာ။ ။ပထမနည်းအလို တံဝယ် ဆဋ္ဌိအနက်၌ ဒုတိယာ တည်း၊ အတိစိရာယန္တံ၌ ဘာဝုဒိကျေသည်၊ (တစ်နည်း) ဣပစ္စည်းကျေသည်၊ (တစ်နည်း) ဘောအနက်၌ မာနပစ္စည်းသက်၊ အတ္တနော ပဒါနိ ပရဿပဒတ္တံဖြင့် မာနကို အန္တပြန်၊ ဒိသွာ၌ ဒိသဓာတ် ဗောဓေနအနက်ဟောတည်း၊ နောက်နည်းများအလို တံ ကား ပကတိကံ၊ အတိစိရာယန္တံကား ဝိကတိကံ၊ ဝိသေသနတည်း။(ဇဋီသစ်-၁, ၁၇၃)

သို့ ပုဏ္ဏိတော-သည်၊ (သမာနော)၊ “ဒေဝဓမ္မာ နာမ-တို့မည်သည်၊ စတဿော-
ကုန်သော၊ ဒိသာ-အရပ်မျက်နှာတို့တည်း၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ၊ ဒကရက္ခဿော-
သည်၊ တမ္ပိ-ထိုစန္ဒကုမာရကိုလည်း၊ ဥဒကံ-သို့၊ ပဝေသေတွာ-၍၊ တတ္ထေဝ-
ထိုမိမိ၏ ဗိမာန်၌ပင်၊ ဌပေသိ-ပြီ။

ဗောဓိသတ္တော-သည်၊ တသ္မိမ္ပိ-ထိုစန္ဒကုမာရသည်လည်း၊ စိရာယန္တေ-သော်၊
“အန္တရာယေန-သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ သယံ-တိုင်၊
ဂန္ဓာ၊ ဒိန္နမ္ပိ-တို့၏လည်း၊ ဩတရဏပဒိယေဝ-သက်ဆင်းသောခြေရာကိုသာ၊
ဒိသ္မာ၊ “အယံ သရော-ကို၊ ရက္ခသပရိဂ္ဂဟိတော-ရေစောင့်ဘိလူးသည် သိမ်း
ပိုက်အပ်၏၊” ဣတိ-သို့၊ ဥ တွာ-၍၊ ခဂ္ဂံ-သန်လျက်ကို၊ သန္ဓယိတွာ-ကောင်းစွာ
ဖွဲ့၍၊ ခန့်-လေးကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အဌာသိ-ပြီ၊ ရက္ခဿော-သည်၊ တံ-ထိုဘုရား
အလောင်းတော်ကို၊ အနောတရန္တံ-မသက်ဆင်းသည်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ **ဝနကမ္ပိက-
ပုရိသဝေသေန**-တောအလုပ်၌ ယှဉ်သောယောက်ျား၏ အသွင်ဖြင့်၊ ဝါ-တော
လုပ်ငန်းကို မှီ၍ အသက်မွေးသော ယောက်ျား၏ အသွင်ဖြင့်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊
အာဟ-ပြီ၊ “ဘော ပုရိသ! တွံ-သည်၊ မဂ္ဂကိလန္တော-လမ်းခရီးကြောင့် ပင်ပန်း
သည်၊ ဝါ-ခရီးပန်းသည်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၅၈] (အသိ-၏)၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမံ
သရံ-သို့ ဩတရိတွာ-၍၊ နှတွာ စ-၍လည်းကောင်း၊ ပိဝိတွာ စ-၍လည်းကောင်း၊

ဝနကမ္ပိကပုရိသဝေသေန။ ။ဝနေ+ကမ္ပံ ဝနကမ္ပံ-တော၌ လုပ်ဆောင်ဖွယ်ဖြစ်
သော လယ်ထွန်ခြင်း၊ စပါးရိတ်ခြင်း၊ သစ်သားကို ဆောင်ယူခြင်း၊ နွားကျောင်းခြင်း
စသော လုပ်ငန်း-တောလုပ်ငန်း၊ ဝနကမ္ပေ+နိယုတ္တော ဝနကမ္ပိကော-တောလုပ်ငန်း၌
ယှဉ်သူ၊ (တစ်နည်း) ဝနကမ္ပံ+ဧတဿ အတ္ထိတိ ဝနကမ္ပိကော-တောလုပ်ငန်းရှိသူ၊
[ဝနကမ္ပ+ဣကာ၊-သံဇီ-၁၊ ၂၇၈၊ ရှု-၂၂၄] (တစ်နည်း) ဝနကမ္ပေန+စရတိ ဝိစရတိတိ
ဝနကမ္ပိကော-တောလုပ်ငန်းဖြင့် လှည့်လည်သောယောက်ျား၊ (မ- ၄-၂၊ ၂၇၀)၊ (တစ်
နည်း) ဝနကမ္ပံ နိဿာယ ဇီဝတိတိ ဝနကမ္ပိကော-တောလုပ်ငန်းကို မှီ၍ အသက်
မွေးသောယောက်ျား၊ (သံ- ၄-၁၊ ၂၄၃)၊ (တစ်နည်း) ကမ္ပံ ကရောတိတိ ကမ္ပိကော၊
ဝနေ+ကမ္ပိကော ဝနကမ္ပိကော-တော၌ လုပ်ငန်းလုပ်သောယောက်ျား၊ (မအူပါရာနိ-
၄၊ ၂၀၉)၊ ဝနကမ္ပိကော စ+သော+ပုရိသော စာတိ ဝနကမ္ပိကပုရိသော၊ ဝနကမ္ပိက-
ပုရိသဿ+ဝေသော ဝနကမ္ပိကပုရိသဝေသော။

ဘိသမုလ္လာလံ-ကြာဉှ၊ ကြာရင်းကို၊ ခါဒိတွာ-၍၊ ပုပ္ဖာနိ-တို့ကို၊ ပိလန္ဓိတွာ-ပန်ဆင်၍၊ န ဂစ္ဆသိ-မသွားသနည်း?။ ကုတိ-မေးပြီ၊ ဗောဓိသတ္တော-သည်၊ တံ-ထိုသူကို၊ ဒိသ္မာဝ-၍သာလျှင်၊ “ဧသ-ဤသူသည်၊ သော ယက္ခော-ထိုဘီလူးတည်း။” ကုတိ-သို့၊ ဥ တွာ-၍၊ “တယာ-သည်၊ မေ-၏။ ဘာတရော-ညီတို့ကို၊ ဂဟိတာ-ဖမ်းယူထားအပ်ကုန်သလော?။” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ အာမ-အိမ်း! မယာ-သည်၊ ဂဟိတာ-ကုန်ပြီ၊ ကုတိ-ပြီ၊ ကိ ကာရဏာ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ဂဟိတာ-ကုန်သနည်း?)၊ ကုတိ-ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ကုမံ သရံ-သို့၊ ဩတိဏ္ဏောတိဏ္ဏေ-သက်ဆင်းကုန် သက်ဆင်းကုန်သော သူတို့ကို၊ လဘာမိ-၏။ ကုတိ-ပြီ၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသောသူတို့ကိုပင်၊ လဘသိ ကိ ပန-ရသလော?၊ ကုတိ-ပြီ၊ ဒေဝဓမ္မဇာနနကေ-ဒေဝဓမ္မတို့ကို သိသူတို့ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အဝသေသေ-ကြွင်းသော သူတို့ကို၊ လဘာမိ-၏။ ကုတိ-ပြီ၊ တေ-အား၊ ဒေဝ-ဓမ္မေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အတ္တော-အလိုသည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိသလော? ကုတိ-ပြီ၊ အာမ-

ဘိသမုဋ္ဌာ(လာ)လံ။ ။ဒွိပဒစတုပ္ပဒါနံ ဆာတကံ ဘိသတိ ဟိသတိ ဝိနာသေတိတိ ဘိသံ၊ [ဘိသ+အာ-အပ. ၄-၂, ၉၂၊ (တစ်နည်း) ဝိသ-ပေရဏေ+အာ၊ ပ,ကို ဘပြ၊ (တစ်နည်း) ဘာသ-ဒိတ္တိယံ+အာ၊ အာကို ကပြ၊ ပု-နာ-ဓာန်ဋီ-၆၈၇၊ မူလေ အလတိ ပဝတ္တတိတိ မုဋ္ဌာလော၊ [မူလ+အလ+အာ-ပါစိယော-၈၀၊] (တစ်နည်း) မူလေ+ဇာယ-တိတိ မုဋ္ဌာလံ၊ [မူလနောင် အညအနက်၌ အလပစ္စည်း၊ မူ၌ ရသပြ၊ လ,ကို ဌပြ၊-ဓာန်ဋီ-၆၈၇၊] (တစ်နည်း) ဥဒကတော ဥဒ္ဒတမတ္တေ မိလတိ နိမိလတိတိ (မှိတ်တတ်-ညှိုးတတ်သောကြောင့်) မုဋ္ဌာလံ၊ [မိလ+ကာလ၊ ဤ,ကို ဉပြ၊ လ,ကို ဌပြ၊-မောဂ်-၇, ၁၈၆၊ ပါစိယော-၈၀။]

ဤအဆိုများ၌ “မုဋ္ဌာလံ”ဟုချည်း ရှိ၏။ “လဋ္ဌာနမဝိသေသော(ရူ-၂၁)”စကားအရ လနှင့် ဌတို့ မထူးသောကြောင့် “မုလ္လာလံ”လည်း သင့်သည်ဟု ယူပါ။ ထိုနောင် “ဘိသဉ္စ+မုဋ္ဌာ(လာ)လဉ္စ ဘိသမုဋ္ဌာ(လာ)လံ”ဟု တွဲပါ။ (အပ. ၄-၂, ၉၂၊ သံ. ၄-၂, ၂၁၂)။ ဆက်ဦးအံ့-“ဘိသံ မုဋ္ဌာလော နိတ္ထိ စ(ဓာန်-၆၈၇)”ဂါထာအလို ဘိသနှင့် မုဋ္ဌာလ၂ပုဒ်လုံး ကြာစွယ်ကို ဟောသော်လည်း ဤ၌ “ဘိသမုဋ္ဌာလံ”ဟု တွဲဖက်၍ ရှိနေရကား “**မုဋ္ဌာလန္တိ** သေတပဒုမာနံ မူလံ၊ **ဘိသန္တိ** တေသံယေဝ ကန္တံ(သံဋီ-၁, ၂၉၃)”ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်၍ ဘိသအရ ကြာဉှ(ကြာစွယ်), မုလ္လာ(ဋ္ဌာ)လအရ ကြာရင်းကို ယူရသည်။ (ဓာန်နိသစ်-၆၈၇)

အိမ်း! (မေ-အား၊ ဒေဝဓမ္မဟိ-တို့ဖြင့်၊ အတ္ထော-သည်၊) အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ကထေဿာမိ-မည်၊ ဣတိ-ပြီ၊ တေန ဟိ-လျှင်၊ ကထေဟိ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ကိလိဋ္ဌေန-ညစ်ပေနေသော၊ ဂတ္တေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ ကထေတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-ကောင်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ ယက္ခော-သည်၊ ဗောဓိသတ္တိ-ကို၊ နှာပေတွာ-ရေ ချိုးစေ၍၊ ပါနိယံ-ကို၊ ပါယေတွာ-သောက်စေ၍၊ အလင်္ကရိတွာ-တန်ဆာဆင် ၍၊ အလင်္ကတမဏ္ဍပမဇ္ဈေ-တန်ဆာဆင်အပ်သော မဏ္ဍပ်၏ အလယ်၌၊ ပလ္လ- ကံ-သို့၊ အာရောပေတွာ-၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဿ-ထိုဘုရားအလောင်း တော်၏၊ ပါဒမူလေ-၌၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုဘီလူးကို၊ ဗောဓိသက္ခော- သည်၊ “သက္ကစ္ဆံ-ကောင်းစွာပြု၍၊ ဝါ-လေးလေးစားစား၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၅၃] သု- ဣာဟိ-လော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဣမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ) “ဟိရိ- ဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ၊ ပေ၊ ဝုစ္စရေ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

**ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ၊ သုက္ကဓမ္မသမာဟိတာ၊
သန္တော သပ္ပုရိသာ လောကေ၊ ဒေဝဓမ္မာတိ ဝုစ္စရေ။**

လောကေ-သတ္တလောက၌၊ ဟိရိဩတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ-ဟိရိဩတ္တပ္ပနှင့် ပြည့်စုံ ကုန်သော၊ (အရှက်အကြောက်နှင့် ပြည့်စုံကုန်သော)၊ သုက္ကဓမ္မသမာဟိတာ- ဖြူစင်သော ဟိရိဩတ္တပ္ပစသော လောကီလောကုတ္တရာကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် ကောင်းစွာထားအပ်သော စိတ်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-ဖြူစင်သော ဟိရိဩတ္တပ္ပစသော

သုက္ကဓမ္မသမာဟိတာ။ ။ဟိရိဩတ္တပ္ပတရား၂ပါးကို အစပြု၍ ပြုထိုက်သော ကုသိုလ်တရားတို့သည် မုချအားဖြင့် သုက္ကဓမ္မမည်၏။ ဟိရိဩတ္တပ္ပကို အခြေမခံသော အခြားသော စတုဘူမကလောကီ၊လောကုတ္တရာကုသိုလ်တရားများလည်း အလုံးစုံကို သိမ်းယူသော သဗ္ဗသင်္ဂါဟကနည်း(ဧကဒေသုပစာရ၊ ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း)ဖြင့် သုက္ကဓမ္မမည်၏။ “သောစန္ဒိ ဧတေဟိ တဒတ္ထိကာတိ သုက္ကာ၊ [သုစ+အ၊-ဓာန်ဋီ-၉၅] သုက္ကာ+ဓမ္မာ သုက္ကဓမ္မာ၊ အာဓိယန္တိတိ အာဟိတာ၊ [အာ+ဓာ+ တ၊ ဣလာ၊ ကွစိ ဓာတုဖြင့် ဓိကို ဟိပြု၊-ရူ-၃၈၇] သမ္မာ+အာဟိတာ သမာဟိတာ- ကောင်းစွာ ထားအပ်ကုန်သော၊ (တစ်နည်း) သမာဓိယတေတိ သမာဟိတံ၊ သမာဟိ- တံ+ယေသံ အတ္ထိတိ သမာဟိတာ-ကောင်းစွာ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသူတို့၊(ပဋိသံ၊ ၄- ၂၊ ၂)၊ သုက္ကဓမ္မဟိ+သမာဟိတာ သုက္ကဓမ္မသမာဟိတာ-ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရား

လောကီလောကုတ္တရာကုသိုလ်တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံကုန်သော၊ သန္တော-ကာယ ကံစသည်တို့ ငြိမ်သက်အေးချမ်းကုန်သော၊ သပ္ပရိသာ-သူတော်ကောင်းတို့ကို၊ [သောဘနာ+ပုရိသာ သပ္ပရိသာ၊] **ဒေဝဓမ္မာ**တိ-ဒေဝဓမ္မတို့ဟူ၍၊ (သမ္မတိ၊ ဥပပတ္တိ၊ ဝိသုဒ္ဓိဟူသော နတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ကုသိုလ်ရှိသူတို့ဟူ၍၊ ဝါ-သမ္မတိ၊ ဥပပတ္တိ၊ ဝိသုဒ္ဓိဟူသော နတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကုသိုလ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသူတို့ ဟူ၍၊) ဝုစ္စရေ-ဆိုအပ်ကုန်၏။

တို့ဖြင့် ကောင်းစွာ ထားအပ်သူတို့၊ ဝါ-ကောင်းစွာထားအပ်သော စိတ်ရှိသူတို့ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ-ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသူတို့ (ဝေါဟာရတ္ထ)”ဟု ပြုပါ။ (ဇနိသစ်-၁, ၁၇၅)

တစ်နည်း။ ။သုခံ+ကရောတီတိ သုက္ကံ-ချမ်းသာကို ပြုတတ်သော ဟိရိဩတ္တပ္ပ၊ [သုခ+ကရ+ကံ၊ ခ,ကို က,ပြု-ဓာန်ဋီ-၈၅] သုက္ကေန+ဥပ္ပန္နာ+ဓမ္မာ သုက္ကဓမ္မာ-ဟိရိဩတ္တပ္ပကြောင့် ဖြစ်သော ကုသိုလ်တရားတို့၊ သုက္ကဓမ္မေဟိ+သမာဟိတာ သုက္ကဓမ္မ-သမာဟိတာ-ဟိရိဩတ္တပ္ပကြောင့် ဖြစ်သော ကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့် ကောင်းစွာထားအပ်သူတို့၊ (ကောင်းစွာထားအပ်သော စိတ်ရှိသူတို့)။

ဒေဝဓမ္မာ။ ။အတ္တနော ဖလံ ဒဟန္တိ ဝိဒဟန္တိတိ ဓမ္မာ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါ ကာရဏအနက် ဟော၊ ဒေဝါနံ+ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရဟိရိ ဩတ္တပ္ပတရား၂ပါးကို ရ၏၊ ထိုတရား၂ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဌာနုပုစာရအားဖြင့် ယူပါ၊ (တစ်နည်း)ထိုတရား၂ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရအောင် “ဒေဝဓမ္မာ+ယေသံ အတ္ထိတိ ဒေဝဓမ္မာ၊ [ဒေဝဓမ္မ+ဏ၊]”ဟု ဆက်ပါ။ (ဇာ. ၄-၁, ၁၄၉)၊ “ဒေဝံ (ဒေဝဘာဝံ)+အာဝဟာ+ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ၊ (မဋီ-၂, ၂၃၂)၊ ဒေဝါနံ+ကာရဏဘူတာ+ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ၊ (ဇာဋီ သစ်-၁, ၁၈၃)၊ ဒေဝေဟိ+စရိတပုဗ္ဗာ+ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ၊ ဒေဝေဟိ+စရိယမာနာ+ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ၊ ဒေဝေဟိ+စရိတဗ္ဗာ+ဓမ္မာ ဒေဝဓမ္မာ၊ (ဓမ္မဋီ-၂၁၀)”ဟုလည်း ပြုနိုင်သေး၏၊ ထိုနောင် ရှေ့နည်းအတိုင်း ဌာနုပုစာရ၊ အဿတ္ထိဆက်ပါ။

ဒေဝအရ။ ။“ဒေဝဓမ္မာ”၌ ဒေဝအရ သမ္မတိနတ်၊ ဥပပတ္တိနတ်၊ ဝိသုဒ္ဓိနတ်တို့ကို ယူပါ၊ ထိုတွင် သမ္မတိနတ်ဟူသည် လူ့ပြည်ရှိ ပဒေသရာဇ်၊ ဧကရာဇ်၊ စကြာဝတေး စသော မင်းများနှင့် မင်းသားစသည်များတည်း၊ ဥပပတ္တိနတ်ဟူသည် နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်ရှိ နတ်ဗြဟ္မာများတည်း၊ ဝိသုဒ္ဓိနတ်ဟူသည် ရဟန္တာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့တည်း။ (ဇာ. ၄-၁, ၁၄၉၊ ဓမ္မဋီ-၂၁၀)

ယက္ခော-သည်၊ ကုမံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ပသန္နော-ကြည်ညိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဗောဓိသတ္တံ-ကို၊ အာဟ၊ (ကံ)၊ “ပဏ္ဍိတ-ပညာရှိ၊ အဟံ-သည်၊ တေ-သင်၌၊ [ပသီဒနတ္ထယောဂေ ဘုမ္မတ္ထေ ဆဋ္ဌိဝစနံ၊-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၁၈၃။] ပသန္နော-၏၊ ဧကံ-သော၊ ဘာတရံ-ညီကို၊ ဒမ္ပိ-၏၊ ကတရံ-အဘယ်ညီကို၊ **အာနေမိ**-ဆောင်ပေးရမည်နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “ကနိဋ္ဌံ-ညီအငယ်ဆုံး သူရိယကုမာရကို၊ အာနေဟိ-လော၊” ကုတိ-ပြီ၊ ပဏ္ဍိတ! တွံ-သည်၊ ကေဝလံ-သက်၊ ဒေဝဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဇာနာသိယေဝ-သည်သာ၊ ပန-သော်လည်း၊ တေသု-ထိုဒေဝဓမ္မ၌၊ န ဝတ္ထသိ-မကျင့်၊ ကုတိ-ပြီ၊ ကံ ကာရဏာ-ကြောင့်နည်း? ကုတိ-မေးပြီ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဇေဋ္ဌံ-အကြီးဖြစ်သော ညီငယ်စန္ဒကုမာရကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ ကနိဋ္ဌံ-အငယ်ဆုံးဖြစ်သော ညီငယ်သူရိယကုမာရကို၊ အာဟရာပေန္တော-ဆောင်ယူစေသော၊ (တွံ-သည်၊) (တစ်နည်း) အာဟရာပေန္တော-ဆောင်ယူစေလသော်၊ ဝါ-သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဇေဋ္ဌာပစာယိကကမ္မံ-ကြီးသူတို့အား ရိုသေလေးစားလေ့ရှိသူ၏ အမှုကို၊ န ကရောသိ-မပြု၊ ကုတိ-ထိုကြောင့်တည်း၊ (ကုတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊) [ကုတိတစ်လုံးအကျေကြီး၊] ယက္ခ-ဘီလူး! အဟံ-သည်၊ ဒေဝဓမ္မေ စ-တို့ကိုလည်း၊ ဇာနာမိ-၏၊ တေသု စ-ထိုဒေဝဓမ္မတို့၌လည်း၊ ဝတ္ထာမိ-ကျင့်၏၊ ဟိ-မှန်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧတံ-ဤသူရိယကုမာရကို၊ နိဿာယ-၍၊ ကုမံ အရည်သို့၊ ပဝိဋ္ဌာ-ကုန်ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧတဿ-ဤသူရိယကုမာရ၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ပိတရံ-ကို၊ ဧတဿ-ဤသူရိယကုမာရ၏၊ မာတာ-သည်၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ ယာစိ-ပြီ၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ပိတာ-သည်၊ တံ ဝရံ-ကို၊ အဒတွာ-၍၊ အမှာကံ-တို့ကို၊ အနုရက္ခဏတ္ထာယ-အစဉ်စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ၊

အာနေမိ။ ။ဆောင်ဆဲကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ မကြာမီ ဆောင်ပေးမည်ကို ဆိုလိုရကား အာနေမိသည် ဝတ္ထမာန်၄မျိုးတွင် သမိပဝတ္ထမာန်တည်း၊ အတိတ်သမိပဝတ္ထမာန်၊ အနာဂတ်သမိပဝတ္ထမာန် ၂မျိုးတွင် အနာဂတ်သမိပဝတ္ထမာန်တည်း၊ ဝတ္ထမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နသုတ်ဖြင့်ပင် မိဝိဘတ်သက်၊(ရူ-၂၅၉၊ ကစ္စည်းဘာ-၂၈၆)၊ (တစ်နည်း) “ဝတ္ထမာနာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အနာဂတ်အနက်၌ ဝတ္ထမာန်မိဝိဘတ်သက် (ဝဏ္ဏနာ-၂၈၅၊ ဝိပော-၂၀၉)။ [ကတရံ **အာနေမိ**တိ ကတရံ ဘာတရံ အာနေဿာမိ၊ အနာဂတတ္ထေ ဟိ ဝတ္ထမာနဝစနံ၊ သမိပတ္ထေ ဝါ၊-ဇာဋီသစ်-၁၊ ၁၈၃)]

အရညေ-၌၊ ဝါသံ-နေခြင်းကို၊ အနုဇာနိ-ပြီ၊ သော ကုမာရော-သည်၊ အနိ-
 ဝတ္တိတွာ-၍၊ အမေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ အာဂတော-ပြီ၊ “တံ-ထိုသူရိယကုမာရကို၊
 အရညေ-၌၊ ဧကော-သော၊ ယက္ခော-သည်၊ ခါဒိ-ပြီ၊” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေပိ-
 သော်လည်း၊ ကောစိ-သည်၊ န သဒ္ဓဟိဿတိ-ယုံလိမ့်မည်မဟုတ်၊ တေန-
 ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဂရဟဘယဘိတော-ကဲ့ရဲ့ခြင်းဘေးမှ ကြောက်သည်၊
 (ဟုတွာ)၊ တမေဝ-ထိုသူရိယကုမာရကိုသာ၊ အာဟရာပေမိ-ဆောင်စေပါ၏၊
 ဣတိ-ပြီ၊ ယက္ခော-သည်၊ ဗောဓိသတ္တဿ-၌၊ ပသီဒိတွာ-၍၊ “ပဏ္ဍိတ! သာဓု-
 ကောင်း၏၊ တွမေဝ-သည်သာ၊ ဒေဝဓမ္မေ (စ)-တို့ကိုလည်း၊ ဇာနာသိ-၏၊ ဒေဝ-
 ဓမ္မေသု စ-တို့၌လည်း၊ ဝတ္တသိ-၏၊” ဣတိ-ပြော၍၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဘာတရော-
 ညီတော်တို့ကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ အဒါသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ဗောဓိသတ္တော-
 သည်၊ နံ-ထိုဘီလူးကို၊ ယက္ခဘာဝေ-ဘီလူးအဖြစ်၌၊ အာဒိနဝံ-ကို၊ ကထေတွာ-
 ၍၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ သီလေသု-တို့၌၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-စေပြီ၊ သော-ထိုဘုရား
 အလောင်းသည်၊ တေန-ထိုဘီလူးသည်၊ သုသံဝိဟိတာရက္ခော-ကောင်းစွာ စီ
 ရင်အပ်သော အစောင့်အရှောက်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တသ္မိံ အရညေ-၌၊ ဝသိ-
 တွာ-၍၊ ပိတရိ-သည်၊ ကာလကတေ-သော်၊ ယက္ခံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဗာရာ-
 ဏသီ-ကို၊ ဂန္ဒာ-၍၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ စန္ဒကုမာရဿ-အား၊ ဥပရဇ္ဇံ-
 အိမ်ရှေ့မင်း၏အဖြစ်ကို၊ သူရိယကုမာရဿ-အား၊ သေနာပတိဋ္ဌာနံ-စစ်သူကြီး
 ရာထူးကို၊ ဒတွာ-၍၊ ယက္ခဿ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ (တစ်နည်း) ယက္ခဿ-၏၊
 (အတ္ထာယ-ငှာ)၊ ရမဏီယေ-သော၊ ဌာနေ-၌၊ အာယတနံ-နေရာဌာနကို၊ (နတ်
 ကွန်းကို) ကာရာပေတွာ-ဆောက်လုပ်စေ၍၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာ
 အားဖြင့် ပြုလသော်၊ သော-ထိုဘီလူးသည်၊ လာဘဂ္ဂပ္ပတ္တော-လာဘ်၏ ကောင်း
 မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ ဝါ-ကောင်းမြတ်သော လာဘ်သို့ ရောက်
 သည်၊ (ကောင်းမွန်သော လာဘ်ကို ရသည်၊) [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၁၄၉၊ ဓမ္မဘာ-၃၊
 ၄၉၇၅] ဟောတိ-၏၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အကာသိ-ပြီ။

သတ္တာ-သည်၊ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ အာဟရိတွာ-၍၊ ဇာတကံ-ကို၊ သ-
 မောဓာနေသိ-ပြီ၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၄၄၅] “ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခု-များသောဘဏ္ဍာ

ရှိသော ရဟန်းသည်၊ **တဒါ**-၌၊ ဝါ-က၊ **ရက္ခသော**-ရေစောင့်ဘီလူးသည်၊ အ-
ဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ အာနန္ဒော-သည်၊ သူရိယကုမာရော-သည်၊ (အဟောသိ)၊
သာရိပုတ္တော-သည်၊ စန္ဒကုမာရော-သည်၊ (အဟောသိ)၊ ပန-ထိုမှတစ်ပါး၊
အဟမေဝ-သည်ပင်၊ မဟိသကုမာရော-သည်၊ (အဟောသိ-ပြီ)။ ကုတိ-ပြီ၊
ဧဝံ-လျှင်၊ သတ္တာ-သည်၊ ဇာတကံ-ကို၊ ကထေတွာ-၍၊ “ဘိက္ခု! ဧဝံ-လျှင်၊
တံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဒေဝဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဂဝေသမာနော-ရှာလျက်၊ ဟိရိဩတ္တပ္ပ-
သမ္ပန္နော-ဟိရိဩတ္တပ္ပနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ (အရှက်အကြောက်နှင့် ပြည့်စုံသည်)၊
(ဟုတွာ)၊ ဝိစရိတွာ-၍၊ ကုဒါနိ-၌၊ စတုပရိသမဇ္ဈေ-၌၊ ကုမိနာ နီဟာရေန-
ဤနည်းဖြင့်၊ ဌတွာ-၍၊ မမ-၏၊ ပုရတော-၌၊ ‘အပ္ပိစ္ဆော-အလိုတဏှာမရှိသည်၊
(အလိုနည်းသည်)၊ အမှိ-၏၊ ကုတိ-သို့၊ ဝဒန္တော-လျက်၊ အယုတ္တံ-မသင့်လျော်
သော အမှုကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ သာဠကပဋိက္ခေပါဒိမတ္တေန-အဝတ်
သင်္ကန်းကို ပယ်ခြင်းအစရှိသည်မျှဖြင့်၊ သမဏော နာမ-မည်သည်၊ န ဟောတိ-
မဖြစ်နိုင်၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ အနုသန္တိ ယဋ္ဌေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကုမံ ဂါထံ
အာဟ၊ (ကံ) “န နဂ္ဂစရိယာ၊ ပေ၊ အဝိတိဏ္ဏကဒ်”န္တိ-၍၊ (အာဟ)။

န နဂ္ဂစရိယာ န ဇဉ္ဇာ န ပကာ၊ နာနာသကာ ထဏှိလသာယိကာ ဝါ၊

ရဇောဇ္ဈေ ဥတ္တုဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ၊ သောဓေန္တိ မစ္စံ အဝိတိဏ္ဏကဒ်။

အဝိတိဏ္ဏကဒ်-မလွန်မြောက်အပ်သေးသော ယုံမှားခြင်းရှိသော၊ ဝါ-ယုံမှား
ခြင်းကို မလွန်မြောက်သေးသော၊ မစ္စံ-သတ္တဝါကို၊ နဂ္ဂစရိယာ-အဝတ်မဆီး၊

တဒါ ရက္ခသော. . . အဟမေဝ။ ။ “သူရိယကုမာရော၊ စန္ဒကုမာရော၊ မဟိသ-
ကုမာရော”တို့ကို ပကတိကတ္တား၊ “အာနန္ဒော၊ သာရိပုတ္တော၊ အဟံ”တို့ကို ဝိကတိ
ကတ္တားဟု ယူ၍ “သူရိယကုမာရော-သည်၊ အာနန္ဒော-သည်၊ (အဟောသိ-ပြီ)။”စ
သည်ဖြင့်လည်း ပေးကြ၏။ သို့သော် “ဆတ္တိသက္ခတ္တံ ခေါ ပနာဟံ ဘိက္ခဝေ သတ္တော
အဟောသိ ဒေဝါနမိန္ဒော(အံ-၂၊ ၄၆၅)၊ အဟံ တေန သမယေန ဝေလာမော ပြာ-
ဟ္မဏော အဟောသိ(အံ-၃၊ ၁၉၆)။”စသည်၌ အဟံနှင့်လျော်အောင် “အဟောသိ”
ဟု ရှိပုံကို ထောက်လျှင် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဖြစ်သော “အာနန္ဒော၊ သာရိပုတ္တော၊ အဟံ”တို့ကို
ပကတိကတ္တား၊ အတိတ်ဘဝဖြစ်သော “သူရိယကုမာရော၊ စန္ဒကုမာရော၊ မဟိသ-
ကုမာရော”တို့ကို ဝိကတိကတ္တားဟု ယူ၍ ပေးမှ သင့်မည်။

အချည်းနှီးသောအကျင့်တို့သည်၊ န သောဓေန္တိ-မစင်ကြယ်စေနိုင်ကုန်၊ ဇဋ္ဌာ-ဆံကျစ်တို့သည်၊ [ဇဋ္ဌန္တိ ပရမ္ပရံ အညမညံ သံသဂ္ဂါ ဘဝန္တိတိ ဇဋ္ဌာ-ကပ္ပဒ္ဒါမ၊] န သောဓေန္တိ-ကုန်၊ **ပင်္ကာ**-သွား၏ အညစ်အကြေးတို့သည်၊ (သွားချေးတို့သည်)၊ န သောဓေန္တိ-ကုန်၊ အနာသကာ-ကောင်းစွာ လိုအပ်သလောက် အစာမစားခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-အစာကိုဖြတ်၊ အငတ်ခံခြင်းတို့သည်၊ န သောဓေန္တိ-ကုန်၊ ထက္ကိလသာယိကာ ဝါ-(သမန်းမြက်ခင်းစိမ်းထားအပ်သော) ယဇ်မြေ၌ အိပ်ခြင်းတို့ သည်လည်း၊ န သောဓေန္တိ-ကုန်၊ ရဇောဇလံ ဝါ-မြူမှုန်တည်းဟူသော အညစ်အကြေးသည်လည်း၊ (န သောဓေတိ-နိုင်၊) ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ ဝါ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ဖြင့် အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယသည်လည်း၊ (န သောဓေတိ-နိုင်။)

တတ္ထ-၌၊ နာနာသကာတိ-ကာ၊ **အနာသကာ (အနာသကာ)**-ကောင်းစွာ လိုအပ်သလောက် အစာမစားခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-အစာကိုဖြတ် အငတ်ခံခြင်းတို့သည်၊ န (သောဓေန္တိ)-မစင်ကြယ်စေနိုင်ကုန်၊ ဘတ္တပဋိက္ခေပကာ-ထမင်း (အစာ)ကို ပယ်ခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-အစာငတ်ခံခြင်းတို့သည်၊ ဣတိ အတ္ထော။

ပင်္ကာ။ ။ပစိယန္တိ ဝိတ္တာရိယန္တိတိ ပင်္ကာ၊ [ပစိ+ဏာ၊-ဇာဋီသစ်၊] ကမ္မန္တိ စလန္တိတိ ပင်္ကာ၊ [ကမ္မ+က၊ ကမ္မကို ပံပြု၊-မောင်-၇၊ ၁၅၊] ဤ၌ သွား၏အညစ်အကြေးကို ရသဖြင့် “ပင်္ကာ ဝိယာတိ ပင်္ကာ၊ ဒန္တဿ+ပင်္ကာ ပင်္ကာ”ဟု ပြု၊ “ဒန္တပင်္ကာ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဒန္တကိုချေ။ (သံ. ၄-၃၊ ၄၃၊ သံဋီ-၂၊ ၃၁၃)

အနာသကာ၊ အနာသကာ။ ။အာ သမ္မာ ယထိစ္စံ အာသာ အသနာနိ အာသကာ၊ [အာ+အသ+ဏ၊ ကလာ၊ (တစ်နည်း) သမာသန္တ ကပစ္စည်း၊] န+အာသကာ အနာသကာ၊ [န+အာသကာ-ထောမ၊ ဝါစပ္ပတိ၊] ဤအဆိုများအရ “န+အာသကာ”ကို စပ်ထားသောကြောင့် “အနာသကာ”ဟူသော ရှိသင့်သည်၊ “အနာသကာ”ဟု မရှိသင့်၊ သံ-၂၊ ၃၃၅၊ ဇာ-၁၊ ၃၆၄၊ ဇာ-၂၊ ၅၀တို့၌လည်း “အနာသကာ”ဟုပင် ရှိသည်။

ဆက်ဥူးအံ့-အာသကာသည် ဘာဝသာဓနတည်း၊ ဘာဝဟူသည် ကြိယာတည်း၊ ကြိယာသည် ခြပ်နှင့်မစပ်ဘဲ သူ့ချည်းသက်သက်ဆိုလျှင် ကြိယာတစ်မျိုးတည်းဖြစ်၍ ဧကဝုဇ်သာတည်း၊ သို့သော်လည်း စပ်ဆိုက်လာသော ခြပ်တို့၏ နည်းခြင်းများခြင်းကြောင့် ဧကဝုဇ်၊ ဗဟုဝုဇ် ကွဲပြားရသည်။ (ဘောဒ၊ ဘောဒဘာ-၃၄၀)

ထက္ကိလသာယိကာတိ-ကား၊ ဘူမိသယနာ-မြေပေါ်၌ အိပ်ခြင်းတို့သည်။
ရဇောဇလ္လန္တိ-ကား၊ ကဒ္ဒမလေပနာကာရေန-ရွှံ့ညွန်ဖြင့် လိမ်းကျံသောအခြင်း
 အရာအားဖြင့်၊ ဝါ-ရွှံ့ညွန်ဖြင့် အလိမ်းလိမ်းပေနေသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 သရီရေ-၌၊ သန္နိဟိတရဇော-စုဝေးတည်နေသောမြူသည်။ **ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနန္တိ**-

ထက္ကိလသာယိကာ။ ။ထက္ကိလသဒ္ဒါ ဘူမိ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် “သယနံ သာယိကာ”ဟု ဘာဝသာနေပြုရကြောင်းကို သိစေလို၍ “ဘူမိသယနာ”ဟု ဖွင့်သည်။ (ဝေဿန္တရဇာဋီ)။ ထက္ကိလ(ဘူမိ)အရ မြေဟူသည် စိမ်းစိုသောသမန်းမြက်ခင်းထား အပ်သော မြေတည်း။ “ထလတိ ဧတ္ထာတိ ထက္ကိလံ၊ [ထလ+ကုလ၊ ထ,ထက် နိဂ္ဂဟိတံ လာ၊ လ,ကို ချပူ၊ ပု-န၊-ကောတ္ထုဘ၊] (တစ်နည်း) ထက္ကာနိ ဝသုနိ ရတနာနိ+ဧတ္ထ အတ္ထိတံ ထက္ကိလံ၊ [ထက္ကာ+ကုလ၊-ဇာဋီ၊] သယနံ သာယိကာ၊ [သီ+ဏ္ဍ+အာ၊] ထက္ကိ-လေ+သာယိကာ ထက္ကိလသာယိကာ”ဟု ပြုပါ။

ဆက်ဦးအံ့-“ထက္ကိလသေယံ(ဒီ-၁, ၁၅၈)”၌ ထက္ကိလကို “ဥစ္စဘူမိ-မြင့်သော နေရာ၊ ကုန်းမြေ၊ (တစ်နည်း) ပကတိဘူမိ-ညီညာပြေပြစ်၍ အခင်းမရှိသောမြေ” တို့ကို ဟောသော ရဇ္ဇိသဒ္ဒါဟုလည်း ဖွင့်သည်။ ဤ၌လည်း ထိုအနက်များကို ယူ၍ “ထက္ကိလသာယိကာ-မြင့်သောနေရာ(ကုန်းမြေ)၌ အိပ်ခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-ညီညာပြေ ပြစ်၍ အခင်းမရှိသော မြေ၌ အိပ်ခြင်းတို့သည်”ဟု ပေးနိုင်သည်။(ဒီ. ဌ-၁, ၂၉၄၊ သီဋီသစ်-၂, ၂၇၇၊ အမရ-၁၇, ၄၄) [**ထက္ကိလသာယိကာ စာ**တိ ဟရိတကုသ-သန္တတေ ဘူမိဘာဂေ သယနံ၊-သံ. ဌ-၃, ၄၃။]

ရဇောဇလ္လံ။ ။ကဒ္ဒမ၊ ပေ၊ သန္နိဟိတရဇော”ဖြင့် ရဇောကို ဖွင့်သည်။ ရဇောကိုသာ ဖွင့်၍ ဇလ္လံကို မဖွင့်သဖြင့် ရဇောနှင့် ဇလ္လအရတူဟု ပြသည်။ ထို့ကြောင့် “ဇလဿ+ဟိတံ ဇလ္လံ၊ ရဇော ဧဝ+ဇလ္လံ ရဇောဇလ္လံ၊ (သီဋီသစ်-၂, ၃၅၇)”ဟု ပြုပါ။ “ရဇသော+ဇလ္လံ ရဇောဇလ္လံ-မြူ၏+အညစ်အကြေး၊(မောဂ်ပံ-၃, ၅၉)”ဟု ပြုလျှင် ရဇောအရ မြူနှင့် ဇလ္လအရ အညစ်အကြေးသည် အတူတူပင်ဖြစ်ရကား အရမကွဲဘဲ ခွဲဆိုသော အဘေဒဘေဒပစ္စာရဟု မှတ်ပါ။ ထို့ပြင် ရဇောအရ မြူနု၊ အာဂန္တုကမြူ၊ ဇလ္လအရ မြူကြမ်း၊ ချွေးစသော ကိုယ်အညစ်အကြေးဟုလည်း ဖွင့်သေး၏။ “ရဇော စ+ဇလ္လံ စ ရဇောဇလ္လံ-မြူနု၊မြူကြမ်း၊ ဝါ-အာဂန္တုကမြူ၊ ချွေးစသော ကိုယ်အညစ်အကြေး”ဟု ပြုပါ။ (ဝိ. ဌ-၂, ၁၀၊ ထေရ. ဌ-၂, ၁၄၊ ဒီဋီ-၂, ၂၉၊ မဇီ-၃, ၁၇၄)

ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ။ ။“ဥဒ္ဓံ+ဧကာ ကောဋီ ကုမိဿာ ဂမနာယာတိ ဥက္ကဋ္ဌိကာ၊

ကား၊ ဥက္ကဋ္ဌိကဘာဝေန-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အာရဒ္ဓ-
ဝီရိယံ-အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယသည်။ ဣဒံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဝါ-
သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ယော မစ္စော-အကြင်သတ္တဝါသည်၊ “ဧဝံ-

“ဥ+ကောဋီ+သမာသန္တက၊ ဩကို ဥပြု၊ ကဒ္ဓေဘော်လာ၊-ပါစိယော-၁၃၄၊ ဤ
ဝိပြိုဟ်အရ အထက်၌ အစွန်းတစ်ဖက်ရှိသောသွားခြင်း(ဖဝါးစွန်းနင်း၍ သွားခြင်း)
ကို “ဥက္ကဋ္ဌိက”ဟု ခေါ်၏၊ တိတ္ထိတို့၏ အကျင့်ကိုပြသော ဤနေရာ၌ကား ဆောင့်
ကြောင့်ထိုင်ခြင်းနှင့် ဆောင့်ကြောင့်အနေအထားဖြင့် ခုန်၍ခုန်၍ သွားခြင်းကို
“ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာန”ဟု ဆိုသည်(သီဋီသစ်-၂၊ ၃၅၇)၊ မှန်၏-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်လျှင်
ဒူးအစွန်းက အထက်၌ရှိရကား ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းကိုလည်း “ဥဒ္ဓံ+ဧကာ ကောဋီ
ဣမိဿာတိ ဥက္ကဋ္ဌိက”ဟု ဆိုနိုင်သည်၊ “ဥက္ခိပိတွာ ကုဋုနံ ဂမနံ ဥက္ကဋ္ဌိကာ
(ကင်္ခါမဟာဋီ-၄၊ ၃၃၆)၊ (တစ်နည်း) ဥဒ္ဓံ ကုဋုတိ သင်္ကံစတိ ဧတာယာတိ ဥက္ကဋ္ဌိကာ၊
[ဥ+ကုဋု+ဣ-ဝိဓာန်]”ဟုလည်း ပြု၏။

ထိုနောက် “ဥက္ကဋ္ဌိကဘာဝေန အာရဒ္ဓဝီရိယံ”အဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ဥက္ကဋ္ဌိကာ
+အဿ အတ္ထိတိ ဥက္ကဋ္ဌိကော၊ (တစ်နည်း) “ဇာနုဥရုမူလာနံ ဥက္ကဋ္ဌေတိ ကောဋီလုံ
ကရောတိတိ ဥက္ကဋ္ဌိကော၊ [ဥ+ကုဋု+ ကိကာ-သာဓာန်-၁၊ ၄၁၂] ပဒဟတိ အနေနာတိ
ပဓာနံ၊ ပဓာနသဒ္ဓါ ဝီရိယအနက်ဟော၊ ဥက္ကဋ္ဌိကေန (ဥက္ကဋ္ဌိကဘာဝေန)+အာရဒ္ဓံ+
ပဓာနံ ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်+အားထုတ်အပ်
သော ဝီရိယ”ဟု တွဲပါ၊ “ဥက္ကဋ္ဌိကဘာဝေန”ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌိက၌ ဘာဝပ္ပဓာန၊
ဘာဝလောပကြံပါ။

တစ်နည်း။ “ဥက္ကဋ္ဌိကံ ဝီရိယံ(မဟာနိ. ၄-၃၈၁)”အလိုမူ “ဥက္ကဋ္ဌိကေန (ဥက္ကဋ္ဌိ-
ကဘာဝေန)+အာရဒ္ဓံ ဥက္ကဋ္ဌိကံ၊ [ဥက္ကဋ္ဌိက+ဏ၊]”ဟု ပြုပြီး ၂ပုဒ်ကို ဝိဘတ်တူ ဖွင့်
သဖြင့် “ဥက္ကဋ္ဌိကံ စ+တံ+ပဓာနံ စာတိ ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ”ဟု ကမ္မဓာရည်းတွဲပါ။
[သမာနဝိဘတ္တိက၊ ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မဓာရယကြံစရာ။]

တစ်နည်း။ ။ဇာဋီသစ်-၄၇၁အလို “ဥက္ကဋ္ဌိကံ+နိသီဒိတွာ ကတ္တဗ္ဗံ+ပဓာနံ ဥက္က-
ဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ ပြုအပ်သော ဝီရိယ”ဟု ပြုပါ၊ ကာရဏူပစာရ
အားဖြင့် ထိုဝီရိယဖြင့် ပြုကျင့်အပ်သော အကျင့်မှားကိုလည်း ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနဟု
ဆိုရသည်၊ သို့မဟုတ် “ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနေန+စရိတဗ္ဗော ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ-ဆောင့်
ကြောင့်ထိုင်၍ ပြုအပ်သော ဝီရိယဖြင့် ပြုကျင့်အပ်သော မိစ္ဆာစာရ(အကျင့်မှား)၊
[စရိတဗ္ဗပုဒ်ကျေသည်။]”ဟုကြံ။

ဤသို့လျှင် အဟံ-သည်၊ လောကနိဿရဏသင်္ခါတံ-လောကမှ ထွက်မြောက်
 ရာဟု ဆိုအပ်သော၊ သုဒ္ဓိ-ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့၊ ပါပုဏိဿာမိ-
 အံ့” ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ကုမေသု နဂ္ဂစရိယာဒိသု-ဤအဝတ်မဆီး၊ အချည်း
 နှီးသော တိတ္ထိတို့၏ အကျင့်အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဝါ-အဝတ်မဝတ်သော အကျင့်
 အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယံ ကိပ္ပိ-တစ်စုံတစ်ခုသောအကျင့်ကို၊ သမာဒါယ-ယူ၍၊
 ဝတ္ထေယျ-ကျင့်ရာ၏။ သော-သည်၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ မိစ္ဆာဒဿနဉ္စေဝ-
 မှားယွင်းသောအယူကိုလည်း၊ (အမြင်မှားကိုလည်း)၊ ဝဇေယျ-တိုးပွားစေရာ၏။
 ကိလမထဿ စ-ပင်ပန်းခြင်း၏လည်း၊ ဘာဂီ-အဖို့ရှိသည်၊ အဿ-၏။ ဟိ-
 မှန်၏။ ဧတာနိ-ဤအဝတ်မဆီး၊ အချည်းနှီးသော တိတ္ထိတို့၏ အကျင့်အစရှိ
 သည်တို့ကို၊ သုသမာဒိန္နာနိ-ကောင်းစွာ ယူအပ်ကုန်သည်၊ ဝါ-ဆောက်တည်
 အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ)ပိ-ကုန်သော်လည်း၊ **အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ-**(ဘုရားတရား၊
 သံဃာ၌ ယုံမှားခြင်းစသော) ရှစ်ပါးသော တည်ရာဝတ္ထုရှိသော၊ ကင်္ခါယ-ယုံ
 မှားခြင်း၏။ ဝါ-ကို၊ အဝိတိဏ္ဏဘာဝေန-မလွန်မြောက်သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊
 အဝိတိဏ္ဏကင်္ခါ-မလွန်မြောက်သေးသော ယုံမှားခြင်းရှိသော၊ ဝါ-ယုံမှားခြင်းကို
 မလွန်မြောက်နိုင်သေးသော၊ မစ္စံ-ကို၊ န သောဓေန္တိ-ကုန်၊ (ကုဒိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊
 ဝုတ္တံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏။) ကုတိ-ဂါထာဖွင့် ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-
 ၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ကုတိ-
 ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထု ဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ။ ။အဋ္ဌ+ဝတ္ထုနိ ဧတိဿာတိ အဋ္ဌဝတ္ထုကာ-ရှစ်ပါးသော တည်
 ရာဝတ္ထုရှိသော ယုံမှားခြင်း၊ အဋ္ဌဝတ္ထုဟူသည် “(၁) ဗုဒ္ဓ(သတ္တု), (၂) ဓမ္မ, (၃)
 သံဃ, (၄) သိက္ခာ, (၅) ပုဗ္ဗန္တ-ရှေးဘဝ, (၆) အပရန္တ-နောက်ဘဝ, (၇) ပုဗ္ဗန္တာပရန္တ-
 ရှေးဘဝ,နောက်ဘဝ၂မျိုးလုံး, (၈) ကုဒပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္န-အကြောင်းအကျိုး
 တရား”တို့တည်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာ(ကင်္ခါ)သည် ထိုစမျိုးတို့၌ ယုံမှား၏၊ ထိုစမျိုးတို့ကို
 ဝိစိကိစ္ဆာ(ကင်္ခါ)၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အဋ္ဌဝတ္ထုကဟု ဆိုသည်။
 (အဘိ-၁, ၂၀၈)။

၉-သန္တတိမဟာမတ္တဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

အလင်္ကတော စေတိတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သန္တတိမဟာမတ္တံ-သန္တတိအမတ်ကြီးကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ သော-ထိုသန္တတိအမတ်ကြီးသည်၊ ဧကသ္မိံ၊ ကာလေ-၌၊ ပသေနဒိကောသလဿ-မည်သော၊ ရညော-၏။ ပစ္စန္တံ-အစွန်အဖျားဖြစ်သောအရပ်ကို၊ (နေစပ်ဒေသကို)၊ ကုပိတံ-ပျက်စီးနေသည်ကို၊ (တစ်နည်း) ကုပိတံ-ပျက်စီးနေသော၊ ပစ္စန္တံ-ကို၊ ဝုပသမေတွာ-ငြိမ်းစေပြီး၍၊ အာဂတော-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုသန္တတိအမတ်ကြီးအား၊ ရာဇာ-သည်၊ တုဋ္ဌော-နှစ်သက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သတ္တ ဒိဝ-သာနိ-ဂုရုတ်တို့ပတ်လုံး၊ ရဇ္ဇံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ဧကံ-သော၊ နစ္စဂီတကုသလံ-ကခြင်း၊ သီဆိုခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သော၊ ဣတ္ထိံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ သော-ထိုသန္တတိအမတ်ကြီးသည်၊ သတ္တ ဒိဝသာနိ-ပတ်လုံး၊ သုရာမဒမတ္တော-သေရည်မူးယစ်ခြင်းဖြင့် ယစ်မူးသည်၊ ဟုတွာ၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရ-ပဋိမဏ္ဍိတော-အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့ဖြင့် ပြင်ဆင်အပ်သည်၊ ဟတ္ထိက္ခန္ဓ-ဝရဂတော-မြတ်သော ဆင်ကျောကုန်းပေါ်၌ ရောက်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နှာန-တိတ္ထံ-ရေချိုးဆိပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ပဝိသန္တံ-ဝင်တော်မူနေသည်ကို၊ ဒွါရန္တရေ-တံခါးကြား၌၊ ဒိသွာ-၍၊ ဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတော-သည်၊ (ဟုတွာ ဧဝ-၍သာ၊ ဝါ-ကြောင့်သာ၊) သီသံ-ကို၊ စာလေတွာ-လှုပ်စေ၍၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ပက္ကာမိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ သိတံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! သိတ-ပါတုကရဏေ-ပြီးတော်မူခြင်းကို ထင်ရှားပြုခြင်း၌၊ ဝါ-၏၊ ဟေတု-အကြောင်းသည်၊ ကော န ခေါ-အဘယ်ပါနည်း?” ဣတိ-သို့၊ အာနန္ဒတ္ထေရေန-သည်၊ ပုဋ္ဌော-အပ်သည်၊ (သမာနော)၊ သိတကာရဏံ-ကို၊ အာစိက္ခန္တော-မိန့်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “အာနန္ဒ! သန္တတိမဟာမတ္တံ-ကို၊ ပဿ-လော၊ အဇ္ဇ-နေ၊ သဗ္ဗာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတောဝ-အလုံးစုံသောတန်ဆာတို့ဖြင့် ပြင်ဆင်အပ်သည်သာ၊ (ဟုတွာ)၊ မမ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂန္တာ-၍၊ စတု-ပွဒိကဂါထာဝသာနေ-ငှာပါဒရှိသော ဂါထာ၏ အဆုံး၌၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတွာ-၍၊ သတ္တတာလမတ္တေ-ထန်းဂုဆင့်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အာကာသေ-၌၊

နိဿိဒိတ္တာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ-လိမ့်မည်။” ကုတိ-မိန့်ပြီ၊ မဟာဇနော-သည်၊
 ထေရေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ကထေန္တဿ-သော၊ သတ္တု-၏၊ ဝစနံ-ကို၊ အသောသိ-
 ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုလူအပေါင်းတွင်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-တို့သည်၊ စိန္တယိသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊
 “သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ကိရိယံ-အပြုအမူကို၊ ပဿထ-ကုန်လော၊ မုခ-
 ပွတ္တမေဝ-နှုတ်၌ ရောက်သော စကားကိုသာ၊ ဘာသတိ-၏၊ အဇ္ဈ ဧသ-ဤ
 သန္တတိအမတ်ကြီးသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ သုရာမဒမတ္တော-သည်၊ (သမာနော-လျက်၊)
 ယထာလင်္ကတောဝ-အကြင်အကြင်တန်ဆာဆင်အပ်သည်သာ၊ (တန်ဆာဆင်
 မြဲတိုင်းသည်သာ)၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဧတဿ-ဤရဟန်းဂေါတမ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ မမ္ပ-
 ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ ကိရ-မည်တဲ့၊ အဇ္ဈေဝ-၌ပင်၊ တံ-ထိုရဟန်း
 ဂေါတမကို၊ မုသာဝါဒေန-ဖြင့်၊ နိဂ္ဂဟိဿာမ-နှိပ်ကွပ်ကုန်အံ့၊” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊
 သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ-တို့သည်၊ စိန္တေသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ မဟာနုဘာဝတာ-
 ကြီးသော တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ အဟော-ဪ...
 . အံ့ဖွယ်ကောင်းပေစွ၊ အဇ္ဈ ဗုဒ္ဓလိဋ္ဌဉ္စေဝ-ဘုရားရှင်၏ တင့်တယ်စမ္ပယ်တော်
 မူပုံကိုလည်းကောင်း၊ သန္တတိမဟာမတ္တလိဋ္ဌဉ္စေဝ-သန္တတိအမတ်ကြီး၏ တင့်တယ်
 စမ္ပယ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဒဠှ-ငှာ၊ ဝါ-တွေ့မြင်ခွင့်ကို၊ လဘိဿာမ-ရကြတော့
 မည်” ကုတိ-ကုန်ပြီ။

သန္တတိမဟာမတ္တောပိ-သည်လည်း၊ နှာနတိတ္ထေ-၌၊ ဒိဝသဘာဂံ-နေအဖို့
 ပတ်လုံး၊ ဝါ-နေပိုင်း၌၊ ဥဒကကီဠ်-ရေကစားခြင်းကို၊ ကီဠိတွာ-၍၊ ဥယျာနံ-
 သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ **အာပါနဘူမိယံ**-သေရည်သောက်ရာဌာန၌၊ ဝါ-စားသောက်ပွဲ
 ပြုလုပ်ရာဌာန၌၊ [အာပိဝန္တိ သံဘူယ ပိဝန္တိ အသိန္တိ အာပါနံ၊ (ဓာန်ဋီ-၅၃၄)၊ အာပါနံ
 စ+တံ+ဘူမိ စာတိ အာပါနဘူမိ၊] နိဿိဒိ-ပြီ၊ သာပိ ကုတ္တိ-သည်လည်း၊ ရင်မရွံ-
 ပွဲသဘင်၏ အလယ်သို့၊ ဩတရိတွာ-သက်ရောက်၍၊ နစ္စဂီတံ-ကခြင်း၊ သီဆို
 ခြင်းကို၊ **ဒဿေတုံ**-မြင်စေခြင်း၊ ကြားစေခြင်းငှာ၊ အာရဘိ-ပြီ၊ တဿာ-ထို

နစ္စဂီတံ ဒဿေတုံ။ ။ “နစ္စဂီတံ”နှင့်လျော်အောင် “ဒဿေတုံ စ+သာဝေတုံ
 စ ဒဿေတုံ”ဟု ဝိရူပေကသေသ်ပြုပါ။ “ကခြင်းကို မြင်စေခြင်း၊ သီချင်းကို ကြား
 စေခြင်းငှာ”ဟူလို၊ (တစ်နည်း) ဧကဒေသုပစာရ၊ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ဒဿေတုံ
 အရ ကြားစေခြင်းကိုပါ ယူပါ။ နောက် “ဒဿယမာနာယ”၌လည်း နည်းတူပင်။

မိန်းမသည်။ သရီရလီဠာယ-ကိုယ်၏ တင့်တယ်လှပခြင်းကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ပြခြင်း
 ဌာ၊ သတ္တာဟံ-လုံး၊ အပ္ပာဟာရတာယ-နည်းသော အာဟာရရှိသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ တံ ဒိဝသံ-လုံး၊ ဝါ-၌၊ နစ္စဂီတံ-ကို၊ ဒဿယမာနာယ-မြင်စေ၊ ကြားစေ
 လသော်၊ အန္တောကုဏ္ဍိယံ-ဝမ်းဗိုက်၏အတွင်း၌၊ **သတ္တကဝါတာ**-ဓားကဲ့သို့ အင်္ဂါ
 ကြီးငယ်တို့ကို ဖြတ်တောက်တတ်သော လေတို့သည်၊ ဝါ-ဓားကဲ့သို့ အဆက်
 အစပ်တို့ကို ဖြတ်တတ်သော လေတို့သည်၊ သမုဋ္ဌာယ-ဖြစ်ပေါ်လာ၍၊ ဟဒယ-
 မံသံ-နှလုံးသားကို၊ ကန္တိတွာ-ဖြတ်တောက်၍၊ အဂမံသု-ကုန်ပြီ၊ သာ-ထိုမိန်း
 မသည်၊ တင်္ခဏဥပေ-၌ပင်၊ ဝိဝဋ္ဌေန-ပွင့်သော၊ မုခေန စေတ-ပါးစပ်ဖြင့်လည်း
 ကောင်း၊ ဝိဝဋ္ဌဟိ-ပွင့်ကုန်သော၊ အင်္ဂါဟိ စ-မျက်လုံးတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ သန္တတိမဟာမတ္တော-သည်၊ “နံ-ထိုမိန်းမကို၊ ဥပ-
 ဓာရေထ-စူးစမ်းကြလော၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ “သာမိ! နိရုဒ္ဓါ-ချုပ်လေပြီ၊”
 ကုတိ စ-သို့လည်း၊ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ-ပြောဆိုအပ်ခါမျှသော်သာ၊ ဝါ-ပြောလျှင်
 ပြောချင်းသာလျှင်၊ ဗလဝသောကေန-အားကြီးသော ဝမ်းနည်းခြင်းသည်၊ အဘိ-
 ဘူတော-လွှမ်းမိုးအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တင်္ခဏဥပေ-၌ပင်၊ အဿ-ထိုသန္တတိ
 အမတ်ကြီး၏၊ သတ္တာဟံ၊ ပီတသုရာ-သောက်ထားအပ်သော သေရည်သည်။

သတ္တကဝါတာ။ ။သတ္တံ ဝိယ အင်္ဂမင်္ဂါနိ ကန္တိတိ သတ္တကာ၊ [သတ္ထ+ကတိ (ဆေဒန
 အနက်)+ကိ၊-အံ၊ ဌ-၃၊ ၂၅၂] သတ္တကာ စ+တေ+ဝါတာ စာတိ သတ္တကဝါတာ-
 ဓားကဲ့သို့ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို ဖြတ်တောက်တတ်သောလေတို့၊ (တစ်နည်း) သတ္တာယေဝ
 သတ္တကာ၊ သတ္တကာ ဝိယ+ကန္တနကာ+ဝါတာ သတ္တကဝါတာ-ဓားတို့ကဲ့သို့ အဆက်
 အစပ်တို့ကို ဖြတ်တတ်သောလေတို့။ (သံဋီ-၁၊ ၁၂၂)

ဆက်ဥးအံ့-လေသည် အဇ္ဈတ္တိလေ၊ ဗဟိရလေဟု ၂မျိုးရှိရာ သတ္တကဝါတလေ
 သည် အဇ္ဈတ္တိလေတည်း၊ ချဲ့ဥးအံ့-အဇ္ဈတ္တိလေသည် ဥဒ္ဓင်္ဂမဝါတ-အထက်ဆန်လေ၊
 အစောဂမဝါတ-အောက်စုန်လေ၊ ကုဏ္ဍိသယဝါတ-အူပြင်ပဝမ်းတွင်းလေ၊ ကောဋ္ဌာ-
 သယဝါတ-အူတွင်းလေ၊ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီ-အင်္ဂါကြီးငယ်သွားနေသောလေ၊ သတ္တက-
 ဝါတ၊ ခုရကဝါတ-နှလုံးကို ကွဲစေသော လေသင်ဓုန်း၊ ဥပ္ပလကဝါတ-နှလုံးကို ခွာ
 ထုတ်သောလေ၊ အဿာသ-ဝင်လေ၊ ပဿာသ-ထွက်လေအားဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိ၏၊
 (အဘိ-၂၊ ၈၆)၊ ထိုတွင် သတ္တကဝါတလေသည် ဓားဖြင့် အင်္ဂါကြီးငယ်ကို ဖြတ်သကဲ့သို့
 ခန္ဓာကိုယ်၌ အဆက်အစပ်ကို ဖြတ်တတ်ကုန်၏။ (အဋီ-၂၊ ၉၉)

တတ္ထကပါလေ-ပူသောအိုးကင်း၍၊ ဥဒကဗိန္ဒူ ဝိယ-ရေပေါက်ကဲ့သို့၊ ပရိက္ခယံ-
ကုန်ခမ်းခြင်းသို့ အဂမာသိ-ပြီ၊ သော-ထိုသန္တတိအမတ်ကြီးသည်၊ “မေ-၏၊ ကုမံ
သောကံ-ကို၊ တထာဂတေန-ကို၊ အညတြ-ကြည်၍၊ (တစ်နည်း) တထာဂတေန-
မှ၊ အညတြ-ကင်း၍၊ [ရှေ့နည်း ဗာဠီ၊ နောက်နည်း နိဒ္ဒေသ၊ ကာပိုး-၁၂၀၊ ၁၂၁။]
အညေ-(ဘုရားရှင်မှ) အခြားသူတို့သည်၊ နိဗ္ဗာပေတုံ-ငြိမ်းစေခြင်းငှာ၊ န သက္ခိ-
ဿန္တိ-စွမ်းနိုင်ကြလိမ့်မည်မဟုတ်ကုန်၊” ကုတိ-ကြံ၍၊ ဗလကာယပရိဂုတော-
စစ်သည်အပေါင်းသည် ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သာယန္တသမယေ-၌၊ သတ္တု-
၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ၊ (ကံ)၊ “ဘန္တေ! မေ-၏၊ ဝါ-
မှာ၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ သောကော-သည်၊ ဥပ္ပန္နော-ပြီ၊ မေ-၏၊ တံ-ထိုသောကကို၊
တုမေ-တို့သည်၊ နိဗ္ဗာပေတုံ-ငှာ၊ သက္ခိဿထ-ကုန်လိမ့်မည်၊ ကုတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
အာဂတော-၏၊ အမှိ-၏၊ မေ-၏၊ ပဋိသရဏံ-အားကိုးရာသည်၊ ဟောထ-
ပါကုန်၊” ကုတိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထိုသန္တတိအမတ်ကြီးကို၊ သတ္တာ၊ “သောကံ-
ကို၊ နိဗ္ဗာပေတုံ-ငှာ၊ သမတ္ထဿေဝ-စွမ်းနိုင်သူ၏သာ၊ သန္တိကံ-သို့ အာဂတော-
သည်၊ အသိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ကုမိဿာ ကုတ္တိယာ-၏၊ ကုမိနာဝ အာကာရေန-
ဖြင့်ပင်၊ မတကာလေ-၌၊ ရောဒန္တဿ-သော၊ တဝ-၏၊ ပုဂ္ဂရိတအဿူနိ-ယိုစီး
ခဲ့သော မျက်ရည်တို့သည်၊ စတုန္ဒ-ကုန်သော၊ မဟာသမုဒ္ဒါနံ-တို့၏၊ ဥဒကတော-
ထက်၊ အတိရေကတရာနိ-အထူးအားဖြင့် ပိုလွန်ကုန်သေး၏၊” ကုတိ-၍၊ ဝတ္တာ၊
ကုမံ ဂါထံ အာဟ-ပြီ၊ (ကံ)၊ “ယံ ပုဗ္ဗေ၊ ပေ၊ စရိဿသီ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

**ယံ ပုဗ္ဗေ တံ ဝိသောသေဟိ၊ ပစ္ဆာ တေ မာဟု ကိဉ္ဇနံ၊
မဇ္ဈေ စေ နော ဂဟေဿသိ၊ ဥပသန္တော စရိဿသိ။**

ပုဗ္ဗေ-ရှေးအတိတ်သင်္ခါရတို့ကို၊ (အာရဗ္ဗ-အကြောင်းပြု၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မ-ဖြစ်
ခြင်းသဘောရှိသော၊) ယံ-အကြင်ကိလေသာအပေါင်းနှင့် အတိတ်ကံသည်၊
(အတ္ထိ-၏) တံ-ထိုကိလေသာအပေါင်းနှင့် အတိတ်ကံကို၊ ဝိသောသေဟိ-
ခြောက်ခန်းစေလော၊ ဝါ-ပယ်စွန့်လော၊ တေ-သင်၏၊ ဝါ-သင့်မှာ၊ ပစ္ဆာ-နောင်
အနာဂတ်သင်္ခါရတို့ကို၊ (အာရဗ္ဗ-၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မ-သော၊) **ကိဉ္ဇနံ**-ဖိစီးနှိပ်စက်

ကိဉ္ဇနံ။ ။သတ္တေ ကိဉ္ဇေတိ မဒ္ဒတိ ပလိဗုန္ဒတိတိ ကိဉ္ဇနံ(သာရတ္ထ-၁, ၂၁၃)။

တတ်သော ရာဂစသောတရားသည်၊ မာ အဟု-မဖြစ်ပါစေနှင့်၊ မဇ္ဈေ-အလယ် ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ၅ပါး၊ သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ စေ နော ဂဟေဿသိ-အကယ်၍ တဏှာ ဒိဋ္ဌိဖြင့် မစွဲယူအံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) ဥပသန္တော-ကိလေသာအပူဝေး၍ ငြိမ်းအေးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ စရိဿသိ-လှည့်လည်နေထိုင်ရလတ္တံ့။ [မဟာနိ. ၄-၃၈၄၊ သုတ္တနိ. ၄-၂၊ ၂၈၄အတိုင်း ပေးခဲ့သည်၊ ဒီဋီ-၂၊ ၂၈၂၊ မဋီ-၁၊ ၃၃၂အလို “ပုဗ္ဗေ-ရှေးအတိတ်ခန္ဓာ၌၊ ယံ-အကြင်တဏှာသံကိလေသသည်၊ (အတ္တိ) တံ-ထိုတဏှာသံကိလေသကို၊ ဝိသောသေဟိ-လော၊ ပစ္ဆာ-နောင်အနာဂတ်ခန္ဓာ၌၊ တေ-၏၊ ကိဉ္စနံ-သည်၊ မာ အဟု-နှင့်၊ မဇ္ဈေ-အလယ်ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ၌၊ စေ နော ဂဟေဿသိ-အံ့”ဟု ပေး။]

ဂါထာပရိယောသာနေ-၌၊ သန္တတိမဟာမတ္တော-သည်၊ အရဟတ္တံ၊ ပတ္တာ၊ အတ္တနော-၏၊ အာယုသင်္ခါရ-အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို ပြုစီမံတတ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေကို၊ ဝါ-ကံသည် ပြုစီမံအပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊ ၂၅၄၅၊] ဩ-လောကေန္တော-သော်၊ တဿ-အာယုသင်္ခါရ၏၊ အပ္ပဝတ္တနဘာဝံ-ဖြစ်ခြင်းမရှိတော့သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မဖြစ်နိုင်တော့သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ၊ သတ္တာရံ-ကို၊ အာဟ၊ “ဘန္တေ! မေ-အား၊ ဝါ-၏၊ ပရိနိဗ္ဗာနံ-ကို၊ အနုဇာနာထ-ကုန်” ကုတိ-ပြီ၊ သတ္တာ၊ တေန-ထိုသန္တတိအမတ်ကြီးသည်၊ ကတကမ္မံ-ပြုအပ်ခဲ့သော ရှေးကောင်းမှုကံကို၊ ဇာနန္တောပိ-သော်လည်း၊ “မုသာဝါဒေန-ဖြင့်၊ နိဂုဏှနတ္ထံ-နှိပ်ဖို့ငှာ၊ သန္နိပတိတာ-ကုန်သော၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-တို့သည်၊ ဩကာသံ-ကို၊ န လဘိဿန္တိ-ရကြလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ‘ဗုဒ္ဓလိဋ္ဌဉ္စေဝ-ကိုလည်းကောင်း၊ သန္တတိ-မဟာမတ္တလိဋ္ဌဉ္စေ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပဿိဿာမ-ကုန်အံ့၊’ ကုတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သန္နိပတိတာ-ကုန်သော၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ-တို့သည်၊ ဣမိနာ-ဤသန္တတိ အမတ်ကြီးသည်၊ ကတကမ္မံ-ကို၊ သုတွာ၊ ပုညေသု-တို့၌၊ အာဒရံ-လေးစားခြင်းကို၊ ကရိဿန္တိ-ကုန်လိမ့်မည်” ကုတိ-သို့ သလ္လက္ခေတွာ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ တယာ-သည်၊ ကတကမ္မံ-ကို၊ မယံ-အား၊ ကထေဟိ-ပြောပြလော၊ ကထေန္တော စ-သော်လည်း၊ ဝါ-လျှင်လည်း၊ ဘူမိယံ-၌၊ ဌိတော-လျက်၊ အကထေတွာ-၍၊ သတ္တတာလမတ္တေ-သော၊ အာကာသေ-၌၊ ဌိတော-လျက်၊ ကထေဟိ-လော။”

ကိဉ္စနံသည် ရာဂကိဉ္စနံ၊ ဒေါသကိဉ္စနံ၊ မောဟကိဉ္စနံ၊ မာနကိဉ္စနံ၊ ဒိဋ္ဌိကိဉ္စနံ၊ ကိလေသကိဉ္စနံ၊ ဒုစ္စရိတကိဉ္စနံဟု ၇မျိုးရှိ၏။ (ခု-၇၊ ၃၄၃၊ ခု-၈၊ ၁၄၆)

ဣတိ-သို့၊ အာဟ၊ သော-ထိုသန္တတိအမတ်ကြီးသည်၊ “ဘန္တေ! သာဓု-ပါပြီ၊”
 ဣတိ-လျှောက်၍၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ၊ ဧကတာလပ္ပမာဏံ-ထန်းတစ်ဆင့်
 အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်သို့၊ ဥဂ္ဂမ္မ-ပုံတက်၍၊ ဩရောဟိတွာ-ပြန်ဆင်း၍၊
 ပုန၊ သတ္တာရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တော-သော်၊ ပဋိပါဋိယာ-အားဖြင့်၊ သတ္တ-
 တာလပ္ပမာဏေ-ထန်း၇အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အာကာသေ-၌၊ ပလ္လင်္ကေန-
 ဖြင့်၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! မေ-၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-ကို၊ သုဏာထ-ကုန်လော၊” ဣတိ-
 သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ အာဟ။

ဣတော-ဤကမ္ဘာမှ၊ ဧကနဂုတိကပ္ပေ-၉၁ကမ္ဘာ၌၊ ဝိပဿီသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ-
 ကာလေ-၌၊ အဟံ-သည်၊ ဗန္ဓုမတိနဂရေ-ဗန္ဓုမတိမြို့၌၊ ဧကသ္မိံ-သော၊ ကုလေ-
 ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ပရေသံ-တို့ကို၊ ဆေဒံ ဝါ-ဖြတ်ခြင်းကို
 လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖျက်ဆီးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပိဋံ ဝါ-နှိပ်စက်ခြင်းကိုလည်း
 ကောင်း၊ အကရဏကမ္မံ-ပြုရခြင်းမရှိသောအလုပ်သည်၊ ဝါ-မပြုရသောအလုပ်
 သည်၊ ကိံ န ခေါ-နည်း၊” ဣတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-သော်၊ ဓမ္မဃောသကကမ္မံ-
 တရားတော်ကို ကြွေးကြော်သူ၏ အလုပ်ကို၊ ဝါ-တရားနာရန် နှိုးဆော်ခြင်း
 အလုပ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ တတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ တံ ကမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တော-
 လျက်၊ မဟာဇနံ-ကို၊ သမာဒပေတွာ-စေ၍၊ “ပညာနိ-တို့ကို၊ ကရောထ-ကုန်
 လော၊ ဥပေါသထဒိဝသေသု-တို့၌၊ ဥပေါသထံ-ကို၊ သမာဒိယထ-ကုန်လော၊
 ဒါနံ-ကို၊ ဒေထ-ကုန်လော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုဏာထ-ကုန်လော၊ ဗုဒ္ဓရတနာဒိဟိ-
 ဘုရားရတနာအစရှိသည်တို့နှင့်၊ သဒိသံ-တူသော၊ အညံ နာမ-အခြားသော
 ရတနာမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တိဏ္ဍံ-ကုန်သော၊ ရတနာနံ-တို့ကို၊ ဝါ-တို့အား၊ သ-
 က္ကာရံ-ကောင်းစွာပြုစု၊ ပူဇော်မှုကို၊ ကရောထ၊” ဣတိ-သို့၊ ဥဪသေန္တော-

ဗန္ဓုမတိနဂရေ။ ။မြို့နေသူအားလုံးတို့သည် ဆွေမျိုးအနွယ်စသည်ဖြင့် တော်
 စပ်သူများချည်းဖြစ်သောကြောင့် ဗန္ဓုမည်၏။ ထိုဆွေမျိုးတော်စပ်သူများ ရှိရာ၊ နေရာ
 ဖြစ်သောကြောင့် ထိုမြို့ကို “ဗန္ဓုမတိ”ဟု ခေါ်သည်။ “ဗန္ဓုန္တိ ဉာတိဂေါတ္တာဒိဝသေန
 ဧကသမ္ပန္နာ ဟောန္တိ သကလနဂရဝါသိနောတိ ဗန္ဓု။ ဗန္ဓု+ဧတသ္မိံ ဝိဇ္ဇန္တိတိ ဗန္ဓုမတိ၊
 ဗန္ဓု+ယသ္မိံ နဂရေ အညမည် သံဃဋီတာ ဝသန္တိတိ ဗန္ဓုမတိ၊ ဗန္ဓုမတိ စ+သာ+နဂရံ
 စာတိ ဗန္ဓုမတိနဂရံ”ဟု ပြပါ။ (အပ. ၄-၂၊ ၄၇၊ ၁၇၆)

ကြွေးကြော်လျက်၊ ဝါ-နှိုးဆော်လျက်၊ ဝိစရာမိ-၏၊ တဿ မယံ-၏၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ သုတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓပိတာ-ဘုရားရှင်၏ ခမည်းတော်ဖြစ်သော၊ ဗန္ဓုမတိမဟာရာဇာ-ဗန္ဓုမတိမင်းကြီးသည်၊ မံ-ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-စေ၍၊ “တာတ! ကိ-ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ ဝိစရသိ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဒေဝ! တိဏ္ဍိ-ကုန်သော၊ ရတနာနံ-တို့၏၊ ဂုဏံ-ကို၊ ပကာသေတွာ-၍၊ မဟာဇနံ-ကို၊ ပုည-ကမ္မေသု-တို့၌၊ သမာဒပေန္တော-လျက်၊ ဝိစရာမိ-၏၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ကတ္ထ-အဘယ်ယာဉ်၌၊ နိသိန္နော-လျက်၊ ဝိစရသိ-နည်း” ကုတိ-သို့၊ မံ-ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-၍၊ “ဒေဝ! ပဒသာဝ-ခြေဖြင့်သာလျှင်၊ (ခြေလျင်)၊ (ဝိစရာမိ-၏)၊” ကုတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဝုတ္တေ၊ “တာတ! တွံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝိစရိတုံ-ငှာ၊ န အရဟသိ-မထိုက်၊ ကုမံ ပုပ္ဖဒါမံ-ဤပန်းဆိုင်ကို၊ (ဤပန်းကုံးကို)၊ [ပုပ္ဖဉ္စ+တံ+ဒါမဇ္ဇာတိ ပုပ္ဖဒါမံ] ပိလန္တိတွာ-ပန်ဆင်၍၊ အဿပိဋ္ဌေ-မြင်း၏၊ ကျောကုန်းပေါ်၌၊ နိသိန္နော-ဝ-လျက်သာ၊ ဝိစရ-လော၊” ကုတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ မယံ-အား၊ မုတ္တာဒါမသဒိသံ-ပုလဲကုံးနှင့် တူသော၊ ပုပ္ဖဒါမံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ဒန္တိ-ယဉ်ကျေးသော၊ အဿံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ ရညာ-သည်၊ ဒိန္နပရိဟာရေန-ပေးအပ်သော အသုံးဆောင်ဖြင့်၊ (ပေးအပ်သော အဆောင်အယောင်ဖြင့်)၊ တထေဝ-ပင်၊ ဥဇ္ဈေါသေ-တွာ-၍၊ ဝိစရန္တံ-သော၊ ဝါ-သော်၊ မံ-ကို၊ ပုန၊ ရာဇာ-သည်၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊ “တာတ! ကိ-ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ ဝိစရသိ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဒေဝ! တဒေဝ-ထိုတရားတော်ကို ကြွေးကြော်သူ၏ အလုပ်ကိုပင်၊ ဝါ-တရားနာရန် နှိုးဆော်ခြင်းအလုပ်ကိုပင်၊ (ကရောန္တော-လျက်၊ ဝိစရာမိ)၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “တာတ! အဿောပိ-သည်လည်း၊ တေ-အား၊ နာန္တုဗ္ဗိကော-မလျော်၊ ကုမ-ဤသိန္နောမြင်းရထား၌၊ နိသိဒိတွာ-၍၊ ဝိစရ-လော၊” ကုတိ-၍၊ စတု-သိန္နဝယုတ္တရထံ-သိန္နောမြင်းငှကောင် ကပ်ယဉ်အပ်သော ရထားကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ တတိယဝါရေပိ-၌လည်း၊ ရာဇာ-သည်၊ မေ-၏၊ သဒ္ဓိ-ကို၊ သုတ္တာ၊ ပက္ခော-သာပေတွာ-၍၊ “တာတ! ကိ-ကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊ ဝိစရသိ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဒေဝ! တဒေဝ-ထိုတရားတော်ကို ကြွေးကြော်သူ၏ အလုပ်ကိုပင်၊ ဝါ-တရားနာရန် နှိုးဆော်ခြင်း အလုပ်ကိုပင်၊ (ကရောန္တော-လျက်၊ ဝိစရာမိ)၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “တာတ! ရထောပိ-သည်လည်း၊ တေ-အား၊ နာန္တုဗ္ဗိကော-

မလျော်၊” ကုတိ-သို့၊ မယုံ-အား၊ မဟန္တံ-သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓံ-စည်းစိမ်ဥစ္စာအစု
 ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာပသာဓနဉ္စ-ကောင်းမြတ်သော တန်ဆာကိုလည်း
 ကောင်း၊ ဒတ္တာ-၍၊ ဧကံ-သော၊ ဟတ္ထိ စ-ကိုလည်းကောင်း၊ အဒါသိ-ပြီ၊ သွာဟံ
 (သော+အဟံ)-သည်၊ သဗ္ဗဘရဏပဋိမဏ္ဍိတော-အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့
 ဖြင့် ဆင်ယင်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဟတ္ထိက္ခန္ဓေ-ဆင်ကျောကုန်းပေါ်၌၊ နိသိန္နော-
 လျက်၊ အသီတိဝဿသဟဿာနိ-အနှစ်စသောင်းတို့ပတ်လုံး၊ ဓမ္မယောသက-
 ကမ္မ-တရားတော်ကို ကြွေးကြော်သူ၏ အလုပ်ကို၊ ဝါ-တရားနာရန် နှိုးဆော်ခြင်း
 အလုပ်ကို၊ အကာသိ၊ တဿ မေ-၏၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-ပတ်လုံး၊ ကာယ-
 တော-မှ၊ စန္ဒနဂန္ဓော-စန္ဒကူးနံသည်၊ ဝါယတိ-လှိုင်း၏၊ မုခတော-မှ၊ ဥပ္ပလဂန္ဓော-
 ကြာညိုပန်းနံသည်၊ ဝါယတိ-၏၊ ဣဒံ-ဤကံသည်ကား၊ မယာ-သည်၊ ကတ-
 ကမ္မံ-ပြုအပ်ခဲ့သော ကံပါတည်း၊ ကုတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ သော-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပုဗ္ဗကမ္မံ-ကို၊ ကထေတွာ-၍၊ အာ-
 ကာသေ-၌၊ နိသိန္နောဝ-လျက်သာ၊ တေဇောဓာတု-တေဇောဓာတ်ဟူသော
 ကသိုဏ်းလျှင်အာရုံရှိသော စတုတ္ထဈာန်သမာပတ်ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃,၂၅၇။] သမာ-
 ပဋိတွာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယိ-ပြီ၊ သရီရေ-၌၊ အဂ္ဂိဇာလာ-မီးလျှံတို့သည်၊ ဥဋ္ဌဟိတွာ-
 ထွက်ပေါ်လာ၍၊ မံသလောဟိတံ-အသားအသွေးကို၊ ဈာပေသိ-ပြီ၊ သုမန-
 ပုပ္ဖာနိ ဝိယ-မြတ်လေးပန်းတို့ကဲ့သို့၊ ဓာတုယော-တို့သည်၊ အဝသိသိသု-
 ကြွင်းကျန်ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ သုဒ္ဓဝတ္ထံ-ဖြူစင်သောအဝတ်ကို၊ ပသာရေသိ-
 ဖြန့်ပြီ၊ ဓာတုယော-တို့သည်၊ တတ္ထ-ထိုဖြူစင်သောအဝတ်၌၊ ပတိသု-ကုန်ပြီ၊
 တာ-ထိုဓာတ်တော်တို့ကို၊ ပတ္တေ-၌ ပကိစ္ဆိတွာ-၍၊ စတုမဟာပထေ-လမ်းဆုံ
 လမ်းမ လမ်းငွေ့၌၊ ထူပံ-စေတီကို၊ [ဗဟိယဒါရုစိရိယဝတ္ထုဓမ္မဘာ။] ကာရေသိ-
 ပြီ၊ “မဟာဇနော-သည်၊ ဝန္ဒိတွာ-၍၊ ပုညဘာဂီ-ကောင်းမှု၏ အဖို့ရှိသည်။

စတုမဟာပထေ။ ။စတ္တာရော+မဟာပထာ စတုမဟာပထံ-၄ခုသောလမ်း၊ ၄ခု
 သောလမ်းတို့သည် အရပ်မျက်နှာအသီးအသီးမှ လာ၍ လမ်းငွေ့ဆုံရာ အလယ်အရပ်
 ၌ ပေါင်းဆုံသကဲ့သို့ဖြစ်ရကား လမ်းငွေ့ဆုံရာ အလယ်အရပ်ကို “စတုမဟာပထ”ဟု
 ဆိုရသည်။ (ဒီဋီ-၂, ၃၀၈)

[ဘာဂေါ+အဿ အတ္ထိတိ ဘာဂိ၊ ဘာဂသဒ္ဓါ ကောဋ္ဌာသအနက်ဟော၊ ပုညဿ+ဘာဂိ ပုညဘာဂိ-ကောင်းမှု၏ အဖို့ရှိသော လူအပေါင်း၊ (ပုည+ဘာဂိ-သံဋီ-၁, ၂၅၀)၊ (တစ်နည်း) ပုညဿ+ဘာဂေါ ပုညဘာဂေါ၊ ပုညဘာဂေါ+ဧတဿ အတ္ထိတိ ပုညဘာဂိ၊ (ပုညဘာဂ+ဤ-ဒီဋီ-၂, ၂၁၇)။ ဘဝိဿတိ။” ကုတိ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘိက္ခုတို့သည်၊ ဓမ္မသဘာယံ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ၊ (ကိ)။ “အာဝုသော! သန္တတိမဟာ-မတ္တော-သည်၊ ဂါထာဝသာနေ၊ အရဟတ္တံ၊ ပတ္တာ၊ အလင်္ကတပဋိယတ္တော-တန်ဆာဆင်ခြင်းဖြင့် ပြင်ဆင်အပ်သည်သာ၊ (ဟုတ္တာ)။ အာကာသေ-ဌ၊ နိ-သီဒိတွာ-၍၊ ပရိနိဗ္ဗတော၊ ကိ န ခေါ-နည်း? ဧတံ-ဤအမတ်ကို၊ ‘သမဏော’-တိ-သမဏဟူ၍၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်သလော?၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ပြာဟု-ဏောတိ-ပြဟူဏဟူ၍၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-လော?” ကုတိ-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ အာ-ဂန္တာ-၍၊ “ဘိက္ခဝေ? ဧတရဟိ၊ ကာယ ကထာယ၊ သန္နိသိန္နာ၊ အတ္ထ န?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဣမာယ နာမ-ဖြင့်၊ သန္နိသိန္နာ၊ အမ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တော၊ “ဘိက္ခဝေ! မမ-၏၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ‘သမဏော’တိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-၏၊ ‘ပြာဟုဏော’တိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ-သည်သာ၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော၊ ဣမံ ဂါထံ၊ အာဟ၊ (ကိ)။ အလင်္ကတော ၊ပေ၊ သ ဘိက္ခု”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။

**အလင်္ကတော စေပိ သမံ စရေယျ၊
 သန္တော ဒန္တော နိယတော ဗြဟ္မစာရိ၊
 သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊
 သော ဗြာဟ္မဏော သော သမဏော သ ဘိက္ခု။**

(ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) အလင်္ကတော-အဝတ်အစားတန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်အပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သန္တော-ရာဂစသည်တို့ ငြိမ်းအေးပြီးသည်၊ ဒန္တော-ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်းအားဖြင့် ဆုံးမအပ်ပြီးသည်၊ ဝါ-ယဉ်ကျေးပြီးသည်၊ နိယတော-အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးခြင်းမြဲသော မဂ်အားဖြင့် မြဲသည်၊ ဝါ-မဂ္ဂနိယာမအားဖြင့် မြဲသည်၊ ဗြဟ္မစာရိ-မြတ်သော အကျင့်ကို

ဗြဟ္မစာရိ။ ။ ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ အာစာရံ စရတီတိ ဗြဟ္မစာရိ(ဒီ. ၄-၁, ၇၁၊ အဘိ. ၄-

ကျင့်လေ့ရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဘူတေသု-သတ္တဝါတို့အပေါ်၌၊ ဒဏ္ဍံ-ကာယဒဏ်စသည်ကို၊ နိဓာယ-ချထား၍၊ သမံ-ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့ဖြင့် ညီမျှသော အကျင့်ကို၊ ဝါ-မျှတစွာ၊ စေ စရေယျ-အကယ်၍ ကျင့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဗြာဟ္မဏော-မကောင်းမှုတို့ကို မျှောပြီး၏၊ အဖြစ်ကြောင့် ဗြာဟ္မဏလည်း မည်၏၊ သော-သည်၊ သမဏော-မကောင်းမှုတို့ကို ငြိမ်းစေပြီး၏အဖြစ်ကြောင့် သမဏလည်း မည်၏၊ သ (သော)-သည်၊ ဘိက္ခု-ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့် ဘိက္ခုလည်း မည်၏။

တတ္ထ-၌၊ အလင်္ကာတောတိ-ကား၊ ဝတ္ထာဘရဏေဟိ-အဝတ်တန်ဆာတို့ဖြင့်၊ ပဋိမဏ္ဍိတော-ဆင်ယင်အပ်သည်၊ တဿာ-ထိုဂါထာ၏၊ အတ္ထော-အနက်ကား၊ ဝတ္ထာလင်္ကာရာဒိဟိ-အဝတ်တန်ဆာအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အလင်္ကာတော-တန်ဆာဆင်အပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-သော်လည်း၊ (ယော) ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ကာယာဒိဟိ-တို့ဖြင့်၊ သမံ-ညီမျှသော အကျင့်ကို၊ ဝါ-မျှတစွာ၊ စေ စရေယျ-အကယ်၍ ကျင့်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)။ ရာဂဒိဝ္ဗုသမေန-ရာဂစသည်တို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းအားဖြင့်၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်၊ သန္တော-ငြိမ်းအေးပြီးသည်၊ ဣန္ဒြိယဒမနေန-ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်းအားဖြင့်၊ ဒန္တော-ဆုံးမအပ်ပြီးသည်၊ ဝါ-ယဉ်ကျေးပြီးသည်၊ **စတုမဂ္ဂနိယမေန-ပိုင်းခြားသတ်မှတ်**၊ ဆုံးဖြတ်တတ်သော မဂ်တရားသည်၊ **နိယတော-ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်သည်။** (တစ်နည်း) စတုမဂ္ဂနိယမေန-

၃, ၈၇)။ ဗြဟ္မံ စရတိ သီလေနာတိ ဗြဟ္မစာရီ(ရူ-၃၆၄)။ ဗြဟ္မာ+စာရော ဗြဟ္မစာရော၊ ဗြဟ္မစာရော+ဧတဿ အတ္တိတိ ဗြဟ္မစာရီ(ဣတိ. ၄-၁၆၈)။ ဗြဟ္မာနံ သေဌာနံ အရိယပုဂ္ဂလာနံ စာရော ဗြဟ္မစာရော၊ ဗြဟ္မစာရော+အဿ အတ္တိတိ ဗြဟ္မစာရီ-မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်ရှိသည်။(ကင်္ခါမဟာဋီ-၂, ၂၁၀၊ ပါတိပဒတ္ထ-၁၂၀)။

စေပိ။ ။စေပိ၌ အပိသဒ္ဓါ ဂရဟာအနက်၊ အဝတ်တန်ဆာစသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသူသည်သော်မှ သန္တ၊ ဒန္တ၊ နိယတ၊ ဗြဟ္မစာရီဖြစ်၍ သတ္တဝါအားလုံးတို့၌ ဒဏ်ကို ချထားပြီး မျှတသော သုစရိုက်အကျင့်ကို ကျင့်လျှင် ဗြာဟ္မဏ၊ သမဏ၊ ဘိက္ခုဟူသော အမည်များ ရနိုင်၏။ အဝတ်တန်ဆာစသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာမဆင်သူကား ဘာပြောဖွယ်ရှိမည်နည်း-ဟူလို။

စတုမဂ္ဂနိယာမေန နိယတော။ ။နိယတောသည် ကမ္မသာဓန၊ ကတ္တုသာဓန

အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသောမဂ်ဖြင့်၊ ဝါ-မဂ်၎င်းဟူသော နိယာမဖြင့်၊ နိယ-
 တော-မြဲသည်။ သေဌစရိယာယ-မြတ်သော အကျင့်ကြောင့်၊ ဝါ-မြတ်သူတို့၏
 အကျင့်ကြောင့်၊ [သေဌ+စရိယံ၊ သေဌာနံ ဝါ စရိယံ သေဌစရိယံ၊ ဟိတ်အနက်၌
 တတိယသက်၊-နေတ္ထိ၊ ၄-၁၁၁၊] **ဗြဟ္မစာရိ**-မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိ
 သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ [စရေယျ၌စပ်၊] ကာယဒဏ္ဍာဒီနံ-ကာယဒုစရိုက်ဟူသော ကာ
 ယဒဏ္ဍာအစရှိသည်တို့ကို၊ [ကောဏ္ဍဓာနဝတ္ထု၌ရှု၊] ဩရောပိတတာယ-ချထား
 အပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗေသု-ကုန်သော၊ ဘူတေသု-သတ္တဝါတို့၌၊
 ဒဏ္ဍိ-ကာယဒဏ္ဍာစသည်ကို၊ နိဓာယ-ချထား၍။ [စရေယျ၌စပ်၊] ဧဝရူပေါ-

၂မျိုးဖြစ်နိုင်၏။ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအနက်ကို ဟောလျှင် “နိယမိယတေတိ
 နိယတော-ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၊ ဆုံးဖြတ်အပ်သူ”ဟု ကမ္မသာဓနပြုပါ။ “စတုမဂ္ဂနိယာ-
 မေန”ကား နိယတော၏ အဝတ္ထကတ္တားတည်း။ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော
 မဂ်၎င်းသည် မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးခြင်းငှာ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သည်-ဟူလို၊
 မြဲခြင်းအနက်ဟောလျှင် “နိယစ္ဆတိတိ နိယတော”ဟု ကတ္ထုသာဓနပြုပါ။ “စတုမဂ္ဂနိ-
 ယာမေန”ကား နိယတော၏ ဝိသေသနတည်း။ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးမြဲသော
 မဂ်၎င်းအားဖြင့် မြဲသည်-ဟူလို။ (ပဋိသံ၊ ၄-၂၊ ၃၁၅၊ ဒီဋီ-၃၊ ၁၉၆)

ဆက်ဦးအံ့-“နိယာမော ဝုစ္ဆတိ မဂ္ဂေါ(အဘိ၊ ၄-၃၊ ၁၈၅)၊ အရိယမဂ္ဂေါ ဟိ ၊ပေ၊
 အနန္တရဖလဒါနော၊ သယမေဝ ဝါ အစလဘာဝတော နိယာမော(ပဋိသံ၊ ၄-၂၊ ၁၁)၊
 အနန္တရဖလဒါနာယ အရဟတ္တပတ္တိယာ စ နိယာမဘူတတ္တာ နိယာမော၊ နိစ္ဆယောတိ
 အတ္ထော(ပဋိသံ၊ ၄-၂၊ ၃၁၅)”ဟူသော အဖွင့်အရ “စတုမဂ္ဂနိယမေန”အစား “စတု-
 မဂ္ဂနိယာမေန”ဟုရှိလျှင် ပိုကောင်းသည်။ ဒီဋီ-၂၊ ၂၉၁၊ မဋီ-၁၊ ၃၄၁တို့၌ “စတုမဂ္ဂ-
 နိယာမေန”ဟုပင် ရှိ၏။

ဗြဟ္မစာရိ။ ။ဗြဟ္မစာရိသည် ကတ္ထုသာဓကိပိဂြိုဟ်ပြုလျှင် ဣကာရန္တ၊ တဿိလ
 ဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင် ဤကာရန္တဟု နိတိပဒ-၂၅၄-၅၌ ဆို၏။ “ဗြဟ္မံ သေဌ အာစာရံ (နိဗ္ဗာနံ
 ဓမ္မံ ဝါ တေပိဋကံ) စရတိတံ ဗြဟ္မစာရိ(ဒီ၊ ၄-၁၊ ၇၁၊ အဘိ၊ ၄-၃၊ ၈၇၊ မောဂ်ပဋိ-
 ၄၊ ၈၀)၊ ဗြဟ္မံ စရိတုံ သီလံ ယဿာတိ ဝါ ဗြဟ္မစာရိ၊ ဗြဟ္မံ စရတိ သီလေနာတိ ဝါ
 ဗြဟ္မစာရိ၊ ဗြဟ္မံ စရဏသီလောတိ ဝါ ဗြဟ္မစာရိ၊ [ဗြဟ္မ+စရ+ဏီ-ရူ-၃၆၄၊] (တစ်နည်း)
 ဗြဟ္မာ+အာစာရော ဗြဟ္မစာရော၊ [ဗြဟ္မ+အာစာရ၊ အာကို ရဿပြု၊] ဗြဟ္မစာရော+
 ဧတဿ အတ္ထိတံ ဗြဟ္မစာရိ၊ [ဗြဟ္မစာရ+ဤ-ဣတိ၊ ၄-၁၆၈၊]”ဟု ပြုပါ။ ဤနောက်
 ဆုံးနည်းအလို တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ရှေ့နည်းများအလို သမာသ်ပုဒ်တည်း။

သော၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဗာဟိတပါပတ္တာ-မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗြာဟ္မဏောတိပိ-ဗြာဟ္မဏဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဗာဟိတပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏော။ ။ “ဗာဟိတပါပတ္တာ”ဟူသော ဟိတ်ပါဌ်ကို “ဗြာဟ္မဏော”၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟုလည်းကောင်း၊ “ဗြာဟ္မဏော”၏ ဝိဂြိုဟ်ပြဟုလည်းကောင်း ယူကြ၏။ ထိုတွင် ဥဒါနံ ဌ-၅၃အလို “ဗြဟ္မာယေဝ ဗြာဟ္မဏော၊ [ဗြဟ္မ (သေဌအနက်)+ဏ၊ န၊လ၊၊ ဏ၊ပြ၊ ဗြ၌ ဒီယပြု] ဗြာဟ္မဏော+(အရိယာယ ဇာတိယာ) ဇာတော ဗြာဟ္မဏော-မြတ်သောတရား၌ အရိယာဇာတ်အားဖြင့် ဖြစ်သောရဟန္တာ၊ (တစ်နည်း) ဗြာဟ္မဏသ (ဘဂဝတော)+ပုတ္တော ဗြာဟ္မဏော-မြတ်သောဘုရားရှင်၏ သားတော်ဖြစ်သောရဟန္တာ၊ [ဗြာဟ္မဏ+ဏ၊]”ဟု ပြု၍ “ဗာဟိတပါပတ္တာ”ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု ယူသည်။ မကောင်းမှုတို့ကို မျှောပြီးသောကြောင့် မြတ်သောတရား၌ အရိယာဇာတ်အားဖြင့် ဖြစ်သောရဟန္တာဖြစ်သည်၊ မြတ်သော ဘုရားရှင်၏ သားတော် ရဟန္တာဖြစ်သည်-ဟူလို။

ဣတိ. ၄-၃၀၃၊ မဇ္ဈိ-၂၊ ၂၃၉၊ သင်္ခိ-၁၊ ၅၄။ ။ထိုတို့၌ “ဗြဟ္မဏော+အာဂတော ဗြဟ္မာ-မြတ်သောဘုရားရှင်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသောမဂ်၊ [ဗြဟ္မ (သေဌအနက်)+ဏ၊] ဗြဟ္မ +အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝသေန အဏိ အညာသီတိ ဗြာဟ္မဏော-အရိယာမဂ်ကို မတွေ့မဝေထိုးထွင်းသိသည်၏အစွမ်းဖြင့် သိပြီးသော ရဟန္တာ၊ [ဗြဟ္မ+အဏဓာတ်(သိခြင်းအနက်)+အ၊-မဇ္ဈိ-၂၊ ၂၃၉၊ သင်္ခိ-၁၊ ၅၄၊] ဗြဟ္မ+အဏတိ ကထေတီတိ ဗြာဟ္မဏော-အရိယာမဂ်ကို ဟောပြတတ်သော ရဟန္တာ၊ [ဗြဟ္မ+အဏဓာတ်(သဒ္ဒအနက်)+အ၊-ဣတိ. ၄-၃၀၃၊]”ဟု ပြု၍ “ဗာဟိတပါပတ္တာ” ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု ယူသည်။ မကောင်းမှုတို့ကို မျှောပြီးသောကြောင့် အရိယာမဂ်ကို မတွေ့မဝေထိုးထွင်း သိသည်၏အစွမ်းဖြင့် သိပြီးသော ရဟန္တာဖြစ်သည်၊ အရိယာမဂ်ကို ဟောပြတတ်သော ရဟန္တာဖြစ်သည်-ဟူလို။ [ဂဠုန်ပုံ-၃၄၌ “ဗြဟ္မ နိဗ္ဗာနံ အဏတိ ဂစ္ဆတိ၊ ဗြဟ္မံ သေဌံ စရိယံ အဏတိ စရတီတိ ဝါ ဗြာဟ္မဏော”ဟု ပြုသေး၏။]

သိင်္ခိသစ်-၂၊ ၁၄၊ ၂၀၈။ ။ထို၌ “ဗာဟိတပါပတ္တာ”ကို “ဗြာဟ္မဏော”၏ ဝိဂြိုဟ်ပြဟု ယူ၍ “ဗဟတိ ပါပေ ဗဟိ ကရောတီတိ ဗြာဟ္မဏော-မကောင်းမှုတို့ကို အပပြုသော ရဟန္တာ၊ [ဗဟ+ယု၊ ဗဟကို ဗြဟ္မ၊ ဗြ၌ဒီယ၊ ယုကို အန၊ နကို ဏပြု၊ သို့မဟုတ် ဗကို ဗြပြု၊ မ-လာ၊ ဗြ၌ ဒီယပြု။]”ဟု ပြုသည်။

ပါစိယော-၁၈၉၊ စလင်းဂံ-၁၊ ၂၃။ ။ထိုတို့၌လည်း “ဗာဟိတပါပတ္တာ”ကို “ဗြာဟ္မဏော”၏ ဝိဂြိုဟ်ပြဟုပင် ယူ၍ “ဗာဓေတဗ္ဗော ဝိဋ္ဌောလေတဗ္ဗော ဟိသိ-

သမိတပါပတ္တာ-ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
သမဏောတိပိ-သမဏဟူ၍လည်းကောင်း၊ **ဘိန္နကိလေသတ္တာ**-ဖျက်ဆီးအပ်

တဗ္ဗောတိ ဗာဟိတော၊ အဏတိ ဧတေနာတိ အဏော၊ [အဏ-သဒ္ဓေ+အ၊ အဏသဒ္ဓါ ပါပအနက်ဟော၊] ဗာဟိတော+အဏော (ပါပေါ) အနေနာတိ ဗြာဟ္မဏော-မွေ့နှောက် ဖျက်ဆီးပြီးသော မကောင်းရှိသောရဟန္တာ၊ [ဗာဟိတ+အဏ၊ ဗာဟိတကို ဗြာဟ္မပြု။]” ဟု ပြုသည်။

ပါဝံသင်္ဂ-၁၊ ၃၆၅၊ စလင်းဂံ-၁၊ ၂၃။ ။ထိုတို့၌လည်း “ဗာဟိတပါပတ္တာ”ကို “ဗြာဟ္မဏော”၏ ဝိဂြိုဟ်ပြဟုပင် ယူ၍ “ရာဂဒယော ပါပေ ဗာဓေတိ ဝိလောဠေတိ ဟိသတိတိ ဗြာဟ္မဏော-မကောင်းမှုတို့ကို မွေ့နှောက်ဖျက်ဆီးပြီးသော ရဟန္တာ။ [ဗာဓ+ယု၊ ဗာဓကို ဗြာဟ္မပြု။]”ဟု ပြုသည်။

ပါရာဘာ-၁၊ ၃၈၉၊ ဓမ္မဋီ-၄၁။ ။ထိုတို့၌လည်း “ဗာဟိတပါပတ္တာ”ကို “ဗြာဟ္မဏော”၏ ဝိဂြိုဟ်ပြဟုပင် ယူ၍ “ပါပေ ဝါဟယတိတိ ဗြာဟ္မဏော-မကောင်းမှု တို့ကို မျောစေသော ရဟန္တာ၊ [ဝဟ+ဏေ+ယု၊ ကာရိတိကျေ၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဗာဟကို ဗြာဟ္မ ပြု။]”ဟု ပြုသည်။

ဓမ္မဋီ-၄၁၊ ၂၁၅။ ။ထို၌လည်း “ဗာဟိတပါပတ္တာ”ကို “ဗြာဟ္မဏော”၏ ဝိဂြိုဟ် ပြဟုပင် ယူ၍ “ဗာဟိတော+ပါပေါ ယေနာတိ ဗြာဟ္မဏော၊ [ဗာဟိတ+ပါပ၊ ဗနောင် ရလာ၊ (ဗြာ)၊ ဟိန္တိ ဣကိုချေ၊ တကို မပြု၊ (ဗြာဟ္မပါပ)၊ ပါကိုချေ၊ နောက်ပကို ဣပြု။]” ဟု ပြုသည်။ “ဒွေ ဝဋ္ဋမူလေ ဟနတိ ဟိသတိ ဝိဒ္ဓိသေတိတိ ဗြာဟ္မဏော၊ [ဒွိ+ဟန+အ၊ ဒွိကို ဗာပြု၊ ရ-လာ၊ မ-လာ၊ န-ကို ဣပြု၊] (တစ်နည်း) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကသင်္ခါတေ ဒွေ အတ္ထေ ဟရတိတိ ဗြာဟ္မဏော၊ [ဒွိ+ဟရ+အ၊ ဒွိကို ဗာပြု၊ ရလာ၊ မလာ၊ ရကို ဣ ပြု။]”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်များကိုလည်း ပြသေး၏။

သမိတပါပတ္တာ သမဏော။ ။“သမိတပါပတ္တာ”၌ “သမိတပါပ”ကား ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ်ပုဒ်တည်း၊ ထိုသို့ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် “သမဏော”ကို “အရိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ပါပါနံ သမိတာဝီတိ သမဏော(မဋီ-၂၊ ၂၃၄)၊ ပါပါနိ သဗ္ဗသော သမေတိတိ သမဏော(ဓမ္မဋီ-၃၃၉)”ဟု ကတ္ထုသာဓန ပြုရသည်။ မှန်၏- “သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒ၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိနှင့် ဖွင့်၍ပြု၊ ကတ္ထုသာဓနကြံစရာ”နှင့်အညီ ကိတ်ပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်လျှင် ကတ္ထုသာဓနပြုရိုးထုံစံရှိသည်။

တစ်နည်း။ ။ “သမဏော”ကို “သမ+အဏော”ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ သမိတဖြင့် သမကို

ပြီးသော ကိလေသာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ **ဘိက္ခု**တိပိ-ဘိက္ခုဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထဗ္ဗေယေဝ-ဆိုထိုက်သည်သာ၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့်ပြီးပြီ။ ဒေသနာ-ဝသာနေ-၌၊ ဗဟု-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏ်သု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သန္တတိမဟာမတ္တဝတ္ထု ပြီးပြီ။

သန္တတိမဟာမတ္တဝတ္ထု ဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

၁၀-ပိလောတိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာ

ဟိရိနိသေခေါတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပိလောတိကတ္ထေရံ-ပိလောတိကထေရ်ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့ဉှးအံ့၊ ဧကသ္မိ-သော၊ သမယေ-၌၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်၊ ဧကံ-သော၊ ပိလောတိက-

လည်းကောင်း ပါပဖြင့် အဏကိုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်ဟု ယူ၍ “သမေတဗ္ဗာ ဥပ-သမေတဗ္ဗာတိ သမာ၊ အဏန္တိ ဧတေဟိတိ အဏာ-ငိုမြည်ကြောင်းအကုသိုလ်များ၊ သမာ +အဏာ ရာဂါဒယော ပါပါ ဧတေနာတိ သမဏော(ကဒါမဟာဋီ-၄, ၄၁၊ စလင်းဂဏ္ဍိ-၁, ၂၃)”ဟုလည်း ပြုကြသေး၏။

အခြားဝိဂြိုဟ်များ။ ။သမိယတိ ပါပံ အနေနာတိ သမဏော၊ [အဝုတ္တကတ္ထု သာဓန(ရူ-၃၆၉)] (တစ်နည်း) သမ္ပတိ သန္တစိတ္တော ဘဝတိတိ သမဏော၊ [သမု+ယု၊ (နိတိဓာတု-၂၃၆)] (တစ်နည်း) သုန္တရံ+မနော ဧတဿာတိ သမဏော၊ [သု+မန၊ ဥကို အ-ပြု၊ နကို ဏပြု] (တစ်နည်း) ဗဟုဇနေဟိ ဒေဝမနုဿေဟိ သမ္မာနိတော ပူဇိတောတိ သမဏော၊ [သံ+မာန+အ၊ နိဂ္ဂဟိတံချေ၊ အာကို ရဿ၊ န-ကို ဏပြု] (တစ်နည်း) ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာယ “အယံ ဥပသမ္ပန္နော”တိ သမနိယတိတိ သမ-ဏော၊ [သံ+အနု+ကု+ဏျ၊ “သမနိယ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဣယချေ-ဓမ္မဋီ-၃၃၉]

ဘိန္နကိလေသတ္တာ ဘိက္ခု။ ။“ဘိန္နကိလေသတ္တာ”ဖြင့် “ပါပဂေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဘိန္နတိတိ ဘိက္ခု။ [ဘိဒိ+ရူ]”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရန် ပြသည်၊ “ဘိက္ခတိတိ ဘိက္ခု။ ဘိက္ခတိ သီလေနာတိ ဘိက္ခု၊ [ဘိက္ခ+ရူ(ရူ-၃၆၆)] သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခတိတိ ဘိက္ခု၊ [ဘိ+ဣက္ခ+ရူ(နိတိဓာတု-၃၆၉၊ ရူ-၃၆၆)] အမတရသံ ဝိမုတ္တိရသံ ဝါ အတ္တရသံ ဝါ ဓမ္မရသံ ဝါ ဘက္ခတိ ဘုဇ္ဇတိတိ ဝါ ဘိက္ခု[ဘက္ခ+ရူ(ဓမ္မဋီ-၃၄၀)]”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်များလည်း ရှိသေး၏။

ခဏ္ဍနိဝတ္ထံ-ဟောင်းနွမ်းသော အဝတ်ပိုင်းကို ဝတ်သော၊ [ပိလောတိကခဏ္ဍနိ
 ဇိဏ္ဍစောဋ္ဌခဏ္ဍါ-သီဇီသစ်-၁, ၃၅၉] ကပါလံ-ခွက်ကို၊ အာဒါယ-ကိုင်၍၊ ဘိက္ခာ-
 ယ-ထမင်းအလို့ငှာ၊ စရန္တံ-သော၊ ဒါရကံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “တေ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊
 ဝိစရိတွာ-၍၊ ဇီဝနတော-အသက်ရှင်ခြင်းထက်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သည်၊
 န ဥတ္တရိတရာ ကိံ-သာ၍ မမြတ်ဘူးလော?” က္ကတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ “ဘန္တေ!
 ကော-သည်၊ မံ-ကို၊ ပဗ္ဗာဇေဿတိ-မည်နည်း?” က္ကတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “အဟံ၊
 ပဗ္ဗာဇေဿာမိ-မည်” က္ကတိ-၍၊ တံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သဟတ္ထာ-
 ဖြင့်၊ နှာပေတွာ-၍၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ပြီ၊ စ ပန-ဆက်၊ တံ
 နိဝတ္ထပိလောတိကခဏ္ဍံ-ထိုဝတ်အပ်သော ဟောင်းနွမ်းသော အဝတ်ပိုင်းကို၊
 ပသာရေတွာ-ဖြန့်၍၊ ဩလောကေန္တော-သော်၊ ပရိဿာဝနကရဏမတ္တမ္ပိ-ရေ
 စစ်ကို ပြုလုပ်ခြင်းအတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-ရေစစ်ပြုလောက်
 ရုံမျှကိုလည်း၊ ဂယျူပဂံ-ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ (ယူလောက်
 သော)၊ [ဂယုတေတိ ဂယံ၊ ဂယံ+ဥပဂစ္ဆတိတိ ဂယျူပဂံ၊ ဂယု၌ ဘာဝလောပ၊ ဘာဝ
 ပွဓာန၊-ပါစိယော-၅၇၉၊ ပရိဘာ-၁၀၇၊] ကဗ္ဗိ-သော၊ ပဒေသံ-အရပ်ကို၊ အဒိသွာ-
 ၍၊ ကပါလေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တူ၊ ဧကိဿာ-သော၊ ရုက္ခသာခါယ-သစ်ကိုင်း၌၊
 ဌပေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုကလေးသည်၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-၍၊ လဒ္ဓူပသမ္ပဒေါ-ရှိသည်၊
 (သမာနော)၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ဥပ္ပန္နလာဘသက္ကာရံ-ဖြစ်ပေါ်သော သာမညလာဘ်၊
 ကောင်းစွာပြုအပ် ဝိသေသလာဘ်ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇမာနော-သော်၊ မဟဏ္ဍိနီ-များ
 စွာသောအဖိုးကို ထိုက်ကုန်သော၊ (များစွာအဖိုးတန်ကုန်သော)၊ [မဟန္တံ ဝိပုလံ
 အပရိမိတံ မူလံ အဂ္ဂန္တိတိ မဟဏ္ဍာနိ၊-ဒီဇီ-၂, ၃၅၊ သီဇီသစ်-၂, ၂၃၆၊] စီဝရာနိ-တို့
 ကို၊ အတ္ထာဒေတွာ-ဖူးလွှမ်းဝတ်ရုံ၍၊ ဝိစရန္တော-သော်၊ ထူလသရီရော-ဝဖြူးသော
 ကိုယ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဥက္ကဏ္ဍိတွာ-၍၊ “မေ-အား၊ ဇနဿ-လူအပေါင်းသည်၊
သဒ္ဓါဒေယျံ-ရတနာ၃တန်၊ ကံနှင့် ကံအကျိုးကို ယုံကြည်၍ ပေးလှူအပ်သော
 သင်္ကန်းကို၊ ဝါ-သဒ္ဓါတရားဖြင့် ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းကို၊ နိဝါသေတွာ-

သဒ္ဓါဒေယျံ။ ။ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒိန္နံ၊ သဒ္ဓါယ+ဒေယျံ သဒ္ဓါဒေယျံ-ရတနာ၃တန်၊ ကံနှင့်
 ကံကျိုးကို ယုံကြည်၍ လှူဒါန်းအပ်သောသင်္ကန်း၊ ဝါ-သဒ္ဓါတရားဖြင့် လှူဒါန်းအပ်သော
 သင်္ကန်း၊ သဒ္ဓါယ၌ ယသည် တွာပစ္စည်း၏ အာဒေသ၊ နာဝိဘတ်၏ အာဒေသ

၍၊ ဝိစရဏေန-လှည့်လည်ခြင်းဖြင့်၊ ကိ-ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ပိလောတိကမေဝ-ကိုသာ၊ နိဝါသေဿာမိ-အံ့၊” က္ကတိ-ကြံ၍၊ တံ ဌာနံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပိလောတိကံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ “အဟိရိက-အို... မရှက်တတ်သူ၊ နိလ္လဇ္ဇ-အို... ရှက်ခြင်းမရှိသူ၊ ဧဝရူပါနံ-ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနံ-တို့ကို၊ အတ္ထာဒန-ဌာနံ-ဖူးလွှမ်းဝတ်ရုံရာဌာနကို၊ ပဟာယ-၍၊ က္ကမံ ပိလောတိကဓဏ္ဍံ-ကို၊ နိဝါသေတွာ၊ ကပါလဟတ္ထော-လက်၌ ခွက်ရှိလျက်၊ ဝါ-ခွက်လက်စွဲလျက်၊ ဘိက္ခာယ-ငှာ၊ စရိတုံ-ငှာ၊ ဂစ္ဆသိ-၏၊” က္ကတိ-၍၊ တံ-ထိုဟောင်းနွမ်းသော အဝတ်ပိုင်းကို၊ အာရမ္မဏံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ အတ္တနာဝ-မိမိသည်ပင်၊ ဝါ-ကိုယ်တိုင်ပင်၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ဩဝဒိ၊ ပန-ဆက်၊ ဩဝဒန္တဿေဝ-စဉ်ပင်၊ အဿ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ သန္နိသီဒိ-ကောင်းစွာ ဆုတ်နစ်ပြီး၊ (ငြိမ်းသွားပြီ)၊ သော-သည်၊ တံ ပိလောတိကံ-ကို၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ ပဋိသာမေတွာ-သို့မှီးသိမ်းဆည်း၍၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍၊ ဝိဟာရမေဝ-သို့သာ၊ ဂတော-ပြီ၊ သော-ထိုပိလောတိကထေရ်သည်၊ ကတိပါဟစ္စယေန-၌၊ ပုနပိ-လည်း၊ ဥက္ကဏ္ဍိတွာ-၍၊ တထေဝ-ပင်၊ ဝတွာ-၍၊ နိဝတ္တိ-ပြီ၊ ပုနပိ-လည်း၊ တထေဝ-ပင်၊ (ဝတွာ-၍၊ နိဝတ္တိ-ပြီ) က္ကတိဧဝံ-သို့၊ တံ-ထိုပိလောတိကထေရ်ကို၊ **အပရာပရံ**-အခြားသောအရပ် အခြားသော အရပ်သို့၊ ဝါ-တပြောင်းပြန်ပြန်၊ ဝိစရန္တံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “အာဝုဿော! ကဟံ-သို့၊ ဂစ္ဆသိ-နည်း?” က္ကတိ-သို့၊ ပုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ သော-ထိုပိလောတိကထေရ်သည်၊ “အာဝုဿော! အာစရိယဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆာမိ-၏၊” က္ကတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ဧတေနေဝ နိဟာရေန-ဤနည်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ အတ္တနော-၏၊ ပိလောတိကဓဏ္ဍမေဝ-ကိုသာ၊ အာရမ္မဏံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊

ဟု၂မျိုးဖြစ်နိုင်သည်။ သမာဓ်အတွင်း၌ ယကျေနေသည်။ (ဒိ. ၄-၁, ၇၉၊ ထေရ. ၄-၁, ၁၆၇၊ သီဘာ-၁, ၅၀၉)

အပရာပရံ။ ။အပရံ စ+အပရံ စ အပရာပရံ(မဏိ-၂, ၂၈)၊ ဝိစ္ဆာပုဒ်ဟု ယူလျှင် ဤသို့ ပြုစရာမလို၊ ဝိစ္ဆာဘိက္ခုညေသု ဒွေ(မောဂ်-၁, ၅၄)သုတ်ဖြင့် အပရံကို “အပရံ အပရံ”ဟု ဒွိရုပ်ပြု၊ သျာဒိလောပေါ ပုဗ္ဗဿေကဿ(မောဂ်-၁, ၅၅)သုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်၌ အံဝိဘတ်ကိုချေ၊ နောက်အကို ဒီယပြု၊ ဇာဋီသစ်-၂, ၈၁၌ အပရာတစ်ပုဒ်၊ အပရံ တစ်ပုဒ်ယူ၍ “အပရာ-အခြားအရပ်မှ၊ အပရံ-အခြားအရပ်သို့”ဟု ပေးစေ၏။

အတ္တာနံ-ကို၊ နိသေဓေတွာ-တားမြစ်၍၊ ကတိပါဟေနေဝ-အနည်းငယ်သော
ရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ- ၂ရက် ၃ရက်ဖြင့်သာလျှင်၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၅၅၇။] အရဟတ္တံ-
သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အာဟံသု-ကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ “အာဝုသော! ကိ-
ကြောင့်၊ ဒါနိ-၌၊ အာစရိယဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ န ဂစ္ဆသိ-နည်း? အယံ-ဤ
လမ်းခရီးသည်၊ တေ-၏၊ ဝိစရဏမဂ္ဂေါ နနု-လှည့်လည်သွားလာရာ လမ်းခရီး
မဟုတ်လော?” ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အာဝုသော-တို့! အာစရိယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တူ၊
သံသဂ္ဂေ-ငြိတွယ်ခြင်းသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ဝါ-စဉ်က၊ ဂတော-သွားခဲ့သည်၊
အမှီ-၏၊ ဣဒါနိ ပန-၌ကား၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ သံသဂ္ဂေါ-သည်၊ ဆိန္နော-ပြတ်
ပြီ၊ [နောက် “ဣဒါနိ ပနဿ သံသဂ္ဂေါ ဆိန္နော”၌ “အဿ”ကို ထောက်၍ မေကား
ဆဋ္ဌိတည်း၊ ဆဋ္ဌိကတ္တားယူ၍ “မေ-သည်၊ သံသဂ္ဂေါ-ကို၊ ဆိန္နော-ဖြတ်အပ်ပြီ”ဟုလည်း
ပေးနိုင်သည်၊] တေန-ကြောင့်၊ အဿ-ထိုဆရာ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ န ဂစ္ဆမိ-တော့
ပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တထာဂတဿ-အား၊ အာရောစေသုံ-ကုန်ပြီ၊
(ကိ)၊ “ဘန္တေ! ပိလောတိကတ္ထေရော-သည်၊ အညံ-ကို၊ ဗျာကရေတိ-၏၊”
ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခုဝေ! ကိ-အဘယ်သို့၊ အာဟ-နည်း? ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ!
ဣဒံ နာမ-ဤမည်သော စကားကို၊ (အာဟ)၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ တံ-ထိုစကား
ကို၊ သုတွာ၊ သတ္တာ၊ “ဘိက္ခုဝေ! အာမ-အိမ်း၊ မမ-၏၊ ပုတ္တော-သည်၊ သံသဂ္ဂေ-
သည်၊ သတိ-သော်၊ အာစရိယဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂတော-ပြီ၊ ဣဒါနိ ပန-
၌ကား၊ အဿ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ သံသဂ္ဂေါ-သည်၊ ဆိန္နော-ပြီ၊ အတ္တနာဝ-သည်လျှင်၊
အတ္တာနံ-ကို၊ နိသေဓေတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-
၍၊ ဣမာ ဂါထာ-တို့ကို၊ အဘာသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဟိရိနိသေဓေါ ပုရိသော၊ ပေ၊
အနပ္ပက”န္တိ-၍၊ (အဘာသိ)။

ဟိရိနိသေဓော ပုရိသော၊ ကောစိ လောကသ္မိံ ဝိဇ္ဇတိ၊

ယော နိဒ္ဒံ အပဗောဓေတိ၊ အသော ဘဒြော ကသာမိဝ။

ဘဒြော-ကောင်းသော၊ အသော-မြင်းသည်၊ ကသံ-ကြာပွတ်ကို၊ (နှင်တံ

ကသာမိဝ။ ။ဓမ္မဋ္ဌနှင့် သံ. ဋ-၁, ၃၆၌ “ယထာ...ကသံ”ဟု ဖွင့်ခြင်း၊ ဥပမာန
ဘက်၌ “နိဒ္ဒံ”ဟု ရှိခြင်းတို့ကြောင့် “ကသံ+ဣဝ”ဟု ဖြတ်၊ နိဂ္ဂဟိတံကို မ-ပြု၊ လောပေ

ကို)၊ အပဗောဓေတိ ဣဝ-ပယ်ရှားလျက် (ရထားထိန်း၏ ထိုးဆွခြင်းကို) သိသကဲ့သို့၊ ဝါ-ပယ်ရင်း သိသကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ) ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နိဒ္ဒ-အိပ်ခြင်းကို၊ [“နိဒ္ဒ(သံ-၁, ၈၊ နီတိဓာတု-၁၁၀၊ ဓာတွတ္ထ)”ဟုလည်း ရှိ၏။ “နိဒ္ဒ-ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို”ဟု ပေး၊] **အပဗောဓေတိ**-ပယ်လျက် သိ၏။ ဝါ-ပယ်ရင်း သိ၏။ ဟိရိ-နိသေဓော-အကုသိုလ်ဝိတက်ကို ဟိရိဖြင့် တားမြစ်နိုင်သော၊ (သော) ပုရိသော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ လောကသို့-လောက၌၊ ကောစိ-အနည်းငယ်သာ၊ ဝိဇ္ဇတိ-ရှိ၏။

မေ စ ဒီယော(သဒ္ဓသင်္ဂဟ-၁, ၁၂၃)သုတ်ဖြင့် သ၏အ၊ကို ဒီယပြု၊ (တစ်နည်း) ကစ္စည်း၊ ရှုတို့၌ ယဝမဒစသောသုတ်၏ ပြရုပ်အဖြစ်ဖြင့် ပြသောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ မ၊လာ၊ သ၌ ဒီယပြု၊ ဝိသုတ်ဋီ-၅၁၌ကား နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ်၊ပြု၊ သ၌ ဒီယပြု၍ ပြီးစေသည်။

တစ်နည်း။ ။ “ကသာ+ဣဝ”ဟုဖြတ်၊ “အပ သာလာယ”၌ “သာလာယ”ကဲ့သို့ ကသာသည် သဒ္ဓအပါဒါန်တည်း၊ ဓာတု နာမာနသုတ်ဖြင့် အပါဒါန်မှည့်၊ အပါဒါနေ ပဉ္စမိသုတ်ဖြင့် ပဉ္စမိသက်၊ (တစ်နည်း) ဒုရန္တိကသုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့်သော်လည်းကောင်း ကာရဏတ္ထေ စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဒုတိယာအနက်၌ ပဉ္စမိသက်၊ (ဝဏ္ဏ နာ၊ ဝိဗော)၊ “ကသာ-ကြာပွတ်ကို၊ အပဗောဓေတိ ဣဝ-သကဲ့သို့”ဟု ပေး၊ ကစ္စည်း၊ နျာသ၊ ရူပသိဒ္ဓိတို့၌လည်း “ကသာ+ဣဝ”ဟုပင် ဖြတ်၏။ ၎င်းနိဿယများ၌ “ကသာ-မှ၊ အပဗောဓေတိ ဣဝ-သို့”ဟု ပေးခြင်းမှာ အဖွင့်များနှင့် မညီပါ။

အပဗောဓေတိ။ ။အပ+ဗုဓ+အ+တိ၊ အပစ္စည်းကို ဧပြု(ဓာတွတ္ထ)၊ သံ-၁, ၈၌ “အပဗောဓေတိ”ဟု ရှိသည်၊ “အပဟရတိ”အဖွင့်ကို ထည့်ပါ၌ဟု ယူ၍ “ကသာ-ကို၊ (အပဟရတိ) ဣဝ-ရှောင်လွှဲသကဲ့သို့”ဟုလည်း ပေးကြ၏။ သို့သော် သံ- ၄-၁, ၃၆၌ ဥပမာန၊ ဥပမေယျုဖက်လုံးအတွက် “အပဟရန္တော ဗုဇ္ဈတိ”ဟုချည်း ဖွင့်သောကြောင့် ဧကပက္ခဒဿန(တစ်ဖက်ပြ)နည်း၊ ဒီပကနည်းအရ “အပဗောဓေတိ”ကို ဥပမာန ဘက်၌ပါ ယူပေးခြင်းသာ ကောင်းသည်။

နိဓာနိ-၁, ၂၆၈။ ။ထို၌ “နိဒ္ဒ-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ကို၊ အပ-ပယ်၍၊ ဗောဓတိ-မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ် ဉာဏ်ဖြင့် သိ၏”ဟု ပေး၏။ သံ- ။-၁, ၈၁၌ ဗောဓေတိကို “ဗုဇ္ဈတိ”ဟု ဖွင့်၍ ထို၏ ကံကို “သာရထိဝိမံ(ရထားထိန်း၏ ထိုးဆွခြင်းကို)”ဟု ဖွင့်ရကား “နိဒ္ဒ-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ကို၊ အပဟရိတ္တာ-ရှောင်ကြဉ်၍၊ နိပ္ပရာဘောဝံ-အပြစ်ကင်းသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဗောဓေတိ-သိစေ၏”ဟု ကာရိတ်ယူ၍ ပေးခြင်းမှာ မကောင်းပါ။

တစ်နည်းအနက်။ ။ဤဂါထာသည် သံ-၁, ၈၌လည်း ပါ၏။ ဤ၌ “နိဒ္ဒ”ဟု ရှိ၍

အသော ယထာ ဘဒြော ကသာနိဝိဋ္ဌော၊
 အာတာပိနော သံဝေဂိနော ဘဝါထ၊
 သဒ္ဓါယ သီလေန စ ဝီရိယေန စ၊
 သမာဓိနာ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန စ၊
 သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏာ ပတိဿတာ၊
 ဇဟိဿထ ဒုက္ခမိဒံ အနပ္ပကံ။

ဘဒြော-ကောင်းသော၊ အသော-မြင်းသည်၊ ကသာနိဝိဋ္ဌော-ကြာပွတ်(နှင်တံ)ဖြင့် ထိုးရိုက်အပ်သည်၊ ဝါ-ကြာပွတ်(နှင်တံ)ဖြင့် ထိုးရိုက်ခံရသည်၊ (သမာ-နော-သော်၊ အာတာပိ-လုံ့လဝီရိယရှိသည်၊ ဘဝတိ) ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ

သံ-၁၊ ၈၅ “နိဒ္ဒန္တ” ဟု ရှိခြင်းသာ ကွာခြား၏။ “ဟိရိဖြင့် အကုသိုလ်တရားတို့ကို တားမြစ်နိုင်သော တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လောက၌ ရှိသလော? ကောင်းသောမြင်းသည် နှင်တံကို ပယ်ရှားလျက် သိသကဲ့သို့ ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို ပယ်လျက် သိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အချို့သည် လောက၌ ရှိသလော? ဟု နတ်သားတစ်ပါးက မေးလျှောက်သည်ဟု သံ. ဋ္ဌ-၁၊ ၃၆၅ ဖွင့်ဆို၏။ ဤဓမ္မ. ဋ္ဌတွင်လည်း ဟိရိနိသေဓော၏ အဖွင့်၌ “ဧဝမ္ပပေါ ဒုလ္လဘော” ဟုလည်းကောင်း၊ “ယော နိဒ္ဒန္တ အပဗောဓေတိ” ၏အဖွင့်၌ “သော ဒုလ္လဘော” ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏။

ထို့ကြောင့် “ကောစိ လောကသ္မိံ ဝိဇ္ဇတိ” ကို “ဟိရိနိသေဓော” ၌လည်းကောင်း၊ “ယော နိဒ္ဒန္တ အပဗောဓေတိ” ၌လည်းကောင်း ဒီပကနည်းအရ ယူ၍ “ဟိရိနိသေဓော-သော၊ ပုရိသော-သည်၊ လောကသ္မိံ-၌၊ ကောစိ-သာ၊ ဝိဇ္ဇတိ၊ ဘဒြော-သော၊ အသော-သည်၊ ကသံ-ကို၊ အပဗောဓေတိ ဣဝ-သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊) ယော-သည်၊ နိဒ္ဒန္တ-ကို၊ အပဗောဓေတိ-၏၊ (သော) ပုရိသော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ လောကသ္မိံ-၌၊ ကောစိ-အနည်းငယ်သာ၊ ဝိဇ္ဇတိ-၏” ဟုလည်း ပေးကြ၏။ “ဟိရိဖြင့် အကုသိုလ်တရားတို့ကို တားမြစ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လောက၌ အနည်းငယ်သာ ရှိသည်၊ အိပ်ခြင်းကို ပယ်လျက် သိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လောက၌ အနည်းငယ်သာ ရှိသည်-ဟူလို။

ပေးခဲ့ပုံ။ ။ ရှေ့၂ပါဒကို နိယမဝါကျ၊ နောက်၂ပါဒကို အနိယမဝါကျယူ၍ အထက်၌ ပေးခဲ့သည်။ ထိုပေးပုံသည် နတ်သားအမေး၂မျိုးကို “ဟိရိဖြင့် အကုသိုလ်တရားတို့ကို တားမြစ်နိုင်သော ရဟန္တာသည် အနည်းငယ်သာ ရှိ၏” ဟု ဘုရားရှင်က တစ်ချက်တည်း ဖြေတော်မူပုံနှင့် ကိုက်ညီသည်။ (သံ. ဋ္ဌ-၁၊ ၃၆)

-တူ၊ တုမေပိ-သင်တို့သည်လည်း) အာတာပိနော-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သော သမ္ပပ္ပဓာနဝီရိယရှိကုန်သည်။ [တိသုဘဝေသု ကိလေသေ အာတာပေတိတိ အာတာပေါ၊ အာတာပေါ ယေသံ အတ္ထိတိ အာတာပိနော-ဒီ. ၄-၂, ၃၄၉။] **သံဝေဂိနော**-ထိတ်လန့်ကြောင်းသဟောတ္တပ္ပဉာဏ်ရှိကုန်သည်။ ဝါ-ထိတ်လန့်ကြောင်းဩတ္တပ္ပရှိကုန်သည်။ ဘဝထ-ဖြစ်ကြလော၊ [ဂါထာ၌ ဒီယ ပြု၍ “ဘဝါထ”ဟု ဖြစ်သည်။ သဒ္ဓါယ-လောကီလောကုတ္တရာ၊ ၂ ပြောသောသဒ္ဓါ နှင့်လည်းကောင်း၊ သီလေန စ-စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလနှင့်လည်းကောင်း၊ ဝီရိယေန စ-ကာယိကဝီရိယ စေတသိကဝီရိယနှင့်လည်းကောင်း၊ သမာဓိနာ-သမာပတ် ဂပါးသမာဓိနှင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန စ-တရားကို အထူးအားဖြင့် ဆုံး ဖြတ်နိုင်သော ပညာနှင့်လည်းကောင်း၊ [ဓမ္မံ ဝိသေသတော နိစ္ဆိနောတိတိ ဓမ္မ-ဝိနိစ္ဆယော-အံဇီ-၃, ၂၉၂။] (သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံကုန်သည်။ ဟုတွာ၊) သမ္ပန္န-ဝိဇ္ဇာစရဏာ-ပြည့်စုံသော ဝိဇ္ဇာဂုဗျာဒိတဂုဗျာဒိတ၊ စရဏ၁၅ပါးရှိကုန်သည်။ ပတိ-ဿတာ-အသီးအသီး မှတ်သိနိုင်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍၊) အနပ္ပကံ-အနည်း ငယ်မဟုတ်သော၊ ဝါ-များလှစွာသော၊ ဣဒံ ဒုက္ခံ-ဤဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ ဇဟိဿထ-ပယ်စွန့်နိုင်ကုန်လိမ့်မည်။

တတ္ထ-၌၊ အန္တော-အတွင်း၌၊ ဥပ္ပန္နံ-သော၊ အကုသလဝိတက္ကံ-အကုသိုလ် ဝိတက်ကို၊ ဟိရိယာ-ဖြင့်၊ နိသေဓေတိ-တားမြစ်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဟိရိ- နိသေဓော-မည်၏။ ကောစိ လောကသိန္နိ-ကား၊ ဧဝရူပေါ-သော၊ ပုဂ္ဂလော- ကို၊ ဒုလ္လဘော-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်၏၊ ဝါ-ရနိုင်ခဲ၏၊ ကောစိဒေဝ-အနည်း ငယ်သာလျှင်၊ လောကသိ-၌၊ ဝိဇ္ဇတိ-ရှိ၏။ ယော နိဒ္ဒန္တိ-ကား၊ အပ္ပမတ္တော-

သံဝေဂိနော။ ။အဘိ. ၄-၁, ၉၆၅ “သံဝိဇ္ဇနံ”ဟု ဖွင့်သော်လည်း ဘာဝသာဓန မကြံရာ ထိတ်လန့်ကြောင်းဖြစ်သော ဩတ္တပ္ပနှင့်တကွ ဉာဏ်ကို ရသောကြောင့် “သံ- ဝိဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ သံဝေဂေါ၊ [သံ+ ဝိဇ္ဇိ+ဏာ]”ဟု ပြု၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဩတ္တပ္ပလည်း ရှိသေးသောကြောင့် “ဩတ္တပ္ပမေဝ”ဟု မူလဋီ-၁, ၅၇၅ တစ်နည်းကောက်ပြသည်။ “သံဝေဂေါ+ယေသံ အတ္ထိ သံဝေဂိနော”ဟု ဆက်ပြု(နိဘာ-၁, ၃၈၂)။ [သံဒီ-၁၀၅ “သံဝိဇ္ဇတိတိ သံဝေဂေါ၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧတေနာတိ သံဝေဂေါ၊ သံဝိဇ္ဇနံ သံဝေဂေါ”ဟု ပြု၏။]

မမေ့လျော့သူသည်။ သမဏဓမ္မ-ကို၊ ကရောန္တော-သော်၊ အတ္တနော-၏။ [နိဒ္ဒိ၌ စပ်] ဝါ-၌၊ [ဥပ္ပန္နံစပ်] ဥပ္ပန္နံ-သော၊ နိဒ္ဒိ-အိပ်ခြင်းကို၊ အပဟရန္တော-ပယ်လျက်၊ ဗုဇ္ဈတိ-သိ၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ အပဗောဓေတိ-မည်၏။ ကသာမိဝါတိ-ကား၊ ဘဒြော-သော၊ အသော-သည်၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ ပတမာနံ-ကျရောက်လာသော၊ ကသံ-ကြာပွတ်ကို၊ (နှင်တံကို) အပဟရတိ ယထာ-ပယ်ရှားသကဲ့သို့၊ အတ္တနိ-၌၊ ပတိတုံ-ကျရောက်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ကို၊ န ဒေတိ ယထာ-မပေးသကဲ့သို့။ ဧဝံ-တူ၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နိဒ္ဒိ-ကို၊ အပဗောဓေတိ-ပယ်လျက် သိ၏။ သော-ကို၊ ဒုလ္လဘော-အပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဒုတိယဂါထာယ-၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ သင်္ခေပတ္ထော-အကျဉ်း ချုပ်အနက်တည်း။ “ဘိက္ခဝေ! ဘဒြော-သော၊ အသော-သည်၊ ပမာဒံ-သို့၊ အာဂမ္မ-ရောက်၍၊ ကသာယ-နှင့်တံဖြင့်၊ နိဝိဋ္ဌော-ထိုးရိုက်အပ်သည်၊ (သမာ-နော)။ အဟမ္မိ-ကိုသော်လည်း၊ ကသာယ-ဖြင့်၊ ပဟဋ္ဌော နာမ-ရိုက်အပ်လေစွာ” ဣတိ-တွေ့၍၊ အပရဘာဂေ-၌၊ အာတပွံ-လုံ့လဝီရိယကို၊ ကရောတိ ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ တုမေပိ-တို့သည်လည်း၊ အာတာပိနော-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သော သမ္ပပ္ပဓာနဝီရိယရှိကုန်သည်၊ သံဝေဂီနော-ထိတ်လန့်ကြောင်း သဟောတ္တပ္ပဉာဏ်ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ထိတ်လန့်ကြောင်း ဩတ္တပ္ပရှိကုန်သည်၊ ဘဝထ-ကုန်လော၊ ဧဝံဘူတာ-ဤသို့ဖြစ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ကုန်လသော်၊) လောကီယလောကုတ္တရာယ-လောကီလောကုတ္တရာဖြစ်သော၊ ဒုဝိဓာယ-သော၊ သဒ္ဓါယ စ-နှင့်လည်းကောင်း၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေန စ-နှင့်လည်းကောင်း၊ ကာယိကစေတသိကဝီရိယေန စ-ကာယိကဝီရိယ စေတသိကဝီရိယနှင့်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိသမာဓိနာ စ-စပါးသော သမာပတ်သမာဓိနှင့်လည်းကောင်း၊ ကာရဏာကာရဏဇာနနလက္ခဏေန-အကြောင်းဟုတ်သည်၊ အကြောင်းမဟုတ်သည်ကို သိခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန စ-တရားကို အထူးအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်သော ပညာနှင့်လည်းကောင်း၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ တိဿန္တံ ဝါ-၃ပါးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌန္တံ ဝါ-စပါးသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇာနံ-တို့၏လည်းကောင်း၊

ပဉ္စသန္တံ-၁၅ပါးကုန်သော၊ စရဏာနံ စ-တို့၏လည်းကောင်း၊ သမ္ပတ္တိယာ-ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏာ-ပြည့်သော ဝိဇ္ဇာပုဂ္ဂိုလ်၊ စရဏ၁၅ပါးရှိကုန်သည်။ ဥပဋ္ဌိတသတိတာယ-ကပ်၍တည်သော သတိရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ **ပတိဿတာ**-အသီးအသီး(အဖန်ဖန်) မှတ်သိနိုင်ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အနပ္ပကံ-အနည်းငယ်မဟုတ်သော၊ ဝါ-များလှစွာသော၊ ဣဒံ ဝဇ္ဇဒုက္ခံ-ကို၊ ပဇဟိဿထ-လတ္တံ၊ ဣတိ-ဂါထာဖွင့် ပြီးပြီ။ ဒေသနာဝသာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပဏိသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ပိလောတိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု ပြီးပြီ။

ပိလောတိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထုဘာသာသီကာပြီးပြီ။

၁၁-သုခသာမဏေရဝတ္ထုဘာသာသီကာ

ဥဒကဉ္စိ နယန္တိတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သုခသာမဏေရံ-ကို၊ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဟိ-ချဲ့၊ အတိတသ္မိ-၌၊ ဗာရာဏသိ-သေဌိနော-၏၊ ဂန္ဓကုမာရော နာမ-ဂန္ဓသတို့သားမည်သော၊ ပုတ္တော-သည်၊ အဟောသိ၊ ရာဇာ-သည်၊ တဿ-ထိုဂန္ဓသတို့သား၏၊ ပိတရိ-သည်၊ ကာလ-ကတေ-သော်၊ တံ-ထိုဂန္ဓသတို့သားကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ သမ-ဿာသေတွာ-သက်သာရာရစေ၍၊ [သံ+အာ+သသ+ဏေ+တွာ၊ “ကောင်းစွာ ရှုနိုင်၊ ရှိုက်နိုင်စေ၍”ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး(သီတာ-၁, ၂၁၉)] မဟန္တေန-သော၊ သက္ကာရေန-ကောင်းမွန်စွာ ပြုခြင်းဖြင့်၊ (သူကောင်းပြုသောအားဖြင့်)၊ တဿေဝ-ထိုဂန္ဓသတို့သားအားပင်၊ သေဌိဌာနံ-သူဌေးရာထူးကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ သော-ထိုဂန္ဓသတို့သားသည်၊ တတော-မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ဂန္ဓသေဌိတိ-ဂန္ဓသူဌေးဟူ၍၊ ပညာ-ယိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုဂန္ဓသူဌေး၏၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကော-ဘဏ္ဍာစိုးသည်၊ ဓနဂဗ္ဘဒ္ဒါရံ-ဥစ္စာထားရာ တိုက်ခန်းတံခါးကို၊ (ဂိုဒေါင်တံခါးကို)၊ ဝိဝရိတွာ-

ပတိဿတာ။ ။ “ဥပဋ္ဌိတသတိတာယ”ဟု ဗဟုဗျူဟာသမာသ်ဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် “သရန္တိတိ သတာ”ဟု ကတ္တုသာနေ၊ သို့မဟုတ်၊ “သတိ+ယေသံ အတ္တိတိ သတာ”ဟု အဿတ္တိ ပြုပါ။ ထိုနောင် “ပတိ ပတိ သတာ-အသီးအသီး(အဖန်ဖန်) မှတ်သိနိုင်သူတို့၊ ဝါ-အသီးအသီး(အဖန်ဖန်) သတိရှိသူတို့”ဟု ဆက်တွဲပါ။(မဇ္ဈိ-၂, ၁၀၀၊ နိဒိ-၃၁၀၊ ၄၈၀)

၍၊ “သာမိ၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ဣဒံ-ဤဥစ္စာတွေသည်၊ တေ-၏၊ ပိတု-၏၊ ခနံ-တည်း၊ ဧတ္တကံ-သော၊ (ဣဒံ ခနံ-သည်၊) ပိတာမဟာဒီနံ-အဖိုးအစရှိသူတို့၏၊ (ခနံ-တည်း)” ဣတိ-ပြော၍၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်၍၊ ဒသေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုဂန္ဓသူဌေးသည်၊ တံ ခနရာသိ-ထိုဥစ္စာပုံကို၊ ဩလောကေတွာ-၍၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ “တေ-အဖေ၊ အဖိုးတို့သည်၊ ဣမံ ခနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ န ဂမိသု ကိံ ပန-မသွားကြဘူးလော?” ဣတိ-မေးပြီ၊ “သာမိ၊ ခနံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဂတာနာမ-တို့မည်သည်၊ နတ္ထိ-ကုန်၊ ဟိ-မှန်၊ အတ္တနာ-သည်၊ ကတံ-သော၊ ကုသလာ-ကုသလမေဝ-ကိုသာ၊ အာဒါယ-၍၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊” ဣတိ-ပြီ၊ သော-ထိုဂန္ဓသူဌေးသည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “တေ-ထိုအဖေအဖိုးတို့သည်၊ ဗာလတာယ-မိုက်မဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ခနံ-ကို၊ သဏ္ဌာပေတွာ-ကောင်းစွာ တည်စေပြီး၍၊ ပဟာယ-စွန့်ပယ်၍၊ ဂတာ-ကုန်ပြီ၊ အဟံ ပန-သည်ကား၊ ဧတံ-ဤဥစ္စာကို၊ ဂဟေတွာ-၍သာ၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ စိန္တေန္တော-သော်၊ “ဒါနံ ဝါ-ကိုလည်း၊ ဒဿာမိ-အံ၊ ပူဇံ ဝါ-ကိုလည်း၊ ကရိဿာမိ-အံ၊” ဣတိ-သို့၊ အစိန္တေတွာ-၍၊ “ဣဒံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံသော ဥစ္စာကို၊ ခါဒိတွာ-၍သာလျှင်၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ သော-ထိုဂန္ဓသူဌေးသည်၊ သတသဟဿံ-သိန်းကို၊ ဝိဿဇေတွာ-၍၊ ဖလိကမယံ-ဖန်ဖြင့် ပြီးသော၊ ဝါ-ဖန်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော၊ နှာနကောဌကံ-ရေချိုးအိမ်ကို၊ (ရေချိုးခန်းကို)၊ ကာရေသိ-ပြီ၊ သတသဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ဖလိကမယမေဝ-သော၊ နှာနဖလကံ-ရေချိုးရာပျဉ်ချပ်ကို၊ (ကာရေသိ)၊ သတသဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ၊ နိသီဒနပလ္လက္ကံ-ထိုင်စရာပလ္လင်ကို၊ (ကာရေသိ)၊ သတသဟဿံ-ကို၊ ဒတွာ၊ ဘောဇနပါတိ-ထမင်းခွက်ကို၊ ဝါ-ထမင်းပန်းကန်ကို၊ (ကာရေသိ)၊ သတသဟဿမေဝ-ကိုသာလျှင်၊ ဒတွာ၊ ဘောဇနဌာနေ-ထမင်းစားရာနေရာ၌၊ (စားသောက်ခန်း၌)၊ မဏ္ဍပံ-ကို၊ ကာရာပေသိ၊ သတသဟဿံ၊ ဒတွာ၊ ဘောဇနပါတိယာ-ထမင်းခွက်၏၊ **အာသိတ္တကူပဓာနံ**-ပခြုပ်ကို၊ (ပအုပ်ကို)

အာသိတ္တကူပဓာနံ။ ။အာသဠိယတိ ဧတ္တာတိ အာသိတ္တံ-နိယနာစသည်ကို သွန်းလောင်းအပ်ရာတောင်း-ပခြုပ်၊ အာသိတ္တံယေဝ အာသိတ္တကံ၊ ဥပရိ မိယတိ ထပိယတိ ဧတ္တာတိ ဥပဓာနံ-အပေါ်၌ ဆင့်၍ထားအပ်ရာတောင်း၊(စူဘာ-၁၅၇၊ ၁၅၈)၊ ဥဏှ-

ကာရေသိ၊ သတသဟဿေနေဝ-ဖြင့်သာလျှင်၊ ဂေဟေ-၌၊ သီဟပဉ္စရံ-ခြင်္သေ့ ရုပ်ခံသော လေသာတံခါး(လေသာပြုတင်း)ကို၊ သဏ္ဌာပေသိ-စေပြီ၊ အတ္တနော-၏၊ ပါတရာသတ္ထာယ-နံနက်စားအကျိုးငှာ၊ သဟဿံ-ကို၊ အဒါသိ၊ သာယ-မာသတ္ထာယပိ-ညနေစာအကျိုးငှာလည်း၊ သဟဿမေဝ-ကိုသာ၊ (အဒါသိ)၊ ပန-ဆက်၊ ပုဏ္ဏမဒိဝသေ-လပြည့်နေ့၌ကား၊ ဘောဇနတ္ထာယ-ငှာ၊ သတသဟ-သံ-ကို၊ ဒါပေသိ-ပြီ၊ တံ ဘတ္တံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇနဒိဝသေ-၌၊ သတသဟဿံ-ကို၊ ဝိ-ဿဇေတွာ-၍၊ နဂရံ-ကို၊ အလင်္ကရိတွာ-၍၊ ဘေရိ-စည်ကို၊ စရာပေသိ-ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ လည့်လည်စေသနည်း?) “ဂန္ဓသေဌိဿ-၏၊ ဘတ္တ-ဘုဉ္ဇနကာကရံ-ထမင်းစားပုံအခြင်းအရာကို၊ ဩလောကန္တူ ကိရ-ကြည့်ကြ ကုန်တဲ့” ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍ လှည့်လည်စေပြီ။

မဟာဇနော-သည်၊ **မဇ္ဈာတိမဉ္ဇေ**-ညောင်စောင်း၏ အထက်၌ ပြုလုပ် အပ်သော ညောင်စောင်းတို့ကို၊ ဝါ-ညောင်စောင်းအဆင့်ဆင့်တို့ကို၊ ဝါ-ထိုင်ခုံ အဆင့်ဆင့်တို့ကို၊ ဗန္ဓိတွာ-၍၊ သန္နိပတိ-ပြီ၊ သောပိ-ထိုင်နွဲ့သူဌေးသည်လည်း၊

ပါယာသာဒိ အာသိဉ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ အာသိတ္တကံ၊ ဥပဓာတိ သီသံ ဓာရေတီတိ ဥပဓာနံ၊ (ခေါင်းအုံး)၊ (အာဓာရဘာဝေန သဒိသတ္တာ) ဥပဓာနံ ဝိယာတိ ဥပဓာနံ-ပခြုပ်(စလင်း ဂံ-၃, ၁၁၄)၊ အာသိတ္တကဉ္စ+တံ+ဥပဓာနဉ္စာတိ အာသိတ္တကူပဓာနံ။

ဆက်ဦးအံ့-အာသိတ္တကူပဓာနဟူသည် ကြေးနီဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ငွေဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ စမြှောင်၊၁၆မြှောင့်စသည့်ပုံသဏ္ဌာန် ပြုလုပ်အပ်သော ထည့်စရာ ခွက်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော တောင်း(သေတ္တာ)တည်း၊ “ပခြုပ်, ပအုပ်”ဟု ဘာသာပြန်ကြ သည်၊ ချဲ့ဦးအံ့- ထိုပခြုပ်၌ ပူသောနို့ယနာစသည်ကို ထည့်ပြီးနောက် ဆွမ်းအပူကင်း ပျောက်မသွားစေရန် (ဆွမ်းမအေးစေရန်) ထိုပခြုပ်၏ အပေါ်ဝယ် ဆွမ်းခွက်ကို ထားကြသည်၊ ထိုသို့ဆွမ်းခွက်ကို ထားရာခွက်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော တည်ရာတစ်မျိုးကို “အာသိတ္တကူပဓာန”ဟု ခေါ်သည်။ (ဝိ. ၄-၄, ၅၁၊ ဝိမတိ-၂, ၂၃၄)

မဇ္ဈာတိမဉ္ဇေ။ ။ဥပရိ+ကတံ+မဉ္ဇံ အတိမဉ္ဇံ-အထက်၌ ပြုအပ်သော ညောင် စောင်း၊ မဉ္ဇဿ+အတိမဉ္ဇံ မဇ္ဈာတိမဉ္ဇံ-ညောင်စောင်း၏ အထက်၌ ပြုအပ်သော ညောင်စောင်း၊ ယခုကာလ ပွဲကြည့်စင် အနိမ့်အမြင့် အဆင့်ဆင့်မျိုးတည်း။ [ဆတ္တာတိ-ဆတ္တံ(အပ. ၄-၂, ၁၅၄)အဖွင့်ရှု။]

သတသဟဿညနကေ-၁သိန်းထိုက်တန်သော၊ နှာနကောဌကေ-၌၊ သတ-
သဟဿညနကေ-သော၊ ဖလကေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ သောဌသဟိ-၁၆လုံး
ကုန်သော၊ ဂန္ဓောဒကယဇ္ဇေဟိ-နံသာရေအိုးတို့ဖြင့်၊ နှတွာ-၍၊ တံ သီဟပဉ္စရံ-
ကို၊ ဝိဝရိတွာ-၍၊ တသ္မိ ပလ္လင်္ကေ-၌၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုဂန္ဓသူဌေး
၏၊ ဝါ-ဖို့၊ တသ္မိ အာသိတ္တကူပဓာနေ-ထိုပခြပ်၌၊ တံ ပါတိ-ထိုထမင်းခွက်ကို၊
ဌပေတွာ-၍၊ သတသဟဿညနကံ-သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ **ဝမေသုံ**-(ယောက်မ
ဖြင့် ကော်ကာဆွဲကာ) ပွားစေကုန်ပြီ၊ ဝါ-ခူးကြကုန်ပြီ၊ သော-ထိုဂန္ဓသူဌေးသည်၊
နာဠကပရိဝုတော-ကချေသည် ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝရူပါယ-သော၊
သမ္ပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ တံ ဘောဇနံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇတိ-၏၊ အပရေန-သော၊ သမယေန-
၌၊ ဧကော-သော၊ ဂါမိကမနုဿော-ရွာ၌ နေသောလူသည်၊ (တောသားသည်၊)
အတ္တနော-၏၊ ပရိဗ္ဗယာဟရဏတ္ထံ-ရိက္ခာကို ဆောင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဒါရုအာဒိနိ-
သစ်သားအစရှိသည်တို့ကို၊ ယာနကေ-ယာဉ်ငယ်၌၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ နဂရံ-
သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သဟာယကဿ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ နိဝါသံ-နေရာကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊
ပန-ဆက်၊ တဒါ-၌၊ ပုဏ္ဏမဒိဝသော-လပြည့်နေ့သည်၊ ဟောတိ၊ “ဂန္ဓသေဌိနော-
၏၊ ဘုဉ္ဇနလီဠံ-စားခြင်း၏ တင့်တယ်စံပယ်ခြင်းကို၊ ဝါ-တင့်တယ်သော စား
သောက်ခြင်းကို၊ ဩလောကေန္တု-ကုန်လော၊” ကူတိ-သို့၊ နဂရေ-၌၊ ဘေရိ-
ကို၊ စရာပေသိ-စေပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ကို၊ သဟာယကော-သည်၊ အာဟ၊ (ကို)၊
“သမ္ပ! တေ-သည်၊ ဂန္ဓသေဌိနော-၏၊ ဘုဉ္ဇနလီဠံ-ကို၊ ဒိဌပုဗ္ဗံ-သလော၊” ကူတိ-
ပြီ၊ “သမ္ပ! န ဒိဌပုဗ္ဗံ-ပါ၊” ကူတိ-ပြီ၊ “တေန ဟိ-လျှင်၊ ဧဟိ-လော၊ ဂစ္ဆာမ-ကြစို့၊
နဂရေ-၌၊ အယံ ဘေရိ-သည်၊ စရတိ-၏၊ ဧတဿ-ထိုဂန္ဓသူဌေး၏၊ မဟာ-
ဝသမ္ပတ္တိ-ကြီးစွာသောစည်းစိမ်ကို၊ ပဿာမ-ကြစို့၊” ကူတိ-ပြော၍၊ နဂရဝါသိ-
မြို့၌နေသော သူငယ်ချင်းသည်၊ ဇနပဒဝါသိ-ဇနပုဒ်၌ နေသူကို၊ ဂဟေတွာ-
၍၊ အဂမာသိ၊ မဟာဇနောပိ-သည်လည်း၊ မဇ္ဈာတိမဉ္ဇေ-တို့သို့၊ အဘိရုဟိတွာ-

ဝမေသုံ။ ။ ဝမ္မဓာတ် ဝမ္မနအနက်ယူ၍ ပေးခဲ့သည်၊ ဝမ္မဓာတ် အာကိရအနက်
ဟော၊ စုရာဒိဏေပစ္စည်းဟု ယူ၍ “ဘောဇနံ-ကို၊ (နိဟရိတွာ-အိုးမှ ထုတ်ဆောင်၍၊
ပါတိယံ-၌) ဝမေသုံ-လောင်းထည့်ကုန်ပြီ”ဟု တစ်နည်းပေး။ (နိတိဓာတု-၂၉၉၊
ဓာတွတ္ထ)

၍၊ ပဿတိ-၏၊ ဂါမဝါသီ-ရွာ၌နေသူလူသည်၊ ဘတ္တဂန္ဓ-ထမင်းနံ့ကို၊ ယာယိ-
 တာဝ-နမ်းရှူပြီး၍သာလျှင်၊ နဂရဝါသီ-ကို၊ အာဟ၊ (ကိ)၊ ‘မယံ-အား၊ ဧတာယ
 ပါတိယာ-ထိုထမင်းခွက်၌၊ (ထိုထမင်းခွက်ထဲက)၊ ဘတ္တပိဏ္ဍေ-ထမင်းခဲ၌၊ ပိ-
 ပါသာ-စားသောက်လိုခြင်းသည်၊ ဇာတာ-ပြီ” ကုတိ-ပြောပြ၊ သမ္မ! ဧတံ-
 ထိုထမင်းကို၊ မာ ပတ္တယိ-မတောင့်တနှင့်၊ လဒ္ဓါ-ငှာ၊ န သက္ကာ-နိုင်၊ ကုတိ-ပြီ၊
 သမ္မ! အလဘန္တော-သော၊ န ဇီဝိဿာမိ-အသက်ရှင်တော့မည်မဟုတ်၊ ကုတိ-
 ပြီ၊ သော-ထိုမြို့နေသူငယ်ချင်းသည်၊ တံ-ထိုရွာနေသူလူကို၊ ပဋိဗာဟိတုံ-တား
 မြစ်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-သော်၊ ပရိသပရိယန္တေ-ပရိတ်သတ်အစွန်၌၊ ဌတ္တာ-
 ၍၊ “သာမိ! တေ-အား၊ ပဏမာမိ-ဦးညွတ်ပါ၏၊” ကုတိ-သို့၊ တိက္ခတ္ထိ-ကြိမ်၊
 မဟာသဒ္ဓိ-ကျယ်စွာသော အသံကို၊ နိစ္ဆာရေတွာ-၍၊ “ဧသော-သည်၊ ကော-
 နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ သာမိ! အဟံ-ပါတည်း၊ ကုတိ-ပြီ၊ “ဧတံ-ဤကျယ်
 စွာသော အသံကို မြှက်ဆိုခြင်းသည်၊ ကိ-ဘာကြောင့်နည်း?” ကုတိ-ပြီ၊ “ဧ-
 ကော-သော၊ အယံ ဂါမဝါသီ-သည်၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ပါတိယံ-၌၊ ဘတ္တပိဏ္ဍေ-
 ၌၊ ပိပါသံ-ကို၊ ဥပါဒေသိ-စေပြီ၊ ဧကံ-သော၊ ဘတ္တပိဏ္ဍေ-ကို၊ ဒါပေထ-ပေးစေ
 ပါကုန်၊” ကုတိ-ပြီ၊ “လဒ္ဓါ-ငှာ၊ န သက္ကာ-နိုင်၊” ကုတိ-ပြီ၊ “သမ္မ! တေ-သည်၊
 သုတံ ကိ-ကြားအပ်ပြီသလော၊” ကုတိ-ပြီ၊ “မေ-သည်၊ သုတံ-ပြီ၊ အပိစ-သော်
 လည်း၊ လဘန္တော-သော်၊ ဇီဝိဿာမိ-အံ၊ မေ-သည်၊ အလဘန္တဿ-သော်၊
 မရဏံ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-တ္တံ၊” ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုမြို့သားသည်၊ ပုနပိ-လည်း၊
 ဝိရဝိ-အော်ပြောပြ၊ (ကိ)၊ “သာမိ! အယံ-ဤသူသည်၊ အလဘန္တော-သော်၊
 မရိဿတိ ကိရ-သေလိမ့်မည်တဲ့၊ အဿ-ထိုသူအား၊ ဇီဝိတံ-ကို၊ ဒေထ-ကုန်၊”
 ကုတိ-ပြီ၊ အဗ္ဘော! ဘတ္တပိဏ္ဍေ နာမ-သည်၊ သတမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အတ္တတိ-
 ထိုက်တန်၏၊ သတဒ္ဓယမ္ပိ-တစ်ရာ ၂ခုအပေါင်းကိုလည်း၊ ဝါ-နှစ်ရာကိုလည်း၊
 အတ္တတိ-၏၊ ယော ယော-အကြင်အကြင်သူသည်၊ ယာစတိ-၏၊ တဿ တဿ-
 အား၊ ဒဒမာနော-သော်၊ အဟံ၊ ကိ-ကို၊ ဝါ-လျှင်၊ ဘုဒ္ဓိဿာမိ-နည်း၊ ကုတိ-ပြီ၊
 သာမိ! အယံ-သည်၊ အလဘန္တော-သော်၊ မရိဿတိ-လိမ့်မည်၊ အဿ-အား၊
 ဇီဝိတံ-ကို၊ ဒေထ-ကုန်၊ ကုတိ-ပြီ၊ မုဓာ-အချည်းနှီး၊ (အလကား)၊ လဒ္ဓါ-ငှာ၊ န
 သက္ကာဝ-သည်သာ၊ အလဘန္တော-သော်၊ ယဒိ န ဇီဝတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ တိဏိ-

ကုန်သော၊ သံဝစ္ဆရာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ မမ-၏၊ ဂေဟေ-၌၊ ဘတိ-အခစားကို၊
 ကရောတု-လော၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပြုလုပ်လသော်၊ အဿ-အား၊ ဘတ္တပါတိ-ကို၊
 ဒါပေဿာမိ-စားစေမည်၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဂါမဝါသီ-သည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္တာ-
 ၍၊ “သမ္ဗုဒ္ဓံ! ဧဝံ-သို့၊ ဟောတု-စေ” ဣတိ-သို့၊ သဟာယကံ-ကို၊ ဝတ္ထာ-၍၊
 ပုတ္တဒါရံ-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ “ဘတ္တပါတိအတ္ထာယ-ထမင်းခွက်အကျိုးငှာ၊ တိဏိ
 သံဝစ္ဆရာနိ၊ ဘတိ-ကို၊ ကရိဿာမိ-မည်” ဣတိ-ပြော၍၊ သေဌိဿ-၏၊ ဂေဟံ-
 သို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ ဘတိ-ကို၊ ကရောန္တော-သော်၊ သဗ္ဗကိစ္စာနိ-တို့ကို၊
 သက္ကစ္စံ-စွာ၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဂေဟေ ဝါ-၌လည်းကောင်း၊ အရညေ ဝါ-၌လည်း
 ကောင်း၊ ရတ္တိ ဝါ-၌လည်းကောင်း၊ ဒိဝါ ဝါ-၌လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာနိ-ကုန်
 သော၊ ကတာနေဝ-ပြုအပ်ပြီးသည်သာဖြစ်ကုန်သော၊ ကတ္တဗ္ဗကမ္မာနိ-ပြုထိုက်
 သော အလုပ်တို့သည်၊ ပညာယိသု-ထင်ရှားကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ “ဘတ္တဘတိ-
 ကော”တိ -ဘတ္တဘတိကဟူ၍၊ ဝုတ္တေ၊ သကလနဂရေဝိ-၌လည်း၊ ပညာယိ-
 ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-၏၊ ဒိဝသေ-နေသည်၊ ပရိပုဏ္ဏေ-ပြည့်လသော်၊ ဘတ္တ-
 ဝေယျာဝဋီကော-ထမင်း၌ ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏အဖြစ်ရှိသူသည်၊ [ဓမ္မဘာ-၃၊
 ၃၄၈၅] “သာမိ! ဘတ္တဘတိကဿ-၏၊ ဒိဝသော-သည်၊ ပုဏ္ဏော-ပြီ၊ တိဏိ
 သံဝစ္ဆရာနိ-လုံး၊ ဘတိ-ကို၊ ကရောန္တေန-သော၊ တေန-ထိုဘတ္တဘတိကသည်၊
 (တစ်နည်း) တေန-သည်၊ တိဏိ သံဝစ္ဆရာနိ၊ ဘတိ-ကို၊ ကရောန္တေန-လသော်၊
 ဝါ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သော အလုပ်ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ ဧကံ-
 သော၊ ကမ္မံမိ-ကိုသော်လည်း၊ န ကောပိတပုဗ္ဗ-ရှေး၌ မပျက်စီးစေအပ်ခဲ့ဘူး
 ပါ” ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ။

အထ-၌၊ အဿ-ထိုထမင်း၌ ကြောင့်ကြစိုက်သူ၏အဖြစ်ရှိသူအား၊ သေဌိ-
 သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သာယပါတရာသတ္ထာယ-ညနေစာ၊ မနက်စာအကျိုးငှာ၊
 ဒွေ သဟဿာနိ-နှစ်ထောင်တို့လည်းကောင်း၊ တဿ-ထိုဘတ္တဘဋီက၏၊
 ပါတရာသတ္ထာယ-နံနက်စာအကျိုးငှာ၊ သဟဿံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊
 တိဏိ သဟဿာနိ-၃ထောင်တို့ကို၊ ဒါပေတွာ-စေ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “အဇ္ဇ-
 နေ၊ မယံ-ဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-သော၊ ပရိဟာရံ-အစောင့်အရှောက်ကို၊

တဿေဝ-ထိုဘတ္တဘတိကဗ္ဗိယ၊ ဝါ-အတွက်သာ၊ ကရောထ-ကုန်၊” ကုတိ-
 ပြီ၊ စ ပန-ဆက်၊ ဝတ္တာ-၍၊ ဧကံ-သော၊ စိန္တာမဏိ နာမ-စိန္တာမဏိမည်သော၊
 ပိယဘရိယံ-ချစ်အပ်သော မယားကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အဝသေသဇနမ္ပိ-ကြွင်း
 သော လူအပေါင်းကိုလည်း၊ “အဇ္ဇ တမေဝ-ထိုဘတ္တဘတိကကိုသာ၊ ပရိဝါ-
 ရေထ-ကုန်လော၊” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိ-ကို၊ တဿ-ထိုဘတ္တဘတိက
 အား၊ နိယျာဒေသိ-အပ်နှင်းပြီ၊ သော-ထိုဘတ္တဘတိကသည်၊ သေဌိနော-၏၊
 နှာနောဒကေန-ရေချိုးရေခြင့်၊ တဿေဝ-ထိုသူဌေး၏သာလျှင်၊ ကောဌကေ-
 ရေချိုးအိမ်၊ တသ္မိံ ဖလကေ-၌၊ နိသိန္နော-လျက်၊ နှတွာ-၍၊ တဿေဝ-၏
 သာလျှင်၊ နိဝါသနဿာဓကေ-ဝတ်အပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ နိဝါသေတွာ-၍၊
 တဿေဝ-၏သာလျှင်၊ ပလ္လင်္ကေ-၌၊ နိသိဒ္ဓိ-ပြီ၊ သေဌိပိ-သည်လည်း၊ နဂရေ-
 ၌၊ ဘေရိ-ကို၊ စရာပေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ “ဘတ္တဘတိကော-သည်၊ ဂန္ဓသေဌိဿ-
 ၏၊ ဂေဟေ-၌၊ တိဏိ သံဝစ္ဆရာနိ၊ ဘတိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပါတိ-ကို၊ လဘိ-ပြီ၊
 တဿ-၏၊ ဘုဉ္ဇနသမ္ပတ္တိ-စားခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-ပြည့်စုံသောစားခြင်းကို၊
 ဩလောကေန္တ-ကုန်လော၊” ကုတိ-ပြီ၊ မဟာဇနော-သည်၊ မဇ္ဈတိမဉ္ဇေ-တို့သို့
 အဘိရုဟိတွာ-၍၊ ပဿတိ၊ ဂါမဝါသိဿ-၏၊ ဩလောကိတောလောကိတ-
 ဌာနံ-ကြည့်အပ်ရာ ကြည့်အပ်ရာ အရပ်သည်၊ ကမ္မနာကာရပ္ပတ္တိ-လှုပ်ရှားသော
 အခြင်းအရာသို့ ရောက်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ နာဋက-ကချေသည်တို့သည်၊
 ပရိဝါရေတွာ-၍၊ အဌသုံ-ကုန်ပြီ၊ တဿ-ထိုဘတ္တဘတိက၏၊ ပုရတော-၌၊
 ဘတ္တပါတိ-ကို၊ ဝဇေတွာ-၍၊ ဌပယိသု-ကုန်ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုဘတ္တဘတိ
 က၏၊ ဟတ္ထဓောဝနဝေလာယ-လက်ဆေးရာအချိန်၌၊ ဂန္ဓမာဒနေ-၌၊ ဧကော-
 သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ သမာပတ္တိတော-နိ
 ရောဓသမာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-၍၊ “အဇ္ဇ ကတ္တ-သို့၊ ဘိက္ခာစာရတ္တာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆာမိ
 န ခေါ-နည်း၊” ကုတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-လသော်၊ ဘတ္တဘတိကံ-ကို၊ အဒ္ဓသ-
 ပြီ၊ အထ-၌၊ သော-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓိသည်၊ “အယံ-ဤဘတ္တဘတိကသည်၊ တိဏိ
 သံဝစ္ဆရာနိ၊ ဘတိ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဘတ္တပါတိ-ကို၊ လဘိ-ပြီ၊ ဧတဿ-ဤဘတ္တ
 ဘတိက၏၊ ဝါ-မှာ၊ သဒ္ဓါ-သည်၊ အတ္ထိ န ခေါ-သလော၊ နတ္ထိ န ခေါ-သလော၊”

ဣတိ-သို့၊ ဥပဓာရေန္တော-သော်၊ “အတ္တိ”တိ-ရှိ၏ဟူ၍၊ ဥ တွာ၊ “သဒ္ဓါ-သဒ္ဓါ တရားရှိကုန်သည်၊ (သမာနာ)ပိ-ကုန်သော်လည်း၊ ဧကစ္စေ-တို့သည်၊ သင်္ဂဟံ- ချီးမြှောက်ခြင်းကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကောန္တိ-ကုန်၊ မေ-ကို၊ သင်္ဂဟံ-ကို၊ ကာတုံ- ငှာ၊ သက္ခိဿတိ န ခေါ-မည်လော၊”ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ “(မေ-ကို၊ သင်္ဂဟံ- ကို၊ ကာတုံ-ငှာ) သက္ခိဿတိ စေတ-စွမ်းနိုင်လည်း စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်၊ မမ-ကို၊ သင်္ဂဟကရဏံ-ချီးမြှောက်မှုပြုခြင်းကို နိဿာယ-၍၊ မဟာသမ္ပတ္တိ-ကို၊ လဘိ- သတိ စ-ရလည်း ရလိမ့်မည်၊” ဣတိ-သို့၊ ဥ တွာ-၍၊ စိဝရံ-ကို၊ ပါရပိတွာ- ၍၊ ပတ္တံ-ကို၊ အာဒါယ၊ ဝေဟာသံ-သို့၊ အဗ္ဗဂ္ဂန္တော-၍၊ ပရိသန္တရေန-ပရိသတ် အကြားဖြင့်၊ ဝါ-၌၊ ဂန္ဓာ၊ တဿ-ထိုဘတ္တဘတိက၏၊ ပုရတော-၌၊ ဌိတမေဝ- ရပ်နေသည်သာ ဖြစ်သော၊ (ရပ်လျက်သာ) အတ္တာနံ-ကို၊ ဒဿေသိ-ပြီ။

သော-ထိုဘတ္တဘတိကသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ စိန္တေသိ၊ (ကိံ) “အဟံ၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ အဒိန္နဘာဝေန-မပေးလျှဲခဲ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကိဿာ-သော၊ ဘတ္တပါတိယာ-၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ တိဏိ သံဝစ္ဆရာနိ၊ ပရဂေဟေ-၌၊ ဘတိံ- ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မေ-၏၊ ဣဒံ ဘတ္တံ-သည်၊ ဧကံ-သော၊ ရတ္တိန္ဒြိဝံ- ကို၊ ရက္ခေယျ-၏၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ နံ-ထိုထမင်းကို၊ အယျဿ-အား၊ သစေ ဒဿာမိ-အံ့၊ အနေကာနိပိ-ဖြစ်ကုန်သော၊ ကပ္ပကောဋိသဟဿာနိ-ကမ္ဘာတို့၏ ကုဋေအထောင်တို့ပတ်လုံး၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာသော ကမ္ဘာတို့ပတ်လုံး၊ ရက္ခိဿတိ-လိမ့်မည်၊ အယျဿေဝ-အားသာ၊ နံ-ထိုထမင်းကို၊ ဒဿာမိ-မည်၊” ဣတိ-ပြီ၊ သော-သည်၊ တိဏိ သံဝစ္ဆရာနိ၊ ဘတိံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ လဒ္ဓဘတ္တ- ပါတိတော-ရအပ်သော ထမင်းခွက်မှ၊ ဧကပိဏ္ဍမ္ပိ-တစ်ခဲသော ထမင်းကိုသော် လည်း၊ (ထမင်းတစ်ခဲမျှကိုလည်း)၊ မုခေ-၌၊ အဋ္ဌပေတွာ-မတည်စေမှု၍၊ တဏှံ- တဏှာကို၊ ဝိနောဒေတွာ-ပယ်ဖျောက်၍၊ သယမေဝ-တိုင်သာ၊ ပါတိံ-ကို၊ ဥ- ကွိပိတွာ-မြှောက်ချီ၍၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပါတိံ-ကို၊ အညဿ-၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ ဒတွာ-၍၊ ပဉ္စပတိဌိတေန-ဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၂၊ ၂၃၊ ၈၇၊] ဝန္တိတွာ၊ ပါတိံ-ကို၊ ဝါမဟတ္ထေန-လက်ဝဲလက်ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဒက္ခိဏ- ဟတ္ထေန-လက်ယာလက်ဖြင့်၊ တဿ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏၊ ပတ္ထေ-၌၊ ဘတ္တံ-ကို၊

အာကိရိ-လောင်းလျှံပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဘတ္တဿ-၏၊ ဥပမသေသ-
 ကာလေ-ထက်ဝက်ကျန်သော အခါ၌၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ ပိဒဟိ-ပိတ်ပြီ၊
 အထ-၌၊ နံ-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ သော-ထိုဘတ္တဘတိကသည်၊ အာဟ၊ (ကိ)၊
 “ဘန္တေ! **ဧကောဝ-တစ်ခုတည်းသာဖြစ်သော၊ ပဋိဝိသော-အဖို့သည်၊** ဝါ-ကို၊
 (တစ်နည်း) ဧကောဝ-တစ်ယောက်တည်း၏သာ၊ ပဋိဝိသော-အဖို့သည်၊ ဝါ-
 ကို၊ [ဧကောဝ ပဋိဝိသော-တစ်ယောက်စာသည်၊ ဝါ-ကို၊] ဒွိဓာ- ၂ခုသောအဖို့
 အားဖြင့်၊ ဝါ- ၂စုံအားဖြင့်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ မံ-ကို၊ ဣဓ-
 လောကေန-ဤပစ္စုပ္ပန်လောကဖြင့်၊ မာ သင်္ဂဏှထ-မချီးမြှောက်ပါကုန်နှင့်၊ ပရ-
 လောကေန-ဖြင့်၊ သင်္ဂဟမေဝ-ကိုသာ၊ ကရောထ-ပါကုန်၊ သာဝသေသံ-အကြွင်း
 အကျန်ရှိသည်ကို၊ ဝါ-ရှိအောင်၊ အကတွာ-၍၊ နိရဝသေသမေဝ-အကြွင်းမရှိ
 သည်ကိုသာ၊ ဒဿာမိ-အံ့” ဣတိ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ အတ္တနော-မိမိဖို့၊ ဝါ-အတွက်၊
 ထောကမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အနဝသေသေတွာ-မချန်မူ၍၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်သော ဒါန
 သည်၊ နိရဝသေသဒါနံ နာမ-မည်၏၊ တံ-ထိုနိရဝသေသဒါနသည်၊ မဟပ္ပလံ-
 သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထိုဘတ္တဘတိကသည်၊ တထာ-ထိုလျှောက်ထား

ဧကောဝ ပဋိဝိသော။ ။နောက်နည်းအလို “သကံ သကံ ပဋိဝိသန္တိ အတ္တနော
 အတ္တနော ကောဌာသံ(သာရတ္ထ-၁, ၄၂၈)”ဟူသော အဖွင့်၌ “သကံ သကံ”ကို “အတ္တ-
 နော အတ္တနော”ဟု ဖွင့်ခြင်းနှင့် “ဧကဿေဝ ပဋိဝိသော(အံ. ၄-၁, ၃၉၇)၊ ဘိက္ခုနော
 ပဋိဝိသော(ဝိ-၁, ၇၆၊ ၈၁၊ ၃၄၄)”စသည်၌ ပဋိဝိသော၏ ရှေ့၌ ဆဋ္ဌိယန္တပုဒ်ရှိခြင်း
 တို့ကို ကြည့်၍ ပဋိဝိသသဒ္ဓါ သမ္ပန်ဇရကား ဧကောဝ၌ ပဌမာဝိဘတ်ကို ဆဋ္ဌိအနက်
 ပေးသည်။

ဆက်ဥးအံ့-သက္ကာသည် ကိတန္တပတိရူပက(ကိတ်ပုဒ်နှင့် အလားတူသော)
 ကတ္တားဟော နိပါတ်တည်း၊ ထိုကတ္တားဟောကြိယာကို ငဲ့၍ “ပဋိဝိသော”ဟု ပဌမန္တဖြင့်
 ထားသည်၊ ထိုပဓာနကြိယာကို ငဲ့၍ ကတ္တားပုဒ်ထားပြီးမှ “ကာတုံ”ဟူသော အပဓာန
 ကြိယာကို ငဲ့ပြန်သော်လည်း ပဌမန္တကတ္တားရပ်သည် မပြောင်းလဲမပျက်စီးတော့၊
 ဥပမာ-ညအမှောင်ထဲ၌ သားကို ခွေးထင်၍ သတ်ပြီးနောက် သားမှန်းသိသော
 အခါလည်း အသေအဖြစ်မှ မပြောင်းလဲ(ပြန်၍မရှင်နိုင်)တော့သကဲ့သို့တည်း၊ ထို
 ကြောင့် ကာတုံကို ငဲ့၍ အနက်သာလျှင် “ကို”ဟု ပေးရတော့သည်။ (ဘေဒ၊ ဘေဒဘာ-
 ၃၈၆၊ ပါရာဘာ-၁, ၆၁)

သည့်အတိုင်း၊ ကရောဇ္ဇော-လျက်၊ သဗ္ဗ-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ပုန၊ ဝနိတွာ၊ အာဟ၊
 (ကိ) “ဘန္တေ! ဧကံ-သော၊ ဘတ္တပါတိ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ တိဏိ သံဝစ္ဆရာနိ၊
 ပရဂေဟေ-၌၊ ဘတိ-ကို၊ ကရောဇ္ဇေန-သော၊ မေ-သည၊ (တစ်နည်း) မေ-
 သည၊ ပရဂေဟေ-၌၊ ဘတိ-ကို၊ ကရောဇ္ဇေန-သော၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒုက္ခံ-ကို၊
 အနုဘူတံ-ခံစားအပ်ခဲ့ပါပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မေ-၏၊ ဝါ-အား၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-
 ဖြစ်လေရာဖြစ်လေရာဘဝ၌၊ သုခမေဝ-ချမ်းသာသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ရပါစေ၊
 တုမှေဟိ-တို့သည်၊ ဒိဌဓမ္မဿေဝ-၏သာလျှင်၊ ဘာဂီ-အဖို့ရှိသည်၊ အသံ-
 ဖြစ်ရပါလို၏။” ဣတိ-ပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ “ဧဝံ-ဤအတိုင်း၊ (ဤဆုတောင်း
 သည့်အတိုင်း) ဟောတု-စေသတည်း၊ သဗ္ဗကာမဒဒေါ-အလုံးစုံသော အလိုကို
 ပေးစွမ်းနိုင်သော၊ စိန္တာမဏိ ဝိယ-စိန္တာမဏိပတ္တမြားကဲ့သို့၊ (ကြံစည်ရုံမျှဖြင့်
 ကြံစည်အပ်သော အရာဝတ္ထုကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ပတ္တမြားကဲ့သို့)၊ [စိန္တာယ+
 စိန္တိတဝတ္ထုဒါယကော+မဏိ စိန္တာမဏိ-ထောမ၊] တေ-၏၊ မနောသင်္ကပ္ပာ-စိတ်အကြံ
 တို့သည်၊ [မနမ္ပိ+ဥပ္ပန္နာ+သင်္ကပ္ပာ မနောသင်္ကပ္ပာ-သံ၊ ၄-၁၊ ၃၅၊] ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ-
 လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့၊ ပူရေန္တု-ကုန်သတည်း၊” ဣတိ-သို့၊ အနုမောဒနံ-ကို၊ ကရော-
 ဇ္ဇော-ပြုတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)။

**ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ သဗ္ဗမေဝ သမိဇ္ဈတု၊
 သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပာ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။**

တုယံ-သင်၏၊ ဝါ-သည်၊ ဣစ္ဆိတံ-အလိုရှိအပ်သော၊ ပတ္တိတံ-တောင့်တ
 အပ်သော၊ သဗ္ဗမေဝ-ကြွင်းမဲ့ဥသို့၊ အလုံးစုံသည်ပင်၊ သမိဇ္ဈတု-ပြည့်စုံစေ
 သတည်း၊ ပန္နရသော-၁၅ရက်မြောက်နေ့၌ ထွက်ပေါ်လာသော၊ စန္ဒော ယထာ-
 ရောင်ဝါတင့်ရွှန်း၊ လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့၊ သဗ္ဗေ-ကြွင်းမဲ့ဥသို့၊ အလုံးစုံကုန်သော၊
 သင်္ကပ္ပာ-စိတ်ဝယ်ကြံဆ၊ မှန်သမျှတို့သည်၊ ပူရေန္တု-ပြည့်စုံပါစေကုန်သတည်း။

**ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု၊
 သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပာ၊ မဏိ ဇောတိရသော ယထာ။**

တုယံ-၏၊ ပေ၊ သမိဇ္ဈတု၊ ဇောတိရသော-ဇောတိရသမည်သော၊ [ဇောတိ+
 ရသော ယဿာတိ ဇောတိရသော-တောက်ပသောအရောင်ရှိသော ပတ္တမြား၊] မဏိ

ယထာ-ပတ္တမြားကဲ့သို့၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ သင်္ကပ္ပာ-တို့သည်၊ ပူရေန္တု-စေ
ကုန်သတည်း။

ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ “အယံ မဟာဇနော-သည်၊ ယာဝ ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတ-
ဂမနာ-ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ ကြွရောက်သည့်တိုင်အောင်၊ မံ-ကို၊ ပဿန္တော-
လျက်၊ တိဋ္ဌတု-သတည်း။” ဣတိ-သို့၊ အဓိဋ္ဌာယ-အဓိဋ္ဌာန်၍၊ အာကာသေန-
ဖြင့်၊ ဂန္ဓမာဒနံ-သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ။

မဟာဇနောပိ-သည်လည်း၊ နံ-ကို၊ ပဿန္တောဝ-လျက်သာ၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊
သော-ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည်၊ တတ္ထ-ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ တံ ပိဏ္ဏပါတံ-
ကို၊ ပဉ္စသတာနံ-ကုန်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ-တို့အား၊ ဝိဘဇိတ္တာ-ခွဲခြားဝေဖန်၍၊
အဒါသိ၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်၊ အတ္တနော-အား၊ ပဟော-
နကံ-လောက်ရုံမျှသောဆွမ်းကို၊ ဂဏှိသု-ကုန်ပြီ၊ “အပ္ပော-အနည်းငယ်သော၊
ပိဏ္ဏပါတော-သည်၊ ကထံ-သို့လျှင်၊ ပဟောသိ-နည်း?” ဣတိ-သို့၊ န စိန္တေတဗ္ဗ-
ထိုက်၊ (ကဿာ-ကြောင့်၊ န စိန္တေတဗ္ဗ-နည်း?) ဟိ (ယဿာ)-ကြောင့်၊ စတ္တာရိ-
ကုန်သော၊ အစိန္တေယျာနိ-မကြံစည်အပ်သော အရာတို့ကို၊ ဝုတ္တာနိ-ကုန်ပြီ၊
တတြ-ထိုငှမျိုးတို့တွင်၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့သောအရာသည်ကား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ-
ဝိသယော-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ အရာတည်း၊ ဣတိ (တဿာ)-ကြောင့်၊ (န စိန္တေ-
တဗ္ဗ)၊ မဟာဇနော-သည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ-တို့အား၊ ပိဏ္ဏပါတံ-ကို၊ ဝိဘဇိတ္တာ-
၍၊ ဒိယုမာနံ-ပေးလှူအပ်သည်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ သာဓုကာရသဟဿာနိ-သာဓု
ဟု ပြုအပ်သော အသံတို့၏ အထောင်တို့ကို၊ ဝါ-ထောင်ပေါင်းများစွာသော
သာဓုခေါ်သံတို့ကို၊ [ဓမ္မဘာ-၃, ၂၁၀၈] ပဝတ္တေသိ-ဖြစ်စေပြီ၊ အသနိသတ-
နိပါတသဒ္ဓေါ ဝိယ-မိုးကြိုးအရာ၏ ကျခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အသံသည်ကဲ့သို့
ဝါ-အကြိမ်များစွာသော မိုးကြိုးပစ်သံသည်ကဲ့သို့၊ အဟောသိ၊ တံ-ထိုအသံကို၊
သုတ္တာ၊ ဂန္ဓသေဋ္ဌိ-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ “ဘတ္တဘတိကော-သည်၊ မယာ၊
ဒိန္နသမ္ပတ္တိ-ပေးအပ်သောစည်းစိမ်ကို၊ ဓာရေတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ မညေ-မစွမ်းနိုင်
ဟု ထင်၏၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ သန္နိပတိတော-စုဝေးရောက်ရှိလာသော၊ အယံ
မဟာဇနော-သည်၊ ပရိဟာသံ-ပျက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှုကို၊ ကရောန္တော-လျက်၊

နဒတိ (မညေ)-အော်ဟစ်သည်ဟု ထင်၏။” ကုတိ-ပြီ၊ သော-ထိုဂန္ဓသူဌေးသည်၊
 တပွဝတ္တိဇနနတ္ထံ-ထိုဖြစ်ပုံကို သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ မနုဿေ-တို့ကို၊ ပေသေသိ-
 ပြီ၊ တေ-ထိုလူတို့သည်၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ “သာမိ! သမ္ပတ္တိဓာရကာ နာမ-စည်းစိမ်
 ဥစ္စာကို ဆောင်သူတို့မည်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဘတ္တဘတိကလိ)၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ကြ
 ပါစေ။” ကုတိ-သို့၊ ဝတ္တာ-၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ကို၊ အာရောစေသုံ-ကုန်ပြီ၊ သေဌိ-
 သည်၊ တံ-ကို၊ သုတွာဝ-၍သာလျှင်၊ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ-သော၊ ပီတိယာ-ဖြင့်၊ ဖုဋ္ဌ-
 သရီရေ-ထိရောက်အပ်သော ကိုယ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ “တေန-ထိုဘတ္တဘတိက
 သည်၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သော အလုပ်ကို၊ အဟော ကတံ-သြော်. .
 . ပြုအပ်ခဲ့လေစွ၊ အဟံ၊ ဧတ္တကံ-သော၊ ကာလံ-ပတ်လုံး၊ ဧဝုပ္ပါယ-သော၊
 သမ္ပတ္တိယာ-၌၊ ဌိတော-လျက်၊ ကိစ္ဆိ-ကို၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-နိုင်ခဲ့။” ကုတိ-
 ဤသို့ တွေး၍၊ တံ-ထိုဘတ္တဘတိကကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊ “တယာ-သည်၊
 ကုဒံ နာမ-ဤမည်သောအလုပ်ကို၊ ကတံ ကိရ-ပြုလုပ်အပ်သတဲ့ဆို၊ ဝါ-ပြု
 အပ်ပြီဟု ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ-လော?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိတွာ၊ “သာမိ! အာမ-
 ဟုတ်ကဲ့၊ (မှန်ပါ၏)” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဟန္တု-ရော၊ သဟဿံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-
 ၍၊ တဝ-၏၊ ဒါနေ-၌၊ မယုမ္ပိ-အားလည်း၊ ပတ္တိ-အဖို့ကို၊ ဒေဟိ-လော၊” ကုတိ-
 သို့၊ အာဟ၊ သော-ထိုဘတ္တဘတိကသည်၊ တထာ-ထိုပြောသည့်အတိုင်း၊ အ-
 ကာသိ-ပြီ၊ သေဌိပိ-သည်လည်း၊ အဿ-ထိုဘတ္တဘတိကအား၊ သဗ္ဗံ-သော၊
 အတ္တနော-၏၊ သန္တကံ-ကို၊ မဇ္ဈေ-၌၊ ဘိန္ဒိတွာ-၍၊ အဒါသိ-ပြီ။

(ကသွာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကံ-ကို၊ မဇ္ဈေ-၌၊ ဘိန္ဒိ-
 တွာ-၍၊ အဒါသိ-နည်း?) ဟိ (ယသွာ)-အကြင်ကြောင့်၊ [နောက်၌ တသွာ ရှိ
 သည်၊ သမ္ပဒါ နာမ-ပြည့်စုံခြင်းတို့ မည်သည်၊ [သမ္ပဇ္ဇတိ ဧတာယ ဂုဏဝိဘူတိ
 ပါပုဏာတိတိ သမ္ပဒါ-ဂုဏ်၏တင့်တယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်း၊ (ခုဒ္ဒက . ၄-၁၉၅)
 သမ္ပဇ္ဇနံ သမ္ပဒါ(သာရတ္ထ-၁, ၄၀၅)] ဝတ္ထုသမ္ပဒါ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဝတ္ထု၏
 ပြည့်စုံခြင်းလည်းကောင်း၊ ပစ္စယသမ္ပဒါ-တရားသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ရရှိသော ပစ္စည်း
 ၏ ပြည့်စုံခြင်းလည်းကောင်း၊ စေတနာသမ္ပဒါ-စေတနာ၏ ပြည့်စုံခြင်းလည်း
 ကောင်း၊ ဂုဏာတိရေကသမ္ပဒါ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်တို့ဖြင့် လွန်ကဲသူ၏

အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စတသော-၎င်းတို့တည်း၊ တတ္ထ-ထို၎င်းတို့တွင်၊ နိရောဓသမာပတ္တိရဟော-နိရောဓသမာပတ်ကို ထိုက်သော၊ ဝါ-နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားနိုင်သော၊ အရဟာ ဝါ-သော်လည်းဖြစ်သော၊ အနာဂမိ ဝါ-သော်လည်းဖြစ်သော၊ ဒက္ခိဏေယျာ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝတ္ထု-သမ္ပဒါ နာမ-မည်၏၊ ပစ္စယာနံ-လှူဖွယ်ပစ္စည်းတို့၏၊ ဓမ္မေန-တရားသဖြင့်(မှန်ကန်သောနည်းလမ်းဖြင့်)၊ သမေန-မျှတငြိမ်းအေးသော အကျင့်ဖြင့်၊ ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်၊ ပစ္စယသမ္ပဒါ နာမ-မည်၏၊ ဒါနတော-လှူရာအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးအခါလည်းကောင်း၊ ဒါနကာလေ-ပေးလှူဆဲအခါလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမဘာဂေ-နောက်အဖို့အခါလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တီသု-ကုန်သော၊ ကာလေ-သု-တို့၌၊ စေတနာယ-၏၊ သောမနဿသဟဂတဉာဏသမ္ပယုတ္တဘာဝေါ-သောမနဿသဟဂုတ်ဉာဏသမ္ပယုတ်၏ အဖြစ်သည်၊ စေတနာသမ္ပဒါ နာမ-မည်၏၊ ဒက္ခိဏေယျဿ-၏၊ သမာပတ္တိတော-မှ၊ ဝုဋ္ဌိတဘာဝေါ-ထသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဂုဏာတိရေကသမ္ပဒါ နာမ-မည်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သမ္ပဒါ-တို့သည်၊ စတသော-၎င်းတို့တည်း၊) စ-ဆက်၊ ဣမဿ-ဤဘတ္တဘတိက၏၊ [သမ္ပဒါ၌စပ်]၊ ဒိဏာသဝေါ-သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဝါ-ဟူသော၊ ဒက္ခိဏေယျာ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ [(တစ်နည်း) ဒက္ခိဏေယျာ-သည်၊ ဒိဏာသဝေါ-သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊] ဘတိ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ လဒ္ဓိ-ဘာဝေန-ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပစ္စယော-သည်၊ ဓမ္မတော-တရားအားဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နော-ပြီ၊ တီသု-ကုန်သော၊ ကာလေသု-တို့၌၊ စေတနာ-သည်၊ ပရိသုဒ္ဓါ-စင်ကြယ်၏၊ သမာပတ္တိတော-နိရောဓသမာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌိတမတ္တော-ထပြီးခါမျှ ဖြစ်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ (တစ်နည်း) ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ သမာပတ္တိတော-

ဓမ္မေန သမေန။ ။ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏအနက်၌ တတိယာသက်၊ ဓာန်-၇၈၄လာ အနက်တို့တွင် ဓမ္မသဒ္ဓါ၊ သစ္စအနက်တည်း၊ သမသဒ္ဓါ၊ သန္တိအနက်တည်း၊ ဓမ္မေန၌ သဟာဒိယောဂ(သမ၏အယှဉ်)၌ တတိယာ၊ သမေန၌ ဝိသေသနအနက်၌ တတိယာ ဟု ယူ၍ “ဓမ္မေန-တရားနှင့်၊ သမေန-ညီသဖြင့်”ဟုလည်း ပေးနိုင်၏၊ သမေန၌ ဝိသေသနေ စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် တတိယာသက်ပါ။ (ဇာဋီသစ်-၂၊ ၃၆၇၊ ပဋိဂံ-၃၉၆၊ သီဋီသစ်-၂၊ ၃၁၃၊ သီဘာ-၄၊ ၃၄၊ ဓမ္မဘာ-၁၊ ၆၂၇၊ ကာပိ-၁၁၃)

မှ၊ ဝုဠိတမတ္ထော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂုဏာတိရေကော-ဂုဏ်တို့ဖြင့် လွန်ကဲသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-သို့လျှင်၊ စတသောပိ-ကုန်သော၊ သမ္ပဒါ-တို့သည်၊ နိပ္ပန္နာ-ပြီးပြည့်စုံကုန်ပြီ၊ ဧတာသံ-ဤသမ္ပဒါတို့၏၊ အာနုဘာဝေန-ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌ပင်၊ မဟာသမ္ပတ္တိ-ကြီးစွာသော စည်းစိမ်းချမ်းသာသို့၊ ပါပုဏန္တိ-ကုန်၏၊ (တ-သွာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗ-သော၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကံ-ကို၊ မဇ္ဈေ-၌၊ ဘိန္နိတွာ-၍၊ အဒါသိ-ပြီ) တသွာ-ထိုသို့ ပေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော-ထိုဘတ္တဘတိက သည်၊ သေဌိနော-၏၊ သန္တိကာ-မှ၊ သမ္ပတ္တိ-ကို၊ လဘိ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ အပရ-ဘာဂေ-၌၊ ရာဇာပိ-သည်လည်း၊ ဣမိနာ-ဤဘတ္တဘတိကသည်၊ ကတကမ္ပ-ပြုအပ်ခဲ့သော ကောင်းမှုကို၊ သုတွာ-၍၊ တံ-ထိုဘတ္တဘတိကကို၊ ပက္ခောသာ-ပေတွာ-၍၊ သဟသံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပတ္တိ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တုဋ္ဌမာနသော-နှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ မဟန္တံ-သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓံ-စည်းစိမ်ဥစ္စာ အစုကို၊ ဒတွာ၊ သေဌိဌာနံ-ကို၊ အဒါသိ၊ အဿ-၏၊ နာမံ-ကို၊ ဘတ္တဘတိက-သေဌိတိ-ဘတ္တဘတိကသူဌေးဟူ၍လည်း၊ အကာသိ၊ သော-ထိုဘတ္တဘတိက သူဌေးသည်၊ ဂန္ဓသေဌိနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သဟာယော-သည်၊ ဟုတွာ၊ ဧကတော-တည်း၊ ခါဒန္တော-လျက်၊ ပိဝန္တော-လျက်၊ ယာဝတာယုကံ-အသက်၏ အပိုင်း အခြားကာလပတ်လုံး၊ ဝါ-အသက်ရှည်သမျှ၊ [ဓမ္မဘာ-၁၊ ၄၅၄၈၊] ဌတွာ-၍၊ တတော-ထိုဘဝမှ၊ စုတော-သည်၊ (သမာနော)၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတွာ-၍၊ ဧကံ-သော၊ ဗုဒ္ဓန္တရံ-ဘုရား၊ ဥဒ္ဓုတိပ္ပုဋ်တော်မူရာကာလတို့၏ အကြားကာလ ပတ်လုံး၊ [ဓမ္မဘာ ၁၊ ၂၇၅၊ ဓမ္မဘာ-၃၊ ၁၃၅၊ ၃၅၆၈၊] ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ-ကို၊ အနုဘဝိတွာ-၍၊ ဣမသ္မိ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ-၌၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရသုပဋ္ဌာကကုလေ-သာရိပုတြာထေရ်၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အမျိုး၌၊ ပဋိသန္ဓိ-ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုကလေး၏၊ မာတာ-သည်၊ လဒ္ဓဂဗ္ဘပရိဟာရာ-ရအပ်သော ကိုယ်ဝန်အစောင့်အရှောက်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကတိပါဟစ္စယေန-၌၊ “အဟံ၊ ပဉ္စသတေဟိ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-အား၊ သတရသဘောဇနံ-များစွာသော အရသာရှိသော ဘောဇဉ်ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ကာသာယဝတ္ထနိဝတ္ထာ-ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်ကို ဝတ်လျက်၊ သုဝဏ္ဏသရက်-ရွှေ ခွက်ကို၊ အာဒါယ-၍၊ အာသနပရိယန္တေ-၌၊ နိသိန္နာ-လျက်၊ တေသံ ဘိက္ခုနံ-

တို့၏။ ဥစ္ဆိဋ္ဌာဝသေသကံ-ပိုလျှံသော စားကြွင်းစားကျန်ကို၊ [ဥစ္ဆိဋ္ဌ-စားကြွင်းစား ကျန်+အဝသေသက-ပိုလျှံသော၊ ဓမ္မဘာ-၃၊ ၂၂၁၈။] ပရိဘုဉ္ဇေယျံ-စားရပါမူကား၊ အဟော ဝတ-ဪ... ကောင်းလေစွ။” ဣတိ-သို့၊ **ဒေါဟဋ္ဌိနီ**-ချင်ခြင်းရှိ သည်၊ (ချင်ခြင်းတပ်သည်)၊ ဟုတွာ၊ တထေဝ-ထိုချင်ခြင်းဖြစ်သည့်အတိုင်းပင်၊ ကတွာ-၍၊ ဒေါဟဋ္ဌိ-ချင်ခြင်းကို၊ ပဋိဝိနောဒေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီ၊ သာ-ထိုအမျိုး သမီးသည်၊ သေသမင်္ဂလေသုပိ-ကြွင်းသောမင်္ဂလာတို့၌လည်း၊ တထာရူပမေဝ- ထိုသို့သဘောရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒတွာ၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ဝိဇာယိ- တွာ-၍၊ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ-၌၊ “ဘန္တေ! မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-အား၊ သိက္ခာပဒါနိ-

ဒေါဟဋ္ဌိနီ။ ။ဒွေ+ဟဒယာ အဿာ ဂဗ္ဘနာတိ ဒေါဟဋ္ဌိနီ-ကိုယ်ဝန်သူငယ်နှင့် တကွ စိတ်နှလုံး၌မျိုးရှိသော ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီး၊ [ဒွိ+ဟဒယ+ဣနီ၊ ဒွိကို ဒု၊ ပြု၊ ဒု၏ ဥကို ဩပြု၊ (တစ်နည်း) ဒွိကို ဒေါပြု၊ ဟဒယကို ဟဋ္ဌပြု-မောက်ပံ-၃၊ ၉၁၊ မောက်နိ-၁၊ ၅၀၇။] သက္ကတ၌ “ဒွိန္ဒ(ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးနှင့် ကိုယ်ဝန်သူငယ် တို့၏)+ဟဒယံ ဧတ္တာတိ ဒေါဟဒေါ”ဟု ပြု၍ ကိုယ်ဝန်သူငယ်၊ မိခင်ဝမ်းတိုက်ကို လည်းကောင်း “ဒေါဟံ အာကဿံ ဒေါတိတိ ဒေါဟဒေါ၊ [ဒေါဟ+ဒါ+အါ]”ဟု ပြု၍ အဘိလာသ(ချင်ခြင်း)ကိုလည်းကောင်း ရသည်ဟု ဆို၏၊ ထိုနောင် “ဒေါဟဒေါ (ကိုယ် ဝန်၊ ချင်ခြင်း)+ဧတိဿာ အတ္ထိတိ ဒေါဟဋ္ဌိနီ၊ [ဒေါဟဒ+ဏာ+ဣနီ၊ ဒကို ဋပြု]”ဟု ပြုလျှင် ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးကို ရ၏။ (ဝိသုတ်ဋီ-၄၃၀)၊ [ဒေါဟဋ္ဌပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ် အမျိုးမျိုးကို ဓမ္မဘာ-၂၊ ၁၆၉၊ ၁၇၀၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ဆက်ဥးအံ့-ဝမ်းတွင်းရှိကိုယ်ဝန်သူငယ်၏ စိတ်နှလုံးသည် မိခင်၏ စိတ်နှလုံးနှင့် ဆက်နေသည်၊ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီး စိတ်ညစ်ညူးခြင်းဖြစ်မှာကို မလိုလားအပ်၊ မိခင်စိတ်ညစ်နွမ်းလျှင် ဖွားမြင်လာသောကလေး၏ စိတ်ဓာတ် ညစ်ညူး တတ်သည်။

**ကုစ္ဆိဋ္ဌဿ ဟိ ဟဒယံ၊ မာတု စ ဟဒယေန ယံ၊
သမ္ပန္နံ တေန ဂတ္တိနျာ၊ နိဋ္ဌံ သဒ္ဓါဝိမာနနံ။**

ကုစ္ဆိဋ္ဌဿ-ဝမ်းတွင်း၌ တည်သော ကိုယ်ဝန်သူငယ်၏၊ ဟဒယံ-စိတ်နှလုံးသည်၊ မာတု-မိခင်၏၊ ဟဒယေန-စိတ်နှလုံးနှင့်၊ ယံ သမ္ပန္နံ-အကြင်ကြောင့် စပ်၏၊ တေန- ထိုကြောင့်၊ ဂတ္တိနျာ-ကိုယ်ဝန်ရှိသောအမျိုးသမီး၏၊ သဒ္ဓါဝိမာနနံ-စိတ်ညစ်ညူးခြင်းကို၊ နိဋ္ဌံ-အလိုမရှိအပ်။ (မောက်နိ-၁၊ ၅၀၇)

တို့ကို၊ ဒေထ-ကုန်၊” ကုတိ-သို့၊ ထေရ်-ကို၊ အာဟ၊ ထေရော-သည်၊ “အဿ-
ထိုသား၏၊ နာမံ-သည်၊ ကိ-နည်း?” ကုတိ-သို့၊ ပုစ္ဆိ “ဘန္တေ! မေ-၏၊ ပုတ္တဿ-
၏၊ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော-မှ၊ ပဌာယ -၍၊ ကုမသ္မိံ ဂေဟေ-၌၊ ကဿစိ-၏၊
ဒုက္ခံ နာမံ-သည်၊ န ဘူတပုဗ္ဗံ-မဖြစ်ခဲ့ဘူးပါ၊ တေနေဝ-ကြောင့်ပင်၊ အဿ-၏၊
နာမံ-သည်၊ သုခကုမာရောတိ-သုခကုမာရဟူ၍၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်”
ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ အဿ-ထိုသား၏၊ တဒေဝ နာမံ-ထိုသုခကုမာရဟူသော
အမည်ကိုပင်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ သိက္ခာပဒါနိ-တို့ကို၊ အဒါသိ-ပြီ။

တဒါ-၌၊ အဿ-ထိုသုခကုမာရ၏၊ မာတု-၏၊ ဝါ-မှာ၊ [စိတ္တံ၌စပ်] “အဟံ၊
မမ-၏၊ ပုတ္တဿ-၏၊ အဇ္ဈာသယံ-အလိုဆန္ဒကို၊ န ဘိန္ဒိဿာမိ-မဖျက်အံ့”
ကုတိ ဧဝံ စ-ဤသို့လည်း၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဈိ-ပြီ၊ သာ-ထိုမိခင်သည်၊ တဿ-
ထိုသုခကုမာရ၏၊ ကဏ္ဍဝိဇ္ဇနမင်္ဂလာဒီသုပိ-နားထွင်းမင်္ဂလာအစရှိသည်တို့၌
လည်း၊ တထေဝ-သာ၊ ဒါနံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ကုမာရောပိ-သည်လည်း၊ သတ္တ-
ဝဿိကကာလေ-၌၊ “အဗ္ဗု! အဟံ-သည်၊ ထေရဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတုံ-
ငှာ၊ ကုစ္ဆမိ-၏” ကုတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ သာ-ထိုမိခင်သည်၊ “တာတ! သာဓု-
ပါပြီ၊ အဟံ-သည်၊ တဝ-၏၊ အဇ္ဈာသယံ-ကို၊ န ဘိန္ဒိဿာမိ-အံ့” ကုတိ-
ပြော၍၊ ထေရ်-ကို၊ နိမန္တေတွာ-၍၊ ဘောဇေတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! မေ-၏၊ ပုတ္တော-
သည်၊ ပဗ္ဗဇိတုံ-ငှာ၊ ကုစ္ဆတိ-၏၊ အဟံ၊ ကုမံ-ဤသားကို၊ သာယန္တသမယေ-
၌၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အာနေဿာမိ-ခေါ်ဆောင်ခဲ့ပါမည်” ကုတိ-လျှောက်၍၊ ထေရ်-
ကို၊ ဥယျောဇေတွာ-ပြန်လွှတ်၍၊ ဉာတကေ-တို့ကို၊ သန္တိပါတေတွာ-၍၊ “မေ-
၏၊ ပုတ္တဿ-၏၊ ဂိဟိကာလေ-၌၊ ကတ္တဗ္ဗံ-သော၊ ကိစ္စံ-ကို၊ အဇ္ဇေဝ-၌ပင်၊
ကရိဿာမ-ပြုကြမည်” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ပုတ္တံ-ကို၊ အလင်္ကရိတွာ-၍၊
မဟန္တေန-ကြီးကျယ်သော၊ သိရိသောဘဂ္ဂေန-အသရေ၏ တင့်တယ်သည်၏
အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ နေတွာ-၍၊ ထေရဿ-အား၊ နိယျာဒေသိ-အပ်နှင်းပြီ၊
ထေရောပိ-သည်လည်း၊ တံ-ထိုသားကို၊ “တာတ-ချစ်သား! ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမံ-ကို၊
ဒုက္ကရာ-အပ်၏၊ အဘိရမိတုံ-ငှာ၊ သက္ခိဿသိ-စွမ်းနိုင်မည်လော?” ကုတိ-သို့၊
ဝတွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ဝေါ-တို့၏၊ ဩဝါဒံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-မည်” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊

ကမ္မဋ္ဌာနံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပဗ္ဗာဇေသိ-ပြီး၊ အဿ-ထိုသား၏၊ မာတာပိတရောပိ-
 တို့သည်လည်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-၌၊ သက္ကာရံ-ကောင်းစွာပြုစု၊ ပူဇော်မှုကို၊ ကရေန္တာ-
 ပြုလိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ (တစ်နည်း) ကရေန္တာ-ကုန်လသော်၊ ဝါ-ကြောင့်၊
 အန္တောဝိဟာရေယေဝ-၌သာ၊ သတ္တာဟံ-လုံး၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-သော၊ ဘိက္ခုသံဃ-
 သ-အား၊ သတရသဘောဇနံ-ကို၊ ဒတွာ၊ သာယံ-ညနေအချိန်၌၊ အတ္တနော-
 ၏၊ ဂေဟံ-သို့၊ အဂမံသု-ကုန်ပြီ၊ အဋ္ဌမေ-သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော-
 သည်၊ ဘိက္ခုသံဃေ-သည်၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌေ-သော်၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ-
 ပြုဖွယ်ကိစ္စကို၊ ကတွာ-၍၊ သာမဏေရံ-ကို၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-စေ၍၊
 ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပါဝိသိ-ပြီး၊ သာမဏေရော-သည်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ-၌၊
 မာတိကာဒီနိ-ရေမြောင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ပဏ္ဍိတသာမဏေရော
 ဝိယ-ကဲ့သို့၊ ပုစ္ဆိ-ပြီး၊ ထေရောပိ-သည်လည်း၊ တဿ-ထိုကိုရင်အား၊ တထေဝ-
 ထိုကိုရင်ပဏ္ဍိတအား၊ ဖြေဆိုသည့်အတိုင်းသာ၊ ဗျာကာသိ-ဖြေဆိုပြီး၊ သာမ-
 ဏေရော-သည်၊ တာနိ ကာရဏာနိ-ထိုအကြောင်းအရာတို့ကို၊ သုတွာ-၍၊
 “တုမှေ-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ သစေ ဂဏှေယျာထ-ကုန်အံ၊
 (ဧဝံသတိ)၊ အဟံ-သည်၊ နိဝတ္တေယျံ-ပြန်လိုပါ၏၊” ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ၊ ထေရေန-
 သည်၊ တဿ-ထိုကိုရင်၏၊ အဇ္ဈာသယံ-ကို၊ အဘိန္ဒိတွာ-၍၊ “သာမဏေရံ!
 မမ-အား၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော၊” ဣတိ-၍၊ ပတ္တစိဝရေ-ကို၊ ဂဟိတေ-
 အပ်သော်၊ ထေရံ-ကို၊ ဝန္တိတွာ-၍၊ နိဝတ္တမာနော-သော်၊ “ဘန္တေ! မယျံ-ဖို့၊ ဝါ-
 အတွက်၊ အာဟာရံ-ကို၊ အာဟရမာနော-သော်၊ သတရသဘောဇနံ-ကို၊ အာ-
 ဟရေယျာထ-ယူဆောင်တော်မူခဲ့ပါကုန်၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ၊ ကုတော-မှ၊ တံ-
 များစွာသော အရသာရှိသောဘောဇဉ်ကို၊ လဘိဿာမိ-ရမည်နည်း? ဣတိ-
 မေးပြီး၊ ဘန္တေ! အတ္တနော-၏၊ ပုညေန-ဖြင့်၊ အလဘန္တော-သော်၊ မမ-၏၊
 ပုညေန-ကြောင့် လဘိဿထ-ရပါကုန်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီး၊ အထ-၌၊
 အဿ-ထိုကိုရင်အား၊ ထေရော၊ ကုဗ္ဗိကံ-ကို၊ ဒတွာ၊ ဂါမံ-ကို၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊
 ပါဝိသိ-ပြီး၊ သောပိ-ထိုကိုရင်သည်လည်း၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ အာဂန္တာ-၍၊ ထေရဿ-
 ၏၊ ဂမ္ဘံ-ကို၊ ဝိဝရိတွာ-၍၊ ပဝိသိတွာ-၍၊ ဒွါရံ-ကို၊ ပိဓာယ-၍၊ အတ္တနော-၏၊
 ကာယေ-၌၊ ဉာဏံ-ကို၊ ဩတာရေတွာ-သက်ရောက်စေ၍၊ ဝါ-သွင်း၍၊ နိသီဒိ။

တဿ-ထိုကိုရင်၏၊ ဂုဏတေဇေန-ဂုဏ်တည်းဟူသော တန်ခိုးအာနုဘော်ကြောင့်၊ [ဓမ္မဘာ-၃, ၃၆၇၅] သက္ကဿ-၏၊ အာသနံ-သည်၊ ဥဏှာကာရံ-ကို၊ ဒဿေသိ-ပြီ၊ သက္ကော-သည်၊ “ဧတံ-ဤအကြောင်းသည်၊ ကိံ န ခေါ-နည်း?” ကူတိ-သို့၊ ဩလောကေန္တော-သော်၊ သာမဏေရံ-ကို၊ ဒိသ္မာ၊ “သုခသာမဏေ-ရော-ကိုရင်သုခသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-အား၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ‘သမဏဓမ္မံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ၊’ ကူတိ-ကြံ၍၊ နိဝတ္တော-ပြီ၊ မယာ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊” ကူတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ မဟာရာဇေ-တို့ကို၊ ပက္ခောသာပေတွာ-၍၊ “တာတာ-အမောင်နတ်မင်းတို့၊ ဂစ္ဆထ-ကုန်လော၊ ဝိဟာရဿ-၏၊ ဥပဝနေ-ဥယျာဉ်၌၊ [ဓမ္မဘာ-၃, ၃၆၈၅] ဒဿဒ္ဒကေ-မကောင်းသောအသံရှိကုန်သော၊ သကုဏေ-တို့ကို၊ ပလာပေထ-ကုန်လော၊” ကူတိ-ဤသို့၊ ဥယျောဇေသိ-ပြီ၊ တေ-ထိုနတ်မင်းကြီးငှားတို့သည်၊ တထာ-ထိုသိကြားမင်းပြောသည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ သာမန္တာ-၌၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဂဏှိသု-ကုန်ပြီ၊ **စန္ဒိမသူရိယေ**-လနတ်သား၊ နေနတ်သားတို့ကို၊ “အတ္တနော-၏၊ ဝိမာနာနိ-လဗိမာန် နေဗိမာန်တို့ ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တိဌထ-ကုန်လော၊” ကူတိ-သို့၊ အာဏာပေသိ-ပြီ၊ တေပိ-ထိုလနတ်သား၊ နေနတ်သားတို့သည်လည်း၊ တထာ-ထိုခိုင်းသည့်အတိုင်း၊ ကရိသု-ကုန်ပြီ၊ သယမ္ပိ-လည်း၊

စန္ဒိမသူရိယေ။ ။စန္ဒိမာအရ လနတ်သား၊ သူရိယအရ နေနတ်သားကို ယူ၍ “စန္ဒဝိမာနသင်္ခါတော စန္ဒော+အဿ အတ္ထိတိ စန္ဒိမာ-လဗိမာန်ရှိသောနတ်သား၊ လနတ်သား၊ သူရိယဝိမာနသင်္ခါတော သူရိယော+အဿ အတ္ထိတိ သူရိယော-နေဗိမာန်ရှိသောနတ်သား၊ နေနတ်သား၊ [သူရိယ+ဏ၊]”ဟု ပြု၍ “စန္ဒိမာ စ+သူရိယော စ စန္ဒိမသူရိယာ”ဟု တွဲပါ။ (နိတိသုတ္တ-၂၄၄၊ နိတိပဒ-၁၉၆၊ နိဒီ-၃၀၆)

ဆက်ဥှးအံ့-စန္ဒိမာ၌ စန္ဒပုဒ်နောင် သတျာဒိဟိ မန္တသုတ်၊ သို့မဟုတ်၊ “သတျာဒိဟိ” ဟူသော ဗဟုဝဏ်သဒ္ဒါပို(ယောဂဝိဘာဂ)ဖြင့် ကုမန္တပစ္စည်း၊ ဤအလို ဂုဏဝါဒိတည်း၊ (နိတိပဒ-၁၉၆၊ ဝိဇာ-၁၈၀)၊ စန္ဒိပုဒ်၊ မန္တပစ္စည်းဟု ယူ၍ “စန္ဒိသင်္ခါတာ ဒေဝဓိတာ တသ္မိ အတ္ထိတိ စန္ဒိမာ-စန္ဒိနတ်သမီးရှိသော နတ်သား”ဟုလည်း ပြု၏၊ စန္ဒပုဒ်၊ ကုမပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ရာဇာဒိဟုလည်း ဆိုသေး၏။(မောဂနိ-၂, ၁၂၈၊ နိဒီ-၃၀၇၊ ကဏ်ဘာ-၂, ၁၆၆) [**စန္ဒိမာ**တိ စန္ဒဝိမာနဝါသီ ဒေဝပုတ္တော၊ **သူရိယော**တိ သူရိယ-ဝိမာနဝါသီ ဒေဝပုတ္တော၊-သံ. ၄-၁, ၁၀၀။]

အာဝိဇ္ဇနဋ္ဌာနေ-တံခါးရွက်စသည်ကို ဆွဲငင်ရာအရပ်၌၊ [ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထု
 ၌ “အာဝိဇ္ဇနရုဇ္ဈဋ္ဌာနေ-တံခါးရွက်အစရှိသည်ကို ဆွဲငင်ကြောင်းကြိုး၏ တည်ရှိရာ
 အရပ်၌”ဟု ပါရှိ၏။] အာရက္ခ-ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ ဝိဟာရော-သည်၊ သန္နိသိန္ဓော-
 တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်သည်၊ နိရဝေါ-အသံမရှိသည်၊ အဟောသိ၊ သာမဏေ-
 ရော-သည်၊ ဧကဂ္ဂစိတ္တေန-တခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်ဖြင့်၊ ဝါ-တည်
 ကြည်သော စိတ်ဖြင့်၊ [ဓမ္မဘာ ၂, ၂၃၈။] ဝိပဿနံ-ကို၊ ဝဇေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊
 တီဏိ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂဖလာနိ-တို့သို့၊ ပါပုဏိ-ပြီ၊ ထေရော-ကို၊ [ယာစိတော၌
 စပ်၊] ဝါ-သည်၊ [နိဋ္ဌာပေသိ၌စပ်၊] “သာမဏေရေန-သည်၊ ‘သတရသဘောဇနံ-
 ကို၊ အာဟရေယျာထ-ကုန်၊’ ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ကဿ-၏၊ ယရေ-၌၊ လဒ္ဓါ-
 ဌာ၊ သက္ကာ န ခေါ-နည်း၊” ကုတိ-သို့၊ ဩလောကေန္တော-သော်၊ ဧကံ-သော၊
အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နံ-သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဥပဋ္ဌာကကုလံ-အလုပ်အကျွေး
 အမျိုးကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ တတ္ထ-ထိုအလုပ်အကျွေးအမျိုးသို့၊ ဝါ-ထိုအလုပ်အကျွေး
 အိမ်သို့၊ ဂန္ဓာ “ဘန္တေ! အဇ္ဈ ကုမ-ဤအိမ်သို့၊ အာဂစ္ဆန္တေဟိ-ကြွလာတော်မူ
 ကုန်သော၊ ဝေါ-တို့သည်၊ သာဓု-ကောင်းသည်ကို၊ ကတံ-ပြီ၊” ကုတိ-ဤသို့
 လျှောက်၍၊ တုဋ္ဌမာနသေဟိ-နှစ်သက်သော စိတ်ရှိကုန်သော၊ တေဟိ-ထိုလူ
 တို့သည်၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ နိသီဒါပေတွာ-၍၊ ယာဂုဓဇ္ဇကံ-ယာဂု၊ ခဲ
 ဖွယ်ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ယာဝဘတ္တကာလံ-ဆွမ်းစားချိန်တိုင်အောင်၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊
 ယာစိတော-အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တေသံ-ထိုလူတို့အား၊ သာရဏီယဓမ္မကထံ-
 အမြဲမပြတ်၊ အမှတ်ရထိုက်သော တရားစကားကို၊ [ဓမ္မဘာ-၁, ၂၈၆။] ကထေ-
 တွာ-၍၊ ကာလံ-ကို၊ သလ္လက္ခေတွာ-၍၊ ဒေသနံ-ကို၊ နိဋ္ဌာပေသိ-ပြီးဆုံးစေပြီ။

အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နံ။ ။အဇ္ဈာသယအရ “ဒိဋ္ဌိ၊ ဉာဏ်၊ ဆန္ဒ၊ သဒ္ဓါ”တို့ကို ယူနိုင်ရာ
 ဤ၌ ပဿဒ(ရတနာ၃ပါး၌ ကြည်ညိုမှုသဒ္ဓါ)ကို ယူ၍ “ရတနတ္ထယဂုဏ် အဓိကိစ္စ
 တသို့ အနာဝိလဘာဝေန အာသယတိ ပဝတ္တတီတိ အဇ္ဈာသယော”ဟု ပြုပါ၊ (တစ်
 နည်း) အဇ္ဈာသယအရ ကတ္တုကမ္ပတာဆန္ဒကို ယူ၍ “တံ တံ ကမ္မံ ကာတုံ အာသယတိ
 ကုစ္ဆတီတိ အာသယော၊ အာသယော ဧဝ အဇ္ဈာသယော-ကုသိုလ်ပြုလိုသောဆန္ဒ၊
 မွန်မြတ်သောဆန္ဒ”ဟု ပြုပါ၊ ထိုနောင် “အဇ္ဈာသယေန+သမ္ပန္နံ အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နံ”ဟု
 ဆက်ပါ၊ အကျယ်ကို ဓမ္မဘာ-၂, ၁၅၊ ၁၆။

အထ-၌၊ အဿ-ထိုထေရ်အား၊ သတရသဘောဇနံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ တံ-ထိုဆွမ်းကို၊ အာဒါယ-၍၊ ဂန္တကာမံ-ကြွခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ ထေရ်-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ “ဘန္တေ! ဘုဇ္ဇထ-ပါကုန်၊ အပရမ္ပိ-အခြားသော များသောအရသာရှိသော ဆွမ်းကိုလည်း၊ တေ-အား၊ ဒဿာမ-လှူဒါန်းကြပါမည်” ဣတိ-ဤသို့လျှောက်၍၊ ထေရ်-ကို၊ ဘောဇေတွာ-၍၊ ပုန၊ **ပတ္တပူရံ**-သပိတံ၌ ပြည့်အောင်၊ ဝါ-ဆွမ်းဖြင့် ပြည့်သော သပိတံကို၊ အဒိသု-ကုန်ပြီ၊ ထေရော-သည်၊ တံ-ထိုဆွမ်းကို၊ အာဒါယ၊ “မေ-၏၊ သာမဏေရော-သည်၊ ဆာတော-ဆာနေတော့မည်” ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ တုရိတတုရိတော-လျင်မြန်သည်ထက် လျင်မြန်စွာ၊ ဝါ-အလွန်လျင်မြန်စွာ၊ [စူဠေကသာဓုကဗြာဟ္မဏဝတ္ထုဘာဠိရူ၊] ဝိဟာရံ-သို့၊ ပါယာသိ-ကြွတော်မူပြီ၊ တံ ဒိဝသံ-၌၊ သတ္တာ-သည်၊ ပါတောဝ-၌ပင်၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ဂန္ဓကုဋိယံ-၌၊ နိသိန္နောဝ-လျက်သာ၊ အာဝဇ္ဇေသိ-ဆင်ခြင်တော်မူပြီ၊ (ကံ)၊ “အဇ္ဈသုခသာမဏေရော-သည်၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-အား၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ ဒတွာ၊ ‘သမဏ-ဓမ္မ-ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့’ ဣတိ-၍၊ နိဝတ္ထော-ပြန်သွားပြီ၊ တဿ-ထိုကိုရင်သုခ၏၊ ကိစ္စံ-ရဟန်းကိစ္စသည်၊ နိပ္ပန္နံ န ခေါ-ပြီးစီးပြီလော” ဣတိ-ဆင်ခြင်တော်မူပြီသော-ထိုကိုရင်သုခသည်၊ တိဏ္ဍိယေဝ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂဖလာနံ-တို့သို့၊ ပတ္တဘာဝံ-ရောက်မည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဥတ္တရိပိ-အလွန်လည်း၊ ဥပစာရေန္တော-သော်၊ “အဇ္ဈ အယံ-ဤကိုရင်သုခသည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိတုံ-ငှာ၊ သက္ခိဿတိ-မည်၊ ပန-သို့သော်လည်း၊ သာရိပုတ္တော-သည်၊ ‘မေ-၏၊ သာမဏေရော-သည်၊ ဆာတော-မည်’ ဣတိ-၍၊ ဝေဂေန-အဟုန်ဖြင့်၊ ဝါ-လျင်မြန်စွာ၊ ဘတ္တံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ နိက္ခမတိ-ထွက်လာ၏၊ ဣမသ္မိံ-ဤကိုရင်သုခသည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ အပ္ပတ္တေ-မရောက်သေးမီ၊ ဘတ္တံ-ကို၊ သစေ အာဟရိဿတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဣမဿ-ကိုရင်သုခ၏၊ အန္တရာယော-(အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်၏) အန္တရာယ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ မယာ-သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊

ပတ္တပူရံ။ ။ပတ္တသ္မိံ+ပူရံ ပတ္တပူရံ-သပိတံ၌ ပြည့်သောဆွမ်း(ကင်္ခါဘာ-၂၊ ၉၇)၊ (တစ်နည်း) ပတ္တော စ+သော+ပူရော စာတိ ပတ္တပူရော-ဆွမ်းဖြင့် ပြည့်သောသပိတံ၊ ဝိသေသနပရပဒကမ္မစာရည်း။(ပါစိယော-၆၈၊ ကင်္ခါမဟာဋီ-၃၊ ၄၇၊ ကင်္ခါယော-၃၄၈၊ ပါတိပဒတ္တ-၂၂၉)

ဒွါရကောဌကေ-တံခါးမုခ်၌၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဂဏှိတုံ-ငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏။” ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ဂန္ဓကုဋိတော-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ဒွါရကောဌကေ-၌၊ ဌတွာ-၍၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ။

ထေရောပိ-သည်လည်း၊ ဘတ္တံ-ကို၊ အာဟရိ-ဆောင်ယူလာပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ကို၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထု၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ပဉ္စေ၊ ပုစ္ဆိ၊ ပဉ္စဝိဿဇ္ဇနာ-ဝသာနေ-အမေးပြဿနာကို ဖြေဆိုခြင်း၏ အဆုံး၌၊ ဝါ-အမေးအဖြေအဆုံး၌၊ သာမဏေရော-သည်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏှိ-ပြီ၊ သတ္တာ-သည်၊ ထေရံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-၍၊ “သာရိပုတ္တံ! ဂစ္ဆ-လော၊ တေ-၏၊ သာမဏေရဿ-အား၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေဟိ-လော၊” ဣတိ-သို့၊ အာဟ၊ ထေရော-သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဒွါရံ-ကို၊ အာကောဋေသိ-ခေါက်ပြီ၊ သာမဏေရောပိ-သည်လည်း၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-၏၊ ဝတ္တံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ “ဘတ္တကိစ္စံ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို၊ ကရေဟိ-လော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ ထေရဿ-၏၊ ဘတ္တေန-ဖြင့်၊ အနတ္တိက-ဘာဝံ-အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ၊ သတ္တဝသိကကုမာရော-ဂုဏ်သာရှိသော ကိုရင်လေးသည်၊ တင်္ဂဏညေဝ-၌ပင်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိစာသနဌာနံ-နိမ့်သောနေရာအရပ်၌၊ ပစ္စဝေက္ခန္တော-ဆင်ခြင်လျက်၊ ဘတ္တကိစ္စံ၊ ကတွာ၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဓောဝိ-ပြီ၊ တသ္မိံ ကာလေ-၌၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ မဟာရာဇာနော-တို့သည်၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေသုံ-ကုန်ပြီ၊ စန္ဒိမသုရိယာပိ-တို့သည်လည်း၊ ဝိမာနာနိ-တို့ကို၊ မုဉ္ဇိသု-ကုန်ပြီ၊ သက္ကောပိ-သည်လည်း၊ အာ-ဝိဇ္ဇနဌာနေ-၌၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ-ပြီ၊ သူရိယော-သည်၊ နဘမဇ္ဈ-ကောင်းကင်အလယ်ကို၊ အတိက္ကန္တော-လွန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဧဝံ-၍သာလျှင်၊ ပညာယိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ “သာယန္တော-ညနေအချိန်သည်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ သာမဏေရေန စ-သည်လည်း၊ ဣဒါနေဝ-၌ပင်၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ကို၊ ကတံ-ပြီ၊ အဇ္ဇေ ပုဗ္ဗဏှော-နံနက်အချိန်သည်၊ ဗလဝါ-အားကြီးသည်၊ (ရှည်ကြာသည်)၊ ဇာတော ကံ န-ဖြစ်လေသလော၊ သာယန္တော-သည်၊ မန္တော-နည်းသည်၊ ဝါ-တို့သည်၊ (ဇာတော) ကံ န ခေါ-သလော၊” ဣတိ-သို့၊ ဝဒိသု-ကုန်ပြီ၊ သတ္တာ၊ အာဂန္ဓာ၊

“ဘိက္ခဝေ! ဧတရဟိ ကာယ ကထာယ၊ သန္တိသိန္နာ၊ အတ္တ နှိ?” [ဓမ္မဘာ -၁၊ ၆၆၀၅] ကုတိ-သို့ ပုစ္ဆိတွာ၊ “ဘန္တေ! အဇ္ဇ ပုပ္ဖဏှော-သည်၊ ဗလဝါ-သည်၊ ဇာတော-ပြီ၊ သာယနော-သည်၊ မနော-သည်၊ (ဇာတော)၊ သာမဏေရေန စ-သည်လည်း၊ ကုဒါနေဝ-၌ပင်၊ ဘတ္တကိစ္စံ-ကို၊ ကတံ၊ အထ စ ပန-ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက်၊ သူရိယော-သည်၊ နဘမဇ္ဈံ-ကို၊ အတိက္ကန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ) ဧဝ-သာလျှင်၊ ပညာယတိ-၏။” ကုတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ၊ “ဘိက္ခဝေ! ပုညဝန္တာနံ-ဘုန်းကံရှိသူတို့၏၊ သမဏဓမ္မကရဏကာလေ-ရဟန်းတရားပြုကျင့်ရာအခါ၌၊ ဧဝမေဝံ-သာလျှင်၊ ဟောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဟိ-မှန်၊ အဇ္ဇ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ မဟာရာဇာနော-တို့သည်၊ သာမန္တာ-၌၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဂဏှိသု-ကုန်ပြီ၊ စန္ဒိမ-သူရိယာ-တို့သည်၊ ဝိမာနာနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အဋ္ဌသု-ကုန်ပြီ၊ သက္ကော-သည်၊ အာဝိဇ္ဇနကေ-၌၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ အဟမ္ပိ-သည်လည်း၊ ဒွါရ-ကောဌကေ-၌၊ အာရက္ခံ-ကို၊ ဂဏှိ-ပြီ၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ သုခသာမဏေရော-သည်၊ မာတိကာယ-ရေမြောင်းဖြင့်၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဟရန္တေ-ဆောင်နေသည်တို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ဥသုကာရေ-မြားလုပ်သမားတို့ကို၊ ဥသုံ-ကို၊ ဥဇုံ-အောင်၊ ကရောန္တေ-ပြုလုပ်နေသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တစ္ဆကေ-လက်သမားတို့ကို၊ စက္ကာဒိနိ-လည်းဘီးအစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောန္တေ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိသွာ၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ဒမေတွာ-၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တော-ပြီ” ကုတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ကုမံ ဂါထံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိ) “ဥဒကဉ္စိ နယန္တိ၊ ပေ၊ သုဗ္ဗတာ”တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ။)

**ဥဒကံ ဟိ နယန္တိ နေတ္တိကာ၊ ဥသုကာရာ နမယန္တိ တေဇနံ၊
ဒါရုံ နမယန္တိ တစ္ဆကာ၊ အတ္တာနံ ဒမယန္တိ သုဗ္ဗတာ။**

နေတ္တိကာ-ရေကိုဆောင်ငြား၊ လယ်သမားတို့သည်၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ (ကုစ္ဆိ-တိစ္ဆိတဌာနံ-အလိုရှိရာ အလိုရှိရာ အရပ်သို့) နယန္တိ-ဆောင်ကုန်၏၊ ဥသု-ကာရာ-မြားကို ပြုလုပ်သူတို့သည်၊ တေဇနံ-ကောက်သောမြားကို၊ နမယန္တိ-ဖြောင့်အောင် ညွတ်စေကုန်၏၊ (ဖြောင့်အောင် ပြုလုပ်ကုန်၏)၊ တစ္ဆကာ-လက်သမားတို့သည်၊ ဒါရုံ-သစ်သားကို၊ နမယန္တိ-ဖြောင့်အောင် ကွေးအောင် ညွတ်စေကုန်၏၊ (ဖြောင့်အောင် ကွေးအောင် ပြုလုပ်ကုန်၏)၊ သုဗ္ဗတာ-ချမ်းသာ

လွယ်ကူသော စကားရှိသူတို့သည်၊ ဝါ-ချမ်းသာလွယ်ကူသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သူတို့သည်၊ (ဆိုဆုံးမရလွယ်ကူသူတို့သည်)၊ အတ္တာနံ-မိမိစိတ်ကို၊ ဒမယန္တိ-(မဂ်ဖိုလ်စာထွေ၊ ဖြစ်ပေါ်စေလျက်) ယဉ်ကျေးစေကုန်၏။ ဝါ-ဆုံးမကုန်၏။

တတ္ထ-၌၊ သုဗ္ဗတာတိ-ကား၊ သုဝဒါ-ချမ်းသာလွယ်ကူသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သူတို့သည်၊ ဝါ-ပြောဆိုရ လွယ်ကူသူတို့သည်၊ သုခေန-ချမ်းသာလွယ်ကူသဖြင့်၊ ဩဝဒိတဗ္ဗာ-ဆုံးမအပ်သူတို့သည်၊ အနုသာသိတဗ္ဗာ-သွန်သင်အပ်သူတို့သည်၊ ဣတိ အတ္ထော။ သေသံ-သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထု၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ)။ ဒေသနာဝ-သာနေ-၌၊ ဗဟူ-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလာဒိနိ-တို့သို့၊ ပါပဏီသု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သုခသာမဏေရဝတ္ထုပြီးပြီ။

သုခသာမဏေရဝတ္ထုဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

ဒဏ္ဍဝဂ်ဘာသာဋီကာပြီးပြီ။

သုဗ္ဗတာ။ ။ “သုဝဒါ”ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဒေဘော်လာ၊ ဝန္တလုံးကို ဗန္တလုံးပြု၊ ဒ၊ကို တပြု၍ “သုဗ္ဗတာ”ဟု ပြီးကြောင်းကို ပြလို၍ “သုဝဒါ”ဟု ဖွင့်သည်။ “သုခေန ဩဝဒိတဗ္ဗာ အနုသာသိတဗ္ဗာ”ဖြင့် “ဝဇ္ဇတိတိ ဝဒံ-ပြောဆိုအပ်သောစကား(သဒ္ဓိ-၂၊ ၄၇၀)၊ သုခံ+ဝဒံ (ဝစနံ) ဧတေသုတိ သုဗ္ဗတာ-ချမ်းသာလွယ်ကူသော စကားရှိသူတို့”ဟု ပြုရကြောင်းကို ပြသည်။

ချဲ့ဦးအံ့-“သုဝစော၊ သုဗ္ဗစော”ကို “သုခေန ဝတ္ထဗ္ဗော”ဟု ဖွင့်ရာ ထိုအဖွင့်ဖြင့် “သုခံ+ဝစော ဧတသ္မိန္တိ သုဝစော၊ သုဗ္ဗစော”ဟုလည်းကောင်း၊ “ဒုဗ္ဗစော”ကို “ဒုက္ခေန ဝတ္ထဗ္ဗော”ဟု ဖွင့်ရာ ထိုအဖွင့်ဖြင့် “ဒုက္ခံ+ဝစော ဧတသ္မိန္တိ ဒုဗ္ဗစော”ဟုလည်းကောင်း ပြုရကြောင်းကို ပြသည်ဟု ဋီကာတို့၌ ဆို၏။ “သုခေန ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ဒုက္ခေန ဝတ္ထဗ္ဗော”ဟူသော အဖွင့်နှင့် ဤ၌ “သုခေန ဩဝဒိတဗ္ဗာ အနုသာသိတဗ္ဗာ”ဟူသော အဖွင့်သည် တူ၏။ (တစ်နည်း) “သုခေန ဩဝဒိတဗ္ဗာ”ဖြင့် “သုခေန+ဝဒိတဗ္ဗာတိ သုဗ္ဗတာ၊ [သု+ဝဒ+ခါ]”ဟု ပြုရကြောင်းကို ပြသည်ဟုလည်း ဆိုကြ၏။ ထေရ. ဋ္ဌ-၁၊ ၉၀၅ကား “သုန္နရဝတာ”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအလို “သုန္နရာနိ+ဝတာနိ ဧတေသန္တိ သုဗ္ဗတာ-ကောင်းသော အကျင့်ရှိသူတို့၊ [သု+ဝတာ-သုတ္တနိ. ဋ္ဌ-၁၄၇၂]”ဟု ပြပါ။

မှတ်သားဖွယ်အက္ခရာစဉ်		ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ		
[အ]		အတ္တ	၃၀၃
		အတ္တဒန္တဿ	၂၉၇
အကာလမေယော	၃၆၈	အတ္တဟေတု, ပရဿ ဟေတု	၁၄၀
အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒတော	၄၀၁	အတ္တာနံ	၁၀၆
အသနိ	၄၉၇	အတိဝိယ	၇၃
အသနိအဂ္ဂိ ဝါ	၅၃၁	အတုစ္ဆဟတ္ထံ	၁၁၃
အသမာဟိတော	၃၄၉	အထ ပါပါနိ	၅၁၇
အသဗ္ဗာ	၁၆	အတ္ထဝသံ	၃၇၈
အဿဝါဏိဇကော	၁၂၆	အတ္ထိဘာဝေါ	၃၅၂
အသိက္ခိတော	၂၀၄	အဒဏ္ဍေသု	၅၂၇
အက္ခောသန္တံ	၁၉	အဓိကာရံ	၂
အဂ္ဂဂ္ဂနေမိဝဋ္ဋိယော	၅၀	အဓိဂမသဒ္ဓါ	၅၃
အဂ္ဂရသံ	၁၃၃	အဓိဋ္ဌာန	၁၆၉
အဂ္ဂိဉ္စုဇောဝ တပွတိ	၅၁၇	အဓိဝတ္ထာ	၄၁၉
အင်္ဂါသိတသင်္ချာ	၃၇၂	အနပေက္ခဿ	၃၄၆
အစလသဒ္ဓါယ	၅၃	အနာသကာ	၅၄၅
အစ္ဆရိယဗျတစိတ္တဇာတာ	၃၂၅	အနင်္ဂဏဿ	၄၆၂
အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နံ	၅၈၈	အန္တရာဘတ္တေ	၁၀၀၊ ၁၈၃
အညတိတ္ထိယာ	၉၃	အနိမိတ္တော	၁၇၈
အညတြ ပဋိပတ္တိသမ္ပဒါယ	၃၃၂	အနိယျာနဒီပကေဟိ	၂၅၅
အညာတဝေသေန	၇၇	အနုထေရေန	၂၆၀
အဋ္ဌဝိဒေဝတာယ	၃၄၀	အနုပါဒိသေသေန	၁၅၅
အဋ္ဌဝီ	၃၃၇	အနုပုဗ္ဗိသ၆	
အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ	၅၄၈	အနုရောဓော	၁၉၈
အဋ္ဌာနေ	၂၀	အနုလောမခန္တိ	၂၅၁
အမုတေယျာနိ အမုတေယျာနိ	၃၁	အနုလောမခန္တိ ၃မျိုး	၂၅၁
အတ္တ၏အနက်	၃၀၃	အနုသံဝစ္ဆရံ	၄၉၆

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
အနုဿရန္တော	၄၂	အယံ နော အတ္ထော	၄၁၂
အနေသန၂၁ပါး	၂၁	အရဟတ္တတ္ထာယ	၂၆၃
အနောဿကဋ္ဌာနံ	၃၆၈	အရညကောကော	၂၃၉
အနောဇပုပ္ဖဝဏ္ဏေန	၃၃	အရညာနိ	၂၃၈၊ ၂၃၉
အပစာယမာနဿ ပူဇန္တဿ	၃၂၀	အရညာယတနံ	၃၂၃
အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ	၁၅၅	အရဏိသဟိတေန	၃၃၈
အပနေတွာ	၂၄၈	အရဟတ္တတ္ထာယ	၂၆၃
အပဗောဓေတိ	၅၆၆	အရိယဝံသပ္ပဋိပဒံ	၁၆၆
အပရာပရံ	၅၆၄	အရောဂံ	၄၅၉
အပိစ	၉၂	အလဒရသမုဒ္ဒိကပါန---	
အပ္ပောဿုက္ကော	၁၀၅	အဝိတိက္ကပရလောကာ	၁၇
အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ	၂၅၂	အရဏိသဟိတေန	၃၃၈
အပ္ပဒုဋ္ဌဿ	၄၆၂	အဟတသာဋကေ	၂၄၆
အပ္ပဏိဟိတော	၁၇၈	အရောဂံ	၄၅၉
အပ္ပမာဒဘာဝနာ	၃၀၄	အဒဏ္ဏေသု	၅၂၇
အပ္ပဟရိတကံ	၁	အဟော	၇၃
အဘိတ္ထရေထ	၃၉၉		
အဘိဝါဒနသီလိဿ	၃၁၈	[အာ၊ ဣ]	
အဘိဝါဒနာ၊ အဘိဝါဒနံ	၃၁၂	အာကာသေန	၂၄၁
အဘိဝါဒနသီလိဿ	၃၁၈	အာကာသေန ဂတာနံ	၁၇၉
အဘိသမ္မရာယံ	၂၇၁	အာယာတနံ	၂၇၆
အဘိသမ္မရာယော	၄၆၉	အာတာပိနော	၅၆၈
အမတံပဒံ	၃၈၉	အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ	၁၅၃
အမတပရိယောသာနံ	၂၀၉	အာပါနဘူမိ	၅၅၀
အမနုဿော	၃၅၄	အာနေမိ	၅၄၂
အမှာကံ ဧတံ ပါပုဏာတိ	၄၈၇	အာမိသစက္ခုကာ	၁၇
အဓိဝတ္ထာ	၄၁၉	အာလာပသလအာပံ	၃၆၁
		အာဝဇ္ဇန	၁၆၈

အက္ခရာစဉ်

ဓမ္မပဒဘာသာဋီကာ

၅၉၅

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇန---	
ဝုဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏာဟိ	၁၆၈
အာဝိဇ္ဇနရုဇ္ဈာန	၉၉
အာသိတ္တကူပဓာနံ	၅၇၁
အာသိတ္တကူပဓာနံ	၅၇၁
အာဟာရေ	၁၈၅
က္ကစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ	၁၀၇
က္ကတ္ထိပိ . . . ဝိစက္ခဏာ	၂၈၅
က္ကဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ	၁၀၈
က္ကန္ဒခိလုပမော	၁၉၉
က္ကမေသု ဟိ	၄၈၉

[၉]

ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလံ	၁၈၂
ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ	၅၄၆
ဥစ္စာဝစ်	၁၃၇
ဥဇ္ဈဂတေသု	၃၁၁
ဥပေါသထဂုံ	၄၉၆
ဥတ္တမပေါရိသော	၂၁၃
ဥဒကံ ဟိ	၁၀၆
ဥဒကပရိယန္တာ	၁၉၄
ဥဒကုမ္ဘောပီတိ	၄၂၉
ဥဒကဏ္ဍဝေါ	၁၂၂
ဥဒါနံ	၅၅
ဥဒါနေန္တော	၅၆
ဥဒုက္ခလသာလံ	၇၀
ဥဒ္ဓါမော	၄၈၆
ဥဒ္ဓါနာနိ	၇၄

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဥဒ္ဓါမော	၄၈၆
ဥန္နင်္ဂိလံ	၄၁၈
ဥဒကုမ္ဘောပီတိ	၄၂၉
ဥပကာရံ	၅
ဥပကပ္ပနကံ	၇၆
ဥပဘောဂဇာတံ	၄၈၄
ဥပဝနေ	၉၉
ဥပသဂုံ	၅၂၈
ဥပသမ္ပဒါယ	၃၂၃
ဥပသမ္ပဒါမာဠတော	၃၅၈
ဥပေက္ခာ ၁၀ပါး	၂၆၇
ဥပေါသထဂုံ	၄၉၆
ဥပ္ပလံ	၁၇၁
ဥဘော သင်္ဂီ	၂၃၆
ဥမ္မတ္တိကာ	၃၇၃
ဥလဒုမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတော	၁၀
ဥဿူရသေယျံ	၂၉၅
ဥဟဒန္တိ	၁၉၈

[ဧ ၊ ဩ]

ဧကစိတမိ ခုယုရေ	၃၇၂
ဧကစ္စေ ဝဒန္တိ	၅၄
ဧကပ္ပဟာရေနေဝ	၂၄၆
ဧကရတ္တိဝါသေန	၂၆၄
ဧကဝိသတိအနေသနာ----	၂၀
ဧကဝုဏ်ဖြင့်ရှိရပုံ	၉၂
ဧကောဝ ပဋိဝိသော	၅၇၈
ဧတဒဂေ	၂၇၂

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဇတ္တကေန	၂၅၂	ကရဇကာယေ	၉၇
ဇတ္တကေန	၂၅၂	ကရောထေဝ	၄၁၃
ဧတဿ အတ္ထာယ	၄၃၈	ကသာမိဝ	၅၆၅
ဧဝဉ္စ ပန	၃၈	ကန္တာရဒ္ဒါ	၁၆၀
ဧသာနော	၄၉၃	ကသာမိဝ	၅၆၅
ဧကစိတမှိ ဒုယုရေ	၃၇၂	ကာတုံ နေဝ သက္ကုဏေယျ	၃၀၀
ဧကပ္ပဟာရေနေဝ	၂၄၆	ကာယကမ္မဉ္စ	၂၀၈
ဧဠေမူဂါ	၈၉	ကာဏမာတာ	၁၁၄
ဩကမောကံ	၁၇၁	ကာမဟေတု ကာမကာရဏာ	၁၃၅
ဩကာ	၁၅၁	ကာမသုခံ	၅၆
ဩကာ အနောကမာဂဓ္မ	၁၅၁	ကာယဂတာသတိ	၁၉၃
ဩကာ, အနောကအရ	၁၅၁	ကာယဒဏ္ဍာဒီဟိ	၅၀၆
ဩကပ္ပနသဒ္ဓါ	၅၃	ကာယူရံ	၂၈၂
ဩဝဒန္တော ဟိ	၁၅	ကာလကတာ	၃၇၂
ဩဝါဒက္ခမော	၅	ကရောထေဝ	၄၁၃
[က]		ကုဋ္ဌိဂတေ	၃၂၄
		ကုလသန္တကာ	၄၁၅
ကဠကတဏှံ	၇၂	ကုသီတော	၃၆၃
ကဠုဘိက္ခမတ္တံ	၅	ကုလသန္တကာ	၄၁၅
ကဏာဇကံ	၄၁၆	ကူရံ	၁၇၂
ကဏ္ဍိကာ	၁၇၁	ကောပံ ဝါ ဒေါသံ ဝါ	၁၉၆
ကဏှံ . . . ဓမ္မံ	၁၅၀	ကိဉ္စနံ	၅၅၂
ကတညူ ကတဝေဒီ	၄	ကိတ် 'ပါရ'	၁၄၅
ကတပါတရာသော	၁၁၄	[ခ၊ ဂ၊ ဃ]	
ကပိတာဝသေသံ	၁၃၀		
ကမ္မသန္နိစယော	၁၇၄	ခိပ္ပာဘိညာနံ	၂၇၂
ကရဏှံ	၄၃၃	ခုရဂ္ဂေယေဝ	၂၀၂
ကရဏုတ္တရာ	၅၀၅	ဂစ္ဆာမိ	၂၁၀

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဂဏဒေဝပုတ္တာ	၂၉	စတုဒ္ဓိသံ	၁၀၄
ဂတိ	၁၈၀	စိတ္တက္ခေပံ	၅၂၈
ဂတဒ္ဓိနော	၁၅၉	စိတ္တကေဒသေဟိ	၁၅၂
ဂဗ္ဘန္တိ . . . အဓိပ္ပေတော	၄၇၀	စန္ဒဘာဂါယ	၄၀
ဂါထာသတံ	၂၉၂	စိန္တာမဏိ	၅၇၉
ဂါမယာတကာဒိနိ	၂၄၂	စန္ဒိမသုရိယေ	၅၈၇
ဂါမမက္ခိကာ	၂၃၉	စန္ဒောပမပ္ပဋိပဒံ	၁၆၅
ဂဗ္ဘန္တိ . . . အဓိပ္ပေတော	၄၇၀	စေတီနှင့် ပုထိုး တူသည်	၂၇၁
ဂါရိယော	၄၇၈	စေပိ	၅၅၈
ဂိဟိကာလော	၁	[ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည]	
ဂိဟိနာ ဟိ	၄၀၀	ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော	၄၁
ဂုဏတေဇေန	၉၈	ဆန္ဒံ ရုစိ ဥဿာဟံ	၄၁၃
ဂုဏဂုဇေ	၃၂၁	ဆန္ဒရာဂံ	၁၃၄
ဂေါစရသမ္ပန္နေ	၁၇၀	ဆန္ဒော ဝါ ရုစိ ဝါ	၄၀၅
ဃာတေသိ	၂၄၅	ဆေးဒန်း	၄၅
ဃရာဝါသော	၁၁၄	ဆေးဒန်းရွှေဝါဟော	၄၅၂
[စ]		ဇဂတိပဒေသေသု	၄၈၁
စတုဘာဂမ္ပိ	၃၁၂	ဇယမ္ပတိကာ	၄၆၄
စတုမဂ္ဂနိယာမေန နိယတော	၅၅၈	ဇဠာ	၈၉
စတုမဟာပထေ	၅၅၆	ဇိနန္တေ ယံ ဇိတံ	၂၉၉
စ ပန	၂၅၄	ဇယမ္ပတိကာ	၄၆၄
စရိမကစိတ္တနိရောဓေနာ	၁၅၄	ဇီဝဂ္ဂါဟံ	၆
စေပိ	၅၅၈	ဇုတိမန္တော	၁၅၃
စောရကမ္ပံ	၃၄၉	ဇောတိရသော	၅၇၉
စောရပပါတေ	၂၇၈	ဈာနသုခံ	၁၇၃
စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဗ္ဘန္တိ	၃၂၂	ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလဓမ္မေသု	၂၁၂
စတုက္ကေ စတုက္ကေ	၂၇၅	ဆေးဒန်းရွှေဝါဟော	၄၅၂၀

၅၉၈

ဓမ္မပဒဘာသာဋီကာ

[တတိယတွဲ

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဉာတပရိညာ	၁၇၅	[ဒ]	
ဉာတိသု	၃၇၇		
[တ၊ ထ]		ဒကရက္ခသေန	၅၃၆
တံ အတိစိရာယန္တံ ဒိသ္မာ	၅၃၇	ဒဏ္ဍေန	၄၉၄
တံမုဟုတ္တမေဝ	၃၉၈	ဒဿနိယာ	၂၇၄
တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿယေဟိ	၁၈၆	ဒါနံ ဒေသယျ	၃၀၃
တထာ ဝိစရန္တံ	၄၉၉	ဒါနဝေယျာဝဋီကော	၇၉
ဇောတိရသော	၅၇၉	ဒါဝဂ္ဂိသဒိသာ	၅၁၆
တဒဟုပဗ္ဗဇိတေ	၃၂၀	ဒါသဗျံ	၄၆၆
တဒါ ပန	၂၅	ဒိန္နဿ	၂၁၁
တဒါ ရက္ခသော. . အဟမေဝ	၅၄၄	ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ	၂၆၈
တလသတ္တိကံ	၄၉၁	ဒီဃသောဏ္ဍိယံ	၂၉၅
တဿ တေ	၃၄၄	ဒီယတိ. . . ဒါနံ	၄၁၆
တဿာ ပါပုဏိ	၄၇၂	ဒုက္ကရကာရိကာ	၇၀
တသ္မာ တိဟ	၂၆၈	ဒုခေန	၁၃၇
တီရဏပရိညာ	၁၇၆	ဒုက္ခိ ဒုမ္မနော	၂၃
တုဋ္ဌိဒါယော	၇၁	ဒုက္ခော ပါပဿ ဥစ္စယော	၄၀၅
တုက္ခိဘူတော	၂၈၀	ဒုပ္ပညော	၃၅၆
တုမ္မာကံ	၄၆	ဒုပ္ပိက္ခာ	၁၂၅
တုရိတတုရိတံ	၄၀၀	ဒုပ္ပိက္ခေ	၃၃၄
တေဇနန္တိ ကဏ္ဍံ	၁၀၈	ဒုရန္တယာ	၁၇၉
တဒ္ဓိတံ 'ပါရ'	၁၄၅	ဒုရံ အာဂတာ	၃၅၃
တဒါ ရက္ခသော. . အဟမေဝ	၅၄၄	ဒုဿတိတိ အပရဇ္ဈတိ	၄၆၂
ထဏ္ဍိလသာယိကာ	၅၄၆	ဒုဿီလော	၃၅၀
ထူပံ	၂၇၀	ဒေသနာဓမ္မာနိ	၁၂၃
		ဒေသနာသီသံ	၁၇၀
		ဒေသိတဓမ္မဿ	၂၅၂
		ဒေဝအရ	၅၄၁

အက္ခရာစဉ်

ဓမ္မပဒဘာသာဋီကာ

၅၉၉

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဒေဝဓမ္မာ	၅၄၁	နယေန ဟေတုနာ	၂၀၈
ဒေါဟဠိနီ	၅၈၄	န သဒ္ဒဟတိ	၂၁၄
ဒဏ္ဍေန	၄၉၄	န ဟနေယျ န ယာတယေ	၄၉၀
ဒွေ ဝဇ္ဇဒဿိနော	၁၀	နာမကာယေန--သစ္စိကရောန္တော	၅၉
ဒေါဟဠိနီ	၅၈၄	နိကေတေ	၁၆၉
ဒီယတိ . . . ဒါနံ	၄၁၆	နိဂ္ဂယျဝါဒီ	၈
ဒါသဗျံ	၄၆၆	နိဂ္ဂယျ . . . ဝက္ခာမိ	၁၂
[ခ]		နိန္ဒာပသံသာသု	၁၁၁
ဓောရယုသီလိ	၁၃၃	နိပ္ပပဉ္စဘာဝပတ္ထနာယ	၃၀၆
ဓမ္မံ ဒေသေတိ	၂၆၃	နိဗ္ဗာနဂမနံ	၃၇၈
ဓမ္မပဋိသရဏော	၁၄၀	နိရုပရာဓာ	၅၂၇
ဓမ္မပဒံ	၂၉၂	နိရုပက္ကိလေသေန	၆၁
ဓမ္မပိတိ	၅၈	နိဝါပေါ	၇၁
ဓမ္မဝိနိစ္ဆယော	၅၆၈	နိဝါသနသာဓူကော	၃၉၃
ဓမ္မသံဝေဂေါ	၁၉၄	နိသီဒနာရဟံ	၈၃
ဓမ္မဿဝနံ	၃၀	နိဟိနဇ္ဇော	၁၃၂
ဓမ္မာနုဝတ္တိနော	၁၄၆	နေန္တိ	၁၀၇
ဓမ္မေန သမေန	၁၃၈၊ ၅၈၂	နေမိတ္တကေ	၃၂၈
ဓမ္မော စာပေပိဝတိ နာမ	၅၉	နေသံ . . . ဒိပိ	၄၅၈
[န]		နေသာဒကုလံ	၄၅၅
န အတ္တဟေတူတိ	၁၄၁	နေဝ အနုရုဇ္ဈတိ, နော ဝိရုဇ္ဈတိ	၁၉၉
နစ္စဂိတံ ဒေသေတုံ	၅၅၀	နေဝ၊ ပေ ၊ ပဋိပဒါ နတ္ထိ	၂၆၂
န တေ ကာမဂဝေသိနော(တိ)	၂၄၀	နော	၂၈၉
န နပ္ပသဟေယျ	၄၈၅	[ပ]	
နန္ဒနဝနေ	၃၇၃	ပကတိနိယာမော	၄၆၇
န ဘဝိဿတိယေဝ	၅၀၇	ပက္ခဟတ	၅၂၇
န မန္တံ အာဂမိဿတိတိ	၄၂၉	ပင်္ကာ	၅၄၅

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ပစလာယန္တာ	၁၄၃	ပဒုမံ	၁၇၀
ပစ္စတိ	၄၂၅	ပဒက္ခိဏဂါဟီ	၃
ပစ္စဝေက္ခဏ	၁၆၉	ပဗ္ဗဇိတဿ ဝါ ပန	၃၂၁
ပစ္စာမိတ္တာ	၄၄၆	ပဗ္ဗဇေထ	၅၅
ပစ္စေတိ ပါပံ	၄၆၁	ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မံ	၁၄
ပစ္ဆာဗာဟံ	၂၇၅	ပဘင်္ဂီရံ	၅၂၉
ပစ္ဆိမဘဝိကဿ	၃၂၅	ပမတ္တံ ဟုတွာ	၂၈၃
ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ	၃၆	ပရမတ္တဘူတံ	၄၉၅
ပဉ္စဝိသတိယာ လက္ခဏေဟိ	၃၈၁	ပရိက္ခိဏာ	၁၈၅
ပကတိနိယာမော	၄၆၇	ပရိညာဘိသမယာဒီဟိ	၅၉
ပဋိဒဏ္ဍာ	၅၀၆	ပရိတ္တာသော	၁၂၈
ပဋိဝိဿကေ	၃၆၇	ပရိဒေဝေသိ	၂၈၂
ပဋိဝါတန္တိ . . . ခိတ္တာ	၄၆၂	ပရိနိဗ္ဗုတာ	၁၅၅
ပဋိဝစနံ	၄၉၉	ပရိယုဋ္ဌိတတ္တာ	၄၄၁
ပဋိဃဝသေန အနုနယဝသေန	၁၁၂	ပရိဝေဏံ	၁
ပဋိစ္စန္ဒမဟာယောဂံ	၁၁၈	ပရိဟာရပထော	၂၂၁
ပဋိညံ	၂၈	ပဒဝမာနံ	၄၇၃
ပဋိတာစာရတာယ	၃၇၉	ပလိဗောဓော	၃၃၁
ပဌမဗောဓိယံ	၁၂၄	ပဝါသံ	၃၁၄
ပဌမသံဃာဒိသေသကဓမ္မ	၄၀၃	ပဝတ္တာ	၈
ပဏ္ဍသူပေယျံ	၇၇	ပရိယုဋ္ဌိတတ္တာ	၄၄၁
ပဏ္ဍိစ္စေန သမန္နာဂတော	၆၂	ပသာဒသဒ္ဓါ	၅၃
ပတိဿတာ	၅၇၀	ပဟာနပရိညာ	၁၇၆
ပတ္တနာ၂မျိုး	၃၀၇	ပဟိဏိသာမိ	၃၁၆
ပတ္တပတ္တပုလကံ	၁၂၇	ပဟိနံ	၂၃၅
ပတ္တပူရံ	၅၈၉	ပါကတိကံ	၈၄
ပဒံ	၁၈၆	ပါပေါ	၄၂၄

အက္ခရာစဉ်

ဓမ္မပဒဘာသာဋီကာ

၆၀၁

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ပါပေါတိ	၄၂၅	[ဖ၊ ဗ]	
ပါဒပရိစာရိကာ	၂၈၇	ဖလံ ဝိပါကံ	၂၁၁
ပါရဂါမိနော	၁၄၄	ဖာလိတကာလေ	၇၁
ပါရဂါမိနောအရ ၃မျိုး	၁၄၅	ဗန္ဓုမတိနဂရေ	၅၅၄
ပါသဋ္ဌာနံ	၄၄၅	ဗလိကမ္ဘံ	၃၃၇
ပါသာဒိကော	၉၁	ဗဟုဘဏ္ဍိကော	၅၃၁
ပါဟုနဒါနံ	၃၁၀	ဗဟုကာ ဟောန္တိ	
ဝိဏ္ဍာယ စရိတွာ	၁၂၆	(ဟောတိ). . . သံဟိတာ	၂၅၅
ဝိတာ	၃၇၇	ဗာဟိတပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏော	၅၆၀
ဝိလောတိကခဏ္ဍံ	၅၆၃	ဗိလင်္ဂဒုတိယံ	၄၁၇
ဝိဌသပ္ပိ	၅၂၈	ဗိဌာလပါဒကသေဋ္ဌိ	၄၃၂
ဝီတိ၅မျိုး	၃၇	ဗုဒ္ဓန္တရံ	၈၇
ပုညဘာဂီ	၅၅၇	ဗုဒ္ဓါနုဿတိ	၄၂
ပုညတ္ထိကာနံ	၄၁၀	ဗေလဌသီသံ	၁၇၂
ပုဋ္ဌော	၁၃၂	ဗောဓိသတ္တော	၅၃၇
ပုပ္ဖဒါမံ	ပုပ္ဖဒါမံ	ဗျတ္တိကာရိယအနက်	၃၀၇
ပုဗ္ဗသိနေဟော	၄၅၅	ဗြဟ္မစာရိ	၅၅၇၊ ၅၅၉
ပုရာဏဒုတိယိကာ	၁၃၉	ဗြဟ္မဒဏ္ဍော	၂၃
ပုရာဏသာလောဟိတာ	၂၅၈	[ဘ]	
ပုရေဘတ္တံ	၁၀၁	ဘဂဝတော သဒ္ဓါယ	၂၁၀
ပုရိသာဓမာ	၂၂	ဘဇမာနဿ	၈
ပုရိသပ္ပမာဏော	၄၅၇	ဘဇေထ	၂၂
ပုရိသုတ္တမော	၂၁၅	ဘတိဌာနံ	၆၈
ပုလက	၁၂၇	ဘဒြော	၄၂၆
ပေါသာဝနိယကောဓ္မသကုဏော	၄၆၅	ဘန္တေ . . . ဝဒေယျာထ	၁၁
ပြင်၍ အနက်ပေးနည်း	၉၂	ဘာရနိက္ခေပနေ ယထာ	၃၄၇
		ဘာဝိတတ္တာနံ	၃၀၃

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
ဘာဝေယျ	၁၅၁	မဟာထေရေန	၂၆၀
ဘိက္ခုနီဥပဿယော	၅၅	မဟာဘိနိက္ခမနံ	၁၈
ဘိန္ဒုကိလေသတ္တာ ဘိက္ခု	၅၆၂	မဟာပဝါရဏာယ	၁၈၇
ဘိယျော ဝဏ္ဏော ပသီဒတိ	၃၄၅	မဟာသမုဒ္ဒါ ပေါ ပဗ္ဗတန္တရေ	၄၈၁
ဘိသမုဠာ(လာ)လံ	၅၃၉	မဟဠါနိ	၅၆၃
ဘူမိပရိဘဏ္ဍံ	၁၈၃	မဟဗ္ဘယေ	၃၄၅
ဘူမိရာမဏေယျကံ	၂၂၆	မဟလဒကတ္ထေရာ	၁၁၉
ဘောဂသမ္ပဒါ	၄၃၁	မာဝမညေထ ပါပဿ	၄၂၈
	[မ]	မုခသတ္တိဟိ	၂၈၆
မင်္ဂုဘူတော	၈၀	မုစ္ဆိတော	၂၄
မင်္ဂလအနက်ကောင်း		မုဒုစိတ္တတာယ	၄၆၈
၅၁၇မင်္ဂလအနက်ကောင်း	၅၁၇	မေတ္တစိတ္တံ	၄၄၇
မင်္ဂလကိရိယာဒိဒိဝသေသု	၃၁၀	မေဒကထာလိကာ	၁၉၄
မင်္ဂလာမင်္ဂလဌာနေသု	၁၆၄	မြင်းသီလာ	၄၅
မစ္စုဓေယျံ	၁၄၇		[ယ]
မစ္ဆေရသဟဿံ	၃၉၄	ယံ ပေါ သုခါယ	၂၆၅
မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ	၂၆၇	ယံ ကိစ္ဆိတိ၊ ဝစနံ	၃၀၉
မဇ္ဇာတိမဇ္ဇေ	၅၇၂	ယဇ္ဇေ	၃၀၆
မတကဠေဝရံ	၃၈၅	ယထာ. . . ဧဝမကာသိ	၅၁
မတ္ထကေ ပတေယျံ	၅၀၇	ယထာတထေ	၃၄၆
မဒ္ဒကုစ္ဆိ	၁၅၇	ယထာ ဟိ	၁၀
မဓုမတ္တာ	၁၃၁	ယိဋ္ဌံ ဝ ဟုတံ ဝ	၃၁၀
မနောသိလာရသေ	၄၄	ယုဂဂ္ဂါဟကထာ	၅၀၆
မနောသင်္ကပ္ပာ	၅၇၉	ယေသု ပေါ န ရမတိ	၂၃၉
မလိနဝတ္ထံ	၄၄၃	ယော ဟိ တံ န ပဿတိ	၃၉၂
မလဒမုဋ္ဌိယုဒ္ဓံ	၁၂၉		
မဟာကပ္ပိနော	၂၄		

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
[ရ၊ လ]		ဝဿံ ဝုဋ္ဌာနံ	၂၈
ရက္ခမာနော	၃၃၉	ဝဿံ ဝုတ္တာနံ	၂၉
ရဇောဇလ္လံ	၅၄၆	ဝဿံဝုဋ္ဌာကို သမာသ်ယူဆပုံ	၂၉
ရဇ္ဇသုခံ	၅၇	ဝဿော	၁၂၅
ရတ္တိ အညံ့. . . ဟောတိ	၅၃၂	ဝါတဝုဋ္ဌိဝေဝံ	၃၆၉
ရဟဒေါ နာမ	၁၂၃	ဝါတေန	၁၁၀
ရာဂါဒိနိမိတ္တာနိ	၁၇၈	ဝါလုကပုလိနေ	၃၃၄
ရာဇကောဏ္ဍော	၅၀၂	ဝိဂတရာဂါ၊ ပေ၊ ရမိဿန္တိ	၂၄၀
ရာဇာပရာဓိတကမ္မံ	၅၂၉	ဝိစရန္တာ	၄၇၈
ရုက္ခဒေါက္ကီ	၁၀၇	ဝိနိစ္ဆယမဟာမစ္စာနံ	၂၄၃
လဘတေ	၄၉၄	ဝိပ္ပဋိသာရိနီ	၁၁၉
လာဇဒေဝမိတာ	၄၀၆	ဝိပ္ပသန္ဓေန	၆၀
လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပတ္တော	၂၂၈	ဝိရဝံ	၄၇၃
လိင်္ဂဝိပလ္လာသော	၂၉၈	ဝိရောဓော	၁၉၈
လောကဓမ္မေသု အဇ္ဈောတ္ထရန္တေသုဝိ	၁၁၁	ဝိဝဋ္ဋံ	၅၀၉
လောကဓံ ၈ပါး	၁၁၁	ဝိဿာသိကဋ္ဌာနံ	၃၁
[ဝ]		ဝိဟာရမဟံ	၃၂
ဝဂ္ဂန္တာ	၁၂၉	ဝီရိယမာရဘတော ဒဠံ	၃၆၄
ဝစ္စကုဋိ	၂၀၄	ဝုဋ္ဌာနံ	၁၆၈
ဝဋ္ဋိတာပဟေလီ	၂၁၃	ဝုဗ္ဗာပစာယိနော	၃၂၀
ဝမ္မိတဓမ္မဒေသနံ	၅၂	ဝေဌနံ	၄၆၇
ဝမေသုံ	၅၇၃	ဝေလာမကာလေ	၄၁၇
ဝတ္ထာဘရဏဇာတံ	၄၄၃	ဝေဿဝဏဿ	၅၃၅
ဝတ္တာ	၉၉	ဝေရဉ္ဇေန	၁၂၅
ဝနကမ္ပိကပုရိသဝေသေန	၅၃၈	ဝေါဟာရူပဇီဝိနော	၄၁၅
ဝန္ဒနကိစ္စပသုတဿ	၃၁၉	ဝေဌနံ	၄၆၇

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ	ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]		သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယံ	၇
သံ	၆	သဗ္ဗသင်္ဂဟိကံ	၄၃၄
သံကိစ္စံ	၃၂၉	သဗ္ဗသိပ္ပိကော	၇၈
သံဃဇ္ဈေရာ	၂၅၉	သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတံ ပိယံ	၄၉၂
သံဝေဂိနော	၅၆၈	သမံ	၃၀၂
သဉ္ဇပါဒိသေသေန	၁၅၄	သမထံ	၁၉၀
သဂ္ဂံ	၄၇၀	သမထင်္ဂတာနိ	၁၈၉
သင်္ဂါမဇုတ္တမော	၂၉၄	သမာပဇ္ဇန	၁၆၈
သဒ္ဓါစိတ္တံ	၃၉၄	သမိတပါပတ္တာ သမဏော	၅၆၁
သဒ္ဓါဒေယျံ	၅၆၃	သမ္ပဒါ	၅၈၁
သဒ္ဓါ၄မျိုး	၅၃	သမ္ပဇ္ဇတိ	၄၀၉
သနောနံ ဘိက္ခုဟိ အတ္ထော	၆၆	သမာသံ 'ပါရ'	၁၄၅
သန္တံ	၂၀၇	သရတိ	၂
သန္တရဗာဟိရံ	၁၂၆	သရတုက္ကံ	၄၅၇
သန္တဟိတွာ	၃၃၅	သဿကမ္မံ	၉၄
သန္တိစ္ဆေဒနာဒိကေ	၂၀	သဟိတ	၃၃၈
သတ္တကဝါတာ	၅၅၁	သဟဿံ	၂၅၃
သပတ္တိဝါသာ	၅၀၈	သဟဿမပိ	၂၇၃
သပ္ပိကရောဋီကံ	၇၂	သဟဿဿေန	၃၀၂
သပ္ပရိသာ	၅၄၁	သာဓုကာရံ	၂၈၄
သဗ္ဗစတုက္ကံ	၃၉၇	သာမဏေရာ ဝါ ဒဟရာ ဝါ	၄၁၄
သဗ္ဗထာမေန	၄၀၁	သာရမ္ဘကထာ	၅၀၅
သဗ္ဗတ္ထကမဟာမတ္ထော	၁၁၈	သာ သောတာပန္နဿ...နိက္ခမိ	၄၂၁
သဗ္ဗမိ	၁၅၉	သုက္ကံ ဘာဝေထ	၁၅၀
သမ္မောဓိယင်္ဂါကို -		သုက္ကဓမ္မသမာဟိတာ	၅၄၀
သမာသယူမှကောင်း	၁၅၀	သုခံ သေတိ	၆၀
သမ္မောဓိယင်္ဂေသု	၁၄၉	သုခေန၊ ပေ ၊ ဒေသနာမတ္ထမေတံ	၁၃၆

ပုဒ်အစဉ်	စာမျက်နှာ
သုခေါ ပုညဿ ဥစ္စယော	၄၁၃
သုဂတိနော	၄၆၉
သုညတော	၁၇၇
သုဋ္ဌုတရံ ယာစိ	၄၂၂
သုပ္ပာရကပဋ္ဌနတိရံ	၂၅၇
သုပုရိသာ	၁၃၄
သုဗ္ဗတာ	၅၉၂
သုရာဂေဟေ	၂၇၇
သုဝဇော	၃
သုဝဏ္ဏကေယူရံ	၂၈၁
သေဌစရိယံ	၅၅၉
သေယျောယေဝ	၂၅၆
သေလော	၁၁၁
သေဟိ	၅၁၈
သွေ ဒါနိ	၂၂၉

[ဟ]

ဟတ္ထကမ္မံ	၂၅
ဟလာဟလံ	၄၄၀
ဟရိတာလမနောသိလာ	၄၅၁
ဟရေယျာတိ၊ ပေ၊ အနုဂစ္ဆတိ	၄၅၀
ဟိနဝီရိယော	၃၆၃

မှတ်သားဖွယ်အက္ခရာစဉ်ပြီးပြီ။

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်

အံ-၂	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (ဒု)
အံဋီ-၁	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ပ)
အံဋီ-၂	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ဒု)
အံဋီ-၃	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (တ)
အံ.ဌ-၁	အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ (ပ)
အံ.ဌ-၂	အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ (ဒု)
အံ.ဌ-၃	အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ (တ)
အနုဋီကာ-၂	ဝိဘင်္ဂအနုဋီကာ
အပ.ဌ-၁	အပဒါနအဋ္ဌကထာ (ပ)
အပ.ဌ-၂	အပဒါနအဋ္ဌကထာ (ဒု)
အဘိ.ဌ-၁	အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ
အဘိ. ဌ-၂	သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ
အဘိ. ဌ-၃	ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ
အမရ	नामलिङ्गानुशासनं नाम ओशः
အမရဋီ	महेश्वरविवेकाख्यटीका
အလင်္ကာဋီ	သုဗောဓာလင်္ကာရဋီကာ
ဥဒါန. ဌ	ဥဒါနအဋ္ဌကထာ
ကင်္ခါမဟာဋီ	ကင်္ခါယောဇနာမဟာဋီကာ
ကစ္စာ	ကစ္စာယနသာရ
ကစ္စာဘာ	ကစ္စာယနသာရဘာသာဋီကာ
ကစ္စည်း	ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီးပါဌ်
ကပ္ပဒ္ဒမ	शब्दकल्पदुमः संस्कृताभिधानम्
ကုမဟာနိ	ပခုက္ကူ သုတ်မဟာဝါနိဿယသစ်

ကျော်နီဝံ	ကျော်အောင်စံထား အဋ္ဌသာလီနီဂဏ္ဌိ
ခု-၁	ခုဒ္ဒကပါဌဓမ္မပဒဉဒါန၊ဣတိဝုတ္တက၊သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ
ခု-၂	ဝိမာနဝတ္ထု၊ပေတဝတ္ထု၊ထေရဂါထာ၊ထေရီဂါထာပါဠိ
ခု-၄	အပဒါန(ဒု)၊ဗုဒ္ဓဝံသ၊စရိယာပိဋကပါဠိ
ခု-၅	ဇာတကပါဠိ(ပ)
ခု-၇	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ
ခု-၈	စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ
ခုဒ္ဒက. ဌ	ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ
ဂဠုန်	ဂဠုန်ပုံပါဌ်
ဂန္ထာဋီ	ဂန္ထာဘရဏဋီကာ
ဂမ္ဘီရတ္ထ	ဂမ္ဘီရတ္ထနိယာမဝိသဇ္ဇနာ
စရိယာ. ဌ	စရိယာပိဋကအဋ္ဌကထာ
စလင်းဂဏ္ဌိ	စလင်းဝိနည်းဂဏ္ဌိသစ်
စူဠနိ	စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ
စူဘာ	စူဠဝါဘာသာဋီကာ
ဇာဋီ	ဇာတကဋီကာ
ဇာဋီသစ်	ဇာတကအဘိနဝဋီကာ
ဇာ. ဌ-၁	ဇာတကအဋ္ဌကထာ (ပ)
ဇာ. ဌ-၂	ဇာတကအဋ္ဌကထာ (ဒု)
ဇာ. ဌ-၃	ဇာတကအဋ္ဌကထာ (တ)
ဇာ. ဌ-၆	ဇာတကအဋ္ဌကထာ (ဆ)
ဇောတိသတ္တနိ	ဇောတိသတ္တနိဿရည်းကျမ်း
ဌပြု	အဋ္ဌကထာအခြေပြု
တောင်ပေါက်နိ	တောင်ပေါက်အဘိဓာန်နိဿယ
ထူပဝံသ	ထူပဝံသပါဠိ
ထေရ. ဌ-၁	ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ (ပ)
ထေရ. ဌ-၂	ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ (ဒု)

ထောမ	शब्दस्तोममहानिधिःसंस्कृताभिधानम्
ဒိ-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ
ဒိ-၂	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ
ဒိဋ္ဌိ-၂	မဟာဝဂ္ဂဋီကာ
ဒိဋ္ဌိ-၃	ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ
ဒိ. ၄-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ
ဒိ. ၄-၂	မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ
ဒိ. ၄-၃	ပါထိကဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ
ဓာပါတိုက်	သဒ္ဓနီတိဓာတုမာလာကို ပါဏိနိယဓာတုပါဌနှင့် တိုက်ဆိုင်လေ့လာခြင်း
ဓာန်	အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာ
ဓာန်ဋီ	အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာဋီကာ
ဓာန်နိသစ်	အဘိဓာန်နိဿယသစ်
ဓာတွတ္ထ	ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ
ဓာဒီ	ဓာတုပစ္စယဒီပနီ
ဓမ္မဋီ	ဓမ္မပဒမဟာဋီကာ
ဓမ္မ. ၄၀	ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဂဏ္ဍိ
ဓမ္မ. ၄-၂	ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ (၃)
ဓမ္မယော	ဓမ္မပဒယောဇနာ
နိဒီ	နိရုတ္တိဒီပနီ
နိဒ္ဒေ	သုတ္တနိဒ္ဒေသ
နိသာဋီ	နိရုတ္တိသာရမဇ္ဈသာဋီကာ
နိတိဓာတု	သဒ္ဓနီတိဓာတုမာလာ
နိတိပဒ	သဒ္ဓနီတိပဒမာလာ
နိတိသုတ္တ	သဒ္ဓနီတိသုတ္တမာလာ
နိဓာနိ	သဒ္ဓနီတိဓာတုမာလာနိဿယ
နိပဒနိ	သဒ္ဓနီတိပဒမာလာနိဿယ

နိဘာ	အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ
နိယော	အဋ္ဌသာလိနိယောဇနာပါဌ်
နေတ္တိဝိ	နေတ္တိဝိဘာဝိနိ
ပဋိဂံ	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဋ္ဌကထာဂဏ္ဍိပဒ
ပဋိသံဋ္ဌ-၁	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ပ)
ပဋိသံဋ္ဌ-၂	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ဒု)
ပဒီ	ပရမတ္ထဒီပနီ
ပရမတ္ထ	ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ
ပါ	पाचिगिनीयव्याख्यानम्
ပါစိယော	ပါစိကျာဒိယောဇနာ
ပါတိပဒတ္တ	ပါတိမောက္ခပဒတ္တအနုဝဏ္ဏနာ
ပါထေဘာ	သုတ်ပါထေယျဘာသာဋီကာ
ပါရာယော	ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာပါဌ်
ပေတ. ဋ္ဌ	ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ
ပုံပြဆေးဓာန်	အရှင်နာဂသိန် ပုံပြဆေးအဘိဓာန်
ဗာ	ဗာလာဝတာရ
ဗာဂံ	ဗာလာဝတာရဂဏ္ဍိပဒတ္တဝိနိစ္ဆယ
ဗာဋီ	ဗာလာဝတာရဋီကာ
ဗုဒ္ဓဝံ. ဋ္ဌ	ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ
ဗောဓိဝံသ	ဗောဓိဝံသပါဠိ
ဘုရားကြီး	ဘုရားကြီးနိယံ
ဘေဒစိန္တာ	သဒ္ဓတ္ထဘေဒစိန္တာ
ဘေဒဘာဋီ	သဒ္ဓတ္ထဘေဒစိန္တာဘာသာဋီကာ
မ-၁	မူလပဏ္ဏာသပါဠိ
မ-၃	ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ
မဃဒေဝ	မဃဒေဝလင်္ကာသစ်

မဇ္ဈိ-၂	မူလပဏ္ဏာသင်္ဂီကာ (၃)
မဇ္ဈိ-၃	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသင်္ဂီကာ ဥပရိပဏ္ဏာသင်္ဂီကာ
မ. ၄-၁	မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ
မ. ၄-၃	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ
မ. ၄-၄	ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ
မဏိ-၁	မဏိသာရမဉ္ဇူသင်္ဂီကာ (ပ)
မဏိ-၂	မဏိသာရမဉ္ဇူသင်္ဂီကာ (ဒ)
မဇ	မဇ္ဈိကာ
မဟာနိ	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ
မဟာနိ. ၄	မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ
မဟာဗု	မဟာဗုဒ္ဓဝင်
မဟာဝံသ	မဟာဝံသပါဠိ
မဟာသိ	မဟာသိဿကောဝိဒ
မူလဇ္ဈိ-၁	ဓမ္မသင်္ဂီကာမူလဇ္ဈိကာ
မူလဇ္ဈိ-၂	ဝိဘင်္ဂမူလဇ္ဈိကာ
မိုးထိမဟာနိ	မိုးထိမူ မဟာဝါပါဠိတော်နိဿယ
မောဂ်	မောဂ္ဂလ္လာနဗျာကရဏံ
မောဂ်နိ-၁	မောဂ္ဂလ္လာနနိဿယ (ပ)
မောဂ်နိ-၂	မောဂ္ဂလ္လာနနိဿယ (ဒ)
မောဂ်ပံ	မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာ
မောဂ်ပံဇ္ဈိ	မောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စိကာဇ္ဈိကာ
မြို့နီဂံ	မြို့ပြင်ကြီးအဋ္ဌသာလိနိဂဏ္ဌိသစ်
မြန်ဓာန်	မြန်မာအဘိဓာန်
မြန်ဓာန်ချုပ်	မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်
ရူ	ပဒရူပသိဒ္ဓိ
ရူဇ္ဈိ	ပဒရူပသိဒ္ဓိဇ္ဈိကာ

ရူဠိနိသစ်	ရူပသိဒ္ဓိဋီကာနိဿယသစ်
ရူဘာ-၁	ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ (ပ)
ရူဘာ-၂	ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ (ဒ)
လောကဟိတ	လောကဟိတရာသီကျမ်း
ဝဇီရ	ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ
ဝဏ္ဏနာ	ကစ္စယနဝဏ္ဏနာ
ဝါစပ္ပတိ	वाचस्पतिसंस्कृताभिधानम्
ဝါစ္စ	ဝါစ္စဝါစကသိက္ခာ
ဝိ-၃	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ
ဝိဇ္ဇိ-၂	ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ(ဒ)
ဝိ. ဌ-၁	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ(ပ)
ဝိ. ဌ-၄	စူဠဝဂ္ဂါဒိအဋ္ဌကထာ
ဝိဗော	ကစ္စယနဝိဗောဓက
ဝိဘာဝိနီ	အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီ(ဋီကာကျော်)
ဝိမတိ	ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ
ဝိမာန. ဌ	ဝိမာနဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ
ဝိလံဋ္ဌိ-၁	ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (ပ)
ဝိလံဋ္ဌိ-၂	ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (ဒ)
ဝိသုဓာန်	ဝိသုဒ္ဓါရုံအဘိဓာန်
ဝိသုတ်ဋီ	ဝိသုဒ္ဓါရုံကစည်းသုတ်နက်ဋီကာ
ဝိသုဒ္ဓိ-၁	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ပ)
ဝိသုဒ္ဓိ-၂	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ဒ)
ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၁	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ (ပ)
ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၂	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ (ဒ)
ဝီလုံ E.S.D	A ENGLS-SANSKRITS DICTIONARY
ဝီလုံ S.E.D	A SANSKRITS-ENGLS DICTIONARY

ဝေယံမဟာနိ	ဝေယံဘုံသာ မဟာဝါပါဠိတော်နိဿယ
သံ-၁	သဂါထာဝဂ္ဂနိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ (ပ)
သံဋီ-၁	သံယုတ္တဋီကာ (ပ)
သံဋီ-၂	သံယုတ္တဋီကာ (ဒ)
သံဋီ-၃	သံယုတ္တဋီကာ (တ)
သံ. ဋ-၁	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ (ပ)
သံ. ဋ-၂	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ (ဒ)
သံ. ဋ-၃	သံယုတ္တအဋ္ဌကထာ (တ)
သံဒီ	သံဝေဂဝတ္ထုဒီပနီ
သံနိ-၁	သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်နိဿယ (ပ)
သဒ္ဒသင်္ဂဟ	သဒ္ဒသင်္ဂဟ
သပြေ-၃	သပြေကန်သဒ္ဒါကြီးနိဿယ (တ)
သမ္မော.ဘာ-၃	သမ္မောဟဝိနောဒနိဘာသာဋီကာ (တ)
သမ္မောယော	သမ္မောဟဝိနောဒနိယောဇနာပါဌ်
သာရတ္ထ-၁	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (ပ)
သာရတ္ထ-၂	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (ဒ)
ဒီဋီ-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ
သီဋီသစ်-၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိနဝဋီကာ (ပ)
သီဋီသစ်-၂	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိနဝဋီကာ (ဒ)
သီဘာ-၁	သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ (ပ)
သီဘာ-၃	သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ (တ)
သုတ္တနိ. ဋ-၁	သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ (ပ)
သုတ္တနိ. ဋ-၂	သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ (ဒ)
သုပြဓာန်	သုတေသနသရုပ်ပြအဘိဓာန်
သုတ်မဟာဘာ	သုတ်မဟာဝါဘာသာဋီကာ
သုစိ	အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာသုစိ

အက္ခရာစဉ်

ဓမ္မပဒဘာသာဋီကာ

၆၁၃

C.P.E.D

CONCISE PĀLI-ENGLS DICTIONARY

M.E.D

MYANMAR-ENGLS DICTIONARY

U.B.B.P.D

The Universal BURMESE-ENGLS-PĀLI DICTIONARY

ကျမ်းညွှန်းအက္ခရာစဉ်ပြီးပြီ။

ဓမ္မဒါနကုသိုလ်ရှင်များ

၁။ ဘဒ္ဒန္တပညာနန္ဒာလင်္ကာရ၊ ဓမ္မဒီပကျောင်း၊ မဟာမင်းထင်တိုက်၊ မန္တလေးမြို့၊ ၅သိန်းကျပ်။

၂။ အရှင်ကုန္ဒာစက္က၊ သုခပရိယတ္တိသာသနသုခိဝါဆိုကျောင်းတိုက်၊ အောင်ပင်လယ်၊ မန္တလေးမြို့၊ အရှင်ဂန္ဓသာရနှင့် သုခပရိယတ္တိသာမဏေကျော်စာသင်သားများ ၃သိန်းကျပ်။

၃။ ဗိုလ်ကြီးစိုးမြင့်(ငြိမ်း)+ဒေါ်ညွန့်တင်၊ သမီး-မမေခင်ဦး၊ မဝေဝေခိုင်၊ မစိုးစိုးခိုင်(စာပန်းအိမ်)မိသားစု၊ ပဒေသာမြို့သစ်၊ ပြင်ဦးလွင်၊ ၃သိန်း ၅သောင်းကျပ်။

၄။ ဦးစိုးစိုးအား ရည်စူး၍ ဒေါ်သန်းသန်း၊ သား-ကိုအောင် မိသားစု (၁)ကွက်၊ ရပ်ကွက်ကြီး(၅)၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့၊ ၂သိန်းကျပ်။

၅။ ဒေါက်တာစိုးဝင်းနိုင်+ဒေါ်သက်ဆွမ့်နု၊ သမီး-မအေးညိုမိုးရွှေရည်၊ သား-မောင်ဘုန်းမြတ်ပြည့် မိသားစု၊ ရပ်ကွက်ကြီး(၁၀)၊ ပဒေသာမြို့သစ်၊ ပြင်ဦးလွင်မြို့၊ ၃သိန်းကျပ်။

၆။ ဦးလှငွေ+ဒေါ်တင်တင်လှိုင်၊ သား-မောင်ရဲလွင်ဟိန်း၊ သမီး-မယုဇနခိုင်၊ ဝင်းစိန်ရွှေဆိုင်မိသားစု၊ ပဲခူးမြို့၊ ၃သိန်းကျပ်။

၇။ ကိုသန်းဇော်၊ ကိုသူရထွန်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ၂သိန်း၅သောင်းကျပ်။

၈။ ဦးကိုကိုလေး+ဒေါ်ဝါဝါအေး၊ သား-မောင်ရင်ကိုအေး၊ သမီး-မကျော့သစ္စာထွန်း မိသားစု၊ မန္တလေးမြို့၊ ၁သိန်းကျပ်။

၉။ ဦးထိန်ဝင်း+ဒေါ်အိသန္တာကျော် မိသားစု၊ ကျောက်မဲနှင့် ရန်ကုန်၊ လားရှိုး၊ ကျောက်မဲမှ ၇ရက်သားသမီးများ ၁သိန်း၈သောင်းကျပ်။

၁၀။ ဖခင်ဦးမောင်မောင်အား ရည်စူး၍ မိခင်ဒေါ်အေးအေးမြင့်အား အမျိုးထား၍ မြမြင့်မိရ်စတိုးမိသားစု၊ ကျောက်မဲမြို့၊ ၃သိန်းကျပ်။

၁၁။ ဦးသိန်းဝင်း+ဒေါ်ရွှေကြည်၊ သား-မောင်စိုးမိုးထက်၊ သမီး-မဝင်းပွင့်ဖြူ မိသားစု၊ ကျောက်မဲမြို့၊ ၁သိန်းကျပ်။

၁၂။ အ-ထ-က (၂)၊ ကျောက်မဲ၊ သိုးမဲဟောင်းလေးများ သူငယ်ချင်းတစ်စု

၁သိန်းကျပ်။

၁၃။ ဦးကြည်ဌေးအား ရည်စူး၍ ကိုစိုးသူရ+မယဉ်ယဉ်ဝင်းမိသားစု၊ မန္တလေးမြို့၊ ၁သိန်းကျပ်။

၁၄။ ဆရာမဒေါ်ရီမေဖြိုး၊ ဒီပဲယင်းကွဲရွာ၊ စစ်ကိုင်းမြို့၊ ၁သိန်းကျပ်။

၁၅။ ဦးဇော်ဇော်မြင့်+ဒေါ်ခင်စန်းမော်၊ စိန်မဟာစတိုးမိသားစု၊ မုံရွာမြို့၊ ၅သောင်းကျပ်။

၁၆။ ဦးဝင်းမြင့်အောင်+ဒေါ်သန်းပြည့်၊ စိန်သိန်းသစ်သီးပွဲရုံ မိသားစု၊ မုံရွာမြို့၊ ၅သောင်းကျပ်။

၁၇။ ဦးအောင်ကိုကို+ဒေါ်တင်ဇာမွန်၊ ထိပ်တန်းအောင်ကွမ်းပွဲရုံမိသားစု၊ မုံရွာမြို့၊ ၅သောင်းကျပ်။

၁၈။ ကိုအောင်လှိုင်မြင့်+မအိမွန်ထွေး၊ ရွှေဝါထွန်းကွမ်းပွဲရုံမိသားစု၊ မုံရွာမြို့၊ ၅သောင်းကျပ်။

၁၉။ ဆရာမဒေါ်သီတာထွေး၊ မော်ဒယ်(လ်)စတားဘော်ဒါဆောင်၊ မုံရွာမြို့၊ ၅သောင်းကျပ်။

၂၀။ မဖြူစပယ်ဦး(IQအလှပြင်ဆိုင်) ၃သောင်းကျပ်။

၂၁။ မနှင်းနှင်းကြည်မိသားစု၊ ၃သောင်းကျပ်။

၂၂။ မမြင့်မြင့်ဌေးမိသားစု ၃သောင်းကျပ်။

၂၃။ မချောစုဝင်း၊ မမီမီထွန်း၊ ရွှေပြည်ရှင်ပိုးထည်၊ ၃သောင်းကျပ်။

၂၄။ ဦးကိုကိုလတ်+ဒေါ်ကြည်ကြည်လွင်၊ သမီး-မကြည်နူးခင် မိသားစု၊ ၂သောင်းကျပ်။

၂၅။ ဦးသိန်းဝင်း+ဒေါ်ဇင်မာနွယ်၊ သမီး-မခင်သက်မျိုးချို၊ မယွန်းဆုကဗျာမိသားစု၊ ၁သိန်း၁သောင်း၁ထောင်ကျပ်။

၂၆။ ဦးကြည်မာ+ဒေါ်လှမြင့်၊ သား-ကိုအံ့ကျော်၊ သမီး-မမော်မော် မိသားစု၊ မန္တလေးမြို့၊ ၅သိန်း ၂ထောင်ကျပ်။